Prof. Dr.
Mehmet Semih GEMALMAZ

TÜRKİYE'DE ÖLÜM CEZASI (1920 – 2000)

İNFAZ KARARLARI / KANUNLARI VE MECLİS TUTANAKLARI

Cilt II

Beta

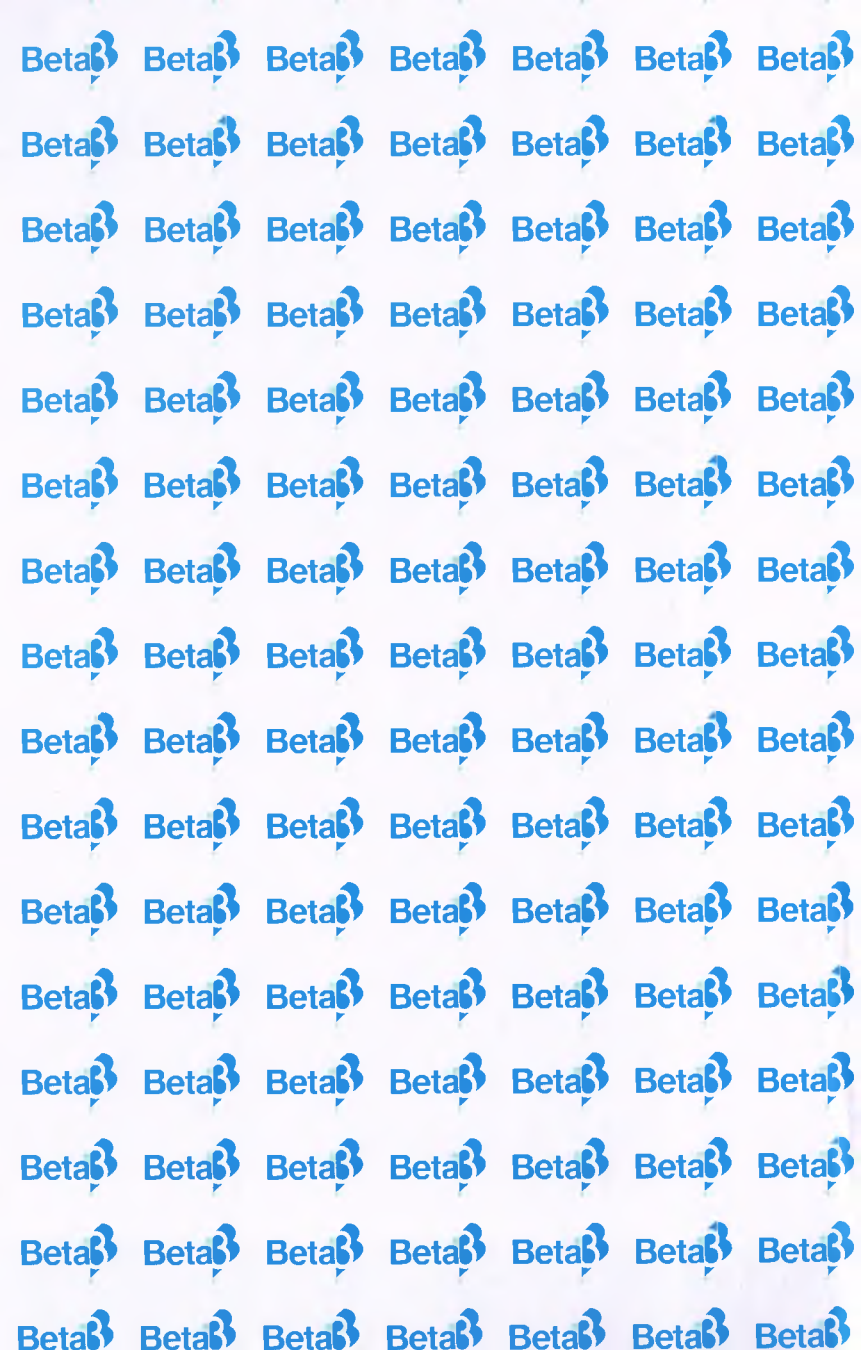
Prof. Dr.
Mehmet Semih GEMALMAZ

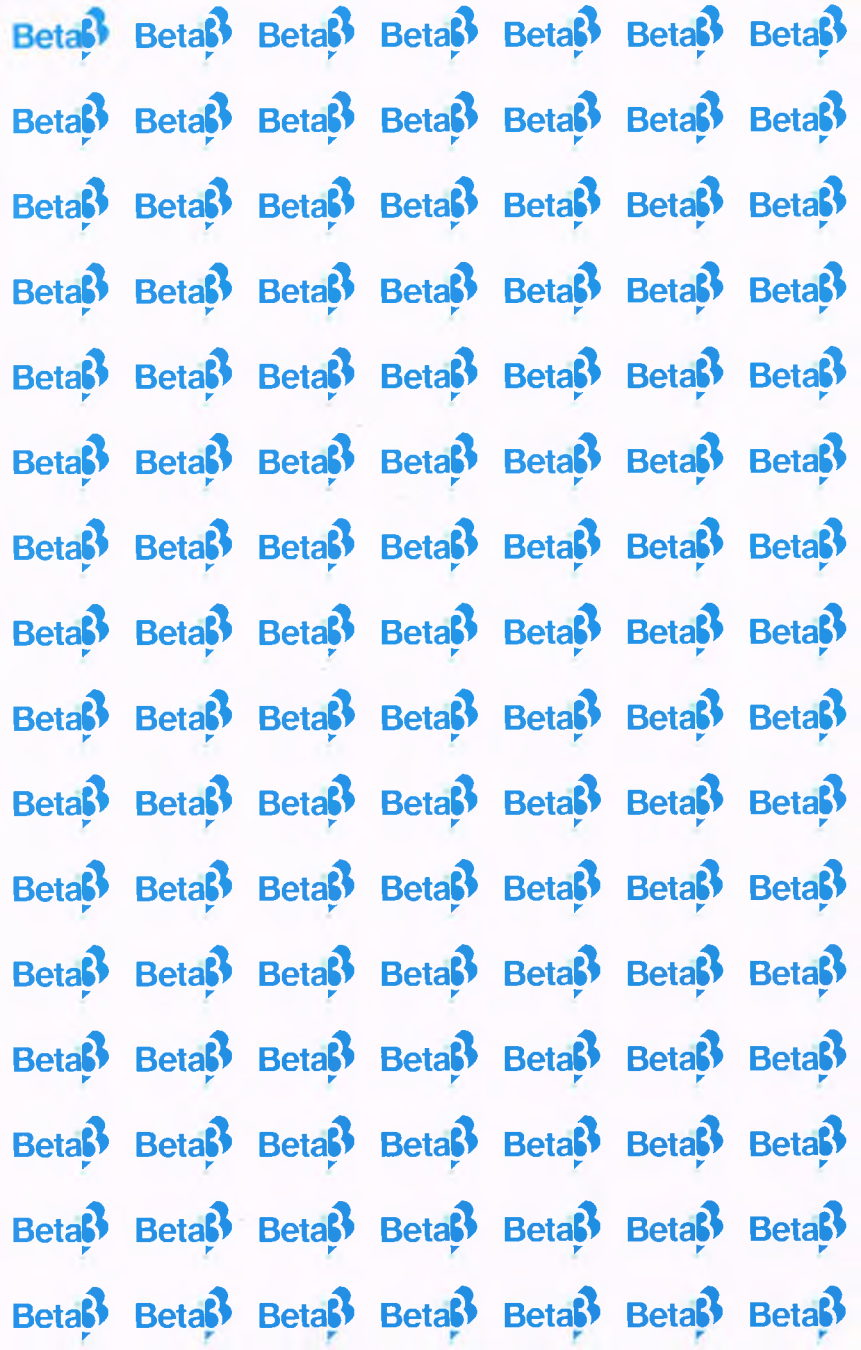
TÜRKİYE'DE ÖLÜM CEZASI (1920 – 2000)

İNFAZ KARARLARI/ KANUNLARI VE MECLİS TUTANAKLARI

Cilt II

Beta

Beta

Beta

Prof. Dr.
Mehmet Semih GEMALMAZ

Türkiye'de Ölüm Cezası (1920-2000)

İnfaz Kararları / Kanunları ve Meclis Tutanakları

Cilt II

Yayın No : 1081
Hukuk Dizisi : 425

1. Bası - Ocak- 2001 - İSTANBUL

ISBN: 975 - 486 - 989 - X (Takım No.)
975 - 486 - 985 - 1 (Cilt No. II)

Çopyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Baskı - Cilt : Beta Basım A.Ş.
Vize/KIRKLARELİ
Kapak Tasarım : Gülgonca Arslanyılmaz

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Himaye-i Etfal Sokak Talas Han No. 13-15
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 513 87 05 - 511 36 50
e-mail: betakitap@betakitap.com
www.betakitap.com

AÇIKLAMA

«Türkiye'de Ölüm Cezası (1920-2000): Cilt II, İnfaz Kararları / Kanunları ve Meclis Tutanakları», başlığından da anlaşılacağı üzere, esas olarak Cilt I'de yayınlanan değerlendirme ve tahlillerin belgesel kaynaklarını kapsamaktadır.

Bu kitapta, anılan dönemde TBMM tarafından üretilen İnfaz Kararları ve Kanunlarının metinleri yer almaktadır. Bunlar yıllara göre tasnif edilmiş ve Karar / Kanun tarihi ve sayısı sıra düzeninde verilmiştir.

Ayrıca, TBMM tarafından çıkartılan ve ölüm cezasını başka cezaya çeviren Kararlar ile ölüm cezasının yerine getirilmemesi hakkındaki Kanunların metinleri de ilgili yıl içinde gösterilmiştir.

Her Kararın / Kanunun altında «Derleyenin notu» başlığı ile, o belgenin üretilmesi sürecine ışık tutan bilgi bulunmaktadır. Bunun için TBMM Tutanakları taranmıştır. Meclisteki tartışmalar, oylama, vb. hususlarındaki veriler bu başlık altında yer almaktadır.

Ek olarak, her yılın sonuna o yılki İnfaz Karar / Kanunları ile Meclis Adalet Komisyonu Raporları ve Meclis Genel Kurulundaki görüşmelerden hareketle derlenen tablolar konulmuştur. Bu tablolarda, sadece Karar / Kanun ve mahkum sayıları değil, mahkumların yaşından cinsiyetine, köy-kent olarak kökeninden ölüm bekleyiş sürelerine ve hüküm tesis eden mahkemelere ilişkin toplu bilgi de bulunmaktadır.

Cilt II'nin «İçindekiler» bölümü sadece ana başlıkları içermektedir. Buna karşılık her yılın başında, o yıla ilişkin İnfaz Kararlarının / Kanunlarının tam listesi çıkartılmıştır.

İkinci Cilt bir anlamda Cilt I'in okuma anahtarıdır. Kitap bir bütün olarak kurgulandığı için her iki ciltte de birbirlerine göndermeler vardır.

Cilt II'nin sonuna ayrı bir kaynakça eklenmemiştir. Zira, her Karar / Kanun altında verilen açıklayıcı bilgilerin belgesel referansları tam olarak o bahis içerisinde gösterilmiştir.

İÇİNDEKİLER

1920-1924 DÖNEMİNDE TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 4
1920-1921 4
Genel tablo: 1920-1921 8
192 9
Genel tablo: 1922 19
1923 20
Genel tablo: 1923 23
1924 24
1925 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 28
Genel tablo: 1925 42
1926 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 45
Genel tablo: 1926 65
1927 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 68
Genel tablo: 1927 79
1928 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 81
Genel tablo: 1928 90
1929 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 93
Genel tablo: 1929 106
1930 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 109
Genel tablo: 1930 124
1931 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 130
Genel tablo: 1931 167
1932 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 171
Genel tablo: 1932 182
1933 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 184
Genel tablo: 1933 200

1934 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 203
Genel tablo: 1934 221
1935 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 225
Genel tablo: 1935 262
1936 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 266
Genel tablo: 1936 273
1937 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 276
Genel tablo: 1937 294
1938 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 298
Genel tablo: 1938 303
1939 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 310
Genel tablo: 1939 368
1941 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 375
Genel tablo: 1941 422
1942 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 428
Genel tablo: 1942 467
1943 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 472
Genel tablo: 1943 496
1944 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 503
Genel tablo: 1944 547
1945 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 554
Genel tablo: 1945 561
1946 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 563
Genel tablo: 1946 566
1947 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 569
Genel tablo: 1947 598

1948 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 602
Genel tablo: 1948 613
1949 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 616
Genel tablo: 1949 625
1950 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 628
Genel tablo: 1950 634
1951 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 636
Genel tablo: 1951 639
1953 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASININ HAPSE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ KARARI 641
Genel tablo: 1953 - Ölüm cezasını hapse dönüştürme kararı 644
1954 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 647
Genel tablo: 1954 651
1955 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 653
Genel tablo: 1955 671
1956 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 673
Genel tablo: 1956 697
1957 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 699
Genel tablo: 1957 715
1958 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 717
Genel tablo: 1958 740
1959 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 744
Genel tablo: 1959 759
1960 YILINDA TBMM ve MİLLİ BİRLİK KOMİTESİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 762
1960 (27 Mayıs 1960 askeri müdahalesine kadar) 762
Genel tablo: 1960/a (01/01/1960 - 27/05/1960, TBMM dönemi) 769
1960 (27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi sonrasında Milli Birlik Komitesi Kararları) 770

Genel tablo: 1960/b (27/05/1960-31/12/1960 MBK dönemi) 779
Genel tablo: 1960/c (de jure ve de facto iktidar birlikte) 780
1961 YILINDA MİLLİ BİRLİK KOMİTESİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 784
Genel tablo: 1961 (MBK) 793
1962 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 795
Genel tablo: 1962 799
1963 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 802
Genel tablo: 1963 842
1964 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 847
Genel tablo: 1964 908
1971 YILINDA (12 Mart 1971 Ara Rejimi) TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 911
Genel tablo: 1971 934
1972 YILINDA (12 Mart 1971 Ara Rejimi) TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 937
Genel tablo: 1972 970
1980 YILINDA MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR (12/09/1980 – 31/12/1980) 972
Genel tablo: 1980 977
1981 YILINDA MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 979
Genel tablo: 1981 986
1982 YILINDA DANIŞMA MECLİSİ ve MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 988
Genel tablo: 1982 1056
1983 YILINDA DANIŞMA MECLİSİ VE MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 1060
Genel tablo: 1983 1126
1984 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 1129
Genel tablo: 1984 1143
12 EYLÜL REJİMİNİ İZLEYEN TBMM 17. DÖNEMİNDE MECLİSE GELEN ÖLÜM CEZASI DOSYALARI 1145

1920-1924 DÖNEMİNDE TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 4
1920-1921 4
***** Bazı firarilerin afları hakkında** 4
Karar No:29 02/08/1336-1920 4
1. Hıyaneti vataniyeden idama mahkum iki şahıs hakkındaki hükmün tasdiki hakkında 4
Karar No: 55 21/10/1336-1920 4
2. Şaki Memet hakkındaki hükmün tasdikına dair 4
Karar No: 60 27/10/1336-1920 4
3. Hacı Karabet hakkındaki hükmün tasdikına dair 5
Karar No: 129 30/05/1337-1921 5
4. Bir şahıs hakkındaki hükmün tasdikına ve mütebaki eşhas cezalarının tahviline dair 5
Karar No: 167 29/08/1337-1921 5
5. Kuyumcuoğlu Haralambos hakkındaki hükmün tasdikına dair 5
Karar No: 168 29/08/1337-1921 5
6. İki şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair 5
Karar No: 181 17/10/1337-1921 5
***** Bazı eşhas haklarındaki hükmün refine dair** 6
Karar No: 182 22/10/1337-1921 6
***** Ragıp hakkındaki hükmün tahviline dair** 6
Karar No: 203 06/12/1921 6
***** Bekir oğlu Hüseyin hakkındaki hükmün tahviline dair** 6
Karar No: 204 06/12/1921 6
***** 1920 yılında ölüm cezası infaz edilen milletvekili** 7
Bolu milletvekili Abdülvahap Efendi 7
Genel tablo: 1920-1921 8
1922 9
***** Müteaddit eşhasın mahkumiyetleri hakkında** 9
Karar No: 212 12/01/1338-1922 9
1. Mülazimisani Faik Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair 9
Karar No: 213 19/01/1338-1922 9
2. Abdüsselam Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair 10
Karar No: 215 21/01/1338-1922 10
3. Zabit vekili Münir Feyzi Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair 10
Karar No: 216 21/01/1338-1922 10
4. Mülazimisani Abdullah Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair 10
Karar No. 217 21/01/1338-1922 10

5. Tabip yüzbaşı Ali Hikmet Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair 11
Karar No: 218 21/01/1338-1922 11
6. İki şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair 11
Karar No: 219 21/01/1338-1922 11
***** Erganili üç şahıs hakkındaki hükmün refine dair** 11
Karar No: 224 30/01/1338-1922 11
***** Hıyaneti vataniyeden mahkum müteaddit eşhas hakkında** 12
Karar No: 228 09/02/1338-1922 12
7. Mülazimisani Ali Zeynelabidin Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair 12
Karar No: 229 09/02/1338-1922 12
8. Mülazimievvel Abdullatif Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair.....12
Karar No: 230 09/02/1338-1922 12
***** Konyalı Arap Tahir hakkındaki hükme dair** 13
Karar No: 245 30/03/1338-1922 13
***** Hıyaneti vataniyeden mahkum müteaddit eşhas hakkında** 13
Karar No. 247 06/04/1338-1922 13
***** Hıyaneti vataniyeden mahkum iki şahıs hakkındaki hükme dair** 13
Karar No: 252 15/05/1338-1922 13
9. Yorgi hakkındaki hükmün tasdikına dair.....14
Karar No: 254 15/05/1338-1922 14
***** Memet Ali hakkındaki hükmün tahviline dair** 14
Karar No: 257 22/06/1338-1922 14
10. İki şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair.....14
Karar No: 259 22/06/1338-1922 14
11. Canikli müteaddit eşhas hakkındaki hükmün tasdikine dair.....15
Karar No: 261 22/06/1338-1922 15
12. Bafralı dört şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair.....15
Karar No: 263 29/06/1338-1922 15
13. Mardinli iki (üç, *derleyen)* şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair.....15
Karar No. 265 29/06/1338-1922 15
14. Bazı eşhas hakkındaki hükmün tasdikına dair 16
Karar No: 282 13/09/1338-1922 16
15. Bafralı Sava hakkındaki hükmün tasdikına dair 17
Karar No: 283 13/09/1338-1922 17
***** Bazı hıyaneti vataniye mahkumları hakkında** 18
Karar No: 292 11/10/1338-1922 18
16. Arnavut Yusuf hakkındaki hükmün tasdikına dair 18
Karar No: 331 23/12/1338-1922 18
Genel tablo: 1922 19

1923 20
1. Süleyman oğlu Ali Efe hakkındaki hükmün tasdikına dair 20
Karar No: 348 15/02/1339-1923 20
2. Halil bin Hacı Memet hakkındaki hükmün tasdikına dair 20
Karar No: 351 19/02/1339-1923 20
***** Koçgirili müteaddit mücrimler hakkında** 20
Karar No: 357 26/02/1339-1923 20
3. Süleymanoğlu Cemil hakkındaki hükmün tasdikına dair 20
Karar No: 359 21/03/1339-1923 20
***** Çakır Ahmet'in Hüseyin oğlu İbrahim hakkındaki hükme dair** 21
Karar No: 365 31/03/1923 21
***** Katil Topal Osman'ın salben teşhirine dair** 21
Karar No: 370 02/04/1339-1923 21
Genel tablo: 1923 23
1924 24
***** Meclisin 12/01/1924 tarihli 82. İçtimaında okutulan ve ölüm cezasına hükümlü toplam 12 mahkuma ilişkin olup, Af Kanunundan yararlandıkları için dosyaların geri çekilmesi hakkında tezkere ve Adliye Encümeni mazbatası** 24

1920-1924 DÖNEMİNDE TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1920-1921

***** Bazı firarilerin affları hakkında**

Karar No:29 **02/08/1336-1920**

Fırka 11 kitaatına mensup ve firar cürümünden idama mahkum dokuz neferin affları kabul edilmiştir.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:418)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

1. Hıyaneti vataniyeden idama mahkum iki şahıs hakkındaki hükmün tasdiki hakkında

Karar No: 55 **21/10/1336-1920**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Yeniyapan karyesinden Hasanoğlu **Hakkı** ve Hasanoğlu **Celal** haklarındaki hükmün tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:424)

---

2. Şaki Memet hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 60 **27/10/1336-1920**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Ermenak kazasının Adillu karyesinden **Şaki Memet** hakkındaki hükmün tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:425)

---

3. Hacı Karabet hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 129 **30/05/1337-1921**

Hıyaneti vataniyeden dolayı idama mahkum Mersin'in Cami mahallesinden Serkizoğlu **Hacı Karabet** hakkındaki hükmün tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:443)

---

4. Bir şahıs hakkındaki hükmün tasdikına ve mütebaki eşhas cezalarının tahviline dair

Karar No: 167 **29/08/1337-1921**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Bozkır'ın Kart karyesinden Hasan oğlu **Kör Abdullah** ve müebbet küreğe mahkum Durmuş oğlu Hoca ve Abdurrahman oğlu Molla Memet haklarındaki hükümden Abdullah hakkındaki hükmün tasdikına ve Hoca ve Molla Memet hakkındaki hükümlerin de on beşer sene küreğe tahviline karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:452)

---

5. Kuyumcuoğlu Haralambos hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 168 **29/08/1337-1921**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Ilgın kazasının Şeyhvefa mahallesinden Antikacı Kuyumcuoğlu **Haralambos** hakkındaki hükmün tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:453)

---

6. İki şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 181 **17/10/1337-1921**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Konyalı Çumralı'nın **Kamil** ve Akkanın **İbrahim** haklarındaki hükmün tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:456)

***** Bazı eşhas haklarındaki hükmün refine dair**

Karar No: 182 **22/10/1337-1921**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Zara'nın Koçgiri karyesinden Mustafa ve onar sene küreğe mahkum Ağadede ve muhtar Sefer ve aza Memet ve Kulunun oğlu İsmail ve Bekçi Memi ve muhtar Şahin ve İbrahim haklarındaki hükümlerin refine karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:456)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

***** Ragıp hakkındaki hükmün tahviline dair**

Karar No: 203 **06/12/1921**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Konya'nın Sungurlu mahallesinden Mustafa oğlu Ragıp hakkındaki hükmün on beş sene kürek cezasına tahviline karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:461)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

***** Bekir oğlu Hüseyin hakkındaki hükmün tahviline dair**

Karar No: 204 **06/12/1921**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Konya'nın Dedemoğlu karyesinden Bekir oğlu Hüseyin hakkındaki hükmün on beş sene kürek cezasına tahviline karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:462)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

***** 1920 yılında ölüm cezası infaz edilen milletvekili**

Bolu milletvekili Abdülvahap Efendi

"Ataullah Efendizade Sabit Efendi'nin oğlu 1869 Bolu doğumlu **Abdülvahap Efendi** Osmanlı Mebusan Meclisinin II nci Meşrutiyetteki I inci Dönemine 21 Ekim 1908'de Bolu'dan milletvekili seçildi. 31 Ocak 1912'de süresi sona ermesi ile memleketine döndü. Sonraki siyasi hayatını Hürriyet ve İtilaf Partisi sempatizanı olarak sürdürdü. Damat Ferit Paşanın iktidara gelmesinden sonra, Hürriyet ve İtilaf Partisi'nin Bolu Şubesi Başkanlığını üstlendi. Bolu yöresinde Kuvayi Milliye karşıtlarının faaliyeti ile TBMM I inci Dönemi için 4 Nisan 1920'de milletvekili seçildi ise de, bu seçimi red ederek Meclise katılmadı. Bolu ayaklanmasında bir ara ayaklanmacıların kurduğu Hilafet Kurulu arasında yer alması, 26 Mayıs 1920'de emrindeki kuvvetlerle Adapazarı yönünden Düzce'yi basan Çerkez Ethem'e ihbar edilmekle, beş arkadaşı ile birlikte Düzce Hükümet binası önünde 29 Mayıs 1920'de idam edildi. Durum 21 Haziran 1920'de Meclis Genel Kuruluna bildirildi ve yerine 2 Temmuz 1920'de Yusuf İzzet Paşa seçildi."

(Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem: 1919-1923, III. Cilt, TBMM Vakfı Yay. No.6, Ankara, 1995, sf:186-187)

(Derleyenin notu: Bolu milletvekili Abdülvahap Efendinin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. . Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, I. Dönem: 1919-1923, III. Cilt, Ankara 1995, sf:186-187.)

Genel tablo: 1920-1921

Toplam infaz kararı sayısı	6 (İlk Karar No. 55, son Karar No. 181)
Toplam mahkum sayısı	8
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0,66
Bir kararla birden çok infaz	Karar No.55 ve Karar No.181 – (2'şer mahkum)
Mahkumların cinsiyeti	erkek
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	belirsiz
İnfazına karar verilenlerin yaşı	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	belirsiz
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	belirsiz
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	köy: 6; nahiye/ilçe/il: 2
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 203 ve Karar No. 204 (15'er yıl kürek cezasına tahvil; toplam iki mahkum)

1922

***** Müteaddit eşhasın mahkumiyetleri hakkında**

Karar No: 212 **12/01/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama ve müebbet küreğe mahkum Kel Osman ve Dalyan Ali ve Ahmet ve İsmail ve Rıza ve Kara Memet ve Mevlut'un beraetlerine, Topal Aziz ve Gazi'nin, Yahya ve Sarı'nın Mustafa'nın onar ve Enis'in beş ve Hasan Hüseyin ile Berber Abdurrahman'ın üç seneye mahkumiyetleri takarrür etmiştir.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:464)

((Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

1. Mülazimisani Faik Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 213 **19/01/1338-1922**

Gıyaben idama mahkum Mülazimisani **Faik Efendi** hakkındaki hükmün derdestinde tekriri muhakeme edilmek üzere alelusul tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:464)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 213 sayılı Kararında ve 1922 yılı içindeki benzeri bazı başka kararlarda, gıyaben idam mahkumiyeti hükmü, mahkumun yakalanması sonrasında yeniden yargılanması koşuluyla Meclisçe onaylanmıştır. Dolayısıyla, sadece Kavanin Mecmuası ya da Resmi Gazeteye atıfla ve Meclis Kararı esas alınarak yapılan bir derleme söz konusu olduğunda --örneğin Kamil Ateşoğulları,Ölüm Cezası, sf:90--, bu durumdaki mahkumlara ilişkin verilerin, "Ölüm cezası yerine getirilenler" başlığı altında gösterilmesi isabetli değildir. Herhalde, "Meclisin infaz yönündeki iradesi" şeklindeki bir başlık daha uygundur. Kaldı ki, Meclis, bu tür kararlarında, mahkumun yeniden yargılanması kaydını düştüğüne, yani bir koşullu onaylama söz konusu olduğuna göre, bu şekilde koşula bağlanmaksızın verilen çok sayıdaki onaylama kararı ile önceki kararları ayrı ayrı ele almak gerekmektedir.)

2. Abdüsselam Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 215 **21/01/1338-1922**

Gıyaben idama mahkum Adanalı **Abdüsselam Efendi** hakkındaki hükmün derdestinde tekriri muhakeme edilmek üzere alelusul tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:464)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1922 tarih ve 213 sayılı Kararı altındaki notumuza bkz.)

---

3. Zabit vekili Münir Feyzi Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 216 **21/01/1338-1922**

Gıyaben idama mahkum zabit vekili **Münir Feyzi Efendi** hakkındaki hükmün derdestinde tekriri muhakeme edilmek üzere alelusul tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:465)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1922 tarih ve 213 sayılı Kararı altındaki notumuza bkz.)

---

4. Mülazimisani Abdullah Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No. 217 **21/01/1338-1922**

Gıyaben idama mahkum Mersin jandarma bölük kumandanlığı vekaletinde müstahdem Mülazimisani Antalyalı **Abdullah Efendi** hakkındaki hükmün merkum derdest edildiğinde tekriri muhakeme edilmek üzere alelusul tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:465)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1922 tarih ve 213 sayılı Kararı altındaki notumuza bkz.)

---

5. Tabip yüzbaşı Ali Hikmet Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 218 **21/01/1338-1922**

Gıyaben idama mahkum tabip yüzbaşı **Ali Hikmet Efendi** hakkındaki hükmün derdestinde tekriri muhakeme edilmek üzere alelusul tasdikina karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:465)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1922 tarih ve 213 sayılı Kararı altındaki notumuza bkz.)

---

6. İki şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 219 **21/01/1338-1922**

Gıyaben idama mahkum Mardinli İskender Kavakoğlu **Çercis** ve *Mihail*, Kibaroğlu **Abdullah** haklarındaki hükmün derdestinde tekriri muhakeme edilmek üzere alelusul tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:465)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1922 tarih ve 213 sayılı Kararı altındaki notumuza bakınız. Ayrıca, TBMM'nin 219 sayılı Kararının başlığında "iki şahıs"tan söz edilmekte, Karar metninde ise bunun "üç mahkuma" ilişkin olduğu izlenimi veren bir ifade yer almaktadır. Çünkü, Kararda, Mihail isminden sonra virgül konmuştur. Bu durumda, Mihail'in, Çercis'in dışında, Kavakoğlu olduğu ya da sadece Çercis ismiyle Karara geçirildiği izlenimi edinilmektedir. Eğer virgül hatalı konmuş ise, Kararın başlığını da doğrular şekilde, Abdullah, muhtemelen Mihail Kibaroğlu olmalıdır.)

***** Erganili üç şahıs hakkındaki hükmün refine dair**

Karar No: 224 **30/01/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Ergani madeninden Abdullah oğlu Memet Ali ve Sait ve Derviş haklarındaki hükmün refine ve bir sebebi kanuni olmaksızın bu suretle hareket eden mahalli heyeti hakimesi hakkında Adliye vekaletinin nazarı dikkatinin celbine karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:467)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

***** Hıyaneti vataniyeden mahkum müteaddit eşhas hakkında**

Karar No: 228 **09/02/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden dolayı idama mahkum Kadınhanı kasabasından Bayramlı Hacı Musa oğlu Rıza ve onar sene küreğe mahkum Osman oğlu Çılga Mevlut, Afşar yaylasından Seyit oğlu Habil ve üçer sene küreğe mahkum Kasabadan Demirci Nadi usta ve Musa oğlu Memet ve Hacı Mevlut ve Veli Çavuştan üçer seneye mahkum olanların affı umumiden istifade edecekleri cihetle tahliyelerine, diğerleri hakkındaki hükmün refiyle ikmali muhakeme edilmesine karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:468)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

7. Mülazimisani Ali Zeynelabidin Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 229 **09/02/1338-1922**

Gıyaben idama mahkum altıncı ordu makineli tüfek mühimmat depo memuru ihtiyat mülazimisanisi **Ali Zeynelabidin Efendi** hakkındaki hükmün derdestinde tekriri muhakeme edilmek üzere alelusul tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:468)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1922 tarih ve 213 sayılı Kararı altındaki notumuza bkz.)

---

8. Mülazimievvel Abdullatif Efendi hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 230 **09/02/1338-1922**

Gıyaben idama mahkum dördüncü nakliye katarının yedinci mekkare kol kumandanı Mülazimievvel **Abdullatif Efendi bin Abdülkadir** hakkındaki hükmün derdestinde tekriri muhakeme edilmek üzere alelusul tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:468)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1922 tarih ve 213 sayılı Kararı altındaki notumuza bakınız. Ayrıca, TBMM'nin 230 sayılı Kararının metninde, başlıktan farklı olarak, mahkumun adı "Abdullatif Efendi bin Abdülkadir" olarak gösterilmiştir.)

***** Konyalı Arap Tahir hakkındaki hükme dair**

Karar No: 245 **30/03/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum olup 9 kanunuevvel 1337 tarihli Af kanununa binaen cezasının müebbet küreğe tahviline ve gasbeylediği mebaliğin rüfekayı sairesiyle beraber kendisinden tahsiline hükmedilen Konyalı Arap Tahir hakkındaki hükmün hukuku şahsiyeye ait kısmının refine ve ciheti cezaiyeye mütedair hükmün tasdikına karar verilmiştir.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:472)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

***** Hıyaneti vataniyeden mahkum müteaddit eşhas hakkında**

Karar No. 247 **06/04/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden muhtelif cezalarla mahkum Beyşehri'nin Manastır karyesi ahalisinden Kör Recep, katil Ömer, katil Kel Ali ve Hasan oğlu Ahmet Çavuş'un on beşer sene küreğe konulmalarına ve Af Kanunu mucibince tahliyelerine ve *Şeyh Hacı Ali ile Hoğlili Kara Mustafa ve Flaz oğlu Memet Çavuş, Hasan Efe'nin idam cezalarının Af Kanununun hükmüne tevfikan müebbet küreğe tahviline* ve Nuh Naci Efendinin cezasının on beş sene küreğe tahvil ve Af Kanunu mucibince tahliyesine karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:473)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

***** Hıyaneti vataniyeden mahkum iki şahıs hakkındaki hükme dair**

Karar No: 252 **15/05/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Hotmuşlu Halil Dede oğlu Osman haklarındaki hükmün tasdikına ve ancak Af Kanununa tevfikan cezasının müebbet küreğe tahviline ve idama mahkum Rahim bin Ömer hakkındaki hükmün refiyle on beş seneye mahkumiyetine ve Af kanunundan istifade etmekte bulunmasına binaen tahliyesine karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:474)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

9. Yorgi hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 254 **15/05/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Yıldızeli kazasının Akova karyesinden **Yorgi** hakkındaki hükmün tasdikına karar verilmiştir.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:474)

***** Memet Ali hakkındaki hükmün tahviline dair**

Karar No: 257 **22/06/1338-1922**

Alviran karyesinden Numanoğlu Abdullah'ı parasına tamaan cerh ve katil ve oğlu Ahmed'i de cerh eylediğinden dolayı Kastamonu istiklal mahkemesinden idamına hükmedilen Deresöğüt karyesinden Demirci Osman oğlu Memet Ali bin İsmail hakkındaki hüküm müebbet küreğe tahvil edilmiştir.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:475)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

10. İki şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 259 **22/06/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Bafra'nın Elmacık karyesi ahalisinden Dirkon oğlu **Kostantin** ve on beş sene küreğe mahkum Yorgüç karyesinden Terzioğullarından Lazağa hakkındaki hükmün *Hıyaneti vataniye kanununun ikinci maddesine tevfikan tasdiki takarrür etmiştir.*

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:476)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 259 sayılı Kararında iki mahkum hakkındaki hüküm onaylanmakla birlikte, ölüm cezası sadece bir mahkum bakımından söz konusudur.

- Öte yanda, bu Kararda, onaylamanın, Vatana İhanet Yasası md.2 uyarınca yapıldığı belirtilmiştir. Madde 2 hükmü şöyledir: "Bilfiil hıyaneti vataniyede bulunanlar salben (asılarak, MSG) idam olunur. Fer'an zimethal olanlar ile müteşebbisleri Kanunu Cezanın kırk beşinci ve kırk altıncı maddesi mucibince tecziye edilirler." Dolayısıyla, TBMM'nin 259 sayılı Kararında anılan Yasanın 2. Maddesine yapılan yollama, sonraki yıllarda çıkartılan infaz kararlarında geçen ve Meclisin bu konudaki yetkisini vurgulayan yollamalardan farklı niteliktedir.)

11. Canikli müteaddit eşhas hakkındaki hükmün tasdikine dair

Karar No: 261 **22/06/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Canikli Yurtluoğlu **Yorgi** ve Kiryakooğlu **Baraş** ve **Grigor** ve on ikişer sene küreğe mahkum Grigoroğlu Yuvan, Vadlaşoğlu Yorgi ve hadaseti sinni hasebiyle hakkında takdir edilen on sene kürek cezasının sülüsü olan üç sene dört mâh hapsine karar verilen Grigoroğlu Yuvan haklarındaki hükmün *Hıyaneti vataniye kanununa tevfikan tasdikına karar verildi.*

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:476)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 261 sayılı Kararında, ölüm cezasının yerine getirilmesi onaylanan mahkum sayısı üçtür.

- Bu Kararda, üstteki 259 sayılı Kararda olduğu gibi ve fakat madde yollaması olmaksızın, bu evredeki benzeri kararlardan farklı olarak, onaylamanın Vatana İhanet Yasası uyarınca yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca, 259 sayılı Karara ilişkin notumuza bakınız.)

---

12. Bafralı dört şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 263 **29/06/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Bafra'nın Sahaklı mahallesinden Nikola oğlu **Iraklı** ve on sene hapse mahkum Pandil oğlu Panayot ve üç sene kabentliğe mahkum Arzu oğlu Vasilaki ve zevcesi Lımyati binti Haralambo haklarındaki hükmün tasdikına karar verilmiştir.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:477)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 263 sayılı Kararında dört mahkum hakkındaki hüküm onaylanmakla birlikte, ölüm cezası sadece bir mahkum bakımından söz konusudur.)

---

13. Mardinli iki (üç, *derleyen)* şahıs hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No. 265 **29/06/1338-1922**

Katil ve gasp maddesinden dolayı Mardin bidayet ceza mahkemesince idama mahkum Mardin'in Müştekin mahallesinden **Ali** ve biraderi **Sülo bini Hami Sülopis** ve **Şalcı bin İbrahim** haklarındaki hüküm tasdik edilmiştir.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre.I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:477)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 265 sayılı Kararının başlığında "iki şahıs"tan söz edilmektedir. Buna karşılık Karar metninde, üç mahkumun adı geçmektedir. Dolayısıyla, bu Kararı, Meclisin infaz iradesi bilançosuna üç mahkum olarak işledik.)

---

14. Bazı eşhas hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 282 **13/09/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Sürmene'nin Hazure karyesinden Aşaforoğlu **Yani** ve Todor veledi **Borika** ve Avraham veledi **Haralambo** ve Kosti veledi **Anastas** ve Korika veledi **Yanko** haklarındaki hükmün tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:481)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 282 sayılı Kararı, bir karar içinde toplam beş mahkumun infazına ilişkindir.

- 282 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatası, Meclisin 13/09/1338-1922 tarihli 101. İçtimaının İkinci Celsesinde görüşülmüştür. Bu celse Reisvekili Musa Kazım Efendi Başkanlığında saat 04.25'de açılmış ve 17.05'de kapanmıştır. Bu mazbata, o gün müzakere edilen maddelerin yedincisidir. Oturumda Başkan, mazbatayı okutmuştur. Tam metin şöyledir:

"Sürmeneli Tiriyandafil oğullarından Aşoforoğlu Yani ve rüfekasının idamlarına dair Adliye Vekaleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası

Hıyaneti vataniye cürmünden dolayı maznunun aleyhim olan Sürmene'nin Hozara karyesinden ve Tiriyandafil oğullarından Aşoforoğlu Yani ve rüfekası Todor veledi Yorika ve Avraham veledi Haralambo ve Kosti veledi Anastas ve Korifa veledi Yanko'nun salben idamlarına dair Bayburt Bidayet Mahkemesinden vicahen sudur eden hükmü mutazammın ilam ve evrakı müteferriası lieclittetkik Heyeti Umumiyeden encümenimize havale kılınmakla evrakı hükmiye serapa kıraat ve tetkik ve muktazası tezekkür olundu.

Münderecatı zabıtnameye nazaran merkumun haklarında sadır olan hüküm şayanı tasdik görülmekle Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arzına müttefikan karar verildi."

- Mazbata okunduktan sonra şu kısa görüşme yapılmıştır.

- ***Refik Şevket Bey (Saruhan)*** *– "Efendim, ilam tarihi kaçtır?"*
- ***Reis*** *– "11 Temmuz 1338. Efendim söz isteyen var mı?"*
- ***Refik Şevket*** *– "Tarihi ikaı cürüm kaçtır?"*

- ***Nusret Efendi (Erzurum)*** – *"Cürmü nedir? İzahat versinler."*

- ***Adliye Encümen Reisi Emin Bey (Canik)*** – *"Neye dair izahat istiyorsunuz efendim? Bunların muhtelif cürümleri vardır. Bunlar Sarıta eşkiyasındandır. Müteaddit insanları katletmişler, kuttaı tarikdik etmişlerdir. Birçok asker öldürmüş, emniyeti dahiliyeyi ihlal etmiş, müteaddit cürüm irtikap etmişler."*

- ***Refik Şevket*** – *"O halde buna hıyaneti vataniye cürmü isnat etmek doğru değildir."*

- ***Emin Bey*** – *"Niçin?"*

- ***Refik Şevket*** – *"Evet efendim doğru değildir."*

- ***Emin Bey*** – *"Neden?, Cürüm aynı vaziyettedir."*

- ***Refik Şevket*** – *"Bunu tasrih ettirmek istedim."*

- ***Reis*** – *"Efendim, başka söz isteyen yok. Encümenin şu mazbatasını reye vazediyoruz. Adliye Encümeninin mazbatasını kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir."*

Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 1, İçtima Senesi 3, Cilt 23, 13 Eylül 1338 tarihli Yüz Birinci İçtimadan 16 Ekim 1338 tarihli Yüz Yirminci İçtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:33)***

---

15. Bafralı Sava hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 283 **13/09/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Bafra'nın Rum mahallesinden İlyaoğlu **Sava** hakkındaki hükmün tasdikına karar verilmiştir.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:481)

(Derleyenin notu: 283 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatası, Meclisin 13/09/1338-1922 tarihli 101. İçtimanın İkinci Celsesinde görüşülmüştür. Bu celse Reisvekili Musa Kazım Efendi Başkanlığında saat 16.25'de açılmış ve 17.05'de kapanmıştır. Bu mazbata, o gün müzakere edilen maddelerin sekizincisidir. Oturumda Başkan, mazbatayı okutmuştur. Tam metin şöyledir:

"Bilfiil hıyaneti vataniyede bulunduğundan dolayı Bafra Bidayet Mahkemesince vicahen idamına hüküm ve karar verilmiş olan Bafra'nın Rum mahallesinden Dankaloğullarından İlyaoğlu Sava hakkındaki evrakı hükmiye Heyeti Umumiye kararıyle Adliye Encümenine tevdi kılınmakla bilmütalaa icabı müzakere olundu.

Merkum Sava'nın müsellahan Pontus Cemiyeti fesadiyesine iltihak ederek, İbok ve Abdenbek namlariyle maruf sergerdei eşkiyanın maiyet ve re-

fakatinde Ayazma ve Çalköy karyelerini yakmak ve ahalisine zulüm ve işkence etmek gibi, fazayıh ve cinayata iştirak eylediği ve bilihtida Naciye tesmiye edilen Mariye nam kadını bir İslamla izdivac edeceğinden mahza gayız ve infial neticesi olarak mezburenin salben idam edilmesinde ve müslümanlara muhbirlik ettiği bahanesiyle Panoyat zevcesi Anatoli nam kadın ile oğlu Aleko ve hemşiresi Sofiya'nın gaddarane bir surette katil ve itlaflarında hazır ve müşterek olduğu merkumun ikrarına inzimam eden ihbarat ve şahadet ile tahakkuk etmiş ve binaenaleyh merkumun bilfiil hıyaneti vataniyede bulunduğu gibi müteaddit katil efalinde de iştiraki olduğu derecei sübutta görülmüş olduğundan Mahkemei Bidayetin takdiri veçhile muvafıkı hareket olan Hıyaneti Vataniye Kanununun ikinci maddesine tatbikan tecdid edilen idam hükmünün isabeti kanuniyesine binaen berayı tasdik Heyeti Umumiyeye arz ve takdimine müttefikan karar verildi. 29 Haziran 1338"

*- Adliye Encümenin okunan bu mazbatası üzerinde söz isteyen çıkmamış ve mazbata oya konulmuş ve kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 1, İçtima Senesi 3, Cilt 23, 13 Eylül 1338 tarihli Yüz Birinci İçtimadan 16 Ekim 1338 tarihli Yüz Yirminci İçtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:33-34)***

*** **Bazı hıyaneti vataniye mahkumları hakkında**

Karar No: 292 **11/10/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Bitlisli Osman oğlu Ferman ve rüfekası hakkındaki hükmün refine ve mahkemei aidei nizamiyesinde alelusul ve alelade icrayı muhakemelerine karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:483)

(Derleyenin notu: Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde Af Bölümünde verilmiştir.)

16. Arnavut Yusuf hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 331 **23/12/1338-1922**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum tahsildar Arnavut **Yusuf** hakkındaki hükmün tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:494)

Genel tablo: 1922

Toplam infaz kararı sayısı	16 (İlk Karar No. 213, son Karar No. 331)
Toplam mahkum sayısı	25
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	2.08
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 219 – (2 mahkum); Karar No. 261 ve Karar No. 265 – (3'er mahkum); Karar No. 282 – (beş mahkum)
Mahkumların cinsiyeti	erkek
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	belirsiz
İnfazına karar verilenlerin yaşı	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	belirsiz
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Karar No. 265 – Mardin Bidayet Mahkemesi; Karar No.282 – Bayburt Bidayet Mahkemesi; Karar No. 283 – Bafra Bidayet Mahkemesi; diğerleri belirsiz
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 3; Nahiye/ilçe/il: 11; yaşadığı yer belli olmayan ya da gösterilmeyen 11.
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 247 (müebbet küreğe tahvil), 4 mahkum); Karar No. 257 (müebbet küreğe tahvil, 1 mahkum)

1923

1. Süleyman oğlu Ali Efe hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 348 **15/02/1339-1923**

Katil maddesinden idama mahkum ve heyeti temyiziyece hükmü idamı musaddak bulunan Korkuteli kazasının Yenişehir karyesinden Süleyman oğlu **Ali Efe** hakkındaki hükmün tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:498)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 348 sayılı Kararı, 1923 yılında bu konuda verilen ilk karardır. Bu kararda, öncekilerden farklı olarak, hükmün, temyiz makamınca onandığı da ifade edilmiştir.)

---

2. Halil bin Hacı Memet hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 351 **19/02/1339-1923**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Kütahyalı Kadıoğlu **Halil bin Hacı Memet** hakkındaki hükmün tasdikına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:499)

***** Koçgirili müteaddit mücrimler hakkında**

Karar No: 357 **26/02/1339-1923**

Hıyaneti vataniyeden maznunu aleyhim Koçgirili Haydar Naki ve İzzet Beylerle Delinin Ali ve Molla Mustafa ve Azizoğlu Yusuf ve Kamil Ağazade İzzet'in idamlarına ve fakat esbabı muhaffefei takdiriye bulunmasına binaen işbu cezanın on beş sene küreğe tahviline ve *tarihi ika cürüme nazaran Af Kanunundan istifade edecekleri hakkındaki kararda muhalifi kanun bir cihet görülemediğine* ve ancak mahkeme tarafından tecili takibat kararı ittihazı muvafık olmadığına karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:500)

3. Süleymanoğlu Cemil hakkındaki hükmün tasdikına dair

Karar No: 359 **21/03/1339-1923**

İdama mahkum ve evrakı Mahkemei temyizce musaddak bulunan Siverek'in Hayriye mahallesinden Süleymanoğlu **Cemil** hakkındaki hükmün tasdikına dair.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:501)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 359 sayılı Kararında, mahkeme hükmünün temyiz mahkemesince onandığı ifadesine de yer verilmiştir.)

***** Çakır Ahmet'in Hüseyin oğlu İbrahim hakkındaki hükme dair**

Karar No: 365 **31/03/1923**

Hıyaneti vataniyeden idama mahkum Söğüd'ün Dodurga ahalisinden Çakır Ahmet'in Hüseyin oğlu İbrahim hakkındaki hükmün refiyle merkum hakkında hıyaneti harbiye mürtekipleri hakkındaki usul ve ahkama tevfiki muamele edilmesine karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:502)

***** Katil Topal Osman'ın salben teşhirine dair**

Karar No: 370 **02/04/1339-1923**

Trabzon mebusu Ali Şükrü Beyin katillerinden Topal **Osman**'ın Meclis kapısı önünde salben teşhirine karar verildi.

(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre I, Cilt 1, -3. basılış, 25 Mart 1943- sf:503)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 370 sayılı Kararında adı geçen Topal Osman, 1884 yılında Giresun'da doğmuştur. Babası Hacı Mehmet Efendidir. Bölgenin önde gelen eşrafları arasındadırlar. Balkan Savaşı sırasında gönüllü olarak askere yazılmıştır. Trakya'da savaşır. Sağ dizinden aldığı yara ile topal kalır. 1914'de çıkan Birinci Dünya Savaşı sırasında, yine gönüllülerden oluşan taburu ile birlikte Ruslara karşı savaşır. Bu savaşta, 94. Alayda iken yarbay rütbesine çıkartılır. Mustafa Kemal, 19/05/1919'da Samsun'a çıkmasından sonra, 29/05/1919'da Havza'da Topal Osman ile görüşür. Bu arada İstanbul Hükümeti Topal Osman'ı ölüm cezası mahkumu olarak aramaktadır.

- *Milli mücadele süreci içinde Topal Osman gönüllülerden oluşturduğu müfrezesi ile Kasım 1920'de Ankara'ya gelir ve bu müfreze doğrudan Mustafa Kemal'in korunmasını üstlenir. Savaş sırasında çeşitli cephelerde adamlarıyla birlikte milli mücadeleye hizmet eder. Ankara'daki birliği, hem Mustafa Kemal'in hem de Millet Meclisinin korumalığını yürütür. Mecliste muhalif grubun önde gelen isimlerinden Ali Şükrü Bey (Trabzon) 26/03/1923 akşamından sonra ortadan kaybolur. İlk etapta Hükümet olayı çözemez. Muhalif gruba mensup çok sayıda milletvekili (bunlara Hüseyin Avni Bey de dahildir), 29/03/1923 tarihli Meclis oturumunda Hükümeti şiddetle eleşti-*

rirler. Ali Şükrü Beyin, Topal Osman tarafından öldürüldüğü alenileşmiştir. Hükümet zor durumda kalır. Mustafa Kemal ile Başbakan Rauf Orbay görüşmelerinde, Topal Osman'ın yakalanması zorunluluğunda mutabık kalırlar. Mustafa Kemal, Muhafız Taburu Komutanı general İsmail Hakkı Tekçe'ye, Topal Osman ve milislerinin teslim alınması emrini verir. Önce, Topal Osman'ın Muhafız Birliğindeki gönüllülerinin bir bölümü, silahları alınarak tutuklanır. Bu arada Ali Şükrü Beyin cesedi, Çankaya tarafında Mühye köyü yakınlarında toprağa gömülü olarak bulunur. General Tekçe, Muhafız Taburu ile Topal Osman'ın kaldığı evi sarar. 02/04/1923 sabahı çatışma başlar. Topal Osman, kasığından yaralı olarak ele geçer, yolda kan kaybından ölür. Çatışmada, Topal Osman'ın adamlarından bazıları da vurulur. İsmail Hakkı Tekçe bu konuda, ölenleri çatışmanın olduğu yere gömdürdüğünü, sağ kalanları ise Mustafa Kemal'in bulunduğu İstasyondaki binaya götürdüğünü; Topal Osman'ın cesedinin Meclis kararından sonra gömüldüğü yerden çıkarılarak, Meclisin önünde ayağından başaşağı asılarak teşhir edildiğini açıklamıştır. Döneme tanıklık edenler tarafından yayınlanan çok sayıdaki hatıra ve yazılarda, Topal Osman'ın, Ali Şükrü Beyi tek başına karar vererek öldürmüş olamayacağı, Meclisteki muhalif grubu sindirme siyasasının bir aracı olarak bu cinayetin kurgulanmış olduğu ve işin de Topal Osman'a ihale edildiği; Topal Osman'ın yakalandığı operasyonda aslında ciddi bir çatışma olmadığı, teslim olan Topal Osman ve adamlarının kurşuna dizildiği yönünde bilgiler bulunmaktadır.

- 370 sayılı Karar, hakkında mahkemece verilmiş ölüm cezası mahkumiyet hükmü bulunmayan ve aldığı yaradan ötürü ölmüş bir kişinin cesedinin asılarak sergilenmesi konusundaki Meclis istenci örneğidir. Bundan ötürü bu derlemede infaz bilançosunun çıkarıldığı istatistiksel tablolarda da gösterilmemiştir. Böylece tarihe, bir ölünün asılarak teşhiri ile bu asmanın bacaklardan yapılarak yerine getirilmesi şeklinde inanılması zor bir uygulama da geçmiş oldu.

- Topal Osman'ın öldürdüğü Trabzon milletvekili Ali Şükrü Bey "1884'te Trabzon Şarlı Bucağında (şimdiki adı Beşikdüzü İlçesi) doğdu. Reiszade Hafız Ahmet Efendi'nin oğludur. 1904'te teğmen rütbesiyle deniz kuvvetlerine katıldı. 1905'te üsteğmen, 1911'de yüzbaşı oldu.1914'te istifa ederek meslekten ayrıldı. İttihat ve Terakki Partisine karşı bir politikacı ve yazar oldu. Osmanlı Mebusan Meclisinin son döneminde Trabzon'dan milletvekili seçildi. 23/04/1920'de TBMM'nin açılışında hazır bulundu. Meclisin çeşitli komisyonlarında görev aldı. Müdafaayı Hukuk Grubunun kurulmasından sonra muhalefetteki II. Grupta yer aldı. Mecliste çok sayıda konuşma yapan milletvekilleri arasındaydı. 19/01/1923'te Tan adı ile ve muhalefetin yayın organlığını üstlenen bir gazete çıkardı..1923 yılının Mart ayının son günlerinde Meclise gelmediği dikkati çekti; her yerde aranmasına rağmen bulunamadı. Nihayet 27 Mart 1923'te Köşk Muhafız Müfrezesi Komutanı Osman tarafından öldürüldüğü anlaşıldı. Cenazesi memleketine götürülerek Trabzon-Boztepe'de toprağa verildi. Ailesi Doruker soyadını almıştır." Trabzon milletvekili Ali Şükrü Bey hakkında bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923, III. Cilt, Ankara 1995, sf:923-924.)

Genel tablo: 1923

Toplam infaz kararı sayısı	3 (İlk Karar No.348, son Karar No. 359)
Toplam mahkum sayısı	3
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.25
Bir kararla birden çok infaz	yok
Mahkumların cinsiyeti	erkek
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	belirsiz
İnfazına karar verilenlerin yaşı	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	belirsiz
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	belirsiz
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 1; Nahiye/ilçe/il: 2
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 357 (on beş yıl küreğe çevrilmiş; cezaları çevrilen mahkumların toplam sayısı 6)

1924

***** Meclisin 12/01/1924 tarihli 82. İçtimaında okutulan ve ölüm cezasına hükümlü toplam 12 mahkuma ilişkin olup, Af Kanunundan yararlandıkları için dosyaların geri çekilmesi hakkında tezkere ve Adliye Encümeni mazbatası**

Siverek Belediye Müfettişi sabıkı Şeyhi Dede (Davud) hakkındaki idam hükmünün tasdikine dair (3/1); Malatya'nın Tepebaşı mahallesinde mukim Mamerekli Hasan bini Yusuf hakkındaki idam hükmünün tasdikine dair (3/2); Maraş'ın Şükürlü mahallesinden Arap namı diğer Jozef hakkındaki idam hükmünün tasdikine dair (3/3); katil maddesinden idama mahkum Mamahatun karyesinden Memedoğlu dinamitçi Hasan hakkındaki hükmün tasdikine dair (3/131); cerh ve katil maddesinden idama mahkum Mut kazasının Tağazari karyesinden Veysel hakkındaki hükmün tasdikine dair (3/140); Bedri Musa'yı katilden idama mahkum Ferik hakkındaki hükmün tasdikine dair (3/145); idama mahkum Kigorg veledi Aleksi'nin hükmünün tasdikine dair (3/148); idama mahkum Erzurum'un Hızır karyesinden Hasanoğlu Hüseyin hakkındaki hükmün tasdikine dair (3/149); idama mahkum İsmail ve rüfekası hakkındaki hükmün tasdikine dair (3/158); idama mahkum Aksarayl Hüseyin hakkındaki hükmün tasdikine dair Adliye Vekaleti tezkereleri ve Affi Umumi Kanunu mucibince bu gibilerin cezalarının 15 sene küreğe tahvil edilmesine binaen bu eşhasa ait evrakın Adliye Vekaletine iadesi hakkında Adliye Encümeni mazbatası

"Riyaseti Celileye

Merbut cetvelde esamisi muharrer ve ceraimi muhtelifeden idama mahkum işhasa ait evrak encümenimizce ledettetkik ahiren Meclisi Alice kabul edilmiş olan Affi Umumi Kanununun ikinci maddesi mucibince (İkinci madde: Birinci maddede mezkur tarihe kadar ika edilmiş olan ceraim failleri hakkında hükmolunmuş veya olunacak idam cezaları on beş sene küreğe ve müebbet kürek cezaları da on sene küreğe ve müebbet kalebentlik cezaları on sene kalebentliğe ve müebbet neyf cezaları da üç sene neyfe tahvil olunmuştur.) merkumuna ait cezaların on beş sene küreğe tahvili icap ettiği cihetle mezkur evrakın takımıyla Adliye Vekaletine iadesi zımnında Heyeti Umumiyeye arz olunur.

İmzalar"

Mahkumun isim ve şöhreti	Cürmü	Mahkemesi	Temyiz ilamının tarihi
Siverek'in Hüseyin Çelebi mahallesinden Belediye Müfettişi sabıkı Şeyhi Davud	Taammüden katil	Siverek İstinaf Mahkemesi	23 Mayıs 1339
Maraş'ın Şükürlü mahallesinden Kostantin oğlu Oseb namı diğeri Jozef	Katil	Maraş İstinaf Mahkemesi	4 Temmuz 1339
Malatya'nın Tepebaşı mahallesinden Mamrekli Hasan bini Yusuf	Katil	Malatya İstinaf Mahkemesi	28 Mart 1339
Erzurum'un Mamahatun kasabasından Memedoğlu dinamitçi Hasan	Cerh ve katil	Adana İstinaf Mahkemesi	26 Ağustos 1339
Mut kazasının Tagazari karyesinden Recep oğlu Veysel	Taammüden cerh ve katil	İçel İstinaf Mahkemesi	1 Eylül 1339
Beşiri karyesinin Telmiziç karyesinden muhacir Musa mahdumu Ferik	Cerh ve katil	Diyarbakır İstinaf Mahkemesi	4 Eylül 1339
Dersaadet'te Tahtakale'de sandıkçı Vasil'in nezdinde hizmetkar Tiflisli Kigork veledi Aleksi	Katil	İstanbul Cinayet Mahkemesi	9 Eylül 1339
Erzurum'un Hızır karyesinden Hasan oğlu Hüseyin	Cerh ve katil	Erzurum İstinaf Mahkemesi	3 Eylül 1339
Göksün'ün Hacıelmas karyesinden Mehmed oğlu Halil ve Kürdi İsmail ve Çulhaali karyesinden Abbasoğullarından Hüseyinoğlu Mehmed Ali	Taammüden katil ve ahzü gasp	Kozan İstinaf Mahkemesi	23 Eylül 1339
Basralıoğlu Hüseyin	Cerh ve katil, ahzü gasp	Aksaray İstinaf Mahkemesi	6 Teşrinievvel 1339

(Derleyenin notu: Metinden de anlaşıldığı üzere, Encümen mazbatasının konusu, o sırada dosyaları Meclis önünde bulunan ölüm cezası mahkumlarının, çıkartılan Genel Af Yasasından yararlandıkları için, dosyalarının Adalet Bakanlığına geri verilmesidir. Mazbatada referansı yapılan yasa, 26/12/1339-1923 tarih ve 391 sayılı Affı Umumi Kanunudur, (Düstur, Tertip 3, C.5, sf:508-509). 391 sayılı Yasa hakkında bilgi için bu çalışmanın ana metninde af mevzuatına ilişkin bölüme bkz.

- Mazbata ve ona ekli cetveldeki bilgiye göre, Af Yasasından yararlanarak ölüm cezasının infazından kurtulanların sayısı toplam 10 dosyada toplam 12 mahkumdur. Mazbatada (3/158) sayılı Başvekalet tezkeresine atıfla "İsmail ve rüfekası" denilmektedir. Ekli cetveldeki veriden, bu dosyanın, İsmail dahil toplam 3 mahkuma ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

- Yukarıda tam metni verilen tarih ve sayısı belirsiz Adliye Encümeni mazbatası, ***Meclisin 12/01/1924 tarihli 82. İçtimaında*** *okutulmuştur. Oturum saat 13.45'de Fethi Beyin Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında bu mazbata da görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koyacağını söylemiştir. Bunun üzerine Karahisarı Şarki milletvekili Ali Sururi Efendi söz almıştır:*

Ali Sururi Efendi – "Beyefendi, bu evrak, deracattan geçerek infazına karar itası için Meclise gelen evrak mıdır? Bu cihet tavzih edilmiyor. İsimler de okunmalı ve encümen bunu kısaca izah etmeli."

Reis – *"Efendim, Adliye Encümeni biraz izahat verebilir mi?"*

Dersim milletvekili ve mazbata muharriri Feridun Fikri Bey – "Bu evrak, Ali Sururi Efendinin buyurdukları gibi, deracattan geçerek kesbi katiyet etmiş evraktır. Buraya tasdik edilmek için geliyor. Malumaliniz bu, eskiden padişah tarafından yapılıyordu. Şimdi bunu Meclisi Ali yapıyor. Mesele bundan ibarettir."

Reis – "Efendim, Adliye Encümeni mazbatasını reyi alinize arz edeceğim. Mazbatayı kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye vaz'edeceğim. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir."

Böylelikle toplam üç-beş dakika içinde mazbata kabul edilerek, ölüm cezası mahkumları, cezalarının infazından Af Kanunundan yararlandıkları için kurtulmuştur. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 5, İçtima 1, 9 Kanunısani 1340 tarihli seksen birinci içtimadan 14 Nisan 1340 tarihli yüz ikinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1968, sf:43-45).***

1925 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 28
*** Kuvvayı Milliye mensubunu düşmana ihbar ve düşman ameline hizmet cürümlerinden idama mahkum Penayot Zare ile rüfekası haklarındaki hükmün tasdikine dair olan (3/144) numaralı tezkerenin iadesi hakkında Başvekalet tezkeresi (3/417) 28
1. Kayserili Behçet Bey mahdumu Sabit namile maruf Hilmi ve Müdafaai Milliye vekaleti usera şubesi yazıcılarından Yozgatlı Musaoğlu Osman ve kahveci çırağı Yozgatlı Memetoğlu Mustafanın idamları hakkında.....29
Karar No: 164 21/11/1341-1925 29
2. Bornovalı Hamza oğlu Hasan hakkında verilen idam hükmünün infazı hakkında 30
Karar No: 174 02/12/1341-1925.....30
*** Zevci Hacı Şükrü'yü servetine tamaan katleden Ali kızı Huriye hakkında 31
Karar No: 176 05/12/1925 31
3. Kayserili bakkal Hekimoğullarından Abdullahoğlu Musa Çavuş ile Hacı Ramazanoğullarından Mustafaoğlu Çolak Ahmet haklarında verilen hükmü idamın tenfizine dair 33
Karar No: 181 10/12/1341-1925.....33
4. Amele Molla Salihoğlu şöhretli Ahmetoğlu Abdülmecit ile Baharoğulları şöhretli Memetoğlu Rıza haklarındaki hükmü idamın tenfizine dair 36
Karar No: 182 10/12/1341-1925.....36
5. Cazkıroğullarından Şükrüoğlu Ziya hakkındaki idam hükmünün tenfizi hakkında ..37
Karar No: 187 14/12/1341-1925 37
6. Halimoğlu Tahsin ve Süleymanoğlu kömürcü Hüseyin haklarındaki idam hükmünün tenfizi hakkında.....38
Karar No: 189 24/12/1341-1925.....38
*** 1925 yılında ölüm cezası infaz edilen milletvekilleri 40
Bitlis milletvekili Yusuf Ziya Bey 40
Dersim milletvekili Hasan Hayri Bey 40
Genel tablo: 1925 42

1925 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

***** Kuvvayı Milliye mensubunu düşmana ihbar ve düşman ameline hizmet cürümlerinden idama mahkum Penayot Zare ile rüfekası haklarındaki hükmün tasdikine dair olan (3/144) numaralı tezkerenin iadesi hakkında Başvekalet tezkeresi (3/417)**

"Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

İşgal esnasında Kuvvayi Milliye mensubinini ihbar ve tevkif ve katlettirmek suretiyle düşman ameline hizmet ve muavenette bulundukları iddiası ile maznunualeyhim Penayot Zare ve Jozef ve Sokratyadis haklarında Üçüncü Kolordu İki Numaralı Divanı Harbinden sadır olan ve berayi tasdik 25.9.1339 tarih ve 6/2911 numaralı tezkere ile takdim edilmiş bulunan hükmü gıyabiyi mutazammın evrakı hükmüye ve teferruatının ahiren tadil olunan kanun mucibince muamelei tasdikiyesine mahal olmadığı cihetle Müdafaai Milliye Vekaleti Celilesince iadesi talep edilmiş olduğundan evrakı mezkurenin iadeten irsaline müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

7 Nisan 1341

Başvekil

İsmet"

(Derleyenin notu: Yukarıda metni verilen Başvekaletin 07/04/1925 tarih ve 3/417 sayılı geri çekme tezkeresi, ***Meclisin 09/04/1925 tarihli 98. İçtimaında*** *okutulmuştur. Oturum Başkanı, tezkerenin okutulmasından sonra, "Efendim; esasen bu hükümetten gelmiş bir tezkeredir. Hükümet geri istiyor; iade ediyoruz" diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre II, İçtima II, Cilt 17, 1.4.1341 tarihli doksan birinci içtimadan 13.4.1341 tarihli yüz birinci içtimaa kadar, TBMM Matbaası, Ankara, 1976, sf:192.***

- Başvekaletin 07/04/1341 tarihli geri çekme tezkeresi, adı geçen üç ölüm cezası mahkumunu cezanın infazından kurtarmamaktadır. Çünkü burada söz konusu olan, bilahare yapılan yasa değişikliği sonucunda Meclisin infaz için onay vermesine gerek kalmamasıdır.

- Tezkerede açıkça ifade edilmemekle birlikte "ahiren tadil olunan kanun mucibince" ifadesiyle atıf yapılan yasa, 31/03/1341/1925 tarih ve 595 sayılı "Harp ve İsyan Sahalarındaki İdarei Örfiye Mıntıkalarında Müteşekkil Umum Divanı Harplerden Verilecek İdam Kararlarının Sureti İcrasına

Dair Kanun" (Düstur, 3. Tertip, C.6, Ankara 1934, sf:179; RG, 01/04/1341, s.91) olmalıdır. Dikkati çekelim ki, Başvekaletin 07/04/1925 tarihli tezkeresi, 595 sayılı Yasanın kabulü ve yayınından sadece bir hafta sonrasına denk düşmektedir. 595 sayılı Yasaya ilişkin ayrıntılı bilgi, bu çalışmanın ana metninde "TBMM'nin infaza karar verme yetkisinin" irdelendiği bölümde yer almaktadır.

- Yukarıdaki saptama ışığında, 595 sayılı Yasanın yukarıdaki Başvekalet tezkeresinde adı geçen üç mahkuma ilişkin uygulanması bakımından ortaya çıkmış olabilecek bir teknik hukuki sorun, anılan Yasanın "geçmişe yürürlü" olacak şekilde uygulandığıdır. Bu konuda bilgi ve tartışma için bu çalışmanın ana metnine bkz.

---

1. Kayserili Behçet Bey mahdumu Sabit namile maruf Hilmi ve Müdafaai Milliye vekaleti usera şubesi yazıcılarından Yozgatlı Musaoğlu Osman ve kahveci çırağı Yozgatlı Memetoğlu Mustafanın idamları hakkında

Karar No: 164 **21/11/1341-1925**

Maliye vekaleti emlaki milliye müdüriyeti katiplerinden İstanbullu Cevdet Efendiye cebren fili şeni icra ve badehu mumaileyhin bir sureti feciada katli keyfiyetinden dolayı mahkum Kayserili Mustafa Behçet Bey merhumu* **Sabit namile maruf Hilmi** ve Müdafaai Milliye vekaleti usera şubesi yazıcılarından Yozgatlı Musaoğlu **Osman** ve kahveci çırağı Yozgatlı Memetoğlu **Mustafa** haklarında Ankara cinayet mahkemesinden ita kılınıp Mahkemei temyizce bittasdik iktisabı katiyet eden idam hükmünün teşkilatı esasiye kanununun yirmi altıncı maddesi mucibince infazı, Heyeti Umumiyenin 21-XI-1341 tarihinde münakıt on ikinci içtimaının birinci celsesinde tekarrür etmiştir

(RG, 26/11/1341, s.229; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1099)

(Derleyenin notu: * TBMM'nin 164 sayılı karar metninde, "...Behçet Bey merhumu Sabit..." ifadesi geçmektedir. Bunun doğrusu, Kararın başlığında olduğu gibi "mahdumu" olmalıdır.

- 164 sayılı Karar, bir karar içinde üç mahkumun infazına ilişkindir.

*- 164 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, üç mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 3-4 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 03/09/1341 tarih ve 6/4740 (3/483) sayılı** olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 3-4 ay olduğu tahmin edilebilir.*

*- 164 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/483 sayılı mazbatasına göre,** üç mahkumun işlediği suç Karar metninde geçtiği şekilde özetlenmiştir. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin tarihi belirsiz bu mazbatası **Meclisin 21/11/1925 tarihli 12. İçtimaında** görüşülmüştür. Oturum saat 14.35'de Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.55'de kapanmıştır. Bir saat 20 dakika süren bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin tek örnek olan bu mazbata da görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakikа içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 19, İçtima 3, 26.10.1341 tarihli yüz onuncu içtimadan 30.11.1341 tarihli on yedinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:173).***

---

2. Bornovalı Hamza oğlu Hasan hakkında verilen idam hükmünün infazı hakkında

Karar No: 174 **02/12/1341-1925**

Selanik muhacirlerinden Hasanoğlu Nasuh ve Hasan namlarındaki iki kitapçı çocuğu mingayri taammüdün ve asker Alioğlu Zeyneli parasına tamaan katleden Bornovalı Hamzaoğlu **Hasan** hakkında İzmir Cinayet mahkemesinden sadır olan hükmü idamın, temyizen tasdik ile kespi katiyet etmiş olmasına mebni Teşkilatı esasiye kanununun yirmi altıncı maddesi mucibince infazı, Heyeti Umumiyenin 2-XII-1341 tarihinde münakıt on sekizinci içtimaının birinci celsesinde tekarrür etmiştir

(RG, 17/02/1926, s.300; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4 -2. basılış, 1941- sf:1103)

*(Derleyenin notu: TBMM'nin 174 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 1-1.5 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 21/11/1341 tarih ve 6/4531 (3/482) sayılı** olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 1-1.5 ay olduğu tahmin edilebilir.*

*- 174 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/12/1925 tarih ve 3/482 sayılı mazbatasına göre,** mahkumun işlediği suç Karar metninde geçtiği şekilde özetlenmiştir. Mahkum toplam üç kişiyi öldürmüştür. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 01/12/1925 tarihli mazbatası ***Meclisin 02/12/1925 tarihli 18. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Oturum saat 14.25'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. Bir saat 20 dakika süren bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin tek örnek olan bu mazbata da görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 20, İçtima 3, 2.12.1341 tarihli on sekizinci içtimadan 31.12.1341 tarihli otuz dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:6-7).***

***** Zevci Hacı Şükrü'yü servetine tamaan katleden Ali kızı Huriye hakkında**

Karar No: 176 **05/12/1341 - 1925**

Edirne'nin Altuni mahallesinde sakin olan zevci Hacı Şükrüyü servetine tamaan feci bir surette katleden Ali kızı Huriye hakkında Edirne cinayet mahkemesinden verilen ve Temyiz mahkemesince tasdik edilerek iktisabı katiyen eden idam hükmünün müebbet küreğe tahvili, Heyeti Umumiyenin 5-XII-1341 tarihinde münakıt on dokuzuncu içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 18/02/1926, s.301; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, (2. basılış, 1941), sf:1103)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 176 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile ölüm cezasının müebbet kürek cezasına tahviline karar verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 4 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresinin 27/08/1341 tarih ve 6/4079 (3/480) sayılı*** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, cezasının tahvili kararına dek geçen sürenin yaklaşık 4 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 176 sayılı Karar, 1925 yılı Kararları arasında, kadın mahkuma ilişkin olması ve ölüm cezasının başka cezaya çevrilmesi bakımlarından ilk örnektir. Bu Karar aynı zamanda, sadece 1925 yılı kararları arasında değil, ama 1924 Anayasası (md.26)'nın verdiği yetkinin Meclis tarafından kullanılması pratiklerinin bütünü içinde, hem mahkumun cinsiyetinin kadın oluşu hem de kadın mahkumun cezasının çevrilmesi özelliği ile de ilk örnektir.

- 176 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/480***

sayılı mazbatasına göre, *mahkumun işlediği suç Karar metninde geçtiği şekilde özetlenmiştir. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz bu mazbatası ***Meclisin 05/12/1925 tarihli 19. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Oturum saat 14.15'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.50'de kapanmıştır. Bir saat 35 dakika süren bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin tek örnek olan bu mazbata da görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Tutanağa göre, "Encümen mazbatası anlaşılmadı", "izahat versinler" sesleri duyulmuştur.*

- ***Bozok milletvekili ve Encümen üyesi Ahmet Hamdi Bey*** *söz almıştır. Yaptığı açıklamaya göre, mahkum, seksen yaşında ve zengin olan kocasından kurtulmak istemiştir. Bu arada Süreyya isminde bir genç ile alakası vardır. Maktul ortadan kaybolmuştur. Aradan 6-7 ay geçtikten sonra, mahkum, kocasının mal varlığını kullanabilmek için Edirne Müftüsüne başvurmuştur. Kocasının öldüğünün kanıtlanmadığı gerekçesiyle bu başvurusu reddedilmiştir. Daha sonra mahkum, öldürdüğü kocasının cesedini gömdüğü yerden çıkartarak Karaağaç İstasyonuna götürerek bırakmıştır. Kocasının ismi yazılı bir kağıdı da cesede iliştirmiştir. Cesedin bulunmasından sonra yapılan araştırma sonucunda kadının kocasını öldürdüğü anlaşılmış; cesedi taşıttığı hamal ve arabacı kadını teşhis etmiş; kadın önce inkar, bilahare ikrar etmiştir. Yargılama sonucunda idama mahkum edilmiş ve Temyiz Mahkemesi hükmü onamıştır. Bu izahat sonrasında Meclisteki "ret" sesleri duyulmuştur.*

Başkan, "takrirler okunacaktır" demiştir. İlki üç imzalı (Celal Nuri/Gelibolu, İsmail Sefa/Adana, Kazım Vehbi/Ergani) ve ikincisi tek imzalı (Musa Kazım/Konya) iki önerge okutulmuştur. Bunların her ikisi de, idamın müebbet kürek cezasına tahvili hakkındadır. Önergelerin okunması sonrasında Besim Atalay (Aksaray), yerinden "ret, ret" diyerek söz söylemiştir. Ölüm cezasının infazı yönündeki Encümen mazbatasında olduğu gibi, cezanın müebbet küreğe tahvilini isteyen önergelerde de, gerekçe yoktur.

Başkan, takrirleri oya sunmuştur. El kaldırmak suretiyle yapılan oylama sonucunda, önergeler kabul edilmiştir. Böylece,toplam üç-dört dakika içinde mahkumun ölüm cezasının müebbet kürek cezasına tahvili kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 20, İçtima 3, 2.12.1341 tarihli on sekizinci içtimadan 31.12.1341 tarihli otuz dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:28-29).***

3. Kayserili bakkal Hekimoğullarından* Abdullahoğlu Musa Çavuş ile Hacı Ramazanoğullarından Mustafaoğlu Çolak Ahmet haklarında verilen hükmü idamın tenfizine dair

Karar No: 181 **10/12/1341-1925**

Ayvalığın Fethiye kazasında mukime Kayserili Musa Çavuşun zevcei mutallakası ve Siroz muhacirlerinden İsmail kızı Emine ile mahdumu İsmaili ihnakan katil cesetlerini bir çuval derununa vaz ile denize ilka eylemek maddesinden maznunu aleyhim Ayvalıkta mukim Kayserili bakkal Hekimoğullarından* Abdullahoğlu **Musa Çavuş** ile Hacı Ramazanoğullarından Mustafaoğlu **Çolak Ahmed**in idamlarına dair Burhaniye cinayet mahkemesinden verilen ve Temyiz mahkemesince tasdik edilerek kesbi katiyet eden hükmün, Teşkilatı esasiye kanununun yirmi altıncı maddesine tevfikan infazı, Heyeti umumiyenin 10-XII-1341 tarihinde münakıt yirmi ikinci içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 21/02/1926, s.303; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1105)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 181 sayılı Kararının RG'de yayınlanan metninde mahkumlardan birisi için "Hekimoğullarından Abdullah oğlu Musa Çavuş" denilmektedir; Adliye Encümeni mazbatasında ise bu "Hakimoğullarından" şeklinde geçmektedir.*

- 181 sayılı Karar metninden de anlaşıldığı üzere, maktuller, mahkumlardan Musa Çavuşun karısı ve çocuğudur.

*- 181 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 7.5-8 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 05/05/1341 tarih ve 6/2221 (3/478) sayılı** olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 7.5-8 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 181 sayılı Karar, 1925 yılı kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin ilk örnektir.

*- 181 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 08/12/1925 tarih ve 3/478 sayılı mazbatasına göre,** her iki mahkumun işlediği suç Karar metninde geçtiği şekilde özetlenmiştir. Mahkumlar toplam iki kişiyi öldürmüştür. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 08/12/1925 tarihli mazbatası **Meclisin 10/12/1925 tarihli 22. İçtimaında** görüşülmüştür. Oturum saat 14.30'da Refet Beyin Başkanlı-*

ğında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin iki mazbata da görüşülmüştür. Bu mazbata bunların ilkidir. Başkan, mazbatayı okutmuştur ve şu görüşme cereyan etmiştir.

***Reis** – "Efendim, bu mazbata hakkında bir takrir var. Okunacaktır."*

"Riyaseti Celileye

Adlin neticesi ihsandır. Meclisi Ali, ihsan demek olan affı umumi ve hususi hakkını muhafaza buyurmuştur. Pek şeni olmayan hususatta Heyeti Celile gibi milleti temsil eden ve adli ile refeti tevhit eden bir makamı ali idam hükümlerinin infazı hususunda imsak buyuracak olursa şanı alisi ile mütenasip bir harekette bulunmuş olur. Geçen celselerin birinde idam cezası müebbet küreğe tahvil kılınmıştı. Binaenaleyh ruznamenin 17 ve 18 inci maddelerinde muharrer idam hükümlerinin müebbet küreğe tahvilini teklif ederiz.

Gelibolu, Celal Nuri; Bursa, Mustafa Fehmi ve Edirne, Faik.

(Gürültüler)."

***Antalya milletvekili Rasih Bey** – "Yanlış bir çığır açıyoruz efendim. Adliye Encümeni kesbi katiyet etmiş bir hükmün tasdiki için mazbatasını tanzim edip buraya gönderiyor. Biz, hükmü tadil ediyoruz. Bu nasıl olur?"*

***Reis** – "Müsaade buyurunuz efendim. Bu hususta müzakere açmadık. Takrir 18 inci maddeye şamildir. Yani 17 ve 18 inci maddeler hakkındadır. Binaenaleyh, ruznameye alıyoruz."*

Dersim milletvekili Feridun Fikri Bey** – "Efendim, malumu aliniz **idam kararlarının Meclisi Alinize gelmesi hukuku hükümraninin istimali noktai nazarındandır. Adliye Encümeni yalnız Mahkemei Temyizden gelen kararı berayı tasdik Heyeti Umumiyeye arz etmekle ve teklif etmekle mükellef değildir. Gelen ilamı ve bütün evrakı tetkik ederek ciheti adliyenin hini faaliyetinde bütün noktaları nazarı itibara alıp almadığını ve meselede evladı vatandan birisinin hayatını kurtarmak mümkün olup olmadığını hukuku hükümrani noktai nazarından arz ve teklif etmekle mükellef idi.** Halbuki, Adliye Encümeninin şimdi okunan mazbatasını dikkatle tetkik ettim. Orada Mahkemei Temyiz kararının tasdiki arz ve teklif olunuyor. Halbuki burada Adliye Encümeninin yapacağı vazife bütün safahatı tetkik etmektir. Çünkü, dikkat buyurulsun ki, **Meclise Aliye tasdik gelen kararlar, yalnız idama müteallik hususattır. Bunun Meclisi Aliye gelmesi beyhude değildir. Mesela, müebbet küreğin gelmesinde ve idama müteallik hükümlerin gelmesindeki hikmet, işte af veyahut cezanın tahfifine mesela, müebbet kürek cezası haline kalb edil-

mesine imkan olup olmadığının tahkik edilmesi, tecelli ettirilmesi lazımdır. *Binaenaleyh, Adliye Encümeninin bu noktai nazarı itibara alması ve tahsilahında bu esası ehemmiyetle göz önünde tutması icap ettiği kanaatindeyim. İdam onun için Meclise gelir."*

Sinop milletvekili ve Adliye Encümeni namına Yusuf Kemal Bey – *"Efendim, Adliye Encümeni, Feridun Fikri Beyin arzu ettikleri tetkikatı, kemali dikkatle daima yapmaktadır. Yalnız kendilerinin de söyledikleri veçhile Mahkemei Temyizden geçmiş ve kesbi katiyet etmiş bir ilamın Meclise Aliye gelmesi, Meclisi Alinin hukuku hükümraniyi istimal etmesi içindir ve doğrudur.* ***Hukuku hükümraninin istimali demek, Meclisi Ali affa veya cezanın tahfifine bir sebep görecek olursa o hakkını istimal etmek demektir. Öbür tarafı, tasdik demektir. Adliye Encümeni, öteden beri mazbatasını yazarken bir meslek ittihaz etti ve bu tasdiki alinize iktiran etti. Eğer evrakı tetkik edildiğinde idamına hükmedilmiş olanların cezalarının tahviline bir sebep görürse doğrudan doğruya Meclisi Aliye arz eder. Buna hiçbir sebep görmediği halde artık şu sebeplere göre bu adamın behemehal idamını tasdik edin demek lüzumunu da görmedi.*** *Bu, ondan dolayıdır. Bendeniz sırf esas hakkında söylüyorum. Bu hadise hakkında maruzatta bulunmak lazım gelirse ayrıca izah edeceğim. Hadiselerdeki fecayii Meclisi Alide uzun uzadıya izah etmek bilmem muvafık mıdır? Ha, arkadaşlardan biri kalkıp da bunun affı cihetine gidelim diyecek olursa, o zaman Adliye Encümeni mütalaatını tamamiyle izah edecektir. Bu hususta bir takrir var, müsaade ederseniz bunun hakkında da maruzatta bulunayım.* ***Bu hadise maatteessüf gayet feci cereyan etmiştir. Tatlik ettiği bir kadını güya o kadınla münasebeti gayri meşruda bulunmuş bir erkekle birleşerek bir eve getiriyorlar. Tatlik ettikten sonra, o evde kadını boğuyorlar. Kadını boğduktan sonra yanındaki çocuğa, kendi çocuğuna bakıyor. Buna ne lüzum var? Bunun ortada kalmasına lüzum yoktur diyorlar ve onu da boğuyorlar. Adliye Encümeni, hakikaten evladı vatandan birinin idam edilmesine taraftar değildir. Bunu müteessiren Heyeti Celilenize arz ediyor. Fakat bu teessürlerini sizlere de arz ederek, sizi de müteessir etmekte mana görmüyor ve onun için böyle muhtasar yazıyor. Yok eğer Heyeti Celile Adliye Encümenine böyle bir meslek ittihaz ettirirse biz de mazbatalarımızı gayet mufassal yazarız.*** *(Reye, sesleri)."*

Reis – *"Efendim, ruznamenin 4 ncü maddesindeki mazbatayı, yani şimdi okunan mazbatayı kabul edenler el kaldırsın. Kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir."*

Bu görüşmenin ardından mazbata Encümenden geldiği biçimiyle kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 20, İçtima 3, 2.12.1341 tarihli on sekizinci içtimadan 31.12.1341 tarihli otuz dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:86-87).***

- Mazbatanın görüşülmesi sırasında üç imzalı olarak verilen önergede ***"Geçen***

celselerin birinde idam cezası müebbet küreğe tahvil kılınmıştı" denilmek suretiyle yollaması yapılan Karar, bir yukarıda ayrıntılı olarak gösterilen ve Meclisin 05/12/1925 tarihli içtimaında kabul edilen 176 sayılı Karardır.

- 181 sayılı Karara ilişkin mazbatanın oylanmasında bir usul hatası yapılıp yapılmadığı hususu da düşünülebilecek bir konudur. Çünkü, cezanın müebbet küreğe tahvili yönünde bir önerge bulunmaktadır. Dolayısıyla, oturum Başkanının, hem ilgili mevzuata hem de o tarihe dek yapılan uygulamaya da riayet ederek, önce önergeyi oya sunması; önergenin reddi sonrasında mazbatayı oya koyması gerekmektedir. Ancak bu husus, zabıttan da anlaşıldığı gibi, hiçbir milletvekilinin dikkatini çekmemiş ve itirazına konu olmamıştır.

---

4. Amele Molla Salihoğlu şöhretli Ahmetoğlu Abdülmecit ile Baharoğulları şöhretli Memetoğlu Rıza haklarındaki hükmü idamın tenfizine dair

Karar No: 182 **10/12/1341-1925**

Bigalı karyesinden Memet Ağanın hanesine biddühul merkum Memet Ağa ile zevcesi Haticeyi darp ve tehdit ve işkence etmek suretile paralarını ahiz ve gaspettikten sonra işbu sirkat cürmünün meydana çıkmaması için el ve ayaklarını bağlamak ve mezbure Hatice ihnakan katledilmek suretile her ikisini de kuyuya ilka maddelerinden maznunualeyhim amele Molla Salihoğlu şöhretli Ahmetoğlu **Abdülmecit** ve Baharoğulları şöhretli Memetoğlu **Rıza** haklarındaki Gelibolu mürettep cinayet mahkemesinden verilen ve Temyiz mahkemesince tasdik edilerek kesbi katiyet eden idam hükmünün, Teşkilatı esasiye kanununun yirmi altıncı maddesine tevfikan infazı, Heyeti umumiyenin 10-XII-1341 tarihinde münakit yirmi ikinci içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 21/02/1926, s.303; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1105)

*(Derleyenin notu: 182 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 4-5 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 09/08/1341 tarih ve 6/3783 (3/479) sayılı** olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 4-5 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 182 sayılı Karar, 1925 yılı kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin ikinci örnektir.

*- 182 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/479 sayılı mazbatasına göre,** her iki mahkumun işlediği suç Karar metninde geçtiği şekilde özetlenmiştir. Mahkumlar toplam iki kişiyi öldürmüştür. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 10/12/1925 tarihli 22. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Oturum saat 14.30'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin iki mazbata da görüşülmüştür. Bu mazbata bunların ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 20, İçtima 3, 2.12.1341 tarihli on sekizinci içtimadan 31.12.1341 tarihli otuz dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:87).***

---

5. Cazkıroğullarından Şükrüoğlu Ziya hakkındaki idam hükmünün tenfizi hakkında

Karar No: 187 **14/12/1341-1925**

Muhtelif zamanlarda eşhası müteaddidenin esnayi rahta önlerine geçerek emval ve eşyasını gasp ile beraber Kayserili Mustafa ve Refik efendileri nukut ve eşyalarına tamaan ve taammüden katil maddesinden maznunu aleyh Cazkır oğullarından Şükrüoğlu 307 tevellütlü* **Ziya** hakkında Kayseri mürettep cinayet mahkemesince verilen hükmü idam mahkemei temyizce tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettetkik medarı af ve tahfif bir cihet görülememiş olduğundan, Teşkilatı esasiye kanununun yirmi altıncı maddesine tevfikan mezkur hükmün infazı, Heyeti umumiyenin 14-XII-1341 tarihinde münakit yirmi dördüncü içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 23/02/1926, s.305; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1107)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 187 sayılı kararında, o evredeki aynı konulu diğer kararlardan farklı olarak, mahkumun doğum tarihi de gösterilmiştir.*

- 187 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 3.5-4 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresinin 04/09/1341 tarih ve 6/4197 (3/481) sayılı*** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 3.5-4 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 187 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/481 sayılı mazbatasına göre,*** *mahkumun işlediği suç Karar metninde geçtiği şekilde özetlenmiştir. Mahkum toplam iki kişiyi öldürmüştür. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 14/12/1925 tarihli 24. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Oturum saat 14.25'de Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. Yaklaşık üç saat süren bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin bir mazbata da görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuştur.*

Malatya milletvekili Reşit Bey *– "Mazbata muharriri biraz izahat versinler. (Ne izahatı?, Reye, sesleri)".*

Bozok milletvekili Ahmet Hamdi Bey *– "Efendim, bu Çerkez Ziya öteden beri dağlarda kırlarda şunu bunu soymak itiyadını sanat etmiş bir adamdır. Müteaddid eşhası şurada burada soymuş, cerh ve katletmiş ve bu fiillerinden dolayı mahkum edilmiş, firar etmiş. Bir gün kayanın içinde gizli bulunurken Kayseri'den iki tüccar gidiyormuş; dağdan inmiş, tüccarlarla arkadaş olmuş; bunlara 'sizi iyi bir köyde istirahat ettireyim' demiş, götürmüş. Akşam kararınca silahlarını çekmişler, tüccarları atlarından indirmişler, eşyalarını, paralarını almışlar, kendilerini öldürmüşler, cesetlerini ırmağa atmışlar. Bundan dolayı indelmuhakeme idamlarına hükmedilmiş. (Kafi, sesleri)".*

Reis *– "Efendim, Adliye Encümeninin mazbatasını reye vaz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Encümenin mazbatası kabul edilmiştir."*

Böylece mazbata toplam üç-dört dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 20, İçtima 3, 2.12.1341 tarihli on sekizinci içtimadan 31.12.1341 tarihli otuz dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:126-127).***

---

6. Halimoğlu Tahsin ve Süleymanoğlu kömürcü Hüseyin haklarındaki idam hükmünün tenfizi hakkında

Karar No: 189 **24/12/1341-1925**

Kırklareli* vilayetinin Bergosçuk ormanı dahilinde Hüseyin efendinin mandırası müstahdeminden Ali Kahya ve Yuvan ve Salih ve Raif ile on iki yaşında Recebin katillerinden dolayı maznunualeyh Kırklarelinin Camiikebir mahallesinden Halimoğlu **Tahsin** ve Ahmetce karyesinden Süleymanoğlu kömürcü **Hüseyin** haklarında Kırklareli mürettep mahkemesince verilen hükmü idam Mahkemei temyizce tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettetkik medarı af ve tahfif bir cihet görülememiş olduğundan, Teşkilatı esasiye

kanununun yirmi altıncı maddesine tevfikan mezkur hükmün infazı, Heyeti umumiyenin 24-XII-1341 tarihinde münakit otuzuncu içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 23/02/1926, s.305; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1108)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 189 sayılı Kararında geçen "Kırklareli" ilinin eski adı "Kırkkilise" idi. 20/12/1340-1924 tarih ve 537 sayılı "Kırkkilise İsminin Kırklareli'ne Tahvili Hakkında Kanun" ile bu ilin adı Kırklareli olarak değiştirilmiştir; bkz, RG, 14/01/1341-1925, s.82; Düstur, 3. Tertip, Cilt 6, sf:25.*

- 189 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 3-4 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 05/10/1341 tarih ve 6/4796 (3/484) sayılı** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 3-4 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 189 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/484 sayılı mazbatasına göre,** *her iki mahkumun işlediği suç Karar metninde geçtiği şekilde özetlenmiştir. Mahkumlar, biri 12 yaşında çocuk olmak üzere toplam beş kişiyi öldürmüştür. Mazbatada, Karardan farklı olarak, suçun işlenme tarihi de gösterilmiştir, 26/08/1924. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası **Meclisin 24/12/1925 tarihli 30. İçtimaında** *görüşülmüştür. Oturum saat 14.15'de Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin bir mazbata da görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir-iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 20, İçtima 3, 2.12.1341 tarihli on sekizinci içtimadan 31.12.1341 tarihli otuz dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:252).***

***** 1925 yılında ölüm cezası infaz edilen milletvekilleri**

Bitlis milletvekili Yusuf Ziya Bey

"Koçzade Hacı Ömer Suat Ağa'nın oğlu olup 1882'de Bitlis'te doğdu. Bitlis Sultanisini bitirdi. Politikaya girerek Kürt Teali Cemiyetinde çalıştı. TBMM'nin I. Dönemi için yapılan seçimlerde Bitlis milletvekili olarak 16/08/1920'de Meclise katıldı. 25/11/1920'de Kastamonu İstiklal Mahkemesi üyeliğine seçildi. Mecliste çeşitli komisyonlarda görev aldı. Müdafaayı Hukuk Grubunun kurulmasından sonra muhalefetteki ikinci Grupta yer aldı. Saltanat yanlısı konuşmalar yaptı. Milletvekilliği sona erince Bitlis'e döndü. Eylül 1924'teki Nasturi harekatında yaptığı tahriklerle bir kısım askerin karşı tarafa geçmesinde ve bir süre sonra doğu illerinde baş gösteren gerici hareketin hazırlanmasında eylemleri bulunduğu tespit edilerek Bitlis Divan-ı Harbinde yapılan yargılaması sonunda diğer sanıklarla birlikte idam cezasına çarptırıldı. Bu ceza *14 Nisan 1925*'te Bitlis'te yerine getirildi."

(Derleyenin notu: Bitlis milletvekili Yusuf Ziya Beyin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923, III. Cilt, Ankara 1995, sf:180-181.)

Dersim milletvekili Hasan Hayri Bey

"Hozat Şeyh Hasanlı Aşireti Reisi Kankozade Murtaza Ağa'nın oğlu olup 1881'de Dersim (Tunceli) Hozat ilçesi Akpınar köyünde doğdu. Şubat 1898'de Süvarı Teğmen rütbesiyle 4. Ordu emrine verildi. Nisan 1911'de yüzbaşılığa yükseltildi. Dersim ayaklanmasında Hozat'ın ayaklanmacılara katılmasını önlemek hususundaki gayreti dikkate alınarak Ağustos 1916'da binbaşılığa yükseltildi. Van Askerlik Şubesi Başkanlığında görevli iken Osmanlı Mebusan Meclisinin son dönemi için yapılan seçimde Dersim milletvekili oldu. Kış şartları nedeniyle İstanbul'a gelmesinin mümkün olmadığını bildirmesi üzerine 4 Mart 1920'ye kadar izinli sayılmasına karar verildi. Ancak İstanbul'a gitmediği ve doğruca Ankara'ya gelerek 1 Haziran 1920'de TBMM'ne katıldığı anlaşıldı. Meclisin çeşitli komisyonlarında çalıştı Anadolu ve Rumeli Müdafaayı Hukuk Grubunun kurulmasında muhalefetteki II. Grupta yer aldı. Milletvekilliği I. Dönemde sona erince memleketine döndü. 13 Şubat 1925'te başlayan ve 31 Mayıs 1925'te kesin olarak bastırılan Şeyh Sait ayaklanmasında ayaklanmacılara yardım suretiyle katıldığı savıyla tutuklu olarak Doğu İstiklal Mahke-

mesinde yapılan yargılaması sonunda 22 Kasım 1925'te idam cezasıyla cezalandırılmasına karar verildi ve hüküm ertesi gün yerine getirildi. Ailesi Kanko soyadını almıştır."

(Derleyenin notu: Dersim milletvekili Hasan Hayri Beyin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923, III. Cilt, Ankara 1995, sf:286-287.)

Genel tablo: 1925

Toplam infaz kararı sayısı	6 (İlk Karar No.164, son Karar No. 189)
Toplam mahkum sayısı	11
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.91
Mahkumların cinsiyeti	erkek
Bir kararla birden çok infaz	Karar No.164- (3 mahkum); Karar No.181- (2 mahkum); Karar No.182- (2 mahkum); Karar No.189- (2 mahkum)

Mahkumların ölüm bekleyişi süresi

Karar No.	Ölüm bekleyiş süresi
164	tahmini 3-4 ay
174	tahmini 1-2 ay
181	tahmini 7-8 ay
182	tahmini 4-5 ay
187	tahmini 3-4 ay
189	tahmini 3-4 ay

İnfazına karar verilenlerin yaşları

Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
164	belirsiz	belirsiz
174	belirsiz	belirsiz
181	belirsiz	belirsiz
182	belirsiz	belirsiz
187	1307 (1891)	34
189	belirsiz	belirsiz

Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.187 – 34 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No.187 – 34 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	34 (yaşları belirtilmeyen 10 mahkum hesaba katılmamıştır)
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Ankara; İzmir; Burhaniye; Gelibolu; Kayseri; Kırklareli
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 1; Nahiye/ilçe/il: 6; yaşadığı yer belli olmayan ya da gösterilmeyen 4.
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 176 (ölüm cezası, müebbet kürek cezasına çevrilmiş; cezası çevrilen bu mahkumun cinsiyeti kadın; tahvil kararına dek tahmini 4 ay süre geçmiştir)

1926 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 45
1. Alioğlu Süleyman hakkındaki idam hükmünün tenfizi hakkında 45
Karar No: 195 09/01/1926* 45
*** Hüseyin Ağaoğlu Hafız ve Tuz Osmanoğlu Mustafa haklarında verilen idam hükmünün tenfizi hakkında 46
Karar No: 199 23/01/1926 46
2. Kadıoğullarından Ahmetoğlu İbrahim hakkındaki idam hükmünün tenfizi ve Dervişoğlu Faik hakkındaki idam hükmünün on sene hapse tahvili hakkında 47
Karar No: 200 23/01/1926 47
3. Belediye müfettişlerinden pederi İbrahim Efendiyi katleden Behzat hakkındaki idam hükmünün tenziline dair 49
Karar No: 205 08/02/1926 49
4. Memet mahdumu Kazım hakkındaki idam hükmünün tenfizi hakkında 50
Karar No: 209 17/02/1926 50
Meclisin 27/02/1926 tarihli 62. İçtimaı 51
*** Muş mebusu Sabıkı Mahmut Sait Beyin, idam kararları hakkında (2/132) numaralı teklifi kanunisi müzakeresine mahal olmadığına dair Adliye Encümeni mazbatası 51
5. Bursa'nın Ayazma köyünden Delimemetoğlu şöhretli İdris* hakkındaki idam hükmünün tenfizi hakkında 52
Karar No: 237 03/05/1926 52
*** Karacabey kazasının Tavşanlı mahallesinden Dervişoğlu Memet Çavuş hakkındaki idam hükmünün müebbet küreğe tahvili hakkında 53
Karar No: 239 06/05/1926 53
6. Isparta'nın Hacıelfi mahallesinden Araboğlu namı diğer Acaroğlu İbrahim mahdumu Kamil hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 55
Karar No: 283 01/12/1926 55
*** Zevci Aliyi katleden Kuşadası'nın Aziziye köyünden Halil kızı Huriye hakkında 56
Karar No: 284 01/12/1926 56
*** 1926 yılında ölüm cezası infaz edilen milletvekilleri 58
Kırşehir milletvekili Mehmet Rıza Bey 58
Lazistan (Rize) milletvekili Ziya Hurşit Bey 58
Trabzon milletvekili Mehmet Bey 59
Saruhan milletvekili Abidin Bey 60
Sivas milletvekili M. Halis Turgut (Tarıkahya) (Kethüdaoğlu) 60
İstanbul milletvekili İsmail Hakkı Canbulat 61
Kocaeli milletvekili Ahmet Şükrü Bey 62

Erzurum milletvekili Rüştü Paşa (Soydan) 62
Ardahan milletvekili Hilmi Bey 63
Eskişehir milletvekili Mehmet Arif (Ayıcı) 64
Genel tablo: 1926 65

1926 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Alioğlu Süleyman hakkındaki idam hükmünün tenfizi hakkında

Karar No: 195 **09/01/1926***

Yusufeli kazasının Ofer kariyesinden Alioğlu **Süleyman** hakkında Erzurum cinayet mahkemesinden verilen idam hükmü Temyiz mahkemesince tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettetkik medarı af ve tahfif bir cihet görülememiş olduğundan mezkur hükmün infazı, Heyeti umumiyenin *9-XII-1926** tarihinde münakit otuz sekizinci içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 27/02/1926, s.308; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1110)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 195 sayılı Karar metninde, Meclisin infaza ilişkin karar tarihi olarak 09/12/1926 gösterilmiştir; bunun doğrusu 09/01/1926 tarihidir. Çünkü, hem Kararın RG'de yayın tarihi 27/02/1926'dır, hem de aşağıda referansı verilen bu Karara konu Adliye Encümeni mazbatasının 09/01/1926 tarihli oturumda oylanarak kabul edildiği anlaşılmaktadır*

- TBMM'nin 195 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 2-3 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 08/12/1341 tarih ve 6/5800 sayılı** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 2-3 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 195 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/508 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun işlediği suç şöyle özetlenmektedir:*

"Amcası Hakkı beyin ticaret için Kars'a gittiği sırada mumaileyhin izniyle evine bakan ve amcasının gaybubetinden bilistifade bir gece mumaileyhin zevcesi Saniye'ye gayri meşru teklifte bulunmak üzere Saniye ve kuması Güler'in çocukları ile beraber yatmakta oldukları eve gidip kapıyı açtırmak istemiş ise de ruyü kabul görmemesinden ve bu hareketin bütün ev halkınca malum olmasından dolayı his eylediği infial sevkiyle üçyüz kırk senesi Martının yedinci gecesi Hakkı beyin İdris karyesine yarım saat mesafede bulunan Alyar mezrasındaki hanesinde yatmakta bulunan mumaileyha Güler'i ve kızı Pumpul ve oğlu Arif'i ve kız kardeşi Yaşar'ı katlettikten sonra asarı cürmü setr için haneyi ve müştemilatını gazyağı dökerek yaktığı" sabit görülerek ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz bu mazbatası ***Meclisin 09/01/1926 tarihli 38. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Oturum saat 14.00'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.10'da kapanmıştır. 70 dakika süren bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin tek örnek olan bu mazbata da görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 21, İçtima 3, 2.1.1926 tarihli otuz beşinci içtimadan 31.1.1926 tarihli kırk yedinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:77-78).***

***** Hüseyin Ağaoğlu Hafız ve Tuz Osmanoğlu Mustafa haklarında verilen idam hükmünün tenfizi hakkında**

Karar No: 199 **23/01/1926**

Şark hadisei isyaniyesi esnasında Müdafaai Milliye vekaletinin emrile Ankaradan Yozgada cephane nakletmekte olan devecilerin nükudunu ahz ve gasb ve kendilerini katleylemek maddelerinden maznunualeyhim Hüseyin Ağaoğlu **Hafız** ve Tuz Osmanoğlu **Mustafa** haklarında Ankara İstiklal Mahkemesince verilen idam hükmünün infazı, Heyeti umumiyenin 23-I-1926 tarihinde münakit kırk dördüncü içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 28/02/1926, s.309; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1111)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 199 sayılı Kararı, ***Ankara İstiklal Mahkemesince*** *verilen ölüm cezası mahkumiyetine ilişkin olmakla, listelenen ve olağan mahkemelerce verilen koşut hükümlerden ayrılmaktadır. Bu nedenle, her ne kadar Meclisin infaz istencini ortaya koyan örneklerden birisi olsa da, bu çalışma içindeki infaz istatistiklerine adı geçen iki mahkuma ilişkin 199 sayılı Karar dahil edilmemiştir.*

- 199 sayılı Karara ilişkin tarihi belirsiz Adliye Encümeni mazbatasına göre, idamlarına karar verilen mahkumlar hakkında "muamelei muktaziyenin ifasına dair Ankara İstiklal Mahkemesinin 16 Teşrinisani 1341 tarih ve 96/22 numaralı tezkeresi Encümene havale edilmiştir". Bu tarih ile Meclis karar tarihleri esas alınarak hesaplandığında, mahkumların ölüm bekleyişi süresi 2 ay, 7 gündür.

- Mazbatada mahkumların yaşı ya da doğum tarihi belirtilmemiştir.

Mazbataya göre, mahkumlar şekavet suçunu işlemişler ve iki kişiyi öldürmüşlerdir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası Meclisin 23/01/1926 tarihli 44. İçtimaında görüşülmüştür. Oturum saat 14.25'de İsmet Beyin Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin üç mazbata da görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş, bu konuda bir mütalaa olup olmadığını sormuş, "Hayır sesleri" üzerine metni oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 21, İçtima 3, 2.1.1926 tarihli otuz beşinci içtimadan 31.1.1926 tarihli kırk yedinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:226-227)***

2. Kadıoğullarından Ahmetoğlu İbrahim hakkındaki idam hükmünün tenfizi ve Dervişoğlu Faik hakkındaki idam hükmünün on sene hapse tahvili hakkında

Karar No: 200 **23/01/1926**

Ertuğrul vilayeti dahilinde kain Yenişehir kazasının Çeltikçi karyesinden Hüseyin Pehlivanoğlu Ahmet Pehlivanı revolver kurşunile taammüden katletmek ve bu vakadan sekiz ay evvel dahi Bursalı yemeni tüccarı Hasan Ağayı esnayi rahte önüne çıkarak mavzer kurşunile malına tamaen katil ve eşyasını gasbeylemek cürümlerinden dolayı Kocaeli cinayet mahkemesince haklarında verilen hükmü idam Mahkemei temyizce tasdik edilerek kespi katiyet eden Trabzon vilayetinin Atina* kazasının Zuam karyesinden olup Orhangazi kazasının Görele karyesinde mukim Kadıoğullarından yirmi altı yaşında Ahmetoğlu **İbrahim** hakkındaki hükmü idamın infazı ve Trabzonun Vakfikebir kazasının Ağırköy karyesinden olup Karamurselin İğnebeyli karyesinde müteehhil Çakıroğullarından on dokuz yaşında Dervişoğlu *Faik hakkındaki idam hükmünün, mezkur cürmün hini ikaında merkumun on beş yaşını ikmal etmediği anlaşıldığından, on sene hapse tahvili,* Heyeti Umumiyenin 23-I-1926 tarihinde münakit kırk dördüncü içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 28/02/1926, s.309; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1111-1112)

*(Derleyenin notu: * O dönemde, Trabzon ilinin "Atina" adlı bir kazasının bulunduğu anlaşılmaktadır.*

- TBMM'nin 200 sayılı Kararının özelliği, bir infaz bir de ağır hapse tahvil yönünde olmasıdır. Kararda, mahkumların her ikisinin de yaşı gösterilmiştir.

- 200 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi, Meclisin 14/12/1925 tarihli 24. İçtimaında Adliye Encümenine havale edilmiştir.

- 200 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre,

mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 1.5-2 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresinin 10/12/1341 tarih ve 6/5895 sayılı*** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 1.5-2 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 200 sayılı Karara konu ölüm cezası mahkumiyeti hükmü, Karardan ve ilgili mazbatadan anlaşıldığı şekilde, her iki mahkum için geçerli olarak tesis edilmiş ve Temyiz Mahkemesince de onanmıştır. Dikkate değer özellik, gerek alt derece mahkemesinin gerekse yüksek mahkemenin, mahkumlardan birinin suç işleme tarihindeki yaşını dikkate almamış olmalarıdır. Mahkumlardan Faik'in suçun işlendiği tarihte on beş yaşını bile tamamlamadığı ve bu hususun ilgili mahkemelerce ihmal edildiği, 200 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeninin 19/01/1926 tarih ve 3/511 sayılı mazbatasında şöyle yazılıdır:

> "Maktullerden Ahmet Pehlivan'ın katli 1340 senesi Teşrinisanisinin 11 nci günü ve Hüseyinoğlu Ağanın katli dahi bundan sekiz ay evvel vuku bulmuş olduğuna göre ve mahkumlardan Faik'in mahkemenin rüiyet zamanı olan 1341 Temmuzunda on dokuz yaşında bulunduğu hakkında sebk ettiği hikaye edilen ifadesinin vakaa muvafık olduğu teslim edilse bile hini ikaı cürümde on sekiz yaşını ikmal etmemiş olacağı şüpheden vareste olmakla beraber evrak meyanında bulunan ve 1 Nisan 1341 tarih ve 341/157 numaralı müddei umumilik tezkeresi zirine cevaben yazılan ve Karamürsel kazası nüfus memurluğu mühürü resmi ve imzası ile tevsik edilen nüfus kaydı resminde (Vakfıkebir Kazasının Ağırköy karyesi 114 numaralı hanesinde 325 tevellüdü ile mukayyet Çakıroğullarından müteveffa Dervişoğlu Faik, Karamürsel'in İnebeyli karyesinden müteveffa İsmail Kerimesi Nebiye ile 9 Mayıs 1341 tarihinde akitleri icra kılındığı ve merkumun İnebeyli karyesine daimi surette nakline dair bir guna kayıt olmadığı), diye muharrer olduğuna göre, merkumun cürmün ikaı esnasında on beş yaşını bile ikmal etmediği anlaşılmaktadır. Binaenaleyh, Kocaeli Cinayet Mahkemesince ve gerek Mahkemei Temyizce merkum Faik'in sinninin ve ehliyeti cezaiyeyi haiz olup olmadığı cihetinin tetkikinden zühul edildiği görülmüştür. Kanunu cezanın muaddel olan kırkıncı maddesinin ikinci fıkrasında...musarralı bulunduğundan merkum Faik hakkında şu suretle tahfifi cezayi müddedi sebebi kanuni mevcut olduğu cihetle mahkum olduğu idam cezasının on sene hapse tahvili..."

- Mazbataya göre, mahkum haklandaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 19/01/1926 tarihli mazbatası ***Meclisin 23/01/1926 tarihli 44. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Oturum saat 14.25'de İsmet Beyin Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde*

*arasında infaza ilişkin üç mazbata da görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 21, İçtima 3, 2.1.1926 tarihli otuz beşinci içtimadan 31.1.1926 tarihli kırk yedinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:227-228).***

---

3. Belediye müfettişlerinden pederi İbrahim Efendiyi katleden Behzat hakkındaki idam hükmünün tenziline dair

Karar No: 205 **08/02/1926**

Üç yüz kırk bir senesi Şubatının on yedinci gecesi Edirne'nin Kösiç Belban mahallesinde mukim Belediye Müfettişlerinden pederi Mehmet Efendi oğlu İbrahim Efendiyi balta ile katleden Behzat hakkında Edirne Cinayet Mahkemesinden verilen idam hükmü Mahkemei Temyiz Heyeti Umumiyesince tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettetkik medarı af ve tahfif bir cihet görülememiş olduğundan hükmü mezkurun infazı, Heyeti Umumiyenin 8.II.1926 tarihinde münakit illi ikinci içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 18/03/1926, s.325; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1113)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 205 sayılı Kararında, mahkumun yaşı belirtilmemiştir.

*- TBMM'nin 205 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 1-2 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 23/01/1926 tarih ve 6/194 (3/557) sayılı** olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 1-2 ay olduğu tahmin edilebilir.*

*- 205 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,** mahkumun işlediği suç şöyle özetlenmektedir: "Üçyüzkırk senesi Şubatının on yedinci gecesi Edirne'nin Köseçbalaban mahallesinde mukim Belediye Müfettişlerinden pederi Mehmet Efendi oğlu İbrahim Efendiyi balta ile katleden Behzat hakkında Edirne Cinayet Mahkemesinden verilen idam hükmü Mahkemei Temyiz Heyeti Umumiyesince tasdik edilmiştir." Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Heyeti Umumiyesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 08/02/1926 tarihli 52. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Oturum saat 14.35'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.20'de kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin bir mazbata görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 22, İçtima 3, 1.2.1926 tarihli kırk sekizinci içtimadan 28.2.1926 tarihli altmış üçüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:102).***

---

4. Memet mahdumu Kazım hakkındaki idam hükmünün tenfizi hakkında

Karar No: 209 **17/02/1926**

Kulanın Seyit Ali mahallesinden Hafız kerimesi validesi Haceri tabanca kurşunile katleden Memet mahdumu **Kazım** hakkında Kula cinayet mahkemesinden verilen idam hükmü Temyiz mahkemesince tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettetkik medarı af ve tahfif bir cihet görülememiş olduğundan mezkur hükmün infazı, Heyeti umumiyenin 17-II-1926 tarihinde münakit elli yedinci içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 22/03/1926, s.328; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1114)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 209 sayılı Kararında, mahkumun yaşı belirtilmemiştir. Ancak, aşağıda referansı verilen Encümen mazbatasında mahkumun "yirmi iki yaşlarında olduğu" yazılıdır.

- TBMM'nin 209 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 2-3 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresinin 31/12/1925 tarih ve 6/3303 (2/529) sayılı*** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 2-3 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 209 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,*** *mahkumun işlediği suç şöyle özetlenmektedir:*

> "Oğlunun bir alüfte ile birçok fenalıklara, israflara meydan vermekte olan münesebatı daimesini tecviz edemeyerek kalbindeki şefkati maderanenin sevki ile onu bu halden vazgeçirmeye çalışan validesi Kula'nın Seyitali mahallesinden Hafız kerimesi Hacer'in nesayıh ve ihtaratından münfail olarak mümaileyhayı tabanca kurşunu ile katletmek" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 17/02/1926 tarihli 57. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.25'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin bir mazbata görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 22, İçtima 3, 1.2.1926 tarihli kırk sekizinci içtimadan 28.2.1926 tarihli altmış üçüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:227-228).***

Meclisin 27/02/1926 tarihli 62. İçtimaı

***** Muş mebusu Sabıkı Mahmut Sait Beyin, idam kararları hakkında (2/132) numaralı teklifi kanunisi müzakeresine mahal olmadığına dair Adliye Encümeni mazbatası**

" Riyaseti Celileye

Geçen senelerden müdevver olup bilcümle idam kararlarının Meclisi Alice badettasdik infazına dair bulunan ve Muş Mebusu Sabıkı Mehmet Sait Bey tarafından verilmiş olan teklifi kanuni Encümenimizce tetkik ve icabı tezekkür edildi.

İdam kararlarının sureti tasdik ve infazı Teşkilatı Esasiye Kanunumuzun yirmi altıncı maddesi ile tayin ve tespit edilmiş olduğundan bu teklifin müzakeresine mahal olmadığına karar verilmiş olmakla Heyeti Umumiyeye arz olunur.

İmzalar."

(Derleyenin notu: Yukarıda metni verilen Adliye Encümeni mazbatası, Meclisin 27/02/1926 tarihli 62. İçtimaında, oturum Başkanı tarafından okutulmuş ve oya konarak kabul edilmiştir. Bu oturum, Kazım Paşanın Başkanlığında saat 14.20'de başlamıştır. Adliye Encümeninin söz konusu mazbatası, o günkü oturumun gündeminde, mazbatalar başlığı altında altıncı gündem maddesidir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 22, İçtima 3, 1.2.1926 tarihli kırk sekizinci içtimadan 28.2.1926 tarihli altmış üçüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1977, sf:337, 331).***

5. Bursa'nın Ayazma köyünden Delimemetoğlu şöhretli İdris* hakkındaki idam hükmünün tenfizi hakkında

Karar No: 237 **03/05/1926**

Bursa'nın Ayazma köyünden on yaşlarında Memet kızı Ümmiye cebren fili şeni icra ve asarı cürmü izale için mezbureyi sureti feciada boynundan keserek katil ve cesedini taşlarla örterek ihfa eden yine mezkur köy ahalisinden Deli Memetoğlu şöhretli İdris oğlu **Memet*** hakkında Bursa Cinayet mahkemesinde verilen idam hükmü Mahkemei temyizce tastik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettetkik medarı af ve tahfif bir cihet görülememiş olduğundan mezkur hükmün infazı, Heyeti umumiyenin 3-V-1926 tarihinde münakit doksan dördüncü içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 09/05/1926, s.367; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1123)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 237 sayılı Kararının başlığında mahkumun adı "İdris", buna karşılık karar metninde ise "İdris oğlu Memet", Encümen mazbatasında da "İdris oğlu Mehmet" olarak gösterilmiştir.*

- TBMM'nin 237 sayılı Kararında ve mazbatada mahkumun yaşı belirtilmemiştir.

*- TBMM'nin 237 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 5-6 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 23/12/1340** tarih ve 3/530 sayılı** olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 5-6 ay olduğu tahmin edilebilir.*

***Hatırlatalım ki, mazbata metninde Başvekalet tezkeresinin tarihi her ne kadar 23 Kanunuevvel 1340 olarak gösterilmişse de, yine aynı metinde olay özetlenirken suçun işlenmesi tarihi olarak "1341 senesi Martının on altıncı Pazartesi günü" ifadesi geçtiğine göre, Başvekalet tezkeresinin doğru tarihi 23/12/1925 olmalıdır.*

*- 237 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,** mahkumun işlediği suç şöyle özetlenmektedir:*

> "1341 senesi Martının on altıncı Pazartesi günü Bursa'nın Ayazma karyesinden on yaşlarında Mehmet kızı Ümmi'ye cebren fiili şeni icra ve asarı cürmü izale için mezbureyi bir sureti feciada boynundan keserek katil ve cesedini taşlarla örterek ihfa etme" eyleminden ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 03/05/1926 tarihli 94. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.25'de Ali Sururi Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin bir mazbata görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuştur.*

- Reis şöyle devam etmiştir: "Efendim, söz isteyen var mı? (Hayır, sesleri). Mazbatayı kabul edenler lütfen el kaldırsınlar...Kabul etmeyenler el kaldırsın...Rica ederim, alakadar olalım. Yeniden reye vaz edeceğim; mazbatayı kabul edenler lütfen ayağa kalksınlar...Oturunuz...Kabul etmeyenler ayağa kalksınlar...Mazbata kabul edilmiştir." Böylece mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 25, İçtima 3, 1.5.1926 tarihli doksan üçüncü içtimadan 31.5.1926 tarihli yüz on birinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:17).***

*** **Karacabey kazasının Tavşanlı mahallesinden Dervişoğlu Memet Çavuş hakkındaki idam hükmünün müebbet küreğe tahvili hakkında**

Karar No: 239 **06/05/1926**

Zevcei mutallakası Fatmayı kaçırmak ve bu maksadı teshilen kain validesi Naileyi katletmek efalinden ve mevadı saimeden müttehim Karacabey kazasının Tavşanlı mahallesinden Dervişoğlu **Memet Çavuş** hakkında Mustafa Kemalpaşa Cinayet Mahkemesince verilerek Mahkemei temyizce tasdik edilen idam hükmünün müebbet küreğe tahvili, Heyeti umumiyenin 6-V-1926 tarihinde münakit doksan beşinci içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 16/05/1926, s:373; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 3, Cilt 4, -2. basılış, 1941- sf:1124)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 239 sayılı Kararında ve mazbatada mahkumun yaşı belirtilmemiştir.

- TBMM'nin 239 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile cezasının müebbet kürek cezasına tahviline karar verilmesi tarihi arasında 4 ay, 9 gün süre geçmiştir.

- 239 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/05/1926 tarih ve 3/551 sayılı mazbatasına göre,*** *mahkumun işlediği suç şöyle özetlenmektedir:*

"Mahkum Mehmet Çavuş'un sevdiği ve meclub olduğu zevcei mutallakasını almak üzere girdiği kayınvalidesinin hanesinde maruz kaldığı muhalefet ve hücum neticesinde mezkur cerh ve katil fiilini ika ettiği ve

şu suretle hadisenin irade üzerine müessir olan bir saiki ruhi neticesinde vukua geldiği anlaşılmakla, bu cihet tahfifi mucip esbaptan görülerek Meclisi Alinin haiz olduğu hukuku hükümraninin idam cezasının müebbet küreğe tahvili suretiyle tecellisinin muvafiki nasafet olacağı hususunun takdiri Heyeti Umumiyeye arz olunur."

- *Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi 27/12/1925 tarih ve 6205 sayılı ilamı ile onamıştır.*

- *Encümen, ölüm cezasının müebbet kürek cezasına tahvili yönündeki kararı* ***oyçokluğu*** *ile almıştır. Mazbatada toplam 9 imza vardır. Bunlardan 8'i ölüm cezasının müebbet kürek cezasına tahvili yönünde oy kullanmıştır. Mazbatada ileri sürülen gerekçe şudur:*

"...şu suretle hadisenin irade üzerine müessir olan bir saiki ruhi neticesinde vukua geldiği anlaşılmakla, bu cihet tahfifi mucip esbaptan görülerek Meclisi Alinin haiz olduğu hukuku hükümraninin idam cezasının müebbet küreğe tahvili suretiyle tecellisinin muvafiki nasafet olacağı..."

- *Tek muhalif üye, yani* ***idamın infazı yönünde oy kullanan üye Kastamonu milletvekili Ali Nazmi Beydir.*** *Muhalefet şerhi şudur:*

"İdam cezasının müebbet küreğe tahvilini icap edecek esbap gayri mevcut olmakla muhalifim."

- *Encümenin 03/05/1926 tarihli mazbatası* ***Meclisin 06/05/1926 tarihli 95. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.35'de İsmet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin bir mazbata görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Reis şöyle devam etmiştir:* ***"Encümen mazbatası hakkında bir mütalaa var mı efendim? (Hayır, sesleri). Mazbatayı reyinize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın...Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir."*** *Böylece mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 25, İçtima 3, 1.5.1926 tarihli doksan üçüncü içtimadan 31.5.1926 tarihli yüz on birinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:34).***

- *TBMM'nin 1926 tarih ve 239 sayılı Kararı, yıllar sonra bir başka idam cezası mazbatasının Mecliste görüşülmesi sırasında, diğer bazı kararlarla birlikte, örnek karar olarak gösterilmişti.* ***239 sayılı Karara referans, mahkum Tevfik Alpek hakkındaki mazbatanın Meclisin 16/03/1942 tarihli 35. Oturumunda görüşülmesi sırasında*** *Dersim milletvekili Feridun Fikri Düşünsel tarafından dile getirilmişti. Bunun için bkz., ileride 1942 tarihli bölüm içindeki veriler.*

6. Isparta'nın Hacıelfi mahallesinden Araboğlu namı diğer Acaroğlu İbrahim mahdumu Kamil hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 283 **01/12/1926**

Isparta'nın Yaylazade mahallesinden Kelleroğullarından Caferoğlu Hacı Memedin hanesine merkumun bulunmadığı sırada leylen ve müsellehan sirkat maksadile dahil olarak gördüğü muhalefet üzerine merkumun zevcesi Refia ve mahdumu sabi Arifi müteaddid mahallerinden cerhettikten ve mezburenin boğazındaki, fesindeki altınlarile saçlarına muallak altınlarını, saçlarını kesmek suretile ahzettikten sonra firar eden ve vakadan birkaç saat sonra sabi Arifin, yedi, sekiz gün sonra da mezbure Refianın aldıkları cerihadan müteessiren vefatlarına sebebiyet veren Isparta'nın Hacıelfi mahallesinden Araboğlu nam diğeri Acaroğlu İbrahim mahdumu **Kamil** hakkında Isparta cinayet mahkemesinden verilen idam hükmü Mahkemei temyizce tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettedkik medarı af ve tahfif bir cihet görülememiş olduğundan mezkur hükmün infazı, Heyeti Umumiyenin 1-XII-1926 tarihinde münakid on birinci içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 06/12/1926, s:529; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 4, Cilt 5, -2. basılış, 1939- sf:7-8)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 283 sayılı Kararında ve mazbatada mahkumun yaşı belirtilmemiştir.

- TBMM'nin 283 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 9-10 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresinin 21/03/1926 tarih ve 6/1078 (3/576) sayılı*** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm beklediği süresinin yaklaşık 9-10 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 283 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,*** *mahkumun işlediği suç yukarıda aynen verilen Meclis Kararı metnindeki ifadesi ile tekrar edilerek özetlenmiştir. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir. Mazbatada, hükmün, Temyiz Mahkemesince ekseriyetle onandığı yazılıdır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 01/12/1926 tarihli 11. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.25'de Hasan Beyin Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin iki mazbata görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM***

Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 28, İçtima 4, 1 Kanunuevvel 1926 tarihli on birinci içtimadan 31 Kanunuevvel 1926 tarihli yüz otuz birinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:5-6).

***** Zevci Aliyi katleden Kuşadası'nın Aziziye köyünden Halil kızı Huriye hakkında**

Karar No: 284 **01/12/1926**

Zevci Aliyi katletmek cürmünden müttehem olan Kuşadası'nın Aziziye köyünden Halil kızı Huriye hakkında, İzmir cinayet mahkemesinden verilen ve Mahkemei temyizce tasdik edilerek kesbi katiyet eden idam hükmünün müebbet ağır hapis cezasma tahvili, Heyeti Umumiyenin 1-XII-1926 tarihinde münakid on birinci içtimaının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 06/12/1926, s:529; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 4, Cilt 5, -2. basılış, 1939- sf:8)

*(Derleyenin notu: Meclisin 18/05/1926 tarihli 102. İçtimaında, bu mahkuma ilişkin **17/05/1926 tarih ve 3/703 sayılı Başvekalet tezkeresinin** Adliye Encümenine havale edilmesine karar verilmiştir. Ancak buradaki tutanakta mahkumun adı, "Kuşadası'nın Aziziye köyünden Halil kızı Cevriye" olarak geçmektedir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 25, İçtima 3, 1.5.1926 tarihli doksan üçüncü içtimadan 31.5.1926 tarihli yüz on birinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:244.***

- *TBMM'nin 284 sayılı Kararı, 1926 yılındaki Kararlar arasında kadın mahkuma ilişkin tek örnek karardır.*
- *284 sayılı Kararın bir diğer özelliği ise, ölüm cezasının müebbet hapse tahvil edilmiş olmasıdır. 1926 yılındaki Meclis kararları arasında daha önce 200 sayılı Karardaki ikinci mahkumun cezası 10 yıl hapse ve 239 sayılı Karardaki mahkumun cezası ise müebbet kürek cezasına tahvil edilmişti. Bu bakımdan, 284 sayılı Karar, 1926 yılı kararları arasında üçüncü örnektir.*
- *TBMM'nin 284 sayılı Kararında ve mazbatada mahkumun yaşı belirtilmemiştir.*
- *TBMM'nin 284 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile ölüm cezasının müebbet hapse tahviline karar verilmesi tarihi arasında 6 ay, 23 gün süre geçmiştir.*
- *284 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,** mahkumun işlediği suç şöyle özetlenmiştir:*

"Mezbure Huriye'nin evvelki nişanlısına benzettiği ameleden Mestan oğlu Hasan'la aşk ve alaka peyda ederek hadisei katilden mukaddem merkum Hasan'la kaçmayı ve bunun neticesinden korkarak zevci Ali'yi or-

tadan kaldırmak maksadıyla vesait ihzar etmeyi düşünmüş ve ahiren Hasan'la münasebatının zevci tarafından duyulmuş olmasındaki şüphe üzerine kısa bir müddet münasebatının inkitaa uğramasından dolayı sureti katiyede kesileceği endişesiyle evvelden beri tasavvur ve tasmim ettiği veçhile vaka gecesi daha akşamdan bakkaldan ip tedarik ederek zevcinin haneye gelmesini gözlemiş ve zevci Ali gece evine gelerek yatıp derin uykuya dalmasından bilistifade mezkur ipin bir ucunu oda dahilindeki kerevete bağlamak ve diğer ucunu ilmik yaparak kocasının boynuna geçirmek suretiyle diğer ucundan kuvvetlice çekerek boğduktan ve ipte usule gelen asarı örterek katli vakiin hariçten vaki olmuş bir tecavüz neticesinde hadis olduğu zehabını vermek üzere daha evvelden hazırladığı ustura ile boğazından keserek fiili katli itmam etmiş olduğunun delaili kanuniye ile sübutuna binaen idamına dair verilen hüküm" ile ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi 08/05/1926 tarih ve 1819/1927 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası **Meclisin 01/12/1926 tarihli 11. İçtimaında** görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.25'de Hasan Beyin Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin iki mazbata görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine şu kısa süreç söz konusu olmuştur:*

***Reis** – "Mazbata hakkında mütalaa var mı efendim? Mütalaa yok; yalnız bir takrir aldım".*

"Riyaseti Celileye,

Halil kızı Huriye'nin cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahvilini teklif ederim.

Gelibolu, Celal Nuri."

*Takririn okunması üzerine **("Öyle şey yok", sesleri)** duyulmuştur.*

***Reis** – "Adliye Encümenin bu nokta hakkında bir noktai nazarı var mıdır efendim? Celal Nuri Beyin takririni reyi alınize arz ediyorum. Takriri kabul edenler lütfen el kaldırsın...Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın...Takrir ekseriyetle kabul edilmiştir efendim. O halde cezanın müebbet ağır hapis cezasına tahvilini kabul edenler lütfen el kaldırsın...Kabul etmeyenler el kaldırsın...Kabul edilmiştir."*

*Böylelikle, Encümenin infaz iradesi yönündeki oybirliği ile karara bağlayarak Meclise sunduğu mazbata, Celal Nuri Beyin verdiği takrir üzerine ve Encümen iradesinin hilafına ölüm cezasının müebbet hapse tahvili olarak Meclis tarafından karara bağlanmıştır. Mazbata toplam üç-dört dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 28, İçtima 4, 1 Kanunuevvel 1926 tarihli on birinci içtimadan 31 Kanunuevvel 1926 tarihli yüz otuz birinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:6-7).***

***** 1926 yılında ölüm cezası infaz edilen milletvekilleri**

Kırşehir milletvekili Mehmet Rıza Bey

"Cerit adlı Türkmen aşiretinden Halil Beyin oğlu olup 1877'de Kırşehir-Kaman ilçesinin Hamit köyünde doğdu. Orta öğreniminden sonra ticaretle uğraştı. II. Meşrutiyetin ilanından sonra İttihat ve Terakki Partisinde politikaya girdi. 1919 sonlarında Keskin yöresinde Kuvayi Milliye örgütleri kurdu. Heyeti Temsiliye'nin isteği üzerine, İstanbul Hükümetince Ankara'ya vali tayin edilen Muhittin Paşa'yı tutuklayarak Sivas'a gönderdi. İstanbul Mebusan Meclisinin son döneminde Kırşehir'den milletvekili seçildi. Bu Meclisin kapatılması üzerine Ankara'ya gelerek TBMM'nin I. Dönemine katıldı ve Meclisin açılışında hazır bulundu. I. Dönem bitiminde yasama görevi sona erdi. Doğudaki Kürt ayaklanmasını fırsat bilerek Kırşehir ve yöresinde bir ayaklanma hazırlamak, Cumhuriyet yönetiminin kaldırılması ve devlet erkanının öldürülmesi amacıyla çeteler kurmak suçundan 13 Mayıs 1924'te tutuklandı. Diğer katılımcılarla birlikte Ankara İstiklal Mahkemesince yapılan yargılanması sonunda *10 Ocak 1926*'da idam cezasına hüküm giydi ve asıldı. Ailesi Silsüpür soyadını almıştır."

(Derleyenin notu: Kırşehir milletvekili Mehmet Rıza Beyin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923, III. Cilt, Ankara 1995, sf:654-655. Bilginin alındığı kaynakta ölüm cezasının infaz tarihi 10/101/1926 olarak gösterilmektedir. Buna karşılık, Kamil Ateşoğulları, Ölüm Cezası adlı çalışmasının 75. ve 116. sayfalarında bu infaz için 04/02/1926 tarihini göstermekte ve 75. sayfada ayrıca, M. Necati Bursalı'nın, Yakın Tarihin Din Mazlumları, Vural Yay., İstanbul, 1995 adlı kitabına atıfla, bu infaz için 10/01/1926 tarihinin gösterildiğini belirtmektedir.)

Lazistan (Rize) milletvekili Ziya Hurşit Bey

"Erzurum Kongresi sırasında Kadı ve Vali vekili Hurşit Efendi'nin oğlu olup 1890'da Rize-Hemşin'de doğdu. Almanya'da yüksek öğrenim gördü. Mustafa Kemal Paşanın, Ziya Beyin babasına duyduğu yakın ilgi ile aday göstermesi üzerine TBMM I. Dönemine Lazistan milletvekili olarak seçildi. 24/04/1920'de Meclise katıldı. Yozgat İstiklal Mahkemesi üyeliğine seçildi ise de göreve gitmedi. İnönü savaşına yedi milletvekili arkadaşı ile gönüllü olarak katıldı. Mecliste Müdafaayı Hukuk Gurubunun kurulmasından sonra muhalefetteki II. Grupta yer aldı. Aynı Grubun sözcülerinden arkadaşı Ali Şükrü (Trabzon) Beyin 27/03/1923'te Topal Osman tarafın-

dan öldürülmesi, muhalefetini artırdı. II. Dönem için aday gösterilmedi. Bu durum ve özellikle Ali Şükrü Beyin öldürülmesi olayı 14/06/1926'da ortaya çıkartılan, Mustafa Kemal Paşaya suikast girişimi hazırlıklarında bulunanlara katılmasına neden oldu. II. Dönem Eskişehir milletvekili emekli kurmay Albay Arif ile tanıştıktan sonra Laz İsmail ve Gürcü Yusuf ile İzmir'e gönderilerek diğer girişimcilerle birlikte suikast planını tamamladı. Olay gerçekleşirse Sakız veya Sisam Adasına kaçacaklardı. Ancak bir ihbar üzerine suç araçları ile 14/15 Haziran 1926'da yakalandı. İzmir'e gelen Ankara İstiklal Mahkemesinde diğer sanıklarla birlikte yapılan yargılaması sonunda idam cezasına hüküm giydi. *13 Temmuz 1926* gecesi asılmak suretiyle hüküm yerine getirildi. Nüfus kaydında adı sadece Ziya olup ailesi Günday soyadını almıştır."

(Derleyenin notu: Lazistan (Rize) milletvekili Ziya Hurşit Bey'in bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923, III. Cilt, Ankara 1995, sf:721-722.

Ayrıca, İzmir suikastı, yargılama ve infazlar konusunda bkz., Sümer Kılıç (Yayına Hazırlayan), İzmir Suikastı: İddianame ve Kazım Karabekir'in Savunması, Emre Yay., İstanbul, Kasım 1994.)

Trabzon milletvekili Mehmet Bey

"Hacı Yakupzade Ahmet Ağa'nın oğlu olup 1874'te Trabzon'un Sürmene ilçesinde doğdu. İstanbul hukuk mektebini bitirdi. Samsun Bidayet Mahkemesi Ceza Hakimi iken İstanbul Mebusan Meclisinin II. Dönemi için 05/04/1912'de yapılan seçimde Trabzon milletvekili oldu. Yasama görevini III. Dönemde de sürdürdü. 21/12/1918'de Meclisin feshi üzerine Trabzon'a dönerek avukatlık yaptı. 01-08/09/1920'de Bakü'de toplanan Doğu Halkları Kurultayına Cevat Dursunoğlu ve Süleyman Necati ile birlikte Anadolu delegesi olarak katıldı. Bakü dönüşü Trabzon'da yayınlanan İstikbal Gazetesine verdiği demeçte, Sovyet Rusya ile dostça ilişkiler sürdürmenin zorunlu olduğunu ancak bunun Bolşevizmin benimsenmesi anlamına gelmemesi gerektiğini ileri sürdü. TBMM'nin I. Döneminde Trabzon milletvekili seçilen Hamit Bey'in valiliği tercih etmesiyle boşalan milletvekilliğine 09/01/1921'te seçilerek 21 Ocakta Meclise katıldı. 03/02/1921'de Adliye Vekili seçildiyse de 16 Şubatta çekildi. 07/03/1921'de seçildiği Dahiliye Vekilliği Vekaleti de bir hafta sürdü. Meclisin çeşitli komisyonlarında görev aldı. Müdafaayı Hukuk Grubunun kurulmasından sonra muhalefetteki II. Grupta yer aldı. Milletvekilliği I. Dönemde sona erince İstanbul'da avukatlık yapmaya başladı. 14/06/1926'da ortaya çıkartılan Mustafa Kemal'e suikast girişimi olayı

ile ilgili görülerek tutuklandı ve İzmir'e gönderildi. Ankara İstiklal Mahkemesi tarafından yapılan yargılama sonunda suçu sabit görülerek diğer 12 sanıkla birlikte idam cezasına mahkum oldu. *Hüküm o gece yerine getirildi.* Mecliste Hafız Mehmet olarak anılırdı. Ailesi Engin soyadını almıştır."

(Derleyenin notu: Trabzon milletvekili Mehmet Beyin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923, III. Cilt, Ankara 1995, sf:939-940.)

Saruhan milletvekili Abidin Bey

"1890'da Manisa'da doğdu. İstanbul hukuk mektebinden 1911'de mezun oldu. İzmir Müdafaayı Hukuk Kongresine ve daha sonra İzmir İktisat Kongresine Manisa temsilcisi olarak katıldı. TBMM'nin II. Dönem seçimlerinde Manisa milletvekili seçildi ve 12/08/1923'te Meclise katıldı. Meclisin çeşitli komisyonlarında çalıştı, Adliye komisyon sözcülüğü yaptı. Mustafa Kemal'e karşı suikast girişiminde suçlu bulunarak Ankara İstiklal Mahkemesince *13/07/1926 tarihinde idama mahkum edildi.* 03/11/1926 tarihli 2 nci Birleşim 1 nci oturumda, savcılık tezkeresi Genel Kurula sunuldu."

(Derleyenin notu: Saruhan milletvekili Abidin Beyin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, TBMM II. Dönem 1923-1927, III. Cilt, Ankara 1995, sf:667-668.)

Sivas milletvekili M. Halis Turgut (Tarıkahya) (Kethüdaoğlu)

"1886'da Sivas'ta doğdu. 1912'de Mülkiye Mektebini bitirdi. Memuriyet yaptı. Birinci Dünya Savaşına katıldı. Sivas Kongresinin güvenliği hizmetinde bulundu. Sivas'ta "Anadolu ve Rumeli Müdafaai Hukuk Cemiyetinin Sivas Şubesini" kurdu. Yörede çıkan isyanların bastırılmasında hizmet verdi. 05/07/1923'te yapılan TBMM II. Dönem seçimlerinde Sivas milletvekili seçildi ve 25/12/1923'te Meclise katıldı. Meclisin çeşitli komisyonlarında görev aldı. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kurucusu ve yönetim kurulu üyesidir. Mustafa Kemal Paşaya suikast girişimcileri arasında bulunduğu Ankara İstiklal Mahkemesince kanıtlanarak *13-14 Temmuz*

1926 günü, sabaha karşı saat 03.00'te İzmir'de idam edildi. Tezkeresi 02/11/1926'da Genel Kurula sunuldu."

(Derleyenin notu: Sivas milletvekili Halis Turgut Beyin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, TBMM II. Dönem 1923-1927, III. Cilt, Ankara 1995, sf:714-715.)

İstanbul milletvekili İsmail Hakkı Canbulat

"Jandarma Binbaşısı Cemal Canbulat'ın oğlu olup 1880'de İstanbul'da doğdu. 1899'da Harp Okulundan piyade teğmeni rütbesiyle mezun oldu. 1901'de üsteğmen, 1908'de yüzbaşı oldu, Manastır ve Selanik'te görev yaptı. 1906'da kurulan İttihat ve Terakki Cemiyetinin temelini oluşturan "Osmanlı Hürriyet Cemiyeti"nin kurucuları arasında yer aldı. Meşrutiyetin ilanı için yapılan çalışmalarda aktif rol oynadı. 1908'de "Risalei Askeriye" adlı bir dergi çıkardı. 1909'da askerlikten ayrıldı. 30/08/1909'da Adalar Kaymakamlığına getirildi. Nisan 1912'de İzmit'ten mebus seçilerek Meclisi Mebusana girdi. Meclisin 05/08/1912'de kapatılması üzerine mebusluğu sona erdi. Eylül 1912'de gönüllü olarak Balkan Savaşına katıldı. Savaş sonrasında 30/12/1913'te Milli Emniyet Müdürlüğüne, 16/04/1914'te Emniyet Genel Müdürlüğüne atandı. 1915'te İstanbul Vali Vekili, 1916'da İstanbul Şehremini (Belediye Başkanı) oldu. 1917'de Stockholm elçiliğine atandı. Temmuz 1918'de Dahiliye Nazırlığına getirildi. Vekaletten 13/10/1918'de istifa etti. Mütareke dönemi başında İttihat ve Terakki Fırkasının kapanma kararı alınmasından sonra "Teceddüt Fırkası" kurucuları arasında yer aldı. Mayıs 1919'da Malta'ya sürüldü. Mayıs 1921'de serbest bırakıldı. TBMM'nin II. Dönem seçimlerine katıldı. 28-29/06/1923'te yapılan seçimde İstanbul milletvekili seçildi ve 11/08/1923'te Meclise katıldı. Meclisin çeşitli komisyonlarında görev aldı. 30/11/1924'te kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kurucu ve yöneticileri arasında yer aldı. İzmir suikastı girişimi olayında suçlu görülerek, Ankara İstiklal Mahkemesince, 13/07/1926'ta idamına karar verildi ve *hüküm 13-14/07/1926'da İzmir'de yerine getirildi.*"

(Derleyenin notu: İstanbul milletvekili İsmail Hakkı Canbulat'ın bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, TBMM II. Dönem 1923-1927, III. Cilt, Ankara 1995, sf:397-398.)

Kocaeli milletvekili Ahmet Şükrü Bey

"Hüseyin Beyin oğlu olup 1875'te Kastamonu'da doğdu. 1892'de Trabzon İdadisini bitirip yüksek öğretmen okuluna girdi. Şubat 1895'te pekiyi derece ile mezun oldu. 1896'da Selanik İdadisinde öğretmenliğe başladı. 1901'de Selanik İdadisinden istifa etti. 1903'te Bursa İdadisi öğretmenliğine 1908'de bu okulun müdürlüğüne, Aralık 1908'de Selanik Hukuk Mektebi müdürlüğüne, Kasım 1909'da Selanik Maarif Müdürlüğüne getirildi. Ocak 1912'de Maarif Nezaretine (Bakanlığına) atandı. 1913 seçiminde Kastamonu'dan Mebusan Meclisine seçildi. 1914'te ek olarak Posta, Telgraf ve Telefon Bakanlığı vekaleti verildi, Temmuz 1916'da Ticaret ve Ziraat Bakanlığına vekalet etti. Aralık 1917'de sağlık nedeniyle vekillikten istifa etti. 03/01/1919'da Meclisin kapanması ile mebusluğu son buldu. Malta dönüşü 1921'de İzmit Livası Genel Meclisine seçildi. Temmuz 1923'te Trabzon Valiliğine atandı. Bu görevde iken 10/07/1923'te yapılan TBMM II. Dönem seçimlerine katılarak Kocaeli milletvekili seçildi. Eylül 1923'te Meclise katıldı. Çeşitli komisyonlarda görev aldı. İzmir suikastı olayı ile ilgili görülerek 26/07/1926 tarihinde Ankara İstiklal Mahkemesince idamına karar verildi. *Hüküm 13-14/07/1926'da İzmir'de yerine getirildi.* Savcılık tezkeresi 03/11/1926 tarihli Meclis birleşiminde Genel Kurula sunuldu."

(Derleyenin notu: Kocaeli milletvekili Ahmet Şükrü Beyin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, TBMM II. Dönem 1923-1927, III. Cilt, Ankara 1995, sf:527-528.)

Erzurum milletvekili Rüştü Paşa (Soydan)

"Ömer Beyin oğlu olup 1876'da Erzurum'da doğdu. 1893'te Mühendishanei Berrii Hümayun'dan Seyyar Topçu Teğmen rütbesiyle mezun oldu. Nisan 1900'de yüzbaşı oldu. 1909'da kolağalına yükselerek 4. Orduda Seyyar Tabur Komutanlığına atandı. Nisan 1911'de binbaşı oldu. 1912'de Balkan Savaşına katıldı. 1913'te Samsun 32 nci Topçu Komutanlığına atandı. Kasım 1914'te yarbaylığa terfi etti. Nisan 1916'da Harp madalyası verildi. Aralık 1916'da 9 uncu Kafkas Fırkası Komutanlığına atandı. Bu arada yine çeşitli nişanlarla ödüllendirildi. Mart 1917'de miralaylığa yükseldi. Eylül 1917'de Alman Hükümetinin nişanı verildi. Kasım 1919'da Trabzon vali vekaletine getirildi. Kasım 1920'de Kars Müstahkem Komutanlığına atandı. Kars'ın kurtarılmasındaki hizmetlerinden dolayı livalığa yükseldi. TBMM'nin 21/07/1923'te yapılan II. Dönem seçimlerinde Erzurum milletvekili seçildi. Çeşitli komisyonlarda görev aldı. Ankara İstiklal Mahkemesince Mustafa Kemal'e suikast girişiminde suçlu bulunarak

13/07/1926'da idamına karar verildi ve *hüküm aynı günün gecesi yerine getirildi.* Savcılığın tezkeresi 03/11/1926'da Genel Kurulda okundu."

(Derleyenin notu: Erzurum milletvekili Rüştü Paşanın (Soydan) bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, TBMM II. Dönem 1923-1927, III. Cilt, Ankara 1995, sf:315-317.)

Ardahan milletvekili Hilmi Bey

"Filibeli Mustafa Efendi'nin oğlu olup 1885'te Artvin-Şavşat ilçesinde doğdu. Harbiye Okulundan piyade teğmen rütbesiyle mezun oldu. Yüzbaşı iken ordudan ayrıldı. İttihat ve Terakki Fırkasında aktif politikaya girdi.. TBMM'nin I. Dönemi için yapılan seçimlerde anavatana katılan Ardahan'dan milletvekili seçilerek 30/07/1921'de Meclise dahil oldu. Dönem bitiminde Şavşat ve İstanbul'da ticaretle uğraştı. Bu arada İttihat ve Terakki Fırkasının yeniden toparlanması için eski ittihatçılar tarafından kurulan gizli örgütte yer aldı. 14/06/1926'da ortaya çıkartılan Mustafa Kemal'e suikast girişimi olayı ile ilişkisi olduğu iddiasıyla tutuklandı. Ankara İstiklal Mahkemesince *26/08/1926'da ölüm cezasına çarptırıldı. Hüküm o gece asılmak suretiyle yerine getirildi."*

(Derleyenin notu: Ardahan milletvekili Hilmi Beyin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923, III. Cilt, Ankara 1995, sf:121-122. Hilmi Bey hakkındaki hüküm, İzmir suikastı davasının Ankara İstiklal Mahkemesi tarafından Ankara'da yapılan ikinci yargılamasında tesis edildi. Bu yargılamada daha çok İttihatçılar yargılanmıştı. Hilmi Beyin dışında, eski Maliye Nazırı Cavit, Dr. Nazım ve Nail Beyin idam cezaları 26-27/08/1926 gecesi Ankara Merkez Cezaevi önünde infaz edildi.)

Eskişehir milletvekili Mehmet Arif (Ayıcı)

"Yusuf Ziya Beyin oğlu olup 1882'de Adana'da doğdu. 1901'de teğmen rütbesiyle Harp Okulundan ve 1904'te mümtaz yüzbaşı rütbesiyle Harp Akademisinden mezun oldu. Eylül 1915'te binbaşı rütbesine, Mart 1918'de kaymakamlığa (yarbay) yükseldi. Mayıs 1919'da Şark Orduları Menzil Müfettişliği Kurmay Başkanlığına, Mayıs 1921'de 3 üncü Grup Komutanlığına getirildi. Çanakkale savaşlarına katıldı; bundan sonra Kafkas cephesinde ve Suriye harekatında hizmet verdi. Mayıs 1919'da 2 nci Kurmay Başkanı olarak Mustafa Kemal ile birlikte Anadolu'ya geçti. Nisan 1920'de 11 inci Fırka Komutanlığına atandı ve fırkası ile birlikte Pozantı kuşatmasına, Düzce isyanlarının bastırılmasına ve Birinci ve İkinci İnönü savaşlarına katıldı. Temmuz 1921'de 3 üncü Grup Komutanı olarak Kütahya ve Eskişehir savaşlarına katıldı. Ocak 1921'de miralay (albay) rütbesine yükseldi. Temmuz 1922'de Kolordudan ayrılarak Milli Müdafaa emrine girdi. TBMM'nin II. Dönem seçimlerine girdi. 16 Temmuz 1923'te yapılan seçimde Eskişehir milletvekili seçildi. Çeşitli komisyonlarda görev aldı. Osmanlı ve Alman Devletlerinin çeşitli nişan ve madalyalarıyla İstiklal Madalyası sahibidir. Ankara İstiklal Mahkemesince Mustafa Kemal Paşaya suikast girişiminden suçlu bulundu ve 26/07/1926 tarihinde idamına karar verildi. *Hüküm 03/11/1926'da infaz edildi.*"

(Derleyenin notu: Eskişehir milletvekili Mehmet Arif (Ayıcı) Beyin bu listeye dahil edilmesinin nedeni, milletvekili olup da ölüm cezası infaz edilenler arasında yer almış olmasıdır. Derlemenin ilgili bölümlerinde verdiğimiz infaz istatistiklerine bu infaz dahil edilmemiştir. Bilgi için bkz., Türk Parlamento Tarihi, TBMM II. Dönem 1923-1927, III. Cilt, Ankara 1995, sf:323-324.)

Ek not: TBMM'nin 1926 yılında verdiği ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin kararların hiçbirisinde, 1925 yılında çıkartılan aynı konudaki kararların tersine, Anayasanın ilgili hükmüne referans yapılmamıştır.

Genel tablo: 1926

Toplam infaz kararı sayısı	6 (İlk Karar No.195, son Karar No. 283)
Toplam mahkum sayısı	6
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.5
Mahkumların cinsiyeti	erkek
Bir kararla birden çok infaz	yok
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.** / **Ölüm bekleyiş süresi** 195 / tahmini 2-3 ay 200 / tahmini 1-2 ay 205 / tahmini 1-2 ay 209 / tahmini 2-3 ay 237 / tahmini 5-6 ay 283 / tahmini 9-10 ay
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.** / **Doğum** / **İnfaz tarihinde yaşı** 195 / belirsiz / belirsiz 200 / 1. mahkum: 1316 (1900) / 1. mahkum: 26 205 / belirsiz / belirsiz 209 / belirsiz / mazbatada "22 yaşlarında olduğu" yazılı 237 / belirsiz / belirsiz 283 / belirsiz / belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.209 – 22 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 200 – 26 yaşında (1. mahkum)
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	24 (cezaları infaz edilip yaşları belli olan toplam 2 mahkum üzerinden hesaplama yapılmıştır)
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Erzurum; Kocaeli; Edirne; Kula; Bursa; Isparta
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 3; Nahiye/ilçe/il: 3
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 200 (2. mahkum; on yıl hapse çevrilmiş; tahvil kararına dek tahmini 1-2 ay süre geçmiştir; mahkum 1325/1909 doğumludur ve cezası çevrildiğinde 17 yaşındadır) Karar No. 239 (müebbet küreğe çevrilmiş; tahvil kararına dek 4 ay, 9 gün süre geçmiştir; mahkumun yaşı belli değildir)

	Karar No. 284 (müebbet ağır hapse çevrilmiş; cezası çevrilen bu mahkumun cinsiyeti kadın; tahvil kararına dek 6 ay, 23 gün süre geçmiştir; mahkumun yaşı belli değildir)
Özel durum	Karar No.199 ile 2 mahkum hakkında ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir. Ancak, hükmü veren İstiklal Mahkemesi olduğu ve bu mahkemeler tarafından verilen hükümler bu çalışmanın dışında bırakıldığı için, istatistiklere dahil edilmemiştir.

1927 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 68
1. İngiliz Memed ve Hüseyinoğlu İsmail haklarındaki idam hükmünün tenfizine dair 68
Karar No: 336 19/05/1927 68
2. Bayramoğlu Şabanı katletmekle müttehem Bursanın Muradiye mahallesinden Kel Ahmedoğlu Memed hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 69
Karar No: 342 26/05/1927 69
3. Erbaanın Koşih köyünden Osman Beyoğullarından Yanık Mustafa hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 70
Karar No: 343 26/05/1927 70
4. Pederi Barbaroğullarından Abuşu katletmek maddesinden müttehim Hasan hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 72
Karar No: 356 23/06/1927 72
5. Eski Eşme köyünde mukim Laloğullarından Yusuf hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 74
Karar No. 357 23/06/1927 74
6. Haçik veledi Kirkor ile Boyabadlı Aziz bin Hamid haklarındaki idam hükmünün tenfizine dair 75
Karar No. 370 26/06/1927 75
7. İzmitin Şefika köyünden Ahmetoğlu Memet hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 76
Karar No: 376 21/11/1927 76
8. Şarki Karaağacın Afşar Çaltı köyünden Memetoğlu Hüseyin hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 77
Karar No: 377 21/11/1927 77
9. Pazarcığın Kızkapanlı köyünden Mestçi Mustafaoğlu Memet hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 77
Karar No: 383 08/12/1927 77
Genel tablo: 1927 79

1927 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. İngiliz Memed ve Hüseyinoğlu İsmail haklarındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 336 **19/05/1927**

Katil ve saireden maznun İsmailoğlu İngiliz **Memed** ve Hüseyinoğlu **İsmail** haklarında Ankara ağır ceza mahkemesince verilen idam hükmü Mahkemei temyizce tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettetkik, merkumanın hükmün lühukuna saik olan harekatı, mütemadi ve müstemir bir cinayet ve şekavet silsilesinden ibaret olup bunların müteaddit katil, sirkat, ahiz ve kasb* gibi efali şeniayı itiyadi bir surette mürtekib bulundukları anlaşılmış ve cezanın tahfif ve tenzili suretile istimalini istilzam edecek bir sebep de gayri mevcut bulunmuş olmasına binaen mezkur hükmün infazı, Heyeti Umumiyenin 19 Mayıs 1927 tarihinde münakit altmış dokuzuncu inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 28/05/1927, s.596; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 4, Cilt 5, -2. basılış, 1939- sf:31)

*(Derleyenin notu: *Karar metninde "ahiz ve kasb" şeklinde geçen ifade, mazbatada "ahzü gasp" olarak geçmektedir.*

- TBMM'nin 336 sayılı Kararından itibaren, önceki kararlarda geçen "cinayet mahkemesi" teriminin bırakılarak "ağır ceza mahkemesi" ifadesine yer verildiği görülmektedir.

- 336 sayılı Kararda, Teşkilatı Esasiye Kanununa referans yapılmamıştır.

- 336 sayılı Karar, 1927 yılı içinde, tek bir kararla birden çok -iki- mahkumun infazına ilişkin olan örnekler içinde ilkidir.

*- Meclisin 12/05/1927 tarihli 66. İçtimaında, 336 sayılı Karara ilişkin 3/938 sayılı Başvekalet tezkeresinin Adliye Encümenine havale edilmesine karar verilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 32, İçtima 4, 2 Mayıs 1927 tarihli altmış ikinci içtimadan 30 Mayıs 1927 tarihli yetmiş dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:102.** Ardından Meclisin 16/05/1927 tarihli 68. İçtimaında bu karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasının Meclis ruznameye alınmasına karar verilmiştir. **Bkz., agz.,sf:156.** Bu verilere göre, 336 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi, Adliye Encümeni tarafından sadece dört gün içinde karara bağlanmış olmaktadır.*

- 336 sayılı Kararda ve mazbatada mahkumların yaşı belirtilmemiştir.

- TBMM'nin 336 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 1-2 ay süre geçmiştir. Ka-

rar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresinin 07/05/1927 tarih ve 6/1827 (3/938) sayılı*** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 1-2 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 336 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,*** *her iki mahkumun işlediği suç, yukarıda aynen verilen Meclis Kararı metnindeki ifadesi ile tekrar edilerek özetlenmiştir. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 19/05/1927 tarihli 69. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.25'de Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin bir mazbata görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 32, İçtima 4, 2 Mayıs 1927 tarihli altmış ikinci içtimadan 30 Mayıs 1927 tarihli yetmiş dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:197).***

---

2. Bayramoğlu Şabanı katletmekle müttehem Bursanın Muradiye mahallesinden Kel Ahmedoğlu Memed hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 342 **26/05/1927**

Bayramoğlu Şabanı katletmekle müttehim Bursanın Muradiye mahallesinden Kelahmedoğlu **Memed** ve refikı İbrahimin, vaka gecesi maktul Şabanın hanesine gelerek kendisini düğüne gitmek teklifile iğfal ve bu suretle beraberce çıkmağa razı ettikten sonra yolda parasını soymağa tasaddi ve gördükleri muhalefet üzerine merkumu boğazından kesmek suretile katlettikleri mertebei sübuta vasıl olmasile idamlarına ve ancak merkumandan İbrahimin, feran zimedhal bulunduğu kabul edilmesine göre eski kanunu cezanın 45 nci maddesinin fıkrai mahsusasına tevfikan idam cezasının on sene küreğe tenziline ve hini ikai cürümde yirmi bir yaşını ikmal etmemiş olmasına binaen yeni ceza kanununun elli altıncı maddesinin son fıkrasına tevfikan cezanın altıda biri bittenzil sekiz sene dört ay müddetle hapsine dair Bursa Ağır ceza mahkemesince verilen kararın Mahkemei temyizce tasdik edildiği anlaşılmış ve merkum Memedin cezasının affı veya tahfif ve tenzilini mucib bir sebeb de görülememiş olmakla hakkındaki idam hükmünün infazı, Heyeti Umumiyenin 26 Mayıs 1927 tarihinde münakid yetmiş ikinci inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 25/09/1927, s.693; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 4, Cilt 5, -2. basılış, 1939- sf:33)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 342 sayılı Kararı ...ve bunun RG'de yayımlanması tarihi arasında dört aylık bir süre geçmiştir.

- 342 sayılı Kararda, Teşkilatı Esasiye Kanununa referans yapılmamıştır.

- 342 sayılı Karara konu olayda, mahkeme önce iki mahkum hakkında ölüm cezasına hükmetmiş; ancak daha sonra biri hakkındaki hükmü cezada indirimi gerektiren nedenlerle hapis cezasına dönüştürmüştür.

- 342 sayılı Kararda ve mazbatada mahkumun yaşı belirtilmemiştir.

- TBMM'nin 342 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 2-3 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresinin 12/04/1927 tarih ve 6/1456 (3/922) sayılı*** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 2-3 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 342 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,*** *mahkumun işlediği suç, yukarıda aynen verilen Meclis Kararı metnindeki ifadesi ile tekrar edilerek özetlenmiştir. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 26/05/1927 tarihli 72. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.25'de İsmet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.25'de kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin iki mazbata görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 32, İçtima 4, 2 Mayıs 1927 tarihli altmış ikinci içtimadan 30 Mayıs 1927 tarihli yetmiş dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:572).***

---

3. Erbaanın Koşih köyünden Osman Beyoğullarından Yanık Mustafa hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 343 **26/05/1927**

İlyasoğlu Hasanın nükud ve eşyasını gasb ve ametesi Döndüyü parasına tamaan katleylemek keyfiyetinden idama mahkum Erbaanın Koşih köyünden Osmanbeyoğullarından Yanık Mustafa hakkındaki mezkur hüküm Temyiz mahkemesince tasdik edilmiş iken Cumhuriyetin ilanı üzerine idam cezası on beş sene küreğe tahvil* ve Sinob hapishanesine nakledildiği ve bu sırada bir fırsatı bulup hapishaneden firarla bir Alman silahı tedarik ederek kendi köyü olan Koşih köyüne hafiyen biddühul birkaç gün mezarlık ve buna mü-

masil gizli mahallerde ihtifa ettikten sonra evvelce hakkındaki müşteki sıfatile dava ikame ve takip ve hadiseyi mevkii sübuta isal ederek kendisini mahkum ettirmiş olmasından mütevellit bir garaz ve husumet saikasile İlyasoğlu Hüseyini tarlasında kırılmış olan tütün salaşlarını nakletmekle meşgul olduğu bir sırada hamil olduğu Alman mavzeriyle katleden merkum **Yanık Mustafa**nın idamı hakkında Tokad Ağır ceza mahkemesince verilen kararın Temyiz mahkemesince tasdik edildiği anlaşılmış ve ledettetkik cezanın tenzil veya tahfif suretile istimalini istilzam edecek bir sebeb de görülememiş olmakla mezkur hükmün infazı, Heyeti Umumiyenin 26 Mayıs 1927 tarihinde münakid yetmiş ikinci inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 25/09/1927, s.693; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 4, Cilt 5, -2. basılış, 1939- sf:34)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 343 sayılı Kararında geçen af, Cumhuriyetin ilan edilmesi nedeniyle çıkarılmıştır. Bu af ile, diğer hususların yanı sıra, ölüm cezaları da 15 yıl kürek cezasına dönüştürülmüştür, **(26/12/1339-1923 tarih ve 391 sayılı Affı Umumi Kanunu**, RG, 10/01/1340-1924, s.51; Düstur, 3. Tertip, Cilt 5, sf:222.) 391 sayılı Yasa, Cumhuriyetin ilanı tarihi olan 29/10/1339-1923 tarihine kadar işlenmiş olan suç faillerine ilişkin olarak yerine getirilmiştir. 391 sayılı Af Yasasına ilişkin bilgi için bu çalışmanın ana metninde ilgili bahse bkz.*

- TBMM'nin 343 sayılı Karar tarihi ile bunun RG'de yayımlanması tarihi arasında dört aylık bir süre bulunduğu saptanmaktadır.

*- Meclisin 19/04/1927 tarihli 57. İçtimaında, 343 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresinin Adliye Encümenine havale edilmesine karar verilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 31, İçtima 4, 9 Nisan 1927 tarihli kırk sekizinci içtimadan 30 Nisan 1927 tarihli altmış birinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:212.** 343 sayılı Kararın Meclişte kabulü 26/05/1927 olduğuna göre, bu tezkere Adliye Encümeni tarafından bir ay, bir hafta süre içinde karara bağlanmış olmaktadır.*

- 343 sayılı Kararda, Teşkilatı Esasiye Kanununa referans yapılmamıştır.

- 343 sayılı Kararda ve mazbatada mahkumun yaşı belirtilmemiştir.

*- TBMM'nin 343 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 1.5-2 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 17/04/1927 tarih ve 6/1509 (3/922) sayılı** olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 1.5-2 ay olduğu tahmin edilebilir.*

*- 343 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,** mahkumun işlediği suç, yukarıda aynen verilen Meclis Kararı met-*

nindeki ifadesi ile tekrar edilerek özetlenmiştir. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 26/05/1927 tarihli 72. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.25'de İsmet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.25'de kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin iki mazbata görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 32, İçtima 4, 2 Mayıs 1927 tarihli altmış ikinci içtimadan 30 Mayıs 1927 tarihli yetmiş dördüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:572-573).***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 26/05/1927 tarihli 72. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.342-343) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

4. Pederi Barbaroğullarından Abuşu katletmek maddesinden müttehim Hasan hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 356 **23/06/1927**

Pederi Barbaroğullarından Abuşu katletmek maddesinden müttehim Hasan hakkında Erzurum Ağır ceza mahkemesince verilen idam hükmü Mahkemei temyizce tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettetkik, merkum **Hasanın** 1336 senesi teşrinisanisinin birinci günü askere gideceğim diyerek para istemesinden mütevellit münazaa esnasında bittehevvür pederini bıçakla cerh ve katleylediği ve her ne kadar Cumhuriyet ilanını müteakip af ve tahfifi mücazata dair kabul edilen kanunda* idam cezaları on beş sene küreğe tahvil edilmekte ise de bundan istifade için mahkumun kanunun tarihinden itibaren üç ay zarfında istiman etmesi meşrut olmasına ve Hasanın bu müddet zarfında arzı teslimiyet etmeyip bilahare ele geçmesine ve hareketinin eski ve yeni ceza kanunlarının mevaddı mahsusasına tevfikan idam cezasını istilzam etmesine binaen merkum hakkındaki mezkur hükmün infazı, Heyeti Umumiyenin 23 Haziran 1927 tarihinde münakid seksen birinci inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 25/09/1927, s.693; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 4, Cilt 5, -2. basılış, 1939- sf:40)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 356 sayılı Kararında geçen af, Cumhuriyetin ilan edilmesi nedeniyle çıkarılmıştır. Bu af ile, diğer hususların yanı sıra, ölüm cezaları da 15 yıl kürek cezasına dönüştürülmüştür,* ***(26/12/1339-1923 tarih ve 391 sayılı Affı Umumi Kanunu).*** *391 sayılı Yasa (md.3)'e göre, ilgililerin söz konusu aftan yararlanabilmeleri için en geç üç ay içinde teslim olmaları koşulu getirilmiştir. 391 sayılı Yasaya ilişkin ayrıntılar için bu çalışmanın ana metni içinde ilgili bahse bakınız.*

- 356 sayılı Karar tarihi ile bunun RG'de yayımlanması tarihi arasında üç aylık bir süre bulunmaktadır

- Meclisin 19/03/1927 tarihli 44. İçtimaında, 356 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresinin Adliye Encümenine havale edilmesine karar verilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 30, İçtima 4, 2 Mart 1927 tarihli otuz dokuzuncu içtimadan 28 Mart 1927 tarihli kırk yedinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:143.*** *356 sayılı Kararın Meclis'te kabulü 23/06/1927 olduğuna göre, bu tezkere Adliye Encümeni tarafından üç ay, dört gün süre içinde karara bağlanmış olmaktadır.*

- Bu Kararda, Teşkilatı Esasiye Kanununa referans yapılmamıştır.

- 356 sayılı Kararda ve mazbatada mahkumun yaşı belirtilmemiştir.

- TBMM'nin 356 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 3.5-4 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresinin 14/03/1927 tarih ve 6/1033 (3/902) sayılı*** *olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 3.5-4 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 356 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,*** *mahkumun işlediği suç, yukarıda aynen verilen Meclis Kararı metnindeki ifadesi ile tekrar edilerek özetlenmiştir. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi ekseriyetle onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 23/06/1927 tarihli 81. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.00'de Hasan Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.20'de kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin iki mazbata görüşülmüştür. 16 gündem sıralı bu mazbata bunların ilkidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 33, İçtima 4, 16 Haziran 1927 tarihli yetmiş beşinci içtimadan 26 Haziran 1927 tarihli seksen üçüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:616).***

Dokuz Eylül Üniversitesi

5. Eski Eşme köyünde mukim Laloğullarından Yusuf hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No. 357 **23/06/1927**

Zevcesini ip ile boğmak maddesinden müttehem eski Eşme köyünde mukim Laloğullarından **Yusuf** hakkında Kocaeli Cinayet mahkemesince verilen idam hükmü Mahkemei temyizce tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş ve ledettetkik, merkum Yusufun, zevcesi Rahimenin emvaline tevarüs kasıt ve niyetiyle ve mezbureden kurtulup ahar biri ile evlenmek emeliyle işbu fikri cinaisini öteden beri beslemesi ve düşüncesini mevkii file koymak için defaatle teşebbüsatta bulunması ve bilhassa maktuleyi yatağında uyurken boğması keyfiyetleri merkumun fiili mezkuru taammüden ika eylediği kanaatini tevlit eylemesine binaen, mezkur hükmün infazı, Heyeti umumiyenin 23 haziran 1927 tarihinde münakid seksen birinci inikadının birinci celsesinde tekarrür etmiştir.

(RG, 25/09/1927, s.693; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 4, Cilt 5, -2. basılış, 1939- sf:40-41)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 357 sayılı Kararında, 1927 yılındaki aynı konulu kararlardan farklı olarak ve daha önceki yıllardaki ilgili kararlarda görüldüğü üzere, ağır ceza mahkemesi yerine cinayet mahkemesi ifadesi yer almıştır.

*- Meclisin 09/04/1927 tarihli 48. İçtimaında, 357 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresinin Adliye Encümenine havale edilmesine karar verilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 31, İçtima 4, 9 Nisan 1927 tarihli kırk sekizinci içtimadan 30 Nisan 1927 tarihli altmış birinci içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:4-5.** 357 sayılı Kararın Meclis'te kabulü 23/06/1927 olduğuna göre, bu tezkere Adliye Encümeni tarafından iki buçuk ay kadar bir süre içinde karara bağlanmış olmaktadır.*

- 357 sayılı Kararda ve mazbatada mahkumun yaşı belirtilmemiştir.

- 357 sayılı Kararda, Teşkilatı Esasiye Kanununa referans yapılmamıştır.

*- TBMM'nin 357 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 3-4 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık mazbatada, bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresinin 31/03/1927 tarih ve 6/1324 (3/914) sayılı** olduğu belirtilmektedir. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 3 - 4 ay olduğu tahmin edilebilir.*

*- 357 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,** mahkumun işlediği suç, yukarıda aynen verilen Meclis Kararı metnindeki ifadesi ile tekrar edilerek özetlenmiştir. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.*

- *Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin tarihi belirsiz mazbatası* ***Meclisin 23/06/1927 tarihli 81. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.00'de Hasan Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.20'de kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin iki mazbata görüşülmüştür. 17 gündem sıralı bu mazbata bunların ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 33, İçtima 4, 16 Haziran 1927 tarihli yetmiş beşinci içtimadan 26 Haziran 1927 tarihli seksen üçüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:616).***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 23/06/1927 tarihli 81. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.356-357) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

6. Haçik veledi Kirkor ile Boyabadlı Aziz bin Hamid haklarındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No. 370 **26/06/1927**

Beşiktaşta Türk Ali mahallesinde mukim mütekait Mustafa Efendiyi parasına tamaan katleylemek keyfiyetinden dolayı İstanbul Ağır Ceza Mahkemesince idamlarına karar verilen Haçik veledi **Kirkor** ile maktulün hanesinde mukim Boyabadlı **Aziz bin Hamid**in sirkat cürmünün tehiye ve teshili icrası zımnında mumaileyh Mustafa Efendiyi müştereken ve müttethiden hemfiil olarak, ihnakan katlettiklerinin mertebei sübuta vasıl olmasıyla mezkur hükmün Temyiz mahkemesince tasdik edildiği anlaşılmış ve cezanın tenzil ve tahfifini mucip bir sebep de görülememiş olduğundan hükmü vakiin infazı, Heyeti Umumiyenin 26 Haziran 1927 tarihinde münakid seksen üçüncü inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 25/09/1927, s.693; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre II, İçtima 4, Cilt 5, -2. basılış, 1939- sf:46)

(Derleyenin notu: 370 sayılı Karar, 1927 yılında, tek bir kararla birden çok -iki- mahkumun infazına ilişkin olan örnekler içinde ikincisidir. İlki için bkz., yukarıda 336 sayılı Karar.

- 370 sayılı Kararda ve mazbatada mahkumların yaşı belirtilmemiştir.

- 370 sayılı Kararda, Teşkilatı Esasiye Kanununa referans yapılmamıştır.

- TBMM'nin 370 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkumlar hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında geçen ölüm bekleyişi süresine ilişkin bir tahminde bulunmak da mümkün değildir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Üstelik mazbatada, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresinin 6/2293 (3/956) sayılı*** *olduğu belirtilmesine karşılık, tarihi gösterilmemiştir. Dolayısıyla, hükmün onanmasına ilişkin varsayımsal tarihi öngörmek de olanaksızdır.*

- 370 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz mazbatasına göre,*** *her iki mahkumun işlediği suç, yukarıda aynen verilen Meclis Kararı metnindeki ifadesi ile tekrar edilerek özetlenmiştir. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin tarihi belirsiz mazbatası ***Meclisin 26/06/1927 tarihli 83. İçtimaında*** *görüşülmüştür. Birinci oturum saat 14.25'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 17.20'de kapanmıştır. Bu oturumda, gündemdeki çok sayıdaki madde arasında infaza ilişkin bir mazbata görüşülmüştür. Görüşülen işler başlığı altında bu mazbata bir gündem sıralıdır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, Cilt 33, İçtima 4, 16 Haziran 1927 tarihli yetmiş beşinci içtimadan 26 Haziran 1927 tarihli seksen üçüncü içtimaa kadar, Ankara, TBMM Matbaası, sf:839-840).***

---

7. İzmitin Şefika köyünden Ahmetoğlu Memet hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 376 **21/11/1927**

Kain pederi Osman ile Kain biraderi İsmail ve kain pederinin biraderi Mustafayı bittassavvur cerh ve katil ve Tevfik çavuşa tehditname göndermek maddelerinden maznunu aleyh İzmitin Şefika köyünden Hartumoğullarından Ahmetoğlu **Memet** hakkında kocaili ağır ceza mahkemesinden sadır olan idam hükmü Mahkemei Temyizce tasdik edilmiş ve ledettetkik af ve tahfife medar bir cihet de görülememiş olduğundan mezkur hükmün infazı, Heyeti umumiyenin 21 teşrinisani 1927 tarihli dokuzuncu inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 30/11/1927, s.749; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre 3, İçtima 1, Cilt 6, 1928 -ikinci basılış- sf:419-420)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 376 sayılı Kararında, Teşkilatı Esasiye Kanununa referans yapılmamıştır. 376 sayılı Kararın Mecliste görüşülmesi sırasında, TBMM'nin ölüm cezalarının infazına ilişkin yetkisini bir kararla mı yoksa bir kanun çıkarmak yoluyla mı kullanması gerektiği tartışma konusu olmuştur. Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt, gerek mevzuat gerekse teamüller uyarınca bu tasarrufun karar çıkartmak yoluyla kullanıldığını ve bunun isabetli bir yöntem olduğunu belirten bir konuşma yapmıştır. Dolayısıyla, 376 sayılı Karar, Meclisin söz konusu yetkisini kullanma biçimine ilişkin bu önemli tartışmanın yaşandığı istisnai bir örnektir. Anılan tartışma ve argümanlara ilişkin ayrıntılı bilgi için bu çalışmanın ana metninde ilgili bahse bkz.

- Mahkumun yaşı belirsizdir. Ayrıca, hüküm ve onama tarihi de belirtilmediğinden, bu mahkumun ölüm bekleyiş süresi de anlaşılamamaktadır.)

---

8. Şarki Karaağacın Afşar Çaltı köyünden Memetoğlu Hüseyin hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 377 **21/11/1927**

Şarki karaağacın Afşar Çaltı köyünden kain pederi Mahmudu taammüden katil ve zevcesi Haticeyi cerh ve maktulün dört aylık oğlu Salif nam diğeri Aliyi kezalik katletmek maddesinden maznunu aleyh mezkur köyden Kazıkoğlu yirmi beş yaşında Memetoğlu **Hüseyin** hakkında Akşehir Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan idam hükmü Mahkemei Temyizce tasdik edilmiş ve ledettetkik af ve tahfife medar bir cihet de görülememiş olduğundan mezkur hükmün infazı, Heyeti umumiyenin 21 teşrinisani 1927 tarihli dokuzuncu inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 30/11/1927, s.749; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre 3, İçtima 1, Cilt 6, 1928 -ikinci basılış- sf:420)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 377 sayılı Kararında, aynı yıl içindeki bu tür kararların çoğundan farklı olarak, mahkumun yaşı da gösterilmiştir. Bu Kararda, Teşkilatı Esasiye Kanununa referans yapılmamıştır.

- Kararda mahkumun 25 yaşında olduğu belirtildiğine göre, doğum tarihi 1902 olmalıdır.)

---

9. Pazarcığın Kızkapanlı köyünden Mestçi Mustafaoğlu Memet hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 383 **08/12/1927**

Hoca Abdullah Efendiyi tehevvüren katlile firar ve takibatı vakıa üzerine ika eylediği cürmün cezasından kurtulmak maksadile Sabri Efendiyi cerh ve rü-

sumat muhafaza memuru Memet Ali Efendiyi katil ve mumaileyhin hamil olduğu mavzer ve fişenkliği ahzederek derdestine gelen hükumet kuvvetlerine karşı istimal ve müsademe eylemekle maznun Pazarcığın Kızkapanlı köyünden otuz yaşında mestçi Mustafaoğlu **Memed**in idamına dair Gazi Antep Ağır Ceza mahkemesinden sadır olan ve Mahkemei Temyizce tasdika iktiran eden hükmün tahfif ve tenzilini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla Teşkilatı esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan hükmü mezkurun infazı, Heyeti umumiyenin 8 kanunuevvel 1927 tarihli on beşinci inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 14/12/1927, s.761; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre 3, İçtima 1, Cilt 6, 1928 -ikinci basılış- sf:423)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 383 sayılı Kararı ile yeniden Anayasaya referans yapılması uygulamasına dönülmüştür. Yukarıda gösterildiği üzere, 1925 yılındaki kararlarda bu referans yapılmıştı. 1926'daki tüm kararlarda ve 1927'dekilerden ise 383 sayılı karara kadar olan kararlarda böyle bir referans yapılması ihmal edilmiştir. Ayrıca, bu Kararda mahkumun yaşı da gösterilmiştir.

- Kararda mahkumun 30 yaşında olduğu belirtildiğine göre, doğum tarihi 1897 olmalıdır. Mahkumun ölüm bekleyiş süresi belirsizdir.)

Genel tablo: 1927

Toplam infaz kararı sayısı	9 (İlk Karar No. 336, son Karar No. 383)		
Toplam mahkum sayısı	11		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.91		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No.336; Karar No.370 – (2'şer mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyiş süresi**	
	336	tahmini 1-2 ay	
	342	tahmini 2-3 ay	
	343	tahmini 1-2 ay	
	356	tahmini 3-4 ay	
	357	tahmini 3-4 ay	
	370	belirsiz	
	376	belirsiz	
	377	belirsiz	
	383	belirsiz	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	336	belirsiz	belirsiz
	342	belirsiz	belirsiz
	343	belirsiz	belirsiz
	356	belirsiz	belirsiz
	357	belirsiz	belirsiz
	370	belirsiz	belirsiz
	376	belirsiz	belirsiz
	377	1902	25
	383	1897	30
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.377 – 25 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No.383 – 30 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	27.5 (yaşları belirtilen ikd mahkum üzerinden hesaplama yapılmıştır)		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Ankara; Bursa; Tokat; Erzurum; Kocaeli (2); İstanbul; Akşehir; Gaziantep		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 5; Nahiye/ilçe/il: 3; yaşadığı yer gösterilmemiş toplam 3		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

1928 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 81
1. Düzceli İsmailoğlu Abaza Hakkı ve bedel Yusufoğlu Abaza Mecit ile Sökeli Demiroğlu Mecit haklarındaki idam hükmünün tenfizine dair 81
Karar No: 392 12/01/1928 81
2. Receboğullarından sarı Mustafa ve İbrahimoğlu Arnavut Recep hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 82
Karar No: 404 25/02/1928 82
3. Ödemişin Meşrutiyet mahallesinden Mestanoğlu Hasan hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 82
Karar No: 410 15/03/1928 82
4. Samsunun Sait bey mahallesinden Müezzinoğullarından Hasanoğlu Hamdi hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair 83
Karar No: 416 26/04/1928 83
5. Adananın Karaköçe köyünden Hacı Kadir oğlu Süleymanın idamı hakkında 83
Karar No: 448 24/11/1928 83
6. Kırşehrinin Ömer kahya köyünden Musa oğlu Ömer ve Ali oğlu Hanefinin idamları hakkında 84
Karar No: 450 24/11/1928 84
7. Niksarın Eskidir köyünden Koca oğullarından Ömer oğlu Kazımın idamı hakkında 85
Karar No: 451 24/11/1928 85
8. Gedizin Gayipler Köyünden Mustafa oğlu Hasanın idamı hakkında 86
Karar No: 452 24/11/1928 86
9. Devreğin Yakacık köyünden Kadı oğullarından korucu Amet oğlu Amedin idamı hakkında 87
Karar No: 453 24/11/1928 87
10. Durmuş oğlu İsmailin idamı hakkında 88
Karar No: 461 17/12/1928 88
11. Akgöz oğlu şöhretli Osman mahdumu Süleymanın idamı hakkında 88
Karar No: 462 17/12/1928 88
Genel tablo: 1928 90

1928 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Düzceli İsmailoğlu Abaza Hakkı ve bedel Yusufoğlu Abaza Mecit ile Sökeli Demiroğlu Mecit haklarındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 392 **12/01/1928**

Hacı Sami çetesile Yunanistan Anadoluya geçerek Türkiye Cumhuriyetinin emniyeti dahilisini ihlal ve Teşkilatı esasiyesini tebdil ve tağyire ve Reisicumhur Hazretlerine suikast icrasına teşebbüs eylemelerinden maznun Düzcenin Bıçkı köyü ahalisinden İsmailoğlu **Abaza Hakkı,** Sökeli Demiroğlu **Mecit** ve Düzcenin Nokren köyünden Bedel Yusufoğlu **Abaza Mecidin** idamlarına dair İstanbul Ağır ceza mahkemesinden sadır olup Mahkemei Temyizin tasdikına iktiran eden hükmün tahfif ve tenzilini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla Teşkilatı esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur hükmün infazı, Heyeti umumiyenin 12 kanunusani 1928 tarihli otuzuncu inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 17/01/1928, s.790; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre 3, İçtima 1, Cilt 6, 1928 -ikinci basılış- sf:427)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 392 sayılı Kararı, 1928 yılındaki kararlar arasında, tek bir kararla üç mahkumun infazına ilişkin olan tek örnektir.

- 392 sayılı Karara ilişkin Meclis Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, söz konusu üç mahkum hakkındaki mahkeme hükmü, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 25/12/1927 tarih ve 6597/6629 sayılı ilamı ile kesinleşmiş ve Başbakanlığın 01/01/1928 tarih ve 2/3 numaralı tezkeresiyle Adliye Encümenine iletilmiştir. Dolayısıyla, her üç mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında sadece 19 gün ve kesinleşen hüküm ile infaz arasında ise 25 gün geçmiştir. Bu cezalar, Meclis Kararının RG'de yayınlanmasının ertesi günü, 18/01/1928'de, sabah 04.00'te Eminönü/İstanbul'da infaz edilmiştir.

- 392 sayılı Karara konu olay, Çerkez Hacı Sami Çetesinin, Mustafa Kemal'e yönelik olarak Ağustos 1927'deki suikast girişimi ile bağlantılıdır. 24/08/1927'de, bu grup ile güvenlik güçleri arasındaki çatışmada Hacı Sami ve kardeşi Ahmet ölmüş ve Abaza İsmail'in oğlu Hakkı yaralı, Sökeli Mecit ve Düzceli Yusuf oğlu Mecit sağ olarak yakalanmıştır. Bu üç kişi önce İzmir'e, oradan da 30/09/1927'de vapurla İstanbul'a getirilmiş ve İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmışlardır. 06-07/11/1927'de yapılan yargılama sonucu, Mahkeme, Sökeli Mecit, Düzceli Mecit ve Düzceli Hakkı'nın (55 yaşında) idamına, Eşref ve Mustafa'nın müebbet ağır hapsine karar vermiş ve Temyiz Mahkemesi de hükmü 25/12/1927'de onamıştır.

- Yargılama ve infazlara ilişkin olarak basında çıkan haberlere göre, mahkumların infazı kamuya açık olarak yapılmış ve "masluplar saat sekiz buçuğa kadar sehpada teşhir edilmiş ve bundan sonra kaldırılarak Edirnekapı mezarlı-

*ğına defnedilmişlerdir." **Bkz., Türk Parlamento Tarihi TBMM- III. Dönem (1927-1931), II. Cilt, Ankara, 1995, sf:135-177.)***

---

2. Receboğullarından sarı Mustafa ve İbrahimoğlu Arnavut Recep hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 404 **25/02/1928**

Sivrihisarın yenice mahallesinden Zadıroğlu Süleyman ve zevcesi yedi aylık gebe Eminenin hanelerine müsellehan ve geceleyin girerek Süleymanı on yedi ve Emineyi yirmi yerinden bıçakla cerh ve katil ve hanelerinde bulunan nukudu ve zikıymet eşyayı sirkat etmek maddelerinden maznun eşhastan Kınık köylü Receboğullarından Hasanoğlu sarı **Mustafa** ve aslen Manastırın Pirlepe kasabasından İbrahimoğlu Arnavut **Recebin** idamlarına dair Eskişehir Ağır ceza mahkemesinden sadır olan ve Mahkemei Temyizin tasdıkına iktiran eden hükmün, tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla infazı, Heyeti umumiyenin 25 şubat 1928 tarihli kırk yedinci inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 29/02/1928, s.827; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre 3, İçtima 1, Cilt 6, 1928 -ikinci basılış- sf:436)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 404 sayılı Kararında Anayasaya referans yapılmamıştır. Bu Kararda iki mahkumun infazı söz konusudur.)

---

3. Ödemişin Meşrutiyet mahallesinden Mestanoğlu Hasan hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 410 **15/03/1928**

Kain pederi Kakavan Aliyi parasına tamaan cerh ve katletmek maddesinden maznun Ödemişin Meşrutiyet mahallesinden Mestanoğlu **Hasanın** idamına dair Ödemiş Ağır ceza mahkemesince ısraren sadır olan ve Mahkemei Temyiz heyeti umumiyesince tasdik edilen idam cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla infazı, Heyeti umumiyenin 15 Mart 1928 tarihli elli üçüncü inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 28/03/1928, s.849; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre 3, İçtima 1, Cilt 6, 1928 -ikinci basılış- sf:439)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 410 sayılı Kararında Anayasaya referans yapılmamıştır. Bazı başka kaynaklarda, "Mestanoğlu Hasan" yerine hatalı olarak "Sinanoğlu Hasan" ifadesi geçmektedir. Bkz., Türk Parlamento Tarihi TBMM III. Dönem 1927-1931, Cilt II, Ankara, 1995, sf:510.)

---

4. Samsunun Sait bey mahallesinden Müezzinoğullarından Hasanoğlu Hamdi hakkındaki idam hükmünün tenfizine dair

Karar No: 416 **26/04/1928**

Samsunun Sait bey mahallesinden Müezzinoğullarından Hasanoğlu üç yüz on yedi tevellütlü **Hamdi**nin, asker firarisi olmasından derdestine giden jandarma Süleyman ile polis memurlarından Sami Efendiyi cerh ve katil ve diğer polis Rıfkı ve Şevket Efendilerle bekçe Ahmet ve balıkçı Recebi de derecatı muhtelifede cerhetmek maddelerinden maznunen icra kılınan muhakemesi neticesinde merkumun idamına dair Samsun Ağır ceza mahkemesinden sadır olup Mahkemei temyizce tasdik edilerek kesbi katiyet etmiş olan hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir cihet görülememiş olmakla mezkur cezanın infazı, Heyeti umumiyenin 26 nisan 1928 tarihli 67 inci inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 02/05/1928, s.878; TBMM Kavanin Mecmuası, Devre 3, İçtima 1, Cilt 6, 1928 -ikinci basılış- sf:442)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 416 sayılı Kararında Anayasaya referans yapılmamıştır. Bu Kararda mahkumun doğum tarihi de belirtilmiştir.)

---

5. Adananın Karaköçe köyünden Hacı Kadir oğlu Süleymanın idamı hakkında

Karar No: 448 **24/11/1928**

Adananın Karaköce köyünden Halilin kızı Elifeyi cebren kaçırmaya teşebbüs ve vaki olan mumanaat üzerine mezburenin kardeşi Yakupla Cemali öldüren Hacı Kadir oğullarından **Süleyman**ın idamına dair Adana Ağır ceza mahkemesinden verilen kararın tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla Teşkilatı esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur kararın infazına Heyeti umumiyenin 24-11-1928 tarihli 7 inci inikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 02/12/1928, s.1055)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 448 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 3 ay, 4 gün süre geçmiştir. Karar metninde yer almamakla birlikte, Encümen mazbatasında hükmün onanma tarihinin 20/08/1928 olduğu yazılıdır.

- 448 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi ise 06/09/1928 tarih ve 3675 (3/154) sayılıdır.

*- 448 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/154 sa-***

yılı Mazbatasına göre, *mahkum Kararda özetlenen suçu işlemiştir. Buna göre, kız kaçırma girişimi sırasında gördüğü direnme üzerine iki kişiyi öldürmüştür. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 20/08/1928 tarih ve 4575 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin mazbatası ***Meclisin 24/11/1928 tarihli 7. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 5, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit birinci inikattan 29 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:60, 67 ve zaptın sonuna ekli 19 Sıra sayılı matbua)***

---

6. Kırşehrinin Ömer kahya köyünden Musa oğlu Ömer ve Ali oğlu Hanefinin idamları hakkında

Karar No: 450 **24/11/1928**

Kırşehrinin Ömer kahya köyünden Yusuf oğlu Memet zevcesi Asiye ve oğulları on iki yaşında Yusuf, sekiz yaşında Mahir, üç yaşında Namık ve kızı beş yaşında Gülizarla hizmetkar Arifi feci surette öldüren eşhastan Musa oğlu **Ömer**le Ali oğlu **Hanefi**nin idamlarına dair Kırşehir ağır ceza mahkemesinden verilen idam cezasının tetkik olunan evraka nazaran tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla Teşkilatı esasiye kanununun 26 mcı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı, Heyeti umumiyenin 24-11-1928 tarihli 7 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 03/12/1928, s.1056)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 450 sayılı Kararı, 1928 yılı Kararları arasında, bir Karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin ikinci örnektir. İlki, yukarıda metni verilen 404 sayılı Karardır.

- 450 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 3 ay, 2 gün süre geçmiştir. Karar metninde yer almamakla birlikte, Encümen mazbatasında hükmün onanma tarihinin 22/08/1928 olduğu yazılıdır.

- 450 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi ise 06/09/1928 tarih ve 3674 (3/170) sayılıdır.

- 450 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/170 sayılı Mazbatasına göre,*** *iki mahkum Kararda özetlenen suçu işlemiştir. Buna göre, mahkumlar dördü çocuk toplam 6 kişiyi öldürmüştür. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 22/08/1928 tarih ve 3986 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin mazbatası **Meclisin 24/11/1928 tarihli 7. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 5, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit birinci inikattan 29 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:60, 67 ve zaptın sonuna ekli 18 Sıra sayılı matbua)***

---

7. Niksarın Eskidir köyünden Koca oğullarından Ömer oğlu Kazımın idamı hakkında

Karar No: 451 **24/11/1928**

Niksarın Eskidir köyünden Ömere katil kastile silah atmak ve zevcesi Hanifeyle muhacir Cemali öldürmek maddelerinden dolayı Tokat Ağır Ceza mahkemesi tarafından Koca oğullarından Ömer oğlu **Kazımın** idamına dair verilen hükmün tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olduğundan Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı, Heyeti umumiyenin 24-11-1928 tarihli 7 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 03/12/1928, s.1056)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 451 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 5 ay, 21 gün süre geçmiştir. Karar metninde yer almamakla birlikte, Encümen mazbatasında hükmün onanma tarihinin 03/06/1928 olduğu yazılıdır.

- 451 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi ise 13/06/1928 tarih ve 2549 (3/177) sayılıdır.

*- 451 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/177 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum Kararda özetlenen suçu işlemiştir. Buna göre, mahkum iki kişiyi öldürmüş, bir kişiye de katil kastıyla ateş açmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Heyeti Umumiyesi 03/06/1928 tarih ve 61 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin mazbatası **Meclisin 24/11/1928 tarihli 7. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur.*

*Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 5, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit birinci inikattan 29 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:59, 67 ve zaptın sonuna ekli 17 Sıra sayılı matbua)***

---

8. Gedizin Gayipler Köyünden Mustafa oğlu Hasanın idamı hakkında

Karar No: 452 **24/11/1928**

Gedizin Ayvacık köyünden Halil İbrahim oğlu Amet ve Kardeş köyünden Süleyman oğlu Aliyi paralarına tamaan öldüren Gayipler köyünden Mustafa oğlu **Hasanın** idamına dair Manisa ağır ceza mahkemesinden verilen idam cezasının tahvil ve tahfifinin müstelzim bir sebep görülememiş olduğundan Teşkilatı esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı, Heyeti umumiyenin 24-11-1928 tarihli 7 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 03/12/1928, s.1056)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 452 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 2 ay, 28 gün süre geçmiştir. Karar metninde yer almamakla birlikte, Encümen mazbatasında hükmün onanma tarihinin 26/08/1928 olduğu yazılıdır.

- 452 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi ise 20/09/1928 tarih ve 3906 (3/171) sayılıdır.

*- 452 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/171 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum Kararda özetlenen suçu işlemiştir. Buna göre, paralarını almak amacıyla mahkum iki kişiyi öldürmüştür. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 26/08/1928 tarih ve 4557 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin mazbatası **Meclisin 24/11/1928 tarihli 7. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 5, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit birinci inikattan 29 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:60, 67 ve zaptın sonuna ekli 15 Sıra sayılı matbua)***

---

9. Devreğin Yakacık köyünden Kadı oğullarından korucu Amet oğlu Amedin idamı hakkında

Karar No: 453 **24/11/1928**

Safranbolunun Moruk köyünden Emin oğlu Amedin yolda önüne çıkarak mevcut parasını aldıktan sonra cezadan kurtulmak maksadile merkumu öldüren Devreğin Yakacık köyünden Kadı oğullarından korucu Amet oğlu **Amet** hakkında Zonguldak Ağır ceza mahkemesince verilen idam cezasının tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı, heyeti umumiyenin 24-11-1928 tarihli 7 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 03/12/1928, s.1056)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 453 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 4 ay, 12 gün süre geçmiştir. Karar metninde yer almamakla birlikte, Encümen mazbatasında hükmün onanma tarihinin 12/07/1928 olduğu yazılıdır.

- 453 sayılı Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi ise 12/08/1928 tarih ve 3168 (3/163) sayılıdır.

- 453 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin tarihi belirsiz ve 3/163 sayılı Mazbatasına*** *göre, mahkum Kararda özetlenen suçu işlemiştir. Buna göre, parasını almak amacıyla mahkum bir kişiyi öldürmüştür. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 12/07/1928 tarih ve 3260 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin mazbatası ***Meclisin 24/11/1928 tarihli 7. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 5, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit birinci inikattan 29 Teşrinisani 1928 tarihinde münakit dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:59, 67 ve zaptın sonuna ekli 14 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 24/11/1928 tarihli 7. Birleşiminde, toplam 5 infaz Kararı (No.448-453) ile toplam 6 mahkumun infazına, yine toplam 9-10 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili infazlar ya da dosya içeriğine ilişkin söz almamıştır.)

---

10. Durmuş oğlu İsmailin idamı hakkında

Karar No: 461 **17/12/1928**

Bolunun Mesçi Çile kariyesinden korucu Abdullahı taammüden öldüren Tahta Çile karyesinden Durmuş oğlu **İsmail**in idamına dair Bolu Ağır ceza mahkemesinden verilen hükmün tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülmediğinden Teşkilatı esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı Heyeti umumiyenin 17-12-1928 tarihli 15 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 20/12/1928, s.1071)

*(Derleyenin notu: 461 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeninin hazırladığı mazbata **Meclisin 17/12/1928 tarihli 15. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.25'de kapanmıştır. 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 6, İçtima 2, 1 Kanunuevvel 1928 tarihinde münakit onuncu inikattan 31 Kanunuevvel 1928 tarihinde münakit yirminci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:63 ve zaptın sonuna ekli 36 Sıra sayılı matbua).***

---

11. Akgöz oğlu şöhretli Osman mahdumu Süleymanın idamı hakkında

Karar No: 462 **17/12/1928**

Koca Mehmet oğlu İbrahim ile Aziz oğlu Bekiri öldürmek ve Yahya oğlu İhsanı yaralamak maddelerinden dolayı Konyanın Hacı Yusuf mesci mahallesinden Akgöz oğlu şöhretli Osman mahdumu **Süleyman** hakkında Konya Ağır ceza mahkemesince verilen idam hükmünün tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı esasiye kanununun 26 mcı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı heyeti umumiyenin 17-12-1928 tarihli 15 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 20/12/1928, s.1071)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 462 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 1 ay, 25 gün süre geçmiştir.

*- 462 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 09/12/1928 tarih ve Esas No. 3/193 sayılı Mazbatasına** göre, mahkum, kararda geçtiği şekilde, iki kişiyi öldürmek ve bir kişiyi de yaralamak eylemlerinden ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Heyeti Umumiyesi 22/10/1928 tarih ve 274 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 09/12/1928 tarihli mazbatası ***Meclisin 17/12/1928 tarihli 15. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.25'de kapanmıştır. 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 6, İçtima 2, 1 Kanunuevvel 1928 tarihinde münakit onuncu inikattan 31 Kanunuevvel 1928 tarihinde münakit yirminci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:63 ve zaptın sonuna ekli 40 Sıra sayılı matbua)***.

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 17/12/1928 tarihli 15. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.461-462) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili infazlar ya da dosya içeriğine ilişkin söz almamıştır.)

Genel tablo: 1928

Toplam infaz kararı sayısı	11 (İlk Karar No. 392, son Karar No. 462)		
Toplam mahkum sayısı	15		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1,3		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No.392- (3 mahkum); Karar No.404; Karar No.450- (2'şer mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyiş süresi**	
	392	25 gün	
	404	belirsiz	
	410	belirsiz	
	416	belirsiz	
	448	3 ay, 4 gün	
	450	3 ay, 2 gün	
	451	5 ay, 21 gün	
	452	2 ay, 28 gün	
	453	4 ay, 12 gün	
	461	belirsiz	
	462	1 ay, 25 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	392	1. mahkum: belirsiz 2. mahkum: belirsiz 3. mahkum: 1873 olmalı.	1. mahkum: belirsiz 2. mahkum: belirsiz 3. mahkum: 55 (*)
	404	1. mahkum: belirsiz 2. mahkum: belirsiz	1. mahkum: belirsiz 2. mahkum: belirsiz
	410	belirsiz	belirsiz
	416	1317 (1901)	27
	448	belirsiz	belirsiz
	450	1. mahkum: belirsiz 2. mahkum: belirsiz	1. mahkum: belirsiz 2. mahkum: belirsiz
	451	belirsiz	belirsiz
	452	belirsiz	belirsiz
	453	belirsiz	belirsiz
	461	belirsiz	belirsiz
	462	belirsiz	belirsiz
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 416 – 27 yaşında		

Tablo 1928'in Devamı

Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 416 – 27 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	27 (doğum tarihi belirli tek mahkum üzerinden hesaplanmıştır)
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	İstanbul; Eskişehir; Ödemiş; Samsun; Adana; Kırşehir; Tokat; Manisa; Zonguldak; Bolu; Konya.
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 10; Nahiye/ilçe/il: 5 (2'si il/Konya ve Samsun).
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok

(*) 392 sayılı Kararda adı geçen mahkumlardan üçüncünün yaşı bazı başka kaynaklarda 55 olarak gösterilmektedir. Cumhuriyet, 6.11.1927'ye yollama için bakınız, Türk Parlamento Tarihi: TBMM - III. Dönem (1927-1931), II. Cilt, Ankara 1995, sf: 157.

1929 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 93
1. Tokadın Ovacık köyünden pehlivan oğullarından Mehmet oğlu Şabanın idamı hakkında 93
Karar No: 472 12/01/1929 93
2. Kozalaklı Bahri oğlu Mehmedin idamı hakkında 94
Karar No: 492 01/04/1929 94
3. Kilisin Karaca Viran köyünden Ali oğlu Mehmedin idamı hakkında....95
Karar No: 495 13/04/1929 95
4. Kastamonunin Akdoğan Köyünden Sadıkoğlu Mehmet Alinin idamı hakkında ..96
Karar No: 498 22/04/1929 96
5. Seyit ağa oğlu Topal Akif ve Mandal oğullarından Süleyman oğlu Mustafanın idamları hakkında....97
Karar No: 513 01/06/1929 97
6. Akşehrin Eğrigöz köyünden Ahmet Haşimin idamı hakkında....99
Karar No: 514 01/06/1929 99
7. Hasanoğlu İbişin idamı hakkında*....100
Karar No: 515 01/06/1929 100
8. Alaşehirin Dinarlı köyünden Koca İsmail namı diğer Ayaşlı oğullarından İbrahim oğlu Halilin ölüm cezasına çarpılması hakkında 101
Karar No: 528 05/12/1929 101
9. Şişlioğullarından Yakuboğlu Alinin ölüm cezasına çarptırılması hakkında....102
Karar No: 529 05/12/1929 102
10. Siverekli Hacı Eyupoğullarından Eyup oğlu Mehmet Suphinin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 103
Karar No: 533 14/12/1929 103
11. Safranbolunun Ovatintin köyünden Feyzi oğlu kara Hazım ve Mustafa oğlu Halilin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 104
Karar No: 537 14/12/1929 104
Genel tablo: 1929 106

1929 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Tokadın Ovacık köyünden pehlivan oğullarından Mehmet oğlu Şabanın idamı hakkında

Karar No: 472 **12/01/1929**

Tokadın Kat köyünden Kavasoğlu Ahmet çavuşu* taammüden öldüren Ovacık köyünden Pehlivan oğullarından Mehmet oğlu **Şaban**ın idamına dair Tokat Ağır ceza mahkemesinden verilmiş olup Temyiz Mahkemesince tasdik edilmiş olan hükmün tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olduğundan Teşkilatı esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı, Heyeti umumiyenin 12/1/1929 tarihli 24 üncü inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 19/01/1929, s:1096)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 472 numaralı Kararında da, buna dayanak olan Adliye Encümeni mazbatasında da, mahkum Şaban'ın öldürdüğü kişinin adı "Kavasoğlu Ahmet Çavuş" olarak geçmiştir. Bu ismin hatalı olduğu ve doğrusunun "Kavasoğlu Ethem Çavuş" olarak tashihi hakkında* ***TBMM'nin 28/03/1929 tarih ve Karar No.489 sayılı Kararı*** *şöyledir: "472 Numaralı kararda Tokadın Ovacık köyünden pehlivan oğullarından Mehmet oğlu Şaban tarafından taammüden öldürüldüğü zikr olunan şahsın isminin kavas oğlu Ethem çavuş olarak tashihi Heyeti umumiyenin 45 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir." (RG, 04/04/1929, s:1159). Meclisin anılan 489 sayılı Tashih Kararına ilişkin* ***Adliye Encümeninin 11/03/1929 tarih ve Karar No. 197 sayılı mazbatasında*** *yer alan bilgiye göre, tashih talebi Başvekaletin 19/01/1929 tarih ve 6/401 sayılı tezkeresi ile istenmiş ve Encümen bu yönde düzeltme kararı vermiştir. Encümenin anılan 11/03/1929 tarihli mazbatası, Meclisin 28/03/1929 tarihli 45. İnikadının Birinci Celsesinde ele alınmış, okutulduktan sonra, aynen kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 9, İçtima 2, 2 Mart 1929 tarihili otuz dokuzuncu inikattan 30 Mart 1929 tarihili kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:55 ve zaptın sonuna ekli 110 Sıra sayılı matbua.***

- 472 sayılı Karar metninde de, buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da mahkumun doğum tarihi gösterilmemiştir.

- TBMM'nin 472 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre; mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 5 ay, 1 gün süre geçmiştir.

- 472 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 05/01/1929 tarih ve Esas No. 3/195*** *(mazbatada Karar sayısı bulunmamaktadır)* ***sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, kararda geçtiği şekilde, Tokat'ın Kat köyünden Ahmet Çavuşu taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 11/08/1928 tarih ve 4547/4674 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 05/01/1929 tarihli mazbatası ***Meclisin 12/01/1929 tarihli 24. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.00'de Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.25'de kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunlardan birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Şu kısa görüşme geçmiştir:*

- ***Reis*** *– "Mütalaa var mı efendim?"*

- ***Çorum milletvekili İsmail Kemal Bey*** *– "Encümen izahat versin."*

- ***Yozgat milletvekili Hamdi Bey*** *– "Mazbata sarihtir efendim."*

- ***Reis*** *– "Mazbatayı reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul buyrulmuştur."*

Böylece mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 7, İçtima 2, 5 Kanunusani 1929 tarihinde münakid yirmi birinci inikattan 28 Kanunusani 1929 tarihinde münakid otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:28 ve zaptın sonuna ekli 65 Sıra sayılı matbua)***

---

2. Kozalaklı Bahri oğlu Mehmedin idamı hakkında

Karar No: 492 **01/04/1929**

Söke ve Çine kazalarının muhtelif köylerini basarak bir çok eşhasın cebir ve şiddet yaparak para ve mallarını gasp ve cürmünün icrasını kolaylaştırmak ve cezasız kalmak maksadile Esma isminde bir kadın ile Koca oğlu Ahmedi taammüden ve cezasız kalmasını teminen kardeşi Mestanı ve takip müfrezesini arkasından gönderdiğinden münfail olarak Aşık Hüseyini asıl faili gayri muayyen olarak öldürmek ve Jandarmalara silah atmak suçlarından dolayı İzmir Ağır ceza mahkemesince idamına karar verilip ilamı Temyiz mahkemesi birinci ceza dairesinden tasdik edilen Aydının Kozalaklı köyünden Bahri oğlu 1311 doğumlu **Mehmed**in cezasının tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olduğundan Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı, Heyeti umumiyenin 47 inci inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 07/04/1929, s:1161)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 492 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile in-

faz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 1-2 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi 02/03/1929 tarih ve 3/251 (Başvekalet Muamelat Müdürlüğü, 6/864) sayılıdır.*** *Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 1-2 ay olduğu tahmin edilebilir.*

- 492 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 30/03/1929 tarih ve Esas No. 3/251*** *(mazbatada Karar sayısı bulunmamaktadır)* ***sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum kararda geçtiği şekilde, köy basma, gasp, bunları kolaylaştırmak için Esma ile Ahmet'i taammüden ve Mestan ile Aşık Hüseyin'i faili gayri muayyen olarak öldürme suçlarından ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 30/03/1929 tarihli mazbatası ***Meclisin 01/04/1929 tarihli 47. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.45'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 10, İçtima 2, 1 Nisan 1929 tarihli kırk yedinci inikattan 29 Nisan 1929 tarihli elli dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:2 ve zaptın sonuna ekli 122 Sıra sayılı matbua)***

---

3. Kilisin Karaca Viran köyünden Ali oğlu Mehmedin idamı hakkında

Karar No: 495 **13/04/1929**

Kilisli Mustafa Hannavi ile Kilisin Nurettin mahallesinden Topalzade Hikmet Efendi beyninde arazi meselesinden mütevellit adavet ve husumet üzerine Hannavi tarafından ikna ve ıtma ettirilerek taammüden Hikmet Efendiyi öldürdüğünden dolayı Gazi Ayıntap ağır ceza mahkemesinde idamına karar verilen ve ilamı Temyiz Mahkemesi birinci ceza dairesince tasdik edilen Kilisin Karaca Viran Köyünden Hüseyin Ali oğlu **Mehmed**in cezasının tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olduğundan, Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan, mezkur cezanın infazına, Heyeti Umumiyenin 52 inci inikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 21/04/1929, s:1173)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 495 sayılı Kararında mahkumun doğum tarihi belirtilmemiştir.

- TBMM'nin 495 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 1-2 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi 31/03/1929 tarih ve 3/265 (Başvekalet Muamelat Müdürlüğü, 6/1370) sayılıdır.*** *Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 1 ay kadar olduğu tahmin edilebilir.*

- 495 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 08/04/1929 tarihli*** *(mazbatada Esas ve Karar sayısı gösterilmemiştir)* ***mazbatasına göre,*** *mahkum kararda geçtiği şekilde, arazi meselesinden doğan bir husumet üzerine, husumetin tarafı Mustafa Hannavi tarafından ikna edilerek taammüden Hikmet Efendiyi öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır. Mazbatada açıkça "ittifak" sözcüğü geçmemektedir; ancak imzalar bölümünde muhalif kalındığına dair bir ifade yer almamaktadır.

- Encümenin 08/04/1929 tarihli mazbatası ***Meclisin 13/04/1929 tarihli 52. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.00'de Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.00'de kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 10, İçtima 2, 1 Nisan 1929 tarihli kırk yedinci inikattan 29 Nisan 1929 tarihli elli dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:53 ve zaptın sonuna ekli 133 Sıra sayılı matbua)***

---

4. Kastamoninin Akdoğan Köyünden Sadıkoğlu Mehmet Alinin idamı hakkında

Karar No: 498 **22/04/1929**

Kastamoninin Akdoğan köyünden Kemoğlu Şükrünün kızı Şerifeyi anası Cemile ile tarlada çalışırken kaçırmaya kalkarak gördüğü mümanaat üzerine silahla ana ve kızı yere serdikten sonra bıçakla da ayrıca yaralayarak öldüren mezkur köyden Sadıkoğlu **Mehmet Ali** hakkında Kastamoni Ağır ceza mahkemesinden verilip Temyiz Mahkemesi birinci ceza dairesince tasdik edilen idam cezasının tetkik edilen evrak münderecatına göre tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı, Heyeti Umumiyenin

56 ıncı inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 27/04/1929, s:1177)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 498 sayılı Kararında mahkumun doğum tarihi belirtilmemiştir.

- TBMM'nin 498 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahminen 4-5 ay süre geçmiştir. Karar metninde de, mazbatada da, hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi 03/01/1929 tarih ve 3/216 (Başvekalet Muamelat Müdürlüğü, 6/91) sayılıdır****. Hükmün bundan kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 4-5 ay kadar olduğu tahmin edilebilir.*

- 498 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 16/04/1929 tarihli*** *(mazbatada Esas ve Karar sayısı gösterilmemiştir)* ***mazbatasına göre,*** *mahkum kararda geçtiği şekilde, Şükrü'nün kızı Şerife'yi, anası Cemile ile tarlada çalışırken kaçırmaya kalkarak gördüğü direnme üzerine silahla ana kızı yere serdikten sonra bıçakla da ayrıca yaralayarak öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi onamıştır. Onama ilâmının tarihi ve sayısı belirtilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır. Mazbatada açıkça "ittifak" sözcüğü geçmemektedir; ancak imzalar bölümünde muhalif kalındığına dair bir ifade yer almamaktadır.

- Encümenin 14/04/1929 tarihli mazbatası ***Meclisin 22/04/1929 tarihli 56. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.20'de Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.30'da kapanmıştır. Sadece 10 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 3 madde ele alınmıştır. Bunlardan birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 10, İçtima 2, 1 Nisan 1929 tarihli kırk yedinci inikattan 29 Nisan 1929 tarihli elli dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:110 ve zaptın sonuna ekli 145 Sıra sayılı matbua)***

---

5. Seyit ağa oğlu Topal Akif ve Mandal oğullarından Süleyman oğlu Mustafanın idamları hakkında

Karar No: 513 **01/06/1929**

Kula kazasının Memet mahallesinden Seyit ağa oğlu **topal Akif** ile kızıl ka-

ya mahallesinden Mandal oğullarından Süleyman oğlu **Mustafa**nın aleyhlerindeki bir hırsızlık maddesini ihbar etmesinden mütevellit husumet üzerine Söğüt çayında oturan Hava kadın ile gelini Raz ve kızı Fatmayı müştereken ve taammüden öldürmelerinden ve Akifin bir buçuk aylık çocuğunu tabanca ile öldürmeğe teşebbüs etmesinden dolayı Kula Ağır Ceza Mahkemesince verilip Temyiz Mahkemesi tarafından tasdik edilmiş olan idam cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı, Heyeti umumiyenin 74 üncü inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 08/06/1929, s:1210)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 513 sayılı Kararında mahkumların doğum tarihi belirtilmemiştir.

- 513 sayılı Karar, 1929 yılı kararları arasında, bir karar içinde iki mahkuma ilişkin olan ilk örnektir.

- TBMM'nin 513 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 29 gün süre geçmiştir.

*- 513 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1929 tarihli** (mazbatada Esas ve Karar sayısı gösterilmemiştir) **mazbatasına göre,** her iki mahkum kararda geçtiği şekilde, aleyhindeki bir hırsızlığı ihbar etmesinden kaynaklanan husumetle, Havana kadın, gelini Raz ve kızı Fatma'yı müştereken ve taammüden öldürme ve Akif'in bir buçuk aylık çocuğunu tabanca ile öldürmeye teşebbüs etme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 02/05/1929 tarih ve 2298/2071 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/05/1929 tarihli mazbatası **Meclisin 01/06/1929 tarihli 74. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.15'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. İki saat 45 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infaza ilişkin toplam 20 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 12, İçtima 2, 18 Mayıs 1929 tarihli altmış altıncı inikattan 6 Haziran 1929 tarihli yetmiş altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:206 ve zaptın sonuna ekli 224 Sıra sayılı matbua)***

6. Akşehrin Eğrigöz köyünden Ahmet Haşimin idamı hakkında

Karar No: 514 **01/06/1929**

Akşehrin Eğrigöz köyünden Helvacı Süleymanı aralarında bir tarla davası bulunmasından ve Mehmet çavuşu da Süleymanı bu davaya teşvik etmiş olmasından dolayı beslediği husumet üzerine yollarını bekleyerek her ikisini öldüren mezkur köyden 321 doğumlu Ahmet oğlu **Haşim** hakkında Konya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesince tasdik edilmiş bulunan idam cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı, Heyeti umumiyenin 74 üncü inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 08/06/1929, s:1210)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 514 sayılı Kararının başlığı, tıpkı buna ilişkin Başvekalet tezkeresi ile Adliye Encümeni mazbatası başlıklarında olduğu gibi, hatalıdır. Çünkü mazbataya ve 514 sayılı Karar metnine göre, infazına karar verilen mahkumun adı Ahmet Haşim değil, Ahmet oğlu Haşim'dir.

- TBMM'nin 514 sayılı Kararında, önceki bir dizi karardan farklı olarak, mahkumun doğum tarihinin 1321 olduğu belirtilmiştir.

- TBMM'nin 514 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 27 gün süre geçmiştir.

- 514 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 29/05/1929 tarih ve Esas No. 3/295*** *(mazbatada Karar sayısı gösterilmemiştir)* ***sayılı mazbatasına göre,*** *mahkum kararda geçtiği şekilde, bir tarla davasından kaynaklanan husumet nedeniyle Helvacı Süleyman ve Mehmet Çavuşu yollarını bekleyerek öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 04/05/1929 tarih ve 2465/2086 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 29/05/1929 tarihli mazbatası ***Meclisin 01/06/1929 tarihli 74. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.15'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. İki saat 45 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infaza ilişkin toplam 20 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 12, İçtima 2, 18 Mayıs 1929 tarihli altmış altıncı inikattan 6 Haziran 1929 tarihli yetmiş altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:206 ve zaptın sonuna ekli 222 Sıra sayılı matbua)***

7. Hasanoğlu İbişin idamı hakkında*

Karar No: 515 **01/06/1929**

Silifkenin Harakarası köyünden muhacir Hasanoğlu Süleymanı karısile gayri meşru münasebetini itmek maksadile evinin damında uyurken taammüden ve canavarca öldüren Hasan oğlu **İbiş** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde İçel Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz mahkemesince tasdik edilmiş bulunan idam cezasının tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazı Heyeti umumiyenin 74 üncü inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 08/06/1929, s:1210)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 515 sayılı Kararının başlığında, diğer kararlardan farklı olarak, mahkumun nereden olduğuna dair bilgi yoktur. Bununla birlikte Karar metninden, mahkumun da maktul gibi, Harakarası köyünden olduğu çıkartılabilmektedir.*

- 515 sayılı Kararda ve buna ilişkin mazbatada mahkumun doğum tarihi belirtilmemiştir.

- TBMM'nin 515 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında tam 1 ay süre geçmiştir.

*- 515 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1929 tarih ve Esas No. 3/296 sayılı** (mazbatada Karar sayısı gösterilmemiştir) **mazbatasına göre,** mahkum, gayri meşru ilişki kurduğu Süleyman'ın karısı ile bu ilişkisini sürdürmek amacıyla, Süleyman'ı uyurken taammüden ve canavarca öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 01/05/1929 tarih ve 2542/2119 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/05/1929 tarihli mazbatası **Meclisin 01/06/1929 tarihli 74. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.15'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. İki saat 45 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infaza ilişkin toplam 20 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 12, İçtima 2, 18 Mayıs 1929 tarihli altmış altıncı inikattan 6 Haziran 1929 tarihli yetmiş altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:206 ve zaptın sonuna ekli 221 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 01/06/1929 tarihli 74. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.513-515) ile toplam 4 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili infazlar ya da dosya içeriğine ilişkin söz almamıştır.)

---

8. Alaşehirin Dinarlı köyünden Koca İsmail namı diğer Ayaşlı oğullarından İbrahim oğlu Halilin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 528 **05/12/1929**

Alaşehirin Dinarlı köyünden Mehmet oğlu Aliyi gece evinde uyumakta iken eski kin ve husumetine binaen ve taammüden av tüfeği ile cerh ve katleden mezkur köy halkından Koca İsmail namı diğer Ayaşlı oğullarından İbrahim oğlu **Halil**in ölüm cezasına mahkumiyetine dair Kula Ağır Ceza Mahkemesinden verilen hükmün tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin onuncu inikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 11/12/1929, s:1368)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 528 sayılı Kararında mahkumun doğum tarihi belirtilmemiştir. Buna karşılık, bu karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında mahkumun doğum tarihinin 1322 olduğu belirtilmiştir.

- TBMM'nin 528 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 1 ay, 22 gün süre geçmiştir.

*- 528 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/12/1929 tarih ve Esas No. 3/331, Karar No. 5 sayılı mazbatasına göre,** mahkum, Ali'yi gece evinde uyumakta iken eski kin ve husumetine binaen ve taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 13/10/1929 tarih ve 5572 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 01/12/1929 tarihli mazbatası **Meclisin 05/12/1929 tarihli 10. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 14, İçtima 3, 2 Kanunu-***

evvel 1929 tarihli dokuzuncu inikattan 30 Kanunuevvel 1929 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:8 ve zaptın sonuna ekli 11 Sıra sayılı matbua)

---

9. Şişlioğullarından Yakuboğlu Alinin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 529 **05/12/1929**

Tosyanın Kargı nahiyesinin Mihri mahallesinden Abdullah oğlu Mehmedin karısı Emineyi, kaybolan ineğini köyden uzak bir yerde gördüğünü söylemek suretiyle aldatarak oraya doğru giderken arkasından gizlice takip ile mezbureninin ırzına tasallut eden ve gördüğü mümanaat üzerine bıçakla otuz üç yerinden yaralayarak öldüren Şişli oğullarından Yakuboğlu **Alinin** ölüm cezasına çarptırılmasına dair Kastamoni Ağır ceza mahkemesinde verilen hükmün tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olmakla Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin onuncu inikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 16/12/1929, s:1372)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 529 sayılı Kararında mahkumun doğum tarihi belirtilmemiştir. Buna karşılık, bu karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında mahkumun doğum tarihinin 1316 olduğu belirtilmiştir.

- TBMM'nin 529 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 6 ay, 2 gün süre geçmiştir.

*- 529 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/12/1929 tarih ve Esas No. 3/324, Karar No. 7 sayılı mazbatasına göre,** mahkum, Mehmet karısı Emine'nin ırzına tasallut etme ve gördüğü direnme üzerine bıçakla yaralayarak öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 03/06/1929 tarih ve 152 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 01/12/1929 tarihli mazbatası **Meclisin 05/12/1929 tarihli 10. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunlardan beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 14, İçtima 3, 2 Kanunuevvel 1929 tarihli dokuzuncu inikattan 30 Kanunuevvel 1929 tarihli on do-***

kuzuncu inikada kadar, Ankara; TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:8 ve zaptın sonuna ekli 12 Sıra sayılı matbua)

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 05/12/1929 tarihli 10. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.528-529) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili infazlar ya da dosya içeriğine ilişkin söz almamıştır.)

---

10. Siverekli Hacı Eyupoğullarından Eyüp oğlu Mehmet Suphinin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 533 **14/12/1929**

Nöbet mahallini terk etmesinden dolayı tekdir edildiğinden münfail olarak intikam hırsıyla Manisa Askeri Mühimmat Deposu Müdürü Yüzbaşı Şemsettin Beyi ve ondan evvel tasmim eylediği fiili daha kolay icra için emirber neferi Muğlalı Mehmet oğlu İbrahimi kasatura ile öldüren 44 üncü alayın 3 üncü taburunun 9 uncu bölüğü efradından Siverekli Hacı Eyüp oğullarından 316 doğumlu **Suphi** hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ölüm cezasının tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olduğundan Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ıncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazı, Umumi Heyetin on dördüncü inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 21/12/1929, s:1376)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 533 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 5 ay, 21 gün süre geçmiştir.

*- 533 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/12/1929 tarih ve Esas No. 3/323, Karar No. 12 sayılı mazbatasına göre,** mahkum, nöbet yerini terk ettiği için kendisini uyarmasından ötürü intikam hırsı ile Yüzbaşı Şemsettin Bey ile onun emirber neferi İbrahim'i kasatura ile öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 23/06/1929 tarih ve 196 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 03/12/1929 tarihli mazbatası **Meclisin 14/12/1929 tarihli 14. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da*

Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının üç sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 16 madde ele alınmıştır. Bunlardan beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 14, İçtima 3, 2 Kanunuevvel 1929 tarihli dokuzuncu inikattan 30 Kanunuevvel 1929 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:44 ve zaptın sonuna ekli 24 Sıra sayılı matbua)***

---

11. Safranbolunun Ovatintin köyünden Feyzi oğlu kara Hazım ve Mustafa oğlu Halilin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 537 **14/12/1929**

Safranbolunun Ovatintin köyünden Delikahya oğlu Satıyı kütük getirmek üzere birlikte dağa giderek merkumu araba zincirlerini bağlamakla meşgul olduğu sırada balta ile taammüden ve müştereken öldüren mezkur köy halkından Mustafa oğlu **Halil** ve Feyzi oğlu **kara Hazım** haklarında Bartın Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ölüm cezasının tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olduğundan Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin on dördüncü inikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 22/12/1929, s:1377)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 537 sayılı Kararı, 1929 tarihindeki kararlar arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin ikinci ve sonuncu örnektir. İlki, 513 sayılı Karar idi.

- 537 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 4 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- 537 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/12/1929 tarih ve Esas No. 3/321, Karar No. 13 sayılı mazbatasına göre,*** *her iki mahkum, birlikte kütük getirmek üzere dağa gittiklerinde Satı'yı, balta ile taammüden ve müştereken öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 10/08/1929 tarih ve 3925 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 03/12/1929 tarihli mazbatası ***Meclisin 14/12/1929 tarihli 14. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. 35 dakika süren*

bu oturumda, Başkanlık Divanının üç sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 16 madde ele alınmıştır. Bunlardan dokuzuncusu bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 14, İçtima 3, 2 Kanunuevvel 1929 tarihli dokuzuncu inikattan 30 Kanunuevvel 1929 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, tarihsiz, sf:44 ve zaptın sonuna ekli 26 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 14/12/1929 tarihli 14. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.533 ve 537) ile toplam 3 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili infazlar ya da dosya içeriğine ilişkin söz almamıştır.)

Genel tablo: 1929

Toplam infaz kararı sayısı	11 (İlk Karar No. 472, son Karar No. 537)
Toplam mahkum sayısı	13
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.01
Mahkumların cinsiyeti	erkek
Bir kararla birden çok infaz	Karar No.513; Karar No.537 – (2'şer mahkum)

Mahkumların ölüm bekleyişi süresi

Karar No.	Ölüm bekleyiş süresi
472	5 ay, 1 gün
492	tahminen 1-2 ay
495	tahminen 1 ay
498	tahminen 4-5 ay
513	29 gün
514	27 gün
515	1 ay
528	1 ay, 22 gün
529	6 ay, 2 gün
533	5 ay, 21 gün
537	4 ay, 4 gün

İnfazına karar verilenlerin yaşları

Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
472	belirsiz	belirsiz
492	belirsiz	belirsiz
495	belirsiz	belirsiz
498	belirsiz	belirsiz
513	belirsiz	belirsiz
514	1321 (1905)	24
515	belirsiz	belirsiz
528	1322 (1906)	23
529	1316 (1900)	29
533	1316 (1900)	29
537	belirsiz	belirsiz

Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.528 – 23 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No.529 ve Karar No.533 – 29'ar yaşlarında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	26.25 (hesaplama yaşı belli olan 4 mahkum üzerinden yapılmıştır)
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Tokat; İzmir; Gazi Ayıptap; Kastamonu (2); Kula (2); Konya; İçel; Manisa; Bartın
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 9; Nahiye/ilçe/il: 4.
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok

1930 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 109

1. Kozanın Hamam Köyünden Bekir oğlu Caferin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 109

Karar No: 545 ??/?? /1930* 109

2. Alaiyenin Köprülü nahiyesinin orta köyünden Kölemen oğlu Ali ve kardeşi Mehmedin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 109

Karar No: 549 15/02/1930 109

3. Saimbeyli kazasının Çanak köyünden Ali oğlu Mustafanın ölüm cezasına çarpılması hakkında 110

Karar No: 550 15/02/1930 110

4. Gedizin Küçükler köyünden Emin oğullarından Mustafa oğlu Kömürcü Molla Mustafanın ölüm cezasına çarpılması hakkında 110

Karar No: 551 20/02/1930 110

5. İnegölün Genci köyünden Bekir oğlu İsmailin ölüm cezasına çarpılması hakkında 111

Karar No: 552 20/02/1930 111

6. Arapsunun Ecikağıl köyünden olup Mucurun Kabaca köyünde mukim Kahya oğullarından Abbas oğlu İbrahim ve Köse oğullarından Mehmet oğlu Mustafanın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 112

Karar No: 554 29/03/1930 112

7. Nevşehirin Herekli mahallesinden Dervişoğlu Mustafanın ölüm cezasma çarpılması hakkında 113

Karar No: 557 10/04/1930 113

8. Ödemişin Umur köyünden Hacı Yusuf oğullarından Sarıgelinin Mehmet oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında 113

Karar No: 558 10/04/1930 113

9. Tosyanın Deden köyünden Ali oğlu Şevkinin ölüm cezasına çarpılması hakkında 114

Karar No: 559 10/04/1930 114

10. Uzunzaim köyünden Musa oğlu Abdullahın ölüm cezasına çarpılması hakkında 115

Karar No: 560 10/04/1930 115

11. Erzurumun Kolhisar köyünden Kadir oğullarından Mehmet oğlu Hüseyin, Abdürrahman oğlu Muslu, Hüseyin oğlu Pir Ali, Çakıcı Mustafa, Ayancığın Sökeçayırı köyünden Sapancı oğullarından Mehmet oğlu Şükrü, Bartının Kaman köyünden Hasan oğlu Haşim, Sürüncün Ziyaret köyünden şeyh oğlu Halil ve Biganın Cihadiye köyünden Selim oğlu İbrahimin ölüm cezalarına çarpılmaları hakkında 117

Karar No: 564 22/05/1930 117

12. Amasyanın Bağlıca köyünden Ali oğlu Arifin, Kuyucuk nahiyesinden Musa oğlu Ahmedin, Sındırgının Rizaiye köyünden Ahmet oğlu İsmailin, Akçeabadın Ahende köyünden Karaca oğullarından Miktat oğlu Hasanın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 118

Karar No: 575 09/06/1930 118

13. Bartının Ahmet Paşa köyünden Kınalı oğullarından Ali oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında 120

Karar No: 586 29/11/1930* 120

14. Şükrü oğlu Deli İsmail, Ahmet oğlu Mahir, Ali oğlu İmiz İsmail ve Faik oğlu Tevfikin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 121

Karar No: 587 29/11/1930* 121

15. Jandarma neferi Mehmet oğlu İbrahimin ölüm cezasına çarpılması hakkında 122

Karar No: 588 29/11/1930* 122

Genel tablo: 1930 124

1930 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Kozanın Hamam Köyünden Bekir oğlu Caferin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 545 **??/?? /1930***

Kozanın Hamam Köyünden İsmail oğlu Mehmedi, gece çardağında ailesile uyumakta iken, evvelce aralarında mevcut husumet saikası ile taammüden öldüren mezkur köyden 1314 doğumlu Bekir oğlu **Cafer** hakkında hükmedilmiş olan ölüm cezasının** tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına Umumi Heyetin 27 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 03/02/1930, s:1414)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 545 sayılı Kararının alındığı tarih, Kararın yayınlandığı RG'de yer almamaktadır.*

*- ** 545 sayılı Karar metninde, önceki ve sonraki aynı türdeki kararlardan farklı olarak, hüküm tesis eden mahkeme belirtilmemiştir. İdam kararı verildiğinde mahkum 32 yaşında idi. Adliye Encümeni oybirliği ile infaza karar vermiştir. Meclisteki tartışma olmaksızın bir iki dakika içinde rapor okutulup oylanmış ve benimsenmiştir.)*

---

2. Alaiyenin Köprülü nahiyesinin orta köyünden Kölemen oğlu Ali ve kardeşi Mehmedin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 549 **15/02/1930**

Alaiyenin Köprülü nahiyesinin orta köyünden Saraydar namı diğer Kölemenoğlu yirmi üç yaşında **Ali** ve kardeşi üç yüz on dört doğumlu **Mehmet**, mezkur köyden kız kardeşleri Fatmanın Bozlu oğlu Osmanla gayri meşru münasebette bulunduğu zannından mütevellit teessür saikasile müstakil faili gayri muayyen ve takdiri muhaffif sebep vucudile kasten her ikisini öldürmek ve Alinin kardeşi Fatmayı evvelce boşamış olmasından münbais iğbirarla Bedel oğlu Mehmedi öldürmesinden ve diğer Mehmedin de bu fiile fe'ran zimethal olmasından ve yine Mehmedin hapishaneden firar eden kardeşi Alinin tutulması için kendisini tazyik ve jandarmaya teslim etmesinden hasıl olan husumetle köy muhtarı Kamili taammüden öldürmesinden dolayı haklarında icra kılınan muhakeme neticesinde Alaiye Ağırceza Mahkemesinden Ali ve Mehmedin cürümlerinin en ağırı itibarile ölüm cezasına mahkumiyetlerine dair verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden mezkur cezanın Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı mad-

desine tevfikan infazına, Umumi Heyetin 32 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 19/02/1930, s:1428)

(Derleyenin notu: 549 sayılı Karar, 1930 yılı kararları arasında bir Karar ile iki mahkumun infazına ilişkin olan ilk örnektir. İdam kararı verildiğinde birinci mahkum 23, ikincisi ise 32 yaşında idi. Adliye Encümeni oybirliği ile infaza karar vermiştir. Meclisin 15/02/1930 tarihli 32. Birleşiminde, Encümen mazbatası tartışma olmaksızın bir iki dakika içinde okutulup oylanmış ve benimsenmiştir.)

---

3. Saimbeyli kazasının Çanak köyünden Ali oğlu Mustafanın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 550 **15/02/1930**

Saimbeyli kazasının Çanak köyünden amcasının oğlu Yusuf oğlu Bekiri, gayri meşru münasebette bulunduğu karısı Ayşe ile verdikleri karar üzerine kar getirmek bahanesiyle dağa gönderip arkasını takip ile bir pusudan tüfekle vurduktan sonra taşla da kafasını ezmek suretiyle öldüren mezkûr köyden Kaypak Ali oğlu 315 doğumlu **Mustafa** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde Kozan Ağırceza Mahkemesinden hükmolunan ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 32 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 19/02/1930, s:1428)

(Derleyenin notu: İdam kararı verildiğinde mahkum 31 yaşında idi. Adliye Encümeni oybirliği ile infaza karar vermiştir. Meclisin 15/02/1930 tarihli 32. Birleşiminde, Encümen mazbatası tartışma olmaksızın bir iki dakika içinde okutulup oylanmış ve benimsenmiştir.)

---

4. Gedizin Küçükler köyünden Emin oğullarından Mustafa oğlu Kömürcü Molla Mustafanın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 551 **20/02/1930**

Gedizin Küçükler köyünden Hasan oğlu Osmanı gayri meşru münasebette bulunduğu karısı Sultan ile vücudunu ortadan kaldırarak mal ve arazisini elde edip evlenmeği kararlaştırdıktan sonra eve gelerek piçakla karnından yaralamak suretile taammüden öldüren Gökler köyünden Emin oğullarından yirmi sekiz yaşında **Kömürcü Molla Mustafa** hakkında icra kılınan mu-

hakeme neticesinde Kütahya Ağırceza Mahkemesinden ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 33 üncü in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 27/02/1930, s:1435)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 551 sayılı Kararının başlığında mahkumun Gediz'in Küçükler Köyünden olduğu yazılmasına karşın, karar metninin içinde, bu köyden olan kişinin maktul, mahkumun ise Gökler Köyünden olduğu görülmektedir.

- İdam kararı verildiğinde mahkum 28 yaşında idi. Adliye Encümeni oybirliği ile infaza karar vermiştir. Meclisin 20/02/1930 tarihli 33. Birleşiminde, Encümen mazbatası tartışma olmaksızın bir iki dakika içinde okutulup oylanmış ve benimsenmiştir.)

---

5. İnegölün Genci köyünden Bekir oğlu İsmailin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 552 **20/02/1930**

İnegölün Genci köyünden 1318 doğumlu Bekir oğlu **İsmail** dayak attığı büyük anası Selimenin feryat ve istimdadına gelen komşusu Mehmet oğlu Halil ve karısı İhsan Hanımla oğlu Fazlıya hiddet ederek hamil olduğu mavzer tüfeği ile Halil ve İhsan Hanımı öldürmesinden ve Fazlıyı da yaralayarak uzvunun tatiline sebebiyet vermesinden dolayı hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde Bursa Ağır Ceza Mahkemesinden merkumun ölüm cezasile mahkumiyetine dair verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 33 üncü in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 26/02/1930, s:1434)

(Derleyenin notu: İdam kararı verildiğinde mahkum 28 yaşında idi. Adliye Encümeni oybirliği ile infaza karar vermiştir. Meclisin 20/02/1930 tarihli 33. Birleşiminde, Encümen mazbatası tartışma olmaksızın bir iki dakika içinde okutulup oylanmış ve benimsenmiştir. Mahkum, iki kişiyi öldürmüş, bir kişiyi de öldürmeye tam teşebbüste bulunmuştur.)

---

6. Arapsunun Ecikağıl köyünden olup Mucurun Kabaca köyünde mukim Kahya oğullarından Abbas oğlu İbrahim ve Köse oğullarından Mehmet oğlu Mustafanın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 554 **29/03/1930**

Mucurun Kabaca köyünden Şeyh Mehmet oğlu Aliyi iş bulmak için gittikleri Konyadan köylerine avdetleri sırasında parasına tamaan birlikte başını parçalayarak öldürdükten sonra cürmün izini kaldırmak ve cezadan kurtulmak maksadile maktülü kuyuya atan Kabaca köyünden Kahya oğullarından Abbas oğlu 316 doğumlu **İbrahim**le Köse oğullarından ve aynı sene doğumlularından Mehmet oğlu **Mustafa** haklarında icra kılınan muhakeme neticesinde Aksaray Ağırceza Mahkemesinden ölüm cezasına mahkumiyetlerine dair verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 41 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 30/03/1930, s:1458)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 554 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 17 gün süre geçmiştir.

*- 554 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 23/03/1930 tarih ve Esas No. 3/417, Karar No. 35 sayılı Mazbatasına** göre, her iki mahkum, Mehmet oğlu Ali'yi parasına tamaan öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 12/02/1930 tarih ve 262 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar almıştır.

*- Encümenin 23/03/1930 tarihli mazbatası **Meclisin 29/03/1930 tarihli 41. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Hasan Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.08'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 17, İçtima 3, 10 Mart 1930 tarihli otuz dördüncü inikattan 31 Mart 1930 tarihli kırk ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1930, sf:98 ve zaptın sonuna ekli 94 Sıra sayılı matbua)***

7. Nevşehirin Herekli mahallesinden Dervişoğlu Mustafanın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 557 **10/04/1930**

Nevşehirin Herekli mahallesinden Derviş oğlu 1316 doğumlu **Mustafa**nın şöför Asımı taammüden ve vak'ayı haber vereceğinden korkarak diğer şöför Ahmedi dahi boğazlayarak öldürmesinden dolayı hakkında icra edilen muhakeme neticesinde Nevşehir Ağırceza mahkemesince verilen ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilati Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 45 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 15/04/1930, s:1472)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 557 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 9 ay, 15 gün süre geçmiştir.

*- 557 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1930 tarih ve Esas No. 3/406, Karar No. 44 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, şoför Asım ve şoför Ahmet'i boğazlayarak öldürme suçundan (toplam iki kişiyi öldürmekten) ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 25/06/1929 tarih ve 107 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Mazbatada açık bir ifade yer almamakla birlikte imzalar altında hiçbir üyenin muhalefet kaydı bulunmadığından, Encümenin infaz yönündeki kararı oybirliği ile aldığı anlaşılmaktadır.

*- Encümenin 03/04/1930 tarihli mazbatası **Meclisin 10/04/1930 tarihli 45. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de, Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Sadece 25 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 4'ü infazlara ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 18, İçtima 3, Ankara, TBMM Matbaası, 1930, sf:29 ve zaptın sonuna ekli 104 Sıra sayılı matbua.)***

---

8. Ödemişin Umur köyünden Hacı Yusuf oğullarından Sarıgelinin Mehmet oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 558 **10/04/1930**

Alaşehirin Derbent köyünden Zarzar oğullarından İsmail oğlu Mehmedi taammüden ve üzerindeki eşya ve parasını almak kastile öldüren Ödemişin

Umur köyünden Hacı Yusuf oğullarından Sarıgelinin Mehmet oğlu 1319 doğumlu **Mehmet** hakkında icra edilen muhakeme neticesinde Kula Ağırceza mahkemesince ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 45 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 15/04/1930, s:1472)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 558 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 7 ay, 22 gün süre geçmiştir.

*- 558 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1930 tarih ve Esas No. 3/403, Karar No. 42 sayılı Mazbatasına** göre, mahkum, "İsmail oğlu Memedi taammudan ve üzerindeki para ve eşyasını almak kastı ile" öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 18/08/1929 tarih ve 4830 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 03/04/1930 tarihli mazbatası **Meclisin 10/04/1930 tarihli 45. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de, Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Sadece 25 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 4'ü infazlara ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 18, İçtima 3, Ankara, TBMM Matbaası, 1930, sf:29 ve zaptın sonuna ekli 103 Sıra sayılı matbua)***

---

9. Tosyanın Deden köyünden Ali oğlu Şevkinin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 559 **10/04/1930**

Tosyanın Deden köyünden Tekkenişin oğlu büyükbabası Recebi taammüden öldüren mezkur köyden 1323 doğumlu Ali oğlu **Şevki** hakkında icra edilen muhakeme neticesinde Kastamonu Ağırceza Mahkemesinden ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 45 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 15/04/1930, s:1472)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 559 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 12 gün süre geçmiştir.

*- 559 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1930 tarih ve Esas No. 3/418, Karar No. 43 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, büyükbabası Recep'i taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 28/01/1930 tarih ve 26 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Mazbatada açık bir ifade yer almamakla birlikte imzalar altında hiçbir üyenin muhalefet kaydı bulunmadığından, Encümenin infaz yönündeki kararı oybirliği ile aldığı anlaşılmaktadır.

*- Encümenin 03/04/1930 tarihli mazbatası **Meclisin 10/04/1930 tarihli 45. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de, Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Sadece 25 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 4'ü infazlara ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 18, İçtima 3, Ankara, TBMM Matbaası, 1930, sf:29 ve zaptın sonuna ekli 105 Sıra sayılı matbua.)***

---

10. Uzunzaim köyünden Musa oğlu Abdullahın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 560 **10/04/1930**

Zarşadın Kuzgunlu köyünden Reşit oğlu Taşdanı taammüden öldüren Uzunzaim köyünden 30 yaşında Musa oğlu **Abdullah** hakkında icra edilen muhakeme neticesinde Kars Ağırceza Mahkemesinden verilen ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 45 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 15/04/1930, s:1472)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 560 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 5 gün süre geçmiştir.

*- 560 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1930 tarih ve Esas No. 3/419, Karar No. 41 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, "Reşit oğlu Taşdanı taammüden" öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 05/02/1930 tarih ve 69 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 03/04/1930 tarihli mazbatası ***Meclisin 10/04/1930 tarihli 45. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de, Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Sadece 25 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 4'ü infazlara ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 18, İçtima 3, Ankara, TBMM Matbaası, 1930, sf:29 ve zaptın sonuna ekli 106 Sıra sayılı matbua.)***

(Ek not: Meclisin 10/04/1930 tarihli oturumunda toplam 4 infaz kararı, mazbataların okunup oylanması suretiyle toplam 7-8 dakikada ve üzerinde konuşma yapılmaksızın kabul edilmiştir. Dördüncü mazbatanın kabul edilmesinin ardından, **Yozgat milletvekili Süleyman Sırrı Bey** söz alarak kısa bir konuşma yapmış ve şunları söylemiştir:

"Şimdi Adliye Encümeninin dört mazbatası okundu. Dört ölüm hükmünün tasdiki Heyeti Celileye arz edildi. Mesela, Tosyanın bilmem hangi köyünde yaptığı bir cinayetten dolayı Kastamonu'da mevkuf olan bu katil Kastamonu'da idam edilecektir. Cürüm işleneli ve muhakeme safahati ile Meclisin tasdikine gelinceye kadar zaman geçti; bu adamların söndürdüğü hanuman ve yetim bıraktığı evladüayal, ihtimal ki velilerinin katilinin ceza görmediğini zannediyorlar. Sonra Kastamonu'da idam edilen bir katilin ikemetgahı diğer bir mahalde olduğu için belki, maktulün akrabası muhakemenin bitmediğini ve katilin henüz ceza görmediğini zennedecektir. Bendeniz cürmün önünü almak için başılaca çarenin, katilin behemahal maktulün evinin kapısı önünde idam edilmesi olduğunu zannediyorum. Bu suretle maktulün yetim kalan ailesi de teşeffii sadır etmiş olabilir. (Doğrudur, sesleri)."

Görüldüğü gibi, konuşmacı, infazların maktulün evinin kapısı önünde yapılmasını, suçla mücadele etmenin, cezanın ibret oluşturmasının ve mağdurların tatmin edilmesinin bir yöntemi olarak önermektedir. Tutanakta geçen "Doğrudur" seslenişleri, bu yaklaşımın bir biçimde destek bulduğunu göstermektedir.

---

11. Erzurumun Kolhisar köyünden Kadir oğullarından Mehmet oğlu Hüseyin, Abdürrahman oğlu Muslu, Hüseyin oğlu Pir Ali, Çakıcı Mustafa, Ayancığın Sökeçayırı köyünden Sapancı oğullarından Mehmet oğlu Şükrü, Bartının Kaman köyünden Hasan oğlu Haşim, Sürüncün Ziyaret köyünden şeyh oğlu Halil ve Biganın Cihadiye köyünden Selim oğlu İbrahimin ölüm cezalarına çarpılmaları hakkında

Karar No: 564 **22/05/1930**

I- Menemenin Mermerli mahallesinden sucu oğlu Ömeri zengin bildiklerinden parasını almak için ailesi ile birlikte öldürmeği kararlaştırarak yattıkları sırada eve girip Ömerle karısı Meryem ve misafir olarak bulunan Hasan kızı Belkis hanımları ve Ömerin küçük oğulları Ahmet ve Recebi bıçakla boğazlayarak öldürenlerden Erzurumun Kolhisar köyünden Kadir oğullarından 1320 doğumlu Mehmet oğlu **Hüseyin** hakkında İzmir Ağırceza mahkemesinin.

II- Mustafakemalpaşa kazasının Şevketiye mahallesinden Feyzi bey hanında Arnavut Emin oğlu Mahmudu parasına tamaan öldüren Atari mahallesinden Abdürrahman oğlu 1295 doğumlu **Muslu** hakkında Mustafakemelpaşa Ağırceza mahkemesinin.

III- Akçaabat kazasının Mucura köyünden Göstereli oğlu Şakir ve oğlu İzzeti, kardeşinin Şakirin başka oğlu tarafından öldürülmüş olmasından intikam almak maksadile kadın kıyafetine girerek tarlada çalışırken öldüren Göstereli oğullarından Hüseyin oğlu 1324 doğumlu **Pir Ali** hakkında Trabzon Ağırceza mahkemesinin.

IV- Elmalı kazasının Dere köyü Mucun mahallesinden Salih oğlu Mehmet çavuş ile karısı Fatma anayı yanlarında bulunan manifatura eşyasını elde etmek maksadile öldürerek cesetlerini gömen Korkudelili bekçi Osman oğlu* **Çakıcı Mustafa** hakkında Antalya Ağırceza mahkemesinin.

V- Ayancığın Sökeçayırı köyünden İmam oğlu Hidayet Efendi kızı Fatma ile evlenmek isteyen ve frengi hastalığı ile malül olmasından dolayı evlenmesine razı olmayanlardan muğber olarak tarlada çalışan Fatma ile annesi Zelihayı öldüren Sapancı oğullarından Mehmet oğlu 1327 doğumlu **Şükrü** hakkında Sinop Ağırceza mahkemesinin.

VI- Bartının Uğurlar köyünden İbrahim oğlu Mehmedin evine girerek cebren Mehmedin kardeşinin karısına ait sandığı alan ve buna mümanaat etmek isteyen Tahir kızı Hamideyi öldüren ve Tahir karısı Emine ve Mehmet kızı Emine ve anası Fatmayı da döğen ve yaralayan Kaman köyünden Murtaza oğullarından 124** doğumlu Hasan oğlu **Haşim** hakkında Bartın Ağırceza mahkemesinin.

VII- Sürücünün Boztepe köyünden Tahiri hudut haricinde Suriye toprağında eşya ve hayvanlarını almak için öldüren ve hududa girdikten sonra bu cürmünün meydana çıkmamasını temin maksadile Tahirin oğlu 10 yaşında Mehmedi boğarak kuyuya atan Ziyaret köyünden Şeyhoğlu 1308 doğumlu **Halil** hakkında Urfa Ağırceza mahkemesinin.

VIII- Biganın Cihadiye köyü muhtarı İlyas ağayı taammüden öldüren Selim oğlu 1314 doğumlu **İbrahim** hakkında Biga Ağırceza mahkemesinin,

Karar vermiş oldukları ölüm cezalarının tahfif ve tahvillerini müstelzim bir sebep görülememiş olduğundan Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezaların infazına, Umumi Heyetin 62 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 26/05/1930, s:1503)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 564 sayılı Kararında toplam sekiz mahkum hakkındaki cezanın yerine getirilmesi karara bağlanmıştır. Bu Kararın önemli bir özelliği bulunmaktadır. Bu Karardan daha önce de, sonra da çıkartılan İnfaz Kararlarında ve Kanunlarında, birden çok mahkumu kapsayan örneklere rastlanılmaktadır. Ne var ki, onların büyük çoğunluğunda, mahkumlar aynı suçun şerikleri olup, tek bir mahkeme tarafından birlikte yargılanmışlar ve haklarında ölüm cezaları hükmedilmişti. Oysa 564 sayılı Kararda adı geçen 8 mahkum, ayrı suçları birbirlerinden bağlantısız olarak işlemişler ve farklı mahkemeler tarafından yargılanarak ölüm cezalarına çarptırılmışlardır. Bu durumda, Meclisin bunlar hakkında infaz istencini ortaya koyma işlemini, her biri için tek tek Karar çıkartmak suretiyle gerçekleştirmesi gerekmekteydi. Halbuki böyle yapılmamış ve ilintili bulunmayan dosyalarda adı geçen mahkumlar hakkında tek bir Karar çıkartılarak idam istenci açıklanmıştır. Dolayısıyla, 564 sayılı Karar, bu yönüyle hem diğer Kararlardan farklıdır, hem de usule ve yerleşik uygulamaya da aykırıdır. 564 sayılı Kararda karşımıza çıkan bu istisnai durumun ikinci örneği ise, hemen bunu izleyen aşağıdaki 575 sayılı Karardır.

** Kararın IV nolu bendinde, mahkum Çakıcı Mustafa'nın doğum tarihi belirtilmemiştir;*

*** Kararın VI nolu bendinde ise mahkum Haşim'in doğum tarihi herhalde bir dizgi hatası sonucu sadece 124 olarak geçmiştir, muhtemelen doğrusu 1324 olmalıdır.*

---

12. Amasyanın Bağlıca köyünden Ali oğlu Arifin, Kuyucuk nahiyesinden Musa oğlu Ahmedin, Sındırgının Rizaiye köyünden Ahmet oğlu İsmailin, Akçeabadın Ahende köyünden Karaca oğullarından Miktat oğlu Hasanın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 575 **09/06/1930**

I- Amasyanın Bağlıca köyünden Hacı Ahmet gelini Halil karısı Fatmayı ırzına geçmek için evine girerek gördüğü mümaneat üzerine öldüren Bülbül oğullarından Ali oğlu 1314 doğumlu **Arif** hakkında Amasya Ağır Ceza Mahkemesince,

II- Kuyucuk nahiyesinin Aydınzade mahallesinden Hacı Ali kızı Zehranın

boynundaki üç beşibirlik altını almak kastile gece evlerine girerek Zehra ile anası Emineyi işkence ile öldüren Kuyucuklu sığırtmaç 1320 doğumlu Musa oğlu **Ahmet** hakkında Aydın Ağır Ceza mahkemesince,

III- Sındırgının Osmanlar köyünden Hafizeyi cebren bikrini izale ettikten sonra boğarak öldüren Rizaiye köyünden Ahmet oğlu 1323 doğumlu **İsmail** hakkında Balıkesir Ağır Ceza mahkemesince,

IV- Samsunun yeni mahallesinde oturan Şimendiferde manevracı Ali Osmanı taammütle öldüren Akçaabadın Ahende köyünden Karaca oğullarından Miktat oğlu 1320 doğumlu **Hasan** hakkında Samsun Ağır Ceza mahkemesince,

Hükmedilmiş olan ölüm cezalarının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden mezkur cezaların, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan infazı, Umumi Heyetin 73 üncü in'ikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 14/06/1930, s:1519)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 575 sayılı Kararıyla, dört ayrı suç için dört ayrı mahkum hakkındaki ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verilmiştir. Yukarıda 564 sayılı Karar başlığı altında verilen açıklamaya bakınız.

- TBMM'nin 575 sayılı Kararına göre, dört mahkumun her biri hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında geçen ölüm bekleyişi süreleri şöyledir:

1) Ali oğlu Arif – 1 ay, 10 gün; 2)Musa oğlu Ahmet – 21 gün; 3) Ahmet oğlu İsmail – 1 ay, 3 gün; 4) Miktat oğlu Hasan – 19 gün süre geçmiştir.

*- 575 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 07/05/1930 tarih ve Esas No. 3/466, No. 3/470, No. 3/480, No. 3/481 ve Karar No. 67 sayılı Mazbatasına göre**, mahkumlar,*

1) Ali oğlu Arif, ırzına geçmek amacıyla evine gittiği Fatma'yı gördüğü direnme üzerine öldürme suçundan;

2) Musa oğlu Ahmet, hırsızlık yapmak kasdı ile gece evlerine gittiği Zehra ile anası Emine'yi işkenceyle öldürme suçundan;

3) Ahmet oğlu İsmail, Hafize'yi cebren bikrini izale ettikten sonra boğarak öldürme suçundan;

4) Miktat oğlu Hasan, Ali Osman'ı taammütle öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Mazbatada, yukarıdaki dört ölüm cezası hükmünün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, dört mahkum hakkındaki hükümlerin onanması şöyledir

1) Ali oğlu Arif hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 29/04/1930 tarih ve 1585 sayılı ilamı ile;

2) Musa oğlu Ahmet hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 18/05/1930 tarih ve 1847 sayılı ilamı ile;

3) Ahmet oğlu İsmail hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesinin 06/05/1930 tarih ve 122 sayılı ilamı ile;

4) Miktat oğlu Hasan hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 20/05/1930 tarih 1770 sayılı ilamı ile onanmıştır.

- Encümen, bu dört mahkuma ilişkin infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 07/05/1930 tarihli mazbatası ***Meclisin 09/06/1930 tarihli 73. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de, Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Bir saat, 25 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 1'i bu dört mahkum hakkındaki infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunlardan beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve "mazbata hakkında mütalaa var mı?" diye sormuş "Hayır, sesleri" üzerine mazbatayı oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 20, İçtima 3, 2 Haziran 1930 tarihli altmış yedinci inikattan 17 Haziran 1930 tarihli sekseninci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1930, sf:148 ve zaptın sonuna ekli 246 Sıra sayılı matbua)***

---

13. Bartının Ahmet Paşa köyünden Kınalı oğullarından Ali oğlu Mehmedin ölüm cezasma çarpılması hakkında

Karar No: 586 **29/11/1930***

Bartının Ahmetpaşa köyünden Beşeoğlu Molla Mehmet ile oğlu Ahmedin, kızı kaçırılan Rıza namında biri ile aralarında tehaddüs eden münazaa esnasında alakası olmadığı halde hamil olduğu tabancayı ateş ederek merkuman Molla Mehmet ve oğlu Ahmedi kasten öldüren mezkur köyden Kınalı oğlu Ali mahdumu 1319 doğumlu **Mehmet** hakkında Bartın Ağır Ceza Mahkemesinden ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 8 inci inikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 03/12/1930, s.1663)

*(Derleyenin notu: *03/12/1930 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 586 sayılı Karar metninde, Kararın alınma tarihi olarak 29/11/1930 gösterilmektedir. Oysa, aşağıda referansı verilen ve bu kararın kabul edildiği Meclis oturumunun tarihi 27/11/1930'dur.*

- TBMM'nin 586 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 5 ay, 21 gün süre geçmiştir.

*- 586 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 19/11/1930 tarih ve Esas No. 3/490, Karar No. 2 sayılı Mazbatasına** göre, mahkum, "Molla Memet ve oğlu Ahmedi kasden" öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 06/06/1930 tarih ve 2476 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 19/11/1930 tarihli mazbatası **Meclisin 27/11/1930 tarihli 8. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.07'de, Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.15'de kapanmıştır. Sadece 8 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infazlara ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunlardan birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 22, İçtima 4, 1 Teşrinisani 1930 tarihli birinci inikattan 27 Teşrinisani 1930 tarihli sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1930, sf:88 ve zaptın sonuna ekli 3 Sıra sayılı matbua)***

---

14. Şükrü oğlu Deli İsmail, Ahmet oğlu Mahir, Ali oğlu İmiz İsmail ve Faik oğlu Tevfikin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 587 **29/11/1930***

Kastamonulu Hakkı Beyi şehre gitmekte iken saklandıkları yerden önüne çıkarak rakip olduğu atından indirip dere kenarında kolan kayışile boğmak suretile öldüren ve bu fiili kasasından para almak için anahtarını elde etmek maksadile evvelce aralarında tasmim ve bu suretle biliştirak icra eyleyen İmam oğlu ve namı diğer Hamamcı oğullarından Şükrü oğlu yirmi beş yaşında **Deli İsmail** ve Kadı oğullarından Ahmet oğlu yirmi sekiz yaşında **Mahir** ve Emir oğlu Ali mahdumu yirmi yedi yaşında **İmiz İsmail** ve Şeyh Mehmet zade Faik oğlu yirmi sekiz yaşında **Tevfik** haklarında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetlerine dair Kastamonu Ağırceza Mahkemesinden verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 8 inci inikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 03/12/1930, s.1663)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 587 sayılı Kararı, dört mahkumun infazına ilişkindir.

*- *03/12/1930 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 587 sayılı Karar metninde, Kararın alınma tarihi olarak 29/11/1930 gösterilmektedir. Oysa, aşağıda referansı verilen ve bu kararın kabul edildiği Meclis oturumunun tarihi 27/11/1930'dur.*

- TBMM'nin 587 sayılı Kararına göre, dört mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 6 ay, 9 gün süre geçmiştir.

- 587 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 19/11/1930 tarih ve Esas No. 3/499, Karar No. 4 sayılı Mazbatasına*** *göre, dört mahkum, "Kastamonulu Hakkı Beyi taammüden" öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, dört mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 18/05/1930 tarih ve 1803 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 19/11/1930 tarihli mazbatası ***Meclisin 27/11/1930 tarihli 8. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.07'de, Nuretttin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.15'de kapanmıştır. Sadece 8 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infazlara ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 22, İçtima 4, 1 Teşrinisani 1930 tarihli birinci inikattan 27 Teşrinisani 1930 tarihli sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1930, sf:88-89 ve zaptın sonuna ekli 4 Sıra sayılı matbua.)***

---

15. Jandarma neferi Mehmet oğlu İbrahimin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 588 **29/11/1930***

Jandarma birinci mülazimi Sabri Beyin karısı Mehlika Hanımı evvelce kendisiyle evlenmesini istediği halde eniştesi yüzbaşı İbrahim Bey tarafından başkası ile evlendirmesinden aşk ve alakasını ileriye sürerek teklif ettiği gayrı meşru münasebeti ret ve bıçakla tehdidi üzerine bayılan mumaileyhayı canavarca bir hisle tecavüzünü kocasına söyleyeceğinden korkarak boğazından kesmek suretiyle öldüren İbrahim Beyin emirberi Diyarbekir Jandarma piyade efradından 1320 doğumlu Kütahyalı Mehmet oğlu **İbrahim** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair Diyarbekir Ağır Ceza Mahkemesinden verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin 8 inci inikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 03/12/1930, s. 1663)

*(Derleyenin notu: *03/12/1930 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 588 sayılı Karar metninde, Kararın alınma tarihi olarak 29/11/1930 gösterilmektedir. Oysa, aşağıda referansı verilen ve bu kararın kabul edildiği Meclis oturumunun tarihi 27/11/1930'dur.*

- *TBMM'nin 588 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 5 ay, 23 gün süre geçmiştir.*

- *588 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 19/11/1930 tarih ve Esas No. 3/496, Karar No. 3 sayılı Mazbatasına*** *göre, mahkum, maktuleye tecavüz etme ve ardından canavarca hisle boğazından kesmek suretiyle öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 04/06/1930 tarih ve 2062 sayılı ilamı ile onamıştır.*

- *Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 19/11/1930 tarihli mazbatası* ***Meclisin 27/11/1930 tarihli 8. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.07'de, Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.15'de kapanmıştır. Sadece 8 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infazlara ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 22, İçtima 4, 1 Teşrinisani 1930 tarihli birinci inikattan 27 Teşrinisani 1930 tarihli sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1930, sf:89 ve zaptın sonuna ekli 5 Sıra sayılı matbua.)***

Genel tablo: 1930

Toplam infaz kararı sayısı	15 (İlk Karar No. 545; son Karar No. 588)	
Toplam mahkum sayısı	30	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	2.5	
Mahkumların cinsiyeti	erkek	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 549 (2 mahkum); Karar No. 554 (2 mahkum); Karar No. 575 ve Karar No. 587 (4'er mahkum); Karar No. 564 (8 mahkum);	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	545	belirsiz
	549	belirsiz
	550	belirsiz
	551	belirsiz
	552	belirsiz
	554	1 ay, 17 gün
	557	9 ay, 15 gün
	558	7 ay, 22 gün
	559	2 ay, 12 gün
	560	2 ay, 5 gün
	564	1. mahkum: belirsiz 2. mahkum: belirsiz 3. mahkum: belirsiz 4. mahkum: belirsiz 5. mahkum: belirsiz 6. mahkum: belirsiz 7. mahkum: belirsiz 8. mahkum: belirsiz
	575	1. mahkum: 1 ay, 10 gün; 2. mahkum: 21 gün; 3. mahkum: 1 ay, 3 gün; 4. mahkum: 19 gün
	586	5 ay, 21 gün
	587	6 ay, 9 gün
	588	5 ay, 23 gün

Tablo 1930'un devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	545	1314 (1898)	32
	549	1. mahkum: 23 yaş 2. mahkum: 1314 (1898)	1. mahkum:23 2. mahkum:32
	550	1315 (1899)	31
	551	28 yaş	28
	552	1318 (1902)	28
	554	1. mahkum: 1316 (1900) 1316 (1900)	1. mahkum: 30 2. mahkum: 30
	557	1316 (1900)	30
	558	1319 (1903)	27
	559	1323 (1907)	23
	560	30 yaş	30
	564	1. mahkum: 1320 (1904) 2. mahkum: 1295 (1879) 3. mahkum: 1324 (1908) 4. mahkum: belirsiz 5. mahkum: 1327 (1911) 6. mahkum: 1324 (1908) 7. mahkum: 1308 (1892) 8. mahkum: 1314 (1898)	1. mahkum: 26 2. mahkum: 51 3. mahkum: 22 4. mahkum: -- 5. mahkum: 19 6. mahkum: 22 7. mahkum: 38 8. mahkum: 32
	575	1. mahkum: 1314 (1898) 2. mahkum: 1320 (1904) 3. mahkum: 1323 (1907) 4. mahkum: 1320 (1904)	1. mahkum: 32 2. mahkum: 26 3. mahkum: 23 4. mahkum: 26
	586	1319 (1903)	27
	587	1. mahkum: 25 yaş 2. mahkum: 28 yaş 3. mahkum: 27 yaş 4. mahkum: 28 yaş	1. mahkum: 25 2. mahkum: 28 3. mahkum: 27 4. mahkum: 28
	588	1320 (1904)	26

Tablo 1930'un devamı

Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 564 (5. mahkum) 19 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 564 (2. mahkum) 51 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	28.34 (564 sayılı Kararda 4. mahkumun yaşı belli olmadığından hesaplama 29 mahkum üzerinden yapılmıştır.)
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Karar No. 545-mahkeme gösterilmemiş; diğerleri: Alaiye; Kozan; Bursa; Kütahya; Aksaray; Nevşehir; Kula; Kastamonu (2); Kars; İzmir; Mustafakemalpaşa; Trabzon; Antalya; Sinop; Bartın (2); Urfa; Biga; Amasya; Aydın; Balıkesir; Samsun; Diyarbakır
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 21; Nahiye/ilçe/il: 4; belli olmayan: 2 kararda toplam 5 mahkum
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok

1931 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 130

1. Çıldır'ın Meredis köyünden Zilal oğullarından Safer oğlu Pehlivan'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 130

Karar No: 595 01/01/1931 130

2. Dörtyol'un Ocaklı köyünden Hacı Abdurrahman oğlu Kavlak Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında 131

Karar No: 596 01/01/1931 131

3. Gerze'nin Sarıyar köyünden Tonkal oğullarından Şakir oğlu Rasim'in ölüm cezasma çarpılması hakkında 132

Karar No: 597 01/01/1931 132

4. Şile'nin Manşar köyünden İmam oğullarından Kara İbrahim oğlu Süleyman'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 133

Karar No: 598 01/01/1931 133

5. Zile'nin Şeyhkolu mahallesinden Abdürrauf oğullarından Nuri oğlu Ömer'in ölüm cezasma çarpılması hakkında 133

Karar No: 599 01/01/1931 133

6. Bor Kazasının Avşıviran köyünden Murtaza oğullarından Musa oğlu Bekir'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 135

Karar No: 604 26/01/1931 135

7. Çorumlu Mustafa oğlu Ahmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında 135

Karar No: 605 26/01/1931 135

8. Kozanın Onluk köyünden Solak Süleyman oğlu Hasan Alinin ölüm cezasına çarpılması hakkında 136

Karar No: 606 26/01/1931 136

9. Ordu'nun Gölköy nahiyesinin Aydoğan köyünden Bayram oğlu Mehmet ve Mehmet oğlu Mahmud'un ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 137

Karar No: 607 26/01/1931 137

10. Menemen'de vaki hadise faillerinden 28 inin ölüm cezasına çarpılmalarına, 2 sinin cezalarının tahviline ve biri hakkında tetkikata mahal kalmadığına dair 138

Karar No: 611 02/02/1931 138

Mahkumların kimlikleri: 142

Bazı çalışmalarda yer verilen hatalı bilgiler: 144

İnfazların tarihi: 144

Mustafa Kemal Paşanın, Menemen olayı ekseninde ölüm cezasına ilişkin görüşleri: 144

Menemen olayı infazları hususunda dikkate değer bir veri (Meclisin infazları onaylaması): 146

İdam edilenler arasında bir Musevi: 147
İddianamede isnad edilen suç, yargılamada sanığın sözleri ve hükümde sabit görülen eylem 147
Jozef'in kız kardeşinin sonuç vermeyen başvurusu: 149
Menemen Divanı Harbi Örfi Başkanı Mirliva Mustafa (Muğlalı): 150
**** Kütahya'nın Ortagireği köyünden ölüm cezasına çarpılan Ahmet oğlu Hüseyin'in cezasının onbeş sene hapse tahvili hakkında** 150
Karar No: 622 16/03/1931 150
11. Giresun nahiyesinin Ağırlık mahallesinden Sürmeli oğullarından Mustafa oğlu Yusuf'un ölüm cezasına çarpılması hakkında 152
Karar No: 634 04/06/1931 152
12. Ilgaz'ın Karacaviran nahiyesinin Eskiahır köyünden Ömer oğlu Himmet'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 152
Karar No: 635 04/06/1931 152
13. Karsın Kıro Mahallesinden İsmail oğlu Nevruzun ölüm cezasına çarpılması hakkında 154
Karar No: 638 22/06/1931 154
14. Rizeli Mehmet oğlu Ali Rıza'nın ölüm cezasına çarpılması ve Rasim oğlu Hamdi'nin on beş sene ağır hapse mahkum edilmesi hakkında 155
Karar No: 639 22/06/1931 155
15. Sivas'ın Üryanimüslim Mahallesinden Kerim oğlu Veysel'in ölüm cezasma çarpılması hakkında 157
Karar No: 640 22/06/1931 157
16. Bergama'nın Salihler Köyünden Osman oğlu Ahmet Refiğin ölüm cezasına çarpılması hakkında 158
Karar No: 658 03/12/1931 158
17. Adapazarı'nın Serdivan Köyünden Numan oğlu Cemal'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 159
Karar No: 659 03/12/1931 159
18. Uşak'ın Banaz Nahiyesinin Alaba Köyünden İbrahim ile kardeşi İsa'nın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 160
Karar No: 660 03/12/1931 160
19. Afyon Karahisar Vilayetinin Aziziye Kazasının Karacalar Köyünden Molla Mehmetoğullarından Mcmiş oğlu Çete Ahmet Çavuşun ölüm cezasına çarpılması hakkında 161
Karar No: 661 03/12/1931 161
20. Boyabadın Binelli Köyünden Çakıl oğullarından Mehmet oğlu Kürt Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 162
Karar No: 662 03/12/1931 162

21. Erzincan'ın Büyük Küşünker Köyünden Mehmet oğlu Yaşar ve Şakşakoğullarından İsmail oğlu Salih'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 163

Karar No: 663 03/12/1931 163

22. Ilgaz'ın Demirciler Köyünden Mustafa oğlu Sadık'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 165

Karar No: 664 03/12/1931 165

23. Isparta'nın Cebel Nahiyesinin Darıbükü Köyünden Alahasan oğullarından Hüseyin kızı Fatma Ananın ölüm cezasına çarpılması hakkında 165

Karar No: 665 03/12/1931 165

Genel tablo: 1931 167

1931 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Çıldır'ın Meredis köyünden Zilal oğullarından Safer oğlu Pehlivan'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 595 **01/01/1931**

Çıldırın Meredis köyünden Mehmet oğlu Aslanı taammüden ve Abdullah oğlu Mehmedi kasten ve müstakillen ve Zarşadın Pacıoğlu köyünden Aslan oğlu Nebiyi ve Karsın Ortakuyu mahallesinden Kahraman oğlu Beşiri kasten ve müştereken öldüren ve Zarşadın Koç köyünden Oflu Mehmedin dükkanını ve Akçeler köyünden Nikolanın değirmenini leylen ve müsellehan basarak cebrü şiddet icrasile para ve eşyalarını alan ve Karakale köyünden Koca Ağanın oğlu Yakubu dağa kaldırarak 150 lira mukabilinde serbest bırakan ve Başgedikli köyünden Hacı Mehmet oğlu Veysi ile Bayraktan köyünden Süleyman oğlu Eşref ve rüfekasının yollarına çıkarak cebrü şiddet icrasile para ve eşyalarını gasbeden ve bekçi Şehir Ali ve arkadaşlarına katil kasdile silah istimal eyleyen Çıldırın Meredis köyünden Zilal oğullarından Safer oğlu 28 yaşında **Pehlivan** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde merkumun ölüm cezasına çarpılmasına dair Kars Ağırceza Mahkemesinden verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin on yedinci in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 10/01/1931, s:1695)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 595 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 7 ay, 10 gün süre geçmiştir.

*- 595 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 25/12/1930 tarih ve Esas No. 3/491, Karar No. 12 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, toplam 4 kişiyi öldürme, birden çok kişiye öldürme kasdıyla ateş etme, adam kaldırma, gasp suçlarından ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 21/05/1930 tarih ve 2043/231 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 25/12/1930 tarihli mazbatası **Meclisin 01/01/1931 tarihli 17. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşu ve bir soru ve cevabın yanı*

sıra, görüşülen işler başlığı altında, 5'i infazlara ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 24, İçtima 4, 1 Kanunisani 1931 tarihli on yedinci inikattan 26 Kanunisani 1931 tarihli yirmi dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 26 Sıra sayılı matbua)***

---

2. Dörtyol'un Ocaklı köyünden Hacı Abdurrahman oğlu Kavlak Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 596 **01/01/1931**

Dayısının kızı Sultanı kendisi tezviç eylemek maksadile mezburenin nişanlısı olan Kürt Ali'yi tasavvuran ve tasmimen ve canavarca bir his sevkile ve tazip ile öldüren Dörtyol'un Ocaklı köyünden Hacı Abdürrahman oğlu 1315 doğumlu **Kavlak Mustafa** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde merkumun ölüm cezasına çarpılmasına dair Cebelibereket Ağırceza Mahkemesince verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin on yedinci in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 10/01/1931, s:1695)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 596 sayılı Kararına göre, mahkum haklarındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 7 ay, 11 gün süre geçmiştir.

- 596 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 27/12/1930 tarih ve Esas No. 3/492, Karar No. 11 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum, bir kişiyi tasavvuran ve canavarca bir his sevki ile öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum haklarındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 20/05/1930 tarih ve 2026/2006 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 27/12/1930 tarihli mazbatası ***Meclisin 01/01/1931 tarihli 17. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşu ve bir soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 5'i infazlara ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 24, İçtima 4, 1 Kanunisani 1931 tarihli***

on yedinci inikattan 26 Kanunisani 1931 tarihli yirmi dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 23 Sıra sayılı matbua)

---

3. Gerze'nin Sarıyar köyünden Tonkal oğullarından Şakir oğlu Rasim'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 597 **01/01/1931**

Baba ve dedesiyle öteden beri arazi münazaaları olan Mustafa'yı ve bu münazaanın tevlit ettiği husumet ve münafaret neticesi sopa ve kama ile on dokuz yerinden yaralayan ve canavarca bir his sevkile ve işkence ve tazip icrasile öldüren Gerzenin Sarıyar köyünden Tonkal oğullarından Şakir oğlu 1323 tevellütlü **Rasim** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair Sinop Ağırceza Mahkemesinden verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin on yedinci in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 10/01/1931, s:1695)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 597 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 4 gün süre geçmiştir.

*- 597 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 27/12/1930 tarih ve Esas No. 3/521, Karar No. 10 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, bir arazi uyuşmazlığı nedeniyle bir kişiyi canavarca bir his sevki ile ve işkence ve tazip icrasıyla öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 27/10/1930 tarih ve 175/190 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 27/12/1930 tarihli mazbatası **Meclisin 01/01/1931 tarihli 17. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşu ve bir soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 5'i infazlara ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 24, İçtima 4, 1 Kanunisani 1931 tarihli on yedinci inikattan 26 Kanunisani 1931 tarihli yirmi dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 24 Sıra sayılı matbua)***

---

4. Şile'nin Manşar köyünden İmam oğullarından Kara İbrahim oğlu Süleyman'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 598 **01/01/1931**

Babası İbrahim'i nikahsız kadın almış olmasından dolayı Kabakoz köyüne gitmekte iken yolunu bekleyerek balta ile öldüren Şilenin Manşar köyünden İmam oğullarından Kara İbrahim oğlu 1313 doğumlu **Süleyman** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair İstanbul Ağırceza Mahkemesinden verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin on yedinci inikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 10/01/1931, s:1695)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 598 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 28 gün süre geçmiştir.

*- 598 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 25/12/1930 tarih ve Esas No. 3/522, Karar No. 14 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, babasını öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 03/10/1930 tarih ve 3778/3735 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 25/12/1930 tarihli mazbatası **Meclisin 01/01/1931 tarihli 17. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşu ve bir soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 5'i infazlara ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunlardan beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 24, İçtima 4, 1 Kanunisani 1931 tarihli on yedinci inikattan 26 Kanunisani 1931 tarihli yirmi dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 22 Sıra sayılı matbua)***

---

5. Zile'nin Şeyhkolu mahallesinden Abdürrauf oğullarından Nuri oğlu Ömer'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 599 **01/01/1931**

Kayın validesi Saliha ile kayın biraderinin zevcesi Nefiseyi çalıştıkları tarlada, mirastan tahaddüs eden münakaşa üzerine hamil bulunduğu tabanca

ve balta ile öldüren, Zilenin Şeyhkolu mahallesinden Abdürrauf oğullarından Nuri oğlu 1311 doğumlu **Ömer** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair Tokat Ağır Ceza Mahkemesince verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin on yedinci in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 10/01/1931, s:1695)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 599 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 12 gün süre geçmiştir.

*- 599 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 25/12/1930 tarih ve Esas No. 3/523, Karar No. 13 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, kayın validesi ve kayın biraderinin eşini öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 19/10/1930 tarih ve 3540/3589 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 25/12/1930 tarihli mazbatası **Meclisin 01/01/1931 tarihli 17. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşu ve bir soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 5'i infazlara ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunlardan altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 24, İçtima 4, 1 Kanunisani 1931 tarihli on yedinci inikattan 26 Kanunisani 1931 tarihli yirmi dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 25 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 01/01/1931 tarihli 17. Birleşiminde, toplam 5 infaz Kararı (No.595-599) ile toplam 5 mahkumun infazına, yine toplam 9-10 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

6. Bor Kazasının Avşıviran köyünden Murtaza oğullarından Musa oğlu Bekir'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 604 **26/01/1931**

Ereğli'nin Sitandi köyünden Muhtar Osmanı taammüden öldüren Bor kazasının Avşıviran köyünden Musa oğlu 1312 doğumlu **Bekir** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair Karaman Ağır Ceza Mahkemesinden verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin yirmi dördüncü in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 29/01/1931, s:1712)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 604 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 5 gün süre geçmiştir.

*- 604 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 19/01/1931 tarih ve Esas No. 3/543, Karar No. 15 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, muhtar Osman'ı taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 21/12/1930 tarih ve 4442/4407 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 19/01/1931 tarihli mazbatası **Meclisin 26/01/1931 tarihli 24. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Nuretten Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.00'de kapanmıştır. 50 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 4'ü infazlara ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 24, İçtima 4, 1 Kanunisani 1931 tarihli on yedinci inikattan 26 Kanunisani 1931 tarihli yirmi dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:53 ve zaptın sonuna ekli 39 Sıra sayılı matbua)***

---

7. Çorumlu Mustafa oğlu Ahmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 605 **26/01/1931**

Emine ve Lütfiyeyi öldüren Mustafa oğlu 1320 doğumlu **Ahmet** hakkında Çorum Ağırceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26

ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin yirmi dördüncü in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 29/01/1931, s:1712)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 605 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- 605 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 19/01/1931 tarih ve Esas No. 3/544, Karar No. 17 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum, Emine ve Lütfiye isimli iki kişiyi öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 22/12/1930 tarih ve 216/211 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 19/01/1931 tarihli mazbatası ***Meclisin 26/01/1931 tarihli 24. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Nuretten Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.00'de kapanmıştır. 50 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 4'ü infazlara ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 24, İçtima 4, 1 Kanunisani 1931 tarihli on yedinci inikattan 26 Kanunisani 1931 tarihli yirmi dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:53 ve zaptın sonuna ekli 40 Sıra sayılı matbua)***

---

8. Kozanın Onluk köyünden Solak Süleyman oğlu Hasan Alinin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 606 **26/01/1931**

Ayşeyi öldüren Kozanın Onluk köyü civarında çadırda oturan Solak Süleyman oğlu 1290 doğumlu **Hasan Ali** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair Cebelibereket* Ağırceza Mahkemesinden verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin yirmi dördüncü in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 29/01/1931, s:1712)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 605 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki

hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 6 gün süre geçmiştir.

*- * 605 sayılı Meclis Kararının Resmi Gazetede yayınlanan metninde mahkum hakkında Cebelibereket Ağır Ceza Mahkemesinin hüküm tesis ettiği yazılıdır. Oysa aşağıda referansı verilen bu Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında mahkemenin Karaman Ağır Ceza Mahkemesi olduğu yazılıdır.*

*- 605 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 19/01/1931 tarih ve Esas No. 3/545, Karar No. 18 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, Ayşe'yi öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi (Dairenin numarası mazbatada düşmüştür) 20/12/1930 tarih ve 4285/4255 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 19/01/1931 tarihli mazbatası **Meclisin 26/01/1931 tarihli 24. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Nuretten Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.00'de kapanmıştır. 50 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 4'ü infazlara ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 24, İçtima 4, 1 Kanunisani 1931 tarihli on yedinci inikattan 26 Kanunisani 1931 tarihli yirmi dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:53 ve zaptın sonuna ekli 41 Sıra sayılı matbua)***

---

9. Ordu'nun Gölköy nahiyesinin Aydoğan köyünden Bayram oğlu Mehmet ve Mehmet oğlu Mahmud'un ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 607 **26/01/1931**

Seyyar satıcı Mahmut ve Hüseyin'i öldüren Gölköy nahiyesinin Aydoğan köyünden Bayram oğlu 1318 doğumlu **Mehmet** ve Mehmet oğlu 1309 doğumlu **Mahmut** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetlerine dair Ordu Ağırceza Dairesinden* verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına, Umumi Heyetin yirmi dördüncü in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 29/01/1931, s:1712)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 607 sayılı Kararında da, aşağıda referansı verilen bu Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da, bir dizgi yanlışı olarak "Ağırceza Mahkemesi" yerine, "Ağırceza Dairesi" ifadesi geçmektedir.*

- TBMM'nin 607 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 10 gün süre geçmiştir.

- 607 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 19/01/1931 tarih ve Esas No. 3/544, Karar No. 17 sayılı Mazbatasına göre****, her iki mahkum, seyyar satıcı Mahmut ve Hüseyin'i öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 16/12/1930 tarih ve 4244/4258 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 19/01/1931 tarihli mazbatası ***Meclisin 26/01/1931 tarihli 24. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Nuretten Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.00'de kapanmıştır. 50 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 4'ü infazlara ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 24, İçtima 4, 1 Kanunisani 1931 tarihli on yedinci inikattan 26 Kanunisani 1931 tarihli yirmi dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:53 ve zaptın sonuna ekli 42 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 26/01/1931 tarihli 24. Birleşiminde, toplam 4 infaz Kararı (No.604-607) ile toplam 5 mahkumun infazına, yine toplam 7-8 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

10. Menemen'de vaki hadise faillerinden 28 inin ölüm cezasına çarpılmalarına, 2 sinin cezalarının tahviline ve biri hakkında tetkikata mahal kalmadığına dair

Karar No: 611 **02/02/1931**

Tekkelerin kapatılmasına ve alelumum tarikatlerle şeyhlik ve dervişlik ve müritlik ve saire gibi unvan ve sıfatların kullanılmasının memnuiyeti hakkındaki kanun hükmüne mugayir olarak nakşi tarikatı namı altında ve din perdesi arkasında faaliyette bulunup halkı iğfal ve geniş teşkilat vücuda getirerek halife ünvanını verdikleri bir takım eşhas marifetile hususi içtimagahlarda toplanmak ve halka mevizelerde bulunarak Cumhuriyet kanunlarının hükümlerini tenkit, ve dinsizlikle ittiham ve binnetice Teşkilatı Esasiye Kanununu cebren tagyire teşebbüs gibi fiillere içtisar ve bu faaliyet cümlesinden olarak Giritli Mehmet namında biri kendisini Mehdi ilan ederek ba-

şına topladığı malümülasimi eşhas ile Manisadan hareketle Paşaköyü ve Bozalanda esrar içerek ve zikirler ederek günlerce kaldıktan sonra Menemene muvasalat edüp camiden üzeri ayet yazılı bayrağı alarak fiilen isyan yaptıkları ve maksatlarını anlamaya gelen ve dağılmaları hakkında vasayada bulunan Jandarma Kumandanının emrini isga etmiyerek temerrüt ve nihayet tecemmüü dağıtmaya gelen askeri kıt'ası kumandanı Kubilay Beyi silahla yaralamak ve sonrada bıçakla başını keserek ve kanını içerek bayrağa bağlamak suretile cürüm ika etmekle maznun eşhastan yukarıda yazılı hareketlere temas eden Türk Ceza Kanununun 64 üncü maddesi delaletile 146 ıncı maddesine tevfikan ölüm cezasına mahkum edilen:

1) Manisadan kahveci çırağı Mustafa

2) Manisadan Topçu Hüseyin

3) Manisadan Tatlıcı Mustafa Hüseyin

4) Manisadan Eskici Hüseyin Ali

5) Manisadan Keçeli köyünden Himmet oğlu Süleyman

6) Manisadan Emrullah oğlu Mehmet

7) Manisadan Mutaf Süleyman

8) Manisadan Manifaturacı Osman

9) Manisadan Hafız Cemal

10) Manisadan Tabur İmamı İlyas Hoca

11) Manisadan Ali Paşa oğlu Ragıp

12) Manisadan Şeyh Hafız Ahmet

13) Manisadan Giritli İbrahim oğlu İsmail

14) Manisa Hastane İmamlığından mütekait Laz İbrahim

15) Alaşehirden Şeyh Ahmet Muhtar

16) Bozalandan Koca Mustafa

17) Bozalandan Hacı İsmail

18) Bozalandan Hacı İsmail oğlu Hüseyin

19) Menemenden Cumai Balalı Ramiz

20) Menemenden Cıtaklı Molla Süleyman

21) Menemenden Yahya oğlu Hüseyin

22) Menemenden Çingene Mehmet oğlu Ali

23) Menemenden Hayim oğlu Jozef

24) Menemenden Şımbıllı Ali Osman oğlu Mehmet

25) Menemenden Arnavut Yusuf oğlu

26) Menemenden Kerim oğlu İbrahim

27) Menemenden Salim oğlu Boşnak

28) Şeyh Esat oğlu Mehmet

Haklarındaki ölüm cezasının tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülememiş olmasına binaen mezkur cezaların infazına ve ölüm cezasına mahkum edilen Manisadan terzi Talat ve Paşa köyünden Kahya Ahmet oğlu İsmailin cezalarının ikişer sene hapis cezasına tahviline ve vefatı haber alınan ölüm cezası mahkumlarından Göreceli Abdülkerim hakkında da tetkikata mahal kalmadığına, Umumin Heyetin yirmi beşinci in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

(RG, 03/02/1931, s:1716)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 611 sayılı Kararı, görüldüğü üzere, Menemen'de Aralık 1930'da ortaya çıkan olaylara ilişkindir. Sanıklar hakkındaki yargılama, Divanı Harbi Örfi'de 15/01/1931 tarihinde başlamıştır. 25/01/1931 tarihinde Divanı Harbi Örfi'nin 25/01/1931 tarihli "kararname"sine/hükmüne göre, yargılanan 105 sanıktan 27'sine beraat, 41'ine çeşitli hapis ve ağır hapis cezaları ve 37'sine de idam hükmü verilmiştir. Ancak idam cezasına çarptırılan bu 37 mahkumdan 6'sının cezalarını Divanı Harbi Örfi yaşlarını dikkate alarak çeşitli hapis cezasına çevirmiştir. 105 sanıklı dava toplam 10 gün içinde hükme bağlanmıştır.

*- İdam mahkumlarına ilişkin **Başvekaletin 31/01/1931 tarih ve 6/341 sayılı ve Başvekil İsmet imzalı tezkeresi** ile bu tezkereye ilişik yine **31/01/1931 tarih ve 2061 sayılı olup Milli Müdafaa Vekili Zekai imzalı tezkereye** göre, idamlarına ve yaşları dolayısıyla haklarındaki idam cezasının ağır hapse tahviline karar verilenlerin listesi şöyledir:*

***(idam): Manisadan** Kahveci çırağı Mustafa, Terzi Talat, Topçu Hüseyin, Tatlıcı Mustafa Hüseyin, Eskici Hüseyin Ali, Keçeli Köyünden Himmetoğlu Süleyman, Paşa Köyünden Kahya Ahmetoğlu İsmail, Mutaf Süleyman, Manifaturacı Osman, Hafız Cemal, Tabur İmamı İlyas Hoca, Ali Paşa zade Ragıp Bey, Şeyh Hafız Ahmet, Giritli İbrahimoğlu İsmail, **Menemenden** Bozalandan Koca Mustafa, Bozalandan Hacı İsmail, Bozalandan Hacı İsmailoğlu Hüseyin,Bozalandan Göriceli Abdülkerim, Cumai Balalı Ramiz, Çıkatlı Molla Süleyman, Yahya oğlu Hüseyin, Çingene Memetoğlu Ali, Hayimoğlu Jozef, Şımbıllı Ali Osmanoğlu Memet, Arnavut Yusufoğlu Kamil, Kerimoğlu İbrahım, Selimoğlu Boşnak Abbas, **Ala Şehirden** Şeyh Ahmet Muhtar, Esatın oğlu Memet Ali, **Manisa Hastanesi** imamlığından mütekait Laz İbrahim Hoca, **Manisadan** Emrullah oğlu Memet*

***(idam cezası hapse dönüştürülenler):** Manisadan Nalıncı Hasan idama bedel 24 sene hapis (20) yaşında; Manisadan Çoban Ramazan idama bedel 24 sene hapis (20) yaşında; Manisadan Giritli Küçük Hasan idama bedel 15* sene hapis (17) yaşında; Menemenden Harputlu Ömeroğlu Memet idama bedel 24 sene hapis (65)'i mütecaviz; İzmirden Laz Memet Ali Hoca idama bedel 24*

sene hapis (65)'i mütecaviz;Erbilli Şeyh Esat idama bedel 24 sene hapis (65)'i mütecaviz.

*Başbakanlığın 6/341 sayılı tezkeresine ilişik olup Milli Müdafaa Vekili imzalı ve mahkeme kararını esas alan belgenin 1. bendinde de görüleceği üzere, listede yazılı 37 şahsın idamlarına "...ve ancak içlerinden altısının yaşları dolayisile mezkur kanunun 55 ve 56 ncı maddeleri mucibince haklarındaki idam cezalarının 15 ve 24 sene ağır hapis cezasına tahviline..." ifadesi geçmektedir. Buna karşılık, aynı belgenin sonunda verilen listede "Manisadan Giritli Küçük Hasan idama bedel (24) sene hapis (17) yaşında" ifadesi vardır. Burada geçen 24 sene hapis, dizgi hatası sonucudur; doğrusu 15 sene olmalıdır. Nitekim, bu davada yargılamayı yapan mahkemenin hükmünü içeren **25/01/1931 tarihli Divanı Harp Kararnamesi (TC Menemen Divanı Harbi Örfi Riyaseti Umumi 4)** bent 10'da Giritli Alioğlu Hasan'ın cürüm tarihinde 17 yaşında olması nedeniyle hakkındaki ölüm cezasının 15 yıl ağır hapse ve aralarında Şeyh Esat'ın da bulunduğu diğer beş idam mahkumunun cezasının ise, yaş küçüklüğü ya da 65 yaşını aşmış olmaları nedeniyle 24 yıl hapse çevrildiği belirtilmiştir.*

*- 31/01/1931 tarihli Başvekalet tezkeresi aynı gün TBMM'ne sunulmuştur. Yine aynı gün Adliye Encümeninden geçmiştir. Ancak, Meclisin 611 sayılı Kararına ilişkin **Adliye Encümeninin Esas No. 3/564, Karar No.22 sayılı bu mazbatasına** tarih konmamıştır.*

*- Adliye Encümeninin Karar No. 22, Esas No. 3/564 sayılı **mazbatasında** ise, 28 idam mahkumu listelenmiş ve bunların*

> *"haklarındaki ölüm cezasının Encümenimizce tahvil ve tahfifini müstelzim bir sebep görülmemiş olmasına binaen mezkur cezaların infazı ve ölüm cezasına mahkum edilen Manisadan terzi Talat ve Paşa köyünden Kahya Ahmetoğlu İsmailin cezalarının ikişer sene hapis cezasına tahvili adalete muvafık olacağı ve vefatı haber alınan ölüm cezası mahkumlarından Göreceli Abdülkerim hakkında da tetkikata mahal kalmadığı ittifakla kararlaştırılmış olmakla Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan keyfiyet Heyeti Umumiyenin tasvibine arz olunur" denilmiştir.*

Böylelikle Adliye Encümeni, Başbakanlığın yukarıda belirtilen tezkeresi uyarınca haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmesi istenen 31 mahkumdan 2'sinin cezalarını ikişer yıl hapis cezasına dönüştürmeyi ve bir mahkum öldüğü için de onun dosyasının incelenmesine gerek kalmadığını belirtmek suretiyle, toplam 28 mahkumun cezasının infazı yönünde mazbata hazırlamıştır.

*- Encümenin bu mazbatası **Meclisin 02/02/1931 tarihli 25. İnikadının İkinci Celsesinde** görüşülmüştür. Bu Oturum Refet Beyin Başkanlığında saat 16.00'da açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. 30 dakika süren ikinci oturumda gündemde toplam 5 madde vardır ve bu mazbata bunlardan birincisidir.*

Olağan uygulamadan farklı olarak, Oturum Başkanı, mazbata hakkında bir mütalaa olup olmadığını dahi sormamıştır. Mazbata hakkında söz alan olmamış ve Encümenden geldiği biçimde toplam 1-2 dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 25, İçtima 4, 2 Şubat 1931 tarihli yirmi beşinci inikattan 26 Şubat 1931 tarihli otuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:11 ve zaptın sonuna ekli 58 Sıra sayılı matbua.***

58 Sıra sayılı matbua toplam 91 sayfadır. Bu yönüyle önceki ve sonraki örneklerden bütünüyle farklıdır. Bu metnin başında, sf:1-4, Başvekalet ve Milli Müdafaa Vekaleti tezkereleri bulunmaktadır. Sf.5-73, yargılamayı yapan Divanı Harbi Örfinin 15/01/1931 ila 24/01/1931 tarihleri arasındaki duruşmaların zabıtlarını içermektedir. Sf.74-83, Mahkeme Savcısı A. Fuat imzalı ve 24/01/1931 tarihli Esas Hakkındaki İddianameyi kapsamaktadır. Sf.83-84'de, davanın sanıklarından Saffet Efendi Zevcesi Fikriye ve Josef hemşiresi Raşel Biton imzalı olup her ikisi de 25/01/1931 tarihini taşıyan ve Mahkeme Başkanlığına hitaben yazılan iki dilekçe yer almaktadır. Sf.85-90 arasında Mahkemenin verdiği hüküm "Divanı Harp kararnamesi" başlığı altında bulunmaktadır ve nihayet sf.90-91'de Adliye Encümeninin Karar No.22, Esas No.3/564 sayılı ve tarihsiz "Mazbatası" vardır.

Meclis Zabıt Ceridesindeki bu verilerin büyükçe bir bölümü ayrıca, Türk Parlamento Tarihi, TBMM – III. Dönem (1927-1931), I. Cilt, TBMM Vakfı Yay No.8, Ankara, 1995, sf:513-529'de de yayınlanmıştır.)

Mahkumların kimlikleri:

Meclisin 611 sayılı Kararı ile ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verilen mahkumların kimliklerine ilişkin veriler, ne bu Karar metninde ne de Adliye Encümeni mazbatasında, önceki ve sonraki diğer örneklerden farklı olarak, (doğum-yaş; medeni durumu, vb.) bazı ayrıntılardan yoksundur.

Buna karşılık, yukarıda referansı verilen 58 sayılı matbua içinde çeşitli yerlerde geçen ilgili bilgiler esas alındığında şunlar tespit edilebilmektedir.

1) Manisadan kahveci çırağı Mustafa (Çırak Mustafa oğlu; 1305, evli, iki çocuklu, cahil)

2) Manisadan Topçu Hüseyin (Hafız Mehmet oğlu; belediye su yolcusu; 1314, üç çocuklu, okur-yazar)

3) Manisadan Tatlıcı Mustafa Hüseyin (İbrahim oğlu Tatlıcı Mutaf Hüseyin; 1311, bekar, okur-yazar, sabıkasız)

4) Manisadan Eskici Hüseyin Ali (Hüseyin oğlu; *1307 hükümde sf.85; dava tutanağında 1313 sf.5*, cahil, bir çocuklu)

5) Manisadan Keçeli köyünden Himmet oğlu Süleyman (Himmet oğlu; 1292, iki çocuklu, cahil, sabıkasız, bağcılıkla meşgul)

6) Manisadan Emrullah oğlu Mehmet (Emrullah oğlu Mehmet Emin; 1318, bir çocuklu, okur-yazar)

7) Manisadan Mutaf Süleyman (Rafet oğlu; 38 yaşında, evli, çocuksuz)

8) Manisadan Manifaturacı Osman (Hüseyin oğlu; 1298)

9) Manisadan Hafız Cemal (Hüseyin (tutanakta Haydar) oğlu; *1290 hükümde sf.85, dava tutanağında 1291 sf.5*)

10) Manisadan Tabur İmamı İlyas Hoca (Ali oğlu Hacı İlyas Hoca; 1287)

11) Manisadan Ali Paşa oğlu Ragıp (Hacı Ali Paşa oğlu; 1297; üç çocuklu, sabıkasız)

12) Manisadan Şeyh Hafız Ahmet (Halil oğlu; 1300, iki çocuklu, sabıkasız)

13) Manisadan Giritli İbrahim oğlu İsmail (İbrahim oğlu; 1299, bekar, sabıkasız)

14) Manisa Hastane İmamlığından mütekait Laz İbrahim (Salih oğlu, İstanbul Beykoz'da mukim; mütekait Tabur İmamı; 1300; 4 çocuklu, okur-yazar)

15) Alaşehirden Şeyh Ahmet Muhtar (Mehmet Sadık oğlu; 60 yaşında, evli, sabıkasız)

16) Bozalandan Koca Mustafa (Çakır oğlu; 35 yaşında, evli, sabıkasız)

17) Bozalandan Hacı İsmail (Hasan oğlu; 1286, bekar, sabıkasız)

18) Bozalandan Hacı İsmail oğlu Hüseyin (Hacı İsmail oğlu; 1323, bekar, sabıkasız)

19) Menemenden Cumai Balalı Ramiz (Veli oğlu; Rumeli muhacirlerinden; 1298, evli, sabıkasız)

20) Menemenden Cıtaklı Molla Süleyman (Hacı Mustafa oğlu; 1294, evli, sabıkasız)

21) Menemenden Yahya oğlu Hüseyin (Yahya oğlu; Belediye arabacısı; 1310)

22) Menemenden Çingene Mehmet oğlu Ali (Mehmet oğlu Çingene Ali; aslen Selanikli; 1300, iki çocuklu, sabıkasız)

23) Menemenden Hayim oğlu Jozef (Hayim oğlu; 1313, üç cocuklu, sabıkasız, okur-yazar)

24) Menemenden Şımbılı Ali Osman oğlu Mehmet (Ali Osman oğlu Şımbılı Memet; 47 yaşında, çocuklu, demirci, sabıkasız)

25) Menemenden Arnavut Yusuf oğlu Kamil (Yusuf oğlu Arnavut Kamil; 23 yaşında, Rumeli muhacirlerinden, evli, sabıkasız)

26) Menemenden Kerim oğlu İbrahim (Kerim oğlu; 35 yaşında, çocuklu, sabıkasız)

27) Menemenden Salim oğlu Boşnak Abbas (Boşnak muhaciri; Selim oğlu; 1314, evli-çocuksuz, cahil, sabıkasız)

28) Şeyh Esat oğlu Mehmet Ali (Şeyh Esat oğlu; aslen Erbilli İstanbul Erenköy'de mukim; 1291, evli, beş çocuklu)

ve mahkum edildikleri ölüm cezası ikişer yıl hapis cezasına çevrilen

1) Manisadan terzi Talat (Hacı Ahmet oğlu; 26 yaşında, bekar, okur-yazar, sabıkasız, Manisanın Kara köyünde mukim)

2) Paşa köyünden Kahya Ahmet oğlu İsmailin (Kahya Ahmet oğlu; 1317 (1901, 30 yaşında), bekar, cahil, sabıkasız) cezalarının ikişer sene hapis cezasına tahviline

ve vefatı haber alınan ölüm cezası mahkumlarından

1) Göreceli Abdülkerim (Mustafa oğlu, 1305 (1889, 42 yaşında), Görüce köyünden, evli, sabıkasız).

Bazı çalışmalarda yer verilen hatalı bilgiler:

- "Divanı Harbi Örfi 36 kişi hakkında idam cezası vermiş, TBMM'ce bu cezalardan 4'ü 24 yıla, 2'si iki yıl hapis cezasına çevrilmiş, Şeyh Esat ile Göreceli Mustafa oğlu Abdülkerim hastanede öldüğünden 28 sanık asılarak idam edilmiştir" şeklinde bilgi veren Kamil Ateşoğulları'nın sunduğu bu veri ***(bkz., Kamil Ateşoğulları, Bir İnsanlık Suçu: Ölüm Cezası, Doruk yay., Ankara, 1997, sf:85)*** *resmi kaynaklardaki bilgilerle çelişmektedir.*

- Başbakanlığın 6/341 sayı ve 31/01/1931 tarihli Meclise gönderilen tezkeresinde de (bkz., 58 sayılı matbua içinde, sf:2), Divanı Harbi Örfi'nin hükmünde de (bkz., Hüküm, paragraf 10, 58 sayılı matbua içinde, sf:89) Şeyh Esat, ölüm cezasına çarptırılıp 65 yaşını aştığı için cezası 24 yıl hapse dönüştürülenler arasında gösterilmektedir. Dolayısıyla, Şeyh Esat ölmeseydi bile, hakkında infaz edilecek ceza sadece hapis cezası olacaktı. Bu durumda, Ateşoğulları'nın, Şeyh Esat'ı, ölüm cezası infaz edilemeyen (yazarın hatalı ifade ettiği gibi, "sanıklar" değil) mahkumlar arasında sayması da isabetli değildir.

*- **(02/02/1931 tarihli Yenigün Gazetesinde çıkan habere göre**, "...idama mahkum edilenlerden biri fevkalade hastalanarak İzmir memleket hastanesine nakledilmiş ve orada ölmüştür. Bu suretle idam olunacakların miktarı 31'e inmiştir..." ve "...Şeyh Esat, dün, saat on altıda (Üremi) hastalığından ölmüştür...").*

- Öte yanda, gerek TBMM Adliye Encümeninin Esasa No.3/564, Karar No.22 sayılı Mazbatasında gerekse TBMM'nin 611 sayılı Kararında, infazdan önce ölen mahkum olarak sadece Göreceli Abdülkerim belirtilmiş, Şeyh Esat'a ilişkin bilgi yer almamıştır.

İnfazların tarihi:

- Ölüm cezalarının yerine getirilmesine TBMM tarafından karar verilen 28 mahkumdan 27'sinin cezaları 03/02/1931 tarihinde infaz edilmiş, infaz sırasında kaçan bir mahkum ise bilahare yakalanarak cezası yerine getirilmiştir.

Mustafa Kemal Paşanın, Menemen olayı ekseninde ölüm cezasına ilişkin görüşleri:

- 27/12/1930'da Dolmabahçe Sarayında Mustafa Kemal Paşanın başkanlığında, İsmet, Fevzi, Kazım Özalp, Fahrettin Altay Paşaların ve İçişleri Bakanı Şükrü Kaya'nın katılmasıyla yapılan toplantıda bu olay değerlendirilerek alınacak önlemler kararlaştırılmıştır. ***(Cumhuriyet, 28/12/1930)***

- Menemen olayını ve başta Mustafa Kemal olmak üzere yöneticilerin düşüncelerini Sıkıyönetim Komutanı Fahrettin Altay, anılarında, olayı saptadığı tutanaktan şöyle nakletmektedir:

"7 Ocak; Çankaya'da Cumhurbaşkanı tarafından kabul edildim. Öğle vakti Başbakan İnönü, Meclis Başkanı General Kazım Özalp, Dahiliye Vekili Şükrü Kaya, Savunma Bakanı Zekai Beylerin katıldıkları toplantıda Menemen Vakası konuşuldu. Bu konuşma bana bir talimat mahiyetinde olduğundan not ettim:

İsmet Paşa- ...

Gazi Hazretleri- *Politika menbaı umumidir? Esas tetkikat bu olacaktır. Ceza edilemeyen kesif yerler de örfen dağıtılmalıdır, mahkum olanları birer ikişer tecziye etmelidir, hepsi nihayete bırakılmamalıdır, en az kabahatı seyirci kalmış Menemen halkı orayı terketmelidir. Hepsi müttehimdir...Terakkiperverlerin bir kısmı behemehal bu siyasetin içindedir. Fethi Bey değildir. Kazım Karabekir Hüradam'da imzasız makaleler yazmaya başladı. Hükümeti düşürmek için bir harekettir. Şimdiye kadar çıkaramaması ve şimdi çıkarması cüret ve cesareti artırmağa sebep olmuştur, bu gazetecilere de temas etmek ve hiçbir şey yapılmasa bile Divanıharpte sorguya çekmek lazımdır...*

İsmet Paşa- ...

Gazi Paşa- *Menemen Belediye Reisi aynı zamanda Türk Ocağı reisidir. Nutkunda şu cümle varmış: Bu bir hadisedir ki Serbest Cumhuriyet Fırkasını lekelemek için tertip olunmuştur.*

İsmet Paşa- *Fransızların neşriyatı: Gazi ve İsmet Paşalar Serbest Fırkayı ezmek için bunu tertip ettiler. Doğru mudur diye soruyorlar, bu bir propagandadır.*

Gazi Paşa- *Kısa zamanda bu iş bitirilmeli, herşey çıkmazsa da zararı yok, ayrı bir safha olur.*

Kazım Paşa- *Nakşibendi teşekkülü siyasidir, bütün isyanlar bunun hareketi ile başlamıştır...Tekkeler ya mektep yapılmalı yahut yakılmalı. Bunlarla irtibatı olan diğer şahıslar da etraftan celbedilmelidir. Gazeteler hakkında da çok şiddetli muamele yapılmasını politik bulmam. Bunu daha tedrici ve daha sakin bir zihniyetle yapmalıdır.*

Gazi Paşa- *Paşam, hürriyet asrında mevkute sahiplerinin yerleri mahpesler değildir, Yarın 6 Kanunisani gibi sözler çok mühimdir.*

İsmet Paşa- *Bunlar derlerse ki, benim sözüm bu kadar ağırsa, ya Fethi Beyin söylediği sözler daha mı hafif?*

Gazi Paşa- *Onlar hatalarını anladılar, sustular. Fakat bunlar devam ediyorlar ve bu yazıları yazdıranları ve talimat verenleri söyleriz diyorlar. Gelsin söylesinler. Gazetecilik yapanlara hürriyeti matbuatın böyle olmadığı divanıharpte sorguya çekilmekle anlatılmalıdır.*

Şükrü Kaya- *Bayburt ihtilalinde askerimizi kesenler Nakşibendilerdi. 31 Mart Vakasında Vahdeti de Nakşi idi.*

Kazım Paşa- *Bitlis'te de büyük bir isyan oldu. Bozkır isyanını yapanlarda da Nakşibendiler vardır.*

Gazi Paşa- Bu teşekkülde kadın mensuplar meselesi de mühimdir, bunlara müsamaha etmek doğru değildir. Kumandanlar bilmelidirler ki bu tarikat yok edilecektir, siyasi irtibat aranacaktır.

Kazım Paşa- Bu tarikat muzır bir yılandır, mahvedilmelidir.

Gazi Paşa- Hiçbir yerde Kutup ve Kutbül bırakılmamalıdır.

Şükrü Kaya- *Cenabıhak isterse kafirlerle de Müslümanlığı muhafaza eder hadisi ile propaganda vardır, bu da İngilizler gelirse zararı yoktur demektir ve telkindir.*

İsmet Paşa- Başkumandana seferde idam selahiyeti verileceği Teşkilatı Esasiye'ye girmelidir. Bunda idam cezası Meclise aittir.

Zekai Bey- Böyle bir kanun vazı Teşkilatı Esasiye'ye muhaliftir, amma Meclis çıkarmıştır. 595 sayılı Kanundur. (derleyenin eki: Yollaması yapılan 595 sayılı Yasa hakkında bilgi için bu çalışmanın ana metninde ilgili bahse bkz.)

İsmet Paşa- Teşkilatı Esasiye menafidir, idam cezaları bahsedilmemiştir, icra edilemez.

Gazi Paşa- İdam cezasını Meclis tasdik etsin... *(Buna karar verildi.)*

Menemen ve malum köyler ahalisinin kamilen tehcirini Gazi Paşa çok şiddetle ileri sürüyordu. İsmet Paşa muhalefet ediyor, mahzurlarını sayıyor, Kazım Paşa ile Şükrü Kaya, İsmet Paşa ile beraber. Fakat Gazi mussir olmakla beraber kış geçinceye kadar kalsınlar diye mühlet veriyor ve müzakereyi şöyle hülasa ediyorlardı:

1-2. (...)

3. Alakası tebarüz edenler tecziye olunacaktır, kesif muhitler dağıtılarak temizlenecektir.

4. İdam cezaları beklemeksizin kısım kısım derhal tatbik olunmalıdır. (Meclis tasdik edecektir)

5-12. (...)"

Bu hususta bilgi, Orgeneral Fahrettin Altay'ın, "On Yıl Savaş 1912/1922 ve Sonrası", İnsel Yay., 1970, sf:433-440 adlı anılarında yer almaktadır. Bu yapıta atıf için bkz., Türk Parlamento Tarihi, TBMM – III. Dönem (1927-1931), I. Cilt, TBMM Vakfı Yay No.8, Ankara, 1995, sf:479-482.

Menemen olayı infazları hususunda dikkate değer bir veri (Meclisin infazları onaylaması):

- Fahrettin Altay'ın anılarından naklen yukarıda alıntılanan toplantıdaki tartışma ekseninde belirtilen 595 sayılı Yasaya referans ile sonuçta idam hü-

kümlerinin Meclisçe onaylanması yönünde varılan nihai karar, o evrede yürürlükte olan düzenlemeye uygun değildir.

- Çünkü, 31 Mart 1341/1925 tarih ve 595 sayılı Yasa (md.1), sıkıyönetim bölgesinde kurulu Divanı Harpçe verilecek idam kararlarının "ordu veya kolordu veyahut müstakil fırka veya mevkii müstahkem kumandanları tarafından badettasdik derhal infaz olunur" hükmünü düzenlemektedir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için, bu çalışmanın ana metninde "595 sayılı Yasa" başlıklı bahse bkz.

İdam edilenler arasında bir Musevi:

İddianamede isnad edilen suç, yargılamada sanığın sözleri ve hükümde sabit görülen eylem

- Menemen olayı davası sonucu ölüm cezasına mahkum edilip bu cezası infaz edilenlerden birisi Hayim oğlu 1313 doğumlu Jozef isimli (evli, üç çocuklu, sabıkasız) Musevi bir Türk vatandaşı idi. İslam devleti kurmak amacıyla bir ayaklanma olarak nitelendirilen bir olayda, bir Musevinin nasıl suçlu olabileceği sorusu dikkate değer.

*- Duruşmaların tamamlandığı tarihte düzenlenen 24/01/1931 tarih ve Divanı Harbi Örfi Müddeiumumi Muavini "A. Fuat" imzalı **esas hakkındaki iddianamede, Jozef'in suça iştiraki şöyle ifade edilmektedir:***

> *"...bayrak için çukur kazan arabacı Hüseyin, şehit zabitin kellesini bayrak üzerinde durdurmak için sancak direğini elektrik direğine bağlamak için ip getirmek suretile maddeten iştirak ettiği anlaşılan Yusufoğlu Kamil, **asilerin bütün efalini tasvipkar bir surette el çırparak alkışlamak suretile suçlarına iştirak ettikleri anlaşılan Menemen halkından** İbrahimoğlu İsmail, Çıtaklı Süleyman ve Çingene Ali ve bakkal Ali Mazlumaki ve **Musevi Jozef** ve gözlüklü Ali ve tütüncü Haydar ve Hacı Kerimoğlu İbrahim **fiilde feran zimethaldirler...**",*

(bkz., yukarıda referansı verilen Zabıt Ceridesi içinde 58 sayılı matbua sf:78; ayrıca bkz., Türk Parlamento Tarihi, TBMM – III. Dönem (1927-1931), I. Cilt, TBMM Vakfı Yay No.8, Ankara, 1995, sf:501-513, özellikle 507.)

*- 24/01/1931 tarihli duruşmada, Savcılık, esas hakkındaki mütalaasını okumuştur. Bunun üzerine söz almak isteyen sanıklara Mahkeme Başkanı söz vermiştir. Bu süreçte maznun Jozef şunları söylemiştir: **(bkz., yukarıda referansı verilen Zabıt Ceridesi içinde 58 sayılı matbua sf:66-73, özellikle 68-69)***

> *"Paşa Hazretleri, mahkemeye el çırptığımdan sevk edildim. Halbuki bu hususta şehadette bulunan bile benim el çırptığımı söylememiştir. Böyle şeyden haberdar değilim. Bir kabahatim yoktur. Vaka sırasında dükkanımın önünde iken evime gittim, dışarı çıkmadım. Bizim, Hükümete sadık kalmaktan başka bir şey elimizden gelmez. Beraatimi isterim."*

*- 25/01/1931 tarihli T.C. Menemen Divanı Harbi Örfi Riyaseti Umumi 4, "**Divanı Harp Kararnamesi**"nde, diğerleriyle birlikte, Jozef'in sabit görülen suçu şöyleydi:*

"1. ...Türkiye Cumhuriyeti teşkilatı esasiye kanununu tagyire cebren teşebbüs ettikleri ve ***bunlara muzaharette bulundukları*** *ve Mehdi Mehmedin Mehdiliği için harekete geçtiğini bildikleri halde zamanında Hükümete haber vermedikleri ve tekkelerin seddinden sonra ayini tarikat icra ettikleri iddiasiye maznunu aleyhim...* ***Menemenin Gaybi mahallesinde mukim 313 doğumlu Hayimoğlu Jozef...***

"5. Ve ***Çıtaklı Molla Süleymanın*** *altı asinin Menemende icrayı faaliyet ettikleri sırada daima yanlarında bulunmak ve* ***hatta bir aralık asilerden biri ile reis Mehdi Memede sigara ikram eylemek*** *ve arabacı Hüseyinin isimleri malum asileri belediye meydanına bayraklarını dikmek için lazım gelen çukuru kazmak ve hazırlamak* ***ve*** *çingene Memedoğlu Ali, Harputlu Ömeroğlu Memet,* ***Hayimoğlu Jozef('in),*** *Şimpıllı Ali Osmanoğlu Memedin,* ***Mehdi ve arkadaşları belediye meydanında zikir ve tekbirlerle meşgul oldukları sırada yanlarına gelen Jandarma Yzb. Fahri Ef.'nin asilerin reisile konuşup ayrılmasını zabıta amirinin asilerin kuvveti karşısında ricata mecbur kaldığı şeklinde kabul ederek bu hareketi alkışlayarak hareketi isyaniyelerini idameye teşvik eylemek*** *ve Arnavut Yusufoğlu Kamilin, Kubilay Beyin şehadetini mütealıp başını direğe bağlamak için asiler Reisi Mendiye kendi arzusile ip vermek ve hareketi isyaniyenin müddeti devamınca asilerin yanında emirlerine amade bir halde ahzı mevki etmek ve Kerimolu İbrahimin asilerin tedibi için mahalli vak'aya asker geldiği sırada kaçışmak isteyen halka hitaben "kaçmayınız, bunlar evliyadır, kurşun işlemiyor" demek...suretlerile altı asinin teşkilatı esasiye kanununu tağyire cebren teşebbüs fiiline iltihak ve iştirak eyledikleri dinlenen şahitlerin ifadatı mesbukası ve kendilerinin bu şehadatı müeyyet ve müevvel ikrarları delaletlerile tahakkuk eylemesine...*

10. ... ***Hayım oğlu Jozef...Türk ceza kanununun 64 üncü maddesi delaletile 146 ncı maddesinin birinci fıkrasına...tevfikan idamlarına... 14. ...ittifakla karar verilerek tefhim kılındı.*** *Örfi Divanı Harp Reisi, Mirliva Mustafa; Aza, Miralay Ata; Aza, Miralay Demir; Aza, Kaymakam Ziya; Aza, Kaymakam Baha, 25.1.931."*

(bkz., yukarıda referansı verilen Zabıt Ceridesi içinde 58 sayılı matbua sf:85, 87-88; ayrıca bkz., Türk Parlamento Tarihi, TBMM – III. Dönem (1927-1931), I. Cilt, TBMM Vakfı Yay No.8, Ankara, 1995, sf:531-520, özellikle 513-514, 517-518, 520.)

- Gerek iddianameden gerekse mahkeme hükmünden anlaşıldığına göre, Jozef'in suç teşkil eden eylemi, *Jandarma Yüzbaşı Fahri Efendi'nin ayaklanmacılarla konuşup oradan ayrılmasını kaçma olarak mütalaa edip* ***alkış tutması ve bu şekilde ayaklanmayı teşvik etmesi olarak görülmüştür.*** *Bu durumda, "Asılanlardan biri de Josef oğlu Haim adında bir Yahudiydi. Menemende 'İslam devleti kurmak' üzere isyan etmiş beş esrarkeşin davasında, bir Yahudinin işi ne diyenler olacaktır. Yahudi Haim'in Menemen'de bir dükkanı vardı. Beş serseriye de ip satma suçu işlemişti. İp satarak 'isyana' katılmış ve vatana ihanet etmişti. Onu, dükkanından aldıkları iple astılar" olarak* ***(Ahmet Kahraman, Korku Cumhuriyeti, Tümzamanlar Yayıncı-***

lık, İstanbul, Eylül 1994, sf:76'da; aynı kitabın genişletilmiş basısı, ***Darağaçları Gölgesinde Korku Cumhuriyeti, Doruk Yayıncılık, Ankara, 1996, 3. Basım, sf:112)*** *verilen bilgi yanlıştır. Mahkum edilen, Josef oğlu Haim değil,* ***Hayim oğlu Josef'tir ve mahkemece suç olarak görülen eylemi, 'alkışlayarak' isyan hareketinin sürmesini teşvik etmektir. Karara göre, 'ip vermek' eylemi ile suça iştirak ettiğine hükmedilen Arnavut Yusufoğlu Kamil'dir; ki o da idam edilmiştir. Doğrusu o ki, "alkışlayarak suçu teşvik etme" suçundan idama mahkum olmak, "ip verme" eyleminden daha trajikomiktir.***

- Öte yanda, aynı yazarın yukarıda referansı verilen 1996 tarihli yapıtındaki "...Ülke çapında 1200 kişi gözaltına alındı.. Mustafa Muğlalı Mahkemesi hızlı çalışıyor, çabuk iş bitiriyordu. 1200 kişinin sorgusu, mahkemesi 40 gün içinde tamamlandı. Kubilay'ın öldürülmesinin 40. gününde, başının kesildiği yerde darağaçları kuruldu" şeklindeki bilgi (bkz., age., sf:111) de düzeltilerek okunmalıdır. Gerçekten de, Menemen Divanı Harbi Örfisi çok hızlı bir yargılama yapmıştır. Yukarıda açıklandığı gibi, yargılamanın başladığı 15/01/1931 ile hükmün verildiği 25/01/1931 arasında sadece 10 gün geçmiştir. Ve bu dava 105 sanıklıdır. Keza, 105 sanığı 10 günde yargılayarak, sonuçta bunlardan 31'ini idama mahkum etmek de, yargılama adaletinin asgari gereklerinin söz konusu olmadığının açık bir göstergesidir.

Jozef'in kız kardeşinin sonuç vermeyen başvurusu:

- Mahkeme hükmünde alkışlayarak suçu teşvik etmek suçundan idama mahkum edilen Jozef'in kız kardeşi Raşel Biton, 25/01/1931 tarihli ve "Divanı Harp Reisi Muhteremi Paşa Hazretlerine" hitaplı bir dilekçe ile Mahkemeye başvurmuştur. Dilekçede şunlar yazılıdır: ***(bkz., yukarıda referansı verilen Zabıt Ceridesi içinde 58 sayılı matbua sf:84).***

"Efendim,

... Biz Museviler, bu vatanın minnettar evlatlarıyız. Vatanımızın refah ve saadeti bizim refah ve saadetimizdir. ***Sırf vatanda huzur ve asayişin tamamile vücudunu bütün kalbile isteyen bir unsur varsa, o da biz Musevileriz. Her zaman da bu vatana faideli olmaya çalıştık, hiçbir vakit siyasi işlere karışmadık. Kardaşım da bu zümredendir. Ticaretinden başka hiçbir işe karışmaz. Bütün kasaba ahalisi bunu tasdik eder. Burada cinayet işleyen ve hükümeti cumhuriyeye isyan eden ahlaksız ve seciyesiz adamlarla kardaşım ne manen ve ne de maddeten ve hatta ne de dinen ve mezheben bir alaka ve rabıtası ve menfaati yok ki bunlara kalen veya maddeten muzahir olsun. Bunu hiçbir zaman ne akıl ve ne de Heyeti Aliyenizin yüksek vicdanı kabul edemez.*** *Kardaşımın o sırada evde bulunduğunu bütün komşular bilir. Yalan ihbarda bulunanın ahlaki hüviyeti memleketten sorulur ve aynı zamanda kardaşımın gösterdiği şahitlerle muvacehe yapılırsa ve maruzatımla da mukayese yapılırsa hakikat meydana çıkacaktır. Adaletinizden emin olarak istirhamatımın nazara alınmasını ve dolayısile tahliyesini göz yaşlarımla istirham ederim Muhterem Paşa Hazretleri.*

25.1.1931

Jozef hemşiresi Raşel Biton"

Menemen Divanı Harbi Örfi Başkanı Mirliva Mustafa (Muğlalı):

- Menemen olayında yargılama yapan Örfi Harp Divanının Başkanlığını, Birinci Kolordu Komutanı Vekili Mirliva (Tümgeneral) Mustafa (Muğlalı) Paşa yapmıştır. Mustafa Muğlalı paşa, daha sonra terfi edip korgeneral olarak Doğuya gönderildi. Van'ın Özalp ilçesinde 32 vatandaşın kurşuna dizilmesi emrini vermekten ötürü yargılanmış ve 1950 yılında 20 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Ancak, 14/07/1950 tarih ve 5677 sayılı Af Kanunundan yararlanmıştır. Bu konuda ayrıntılı bilgi, çalışmanın ana metni içinde "Ölüm Cezalarının Affına, Dönüştürülmesine ya da Kaldırılmasına İlişkin Tasarruflar ve Genel Olarak Af Siyasası" başlıklı bölümde verilmiştir.

*** Kütahya'nın Ortagireği köyünden ölüm cezasına çarpılan Ahmet oğlu Hüseyin'in cezasının onbeş sene hapse tahvili hakkında**

Karar No: 622 **16/03/1931**

Kütahya'nın Ortagireği köyünden Halil karısı Esma'yı parasına tamaan öldüren mezkur köyden Çırak oğullarından 22 yaşında Ahmet oğlu **Hüseyin** hakkında Kütahya Ağır Ceza Mahkemesinden verilip Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince tasdik edilen ölüm cezasının, maktulenin hal ve vasfına nazaran parasına tamaan öldürülmesi varit görülmediğinden, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesinin Meclisi Alice cezaların tahvil ve tahfifi hakkında verdiği salahiyete istinaden on beş sene ağır hapse tahvili madalete muvafık olacağı, Umumi Heyetin otuz beşinci inikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

(RG, 23/03/1931 s. 1755)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 622 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle, ölüm cezasının 15 yıl hapis cezasına tahviline karar verilmesi arasında 8 ay, 10 gün süre geçmiştir.

*- 622 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 11/03/1931 tarih ve Esas No. 3/498, Karar No. 25 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, Halil karısı Esma'yı öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 06/07/1930 tarih ve2660 sayılı ilamı ile onamıştır.

*- Encümen, mahkumun cezasının 15 yıl hapse çevrilmesi yönündeki kararı oybirliği ile almıştır. Mazbatada olay, hüküm ve cezanın hapse tahvili **gerekçesi** şöyle açıklanmıştır:*

"... Muhakeme zabıtnamesile müteferri evrak münderecatına göre öldürülen Esma kadın hadisedeh birkaç gece evvel yakacak odunu olmadığından ısınmak üzere komşusunun evine gitmiş ve orada bir müddet kalarak ayrıldığı ve ayrılırken kendisine yakacak odun vermelerini rica ettiği ve ertesi gün istediği odunu getiren komşusunun mezburenin kapısı kilit-

li ve kendisinin ses vermediğini görüp odunu kapıya bırakarak avdet sırasında tesadüf ettiği mahkumun karısı vaki sual üzerine maktulenin Afşar'a gittiği söylenmiş ve üç gün sonra Afşar'dan gelen Süleyman isminde bir adamdan mezburenin orada olmadığı anlaşılınca evin kapısı açtırılarak kadının ölü olarak bulunduğu anlaşılmıştır. Vakanın Hüseyin tarafından mezburenin parasına tamaan ika edildiği ve mahkumun karısı ile maktule arasında evvel tavukların karışmasından mütevellit husule gelen münazaada askerde olan kocası mahkum Hüseyin'in avdetinde kendisinin hakkından geleceği söylenmiş olduğundan Hüseyin'in maznun addile hakkında yapılan tahkikat ve muhakeme neticesinde izinli olarak köyüne gelen Hüseyin karyeden avdetle katasına iltihaka zamanına kadar geçen beş günlük müddeti layiki ile tayin ve ispat edememesi keyfiyeti tebeyyün ettiği gibi, maktulenin parası hakkındaki tahkik neticesinde satın aldığı iki keçi parasına tekabül eden bedel ile bir tarla sattığı anlaşılmış olduğu ve mahkemece Hüseyin paraya tamaan mezbureyi öldürdüğü sabit görülerek hakkında ölüm cezasına karar verildiği görülmüştür.

Encümence keyfiyet müzakere edilerek maktulenin hal ve vasfına nazaran parasına tamaan öldürülmesi varit görülemediğinden Ahmet oğlu Hüseyin hakkında hükmolunan ölüm cezasının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesinin Meclisi Alice cezaların tahvil ve tahfifi hakkında verdiği selahiyete istinaden on beş sene ağır hapse tahvili muadelete muvafık olacağı ittifakla kararlaştırılmış olmakla Heyeti Umimiyenin nazarı tasvibine arzolunur.

İmzalar"

- Encümenin 11/03/1931 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/03/1931 tarihli 35. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.05'de Nurettin Ali Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.45'de kapanmıştır. 40 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunlardan yedincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve mazbata hakkında söz isteyen çıkmaması üzerine oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 3, Cilt 26, İçtima 4, 2 Mart 1931 tarihli otuz birinci inikattan 26 Mart 1931 tarihli otuz dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:48 ve zaptın sonuna ekli 90 Sıra sayılı matbua)***

- Meclisin 622 sayılı Kararı, Adliye Encümeninin mazbatasındaki gerekçeyi aynen tekrarlamaktadır. Burada dikkati çeken özellik, gerek Encümenin gerekse Meclisin, ileri sürülen gerekçe değerlendirildiğinde, kendisini doğrudan mahkemenin yerine koyarak vakayı tahlil edip cezanın hapse tahviline karar vermiş olduğudur.

- Burada geçen 622 sayılı Kararı ve Encümen mazbatasındaki gerekçeyi, yıllar sonra, Meclisin 16/03/1942 tarihli oturumunda ölüm cezası hapse tahvil edilen Tevfik Alpek isimli mahkumun dosyası görüşülürken, konuşmacı Feridun Fikri Düşünsel örnek olarak göstermiştir. Bu Karar için 1942 yılı bölümüne bakınız.

11. Giresun nahiyesinin Ağırlık mahallesinden Sürmeli oğullarından Mustafa oğlu Yusuf'un ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 634 **04/06/1931**

Giresun nahiyesinin Ağırlık mahallesinden Raif Çavuş kızı 17 yaşında Emine'yi cebren kaçırarak kızlığını bozan ve kızı kurtarmaya çalışan terzi Halil Efendiyi öldüren mezkur mahalleden Sürmeli oğlu Mustafa mahdunu 1321 doğumlu **Yusuf** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinden hükmolunan ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.*

(RG, 07/06/1931, s:1816)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 634 sayılı Kararında, önceki kararlarda görülen Umumi Heyetin kaçıncı oturumunda karar verdiği bilgisi yer almamaktadır. 1931 yılında TBMM tarafından verilen ve 634 sayılı kararı izleyen ilgili infaz kararlarında da, Genel Kurulun oturum sayısı artık belirtilmemiştir.*

- TBMM'nin 634 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 12 ay, 3 gün süre geçmiştir.

*- 634 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 31/05/1931 tarih ve Esas No. 3/22, Karar No. 3 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, terzi Halil Efendiyi öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 01/06/1930 tarih ve 2121 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 31/05/1931 tarihli mazbatası **Meclisin 04/06/1931 tarihli 9. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.05'de Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.10'da kapanmıştır. Sadece 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si de infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunlardan birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 2, İçtima Fevkalade, 1 Haziran 1931 tarihli sekizinci inikattan 4 Temmuz 1931 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:36 ve zaptın sonuna ekli 20 Sıra sayılı matbua)***

---

12. Ilgaz'ın Karacaviran nahiyesinin Eskiahır köyünden Ömer oğlu Himmet'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 635 **04/06/1931**

Ilgaz'ın Karacaviran nahiyesinin Cömertler mahallesinden Bekir oğlu Remzi Efendiyi eşya yüklü atına binmiş olduğu halde yerine giderken arkasından

tüfekle vurarak öldüren ve böylece malını soyan Eskiahır köyünden Ömer oğlu 1321 doğumlu **Himmet** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde Çankırı Ağır Ceza Mahkemesinden hükmedilen ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur ölüm eezasmın infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/06/1931, s:1816)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 635 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 11 ay, 6 gün süre geçmiştir.

*- 635 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 31/05/1931 tarih ve Esas No. 3/21, Karar No. 4 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, Remzi Efendiyi soygun amacıyla öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 28/06/1930 tarih ve 2460 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 31/05/1931 tarihli mazbatası **Meclisin 04/06/1931 tarihli 9. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.05'de Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.10'da kapanmıştır. Sadece 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si de infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 2, İçtima Fevkalade, 1 Haziran 1931 tarihli sekizinci inikattan 4 Temmuz 1931 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:36 ve zaptın sonuna ekli 21 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 04/06/1931 tarihli 9. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.634-635) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 5 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

13. Karsın Kıro Mahallesinden İsmail oğlu Nevruzun ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 638 **22/06/1931**

Erzurum hapishanesinde mahkumlardan İsmail oğlu Yusufu taammütle öldüren ağır hapis mahkumlarından ve Kars hapisanesinden nakledilmiş olan Karsın Kıro Mahallesinden 34 yaşında İsmail oğlu **Nevruz** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde Erzurum Ağırceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesine tevfikan mezkur ölüm cezasının infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/06/1931, s:1832)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 638 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 9 gün süre geçmiştir.

*- 638 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 16/06/1931 tarih ve Esas No. 3/4, Karar No. 9 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, Erzurum hapishanesi mahkumlarından Yusuf'u taammütle öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 13/05/1931 tarih ve 93 sayılı ilamı ile onamıştır. Bu onama tarihi üzerinde durmak gerekir. Çünkü, bu dosyaya ilişkin Başbakanlık tezkeresinin tarihi 05/05/1931'dir. Bu veri karşısında iki olasılık söz konusu olabilir. İlki, anılan onama tarihi mazbatada hatalı dizilmiştir ve muhtemelen 03/05/1931 ya da 13/04/1931 olabilir. İkincisi, onama tarihi doğrudur. Hükümet Ceza Genel Kurulunda onandığı tarihte, mahkuma ilişkin dosya halihazırda Adliye Encümeni önünde idi. Encümen, hükmün kesinleşmesi için dosyayı bekletti. Bu olasılık geçerli ise, böyle durumlarda olağan prosedür, Başvekaletin bir tezkere ile dosyayı Meclisten geri istemesidir. Oysa, böyle bir işlemin yapıldığına ilişkin o dönemdeki Meclis zabıtlarında bir kayıt görülmemektedir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 16/06/1931 tarihli mazbatası **Meclisin 22/06/1931 tarihli 16. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.20'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, Şurayı Devlet Reisliği ile azalığına birer zatın seçilmesi hakkında oylama yapılması ve bir sözlü sorunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur.*

*- **Isparta milletvekili İbrahim Bey** – Konuşmacı, dosyaya ilişkin olarak, Cumhuriyet Başsavcısının yaptığı itirazın izahını istemiştir.*

*- **Kocaeli milletvekili ve Adliye Encümeni mazbata muharriri Salahattin Bey** – Konuşmacı yaptığı açıklamada, Başsavcının itirazının, maktül ile failler arasında daha önce husumet bulunup bulunmadığı, dolayısıyla eylemin kasıtlı olup olmadığı hususunun netleştirilmesinde odaklaştığını; ancak Ceza Genel Kurulunun bu itirazı geçerli görmeyerek Birinci Ceza Dairesinin onama kararını kanuna uygun bulup tasdik ettiğini belirtmiştir. Salahattin Bey, Adliye Encümeninin de, cezanın tahvil ve tahfifini gerektiren bir sebep görmediğini vurgulayarak konuşmasını bitirmiştir*

*- **Başkan** – "Başka mütalaa var mı efendim. ("Hayır, sesleri"). Mazbatayı reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir."*

*Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 2, İçtima Fevkalade, 1 Haziran 1931 tarihli sekizinci inikattan 4 Temmuz 1931 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:109 ve zaptın sonuna ekli 42 Sıra sayılı matbua)***

---

14. Rizeli Mehmet oğlu Ali Rıza'nın ölüm cezasına çarpılması ve Rasim oğlu Hamdi'nin on beş sene ağır hapse mahkum edilmesi hakkında

Karar No: 639 **22/06/1931**

Yavuz Gemisi mürettabatından Adapazarlı Suphi Rıza onbaşıyı sustalı çakı ile yaralıyarak öldüren mezkur gemi efradından 1321 doğumlu Rizeli Mehmet oğlu **Ali Rıza** ile cürümde iştiraki hareketi fail derecesinde görülen 23 yaşında Rizeli Rasim oğlu Hamdi haklarında Üçüncü Kolordu Askeri Mahkemesince verilen ölüm cezalarından Suphi onbaşıyı taammütle öldüren Ali Rıza hakkındaki ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden mezkur cezanın Askeri Ceza Kanununun 20 inci maddesinin 2 nci fıkrasına tevfikan infazına *ve diğer mahkum Hamdi hakkındaki ölüm cezasının ise on beş sene ağır hapse tahviline karar verilmiştir.*

(RG, 25/06/1931, s:1832)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 639 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 1 gün süre geçmiştir. Aynı süre, ikinci mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile onun cezasının 15 yıl hapse çevrilmesi kararı verilmesi arasında da geçen süredir.

*- 639 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 16/06/1931 tarih ve Esas No. 3/49, Karar No. 7 sayılı Mazbatasına göre**, her iki mahkum, Yavuz gemisi mürettabatından Suphi Rıza onbaşıyı yaralayarak öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir. Buna karşılık, aşağıda referansı gösterilen bu mazbatanın Mecliste görüşüldüğü oturumda Mazbata Muharririnin yaptığı açıklamaya göre, askeri mahkeme, mahkum Ali Rıza hakkındaki hükmü "hem askeri ceza kanununa ve hem de Türk kanunu cezasının 450 nci maddesinin,*

canavarca ve taammütle ika edilen katil fiili fikralarına tevfikan" vermiştir. İkinci mahkum Hamdi'ye ilişkin olarak ise, yine açıklamaya göre, mahkeme "hareketi iştirakiyeyi hemfiil mertebesinde addederek faili asli gibi ona da ölüm cezası tertip etmiştir."

- Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hükmü Askeri Temyiz Mahkemesi 21/05/1931 tarih ve 105 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, birinci mahkum Ali Rıza hakkında infaz yönündeki kararı oybirliği ile ve ikinci mahkum Hamdi hakkında cezasının 15 yıl hapse çevrilmesi yönündeki kararı ise oyçokluğu ile almıştır. ***Mazbatada, hapse çevirme kararının gerekçesi olarak "...ağır hapse tahvili madalete muvafık görülerek" ifadesine yer verilmiştir.*** *Öte yanda, çoğunlukla alınan hapse çevirme kararına ilişkin olarak mazbataya eklı ayrı bir muhalefet şerhi bulunmamaktadır. Bu nedenle, muhalif kalan üyelerin hangi gerekçeleri ileri sürdüğü anlaşılamadığı gibi; suç ortağı iki mahkumdan biri için infaz istenirken diğeri için neden cezanın tahfif ve tahvili cihetine gidildiği hususu da mazbatadan anlaşılamamaktadır. Bununla birlikte, mazbatanın Mecliste görüşüldüğü oturumda Adliye Encümeni adına yapılan konuşmada yer alan ifadeler bu konuda açıklayıcı unsurlar içermektedir.*

- Encümenin 16/06/1931 tarihli mazbatası ***Meclisin 22/06/1931 tarihli 16. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.20'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, Şurayı Devlet Reisliği ile azalığına birer zatın seçilmesi hakkında oylama yapılması ve bir sözlü sorunun yanıt sıra, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur.*

- Isparta milletvekili İbrahim Bey – *Konuşmacı, Mazbatada ekseriyetle karar verildiğinin yazıldığını belirterek, muhalefette kalanların muhalefet gerekçeleri hakkında Encümenin izahat vermesini istemiştir.*

- Kocaeli milletvekili ve Adliye Encümeni mazbata muharriri Salahattin Bey – *Konuşmacı olayın oluş şeklini özetlemiş ve askeri mahkemenin, mahkum Ali Rıza'nın eyleminin hem askeri ceza kanununa hem de Türk Ceza Kanunu md.450'ye göre ölüm cezasını gerektirdiği sonucuna vararak bu yönde hüküm tesis ettiğini belirtmiştir. Açıklamaya göre, suç ortağı Hamdi'nin eylemi, suç aleti olan çakıyı dışarıdan bir liraya tedarik ederek Ali Rıza'ya getirip vermesidir. Askeri mahkeme, Hamdi'nin eylemini hemfiil mertebesinde sayarak asli fail gibi ona da ölüm cezası vermiştir. Adliye Encümeni ise,* ***"bu hareketi iştirakiyenin faili asli mertebesinde olmadığına kani olmuştur. Salahattin Bey devamla şunu söylemiştir: "Fakat mahkeme hükümlerini tağyir ve tebdile salahiyetimiz yoktur. Ancak Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesinin Heyeti Celileye bahşettiği salahiyete istinaden, cezanın tahvil ve tahfifi düşünülmüş ve esbabı mucibede zikredildiği veçhile, hükme ilişmemek şartile cezanın tahfifi muvafıkı madalet olacağı mülahazasına varılmıştır ve bunu Heyeti Celilenizin nazarı tasvibine arzettik. Hamdinin hareketi iştiriyakisi, on se-***

neden akal olmamak üzere ağır hapsi müstelzimdir. Fakat esbabı müşeddede olmak lazımdır. Bu itibarla on beş sene ağır hapse konulmasını, Heyeti Celileye arzettik. Bunun tasvip ve kabul buyrulmasının muvafıkı madalet olacağı kanaatindeyiz."

***- Başkan** – Başka mütalaa olup olmadığını sormuş; çıkmaması üzerine mazbatayı oya sunmuş ve kabul edilmiştir.*

*Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 2, İçtima Fevkalade, 1 Haziran 1931 tarihli sekizinci inikattan 4 Temmuz 1931 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:109-110 ve zaptın sonuna ekli 43 Sıra sayılı matbua.).***

(Ek not: TBMM'nin 1931 yılı içinde verdiği infaz kararlarından, 2'si 611 sayılı ve 1'i de 639 sayılı Kararlarda olmak üzere, TBMM toplam üç ölüm cezası mahkumunun cezalarını hapis cezasına dönüştürmüş olduğu saptanmaktadır.

---

15. Sivas'ın Üryanimüslim Mahallesinden Kerim oğlu Veysel'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 640 **22/06/1931**

Tokadın Dere köyünden Genç Ali oğullarından Mehmet oğlu Ahmet'le Çankırılı oğullarından Mehmet oğlu Sabri'nin* para ve ticaret eşyasını soyarak bu suçu kapatmak için merkumları diğer bir arkadaşı** ile birlikte iple boğup öldüren, Sivasta oturan Tercanın Korgın Köyünden Kerim oğlu 1318 doğumlu **Veysel** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde Sivas Ağırceza Mahkemesince hükmolunan ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur ölüm cezasının infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/06/1931, s:1832)

*(Derleyenin notu: - * TBMM'nin 771 sayılı Kararında, maktüllerden ilkinin adı Ahmet, ikincisi ise Sabriye olarak geçmesine karşın, buradaki 640 sayılı Kararda, ikinci maktülün ismi Sabri şeklinde gösterilmiştir*

*** TBMM'nin 640 sayılı Kararında adı geçen Veysel isimli mahkumun suç ortağı İsmail isimli bir başka mahkumun cezası, Meclisin daha sonra, 1933 yılında verdiği bir kararla infaz edilmiştir. Mahkum İsmail hakkındaki infaz kararı, TBMM'nin 05/06/1933 tarih ve 771 sayılı Kararı olup, "Sivas'ın Velittin köyünden Emin oğlu İsmail'in ölüm cezasına çarpılması hakkında"dır. Bunun için ileride 1933 yılı kararları listesine bakınız.*

- TBMM'nin 640 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- 640 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 16/06/1931 tarih ve Esas No. 3/9, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum, Ahmet ve Sabri isimli iki kişiyi, soygun amacıyla ve bu suçu gizlemek için öldürme eyleminden ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 25/04/1931 tarih ve 968 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 16/06/1931 tarihli mazbatası ***Meclisin 22/06/1931 tarihli 16. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.20'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, Şurayı Devlet Reisliği ile azalığına birer zatın seçilmesi hakkında oylama yapılması ve bir sözlü sorunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 2, İçtima Fevkalade, 1 Haziran 1931 tarihli sekizinci inikattan 4 Temmuz 1931 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1931, sf:109 ve zaptın sonuna ekli 42 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 22/06/1931 tarihli 16. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.638-640) ile toplam 3 mahkumun infazına, bunlardan sadece ilk ikisi hakkında bir milletvekilinin açıklama istemesi ve mazbata sözcüsünün kısa açıklama yapması ve üçüncüsü hakkında hiçbir soru sorulmaması suretiyle, oldukça kısa süre içinde karar verilmiştir.)

---

16. Bergama'nın Salihler Köyünden Osman oğlu Ahmet Refiğin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 658 **03/12/1931**

Salihler Köyünden Bergama'ya avdet etmekte olan manifaturacı Mehmet Hulusi ve şeriki Hoca Mehmet Ali Efendilerin, rakip oldukları otomobili aralarındaki husumet saikaile durdurarak hamil olduğu tüfeğile her ikisini öldüren ve üzerlerindeki para ve senetlerini gaspeden Salihler Köyünden Osman oğlu 45 yaşında **Ahmet Refik** hakkında cerayan eden muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair Bergama Ağırceza Mahkemesinden verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemedi-

ğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/12/1931, s:1971)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 658 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 3 ay, 16 gün süre geçmiştir.

- 658 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 26/11/1931 tarih ve Esas No. 3/81, Karar No. 4 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum, Mehmet Hulusi ve Mehmet Ali isimli iki kişiyi öldürme ve para ve eşyalarını gasp etme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 27/08/1931 tarih ve 2596 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 26/11/1931 tarihli mazbatası ***Meclisin 03/12/1931 tarihli 9. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.40'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. 80 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 8'i infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunlardan beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 5, İçtima 1, 3 Aralık 1931 tarihli dokuzuncu inikattan 7.I.1931 tarihli yirmi ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 14 Sıra sayılı matbua)***

---

17. Adapazarı'nın Serdivan Köyünden Numan oğlu Cemal'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 659 **03/12/1931**

Yanında çalıştığı Halili, kızını vermediğinden muğber olarak, taammüden öldüren Adapazarının Serdivan köyünden Numan oğlu 1320 doğumlu **Cemal** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasile mahkumiyetine dair Adapazarı Ağırceza Mahkemesinden verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/12/1931, s:1971)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 659 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 27 gün süre geçmiştir.

*- 659 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 26/11/1931 tarih ve Esas No. 3/79, Karar No. 3 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, Osman oğlu Halil'i taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 06/09/1931 tarih ve 2772 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 26/11/1931 tarihli mazbatası **Meclisin 03/12/1931 tarihli 9. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.40'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. 80 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 8'i infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 5, İçtima 1, 3 Aralık 1931 tarihli dokuzuncu inikattan 7.I.1931 tarihli yirmi ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:9 ve zaptın sonuna ekli 15 Sıra sayılı matbua)***

---

18. Uşak'ın Banaz Nahiyesinin Alaba Köyünden İbrahim ile kardeşi İsa'nın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 660 **03/12/1931**

Uşağ'a gitmekte olan Banaz Nahiyesinin Alaba Köyünden Durmuş Hocayı, analarile evlenip malını üzerine geçireceği gaygusile teammüden ve başını ensesinden keserek vücudundan ayırmak suretile canavarca bir his ile müştereken öldüren aynı köyden Hüseyin oğlu 1317 doğumlu **İbrahim** ve kardeşi 1319 doğumlu **İsa** haklarında icra kılınan muhakeme neticesinde suçları sabit görülerek ölüm cezasile mahkumiyetlerine dair Uşak Ağırceza Mahkemesinden verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/12/1931, s:1971)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 660 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 10 gün süre geçmiştir.

- 660 sayılı Karar, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

*- 660 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 26/11/1931 tarih ve Esas No. 3/85, Karar No. 6 sayılı Mazbatasına göre**, her iki mahkum müştereken, Durmuş Hocayı taammüden ve canavarca bir his ile öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 23/09/1931 tarih ve 2954 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 26/11/1931 tarihli mazbatası ***Meclisin 03/12/1931 tarihli 9. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.40'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. 80 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 8'i infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunlardan onuncusu bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Kısa bir soru ve cevap söz konusu olmuştur.*

- ***Balıkesir milletvekili Ali Şuuri Bey*** *– "Bir sual efendim. Bu iki kardeş cinayete aynı şiddet ve fecaatle iştirak etmiş mi, biri hakkında Adliye Encümeni esbabı muhaffefe bulamamış mı?"*

- ***Kocaeli milletvekili ve Adliye Encümeni namına Salahattin Bey*** *– "Mahkemei temyiz bu noktadan nakzetmiş, tetkikat yapılmış, ayrıca hekim tarafından vahşiyane bir şekilde başı ayıran cerhalar ayrı ayrı bıçaklarla yapılmıştır diye rapor veriliyor. Bunun üzerine ikisinin de ölüm cezasında ısrar ediliyor ve Mahkemei temyiz de tasdik ediyor."*

- ***Başkan*** *– "Mazbatayı reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir."*

Toplam üç-dört dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 5, İçtima 1, 3 Aralık 1931 tarihli dokuzuncu inikattan 7.I.1931 tarihli yirmi ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 13 Sıra sayılı matbua)***

---

19. Afyon Karahisar Vilayetinin Aziziye Kazasının Karacalar Köyünden Molla Mehmetoğullarından Memiş oğlu Çete Ahmet Çavuşun ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 661 **03/12/1931**

Aziziye Kazasının Karacalar Köyünden metresi Şerife'nin kızı Sultan'ın ırzına tasaddi etmesinden dolayı mezburelerle hısımları Hasan Hüseyin ve Kezban'ın aleyhinde şikayette bulunmak üzere şehire gitmelerinden ve barışmak teklifini kabul etmemelerinden münfail olarak köye dönerlerken yol üzerinde pusu kurup Sultan'ı öldüren ve Hasan Hüseyin ile Şerife'yi yaralayarak bu yaradan ölümlerine sebebiyet veren mezkur köyden Memiş oğlu 1310 doğumlu **Çete Ahmet Çavuş** icra kılınan muhakeme neticesinde Afyon Karahisar Ağırceza Mahkemesince ölüm cezası mahkumiyetine dair verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/12/1931, s:1971)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 661 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 3 ay, 2 gün süre geçmiştir.

- 661 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 01/12/1931 tarih ve Esas No. 3/80, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, Sultan ve Şerife isimli iki kadınla Hasan Hüseyin isimli bir erkeği pusu kurup öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 31/08/1931 tarih ve 2667 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 01/12/1931 tarihli mazbatası ***Meclisin 03/12/1931 tarihli 9. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.40'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. 80 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 8'i infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 5, İçtima 1, 3 Aralık 1931 tarihli dokuzuncu inikattan 7.I.1931 tarihli yirmi ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:9 ve zaptın sonuna ekli 22 Sıra sayılı matbua)***

---

20. Boyabadın Binelli Köyünden Çakıl oğullarından Mehmet oğlu Kürt Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 662 **03/12/1931**

Kastamonu'nun Serçeli Köyünden Ayşe'nin kısrağını çalarak şehre gelirlerken yolda tesadüf ettikleri Gökdere Mahallesinden Mühtedaoğlu Mehmet İhsan Efendiyi hırsızlıklarını zabıtaya haber vereceğinden şüphe ederek çıkardıkları münazaa neticesinde yirmi yerinden yaralamak ve başını boğazından kesmek suretile, firar etmiş olan arkadaşile birlikte, öldüren Boyabadın Binelli Köyünden Çakıl oğullarından 45 yaşında Mehmet oğlu **Kürt Hüseyin** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde Kastamonu Ağırceza Mahkemesinden ölüm cezası mahkumiyetine dair verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/12/1931, s:1971)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 662 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 3 gün süre geçmiştir.

- 662 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 01/12/1931 tarih ve Esas***

***No. 3/103, Karar No. 10 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum firarda bulunan suç ortağı ile birlikte,Mehmet İhsan Efendiyi, işledikleri hırsızlık suçunu ihbar edeceğinden korkarak başını boğazından kesmek suretiyle öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 30/09/1931 tarih ve 100 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 01/12/1931 tarihli mazbatası **Meclisin 03/12/1931 tarihli 9. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.40'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. 80 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 8'i infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunlardan altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 5, İçtima 1, 3 Aralık 1931 tarihli dokuzuncu inikattan 7.I.1931 tarihli yirmi ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 20 Sıra sayılı matbua)***

---

21. Erzincan'ın Büyük Küşünker Köyünden Mehmet oğlu Yaşar ve Şakşakoğullarından İsmail oğlu Salih'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 663 **03/12/1931**

Muhtar intihabı sebebinden besledikleri intikam hissile Erzincanın Büyük Küşünker Köyü muhtarı Mehmet Çavuşun evine giderek uyumakta olan en büyüğü on iki ve en küçüğü beş yaşında çocukları Nuriye, Memnune, Bahattin ve Salahattini balta ile canavarca öldürdükten sonra odada yatan anneleri Seher hanımı da ayni suretle vahşiyane öldüren o köyden Mehmet oğlu 35 yaşında **Yaşar** ve Şakşak oğullarından İsmail oğlu 1316 doğumlu **Salih** haklarında icra edilen muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetlerine dair Erzincan Ağırceza Mahkemesinden verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/12/1931, s:1971)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 663 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 3 ay, 13 gün süre geçmiştir.

*- 663 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 26/11/1931 tarih ve Esas No. 3/82, Karar No. 5 sayılı Mazbatasına göre**, her iki mahkum, muhtar seçimi nedeniyle besledikleri intikam hissi ile muhtarın en büyüğü 12, en küçüğü 5 yaşında olan Nuriye, Memnune, bahattin ve Salahattin isimli 4 çoğulu*

ile karısı Seher'i balta ile canavarca öldürmek suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 20/08/1931 tarih ve 1953 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 26/11/1931 tarihli mazbatası ***Meclisin 03/12/1931 tarihli 9. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.40'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. 80 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 8'i infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunlardan yedincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Mazbata hakkında söz alan olmamakla birlikte, şu tepkilerin verildiği tutanakta yazılıdır*

- Diyarbakır milletvekili Kazım Paşa – "Bunları yakalım. Başka ceza yok mu acaba?"

- Yozgat milletvekili Sırrı Bey – "Bunları bacaklarından asmalı."

- Başkan – "Mazbatayı kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir."

Mazbata toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 5, İçtima 1, 3 Aralık 1931 tarihli dokuzuncu inikattan 7.I.1931 tarihli yirmi ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 16 Sıra sayılı matbua)***

- İki milletvekilinin bu sert tepkisine yol açan en önemli etken, herhalde, mahkumların 4'ü çocuk toplam 5 kişiyi vahşi biçimde öldürmüş olmalarıdır. Ancak işlenen cinayetlerin vahşiliği ne olursa olsun, tepki gösterenlerden Kazım Paşanın, ölüm cezası ile yetinmeyen ve mahkumların engizisyon dönemindeki gibi yakılarak öldürülmelerini dile getirmiş olması dikkate değer. Öte yanda, Süleyman Sırrı Beyin, mahkumların "bacaklarından asılmaları"nı dilemesi, konuya yabancı olanlara şaşırtıcı gelebilir. Oysa bu ifade, Cumhuriyet tarihinde de rastlanılan bir uygulamaya atıf mahiyetindedir. Örneğin, yukarıda 1923 yılı Kararları bölümü içinde gösterildiği üzere, TBMM'nin Karar No.370 sayı ve 02/04/1923 tarihli (Kavanin Mecmuası, D.1, C.1, sf:503) Kararı, "Trabzon mebusu Ali Şükrü Beyin katillerinden ***Topal Osman****'ın Meclis kapısı önünde salben teşhirine karar verildi" şeklindeydi. Ve daha önce ölmüş bulunan Topal Osman'ın cesedi mezardan çıkartılarak, Meclis bahçesinde, bacağından asılmak suretiyle teşhir edilmişti. Bacaktan asma uygulamasının, Topal Osman dışında Çakırcalı Mehmet Efe için de uygulandığına ilişkin kısa bir not ile Çakırcalı adlı bir kitabın kapağında mahkumun ayaklarından başaşağı asıldığını gösteren bir çizimin fotoğrafı için bkz., Ergun Hiçyılmaz, Cellatları da Asarlar, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, Şubat 1994, sf:204.)*

22. Ilgaz'ın Demirciler Köyünden Mustafa oğlu Sadık'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 664 **03/12/1931**

Ankara'da Akköprü civarında tuğla harmanı arkasındaki evde oturan Bulgaristanlı Ahmedin parasına tamaan gece evine girerek başkaca cezalandırılan arkadaşile iple boğmak suretile öldüren Ilgazın Demirciler Köyünden Mustafa oğlu 1321 doğumlu **Sadık** hakkında cereyan eden muhakeme neticesinde Ankara Ağır Ceza Mahkemesince ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/12/1931, s:1971)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 664 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 26 gün süre geçmiştir.

*- 664 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/12/1931 tarih ve Esas No. 3/84, Karar No. 11 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum başka cezaya çarptırılan suç ortağı ile birlikte,Bulgaristanlı Ahmet'i parasına tamaan gece evine girerek ve iple boğmak suretiyle öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 07/09/1931 tarih ve 1760 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 01/12/1931 tarihli mazbatası **Meclisin 03/12/1931 tarihli 9. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.40'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. 80 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 8'i infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunlardan dokuzuncusu bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 5, İçtima 1, 3 Aralık 1931 tarihli dokuzuncu inikattan 7.I.1931 tarihli yirmi ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 23 Sıra sayılı matbua)***

---

23. Isparta'nın Cebel Nahiyesinin Darıbükü Köyünden Alahasan oğullarından Hüseyin kızı Fatma Ananın ölüm cezasma çarpılması hakkında

Karar No: 665 **03/12/1931**

Ispartanın Cebel Nahiyesinin Darıbükü Köyünden Toptaş oğlu Eşrefin sevi̇ştiği Hanife ismindeki kadınla evlenmelerini temin için merkumun karısı Üm-

müşanın vücudunun ortadan kaldırılmasına başka cezalarla mahkum olan Hanife, Ayşe ve Eşrefle karar vererek bu işi peşin aldığı bir yirmilik altınla ileride verilecek bir tarla mukabilinde deruhde eden mezkur köyden Alahasan oğullarından Hüseyin kızı 1315 doğumlu **Fatma Ana**, Ümmüşanı geçen ramazan Ayşenin evine iftara davet ederek yemekten sonra teravi namazı kılarlarken bir balta sapı ile Ümmüşanın başına vurarak öldüren mezbure Fatma Ana hakkında Isparta Ağırceza Mahkemesince icra edilen muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/12/1931, s:1971)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 665 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 3 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- 665 sayılı Karar, 1931 yılında ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin olarak TBMM tarafından verilen toplam 23 karar içerisinde mahkumun kadın olduğu tek vakadır.

- 665 sayılı Karar, Cumhuriyet tarihinde Meclisçe ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilen ilk kadın mahkuma ilişkin bulunmasıyla da önemlidir.

*- 665 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/12/1931 tarih ve Esas No. 3/83, Karar No. 9 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum başka cezalara çarptırılan üç suç ortağı ile birlikte karar vererek,Ümmüşan isimli bir kadını, para karşılığı, balta sapı ile vurarak öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 29/08/1931 tarih ve 2508 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 01/12/1931 tarihli mazbatası **Meclisin 03/12/1931 tarihli 9. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.40'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. 80 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 8'i infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunlardan sekizincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 5, İçtima 1, 3 Aralık 1931 tarihli dokuzuncu inikattan 7.I.1931 tarihli yirmi ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 21 Sıra sayılı matbua)***

Genel tablo: 1931

Toplam infaz kararı sayısı	23 (İlk Karar No. 595; son Karar No. 665)
Toplam mahkum sayısı	53
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	4.4
Mahkumların cinsiyeti	1 kadın (Karar No.665) ve 52 erkek
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 607-(2 mahkum); Karar No. 611-(28 mahkum, Menemen olayı); Karar No. 660-(2 mahkum); Karar No. 663-(2 mahkum)

Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	595	7 ay, 10 gün
	596	7 ay, 11 gün
	597	2 ay, 4 gün
	598	2 ay, 28 gün
	604	2 ay, 12 gün
	605	1 ay, 5 gün
	606	1 ay, 4 gün
	607	1 ay, 6 gün
	611 (Menenem olayı)	8 gün
	634	12 ay, 3 gün
	635	11 ay, 6 gün
	638	1 ay, 9 gün
	639	1 ay, 1 gün
	640	1 ay, 27 gün
	658	3 ay, 16 gün
	659	2 ay, 27 gün
	660	2 ay, 10 gün
	661	3 ay, 2 gün
	662	2 ay, 3 gün
	663	3 ay, 13 gün
	664	2 ay, 26 gün
	665	3 ay, 4 gün

İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	595	28 yaş	28
	596	1315 (1899)	32
	597	1323 (1907)	24
	598	1313 (1897)	34
	599	1311 (1895)	36
	604	1312 (1896)	35
	605	1320 (1904)	27
	606	1290 (1874)	57
	607	1. mahkum: 1318 (1902) 2. mahkum: 1309 (1893)	1. mahkum: 29 2. mahkum: 38

Tablo 1931'in Devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	611	1. mahkum: 1305 (1889) 2. mahkum: 1314 (1898) 3. mahkum: 1311 (1995) 4. mahkum: 1307 (1891) 5. mahkum: 1292 (1876) 6. mahkum: 1318 (1902) 7. mahkum: 38 yaş 8. mahkum: 1298 (1882) 9. mahkum: 1290 (1874) 10. mahkum: 1287 (1871) 11. mahkum: 1297 (1881) 12. mahkum: 1300 (1884) 13. mahkum: 1299 (1883) 14. mahkum: *1300 (1884)* 15. mahkum: 60 yaş 16. mahkum: 35 yaş 17. mahkum: 1286 (1870) 18. mahkum: 1323 (1907) 19. mahkum: 1298 (1882) 20. mahkum: 1294 (1878) 21. mahkum: 1310 (1894) 22. mahkum: 1300 (1884) 23. mahkum: 1313 (1897) 24. mahkum: 47 yaş 25. mahkum: 23 yaş 26. mahkum: 35 yaş 27. mahkum: 1314 (1898) 28. mahkum: 1291 (1875)	1. mahkum: 42 2. mahkum: 33 3. mahkum: 36 4. mahkum: 40 5. mahkum: 55 6. mahkum: 29 7. mahkum: 38 8. mahkum: 49 9. mahkum: 57 10. mahkum: 60 11. mahkum: 50 12. mahkum: 47 13. mahkum: 48 14. mahkum: 47 15. mahkum: 60 16. mahkum: 35 17. mahkum: 61 18. mahkum: 24 19. mahkum: 49 20. mahkum: 53 21. mahkum: 37 22. mahkum: 47 23. mahkum: 34 24. mahkum: 47 15. mahkum: 23 26. mahkum: 35 27. mahkum: 33 *28. mahkum: 56*

Tablo 1931'in Devamı

İnfazma karar verilenlerin yaşları	634	1321 (1905)	26
	635	1321 (1905)	26
	638	34 yaş	34
	639	1321 (1905)	26
	640	1318 (1902)	29
	658	45 yaş	45
	659	1320 (1904)	27
	660	1. mahkum: 1317 (1901) 2. mahkum: 1319 (1903)	1. mahkum: 30 2. mahkum: 28
	661	1310 (1894)	37
	662	45 yaş	45
	663	1. mahkum: 35 yaş 2. mahkum: 1316 (1900)	1. mahkum: 35 2. mahkum: 31
	664	1321 (1905)	26
	665	1315 (1905)	26
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 611 (25. mahkum) - 23 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 611 (17. mahkum) – 61 yaşında Karar No. 611 (10. ve 15. mahkumlar) – 60 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	39.9		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Kars; Cebelibereket (2); Sinop; İstanbul; Tokat; Karaman; Çorum; Ordu; *Divanı Harbi Örfi (Menemen olayı)*; Balıkesir; Çankırı; Erzurum; Sivas; *Üçüncü Kolordu Askeri Mahkemesi*; Bergama; Adapazarı; Uşak; Afyon Karahisar; Kastamonu; Erzincan; Ankara; Isparta		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 15; Nahiye/il: 7; Ayrıca, Menemen olayındaki 28 mahkumdan: 14'ü Manisa'dan, 1'i Alaşehirden; 3'ü Bozalan'dan, 9'u Menemen'dendir ve 1'i için yer gösterilmemiştir.		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No.611 - 2 mahkum ikişer yıl hapse (Menemen olayı) Karar No.622 - 1 mahkum on beş yıl hapse Karar No.639 - 1 mahkum on beş yıl hapse		

1932 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 171

1. Hüseyin oğlu Mehmet Çavuşun ölüm cezasına çarpılması hakkında 171

Karar No: 699 11/04/1932 171

2. Mihalıççığ'ın Doğan Köyünden Mutiş oğlu Malik'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 172

Karar No: 701 11/04/1932 172

3. Bodrum'un Yahşi Köyünden Vanlı Osman oğlu Bekir'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 172

Karar No: 703 05/05/1932 172

4. Eskişehir'in Çifteler Nahiyesinin Belpınar Köyünden Dobay Osman'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 173

Karar No: 704 05/05/1932 173

5. Isparta'nın Senirkent Nahiyesinin İleköp Köyünden Hasan oğlu Baki'nin ölüm cezasına çarpılması hakkında 174

Karar No: 710 09/06/1932 174

6. Artin oğlu Paronak ve Ohanis oğlu Kuyucu Kımis'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 175

Karar No: 711 09/06/1932 175

7. Erzin'in Karamustafalı Mahallesinden Arık oğullarından Ömer oğlu Ükkaş'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 176

Karar No: 715 27/06/1932 176

8. Susığırlıklı Kara İbrahim oğlu Mustafa ile Hasan oğlu Kara Ahmedin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 177

Karar No: 725 07/07/1932 177

9. Van Vilayetinin Muradiye Kazasının Kanikevan Köyünden Abdullah oğlu Ahmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında 178

Karar No: 739 22/12/1932 178

10. Sivereğin Camiikebir Mahallesinden Kirkor oğlu Karabet namı diğer mühtedi Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında 180

Karar No: 740 24/12/1932 180

Genel tablo: 1932 182

1932 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Hüseyin oğlu Mehmet Çavuşun ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 699 **11/04/1932**

Tarsus'un İncehark Mahallesinden Kasap Mehmet Efendiyi taammüden öldüren Tarsus'un Efkan Mahallesinde Saray hanında oturan Sandıklılı Veli Dayı oğullarından 1311 doğumlu **Mehmet Çavuş** hakkında hükmolunan ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 14/04/1932, s.2077)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 699 sayılı Kararından başlayarak 1932 yılı içinde verilen infaz kararlarının hiçbirisinde Meclis Genel Kurulunun toplantı sayısına referans yapılmamıştır.

- TBMM'nin 699 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 10 gün süre geçmiştir.

*- 699 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/04/1932 tarih ve Esas No. 3/150, Karar No. 20 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "Kasap Mehmet Efendiyi ortaklık meselesinden husumetleri olan şahısların vereceği para mukabilinde öldürmek teklifini kabul ile bir eğlentiye davet etmek bahanesile kasabadan uzaklaştırdıkları mumaileyhi taammüden öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 01/03/1932 tarih ve 619 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 04/04/1932 tarihli mazbatası **Meclisin 11/04/1932 tarihli 38. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.45'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 7, İçtima 1, 2 Nisan 1932 tarihli otuz beşinci inikattan 11 Nisan 1932 tarihli otuz sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:30 ve zaptın sonuna ekli 113 Sıra sayılı matbua)***

2. Mihalıççığ'ın Doğan Köyünden Mutiş oğlu Malik'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 701 **11/04/1932**

Mihalıççığ'ın Dinek Köyünden Ali Dayıyı parasını almak tamaı ile uyurken başına taşla vurarak öldüren Mihalıççık Kazasının Doğan Köyünden Usturumcalı Mutiş oğlu 1313 doğumlu **Malik** namı diğer Ahmet hakkında hükmolunan ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 14/04/1932, s.2077)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 701 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 2 ay, 27 gün süre geçmiştir.

*- 701 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/04/1932 tarih ve Esas No. 3/135, Karar No. 21 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "Ali dayıyı birlikte köye gitmek üzere Tavşanlıdan hareketle Eskişehir'de gece kaldıkları bir apartman kapısı önünde parasını almak tamaı ile uyurken başına taşla vurarak öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 14/01/1932 tarih ve 3 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 04/04/1932 tarihli mazbatası **Meclisin 11/04/1932 tarihli 38. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.45'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunlardan altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 7, İçtima 1, 2 Nisan 1932 tarihli otuz beşinci inikattan 11 Nisan 1932 tarihli otuz sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:30 ve zaptın sonuna ekli 112 Sıra sayılı matbua)***

---

3. Bodrum'un Yahşi Köyünden Vanlı Osman oğlu Bekir'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 703 **05/05/1932**

Bodrum'un Yahşi Köyünden Deveci oğlu Hüseyin'in evini diğer arkadaşları ile basarak para ve eşyasını aldıktan sonra cürümün eserlerini ortadan kaldırmak maksadı ile Hüseyin ile karısı Ayşe'yi ve bunların feryadına gelen

komşuları Bekir Çavuş ile karısı Fatma'yı deniz kenarına götürerek cümlesini kama ile yaralayıp öldüren ve cesetlerini denize atan Milas'ın Çarşı Camii medresesinde oturan Vanlı Osman oğlu 1310 doğumlu **Bekir** hakkında Muğla Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/05/1932, s.2096)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 703 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 4 ay, 8 gün süre geçmiştir.

*- 703 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/05/1932 tarih ve Esas No. 3/161, Karar No. 25 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum suç ortağı ile birlikte, "para ve eşyasını çalduktan sonra cürmün eserlerini ortadan kaldırmak maksadıyla Hüseyin ile karısı Ayşe'yi ve bunların feryadına gelen komşuları Bakir Çavuş ile karısı Fatma'yı deniz kenarına götürerek cümlesini kama ile yaralayıp öldürme ve cesetlerini denize atma" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 27/12/1931 tarih ve 3878 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 01/05/1932 tarihli mazbatası **Meclisin 05/05/1932 tarihli 43. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Hasan Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Üç saat 20 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 15 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 8, İçtima 1, 21 Nisan 1932 tarihli otuz dokuzuncu inikattan 31 Mayıs 1932 tarihli elli altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:37 ve zaptın sonuna ekli 137 Sıra sayılı matbua)***

---

4. Eskişehir'in Çifteler Nahiyesinin Belpınar Köyünden Dobay Osman'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 704 **05/05/1932**

Ormanda kasnak yapan Kıptı Garib oğlu Ahmedi elinden çiftesini almak için kavga çıkararak öldürmesinden ve altı ay sonra çoban Ramazanın otlatmakta olduğu koyunları gasbetmesi üzerine çobanın feryadına gelen köy halkına karşı silah kullanarak Dudu kadını da bu suretle öldürmesinden dolayı Eskişehir'in Çifteler Nahiyesinin Belpınarı Köyünden Çerkes Başcı oğlu

1314 doğumlu **Dobay Osman namı diğer İbrahim** hakkında Afyon Ağır Ceza Mahkemesince hükmolunan ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/05/1932, s.2096)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 704 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 13 gün süre geçmiştir.

*- 704 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/05/1932 tarih ve Esas No. 3/162, Karar No. 23 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "çiftesini almak için kavga çıkartarak Ahmet'i öldürme ve altı ay sonra çoban Ramazan'ın otlatmakta olduğu koyunları gasp etmesi üzerine çobanın feryadına gelen köy halkına karşı silah kullanarak Dudu kadını da öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 22/03/1932 tarih ve 884 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 01/05/1932 tarihli mazbatası **Meclisin 05/05/1932 tarihli 43. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Hasan Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Üç saat 20 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 15 madde ele alınmıştır. Bunlardan beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 8, İçtima 1, 21 Nisan 1932 tarihli otuz dokuzuncu inikattan 31 Mayıs 1932 tarihli elli altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:37 ve zaptın sonuna ekli 135 Sıra sayılı matbua)***

---

5. Isparta'nın Senirkent Nahiyesinin İleköp Köyünden Hasan oğlu Baki'nin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 710 **09/06/1932**

Tahsiline devam arzusunu kabul etmeyen babasının üç koyununu satarak elde ettiği on beş lira ile İstanbul'da bulunan teyzesinin yanına gitmek üzere yola çıkan ve Karahisar yolunu öğrenmek için gece Musa'nın evinde misafir kalan Uluborlu'nun Çeşmeikebir Mahallesinden Dursun oğlu Ali Ağanın oğlu Alinin yolculuk maksadım ve üzerinde para bulunduğunu öğrenen ve yolda Alinin önüne çıkarak tabanca ile öldürüp parasını alan Senirkendin İleküp Köyünden Hasan oğlu 1324 doğumlu **Baki**nin ölüm cezasma çarpılması hakkında Isparta Ağır Ceza Mahkemesince verilen hükmün tahfif ve

tahvilini müstelzim bir sebep görülmediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 13/06/1932, s.2123)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 710 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 1 ay, 11 gün süre geçmiştir.

*- 710 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 05/06/1932 tarih ve Esas No. 3/175, Karar No. 35 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "Ali'yi parasına tamaan öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 28/04/1932 tarih ve 1409 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 05/06/1932 tarihli mazbatası **Meclisin 09/06/1932 tarihli 61. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.40'da Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunlardan ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 9, İçtima 1, 1 Haziran 1932 tarihli elli yedinci inikattan 9 Temmuz 1932 tarihli seksen birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:95 ve zaptın sonuna ekli 189 Sıra sayılı matbua)***

---

6. Artin oğlu Paronak ve Ohanis oğlu Kuyucu Kımis'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 711 **09/06/1932**

Ankara'nın Gecik Mahallesinde eshabı emlakten Fahrettin Efendi ve karısı Nesime Hanımı para ve mücevherlerini çalmağı evvelce diğer iki arkadaşları ile tasmim ederek boğup öldüren ve hizmetkarları Yusuf Ağayı öldürmeğe teşebbüs eyleyen ve maktullerin para ve mücevherlerini gasbeden Ankara'nın Hisarfikara Mahallesinden Ağman oğullarından Ohanes oğlu 1316 doğumlu kuyucu **Kımis** ve Hacıdoğan Mahallesinden Kırşehirli Şirin oğullarından Artin oğlu 1318 doğumlu **Paranok namı diğer Paragon** haklarında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetlerine dair Ankara Ağırceza Mahkemesinden verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülmediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 13/06/1932, s.2123)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 711 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 15 gün süre geçmiştir.

- 711 sayılı Karar, Meclisin 1932 yılı içinde çıkardığı infaz kararları arasında, bir Kararla iki mahkumun infazına ilişkin olan ilk örnektir.

- Ne 711 sayılı Karar metninde ve ne de buna ilişkin Encümen mazbatasında, burada adı geçen iki mahkumun başka suç ortağı olup olmadığına ilişkin bilgi yer almaktadır. Oysa, bu iki mahkumun bir diğer suç ortağı vardı. Salih oğlu Dursun isimli bu kişi, suçun işlenmesinden sonra firar etmiştir ve bilahare yakalanmıştır. Yapılan yargılama sonunda Salih oğlu Dursun da ölüm cezasına çarptırılmış ve Meclisin 16/06/1934 tarih ve 820 sayılı Kararı ile infazına karar verilmiştir. Bunun için bakınız ileride 1934 yılı bahsi içinde.

- 711 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 04/06/1932 tarih ve Esas No. 3/188, Karar No. 33 sayılı Mazbatasına göre,*** *her iki mahkum, "Fahrettin Efendi ile karısı Nesime Hanımı para ve mücevherleri çalmak maksadı ile öldürme ve hizmetkarları Yusuf Ağayı öldürmeye teşebbüs etme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 24/05/1932 tarih ve 1698 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 04/06/1932 tarihli mazbatası ***Meclisin 09/06/1932 tarihli 61. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.40'da Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 2'si infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunlardan birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 9, İçtima 1, 1 Haziran 1932 tarihli elli yedinci inikattan 9 Temmuz 1932 tarihli seksen birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:95 ve zaptın sonuna ekli 187 Sıra sayılı matbua)***

---

7. Erzin'in Karamustafalı Mahallesinden Arık oğullarından Ömer oğlu Ükkaş'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 715 **27/06/1932**

Erzin'in Karamustafalı Mahallesinden Nuri ile Halil'i, sürdüğü tarlanın kendilerine ait olduğunu söyleyerek menetmesinden hasıl ettiği iğbirarla evine gidip mavzerini alarak her ikisini öldüren mezkur mahalleden Arık oğullarından Ömer oğlu 1317 doğumlu **Ükkaş** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair Cebelibereket Ağır Ceza Mahkemesinden verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep gö-

rülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 03/07/1932, s.2140)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 715 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 22 gün süre geçmiştir.

- 715 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 25/06/1932 tarih ve Esas No. 3/207, Karar No. 46 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, "Nuri ve Halil'i sürdüğü tarlanın kendilerine ait olduğunu söyleyerek menetmesinden hasıl ettiği iğbirarla evine gidip mavzerini alarak her ikisini de öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 05/06/1932 tarih ve 1826 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 25/06/1932 tarihli mazbatası ***Meclisin 27/06/1932 tarihli 72. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.00'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. Bir saat 45 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanını iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 9, İçtima 1, 1 Haziran 1932 tarihli elli yedinci inikattan 9 Temmuz 1932 tarihli seksen birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:372 ve zaptın sonuna ekli 224 Sıra sayılı matbua)***

---

8. Susığırlıklı Kara İbrahim oğlu Mustafa ile Hasan oğlu Kara Ahmedin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 725 **07/07/1932**

Kepsuttan Bursa'ya gitmekte olan Gelibolulu seyyar kitapçı Hafız Ahmet Efendiye Bursa yolunu yanlış göstererek birlikte giderlerken para ve eşyasına tama ederek her biri birer ucundan tuttukları iple boğup öldüren ve para ve eşyasını çalan Susığırlığm Baba köyünden Kara İbrahim oğlu 1317 doğumlu **Mustafa** ve Kökçeören Köyünden Hasan oğlu 1316 doğumlu **Kara Ahmet** haklarında icra kılınan muhakeme neticesinde Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesince ölüm cezasına mahkumiyetlerine dair verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezaların infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/07/1932, s.2148)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 725 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 19 gün süre geçmiştir.

- 725 sayılı Karar, 1932 yılında çıkartılan kararlar arasında bir karar içinde iki mahkuma ilişkin ikinci örnektir. Bir önceki benzeri nitelikli işlem, Karar No. 711'dir.

- 725 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 04/07/1932 tarih ve Esas No. 3/215, Karar No. 53 sayılı Mazbatasına göre,*** *her iki mahkum, "para ve eşyasına tamaan seyyar kitapçı Hafız Ahmet'i iple boğarak öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 31/05/1932 tarih ve 1749 sayılı ilamı ile onamış, Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı üzerine dosyaya bakan Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 18/06/1932 tarih ve 144 sayılı ilamı ile Savcılığın itirazını reddederek hükmü onamış ve kesinleştirmiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 04/07/1932 tarihli mazbatası ***Meclisin 07/07/1932 tarihli 80. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Bir saat 20 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunlardan beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 9, İçtima 1, 1 Haziran 1932 tarihli elli yedinci inikattan 9 Temmuz 1932 tarihli seksen birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1932, sf:500-501 ve zaptın sonuna ekli 269 Sıra sayılı matbua)***

- 725 sayılı Karara ilişkin mahkeme hükmü, Savcılığın itirazına konu olarak Temyiz mahkemesi Ceza Umumi Heyeti önüne götürüldüğü ve orada kesinleştiği mazbatada yer almaktadır. Ancak, mazbatada, Savcılığın itiraz noktasına ilişkin bir açıklama yoktur. Bu mazbata meclis önünde görüşülürken hiçbir milletvekili söz alarak soru sormadığı ya da açıklama talebinde de bulunmadığı için, Savcılığın itiraz gerekçesi ile hükmü kesinleştiren Ceza Genel Kurulunun gerekçesi anlaşılamamaktadır.

---

9. Van Vilayetinin Muradiye Kazasının Kanikevan Köyünden Abdullah oğlu Ahmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 739 **22/12/1932**

Van'ın Muradiye Kazasının Kanikevan Köyünden Mehmet oğlu Şeronun zevcesi Elmas ile alaka peyda ederek Elması almak maksadile 1929 senesi şu-

batın on beşinci gecesi su almağa giden Şeronun biraderi Hasoyu katleden ve müteakiben Şeronun dam penceresine gelerek Şeroyu çağırıp biraderin Haso dışarıda seni istiyor demesiyle yataktan kalkan Şeroyu bacadan attığı kurşunla taammüden öldüren ve işbu suçları ika ettikten sonra firarı esnasında kendi karısı Güllüyü de sahipsiz bırakmamak üzere taammüden ot yığınları yanında öldürüp İrana geçerken derdest edilen mezkur köyden 1305 tevellütlü Abdullah oğlu **Ahmed**in ölüm cezasına çarptırılmasına dair verilen hüküm ve ilamın, af veya tahvil veya tahfifini mucip bir hal görülememiş olduğundan, infazına karar verilmiştir.

(RG, 27/12/1932, s.2288)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 739 sayılı Kararındaki ve buna ilişkin aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgilerden hareketle mahkumun ölüm bekleyişi süresini belirlemek mümkün olmamıştır. Çünkü, diğer mazbatalardan farklı olarak, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin hükmü onama tarihi mazbatada gösterilmemiştir. Buna karşılık, bu Karara ilişkin Başvekaletin tezkeresi 08/02/1932 tarih ve 6/2677 sayılıdır. Mahkeme hükmünün onanması tarihinin Başvekalet tezkere tarihi olan Şubat 1931'den kısa bir süre öncesine denk düştüğü varsayılacak olursa, hükmün onanması ile infaz kararı arasında yaklaşık 10-11 ay kadar bir süre geçtiği kabul edilebilir.

- 739 sayılı Karar metninde, önceki ve sonraki kararlardan farklı olarak, hüküm tesis eden alt derece mahkemesi de gösterilmemiştir. Ancak, bu karar ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, hükmü Van Ağır ceza Mahkemesi tesis etmiştir.

*- 739 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 19/12/1932 tarih ve Esas No. 3/241, Karar No. 7 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "ilişki kurduğu Şero'nun karısı Elmas'ı almak maksadıyla, önce Şero'nun kardeşi Haso'yu, ardından Şero'yu taammüden öldürme ve bilahare firar ederken sahipsiz bırakmamak için kendi karısı Güllü'yü de taammüden öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi onamıştır. Mazbatada onama tarih ve sayısı gösterilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almış olmalıdır. Mazbatada açık bir ifade yoktur. Ancak, imzalar bölümünde, hiçbir üyenin muhalif kaldığına ilişkin kayıt bulunmadığından, kararın oybirliği ile alındığı sonucu çıkmaktadır.

*- Encümenin 19/12/1932 tarihli mazbatası **Meclisin 22/12/1932 tarihli 15. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.05'de Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.50'de kapanmıştır. 45 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanın üç sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam*

*bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 11, İçtima 2, 1 Kanunuevvel 1932 tarihli onuncu inikattan 31 Kanunuevvel 1932 tarihli on sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1933, sf:41 ve zaptın sonuna ekli 30 Sıra sayılı matbua)***

---

10. Sivereğin Camiikebir Mahallesinden Kirkor oğlu Karabet namı diğer mühtedi Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 740 **24/12/1932**

1930 senesi Şubatı içinde Sivereğ'in Camiikebir Mahallesinden Acem Zade Hamit Efendinin hizmetçisi Yazo kız Viranşehir yolunda gitmekte iken, arkadaşı olup ağır hapis ile mahkum olan Haydar ile beraber mezburenin önüne çıkarak cebren ırzına geçip kızlığını bozduktan sonra cürümü gizlemek ve delil ve emarelerini ortadan kaldırmak maksadile mezbureyi boğup öldürerek eşyasını dahi yakmış olan Kirkor oğlu 1319 doğumlu **Karabet namı diğer mühtedi Mustafa**nın ölüm cezasına çarpılmasına dair verilen hükmün, af veya tahvil veya tahfifini mucip bir hal görülemediğinden, infazına karar verilmiştir.

(RG, 27/12/1932, s.2288)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 740 sayılı Kararındaki ve buna ilişkin aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgilerden hareketle mahkumun ölüm bekleyişi süresini belirlemek mümkün olmamıştır. Çünkü, diğer mazbatalardan farklı olarak, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin hükmü onama tarihi mazbatada gösterilmemiştir. Buna karşılık, bu Karara ilişkin Başvekaletin tezkeresi 11/08/1932 tarih ve 6/1889 sayılıdır. Mahkeme hükmünün onanması tarihinin Başvekalet tezkere tarihi olan Ağustos 1931'den kısa bir süre öncesine denk düştüğü varsayılacak olursa, hükmün onanması ile infaz kararı arasında yaklaşık 5-6 ay kadar bir süre geçtiği kabul edilebilir.

- 740 sayılı Karar metninde, önceki ve sonraki kararlardan farklı olarak, hüküm tesis eden alt derece mahkemesi de gösterilmemiştir. Ancak, bu karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, hükmü Urfa Ağır ceza Mahkemesi tesis etmiştir.

*- 740 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 20/12/1932 tarih ve Esas No. 3/231, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "Yazo'nun cebren kızlığını bozduktan sonra öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi onamıştır. Mazbatada onama tarih ve sayısı gösterilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almış olmalıdır. Mazbatada açık bir ifade yoktur. Ancak, imzalar bölümünde, hiçbir üyenin muhalif kaldı-

ğına ilişkin kayıt bulunmadığından, kararın oybirliği ile alındığı sonucu çıkmaktadır.

- Encümenin 20/12/1932 tarihli mazbatası ***Meclisin 24/12/1932 tarihli 16. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.00'de Hasan Beyin Başkanlığında açılmış ve 14.20'de kapanmıştır. Sadece 20 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 3 madde ele alınmıştır. Bunlardan üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 11, İçtima 2, 1 Kanunuevvel 1932 tarihli onuncu inikattan 31 Kanunuevvel 1932 tarihli on sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1933, sf:51 ve zaptın sonuna ekli 33 Sıra sayılı matbua)***

Genel tablo: 1932

Toplam infaz kararı sayısı	10 (İlk Karar No. 699; son Karar No. 740)
Toplam mahkum sayısı	12
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1
Mahkumların cinsiyeti	erkek
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 711 (2 mahkum); No. 725 (2 mahkum)

Mahkumların ölüm bekleyişi süresi

Karar No.	Ölüm bekleyişi süresi
699	1 ay, 10 gün
701	2 ay, 27 gün
703	4 ay, 8 gün
704	1 ay, 13 gün
710	1 ay, 11 gün
711	15 gün
715	22 gün
725	19 gün
739	Tahmini 10-11 ay
740	Tahmini 4-5 ay

İnfazına karar verilenlerin yaşları

Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
699	1311 (1895)	37
701	1313 (1897)	35
703	1310 (1894)	38
704	1314 (1898)	34
710	1324 (1908)	24
711	1. mahkum: 1318 (1902) 2. mahkum: 1316 (1900)	1. mahkum: 30 2. mahkum: 32
715	1317 (1901)	31
725	1. mahkum: 1317 (1901) 2. mahkum: 1316 (1900)	1. mahkum: 31 2. mahkum: 32
739	1305 (1889)	43
740	1319 (1903)	29

Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 710 - 24 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 739 - 43 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	33
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Tarsus; Eskişehir; Muğla; Afyon; Isparta; Ankara; Cebelibereket; Balıkesir; Van; Urfa
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 6; Nahiye/İlçe/İl: 6
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok

1933 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 184

**** Ilgaz'ın Karacaören Nahiyesinin Köprülü Köyünden Ali oğlu Hatip Hasan'ın mahkum olduğu ölüm cezasının on beş sene ağır hapse tahviline dair** 184

Karar No: 755 04/05/1933 184

1. Priştineli Ömer oğlu Recep ve İbrahim oğlu Arnavut İsmail'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 187

Karar No: 759 20/05/1933 187

2. Kütahya'nın Cebrail Köyünden Mehmet oğlu Halil'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 188

Karar No: 760 20/05/1933 188

3. Asker kaçağı Çanak Ali'nin ölüm cezasına çarpılması hakkında 189

Karar No: 761 20/05/1933 189

4. Sivas'ın Velittin Köyünden Emin oğlu İsmail'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 190

Karar No: 771 05/06/1933 190

5. Bireciğin Meydan mahallesinden Kasım oğlu Ali'nin ölüm cezasına çarpılması hakkında 191

Karar No: 789 02/12/1933 191

6. Miktat oğlu Ömer'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 192

Karar No: 790 07/12/1933 192

Genel tablo: 1933 200

1933 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

**** Ilgaz'ın Karacaören Nahiyesinin Köprülü Köyünden Ali oğlu Hatip Hasan'ın mahkum olduğu ölüm cezasının on beş sene ağır hapse tahviline dair**

Karar No: 755 **04/05/1933**

Ilgaz'ın Karacaören nahiyesinin Köprülü köyünden Mehmet oğlu Hamdi'yi, aralarında bir değirmen davasından dolayı hasıl eylediği iğbirarla öldürtmeği tasmim ve öldürecek adam bulamayınca taammüden tüfekle öldürmekle maznun, mezkur köyden Battal oğullarından Ali oğlu 1302 doğumlu **Hatip Hasan** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde isnat olunan suç sabit görülerek Çankırı ağır ceza mahkemesinden verilmiş olan ölüm cezasının, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesinin Büyük Meclise verdiği salahiyete istinaden, on beş sene ağır hapse tahviline karar verilmiştir.

(RG, 09/05/1933, s.2396)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 755 sayılı Karar metninde bir dizgi hatası olarak Büyük Millet Meclisi yerine "Büyük Meclis" ifadesi geçmektedir.

- Öte yanda, bu karar, bazı başka çalışmalarda -örneğin, Kamil Ateşoğulları, Bir İnsanlık Suçu Ölüm Cezası, 1997, sf:95- cezası infaz edilenler arasında gösterilmiştir. Halbuki, bu mahkumun cezası Meclis tarafından hapse dönüştürülmüştür.

- TBMM'nin 755 sayılı Kararına ilişkin aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile ölüm cezasının 15 yıl hapse tahviline karar verilmesi arasında 9 ay, 3 gün süre geçmiştir.

- 755 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 29/04/1933 tarih ve Esas No. 3/226, Karar No. 16 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, Hamdi'yi aralarında bir değirmen davası nedeniyle ortaya çıkan anlaşmazlıktan ötürü taammüden "öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 31/07/1932 tarih ve 2488 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, ölüm cezasının müebbet ağır hapse tahviline oyçokluğu ile, (yani, 5'e karşı, mazbatadaki imza sayısı toplamına göre 7 oyla; ancak mazbata muharririnin aşağıda referansı verilen oturumdaki konuşmasında verdiği bilgiye göre ise 9 oyla) karar vermiştir. Mazbatada cezanın müebbet hapse çevrilmesi yönündeki çoğunluk oyunun gerekçesi yer almamaktadır.

Azınlıkta kalan 5 üye, infaz değil, ölüm cezasının 15 yıl hapse tahvili yönünde oy kullanmışlardır. Mazbatada, azınlık oyunun gerekçesi de yazılı değildir.

- Encümenin 29/04/1933 tarihli mazbatası ***Meclisin 04/05/1933 tarihli 45. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.00'de kapanmıştır. 50 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanın iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunlardan dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine bazı milletvekilleri söz almıştır.*

- Yozgat milletvekili Süleyman Sırrı Bey – *"Ekalliyet ve ekseriyet noktai nazarlarını izah etsinler.*

- Kocaeli milletvekili ve Adliye Encümeni mazbata muharriri Salahattin Bey – *"...İlamlara ve diğer evraka nazaran adli hata sayılacak bir zühul ve kanuni noksan görülmemiştir. Yalnız evrakın tetkikinde encümence hasıl olan bir kanaate göre teşkilatı esasiye kanununun 26 ncı maddesinin Meclisi Aliye cezanın tahvil ve tahfifi hakkında bahşettiği salahiyetin bu mahkum için de istimal edilmesinin teklifi esasında encümen ittifak etti. Değiştirilecek cezanın ne olacağını münakaşa ettik.* ***Beş arkadaşımız bu cezanın 15 sene ağır hapis olmasının teklifi reyinde bulundular. Diğer 9 arkadaş ta tahvil ve tahfif için bir kanuni sebep gösterilemediğinden göre ancak Meclisi Alinin af hususunda, tahvil ve tahfif hususunda esbabı mucibesiz takdir salahiyetini istimal edeceğine göre bu işte madalet esası üzerine düşünen encümen atiyen her hangi bir şekilde bir mesele zuhur ederse bu hükmün infaz edilmesi neticesine varılarak gayrı kabili telafi bir vaziyet karşısında kalmamak kafidir, o itibarla ancak ölüm cezası infaz edilmesin, dendi ve müebbet ağır hapse tahvil hususu buna binaen Meclisi Aliye ekseriyetle arz edildi.*** *Sebepler bundan ibarettir."*

- Isparta milletvekili Mükerrem Bey – *"Encümence ölüm cezasının tebdili sebebini izah buyurmadılar."*

- Salahattin Bey (Devamla) – *"Ölüm cezasının tahvil ve tahfifi meselesinde arz ettiğim tetkik olunan ilama göre maddi bir hata, hatai adli dediğimiz kanuni bir zühul yoktur. (O halde?, sesleri)."*

- Süleyman Sırrı Bey – *"Cürmü neymiş?"*

- Salahattin Bey (Devamla) – "Fakat o ilam veren mahkeme kanaati vicdaniyesine göre hükmü vermiştir. Üç defa mahkemei temyizden nakzedilmiştir. Gene mahkeme ölüm cezası suretindeki kararında ısrar ederek Mahkemei temyize gönderilmiş ve dördüncü defasında ekseriyetle kabul edilmiştir. Şimdi takdiri vicdanisini mutlak suretle istimale selahiyettar olan hakimin neden bu şekilde ceza verdin diye maddi bir sebebi kanuni bulunmadıkça muahezesi ve bu hükmün tebdili icap etmez. Fakat hükmün infazı ve kesbi katiyet etme-

si başkadır. Ölüm cezalarını infazı için, bir Türk vatandaşının izalei vücudu olduğu için, Meclisi Alinin ayrıca bir karar vermesi teşkilatı esasiye kanununun icabındandır. Şimdi teşkilatı esasiye kanununun 26 ncı maddesi, hukuku hükümraniyeden olan bu salahiyeti Meclisi Aliye verdiği için bila esbabı mucibe tahvil ve tahfif hakkında salahiyetini istimal etmesine bir mani yoktur. Encümenimiz de bu salahiyetin istimaline bu mahkumun halini şayeste görmüştür. (Sebep?, sesleri). Sebep göstermeyiz. (Gürültüler). Çünkü, müsaade buyurun, kesbi katiyet etmiş olan ilamatın tebdil ve tağyirine memleketimizde hiçbir yer salahiyettar değildir. Yalnız hatayi kanuni görseydik af suretile, başka suretle veyahut iadei muhakeme esbabı varsa o şekilde evrakı iade eder, başka bir karar ittihaz ederdik..,"

- ***Süleyman Sırrı Bey*** – *"Bu adam ne cürüm işlemiş?"*

- ***Salahattin Bey (Devamla)*** – *"İşlediği cürüm tevzi edilen mazbatada yazılıdır. Bu adam maktulle bir değirmene ortakmış."*

- ***Süleyman Sırrı Bey*** – *"Belki benim anlamak kabiliyetim az."*

- ***Salahattin Bey (Devamla)*** – *"Okuma meselesidir. Evet, bir değirmen meselesinden dolayı aralarında niza varmış. Birkaç yerde bu adamın vücudunu izale ettireceğim, diye söylemiş. Fakat adam bulamamış. Maktul değirmeninde otururken bir aralıktan tüfek kuruşunu ile olduğu yerde öldürülmüş. Bu zan altındaki takibatı kanuniye yapılmış ve mahkemeye sevk edilmiş. Kendisinin sabaha karşı tüfekle dolaştığını gören şahit vardır. Tüfek muayene edilmiş, ona göre bir takım deliller toplanmıştır. Bu deliller karşısında tetkikat yapılmış, neticede hakimin vicdani kanaati ile bu değirmen meselesinden hasıl olan iğbirara binaen taammüden öldürdüğü gösterilmiş ve ölüm cezası verilmiştir."*

- ***Gaziantep milletvekili Reşit Bey*** – *"Teşkilatı esasiye kanununun 26 ncı maddesi mucibince ölüm cezasına çarpılan bir şahsın af, tahfif veya tahvili cezası şeklinde Meclisi Aliye bir salahiyet verilmiştir.* ***Şimdiye kadar bu salahiyet kullanılmamış da bu işte niçin kullanılıyor? Bendeniz ölüm cezasına taraftar değilim, hapse tahvili daha iyi olur. Yalnız bu teşkilatı esasiye kanunundaki salahiyet bu şahıs hakkında mıdır?"*** *(Mazbata reye konulsun, sesleri)*

- ***Salahattin Bey*** – *"...Teşkilatı esasiye kanununun 26 ncı maddesinde hukuki hükümraniden olan imtiyaz vermek, kanun vazetmek ve daha bunun gibi bir takım Salahiyetleri Meclis kendine alıkoymuştur.* ***Bu salahiyetlere dahil olan ölüm cezasının hiçbir esbabı mucibe göstermeksizin tahfif ve tahviline karar verebilir. Yalnız mahkemenin, hakimin vicdani kanaatini, hükmünü tağyir edebilecek bir sebep dermeyan edilemez. Dermeyan edilirse hatayı adlinin kanuni yollarla tashihine gidilir.*** *Şimdi burada bu demektir ki,* ***farz buyurunuz, Adliye encümenini teşkil eden azalar hakim olsaydılar, bu meselede ölüm cezası vermeyeceklerdi. Benim kanaati vicdaniyem bu merkezdedir.*** *Ama Çankırı ağır ceza mahkemesi ölüm cezasına layık görmüş, bunu mafevki olan*

temyiz mahkemesi de tasdik ettikten sonra karar katileşmiştir. Şimdi Meclisi Alide ihtisas encümeni olan Adliye encümeniniz böyle bir teklif yapıyor. Heyeti Aliyeniz hakemdir. İsterseniz encümeninizin teklifini, isterseniz mahkemenin kararını kabul edersiniz."

-Başkan – "Bir takrir vardır. 'Yüksek Riyasete. 15 seneye indirilmesini teklif ederim. Zülfü (Diyarbakır)'. Mahkeme idama mahkum etmiş. Encümenin ekseriyeti müebbet hapse tahviline karar vermiş. Akalliyet ise 15 sene hapis teklif ediyor. Akalliyetin teklifini, yani cezanın 15 seneye tahvilini evvela reyinize arz edeceğim. 15 seneye indirilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Takrir kabul edilmiştir. (Alkışlar)".

*Bu görüşmelerin ardından mazbata, cezanın 15 yıla hapse tahvili şeklinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 15, İçtima 2, 1 Mayıs 1933 tarihli kırk dördüncü inikattan 31 Mayıs 1933 tarihli altmış dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1933, sf:19-21 ve zaptın sonuna ekli 150 Sıra sayılı matbua)***

1. Priştineli Ömer oğlu Recep ve İbrahim oğlu Arnavut İsmail'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 759 **20/05/1933**

Manisa'nın Kökçe köyünden Sait oğlu Mahmut'u parasına tamaan yaraladıktan sonra kaçarken yakalayarak biri elini ve ayağını tutup ve diğeri de boğazlayarak öldürdükleri iddia edilen Hamidiye Mahallesinden Priştineli Ömer oğlu 1320 doğumlu **Recep** ve Menteşbaba mahallesinden İbrahim oğlu 1316 doğumlu **Arnavut İsmail** haklarında hükmedilmiş olan ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezaların infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/05/1933, s.2410)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 759 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün verilmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 24 gün süre geçmiştir.

- 759 sayılı Karar metninde, hüküm tesis eden alt derece mahkemesi gösterilmemiştir. Ancak, Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, hükmü Manisa Ağır ceza Mahkemesi tesis etmiştir.

*- 759 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 13/05/1933 tarih ve Esas No. 3/282, Karar No. 27 sayılı Mazbatasına göre,** her iki mahkum müştereken, "Mahmut'u parasına tamaan yaraladıktan sonra öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 26/02/1933 tarih ve 191 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 13/05/1933 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/05/1933 tarihli 54. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infaza ilişkin toplam 29 madde vardır ve saat 16.05'e kadar bunlardan 6'sı görüşülmüştür. Görüşülen gündem maddelerinden üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 15, İçtima 2, 1 Mayıs 1933 tarihli kırk dördüncü inikattan 31 Mayıs 1933 tarihli altmış dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1933, sf:183 ve zaptın sonuna ekli 180 Sıra sayılı matbua)***

---

2. Kütahya'nın Cebrail Köyünden Mehmet oğlu Halil'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 760 **20/05/1933**

Kütahya'nın Cebrail Köyünden Ali Osman kızı Hamide'yi cebren kaçırarak dağda ırzına geçmeğe muvafakat etmemesinden dolayı mezbureyi on bir yerinden yaralayıp işkence ile boğazından kesmek suretiyle öldüren mezkur köyden Karavelioğullarından Memet oğlu 1321 doğumlu **Halil** hakkında hükmedilmiş olan ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/05/1933, s.2410)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 760 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün verilmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 16 gün süre geçmiştir.

- 760 sayılı Karar metninde, hüküm tesis eden alt derece mahkemesi gösterilmemiştir. Ancak, Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, hükmü Kütahya Ağır ceza Mahkemesi tesis etmiştir.

- 760 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 13/05/1933 tarih ve Esas No. 3/288, Karar No. 25 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, "Hamide'yi cebren kaçırma, ırzına geçmeğe direnmesi üzerine on bir yerinden yaralayıp işkence ile boğazından kasmak suretiyle öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 04/03/1933 tarih ve 12 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 13/05/1933 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/05/1933 tarihli 54. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infaza ilişkin toplam 29 madde vardır ve saat 16.05'e kadar bunlardan 6'sı görüşülmüştür. Görüşülen gündem maddelerinden dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 15, İçtima 2, 1 Mayıs 1933 tarihli kırk dördüncü inikattan 31 Mayıs 1933 tarihli altmış dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1933, sf:183-184 ve zaptın sonuna ekli 181 Sıra sayılı matbua)***

---

3. Asker kaçağı Çanak Ali'nin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 761 **20/05/1933**

Hasa Nahiyesinin Tiyek Köyünden Demirci oğullarından 1320 doğumlu Ahmet oğlu **Çanak Alinin** askerden kaçarak diğer arkadaşlarile çete halinde şekavet yapmak üzere dolaştıkları sırada Söğüt hudut Karakolunu basıp nöbetçi nefer Hasanı şehit etmek fiilinden dolayı 6 ncı Kolordu Askeri Mahkemesince icra kılınan muhakeme neticesinde merkum Alinin ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın Askeri Ceza Kanununun 20 inci maddesinin 2 numaralı fıkrasına göre infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/05/1933, s.2410)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 761 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün verilmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 3 ay, 12 gün süre geçmiştir.

- 761 sayılı Karar metninde, bu dönemdeki benzeri diğer kararlardan farklı olarak, hüküm tesis eden yargı yerinin 6. Kolordu Askeri Mahkemesi olduğu belirtilmiştir.

- 761 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 13/05/1933 tarih ve Esas No. 3/277, Karar No. 26 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, "askerden kaçarak diğer arkadaşları ile çete halinde şekavet yapmak üzere dolaştıkları sırada Söğüt hudut karakolunu basarak nöbetçi er Hasan'ı şehit etmek fiilinden dolayı" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Askeri Temyiz Mahkemesi Birinci Dairesi 08/02/1933 tarih ve 74 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 13/05/1933 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/05/1933 tarihli 54. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.10'da Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 3'ü infaza ilişkin toplam 29 madde vardır ve saat 16.05'e kadar bunlardan 6'sı görüşülmüştür. Görüşülen gündem maddelerinden beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 15, İçtima 2, 1 Mayıs 1933 tarihli kırk dördüncü inikattan 31 Mayıs 1933 tarihli altmış dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1933, sf:184 ve zaptın sonuna ekli 183 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 20/05/1933 tarihli 54. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.759-761) ile toplam 4 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

4. Sivas'ın Velittin Köyünden Emin oğlu İsmail'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 771 **05/06/1933**

Tokattan mahsullerini hayvanlarına yükleterek Sivas'a getirmekte olan Ahmet ve Sabriye'yi** cebren soyduktan sonra cürümlerini saklamak için boyunlarına ip geçirip her biri birer ucundan çekmek suretiyle boğarak öldüren Veysel* ile Sivas'ın Velittin köyünden Emin oğlu 1321 doğumlu **İsmail** haklarında icrâ kılınan muhakeme neticesinde Sivas Ağır Ceza Mahkemesince her ikisi için hükmedilen ölüm cezalarından Veysel hakkındaki ilam Temyiz Mahkemesince tasdik olunmuş ve Büyük Millet Meclisince de verilen karar üzerine mezkur ceza infaz olunduktan sonra İsmail hakkındaki hükmün nakzına mebni tekrar icra edilen muhakeme üzerine İsmail'in de ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen hükmün tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 10/06/1933, s.2423)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 771 sayılı Kararında, karara konu İsmail isimli mahkumun suç ortağı Veysel isimli bir başka mahkumun cezasının, Meclisin daha önce verdiği bir kararla infaz edildiği bilgisi yer almaktadır. Yollaması yapılan bu karar, TBMM'nin 22/06/1931 tarih ve 640 sayılı Kararı olup, "Sivas'ta oturan Tercan'ın Kargın Köyünden Kerim oğlu 1318 doğumlu Veysel" hakkındadır. Bunun için yukarıda 1931 yılı kararları listesine bakınız.*

*- ** TBMM'nin 640 sayılı Kararında, maktullerden ilki Ahmet, ikincisi ise Sabri olarak geçmesine karşın, 771 sayılı Kararda, ikinci maktulün ismi Sabriye şeklinde gösterilmiştir.*

- TBMM'nin 771 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün verilmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- 771 sayılı Karar metninde, bu dönemdeki benzeri diğer kararlardan farklı olarak, hüküm tesis eden yargı yerinin Sivas Ağır Ceza Mahkemesi olduğu belirtilmiştir.

*- 771 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 31/05/1933 tarih ve Esas No. 3/321, Karar No. 34 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum Meclisin 1931 tarih ve 640 sayılı Kararı ile ölüm cezasının infazına karar verilen suç ortağı Veysel ile birlikte, "Ahmet ve Sabri'yi cebren soyduktan sonra cürümlerini saklamak için boyunlarına ip geçirip her biri birer ucundan çekmek suretiyle boğarak öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 08/05/1933 tarih ve 821 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 31/05/1933 tarihli mazbatası **Meclisin 05/06/1933 tarihli 66. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.00'de Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Oturumun uzun sürmesinin sebebi, Türk Ceza Kanunu dahil bazı yasalarda değişiklik yapılması hakkında müzakerelerin yer almasıdır. Görüşülen gündem maddelerinden üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan; mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 16, İçtima 2, 3 Haziran 1933 tarihli altmış beşinci inikattan 12 Haziran 1933 tarihli yetmişinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1933, sf:43 ve zaptın sonuna ekli 267 Sıra sayılı matbua)***

---

5. Bireciğin Meydan mahallesinden Kasım oğlu Ali'nin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 789 **02/12/1933**

Bireciğin Meydan mahallesinden Şeyh Taha oğullarından Kasım oğlu 1313 doğumlu **Ali**nin, 1932 nisanının 10 uncu günü Birecik'te otelci Mustafa oğlu Deli Mehmet ile Kahveci Mehmet oğlu Dayı Mehmet Aliyi bir zaman ve mekanda kasten öldürdüğü anlaşılmakla Urfa Ağır Ceza mahkemesi tarafından muhakemesi icra olunarak merkumun ölüm cezasile cezalandırılmasına dair verilen hükmün tenzil veya tahfifini* müstelzim bir sebep görüleme-

diğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur hükmün infazına karar verilmiştir,

(RG, 07/12/1933, s.2572)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 789 sayılı Kararında, önceki ve sonraki kararlardan farklı olarak, "hükmün tahfif ve tahvili" ifadesi yerine, "hükmün tenzil ve tahfifini" ifadesi kullanılmıştır.*

- TBMM'nin 789 sayılı Kararında da, buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi gösterilmemiştir. Bu Karar ilişkin Başvekalet tezkeresi 08/11/1933 tarihlidir. Hükmün bu tarihten kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareket edilirse, hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi arasında tahmini 1-2 ay süre geçtiği kabul edilebilir.

*- 789 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 28/11/1933 tarih ve Esas No. 3/372, Karar No. 5 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "10 Nisan 1932 günü Birecik'te Deli Mehmet ve Dayı Mehmet isimli iki kişiyi bir zaman ve mekanda kasten öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi onamıştır; ancak bunun tarih ve sayısı Kararda da , mazbatada da yer almamaktadır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 28/11/1933 tarihli mazbatası **Meclisin 02/12/1933 tarihli 8. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.05'de Hasan Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Görüşülen gündem maddelerinden dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 19, İçtima 3, 2 Kanunuevvel 1933 tarihli sekizinci inikattan 28 Kanunuevvel 1933 tarihli yirminci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:9 ve zaptın sonuna ekli 20 Sıra sayılı matbua)***

---

6. Miktat oğlu Ömer'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 790 **07/12/1933**

Bulanık Kasabasında mektep hademesi Miktat oğlu 1321 doğumlu **Ömer**in, 1931 senesi içinde, mezkur kasabada oturan İbrahim oğlu Mohoyu, karısı Nazife ve Seviş oğlu Ömer kızı Hediyenin yardım ve muavenetleriyle geceleyin ve taammüden yatağında bıçakla öldürerek bir yorgana sarıp kuyuya at-

tığı Muş Ağır Ceza Mahkemesinde cereyan eden muhakeme ile anlaşılmasına mebni merkumun ölüm cezasile ve diğer yardımcıları olan Nazife ve Hediyenin de onar sene müddetle ağır hapis cezasile mahkumiyetlerine mütedair mezkur mahkemeden verilen ilamın Temyiz Birinci Ceza dairesince tasdik olunduğu anlaşılmış ve merkum Ömer hakkında verilen ölüm cezasının tahfif ve tahvilini mucip bir sebep görülememiş olduğundan Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince ilam hükmünün infazına karar verilmiştir,

(RG, 12/12/1933, s.2576)

Derleyenin notu: TBMM'nin 790 sayılı Kararında da, buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi gösterilmemiştir. Bu Karar ilişkin Başvekalet tezkeresi 21/06/1933 tarihlidir. Hükmün bu tarihten kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareket edilirse, hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi arasında tahmini 6-7 ay kadar bir süre geçtiği kabul edilebilir.

- 790 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/12/1933 tarih ve Esas No. 3/338, Karar No. 6 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, "İbrahim oğlu Maho'yu, karısı Nazife ve Ömer kızı Hediye'nin yardımı ile geceleyin ve taammüden yatağında bıçakla öldürerek bir yorgana sarıp kuyuya atma" fiilinden ölüm cezasına ve suç ortakları Nazife ve Hediye ise onar yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi onamıştır; ancak bunun tarih ve sayısı Kararda da , mazbatada da yer almamaktadır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 03/12/1933 tarihli mazbatası ***Meclisin 07/12/1933 tarihli 10. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.00'de Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Bir saat, 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşu ve bir soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, 1'i infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Görüşülen gündem maddelerinden birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine söz alan milletvekilleri çıkmıştır.*

- Tekirdağ milletvekili Celal Nuri Bey *– Konuşmacı, mazbatadaki bilgilerin yetersiz olduğunu belirterek,* ***"Doğrusunu söyleyeyim şu kadar çok az bir malumat üzerine bendeniz elimi kaldıracak vaziyette değilim. (Gürültüler)"***

- Diyarbakır milletvekili Kazım Paşa – "Biz kaldırırız." *(Derleyen: Kazım Paşa ölüm cezası taraftarıdır. Daha önce, Meclisin 03/12/1931 tarih ve 663 sayılı Kararına ilişkin Encümen mazbatası Meclisteki görüşülürken "Bunla-*

rı yakalım. Başka ceza yok mu acaba?" şeklinde tepkisini dile getirmişti. Bunun için bkz., 1931 yılındaki infaz kararları bölümü.)

- Kocaeli milletvekili Adliye Encümeni namına Salahattin Bey – "Prensibiniz o." *(Derleyen: Burada kastedilen, Celal Nuri Beyin ölüm cezasına prensip olarak karşı olduğudur.)*

- Celal Nuri Bey (devamla) *– "Merhamet buyurunuz. Prensibimi uzun uzadıya söyleyeyim. Adliye encümeninin muhterem muharriri cevabını versin."*

- Salahattin Bey *– "Münakaşaya hazırız."*

- Celal Nuri Bey *– "Daha hiçbir şey söylemeden başladınız. Bunun için uzun boylu çalıştım, çalıştıklarımı söyleyeceğim."*

- Reis *– "Mevzua ait olsun, yani ölüm kararının kabul veya ademi kabulü hakkında olsun."*

- Celal Nuri Bey *– "Sadet dahilinde söyleyeceğim. (Devam, sesleri)"*

- Aksaray milletvekili Besim Atalay *– "Ayrıca bir idam cezası lazım mıdır, değil midir bahsi açılınca söylersiniz."*

- Celal Nuri Bey (Devamla) *– "Sadetten çıkmıyorum...Her hüküm ait olduğu mahkemeden verilen karar üzerine infaz edilir. Bunun bir tek istisnası vardır. Onu da teşkilatı esasiye kanunumuzun 26 ncı maddesi ifade şöyle ediyor... Bunun küçük bir istinası vardır ki, o da Reisicumhur Hazretlerine verilen ufak bir haktır, büyük bir hak değildir. Niçin her hüküm, derhal infaz olunur da bu olunmaz? Çünkü efendiler,* ***idam hükmü kabili iade olmayan bir cezayı müstelzimdir... Devletlerden bazısı idam cezasını ilgaya kadar vardırmışlardır.*** *Ben bu kürsüde ilga veya ademi ilga hakkında bir şey söylemeyeceğim, sadet o değildir.* ***Burada bizim vazifemiz bu yüksek udul vazifesini ifa etmektir. Her maddede, her sadette bir esbabı muhaffefe aramak mecburiyetindeyiz. Eğer öyle olmasaydı bu işlerin buraya gelmemesi lazım gelirdi. Adliyenin verdiği hükümler doğrudan doğruya icra olunmak lazım gelirdi. Miktat oğlu olsun, ne oğlu olursa olsun, behemehal bunu ayrıca tetkik etmek ve ayrıca esbabı mucibesini bilmek, affa medar olacak bir milyonda bir sebep var mıdır, yok mudur, aramak mecburiyetindeyiz."***

- Yozgat milletvekili Süleyman Sırrı Bey *– "İle değen, saman çuvalına değer."*

- Celal Nuri Bey (Devamla) *– "Efendim, saman çuvalına benzemez.* ***Bu heyet, Türk milletinin hakkı hayatına tasarruf eden bir Meclistir. Bu Meclis bunu uzun boylu, inceden inceye tetkik eder, uzun boylu tetkike vabeste ise bekler, hatta aradan seneler geçer. Nitekim her devletin adliye sicillatında böyle şeyler pek çoktur. (Gürültüler, devam sesleri)"***

- Çanakkale milletvekili Ziya Gevher Bey *– "Bunun müstesnaları da bulunabilir."*

- Celal Nuri Bey (Devamla) *– "Zannedilmesin ki her idamn hükmünün*

infazında bir maslahat, bir içtimai menfaat vardır. Fransa'da 1789 inkılabında giyotinler işlerken giyotinlerin altında katil fiili irtikap edildiği vardır. Bu, fenni hukukta insaniyete taalluk eden ibret işidir. Esasen bu gibi idamlar ibreti temin ediyor mu? Binaenaleyh prensip itibariyle her temyiz kararı infaz olunur denemez. Bir de meclislerin bir vazifei merhameti vardır. Bu vazifei merhamet başka memleketlerde..."

- Antalya milletvekili Rasih Bey – "Daha evvel ölenlere merhamet etmez mi Meclis?"

- Celal Nuri Bey (Devamla) – "Lütfen devam edeyim efendim. Onun için bu işi müşfikafane tetkik etmek üzere her yerde gerek Reisicumhur ve gerek Hükümdar var. Bu vazife bunlara teffiz edilmiştir. Bizim teşkilatı esasiye kanunumuza da böyle bir hakkın Reisicumhura verilmesine dair bir madde konulmuştu, o vakit bazı muhalif arkadaşlar böyle bir hakkın verilmemesinde ısrar ettiler ve madde bu şekle girdi. Herhalde böyle bir hakkın yüksek bir zatın elinde bulunması daha doğrudur...Zannederim ki Resicumhur bu işi daha iyi yapabilir, tarafeyni çağırır ve işi tamamiyle anlayabilir." Konuşmacı, Fransa'dan yakın tarihli bir örnek verdikten sonra şöyle devam etmiştir. "...Bizim Adliye encümeni şöyle karar veriyor: Gece yarısı taammüden katlettiğinden tahvili cezaya sebep görülmedi...gibi esbabı mucibeden sonra tasdik edilmek üzere Meclise arz ediyor. Ben bu kadar esbabı mucibe ile bu hükmü kabul edemem. Eğer her taammüt için hükmün infazı lazım gelseydi, teşkilatı esasiye kanununun 26 ncı maddesine bu hükmün konması lazım gelmezdi. Taammüden katillerin cezası behemehal idamdır denirdi ve Heyeti Aliye bunu, hiçbir suretle tetkik edemez, denirdi. Burada ben ne sebep, ne bir şey görmüyorum. Bir çok yerlerde Adliye vekaletinin adı yalnız Adliye Vekaleti değil, aynı zamanda af vekaletidir. (Nerede, sesleri) Bir çok yerlerde, mesela İtalya'da. Orada adaletle ne kadar iştigal edilirse, af meselesi ile de o derece iştigal edilir. Adliye vekaleti adeta bir merhamet müddeiumumisi yerine geçer. Bu suretle vazifesini de yapar. Sonra her şeyden evvel bir maslahat gözetmek lazım gelir. Bundan maksat, bir ibreti müessire olmaktır, değil mi efendim? Acaba buna hacet var mıdır, yok mudur? Bizim memleketimizde ihsaiyat ne diyor? İstatistiklere nazaran cürüm fazla mıdır, az mıdır? Bu istatistikler neticesinde böyle bir siyaset kabul edilir, alelıtlak bu hükümler ağır cürümlerde infaz edilir. Nitekim bizde de eski zamanda böyle idi, idam hükümleri infaz edilmezdi. Pek ağır cürümler, şedit bir ibret olmak üzere bu muameleye uğratılırdı. Binaenaleyh Adliye encümeninin daha ziyade atıfet ve refetle mütehalli olmasını pek rica ederim. Heyeti Celileye gelen kararların da bu kadar kısa gelmemesini ve daha uzun gelmesini isterim. Aksi takdirde bütün vatandaşlarımızın hakkı zayi olur. Eğer bu jürisi olan bir memlekette olsa idi ne olurdu?"

- Salahattin Bey – "Meçhulat üzerine söz söylemeyiniz."

- Celal Nuri Bey (Devamla) – "Ben bildiğimi söylüyorum. Yalnız benim istediğim, daha ziyade esbabı muhtevi bir mazbata ile gelinmesidir. Rica ederim, mazbata muharriri Beyefendi Hazretleri bundan dolayı kızmasın-

lar. Ben burada insani bir vazife ifa ediyorum. (Bravo, sesleri) Meclisi Aliye böyle değil, daha etraflı malumatla gelsinler. *Binaenaleyh acizane bir takrir takdim ediyorum. Bunu geri alsınlar ve bize esbabı mucibeli mazbata getirsinler."*

- Kazım Paşa – *"Dosyası vardır, buna hacet yoktur."*

- Celal Nuri Bey (Devamla) – *"Hayır, dosyaya hacet yoktur, biz ikna edecek derecede kelime kullanmalıdırlar. Yoksa dört kelime yazmakla maksat hasıl olmaz. Maksadım idam cezasının ilgasını istemek değildir. Yalnız Meclisi daha ziyade refet ve adalete davet ediyorum."*

- Kazım Paşa – *"Encümenden gelen kağıda itimadınız yok mu?"*

- Celal Nuri Bey (Devamla) – *"Adliye encümeni azayı kiramına pek büyük emniyetimiz olabilir.* ***Fakat bir hususta encümen de hata edebilir. Encümenlerin mazbatalarını bir çok defalar geri çevirdiğimiz olmuştur. Eğer encümen hata yapmaz diye her dediğini dinleyecek olursak bu Heyeti Celileye lüzum kalmaz."***

- Kazım Paşa – *"Temyizden de geçmiştir."*

- Celal Nuri Bey (Devamla) – "Temyizden geçen her kararın ifası lazım gelseydi gene bu Heyeti Celileye ihtiyaç kalmazdı."

- Salahattin Bey – *"...Ölüm cezalarının infazına ait muamelenin Adliye encümenince ne suretle yapıldığı hakkında biraz malumat arz etmeme müsaadenizi rica ederim.*

Bizim ölüm cezaları hakkındaki mazbatalarımız bu günkü okunan gibidir, hemen hemen aynı mahiyettedir. Fakat bunu Adliye encümeni Heyeti Celilenize temin eder ki, bu bir klişe mahiyetinde her ölüm cezasının infazını Heyeti umumiyeye arz ederken yazdığımız şey değildir. ***Ölüm cezasına ait olan dosyaları evvel emirde bir arkadaşımıza veririz. Bu arkadaş değil yalnız Mahkemei temyiz zabıtnamesini bazı kere hazırlık tahkikatına taalluk eden jandarma ve polis fezlekelerine kadar okur ve müzakereye başladığımız zaman kendisinin hulasa raporunu tamamile izah eder. Bir ufak noktadan yeniden tetkike lüzum görülecek olursa ikinci defa bir arkadaşımıza verip o noktalar hakkında tetkikat tamik edilir. Onun da diğer bir celsede neticei mütalaası alınır ve ondan sonra karar ittihaz edilir.*** *Biz salahiyetimizi kullanırken Meclisi Alinin hukuku hükümranisi cümlesinden olan ölüm cezalarının infazına karar vermeye bila sebep, hatta bir ceza tebdiline kafi ufak bir hata varsa, cidden telafisi nakabil olacak böyle bir cezanın infazına Heyeti Celilenizi sevk etmeyiz ve bu baptaki noktai nazarlarımızı Heyeti Celileye arzederiz. Bunun bir çok emsali vardır.* ***Yalnız bir misal ile hatırlatayım ki, Menemen hadisesi gibi irticai bir harekette orada idarei örfiye ilan edilmiş ve divanı harbi örfi teşekkül etmiş. Şüphesiz ki bu idarenin en büyük farikası müstacelen bir hakkı ihlal eder değil, formaliteye ait merasimden azade olarak muhakemeyi yapıp hüküm vermek olduğu malumu alinizdir. Böyle bir hüküm geldiği zaman biz oradaki ölüm cezasına mahkum edilenlerden iki tanesinin cezasının tebdili arz ettik ve esbabı mucibe gösterdik.***

Tabii biz tetkikatımızda herhangi bir hissiyata kapılmayız. Fakat biz yine acizane Encümen şunu biliriz ki, atıfet eseri yalnızca şu adamın ölümden kurtulması değil, biz mahzı adaletin icrasını nazarı dikkate alırız ve onu da ***bihakkın müdrikiz ki bir ölüm cezasının infazı, herhalde af ve atıfet ile o cezanın bertaraf edilmesinden daha mühim tesir icra eder. Çünkü heyeti içtimaiye arasında artık bulunmasının lüzumsuz olduğuna ve onda bir salah ihtimali olmadığına kail olarak ceza kanununun verdiği salahiyetle hakim onun ölümle cezalanmasını layık görmüş ve bu cezayı vermiştir. Bu adamın haklı bir sebep olmadığı takdirde yaşamasında sırf merhamet hissi ile bir faide tasavvur edemeyiz.*** *Kendilerine rica ederim (kastedilen, Celal Nuri Bey, MSG); sözlerini biraz daha iyi muhakeme ederek ve muvazene ile söylemelerini çok beklerim. Ben kendileriyle hususi konuşmalarımla bilirim ki,* ***Celal Nuri Beyefendi, ölüm cezasının aleyhtarıdır. Bu bir fikirdir, bir prensiptir. Fikirlerine hürmet ederim. Kendilerinin fikrine uygun bir takım ulema ve hükemanın mütalaalarını da misal gösterebilirler. Fakat ölüm cezasını bir çok zaman evvel ilga etmiş olan İtalya'nın bugün neden buna tekrar rücu ettiğinin elbette birçok sebepleri vardır. Ölüm cezasını kabul etmeyenler bile bilahare buna ricat etmişlerdir.*** *Bunun birçok sebepleri vardır. Fransa Reisicumhuru, ahiren bir beyaz Rusun ölüm cezasına çarpılması hakkında kararının, şurun ve burun müracaatlarını dinlemiş, ayrıca tetkikat yapmış, kanaat getirmiştir diye çok rica ederim. Fransa Reisicumhuruna karşı göstermiş oldukları bu iltifatı, Büyük Millet Meclisinin mütehassıs bir encümeni olan Adliye Encümeninden diriğ buyurmasınlar. Adliye encümeni kendi uhdesine düşen vazifeyi yapar ve yaptığına kaildir. Mazbatayı Heyeti Celilenizin tasvibine arz ediyoruz. Mazbata, meselenin en ufak teferruatına varıncaya kadar yazılacak değildir. Eğer mazbatanın zahiri vaziyeti kendilerini tatmin edecek mahiyette değilse dosyasını tetkike her zaman salahiyetleri vardır. Tetkik etsinler, madde tespit etsinler ve bizim tetkikatımızda noksanımızı burada taşhih etsinler. Buna katiyen kızmayız, bilakis buna teşekkürle mukabele ederiz.* ***Celal Nuri Bey ölüm cezasına esasen fikren aleyhtardır. Celal Nuri Beyin buradaki itirazı bu fikrini bilvesile burada izah etmekten ibarettir. Yoksa hadiseye müteallik haklı sebepler beyan edebilecek ve maddeye müstenit bir mütalaalarını yoktur...*** *(Alkışlar)."*

*- **Trabzon milletvekili Mazbata Muharriri Raif Bey** – Konuşmacı olayın oluş şeklini özetledikten sonra şöyle devam etmiştir:* ***"...Bu şekilde taammüden ve karısı ile ortak olarak geceleyin bir adamı birisi öldürürse Adliye encümeni o adamın cezasını tahvil veya tenzil edecek bir sebep görebilir mi? Ceza kanunu, katul şu şekilde yapılır, bu şekilde icra edilirse onun cezası idamdır, diyor. Binaenaleyh bu verilen hüküm hem kanuna ve hem de refet ve merhamet hissi ile mütehalli olduğunu teslim buyuracağınız Adliye encümeninin hissiyatına uygun bulunmuştur ve o şekilde mazbata yazılmıştır.*** *Mazbatanın tarzı tahririne gelince; şimdiye kadar bütün mazbatalar daima bu şekilde yazılmıştır. Heyeti Celileniz vaziyetin tavzihini arzu buyurduğu takdirde izahat istemekte ve o şekilde izahat verile gelmektedir."*

*- **Celal Nuri Bey** – "Salahattin Beyefendiye hem beyanı teessür, hem de be-*

yanı teşekkür ederim. (İyi, iyi, sesleri). Beyanı teessür ederim, çünkü söylediğim sözlere cevap vermediler, yalnız usul cihetinden bahsettiler. Ben burada gayet yüksek bir insaniyet, merhamet meselesinden bahsetmiştim. Teşekkür de ederim, çünkü maksadım hasıl olmuştur. Şöyle ki, bu verilen mazbatada dört kelime yazılmıştı. Efendiler, tekrar ediyorum, bilmem kimin muavenetiyle geceleyin eve girmiş, taammüden öldürmüş...Altında cezanın tahfifi için esbabı mucibe yoktur. ***Bu kadar kuru, bu kadar soğuk bir layiha üzerinde (Gürültüler)...*** *Lütfen müsaade ediniz, bunun üzerinde ikinci mazbata muharriri, raportör olan beyefendi buraya çıkıp esbabı mucibesini söyledi ve Heyeti Celilenizi tenvir etti.*

- ***Besim Atalay – "Bunu burada öğrenebilirdin, niçin bizi bu kadar işgal ettin?"***

- ***Celal Nuri Bey (Devamla)*** *– "Usule münafi olan aşağıdan söz söyleyerek bir arkadaşın sözünü kesmek ne kadar gariptir. Reis Beyefendi, dikkat buyurunuz."*

- ***Besim Atalay – "Kendini yukarıda zannetme, aşağı ineceksin."***

- ***Celal Nuri Bey (Devamla)*** *– "Arkadaşlar, bu kürsüden söz söylemeye hakkım yok mu? (Hakkınızdır, her vakit söyleyebilirsiniz, sesleri) Buradan kinayeli sözler söylemek..."*

- ***Besim Atalay*** *– "Kinayeli sözü siz söylediniz."*

- ***Celal Nuri Bey*** *– "Rica ederim, söylediğiniz sözü biliniz. Evvela kinayeli sözü siz söylediniz ve cevabını da aldınız (Devam, devam, sesleri) Efendim burası en yüksek bir kürsüdür, her şey buradan söylenebilir, fakat aşağıdan söylemeye hakkınız yoktur. Maksadım bundan ibaretti, Nitekim Adliye encümeni mazbata muharriri bu kürsüden söylediler, bizi tenvir ettiler.* ***Mazbataların böyle müdellel gelmesini ve iki kuru cümle içerisine vicdanımızın sıkıştırılmamasını rica ediyorum.*** *Maksat hasıl olduğu için bu hususta verdiğim takriri geri alıyorum."*

- ***Reis – "Adliye Encümeni mazbatasını reyialinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir."***

(Derleyen: Yukarda metni verilen şekilde cereyan eden görüşmenin ardından, infaz yönündeki mazbata oylanarak kabul edilmiştir. Bundan sonra, gündemdeki diğer maddeye geçilmiştir. O gündem maddesi görüşülerek tamamlandıktan sonra, önceki tartışmanın biraz daha sürdüğü görülmektedir. Şu şekilde:

- ***Besim Atalay*** *– "Aşağıdan söz söylemek meselesinin izahını istiyorum. Arkadaşlar, (Gürültüler) müsaade buyurun arkadaşlar, (Gürültüler). Meclis müsavidir, aşağı yukarı yoktur. (Gürültüler). Ben milletvekiliyim. (Gürültüler). Sözünü ona iade ederim. (Gürültüler). Ben İtalyan dostu değilim. (Gürültüler)."*

- ***Reis*** *– "Ruznamede başka müzakere edilecek madde yoktur. Cumartesi günü saat 14'te toplanılmak üzere celseyi tatil ediyorum."*

Bkz., *TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 19, İçtima 3, 2 Kanunuevvel 1933 tarihli sekizinci inikattan 28 Kanunuevvel 1933 tarihli yirminci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:28-32 ve zaptın sonuna ekli 23 Sıra sayılı matbua)*

Genel tablo: 1933

<table>
<tr><td>Toplam infaz kararı sayısı</td><td colspan="3">6 (İlk Karar No. 759; son Karar No. 790)</td></tr>
<tr><td>Toplam mahkum sayısı</td><td colspan="3">7</td></tr>
<tr><td>Bir yıl içinde aylık ortalama infaz</td><td colspan="3">0.6</td></tr>
<tr><td>Mahkumların cinsiyeti</td><td colspan="3">erkek</td></tr>
<tr><td>Bir kararla birden çok infaz</td><td colspan="3">Karar No. 759 (2 mahkum)</td></tr>
<tr><td>Mahkumların ölüm bekleyişi süresi</td><td>Karar No.</td><td colspan="2">Ölüm bekleyişi süresi</td></tr>
<tr><td></td><td>759</td><td colspan="2">2 ay, 24 gün</td></tr>
<tr><td></td><td>760</td><td colspan="2">2 ay, 16 gün</td></tr>
<tr><td></td><td>761</td><td colspan="2">3 ay, 12 gün</td></tr>
<tr><td></td><td>771</td><td colspan="2">2 ay, 27 gün</td></tr>
<tr><td></td><td>789</td><td colspan="2">Tahmini 1-2 ay</td></tr>
<tr><td></td><td>790</td><td colspan="2">Tahmini 6-7 ay</td></tr>
<tr><td>İnfazına karar verilenlerin yaşları</td><td>Karar No.</td><td>Doğum</td><td>İnfaz tarihinde yaşı</td></tr>
<tr><td></td><td>759</td><td>1. mahkum: 1320 (1904)
2. mahkum: 1316 (1900)</td><td>1. mahkum: 29
2.mahkum: 33</td></tr>
<tr><td></td><td>760</td><td>1321 (1905)</td><td>28</td></tr>
<tr><td></td><td>761</td><td>1320 (1904)</td><td>29</td></tr>
<tr><td></td><td>771</td><td>1321 (1905)</td><td>28</td></tr>
<tr><td></td><td>789</td><td>1313 (1897)</td><td>36</td></tr>
<tr><td></td><td>790</td><td>131 2(1905)</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum</td><td colspan="3">Karar No. 760; No. 771; No. 790 – 28 yaşında</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum</td><td colspan="3">Karar No. 789 - 36 yaşında</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması</td><td colspan="3">30.1</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri</td><td colspan="3">Manisa; Kütahya; 6. Kolordu Askeri Mahkemesi; Sivas; Urfa; Muş</td></tr>
<tr><td>Mahkumların kökeni/yaşadığı yer</td><td colspan="3">Köy: 3; Nahiye/ilçe/il: 4</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen</td><td colspan="3">Karar No. 755 – 15 yıl hapse tahvil; doğum: 1302 (1886); hapse tahvil tarihinde yaşı: 47; hükmü veren mahkeme: Çankırı; mahkumun kökeni: köy; hüküm tarihi ile hapse çevirme tarihi arasında geçen bekleme süresi: 9 ay, 3 gün</td></tr>
</table>

1934 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 203
1. İzmir'in Kadriye Mahallesinden Kasap Ali oğullarından Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 203
Karar No: 800 22/03/1934 203
2. Mersinin Bozön köyünden Deli Halil oğlu Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında 204
Karar No: 801 22/03/1934 204
3. Yozgat'ın Köse oğlu mahallesinden Çuhadar oğullarından Ahmet Bekir oğlu Ali Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 204
Karar No: 802 22/03/1934 204
4. Yozgat'ın Sorgun Kazasının Karakız Köyünden İsmail oğlu Yusuf ve Hüseyin oğlu Cin Ali'nin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 206
Karar No: 807 12/05/1934 206
5. Kilis'in Büyük Kütah Mahallesinden Köşker Sabit oğlu Yusuf'un ölüm cezasına çarpılması hakkında 207
Karar No: 812 07/06/1934 207
6. Ordu'nun Batami Köyünden Halil oğlu Arslan'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 208
Karar No: 813 07/06/1934 208
7. Lüleburgaz'ın Büyük Karıştıran Köyünden Veli kızı Sadberk'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 209
Karar No: 816 11/06/1934 209
8. Akşehir'in Tuzlukçu nahiyesinin aşağı mahallesinden Osman oğlu Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında 210
Karar No: 818 16/06/1934 210
9. Lice'nin Potyan köyünden Ali oğlu Mehmet Alinin ölüm cezasına çarpılması hakkında 211
Karar No: 819 16/06/1934 211
10. Salih oğlu Dursun'un ölüm cezasına çarpılması hakkında* 212
Karar No: 820 16/06/1934 212
11. Aydının Çine Kazasının Bölüntü Köyünden Evliyaoğulları diğer namı Müdüroğulları şöhretli Mehmet oğlu Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında 214
Karar No: 824 30/06/1934 214
12. Boyabadın Düzkaraağaç Köyünden Yusuf oğlu İbrahim'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 215
Karar No: 825 30/06/1934 215

13. Konya'nın Mamuriye Mahallesinden Mahmut ve Aksaray'ın Gelveri Köyünden Yusuf oğlu Hasan Çavuşun ölüm cezasına çarpılmaları hakkında ..216
Karar No: 826 30/06/1934 ..216
14. Kahta'nın Komik köyünden Süleyman oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında ..217
Karar No: 827 30/06/1934 ..217
15. Erdek kazasının Yapıcı köyünden Mehmet oğlu Kara Hasanın ölüm cezasına çarpılması hakkında ..218
Karar No: 831 05/07/1934 ..218
16. Konya'nın Çumra Kazasının Güvercinlik Karaman Kırı Köyünden Çakır Yusuf oğlu Derviş ve Durmuş Celil oğlu Mehmet ve Mollanın Ahmet oğlu Recebin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında ..219
Karar No: 832 05/07/1934 ..219
Genel tablo: 1934 ..221

1934 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. İzmir'in Kadriye Mahallesinden Kasap Ali oğullarından Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 800 **22/03/1934**

İzmir'in Kadriye Mahallesinden Bayram karısı Melek Hanımın üzerinde para taşıdığım öğrenerek buna tamaan karısının hasta olduğunu bahane ile evine çağırıp iple boğarak kadının üzerinde çıkan dokuz lirayı aldıktan sonra cesedini bahçesinde kazdığı çukura gömen ve Salihliye evinin eşyalarını alarak giden İzmir'in aynı mahallesinde oturan Kulalı Kasap Ali oğullarından 1320 doğumlu **Hüseyin** hakkında İzmir Ağır Ceza Mahkemesinden hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesi veya değiştirilmesini mucip bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 31/03/1934, s.2663)

(Derleyenin notu: Daha önceki kararlarda yer verilen ifade "ölüm cezasının tahfif ve tahvilini" şeklinde iken, TBMM'nin 800 sayılı Kararından itibaren bu anlatım "ölüm cezasının hafifleştirilmesi veya değiştirilmesini" olarak değiştirilerek karar metinleri kısmen Türkçeleştirilmiştir.

- TBMM'nin 800 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 1 ay, 11 gün süre geçmiştir.

*- 800 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 18/03/1934 tarih ve Esas No. 3/409, Karar No. 18 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "Melek Hanımı parasına tamaan boğarak öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 11/02/1934 tarih ve 322 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 18/03/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 22/03/1934 tarihli 32. İnikadının** İkinci Oturumunda görüşülmüştür. İkinci oturum saat 15.00'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren ikinci oturumda, ilk oturumdan devam eden gündem maddesi dahil toplam 6 madde ele alınmıştır. Bu altı maddeden üçü infazlara ilişkindir ve 800 sayılı karara konu mazbata, o günkü oturum gündemi içinde 6 sıra numaralı olanıdır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 20, İçtima 3, 1 Mart 1934 tarihli yirmi birinci inikattan 31 Mart 1934 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:153 ve zaptın sonuna ekli 88 Sıra sayılı matbua)***

2. Mersinin Bozön köyünden Deli Halil oğlu Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 801 **22/03/1934**

Mersinin Bozön köyünden Telli Mehmedi taammüden öldüren mezkur köyden 1311 doğumlu Deli Halil oğlu **Mustafa**'nin Mersin Ağır Ceza mahkemesince ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen hükmün hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini mucip bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 31/03/1934, s.2663)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 801 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 3 ay, 10 gün süre geçmiştir.

*- 801 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 18/03/1934 tarih ve Esas No. 3/411, Karar No. 17 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "Telli Mehmet'i taammüden öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 12/12/1933 tarih ve 77 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 18/03/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 22/03/1934 tarihli 32. İnikadının** İkinci Oturumunda görüşülmüştür. İkinci oturum saat 15.00'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren ikinci oturumda, ilk oturumdan devam eden gündem maddesi dahil toplam 6 madde ele alınmıştır. Bu altı maddeden üçü infazlara ilişkindir ve 801 sayılı karara konu mazbata, o günkü oturum gündemi içinde 7 sıra numaralı olanıdır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 20, İçtima 3, 1 Mart 1934 tarihli yirmi birinci inikattan 31 Mart 1934 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:153 ve zaptın sonuna ekli 90 Sıra sayılı matbua)***

---

3. Yozgat'ın Köse oğlu mahallesinden Çuhadar oğullarından Ahmet Bekir oğlu Ali Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 802 **22/03/1934**

Sorgun kazasının Sarıköy köyünden ve çadırda oturan takımdan* Hasan kızı Döndü'yü üzerindeki ziynet altınlarına tama ederek öldüren İspirli kazasında oturduğunu söylediği halde kaydı bulunmadığından mektum nüfustan sayılarak Yozgat'ın Köse oğlu mahallesine kayıt ve tescil olunan Çuha-

dar oğullarından Ahmet Bekir oğlu 1311 doğumlu **Ali Hüseyin**'in ölüm cezasına mahkumiyetine dair Yozgat Ağır Ceza mahkemesinden verilen kararın hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 31/03/1934, s.2663)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 802 sayılı Kararında geçen maktul "çadırda oturan takımdan" şeklinde nitelendirilmiştir. Bir olasılıkla, bu ifade ile kast edilen maktulün çingene olduğudur.*

- TBMM'nin 802 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 3 ay, 9 gün süre geçmiştir.

*- 802 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 18/03/1934 tarih ve Esas No. 3/412, Karar No. 16 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "Hasan kızı Döndü'yü ziynet eşyalarına tama ederek öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Dördüncü Ceza Dairesi 13/12/1933 tarih ve 36 sayılı ilamı ile onamıştır. Mazbatada "Dördüncü Ceza Dairesi" denilmektedir. Bu tarihe dek olan mazbatalarda ya Temyiz Mahkemesi "Birinci Ceza Dairesi" ya da "Ceza Umumi Heyeti" hükmü onayan mercilerdi.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 18/03/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 22/03/1934 tarihli 32. İnikadının** İkinci Oturumunda görüşülmüştür. İkinci oturum saat 15.00'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren ikinci oturumda, ilk oturumdan devam eden gündem maddesi dahil toplam 6 madde ele alınmıştır. Bu altı maddeden üçü infazlara ilişkindir ve 800 sayılı karara konu mazbata, o günkü oturum gündemi içinde 8 sıra numaralı olanıdır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 20, İçtima 3, 1 Mart 1934 tarihli yirmi birinci inikattan 31 Mart 1934 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:153 ve zaptın sonuna ekli 89 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 22/03/1934 tarihli 32. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.800-802) ile toplam 3 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

4. Yozgat'ın Sorgun Kazasının Karakız Köyünden İsmail oğlu Yusuf ve Hüseyin oğlu Cin Ali'nin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 807 **12/05/1934**

Sorgun Kazasının Karakız Köyünden Hacı Seyit kızı Teslime ile Mahmut oğlu Mehmedi bir zamanda ve bir yerde işkence yaparak taammütle öldürmekten suçlu olanlardan mezkur Karakız Köyünden İsmail oğlu ve 1317 doğumlu **Yusuf** ile Hüseyin oğlu 1294 doğumlu **Cin Ali** haklarında icra kılman muhakeme neticesinde Yozgat Ağır Ceza Mahkemesince ölüm cezasile mahkumiyetlerine dair verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince* tasdik edilmiş olan hükmün hafiflendirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince mahkumlar hakkındaki ölüm cezasının infazına karar verilmiştir.

(RG, 16/05/1934, s.2702)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 807 sayılı Kararında, alt derece mahkemesi hükmünün Temyiz Mahkemesince onandığı belirtilmiştir.*

- 802 sayılı Karar, 1934 yılı kararları içinde, bir kararla iki mahkumun infazına ilişkin ilk örnektir.

- TBMM'nin 802 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 14 gün süre geçmiştir.

*- 802 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 09/05/1934 tarih ve Esas No. 3/436, Karar No. 29 sayılı Mazbatasına göre,** her iki mahkumun işledikleri suç şöyle özetlenmiştir:*

> *"Öldürülenlerden Teslime, Karakız köyünden İsmail'in gelini iken oğlunun ölmesiyle gelinini on yaşında küçük oğluna almak üzere evinden ayırmamak istemişse de bu arzusunun icrasına kanuni imkan olmamakla beraber kadının da razı olmayarak hizmetkar Mehmet'le sevişerek evi terk etmesinden İsmail münfail olmuş ve büyük oğlu mahkumlardan Yusuf ile Cin Ali ve tevkifhanede ölen diğer birine intikam almak için her ikisini öldürtmeyi tasmim ve bu kararını mahkumlara kabul ettirmiş. Öldürülen Teslime ile Mehmet'i güya İsmail'in intikamından kurtarmak üzere başka köye götürmeye kandırılarak yolda giderlerken her ikisini de kama ile yaralayarak ve bağlayarak boğup öldürdükten sonra her ikisinin uzuvlarından birer parça keserek müstehcen bir vaziyette diğerinin cesedine koymak ve öldürülen Mehmet'i ayrıca kazıklayarak kazdıkları çukura gömdükleri keşif varakası ve tabip raporuna uyan faillerin beyan ve ikrarları ve hadiseye temas eden bir takım şahitlerin ifadeleri ile mahkemece sabit görülen öldürme fiilinden dolayı haklarında ölüm cezası hükmedilmiş olan Yusuf ile Cin Ali..."*

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 28/02/1934 tarih ve 346 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 09/05/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 12/05/1934 tarihli 50. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.05'de Refet Beyin Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Sadece 25 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam yedi madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 22, İçtima 3, 3 Mayıs 1934 tarihli kırk altıncı inikattan 31 Mayıs 1934 tarihli altmış ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:108-109 ve zaptın sonuna ekli 141 Sıra sayılı matbua)***

---

5. Kilis'in Büyük Kütah Mahallesinden Köşker Sabit oğlu Yusuf'un ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 812 **07/06/1934**

Kız kardeşi Rahile ve eniştesi Mehmet ve büyük anası Rahime'yi yaralamak ve anası Hatice'yi şiş ile yaralayıp öldürmek ve Sarraf Şerif Efendinin içinde gümüş para bulunan camekanını çalmak suçlarından dolayı suçlu Kilisin Büyük Kütah Mahallesinden Köşker Sabit oğlu 1319 doğumlu **Yusuf** hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan muhakeme neticesinde isnat olunan cürümler sabit görülerek hükmedilmiş olan ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanin infazına karar verilmiştir.

(RG, 13/06/1934, s.2726)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 812 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 15 gün süre geçmiştir.

*- 812 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 02/06/1934 tarih ve Esas No. 3/445, Karar No. 40 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "validesi Hatice'yi katil ve hemşiresi Rahile ve eniştesi Memet ve büyük validesi Rahime'yi cerh etmekten ve sarraf Şerif efendinin parasını çalmak suçundan" ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Dördüncü Ceza Dairesi 22/03/1934 tarih ve 514 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 02/06/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 07/06/1934 tarihli 65. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Hasan Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. İki saat süren*

*bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam sekiz madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:67 ve zaptın sonuna ekli 210 Sıra sayılı matbua)***

---

6. Ordu'nun Batami Köyünden Halil oğlu Arslan'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 813 **07/06/1934**

Ordunun Batami Köyünden Hasan oğlu Mehmedi münasebette bulunduğu Saniye isminde bir kadın için kendisine rakip gördüğünden taammüden öldüren mezkur köyden Halil oğlu 1322 doğumlu **Arslan** hakkında Ordu Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yapılan muhakeme neticesinde hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 13/06/1934, s.2726)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 813 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 1 ay, 7 gün süre geçmiştir.

*- 813 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/06/1934 tarih ve Esas No. 3/469, Karar No. 42 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "Mehmet'i münasebette bulunduğu Saniye isminde bir kadın için kendisine rakip gördüğünden taammüden öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Dördüncü Ceza Dairesi 30/04/1934 tarih ve 705 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 03/06/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 07/06/1934 tarihli 65. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Hasan Beyin Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. İki saat süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam sekiz madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Anka-***

ra, TBMM Matbaası, 1934, sf:67 ve zaptın sonuna ekli 212 Sıra sayılı matbua)

---

7. Lüleburgaz'ın Büyük Karıştıran Köyünden Veli kızı Sadberk'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 816 **11/06/1934**

Lüleburgaz'ın Büyük Karıştıran Köyünden kocası Demir Kahyanın, münasebette bulunduğu kıpti Salim tarafından, birleşmelerini temin için, öldürülmesinde iştiraki bulunduğundan hem fiil sayılarak Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince ölüm cezasile mahkumiyetine karar verilen, maktul Demir Kahyanın karısı 1320 doğumlu Veli kızı* **Sadberk** hakkında hükmedilmiş olan ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/06/1934, s.2729)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 816 sayılı Kararı, 1934 yılında verilen infaz kararları içinde kadın mahkuma ilişkin tek örnektir. Bu mahkum, Cumhuriyet Meclisi tarafından ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilen ikinci kadın mahkumdur. İlki, 1931 yılında infaz edilmişti.*

- TBMM'nin 816 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 5 ay, 29 gün süre geçmiştir.

*- 816 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 02/06/1934 tarih ve Esas No. 3/410, Karar No. 28 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suçu şöyle özetlenmiştir:*

> *"Öldürülen Demir Kahya, karısı Sadberk'in kıpti Salim'le münasebetlerine vakıf olmasından haysiyetini kıran bu halden kurtulmak için geçim medarı olan koyunlarını satıp paraya çevirdiği karısı tarafından hissedilmiş ve vücudunu ortadan kaldırarak parasını da elde etmek suretiyle birleşmelerini temine karar vererek Demir Kahya uykuda iken Salim içeri girip kalbi üzerinden ses çıkarmasına meydan vermeden öldürdüğü ve Sadberk'in de bu işte yukarıda yazılı şekilde iştiraki bulunduğundan hem fiil sayılarak her ikisinin ölüm cezasına mahkumiyetine ve ancak kıpti Salim'in fiili işlediği zaman yirmi bir yaşını bitirmemiş olduğundan ölüm cezasına bedel yirmi dört sene ağır hapis cezasına mahkumiyetine hükmolunduğu ilamın tetkikinden anlaşılmıştır. Sadberk hakkında hükmedilmiş olan ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden..."*

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi 12/12/1933 tarih ve 76 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır. Her ne kadar mazbatada açıkça ittifak ibaresi yer almamaktaysa da, imzalar bölümünde muhalefet kaydı düşülmediğinden, kararın oybirliği ile alındığı anlaşılmaktadır.

*- Encümenin 02/06/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 11/06/1934 tarihli 67. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.15'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:125 ve zaptın sonuna ekli 209 Sıra sayılı matbua)***

---

8. Akşehir'in Tuzlukçu nahiyesinin aşağı mahallesinden Osman oğlu Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 818 **16/06/1934**

Akşehir'in Tuzlukçu nahiyesinin Aşağı mahallesinden Mevlüt oğlu İbrahim'in, metresi olan bir kadmla münasebette bulunduğunu işiterek öldürmeği tasmim eden ve İbrahim'i evine çağırarak ellerini bağladıktan sonra gem kayışı ile boğup öldüren mezkur mahalleden Osman oğlu 1320 doğumlu **Mustafa** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde Akşehir ağır ceza mahkemesi tarafından Mustafa'nın cürmü sabit görülerek ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen hükmün hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eder bir sebep görülemediğinden mezkur cezanın teşkilatı esasiye kanununun 26 ncı maddesine tevfikan infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1934, s.2734)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 818 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 9 gün süre geçmiştir.

*- 818 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 12/06/1934 tarih ve Esas No. 3/448, Karar No. 50 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, metresi olan bir kadınla Mevlüt oğlu İbrahim'in münasebette bulunduğunu öğrenmesi üzerine onu öldürmeyi tasmim ederek, "bu kararını İbrahim'i evine çağırıp ellerini bağladıktan sonra gem kayışı ile boğup öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum haklarındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 07/04/1934 tarih ve 805 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 12/06/1934 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/06/1934 tarihli 69. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Üç saat, 40 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Usule ilişkin kısa bir tartışma geçmiştir.*

- Yozgat milletvekili Süleyman Sırrı Bey *– "Ara toplanırken müzakere devam edemez. Nizamname icabı budur."*

- Reis *– "Efendim, Süleyman Sırrı Bey, ara toplanırken müzakere devam edemez buyuruyorlar. Fakat teamül vardır. Tensip buyurursanız devdm edelim. Buyurmazsanız bekleyelim. Devam edilmesini kabul edenler lütfen işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir."*

- Süleyman Sırrı Bey *– "Teamül nizamnamenin sakat kaldığı yerlerde cari olur. Nizamname bu hususta sarihtir."*

- Reis *– "Doğru amma şimdiye kadar Meclisi Ali teamül yapmıştır ve Meclisi Ali ruznameye hakimdir. Efendim, 228 numaralı mazbata okundu. Fakat zannederim ki Heyeti Celile gürültüden bunu anlayamadı. (Anlaşıldı, sesleri). Anlaşıldı ise reye arz edeceğim. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir."*

Mazbata bir kaç dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:176 ve zaptın sonuna ekli 228 Sıra sayılı matbua)***

---

9. Lice'nin Potyan köyünden Ali oğlu Mehmet Alinin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 819 **16/06/1934**

Muş'tan Diyarbakır'a gelmekte olan Kibrit İnhisarı müfettişlerinden İdris Nuri Beyle yanındaki jandarma ve katırcıların önüne çıkarak para ve silah ve hayvanlarını gasp ve İdris Nuri Beyle jandarma Mehmet Şerif ve Bilal ve katırcı Muhittin'i öldürmekten suçlu olanlardan Lice'nin Potyan Köyünden 1320 doğumlu **Mehmet Alinin** Diyarbekir Ağır Ceza Mahkemesince icra kılınan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen hükmün hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1934, s.2734)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 819 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 1 ay, 16 gün süre geçmiştir.

- 819 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 12/06/1934 tarih ve Esas No. 3/468, Karar No. 48 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, İdris Nuri Bey, jandarma Mehmet Şerif ve Bilal ve katırcı Muhittin olmak üzere dört kişiyi öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Dördüncü Ceza Dairesi 30/04/1934 tarih ve 704 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 12/06/1934 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/06/1934 tarihli 69. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Üç saat, 40 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Oylama sonucunu Başkan, diğer kararlardan farklı olarak, "Ekseriyetle kabul edilmiştir" diyerek duyurmuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:176 ve zaptın sonuna ekli 229 Sıra sayılı matbua)***

---

10. Salih oğlu Dursun'un ölüm cezasına çarpılması hakkında*

Karar No: 820 **16/06/1934**

Ankara'da Fahrettin Efendi ile karısı Nesime Hanımı tasmim eyledikleri hırsızlık cürmünü işletmek maksadile, evvelce kat'ileşen mahkumiyet kararları infaz edilmiş olan, diğer üç arkadaşı** ile boğarak öldürmek ve hizmetkar Yusuf'u öldürmeğe teşebbüs eylemek ve öldürülenlerin para, mücevher ve eşyasını çalmaktan suçlu olup vakıadan sonra firar etmesine binaen sonradan yakalanan Ankara'nın Hacı Doğan Mahallesinden Erzurumlu 1325 doğumlu Salih oğlu **Dursun** hakkında yapılan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair Ankara Ağır Ceza Mahkemesinden verilen hükmün hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam edecek bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1934, s.2734)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 820 sayılı Kararının başlığında, diğerlerinden farklı olarak, mahkumun nereden olduğu gösterilmemiştir.*

*- ** 820 sayılı Kararda, mahkum Dursun'un suç ortaklarına ilişkin olarak,*

bunların cezalarının daha önce infaz edildiği bilgisi yer almaktadır. 820 sayılı kararda, anılan suç ortaklarının, adı, cezalarının türü ve infaz tarihi belirtilmemiştir. Bununla birlikte, burada atıf yapılan mahkum Dursun'un suç ortaklarına ilişkin infaz kararı, Meclisin 09/06/1932 tarih ve 711 sayılı "Artin oğlu Paronak ve Ohanis oğlu Kuyucu Kimis'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında" Kararıdır. Bunun için bakınız yukarıda 1932 yılı bölümü. Öte yanda, 820 sayılı Kararda, "diğer üç arkadaşı" ifadesi geçmektedir. Bundan, suç işleyenlerin toplam 4 kişi olduğu sonucu çıkmaktadır. Oysa, 711 sayılı Kararda sadece iki mahkum söz konusu idi. Bu durumda, ya 820 sayılı kararda geçen "diğer üç arkadaşı" ifadesi yanlıştır ve "diğer iki arkadaşı" olmalıdır ya da suç ortağı dördüncü bir kişi vardır, ancak o ölüm cezasına değil başka cezaya çarptırılmıştır.

- TBMM'nin 820 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 6 ay süre geçmiştir.

- 820 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 12/06/1934 tarih ve Esas No. 3/400, Karar No. 49 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, Fahrettin Efendi ile karısı Nesime Hanımı, hırsızlık maksadıyla ve diğer suç ortakları ile birlikte boğarak öldürme ve hizmetkar Yusuf'u öldürmeye teşebbüs etme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Dördüncü Ceza Dairesi 16/12/1933 tarih ve 22 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 12/06/1934 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/06/1934 tarihli 69. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Üç saat, 40 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:176 ve zaptın sonuna ekli 227 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 16/06/1934 tarihli 69. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.818-820) ile toplam 3 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

11. Aydının Çine Kazasının Bölüntü Köyünden Evliyaoğulları diğer namı Müdüroğulları şöhretli Mehmet oğlu Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 824 **30/06/1934**

Çine'nin Bölüntü Köyünden İsmail oğlu on yaşında Mustafa'nın zorla ırzına geçtikten sonra bu suçunu gizlemek ve cezadan kurtulmak için çocuğu göle atarak boğmak suretile öldüren mezkur köyden Evliya ve diğer adı Müdüroğullarından Mehmet oğlu 1320 doğumlu **Mustafa** hakkında Aydın Ağır ceza Mahkemesince hüküm ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi tarafından tasdik edilmiş olan ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/07/1934, s.2745)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 824 sayılı Kararında, alt derece mahkemesi hükmünün Temyiz Mahkemesince onandığı belirtilmiştir.1934 yılında verilen infaz kararları içinde, bu husuşun belirtildiği ikinci örnek karardır.

- TBMM'nin 824 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 9 gün süre geçmiştir.

*- 824 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 25/06/1934 tarih ve Esas No. 3/462, Karar No. 55 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, on yaşındaki Mustafa'nın ırzına geçtikten sonra cürümünü gizlemek ve cezadan kurtulmak için çocuğu göle atarak boğmak suretiyle öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 21/04/1934 tarih ve 961 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 25/06/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 30/06/1934 tarihli 75. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 65 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 4'ü infaza ilişkin toplam 11 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:339 ve zaptın sonuna ekli 271 Sıra sayılı matbua)***

12. Boyabadın Düzkaraağaç Köyünden Yusuf oğlu İbrahim'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 825 **30/06/1934**

Boyabadın Düzkaraağaç Köyünden Şehriye adında bir kızı evli olduğu halde köy civarında hayvan otlatmakta iken zorla kaçırmak isteyen ve kızın yanında bulunan küçük kardeşinin haber vermesi üzerine kızlarını kurtarmağa gelen kızın babası Hüsnü ile anası Gerzik Hanımı tüfekle öldüren ve köyüne kaçan Şehriyeyi evine kapandığı halde pencerenin altından ateş edip ağır surette yaralayan mezkur köyden Saka oğullarından 1318 doğumlu Yusuf oğlu **İbrahim** hakkında Sinop Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilmiş olan ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/07/1934, s.2745)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 825 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 1 ay, 11 gün süre geçmiştir.

- 825 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 25/06/1934 tarih ve Esas No. 3/478, Karar No. 54 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, zorla kaçırmaya çalıştığı Şehriye adında bir kadının yardımına koşan babası Hüsnü ile anası Gerzik hanımı tüfekle öldürme ve bu arada kaçan Şehriye'yi de ateş açıp yaralama suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 19/05/1934 tarih ve 45 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 25/06/1934 tarihli mazbatası ***Meclisin 30/06/1934 tarihli 75. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 65 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 4'ü infaza ilişkin toplam 11 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:339 ve zaptın sonuna ekli 270 Sıra sayılı matbua)***.

13. Konya'nın Mamuriye Mahallesinden Mahmut ve Aksaray'ın Gelveri Köyünden Yusuf oğlu Hasan Çavuşun ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 826 **30/06/1934**

Konya'nın Mamuriye Mahallesinden Yahya kızı Havva'nın evine silahlı olarak gizlice girip zor ve eziyetle boynundaki üç beşi birlik altını ve evlatlığı Ayhan'ın boynundan birer liralık altınları birlikte aldıktan sonra tanındıklarından korkarak cezadan kurtulmak için her ikisini de bıçakla yaralayıp öldürmekten suçlu mezkur mahallede oturan Sultaniye Kazasının Emir Gazi Köyünden 1323 doğumlu **Mahmut** ve on üçüncü alayın üçüncü taburunun onuncu bölüğü çavuşlarından iken hadise üzerine müddetsiz olarak terhis edilmiş olan Aksaray'ın Gelveri Köyünden 1323 doğumlu Yusuf oğlu **Hasan** haklarında Konya Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilmiş olan ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini mucip bir sebep görülemediğinden bu cezaların infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/07/1934, s.2745)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 826 sayılı Kararında, önceki ve sonraki kararlarda yer verilen ve Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine yapılan atıf düşmüştür.

- 826 sayılı Karar, 1934 yılındaki kararlar arasında bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin ikinci örnektir. İlki, yukarıda metni verilen 807 sayılı karardı.

- TBMM'nin 826 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 1 ay, 29 gün süre geçmiştir.

- 826 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 25/06/1934 tarih ve Esas No. 3/472, Karar No. 56 sayılı Mazbatasına göre,*** *her iki mahkum, zor ve eziyet kullanarak parasını aldığı Havva'yı ve onun evlatlığı Ayhan'ı tanındıklarından korkarak ve cezadan kurtulmak için bıçakla öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Dördüncü Ceza Dairesi 01/05/1934 tarih ve 123 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 25/06/1934 tarihli mazbatası ***Meclisin 30/06/1934 tarihli 75. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 65 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 4'ü infaza ilişkin toplam 11 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarih-***

li altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:339 ve zaptın sonuna ekli 272 Sıra sayılı matbua)

---

14. Kahta'nın Komik köyünden Süleyman oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 827 **30/06/1934**

Kahta'nın Komik Köyünden Ramazan oğlu Mehmet Aliyi, kendisinin almak istediği bir kadını ötekinin kaçırarak nikahlamasından muğber olup evvelden geçeceğini haber aldığı bir yolda pusu kurarak taammütle öldüren mezkur köyden Süleyman oğlu 1316 doğumlu **Mehmet** hakkında icra kılınan muhakeme neticesinde Malatya Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/07/1934, s.2745)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 827 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 16 gün süre geçmiştir.

*- 827 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 25/06/1934 tarih ve Esas No. 3/460, Karar No. 53 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, evlenmek istediği kadını kaçırarak nikahlamasından muğber olduğu Mehmet Ali'yi yolda pusu kurarak taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 14/04/1934 tarih ve 856 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 25/06/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 30/06/1934 tarihli 75. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Esat Beyin Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 65 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 4'ü infaza ilişkin toplam 11 madde ele alınmıştır. Bunların altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:339 ve zaptın sonuna ekli 269 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 30/06/1934 tarihli 75. Birleşiminde, toplam 4 infaz Kararı (No.824-827) ile toplam 5 mahkumun infazına, yine toplam 7-8 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

15. Erdek kazasının Yapıcı köyünden Mehmet oğlu Kara Hasanın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 831 **05/07/1934**

Erdek Kazasının Yukarı Yapıcı Köyünden Hüseyin oğlu Mehmedi üzerinde bulunduğu parasını almak için birlikte yemek yemek bahanesile bir bostana götürüp kendisine yardım eden iki arkadaşı ile sopa ile ansızın ensesine vurarak sersemlettikten sonra bıçağını göğsüne saplayıp öldüren mezkur köyden 1300 doğumlu Mehmet oğlu **Kara Hasan** hakkında Bandırma Ağır Ceza Mahkemesince yapılan muhakeme neticesinde hükmedilmiş olan ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 10/07/1934, s.2748)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 831 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 14 gün süre geçmiştir.

*- 831 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/06/1934 tarih ve Esas No. 3/461, Karar No. 62 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, Mehmet'i parasını almak için bıçakla yaralayarak öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 21/04/1934 tarih ve 859 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 03/06/1934 tarihli mazbatası **Meclisin 05/07/1934 tarihli 78. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.20'de Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. İki saat, 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 19 madde ele alınmıştır. Bunların onuncusu bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:447 ve zaptın sonuna ekli 288 Sıra sayılı matbua)***

---

16. Konya'nın Çumra Kazasının Güvercinlik Karaman Kırı Köyünden Çakır Yusuf oğlu Derviş ve Durmuş Celil oğlu Mehmet ve Mollanın Ahmet oğlu Recebin ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 832 **05/07/1934**

Konya'nın Çumra Kazasının Güvercinlik Karaman Kırı Köyünden Şeyh Mehmet karısı Hediye ve oğlu Ahmet ile arabacı Hacı Hamit oğlu Mahmud'u köylerine gelmekteler iken eski husumetlerine binaen ve paralarını almak kastile taammütle ve canavarca öldürmekten suçlu mezkur köyden 1320 doğumlu Çakır Yusuf oğlu **Derviş** ve Durmuş Celil oğlu 1320 doğumlu **Mehmet** ve Mollanın Ahmet oğlu 1321 doğumlu **Recep** haklarında Konya Ağır Ceza Mahkemesince icra kılınan muhakeme neticesinde hareketleri sabit görülerek her üçünün de ölüm cezasına mahkumiyetlerine dair verilen kararın hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eder bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan mezkur cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 10/07/1934, s.2748)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 832 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her üç mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 19 gün süre geçmiştir.

- 832 sayılı Karar, 1934 yılı kararları arasında, bir karar içinde üç mahkumun infazına ilişkin tek; birden çok mahkumun infazı bakımından ise üçüncü örnektir.

- 832 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 04/07/1934 tarih ve Esas No. 3/497, Karar No. 69 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumlar, eski husumetlerine binaen ve paralarını almak kastıyla taammütle ve canavarca Hediye kadın, oğlu Ahmet ve arabacı Mahmut'u öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- 832 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında değil de, ***26/06/1934 tarih ve 4/3635 sayılı Başvekalet tezkeresinde*** *olaya ilişkin bir bilgi daha bulunmaktadır. Bu tezkereye göre, yapılan yargılama sonucunda suçun dördüncü faili olan 1319 doğumlu kör Mevlüt hakkında da ölüm cezası hükmü verilmiş, ancak Temyiz Mahkemesi, 832 sayılı Kararda adı geçen üç mahkumun cezalarını onarken, hükmün Mevlüt'e ilişkin kısmını bozmuştur. Bunun üzerine, diğer üç ölüm cezası mahkumuna ilişkin dosya Meclise havale edilerek infaz kararı çıkmıştır.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 26/04/1934 tarih ve 868 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 03/06/1934 tarihli mazbatası ***Meclisin 05/07/1934 tarihli 78. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.20'de*

Kazım Paşanın Başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. İki saat, 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 19 madde ele alınmıştır. Bunların on birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Cilt 23, İçtima 3, 2 Haziran 1934 tarihli altmış üçüncü inikattan 5 Temmuz 1934 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1934, sf:447 ve zaptın sonuna ekli 310 Sıra sayılı matbua)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 05/07/1934 tarihli 78. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.831-832) ile toplam 4 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

Genel tablo: 1934

Toplam infaz kararı sayısı	16 (İlk Karar No. 800; son Karar No. 832)	
Toplam mahkum sayısı	20	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.6	
Mahkumların cinsiyeti	1 kadın (Karar No. 816) ve 19 erkek	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 807- (2 mahkum); No. 826- (2 mahkum); No. 832- (3 mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	800	1 ay, 11 gün
	801	3 ay, 10 gün
	802	3 ay, 9 gün
	807	2 ay, 14 gün
	812	2 ay, 15 gün
	813	1 ay, 7 gün
	816	5 ay, 29 gün
	818	2 ay, 9 gün
	819	1 ay, 16 gün
	820	6 ay
	824	2 ay, 9 gün
	825	1 ay, 11 gün
	826	1 ay, 29 gün
	827	2 ay, 16 gün
	831	2 ay, 14 gün
	832	2 ay, 9 gün

Genel tablo: 1934'ün devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	800	1320 (1904)	30
	801	1311 (1895)	39
	802	1311 (1895)	39
	802	1. mahkum: 1317 (1901) 2. mahkum: 1294 (1878)	1. mahkum: 33 2. mahkum: 56
	812	1319 (1903)	31
	813	1322 (1906)	28
	816	1320 (1904)	30
	818	1320 (1904)	30
	819	1320 (1904)	30
	820	1325 (1909)	25
	824	1320 (1904)	30
	825	1818 (1902)	32
	826	1. mahkum: 1323 (1907) 2. mahkum: 1323 (1907)	1. mahkum: 27 2. mahkum: 27
	827	1316 (1900)	34
	831	1300 (1884)	50
	832	1. mahkum: 1320 (1904) 2. mahkum: 1320 (1904) 3. mahkum: 1321 (1905)	1. mahkum: 30 2. mahkum: 30 3. mahkum: 29
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 820 – 25 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 802 (2. mahkum) - 56 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	33		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	İzmir; Mersin, Yozgat (2); Gaziantep; Ordu; Kırklareli; Akşehir; Diyarbakır; Ankara; Aydın; Sinop; Konya (2); Malatya; Bandırma;		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 15; Nahiye/ilçe/il: 5		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok		

1935 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 225

1. Beyşehir'in Hüseyinler Köyünden Dirhem oğullarından Mehmed oğlu Ahmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında 225

Karar No: 850 11/04/1935 225

2. Şebinkarahisar'ın Bülbül Mahallesinden Topal diğer adı Köle oğullarından Mehmed oğlu İbrahim'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 226

Karar No. 851 11/04/1935 226

3. Urfa'nın Harran Kazasında Derfiloğullarından İbrahim oğlu Ömer'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 227

Karar No: 852 11/04/1935 227

4. Ankara'nın Aktaş Mahallesinden Üsküblü Ali oğlu Ayet'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 228

Karar No: 853 13/04/1935 228

5. Ayvacık Kazasının Kuzlu Köyünden İsmail oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında 229

Karar No: 854 13/04/1935 229

6. Simav'ın Kırkkavak Köyünden Molla Osman oğullarından Ali oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 230

Karar No: 855 13/04/1935 230

7. Sinob'un Başsöke Köyünden Hacı oğullarından Mehmet Ali oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında 231

Karar No: 856 13/04/1935 231

8. Tokat'ın Mesudiye Kazası merkez karakol efradından Bursalı Ahmed oğlu Ramiz'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 232

Karar No: 857 13/04/1935 232

9. Akziyaret Nahiyesinin Yukarı Kürdük Köyünden Çeço oğlu Abdurrahman'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 233

Karar No: 858 18/04/1935 233

10. Manavgat'ın Karabük Köyünden Hacı oğullarından Ahmed oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında 234

Karar No: 859 18/04/1935 234

11. Halebin Abraç Mahallesinden Abidin oğlu Hüseyin Fevzi'nin ölüm cezasına çarpılması hakkında 236

Karar No: 860 20/04/1935 236

12. Tirebolu'nun Arageriş Köyünden Mehdi oğullarından Halil oğlu Asım ve Kavga oğullarından Emin oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 237

Karar No: 861 20/04/1935 237

13. Edirne'nin Abalar Köyü Korucusu Nezir oğlu Aziz'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 239
Karar No: 863 25/04/1935....239
14. Urfa'nın Horoz Köyünden Sair oğlu Salih'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 240
Karar No: 864 25/04/1935....240
15. Bayramiç'in Küçüklü Köyünden Halil oğlu Halil İbrahim'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 241
Karar No: 866 29/04/1935....241
16. Sivereğ'in Tüverek Köyünden Halil oğlu Abdullah'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 243
Karar No: 888 20/05/1935....243
17. Çalın Dede Köyünden Osman oğlu Ömer, Kulanın Camiikebir mahallesinden Mehmed oğlu Hakkı, Çalın Şeyhelvan Köyünden Mehmet oğlu Veli ve Kuruçayın Çorak Köyünden Mehmed oğlu Cafer'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 244
Karar No: 890 05/06/1935....244
** Salihli'nin Gele Köyünden Piraşovalı Mehmed oğlu arabacı Halil ile Maksud oğlu Çapacı Sadri'nin mahkum oldukları ölüm cezasının 24 sene hapse çevrilmesi hakkında 245
Karar No: 891 05/06/1935....245
18. Düzce'nin Nuhviran Köyünden Mustafa oğlu Emin diğer adı Yemin ile Akyazı'nın Beynevit Köyünden Zekeriya'nın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 253
Karar No: 897 01/10/1935....253
19. Söke'nin Çeltikçi Mahallesinden Yusuf oğullarından Hacı Şerif oğlu Canbaz Süleyman Çavuş ile Koçarlı Nahiyesinin Tekeli Köyünden Körali oğullarından Ali oğlu Hasan ve Aydın'ın Üzümlü Köyünden Alibey oğullarından Süleyman oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 255
Karar No: 898 01/10/1935....255
20. Amasya'nın Derebaşalan Köyünden Köylüoğullarından Ali Osman oğlu Süleyman, Sarıoğullarından Memet oğlu Nuri, Çorukcuoğullarından Memet oğlu Süleyman ve Sarıoğullarından Ahmet oğlu Halil İbrahim'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 257
Karar No: 912 13/12/1935....257
21. Pazar Kazasının Pazar Mahallesinden Maminoğullarından Mehmed oğlu Hasanın ölüm cezasma çarpılması hakkında 259
Karar No: 916 20/12/1935....259
22. Tarsus'un Şamlı Mahallesinden Nuhoğlu Süleyman'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 260
Karar No: 917 20/12/1935....260
Genel tablo: 1935 262

1935 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Beyşehir'in Hüseyinler Köyünden Dirhem oğullarından Mehmed oğlu Ahmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 850 **11/04/1935**

Beyşehir'in Yaylasun Köyü muhtarı Mehmed ile o köyden Seyid Aliyi bir zamanda çifte tüfeği ile öldürmekten ve Darının Mustafa'yı öldürmeğe eksik kalan teşebbüsten suçlu Hüseyinler Köyünden Dirhem oğullarından Mehmed oğlu 1318 doğumlu **Ahmed** hakkında hükmedilmiş olan ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak sebep bulunmadığından Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1935, s.2980)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 850 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 5 ay, 8 gün süre geçmiştir.

- 850 sayılı Karar metninde, önceki ve sonraki benzeri kararlardan farklı olarak, hükmü tesis eden mahkeme gösterilmediği gibi, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama da yapılmamıştır.

- 850 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 07/04/1935 tarih ve Esas No. 3/25, Karar No. 2 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, Yaylasun Köyü muhtarı Mehmet ile o köyden Seyit Ali'yi bir zamanda çifte tüfeği ile öldürmekten ve Darının Mustafa'yı öldürmeye eksik kalan teşebbüsten suçlu bulunarak ölüm cezasına çarptırılmıştır. Yargılamada suçlunun amcası oğlu Hasan'ı, öldürülen Mehmet'in teşviki ile öteki ölen Seyit Ali'nin yaraladığından mahkumun bunlara karşı düşmanlık beslediği; oysa, yaralama hadisesi ile öldürülenlerin alakalı olmadıkları evvelce yapılmış olan tahkikle anlaşılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 23/10/1934 tarih ve 2578 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 07/04/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 11/04/1935 tarihli 13. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Hasan Saka'nın Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Ni-***

san 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:55 ve zaptın sonuna ekli 31 Sıra sayılı Basma yazı)

---

2. Şebinkarahisar'ın Bülbül Mahallesinden Topal diğer adı Köle oğullarından Mehmed oğlu İbrahim'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No. 851 **11/04/1935**

Şebinkarahisar'ın Kütküt Mahallesinden Mahmud'un evine hırsızlık için girerek bu suçunun izlerini yok etmek üzere Mahmud'un baldızı Mevlude'yi öldürmekten suçlu Bülbül Mahallesinden Topal ve diğer adı Köle oğullarından Mehmed oğlu **İbrahim** hakkında hükmedilmiş olan ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak hiçbir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1935, s.2980)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 851 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 12 ay, 3 gün süre geçmiştir. Bu dönem içinde uzun süren ölüm bekleyişi süresine örneklerden biridir.

- 851 sayılı Karar metninde, önceki ve sonraki benzeri kararlardan farklı olarak, hükmü tesis eden mahkeme gösterilmediği gibi, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama da yapılmamıştır.

*- 851 sayılı Karar metninde de, buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da mahkumun doğum tarihi yer almamaktadır. Buna karşılık, bu karara ilişkin **16/04/1934 tarih ve 4/1857 sayılı Başvekalet tezkeresinde**, mahkumun 1319 doğumlu olduğu yazılıdır.*

*- 851 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 07/04/1935 tarih ve Esas No. 3/32, Karar No. 3 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, Mahmut'un evine hırsızlık için girerek bu suçunun izlerini yok etmek üzere Mahmut'un baldızı Mevlüde'yi öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 08/04/1934 tarih ve 759 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 07/04/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 11/04/1935 tarihli 13. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Hasan Saka'nın Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur.*

*Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:55 ve zaptın sonuna ekli 30 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

3. Urfa'nın Harran Kazasında Derfiloğullarından İbrahim oğlu Ömer'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 852 **11/04/1935**

Urfa'nın Kazani Köyünden Ömer oğlu Bethavi ile karısı Zeliha'yı evlerinin damında yatmakta iken öldüren Harranlı Gümeyle aşiretinden ve Beni İcil kabilesinden Derfiloğullarından İbrahim oğlu 1314 doğumlu **Ömer** hakkında Urfa Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan muhakemede Zeliha ile kendi evlenmek istediği halde Bethavi'ye varmasından dolayı beslediği düşmanlık yüzünden her ikisini öldürdüğü sübut bularak hakkında hükmedilmiş olan ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1935, s.2980)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 852 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum haldındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 2 gün süre geçmiştir.

- 852 sayılı Karar metninde, önceki 850 ve 851 sayılı kararlardan farklı olarak, hükmü tesis eden mahkeme gösterilmiş; ancak hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

*- 852 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 07/04/1935 tarih ve Esas No. 3/7, Karar No. 4 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, evlenmek istediği Zeliha'nın Bethavi'ye varmasından dolayı beslediği düşmanlık yüzünden, Bethavi ile karısı Zeliha'yı evlerinin damında yatmakta iken öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum haldındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 09/02/1935 tarih ve 384 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 07/04/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 11/04/1935 tarihli 13. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Hasan Saka'nın Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi,***

Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:56 ve zaptın sonuna ekli 29 Sıra sayılı basma yazı)

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 11/04/1935 tarihli 13. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.850-852) ile toplam 3 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

4. Ankara'nın Aktaş Mahallesinden Üsküblü Ali oğlu Ayet'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 853 **13/04/1935**

Ankara'dan köyüne gitmekte olan Mamaklı Kanbur Tevfiği Küçük Ahmedin para vereceğine kanarak pusu kurup silahla ve taammütle öldüren Ankara'da Aktaş Mahallesinde oturan Üsküblü 1303 doğumlu Ali oğlu **Ayet** hakkında Ankara Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilmiş olan ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak hiç bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1935, s.2980)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 853 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 9 ay, 17 gün süre geçmiştir.

- 853 sayılı Karar metninde, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

*- 853 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 08/04/1935 tarih ve Esas No. 3/22, Karar No. 6 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, para vaadi karşılığında Tevfik'i pusu kurup silahla ve taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 26/06/1934 tarih ve 1889 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 08/04/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 13/04/1935 tarihli 14. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 65 da-*

*kika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:74 ve zaptın sonuna ekli 33 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

5. Ayvacık Kazasının Kuzlu Köyünden İsmail oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 854 **13/04/1935**

Ayvacık Kazasının Kuzlu Köyünden babası İsmail'i köyde yapılan bir düğünde azarlamasından kızarak tabanca ile öldürmekten suçlu o köyden 1326 doğumlu **Mehmed**in ölüm cezasına mahkumiyetine dair Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesinden verilen hükmün değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına* göre infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1935, s.2980)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 854 sayılı Kararında, başka hiçbir infaz kararında görülmeyen bir ifadeye yer verilerek, TCK (md.12/3)'e yollama yapılmıştır. Aynı yollama, bu Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da aynı ifade ile geçmektedir.*

- TBMM'nin 854 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 9 ay, 16 gün süre geçmiştir.

- 854 sayılı Karar metninde, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

*- 854 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 10/04/1935 tarih ve Esas No. 3/23, Karar No. 9 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, "babası İsmail'i, köyde yapılan bir düğünde sarhoş olarak tabancasındaki iki kurşunu az görüp fişek almak üzere evine gitmesi üzerine babasının kendisini azarlamasına kızarak babasını tabanca ile öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 27/06/1934 tarih ve 1985 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 08/04/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 13/04/1935 tarihli 14. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de*

Teyfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 65 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:74 ve zaptın sonuna ekli 41 Sıra sayılı basmayazı)***

---

6. Simav'ın Kırkkavak Köyünden Molla Osman oğullarından Ali oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 855 **13/04/1935**

Simav'ın Kırkkavak Köyünden Kolu Kısa oğullarından Ahmed oğlu Tahir'i, karısı Hatice ile münasebetini engelsiz yapabilmek ve kendisi evli olduğu halde sonradan evlenmek çaresini dahi aramak maksadı ile öldürmekten suçlu o köyden Molla Osman oğullarından Ali oğlu 11/09/1325* doğumlu **Hüseyin** hakkında Uşak Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilmiş olan ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1935, s.2980)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 855 sayılı Kararında mahkumun doğum tarihi diğer kararlardan farklı şekilde tam olarak gösterilmiştir.*

- TBMM'nin 855 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 9 ay, 11 gün süre geçmiştir.

- 855 sayılı Karar metninde, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

- 855 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 08/04/1935 tarih ve Esas No. 3/29, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

> "Tahir'i karısı Hatice ile münasebetini engelsiz yapabilmek ve kendisi evli olduğu halde sonradan evlenmek çaresini dahi aramak maksadı ile Tahir'in tarlada çalıştığı sırada çıkardığı kamayı ağaç yontmak suretiyle maksadından kuşkulandırmayarak yanına varıp kendince fırsat ve zamanın geldiği sırada üstüne saldırarak taammüt ile vurup öldürmekten" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 02/07/1934 tarih ve 2054 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 08/04/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 13/04/1935 tarihli 14. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 65 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:75 ve zaptın sonuna ekli 36 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

7. Sinob'un Başsöke Köyünden Hacı oğullarından Mehmet Ali oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 856 **13/04/1935**

Sinoplu Ali oğlu Aliyi, davarlarının vakadan üç ay evvel ekinini yemesinden yaptıkları kavga üzerine beslediği kin ve düşmanlıkla kardeşleri Ahmed ve Muradın yardımları ile, taammütle öldüren Başsöke Köyünden Hacı oğullarından Mehmed Ali oğlu 1323 doğumlu **Mehmed** hakkında Sinop Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilmiş olan ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1935, s.2980)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 856 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 1 ay, 10 gün süre geçmiştir.

- 856 sayılı Karar metninde, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

- 856 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 08/04/1935 tarih ve Esas No. 3/63, Karar No. 5 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, daha önce kavga etmelerinden kaynaklanan kin ve düşmanlıkla ve iki kardeşinin yardımı ile Ali'yi taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü önce Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 25/12/1934 tarih ve 3855 sayılı ilamı ile onamış; Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı üzerine, Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 03/03/1935 tarih ve 44 sayılı ilamı ile bu itirazı reddederek hükmü kesinleştirmiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 08/04/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 13/04/1935 tarihli 14. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 65 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların yedincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:75 ve zaptın sonuna ekli 34 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

8. Tokat'ın Mesudiye Kazası merkez karakol efradından Bursalı Ahmed oğlu Ramiz'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 857 **13/04/1935**

Mesudiye Kazası merkez jandarma karakolu efradından Mehmed oğlu İhsanı, koğuş nöbetçisinin odun tedariki için dışarıda bulunmasından istifade ederek taammüden öldüren aynı karakolda jandarma efradından Bursa'nın Değirmenli Kızık Köyünden Hacı Hüseyin oğullarından 1324 doğumlu Ahmed oğlu **Ramiz** hakkında 8 inci Kolordu Askeri Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden bu cezanın Askeri Ceza Kanununun 20 nci maddesinin 2 sayılı bendi hükmüne göre, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1935, s.2980)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 857 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 5 ay, 11 gün süre geçmiştir.

- 857 sayılı Karar metninde, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

- 857 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 08/04/1935 tarih ve Esas No. 3/33, Karar No. 7 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, jandarma İhsan'ı, koğuş nöbetçisinin odun tedariki için dışarıda olmasından yararlanarak ve evvelce yemek pişirirken aralarında geçen kavga sebebiyle beslediği düşmanlıkla, yanındaki karyolada uyumakta iken mavzer ile taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü önce Askeri Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 10/11/1934 tarih ve 955 sayılı ilamı ile onamış; ardından itiraz üzerine Askeri Ceza Mahkemesinin bu davayı görmeye yetkili olduğuna dair Askeri Temyiz Mahkemesi Umumi Heyeti 22/10/1934 tarih ve 731 sayılı ilamı ile karar vermiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 08/04/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 13/04/1935 tarihli 14. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. 65 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların sekizincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:75 ve zaptın sonuna ekli 35 Sıra sayılı Basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 13/04/1935 tarihli 14. Birleşiminde, toplam 5 infaz Kararı (No.854-858) ile toplam 5 mahkumun infazına, yine toplam 9-10 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

9. Akziyaret Nahiyesinin Yukarı Kürdük Köyünden Çeço oğlu Abdurrahman'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 858 **18/04/1935**

Urfa'nın Akziyaret Nahiyesinin Yukarı Kürdük Köyünden Osman oğlu Bekir'i taammütle ve yaşının küçük olmasından ağır hapse mahkum olan Abidin ile birlikte öldüren o köyden Çeço oğlu 1315 doğumlu **Abdurrahman**ın mahkum olduğu ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini gerekli kılacak sebep görülmediğinden, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/04/1935, s.2986)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 858 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 5 ay, 12 gün süre geçmiştir.

- 858 sayılı Karar metninde, benzeri kararlardan farklı olarak, hükmü tesis eden mahkeme gösterilmediği gibi hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama da yapılmamıştır.

*- 858 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 13/04/1935 tarih ve Esas No. 3/20, Karar No. 11 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, Bekir'i taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mahkumun suç ortağı, yaşının küçük olması nedeniyle ağır hapse mahkum olmuştur. Suç teşkil eden eylem şöyle özetlenmiştir:*

"Yapılan muhakemede öldürülenin oğlunu Abdurrahman'ın, bahçesinden badem toplamasından dolayı dövüldüğü ve birkaç gün sonra da öldürülenin başka küçük oğlunun kardeşinin dövülmesinden korkarak öldüğü zannedilmesinden öldürülen Mustafa'nın bu sebeplerden öldürene karşı kin ve düşmanlık beslediği inancı ile kendisini bir gün bu yüzden öldüreceği ihtimali ile daha evvel kendisinin onu öldürmesine karar vererek arkadaşının yardımı ile Bekir'i evinin önünde uyurken mavzer ile öldürdüğü sübut bulmasından..."

- Bu anlaşılması zor ve bozuk Türkçe ile yazılmış mazbatadan çıkartılabilecek olanı, mahkumun, bahçesinden badem çalan çocuğun dövülmesi sonrasında çocuğun babasının intikam alacağı endişesi ile adam öldürdüğüdür. Katil suçuna yol açan böyle bir motif başlı başına dikkat çekmektedir. Ayrıca, mazbatanın savruk ve özensiz ifadesi bir diğer dikkate değer unsurdur. Hatırlatalım ki, mazbatanın görüşülmesi sırasında Meclisteki hiçbir üye söz alarak bu hususun açıklanması istemini de dile getirmemiştir.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum haklarındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi 04/11/1934 tarih ve 3193 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 13/04/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 18/04/1935 tarihli 16. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.40'da kapanmıştır. 40 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:101 ve zaptın sonuna ekli 46 Sıra sayılı basmayazı)***

---

10. Manavgat'ın Karabük Köyünden Hacı oğullarından Ahmed oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 859 **18/04/1935**

Akseki'nin Şahaplı Köyünden Manavgat'ta Başkonak Nahiyesinde ayak satıcılığı* yapan Kara Osman'la birlikte yola çıkan Karabük Köyünden Hacıoğullarından Ahmed oğlu 1317 doğumlu **Mehmed**in, yolda birbirlerinden ayrıldıktan sonra Kara Osman'ın parasını ve eşyasını ele geçirmek üzere öldürmeğe karar vererek yolunu değiştirip Kara Osman'ın arkasından giderek iki el silah atıp yere yıktıktan sonra ip ile boğazını sıkıp öldürmüş ve cesedi ormana gizlemiş ve eşya ile para cüzdanını da saklamış olduğu, Antalya Ağır Ceza Mahkemesince yapılan muhakemede anlaşılmakla Mehmedin ölüm ce-

zasına mahkum edilmesine dair verilen hükmün değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/04/1935, s.2986)

*(Derleyenin Notu: * TBMM'nin 859 sayılı Kararında geçen, maktulün "ayak satıcılığı yapmakta" olması ifadesi dikkati çekmektedir. Bununla, seyyar satıcılığın kastedilmiş olması olasıdır. [1])*

- TBMM'nin 859 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- 859 sayılı Karar metninde, benzeri kararlardan farklı olarak, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

*- 859 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 13/04/1935 tarih ve Esas No. 3/5, Karar No. 10 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, Kara Osman'ı hırsızlık amacıyla önce silahla yaralamak, sonra da boğarak öldürüp cesedi gizlemek ve para ve eşyasını çalmak suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi 14/02/1935 tarih ve 540 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 13/04/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 18/04/1935 tarihli 16. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.40'da kapanmıştır. 40 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:101 ve zaptın sonuna ekli 45 Sıra sayılı basmayazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 18/04/1935 tarihli 16. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.858-859) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

1 11.06.1932 tarih ve 2007 sayılı «Türkiye'de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanun» (RG. 16.06.1932, s. 2126), (md. 1/A)'da, diğerlerinin yanısıra, «Ayak Satıcılığı», Türk Vatandaşı olmayanlar tarafından yapılması yasaklanan sanat ve hizmetler arasında sayılmaktadır.

11. Halebin Abraç Mahallesinden Abidin oğlu Hüseyin Fevzi'nin ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 860 **20/04/1935**

Mütekait Hamdi kızı Sabiha'yı, Halep'ten Gazianteb'e babasının evine giderek aleyhine boşanma davası açmasından ve babasının barışma teklifini reddetmesinden kızarak yolda rast geldiği sırada on üç, on dört el silah atmak suretiyle, taammüden öldüren Halebin Abraç mahallesinden Abidin oğlu 1908 doğumlu **Hüseyin Fevzi**nin ölüm cezasına mahkum edilmesine dair Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesinden verilen hükmün değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/04/1935, s.2986)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 860 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 7 gün süre geçmiştir.

- 860 sayılı Kararda adı geçen mahkumun Halep'te oturduğu yazılıdır. Bu durumda mahkum Suriye vatandaşı olabilir.

- 860 sayılı Karar metninde, benzeri kararlardan farklı olarak, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

*- 860 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 17/04/1935 tarih ve Esas No. 3/68, Karar No. 12 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, karısı Sabiha'yı, Halep'ten Gazianteb'e babasının evine giderek aleyhine boşanma davası açmasından ve babasının barışma teklifini reddetmesinden kızarak taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi 13/02/1935 tarih ve 593 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 17/04/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 20/04/1935 tarihli 17. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.05'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:111 ve zaptın sonuna ekli 53 Sıra sayılı Basma yazı)***

12. Tirebolu'nun Arageriş Köyünden Mehdi oğullarından Halil oğlu Asım ve Kavga oğullarından Emin oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 861 **20/04/1935**

Tirebolu'nun Arageriş Köyünden süvari Mustafa'yı taammüt ile öldürmekten suçlu o köyden Mehdi oğullarından Halil oğlu 1320 doğumlu **Asım** ve Kavga oğullarından Emin oğlu **Hüseyin*** haklarında Giresun Ağırceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezalarının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak sebep bulunmadığından Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince her ikisi hakkındaki ölüm cezasının infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/04/1935, s.2986)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 861 sayılı Kararı, 1935 yılı kararları arasında, bir karar içinde iki mahkuma ilişkin olan ilk örnektir.

*- * Gerek 861 sayılı Karar metninde gerekse buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında, ikinci mahkum olan Hüseyin'in doğum tarihi belirtilmemiştir.*

- TBMM'nin 861 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 3 ay, 10 gün süre geçmiştir.

- 861 sayılı Karar metninde, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

*- 861 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 17/04/1935 tarih ve Esas No. 3/6, Karar No. 13 sayılı Mazbatasına göre,** her iki mahkum, Süvari Mustafa'yı taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada suç şöyle özetlenmiştir:*

"Öldürülen Süvari Mustafa, bu işte yardımcı olanlardan Himoğlu Ali Rıza ile aralarındaki alacak davasının kaybedilmesinden kin besleyerek Süvari Mustafa'nın öldürülmesini para vermek vaadi ile kararlaştırdıkları ve bunun üzerine öldürülenin kaynı olan Asım ile Hüseyin, tarlasında çalışmakta olan Mustafa'ya kurşun atıyorlarsa da rast getiremediklerinden ertesi günü Asım eniştesini öteki arkadaşlarıyla evine çağırıp toplandiktan sonra Mustafa'nın uyuduğu sırada Asım kamasını Mustafa'nın göğsüne saplamak ve Hüseyin de balta ile kafasını parçalayarak öldürüyorlar; mısır tarlasına gömdükleri Mustafa'nın öldürülmesinden bir sene sonra suçlulardan Yusuf adında birinin ölmesi üzerine ötekiler suçu ölenin yaptığını söylemeleri üzerine yapılan takip ve tahkik sununda işin yukarıda yazılı olduğu üzere yapıldığı anlaşılmış ve suçlulardan Asım ile Hüseyin haklarında ölüm cezası hükmolunmuştur. Cumhuriyet Başmüddeiumumiliğince Asım'ın öldürülen eniştesi Mustafa'nın göğsüne kama saplamasının öldürmeye teşebbüs mahiyetinde olabileceği mütalaası ile ölüm cezasına dair olan ve Temyizce tasdik edilen karara itiraz olunmuşsa da, Temyiz ceza heyeti umumiyesi bu itirazı yerinde bulmayarak itirazın reddine karar verdiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 10/01/1935 tarih ve 164 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatada bu konuda şu bilgi bulunmaktadır: "Encümence yapılan görüşme sonunda azadan Osman Dinçer (Mardin) mahkumların cezasının 24'er sene ağır hapis cezasına değiştirilmesini, M. B. Pars (Ordu) da mahkûmlardan Asım'ın cezasının müebbet ağır hapse değiştirilmesini ve Fuad Sirmen (Erzurum) da hadisenin tespit edilebilen şekline göre her iki mahkum hakkındaki ölüm cezasının yirmişer sene ağır hapse değiştirilmesi reyinde bulunmuşlardır." Azınlıkta kalan üç muhalif üyenin bu muhalefetlerine ilişkin olarak mazbataya ekli başka bir açıklama ya da muhalefet şerhi bulunmadığından gerekçeleri konusunda tam bir görüş edinilememektedir. Bununla birlikte, bu mazbatanın görüşüldüğü Meclis oturumunda kısa süreli de olsa söz alıp görüş açıklayan milletvekilleri bulunduğu için bu konuda bazı ipuçları elde edilebilmektedir.

- Encümenin 17/04/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/04/1935 tarihli 17. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.05'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve mazbata hakkında mütalaa olup olmadığını sormuştur. Bunun üzerine bazı milletvekilleri söz almıştır.*

- Hasan Fehmi Ataç (Gümüşhane) – "Mazbatada üç zat muhalif kalmış. Nihayet bu, adam asmaktır. Anlayalım vaziyet nedir?"

- Salah Yargı (Kocaeli, Adliye Encümeni mazbata muharriri) *– Konuşmacı, üç üyenin ölüm cezalarının hapis cezasına değiştirilmesi oyunu verdiklerini; buna karşılık çoğunluğun ise cezanın değiştirilmesi ya da hafifleştirilmesi için sebep görmediğini belirtmiş ve şunları eklemiştir: "Bu vesile ile evvela malum olan bir keyfiyeti arz etmek isterim:* ***Ölüm cezalarının Büyük Meclisçe geçirdiği kanuni muamele, infaz hakkında karar vermektir... (Anayasa md.26'yı hatırlattıktan sonra) Burada tetkik olunacak nokta, hukuku hükümrani bakımından bu cezanın infazına karar verip vermemektir.*** *Bu ölüm cezası infaz edilmeyip de, şu ceza değişilsin, deniliyor.* ***Bunun için hiçbir esbabı mucibe dermeyan edilmez. Edilmesi de muvafık değildir.*** *Çünkü Büyük Millet Meclisinin diğer kararları ve anane halini alan içtihatları da bu merkezdedir. Çünkü hakimin takdirine taalluk eden hususlarda ve adalet kanalından geçip de tamamiyle katileşmiş olan bir mesele, şu keyfiyetin böyle takdir edilmesi lazımdır ve böyle olmak icap eder şeklinde hakime verilen salahiyeti, ne Adliye encümeni ilk tetkikatında – ki Heyeti Umumiyenin ayırdığı mütehassıs bir encümen sıfatı ile – ve ne de Büyük Heyet böyle bir takdin hakkını mafevk bir merci gibi tetkik etmek salahiyetini hiçbir zaman zihninden geçirmemiştir. Bundan dolayı* ***takdire sebep olan bir cezanın değiştirilmesi lazım gelir gibi bir mütalaa ileri sürülemez. Yalnız bazı adli hatalar olabilir... Herhangi bir şahıs bir ilam-***

da bilmem 65 yaşını geçmiş bir adam, yahut 21 yaşını ikmal etmeyen bir adam idam edilemez gibi kanuni kayıtlar varken, o mahkumun sinni layikile hesap edilmemesi gibi bir şeye tesadüf edilirse, elbette madaleti yerine getirmek asıl maksat olduğu için böyle bir vaziyette encümen mazbatasında buna işaret edilebilir." *Konuşmacı bunun ardından olayın oluş ve açığa çıkış şeklini özetlemiştir.*

- Bekir Kaleli (Gaziantep) – *"Encümenin noktai nazarına iştirak etmeyen üç arkadaş, Meclisi Alinin tenevvürü için izahat versinler."*

- Salah Yargı – *"Bendenizin izahat vermem, vazifem icabıdır. Arkadaşlar arzu ederlerse izahat verirler."*

- Başkan – *"Başka mütalaa var mı? Bir takrir vardır, okutacağız.* ***'Yüksek başkanlığa, Mahkumların cezasının yirmişer sene ağır hapse değiştirilmesini teklif ederim. Zülfü Tigrel (Diyarbakır)'.*** *Takriri reyinize arz ediyorum. (İzahat versinler sesleri)".*

- Bekir Kaleli – *"İlk önce bendenizin deminki teklifimin nazarı itibare alınması lazımdır."*

- Başkan – *"Arkadaşlar isterlerse izahat verirler. İcbar edemeyiz."*

- Osman Dinçer (Mardin) – *"Bu evrakı tetkik ederken hatırıma gelen cihetleri arz edeyim:* ***Bir defa artık çürümüş olan bir maktul üzerinde icra kılınan tetkikatı tıbbiyede hangi bıçaktan öldüğü gösterilmiyor. Nahiyei kalbiyeye havale edilen bir bıçak, adliyedeki tecrübeme istinaden söylüyorum, daima hayatı ifna eder. Behemehal ölür. Binaenaleyh birinci darbe öldürmüştür. İkinci darbenin öldükten sonra vaki olduğuna kanaat hasıl ettik. Onun için muhalif kaldım."***

- Başkan – *"Başka mütalaa var mı? (Reye, sesleri). Takriri tekrar okutacağım ve reye arz edeceğim. (Takrir tekrar okundu). Takriri reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Takrir reddedilmiştir.* ***Adliye encümenin mazbatasını reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Adliye encümenin mazbatası kabul edilmiştir."***

Bu görüşmenin ardından yapılan oylama sonucu infaz yönündeki mazbata kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:111-113 ve zaptın sonuna ekli 54 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

13. Edirne'nin Abalar Köyü Korucusu Nezir oğlu Aziz'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 863 **25/04/1935**

Havzanın Oğulpaşa Köyünden Mustafa'nın geceleyin evine girerek, kızı Leyla'nın kaçırılmasına yardım ettiği sırada mani olmak isteyen kızın anası Zey-

nep'i dövmek ve babası Mustafa'yı öldürmekten suçlu Edirne'nin Abalar Köyü Korucusu Nezir oğlu 1300 doğumlu **Aziz** hakkında yapılan muhakeme sonunda Edirne Ağır Ceza Mahkemesinden hükmedilen ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 01/05/1935, s.2991)

(Derleyenin Notu: TBMM'nin 863 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 9 ay, 15 gün süre geçmiştir.

- 863 sayılı Karar metninde, benzeri kararlardan farklı olarak, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

- 863 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 20/04/1935 tarih ve Esas No. 3/28, Karar No. 14 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, Leyla'yı kaçırma fiiline yardım ettiği sırada engel olmak isteyen kızın anası Zeynep'i dövmek ve babası Mustafa'yı öldürmek suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 10/07/1934 tarih ve 2204 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 20/04/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 25/04/1935 tarihli 19. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.05'de Hasan Saka'nın Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:125 ve zaptın sonuna ekli 55 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

14. Urfa'nın Horoz Köyünden Sair oğlu Salih'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 864 **25/04/1935**

Urfa'nın Sumatar Nahiyesinin Horoz Köyünden Casım oğlu Ahmedi, on beş sene evvel bir kavga etmesi esnasında kardeşini öldürdüğünden dolayı intikam almak kastile, taammüden öldürmekten suçlu o köyden Sair oğlu 1323 doğumlu **Salih** hakkında yapılan muhakeme sonunda Urfa Ağır Ceza Mahkemesinden hükmedilen ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesi-

ni gerekli kılacak sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 01/05/1935, s.2991)

(Derleyenin Notu: TBMM'nin 864 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 10 gün süre geçmiştir.

- 864 sayılı Karar metninde, benzeri kararlardan farklı olarak, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

- 864 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 21/04/1935 tarih ve Esas No. 3/34, Karar No. 15 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, Casımoğlu Ahmet'i, on beş yıl önce bir kavga sırasında kardeşini öldürmesinden ötürü intikam almak kastıyla taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 15/02/1935 tarih ve 3357 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 21/04/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 25/04/1935 tarihli 19. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.05'de Hasan Saka'nın Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:125 ve zaptın sonuna ekli 60 Sıra sayılı Basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 25/04/1935 tarihli 19. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.863-864) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

15. Bayramiç'in Küçüklü Köyünden Halil oğlu Halil İbrahim'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 866 **29/04/1935**

Aşağıda yazılı Adliye Encümeni mazbatası Umumi Heyetin 29/4/1935 tarihli in'ikadında kabul edilmiştir.

29/4/1935

6/7/1931 Cumartesi günü gecesi yol amelesine tevzi edilmek üzere para getirmekte olan Bandırmalı Mustafa Çavuşu, bu parayı gasbetmek maksadile, pusu kurarak, taammüden öldürmekten suçlu Bayramiç'in Küçüklü Köyünden Halil oğlu 1313 doğumlu **Halil İbrahim** hakkında yapılan muhakeme sonunda Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesinden hükmedilen ölüm cezasının tasdikini havi Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden verilmiş olan 8/7/1934 tarih ve 2152 sayılı ilam Başvekaletin 1/8/1934 tarih ve 4/4444 sayılı tezkeresiyle Adliye Encümenine verilmekle ilamlarla dosyasındaki kağıtlar okunarak gereği görüşüldü.

Halil oğlu Halil İbrahim'in mahkum olduğu ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmesinin Umumi Heyetin tasvibine arzına Encümence oybirliği ile karar verilmiştir.

Yüksek Başkanlığa sunulur.

(RG, 04/05/1935, s.2993)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 866 sayılı Kararı, Resmi Gazetede yayınlanan şekliyle, bu tarihe dek verilmiş ve daha sonra verilen kararlar içinde, Adliye Encümeni mazbatasının metnini içeren tek örnektir. Bu kararın neden diğer kararlardan farklı içerikle RG'de yayınlandığı hususu açık değildir.

- Öte yanda, 866 sayılı Karar, Temyiz Mahkemesi ilam tarih ve sayısını da içermesiyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Çünkü, birkaç istisna hariç, mutat uygulama, yüksek mahkemenin ilgili kararına yollama yapılmaması yönündedir.

- TBMM'nin 866 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 9 ay, 21 gün süre geçmiştir.

*- 866 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 25/04/1935 tarih ve Esas No. 3/24, Karar No. 16 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, para gasbetmek maksadıyla Mustafa Çavuşu pusu kurarak taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 08/07/1934 tarih ve 2152 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 25/04/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 29/04/1935 tarihli 21. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Nuri Conker'in Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının üç sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre***

5, Cilt 2, İçtima F., 1 Nisan 1935 tarihli dokuzuncu inikattan 29 Nisan 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:142 ve zaptın sonuna ekli 63 Sıra sayılı Basmâ yazı)

---

16. Sivereğ'in Tüverek Köyünden Halil oğlu Abdullah'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 888 **20/05/1935**

Diyarbekir Hapishanesinde mevkuf Mehmedi başkalarının teşviki ve kendisini de öldüreceği zannile bir mangal ayağının ucunu sivriltip silah olarak kullanarak, taammüt ile öldüren ve başka suçlardan maznun olarak aynı yerde mevkuf bulunan Sivereğ'in Tüverek Köyünden Halil oğlu 1324 doğumlu **Abdullah** hakkında yapılan muhakeme sonunda sübut bulan fiilinden dolayı Diyarbekir Ağır Ceza Mahkemesince ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilmiş olan ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 26/05/1935, s.3012)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 888 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 11 ay, 2 gün süre geçmiştir.

- 888 sayılı Karar metninde, benzeri kararlardan farklı olarak, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

*- 888 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 07/05/1935 tarih ve Esas No. 3/30, Karar No. 17 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, Diyarbakır Hapishanesinde mevkuf Mehmet'i taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 18/06/1934 tarih ve 1836 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 07/05/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 20/05/1935 tarihli 26. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Nuri Conker'in Başkanlığında açılmış ve 15.55'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunların altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 3, İçtima F., 2 Mayıs 1935 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Mayıs 1935 tarihli otuz ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:152 ve zaptın sonuna ekli 106 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

17. Çalın Dede Köyünden Osman oğlu Ömer, Kulanın Camiikebir mahallesinden Mehmed oğlu Hakkı, Çalın Şeyhelvan Köyünden Mehmet oğlu Veli ve Kuruçayın Çorak Köyünden Mehmed oğlu Cafer'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 890 **05/06/1935**

Ödemişin Turgut Mahallesinde oturan Seyrekli Köyünden Mehmedin evine silahlı olarak hep birlikte girip Mehmedle karısı Zehra ve hizmetçi küçük Hatice'yi öldüren ve kasa içinden para ve süs altınlarını çalan Çal Kazasının Dede Köyünden ve mahkum olduğu sürgün cezasını çekmek üzere Ödemişte bulunan Osman oğlu 1319 doğumlu **Ömer** ve Hamam Mahallesinde Mehmed oğlu 1310 doğumlu **İsmail Hakkı** ve Tekke Mahallesinde Çallı Çolak Hafız oğullarından Mehmed oğlu 1323 doğumlu **Veli** ve Kuruçaylı Kuzucan oğullarından Mehmed oğlu 1322 doğumlu **Cafer** hakkında Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesince yapılan muhakeme sonunda hırsızlık ve öldürmek suçlarını işledikleri anlaşılarak ölüm cezasına mahkum edilmelerine dair verilen ilamın değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26'ncı maddesine uyarak bu cezaların infazına karar verilmiştir.

(RG, 10/06/1935, s.3024)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 890 sayılı Kararı, bir kararla dört mahkumun infazına ilişkindir.

- TBMM'nin 890 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, dört mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 8 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- 890 sayılı Karar metninde, benzeri kararlardan farklı olarak, hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmamıştır.

*- 890 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/06/1935 tarih ve Esas No. 3/26, Karar No. 28 sayılı Mazbatasına göre,** dört mahkum, Mehmet'in evine silahlı olarak hep birlikte girip Mehmet ile karısı Zehra ve hizmetçi küçük Hatice'yi öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, dört mahkum hakkındaki hükmü önce Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 08/07/1934 tarih ve 2159 sayılı ilamı ile onamıştır. Ancak Temyiz Başsavcılığının itirazı üzerine, Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 01/10/1934 tarih ve 139 sayılı ilam ile bu itirazı reddederek hükmü kesinleştirmiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 03/06/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 05/06/1935 tarihli 34. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, maz-*

*batayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 4, İçtima F., 3 Haziran 1935 tarihli otuz üçüncü inikattan 14 Haziran 1935 tarihli otuz sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:53 ve zaptın sonuna ekli 154 Sıra sayılı Basma yazı)***

**** Salihli'nin Gele Köyünden Piraşovalı Mehmed oğlu arabacı Halil ile Maksud oğlu Çapacı Sadri'nin mahkum oldukları ölüm cezasının 24 sene hapse çevrilmesi hakkında**

Karar No: 891 **05/06/1935**

Salihli'nin Gele Köyünden Mehmed karısı dul Kamile ile Ali Çavuş karısı Rukiyeyi boğarak öldürmekten suçlu o köyde oturan Praşovalı Mehmed oğlu 1319 doğumlu arabacı Halil ile 1317 doğumlu Maksud oğlu Çapacı Sadri'nin mahkum oldukları ölüm cezasının 24 sene hapse çevrilmesine karar verilmiştir,

(RG, 10/06/1935, s.3024)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 891 sayılı Kararı, 1935 yılı içerisinde TBMM tarafından ölüm cezasının başka bir cezaya çevrilmesine ilişkin olarak verilen kararlara tek örnektir.

- TBMM'nin 891 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile ölüm cezasının hapse çevrilmesi kararı verilmesi arasında 2 ay, 12 gün süre geçmiştir.

- 891 sayılı Karar metninde, ne hükmü veren Mahkeme belirtilmiştir ve ne de hükmü onayan Temyiz mahkemesine yollama yapılmıştır.

*- 891 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/06/1935 tarih ve Esas No. 3/92, Karar No. 26 sayılı Mazbatasına göre,** her iki mahkum, Mehmet karısı dul Kamile ile Ali Çavuş karısı Rukiye'yi boğarak öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Olay şöyle özetlenmiştir: "Mahkum Halil ile Sadri, gözcülük yaptırdıkları iki arkadaşı ile beraber Kamile'nin bulunmadığı bir sırada evine girerek hırsızlık yaptıktan sonra, evine Rukiye ile beraber dönen Kamile'yi hırsızlık suçunun izini ortadan kaldırmak için boğup öldürdükleri yapılan muhakeme sonunda sabit olarak haklarında ölüm cezası hükmolunduğu ve bunun da Temyiz mahkemesince tasdik edildiği anlaşılmıştır." Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 23/03/1935 tarih ve 914 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı, 1'e karşı oyçokluğu ile almıştır. Muha-

lif oyu, Kayseri milletvekili H. Ferit Perker kullanmıştır. Mazbatada, Perker'in ***muhalefet şerhi*** *de yer almaktadır. Şöyledir:*

"Halil ve Sadri'nin ölüm cezalarına çarptırılmaları, suçlulardan Kamil'in ötekilere suç atmak suretiyle ilk tahkikat sırasında yaptığı ikrara müstenittir.

Sonradan mahkemede diğer suçlular gibi Kamil'in de inkar ettiği bu ikrarı haklı gösterecek ortada kuvvetli başka bir ipucu da yoktur.

Bilakis bu ikrarın istekle değil zorlukla elde edildiği:

1) Mahkemede dinlenen şahitlerin şehadetleriyle,

2) Hükümet doktorları tarafından yolunda verilmiş rapor münderecatı ile sabittir.

Fazla olarak, ilk tahkikatı yapan ve bugünkü ölüm cezasının esası olan Kamil'in malum ikrarını tespit eden müstantik olduğunu söyleyen ve o tahkikatın tabii ve kanuni şartlar içinde olmadığını vicdan ezintileri altında imzasile Yüksek Meclise bildiren Mustafa Sıtkı'nın dilekçesi ve ölüm cezasına uğratılan Halil ve Sadri'nin vaka gecesi başkaları ile vaka mahallinden uzak bir yerde geceledikleri hakkındaki iddia ve mahkemede sebketmiş şahadetin mevcudiyeti ve ölüm cezası veren ve bunu tasdik eden mahkemelerin bu kararlarının oybirliği ile olmaması benim ölüm cezasının infazı yolundaki kanaatlerimi tamamiyle sarsmıştır.

Yukarıda kısaca saydığım bu sebeplere rağmen ölüm cezasının infazı cihetine gidilirse sonradan asıl suçlunun meydana çıkması suretiyle yamanması ve yerine konması mümkün olmayacak bir vaziyet meydana getirmiş olacaktır.

Böyle ağır bir ihtimalle karşılaşmamak için keyfiyeti ve müstenit olduğu sebepleri; mahkemeler tarafından verilmiş olan cezaları o mahkemelerin takdir haklarına müdahale manası taşıtmadan ve hatta hiçbir sebep beyanına mecbur olmadan tahfif ve tahvil kudretini teşkilatı esasiye kanunu ile nefsinde alıkoymuş olan Yüksek Meclisin yüksek duygu ve takdirine sunarak, ölüm cezasının 24 sene hapse çevrilmesinin teklifini hakka ve adalete ve Yüksek Meclisin temiz duygularının bu suretle tezahürüne daha uygun buluyorum. Bütün bu sebeplerle ölüm cezasının infazı şeklinde onay bulan çokluktan ayrı kalıyorum.

Kayseri

H. Ferit Perker"

- Encümenin 03/06/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 05/06/1935 tarihli 34. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında*

2'si infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Ardından söz alan milletvekilleri çıkmıştır.

***- Kayseri milletvekili Hasan Ferit Perker** – Konuşmacı önce iki kadının öldürülmesi olayını ayrıntılı şekilde anlatmıştır. Şöyle devam etmiştir:* "...Bekçi Şaban bu hikayeyi dinledikten sonra, geliyor doğrudan doğruya muhtar Şerafettin'e anlatıyor. Bunun üzerine **nalbant Kamil tevkif ediliyor ve o mahalde Hüseyin isminde birinin evine kapatılıyor ve bu esnada muntazaman dövülüyor. Bu dayaktan maada aynı zamanda şu telkinatta da bulunuluyor: Eğer sen failleri ele verirsen seni kurtarırız filan diyor. Şimdi bu adam bir taraftan dayağın tesiri altında ve bir taraftan da kurtulmanın verdiği ümitle ikrarını yapıyor. Kamilin bu ikrarı üzerine diğer suçlu Mevlüt, Sadri ve Halil de tevkif ediliyorlar. Onlar da aynı yere getiriliyor. Bunlar da inkar ediyorlar. Bunun üzerine aynı tazyik bunlar hakkında da icra ediliyor. Hatta bıyıkları dahi yolunuyor. Bu vaziyet karşısında güya onlar da ikrar ediyorlar.** Fakat bu nokta tespit edilmemiştir. Halbuki tahkik heyetinin iddiası tespit edilen Kamil'in ikrarı üzerine Mevlüt de bunu kabul etti. Ve Sadri ile Halil de biz öldürdük ve dördümüz birden öldürdük dediler, diyorlar. İşe müstantik müdahale ediyor. Müstantik Kamil'in ifadesini tespit ediyor....Müstantik soruyor. 'Kanaatin nedir, bu kadınları kim boğdu?' 'Ben boğanı gözümle görmedim. Sadri içeriye çok girdi çıktı. Kanaatime göre her iki kadını da Sadri boğmuştur.' Diğerleri mustantikin önünde ikrardan kaçınıyorlar. Biz yapmadık, biz dokunmadık diyorlar. **Kamil'in ikrarı da dayaktandır. Bizi de dövdüler. Hatta bıyıklarımızı da yoldular. Vücudumuz yara bere içinde, diyorlar. Bunun üzerine diğerleri küllliyen inkar ediyorlar. Müstantik vaziyeti tespit ediyor. Bunlar bir hafta sonra muayeneden geçiriliyor. Bu muayene neticesinde hakikaten vücutlarında yaralar bulunuyor. Ve bunların dövüldüğünü resmen tespit eden doktorlar bir hafta tedavi ve on gün istirahata muhtaç olacak derecede vücutlarını yaralı buluyorlar.** İş mahkemeye aksediyor. Mahkemede Kamil de inkar ediyor. Ortada suçu tespit edecek, Kamil'in ilk tahkikatta şu arz ettiğim ikrarından başka hiçbir delil yoktur. **Bunlar kendilerinin dövüldüğünü iddia etmekle beraber bunu bütün o mahallenin halkı da şöyle tespit ediyor: O gece Hüseyin'in evinde bunların dördü de kapatılıyor ve saat ikiden yediye kadar –her birisi seslerinden tanılıyor- ayrı ayrı dövülüyor. Sopa sesleri, feryatlar işitiliyor."**

***- Isparta milletvekili İbrahim Demiralay** –* "Kim dövüyor?"

***- H. Ferit Perken (Devamla)** –* **"Tahkika memur olanlar. Bunların ertesi gün topallayarak çıktıkları görülüyor. Bu böylece tespit edildikten sonra bilhassa Sadri ile *Halil* kendilerinin vaka gecesi Akhisar'ın Çukurçiftliğinde olduklarını, binaenaleyh vaka ile hiçbir münasebetlerinin olmadığını iddia ediyorlar ve bu ciheti şahitle ispat ediyorlar.** Mahkeme bunlardan Mevlüt ile Kamil'i feran zimethal addediyorlar. Halil ile Sadri'yi fiilin faili olarak ölüm cezasına çarptırıyorlar. Mahkeme reisi, 'faili müstakil taayyün etmedi' diyerek bu karara muhalefet ediyor. İş tem-

yize gidiyor. Temyiz bazı sebeplerden bunu bozuyor. Tekrar mahkemeye geliyor. Temyizin nakzına ittiba ediyorlar. Nakız muamelesi üzerine yapılan tahkikat üzerine, bir kat daha tenakusu ortaya çıkıyor. Bunun üzerine verilen kararda, mahkeme reisi yine muhalif kalıyor. Karar yine ekseriyetle veriliyor. Tekrar Mahkemei Temyize gidiyor. Mahkemi temyiz feran zimethal olanlar hakkında ittifakla, fakat ölüm cezası hakkında ekseriyetle hükmü tasdik ediyor ve bu suretle bugün yüksek huzurunuza geliyor... **Şu noktayı arz edeyim ki, arkadaşlarımın bazıları benim ulu orta idam cezalarına aleyhtar olduğum zehabına kapılmışlardır. Fakat sizi temin ederim ki, ben nizamı içtimainin bozulmaması için ölüm cezasının en şiddetli taraftarıyım.** Hatta çok uzun sürmüş vekalet hayatımda, yine arkadaşlar çok iyi bilirler, hiçbir katilin müdafaasını prensip olarak kabul etmemişimdir. Fakat bu dosya bana kanaat vermedi ve ben bu vatandaşları ipe getirmek için reyimi kullanmadım." Konuşmacı, bunun ardından, hükümdeki hukuksal bazı çelişkilere de işaret etmiş ve şunları eklemiştir. "Bu dosyayı ben tetkik ederken daha feci bir hakikat tecelli etti. Esnayı muhakemede bu adamlardan Halil ve Sadri vakanın olduğu söylenen gece Akhisar'ın Çukur çiftliğinde idik diyorlar. Şahitler de buna şahitlik ediyorlar. Bu şahitler ayrıca Büyük Meclise de telgrafla müracaat ediyorlar ve 'Halil ile Sadri hakkındaki idam cezası yersizdir; çünkü vaka gecesini bizimle beraber geçirdiler' diyorlar. İkincisi, **Mustafa Sıktı imzalı B.M. Meclisine yazılmış bir dilekçe vardır. Bu adam diyor ki: ('Ben bu hadisede ikrarı tespit eden müstantikim. Bir şeyin ıstırabını bu güne kadar çektim. Şimdi Yüksek meclisinize arz ediyorum. Ben ifadeleri almak için Hüseyin'in evine gittiğim vakit orada insan şeklinden çıkmış dört ceset vardı. Bunların vücutları mosmor kesilmiş, çivit rengini almıştı. Tahkike memur olanlar da orada idi. Bu dört kişi korka korka ve sürüne sürüne yanıma geldiler. Bana ifade verdiler. Verdikleri ifade doğrudan doğruya benim sualime evet veya hayır demekten ibaretti. Kamil ifadesini verirken tahkik heyeti tarafından kendisine 'Korkma, ifadeni ver, sen kurtulacaksın' denmiştir. Ona güvenerek ifadeyi verdi. Bu adamlar hakkında yapılan muamele haksızdır.')**... Şu noktayı da arz edeyim aynı zamanda. Hadise yerinde bir takım ayak izleri de vardır. Bu ayak izleri suçluların ayak izlerine tetabuk etmiyor. Sonra hadise sirkat kastıyla yapılmıştır. Halbuki ölen kadının kulağında altın küpeleri duruyor... Arkadaşlar verilen ceza ölüm cezasıdır. Bu adamlar ipe gittikten sonra yarın asıl suçlu meydana çıksa da bunun telafisine imkan yoktur. **Bu hadisenin cereyan ettiği zamandan evvel, zannederim bundan altı yedi sene evvel Manisa'da Memduh isminde bir adam zan altına alınıyor ve dayak zoru ile, hatta ikrar da etmiş, 'evet, ben katilim' demiştir. Fakat altı yedi sene geçtikten sonra, asıl suçlu meydana çıkmış ve bu adam kurtulmuştur.** Bunların cezaları da hapis olsaydı hiç tereddüt etmezdim. Ölüm cezası olduğu için elimi vicdanıma koydum. Siz de elinizi vicdanınıza koyunuz. (Alkışlar)"

***- Manisa milletvekili Hikmet Bayur* – "Arkadaşımın demin bahsettikleri Memduh, on sene kadar evvel kasabanın Ahmetli nahiyesinin fırka reisi öldürülmüş. Bu Memduh asıl suçlu ortaya çıkıncaya kadar da-**

yaktan itirafa mecbur olmuş, yedi sene hapiste yatmış, sonra tahakkuk etmiş ki, katil o değildir. Beraat ederek çıkmış. Bu adam bilhassa işi için bana geldi. Katibi umumiliğim zamanında bu işle meşgul olmuştum. Bana dedi ki: 'İşte ben böyle adamım. Mahkum oldum, idam ediliyordum. Cezam on beş seneye çevrildi. Yedi sene yattım. Muhakemem iade edildi, beraat ettim.' ..."

- ***Kocaeli milletvekili mazbata muharriri Salah Yargı*** – *Konuşmacı Perker'e atıfla* "Kendileri noktai nazarlarından biraz benim telakkime göre sadedi ve usulü aşarak, bir çok teferruatına girerek huzuru alinizde bahsettiler. (Çok iyi ettiler, sesleri)."

- ***İbrahim Demiralay*** – "Allah razı olsun."

- ***Salah Yargı (Devamla)*** – **"...Encümen bu adamların mahkum oldukları cezanın infazı suretiyle içtimai heyet dahilinde kendilerinin bir faydası olmadığı vücutlarının izalesi suretiyle cemiyetin temizlenmesi lazım geldiği sonucuna vardı. Bu karara varan mahkemelerin kararlarının adilane olduğu dolayısıyladır ki encümen bunu tecviz etmiştir. Esas olan adaletin yerine getirilmesidir...Her suç işleyenin polis veya jandarma eline geçtiği dakikadan ve hakkında bir karar verilip de tevkifhaneye konulduğu dakikadan itibaren, telkinat veya şuradan buradan işiterek ortaya koydukları bir dayak yeme vakası vardır, yolundaki sözleri...bunlar haklı haksız her yerde söylenebilir. Fakat bu söylenen dayağın yendiği sözü ile mutlaka hepsinin dayak yediğine derhal inanmak hatadır** İçlerinden hiç biri dayak yemedi gibi, o kadar iyi görünmüş vaziyetler karşısında adeta safdilane hüküm vermek, bu da doğru değildir. Mesele hakikatin anlaşılmasıdır. **Belki vaziyeti iyi takdir etmeyen, seviyesi, anlayışı yerinde olmayan bir jandarma, bir polis veya zabıta memuru, bu gibi kanunun cevaz vermediği bir şeyi yapmış olabilir. Fakat böyle yapmış olması, ancak o adamı mesul eder bir haldir. Yoksa, böyle dayak, tokat atılmış diye bir hakikat çıkmışsa, o hakikatin ortaya çıkarmış olduğu mühim bir suçun faili, jandarmanın kanunu takdir etmeyerek attığı bir tokattan dolayı, bir sopadan dolayı, o cezasız mı kalacaktır? Onu ayrı düşünmek, takdir etmek lazımdır."** Konuşmacı, ayrıca, Meclisin cezayı bağışlayabileceğini ya da çevirebileceğini, ancak hiçbir zaman yargı yetkisine ilişkin olan hususların yolsuz cereyan ettiği şeklinde bir fikre istinat edemeyeceğini belirtmiştir. Konuşmacı, müstantik vekili Sıtkı imzalı Meclise ulaştırılan dilekçeye ilişkin olarak bunun samimiyetine ve ciddiyetine inanmanın güç olduğunu; zira, olaydan ve hükümden onca zaman geçtikten sonra söz konuşu kişinin o güne kadar hiç ıstırap duymayıp da sonradan vicdanının ayaklanmasının şüphe uyandırdığını söylemiştir.

- ***İbrahim Demiralay*** – "Dayak yediklerine kanaat getirmiş."

- ***Salah Yargı (Devamla)*** – "Elbette tetkik olunur. Salahiyettar olan makam bunu tetkik eder. Fakat lütfen İbrahim arkadaşımız şunu bilmelidirler ki, **bir beylik söz ve ehemmiyetsiz hale gelmiştir ki, her gelen şöyle söyler, 'jandarmadan, polisten dayak yedim. Ondan korkarak böy-**

le söyledim.' Halbuki ne dayak yemiştir, ne dayak atılmıştır ve ne de dayak yiyen vardır. Bu bilinemez. (Rapor var, sesleri). Eğer öyle bir dayak atan olmuşsa, hakkında cezai takibat yapılsın, ceza yolu aransın. Yoksa iki kadının ölüsü ve bunlardan alınan para, bir yazıya göre altı diğerine göre on liradan ibaret olan maddi menfaat için iki masume kadının öldürülmesi karşısında, ikrarları, ifadeleri, hadiseler ve bütün geçen vakalar yapılan tatbikat aledderecat **hakimin takdirinden geçip tamamıyla vakalara mutabık olduğu anlaşılan bir cezanın infaz edilmemesi, her halde adaletten uzaklaşmaktır...Büyük Meclis hukuku hükümraniyi haizdir. Bu yüksek hakkı dilediği gibi kullanır. Fakat bizim memleketimizin adalet mekanizmasının, Temyizin verdiği hüküm yerindedir. Hiçbir vakit talil kabul etmez. Meğer ki bir zühul ve hata olmasın. Onun da kanuni yolları mevcuttur."**

- ***İbrahim Demiralay*** – "Türkiye'de en büyük bir teşekkül varsa, adaletin, kanunun, nizamın en büyük mümessili Yüksek Meclisinizdir. Buradan çıkacak karar adaletin doğrudan doğruya timsali olarak çıkar. Yüksek Meclisi temsil eden Adliye Encümeni raportörü Hasan Ferit arkadaşımızın samimiyetine, liyakatine hepimizin itimadı vardır. İzahatı beni çok müteessir etmiştir. Mesele mühimdir. Böyle bir meseleyi ölüme sürüklemektense tahfif ederek hapse çevirmek bendenizce Meclisi Alinin adaleti olacaktır."

- ***H. Ferit Perker*** – *Konuşmacı Yargı'ya atıfla şunları söylemiştir:* **"Ben demedim ki, bu adamları affedelim, ceza vermeyelim, bu adamlar bigünahtır, mahkeme zulmetmiştir. Hayır, böyle demedim. Mahkemenin hükmü yolundadır ve karar ekseriyetle verilmiştir. Burada dört kişi vardır. Bunlardan faili müstakil taayyün etmemiştir. Ya bu dört kişiyi hep birden asarsınız ya da idama mahkum olanların cezasını da yirmi dört sene hapse tahvil edersiniz, dedim.** Yoksa mahkemenin hükmü elbette muhteremdir. **Sonra buyurdular ki, Adliye encümenin vazifesi, yalnız maddi hata olup olmadığını araştırmaktır. Bu takyidi nereden çıkardılar? Adliye encümenine gelinceye kadar maddi hatayı araştıracak ve düzeltecek bir çok yer ve imkanlar vardır."**

- ***Salah Yargı*** – "Nedir?"

- ***H. Ferit Perker (Devamla)*** – "Mesela, iadei muhakeme yoluna müracaat, Adliye vekilinin emriyle meselenin yeniden tahkiki ve sair yollar vardır. Bütün bunları saymaya ne hacet! Aç ceza usulü muhakemeleri kanununu, gör. Bana neye soruyorsun?"

- ***Salah Yargı*** – "Bunları bana mı söylüyorsun? (Evet, sana, sesleri)"

- ***Giresun milletvekili Hakkı Tarık Us*** - "...Salahattin Yargı arkadaşımız dedi ki, büyük Meclis şunu mu istiyor ki encümen nasıl aklına gelmişse öyle yapsın, öyle karar versin. Bunun böyle olmasını istemiyor. O halde şunu mu istiyor? Büyük Meclis aklına gelmiş de cezaları tahfif etmiş. Büyük Meclisten bunu mu istiyorlar? **Elbette burada bütün teferruatına varıncaya kadar mesele mevzu bahis olup anlaşılmalı ki, nihayet hakimlerimizin hükümlerine, hassaten Temyizden geçen hü-**

kümlere hürmetimiz, saygımız içimizde saklı olmakla beraber, nihayet kendi kanaatlerimizi, Adliye encümeni azaları kadar, kullanmak cesaretini bulabilelim. Halbuki Selahattin arkadaşımız bizim bu cesaretimizi kırıyor. Zannederim ki, hakkı yoktur. Teşkilatı esasiye, idam hükümlerinin infazı hakkı ve kararını bize bırakmıştır. Adaletin ses kesildiği bir an yaşıyoruz. Adalet nedir? Mücerret bir kelimedir. Nihayet canlı insanlar bu adaleti temsil ederler, onu intak edeceklerdir. Bu hususta elbette o hakimler kadar bizim de hakkımız vardır. **Zannediyorum ki, ilk defa olarak bu kanaate yol açan bir vaziyet karşısında bulunuyoruz. Olabilir. Yüksek temyizden geçmiş, heyeti umumiyesinden geçmiş, hepsi doğru olabilir. Fakat oradaki hakimler de nihayet insanlar değil midir? Nihayet onların kanaatleri, Adliye encümeninin kanaati ve bizim kanaatlerimiz de aynı seviyei hürmette tutulmak lazım gelmez mi? Bir kere BMM büyük salahiyete sahiptir. Tasdik, idam hükümlerinin infazı meselesi kendisine bırakılmıştır. Bu hakkıdır. İnfaz ederken evrakı tetkik etmek mecburiyetindedir. İlk defa olarak bir hadisenin teferruatına Büyük Millet Meclisi bu kadar muttali olmuş bir vaziyette bulunuyor. Suçlular dövülmüş mu, dövülmemiş mi? Elbette Salah Yargı arkadaşımın dediği gibi. Dövülmüş olması mutlaka masum olmasını icap etmez. Hem dövülür, hem de suçludur. Ancak, bu adamlar dövüldükten sonra, sonuna kadar mahkemede ısrar etmişler midir ki bu adamları biz öldürdük diye. Hayır. Hasan Ferit arkadaşımız da, böyle değil, dayağın tesiri altında evet demişlerdir, fakat hakimin huzuruna geldikleri vakit hayır demişlerdir, diyor. Demek ki, üzerlerindeki ikrah zail olduğu zaman bir yapmadık diyorlar. O halde ikrahtan mütevellit itiraf üzerine nasıl hüküm olur?**...Salahattin arkadaşım beklemediğim bir şey söylediler. Diyorlar ki, hakimler ceza işlerinde kanaatleri ile hareket ederler. Hayır; hakimler evvela delillere bakarlar, hassatan ceza işlerinde. Eğer deliller kanaatlerine mutabık gelirse, o zaman evet derler. Yani, **cezada hem delil, hem kanaat olacak; bu işte iki katlı bir vaziyet vardır. Hasan Ferit arkadaşımızın tespit ederek söyledikleri delillere göre, diyeceğim ki, hakikaten bunların ölüm cezasına çarpılması bende asla hasıl olmuyor..."**

- ***Ordu milletvekili Ahmet İhsan Tokgöz*** – "Salah Yargı'dan bir sual sormak istedim; ben hakim değilim, bana sorma dedi ve yürüdü gitti. Zannedersem, encümenlerin mazbata muharrirlerine yahut kendilerine burada Heyeti teşkil eden arkadaşların hepsinin sorgu hakları vardır. (Vardır, sesleri). Vekil de buradadır, ona da sorarız."

- ***İzmir milletvekili ve Adliye Vekili Şükrü Saraçoğlu*** – "Hay hay, her vakit hazırım."

- ***İhsan Tokgöz (Devamla)*** – "Benim söyleyeceğim kısa bir şey. Meselenin ne olduğu ve ne olacağı hakkında kanaatim vardır. **Dayak yedim, dayak vurdu, meselesi umumi olmuştur, kıymeti yoktur, dediler. Her dayak yedi sözüne de inanılmaz. Peki amma burada resmi doktorların raporları varmış, şahitler varmış, dayak yemiş diyorlar. Sonra, yurttaşların kılına dokundurmayız dediler. Rapor diyor ki, zavallıların bıyık-**

ları yolunmuş. (Gülüşmeler). Bu mesele hakkında mütecavizlere bir şey yapıldı mı, yapılmadı mı, yapılacak mı? Aydınlanmak isterim."

- ***Eskişehir milletvekili Yusuf Ziya Öztürk*** – "...Bir hatayı adliye bir ferdi kurban etmemektir. Şu halde Meclisi Alinizce verilecek kararın bu noktai nazardan verilmesi lazım gelir. Yoksa hakimlerin istinat ettikleri delilleri tenkit ve yeni baştan tetkik ederek, idam cezasına mahal var mıdır, yok mudur meselesi değildir. İdam kararlarının buraya gelmesi, ya fiilin sureti ikaına veya binbir surette esbabı maneviyeye, fena tesirlere göre idam cezasını tatbike mahal var mıdır, yok mudur meselesini halletmek içindir. Bir hatayı adliye kurban olması ihtimalini göz önüne alarak bir idam cezasını şüphesiz Meclisi Aliniz af veya tahfif etmek suretiyle ileride nakabili telafi bir hale mahal bırakmamak içindir. Bu noktai nazardan **hakimlerin kanaatini burada mevzu bahis etmek, istinat ettikleri delillerin kuvvet veya zaafını burada mevzu bahis etmek zannederim ki doğru değildir...Burada delilleri mevzu bahis etmeye ve tenkit etmeye mahal ve imkan yoktur. Ortaya konan ahvale nazaran delilleri pek de hatayı adli ihtimalini bertaraf edecek vaziyette görmüyorum. Bazı ahvali mevzu bahis etteler ki, bu delil ciddi mahiyette iadei muhakemeyi istilzam edecek esbab cümlesinden olabilir. O halde hatayı adli varsa, hakiki mücrimler bilahare ortaya çıkarsa, o vakit tamiri, telafisi imkanı kalmaz. Buna meydan vermemek için cezanın tahfifi doğru olur."**

- ***Çoruh milletvekili Mehmet Ali Okar*** – "Arkadaşlar, dayakla itiraf hakkında birkaç söz söyleyeceğim. Geçenlerde bizim evde bir para çalınma hadisesi oldu. Hizmetçi kadının parası çalındı. Hizmetçi kadının yanında bir kız yatıyordu. Kızdan şüphe ettik. Paraları sen çaldın, dedik. Tahkikat yapıldı. Kız biraz sıkıştırılınca, evet ben çaldım, dedi. Nasıl çaldın, dedik. Paralar bir bez içersinde idi, odada da kimse yoktu. Bezi açtım, paraları aldım, bezi tekrar sardım, belli olmasın diye yastığın altına soktum.' 'Çıkar paraları, nereye koydun?' dedik. Başladı etrafına bakınmaya. 'Yere gömdüm' dedi. 'Göster' dedik. Polis geldi, aşağı baktık, yukarı baktık, yoktu. 'Niçin gömdün, bak burada yok' dedik. Tekrar sıkarladık. Bu sefer: 'Kiremidin altına koydum' dedi. Baktık, paralar yine yok Tahkikat yine devam ediyor. Israr ediliyor, biz soruyoruz. 'Paraları sen çalmadın mı? Nereye koydun?' 'Ben çaldım' diyor, 'tavan arasına koydum'. Orada da yok. En nihayet bakkala vardi dedik. Zaten hizmetçilerin marifeti budur. Çalıştıkları evin civarındaki bakkal çırağı ile fazla alakadar olurlar. Tahkikat yaptık, bakkal çırağına vermediği anlaşıldı. Nihayet döndü dolaştı: 'Ben paraları Beyin cebine koydum' dedi. Para bu defa benim cebime girdi. (Gülüşmeler). Tabii paralar bende de yok. Meseleyi araştıran polis dedi ki: 'Bize böyle vakalar çok gelir. Çokları tazyikle itiraf ederler. Bu kız bu parayı almamıştır.' 'Nasıl olur?' dedik, çaldığını uzun uzadıya anlatıyor. 'Hayır, bu dayakla itiraf yok mu? İşte kabahati üzerine almasının sebebi budur.' Uzatmayayim. Başınızı ağrıtmaktan çekinirim. Tetkikat neticesinde, bizim aşçı kadının çocuğunun gelerek parayı çaldığı anlaşıldı. Çocuğu çağırdık. 'Evet' dedi, 'ben aldım'. Çalınan paranın miktarı hepsi tespit edilmiştir. Kıza dayakla itiraf meselesinde, 'niçin böyle yaptın?' diyoruz. 'Kur-

tulmak için' diyor. Onun için arkadaşlar, burada ölüm gibi ciddi bir mesele mevzu bahistir. Buna vereceğiniz kararı, elinizi vicdanınıza koyarak veriniz. Şunu biliniz ki, dayak yiyen bir insan her şeyi itiraf eder. Bunu bilmek için de bir insanın dayak yemesi kafidir. (Alkışlar)."

- ***Başkan*** – "Mazbata hakkında başka mütalaa yoktur. Bu hususta bir takrir vardır, okutacağım. **'Yüksek Başkanlığa, Halil ve Sadri haklarındaki ölüm cezasının 24 sene hapse çevrilmesinin reye konulmasını teklif ederim. Hasan Ferit Perker (Kayseri)'.** Takrir mazbatadaki ölüm cezasının 24 seneye çevrilmesi hakkında ve tadil mahiyetindedir. Onun için evvela takriri reyinize arz edeceğim. Takriri kabul edenler... Etmeyenler... Takrir kabul edilmiştir."

*Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 4, İçtima F., 3 Haziran 1935 tarihli otuz üçüncü inikattan 14 Haziran 1935 tarihli otuz sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:53-61 ve zaptın sonuna ekli 153 Sıra sayılı Basma yazı)***

18. Düzce'nin Nuhviran Köyünden Mustafa oğlu Emin diğer adı Yemin ile Akyazı'nın Beynevit Köyünden Zekeriya'nın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 897 **01/10/1935**

Soygunculuk suçunu yapmak ve delil ve emarelerini ortadan kaldırmak için adam öldürmekten suçlu, Düzce'nin Nuhviran Köyünden Mustafa oğlu 1314 doğumlu **Emin diğer adı Yemin** ile Adapazarı'nın Akyazı Nahiyesinin Beynevit Köyünden 1320 doğumlu **Zekeriya**'nın ölüm cezasına çarpılmalarına dair Adapazarı Ağırceza Mahkemesince verilip Temyiz Ceza Dairesince* tasdik edilen hükmün, bağışlanmasını** veya değiştirilmesini gerekli kılacak bir sebep bulunmadığından, infazına karar verilmiştir.***

(RG, 03/10/1935, s.3122)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 897 sayılı Kararında, yüksek mahkemeye atıf vardır, ancak bu ilamın sayı ve tarihi gösterilmemiştir.*

*- ** 897 sayılı Karar, diğer kararlarda geçen "hükmün hafifleştirilmesi" yerine, "bağışlanması" ifadesi kullanılmıştır.*

*- *** 897 sayılı Karar metninde, mutat olanın tersine, Anayasanın 26 ncı maddesine yapılan yollama da yer almamaktadır.*

- TBMM'nin 897 sayılı Kararı, bir kararla iki mahkumun infazına ilişkindir.

*- TBMM'nin 897 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında tahmini ve yaklaşık 14-15 ay süre geçmiştir. Bu belirsizliğin nedeni, Karar metninde de, buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da hükmün yüksek mahkemece onanması tarihi ve sayısı gösterilmemiştir. Bu Karara ilişkin **Başvekalet tezkeresi 16/08/1934 tarih ve 6/4205 sayılıdır.***

Hükmün bu tarihten kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 14-15 ay kadar olduğu tahmin edilebilir.

- 897 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 31/06/1935 tarih ve Esas No. 3/27, Karar No. 38 sayılı Mazbatasına*** *göre, iki mahkum, soygunculuk suçunu işlemek ve delilleri ortadan kaldırmak için adam öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada eylem şu şekilde özetlenmiştir:*

"1931 yılı Mayısının 19 uncu günü ölüme mahkum edilenlerden Zekeriya yanında Fevzi olduğu halde evvelce kendilerini yol kesmek ve adam soymak için çağırmış olan Eminin köyüne gitmekteler iken yolda kendisine rast geldikleri ve her üçü aralarında anlaşıp o gece Hendeğin Sarıbayırlar köprüsünü, evvela direk koymak suretiyle kapatarak pusu kurdukları ve Adapazarı'ndan Düzce'ye giden Kasapzade Hakkı ve Ziya'nın bulunduğu ve şoför Sabri tarafından kullanılan otomobil seyrini ağırlattığı zaman Emin ve Zekeriya'nın attıkları müteaddit kurşunlardan Hakkı'nın öldüğü ve şoför Sabri ağır yaralı ve Ziya'nın da hafif surette muhtelif yerlerinden yaralandıkları ve Zekeriya'nin ve Fevzi'nin yaralı bulunan Ziya ile şoför Sabri'yi yolun kenarındaki sırta çıkardıkları, Emin'in de ölmüş bulunan Hakkı'yı köprüden dereye atarak arkadaşlarına iltihak ettiği ve aralarında yavaş sesle kısa bir müddet konuştuktan sonra Emin'in yaralı ve yaşaması ihtimali bulunan Ziya'ya dört el daha silah attığı ve o esnada otomobil gürültüsü işitmeleri ile kaçtıkları ve yaralı şoför Sabri'nin bilahare nakledildiği Adapazarı hastanesinde öldüğü ve maktulün üzerinde yapılan otopsi neticesine göre Hakkı'nın, Zekeriye'ya ait olan küçük çaptaki tabancanın kurşunu ile ve şoför Sabri'nin ise Emin'e ait olan büyük çaptaki toplu tabanca kurşunu ile öldükleri anlaşılmıştır." Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi onamıştır. Mazbatada ne onama tarihi ve sayısı ve ne de kaç numaralı Ceza Dairesi olduğu gösterilmiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 31/06/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 01/10/1935 tarihli 39. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Mustafa Abdülhalik Renda'nın Başkanlığında açılmış ve 15.50'de kapanmıştır. 50 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanını bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 5, İçtima F., 1 Teşrinievvel 1935 tarihli otuz dokuzuncu inikattan 25 Teşrinievvel 1935 tarihli kırk dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:5 ve zaptın sonuna ekli 223 Sıra sayılı Basma yazı)***

19. Söke'nin Çeltikçi Mahallesinden Yusuf oğullarından Hacı Şerif oğlu Canbaz Süleyman Çavuş ile Koçarlı Nahiyesinin Tekeli Köyünden Köroğlu oğullarından Ali oğlu Hasan ve Aydın'ın Üzümlü Köyünden Alibey oğullarından Süleyman oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 898 **01/10/1935**

Aydın vilayetinin Germencik Nahiyesinin Asi Kürtler Köyünden Danacı oğullarından Mehmedin evini basarak beş yüz lira parasını gasp ve daha fazla para çıkartmak için yatak çarşafile boğazını sıkarak öldürmekten suçlu, Koçarlı Nahiyesinin Tekeli Köyünden Kör Ali oğullarından 1312 doğumlu Ali oğlu **Hasan** ve Aydının Üzümlü Köyünde mukim ve Dinarın Hırka Köyünden Alibey oğullarından 1318 doğumlu Süleyman oğlu **Hüseyin** ve Sökenin Çeltikçi Mahallesinden Yusuf oğullarından Hacı Şerif oğlu 1295 doğumlu **Canbaz Süleyman Çavuş**un ölüm cezasına mahkum edildiklerine dair Aydın Ağır Ceza Mahkemesinden verilip Mahkemei Temyiz Birinci Ceza Dairesince* tasdik edilen hükmün hafifleştirilmesini** gerekli kılacak bir sebep görülemediği cihetle Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine uyarak bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 03/10/1935, s.3122)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 898 sayılı Karar metninde hükmü onayan yüksek mahkemeye yollama yapılmış, ancak bu ilamın sayı ve tarihi gösterilmemiştir.*

*- ** 898 sayılı Kararda, diğer kararlardan farklı olarak, hükmün sadece "hafifleştirilmesi" ifadesine yer verilmiş, "değiştirilmesi" sözcüğü atlanmıştır.*

- 898 sayılı Karar, bir kararla üç mahkumun infazına ilişkindir.

- TBMM'nin 898 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, üç mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı verilmesi arasında 11 ay, 17 gün süre geçmiştir.

*- 898 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 13/06/1935 tarih ve Esas No. 3/31, Karar No. 36 sayılı Mazbatasına** göre, üç mahkum, yağma suçunu işlemek ve delilleri ortadan kaldırmak için adam öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Mazbatada eylem şu şekilde özetlenmiştir:*

"Aydın vilayetinin Germencik nahiyesinin Asi Kürtler köyünden Danacı oğullarından Mehmet'in evini basarak beş yüz lira parasını gasp ve daha fazla para çıkartmak için yatak çarşafı ile boğazını sıkarak öldürmekten suçlu: ... Suçluların, bin beş yüz lira kadar parası olduğunu işittikleri maktul Mehmet'in paralarını gasp için sözleşip, diğer suçlular Şükrüoğlu Mehmet ve Süleymanoğlu Mustafa'yı Mehmet'in kapısında gözcü bırakarak üçü birlikte Mehmet'in evine girdikleri ve evin bahçesinde çardak altında yatmakta olan Mehmet ile çardağın üstünde çocukları ile yatan karısı Kezban'ı bastırarak para istedikleri ve döverek sıkıştırdıkları ve Mehmet'in bunlara (dövmeyin) ve karısına (git odada mestim içindedir; al

da bunlara ver) demesi üzerine Mehmet ile karısı Kezban'ı çardaktan evin odasına götürdükleri ve orada Kezban mest içinden çıkardığı yüzer liralık beş tane evrakı nakdiyeyi verdiği halde daha fazla para çıkartmak için bunların sıkıştırmaya devamla Kezban'ın ellerini iple bağlayıp zahire dolu çuvallar arasında yere yatırdıkları ve Mehmet'in boğazını yatak çarşafı ile sıkarak boğdukları yapılan muhakeme sonunda sabit olarak her üçü hakkında ölüm cezası ve gözcülük eden diğer arkadaşları Şükrüoğlu Mehmet ve Süleymanoğlu Mustafa hakkında onar sene ağır hapis cezası verilmiş olduğu anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, üç mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 14/10/1934 tarih ve 745/2920 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı, mahkumlardan Hasan ile Hüseyin hakkında oybirliği ile, Süleyman Çavuş hakkında ise bir muhalif reye karşı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatada, muhalif kalan bir üyenin muhalefet gerekçesini gösterir bir muhalefet şerhi bulunmadığı gibi, imzalar bölümünde de hangi üyenin muhalif kaldığına işaret eden bir not bulunmamaktadır. Dolayısıyla, muhalefet gerekçesi hakkında bir görüş edinilememektedir.

- Encümenin 13/06/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 01/10/1935 tarihli 39. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Mustafa Abdülhalik Renda'nın Başkanlığında açılmış ve 15.50'de kapanmıştır. 50 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanını bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine, doğrudan infazla ilişkili olmayan, ancak ilginç ve kısa süren bir tartışma söz konusu olmuştur.*

- Ziya Gevher Etili (Çanakkale) – "Sözüm ne bu hüküm ne de mazbata hakkındadır, ne de Adliyeye taalluk eder. Söyleyeceğim bilhassa Dahiliye vekaletini alakadar etmektedir. Mazbatada (Asi Kürt köyü) denilmektedir. Hayret ettim. Dahiliye vekaletinin bu kadar umuru dahiliye ve sair namlarla anılan müdürlükleri vardır, valileri vardır; kaymakamları vardır; nahiye müdürleri vardır. Fakat bu (Asi Kürt köyü) ismi nedir? Hakikaten şayanı hayret bir şey."

- Şükrü Kaya (Muğla, Dahiliye Vekili)– "Köyün ismi Asidir. Asi Yozgat'ta olduğu gibi."

- Mitat Aydın (Trabzon) – "Bu köy alelade bir köydür. İçinde Kürt yoktur. (Asi) burada ancak isim olarak geçmektedir."

- Ziya Gevher Etili – "Kanunda buna cevaz yoktur. (Asi Yozgat) ismi de değiştirilmiştir."

- Başkan – *"Mazbata okundu. Başka bir mütalaa var mı? (Yok, sesleri). Mazbatayı kabul edenler... Etmeyenler... Mazbata olduğu gibi kabul edilmiştir."*

Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 5, İçtima F., 1 Teşrinievvel 1935 tarihli otuz dokuzuncu inikattan 25 Teşrinievvel 1935 tarihli***

kırk dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1935, sf:5-6 ve zaptın sonuna ekli 224 Sıra sayılı Basma yazı)

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 01/10/1935 tarihli 39. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.897-898) ile toplam 5 mahkumun infazına, yine toplam 7-8 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. 898 sayılı Karara ilişkin görüşmede, çok kısa süreli olarak ve infazla hiçbir ilişkisi bulunmayan bir husus iki üç dakika söz konusu edilmiştir. Bunun dışında, Mecliste hiçbir milletvekili infazlar ya da dosya içeriğine ilişkin söz almamıştır.)

---

20. Amasya'nın Derebaşalan Köyünden Köylüoğullarından Ali Osman oğlu Süleyman, Sarıoğullarından Memet oğlu Nuri, Çorukcuoğullarından Memet oğlu Süleyman ve Sarıoğullarından Ahmet oğlu Halil İbrahim'in ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 912 **13/12/1935**

Amasya'nın Derebaşalan Köyünden Hasan oğlu Akif'i taammütle öldürmek suçumdan Amasya Ağır Ceza Mahkemesince ölüm cezasına mahkum edilen adı geçen köyde sakin Köylüoğullarından Ali Osman oğlu 1319 doğumlu **Süleyman** ve Sarıoğullarından Memet oğlu 1321 doğumlu **Nuri** ve Çorukcuoğullarından Memet oğlu 1309 doğumlu **Süleyman** ve Sarıoğullarından Ahmet oğlu 1318 doğumlu **Halil İbrahim** haklarındaki ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine uyarak bu cezaların infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/12/1935, s.3184)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 912 sayılı Kararı, bir karar içinde dört mahkumun infazına ilişkindir. 1935 yılı içinde çıkartılan infaz kararları arasında, bir kararla dört mahkumun kapsanmasına ilişkin önceki örnek 890 sayılı Karardı.

- 912 sayılı Kararda, yüksek mahkemeye atıf yapılmamıştır.

- 912 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, dört mahkum hakkındaki hükmün onanması tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 17 ay, 18 gün süre geçmiştir.

- 912 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 07/12/1935 tarih ve Esas No. 3/21, Karar No. 10 sayılı Mazbatasına göre,*** *dört mahkumun işledikleri suç şöyle özetlenmiştir:*

"Mahkumlardan Ali Osmanoğlu Süleyman'ın Akif'in kız kardeşini istemesinden ve düğün için çalgı getirmek istemiş iken Akif'in düğün işine kendisinin karışmamasını ağır küfürler ederek söylemesinden ve suçlu Nuri de Akif'in nişanlısını almak istediği halde Akif'in buna mani olmasından, her iki suçlu ile öldürülen arasında bir düşmanlık bulunduğu ve vakanın akşamı Nuri öteki mahkum Memetoğlu Süleyman ile Halil İbrahim'e Akif'le olan bu düşmanlıktan bahsederek Akif'in kardeşi askerden gelirse Süleyman ile kendisini öldüreceklerini ve buna meydan bırakmamak için Akif'i öldürmeyi tasarladıklarını söylemiş ve böylece her dördü Akif'i köyden kaldırarak ormanda öldürmeye karar vermişler ve bunu yapmak için de mahkumlardan Ali Osmanoğlu Süleyman kahveden evine gitmekte olan Akif'i erken olduğunu söyleyerek harmana doğru gezmeye çağırmış ve birlikte harmana gittiklerinde ve orada bekleyen üç suçlu ile buluşarak Halil İbrahim ile Memetoğlu Süleyman Akif'i kollarından ve Ali Osmanoğlu Süleyman da arkasından tuttuktan sonra Nuri boğazına mendil bağlayarak ses çıkartmadan yürütüp iki saat uzaklıktaki ormana götürmüşler ve ormanda Akif'in şalvarının uçkurunu boğazına geçirerek birer uçlarından Ali Osmanoğlu Süleyman'la Nuri çekmek ve Halil İbrahim'le Mehmetoğlu Süleyman da el ve ayaklarını tutarak boğup öldürmüşlerdir. İlamlarda tafsil edildiğine göre, öldürülen Akif'in önce harman yerine getirilmezden evvel öldürme kararını her dört mahkumun bilmesi ve harman yerinden sesi çıkmayacak surette ağzı tıkanıp iki saat yol aldıktan sonra ormanda her dördünün boğazına taktıkları ipi çekmek ve el ve ayak tutmak suretiyle Akif'i öldürmeleri ve cesedi ormanda gizlemeleri ve sonrandan kendilerinin ifadesi ile bunun meydana çıkması her dört mahkumun taammütle bu öldürme suçuna karşı durumlarının eşit olduğunu göstermektedir."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, dört mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 25/06/1934 tarih ve 1922 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 07/12/1935 tarihli mazbatası ***Meclisin 13/12/1935 tarihli 16. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. Bir saat 25 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanını bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 7, İçtima 1, 2 Kanunuevvel 1935 tarihli on birinci inikattan 25 Kanunuevvel 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1936, sf:78 ve zaptın sonuna ekli 33 Sıra sayılı Basma yazı)***

21. Pazar Kazasının Pazar Mahallesinden Maminoğullarından Mehmed oğlu Hasanın ölüm cezasma çarpılması hakkında

Karar No: 916 **20/12/1935**

Halim kızı Zekiye'yi taammütle öldürmekten suçlu, Pazar Kazasının Pazar Mahallesinden Maminoğullarından 1322 doğumlu Mehmed oğlu **Hasan** hakkında yapılan muhakeme neticesinde Rize Ağır Ceza Mahkemesince ölüm cezasma mahkumiyetine dair verilen kararın değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine uyarak bu cezaların infazına karar verilmiştir.

(RG, 26/12/1935, s.3192)

(Derleyenin notu: 916 sayılı Kararda, yüksek mahkemeye atıf yapılmamıştır.

- 916 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 6 ay, 20 gün süre geçmiştir.

*- 916 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 17/12/1935 tarih ve Esas No. 3/136, Karar No. 17 sayılı Mazbatasına** göre, mahkumun işlediği suç şöyle özetlenmiştir:*

> "Mahkum Hasan evli olduğu halde Zekiye'yi karılığa almak istediğini söyleyerek arkasında dolaştığı ve bu teklifi Zekiye'nin kabul etmemesinden ve kadının başkasıyla münasebette bulunduğundan şüphelenerek hasıl olan kıskançlık ve kin ile öldürmeye karar verdiği ve tedarik ettiği iki tabanca ile vaka günü değirmene giden Zekiye'yi bulup her iki tabancayı ayrı ayrı kullanarak sekiz kurşun atıp kadını öldürdüğü ve bunu taammütle yapıldığının mahkemece delillere dayanarak sübut bulduğu ve verilen hükmün usulüne göre katileştiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 30/05/1935 tarih ve 1935 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 17/12/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 20/12/1935 tarihli 19. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Bir saat 10 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanını bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 13 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 7, İçtima 1, 2 Kanunuevvel 1935 tarihli on birinci inikattan 25 Kanunuevvel 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1936, sf:125 ve zaptın sonuna ekli 47 Sıra sayılı Basma yazı)***

22. Tarsus'un Şamlı Mahallesinden Nuhoğlu Süleyman'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 917 **20/12/1935**

Mersinde askerlik etmekte olan Tarsus'un Şamlı Mahallesinden 1327 doğumlu Nuhoğlu **Süleyman**ın esrar kullandığı ve kumarcı olduğu ve babası ile çok defa ağız kavgası ettiği ve vaka gecesi istediği üç lirayı vermediğinden sandıkta saklı olan tabancayı alarak babası Nuh'u öldürdüğü, mahkumun, vakanın akabinde ve sonradan tekrar ettiği ikrarı ve anası Hamide ile diğer şahitlerin şehadetleri ve tabip raporu ve başka delillerle mahkemece* sabit bulunmuş ve mahkum Süleyman hakkında hükmedilmiş olan ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine uyarak bu cezanın Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesinin dördüncü fıkrasına göre infazına karar verilmiştir.

(RG, 26/12/1935, s.3192)

*(Derleyenin notu: * 917 sayılı Kararda, hükmü veren mahkeme belirtilmemiştir. Mazbatadan, hükmün Mersin Ağır ceza Mahkemesince verildiği anlaşılmaktadır.*

- 917 sayılı Kararda yüksek mahkemeye atıf yapılmamıştır.

- 917 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 5 ay, 12 gün süre geçmiştir.

*- 917 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 17/12/1935 tarih ve Esas No. 3/137, Karar No. 16 sayılı Mazbatasına** göre, mahkum, babası Nuh'u öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü önce Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 07/06/1935 tarih ve 1604 sayılı ilamı ile karar bağlamış; Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı üzerine Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 08/07/1935 tarih ve 102 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 17/12/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 20/12/1935 tarihli 19. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canitez'in Başkanlığında açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Bir saat 10 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanını bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 13 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 7, İçtima 1, 2 Kanunuevvel 1935 tarihli on birinci inikattan 25 Kanunuevvel 1935 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1936, sf:125 ve zaptın sonuna ekli 48 Sıra sayılı Basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 20/12/1935 tarihli 19. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.916-917) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalara ilişkin söz almamıştır.)

Genel tablo: 1935

Toplam infaz kararı sayısı	22 (İlk Karar No. 850; son Karar No. 917)	
Toplam mahkum sayısı	32	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	2.6	
Mahkumların cinsiyeti	erkek	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 861-(2 mahkum); No. 890-(4 mahkum); No. 897-(2 mahkum); No. 898-(3 mahkum); No. 912-(4 mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	850	5 ay, 8 gün
	851	12 ay, 3 gün
	852	2 ay, 2 gün
	853	9 ay, 17 gün
	854	9 ay, 16 gün
	855	9 ay, 11 gün
	856	1 ay, 10 gün
	857	5 ay, 11 gün
	858	5 ay, 12 gün
	859	2 ay, 4 gün
	860	2 ay, 7 gün
	861	3 ay, 10 gün
	863	9 ay, 15 gün
	864	2 ay, 10 gün
	866	9 ay, 21 gün
	888	11 ay, 2 gün
	890	8 ay, 4 gün
	897	Yaklaşık 14-15 ay
	898	11 ay, 17 gün
	912	17 ay, 18 gün
	916	6 ay, 20 gün
	917	5 ay, 12 gün

Tablo 1935'in devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Karar No.	Doğum tarihi	İnfaz tarihinde yaşı
	850	1318 (1902)	33
	851	1319 (1903)	32
	852	1314 (1898)	37
	853	1303 (1887)	48
	854	1326 (1910)	25
	855	11/09/1325 (1909)	26
	856	1323 (1907)	28
	857	1324 (1908)	27
	858	1315 (1899)	36
	859	1317 (1901)	34
	860	1908	27
	861	1. mahkum: 1320 (1904) 2. mahkum: belirsiz	1. mahkum: 31 2. mahkum: belirsiz
	863	1300 (1884)	51
	864	1323 (1907)	28
	866	1313 (1897)	38
	888	1324 (1908)	27
	890	1. mahkum: 1319 (1903) 2. mahkum: 1310 (1894) 3. mahkum: 1323 (1907) 4. mahkum: 1322 (1906)	1. mahkum: 32 2. mahkum: 41 3. mahkum: 28 4. mahkum: 29
	897	1. mahkum: 1314 (1898) 2. mahkum: 1320 (1904)	1. mahkum: 37 2. mahkum: 31
	898	1. mahkum: 1312 (1896) 2. mahkum: 1318 (1902) 3. mahkum: 1295 (1879)	1. mahkum: 39 2. mahkum: 33 3. mahkum: 56
	912	1. mahkum: 1319 (1903) 2. mahkum: 1321 (1905) 3. mahkum: 1309 (1893) 4. mahkum: 1318 (1902)	1. mahkum: 32 2. mahkum: 30 3. mahkum: 42 4. mahkum: 33
	916	1322 (1906)	29
	917	1327 (1911)	24

Tablo 1935'in devamı

Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 917- 24 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 893 (üçüncü mahkum)-56 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	33.6 (hesaplama, toplam yaşın 31'e bölünmesi ile yapılmıştır. 861 numaralı Kararda ikinci mahkumun yaşı belirsiz olduğundan hesaba katılamamıştır)
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Konya; Şebinkarahisar; Urfa (3); Ankara; Çanakkale (2); Uşak; Sinop; *8. Kolordu Askeri Mahkemesi*; Antalya; Gaziantep; Giresun; Edirne; Diyarbakır; Ödemiş; Adapazarı; Aydın; Amasya; Rize; Mersin
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 26; Nahiye/ilçe/il: 5; Halepli:1
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 891- (her iki mahkumun cezası da 24'er yıl hapis cezasına çevrilmiş); **mahkumların cinsiyeti:** 2'si de erkek; **doğum tarihleri:** 1. Mahkum, 1319 (1903), 2. Mahkum 1317 (1901); **cezaları hapse tahvil edildiğinde yaşları:** 1. Mahkum 32 yaşında, 2. Mahkum 34 yaşında; **mahkumların kökeni:** her ikisi de köy; **ölüm cezasına hükmeden mahkeme:** Adliye Encümeni Mazbatasındaki bilgiye göre Manisa Ağır Ceza Mahkemesi; **idam hükmünde ve onama ilamında oylar:** mazbataya ekli muhalefet şerhindeki bilgiye göre, mahkumlar hakkındaki hüküm de, bunun Temyiz Mahkemesince onama ilamı da, oyçokluğu ile kararа bağlanmıştır; **mahkumlar haklarındaki hükmün onanma tarihi:** Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 23/03/1935 tarih ve 914 sayılı ilamı; **cezanın kesinleşmesi tarihi ile hapse çevrilme kararı verilmesi tarihi arasındaki bekleme süreleri:** 2 ay, 12 gün; **Adliye Encümeni mazbatasındaki istenç:** Encümenin 03/06/1935 tarih ve Esas No. 26, Karar No. 3/92 sayılı mazbatasında *infaz yönündeki karar*, 1'e karşı 12 oyla ve oyçokluğu ile alınmış; **mazbatada muhalefet şerhi var mı?:** var, (Ferit Peker, Kayseri); **Meclisteki mazbatanın görüşülmesinde tartışma olmuş mu?:** olmuş; **muhalefet şerhinde ve Meclisteki görüşmede cezanın tahvili için ileri sürülen temel gerekçe:** *mahkumlar hakkındaki idam hükmünün, işkenceye dayalı ikrara dayanması;* ikrarın zorla elde edildiğinin mahkemede dinlenen şahitlerin tanıklığı ve Hükümet doktorları tarafından bu yönde verilmiş rapor ile sabit olması ve ilk tahkikatı yapan ve ölüm cezasının ikrarı olan malum ikrarı belirleyen müştantik olduğunu söyleyen Mustafa Sıtkı isimli şahsın, ilk tahkikatın tabii ve kanunu şartlar içinde olmadığını vicdan azabı ile ve imzalı olarak Meclise bildirmesi.

1936 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 266

1. Adapazarı'nın Beşköprü Köyünden Abdurrahman oğlu Hızır diğer adı Nezir'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 266

Karar No. 922 03/01/1936 266

2. Rize'nin Selimiye Köyünden Piyadeoğullarından İslam oğlu Mustafa, Şatoğullarından Safer oğlu Hüseyin, Hasan oğlu Bekir ve Demircioğullarından Abdi oğlu Hakkı diğer adı Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında 267

Karar No: 925 27/01/1936 267

3. Muğla'nın Karakuyu Köyünden Salih kızı Ümmehan'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında 268

Karar No: 926 29/01/1936 268

4. Muğla'nın Gazeller Köyünden Ramazan oğlu Ali'nin ölüm cezasına çarpılmasına dair 270

Karar No: 939 08/05/1936 270

5. Maraş'ın Yenikale Nahiyesinin Yeni Köyünden Süleyman Kahya oğlu Mehmed'in ölüm cezasına çarpılması hakkında 271

Karar No: 941 15/05/1936 271

Genel tablo: 1936 273

1936 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Adapazarı'nın Beşköprü Köyünden Abdurrahman oğlu Hızır diğer adı Nezir'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No. 922 **03/01/1936**

Sinop Ceza Evinde mahkumlardan Fazlıyı taammütle öldürmekten suçlu ve diğer bir adam öldürme hadisesinden on beş sene ağır hapse mahkum Abdurrahman oğlu 1317 doğumlu **Hızır diğer adı Nezir**in Sinop Ağır Ceza Mahkemesince yapılan muhakemesi neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen hükmün hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini mucip bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine uyarak bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 06/01/1936, s.3198)

(Derleyenin notu: 922 sayılı Kararda yüksek mahkemeye atıf yapılmamıştır.

- 922 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 7 ay, 3 gün süre geçmiştir.

*- 922 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 24/12/1935 tarih ve Esas No. 3/135, Karar No. 20 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun eylemi şöyledir:*

> "Sinop cezaevinde mahkum bulundukları cezaları çekmekte olan öldürenle ölen arasında beraber çalıştıkları cezaevinin imalathanesinde Fazlı'nın kaybolan iki lirasını Nezir'in çaldığından şüphelenmiş ve aralarında bu yüzden kavga çıkmış ve öldürülen Fazli'nın başgardiyana ve müdürlüğe şikayeti üzerine Nezir'in üstündeki 48 lirasının alınması ve altı gün ihtilattan men edilmesi Fazlı'ya karşı olan kin ve düşmanlığını artırmakla ölen Fazlı'nın vaka günü kendini ziyarete gelen anası ile görüşerek koğuşuna döndüğü sırada ve onu bekleyen Nezir, Fazlı'nın üzerine hücum ederek bıçakla beş yerinden yaraladığı ve bunların tesiriyle iki gün sonra öldüğü ve hadisenin mahkemece sübut bulan durumuna göre taammütle Fazlı'nın Nezir tarafından öldürüldüğü anlaşılmaktadır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 30/05/1935 tarih ve 1544 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 24/12/1935 tarihli mazbatası **Meclisin 03/01/1936 tarihli 22. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Sadece*

*15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 8, İçtima 1, 3 Kanunusani 1936 tarihli yirmi ikinci inikattan 6 Şubat 1936 tarihli otuz yedinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1936, sf:2-3 ve zaptın sonuna ekli 65 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

2. Rize'nin Selimiye Köyünden Piyadeoğullarından İslam oğlu Mustafa, Şatoğullarından Safer oğlü Hüseyin, Hasan oğlu Bekir ve Demircioğullarından Abdi oğlu Hakkı diğer adı Mustafa'nın ölüm cezasına çarpılmaları hakkında

Karar No: 925 **27/01/1936**

Taammüden Nuri Kaptanı öldürmek ve Bursa-Orhaneli yolunda Çonkara Köyü civarında şose üzerinde pusu kurmak ve otomobilleri durdurmak suretiyle yolcuların para ve eşyalarını yağma etmek ve otomobilde bulunan Jandarma Onbaşısı Hakkı'yı ve yolculardan Ali'yi öldürmekten ve Jandarma Neferi Nuri'yi yaralamak suçlarından maznun eşhastan Rize'nin Karadere Nahiyesinin Selimiye Köyünden Piyadeoğullarından İslam oğlu 1326 doğumlu **Mustafa**, Şatoğullarından Safer oğlu 1326 doğumlu **Hüseyin**, Rize'nin Yolbaşı Köyünden Firuz Hasan oğlu 1328 doğumlu **Bekir**, Maçka'nın Zakini Köyünden Demircioğullarından Abdi oğlu 1321 doğumlu **Hakkı diğer adı Mustafa**'nın ölüm cezasına mahkumiyetlerine dair Bursa Ağır Ceza Mahkemesinden verilen kararın hafifleştirilmesini* mucip bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine uyarak cezalarının infazına karar verilmiştir.

(RG, 01/02/1936, s.3221)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 925 sayılı Karar metninde, "kararın... değiştirilmesini" ibaresi düşmüş, sadece "hafifleştirilmesini" ibaresi kalmıştır.*

- 925 sayılı Karar, bir karar içinde dört mahkumun infazına ilişkindir.

- 925 sayılı Kararda yüksek mahkemeye atıf yapılmamıştır.

- 925 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, dört mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahmini olarak 8-9 ay süre geçmiştir. Kararda da, ilgili mazbatada da, hükmün onanması tarihi gösterilmemiştir. Buna karşılık, bu Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi 11/05/1935 tarih ve 4/2444 sayılıdır. Hükmün bu tarihten kısa bir süre önce onandığı varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin yaklaşık 8-9 ay tuttuğu öngörülebilir.

*- 925 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 22/01/1936 tarih ve Esas No. 3/106, Karar No. 25 sayılı Mazbatasına göre**, dört mahkumun eylemleri şöyle özetlenmiştir:*

"Ölüm cezasına çarpılmalarına karar verilen eşhastan Şatoğullarından Safer oğlu Hüseyin ve Piyadeoğullarından Mustafa'nın kardeşleri 1332 doğumlu Memed ve 1331 doğumlu Osman ve firari Pipo Memed ve Arnavut Adem ile birlikte Geyve'nin Kızılkaya köyünde Ahmet Çavuşun evinde misafir bulunan Nuri kaptanı, 1330 senesinde şaki Laz Çakır Ahmed namında birini öldürmüş olmasından dolayı maktulün kardeşlerinin teşvik ve itmaı üzerine hep beraber öldürmeye karar verip kendisini aradıklarını ve 22 Nisan 1933 gecesi Ahmet Çavuşun evinde misafir olduğunu anladıktan sonra mezkur eve giderek Nuri kaptanı dışarıya çağırdıkları ve aralarında hiçbir söz ve kavga geçmeksizin silahla öldürdükleri ve yine bunların Rize'nin Yolbaşı köyünde Firoz Hasanoğlu Bekir ve Maçka'nın Zakiri köyünde Abdioğlu Hakkı diğer adı Mustafa ile birleşerek yağmada bulunmaya karar verdikleri ve 1933 senesi Mayısının 31 nci günü Bursa – Orhaneli yolu üzerinde pusu kurdukları ve birkaç otomobili soyduktan sonra gelen bir kamyonu da soymak istemeleri üzerine kamyonda bulunan ve bu hareketlerine mani olmak isteyen jandarma onbaşısı Hakkı'yı ve yolculardan olup Hakkı onbaşının öldürülmesine dayanamayarak sopa ile suçlulardan Hüseyin'in başına vuran Çonkaralı Ali'yi öldürdükleri ve jandarma neferi Nuri'yi de silahını alarak yaraladıkları anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, dört mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi onamıştır. Onama ilamının tarihi ve sayısı mazbatada gösterilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 22/01/1936 tarihli mazbatası ***Meclisin 27/01/1936 tarihli 32. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 8, İçtima 1, 3 Kanunusani 1936 tarihli yirmi ikinci inikattan 6 Şubat 1936 tarihli otuz yedinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1936, sf:153 ve zaptın sonuna ekli 94 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

3. Muğla'nın Karakuyu Köyünden Salih kızı Ümmehan'ın ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 926 **29/01/1936**

Kocası Muğla'nın Karakuyu Köyünden Doğruparmakoğullarından Memed oğlu Ömer'i iki şeriki ile taammüden ve canavarca bir his sevkile boğarak öldürmekten suçlu Muğla'nın Karakuyu Köyünden Salih kızı 1320 doğumlu

Ümmehan hakkında Muğla Ağır Ceza Mahkemesince yapılan muhakeme neticesinde ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen kararın hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini gerekli kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine uyarak bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 04/02/1936, s.3223)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 926 sayılı Kararı, 1936 yılı içinde verilen infaz kararları arasında kadın mahkuma ilişkin olan tek örnektir.

- 926 sayılı Kararda yüksek mahkemeye atıf yapılmamıştır.

- 926 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 1 ay, 9 gün süre geçmiştir.

*- 926 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 25/01/1936 tarih ve Esas No. 3/187, Karar No. 26 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Suçlulardan Ümmehan'ın Hüseyin adında biri ile sevistiklerini haber alan öldürülen Ömer'in, kendilerinin hareketlerini takip ettiğinden kuşkulanmışlar ve bu sebeple Ömer'i öldürmeye karar vermişler ve yardımcı olarak da Hüseyin'in arkadaşı Halil'e müracaat etmiş ve böylece her üçü söz birliği yaparak bir gece Halil ve Hüseyin'in maktulün evine giderek kapıda kendilerini bekleyen Ümmehan"an Ömer"n uyuduğunu öğrenmişler ve hep birlikte odaya girmişler, Ümmehan hazırladığı ipi Ömer'in boynuna taktığı sırada uyanmasından üçü birden üzerine çullanarak Ömer'i öldürdükleri ve cesedi bir çuvala koyup evden bir buçuk saat uzakta bulunan bir tarladaki kuyuya attıkları, mahkemece sübut bularak her üç suçlunun taammütle ve canavarca bir his sevki ile Ömer'i öldürdükleri anlaşılmaktadır. Suçlulardan Hüseyin ile Halil, yaşlarının küçük olmasından cezaları indirilmiş ve yaşları hakkında bazı tetkikler yapılmak üzere ilamın onlara ait kısmı bozulmuş ve Ümmehan'ın mahkumiyeti Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi ile Cumhuriyet Başmüddeiumumiliğinin itirazı üzerine Temyiz Ceza Umumi Heyetince tasdik edilmiştir."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, dört mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 20/12/1935 tarih ve 146 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 25/01/1936 tarihli mazbatası **Meclisin 29/01/1936 tarihli 33. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canitez'in Başkanlığında açılmış ve 15.40'da kapanmıştır. 40 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,*

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 8, İçtima 1, 3 Kanunusani 1936 tarihli yirmi ikinci inikattan 6 Şubat 1936 tarihli otuz yedinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1936, sf:172 ve zaptın sonuna ekli 102 Sıra sayılı Basma yazı)

---

4. Muğla'nın Gazeller Köyünden Ramazan oğlu Ali'nin ölüm cezasına çarpılmasına dair

Karar No: 939 **08/05/1936**

Muğla'nın Gazeller Köyünden Ramazan oğlu 1324 doğumlu **Ali**, arkadaşı Musa oğlu Ali ile, köyleri ile civarında tahsilat yapan Maliye Tahsildarı İsmail'in geçeceği yol üzerinde pusu kurarak üzerindeki paraları soymağı kararlaştırmışlar ve bir gün bekledikleri halde tahsildarın geçmemesinden köylerine dönmüşler ve tahsildarın köyde olduğunu ve ertesi günü gideceğini anlayıp yine pusuda yolunu bekleyerek İsmail kendisiyle birlikte arkadaşlık ettiği Yedek oğlu Hüseyin ile önlerinden geçerken her iki Ali çifte tüfekleriyle İsmail'i kolundan yaralamışlar ve arkadaşı Hüseyin'i de öldürmüşlerdir.

Bu suçlardan dolayı her ikisi hakkında Muğla Ağır Ceza Mahkemesince yapılan muhakeme neticesinde Musa oğlu Ali, işlenen cürümdeki iştiraki hareketine ve yaşının küçüklüğüne göre başkaca cezalandırılmış ve Ramazan oğlu Ali hakkında hükmedilen ölüm cezasının ise değiştirilmesini ve hafiflendirilmesini istilzam edecek bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 13/05/1936, s.3302)

(Derleyenin notu: 939 sayılı Kararda yüksek mahkemeye atıf yapılmamıştır.

- 939 sayılı Karara ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 3 ay, 28 gün süre geçmiştir.

- 939 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 05/05/1936 tarih ve Esas No. 3/203, Karar No. 40 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, yaş küçüklüğünden başka ceza verilen suç ortağı ile birlikte, bir kişiyi öldürme ve bir diğerini öldürmeye tam teşebbüs etme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 10/01/1936 tarih ve 35 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 05/05/1936 tarihli mazbatası ***Meclisin 08/05/1936 tarihli 60. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de*

Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 11, İçtima 1, 4 Mayıs 1936 tarihli elli sekizinci inikattan 29 Mayıs 1936 tarihli yetmiş birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1936, sf:26 ve zaptın sonuna ekli 177 Sıra sayılı Basma yazı)***

---

5. Maraş'ın Yenikale Nahiyesinin Yeni Köyünden Süleyman Kahya oğlu Mehmed'in ölüm cezasına çarpılması hakkında

Karar No: 941 **15/05/1936**

Maraş'ta piyade alayının sekizinci bölüğü erlerinden Lokman oğlu Aliyi taammütle ve işkence ile öldüren adı geçen bölük erlerinden Yenikale Nahiyesinin Yeni Köyünden Süleyman Kahya oğlu 1326 doğumlu **Mehmed**in ölüm cezasına mahkumiyetine dair Altıncı Kolordu Askeri Mahkemesinden verilen hükmün hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince ölüm cezasının Askeri Ceza Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasına uyularak infazına karar verilmiştir.

(RG, 20/05/1936, s.3308)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 941 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında tahmini ve yaklaşık 1-2 ay kadar süre geçmiştir. Mazbatada hükmün onanma tarihi yoktur. Buna karşılık bu Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi 15/04/1936 tarih ve 2092 sayılıdır. Hükmün, tezkere tarihinden kısa bir süre önce onanmış olduğu varsayımından hareketle, onama ile infaz kararı arasında yaklaşık 2 ay kadar süre geçtiği kabul edilebilir.

- 941 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 12/05/1936 tarih ve Esas No. 3/228, Karar No. 42 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Mahkum Memed ile öldürülen Ali üç sene evvel Fatma isminde bir kadınla evlenmek istemişler, bunlardan Memed Fatma ile evlenmiş ve askere gitmeden evvel aralarında geçimsizlik yüzünden çıkan kavga sırasında Fatma'nın 'Ali ile evlensem rahat edecektim' diye söylenmesinden Ali'ye karşı kin ve husumet besleyen Memed silah altına alındıktan sonra da beslediği kin saikasıyla Ali'yi öldürmek kararından vazgeçmemiş ve vaka günü Maraş civarındaki bir bağda pusu kurarak başkaca cezalandırılan arkadaşları ile beraber Ali'yi sekiz yerinden kurşunla ve dokuz yerinden bıçakla yaralamak ve kafasını ezmek suretiyle öldürdüğü ve yapılan mu-

hakeme neticesinde taammütle yaptığı bu hareketi sabit olarak ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- *Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Altıncı Kolordu Askeri Mahkemesi vermiş ve Askeri Temyiz Mahkemesi Birinci Dairesi onamıştır. Onama ilamının tarih ve sayısı belirtilmemiştir.*

- *Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 12/05/1936 tarihli mazbatası* ***Meclisin 15/05/1936 tarihli 63. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.47'de kapanmıştır. Yaklaşık dört saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 11, İçtima 1, 4 Mayıs 1936 tarihli elli sekizinci inikattan 29 Mayıs 1936 tarihli yetmiş birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1936, sf:62 ve zaptın sonuna ekli 186 Sıra sayılı basmayazı)***

Genel tablo: 1936

<table>
<tr><td>Toplam infaz kararı sayısı</td><td colspan="3">5 (İlk Karar No. 922; son Karar No. 941)</td></tr>
<tr><td>Toplam mahkum sayısı</td><td colspan="3">8</td></tr>
<tr><td>Bir yıl içinde aylık ortalama infaz</td><td colspan="3">0.6</td></tr>
<tr><td>Mahkumların cinsiyeti</td><td colspan="3">7 erkek ve 1 kadın (Karar No. 926)</td></tr>
<tr><td>Bir kararla birden çok infaz</td><td colspan="3">Karar No. 925-(4 mahkum)</td></tr>
<tr><td>Mahkumların ölüm bekleyişi süresi</td><td>Karar No.</td><td colspan="2">Ölüm bekleyişi süresi</td></tr>
<tr><td></td><td>922</td><td colspan="2">7 ay, 3 gün</td></tr>
<tr><td></td><td>925</td><td colspan="2">Yaklaşık 8-9 ay</td></tr>
<tr><td></td><td>926</td><td colspan="2">1 ay, 9 gün</td></tr>
<tr><td></td><td>939</td><td colspan="2">3 ay, 28 gün</td></tr>
<tr><td></td><td>941</td><td colspan="2">Yaklaşık 1-2 ay</td></tr>
<tr><td>İnfazına karar verilenlerin yaşları</td><td>Karar No</td><td>Doğum tarihi</td><td>İnfaz tarihinde yaşı</td></tr>
<tr><td></td><td>922</td><td>1317 (1901)</td><td>35</td></tr>
<tr><td></td><td>925</td><td>1. mahkum:
1326 (1910)
2. mahkum:
1326 (1910)
3. mahkum:
1328 (1912)
4. mahkum:
1321 (1905)</td><td>1. mahkum: 26
2. mahkum: 26
3. mahkum: 24
4. mahkum: 31</td></tr>
<tr><td></td><td>926</td><td>1320 (1904)</td><td>32</td></tr>
<tr><td></td><td>939</td><td>1324 (1908)</td><td>28</td></tr>
<tr><td></td><td>941</td><td>1326 (1910)</td><td>26</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum</td><td colspan="3">Karar No. 925 (3. mahkum)- 24 yaşında</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum</td><td colspan="3">Karar No. 922-35 yaşında</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması</td><td colspan="3">28.5</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri</td><td colspan="3">Sinop; Bursa; Muğla (2); Altıncı Kolordu Askeri Mahkemesi</td></tr>
<tr><td>Mahkumların kökeni/yaşadığı yer</td><td colspan="3">Köy: 8; Nahiye/ilçe/il: yok</td></tr>
<tr><td>Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen</td><td colspan="3">Yok</td></tr>
</table>

1937 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 276

1. Giresun'un Bayrambey Köyünden Haşiloğlu şöhretli Durmuşoğlu Kadir"in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 276

Karar No: 973 03/02/1937 276

2. Bartın'ın Sarmaşık Köyünden Mustafa oğlu Asım'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 277

Karar No: 974 05/02/1937 277

3. Akşehir'in Meydan Mahallesinden Seyid Ahmed oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 278

Karar No: 995 31/05/1937 278

4. Babaeski'nin Çengelli Köyünden Mahmud oğlu Murad'ın ölüm cezasma çarptırılması hakkında 279

Karar No: 996 31/05/1937 279

5. Bozkır'ın Kınık Köyünden Ahmed oğlu Mehmed Ali'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 280

Karar No: 997 31/05/1937 280

6. Kilis'in Karaali Mahallesinden Mehmed oğlu İsmail'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 281

Karar No: 998 31/05/1937 281

7. Muradiye'nin Aşağı Kortikan Köyünden Daveti oğlu Mehmed'in ölüm cezasma çarptırılması hakkında 282

Karar No: 999 31/05/1937 282

8. Rize'nin Haremtepe Köyünden Emin oğullarından Selim oğlu Mustafa'nın ölüm cezasma çarptırılması hakkında 284

Karar No: 1002 04/06/1937 284

9. Soma'nın Kozanlı Köyünden Said oğullarından Mehmed Ali oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 285

Karar No: 1003 04/06/1937 285

10. Ayancığın Haremşah Köyünden Tütüncü oğullarından Şükrü oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 286

Karar No: 1005 07/06/1937 286

11. Keskin'in Mahmadlı Bala Köyünden Çavuş oğullarından Osman oğlu Ömer'in ölüm cezasma çarptırılması hakkında 287

Karar No: 1006 07/06/1937 287

12. Yenişehrin Kızıl Köyünden Ahmet oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 288

Karar No: 1007 07/06/1937 288

13. Çine'nin Demircidere Köyünden Salihoğlu Ahmet ve Salihoğlu Osman'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 289
Karar No: 1016 10/11/1937 289
14. Erzincan'ın Silbis Köyünden Mahmudoğlu Muhittin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 290
Karar No: 1017 10/11/1937 290
15. Kilis'in Arzab Köyünden Mustafa oğlu Cırık Hasan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 290
Karar No: 1018 10/11/1937 290
16. Uşağın Hamidiye Mahallesinden Mazak oğullarından Mustafa oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 291
Karar No: 1019 10/11/1937 291
Ek: Dersim Olayı ve İnfazlar 291
Genel tablo: 1937 294

1937 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Giresun'un Bayrambey Köyünden Haşiloğlu şöhretli Durmuşoğlu Kadir"in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 973 **03/02/1937**

Giresun'un Bayrambey Köyünden Dizdaroğullarından Mehmed kızı Fatma'yı taammütle boğarak öldürmekten suçlu Haşiloğlu şöhretli Durmuşoğlu 1320 doğumlu kocası **Kadirin** Giresun Ağır Ceza Mahkemesince ölüm cezasına mahkumiyetine dair verilen kararın hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/02/1937, s.3529)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 973 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 2 ay, 24 gün süre geçmiştir.

*- 973 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/01/1937 tarih ve Esas No. 3/284, Karar No. 13 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Öldürülen Fatma, on beş senelik karısı bulunduğu ve iki çocuğu olduğu Kadir'in kendi üstüne kardeşinin dul karısını almasından dolayı aralarında hasıl olan geçimsizlikten kocasının evini terk ederek babasından kalan diğer bir köydeki evine gittiği ve bu evde bulunan kadının kardeşinin oğlu Memed, Fatma'nın bu gelişini babasından kalma başka mallarına dahi sahip olacağı düşüncesi ile hoş görmeyerek Kadir ile beraber kadının vücudunu ortadan kaldırmaya karar verdikten sonra, Fatma'nın güçlü ve kuvvetli bulunmasından dolayı İbrahim adlı üçüncü bir adamla birlikte kadının uyumasının bekleyerek uykuda iken eve girip ellerini ve ayaklarını tutmak ve göğsüne oturmak suretiyle kımıldayamayacak istimdat edemeyecek vaziyete sokarak başındaki çemberi boğazına geçirip öldürdükleri ve yapılan muhakemede Memed'in yaşının küçüklüğünden ve İbrahim'in de suçtaki iştiraki durumundan dolayı ayrı cezalarla ve Kadir'in de bu öldürme suçunu taammütle yaptığı sübut bulduğundan ölüm cezası ile mahkum edildikleri ilam ve zabıtname münderecatından anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 09/11/1936 tarih ve 1454 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/01/1937 tarihli mazbatası **Meclisin 03/02/1937 tarihli***

32. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 13 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 16, İçtima 2, 1 Şubat 1937 tarihli otuz birinci inikattan 31 Mart 1937 tarihli kırk ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:42 ve zaptın sonuna ekli 84 Sıra sayılı basma yazı)

---

2. Bartın'ın Sarmaşık Köyünden Mustafa oğlu Asım'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 974 **05/02/1937**

Bartın'ın Sarmaşık Köyünden Çekirgeoğullarından Hasan oğlu Yaşarı taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Mustafa oğlu 1319 doğumlu **Asım** hakkında yapılan muhakeme neticesinde Bartın Ağır Ceza Mahkemesinden hükmedilen ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 10/02/1937, s.3530)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 974 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 5 ay, 6 gün süre geçmiştir.

*- 974 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/01/1937 tarih ve Esas No. 3/274, Karar No. 12 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Hayvan hırsızlığından hapse mahkum edildiğinden dolayı aranılmakta olan Mustafa oğlu Asım'ın, öldürme hadisesinden evvel jandarma tarafından tutulup karakola götürülmesinde ihtiyar heyeti azasından bulunması itibariyle yardımda bulunan Yaşar'a kin besleyerek ve yolunu bekleyerek gizlendiği bir yerden içinde kurşun bulunan av tüfeği ile Asım'ın Yaşar'ı vurup öldürdüğünün ve bu öldürme fiilini taammütle yaptığının mahkemece sabit olarak mahkum edildiği mahkeme zabıtnamelerinin tetkikinden anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 29/08/1936 tarih ve 1339 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/01/1937 tarihli mazbatası **Meclisin 05/02/1937 tarihli***

33. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Abdülhalik Renda'nın Başkanlığında açılmış ve 17.50'da kapanmıştır. Üç saat kadar süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 16, İçtima 2, 1 Şubat 1937 tarihli otuz birinci inikattan 31 Mart 1937 tarihli kırk ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:56 ve zaptın sonuna ekli 83 Sıra sayılı basmayazı)

*- Ek not: Bu oturumun uzun sürmesinin temel nedeni, "Malatya mebusu İsmet İnönü ve 153 arkadaşının Teşkilatı Esasiye Kanununun 2, 44, 47, 48, 49, 50, 61, 74 ve 75 inci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ile Teşkilatı Esasiye Encümeni mazbatasının (2/44)" da görüşülerek, oylamaya katılan 333 milletvekilinin ittifakı ile kabul edilmiş olmasıdır. Bkz., **adı geçen Zabıt Ceridesi, 05/02/1937 tarihli 33. Birleşim, sf:58-75 ve zaptın sonuna ekli 89 sayılı basma yazı.***

---

3. Akşehir'in Meydan Mahallesinden Seyid Ahmed oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 995 **31/05/1937**

Sivrihisar göçebelerinden ve Kıpti taifesinden Halil İbrahim'i öldürmekten suçlu Akşehir'in Meydan Mahallesinden ve göçebelerden* 1296 doğumlu Seyit Ahmed oğlu **Hüseyin** hakkında Ankara Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/06/1937, s.3624)

*(Derleyenin notu: *TBMM'nin 995 sayılı Kararında gerek mahkumun gerekse maktulün "göçebelerden" olduğu vurgusu yer almaktadır. Bununla kastedilen söz konusu kişilerin çingene olduklarıdır. Benzeri bir vurgunun geçtiği bir diğer infaz kararı örneği için bkz., Meclisin 25/01/1960 tarih ve 2240 sayılı Kararı, RG, 28/01/1960, s.10417.*

- TBMM'nin 995 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 14 ay, 15 gün süre geçmiştir.

*- 995 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 26/05/1937 tarih ve Esas No. 3/234, Karar No. 23 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Suçlu Seyit Ahmet oğlu Hüseyin 01/09/1932 tarihinde evvelce sirkatten

mahkum arkadaşlarıyla birlikte Bala'nın Düzyurt nan mevkiinde konaklayan Sivrihisar göçebelerinden ve Kıpti taifesinden Halil İbrahim'in göçünü basarak at, merkep ve sair hayvanatını yağma ettikten sonra aynı gecede yalnız olduğu halde yine hırsızlıkta bulunmak üzere mezkur göçe gitmiş ve yine hayvan çalmak istediği sırada uyanan Halil İbrahim'i tabanca kurşunu ile kasten cerh ve katleylemiştir."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 16/03/1936 tarih ve 352 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 26/05/1937 tarihli mazbatası ***Meclisin 31/05/1937 tarihli 69. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canitez'in Başkanlığında açılmış ve 18.30'da kapanmıştır. Dört buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 13 madde ele alınmıştır. Bunların sekizincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 18, İçtima 2, 3 Mayıs 1937 tarihli elli dördüncü inikattan 31 Mayıs 1937 tarihli altmış dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:451 ve zaptın sonuna ekli 200 Sıra sayılı basma yazı)***

---

4. Babaeski'nin Çengelli Köyünden Mahmud oğlu Murad'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 996 **31/05/1937**

Babaeski'nin Çengelli Köyünden Mehmed oğlu Mehmed Ali Pehlivanı taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden 1312 doğumlu Mahmud oğlu **Murad** hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/06/1937, s.3624)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 996 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 9 ay süre geçmiştir.

- 996 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 26/05/1937 tarih ve Esas No. 3/273, Karar No. 22 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Suçlu Memedoğlu Murad, gayri meşru münasebette bulunduğu maktul Memed Ali'nin karısı Refia ile evlenmeyi kararlaştırarak bu arzularının

husulüne engel saydıkları Mehmed Ali'yi öldürmeyi Refia'nın da teşvikiyle kabul ederek zahire almak için bir gece Memed Ali ile diğer bir köye giderken yolda revolverle ve taammütle Memed Ali'yi öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 31/08/1936 tarih ve 846 sayılı ilamı ile onamıştır.*

- *Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 26/05/1937 tarihli mazbatası* ***Meclisin 31/05/1937 tarihli 69. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.30'da kapanmıştır. Dört buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 13 madde ele alınmıştır. Bunların dokuzuncusu bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 18, İçtima 2, 3 Mayıs 1937 tarihli elli dördüncü inikattan 31 Mayıs 1937 tarihli altmış dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:451 ve zaptın sonuna ekli 197 Sıra sayılı basma yazı)***

---

5. Bozkır'ın Kınık Köyünden Ahmed oğlu Mehmed Ali'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 997 **31/05/1937**

Bozkır Kazasının Kınık Köyünden Memiş oğlu Ahmedi öldürmekten suçlu aynı köyden Sofuoğullarından Ahmed oğlu 1319 doğumlu **Mehmed Ali** hakkında Konya Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/06/1937, s.3624)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 997 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 23 ay (1 yıl, 11 ay), 16 gün (yaklaşık 2 yıl) süre geçmiştir. Bu dosyanın neden bu kadar uzun süre ile karar bağlandığı hususu belirsizdir. Hükmü onayan Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi olduğu için, hükme itiraz üzerine Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti önüne gitmesi nedeniyle bir gecikmeden de söz edilemez. 997 sayılı Karara ilişkin ***Başvekâlet tezkeresi 29/05/1936 tarih ve 4/3181 sayılıdır.*** *Bu veriden de anlaşılmaktadır ki, hükmün onanması ile dosyanın Adliye Vekilliğinden geçerek (ki,* ***Adliye Vekilliğinin tezkere tarihi 27/05/1936****'dır) Başbakanlığa ulaşması arasında bir yılı aşan bir süre;*

bunun ardından Başvekalet tezkeresinin Meclis Adliye Encümenine ulaşması ile Encümenin karar vermesi arasında da yine bir yıl süre geçmiştir.

- 997 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 26/05/1937 tarih ve Esas No. 3/248, Karar No. 25 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Suçlu Ahmet oğlu Mehmet Ali'nin diğer suç arkadaşlarıyla birlikte Kınık Köyünden Memiş karısı Emine'nin kapısını tazyikle açıp içeriye girerek kızı 1336 doğumlu Ayşe'yi cebren kaçırırlarken onu kurtarmak üzere arkalarından koşan Ayşe'nin kardeşi Memiş oğlu Ahmet'i tüfek saçmasıyla öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 15/06/1935 tarih ve 744 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 26/05/1937 tarihli mazbatası ***Meclisin 31/05/1937 tarihli 69. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canitez'in Başkanlığında açılmış ve 18.30'da kapanmıştır. Dört buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 13 madde ele alınmıştır. Bunların onuncusu bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 18, İçtima 2, 3 Mayıs 1937 tarihli elli dördüncü inikattan 31 Mayıs 1937 tarihli altmış dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:452 ve zaptın sonuna ekli 198 Sıra sayılı basma yazı)***

- Ekleyelim ki, yukarıda belirtildiği üzere, son derece uzun süren bir ölüm bekleyişi olgusu, daha somut olarak, dosyanın Meclis Adliye Encümeni önünde de mutat olmayan şekilde 1 yıl kadar kararı beklemiş olması bile, bu mazbata Mecliste görüşülürken hiçbir milletvekilinin dikkatini çekmemiş; hiç olmazsa bu veriden hareketle gecikmeyi merak edip soru soran hiçbir milletvekili çıkmamıştır. Bu somut vaka da, Mecliste infaz kararlarına ilişkin mazbataların görüşülmesi pratiğinin yerleşik bir uygulama olarak kanıtladığı üzere, Meclisin daha çok usuli bir tasdik merci işlevi yüklendiğine tipik bir örnek teşkil etmektedir.

---

6. Kilis'in Karaali Mahallesinden Mehmed oğlu İsmail'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 998 **31/05/1937**

Kilisin Karaali Mahallesinden kardeşi Mehmed oğlu Ahmet'i taammütle öldürmekten suçlu ve bir katil vakasından dolayı Gaziantep Hapishanesinde 15 seneye mahkum 1314 doğumlu Mehmed oğlu **İsmail** hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştir-

ilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/06/1937, s.3624)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 998 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 12 ay, 2 gün süre geçmiştir.

- 998 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 26/05/1937 tarih ve Esas No. 3/275, Karar No. 24 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Suçlu İsmail, kaçakçılıktan dolayı 9 ay hapse mahkum olarak Gaziantep hapishanesinde müddeti mahkumiyetini bitirmekte bulunan öz biraderi Ahmet'ten hapishanede birkaç defa para isteyerek almış ve hadiseden evvel Ahmet'in elinde bulunan iki mecidiyeyi de almak istemişse de Kilis hapishanesine nakledileceğinden ve yol parası yapacağından bahis ile vermek istemeyen Ahmet'e münfail olarak bıçakla boğazından ve karnından taammüden açtığı yaralar ile öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 29/05/1936 tarih ve 424 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 26/05/1937 tarihli mazbatası ***Meclisin 31/05/1937 tarihli 69. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.30'da kapanmıştır. Dört buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 13 madde ele alınmıştır. Bunların on birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 18, İçtima 2, 3 Mayıs 1937 tarihli elli dördüncü inikattan 31 Mayıs 1937 tarihli altmış dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:452 ve zaptın sonuna ekli 199 Sıra sayılı basma yazı)***

---

7. Muradiye'nin Aşağı Kortikan Köyünden Daveti oğlu Mehmed'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 999 **31/05/1937**

Muradiye'nin Aşağı Kortikan Köyünden olup Kürt Said İsyanından dolayı Adana Hapishanesinde mevkuf Mehmed oğlu Nasonun karısı Haniyi taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden 1317 doğumlu Daveti oğlu **Mehmed**

hakkında Van Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/06/1937, s.3624)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 999 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 5 ay, 24 gün süre geçmiştir.

- 999 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 26/05/1937 tarih ve Esas No. 3/323, Karar No. 26 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Mahkum Daveti oğlu Memet, Muradiye'nin Aşağı Kortikan köyünden olup Kürt Sait isyanından dolayı Adana hapishanesinde mevkuf Memet oğlu Naso'nun, ailesine bakmak ve mallarını idare ekmek bahanesiyle mezkur emvali sarf ve istihlak etmiş ve karısı Hani ile gayri meşru münasebete başlamış ve Naso'nun affedilerek geleceğinin şuyuu ve köy muhtarının tavsiyesi ile Hani'nin kendi evine avdetinden ve kocasına ait tüfek ve fişekleri istemesinden ve bilahare de Hükümete ihbar edilmesinden muğber olarak bir gece evinden çıkardığı mezbureyi boğduktan sonra tezek yığını altına gömmesi" eyleminden ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 07/12/1936 tarih ve 1894 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 26/05/1937 tarihli mazbatası ***Meclisin 31/05/1937 tarihli 69. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.30'da kapanmıştır. Dört buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 13 madde ele alınmıştır. Bunların on ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 18, İçtima 2, 3 Mayıs 1937 tarihli elli dördüncü inikattan 31 Mayıs 1937 tarihli altmış dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:452 ve zaptın sonuna ekli 196 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 31/05/1937 tarihli 69. Birleşiminde, toplam 5 infaz Kararı (No.995-999) ile toplam 5 mahkumun infazına, yine toplam 9-10 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

8. Rize'nin Haremtepe Köyünden Emin oğullarından Selim oğlu Mustafa'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1002 **04/06/1937**

Rize'nin Haremtepe Köyünden Mehmed kızı Hacule'yi tasarlayarak öldürmekten suçlu Haremtepe Köyünden Emin oğullarından Selim oğlu 1327 doğumlu **Mustafa** hakkında Rize Ağır Ceza Mahkemesince verilen ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükmüne tevfikan cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 10/06/1937, s.3627)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1002 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 8 ay, 1 gün süre geçmiştir.

*- 1002 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/06/1937 tarih ve Esas No. 3/282, Karar No. 31 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Mahkum Selim oğlu Mustafa, seviştiği ve münasebette bulunduğu Haremtepe köyünden Memed kızı Hacule'yi başkasından gebe kaldığı ve kendi üzerine kalacağı iddiasıyla öldürmeye karar vererek diğer suçlu ve ayrıca ağır hapse mahkum aynı köyden Eminoğullarından Emin oğlu Hasan ile birlikte 1934 senesi Martının 14 üncü günü mezbureyi evinden alarak cinsi münasebetten sonra kama ve sair aletle dokuz yerinden canavarca yaralaması ve ölmeden gömmek suretiyle öldürmesi" eyleminden ölüm cezasma çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 03/10/1936 tarih ve 1525 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 01/06/1937 tarihli mazbatası **Meclisin 04/06/1937 tarihli 71. İnikadının** İkinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 19.00'da kapanmıştır. Dört saat süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1937 tarihli yetmişinci inikattan 14 Haziran 1937 tarihli yetmiş altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:53 ve zaptın sonuna ekli 216 Sıra sayılı basma yazı)***

9. Soma'nın Kozanlı Köyünden Said oğullarından Mehmed Ali oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1003 **04/06/1937**

Somanın Kozanlı Köyünden Çerkes Hasan kızı Hatice ile aynı köyden Karaçamlı oğullarından Sadık oğlu Çoban Hüseyin'i taammüden öldürmekten suçlu yine aynı köyden Said oğullarından Mehmed Ali oğlu 1323 doğumlu **Mehmed** hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 10/06/1937, s.3627)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1003 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 8 ay, 1 gün süre geçmiştir.

*- 1003 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/06/1937 tarih ve Esas No. 3/289, Karar No. 34 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Mahkum Mehmet Ali oğlu Mehmet'in, aralarında öteden beri geçimsizlik bulunan kaynanası Hatice'nin vücudunu ortadan kaldırmayı tasavvur ve tasmim ederek, bu maksatla koyun otlatmakta olan mezbureyi kama ile müteaddit yerlerinden vurarak öldürme ve o civarda yine koyun otlatan ve hadiseyi gören Çoban Hüseyin'i de suçun canlı delilini dahi ortadan kaldırmak için tabanca kurşunu ile ve sonra kama ile yaralama ve kafasını keserek öldürme" eyleminden ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 03/10/1936 tarih ve 443 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 01/06/1937 tarihli mazbatası **Meclisin 04/06/1937 tarihli 71. İnikadının** İkinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 19.00'da kapanmıştır. Dört saat süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1937 tarihli yetmişinci inikattan 14 Haziran 1937 tarihli yetmiş altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:53 ve zaptın sonuna ekli 215 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 04/06/1937 tarihli 71. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.1002-1003) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

10. Ayancığın Haremşah Köyünden Tütüncü oğullarından Şükrü oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1005 **07/06/1937**

Ayancığın Haremşah köyünden Mehmet oğlu Hüseyini taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Şükrü oğlu 1324 doğumlu **Mehmet** hakkında Sinop Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 15/06/1937, s.3631)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1005 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 12 ay, 12 gün süre geçmiştir. Mazbatada, hükmün onanma tarihi her ne kadar 25/05/1937 olarak gösterilmişse de, bu tarih büyük olasılıkla yanlıştır ve doğrusu 25/05/1936 olmalıdır. Çünkü, bu karara ilişkin Adliye Vekilliğinin tezkere tarihi 12/03/1937, Meclise iletilen Başvekalet tezkeresi ise 15/03/1937 tarih ve 4/1721 sayılıdır. Bu durumda, onama tarihinin 25/05/1937 olması mümkün değildir.

*- 1005 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/06/1937 tarih ve Esas No. 3/337, Karar No. 37 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Ölüm cezasına çarptırılan Haremşah köyünden 1324 doğumlu Şükrü oğlu Memed ve arkadaşları diğer suçlular aynı köyden Hasan, Ahmed ve Memed, öldürülen Memedoğlu Hüseyin'in dokuz yaşlarındaki kızı Cemile'yi arkadaşlarından Ahmet'e karı yapmak üzere dağa kaldırdıktan sonra Ahmed tarafından bikri izale edilmesi ve diğerleri tarafından sıra ile ırzına tecavüz olunması ve bu suretle mezbure Cemile bir ay kadar dağda beraberlerinde alıkonduktan sonra ellerinden kaçmakla tekrar dağa kaldırmak teşebbüslerine köylülerin yardımıyla mani olan kızın babası Hüseyin'in Hükümete şikayet etmesinden muğber olarak kendisini öldürmeye karar vermeleri ve o civarda Mülazım ormanında odun kesmekten dönen maktulün arkasından Memed tarafından atılan tüfekle arkasından ve boğazından vurularak taammüden öldürülmesi ve bilahare cesedinin birkaç yerinden kamalanması" eyleminden ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 25/05/1936 tarih ve 280 sayılı ilamı ile onamıştır. *Tarih için bakınız yukarıda ölüm bekleyişi süresine ilişkin bilgi verilen paragraf içindeki açıklamamız.*

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 01/06/1937 tarihli mazbatası ***Meclisin 07/06/1937 tarihli 72. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat, 15 dakika süren bu oturumda, bir ant içme ve Başkanlık divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 24 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1937 tarihli yetmişinci inikattan 14 Haziran 1937 tarihli yetmiş altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:91 ve zaptın sonuna ekli 230 Sıra sayılı basma yazı)***

---

11. Keskin'in Mahmadlı Bala Köyünden Çavuş oğullarından Osman oğlu Ömer'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1006 **07/06/1937**

Keskin'in Halifeli Köyünden Tayyar oğlu bekçi İzzet ile Kezban'ı öldürmekten suçlu Keskinin Mahmadlı Bala Köyünden Çavuş oğullarından Osman oğlu 1306 doğumlu **Ömer** hakkında Ankara Ağır Ceza Mahkemesince verilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 15/06/1937, s.3631)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1006 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 4 ay, 24 gün süre geçmiştir.

- 1006 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/06/1937 tarih ve Esas No. 3/340, Karar No. 35 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Suçlu Ömer, maktul İzzet ile aralarında öküz sirkati ve Kezban'a ait tarla meselesinden ve İzzet'in karısı Kezban'ı evvelce kendisi almak istediği halde İzzet'in almasından dolayı beslediği eski bir husumete binaen öldürmeyi evvelce tasavvur ve tasmim ederek 1 Eylül 1929 gecesi bostan kulübesinde karısı Kezban ile yatmakta olan İzzet'in kulübesine kadar

gelerek hamil olduğu mavzer tüfeği ile İzzet'i taammüden ve karısı Kezban'ı da mingayrikastin öldürme" eyleminden ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 13/01/1937 tarih ve 111 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Suçun işlenme tarihi Eylül 1929'dur. Hükmün onanma tarihi ise Ocak 1937'dir. Bu durumda, suçun işlenmesi ile hükmün verilmesi arasında 7 yıl, 4 ay, 12 gün gibi çok uzun bir sürenin geçtiği ortaya çıkmaktadır. Yargılamanın neden bu kadar uzun sürdüğüne ilişkin bir ipucu mazbatadan anlaşılamamaktadır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 03/06/1937 tarihli mazbatası ***Meclisin 07/06/1937 tarihli 72. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, bir ant içme ve Başkanlık divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 24 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1937 tarihli yetmişinci inikattan 14 Haziran 1937 tarihli yetmiş altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:91 ve zaptın sonuna ekli 231 Sıra sayılı basma yazı)***

---

12. Yenişehrin Kızıl Köyünden Ahmet oğlu Hüseyin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1007 **07/06/1937**

Yenişehrin Kızıl Köyünden karısı Fatma ile Kain Biraderi Hasan ve Kain Validesi Huriye'yi taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Ali Pehlivan oğullarından Ahmet oğlu 1320 doğumlu **Hüseyin** hakkında Bilecik Ağır Ceza Mahkemesince verilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 15/06/1937, s.3631)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1007 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 3 ay, 1 gün süre geçmiştir.

- 1007 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 02/06/1937 tarih ve Esas No. 3/369, Karar No. 33 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Suçlu Ahmedoğlu Hüseyin, karısı Fatma'ya ait bir kısım gayri menkulü kendisine bağışlatmak için mezbureyi dövmesi ve tehdit etmesi yüzünden aralarında hasıl olan geçimsizlik dolayısıyla evini terk ederek anası Huriye ile kardeşi Hasan'ın birlikte oturduğu eve kaçmasından ve oradan dönmemesinden muğber olarak geceleyin çifte ev tüfeği ve brovning tabancası ile mezkur haneye giderek içeride uyumakta olan Hasan'ı ve korkup kaçan kayınvalidesi Huriye'yi çifte tüfeği ile yaralayarak öldürme ve saçlarından sürükleyerek eve götürmek istediği karısının gitmemekte ısrarı üzerine onu da Brovning tabancası ile öldürme" eyleminden ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Mazbataya göre, mahkum haklkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 06/03/1937 tarih ve 887 sayılı ilamı ile onamıştır.*

- *Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 02/06/1937 tarihli mazbatası* ***Meclisin 07/06/1937 tarihli 72. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, bir ant içme ve Başkanlık divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 24 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1937 tarihli yetmişinci inikattan 14 Haziran 1937 tarihli yetmiş altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:94 ve zaptın sonuna ekli 223 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 07/06/1937 tarihli 72. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.1005-1007) ile toplam 3 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

13. Çine'nin Demircidere Köyünden Salihoğlu Ahmet ve Salihoğlu Osman'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1016 **10/11/1937**

Çine'nin Demircidere Köyünde Karacasu Kazasından Halil oğlu Bakkal Mustafayı taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Hacı oğullarından Salih oğulları 1315 doğumlu **Ahmed** ve 1318 doğumlu **Osman** haklarında Aydın Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye

Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/11/1937, s.3756)

(Derleyenin notu: 1016 sayılı Karar, 1937 yılı Kararları arasında tek Karar içinde iki mahkumun ölüm cezalarının yerine getirilmesi hakkında olan tek örnektir.

Mahkumlar infaz kararı verildiğinde, sırasıyla 38 ve 35 yaşlarında idiler. Ölüm bekleyiş süreleri belli değildir. Meclisin 10/11/1937 tarihli Birleşiminde Encümen mazbatası okutulup oylanarak bir iki dakika içinde benimsenmiştir.)

---

14. Erzincan'ın Silbis Köyünden Mahmudoğlu Muhittin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1017 **10/11/1937**

Erzincan'ın Mecidiyeikebir Mahallesinde Askeri Orta Mektep Hademelerinden Mustafa oğlu Yusuf'u taammüden öldürmekten suçlu aynı mahallede Silbis Köyünden 1316 doğumlu Mahmud oğlu **Muhiddin** hakkında Erzincan Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam edici bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/11/1937, s.3756)

(Derleyenin notu: 1017 sayılı Kararda adı geçen mahkum idam istenci açıklandığında 37 yaşında idi. Ölüm bekleyiş süresi belli değildir. Meclisin 10/11/1937 tarihli Birleşiminde Encümen mazbatası okutulup oylanarak bir iki dakika içinde benimsenmiştir.)

---

15. Kilis'in Arzab Köyünden Mustafa oğlu Cırık Hasan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1018 **10/11/1937**

Kilis'in Arzab Köyünden Ahmed oğlu Ahmedi taammüden öldürmekten suçlu mezkur köyden Mustafa oğlu 1325 doğumlu Cırık şöhretli **Hasan** hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam edici bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/11/1937, s.3756)

(Derleyenin notu: 1018 sayılı Kararda adı geçen mahkum idam istenci açıklandığında 28 yaşında idi. Ölüm bekleyiş süresi belli değildir. Meclisin 10/11/1937 tarihli Birleşiminde Encümen mazbatası okutulup oylanarak bir iki dakika içinde benimsenmiştir.)

---

16. Uşağın Hamidiye Mahallesinden Mazak oğullarından Mustafa oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1019 **10/11/1937**

Eşmenin Büyük Adana Köyünden Bekir oğlu Ahmet'i taammütle öldürmekten suçlu Uşağın Hamidiye Mahallesinden Mazak oğullarından Mustafa oğlu 1327 doğumlu **Mehmed** hakkında Uşak Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini istilzam eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/11/1937, s.3756)

(Derleyenin notu: 1019 sayılı Kararda adı geçen mahkum idam istenci açıklandığında 26 yaşında idi. Ölüm bekleyiş süresi belli değildir. Meclisin 10/11/1937 tarihli Birleşiminde Encümen mazbatası okutulup oylanarak bir iki dakika içinde benimsenmiştir.)

Ek: Dersim Olayı ve İnfazlar,

1937 yılına ilişkin olarak yukarıya çıkarılan toplam 17 mahkuma ilişkin TBMM'nin toplam 16 infaz kararı ve bunların genel değerlendirmesini içeren bu bölümün sonunda verilen tablo, 1937 yılında "Dersim Olayı" nedeniyle Ekim-Kasım tarihlerinde yapılan yargılama neticesinde ölüm cezasına çarptırılan ve Kasım 1937'de bu cezaları infaz edilen toplam 7 mahkumu içermemektedir.

1931 yılındaki Menemen Olayı sonrasında TBMM tarafından verilen infaz kararları RG'de yayınlanmasına karşılık, 1937'deki Dersim Olayı sonrasında verilen infaz kararları RG'de yayınlanmamıştır.

Dersim olayı nedeniyle ölüm cezasına mahkum olup infaz edilenler şu kişilerdir:

1. Seyit Rıza, 2. Seyit Rızanın küçük oğlu Reşik Hüseyin, 3. Şeyhanlı aşireti reisi Hasso Seydo, 4. Yusufhan aşireti reisi Kameroğlu Fındık, 5. Demenan aşireti reisi Cebrail oğlu Hasan, 6. Kureyşanlı Ulkiye oğlu Hasan ve 7. Mirza Aliağa oğlu Ali.

Sözü edilen 7 infaz da hesaba katılınca, 1937 yılında ölüm cezaları ye-

rine getirilenlerin toplam sayısı 24'e, yıl içinde aylık ortala infaz da 2'ye yükselmektedir.

Meclisin 18/09/1937 tarihli 77. İnikadının İkinci Celsesi, saat 17.25'de Başkan Mustafa Abdülhalik Renda'nın Başkanlığında açılmış ve 18.05'de kapanmıştır. Bir maddenin müzakere edilmesinin ardından, **Başvekil İsmet İnönü'nün "Tunceli ıslahatı hakkındaki beyanatı"** söz konusu olmuştur.

"...Cumhuriyetin imar ve ıslah programına muhalefet eden, nüfusları az olmakla beraber, altı aşirettir. Bugün bu altı aşiretten müşevvik ve sergerde ne kadar adamlar varsa bunlar reisleri ile beraber faaliyet imkanından tamamen mahrum bırakılmışlardır. (Alkışlar). Altı aşiretten birinin reisleri imha edilmiş ve diğerlerinin reislerinin hepsi yakalanmış, adalete teslim edilmiştir.

(...)

Arkadaşlar, mukavemet vaziyetini bertaraf ettikten sonra halkının refah ve serbestisi için takip edilen programa devam ediyoruz. Bu vaziyeti size arz ederken yazın başından beri devam eden faaliyette kaçınılması mümkün olamayan insan zayiatının de neden ibaret olduğunu olduğu gibi söylemek isterim. Dün akşama kadar, yani 17 Eylüle kadar Dersim harekatının başından itibaren verilen zayiat şudur:

Subay : bir şehit, dört yaralı,

Er : 28 şehit, 46 yaralı,

Bekçi : Bir şehit, bir yaralı.

(...)

Arkadaşlar, bütün bu harekat esnasında isyana iştirak eden, iğfal edilmiş zavallılarda da vuku bulan zayiatı olduğu gibi size söyleyeceğim.

İsyana iştirak edenlerden 265 maktul vardır. 20 yaralı, 27 yakalanmış ve müsademe esnasında 849 kişi teslim olmuştur. Bunların içinde, mücrim olan, bilerek fenalık yapmış olan, ve birçok zavallıların zararına sebep olanlar vardır; fakat, bu çalışkan ve itaatlı Türk halkının en çok kısmı, fesatçıların, bu fena başların zulmünden zarar görmüşlerdir. Bilerek bilmeyerek, **muhalefet yoluna sapıp kanunun şiddetli tedibatına maruz kalmış olarak hayatlarını kaybedenler hakkında da Büyük Millet Meclisinin teessürlerini ve bunun diğer vatandaşlara ibret olması temennilerini ifade ediyorum.**

Arkadaşlar, hakikati Türk milletine olduğu gibi söylerken, uzun süren ve Cumhuriyet kanunlarını behemehal yürütmek için gösterilen azim, şiddet karşısında bile zayiatın binnetice hafif olmasına dikkatinizi celbetmek isterim. Silahlar çok müessir ve silahları kullanmak için hiçbir tereddüt olmadığı halde isyan edenlere karşı silah kullanan ordu heyetleri ve Cumhuriyet jandarması bir hayatı kurtarmak ve korumak için ve içtinap ka-

bil olan bir zararı ika etmemek için son derece şefkatle, kuvvet içinde mündemiç olan şefkatle, hareket ettikleri içindir ki zayiat böyle mahdut sahaya inhisar etmiştir. **İsyana iştirak eden aşiret reislerinin hapsi mahkemeye verilmişlerdir. Umumi, tabii olan adliye mahkemesine verilmişlerdir. Bunlar hakimlerin vereceği hükümlere göre Cumhuriyet kanunlarının kendileri için işaret ettikleri hükümleri, hakimlerin ağızlarından işiteceklerdir.**

Arkadaşlar, Cumhuriyetin kanunlarının ancak refahı, umranı ve iyi geçinmeyi hedef tutan hükümlerini yürütmek için, çetin şartlar içinde alınan müspet neticelere ermek yolunda Cumhuriyet idaresinin kuvvetli olduğu kadar şefkatli olduğunu göstermek itibariyle Tunceli hadisesi en son ve en mukni bir misal olmuştur. (Şiddetli alkışlar, bravo sesleri)."

*Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1937 tarihli yetmişinci inikattan 14 Haziran 1937 tarihli yetmiş altıncı inikada kadar (18 Eylül 1937 tarihinde yapılan 77 nci fevkalade inikat da aynı cilt içindedir), Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:344-345.)***

Genel tablo: 1937

Toplam infaz kararı sayısı	16 (İlk Karar No. 973; son Karar No. 1019)		
Toplam mahkum sayısı	17		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.4		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 1016 (2 mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	973	2 ay, 24 gün	
	974	5 ay, 6 gün	
	995	14 ay, 15 gün	
	996	9 ay	
	997	23 ay, 16 gün	
	998	12 ay, 2 gün	
	999	5 ay, 24 gün	
	1002	8 ay, 1 gün	
	1003	8 ay, 1 gün	
	1005	12 ay, 12 gün	
	1006	4 ay, 24 gün	
	1007	3 ay, 1 gün	
	1016	belirsiz	
	1017	belirsiz	
	1018	belirsiz	
	1019	belirsiz	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	973	1320 (1904)	33
	974	1319 (1903)	34
	995	1296 (1880)	57
	996	1312 (1896)	41
	997	1319 (1903)	34
	998	1314 (1898)	39
	999	1317 (1901)	36
	1002	1327 (1911)	26
	1003	1323 (1907)	30
	1005	1324 (1908)	29
	1006	1306 (1890)	47
	1007	1320 (1904)	33
	1016	1. mahkum: 1315 (1899) 2. mahkum: 1318 (1902)	1. mahkum: 38 2. mahkum: 35
	1017	1316 (1900)	37
	1018	1325 (1909)	28
	1019	1327 (1911)	26

Tablo 1937'nin devamı

Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 1002 ve 1019 – 26 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 995 – 57 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	35.4
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri:	Giresun; Bartın; Ankara (2); Kırklareli; Konya; Gaziantep (2); Van; Rize; Manisa; Sinop; Bilecik; Aydın; Erzincan; Uşak
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 13; Nahiye/ilçe/il: 3; göçebe: 1
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok

1938 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 298

1. Gazianteb'in Şeyhçe Mahallesinden Bostancıpaşa oğullarından Ükkaşoğlu Tahir asıl adı Mehmed Zorarabacı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 298

Karar No: 1036 04/03/1938 298

2. Maraş'ın Urçan Köyünden Mehmet oğlu Mustafa Kargı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 298

Karar No: 1037 07/03/1938 298

3. Yenişehrin Ulupınar Köyünden Hüsmenoğullarından Mustafa oğlu İbrahim Türk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 299

Karar No: 1039 09/03/1938 299

4. Adana'nın İncirlik Köyünden Aydın aşiretinden İbrahim oğlu Hacı Alkuş'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 299

Karar No: 1043 25/04/1938 299

5. Ezine'nin Çarıksız Köyünden Ömer oğlu Ali Osman Koç'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 300

Karar No: 1044 27/04/1938 300

6. Küçük Yozgad'ın Karacahasan Köyünden Muhacir oğullarından Ali oğlu Osman Aktaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 300

Karar No: 1046 29/04/1938 300

7. Karaisalı'nın Mansurlu Köyünden Ali kızı Ayşe Gelget' in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 300

Karar No: 1047 02/05/1938 300

8. Elazığ'ın Cafola Köyünden Bekir oğlu Osman Calkın'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 300

Karar No: 1049 09/05/1938 300

9. İzniğin Mesudiye Köyünden Tufan oğlu Ahmed Turan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 300

Karar No: 1050 11/05/1938 300

10. Halebli Hacı Mehmed oğlu Abdo Devvare'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 301

Karar No: 1052 30/05/1938 301

11. Ordu'nun Nenelü Köyünden Hüsnü oğlu Mehmed Karahavza'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 301

Karar No: 1053 03/06/1938 301

12. Bafra'nın Dededağı Köyünden Mehmed oğlu Çete namile maruf Çolak Hasan Bayrağın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 301

Karar No: 1054 06/06/1938 301

13. Çıldır'ın Çamdıra Köyünden Bedeloğullarından Haydar oğlu Garip Demirkayaoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında 302
Karar No: 1056 20/06/1938 302
14. Gaziantebin Yahni Mahallesinden Muharrem oğullarından Ahmed oğlu bostancı Osman Eflatun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 302
Karar No: 1057 20/06/1938 302
15. İnegöl'ün Osmaniye Köyünden Arifoğlu Cevdet Cavan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 302
Karar No: 1058 27/06/1938 302
Genel tablo: 1938 303

1938 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Gazianteb'in Şeyhçe Mahallesinden Bostancıpaşa oğullarından Ükkaşoğlu Tahir asıl adı Mehmed Zorarabacı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1036 **04/03/1938**

Maraşlı Emin kadını parasına ve mücevherlerine tamah ederek boğmak suretile öldürmekten suçlu Gazianteb'in Şeyhçe Mahallesinden Bostancıpaşa oğullarından 1327 doğumlu Tahir asıl adı **Mehmed Zorarabacı** hakkında Maraş Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülmediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 10/03/1938, s.3852)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1036 sayılı Kararından itibaren verilen tüm infaz kararlarında mahkumun adının yanı sıra soyadının da belirtildiği görülmektedir. Soyadı gösterilmeksizin sadece oğlu ya da kızı şeklinde belirtilerek ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin TBMM kararlarının sonuncusu 1937 yılında bu konuda verilen son karar olan 10/11/1937 tarih ve 1019 sayılı TBMM kararıdır. Bu değişikliğin nedeni herhalde 21/06/1934 tarih ve 2525 sayılı Soyadı Kanunu -RG, 02/07/1934, s:2741- olmalıdır. Ne var ki, Soyadı Kanunu 1934 Temmuz'unda çıkarılmasına karşın, 1938 başına dek, yani yaklaşık üç buçuk yıl daha, TBMM'nin ilgili ölüm cezası infaz kararlarında mahkumlar sadece isimleriyle gösterilmiştir. Bu durum ise, anılan yasanın çıkarılması sonrasında kişilerin bir soyadı almasının ve bunun kayıtlara geçirilmesinin bir süre aldığını kanıtlamaktadır.)

2. Maraş'ın Urçan Köyünden Mehmet oğlu Mustafa Kargı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1037 **07/03/1938**

Maraş'ın Urçan Köyünden Abdullah ile kızı Elife'yi taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden 1325 doğumlu Mehmed oğlu **Mustafa Kargı** hakkında Maraş Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülmediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/03/1938, s.3853)

3. Yenişehrin Ulupınar Köyünden Hüsmenoğullarından Mustafa oğlu İbrahim Türk'ün ölüm cezasma çarptırılması hakkında

Karar No: 1039 **09/03/1938**

Yenişehrin Ulupınar Köyünden Ahmed oğlu İbrahim'i taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Hüsmenoğullarından 1321 doğumlu Mustafa oğlu **İbrahim Türk** hakkında Bursa Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülmediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 15/03/1938, s.3856)

4. Adana'nın İncirlik Köyünden Aydın aşiretinden İbrahim oğlu Hacı Alkuş'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1043 **25/04/1938**

Seyhan'ın Adana Köyünden Müslim oğlu Bekir'i taammütle öldürmekten suçlu İncirlik Köyünden Çoban Aydın Aşiretinden İbrahim oğlu 1317 doğumlu **Hacı Alkuş** hakkında Seyhan Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülmediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 30/04/1938, s.3895)

5. Ezine'nin Çarıksız Köyünden Ömer oğlu Ali Osman Koç'un ölüm cezasma çarptırılması hakkında

Karar No: 1044 **27/04/1938**

Ezine'nin Çarıksız köyünden Osman oğlu Yahya'yı öldürmekten suçlu aynı köyden Ömer oğlu 1324* doğumlu **Ali Osman Koç** hakkında Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülmediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 04/05/1938, s.3898)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 27/04/1938 tarih ve 1044 sayılı kararında cezasının infazına karar verilen Ali Osman Koç'un doğum tarihi 1324 olarak gösterilmiştir. Ancak, bu tarihin 1323 olarak düzeltilmesine ilişkin bir düzeltme, 09/05/1938 tarih ve 3902 sayılı RG'de yayınlanmıştır.)*

6. Küçük Yozgad'ın Karacahasan Köyünden Muhacir oğullarından Ali oğlu Osman Aktaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1046 **29/04/1938**

Küçük Yozgad Nahiyesinin Karacahasan köyünden Mehmed oğlu Halil'i suç ortağı Ali ile birlikte taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Muhacir oğullarından Ali oğlu 1325 doğumlu **Osman Aktaş** hakkında Ankara Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 04/05/1938, s.3898)

7. Karaisalı'nın Mansurlu Köyünden Ali kızı Ayşe Gelget' in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1047 **02/05/1938**

Karaisalı Kazasının Karsantı Nahiyesine bağlı Mansurlu Köyünden Kasım Ali Hasanın karısı Dudu ile oğlu Aliyi zehirlemek suretile taammütle öldürmekten suçlu Kasım Alinin yanında hizmetçi adı altında metresi bulunan Ali kızı 1319 doğumlu **Ayşe Gelget** hakkında Seyhan Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 06/05/1938, s.3900)

8. Elazığ'ın Cafola Köyünden Bekir oğlu Osman Calkın'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1049 **09/05/1938**

Cumaovası civarında Kuruçay mevkiinde Hımhım Hüseyi'ni işkence ile şeriki Yusufoğlu Ahmedle birlikte öldürmekten suçlu Elazığ'ın Cafola Köyünden Bekir oğlu 1323 doğumlu **Osman Calkın** hakkında İzmir Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/05/1938, s.3905)

9. İzniğin Mesudiye Köyünden Tufan oğlu Ahmed Turan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1050 **11/05/1938**

İzniğin Balarım Köyünden Ali oğlu Mehmed Çavuşu para mukabilinde taammütle öldürmekten suçlu yine İzniğin Mesudiye Köyünden Tufan oğlu 1324

doğumlu **Ahmed Turan** hakkında Bilecik Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap edecek bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/05/1938, s.3909)

10. Halebli Hacı Mehmed oğlu Abdo Devvare'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1052 **30/05/1938**

Kilis Kazasının Zair Mahallesinden Kendirci Ebuzeid lakablı Mehmedi taammütle öldürmeğe tam derecede teşebbüs etmekten ve çırağı onaltı yaşında Saidi öldürmekten suçlu Halebli Hacı Mehmed oğlu 1894 doğumlu **Abdo Devvare** hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazma karar verilmiştir.

(RG, 03/06/1938, s.3924)

11. Ordu'nun Nenelü Köyünden Hüsnü oğlu Mehmed Karahavza'nın ölüm cezasma çarptırılması hakkında

Karar No: 1053 **03/06/1938**

Ordunun Öğmaca Köyünden Halil karısı Zeynebi yolunu keserek ırzına geçtikten ve paralarını yağmadan sonra boğazını sıkmak suretile öldürmekten suçlu yine Ordunun Nenelü Köyünde oturan Pulathaneli Hüsnü oğlu 1320 doğumlu **Mehmed Karahavza** hakkında Ordu Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 08/05/1938, s.3928)

12. Bafra'nın Dededağı Köyünden Mehmed oğlu Çete namile maruf Çolak Hasan Bayrağın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1054 **06/06/1938**

Çoban Mahmudu taammüden öldürmekten, Haşim Hocayı diğer bir arkadaşile müştereken boğazından kesmekten ayrıca suçlu Bafranın Dededağı Köyünden Mehmed oğlu 1319 doğumlu çete namile maruf **Çolak Hasan Bayrak** hakkında Samsun Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasmm hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini mucip kanuni bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 10/06/1938, s.3930)

13. Çıldır'ın Çamdıra Köyünden Bedeloğullarından Haydar oğlu Garip Demirkayaoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1056 **20/06/1938**

Ali oğlu İbrahim'i taammüden öldürmekten suçlu Çıldırın Çamdıra Köyünden ve Bedeloğullarından Haydar oğlu 1328 doğumlu **Garip Demirkayaoğlu** hakkında Kars Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini mücip bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1938, s.3941)

14. Gaziantebin Yahni Mahallesinden Muharrem oğullarından Ahmed oğlu bostancı Osman Eflatun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1057 **20/06/1938**

Gazianteb'in Mağrabaşı Mahallesinden Hüseyin oğullarından Halil ve kardeşi Mehmed Aliyi revolverle yaralayarak öldürmekten suçlu Gaziantebin Yahni Mahallesinden Muharrem oğullarından Ahmed oğlu Bostancı **Osman Eflatun** hakkında Gazianteb Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1938, s.3941)

15. İnegöl'ün Osmaniye Köyünden Arifoğlu Cevdet Cavan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1058 **27/06/1938**

Yusuf oğlu Rasimi taammütle öldürmekten suçlu, İnegöl'ün Osmaniye Köyünden Arif oğlu 1325 doğumlu **Cevdet Cavan** hakkında Bursa Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini mucip bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 01/07/1938, s.3948)

Genel tablo: 1938

Toplam infaz kararı sayısı	15 (İlk Karar No. 1036; son Karar No. 1058)		
Toplam mahkum sayısı	15		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.2		
Mahkumların cinsiyeti	14 erkek ve 1 kadın (Karar No. 1047)		
Bir kararla birden çok infaz	yok		
Mahkumların ölüm bekleyiş süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyiş süresi**	
	1036	Belirsiz	
	1037	Belirsiz	
	1039	Belirsiz	
	1043	Belirsiz	
	1044	Belirsiz	
	1046	Belirsiz	
	1047	Belirsiz	
	1049	Belirsiz	
	1050	Belirsiz	
	1052	Belirsiz	
	1053	Belirsiz	
	1054	Belirsiz	
	1056	Belirsiz	
	1057	Belirsiz	
	1058	Belirsiz	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1036	1327 (1911)	27
	1037	1325 (1909)	29
	1039	1321 (1905)	33
	1043	1317 (1901)	37
	1044	1323 (tashihli) (1907)	31
	1046	1325 (1909)	29
	1047	1319 (1903)	35
	1049	1323 (1907)	31
	1050	1324 (1908)	30
	1052	1894 (miladi)	44
	1053	1320 (1904)	34
	1054	1319 (1903)	35
	1056	1328 (1912)	26
	1057	doğum tarihi gösterilmemiş	Belirsiz
	1058	1325 (1909)	29
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 1056 – 26 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 1052 – 44 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	32.14 (Karar No. 1057'de mahkumun yaşı belirsiz olduğundan, hesaplama 14 mahkum üzerinden yapılmıştır.)		

Tablo 1938'in devamı

Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Maraş (2); Bursa (2); Seyhan (2); Çanakkale; Ankara; İzmir; Bilecik; Gaziantep (2); Ordu; Samsun; Kars
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 12; Nahiye/ilçe/il: 2; Halepli: 1
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok

1939 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 310

1. Manisa'nın İsmailler Köyünden köse Mehmedoğullarından Abdullahoğlu Küçük Mustafa Baltacı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 310

Karar No: 1071 18/01/1939 310

2. Of'un Torvel Köyünden Kıvırcıkoğullarından Pehlivanoğlu Mehmed Ersoy'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 310

Karar No: 1072 20/01/1939 310

3. Gaziantep'in Lohan Köyünden Karahacı oğlu Şöhretli Mehmedoğlu Memed Ali Kara'nın ölüm cezasına çarptırılmasına dair 310

Karar No: 1074 23/01/1939 310

4. Ankara'nın Yakubabdal Köyünden Yozgatoğullarından Ahmed oğlu Satılmış Kaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 311

Karar No: 1075 26/01/1939 311

5. Manisa'nın İlyasçılar Köyünden Mustafaoğlu Hakkı Bicici'nin ölüm cezasına çarptırılmasına dair 311

Karar No: 1076 26/01/1939 311

6. Uşak'ın Dağdemirler Köyünden Sarımehmedoğullarından Ahmedoğlu Halil Önder'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 311

Karar No: 1077 26/01/1939 311

7. Bafra'nın Demşek Köyünden Hüseyinoğlu Lütfi Tanrıver'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 312

Karar No: 1088 08/05/1939 312

8. Eceabat'ın Turşun Köyünden Memed karısı Didar Savaş ile Memedoğlu Adil Gürel'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 313

Karar No: 1089 10/05/1939 313

9. Eşme'nin Bozlar Köyünden Akıncıoğullarından Hüseyin oğlu Mustafa Akıncı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 314

Karar No: 1091 12/05/1939 314

10. Kayseri'nin İspiti Köyünden Eminoğlu Edip diğer adı Memed Gelen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 315

Karar No: 1094 15/05/1939 315

11. Pınarhisar'ın Tekke Köyünden Hüseyinoğlu Hasan Tarı diğer adı Karahasan Tarı'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 316

Karar No: 1095 15/05/1939 316

12. Sivas'ın Ulaş Nahiyesinden Kostanoğlu Ohanes diğer adı Celal Karabulut ile İstepenoğlu Hampar Şan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 317

Karar No: 1096 17/05/1939 317

13. Zonguldak'ın Gaca Köyünden Mustafareisoğullarından Yusufoğlu Memed Alkan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 318
Karar No: 1097 17/05/1939 318
* Burdur'un Susuz köyünden Dobricalıoğullarından Mustafaoğlu Nuri Deniz'in ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başvekalet tezkeresi 320
Meclisin 24/05/1939 tarihli 16. Birleşimi 320
14. Düzce'nin Efteni Hacısüleymanbey Köyünden Havrioğullarından Hasan Ali Tonya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 321
Karar No: 1099 05/06/1939 321
15. Ereğli'nin Ömerli Köyünden Çolakoğullarından Durmuşoğlu Bayram Oktay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 322
Karar No: 1100 05/06/1939 322
16. Gazianteb'in Zambur Köyünden Haydaroğlu Abdullah Kırtıl'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 323
Karar No: 1101 05/06/1939 323
17. Bergama'nın Arifbey mahallesinden Şerifoğlu Ali Ürkmez'in ölüm cezasma çarptırılması hakkında 324
Karar No: 1102 07/06/1939 324
18. Konya'nın Hasandede Mescit mahallesinden Mustafa kızı Huriye Senel'in ölüm cezasına çarptırılması hakkmda 325
Karar No: 1103 07/06/1939 325
19. Vezirköprü'nün Taşkale mahallesinde mukim Kara Memedoğullarından Cemal Sakar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 325
Karar No: 1104 07/06/1939 325
20. Çine'nin Alihan Köyünden Bayraktaroğullarından Ahmedoğlu Hasan Çay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 325
Karar No: 1105 09/06/1939 325
21. Çine'nin Kabataş Köyünden Kıralioğullarından Mustafaoğlu Ali Afşi'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 326
Karar No: 1106 09/06/1939 326
22. Kayseri'nin Hacılar Nahiyesinden Memedoğlu Ahmed Baktır'ın ölüm cezasma çarptırılması hakkında 327
Karar No: 1107 09/06/1939 327
23. Tefenni'nin Kır Mahallesinden Mesudbeyoğullarından Ali Çeliğin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 328
Karar No: 1109 12/06/1939 328

24. Bergama'nın Kınık Nahiyesinin Karatekeli Köyünden Memedoğlu bekçi Osman Taşır'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 331
Karar No: 1110 12/06/1939 331
25. Niğde'nin Kiledere Köyünden Ahmedoğlu Said Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 332
Karar No: 1111 12/06/1939 332
26. Susığırlığın Gurafa Köyünden Abdülgafur diğer adı Gafuroğlu Ziya Sönmez Yalçın ve Bandırma'nın Ergili Köyünden Ramazan oğlu Şaban Kutluer'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 333
Karar No: 1112 14/06/1939 333
27. Çal'ın Hadım Köyünden Ahmedoğlu Halil Tufan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 334
Karar No: 1113 14/06/1939 334
28. Bandırma'nın Çepni Köyünden Numanoğlu Kara Hasan Korkakoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında 335
Karar No: 1114 14/06/1939 335
29. Bodrum'un Karakaya Köyünden Salih kızı, Hasan karısı Fatma Satılı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 337
Karar No: 1116 16/06/1939 337
30. Erzincan'ın Başköy Nahiyesine bağlı Veringah Köyünde mukim Yunanoğlu Beros, diğer adı Yaşar Özdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 338
Karar No: 1117 16/06/1939 338
31. Lüleburgaz'ın Çeşmekolu Köyünden Velioğlu Hasan Altınırmak ve Mehmedoğlu Receb Çimir'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 339
Karar No: 1118 16/06/1939 339
32. Afyonkarahisar'ın Sinanpaşa Nahiyesinden Saidoğlu İlyas Karakoç ve Zaimoğlu Bayram Karakuzu'nun ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 340
Karar No: 1119 19/06/1939 340
33. Aydın'ın Ortaklar Köyünde oturan Bozkırın Akçaturan Köyünden Yılankıranoğullarından Durmuşoğlu Kara Memed Yılan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 341
Karar No: 1120 19/06/1939 341
34. Bergama'nın Turabey Mahallesinde mukim Karaosmanoğullarından Abdürrahimoğlu Hilmi Sısık ile Talatpaşa Mahallesinde mukim Kadiroğlu Dilaver Akış'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında.....342
Karar No: 1121 19/06/1939 342
35. Giresun'un Süme Köyünden Arifoğullarından Alioğlu Yusuf Dere'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 344
Karar No: 1122 21/06/1939.....344

36. Manisa'nın İlyaşçılar Köyünden Abdullah kızı Fatma Yıldırım'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 344
Karar No: 1123 21/06/1939 345
37. Kırklareli'nin Karakoç Köyünden Rifatoğlu Eyüp Taş ile Polos Nahiyesinin Kadıköyünden İsmailoğlu Musa Doğrukan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 345
Karar No: 1124 21/06/1939 346
38. Poshof'un Humamis Köyünden Osmanoğlu Habib Kocak'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 347
Karar No: 1126 23/06/1939 347
39. Suşehri'nin Aşağı Akviran Köyünden Azadoğullarından Yunusoğlu Bilal Sel'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 349
Karar No: 1127 23/06/1939 349
40. Tefenni'nin Söğüt Köyünden Bekiroğlu Memed Emin Özçakır'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 350
Karar No: 1128 23/06/1939 350
41. Ulukışla Kazasının Koçak Köyünden Çöplüoğullarından Ahmedoğlu Ali Bircan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 352
Karar No: 1130 26/06/1939 352
42. Urfa'nın Koçviran Köyünden Reşidoğullarından Memedoğlu Bozanali Gürsoy'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 353
Karar No: 1131 26/06/1939 353
43. Akşehir'in Böğrüdelik Köyü nüfusunda kayıtlı Kürd Hasanoğlu Remzi Uzun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 354
Karar No: 1140 06/07/1939 354
44. Burdur'un Susuz Köyünden Dobrıcalıoğullarından Mustafa oğlu Nuri Deniz'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 355
Karar No: 1141 06/07/1939 355
45. Burhaniye'nin Hacıahmed Mahallesinden Elmasoğlu Ragıp Seçer'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 356
Karar No: 1142 06/07/1939 356
46. Çatalca'nın Gökçeli Köyünden Mustafaoğlu Ali Ürkmer'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 357
Karar No: 1143 06/07/1939 357
47. Sungurlu'nun Şingiller Köyünden Nurioğlu Bayram Kaleli'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 358
Karar No: 1144 06/07/1939 358

48. Adıyaman Kazasının Çalgan Nahiyesine bağlı Gerdiz Köyünden Mahmutoğlu büyük Ebuzer Erdil ile kardeşi aynı köyden Mahmutoğlu küçük Ebuzer Erdil'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 359
Karar No: 1148 15/12/1939 359
49. Bergama Merkez Köy katiplerinden Bilaloğlu Ahmed diğer adı Ahmed Salih Tüzün'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 360
Karar No: 1149 15/12/1939 360
50. Giresun'un Keşap Nahiyesinin Barça Çakırlı Köyünden Şeyranlıoğullarından Mustafaoğlu Mehmed Seyran'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 361
Karar No: 1150 20/12/1939 361
51. Tekirdağ'ın Batmaz Mahallesinde mukim aslen Doyranlı Rüstemoğlu Ali Bari'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 363
Karar No: 1151 20/12/1939 363
52. Rize'nin Nohlapso Köyünden Larozoğullarından Osman oğlu Celal Kalpus'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 364
Karar No: 1159 22/12/1939 364
53. Rize'nin Pazar Kazasına bağlı Garorta Köyünden Kalaoğullarından Hasanoğlu Osman Kal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 365
Karar No: 1160 22/12/1939 365
54. Silivri'nin Danamandıra Köyünden Abdullahoğlu Mustafa Karabulut'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 366
Karar No: 1161 25/12/1939 366
Genel tablo: 1939 368

1939 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Manisa'nın İsmailler Köyünden köse Mehmedoğullarından Abdullahoğlu Küçük Mustafa Baltacı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1071 **18/01/1939**

Evinde misafir bulunan seyyar satıcı Eşref'i malına tamaen öldürmekten ve suç ortağı Hasan'la birlikte Eşref'in arkadaşları Ali ile Hüseyin'i yaralamaktan suçlu Manisa'nın İsmailler Köyünden Köse Mehmedoğullarından Abdullah oğlu 1320 doğumlu **Küçük Mustafa Baltacı** hakkında Bergama Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/01/1939, s.4118)

---

2. Of'un Torvel Köyünden Kıvırcıkoğullarından Pehlivanoğlu Mehmed Ersoy'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1072 **20/01/1939**

Of Kazasının Nefsikono Köyünden Ömeroğlu Hasan'ı taammütle öldürmekten suçlu Torvel Köyünden Kıvırcıkoğullarından Pehlivanoğlu 1314 doğumlu **Mehmed Ersoy** hakkında Trabzon Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini lüzumlu kılacak bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/01/1939, s.4120)

---

3. Gaziantep'in Lohan Köyünden Karahacı oğlu Şöhretli Mehmedoğlu Memed Ali Kara'nın ölüm cezasına çarptırılmasına dair

Karar No: 1074 **23/01/1939**

Ferecek Karakolunda Jandarma Hakkı'yı öldürmekten suçlu Gaziantep'in Lohan Köyünden Karahacı oğlu Şöhretli Mehmedoğlu 1325 doğumlu **Mehmed Ali Kara**nın ölüm cezasına çarptırılmasına dair Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 30/01/1939, s.4124)

---

4. Ankara'nın Yakubabdal Köyünden Yozgatoğullarından Ahmed oğlu Satılmış Kaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1075 **26/01/1939**

Ankara'nın Yakubabdal Köyünden Yıldırımoğullarından Sarı Ali lakabile maruf Hacı Ali'yi taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Yozgadoğullarından Ahmed oğlu 1309 doğumlu **Satılmış Kaya**nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Ankara Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 30/01/1939, s.4124)

---

5. Manisa'nın İlyasçılar Köyünden Mustafaoğlu Hakkı Bicici'nin ölüm cezasına çarptırılmasına dair

Karar No: 1076 **26/01/1939**

Manisa'nın İlyasçılar Köyünden Recep kızı Şehriye'yi kaçırmak ve cebren kızlığını bozmaktan ve buna mani olmak isteyen anası dört aylık gebe Ayşe'yi öldürmekten suçlu aynı köyde Mustafaoğlu 1328 doğumlu **Hakkı Bicicinin** ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 30/01/1939, s.4124)

---

6. Uşak'ın Dağdemirler Köyünden Sarımehmedoğullarından Ahmedoğlu Halil Önder'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1077 **26/01/1939**

Uşak'ın Dağdemirler Köyünden Muhtar Ramazanla Mustafaoğlu Mehmet'i ve Mehmet'in karısı Ayşe'yi öldürmekten ve Muhtar Ramazanın karısı Fadime'yi yaralamaktan suçlu aynı köyden Sarımehmedoğullarından Ahmedoğlu 1316 doğumlu **Halil Önder**in ölüm cezasına mahkumiyetine dair Uşak Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 30/01/1939, s.4124)

---

7. Bafra'nın Demşek Köyünden Hüseyinoğlu Lûtfi Tanrıver'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1088 **08/05/1939**

Bafra'nın Demşek Köyünden Hatip Ahmet'i müstakillen ve kızı Hava'yı arkadaşı Cevdet'le müstakil faili belirsiz surette öldürmekten suçlu aynı köyden Hüseyinoğlu 1324 doğumlu **Lûtfi Tanrıver** hakkında Samsun Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 13/05/1939, s.4207)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1088 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 2 ay, 29 gün süre geçmiştir.

*- 1088 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/05/1939 tarih ve Esas No. 3/40, Karar No. 5 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Lütfi Tanrıver'in Hava'yı sürükleyerek dağa kaldırdığı ve kızını kurtarmaya koşan Hatip Ahmet'i tabanca ile öldürdükten sonra Hava'yı da yanında bulunan Cevdet'le birlikte ve faili müstakili gayri muayyen bir surette yaralayıp öldürdükleri sabit görülerek Lütfi Tanrıver'in ölüm cezasına mahkum edildiği ve Cevdet'in de ayrıca cezalandırıldığı anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 09/02/1939 tarih ve 5/409 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 04/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 08/05/1939 tarihli 9. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canitez'in Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, Van mebuslarının intihap mazbatalarının tasdiki işleminin yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 11 madde ele alınmıştır. Bunların altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1939 tarihli yedinci inikattan 30 Mayıs 1939 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:29 ve zaptın sonuna ekli 24 Sıra sayılı basma yazı.)***

8. Eceabat'ın Turşun Köyünden Memed karısı Didar Savaş ile Memedoğlu Adil Gürel'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1089 **10/05/1939**

Eceabat Kazasının Turşun Köyünden Memedi taammütle öldürmekten suçlu Memed karısı 1310 doğumlu **Didar Savaş**la Memedoğlu 1330 doğumlu **Adil Gürel** hakkında Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 16/05/1939, s.4209)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1089 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 4 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- 1089 sayılı Karar, 1939 yılı infaz kararları arasında, bir kadın mahkumun infazını da içeren ilk örnektir.

- 1089 sayılı Karar, 1939 yılı infaz kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin ilk örnektir.

*- 1089 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/05/1939 tarih ve Esas No. 3/41, Karar No. 3 sayılı Mazbatasına göre,** her iki mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Suçlu Adil Gürel'in kayın validesi Didar'la gayri meşru münasebette bulundukları ve Didar Savaş'ın kocası Mehmet'ten kurtulmak ve mallarına tevarüs etmek kastıyla harmanda uyumakta olan Mehmet'i boğup öldürdükten sonra bir çuvala koyup eve götürdükleri ve gömdükleri sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 13/12/1938 tarih ve 3026/4311 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır. Mazbatada, diğerlerinden farklı olarak, açıkça "ittifakla" sözcüğü yazılı değildir. Ancak imzalar bölümünde hiçbir muhalefet kaydı bulunmadığından Encümenin oybirliği ile infaza karar verdiği anlaşılmaktadır.

*- Encümenin 04/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 10/05/1939 tarihli 10. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.10'da kapanmıştır. İki saat 10 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs***

1939 tarihli yedinci inikattan 30 Mayıs 1939 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:38 ve zaptın sonuna ekli 27 Sıra sayılı basma yazı)

---

9. Eşme'nin Bozlar Köyünden Akıncıoğullarından Hüseyin oğlu Mustafa Akıncı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1091 **12/05/1939**

Eşme'nin Bozlar Köyünden Ali Yılmaz Karısı Emineyi taamütle öldürmekten suçlu aynı köyden Akıncıoğullarından Hüseyinoğlu 1316 doğumlu **Mustafa Akıncı** hakkında Uşak Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/05/1939, s.4210)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1091 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 7 ay, 18 gün süre geçmiştir.

*- 1091 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/05/1939 tarih ve Esas No. 3/24, Karar No. 4 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Suçlu Mustafa Akıncı'nın, aralarında nizalı tarlasını istemesi yüzünden muğber olarak yeğeni Ali'nin karısı Emine'yi öldürmeyi tasmim eylediği ve hadise günü evinde uyurken çifte tüfeği ile kadını kalbinden yaralayıp öldürdüğü sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 24/09/1938 tarih ve 2905/3287 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 04/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 12/05/1939 tarihli 11. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1939 tarihli yedinci inikattan 30 Mayıs 1939 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:58 ve zaptın sonuna ekli 26 Sıra sayılı basma yazı)***

---

10. Kayseri'nin İspiti Köyünden Eminoğlu Edip diğer adı Memed Gelen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1094 **15/05/1939**

Niğde'nin Sulucaova Köyünden Ömeroğlu İbrahim ile Memedoğlu Ali'yi paralarına tamaan öldürmekten suçlu Kayseri'nin Gesi Nahiyesinin İspiti Köyünden Tayyaroğullarından Eminoğlu 1317 doğumlu **Edip diğer adı Memed Gelen** hakkında Niğde Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap ettiren bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1939, s.4212)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1094 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 4 ay, 12 gün süre geçmiştir.

*- 1094 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/05/1939 tarih ve Esas No. 3/45, Karar No. 7 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"İş aramak için Niğde'ye gitmiş olan mahkum Edip diğer adı Memed Gelen, Ömeroğlu İbrahim'le Ali'yi istasyon yakınındaki çayırda uyurlarken gece karanlığından istifade ederek istasyondan elde ettiği varyoz demirini vurarak başlarını ezmek suretiyle öldürdüğü ve paralarını aldığı sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 03/01/1939 tarih ve 155/3 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 04/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 15/05/1939 tarihli 12. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, bazı milletvekillerine izin verilmesi hakkında Meclis Başkanlığının tezkeresinin okutulup oylanmasının yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1939 tarihli yedinci inikattan 30 Mayıs 1939 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:83 ve zaptın sonuna ekli 28 Sıra sayılı basma yazı)***

11. Pınarhisar'ın Tekke Köyünden Hüseyinoğlu Hasan Tari diğer adı Karahasan Tari'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1095 **15/05/1939**

Pınarhisar'ın Dere Mahallesinden Bayramoğlu Hüseyin'i parasına tamaan ve taammütle öldürmekten suçlu Tekke Köyünden Hüseyinoğlu 1315 doğumlu **Hasan Tari diğer adı Karahasan Tari** hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1939, s.4212)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1095 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 23 ay, 27 gün (yaklaşık iki yıl) süre geçmiştir. Ölüm bekleyişi süresinin uzun sürdüğü örneklerden biri bu karardır. Bu Karara ilişkin Adliye Vekilliğinin tezkeresi 09/07/1937 tarihlidir ve Meclise iletilen Başvekalet tezkeresi ise 13/07/1937 tarih ve 4/5096 sayılıdır. Bu veriden anlaşıldığı üzere, hükmün onanmasından kısa süre sonra dosya Adliye Vekilliğinden geçerek Başvekalete gelmiş ve hemen Meclise iletilmiştir. Dolayısıyla, gecikme, Meclis Adliye Encümeninde ortaya çıkmıştır. Encümenin karar vermesi yaklaşık 22 ay sürmüştür. Neden bu kadar zaman aldığına dair bilgi mazbatada bulunmamaktadır.

*- 1095 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/05/1939 tarih ve Esas No. 3/30, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Fato'nun evinde Hüseyin ve Velüs Hüseyin'le beraber oturup konuştuktan sonra evlerine gitmek üzere ahırdan geçerlerken Kara Hasan adı ile de anılan mahkum korucu Hasan Tari'nin orada bulunan bulgur değirmen taşını Hüseyin'in başına vurup sersemlettikten sonra aynı taşla kafasını ezmek suretiyle öldürdüğü ve cebinde bulunan 13 lirayı Fato ve Velüs Hüseyin'le taksim ettiği ve cesedi bir çuvala koyarak yakındaki köprünün altına attıkları sabit görülerek Hasan Tari'nin ölüm cezasına mahkum edildiği ve Fato ile Velüs Hüseyin'in de ayrıca cezalandırıldıkları anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 18/05/1937 tarih ve 4589/2011 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 04/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 15/05/1939 tarihli 12. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, bazı milletvekillerine izin verilmesi hakkında Meclis Baş-*

kanlığının tezkeresinin okutulup oylanmasının yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1939 tarihli yedinci inikattan 30 Mayıs 1939 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:83 ve zaptın sonuna ekli 29 Sıra sayılı basmayazı)***

- Ekleyelim ki, yukarıda belirtildiği üzere, son derece uzun süren bir ölüm bekleyişi olgusu, daha somut olarak, dosyanın Meclis Adliye Encümeni önünde de mutat olmayan şekilde yaklaşık 23 ay süreyle karara bağlanmak için beklemiş olması bile, bu mazbata Mecliste görüşülürken hiçbir milletvekilinin dikkatini çekmemiş; hiç olmazsa bu veriden hareketle gecikmeyi merak edip soru soran hiçbir milletvekili çıkmamıştır. Bu somut vaka da, Mecliste infaz kararlarına ilişkin mazbataların görüşülmesi pratiğinin yerleşik uygulamasıyla teyit edildiği gibi, Meclisin daha çok mazbataları usulen tasdik eden bir organ işlevi yüklendiğine tipik bir örnektir. Benzeri bir durum, ki o 12 ay kadar Encümende beklemiş idi, 31/05/1937 tarih ve 997 sayılı İnfaz Kararının Mecliste görüşülmesi sırasında da görülmüştü. Bunun için yukarıda 1937 yılı bölümüne bakınız.

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 15/05/1939 tarihli 12. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.1094-1095) ile toplam 2 mahkumun infazma, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

12. Sivas'ın Ulaş Nahiyesinden Kostanoğlu Ohanes diğer adı Celal Karabulut ile İstepenoğlu Hampar Şan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1096 **17/05/1939**

Sivas'ın Ulaş Nahiyesinden Nazaroğlu Artini ve karısı ile dört çocuğunu öldürmekten suçlu Kostanoğlu 1327 doğumlu **Ohanes diğer adı Celal Karabulut** ile İstepenoğlu 1327 doğumlu **Hampar Şan** hakkında Sivas Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/05/1939, s.4213)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1096 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 6 ay, 6 gün süre geçmiştir.

- 1096 sayılı Karar, 1939 yılı infaz kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin ilkinci örnektir. Bundan önceki, 1089 sayılı Karardı.

- 1096 sayılı Karar, mahkumların isimlerinden hareketle, Türk uyruklu olmakla birlikte azınlığa mensup kişilerin ölüm cezasına çarptırılmış olduklarını göstermektedir.

*- 1096 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/05/1939 tarih ve Esas No. 3/32, Karar No. 2 sayılı Mazbatasına göre,** her iki mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Paralarını kumarda kaybetmeleri üzerine Artinoğlu Torik, Kostanoğlu Ohanes diğer adı Celal Karabulut ve İstepenoğlu Hampar Şan adlı üç arkadaş birleşerek geceleyin Nazaroğlu Arti'nin evine girdikleri ve uyumakta olan Artin'i ve karısı Acim'i ve çocukları Manuk, Haçik, Marnos ve Anna'yı kazma, sopa ve cağlarla öldürdükleri ve Artin'e ait para ile emanet olarak bu evde bulunan serbayi Ali'ye ait tütün ve sigarayı çaldıkları sabit görülerek üç suçludan Kotanoğlu Ohanes diğer adı Celal Karabulut ile İstepanoğlu Hampar Şan'ın ölüm cezasına mahkum edildikleri ve Artinoğlu Torik'in de 19 sene ağır hapis cezası ile cezalandırıldığı anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 11/11/1938 tarih ve 1128/3963 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 04/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 17/05/1939 tarihli 13. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.20'de kapanmıştır. İki saat, 20 dakika süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1939 tarihli yedinci inikattan 30 Mayıs 1939 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:95 ve zaptın sonuna ekli 30 Sıra sayılı basma yazı)***

---

13. Zonguldak'ın Gaca Köyünden Mustafareisoğullarından Yusufoğlu Memed Alkan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1097 **17/05/1939**

Zonguldak'ın Gaca Köyünden Nazifoğlu Hasanı parasına tamaan ve taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Mustafareisoğullarından Yusufoğlu 1314 doğumlu **Memed Alkan** hakkında Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap

eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/05/1939, s.4213)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1097 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahmini 6-7 ay süre geçmiştir. Encümen mazbatasında sadece, Birinci Ceza Dairesinin hükmü onama tarihi vardır, ama bu karara ilişkin Başvekalet tezkeresinde, tarihi ve sayısı gösterilmeksizin hükmün Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi tarafından onandığı yazılıdır. Anılan Başvekalet tezkeresinin tarihi 02/11/1938'dir. Hükmün onanma tarihinin bundan kısa bir süre önce olduğundan hareketle, hükmün nihai onanması ile infaz kararı arasında 6-7 ay kadar bir sürenin geçtiği kabul edilebilir.

*- 1097 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/05/1939 tarih ve Esas No. 3/37, Karar No. 6 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Memed Alkan'ın, Hancı Hasan'ı handa uyurken ve başka yolcu bulunmamasından istifade ederek balta ile başını ezmek suretiyle öldürdüğü ve arkadaşı İbrahim'le birlikte dolabını kırıp paralarını aldığı sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği ve suç ortağı İbrahim'in de ayrıca cezalandırıldığı anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü önce Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 22/04/1938 tarih ve 5546/1485 sayılı ilamı ile onamıştır. Muhtemelen itiraz üzerine, hüküm, Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesi tarafından kesin olarak sonuca bağlanmıştır. Ancak mazbatada, Ceza Genel Kurulunun hükmü onama tarihi gösterilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 04/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 17/05/1939 tarihli 13. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.20'de kapanmıştır. İki saat, 20 dakika süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1939 tarihli yedinci inikattan 30 Mayıs 1939 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:95 ve zaptın sonuna ekli 31 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 17/05/1939 tarihli 13. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.1096-1097) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

*** Burdur'un Susuz köyünden Dobricalıoğullarından Mustafaoğlu Nuri Deniz'in ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başvekalet tezkeresi**

Meclisin 24/05/1939 tarihli 16. Birleşimi

"Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Aceledir

17.X.1938 tarih ve 4/7744 sayılı tezkereye ektir.

Adam öldürmek maddesinden suçlu olup ölüm cezasına mahkum edilen Mustafaoğlu Nuri Deniz'in ahiren muhakemesinin iadesini talep etmekte bulunmasından merkuma ait dosyanın geriye çevrilmesi bu kere Adliye Vekilliğinden alınan 8.V.1939 tarih ve Ceza İş. U. Md. 92 sayılı tezkerede bildirilmiş olmakla muktezasının ifasına müsaade buyrulmasını rica ederim.

Başvekil

Dr. R. Saydam"

*- Yukarıda metni verilen Başvekalet tezkeresi, **Meclisin 24/05/1939 tarihli 16. İnikadının** Birinci oturumunda Başkan Dr. Mazhar Germen tarafından okutulmuştur. Başkan, "İade edilmesini reyinize arz ediyorum. (Reye hacet yok, sesleri). Kabul edenler... İadesi kabul edilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1939 tarihli yedinci inikattan 30 Mayıs 1939 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:212.***

- Gerçekten de, bundan önceki ve sonraki "geri çekme tezkerelerinde", oturum Başkanı sadece tezkereyi okutmakta ve işlemi oya koymaksızın tamamlamıştır. Bu bakımdan, bu tezkerenin de oya konulmaması gerekirdi. Tutanakta yer alan "Reye hacet yok" şeklindeki Başkana yapılan sözlü uyarı bu nedenle isabetlidir. Hatırlatalım ki, geri çekme tezkeresinin istisnaen oya konularak iadesi, ilgili dosyanın Meclis "Gündeminde" bulunması halinde mümkündür. Bu tür istisnai uygulama örnekleri de bulunmaktadır.

- Nuri Deniz'in dosyasının geri çekilmesiyle bu mahkum ölüm cezası infa-

zından kurtulmuştur. Çünkü, izleyen yıllarda bu isimdeki bir mahkuma ilişkin olarak Meclisten çıkarılmış herhangi bir infaz kararı bulunmamaktadır.

- Dosyasının geri çekilmesi üzerine ölüm cezası infazından kurtulan başka örnekler de bulunmaktadır. Örneğin ***Meclisin 28/11/1949 tarihli oturumunda Hadra Güngör (kadın) ve 10/07/1950 tarihli oturumunda Murat Özdemir ve Ahmet Seri isimli ölüm cezası mahkumlarının da dosyaları Başvekaletin tezkereleri ile Meclis önünden geri çekilmiş ve bu mahkumlar da sonuçta ölüm cezası infazından kurtulmuşlardı.*** *Bunlar için bkz., ileride 1949 ve 1950 yılları başlıkları altındaki kararlar.*

14. Düzce'nin Efteni Hacısüleymanbey Köyünden Havrioğullarından Hasan Ali Tonya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1099 **05/06/1939**

Düzceli terzi İbrahim'i taammütle öldürmekten suçlu Düzcenin Efteni Hacısüleymanbey Köyünden Havrioğullarından 1315 doğumlu **Hasan Ali Tonya** hakkında Adapazarı Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/06/1939, s.4228)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1099 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahmini 6-7 ay süre geçmiştir. Encümen mazbatasında sadece, Birinci Ceza Dairesinin hükmü onama tarihi vardır, ama bu karara ilişkin ***13/01/1939 tarih ve 4/330 sayılı Başvekalet tezkeresinde*** *şu bilgi yer almaktadır: "BMM Yüksek Reisliğine. 15.XII.1938 tarihli ve Kanunlar K. Md. 5443/4423 sayılı tezkere cevabıdır: Ölüm cezasına mahkum... Ali Tonya hakkındaki hüküm evrakı, "Adapazarı Cumhuriyet müddeiumumiliğinin talebi ve Adliye Vekilliğinin işarı üzerine evvelce Yüksek makamlarından geri alınmıştı. Bu kere Adliye vekilliğinden alınan ve bir sureti ilişik olarak takdim olunan 12.1.1939 tarihli ve Ceza İş. U. Md. 13/5 sayılı tezkerede izah edildiği üzere hukuku umumiye namına muhakemenin iadesi yoluna gidilmesini mucip kanuni sebepler görülemediği gibi mahkum tarafından usulü dairesinde iadei muhakeme talebinde de bulunulmamış olduğundan ilk işar dairesinde kanuni icabın yapılması bildirilmiş ve bu işe ait dosya bilece sunulmuştur. Gereğinin yapılmasına ve neticesinin bildirilmesine müsaade buyurulmasını arz ederim. Başvekil C. Bayar." Bu tezkereden anlaşıldığı üzere, Savcılığın itirazı üzerine dosya Meclisten geri çekilmiştir. Hükmün nihai olarak kesinleşmesinin Başvekaletin 13/01/1939 tarihli tezkeresinden kısa bir süre öncesine denk düştüğünden hareketle, hükmün nihai onanması ile infaz kararı arasında 6-7 ay kadar bir sürenin geçtiği kabul edilebilir.*

- *1099 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 11/05/1939 tarih ve Esas No. 3/23, Karar No. 11 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Tarla hududu ihtilafından çıkan bir kavgada terzi İbrahimoğlu Ahmet Kubal'in suçlunun kardeşi Memeh'i öldürdüğünden kardeşinin intikamını almaya karar veren Hasan Eli Tonya'nın bir çarşafa bürünerek kadın kıyafetine girip yolunu beklemek suretiyle terzi İbrahim'i tabanca ile vurup öldürdüğü ve bu suçundan dolayı ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- *Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü önce Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 12/01/1938 tarih ve 1090/103 sayılı ilamı ile onamıştır. Savcılığın talebi/itirazı üzerine hükmün kesin olarak sonuca bağlanması zaman almıştır. Ancak mazbatada, hükmü kesin sonuca bağlayan organ ve onama tarihi ile sayısı gösterilmemiştir.*

- *Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 11/05/1939 tarihli mazbatası* ***Meclisin 05/06/1939 tarihli 22. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.30'de kapanmıştır. Üç buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 18 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:4 ve zaptın sonuna ekli 40 Sıra sayılı basma yazı)***

---

15. Ereğli'nin Ömerli Köyünden Çolakoğullarından Durmuşoğlu Bayram Oktay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1100 **05/06/1939**

Ereğli'nin Ömerli Köyünden değirmenci Durmuş'u taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Çolakoğullarından Durmuşoğlu 1317 doğumlu **Bayram Oktay** hakkında Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/06/1939, s.4228)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1100 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 4 ay, 23 gün süre geçmiştir.

- 1100 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 11/05/1939 tarih ve Esas No. 3/42, Karar No. 9 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Kendi tutmak istediği değirmeni Durmuş'un isticar etmesinden muğber olan Bayram Oktay'ın, arkadaşı Yusuf'la birlikte değirmene gittiği ve elindeki balta ile başını ezip parçalamak suretiyle Durmuş'u öldürdüğü ve bu suçundan dolayı ölüm cezasına mahkum edildiği ve suç ortağı Yusuf'un da ayrıca cezalandırıldığı anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 12/01/1939 tarih ve 192/145 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 11/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 05/06/1939 tarihli 22. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18:30'de kapanmıştır. Üç buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 18 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:4 ve zaptın sonuna ekli 41 Sıra sayılı basma yazı)***

---

16. Gazianteb'in Zambur Köyünden Haydaroğlu Abdullah Kırtıl'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1101 **05/06/1939**

Gazianteb'in Zambur Köyünden Memedoğlu Canbazı ve kız kardeşi Leyliyi ve babaları Memedi taammütle öldürmekten ve aynı köyden Şahini de yaralamaktan suçlu Zambur Köyünden Haydaroğlu 1326 doğumlu **Abdullah Kırtıl** hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/06/1939, s.4228)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1101 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 13 ay, 3 gün süre geçmiştir.

- 1101 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 11/05/1939 tarih ve Esas No. 3/25, Karar No. 12 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Abdullah Kırtıl'ın, hemşiresini boşayan enişteşi Canbaz'a kin bağlayarak nahiye merkezine gitmek üzere yola çıkan Canbaz'ı takip ettiği ve tabanca ve mavzer kurşunlarıyla öldürdüğü, vaka yerinde bulunan Şahin'i de yaraladığı ve silah seslerine koşan Canbaz'ın hemşiresi Leyli'yi ve babaları Mehmet'i de köy yakınında yaralayıp öldürdüğü ve canavarca bir hissin sevki ile işlediği bu müteselsil ve murtabit suçlarından dolayı ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 02/05/1938 tarih ve 193/214 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 11/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 05/06/1939 tarihli 22. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.30'de kapanmıştır. Üç buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 18 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:4 ve zaptın sonuna ekli 42 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 05/06/1939 tarihli 22. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.1099-1101) ile toplam 3 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

17. Bergama'nın Arifbey mahallesinden Şerifoğlu Ali Ürkmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1102 **07/06/1939**

Ramazan kızı Ayşe'yi cebren kaçırmaktan ve mani olmak isteyen babası Ramazanı öldürmekten suçlu Bergama'nın Arifbey mahallesinden Şerifoğlu 1327 doğumlu **Ali Ürkmez** hakkında Bergama Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icab eden bir sebeb görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/06/1939, s.4230)

---

18. Konya'nın Hasandede Mescit mahallesinden Mustafa kızı Huriye Senel'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1103 **07/06/1939**

Konya'nın Hacıyusuf Mescid mahallesinden Topal Ömer karısı Fatma'yı öldürmeğe teşebbüs etmekten ve Fatma'nın kızı sekiz yaşındaki Müsaye'yi taammütle öldürmekten suçlu Konya'nın Hasandede Mescid mahallesinden Mehmed Ali karısı ve Mustafa kızı 1325 doğumlu **Huriye Senel** hakkında Konya Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/06/1939, s.4230)

---

19. Vezirköprü'nün Taşkale mahallesinde mukim Kara Memedoğullarından Cemal Sakar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1104 **07/06/1939**

Güdek Hasan'ı taammütle öldürmekten suçlu Vezirköprü'nün Taşkale mahallesinden Kara Memedoğullarından Alioğlu 1329 doğumlu **Cemal Sakar** hakkında Vezirköprü Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/06/1939, s.4230)

---

20. Çine'nin Alihan Köyünden Bayraktaroğullarından Ahmedoğlu Hasan Çay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1105 **09/06/1939**

Karısı Gülizarı taammütle öldürmekten suçlu Çine'nin Alihan Köyünden Bayraktaroğullarından Ahmedoğlu 1322 doğumlu **Hasan Çay** hakkında Aydın Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 14/06/1939, s.4232)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1105 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 8 ay, 6 gün süre geçmiştir.

- 1105 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 16/05/1939 tarih ve Esas No. 3/21, Karar No. 20 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Hasan Çay'la karısı Gülizar arasında, Gülizar'ın çocuk doğurmamasından dolayı öteden beri geçimsizlik olduğu ve Hasan Çay'ın bir defasında karısını yaraladığı ve son günlerde de evden kovması üzerine kadının eniştesi Ömer'e iltica ettiği ve Ömer'le birlikte boşanma davası açmak üzere kasabaya gittiğini öğrenmiş olan Hasan Çay'ın, pusu kurup yolunu beklemek suretiyle ve tabanca ile Gülizar'ı öldürdüğü sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 03/10/1938 tarih ve 278/300 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır. "İttifak" sözcüğü mazbatada düşmüştür. Ancak imzalar bölümünde hiçbir muhalefet kaydı bulunmadığından kararın oybirliği ile alındığı anlaşılmaktadır.

- Encümenin 16/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 09/06/1939 tarihli 24. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.00'da kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:78 ve zaptın sonuna ekli 52 Sıra sayılı basma yazı)***

---

21. Çine'nin Kabataş Köyünden Kıralioğullarından Mustafaoğlu Ali Afşi'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1106 **09/06/1939**

Muğla'nın Katrancı Köyünden Memedoğlu Durmuşu parasına tamaan öldürmekten suçlu Çine'nin Kabataş köyünden Kıralioğullarından Mustafaoğlu 1331 doğumlu **Ali Afşi** hakkında Aydın Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 14/06/1939, s.4232)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1106 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 12 ay, 26 gün süre geçmiştir.

- *1106 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 16/05/1939 tarih ve Esas No. 3/22, Karar No. 17 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Ali Afşi'nin, Katrancı köyü istikametine giden seyyar satıcı Durmuş'ta fazla para bulunduğunu zannederek arkadaşı Mustafa'yı da yanına alıp önünde manifatura yüklü bir katırla yoluna devam eden Durmuş'u tabancayı göğsüne sıkmak suretiyle öldürdüğü ve belinde bir bez içinde sarılı bulunan ve yirmi üç lira yetmiş beş kuruştan ibaret olan parasını aldığı sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği ve suç ortağı Mustafa'nın da ayrıca cezalandırıldığı anlaşılmıştır."

- *Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 13/05/1938 tarih ve 1215/1805 sayılı ilamı ile onamıştır.*

- *Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 16/05/1939 tarihli mazbatası* ***Meclisin 09/06/1939 tarihli 24. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.00'da kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:78 ve zaptın sonuna ekli 53 Sıra sayılı basmayazı)***

---

22. Kayseri'nin Hacılar Nahiyesinden Memedoğlu Ahmed Baktır'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1107 **09/06/1939**

Kayseri'nin Hacılar Nahiyesinden İsmailoğlu Mustafa'yı ırzına geçtikten sonra öldürmekten suçlu aynı nahiyeden Baktıroğullarından Memedoğlu 1329 doğumlu **Ahmed Baktır** hakkında Kayseri Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 14/06/1939, s.4232)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1107 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 14 ay, 5 gün süre geçmiştir.

- *1107 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 16/05/1939 tarih ve***

Esas No. 3/27, Karar No. 16 sayılı Mazbatasına göre, *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Ahmet Baktır'ın, şehirden köylerine dönmekte olan on iki yaşındaki İsmail oğlu Mustafa'yı dağ yoluna götürdüğü ve orada zorla ırzına geçtikten sonra bu suçunu gizlemek için çocuğu donunun uçkuru ile boğup öldürdüğü ve cesedi kayalar arasına gömdüğü icra kılınan mahkeme neticesinde sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 04/04/1938 tarih ve 85/21 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 16/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 09/06/1939 tarihli 24. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.00'da kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:78 ve zaptın sonuna ekli 54 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 09/06/1939 tarihli 24. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.1105-1107) ile toplam 3 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Meclisteki hiçbir milletvekili mazbatalar hakkında söz almamıştır.)

---

23. Tefenni'nin Kır Mahallesinden Mesudbeyoğullarından Ali Çeliğin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1109 **12/06/1939**

Adam öldürmekten ve hali firarda iken ev basmaktan, takibine çıkan jandarma ve bekçileri yaralamaktan ve öldürmekten suçlu Tefenni'nin Kır Mahallesinden Mesudbeyoğullarından Ahmedoğlu 1318 doğumlu **Ali Çelik** hakkında Burdur Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/06/1939, s.4235)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1109 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 11 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- 1109 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 16/05/1939 tarih ve Esas No. 3/34, Karar No. 19 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Ali Çelik'in, Rıza ve Salih adlı iki arkadaşı ile birlikte Karaköylü Hacıbekir'i geceleyin evini basıp parasını yağma ettikten sonra öldürdükleri ve takipten kurtulmak için aylarca dağlarda kaldıkları müddet zarfında icrayi şekavet ettikleri ve bu meyanda Mustafa Onbaşının evini basıp parasını gasp ettikleri ve öldürdükleri ve takiplerine çıkan müfreze efradından Ahmet ile bekçi İsmail ve Osman'ı da mavzer kurşunları ile öldürdükleri ve dağa kaldırmak üzere kızını bulup kendilerine teslim etmeyen Gülsüm'ü de yine mavzerle öldürdükleri sabit görülerek katil fiillerinde faili asli olan Ali Çelik'in ölüm cezasına ve arkadaşlarının da ayrı ayrı cezalara mahkum edildikleri anlaşılmıştır." Mahkumun, toplam 6 kişiyi öldürdüğü görülmektedir.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 21/06/1938 tarih ve 420/1286 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 16/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 12/06/1939 tarihli 25. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 19.15'de kapanmıştır. Dört saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun ardından kısa bir görüşme cereyan etmiştir. Bu görüşme spesifik olarak bu mazbata üzerinde odaklanmamış, daha genel nitelikte olmuştur.*

- İstanbul milletvekili General Kazım Karabekir *– "Muhterem arkadaşlar; sık sık ölüm cezalarının ruznamemize girdiğini görüyoruz. Bendeniz bütçenin münakaşasında bir teklif arz etmiştim.* ***Tabii burada tasdik ettiğimiz katil cezalarının bir de yerinde maktulleri vardır. Şu halde aynı zamanda bu fiille bir çok vatandaş mahvoluyor demektir ve bunların aileleri ve çocukları da ebedi olarak o ağır yükü omuzlarında taşıyorlar. Elimizde daha yedi tane idam cezası var, ruznameye girmek üzere nöbet bekliyorlar. Bendeniz teklifimde arz etmiştim ki, katil hadiselerinin önünü almak için bu gibilere adli makamların ölüm cezası vermesi kafi bir tedbir değildir. Bu iş üzerinde diğer vekaletlerin ve hassatan Maarif vekaletinin faaliyete geçmesi lazımdır.*** *Onun için Hükümetimizden ve bilhassa Maarif vekilinden soruyorum, bu katillerin önünü alabilmek, hiç olmazsa azaltmak için ne gibi tedbirler düşünmüşlerdir?"*

- ***İzmir milletvekili ve Maarif Vekili Hasan Ali Yücel*** – *"Arkadaşlar, ben hukukçu değilim. Fakat içimizde bu ilimle meşgul olan bir çok arkadaşlar vardır.* ***Katil denilen fiil mutlaka kültürsüzlükten veya terbiye fıkdanından mıdır? Malumdur ki bunun bin bir türlü sebebi vardır; bize taalluk eden kısmını elimizden geldiği kadar yapmaktayız. Bunun haricinde tedbir almak zaten bizim kudretimiz dışındadır. Biz mutat şekilde talebenin terbiyesi için, çocuklarımızın inzibat bakımından, ahlak bakımından yetiştirilmesi için mümkün olan tedbirleri alıyoruz. Bunun haricinde katil olmamaları için tedbir almaya imkan görmüyorum."***

- ***Kazım Karabekir*** – *"Bendeniz alınması lazım gelen tedbirleri acizane şöyle düşünüyorum: Birincisi; mesele yalnız mekteplerde yetişen genç nesle nasihat etmek değildir.* ***Asıl cinayet, onların elinden değil, köylerde cahil olan halkımız tarafından işlenmektedir. Onun için birincisi, katil hadiselerini mucip olan sebepler nelerdir; bunlar esaslı bir surette tespit edildikten sonra bu sebepleri azaltmaya çalışmalıdır. İkincisi; idam cezaları yalnız burada tasdik edilmekle ve gazetelerde ufak bir satırla geçilmemelidir. Bunlar ibret alınacak açık vasıtalarla köylere kadar tamim olunmalı ve matbuatımız bunlar üzerinde daima işlemelidir. Üçüncüsü; maktul ve katilin geride bıraktıkları ailelerinin ebedi olarak geçirecekleri yeisli ve felaketli hayatlarını, halk dilinde tasvir eden risaleler, destanlar yazdırmalı, filmler çevrilmelidir. Bunları halka dinletmeli, okutmalı ve gösterilmelidir. Bu hususta zannediyorum ki, halkevleri pek büyük yardımda bulunabilirler. Dördüncüsü; katlin fenalıkları manevi vasıtalarla bir düziye cahil halka anlatılmalıdır. Bu suretle sık sık bunun fenalıkları gösterilir, sebepleri öğretilirse, ümit ederim ki, hiç olmazsa mühim bir derecede bu fenalıkların önü alınabilir."***

- ***Konya milletvekili Dr. Osman Şevki Uludağ*** – *"Doğrudan doğruya ilmi, içtimai bir bahis üzerinde bu kadar akademik bir bahis için burada, bu kürsüde bütün tafsilatı ile münakaşa imkanı görmüyorum. Muhterem general yalnız katil hadisesini mütalaa ederken, bunda ruhi ve ıstırari bir çok amillerin mevcut olabileceğini takdir buyurmalıdırlar. Ruhi olabilir, bunlar hastaneye gönderilir; ıstırari olabilir, bu da esbabı ruhiye tahtı tesirinde bir hadise gibi hastaneye gönderilir. Fakat böyle vakalarda her katili ıstırari esbabı ruhiye ile hastaneye göndermekle bilakis katli teşvik etmiş oluruz.* ***Katiller, taammüden yapılan cinayetler, fevren yapılan katil cürümleri eğer ibreti müessire olacak şekilde şiddetli ceza verilmeyecek olursa, yaptığı cezanın aynı kendisine verilmeyecek olursa, yani eski tabirle kısas yapılmayacak olursa, maalesef bütün dünyanın anladığı gibi içtimai nizam tamamiyle bozulur. Dünyanın her tarafında taammüden katle katil ile mukabele edilir.*** *Bunda gerçi maarifin de tesiri vardır. Fakat yaratılışın, içtimai hayatın, yaşamanın ve bir çok hallerin tesirleri vardır. Bana kalırsa bu akademik ve ilmi bahsi burada açmayalım; teşkilatı esasiye kanununun bize verdiği salahiyetle tahkik ve icap ederse teyit veya mahkemeye iade edelim."*

*- **Çanakkale milletvekili Ziya Gevher Etili** – "Nizamnamei dahilimiz böyle bir müzakere açmaya müsait değildir. Mazbatanın müzakeresine geçelim."*

*- **Başkan** – "Arkadaşlar bu hususta söz söyleyebilirler. **Mazbatayı reyi alinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.**"*

*Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:90 ve zaptın sonuna ekli 55 Sıra sayılı basma yazı)***

---

24. Bergama'nın Kınık Nahiyesinin Karatekeli Köyünden Memedoğlu bekçi Osman Taşır'm ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1110 **12/06/1939**

Kardeşi Mehmed Aliyi taammütle öldürmekten suçlu olanlardan Bergama'nın Kınık Nahiyesinin Karatekeli Köyünden Memedoğlu 1325 doğumlu bekçi **Osman Taşır** hakkında Bergama Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/06/1939, s.4235)

*(Derleyenin notu: TBMM'nin 1110 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahmini 7-8 ay süre geçmiştir. Encümen mazbatasında sadece, Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinin hükmü onadığı yazılıdır; ancak bunun tarihi ve sayısı gösterilmemiştir. Bu karara ilişkin **15/11/1938 tarih ve 4/8454 sayılı Başvekalet tezkeresinde** ise şu bilgi yer almaktadır: "Taammüden adam öldürmek maddesinden suçlu Memedoğlu 1325 doğumlu Bekçi Osman Taşır ile İsmailoğlu 1314 doğumlu Bekçi Memed Tekin'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Bergama Ağır Ceza Mahkemesince verilen hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince tasdik edilmiş ise de, Cumhuriyet Başmüddei umumiliği tarafından yapılan itiraz üzerine ölüm cezası mahkumiyetinin yalnız Bekçi Osman Taşır'a hasrına Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesince karar verilmiş olduğundan..." Görüldüğü gibi, anılan Başvekalet tezkeresinde de, itiraz üzerine hükmü kesin sonuca bağlayan Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesinin onama tarihi ve sayısı belirtilmemiştir. Hükmün onanma tarihinin Başvekalet tezkeresi tarihi olan 15/11/1938 tarihinden kısa bir süre önce olduğu varsayımından hareketle, hükmün nihai onanması ile infaz kararı arasında 7-8 ay kadar bir sürenin geçtiği kabul edilebilir.*

*- 1110 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 14/05/1939 tarih ve***

Esas No. 3/17, Karar No. 15 sayılı Mazbatasına göre, *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Bekçi Osman Taşır'ın, kardeşi Memed Ali'nin karısı ile gayri meşru münasebette bulunduğu ve bu yüzden Memed Ali ile kavga ettikleri ve bu sebeplerden kardeşini öldürmeye karar vererek Bekçi Memed Tekin isimli arkadaşı ile birlikte tarlasında uyumakta olan Memed Ali'yi boğup öldürdükleri sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildikleri ve Memed Tekin'e ait hükmün Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetince nakz ve Osman Taşır'a ait kısmının tasdik edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 21/06/1938 tarih ve 420/1286 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 14/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 12/06/1939 tarihli 25. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 19.15'de kapanmıştır. Dört saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:90-91 ve zaptın sonuna ekli 57 Sıra sayılı basma yazı)***

---

25. Niğde'nin Kiledere Köyünden Ahmedoğlu Said Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1111 **12/06/1939**

Niğde'nin Kiledere köyünden Süleymanoğlu Behlül'ü ve hemşiresi İnayeti öldürmekten ve kardeşleri Sadık'ı yaralamaktan suçlu aynı köyden Ahmedoğlu 1331 doğumlu **Said Yılmaz** hakkında Niğde Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/06/1939, s.4235)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1111 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 16 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- 1111 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 18/05/1939 tarih ve Esas No. 3/49, Karar No. 22 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Köy içinde arabasını hızlı sürdüğünden Sadık'ın arabasına çarptıran Said Yılmaz'ın Sadık'la aralarında çıkan ağız kavgasında hiddetlenerek Sadık'ı ve vaka mahallinde bulunan kardeşi Behlül'ü ve hemşireleri İnayet'i tabanca ile yaraladığı ve Behlül'le İnayet'in aldıkları yaradan müeessiren öldükleri ve bu suçtan dolayı Said Yılmaz'ın da ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 08/02/1938 tarih ve 2629/3871 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 18/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 12/06/1939 tarihli 25. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 19.15'de kapanmıştır. Dört saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:91 ve zaptın sonuna ekli 66 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 12/06/1939 tarihli 25. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.1109-1111) ile toplam 3 mahkumun infazına, yine toplam 9-10 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken sadece 1109 sayılı Karar ilişkin olarda kısa bir görüşme yapılmıştır. Bu görüşme de, somut o mazbata hakkında değil, genel olarak katil cürümlerinin önlenmesi konusunda olmuştur. Diğer iki mazbata üzerinde ise, mutat olduğu şekilde hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

26. Susığırlığm Gurafa Köyünden Abdülgafur diğer adı Gafuroğlu Ziya Sönmez Yalçın ve Bandırma'nın Ergili Köyünden Ramazan oğlu Şaban Kutluer'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1112 **14/06/1939**

Seyyar satıcı Esma'yı parasına tamaan ve taammütle öldürmekten suçlu Susığırlığın Gurafa Köyünden Abdülgafur diğer adı Gafuroğlu 1317 doğumlu **Ziya Sönmez Yalçın** ve Bandırma'nın Ergili Köyünden Ramazanoğlu 1322 doğumlu **Şaban Kutluer** hakkında Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezalarının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstel-

zim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 19/06/1939, s.4236)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1112 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 8 ay, 8 gün süre geçmiştir.

- 1112 sayılı Karar, 1939 yılı Kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin üçüncü örnektir. Öncekiler için bkz., yukarıda 1089 ve 1096 sayılı Kararlar.

- 1112 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 18/05/1939 tarih ve Esas No. 3/33, Karar No. 23 sayılı Mazbatasına göre,*** *her iki mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Seyyar satıcılık yapan 65 yaşlarındaki sağır Esma'nın yeğeni Ziye Sönmez Yalçın'a öteden beri para yardımlarında bulunduğu, fakat teyzesinin bütün parasını almak azminde olan Ziya Sönmez Yalçın'ın, Şaban Kutluer'le sözleşerek birlikte Esma'yı boğazına geçirdikleri ipin uçlarından çekerek boğup öldürdükleri ve cesedi dereye attıkları sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 06/10/1938 tarih ve 642/3445 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 18/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 14/06/1939 tarihli 26. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 19.05'de kapanmıştır. Beş saat, 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:145 ve zaptın sonuna ekli 67 Sıra sayılı basma yazı)***

---

27. Çal'ın Hadım Köyünden Ahmedoğlu Halil Tufan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1113 **14/06/1939**

Karısı Emire ile kayın validesi Hürü'yü ve Hürü'nün anası Rabia'yı öldürmekten suçlu Çal Kazasının Hadım Köyünden Hacı Mustafaoğullarından

Ahmedoğlu 1327 doğumlu **Halil Tufan** hakkında Denizli Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 19/06/1939, s.4236)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1113 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında tam 12 ay süre geçmiştir.

*- 1113 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 18/05/1939 tarih ve Esas No. 3/20, Karar No. 21 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Halil Tufan'ın evine bakmaması yüzünden karısı ve kayın validesiyle aralarında geçimsizlik doğduğu ve vaka gecesi kapının çabuk açılmamasından dolayı hiddetlenen Halil Tufan'ın eve girince evvela kayın validesini, sonradan kayın validesinin anası Rabia'yı, daha sonra da karısı Emire'yi keser ve taşla başlarını ezmek ve müteaddit yerlerinden yaralamak suretiyle öldürdüğü sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 14/06/1938 tarih ve 1616/2359 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 18/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 14/06/1939 tarihli 26. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 19.05'de kapanmıştır. Beş saat, 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:145 ve zaptın sonuna ekli 68 Sıra sayılı basma yazı)***

---

28. Bandırma'nın Çepni Köyünden Numanoğlu Kara Hasan Korkakoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1114 **14/06/1939**

Bandırma'nın Edincik Nahiyesine bağlı Çepni Köyünden Kara Memed, Hacı Ahmed ve Memed'le Mustafa'yı öldürmekten ve üç kişiyi de yaralamaktan suçlu aynı köyden 1325 doğumlu **Kara Hasan Korkakoğlu** hakkında Balı-

kesir Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 19/06/1939, s.4236)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1114 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 9 ay, 22 gün süre geçmiştir.

*- 1114 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 23/05/1939 tarih ve Esas No. 3/15, Karar No. 25 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Kara Hasan Korkakoğlu'nun kendisi askerde iken karısı ile gayri meşru münasebette bulunduğundan şüphelendiği üvey kardeşi Kara Memed'in kendisinden alacağını istemesinden dolayı kini artarak, civcivlerine musallat olan kuşları öldürmek bahanesiyle köy korucusundan aldığı kırma bir çifte tüfekle, evvela kahve peykesinde oturan Kara Memed'i yaralayıp öldürdüğü, yine kahvede bulunan Hacı Mahmut Bey oğlu Memed'i de öldürdükten sonra sokağa fırlayarak silah sesine evinden çıkan Hacı Mahmut Bey oğlu Hacı Ahmed'i de yaralayıp öldürdüğü ve tekrar kahveye dönerek içeriye saklanmış olan Memedoğlu Mustafa'yı da öldürdüğü ve kendisini yakalamak için gelen muhtar Mustafa'ya iki el silah atarak yaraladıktan sonra Mustafa'nın kendisini tabanca ile müdafaa etmesi üzerine kaçtığı ve kaçarken Memedoğlu Ahmed'i de yaraladığı ve takibine gönderilen köy korucusu Mahmud'u da yaraladıktan sonra jandarmalar tarafından yakalandığı ve duruşmada ileri sürülen cinnet iddiaları da adli tıp müessesesi raporlarıyla reddedilmesi üzerine sabit görülen bu suçlarından dolayı Kara Hasan Korkakoğlu'nun ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- 1114 sayılı Karara konu olayda, mahkum toplam 4 kişiyi öldürmüş ve 3 kişiyi de yaralamıştır.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 22/08/1938 tarih ve 2578/2984 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 23/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 14/06/1939 tarihli 26. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 19.05'de kapanmıştır. Beş saat, 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz***

üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:145 ve zaptın sonuna ekli 78 Sıra sayılı basma yazı)

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 14/06/1939 tarihli 26. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.1112-1114) ile toplam 4 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

29. Bodrum'un Karakaya Köyünden Salih kızı, Hasan karısı Fatma Satılı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1116 **16/06/1939**

Bodrum'un Karakaya köyünden kocası Hasanı taammütle öldürmekten suçlu Salih kızı 1314 doğumlu **Fatma Satılı** hakkında Muğla Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26.mcı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1939, s.4240)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1116 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 9 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- 1116 sayılı Karar, 1939 yılı kararları arasında, kadın mahkuma ilişkin üçüncü örnektir. Öncekiler için bkz., yukarıda 1089 ve 1103 sayılı Kararlar.

- 1116 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 23/05/1939 tarih ve Esas No. 3/18, Karar No. 26 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Fatma Satılı'nın gayri meşru münasebette bulunduğu Velioğlu Mustafa ile yalnız kalmak için kocası Hasan'ı aşığı Mustafa'yı ikna ederek Çakalyatağı denilen yerde pusu kurdukları, Gümüş iskelesine pazara gitmekte olan ve Çakalyatağı'nda bir kaya üzerinde dinlenmek için oturan kocasının başına büyük bir taş vurarak sersemlettikten sonra Mustafa kasaturasını Hasan'ın rast gelen yerlerine saplarken Satılı'nın da taşla kafasını ezdiği ve öldürdükten sonra yine beraberce kayalar arasına gömdükleri sabit görülerek Fatma Satılı'nın ölüm cezasına ve suç ortağı Mustafa'nın 21 yaşını ikmal etmemiş olduğundan ağır hapis cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 19/08/1938 tarih ve 2537/2972 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 23/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/06/1939 tarihli 27. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 19.15'de kapanmıştır. Dört saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:178 ve zaptın sonuna ekli 79 Sıra sayılı basma yazı)***

---

30. Erzincan'ın Başköy Nahiyesine bağlı Veringah Köyünde mukim Yunanoğlu Beros, diğer adı Yaşar Özdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1117 **16/06/1939**

Fatma'yı taammütle öldürmekten suçlu Erzincan'ın Başköy Nahiyesinin Veringah Köyünde oturan Yunanoğlu 1330 doğumlu **Beros diğer adı Yaşar Özdemir** hakkında Erzincan Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1939, s.4240)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1117 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 4 ay, 23 gün süre geçmiştir.

- 1117 sayılı Karar, mahkumun adından hareketle, Türk uyruklu olup azınlığa mensuptur.

- 1117 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 23/05/1939 tarih ve Esas No. 3/43, Karar No. 27 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Beros diğer adı Yaşar Özdemir'in, Fatma ile bir arada yaşamakta iken Cevahir isimli bir kadını da yanına alması üzerine kadınlar arasında geçimsizlik başladığı ve suçlunun nikahsız yaşadığı Fatma'yı birkaç defa evden kovduğu ve tekrar yanına aldığı; fakat iki kadın arasındaki geçimsizlik devam ettiği için Fatma'dan büsbütün kurtulmaya karar veren Beros diğer adı Yaşar Özdemir'in Fatma'yı süpürge toplamak için dağa gö-

türdüğü ve orada ansızın boğazına ip geçirmek suretiyle boğup öldürdüğü ve cesedi civardaki bir kayanın altına sakladığı sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 23/01/1939 tarih ve 333/19/22 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 23/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/06/1939 tarihli 27. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 19.15'de kapanmıştır. Dört saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakikd içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:178 ve zaptın sonuna ekli 80 Sıra sayılı basma yazı)***

---

31. Lüleburgaz'ın Çeşmekolu Köyünden Velioğlu Hasan Altmırmak ve Mehmedoğlu Receb Çimir'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1118 **16/06/1939**

Lüleburgaz'ın Çeşmekolu Köyünden Melek Hasan Dedeyi taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Velioğlu 1324 doğumlu **Hasan Altınırmak** ve Mehmedoğlu 1315 doğumlu **Receb Çimir** hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezalarının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1939, s.4240)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1118 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 4 ay, 25 gün süre geçmiştir.

- 1118 sayılı Karar, 1939 yılı Kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin dördüncü örnektir. Öncekiler için bkz., yukarıda 1089, 1096 ve 1112 sayılı Kararlar.

- 1118 sayılı Kärara ilişkin ***Adliye Encümeninin 23/05/1939 tarih ve Esas No. 3/44, Karar No. 28 sayılı Mazbatasına göre,*** *her iki mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Bir alacak meselesinden dolayı aralarında çıkan kavgada kendisine söven Melek Hasan Dedeye kin bağlayarak öldürmeye karar veren Ahmet'in, damadı Hasan Altıparmak'la Kıpti Recep Çimir'in de bu işe yardımlarını temin ettiği ve üçü birlikte Melek Hasan Dedenin evine gittikleri ve üzerine çullanarak orada bulunan bir kayışı ilmek yapıp boğazına geçirmek suretiyle öldürdükleri sabit görülerek, Hasan Altıparmak'la Recep Çimir'in ölüm cezasına ve hadisenin vukuunda 65 yaşını bitirmiş bulunan Ahmet'in de ölüme bedel 24 sene ağır hapis cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 21/01/1939 tarih ve 377/27/24 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 23/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/06/1939 tarihli 27. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 19.15'de kapanmıştır. Dört saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:178 ve zaptın sonuna ekli 81 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 16/06/1939 tarihli 27. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.1116-1118) ile toplam 4 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

32. Afyonkarahisar'ın Sinanpaşa Nahiyesinden Saidoğlu İlyas Karakoç ve Zaimoğlu Bayram Karakuzu'nun ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1119 **19/06/1939**

Keçeci Ahmedi parasına tamaan ve taammütle öldürmekten suçlu Afyon Karahisar'ın Sinanpaşa Nahiyesinden Saidoğlu 1316 doğumlu **İlyas Karakoç**la Zaimoğlu 1316 doğumlu **Bayram Karakuzu** hakkında Afyonkarahisar Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezalarının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1939, s.4240)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1119 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 7 ay, 8 gün süre geçmiştir.

- 1119 sayılı Karar, 1939 yılı Kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin beşinci örnektir. Öncekiler izin bkz., yukarıda 1089, 1096, 1112 ve 1118 sayılı Kararlar.

*- 1119 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/55, Karar No. 36 sayılı Mazbatasına göre,** her iki mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"İlyas Karakoç'la Bayram Karakuzu'nun, Sinanpaşa mahallesinde bakkal Keçeci Ahmet'i öldürerek parasını taksim etmeyi kararlaştırdıkları ve bu maksatla yanlarına İsmail ve Memed isimli iki arkadaşlarını da alarak Keçeci Ahmet'in dükkanına gittikleri, peynir tartmak üzere kendilerine arkasını dönmüş olan ve ihtiyar olduğundan mukavemete de muktedir olamayan Keçeci Ahmet'in üzerine atılarak dükkanından aldıkları iple boğup öldürdükleri ve parasını aralarında taksim ettikleri sabit görülerek, suçlulardan İsmail'in fiilin ikamında 21 yaşını bitirmemiş olmasından dolayı 24 seneye ve Memedin suçtaki iştirak derecesine nazaran on sene ağır hapis cezasına ve İlyas Karakoç'la Bayram Karakuzu'nun da ölüm cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 11/11/1938 tarih ve 1905/3962 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 19/06/1939 tarihli 28. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 20.15'de kapanmıştır. Beş saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:219 ve zaptın sonuna ekli 94 Sıra sayılı basma yazı)***

---

33. Aydın'ın Ortaklar Köyünde oturan Bozkırın Akçaturan Köyünden Yılankıranoğullarından Durmuşoğlu Kara Memed Yılan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1120 **19/06/1939**

Pusu kurup adam soymaktan ve bir adamı öldürmekten suçlu Aydının Ortaklar Köyünde oturan Bozkırın Akçaturan Köyünden Yılankıran oğulların-

dan Durmuşoğlu 1315 doğumlu **Kara Memed Yılan** hakkında Aydın Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1939, s.4240)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1120 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 8 ay, 23 gün süre geçmiştir.

*- 1120 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/14, Karar No. 34 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Kara Memed Yılan'ın, İzmir-Aydın yolu üzerinde pusu kurarak iki kamyon çevirdiği ve yolcularını soyduğu ve yolculardan Hüseyin oğlu Memedi mavzerle öldürdüğü sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 26/11/1938 tarih ve 286/285 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 19/06/1939 tarihli 28. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 20.15'de kapanmıştır. Beş saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:219 ve zaptın sonuna ekli 95 Sıra sayılı basma yazı)***

---

34. Bergama'nın Turabey Mahallesinde mukim Karaosmanoğullarından Abdürrahimoğlu Hilmi Sısık ile Talatpaşa Mahallesinde mukim Kadiroğlu Dilaver Akış'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1121 **19/06/1939**

Paralarına tamaan ve taammütle iki kişiyi öldürmekten suçlu Bergama'nın Turabey Mahallesinde oturan Karaosmanoğullarından Abdürrahim oğlu 1317 doğumlu **Hilmi Sısık** ile Talatpaşa Mahallesinde oturan Kadiroğlu 1318 doğumlu **Dilaver Akış** hakkında Bergama Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen ölüm cezalarının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstel-

zim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1939, s.4240)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1121 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 6 ay, 18 gün süre geçmiştir.

- 1121 sayılı Karar, 1939 yılı Kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin altıncı örnektir. Öncekiler için bkz., yukarıda 1089, 1096, 1112, 1118 ve 1119 sayılı Kararlar.

- 1121 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/86, Karar No. 39 sayılı Mazbatasına göre,*** *her iki mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Hilmi Sısık'la Dilaver Akış'ın, seyyar sergici Sait'i İzmir-Bergama şosesi üzerinde çevirdikleri, bir kömür ihtilafından dolayı Sait'e muğber bulunan Dilaver Akış'ın teklifi veçhile Sait'i arabasından aşağı indirip kayışla kollarını bağladıktan sonra hamil bulundukları tabancalarla yaralayıp öldürdükleri ve parası ile ayağındaki çizmeyi aldıktan sonra cesedi çalılar arasına sakladıkları ve bu hadiseden bir müddet sonra şoför muavinliği yapmak için Soma kazasına giden Hilmi'nin orada Hacı Mustafa ile tanıştığı ve Hacı Mustafa'da para olduğunu anlayınca beraber iş yapmak bahanesiyle Bergama'ya getirdiği ve bir bahçe kiralamak için Dilaver de yanlarında olarak yola çıktıkları, Bakır çayı yanından giderlerken Dilaver'de bulunan balta ile başını ezmek suretiyle Hacı Mustafa'yı da öldürdükten ve parasını paylaştıktan sonra cesedi bir çavdar tarlasına attıkları ve köylerde beraberce hırsızlıklara devam ettikleri, Hilmi'nin düğününde gönderilen eşyalar arasında hırsızlık mal ve Sait'e ait çizmenin de bulunması üzerine derinleştirilen tahkikat neticesinde sabit görülen suçlardan dolayı her ikisinin de ölüm cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 01/12/1938 tarih ve 2611/4168 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 19/06/1939 tarihli 28. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 20.15'de kapanmıştır. Beş saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:219 ve zaptın sonuna ekli 96 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 19/06/1939 tarihli 28. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.1119-1121) ile toplam 5 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

35. Giresun'un Süme Köyünden Arifoğullarından Alioğlu Yusuf Dere'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1122 **21/06/1939**

Dört kişiyi öldürmekten ve bir kişiyi de yaralamaktan suçlu Giresunun Süme Köyünden Arifoğullarından 1328 doğumlu **Yusuf Dere** hakkında Giresun Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilmiş olan ölüm cezalarının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 27/06/1939, s.4243)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1122 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 10 ay, 6 gün süre geçmiştir.

*- 1122 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/26, Karar No. 31 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Yusuf Dere'nin tekrar evlenmek istemesi üzerine karısı Feride'nin boşanma davası açtığı ve cebren evine götürmek isteyen kocasıyla gitmediği, Yusuf Dere'nin Feride'yi dövmeye başlaması üzerine köy korucusu Fahri ile kardeşleri Bekir ve Hasan ve Feride'nin hemşiresi Esma'nın kavgaya müdahale ettikleri, hiddeti artan Yusuf Dere'nin de tabanca ile hepsini yaraladığı, korucu Fahri ile kardeşi Bekir'in ve Feride ile Esma'nın aldıkları yaralardan müteessiren öldükleri, Hasan'ın da yaralı olarak kaçıp kurtulduğu ve Yusuf Dere'nin sabit görülen bu suçlarından dolayı ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır". Bu veriye göre, mahkum, toplam 4 kişiyi öldürmüş, 1 kişiyi de öldürmeye teşebbüs etmiştir.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 15/08/1938 tarih ve 2421/2956 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 21/06/1939 tarihli 29. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.12'de kapanmıştır. İki sa-*

*at, 12 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:257 ve zaptın sonuna ekli 97 Sıra sayılı basma yazı)***

---

36. Manisa'nın İlyasçılar Köyünden Abdullah kızı Fatma Yıldırım'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1123 **21/06/1939**

Kocası Ali Osman'ı taammütle öldürmekten suçlu Manisa'nın İlyasçılar Köyünden Abdullah kızı 1331 doğumlu **Fatma Yıldırım** hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilmiş olan ölüm cezalarının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 27/06/1939, s.4243)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1123 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 7 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- 1123 sayılı Karar, 1939 yılı kararları arasında, kadın mahkuma ilişkin dördüncü örnektir. Öncekiler için bkz., yukarıda 1089, 1103 ve 1116 sayılı Kararlar

*- 1123 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/29, Karar No. 32 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Fatma Yıldırım'ın, maktulün kardeşi Abdullah'ı sevdiği ve aşığı ile yalnız kalmak için kocasını öldürmeye karar vererek Abdullah ile birlikte uyumakta olan Ali Osman'ı uçkurla boğup öldürdükleri sabit görülerek Fatma Yıldırım'ın ölüm cezasına ve suçun ikaında 18 yaşını bitirmemiş olan diğer suçlu Abdullah'ın da 15 sene ağır hapis cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 17/11/1938 tarih ve 3080/4028 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 21/06/1939 tarihli***

29. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.12'de kapanmıştır. İki saat, 12 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:257 ve zaptın sonuna ekli 98 Sıra sayılı basma yazı)

---

37. Kırklareli'nin Karakoç Köyünden Rifatoğlu Eyüp Taş ile Polos Nahiyesinin Kadıköyünden İsmailoğlu Musa Doğrukan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1124 **21/06/1939**

Polos Nahiyesinin Kadıköy'ünden Mustafaoğlu Şerifi taammütle öldürmekten suçlu Kırklareli'nin Karakoç Köyünden Rifatoğlu 1330 doğumlu **Eyüp Taş** ile bu suçu işlemeye azmettirmekten suçlu Kadıköy'ünden İsmailoğlu 1305 doğumlu **Musa Doğrukan** hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilmiş olan ölüm cezalarının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 27/06/1939, s.4243)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1124 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 2 ay, 18 gün süre geçmiştir.

- 1124 sayılı Karar, 1939 yılı Kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin yedinci örnektir. Öncekiler için bkz., yukarıda 1089, 1096, 1112, 1118, 1119 ve 1121 sayılı Kararlar.

*- 1124 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/90, Karar No. 37 sayılı Mazbatasına göre,** her iki mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Musa Doğrukan'ın kendisine ve oğluna varmayarak Şerif ile evlenen Emine'ye kin bağladığı ve kocasını öldürmek suretiyle yuvasını dağıtmaya karar verdiği ve bu fiili ikaa Eyüp Taş'ı azmettirdiği ve Eyüp Taş'ın da ormanda pusu kurup yolunu beklemek ve elindeki balta ile başını ezip parçalamak suretiyle Şerif'i öldürdüğü ve çalılık arasına sakladığı sabit görülerek her iki suçlunun ölüm cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, her iki mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 03/04/1939 tarih ve 107/19/35 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 21/06/1939 tarihli 29. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.12'de kapanmıştır. İki saat, 12 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:257 ve zaptın sonuna ekli 99 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 21/06/1939 tarihli 29. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.1122-1124) ile toplam 4 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

38. Poshof'un Humamis Köyünden Osmanoğlu Habib Kocak'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1126 **23/06/1939**

Poshof'un Humamis Köyünden İzzetoğlu Kayayı taammütle öldürmekten suçlu, Osmanoğlu 1289* doğumlu **Habib Kocak** hakkında Kars Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 25/3/1937 tarih ve 3136/1204 sayılı ilam** ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 27/06/1939, s.4243)

*(Derleyenin notu: *TBMM'nin 1126 sayılı Kararının, gerek Resmi Gazete'de yayınlanan metninde, gerekse aşağıda referansları verilen bu Karara ilişkin Başvekalet tezkeresi ile Adliye Encümeni mazbatasında mahkumun doğum tarihi olarak "1289" yılı gösterilmiştir. Bu tarih miladi tarihe çevrildiğinde mahkumun 1873 doğumlu olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, Meclis tarafından bu mahkuma ilişkin ölüm cezasının yerine getirilmesi kararı verildiği 1939 yılında, mahkumun 66 yaşında olduğu anlaşılmaktadır. Mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi tarafından 25/03/1937 tarihinde kesin-*

leşmiştir. Hükmün kesinleştiği tarihte mahkumun 64 yaşında olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu davada hükmün kesinleştiği 1937 yılında yürürlükte olan TCK(md.56)'da "hüküm zamanında 65 yaşını geçmiş olanlar hakkında ölüm cezası yerine 30 sene ağır hapis cezası hükmolunur" düzenlemesi mevcuttu. Dolayısıyla, bu mahkumun ölüm cezasına çarptırıldığı ve hakkındaki hükmün kesinleştiği tarihte, TCK (md.56) ile düzenlenen yaşa ilişkin istisnanın hemen eşiğinde olduğu; ancak yargı yerlerinin, hiç olmazsa mahkumun yaşından hareketle kullanabilecekleri "takdir" ile cezada indirim öngörmedikleri anlaşılmaktadır. Yargı yerleri böyle bir yaklaşımı benimsememiş olsalar bile, Meclisin, hakkında ölüm cezasının infazına karar verdiği tarihte mahkumun 65 yaşını doldurmuş (66 yaşında) olmasından hareket ederek, bu cezanın başka bir cezaya tahviline karar vermesi mümkündü.

*** TBMM'nin 1126 sayılı Kararında, hükmü onayan Temyiz Mahkemesi Dairesi, tarihi ve sayısı gösterilmektedir. Önceki kararlarda, sadece hükmü veren ilk derece mahkemesi belirtilmekteydi. Dikkati çekelim ki, 1126 sayılı Karardan itibaren, infaz kararlarında Temyiz mahkemesi kararına atıf yer almaktadır.*

- TBMM'nin 1126 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 26 ay, 28 gün süre geçmiştir. Ölüm bekleyişi süresinin uzun sürdüğü örneklerden biri bu karardır. Ölüm cezası hükmünün Birinci Ceza Dairesince onanma tarihi 25/03/1937'dir. Ancak aşağıda referansı verilen Başvekalet tezkeresinde hükmün Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesince tasdik edildiği yazılıdır. Bu nihai tasdikin tarih ve sayısı gösterilmemiştir. Bu Karara ilişkin ***Adliye Vekilliğinin tezkeresi 22/01/1938 tarihlidir ve Meclise iletilen Başvekalet tezkeresi ise 24/01/1938 tarih ve 4/652 sayılıdır.*** *Meclis Adliye Encümeni mazbatasının tarihi 30/05/1939'dur. Bu verilerden anlaşıldığı üzere, hükmün Ceza Genel Kurulunca kesin sonuca bağlanması işlemi nedeniyle dosyanın Adliye Vekilliğinden geçerek Başvekalete gelmesi bir zaman almıştır ve hemen Meclise iletilmiştir. Dolayısıyla, gecikme, Meclis Adliye Encümeninin bu dosyaya ilişkin karar vermesinde (16 ay, 4 gün süre) ortaya çıkmıştır. Encümenin kararını vermesinin niçin 16 ay sürdüğüne dair bilgi mazbatada bulunmamaktadır. Halbuki aşağıda izah edildiği üzere, Adliye Encümeni mazbatasında imzası bulunan toplam 14 üyenin oybirliği ile cezanın infazı istenci ortaya konmuştur. (Encümen üyeleri arasında bulunan Bingöl milletvekili Feridun Fikri, daha önce çeşitli vesilelerle ölüm cezası karşıtı tavır almışken, bu mazbatada görüldüğü gibi, görüş değiştirerek infazlara evet demeye başlamıştır.) Keza, yine aşağıda açıklandığı üzere, bu mazbatanın görüşülerek benimsendiği Meclisin 23/06/1939 tarihli Birleşiminde hiçbir milletvekili söz almamış ve mahkumun yaşının arz ettiği özel durumun altını çizmemiştir. Böylece, mahkum Habip Kocak, resmi belgelere göre 66 yaşında iken idam edilmiştir.*

- 1126 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/31, Karar No. 35 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"İzzet oğlu Kaya'yı sattığı tahtayı teslim etmek bahanesiyle samanlığa gö-

türdüğü, orada başma kazma ile vurarak bihuş hale getirdikten sonra müteaddit yerlerine kama saplayarak öldürdüğü ve cebindeki otuz lirayı aldığı ve cesedi tarlaya naklederek otlar arasına sakladığı sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü önce Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 25/03/1937 tarih ve 3136/1204 sayılı ilamı ile onamıştır. İtiraz üzerine dosya Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti tarafından kesin sonuca bağlanmıştır. Ancak bunun tarihi ve sayısı mazbatada gösterilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 23/06/1939 tarihli 30. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat, 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:301 ve zaptın sonuna ekli 100 Sıra sayılı basma yazı)***

- Ekleyelim ki, yukarıda belirtildiği üzere, son derece uzun süren bir ölüm bekleyişi olgusu, daha somut olarak, dosyanın Meclis Adliye Encümeni önünde de mutat olmayan şekilde yaklaşık 27 ay süreyle karara bağlanmak için beklemiş olması bile, bu mazbata Mecliste görüşülürken hiçbir milletvekilinin dikkatini çekmemiş; hiç olmazsa bu veriden hareketle gecikmeyi merak edip soru soran hiçbir milletvekili çıkmamıştır. Bu somut vaka da, Mecliste infaz kararlarına ilişkin mazbataların görüşülmesi pratiğinin, yerleşik bir uygulama olarak kanıtladığı üzere, Meclisin daha çok usuli bir tasdik mercii işlevi yüklendiğine tipik bir örnek teşkil etmektedir. Benzeri bir durum,15/05/1939 tarih ve 1095 sayılı Kararın (ölüm bekleyişi süresi, 23 ay) Mecliste görüşülmesi sırasında da görülmüştü.

---

39. Suşehri'nin Aşağı Akviran Köyünden Azadoğullarından Yunusoğlu Bilal Sel'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1127 **23/06/1939**

Cebren kız kaçırmağa teşebbüsten ve üç kişiyi öldürmekten suçlu, Suşehri'nin Aşağı Akviran Köyünden Azadoğullarından Yunusoğlu 1316 doğumlu **Bilal Sel** hakkında Şebinkarahisar Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 13/12/1938 tarih ve 2030/4313 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının değiştirilmesini ve hafifleştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye

Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG; 27/06/1939, s.4243)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1127 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 6 ay, 10 gün süre geçmiştir.

- 1127 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/92, Karar No. 38 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Bilal Sel'in, Mahmut kızı Şeker'i cebren kaçırmaya teşebbüs ettiği ve kurtarmak isteyen enişteşi Davut'u ve Davut'a sarılan Şeker'i tabanca ile öldürdükten sonra dağa kaçtığı ve dağda rast geldiği Yukarı Akviran köyünden Şükrü'yü de aralarında mevcut iğbirar saikiyle tabanca ile öldürdüğü sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 13/12/1938 tarih ve 2030/4313 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 23/06/1939 tarihli 30. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat, 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:301 ve zaptın sonuna ekli 101 Sıra sayılı basma yazı)***

---

40. Tefenni'nin Söğüt Köyünden Bekiroğlu Memed Emin Özçakır'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1128 **23/06/1939**

Seyyar satıcı Ali'yi parasına ve malına tamaan ve taammütle öldürmekten suçlu Tefenni'nin Söğüt Köyünden Bekiroğlu 1320 doğumlu **Memed Emin Özçakır** hakkında Burdur Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 16/6/1938 tarih ve 6017/2395 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap

eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 27/06/1939, s.4243)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1128 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 12 ay, 7 gün süre geçmiştir.

*- 1128 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/35, Karar No. 30 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Çirkinoba istikametine geçmek üzere Söğüt köyünde geceyi geçiren seyyar satıcı Yarangümeli Ali'nin parasını ve götürmekte olduğu manifaturayı soymak için Söğüt köyünden Memed Emin Özçakır'la Murat oğlu Mehmet'in birleştikleri ve Kılıçtaş mevkiinde geceden pusu kurup bekleyerek Ali'yi tabanca mermileriyle öldürdükleri ve suçun ikamından haberleri bulunan Halil, bayram ve Hurşit'le birlikte ölüyü vaka mahallinden biraz ileride bir çukura gömerek manifaturayı aralarında taksim etmek üzere sakladıkları sabit görülerek Memed Emin Özçakır'ın ölüm cezasına ve suç ortağının da ağır hapis cezasma mahkum edildikleri anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 16/06/1938 tarih ve 6017/2395 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 23/06/1939 tarihli 30. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat, 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlık divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında 3'ü infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:301 ve zaptın sonuna ekli 102 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 23/06/1939 tarihli 30. Birleşiminde, toplam 3 infaz Kararı (No.1126-1128) ile toplam 3 mahkumun infazına, yine toplam 5-6 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

41. Ulukışla Kazasının Koçak Köyünden Çöplüoğullarmdan Ahmedoğlu Ali Bircan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1130 **26/06/1939**

Koçak Köyü bekçisi Hasanı taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Çöplüoğullarından Ahmedoğlu 1323 doğumlu **Ali Bircan** hakkında Niğde Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinden sadir olan 10/4/1939 tarih ve 16/321/176 sayılı ilam ile tasdik olunan ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 30/06/1939, s.4246)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1130 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 2 ay, 16 gün süre geçmiştir.

*- 1130 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/104, Karar No. 40 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Ali Bircan'ın karısı ile gayri meşru münasebette bulunduğu söylenen bekçi Hasan'a karşı kin bağlayarak bir gece yatmakta olduğu bağ kulesinde uyurken Hasan'ı mavzerle vurup öldürdüğü sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 10/04/1939 tarih ve 16/321/176 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır. Mazbatada "ittifak" sözcüğü düşmüştür. Ancak imzalar bölümünde hiçbir üyenin muhalefet kaydı yoktur.

*- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 26/06/1939 tarihli 31. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.02'de kapanmıştır. İki saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:353 ve zaptın sonuna ekli 103 Sıra sayılı basma yazı)***

42. Urfa'nın Koçviran Köyünden Reşidoğullarından Memedoğlu Bozanali Gürsoy'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1131 **26/06/1939**

Kürt Hükümeti kurmak için cemiyet teşkilinden ve kırk beş kişilik bir çete ile köy ve karakol basmaktan ve jandarma öldürmekten suçlu Urfa'nın Koçviran Köyünden Reşidoğullarından Memedoğlu 1298 doğumlu **Bozanali Gürsoy** hakkında Urfa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 13/12/1938 tarih ve 3383/4312 sayılı ilam ile tasdik olunan ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 30/06/1939, s.4246)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1131 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 6 ay, 13 gün süre geçmiştir.

*- 1131 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/05/1939 tarih ve Esas No. 3/36, Karar No. 33 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Bozanali Gürsoy'un, Türk topraklarından bir kısmında Kürt Hükümeti kurmak maksadıyla Suriye'de teşekkül etmiş olan Hoybon Cemiyetine girdiği ve 45 kişilik bir çete ile Türk topraklarına geçerek bir çok köy basmak, mal yağma etmek ve adam öldürmek suçlarını ika ettiği yapılan tahkikat ve duruşmalarla sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 13/12/1938 tarih ve 3383/4312 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 30/05/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 26/06/1939 tarihli 31. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.02'de kapanmıştır. İki saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 3, İçtima F, 5 Haziran 1939 tarihli yirmi ikinci inikattan 30 Haziran 1939 tarihli otuz üçüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:353 ve zaptın sonuna ekli 104 Sıra sayılı basmayazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 26/06/1939 tarihli 31. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.1130-1131) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

43. Akşehir'in Böğrüdelik Köyü nüfusunda kayıtlı Kürd Hasanoğlu Remzi Uzun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1140 **06/07/1939**

Bolvadin'in İshaklı Nahiyesinden Derviş kızı Behiye'yi zorla ırzına geçtikten sonra öldürmekten suçlu Akşehir'in Böğrüdelik Köyünden Kürd Hasanoğlu 1324 doğumlu **Remzi Uzun** hakkında Afyon Karahisar Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinden sadır olan 18/5/1939 tarih ve 224/201 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/07/1939, s.4256)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1140 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 1 ay, 18 gün süre geçmiştir.

*- 1140 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/07/1939 tarih ve Esas No. 3/111, Karar No. 60 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Remzi Uzun'un, ortak olarak çiftliğinde çalıştığı Derviş Çavuş kızı 1341 doğumlu Behiye'nin zorla ırzına geçtiği ve fındık büyüklüğünde istirikini bozulan kızlığını yerine getireceğini söyleyerek kandırıp yutturmak suretiyle Behiye'nin ölümüne sebebiyet verdiği ve sabit olan fiillerinden dolayı ölüm cezasma mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 18/05/1939 tarih ve 224/201 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 03/07/1939 tarihli mazbatası **Meclisin 06/07/1939 tarihli 36. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.40'da kapanmıştır. Üç saat, 40 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunların yedincisi bu mazbatadır. Baş-*

kan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 4, İçtima F, 3 Temmuz 1939 tarihli otuz dördüncü inikattan 8 Temmuz 1939 tarihli otuz sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:103 ve zaptın sonuna ekli 178 Sıra sayılı basma yazı)***

---

44. Burdur'un Susuz Köyünden Dobrıcalıoğullarından Mustafa oğlu Nuri Deniz'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1141 **06/07/1939**

Bucak Kazasının Koklan Köyünden Feyzi kızı Duduyu kaçırmak ve cebren ırzına geçmek ve kardeşi Mustafa'yı öldürmek suçlarından maznun Susuz Köyünden Dobrıcalıoğullarından Mustafaoğlu 1324 doğumlu **Nuri Deniz** hakkında Burdur Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 16/7/1938 tarih ve 1290/2859 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/07/1939, s.4256)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1141 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında yaklaşık ve tahmini 1-2 ay süre geçmiştir. Kararda ve mazbatada, hükmün Ceza Birinci Dairesince 16/07/1938 tarihinde onandığı yazılıdır. Halbuki bu karara ilişkin 12/06/1939 tarih ve 4/4898 sayılı Başvekalet tezkeresinde, mahkumun muhakemenin iadesi talebinde bulunduğu, Adliye Vekilliğinin talebi üzerine dosyanın Vekilliğe geri gönderildiği, ancak bilahare dosyanın aynen Başvekalete tekrar gönderildiği yazılıdır. Bu durumda, iade talebinin reddedildiği sonucu çıkmaktadır. Ancak tezkerede bunun tarihi gösterilmemiştir. Nihai kararın, Başvekalet tezkeresinden kısa bir süre öncesinde olduğu varsayımından hareketle, ölüm bekleyişi süresinin 1-2 ay kadar sürdüğü kabul edilebilir.

- 1141 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/07/1939 tarih ve Esas No. 3/117, Karar No. 58 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Nuri Deniz'in, Dudu'yu kaçırdığı ve cebren ırzına geçtiği ve 15 gün dağlarda dolaştırdığı ve bu suçundan dolayı mevkufen muhakemesi cereyan etmekte iken kefaletle tahliye edilince bir daha adliyeye teslim olmayarak Dudu'yu İsmail ile evlendirdiğinden dolayı kin bağladığı kardeşi Mustafa'yı Akçapınar mevkiinde pusu kurup yolunu bekleyerek tüfekle öldürdüğü ve Dudu'nun kocası İsmail'i de öldürmek için silah atmışsa da isabet etmediği tebeyyün ederek Nuri Deniz'in sübut bulan bu suçlarından dolayı ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü önce Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 16/07/1938 tarih ve 1290/2859 sayılı ilamı ile onamıştır. Daha sonra dosyası, mahkumun muhakemenin iadesi talebi nedeniyle Meclisten geri çekilmiştir. Sonuç değişmemiştir. Nihai hükmün tarihi gösterilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 03/07/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 06/07/1939 tarihli 36. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.40'da kapanmıştır. Üç saat, 40 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunların sekizincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 4, İçtima F, 3 Temmuz 1939 tarihli otuz dördüncü inikattan 8 Temmuz 1939 tarihli otuz sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:103 ve zaptın sonuna ekli 179 Sıra sayılı basma yazı)***

---

45. Burhaniye'nin Hacıahmed Mahallesinden Elmasoğlu Ragıp Seçer'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1142 **06/07/1939**

Burhaniye'nin Baba Köyünden İslamı öldürmekten suçlu Burhaniyenin Hacıahmed Mahallesinden Elmasoğlu 1327 doğumlu **Ragıp Seçer** hakkında Burhaniye Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinden sadır olan 15/5/1939 tarih ve 402/37 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/07/1939, s.4256)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1142 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 1 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- 1142 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/07/1939 tarih ve Esas No. 3/118, Karar No. 62 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Ragıp Seçer'in, Abidin Çambüker isimli arkadaşıyla birlikte geceleyin İslam'ın evine girdikleri, fakat evde ışık gördüklerinden hırsızlığa imkan bulmayarak çıkmak istedikleri, kapıda namazdan dönen İslam'a rast gel-

dikleri, Abidin İslam'a görünmeden kaçabilmiş ise de Ragıp Seçer'in kaçmak imkanının bulamayınca tabanca ile İslam'ı yaralayıp öldürdüğü mahkemece sabit görülerek Ragıp Seçer'in bu suçtan dolayı ölüm cezasına mahkum edildiği ve suç ortağının da ayrıca cezalandırıldığı anlaşılmaktadır".

- *Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 15/05/1939 tarih ve 402/37 sayılı ilamı ile onamıştır.*

- *Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 03/07/1939 tarihli mazbatası* ***Meclisin 06/07/1939 tarihli 36. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.40'da kapanmıştır. Üç saat, 40 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunların dokuzuncusu bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 4, İçtima F, 3 Temmuz 1939 tarihli otuz dördüncü inikattan 8 Temmuz 1939 tarihli otuz sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:103 ve zaptın sonuna ekli 180 Sıra sayılı basma yazı)***

---

46. Çatalca'nın Gökçeli Köyünden Mustafaoğlu Ali Ürkmer'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1143 **06/07/1939**

Çatalca'nın Gökçeli Köyünden Süleymanoğlu Asım'ı ve karısı Nefise'yi öldürmekten suçlu aynı köyden Mustafaoğlu 1324 doğumlu **Ali Ürkmer** hakkında İstanbul Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadir olan 28/2/1939 tarih ve 154/652 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/07/1939, s.4256)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1143 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 4 ay, 8 gün süre geçmiştir.

- *1143 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 03/07/1939 tarih ve Esas No. 3/112, Karar No. 61 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Suçlu Ali Ürkmer'in, kardeşi İbrahim'in maktullerin kızı Nuriye'yi kaçır-

maktan ve cebren kızlığını bozmaktan suçlu olarak mahkum olması üzerine, Ali Ürkmer'in Asım'la Nefise'ye karşı muğber olduğu ve kızlarını kardeşi İbrahim'le evlendirmeye razı olmayınca maktullere karşı kini büsbütün artarak yolda pusu kurduğu ve Çatalca'dan dönmekte olan karı kocayı tabanca ve kasatura ile yaralayıp öldürdüğü ve mahkemece sabit görülen bu suçlarından dolayı ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmaktadır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 28/02/1939 tarih ve 154/652 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 03/07/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 06/07/1939 tarihli 36. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.40'da kapanmıştır. Üç saat, 40 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunların onuncusu bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 4, İçtima F, 3 Temmuz 1939 tarihli otuz dördüncü inikattan 8 Temmuz 1939 tarihli otuz sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:103 ve zaptın sonuna ekli 181 Sıra sayılı basma yazı)***

---

47. Sungurlu'nun Şingiller Köyünden Nurioğlu Bayram Kaleli'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1144 **06/07/1939**

Sungurlu'nun Şingiller Köyünden Necib ile Osman Kahyayı taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Nurioğlu 1316 doğumlu **Bayram Kaleli** hakkında Çorum Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinden sadır olan 15/5/1939 tarih ve 121/209 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/07/1939, s.4256)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1144 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 1 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- 1144 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/07/1939 tarih ve Esas No. 3/119, Karar No. 59 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Aralarında çıkan bir tarla ihtilafından dolayı Bayram Kaleli'nin, Molla Necip'le Osman Kahya'yı pusu kurup yollarını bekleyerek tüfekle öldürdüğü ve bu fiili icradan sonra firar ederek üç sene dağlarda dolaştığı ve nihayet yakalandığı ve mahkemece icra kılınan muhakeme neticesinde sabit olan suçundan dolayı ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 15/05/1939 tarih ve 121/209 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 03/07/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 06/07/1939 tarihli 36. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 14.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.40'da kapanmıştır. Üç saat, 40 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 5'i infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunların on birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 4, İçtima F, 3 Temmuz 1939 tarihli otuz dördüncü inikattan 8 Temmuz 1939 tarihli otuz sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:103 ve zaptın sonuna ekli 182 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 06/07/1939 tarihli 36. Birleşiminde, toplam 5 infaz Kararı (No.1140-1144) ile toplam 5 mahkumun infazına, yine toplam 9-10 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

48. Adıyaman Kazasının Çalgan Nahiyesine bağlı Gerdiz Köyünden Mahmutoğlu büyük Ebuzer Erdil ile kardeşi aynı köyden Mahmutoğlu küçük Ebuzer Erdil'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1148 **15/12/1939**

Adıyaman Kazasının Çalgan Nahiyesine bağlı Gerdiz Köyünden Mustafaoğlu Hüseyin'i taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Mahmutoğlu 1301 doğumlu **Büyük Ebuzer Erdil** ile kardeşi 1327 doğumlu **Küçük Ebuzer Erdilin** ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında Malatya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 5/4/1939 tarih ve 342/1102 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 20/12/1939, s.4389)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1148 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 8 ay, 10 gün süre geçmiştir.

- 1148 sayılı Karar, 1939 yılı Kararları arasında, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin sekizinci örnektir. Öncekiler için bkz., yukarıda 1089, 1096, 1112, 1118, 1119, 1121 ve 1124 sayılı Kararlar.

*- 1148 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 11/12/1939 tarih ve Esas No. 3/129, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre,** her iki mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Müşterek bir mirasın taksiminden çıkan ihtilafta enişteleri Hüseyin'e muğber olan Mahmudoğlu Büyük Ebuzer Erdil'le kardeşi Küçük Ebuzer Erdil'in, tarlasında çalışmakta olan Hüseyin'i mavzer kurşunları ile başından ve böğründen yaralamak suretiyle öldürdükleri sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 05/04/1939 tarih ve 342/1102 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin **11/12/1939** tarihli mazbatası **Meclisin 15/12/1939 tarihli 14. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 20 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 7, İçtima 1, 1 Kanunuevvel 1939 tarihli sekizinci inikattan 29 Kanunuevvel 1939 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1940, sf:60 ve zaptın sonuna ekli 18 Sıra sayılı basma yazı)***

---

49. Bergama Merkez Köy katiplerinden Bilaloğlu Ahmed diğer adı Ahmed Salih Tüzün'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1149 **15/12/1939**

Hüseyinoğlu Mustafa ile İbrahimi taammüden öldürmekten suçlu Bergamanın Merkez Köy katiplerinden Bilaloğlu 1303 doğumlu **Ahmed diğer adı Ahmed Salih Tüzün**ün ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Bergama Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinden sadir olan 15/5/1939 tarih ve 401/36-211 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini müstelzim bir sebeb görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 20/12/1939, s.4389)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1149 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 7 ay süre geçmiştir.

- 1149 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 11/12/1939 tarih ve Esas No. 3/130, Karar No. 9 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Adı geçen Ahmet Salih Tüzün, miras taksiminden mütevellit ihtilaftan muğber olarak kayın biraderleri Mustafa ile İbrahim'i gündüz yollarını bekleyerek kurşunla yaralayıp öldürdüğü mahkemece sabit görülmüş ve ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 15/05/1939 tarih ve 401/36-211 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin ***11/12/1939****tarihli mazbatası* ***Meclisin 15/12/1939 tarihli 14. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 20 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 7, İçtima 1, 1 Kanunuevvel 1939 tarihli sekizinci inikattan 29 Kanunuevvel 1939 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1940, sf:60 ve zaptın sonuna ekli 19 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 15/12/1939 tarihli 14. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.1148-1149) ile toplam 3 mahkumun infazma, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

50. Giresun'un Keşap Nahiyesinin Barça Çakırlı Köyünden Şeyranlıoğullarından Mustafaoğlu Mehmed Seyran'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1150 **20/12/1939**

Giresun'un Keşap Nahiyesinin Barça Çakırlı Köyünden Dursununoğlu Mehmed* ve Vahid'le kızı Hafize'yi öldürmekten suçlu aynı köyden Şeyranlıoğullarından Mustafaoğlu 1317 doğumlu **Mehmed Seyranın** ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Giresun Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz

Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 15/4/1939 tarih ve 376/1223 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 26/12/1939, s.4394)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1150 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 8 ay, 5 gün süre geçmiştir.

- 1150 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 11/12/1939 tarih ve Esas No. 3/133, Karar No. 10 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Suçlu Mehmed Seyran'ın, Dursun'la karısı Serhat'ı aralarında çıkan bir ihtilafta başlarından yaraladığı ve dava etmemelerini temin için de kendilerine otuz lira verdiği ve bu paranın acısını çıkarmak maksadıyla Dursun'un bağ evine giderek kendisini orada bulamayınca çocukları beş yaşında Vahid, yedi yaşında Mahmud ve on iki yaşında Hafize'yi bir anda ve aynı sebep ve maksatla öldürdüğü sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır". Görüldüğü gibi, mahkum, üç çocuğu öldürmüştür.

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbatada, diğer kararlardan farklı olarak, Giresun Ağır Ceza Mahkemesinin hüküm tarihi de (27/04/1938) gösterilmiştir.

*- * Resmi Gazetede yayınlanan karar metninde, maktullerden birinin adı Mehmed olarak geçmektedir; mazbatadan da anlaşıldığı üzere bu kişinin adı Mahmut'tur.*

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 15/04/1939 tarih ve 376/1223 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin ***11/12/1939*** *tarihli mazbatası* ***Meclisin 20/12/1939 tarihli 15. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. İki saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 19 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 7, İçtima 1, 1 Kanunuevvel 1939 tarihli sekizinci inikattan 29 Kanunuevvel 1939 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1940, sf:69 ve zaptın sonuna ekli 20 Sıra sayılı basma yazı)***

51. Tekirdağ'ın Batmaz Mahallesinde mukim aslen Doyranlı Rüstemoğlu Ali Bari'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1151 **20/12/1939**

Yedi yaşlarında Nureddin'in ırzına geçtikten sonra öldürmekten suçlu Tekirdağ Vilayetinin Batmaz Mahallesinde mukim aslen Doyranlı Rüstemoğlu 1321 doğumlu **Ali Bari**'nin ölüm cezasma mahkumiyeti hakkında Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesince verilen Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinden sadır olan 26/6/1939 tarih ve 167/240 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 26/12/1939, s.4394)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1151 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 5 ay, 24 gün süre geçmiştir.

*- 1151 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 11/12/1939 tarih ve Esas No. 3/144, Karar No. 11 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Ali Bari'nin, Zonguldak'm Çaydamarı denilen yerde rast geldiği yedi yaşındaki Nureddin'i para ile iğfal ederek ırzına geçtiği ve suçun meydana çıkması ihtimalini bertaraf etmek maksadıyla da çocuğu boğup öldürdüğü mahkemece sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbatada, Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesinin hüküm tarihi de (17/08/1937) gösterilmiştir

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti 26/06/1939 tarih ve 167/240 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin **11/12/1939** tarihli mazbatası **Meclisin 20/12/1939 tarihli 15. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Şemsettin Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. İki saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 19 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 7, İçtima 1, 1 Kanunuevvel 1939 tarihli sekizinci inikattan 29 Kanunuevvel 1939 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1940, sf:69 ve zaptın sonuna ekli 21 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 20/12/1939 tarihli 15. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.1150-1151) ile toplam 2 mahkumun infazma, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

52. Rize'nin Nohlapso Köyünden Larozoğullarından Osman oğlu Celal Kalpus'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1159 **22/12/1939**

Rizenin Pazar Kazasına bağlı Nohlapso Köyünden Larozoğullarından Muharrem diğer adı Ahmedi taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Larozoğullarından Osmanoğlu 1329 doğumlu **Celal Kalpus**'un ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Rize Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 22/4/1939 tarih ve 405/1296 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazma karar verilmiştir.

(RG, 28/12/1939, s.4396)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1159 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 8 ay süre geçmiştir.

*- 1159 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 11/12/1939 tarih ve Esas No. 3/147, Karar No. 12 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Celal Kalpus'un anası Faika'nın 1334 senesinde maktul Muharrem diğer adı Ahmet'in kardeşi Paşa tarafından öldürüldüğü ve bir çeteye iltihak eden Paşa'nın Hükümet kuvvetleri tarafından mensup olduğu çete ile birlikte imha edilmesi üzerine Celal Kalpus'un, anasının intikamını Paşa'nın kardeşi Muharrem diğer adı Ahmet'i öldürmek suretiyle almaya karar vererek köy düğününde bulunan Muharrem diğer adı Ahmet'i mavzer kurşunu ile öldürdüğü ve mahkemece sabit görülen suçtan dolayı ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbatada, Rize Ağır Ceza Mahkemesinin hüküm tarihi de (01/06/1938) gösterilmiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 22/04/1939 tarih ve 405/1296 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin **11/12/1939** tarihli mazbatası **Meclisin 22/12/1939 tarihli 16. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. Bir saat, 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 7, İçtima 1, 1 Kanunuevvel 1939 tarihli sekizinci inikattan 29 Kanunuevvel 1939 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1940, sf:107 ve zaptın sonuna ekli 22 Sıra sayılı basma yazı)***

---

53. Rize'nin Pazar Kazasına bağlı Garorta Köyünden Kalaoğullarından Hasanoğlu Osman Kal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1160 **22/12/1939**

Rize'nin Pazar Kazasına bağlı Garorta Köyünden Derkooğullarından Haşanoğlu Dursun Ali'yi taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Kaloğullarından Hasanoğlu 1319 doğumlu **Osman Kal'**ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Rize Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 13/4/1939 tarih ve 375/1204 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 28/12/1939, s.4396)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1160 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 8 ay, 9 gün süre geçmiştir.

*- 1160 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 11/12/1939 tarih ve Esas No. 3/156, Karar No. 13 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

> "Adı geçen Osman Kalın bir kavga neticesinde yaraladığı Dursun Ali'nin bir müddet sonra intikam almasından korkarak kendisini tabanca kurşunu ile yaralayıp öldürdüğü mahkemece sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbatada, Rize Ağır Ceza Mahkemesinin hüküm tarihi de (09/05/1938) gösterilmiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 13/04/1939 tarih ve 375/1204 sayılı ilamı ile onamıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin **11/12/1939** tarihli mazbatası **Meclisin 22/12/1939 tarihli 16. İnikadının** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Refet Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. Bir saat, 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 2'si infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 7, İçtima 1, 1 Kanunuevvel 1939 tarihli sekizinci inikattan 29 Kanunuevvel 1939 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1940, sf:107 ve zaptın sonuna ekli 23 Sıra sayılı basma yazı)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, Meclisin 22/12/1939 tarihli 16. Birleşiminde, toplam 2 infaz Kararı (No.1159-1160) ile toplam 2 mahkumun infazına, yine toplam 3-4 dakika içinde, mazbataların okutularak oylanıp kabul edilmesi sonucu karar verilmiştir. Mecliste bu mazbatalar görüşülürken hiçbir milletvekili söz almamıştır.)

---

54. Silivri'nin Danamandıra Köyünden Abdullahoğlu Mustafa Karabulut'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1161 **25/12/1939**

Kasab Süleyman'ı parasına tamaan öldürmekten suçlu Silivri'nin Danamandıra Köyünden Abdullahoğlu 1304 doğumlu **Mustafa Karabulut**un ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 10/5/1939 tarih ve 1702/1462 sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini ve değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 29/12/1939, s.4397)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1161 sayılı Karar metni ile buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı verilmesi tarihi arasında 7 ay, 15 gün süre geçmiştir.

*- 1161 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 11/12/1939 tarih ve Esas No. 3/167, Karar No. 14 sayılı Mazbatasına göre,** mahkumun suç teşkil eden eylemi şöyle özetlenmiştir:*

"Mustafa Karabulut'un Çorlu'da kasaplık eden Süleyman'da fazla para

olduğunu anlayarak takip ettiği ve Lüleburgaz'la istasyonu arasında geceleyin kafasına büyük bir taş vurmak suretiyle öldürdüğü ve parasını aldığı sabit görülerek mahkemece ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır".

- Mazbatada hükmün dayanağı olan Yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbatada, Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesinin hüküm tarihi de (11/04/1939) gösterilmiştir.

- Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hükmü Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi 10/05/1939 tarih ve 1702/1462 sayılı ilamı ile onamıştır. Anlaşıldığı üzere, hüküm tarihi ile hükmün onanması tarihi arasında bir ay gibi kısa bir süre geçmiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 11/12/1939 tarihli mazbatası ***Meclisin 25/12/1939 tarihli 17. İnikadının*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Bu oturum saat 15.00'de Dr. Mazhar Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.33'de kapanmıştır. 33 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında 1'i infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oya koymuştur. Toplam bir iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 7, İçtima 1, 1 Kanunuevvel 1939 tarihli sekizinci inikattan 29 Kanunuevvel 1939 tarihli on dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1940, sf:118 ve zaptın sonuna ekli 24 Sıra sayılı basmayazı)***

Genel tablo: 1939

Toplam infaz kararı sayısı	54 (İlk Karar No. 1071; son Karar No. 1161)	
Toplam mahkum sayısı	62	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	5.1	
Mahkumların cinsiyeti	58 erkek ve 4 kadın (Karar No. 1089, No. 1103, No. 1116 ve No. 1123)	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 1089; No. 1096; No. 1112; No. 1118; No. 1119; No. 1121; No. 1124; No. 1148 (2'şer mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	1071	-
	1072	-
	1074	-
	1075	-
	1076	-
	1077	-
	1088	2 ay, 29 gün
	1089	4 ay, 27 gün
	1091	7 ay, 18 gün
	1094	4 ay, 12 gün
	1095	23 ay, 27 gün
	1096	6 ay, 6 gün
	1097	Tahmini 6-7 ay
	1099	Tahmini 6-7 ay
	1100	4 ay, 23 gün
	1101	13 ay, 3 gün
	1102	-
	1103	-
	1104	-
	1105	8 ay, 6 gün
	1106	12 ay, 26 gün
	1107	14 ay, 5 gün
	1109	11 ay, 21 gün
	1110	Tahmini 7-8 ay
	1111	16 ay, 4 gün
	1112	8 ay, 8 gün
	1113	12 ay
	1114	9 ay, 22 gün
	1116	9 ay, 27 gün
	1117	4 ay, 23 gün
	1118	4 ay, 25 gün
	1119	7 ay, 8 gün
	1120	8 ay, 23 gün
	1121	6 ay, 18 gün
	1122	10 ay, 6 gün
	1123	7 ay, 4 gün
	1124	2 ay, 18 gün
	1126	26 ay, 28 gün
	1127	6 ay, 10 gün

Tablo 1939'un devamı

Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	1128	12 ay, 7 gün	
	1130	2 ay, 16 gün	
	1131	6 ay, 13 gün	
	1140	1 ay, 18 gün	
	1141	Tahmini 1-2 ay	
	1142	1 ay, 21 gün	
	1143	4 ay, 8 gün	
	1144	1 ay, 21 gün	
	1148	8 ay, 10 gün	
	1149	7 ay	
	1150	8 ay, 5 gün	
	1151	5 ay, 24 gün	
	1159	8 ay	
	1160	8 ay, 9 gün	
	1161	7 ay, 15 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1071	1320 (1904)	35
	1072	1314 (1898)	41
	1074	1325 (1909)	30
	1075	1309 (1893)	46
	1076	1328 (1912)	27
	1077	1316 (1900)	39
	1088	1324 (1908)	31
	1089	1. mahkum: 1310 (1894) 2. mahkum: 1330 (1914)	1. mahkum: 45 2. mahkum: 25
	1091	1316 (1900)	39
	1094	1317 (1901)	38
	1095	1315 (1899)	40
	1096	1. mahkum: 1327 (1911) 2. mahkum: 1327 (1911)	1. mahkum: 28 2. mahkum: 28
	1097	1314 (1898)	41
	1099	1315 (1899)	40
	1100	1317 (1901)	38
	1101	1326 (1910)	29
	1102	1327 (1911)	28
	1103	1325 (1909)	30
	1104	1329 (1913)	26
	1105	1322 (1906)	33
	1106	1331 (1915)	24
	1107	1329 (1913)	26
	1109	1318 (1902)	37
	1110	1325 (1909)	30
	1111	1331 (1915)	24

Tablo 1939'un devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	1112	1. mahkum: 1317 (1901) 2. mahkum: 1322 (1906)	1. mahkum: 38 2. mahkum: 33
	1113	1327 (1911)	28
	1114	1325 (1909)	30
	1116	1314 (1898)	41
	1117	1330 (1914)	25
	1118	1. mahkum: 1324 (1908) 2. mahkum: 1315 (1899)	1. mahkum: 31 2. mahkum: 40
	1119	1. mahkum: 1316 (1900) 2. mahkum: 1316 (1900)	1. mahkum: 39 2. mahkum: 39
	1120	1315 (1899)	40
	1121	1. mahkum: 1317 (1901) 2. mahkum: 1318 (1902)	1. mahkum: 38 2. mahkum: 37
	1122	1328 (1912)	27
	1123	1331 (1915)	24
	1124	1. mahkum: 1330 (1914) 2. mahkum: 1305 (1889)	1. mahkum: 25 2. mahkum: 50
	1126	1289 (1873)	66
	1127	1316 (1900)	39
	1128	1320 (1904)	35
	1130	1323 (1907)	32
	1131	1298 (1882)	57
	1140	1324 (1908)	31
	1141	1324 (1908)	31
	1142	1327 (1911)	28
	1143	1324 (1908)	31
	1144	1316 (1900)	39
	1148	1. mahkum: 1301 (1885) 2. mahkum: 1327 (1911)	1. mahkum: 54 2. mahkum: 28
	1149	1303 (1887)	52
	1150	1317 (1901)	38
	1151	1321 (1905)	34
	1159	1329 (1913)	26
	1160	1319 (1903)	36
	1161	1304 (1888)	51

Tablo 1939'un devamı

Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 1106; No. 1111; No. 1123 – 24 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 1126 – 66 yaşında ve No. 1131 – 57 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	35.3
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Adapazarı; Afyonkarahisar (2); Ankara; Aydın (3); Balıkesir (2); Bergama (5); Burdur (3); Burhaniye; Çanakkale; Çorum; Denizli; Erzincan; Gaziantep (2); Giresun (2); İstanbul; Kars; Kayseri; Kırklareli (4); Konya; Malatya; Manisa (2); Muğla; Niğde (3); Rize (2); Samsun; Sivas; Şebinkarahisar; Trabzon; Uşak (2); Urfa; Vezirköprü; Zonguldak (3)
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 49; Nahiye/ilçe/il: 13
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok

1941 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 375

1. Reşadiye'nin Soğukpınar Mahallesinden Melhemoğullarından İbrahimoğlu Aşçı Ali Çağlar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında.....375

Karar No: 1212 28/03/1941 375

2. Demirci'nin Azizbey Köyünden Halil İbrahimoğlu Veli Acar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 376

Karar No: 1213 31/03/1941 376

3. Eleşkirt'in Çeli Köyünden Koçakoğullarından Selimoğlu Namaz Koçağın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 377

Karar No: 1214 31/03/1941 377

4. Geyve'nin Maksudiye Köyünden Caferoğlu Hasan Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 378

Karar No: 1215 02/04/1941 378

5. Korkuteli Kazasının Karabayır Köyünden Ahmedoğlu İsmail Dede'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 379

Karar No: 1216 02/04/1941 379

6. Of Kazasının Yaranoz Köyünden Deli İbrahimoğullarından Sadullahoğlu Mustafa Korkmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 380

Karar No: 1217 04/04/1941 380

7. Söke'nin Konak Mahallesinden Karabekiroğullarından Hüseyinoğlu Mehmed Gökgöz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 380

Karar No: 1218 04/04/1941 380

8. Bayındır'ın Yenice Mahallesinde mukim Aydınlıoğullarından Hüseyinoğlu Altındiş Mustafa Küçükaydınlı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında.....381

Karar No: 1219 07/04/1941 381

9. Trabzon'un Kemerkaya Mahallesinden Hacı İbrahimoğullarından Zaim diğer adı Saimoğlu Naci Erdiker'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 383

Karar No: 1220 07/04/1941 383

10. Akdağmağdeni'nin Emerek Köyünden Mustafaoğlu Şükrü İlbasmış'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 384

Karar No: 1221 09/04/1941 384

11. Rize'nin Çamlıbel Mahallesinden Şatıroğullarından İbrahimoğlu Mehmed Salımen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 385

Karar No: 1222 09/04/1941 385

12. Bigadiç'in Servi Mahallesinden Cellat Haliloğlu Kasım Afacan ile Kuyu Mahallesinden Mehmed Alioğlu Kara Mustafa Özkula'nın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 387

Karar No: 1224 11/04/1941 387

13. Muş'un Orgunos Köyünden Selimoğlu Cemil Yurgan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 388
Karar No: 1225 11/04/1941 388
14. Nizibin Kefericebel Köyünden Ali Osmanoğullarından Mehmedoğlu Davud Turgud'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 390
Karar No: 1226 14/04/1941 390
15. Ordu'nun Karacaömer Köyünden Gedikoğullarından Salihoğlu Asım Gediğin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 391
Karar No: 1227 14/04/1941 391
16. Sungurlu'nun Mehmedbeyli Köyünden Abdülganioğlu Hacı Osman Selçuk'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 392
Karar No: 1228 16/04/1941 392
17. Tokat'ın Sulusaray Köyünden İmamoğullarından Salihoğlu Hasan Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 394
Karar No: 1229 16/04/1941 394
18. Karadere'nin Geçitli Köyünden Hüseyinoğlu Ali Öztürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 396
Karar No: 1230 18/04/1941 396
19. Kayseri'nin Molu Köyünden Hasanoğlu Mehmed Bektaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 397
Karar No: 1231 18/04/1941 397
20. Çorum'un Alaca Kazasının Küre Köyünden Hüseyinoğlu Bayram Pur'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 398
Karar No: 1232 21/04/1941 398
21. Tarsus'un Alifakıh Köyünden Osmanoğlu Ali Rıza Çölgeçen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 399
Karar No: 1233 21/04/1941 399
22. Aksaray Kazasının Çardak Köyünden Mevlüdoğlu Kadir Aygün'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 400
Karar No: 1235 25/04/1941 400
23. Ürgüb'ün Dere Mahallesinden Mahmudoğlu Mehmed Altmış'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 400
Karar No: 1236 25/04/1941 400
24. Muradiye'nin Duavan Köyünden Mirzaoğlu Mehmed Yaylalı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 402
Karar No: 1237 28/04/1941 402
25. Afyonkarahisar'ın Çobanlar Nahiyesinden Bekiroğlu Süleyman Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 403
Karar No: 1247 18/06/1941 403

26. Çerkeş'in Ören Köyünden Bekiroğullarından İbrahimoğlu Mustafa Özdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 403
Karar No: 1248 18/06/1941 403
27. Sandıklı'nın Koçağzı Köyünden Karamolla oğullarından Süleymanoğlu Süleyman Akbulut'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 404
Karar No: 1250 20/06/1941 404
28. Terme'nin Gefri Köyünden Salih Çavuşoğlu Davut Gürler ve Ordu'nun Ebülhayır Nahiyesinin Sefercik Köyünden Osmanoğlu Ali Kaplan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 405
Karar No: 1251 20/06/1941 405
29. Çerkeş'in Dere Köyünden Kadıoğullarından Hüseyinoğlu Bahaddin Aksu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında 406
Karar No: 1252 23/06/1941 406
30. Gürün'ün Kirazlık Mahallesinden Ahmedoğlu Sait Yener'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 407
Karar No: 1257 15/09/1941 407
31. Mersin'in Mesudiye Mahallesinden Osmanoğlu Ahmed Cingöz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 417
Karar No: 1259 13/09/1941* 417
32. Palo'nun Haylan Köyünden Kasımoğullarından Ahmedoğlu Ali Özateş ile Ahmedoğlu Fettah Özateş'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 419
Karar No: 1263 12/12/1941 419
33. Lüleburgaz'ın Kayabeyli Köyünden Süleymanoğlu Hüsmen Haylaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 420
Karar No: 1264 24/12/1941 420
Genel tablo: 1941 422

1941 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Reşadiye'nin Soğukpınar Mahallesinden Melhemoğullarından İbrahimoğlu Aşçı Ali Çağlar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1212 **28/03/1941**

Yoğurtçu Mahmudu parasını almak kasdile ve taammüden öldürmekten suçlu Reşadiye Kazasının Soğukpınar Mahallesinden Melhemoğullarından İbrahimoğlu 1326 doğumlu Aşçı **Ali Çağlar'**ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 23/3/1939 tarih ve 212 esas 969 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 02/04/1941, s.4774)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1212 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 24 ay, 5 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin dosya Meclise ulaştıktan sonra karara bağlanmadan, Başvekaletin dosyayı geri çekme tezkeresi ile geri istenmiştir.

"Reşadiye'nin Soğukpınar mahallesinden Melhemoğullarından İbrahimoğlu Aşçı Ali Çağlar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başvekalet tezkeresi

B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine,

Adam öldürmekten dolayı ölüm cezasına mahkum bulunan ve kanuni merasimi yapılmak üzere evrakı 1.VIII.1939 tarih ve 4/6680 sayılı tezkere ile sunulmuş olan 1326 doğumlu Aşçı Ali Çağlar yaşının tashihi için Kırklareli hukuk mahkemesine müracaat etmiş olduğundan bu muhakeme neticesine göre icabı yapılmak üzere müstacelen iadesi Adliye vekilliğince istenilmekte olan adı geçen mahkuma ait evrakın iadesine müsaadelerini rica ederim.

Başvekil

Dr. Refik Saydam"

Yukarıda metni verilen Başvekalet tezkeresi, ***Meclisin 25/09/1939 tarihli 41. İnikadının*** *Birinci oturumunda Başkan tarafından okutulmuş ve Başkan, "Usulen iade ediyoruz" diyerek işlemi tamamlamıştır. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 5, İçtima F, 11 Eylül 1939 tarihli otuz dokuzun-***

cu inikattan 23 Teşrinievvel 1939 tarihli kırk beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:13.

- 1212 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 25/03/1941 tarih ve Esas No. 3/192, Karar No. 11 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"Helvacı ve yoğurtçu 1285 doğumlu Hurşit oğlu Mahmud'un hayli miktarda parası bulunduğunu ve Mahmud'un geceleri dükkan yalnız yattığını öğrenen Aşçı Ali Çağlar'ın Bayburtlu Mustafa ile birlikte 4.1.1935 Cumartesi gecesi saat 12 raddelerinde Mahmud'un dükkanını açtırarak içeri girdikleri ve bunlardan Aşçı Ali Çağlar'ın istediği yarım kilo kadaifi tartmakla meşgul olan Mahmud'u birden bire gırtlağına sarılarak boğmak suretiyle öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1212 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 25/03/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 28/03/1941 tarihli 33. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 20 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın Genel Kurula bir sunuşu dışında, biri infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 16, İçtima 2, 10 Mart 1941 tarihli yirmi altıncı inikattan 31 Mart 1941 tarihli otuz dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:49 ve zaptın sonuna ekli 90 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

2. Demirci'nin Azizbey Köyünden Halil İbrahimoğlu Veli Acar'ın ölüm cezasma çarptırılması hakkında

Karar No: 1213 **31/03/1941**

Demirci'nin Azizbey Köyünden Hatip Aliyi taammütle öldürmekten suçlu aynı köyden Ciharoğullarından Halil İbrahimoğlu 1323 doğumlu **Veli Acarın** ölüm cezasma mahkumiyeti hakkında Uşak Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 28/II/1940 tarih ve 3 esas 499 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini icab eden bir sebeb görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 04/04/1941, s.4776)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1213 sayılı Karara göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 13 ay ve 3 gün süre geçmiştir.

- 1213 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 26/03/1941 tarih ve Esas No. 3/872, Karar No. 12 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"Hatip Ali'yi bir dava hakkında görüşmek vesilesiyle köy mezarlığına celbederek orada kendisini tabanca ile vurup öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1213 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 26/03/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 31/03/1941 tarihli 34. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.40'da kapanmıştır. 40 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 16, İçtima 2, 10 Mart 1941 tarihli yirmi altıncı inikattan 31 Mart 1941 tarihli otuz dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:62 ve zaptın sonuna ekli 100 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

3. Eleşkirt'in Çeli Köyünden Koçakoğullarından Selimoğlu Namaz Koçağın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1214 **31/03/1941**

Eleşkirt Kazasının Çeli Köyünden Nebioğlu İzzet ve karısı Şehzadeyi kasten öldürmekten suçlu aynı köyden Koçakoğullarından Selim oğlu 1310 doğumlu Bekçi **Namaz Koçağın** ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Ağrı Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 28/II/1940 tarih ve 192 esas 501 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebeb görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 04/04/1941, s.4776)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1214 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 13 ay ve 3 gün süre geçmiştir.

- 1214 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 26/03/1941 tarih ve Esas No. 3/289, Karar No. 15 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

"25/11/1936 tarihinde bekçi hakkı olan yarım kot buğdayın verilmemesi yüzündün hasıl ettiği hiddet ve tehevvür saikasile Nebioğlu İzzet ile karısı Şehzade'yi aynı zaman ve mekanda ve bir kasti cürümünün mahsulü olarak evlerinin içinde biri birini takiben bıçakla yaralayarak öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1214 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 26/03/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 31/03/1941 tarihli 34. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.40'da kapanmıştır. 40 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 16, İçtima 2, 10 Mart 1941 tarihli yirmi altıncı inikattan 31 Mart 1941 tarihli otuz dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:62 ve zaptın sonuna ekli 98 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

4. Geyve'nin Maksudiye Köyünden Caferoğlu Hasan Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1215 **02/04/1941**

Adapazarı'nın Karaçomaklar Köyünden Hasan kızı Hediyeyi taammüden öldürmekten ve İsmailoğlu Topal Ömer'le Hüseyinoğlu Ömer'in taammüden öldürülmesinde ve Ayşe'nin katline teşebbüste İsmail'e muzaharette bulunmaktan suçlu Caferoğlu 1329 doğumlu **Hasan Yılmazın** ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Adapazarı Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 7/6/1939 tarih ve esas 1693 karar 1793 sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 08/04/1941, s.4779)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1215 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 21 ay, 25 gün süre geçmiştir.

- 1215 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 26/03/1941 tarih ve Esas No. 3/169, Karar No. 13 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum, "evvelce münasebette bulunduğu Hediye'yi taammüden öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- 1215 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 26/03/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 02/04/1941 tarihli 35. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 20 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,*

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:3 ve zaptın sonuna ekli 99 Sıra sayılı Basma yazı.)

---

5. Korkuteli Kazasının Karabayır Köyünden Ahmedoğlu İsmail Dede'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1216 **02/04/1941**

Korkuteli Kazasının Karabayır Köyünden Kamileyi öldürmekten suçlu aynı köyden Ahmedoğlu 1316 doğumlu **İsmail Dede**nin ölüm cezasma mahkumiyeti hakkında Antalya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 28/9/1939 tarih ve 2460 esas 2517 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 08/04/1941, s.4779)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1216 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 18 ay ve 5 gün süre geçmiştir.

*- 1216 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 26/03/1941 tarih ve Esas No. 3/191, Karar No. 14 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Ramazan kızı Kamile'nin zorla ırzına tecavüz ederek, cürümünü gizlemek ve suçun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak suretiyle kendisinin cezadan kurtulmasını temin için Kamile'yi bıçakla öldürüp, bunu müteakip topladığı odunları ateşleyip cesedini yakmak eyleminden" ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1216 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 26/03/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 02/04/1941 tarihli 35. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 20 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:3 ve zaptın sonuna ekli 97 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

6. Of Kazasının Yaranoz Köyünden Deli İbrahimoğullarından Sadullahoğlu Mustafa Korkmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1217 **04/04/1941**

Of Kazasının Yaranoz Köyünde kayınvalidesi Nefiyeyi taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Deli İbrahim oğullarından Sadullahoğlu 1330 doğumlu **Mustafa Korkmaz**ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Trabzon Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 25/5/1939 tarih ve 1633 karar 1944 esas sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini icap eden bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/04/1941, s.4780)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1217 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 22 ay ve 9 gün süre geçmiştir.

*- 1217 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 26/03/1941 tarih ve Esas No. 3/170, Karar No. 16 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, "aralarında mevcut geçimsizlik ve husumet sebebiyle, Nefiye'yi tabanca ile ve taammüden öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- 1217 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 26/03/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 04/04/1941 tarihli 36. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.55'de kapanmıştır. Yaklaşık bir saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:11 ve zaptın sonuna ekli 95 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

7. Söke'nin Konak Mahallesinden Karabekiroğullarından Hüseyinoğlu Mehmed Gökgöz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1218 **04/04/1941**

Söke Kazasının Yurtan Köyünden Veli karısı Meryemi parasına tamaan öldürmekten suçlu mezkur kazanın Konak Mahallesinden Karabekir oğullarından Hüseyin oğlu 1308 doğumlu **Mehmed Gökgöz**ün ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Aydın Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz

Mahkemesinin 5/7/1939 tarih ve 1971 esas 2056 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebeb görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 09/04/1941, s.4780)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1218 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 20 ay, 29 gün süre geçmiştir.

- 1218 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 26/03/1941 tarih ve Esas No. 3/262, Karar No. 17 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

> "Yurtan köyünden Veli karısı Meryem'in parasını çalmaktan aranmakta olan Mustafa Ali'nin mezburenin daha fazla parası olduğunu Mehmet Gökgöz'e haber vermesi üzerine bunlardan Mehmet Gökgöz hadise gecesi Mustafa Ali'yi Meryem'in evi civarında gözcü bıraktıktan sonra kendisi pencereden evin içine girerek yatağında yatmakta olan Meryem'in nukudu mevcudesini gasbetmek için odanın içinde bulunan kilim ve saire gibi eşyayı üzerine yığmak ve bastırmak suretiyle mezbureyi kasten öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1218 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 26/03/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 04/04/1941 tarihli 36. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.55'de kapanmıştır. Yaklaşık bir saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:11 ve zaptın sonuna ekli 96 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

8. Bayındır'ın Yenice Mahallesinde mukim Aydınlıoğullarından Hüseyinoğlu Altındiş Mustafa Küçükaydınlı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1219 **07/04/1941**

Abdullah Naci'yi öldürmekten suçlu 1325 doğumlu **Altındiş Mustafa Küçükaydınlının** ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 21/12/1939 tarih ve 3246 esas ve 3266 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasi-

ye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/04/1941, s.4782)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1219 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 15 ay, 16 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin dosya Meclise ulaştıktan sonra karara bağlanmadan, Başvekaletin dosyayı geri çekme tezkeresi ile geri istenmiştir.

"Bayındır'ın Yenice mahallesinden Aydınoğullarından Hüseyin oğlu Altındiş Mustafa'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başvekalet tezkeresi

B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yağma etmek ve bunu kolaylaştırmak için adam öldürmekten suçlu 1325 doğumlu Aydınoğullarından Hüseyin oğlu Altındiş Mustafa'nın ölüm cezasına çarptırılmasına dair olup Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince kanuni merasimi tamamlanmak üzere 4.XII.1936 tarihli ve 6/6680 sayılı tezkere ile Yüksek makamlarına sunulmuş olan dosyanın Adliye Vekilliğinden bu kerre yazılan ve sureti bilesi sunulan tezkeresinde yazılı sebeplerden dolayı iadesine müsaadelerini rica ederim.

Başvekil vekili

Dr. Refik Saydam"

*Yukarıda metni verilen Başvekalet tezkeresi, Meclisin 28/05/1937 tarihli 67. İnikadının Birinci oturumunda Başkan tarafından okutulmuş ve Başkan, "Usulen iade edildi" diyerek işlemi tamamlamıştır. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Cilt 18, İçtima 2, 3 Mayıs 1937 tarihli elli dördüncü inikattan 31 Mayıs 1937 tarihli altmış dokuzuncu inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1937, sf:350.***

*- 1219 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 31/03/1941 tarih ve Esas No. 3/241, Karar No. 20 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"vaka gecesi İzmir'den Ödemiş'e giden şoför Hasan idaresindeki kamyonun Büründüncük mevkiine yaklaştığı sırada yolun her iki tarafında pusu kurmuş olan suçlulardan Altındiş Mustafa Küçükaydınlı ile Ekrem Rait ve İsmail'in silah atarak kamyonu durdurdukları ve bunlardan Altındiş Mustafa'nın ahzügasp fiilini teshil maksadile kamyona doğru attığı tabanca kurşununun kamyon içinde bulunan Abdullah Naci'yi öldürme" eyleminden ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1219 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 31/03/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 07/04/1941 tarihli***

***37. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Yarım saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine kısa bir görüşme olmuştur.*

*- **Mitat Aydın (Trabzon)** - "Efendim, esbabı mucibe mazbatasında taammüden değil, sırf durdurmak ve korkutmak maksadile kurşun atılmış olduğu ve bununla da birisinin öldürülmüş bulunduğu kaydediliyor. Bu, doğrudan doğruya ölüm cezasını istilzam eden bir suç mudur? Taammüden olmadığına göre, ve biz bazı taammüden katil ika edenleri bile affettiğimiz halde bunun niçin idam cezasını istilzam ettiğini anlamak isterim."*

*- **Adliye Encümeni adına Şinasi Devrin (Zonguldak)** - "Efendim, ölüm cezasına mahkum suçlu, şekavet kastı ile ve soymak için kamyon üzerine hücum etmiştir ve bu itibarla kanunu cezanın muayyen maddesi mucibince ölüm cezasına çarptırılmıştır."*

*- **Mitat Aydın**- "Yani birisi soyguculuk yapmak için bir kurşun atsa ve bu tesadüfen bir adam öldürse mutlak olarak ölüm cezası mı verilmek lazımdır. Taammüt yoktur."*

*- **Şinasi Devrin**- "Bu, ceza kanununda muayyen bir suçtur. Bunun hakkında mahkemece verilen kararlar 20-30 sayfadır. Bunların aynen mazbataya geçirilmesinde bittabi hiçbir fayda olmamak itibariyle biz mazbatamızda kısaca zikretmiş bulunuyoruz."*

*- **Mitat Aydın**- "Raporda başka şekilde yazılmış da onun için arz ettim."*

*- **Şinasi Devrin**- "Raporda da başka şekilde yazılmamıştır. Soyguculuk zımnında yapıldığı tebarüz ettirilmiştir. Müsaade ederseniz orasını aynen okuyayım" demiş ve mazbatanın yukarıya alıntılanan kısmını okumuştur.*

*- **Reis**- "Mazbatayı reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler. Kabul edilmiştir."*

*Toplam 5-6 dakika süren bu görüşme sonucunda mazbata oylanarak kabul edilmiştir. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:20-21 ve zaptın sonuna ekli 105 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

9. Trabzon'un Kemerkaya Mahallesinden Hacı İbrahimoğullarından Zaim diğer adı Saimoğlu Naci Erdiker'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1220 **07/04/1941**

Saim çocuğu öldürmekten suçlu Trabzon'un Kemerkaya Mahallesinde mukim Hacı İbrahim oğullarından Zaim diğer adı Saimoğlu 1322 doğumlu **Naci Erdiker**in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Trabzon Ağır Ceza Mah-

kemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 18/4/1940 tarih ve 1026 esas ve 1082 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/04/1941, s.4782)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1220 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 11 ay, 19 gün süre geçmiştir.

*- 1220 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 26/03/1941 tarih ve Esas No. 3/305, Karar No. 18 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"1935 senesi Ağustosunun 8 nci günü şeker fabrikası cihetinden muallim mektebi istikametine geldiği sırada tesadüf ettiği ve öteden beri her rast geldikçe para vererek alıştırdığı yedi yaşındaki Saim'i çağırıp kendisine para verdikten sonra boş bir hana götürerek orada diğer suç ortakları ile birlikte çocuğun ırzına geçmek ve bunu müteakip bu cürümü gizlemek ve suçun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak ve kendisini cezadan kurtarmak maksadı ile adı geçen Saim çocuğu kablo teli ile boğmak suretiyle öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1220 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 26/03/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 07/04/1941 tarihli 37. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Yarım saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:21 ve zaptın sonuna ekli 94 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

10. Akdağmağdeni'nin Emerek Köyünden Mustafaoğlu Şükrü İlbasmış'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1221 **09/04/1941**

Akdağmağdeni'nin Tatlı Köyünden Sarı Memedi Ankarada Bendderesinde ikamet ettiği kulübede parasına tamaan öldürmekten suçlu Akdağmadeninin Emerek Köyünden İbrahimoğullarından Mustafaoğlu 1328 doğumlu **Şükrü İlbasmış**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Ankara Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 26/12/1939 tarih ve 2085

esas ve 3312 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 15/04/1941, s.4785)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1221 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 15 ay, 13 gün süre geçmiştir.

*- 1221 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/238, Karar No. 23 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Ankara'da Bendderesi civarında Bekir Çavuşa ait Taşocaklarında müteahhit bulunan Sinan hesabına taş nakleden kamyonda beraber çalıştığı ve Bendderesinde kain barakada birlikte ikamet etmekte olduğu Akdağmağdeninin Tatlı köyünden Sarı Memedi parasına tamaen boğazını sıkmak ve başını taşla ezmek suretile öldürmek ve cesedi o civarda bir çukura saklamak ve öldürmek fiilinin ikamından sonra maktulün üzerinde çıkan 30 lirayı almak" eyleminden ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1221 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 09/04/1941 tarihli 38. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:28 ve zaptın sonuna ekli 112 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

11. Rize'nin Çamlıbel Mahallesinden Şatıroğullarından İbrahimoğlu Mehmed Salımen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1222 **09/04/1941**

Rize'de Çembercioğullarından Zikrullah ile Hudoğullarından Şehbenderoğlu Hasanı taammüden öldürmekten suçlu Rize'nin Çamlıbel Mahallesinden İbrahimoğlu 1329 doğumlu **Mehmed Salımen**'in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Rize Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 13/12/1939 tarih ve 3432 esas ve 3410 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini istilzam eden bir se-

bep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 15/04/1941, s.4785)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1222 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 15 ay, 26 gün süre geçmiştir.

- 1222 sayılı Karara ilişkin olarak bu dosyanın ***Meclisten geri çekilmesine ilişkin Başvekalet tezkeresi, Meclisin 03/05/1939 tarihli 7. İnikadının*** *Birinci Oturumunda okutulmuştur. Başvekalet tezkeresi şöyledir:*

"Büyük millet Meclisi Yüksek Reisliğine,

Çok aceledir

9.III.1939 tarih ve 4/1696 sayılı tezkereye ektir:

Taammüden iki adamı öldürmekten suçlu Şatıroğullarından İbrahimoğlu 1329 doğumlu Memed Salimin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Rize Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince tasdik edilerek Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince icabı yapılmak üzere Yüksek makamınıza sunulmuş olan evrakın, bu kere Adliye Vekilliğinden alınan ve bir sureti ilişik olarak takdim olunan 25.IV.1939 tarih ve 154/67 sayılı tezkere ile iadesi talep edilmektedir.

Bu evrakın iadesine müsaade buyurulmasını arz ederim.

Başvekil

Dr. R. Saydam"

Yukarıda metni verilen tezkerenin okutulmasından sonra Oturum Başkanı "Ittılaınıza arz olunur" diyerek işlemi tamamlamıştır. Bkz., ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1939 tarihli yedinci inikattan 30 Mayıs 1939 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:3.***

- 1222 sayılı Karara ilişkin ***05/08/1939 tarihli ve TBMM Yüksek Reisliğine hitaplı Başvekalet tezkeresinde,*** *hükümlüye "ait evrakın, deliliği iddia olunan mahkumun muayenesi için Adliye Vekilliğinin talebi üzerine geri alındığı ve istihsal edilen ve dosyasına konulan muayene raporile deli olmadığı anlaşıldığı" ve bu hususiaki Adliye Vekilliği tezkeresinin de ilişik bulunduğu yazılıdır. Nitekim,* ***04/08/1939 tarihli Adliye Vekilliğinin Başvekalete hitaben yazılmış tezkeresinde,***

"Mehmet Salmen'in Adli tıp işlerince yapılan müşahede ve muayenesi neticesinde halen uzvi, asabi ne de ruhi hiçbir hastalığı olmadığına ve suçun işleniş tarzında hiçbir marazi vasıf bulunmadığına ve merkumun ne şimdi ne de suçun işlendiği zamanda Ceza kanununun 46, 47 nci maddelerinde yazılı şekilde bir akıl hastalığı ile malul olduğunu ispata medar olacak fenni delil bulunmadığına dair verilen 30/06/1939 gün ve

485/14650 sayılı rapor hüküm evrakı meyanına konularak birlikte takdim kılınmıştır"denilmektedir.

- 1222 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 31/03/1941 tarih ve Esas No. 3/143, Karar No. 19 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"bir arazi işinden mütevellit husumet sebebile Zikrullah'ı öldürmeyi tasarlayıp vaka gecesi Kadir'in evinde yapılan toplantıda bulunan eşhas üzerine ansızın silah boşaltarak bunlardan Zikrullah ile Hasan'ı yaralayıp öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1222 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 31/03/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 09/04/1941 tarihli 38. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:28-29 ve zaptın sonuna ekli 104 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

12. Bigadiç'in Servi Mahallesinden Cellat Haliloğlu Kasım Afacan ile Kuyu Mahallesinden Mehmed Alioğlu Kara Mustafa Özkula'nın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1224 **11/04/1941**

Balıkesir'in Bigadiç Köyünden Öğretmen Ahmedoğlu Aksunun üç buçuk yaşındaki kızı İlter'i, birlikte taammüden öldürmekten suçlu Bigadiç'in Servi Mahallesinden Cellat Haliloğlu 1330 doğumlu **Kasım Afacan** ile Bigadiçin Kuyu Mahallesinden 1332 doğumlu **Kara Mustafa Özkula**nın ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 13/6/1939 tarih ve 992 esas ve 1802 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebeb görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1941, s.4787)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1224 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 21 ay, 18 gün süre geçmiştir.

- 1224 sayılı Kararda ilgi çeken bir özellik, mahkumlardan Kasım Afacan'ın, Cellat Halil isimli ya da lakablı bir kişinin oğlu olmasıdır. Bu ismin/lakabın maddi bir temeli ya da geçmişi varsa, bunun mahkumun kişiliği üzerinde nasıl bir etki yaptığı sorusu sorulabilir. Bu olayda, cinayete yol açan olayların ortaya çıkış nedeni ve şekli de, cinayetin işleniş tarzı da dikkati çekmektedir.

- 1224 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/242, Karar No. 24 sayılı Mazbatasına göre****, mahkumlar,*

"Öğretmen Nazif'in üç buçuk yaşındaki çocuğu İlter ile Ümmü'nün çocuğu Nihal arasında oyun esnasında vukua gelen geçimsizlik ve kavga yüzünden anaları arasında hasıl olan gerginliğin bütün aile efradına sirayet etmesi üzerine intikam almaya karar veren Kasım Afacan, Öğretmen Nazif'in akrabasından Hatice'nin Ali'ye verilmesinden münfeil olan Kara Mustafa ile teşriki faaliyet ve mesai ederek İlter çocuğu bakkaldan aldırmak, beş kuruşluk şeker ile evine celp ve herkesin uyuduğu bir sırada ahırda kazdığı çukur başında bıçağı çocuğun boynuna sürtmek suretiyle kesmek ve bu anda çocuğun ayaklarını tutan Kara Mustafa'nın ölmemiş olan masumun vücuduna bıçak saplamak ve bu suretle Kasım Afacan'la Kara Mustafa Özkula'nın ayni kasdi cürüm ile çocuğu taammüden öldürmek" suçunu işlemekten ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- 1224 sayılı Kararda ve Encümen mazbatasında verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 11/04/1941 tarihli 39. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 16.20'de kapanmıştır. 1 saat 20 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:34 ve zaptın sonuna ekli 113 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

13. Muş'un Orgunos Köyünden Selimoğlu Cemil Yurgan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1225 **11/04/1941**

Muş'un Orgunos Köyünden Yakuboğlu Halili taammüden öldürmekten suçlu Selimoğlu 1327 doğumlu **Cemil Yurgan**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Muş Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 15/9/1939 tarih ve 1612 esas ve 1471 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep

görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 17/04/1941, s.4787)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1225 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 18 ay, 16 gün süre geçmiştir.

- 1225 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/166, Karar No. 26 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

"kardeşi Beşir'in katlinden dolayı Yakupoğlu Halil ve kardeşi Nazir'e karşı beslediği husumet sebebiyle vaka günü kardeşi Emin ile birlikte kendi evlerini pusu ittihaz ederek oradan geçmekte olan Halil ve Nazir üzerine silahlarile ateş etmek ve bunu müteakip suçlulardan Cemil Yurgan, yaralanıp yere düşen Halil namı diğer Halloyu başını balta ile ezmek suretiyle öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Anlaşıldığı üzere, bu olayda kan gütme saiki bulunmaktadır.

- 1225 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

1225 sayılı Karara ilişkin ***02/10/1939 tarihli Başvekalet tezkeresinde,*** *diğer tezkerelerde rastlanılmayan dikkate değer bir açıklama yer almaktadır. Şöyledir:*

"...Cemil Yurga, Muş Ağır ceza mahkemesince ölüm cezasına mahkum edilerek bu hükmün tasdikine ve mahkumun kardeşi...Emin Yurga hakkındaki hükmün de bozulmasına Temyiz mahkemesince karar verilmiş olduğundan, Emin Yurga hakkında yeniden duruşma yapılabilmek üzere Cemil Yurga hakkında Büyük Millet Meclisince gereken muamelenin bir an evvel yapılması Adliye vekilliğinden alınan 30/09/1939 tarihli ve 341/271 sayılı tezkerede bildirilmiş ve bu işe ait ilam ve evrak ilişik olarak sunulmuştur. Gereğinin yapılmasına ve neticesinin bildirilmesine müsaadelerini arz ederim.

Başvekil, Dr. R. Saydam"

Gerek Adalet Bakanlığının gerekse Başbakanlığın ilgili yazılarında, suçlulardan Emin Yurga hakkında yeniden duruşma yapılabilmesi için, Cemil Yurga'nın ölüm cezasının infaz edilip edilmemesi hususunda Meclisin bir an önce işlem yapmasını talep etmesi, hem mutat bir uygulama değildir, hem Meclisi bir tür yönlendirme mahiyetindedir, hem de asıl Cemil'in infazı ile Emin'in yeniden yargılanması arasında nasıl bir hukuki bağ kurulabileceği belirsizdir. Hatta tam tersine, Emin'in durumu netleşene dek Cemil'in cezasının infazının, eğer infaz iradesi çıkacaksa ki çıkmıştır, ertelenmesi ya da askıya alınmasının daha isabetli olabileceği izlenimi edinilmektedir.

- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 11/04/1941 tarihli***

39. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 16.20'de kapanmıştır. 1 saat 20 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:34-35 ve zaptın sonuna ekli 114 Sıra sayılı Basma yazı.)

---

14. Nizibin Kefericebel Köyünden Ali Osmanoğullarından Mehmedoğlu Davud Turgud'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1226 **14/04/1941**

Nizibin Kefericebel Köyünden Haliloğlu Nasan ile Hüseyinoğlu Abdullah'ı taammüden öldürmek maddesinden suçlu aynı köyden Ali Osman oğullarından Mehmedoğlu 1327 doğumlu **Davud Turgud**'un ölüm cezasma mahkumiyeti hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 26/1/1940 tarih ve 157 esas ve 193 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 19/04/1941, s.4789)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1226 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 14 ay, 18 gün süre geçmiştir.

*- 1226 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/244, Karar No. 22 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "aralarında mevcut husumet sebebiyle Abdullah ile Nasan'ı taammüden öldürmek ve Mustafa Kahya'yı da taammüden öldürmeğe tam derecede teşebbüs etmekten" ötürü ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1226 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 14/04/1941 tarihli 40. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.55'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci**

inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:56 ve zaptın sonuna ekli 116 Sıra sayılı Basma yazı.)

---

15. Ordu'nun Karacaömer Köyünden Gedikoğullarından Salihoğlu Asım Gediğin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1227 **14/04/1941**

Ordunun Karacaömer Köyünden Vereboğlu Mehmedi taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Gedikoğullarından Salihoğlu 1318 doğumlu **Asım Gediğin** ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Ordu Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 17/6/1940 tarih ve 1105 esas ve 1071 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 19/04/1941, s.4789)

Derleyenin notu: TBMM'nin 1227 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 9 ay, 17 gün süre geçmiştir.

*- 1227 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/334, Karar No. 25 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "kardeşini öldürmüş olan Vereboğlu Mehmedi öldürmeyi tasarladığı, ancak evvelce ika eylediği müteaddit suçlardan dolayı tevkif ve hapsedilmiş olduğundan kardeşinin ölüm tarihinden hadise tarihine kadar Mehmedi takip ve öldürmek fırsatını elde edememiş olduğu ve nihayet hapishaneden tedavi edilmek üzere nakledildiği memleket hastanesinden kaçarak bir müddet takibattan kurtulmak için ötede beride dolaştıktan sonra 23/01/1935 Çarşamba günü Mehmedin Karacaömer köyündeki dükkanına giderek namaz kılmakta olduğunu müşahede etmesi üzerine namazın ikmalini müteakip elinde bulunan barabellum tabancasile üzerine altı defa ateş etmek suretiyle Mehmedi taammüden öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Anlaşıldığı üzere, bu olayda kan gütme saiki bulunmaktadır.

- 1227 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 14/04/1941 tarihli 40. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.55'de kapanmıştır. 55 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde görüşülmüştür. Görüşü-*

len maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:56-57 ve zaptın sonuna ekli 115 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

16. Sungurlu'nun Mehmedbeyli Köyünden Abdülganioğlu Hacı Osman Selçuk'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1228 **16/04/1941**

Sungurlu'nun Mehmedbeyli Köyünden Musa kızı Ayşeyi öldürmek maddesinden suçlu aynı köyden Abdülganioğlu 1329 doğumlu **Hacı Osman Selçuk**'un ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Çorum Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 26/1/1940 tarih ve 76 esas, 81 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/04/1941, s.4790)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1228 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 14 ay, 20 gün süre geçmiştir.

- 1228 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/263, Karar No. 21 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

> "on iki yaşında bulunan Musa kızı Ayşe'nin ırzına geçerek kızlığını bozduktan sonra suçunu gizlemek ve delillerini ortadan kaldırmak maksadı ile adı geçen Ayşe'yi balta ile öldürmek eyleminden" ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1228 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir. Bu husus, aşağıda gösterildiği üzere, dosyanın Mecliste görüşülmesi sırasında Encümene yönelik bir temennisinin dile getirilmesine yol açmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/04/1941 tarihli 41. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.37'de kapanmıştır. Bir buçuk saat kadar süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşunun yanı sıra, ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine kısa süren bir görüşme olmuştur.*

*- **Bursa milletvekili Nevzat Ayas**- Ayas, Encümen mazbatalarının, sadece Anayasa (md.26)'ya atıf yaparak bir şekil halini aldığını belirttikten sonra,*

"Şüphesiz Adliye encümenimiz her mevzuu etraflı bir surette tetkik ediyor. Biz de ona itimaden infaz hükmünü kabul ediyoruz. Yalnız bütün Meclis, ayrı ayrı hakkı kazaya iştirak ettiğimiz için bendeniz Adliye encümenimizden bir temennide bulunacağım: Hadiseyi, cinayeti tasvir ederken bu hadisenin ceza kanununda taalluk ettiği maddeyi de tasrif etmelerini, kanun hükmü ile hadise arasındaki münasebeti tespit etmelerini rica edeceğim. Hiç olmazsa hükmümüzü verirken vazıı kanun namına kanunun hangi hükmüne istinaden hüküm verildiğine muttali olalım."

Ayas ikinci husus olarak şunu söylemiştir:

"Bu mazbatalardaki ölüm cezası ile ferdi mesuliyet icabına göre bir vatandaşın hayatına nihayet verilmektedir. Bu günkü kanunlar ferdi hürriyet ve mesuliyete müstenittir. İptidai cemiyetlerde görülen içtimai mesuliyetten bugünkü kanunlarda ancak iz kalmıştır. Fakat içtimai mesuliyet büsbütün de zail olmuş değildir. Ve **Hükümetin vazifeleri arasında suçların, bilhassa cinayet nevinden olan ağır suçların önlenmesi için bazı tedbirler alınması ve mümkün olduğu kadar bunları asgari hadde indirmek, mani tedbirler almak da vardır...Meselenin bir de bu bakımdan mütalaası lazım geldiğini bilvesile arz etmek istiyorum."**

Ayas görüşülen dosyaya ilişkin mazbatayı okuyarak,

"Bu suretle ferdi mesuliyete göre ceza verilmiş oluyor. Fakat bunun içtimai amillerini araştırmak da lazımdır. Bu da Hükümetin vazifesinden hariç bir şey değildir. Hükümet tabii bu vazifesini ifa ederken rasgele davranacak değildir. Bununla uğraşacak teşekküller ve müesseseler vardır. Üniversite vardır ve orada bu mevzu üzerinde uğraşacak kürsüler mevcuttur. Sosyoloji kürsüsü gibi. Bu vesile ile şunu arz etmek istiyorum ki, bu türlü hadiselerde Adliye vekaleti işi intaç etmekle vazifesini yapmış olur, fakat cemiyetin ve Hükümetin vazifesi bitmez. Ya arz ettiğim teşkilat, yahut bu işle meşgul sosyologlar bu mevzua ait bütün malumatı, vesaiki toplarlar, çalışırlar, ve aldıkları neticei mesaiyi istatistiklerle birlikte neşrederler. Hükümet de ona göre alacağı tedbirlerde tenevvür etmiş olur..."

- Zonguldak milletvekili ve Adliye Encümeni adına Şinasi Devrin- *Devrin konuşmasında, "Encümenin tetkikatı yalnız şekle inhisar etmemektedir, her hadisenin en ufak teferruatını dahi tetkik etmektedir" demiştir. Devrin,*

"dosyalar birden bire Encümende müzakereye vazedilmez. Evvelce Encümence bunu tetkik için tavzif edilen arkadaş bu dosyaları alır, icabında evine götürür, onu baştan aşağı tetkik eder ve Encümene raporte eder. Bu arkadaşın şifahi raporu üzerine Encümen ayrıca tamikına lüzum gördüğü noktalar varsa, bunu tamik ve tetkik eder ve icap ederse dosyaya müracaatla, dosya muhteviyatını okur ve tam bir kanaat hasıl ettikten sonra ölüm cezasının infaz veya ademi infazı hakkında bir karar verir..." *demiştir. Devrin, mazbatalarda daha ayrıntılı bilgi vermenin mümkün olmadığını da belirtmiştir.*

- Ayas- "Bendeniz maruzatımda Adliye encümenini mazbatalarında tafsilata girişmesi ricasında bulunmadım...Bunun esasen ameli bir

kıymeti de olamaz. Bendenizin ricam, tasvir edilen cinayetle, bu cinayetin tekabül ettiği ceza kanunu maddesini mazbatada karşılaştırılmış görmekten ibarettir...Bu Adliye encümenine bir külfet teşkil etmez, hadise ile kanun hükmünün nasıl karşılaştırılmış olduğunu bize göstermiş ve anlatmış olur. *Tafsilat istemedim. Bu, esasen beklenmez ve istenmez, kabiliyeti tatbikiyesi de yoktur. Eğer bu noktada mutabık kalırsak Adliye encümeni mazbatalarında bundan sonra bu temenni nazari itibara alınabilir. (Reye sesleri)"*

- Eskişehir milletvekili Emin Sazak- "Bu kürsüden, memlekete filen bilvasıta, bila vasıta ihanet edenleri dahi affettik. Bilmiyorum, cehille, şununla bununla cinayet işleyenleri her gün böyle çekip gideriz."

- Zonguldak milletvekili Rifat Vardar- *"Başkalarını öldürmemeleri için yapıyoruz."*

- Emin Sazak-

"Efendim, tabii başkalarına misal teşkil etmek üzere yapıyoruz. Fakat bendenizin aklıma bir şey geliyor. **Bu adamlar her halde enerjik adamlardır, ölümden korkmayan adamlardır. Şu zamanda ölümden korkmayan insanlar da bu millete lazım olur. (Gürültüler, def olsun gitsin sesleri) Müsaade buyurun, arz edeyim de...Acaba bizim ıslah usullerimiz yok mu? Saraçoğlu zamanında bir takım şeyler yaptık, böylelerini çalıştırdık ve iyi neticeler aldık. Acaba bunlara da böyle fedakarlık yapacak bir şey vererek ölümden kurtarsak olmaz mı? (Gürültüler, olmaz sesleri). Bir lahza teemmül buyurun. Zaman fevkaladedir. Böyle adamlar bu zamanda lazım olur, yani merhamet etmiyorsunuz. (Etmiyoruz sesleri). Ben merhamet ediyorum."**

- Reis- *"Mazbatayı reye arz ediyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir."*

Bu tartışmanın ardından mazbata oylanarak kabul edilmiştir. Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:65-67 ve zaptın sonuna ekli 117 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

17. Tokat'ın Sulusaray Köyünden İmamoğullarından Salihoğlu Hasan Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1229 **16/04/1941**

Artovanın Sulusaray Köyünden İmamoğullarından Ahmedoğlu Mustafa ile karısı Muniseyi taammüden öldürmekten ve ilamda zikredilen diğer maddelerden suçlu aynı köyden İmamoğullarından Salihoğlu 1318 doğumlu **Hasan Yılmaz**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Sivas Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 30/11/1939 tarih ve 3492 esas,

3109 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/04/1941, s.4790)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1229 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 16 ay, 16 gün süre geçmiştir.

- 1229 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/213, Karar No. 27 sayılı Mazbatasına göre****, mahkumun,*

"askerliği sırasında firar etmesi üzerine kendisini yakalamak isteyen köy muhtarı Salihi tüfenk kurşunile yaraladığı ve tutularak askere sevkedildikten ve tekrar firar ile avdet ettikten sonra kendisini bulup teslim etmeye memur edilen köy ihtiyar heyeti azasından amucası Mustafa ile yanında bulunan karısı Muniseyi Çine mevkiinde rastlayarak hamil olduğu mavzer kurşunile yaralamış olmasına rağmen bununla da iktifa etmeyerek canavarca bir hissin sevkile ve kama ile üzerlerine hücum suretile her ikisini aynı zaman ve mahalde taammüden öldürdüğü sabit görülerek ölüm cezasile cezalandırıldığı ve suçlunun ayrıca Hanımı öldürdüğü ve Musayı soyduğu ve Mehmedi dağa kaldırıp kardeşi İsmilden fidyei necat almak istediği ve Hatipoğlu Musa ve Çoban Ömer ve Hasanın eşyalarını gasbeylediği sabit olmuş ise de ölüm cezasına mahkumiyeti itibariyle bu cürümlerden dolayı ayrıca ceza tayini ve içtima ahkamının tatbiki maddeten mümkün olamamasına mebni bunlardan dolayı ayrıca ceza tayinine mahal olmadığına karar verildiği anlaşılmıştır."

- 1229 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/04/1941 tarihli 41. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.37'de kapanmıştır. Bir buçuk saat kadar süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşunun yanı sıra, ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:67 ve zaptın sonuna ekli 118 Sıra sayılı Basma yazı.)***

18. Karadere'nin Geçitli Köyünden Hüseyinoğlu Ali Öztürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1230 **18/04/1941**

Karadere'nin Geçitli Köyünden Kasım oğullarından Süleyman ile Alioğlu Mikdadı öldürmek maddesinden suçlu aynı köyden Sofuoğullarından Hüseyinoğlu 1330 doğumlu **Ali Öztürk**'ün ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Rize Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 13/10/1939 tarih ve 1775 esas, 2686 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 24/04/1941, s.4792)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1230 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 18 ay, 5 gün süre geçmiştir.

*- 1230 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/293, Karar No. 29 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "Köy camiinde yapılan bir toplantıda muhtar ücretinin 40 liradan 60 liraya çıkarılması sebebinin münakaşası sırasında bu sözlerden alınan ve ayrıca orada bulunan Osmanın kendisine hakaret etmesinden müteessir olan suçlu Ali Öztürk hamil olduğu tabancayı çekerek evvela Osmanı öldürmek kastile iki yerinden yaralayıp yere yıktıktan sonra mücerret muhtar ücreti hakkında mütalea beyan etmiş olmasından dolayı toplantıda bulunanlardan evvela Süleyman'a ve badehu Mikdada ateş ederek her ikisini bir anda yaralamış ve Süleyman ve Mikdadın bu yaralar tesirile binnetice ölümlerine sebebiyet vermiş olmaktan" ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1230 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 18/04/1941 tarihli 42. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.10'da kapanmıştır. Sadece 10 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:81 ve zaptın sonuna ekli 120 Sıra sayılı Basma yazı.)***

19. Kayseri'nin Molu Köyünden Hasanoğlu Mehmed Bektaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1231 **18/04/1941**

Kayseri'nin Molu Köyünden Arif ve Nazendeyi taammüden öldürmek maddesinden suçlu İspir oğullarından Hasanoğlu 1325 doğumlu **Mehmed Bektaş**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Kayseri Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 3/6/1939 tarih ve 532 esas, 1727 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 24/04/1941, s.4792)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1231 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 22 ay, 15 gün süre geçmiştir.

*- 1231 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/172, Karar No. 30 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Hayriye'nin ırzına geçmeye teşebbüs ve buna muvaffak olamaması üzerine Hayriye ve annesi Nazende'nin yaralanması ile neticelenen hadiseden dolayı hasıl ettiği iğbirar sebebiyle 2/VI/1937 tarihinde Arif ile kardeşi Duran ve karısı Hayriye'nin geçeceği yol üzerinde pusu kurarak, zabıtanın haberdar olmamasını temin için üç adet telefon direğini yıkıp tellerini kestikten sonra oradan geçmekte olan Arifi taammüden öldürmek ve aynı maksatla Hayriye'yi yaralamak ve bunu müteakip köye giderek orada tesadüf ettiği Hasan Hüseyin'e 'sen de mi şahitsin' sözünü sarf ederek iki el ateş etmek ve evinden çıkıp komşusuna gitmekte olan Nazende'yi de kezalik taammüden öldürmekten" ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1231 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 18/04/1941 tarihli 42. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.10'da kapanmıştır. Sadece 10 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:81 ve zaptın sonuna ekli 121 Sıra sayılı Basma yazı.)***

20. Çorum'un Alaca Kazasının Küre Köyünden Hüseyinoğlu Bayram Pur'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1232 **21/04/1941**

Alaca Kazasının Küre Köyünden Öksüzoğullarından Abidinoğlu üç yaşındaki Musa'yı öldürmekten suçlu aynı köyden 1327 doğumlu **Bayram Pur**'un ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Çorum Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 4/1/1940 tarih ve 139 esas, 32 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 29/04/1941, s.4796)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1232 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 15 ay, 17 gün süre geçmiştir.

*- 1232 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/04/1941 tarih ve Esas No. 3/243, Karar No. 31 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "alakalı olduğu bir sirkat hadisesinde şahit gösterilmiş olan Musanın dedesi Ali Çavuşun jandarma karakol kumandanlığında ifade vermiş olmasından dolayı muğber olarak Ali Çavuşa hitaben hakaretamiz bazı kelimeler sarf etmekle beraber 'senin çoluk çocuğundan bu intikamı alırım' yolunda tehditte bulunup köye avdetinden sekiz gün sonra kapısı önünde oynamakta olan Ali Çavuşun torunu üç yaşındaki Musayı elma vereyim diye ikna ederek evine götürüp dedesine karşı beslediği husumeti kuvveden fiile çıkarmak maksadı ile ve boğazını sıkmak suretiyle taammüden öldürmek" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1232 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 03/04/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 21/04/1941 tarihli 43. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.45'de kapanmıştır. Üç saat 45 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 21 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:85 ve zaptın sonuna ekli 122 Sıra sayılı Basma yazı.)***

21. Tarsus'un Alifakıh Köyünden Osmanoğlu Ali Rıza Çölgeçen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1233 **21/04/1941**

Tarsus'un Alifakıh Köyünden Durmuş kızı Dursun'u taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Osmanoğlu 1331 doğumlu **Ali Rıza Çölgeçen**'in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Mersin Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 4/11/1939 tarih ve 2610 esas, 2919 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 29/04/1941, s.4796)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1233 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 17 ay, 17 gün süre geçmiştir.

*- 1233 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 05/04/1941 tarih ve Esas No. 3/199, Karar No. 34 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "Durmuş kızı Dursun ile evlenmek istediği halde gerek kendisinden ve gerek anası Hanifeden muvafakat cevabı alamamasından dolayı hasıl ettiği kinini teskin için Dursunu öldürmeyi tasavvur ve tasmim ile 1937 yılı temmuzunun ikinci günü akşamüzeri köyün önünde bulunan çöplükte yolunu bekleyerek amelelerle birlikte geçmekte olan mezbureye doğru yürüyüp saçından tutarak başına tevcih ettiği nağant tabancası ile yaraladığı ve yere düşmesini müteakip üzerine daha bir el silah atarak Dursunu taammüden öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır

- 1233 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 05/04/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 21/04/1941 tarihli 43. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.45'de kapanmıştır. Üç saat 45 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 21 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:85 ve zaptın sonuna ekli 124 Sıra sayılı Basma yazı.)***

22. Aksaray Kazasının Çardak Köyünden Mevlüdoğlu Kadir Aygün'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1235 **25/04/1941**

Eşme'nin Ortaadana Köyünden Alioğlu Yusuf'u parasına tamaan öldürmekten suçlu Aksaray Kazasının Çardak Köyünden Mevlüdoğlu 1329 doğumlu **Kadir Aygün**'ün ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesinin 6/3/1940 tarih ve 460 esas, 576 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 02/05/1941, s.4798)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1235 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 13 ay, 19 gün süre geçmiştir.

*- 1235 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 15/04/1941 tarih ve Esas No. 3/296, Karar No. 37 sayılı Mazbatasına göre,***

> "Aksaray kazasının Çardak köyünden olup Ödemişin Topbaşı mahallesinde ikamet etmekte olan suçlu Kadir Aygün, Ali oğlu Yusuf'u, 30 lira parasını almak maksadile başına yumrukla vurduktan ve boynunu parmakla sıkıp sersemlettikten sonra ipek mendili ile boğmak suretile öldürmek" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1235 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 15/04/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 25/04/1941 tarihli 44. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:127 ve zaptın sonuna ekli 137 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

23. Ürgüb'ün Dere Mahallesinden Mahmudoğlu Mehmed Altmış'ın ölüm cezasma çarptırılması hakkında

Karar No: 1236 **25/04/1941**

Ürgüb Kazasının Süphanverdi Camii-Kebir Mahallesinden Ahmedoğlu Hüseyini parasına tamaan öldürmek maddesinden suçlu aynı kazanın Dere

Mahallesinden Mahmudoğlu 1326 doğumlu **Mehmed Altmışın** ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Nevşehir Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 28/2/1940 tarih ve 279 esas, 500 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 02/05/1941, s.4798)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1236 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 13 ay, 17 gün süre geçmiştir.

- 1236 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 05/04/1941 tarih ve Esas No. 3/259, Karar No. 33 sayılı Mazbatasına göre,***

"Mehmed Altmış ile Hurşit namı diğeri İbrahim'in, faizle para veren ve yalnız olarak yaşayan Hüseyin'in saklı parasını elde etmek maksadı ile daha evvel görüşüp konuşarak aralarında verdikleri karar dairesinde yağmurlu bir gecede her ikisinin Hüseyin'in evine yıkık duvardan girerek yaptıkları aramada ümit ettikleri parayı bulamayınca bir köşeye gizlenip bekledikleri ve bir müddet sonra mutadı veçhile yalnız olarak evine gelen Hüseyin'in birden bire üzerine atılarak istenilen parayı vermemesi ve paranın saklı bulunduğu yeri de göstermekten imtina eylemesi üzerine türlü türlü işkence ve eziyet icrasından sonra merkumu odada serili bulunan yatak içerisine yatırarak Hurşit göğsüne basmak ve Mehmet Altmış da boğazını sıkmak suretiyle müştereken öldürdükleri sabit görülerek, bunlardan Hurşit'in 24 sene ağır hapsine ve Mehmet Altmışın ölüm cezasına mahkumiyetine karar verildiği anlaşılmıştır."

- 1236 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 05/04/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 25/04/1941 tarihli 44. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:127 ve zaptın sonuna ekli 125 Sıra sayılı Basma yazı.)***

24. Muradiye'nin Duavan Köyünden Mirzaoğlu Mehmed Yaylalı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1237 **28/04/1941**

Muradiye'nin İsmailbaba Köyünden Hasret ile Lezki'yi öldürmek ve Bimalı öldürmek kasdile yaralamaktan suçlu Muradiye'nin Duavan Köyünden Mirzaoğlu 1296 doğumlu **Mehmed Yaylalı**'nın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Van Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 6/3/1940 tarih ve 347 esas, 575 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 05/05/1941, s.4800)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1237 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 13 ay, 14 gün süre geçmiştir.

*- 1237 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 15/04/1941 tarih ve Esas No. 3/291, Karar No. 36 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum*

> "Seyhsilo köyünde kuzu kırkmakla meşgul bulunan Bimal ile karısı Hasretin yanlarına yaklaşarak bir kuzuyu gasbetmeye teşebbüs etmesi üzerine buna mümanaat gösteren Hasreti hamil bulunduğu Rus tüfeği kurşunu ile öldürmek ve Hasretin kocası Bimali dahi kol ve karnından yaralamak ve hadiseye şahit olup müdahale etmek isteyen Lezkiyi de kezalik aynı tüfenkle öldürmek" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1237 sayılı Karar metninde de Encümen mazbatasında da,verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı bir müstenkif reye karşı ittifakla almıştır. Mazbatanın imzalar bölümünde müstenkif oyun kimin tarafından kullanıldığı belli edilmemiştir.

*- Encümenin 15/04/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 28/04/1941 tarihli 45. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.20'de kapanmıştır. İki saat 20 dakika süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 18 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 17, İçtima 2, 2 Nisan 1941 tarihli otuz beşinci inikattan 30 Nisan 1941 tarihli kırk altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:131 ve zaptın sonuna ekli 138 Sıra sayılı Basma yazı.)***

25. Afyonkarahisar'm Çobanlar Nahiyesinden Bekiroğlu Süleyman Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1247 **18/06/1941**

Afyon Karahisarı'na bağlı Çobanlar Nahiyesinden Yusufoğlu Hüseyin ve karısı Ayşe'yi öldürmekten suçlu aynı nahiyeden Bekiroğlu 1326 doğumlu **Süleyman Yılmaz'**ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Afyonkarahisar Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 25/4/1940 tarih ve 1104 esas, 1141 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1941, s.4841)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1247 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 13 ay, 23 gün süre geçmiştir.

*- 1247 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin Mazbatasına göre**, mahkum, karar metninde özetlenen eylemi işlemekten ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- 1247 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 1941 tarihli mazbatası **Meclisin 18/06/1941 tarihli 66. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. 1 saat 25 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1941 tarihli altmış birinci inikattan 30 Haziran 1941 tarihli yetmiş birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:86 ve zaptın sonuna ekli 224 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

26. Çerkeş'in Ören Köyünden Bekiroğullarından İbrahimoğlu Mustafa Özdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1248 **18/06/1941**

Çerkeş'in Kurtlar Mahallesinden Ali Ursavaşı parasına tamaen öldürmekten suçlu Çerkeş'in Ören Köyünden İbrahimoğlu 1325 doğumlu **Mustafa Özdemir'**in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Çankırı Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 15/2/1940 tarih ve 17 esas, 397 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının değiştirilmesini müstelzim bir

sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1941, s.4841)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1248 sayılı kararında, önceki kararlarda geçen "... ölüm cezasının hafifletilmesini ve ..." ibaresine yer verilmemiştir.

- TBMM'nin 1248 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 16 ay, 3 gün süre geçmiştir.

- 1248 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 14/06/1941 tarih ve Esas No. 3/252, Karar No. 51 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

> "bazı işlerinde ücret mukabilinde çalışmak suretiyle münasebet peyda ettiği Ali, namı diğer Aloyu, define bulacağından bahisle taharriyatta bulunmaya ikna ederek beraberce gittikleri Ören köyündeki evinde gece yatakta yatmakta iken yanında bulundurduğu paraya tamaan bata ile kafasına vurmak ve gözüne şiş sokmak suretiyle canavarca bir hissin sevki ile taammüden öldürmek" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1248 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 14/06/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 18/06/1941 tarihli 66. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. 1 saat 25 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1941 tarihli altmış birinci inikattan 30 Haziran 1941 tarihli yetmiş birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:86 ve zaptın sonuna ekli 223 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

27. Sandıklı'nın Koçağzı Köyünden Karamolla oğullarından Süleymanoğlu Süleyman Akbulut'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1250 **20/06/1941**

Sandıklı Kazasının Koçağzı Köyünden Ömeroğlu Halil ve Süleymanoğlu Bayramı öldürmekten suçlu aynı köyden Kara Molla oğullarından Süleymanoğlu 1330 doğumlu **Süleyman Akbulut**'un ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Afyonkarahisar Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 28/6/1939 tarih ve 1960 esas, 1977 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini istilzam eden bir

sebep mevcut olmadığından Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince cezanın infazma karar verilmiştir.

(RG, 25/06/1941, s.4843)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1250 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 23 ay, 22 gün süre geçmiştir.

- 1250 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 14/06/1941 tarih ve Esas No. 3/193, Karar No. 53 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum;*

"28/05/1936 günü Sandıklı'ya gitmekte olan Bayram ile eniştesi Halil'i aralarında mevcut husumete binaen Ayanoğlu Çeşmesi civarında silahla yaralayarak öldürmek" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1250 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 14/06/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/06/1941 tarihli 67. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 19.00'da kapanmıştır. 4 saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 3 madde görüşülmüştür. Oturumun uzun sürmesinin sebebi Çiftçi mallarının korunması hakkında kanun lahiyası üzerindeki tartışmalardır. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1941 tarihli altmış birinci inikattan 30 Haziran 1941 tarihli yetmiş birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:101 ve zaptın sonuna ekli 222 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

28. Terme'nin Gefri Köyünden Salih Çavuşoğlu Davut Gürler ve Ordu'nun Ebülhayır Nahiyesinin Sefercik Köyünden Osmanoğlu Ali Kaplan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1251 **20/06/1941**

Çarşamba Kazasının Hasbahçe Mahallesinden Bohçacı Raife ile Ahmed kızı Hayriye ve Ayşe'yi öldürmekten suçlu Termenin Gefri Köyünden 1327 doğumlu **Davud Gürler** ile Ordunun Ebülhayır Nahiyesinin Sefercik Köyünden Osmanoğlu 1318 doğumlu **Ali Kaplan**'ın ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında Samsun Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 20/4/1940 tarih ve 920 esas, 1114 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 mcı maddesi mucibince cezanın infazma karar verilmiştir.

(RG, 25/06/1941, s.4843)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1251 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 14 ay süre geçmiştir.

- 1251 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 14/06/1941 tarih ve Esas No. 3/335, Karar No. 52 sayılı Mazbatasına göre,***

"suçlulardan Davut Gürler ile Ali Kaplan ve Mehmet, eşya satmak üzere Çarşamba'dan Terme pazarına gitmekte olan Bohçaçı Hayriye, Ayşe ve Raife'yi yolda yakalayarak hamil oldukları eşyayı yağma ettikten sonra bu suçlarını setretmek ve binnetice cezadan kurtulmak maksadile bunlardan suçlu Davud'un Raife'yi, Mehmet'in Ayşe'yi ve Ali'nin de Hayriye'yi bıçakla muhtelif yerlerinden yaralamak suretile öldürmüş oldukları sabit görülerek ölüm cezasına mahkum edildikleri, bunlardan Mehmet'e ait idam cezasının ilamda zikrolunan sebeplerin mevcudiyetine binaen 24 sene ağır hapis cezasına tahvil edildiği anlaşılmıştır."

- 1251 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 14/06/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/06/1941 tarihli 67. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 19.00'da kapanmıştır. 4 saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 3 madde görüşülmüştür. Oturumun uzun sürmesinin sebebi Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun Layihası üzerindeki tartışmalardır. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1941 tarihli altmış birinci inikattan 30 Haziran 1941 tarihli yetmiş birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:101 ve zaptın sonuna ekli 221 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

29. Çerkeş'in Dere Köyünden Kadıoğullarından Hüseyinoğlu Bahaddin Aksu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1252 **23/06/1941**

Çerkeş'in Dere Köyünden Haliloğlu Cemali öldürmekten suçlu aynı köyden Kadıoğullarından Hüseyinoğlu 1332 doğumlu **Bahaddin Aksu**'nun ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Çankırı Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin* 1/36 esas ve 35 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini mucib bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 01/07/1941, s.4848)

*(Derleyenin notu: * Temyiz Mahkemesinin karar tarihi, TBMM'nin 1252 sayılı kararında da, aşağıda atfı verilen ve hükmün Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetince onandığı yazılmış bulunan Adliye Encümeni mazbatasında da yer almamıştır. Bu bakımdan, mahkumun ölüm bekleyişi süresini kesin olarak belirlemek mümkün olmamıştır. Bu Karara ilişkin Başvekalet tezkeresinin tarihi 05/06/1941'dir. Hükmün, bu tarihten kısa bir süre önce tasdik edildiğini varsaymak da mümkün değildir. Çünkü, 1941 yılı infaz kararlarında, önceki ve sonraki dönemdeki olağan uygulamadan farklı olarak, ölüm cezası hükümleri ağırlıklı biçimde 1939 ve 1940 yıllarında Temyiz Mahkemesince onanmıştır.*

- 1252 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 18/06/1941 tarih ve Esas No. 3/376, Karar No. 57 sayılı Mazbatasına göre****, mahkumun,*

"münasebeti cinsiyede bulunduğu Cevheriye ile birlikte, bu fiile ittıla hasıl eden Haliloğlu Cemal'i suçlarını ifşa ve işae etmemesi için canavarca bir hissin sevkile ve işkence icrası suretile öldürdükleri sabit görülerek bunlardan Bahaddin Aksu'nun tam ceza ehliyetini haiz bulunması itibarile hareketine uyan Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 3 ve 9 ncu bentlerine uyan ölüm cezasına çarptırılmasına ve 1335 doğumlu Cevheriye'nin de mezkur madde ile tayin kılınan ölüm cezasına bedel suçu işlediği zaman 21 yaşını ikmal etmediği cihetle aynı kanunun 56 ncı maddesine tevfikan 30 sene ağır hapis cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- 1252 sayılı Karar metninde gösterilmemesine karşın, Encümen mazbatasında mahkum hakkındaki hükmün TCK (md.450/3 ve 9) uyarınca tesis edildiği yazılıdır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 18/06/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/06/1941 tarihli 68. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 18.25'de kapanmıştır. Üç buçuk saat süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 19, İçtima 2, 2 Haziran 1941 tarihli altmış birinci inikattan 30 Haziran 1941 tarihli yetmiş birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:142 ve zaptın sonuna ekli 229 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

30. Gürün'ün Kirazlık Mahallesinden Ahmedoğlu Sait Yener'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1257 **15/09/1941**

Gürün'ün Kirazlık Mahallesinden Cercis karısı Ayşe Gökalp'i öldürmek ve İmrahoroğlu Hacı Mehmed'i yaralamaktan suçlu aynı mahalleden Ahmedoğ-

lu 1331 doğumlu **Sait Yener**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Gürün Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 27/5/1939 tarih ve 1654 sayılı* kararı ile tasdik edilen ölüm cezasının değiştirilmesini** müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 19/09/1941, s.4916)

*(Derleyenin notu: * Temyiz Mahkemesi kararının esas sayısı, TBMM'nin 1257 sayılı kararında yer almamıştır. Buna karşılık Adliye Encümeni mazbatasında, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin anılan ilamının 453 esas sayılı olduğu yazılıdır.*

***Önceki kararlarda geçen "ölüm cezasının hafifletilmesini ve..." ibaresine yer verilmemiştir.*

- TBMM'nin 1257 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 27 ay, 18 gün süre geçmiştir. Uzun ölüm bekleyişi süresine karşılık gelen örneklerdendir.

*- 1257 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 08/08/1941 tarih ve Esas No. 3/164, Karar No. 61 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "bir aile dedikodusundan münfail olarak Cercis karısı Ayşe Gökalp'i Cercis'in evde bulunmadığı bir sırada komşularından Hacı Memet ve karısı Ümmihan ile oturup konuşmakta iken pencereye dayadığı merdivene çıkıp hamil olduğu tabanca ile taammüden öldürmek ve Hacı Memedi de yaralamak" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1257 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, Bingöl milletvekili Feridun Fikri'nin muhalefetine karşılık oyçokluğu ile infaz yönünde karar vermiştir. Mazbataya ayrı bir "muhalefet şerhi" ekli değildir; Feridun Fikri'nin imzasının altında "Muhalefetimi izah edeceğim" kaydı vardır. İmzalarda başka bir muhalefet kaydı yoktur. Ancak, aşağıda Meclis oturum tutanaklarında gösterildiği üzere, Feridun Fikri konuşmasında, "bunda ben yalnız değilim; dört arkadaşım da muhaliftir" demektedir. Ne var ki, diğer muhaliflerin kimler olduğu mazbatadaki imzalardan anlaşılamamaktadır.

*- Encümenin 08/08/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 15/09/1941 tarihli 78. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.01'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 19.10'da kapanmıştır. Dört saat kadar süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine bir tartışma süreci yaşanmıştır.*

*- **Feridun Fikri Düşünsel**- Konuşmacı, dosyada, mahkum Sait'in bu suçu işlediği hakkında sağlam deliller bulunmadığını; bidayet mahkemesinin*

sanığı önce 20 seneye mahkum edip taammüt bulunmadığı hükmünü verdiğini, ancak temyizin bozması üzerine bu kez idama mahkum ettiğini; mahkumun ölenle bir husumeti olmadığını; ***mahkum hakkında affı değil, cezanın 20 sene ağır hapse tahvilini talep ettiğini ve bunun adalete uygun olacağını belirtmiştir.*** *Ayrıca şunu eklemiştir:* ***"Bendeniz de ceza kanununun tanzimi sırasında idamın aleyhinde bulunmuştum. Fakat bugün, vicdani kanaatimi samimi olarak söyleyeyim ki, idamlık vaziyetler olduğuna ve idamın lüzumuna bendeniz de kanaat hasıl ettim, kail oldum. Ancak delail lazımdır, delailsiz olmaz."***

(Not: Düşünsel'in TCK'nun 1926'da kabulü sırasında ölüm cezası ekseninde Mecliste dile getirdiği görüşler ve dönemin Adalet Bakanının cevabı hakkında ayrıntılı bilgi, bu çalışmanın ana metninde ilgili bahiste bulunmaktadır.)

- ***Adliye Encümeni üyesi Şinasi Devrin (Zonguldak)*** *- Devrin konuşmasında, dosyaya, olayın oluş şekline, olaydaki lastik ayakkabı izinden tanık ifadelerine, mahkumun ifadelerindeki çelişkilere kadar ayrıntılı olarak bilgi vermiştir. Bu açıklamalardaki verilerden ötürü, "Bu hadise daha evvelden tasarlanmış ve yapılmıştır. Bu itibarla encümenin ekseriyeti bu karara vasıl olmuştur" demiştir.*

(Not: Görüldüğü üzere, gerek Düşünsel'in gerekse Devrin'in konuşmalarının bütünü, dosyanın, özellikle de eylemin işleniş biçimine ilişkin ince detaylar üzerinde cereyan etmiştir. Buna işaret etmemizin nedeni, Meclisin aslında, dosyadaki verilerden hareketle ancak ilk derece mahkemesi gibi deliller ve takdir üzerinde bir tartışma yürüttüğünü vurgulamaktır.)

- ***A. Naci Demirağ (Sivas)****- Devrin'e, olayın oluş şekline, kimin kime ne söylediği, söylenenle mahkum arasındaki ilişkiye ilişkin kısa sorular sormuş ve kısa yanıtlar almıştır.*

- ***Emin Sazak (Eskişehir)****- Devrin'e, mahkum hakkında, akıl noksanı olup olmadığı hakkında rapor alınıp alınmadığını sormuş, Devrin de "Kendisi iddia ettiği takdirde tesbit ettirilir" demiştir.*

(Not: Bu yanıttan, böyle bir tabip raporu alınmadığı anlaşılmaktadır.)

- ***Emin Sazak- "Biz bunları asıyoruz ki bir daha katil çıkmasın. Halbuki bir çok adamı bu şekilde itlaf etmekle bir şey kazanmış olmuyoruz. Acaba bunlar kabili ıslah insanlar mı diye, el kaldırırken bu sual vicdanımı tırmalıyor. Bu noktadan Adliye Encümeni bu kanunun tadilini düşünmüyor mu? Yani bu adamları derhal itlaf etmektense, 2, 3, 5 sene sonra heyeti içtimaiyeye faydalı bir insan kazandırmak yolunda, ruhunu ıslah maksadile terbiye altına almak mümkün değil midir? Kanunda sakat yerler var gibi görünüyor. İdam kararlarından çok acı duyuyoruz. Ben hiç el kaldıramıyorum. Çünkü faydası yoktur. Adamı asıyoruz, yine arkası geliyor. Devlet, bu adamın ruhu mu bozuk, onu ıslah edecek tedbirler alamaz mı? Kendilerinden rica ederim, bu hususta el kaldırıp durmayalım. Bize vicdan azabı oluyor."***

(Not: Sazak'ın bu konuşması, ölüm cezası yaptırımına genel olarak karşı oluş yönünde bir görüşü yansıttığı izlenimini vermekle özelleşmektedir. Hatırlatalım ki, bu dosyaya ilişkin müzakerenin tümü içinde, Sazak'tan sonra benzeri yaklaşımı dile getiren, Afyonkarahisar milletvekili Berç Türker olmuştur. Bu dosyada, hapse tahvil talebinde bulunan Feridun Fikri bile, ölüm cezasına ilke olarak karşı olma yönünde bir görüşü savunmamıştır. Dahası, Mecliste az sayıda tartışmaya konu olan infaz kararları görüşmelerinin bütünü dikkate alındığında, ilkesel olarak ölüm cezası karşıtı yaklaşımı savunan milletvekili sayısı ancak üç-beşi bulmaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi, çalışmanın ana metni içinde ilgili bahiste gösterilmiştir.)

*- **Şinasi Devrin-** "...Siz diyorsunuz ki, tetkik edin, bu adam katil midir? Biz bir neticeye varıyoruz. Defaatle arzedildi ki, **bu bir adaleti içtimaiyedir. Böyle katil bir adamın ortada dolaşması başkalarına çok cesaret verir. (Doğru, doğru sesleri). Bilirsiniz ki köylerde katili serbest bırakmak, diğerlerini teşvik ve tergib eder. Bu itibarla katillerin adetleri çoğalır. Bizim bu safhada vazifemiz, bu içtimai adaleti yerine getirmektir. Yoksa idam arzu edilir ve hoşa giden bir şey değildir. Her şeyin üstünde bir vazifemiz vardır ki o da içtimai adaleti korumaktır.**...Maruzatımın hülasası; delailin takdiri bakımından arzetmiyorum, bütün encümen arkadaşlarımızın, ferden ferda, **Feridun Fikri beyin vicdanı ne kadar sızlamışsa, bizim vicdanımızda aynı zamanda sızlamıştır. Yalnız onun vicdanı, dediği gibi asılacak adam için, bizimki maktulün ailesi için sızlamıştır...**"*

*- **Bursa milletvekili M. Baha Pars-** "...Şimdi Temyiz mahkemesinden çıkmış, Adliye encümeninin ekseriyet kararına iktiran etmiş bir hüküm var. Bu hükmü 5 dakikada hakka, adalete muvafık bir şekilde vermek niyetindeyiz. Buna imkan yoktur...ceza davaları aylarca ceza mahkemesinde görülür...neticeye varılır. İş temyize gelir...aylarca iş üzerinde durur ve neticede kararını verir. Bu vaziyet karşısında ne Feridun Fikri beyin ne serdettiği delail ne de Şinasi beyin serdettiği deliller ile kanaati vicdaniye hasıl olmasına imkan yoktur. Ancak bir tarafta af gibi vicdanımıza yumuşak gelen bir şey var. Diğer tarafta idam gibi sert bir ceza. Vicdanen her ihtimale karşı müsterih olmak için tamamen affa gidiyoruz. Fakat yine Şinasi beyin dediği gibi, **bir de adalet var. Kısasta hayat vardır denilmiş olması boş değildir. Burada affederken, öldürülen adamın ailesini, onun muhitini ve bütün memleketi düşünmek lazımdır. Senede ancak 20-30 kişi idam ediliyor. Bunu çok mu görüyorsunuz? Çok görüyorsanız idamı kanundan çıkarırsınız... Ben her iki tarafı da dinlemeden bütün Türkiye adliyesinin kararına iştirak ediyorum.**"*

(Not: Pars'ın konuşmasının çarpıcı yönü, "kısasta hayat vardır" deyişini vurgulaması, ve yılda 20-30 idamın çok görülmemesi gerektiğini savunmasıdır.)

*- **Feridun Fikri-** Fikri bey, kanuni ve vicdani vazifesini yaptığını belirterek bunun karşısında bir adliyeden söz edilemeyeceğini; nihayet bir mahkemenin karar verdiğini, temyizin tasdik ettiğini ve üçüncü merci olarak dosyanın Meclise geldiğini; kendisi ile adliyeyi karşı karşıya imişçesine takdimin yanlış olduğunu söylemiştir. Yeniden dosyanın esasına girerek, taammüt ol-*

madığını, mahkemenin önce 20 yıl hapis cezası verdiğini, mahkumun ilk tutuklanan kişi olmadığını, Ayşe ile ilişkisi bulunmadığını hatırlatmış ve mahkum hakkında ***"Sen yapma ben yaparım demiş. Bu kabadayılığı kim yapar? Bunu yapan adamı tımarhaneye götürmeli, sehpaya değil"*** *demiştir. Şöyle bir ek yapmıştır:* ***"Dava görülürken Saidin avukatı yoktur. Tevfiğin avukatı vardır. Açık konuşalım mı, konuşmayalım mı? Büyük yerlerde idam cezaları pek olmuyor. Orada fenni teşkilat, vesait vardır. Bizim gibi arkadaşlar çıkıyor, hakları müdafaa ediyorlar. Bu gibi kenar yerlerde bu, zor oluyor. Ağır ceza davaları çok nazik davalardır. Bunların vekaletini almak bile bir meseledir, bir vebaldir, zor iştir. Bu Sait denilen adamın sözlerinde ne mantık var?..."***

- Mardin milletvekili ve Adalet Bakanı Hasan Menemencioğlu- *Bakan, adaletin bir olduğunu; mahkemelerin hepsinin vicdani kanaatlerine göre hüküm verdiğini, bunun üstünde temyizin olduğunu, temyizin kanuni hataları düzeltmekle beraber, mahkemenin takdiri kanaatlerine müdahale etmediğini söylemiştir.*

- Afyonkarahisar milletvekili Berç Türker- *Bakana soru yönelterek, heyeti umumiye mazbata buraya gelir gelmez onu kabul eder ve bunlar çıkıp ta bu kürsüde mütalaa edilmez dendiğini belirterek,* ***"Bu, doğru mudur, değil midir? Eğer mazbatalar gelince biz hemen el kaldıracaksak bunu bilelim. Yoksa mütalaalar dinlenip te neticeye iktiran edecekse o vakit biz de icabeden mütalaalarımızı söyleyelim. Sonra ölüm cezaları bizi azap içinde bırakıyor. Bendeniz bir ölüm cezası geldi mi hiç el kaldırmıyorum. Fakat belli olmuyor, ben el kaldırmadığım halde de ölüm cezası yine kabul ediliyor. Mazbatadaki ölüm cezasını, benim kabul etmediğim nasıl belli olacak. (Reyi işari var sesleri). Bu ceza kararları açık reye müracaat edilerek infaz edilmelidir."***

(Not: Bu konuşma iki açıdan önemli gözükmektedir. Birincisi, Türker, ölüm cezası infazlarına karşı oy kullana geldiğini açıklamış olmaktadır. İkincisi, infaza ilişkin mazbataların genel kurulda oylanması usulüne yönelik ilk ciddi ve açıkça ifade edilmiş bir eleştiriyi ortaya koymuştur. Gerçekten de, Meclisin pratiği, bu kararda da, bundan önceki ve sonraki kararlar ve hatta 1961 Anayasası dönemindeki kanunlarda da, el kaldırmak suretiyle yapılan oylamadır. İstisnaen ve özel olarak verilen önergeler üzerine, açık oylama yapılmıştır; 1964'de ve 1972'deki infaz kanunlarında olduğu gibi. Bu nedenle, Meclis tutanaklarından hareketle kaç milletvekilinin infaz lehinde ya da aleyhinde oy verdiği açığa çıkarılamamaktadır. Eldeki tek veri, eğer o mazbatanın görüşüldüğü oturumda söz alarak infaz aleyhinde açıkça düşüncesini ifade eden milletvekili varsa, ki genel toplam içinde bunun sayısı son derece küçüktür, sadece o milletvekilinin ya da milletvekillerinin aleyhte oy kullandığı şeklindeki bir çıkarımdır.)

- Adalet Bakanı Menemencioğlu- *"İdam hükümlerinin Yüksek Meclisçe infaz edilmesi, infaz esnasında cemiyetin bu infazdan daha büyük, alt menfaati varsa, Yüksek Meclis onu nazarı dikkate alarak infazına müsaade etmeyecektir. Yoksa* ***mahkemede verilen hükümleri, şahitlerin verdikleri ifa-***

deleri şu veya bu sebeple her hangi bir delili burada münakaşa etmek doğru değildir."

- Çorum milletvekili İsmet Eker- "...Feridun Fikri arkadaşımız, Adliye encümeninin tetkik ve mütalealarının istinat ettiği sebepleri izah edebilir ve onun kifayetsizliği vesairesi hakkında izahat verebilir, fakat kesbi katiyet etmiş bir ilamın hükmünü tağyir edecek bir teklifi değil. Tuttuğu bu usul yanlıştır. *Mütalealar dermeyanından sonra ceza usullerine uygun olmak üzere tahfifi ceza takriri verebilirdi."* ***Feridun Fikri-*** *"Teşkilatı esasiyede hem tahfifi ceza var, onun yanında tahvili ceza da var".* ***Eker (Devamla)-*** *"Kesbi katiyet etmiş olan idamların infazını Meclis bizzat kendisi yapar. Bu cümleye ilave edilmiş bir şey yoktur...Esas mesele, vazettiğimiz usulü muhafaza etmek mecburiyetidir. O deminki takrirle oraya gitmiş olan mazbatayı, ceza usulüne ve ceza kanunlarına mugayir bir şekilde tadil ettiğimiz takdirde yaptığımız şey hükmü tağyirdir."*

- Manisa milletvekili Refik İnce- *Konuşmacı Anayasada kuvvetler ayrılığı prensibinin olduğunu belirterek, Anayasa (md.8 ve 54)'dü zikretmiştir. Ardından (md.26) ekseninde ise, metinde geçen "idam hükümlerinin infazı gibi vezaifi bizzat kendi ifa eder" ifadesindeki 'bizzat' tabirinin yerinde kullanılmadığını belirtmiştir. Şunu eklemiştir: "Teşkilatı esasiyenin 54 ncü maddesi, 26 ncı maddesi ile mütenakız bulunuyormuş. Buna ne diyelim? Feridun Fikri bey gibi, vicdanım emrediyor, uykusuz kaldım diye, hepimize terettüp eden vazifede, idam işlerini istilzam eden mahkeme ilamlarına karşı, onun yaptığı gibi mi hareket edelim, yoksa onun noktai nazarını kabul etmeyerek, benim gibi düşünen diğer arkadaşlar gibi mi hareket edelim? İşte bu, prensip noktasıdır... Bir adamın hayatına taalluk eden işlerde yalnız Adliye encümeni mazbata muharriri değil, o mazbatanın yazılmasını istilzam eden davaya ait bütün kararları, şu veya bu esasları ve bütün evrakı hepimizin okuyup bilmemiz lazımdır.* ***Feridun Fikri bey okumuş, Adliye encümeni azasıdır. Bendeniz Adliye encümeni azasından değilim, okumadım. Mazbata muharririni dinliyorum, Feridun Fikri bey şu şu noktaları eksik söyledi diyor. Feridun Fikri beye soruyorum. Benim dediğim doğrudur diyor..."*** *İnce, mahkemenin önce hapis, sonra bozma üzerine idam cezası vermesini, eleştirilecek bir husus değil "mehakimin istiklal mefhumunun müstesna bir misali olarak telakki ettiğini" belirtmiştir. İnce, Meclisin, infazı tasdik ettiğine göre, dosyayı tetkik etmesinin de hakkı olduğunu, ancak "hakimin reyine müdahale etmek hakkı değildir" demiştir.*

- Feridun Fikri- *Önceki konuşmacıyı eleştirerek, encümenin, Genel kuruldan ayrı bir kimliği olmadığını; Meclis namına görev yerine getiren encümenin bütün işlemlerinin Genel kurulca tetkik edildiğini belirtmiş; İçtüzükün müzakeresi sırasında (mebus mazbataları encümence tetkik edilsin, heyeti umumiye de onu kabul etsin şeklinde) benzeri mahiyette bir teklifin encümenden geldiğini, ancak Meclisin bunu kesinlikle reddettiğini hatırlatmıştır. Meclisin, Anayasa (md.26)'daki "tebdil, tağyir ve tahfifi, doğrudan doğruya kendisinde tuttuğunu" belirterek, (md.8) ile bir çelişki olmadığını söylemiştir. Kendi verdiği önergeye ilişkin olarak,* ***"Meclisin, infaz için tasdik etmesi nasıl bir kararsa, bu mevzu üzerinde reye konan takrirle varılan netice de öylece***

karardır" demiştir. Anayasa (md.26) ve (md.54) arasında da bir tezat olmadığını belirterek, (md.54) "doğrudan doğruya hukuku şahsiyeye ait olduğunu; ceza ise hukuku ammeye taalluk eder; o maddenin hükmü buna şamil değildir. Ceza, Devlet tarafından verilmekte olduğundan, kuvvei icraiyenin nihai kademesi olan B.M. Meclisi, Teşkilatı Esasiyenin 26 ncı maddesi sarahatine göre buna tasarruf eder."

*- **Diyarbakır milletvekili Dr. Şükrü Emed-** Mazbatadaki ifadeden, encümenin dosyayı ve mahkemenin verdiği kararı tetkik ettiği ve eğer hakikaten mahkemenin dediği doğru ise, mahkum için encümenin asılsın dediği anlamının çıktığını belirterek, "o halde encümen o işe müdahale etmiş demek oluyor" demiştir.*

*- **Şinasi Devrin-** Önceki konuşmacıya cevaben, Encümenin sadece "mahkemece bu eylem sabit olmuştur" dediğini söylemiştir. Ardından, yaptığı açıklamanın dosyaya tamamen uygun olduğunu, meselenin Feridun Fikri'nin söylediği gibi olmadığını belirtmiştir. **Feridun Fikri-** "Benim verdiğim izahat doğrudur". **Devrin (Devamla)-** "Değildir...**bir adam ölmüştür, yuvası tarumar olmuştur, içtimai adalet vardır orta yerde. Ya bizim başımıza gelseydi bunun, bizde yapacağı reaksiyon ne dereceye kadar doğru olur?...Hakimlerin hiç birisinde tereddüt yoktur. Taammüt vardır. Bu hususta ne muhitte, ne hakimlerde ve ne de Temyiz mahkemesinde bir tereddüt kalmamıştır. Bendeniz gaddar bir adam gibi onun idamını istemiyorum. İddiam mahkeme kararlarına müdahale edemeyeceğimizdir...Bu adam katildir...Temyiz mahkemesindeki muhalefet sadece yaş meselesi dolayısıyla. Bu adamın yaşı hakkındaki kararı hukuk mahkemesi vermiştir, halbuki ceza mahkemesinin vermesi lazımdı. Sübut bakımından hiç ilişmemiştir... Biz delaili takdir edemeyiz. Benim anladığıma göre, Feridun Fikri bey de hem delailin takdiri mevzubahis değildir diyor, sonra da bu delail zaiftir diye yirmi seneye indirilmesini istiyor...Yalnız rahim ve şefkat kafi değildir, vicdani hareket edecek ve ölen adamların hukukunu sirayet edeceksek bunların bilinmesi icap eder.** Bunları bilmiyoruz...Adliye encümeni delilleri takdir etmemekle beraber bütün dosyayı baştan aşağı okudu. Eğer adli hata derecesinde bir hata olduğuna kani olsaydı menfi bir neticeye varırdı...Sırf dosya üzerinde bir cinayet davasında tetkikat yapılabilir mi? Her yerde aslolan bütün hakimlerin davanın bütün safhalarına iştirak etmesidir, bir çok yerlerde cinayet davasının bir celsesinde bulunmayan karara iştirak edemez. Çünkü o mesele hakkında karar verecek derecede tenevvür etmiş sayılmaz...Not alarak bir davanın haklı, haksız olduğunu kestirmek imkan haricindedir...Lafı uzattım. Fakat **nihayet içtimai bir vaziyet karşısındayız. Böyle bir adam elini kolunu sallayıp köyüne döndüğü zaman diğer ailenin üzerinde ne tesir yapar? Kan davalarının sebebi nedir? Heyeti içtimaiyenin yapamadığını gidip kendisi yapıyor ve bu bir şeref borcu diye. Evlattan ahfada sürüp gidiyor. Bu itibarla mesele bizim kanaatimize göre sabittir, tasvip buyurursanız bu mazbatanın kabulünü rica ederim."***

*- **Gaziantep milletvekili Bekir Kaleli-** "...Aşağı yukarı kelimeleri bile*

değişmeyen bu ölüm cezası mazbatalarının bir fıkrası şudur: 'Ölüm cezasının değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilatı esasiye kanununun 26 ncı maddesi mucibince bu cezanın infazına karar verilmesi...' Şimdi meseleyi basite irca edersek, ***ölüm cezasının değiştirilmesini müstelzim bir sebep görülemedi demekle encümen bunun aksi olarak tetkikat neticesinde ölüm cezasının değiştirilmesini müstelzim bir sebep görüldü demek ihtimalini de kabul ediyor. Mefhumu muhalif budur. Şu halde Adliye encümeninin tetkikatı ölüm cezasının değiştirilmesini müstelzim nokta üzerinde tekasüf ediyor ve bu, kendiliğinden bizim kaza sultası istiklalinin üzerinde titizlikle bir tarafta dururken, Adliye encümeni takip ettiği bu tetkik yolu ile bu esası nakız bir yola gitmiştir.*** *Acaba mazbata muharriri arkadaşımız mazbatanın tamamını okumakla bu fıkra hükmünü değiştiren ikinci bir fıkra bulacağımıza kani midirler ki, tamamını okumamızı istiyorlar? Kaldı ki, ekseriyetle bu mazbatalarda bir de doğrudan doğruya Ceza kanununun maddei mahsusasına uygunluğu ayrıca tasrih ediliyor. Hem tatbik edilen cezanın kanundaki filan maddeye uygunluğu tasrih ediliyor, aynı zamanda karara varırken bu adam hakkında verilen ölüm cezasını değiştirecek bir sebep görülmediği zikrediliyor.* ***Şu halde tetkikat neticesinde, ölüm cezasının değiştirilmesini müstelzim bir şeklin bulunması ihtimali de olabilir. Bu mütezat ciheti huzurunuzda tebarüz ettirmek istiyorum."***

- ***Sivas milletvekili İsmet Memet Uğur-*** *"Efendim, bendeniz de idama mahkum katiller lehine söz söyleyen arkadaşlardan bir şey soracağım.* ***Bu vatanda keyfi adam öldürüp ağır cezaya çarptırılıp da cezasını çekmiş ondan sonra ıslahı nefsedip memlekete hayırlı olmuş adam gördünüz mü? (Doğru sesleri) Siz şehirde oturuyorsunuz, mahkumiyetten çıktıktan sonra, köye dönenlere bakın nasıl kafa tutuyor. Eğer biz her adam öldüreni, hayırlı evladı vatanı öldüreni bu kürsüden kurtarmak yoluna gidersek fena bir yola gitmiş oluruz. Bir şey daha soracağım. Ya öldüreni düşünüyorsunuz da ölenin yetim çocuklarını düşünmüyor musunuz? Çok rica ederim, fena adam bu memlekette yaşamaz, yaşamamalıdır. (Bravo sesleri)"***

- ***Feridun Fikri-*** *Söylediklerinin dosyaya uygun olmadığı izlenimi verecek şekilde mazbata muharririnin konuşma yaptığını, halbuki olayın tamamen kendisinin tasvir ettiği şekilde olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, yerel mahkeme ile temyiz mahkemesi arasında tezat olmadığının söylendiğini, halbuki, önce mahkemenin taammüt yoktur deyip 20 yıla hükmettiğini, bozma üzerine idam kararı verdiğini yinelemiştir. Konuşmacı, görevlerinin gereği olarak dosyayı tetkik ettiklerini söyleyerek,* ***"Tetkik ederken kollarımızı, ellerimizi, dimağımızı, mantığımızı bağlayıp şunu görüp bunu görmemezlik nasıl ederiz... Biz affedelim meselesi de mevzubahis değildir. Teşkilatı Esasiyenin 26 ncı maddesi mucibince, Büyük millet Meclisi tahfif hakkını istimal ederek biz bu cezayı tahfif ediyoruz. Bu kadar tereddüdü vicdaniyi mucip olan bir vaziyet karşısında, nakabili telafi olan bir cezayı, salahiyetine istinaden Büyük Millet Meclisi tahfif ediyor. Bundan basit, bundan doğru bir şey olamaz.*** *İsmail arkadaşımız, acıyorsunuz dediler. Efendim,* ***biz burada yetmiş dosya tetkik etmişizdir. Bunların***

yalnız ikisinde ihtilaf hasıl olmuştur. İdama karar verirken pekala verelim. Fakat size karşı vebal deruhte ediyoruz. Herkes vazifesini anladığı gibi ifa eder. Yetmiş dosyadan 68 inde idama karar verdik, infaz ettik. İki tanesinde tereddüt ettik. Tereddüt etmeyeceksin; bu olmaz. Bunu men edecek bir kuvvet yoktur. Buna saik kendi vicdanımdır. Bizim salahiyeti kanuniyemiz vardır, onu istimal ediyoruz. Kimsenin tesiri altında değiliz. Kendi kanaatimizin sahibiyiz. *Adliye böyle karar vermiş. Bir merciin benim kararımı bozması beni alakadar etmez. Hakim deyince bu mücerret bir şahsiyettir. Benden bahsederken hakim davanın içine girerek alakalanmaz. Refet ve merhamet hisleriyle hareket etmiyorum. Sebep ne? Kimin namına merhamet? Böyle bir hareket yapmış olsam hata etmiş olurum. Acırım, maktul kadına daha ziyade acırım. Fakat beri taraftan kati olarak, vicdani kanaat sahibi olarak ben şahsım namına arz ediyorum. Herkes vicdani kanaatini arz eder. Bunda hissi hiçbir şey yoktur. Bütün sözlerim objektiftir."*

- Çoruh milletvekili Mazhar Müfid Kansu- *Konuşmacı, tartışılan bu konunun İkinci Büyük Millet Meclisinde günlerce tartışıldığını, sonuçta idam cezalarının infazına karar verme yetkisinin Meclise verildiğini, ancak, o dönem zabıtlarından da görüleceği üzere, bu yetkinin Mahkeme delillerini incelemeyi kapsamayacağı, çünkü bu takdirde Meclisin bir mahkemeye dönüşeceği ve Temyiz mahkemesinin istinaf, Meclisin de Temyiz mahkemesi durumuna geleceği hususunun dile getirildiğini; sonuç olarak, bu meselenin orada halledildiğini söylemiştir.*

- Rize milletvekili Dr. Saim Dilemre- *"...Adliye encümeninde Feridun Fikri bey ve biz 3-4 kişi aykırı konuştuk. Bir kerre encümende akalliyetteyiz. Sonra da temyizde akalliyetteyiz, ondan sonra ceza mahkemesinde akalliyetteyiz. Bu akalliyet ekseriyetini hesap edecek olursak 60 da bir eder."* ***Feridun Fikri-*** *"Neyi müdafaa ediyorsunuz?"* ***Dilemre (devamla)- "Akalliyette olduğumuzu kabul ediyorum; ben de akalliyettenim diyorum, haksız olduğumuzu kabul ediyorum. (Alkışlar)"***

(Not: Böylece, encümende infaza muhalif kalan azınlıktaki üç dört üyeden biri olduğu anlaşılan Dilemre'nin, Mecliste bu görüşünden dönerek infazı isteyen çoğunluk grubuna katıldığı açığa çıkmaktadır.)

- Eskişehir milletvekili Yusuf Ziya Özer- *"...Amma bizde böyle midir? Bizim nüfusumuz ucuza satılır, insanların kıymeti ucuzdur. Bizim mahkemelerde bu gün şu delil okunur, yalan yanlış bir zabıt tutulur, ondan sonra diğer bir celseye atılır. Bir hafta, on beş, yirmi gün sonra yine gelirler, yine eski zabıt okunur. Bu defa o zabıt üzerinde mahkeme cereyan eder. Neticede endirekt deliller, bilvasıta deliller üzerinde hüküm veriler. Sonra bizim mahkemelerimiz (Hafif gürültüler...), müsaade buyurunuz, asıl lazım olan noktaya geleceğim,* ***bizim mahkemelerimiz üç kişiden mürekkep mahkemelerdir. İki kişi ile idam hükmü verir. Dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş şey. Bir vatandaş, bir insan sıfatını haiz bir vatandaş iki kişinin reyile idam edilsin.*** *İngiltere'de bir büyük jüri vardır, itham jürisi, 12 kişi ile itham edebilir. İtham ettikten sonra hüküm jürisine gider. Bu jüri de sekiz azadan mürekkeptir. Yani, 20 hakimin, 20 vatandaşın reyi lazımdır, bir adamın aleyhinde*

hüküm vermek için. Fransa'da 13-14 kişi lazımdır. Bizde ise iki kişi. ***Binaenaleyh verilen hükümlerimiz esasen biraz zayıftır ve bizim vatandaşlarımızın kıymeti üzerinde iyi düşünmemekliğimiz neticesidir. Şimdi bundan maksadım, yani verilen hükümlerde bir hatayı adli bulunması ihtimali pek yakındır...*** *Mahkemei temyiz hüküm vermiş, kesbi katiyet etmiş olabilir. Hüküm kesbi katiyet eder. Fakat bir hatiei adliye mevcut olduğunu hakkı hükümraniyi haiz olan Meclis görürse onun tahfifine gidebilir. Binaenaleyh, Meclisi Aliniz bir hataei adliye mevcut olduğu zehabında ise bu cezayı tahfif etmek hakkı sarihinizdir. (Bravo sesleri)"*

- Konya milletvekili Ali Rıza Türel- *Mahkemelerin bilhassa idam cezaları söz konusu olduğunda çok titiz ve dikkatli şekilde hüküm verdiğini belirterek, "iki kişilik bir ekseriyetle bir adamın izalei vücuduna gidiliyor, insan hayatı gayet ucuzdur mütalaalarına aflarına mağruren iştirak etmeyeceğim. (Hiç birimiz sesleri). Tatbikattan gelmiş bir arkadaşınızım. Adliye cihazımızın işlemesi vasat bir seviyede olabilir, memleketin umumi seviyesine uygun olabilir. Fakat ceza işlerinde, bilhassa idam işlerinde hassasiyet fevkaladedir. Adliye encümenindeki dosyalar gösteriyor ki, her idam hükmü laakal üç dört nakızdan sonra tasdik edilmektedir. Binaenaleyh şimdiye kadar bir haksızlık olduğunu ve bu hususta bir hatayı adli yapıldığını zannetmiyorum. Olabilir, fakat ben olduğunu zannetmiyorum."*

- Adalet Bakanı Hasan Menemencioğlu- *"Bir kerre her davada olduğu gibi idam cezasını istilzam edecek derecede ağır cürümlerin mahkemesi mahkemelerde fevkalade itina ile cereyan etmektedir...Mahkemelerimiz aleni bir şekilde cereyan ediyor. Şahitlerin ifadesini okumaya bugünkü usulümüz müsait değildir...* ***Usul kanunumuz tekmil adli hataların tashihine müsaittir. Bu adli hataları Meclis değil, Adliye kendi teşkilatında ıslah eder. Jüriden bahsettiler. Bugün İngiltere'yi istisna edecek olursak jüri Avrupa'nın her tarafında iflas etmiştir. Jürinin sebebiyet verdiği skandaller jürinin terk edilmesini mucip olmuştur. Bir çok memleketlerde müntehap zevat halinde değil mahkeme şeklinde reye iştirak ediyorlar. Hatta 'Echevinage' olan bu usulü de beğenmiyorlar. Son defa okuduğum bir tetkikte, Türk mahkemelerini misal olarak gösteriyorlar. Türk mahkemeleri mükemmel profesyonel hakimlerden mürekkeptir. Bu, büyük teminat veriyor.*** *Ve bunu Devlet mahkemesi tesmiye edip bir çok methü sitayişte bulunuyorlar. Binaenaleyh böyle iki kişinin reyile idam cezası veriliyor diye, burada adli muameleleri böyle hafif göstermelerini bendeniz kabul edemem. Bu fikirlere iştirak etmiyorum."*

- Yusuf Ziya Özer- *"Adliye vekili beyefendi vazifesini yaptı. Çünkü burada adliyeye taalluk eden hususatta cevap vermek vaziyetinde idi. Fakat acaba inkar edebilirler mi ki, delil direkt olmadıkça verilen hüküm doğru olmaz...Bizim tarzı muhakememiz acaba direkt delile mi dayanıyor, yoksa endirekt delile mi?...Bizde endirekt deliller üzerine hüküm veriliyor. Bunu inkar edebilirler mi? Fazla söylemeyeceğim."*

- Adalet Bakanı- *"...Şahitlerin bir celsede gelip şehadet etmeleri kanunumuzda asıldır. Fakat fevkalade ahvalde, dedikleri gibi, 20 gün değil, bir hafta talik edilebilir ve şahit gelir, zaten ekseriyet gelmiştir. Hakim intibaını hasıl*

etmiştir. Onun da şehadetini dinleyerek hükmünü verir. Hiç 20 gün, bir ay fasılalı mahkemeler yoktur."

*- **Adliye Encümeni adına Şinasi Devrin**- Bekir Kaleli'ye cevaben, "diyorlar ki (Peki sonunda cezanın değiştirilmesini mucip bir sebep görülememiştir dediğimize göre değiştirebilirsiniz). **Evet, cezayı değiştirebiliriz. Fakat delillerin takdiri sebebile değil, siyasi, içtimai veya beşeri mülahazalarla.** Bu bakımdan mazbatada bir tezat yoktur. Hiçbirimiz değiştiremeyiz diye iddiada bulunmuş değiliz. Delailin takdiri sebeile değiştiremeyiz." Feridun Fikri'ye cevaben, "Tekrar söylüyorum, şüphe neye istinat ediyor? Takdiri delaile istinat ediyor. Hakikati halde Feridun bey takdiri delaile girişmekle beraber bunu itiraf etmek istemiyor. Elde edilen delail zaiftir demek, takdiri delaili kabul etmek demektir. Bu masum ise yirmi sene mahkumiyeti niçin veriyoruz. İşte asıl o zaman vicdani ıstırap çekmesi lazım gelir..."*

*- **Başkan**- Feridun Fikri'nin önergesini okutmuştur. Bu önergede, Sait hakkındaki idam hükmünün 20 yıl ağır hapse tahvili teklif edilmektedir. (Ret, ret sesleri) Feridun Fikri, önergesinin anlaşılmadığını ve yeniden okunmasını istemiştir. Başkan, önergeyi yeniden okutmuş ve oya koymuştur. Başkan oylamanın sonucu olarak, Feridun Fikri'nin önergesinin reddedildiği açıklamıştır. Bunun ardından, Encümenin hazırladığı mazbata oya konulmuştur. Başkan, mazbatanın kabul edildiğini açıklamıştır.*

*Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 20, İçtima 1, 2 Temmuz 1941 tarihli yetmiş ikinci inikattan 22 Eylül 1941 tarihli seksen birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:152-167 ve zaptın sonuna ekli 267 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

31. Mersin'in Mesudiye Mahallesinden Osmanoğlu Ahmed Cingöz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1259 **13/09/1941***

Mersin'in Mahmudiye Mahallesinden Ermeni Avadis kızı Pırlanta adındaki kadını parasına tamaan boğmak suretile öldürmekten suçlu Mesudiye Mahallesinden Osmanoğlu 1329 doğumlu **Ahmed**** **Cingöz**'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Mersin Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesinin 14/4/1939 tarih ve 1362 esas ve 1218 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının değiştirilmesini*** mucip bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan cezanın infazına karar verilmiştir.

(RG, 22/09/1941, s.4918)

*(Derleyenin notu: * 22/09/1941 tarih ve 4918 sayılı Resmi Gazetede, 1259 sayılı Kararın 13/09/1941 tarihinde alındığı yazılıdır. Ancak bu tarih hatalıdır. Aşağıda referansları ve ilgili bilgi verildiği üzere, Meclis bu dosyayı*

17/09/1941 tarihli 79. Birleşiminde görüşerek kabul etmiştir. Dolayısıyla Resmi Gazetede geçen tarihi bu düzeltme ile okumak gerekmektedir.

*** Adliye Encümeni mazbatasında, Başvekalet tezkeresinde ve Meclis tutanağında mahkumun adı "Ahmed" değil, "Ahmet" olarak geçmektedir.*

**** TBMM'nin 1259 sayılı kararında, önceki kararlarda geçen "ölüm cezasının hafifletilmesini ve ..." ibaresine yer verilmemiştir.*

- TBMM'nin 1259 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 29 ay,3 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin dosya Meclise ulaştıktan sonra karara bağlanmadan, Başvekaletin dosyayı geri çekme tezkeresi ile geri istenmiştir.

"Mersin'in Mesudiye mahallesinden Osmanoğlu Ahmed Cingöz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başvekalet tezkeresi

B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Adam öldürmekten suçlu olup Mersin Ağır Ceza Mahkemesince verilen ölüm cezasının hükmü Temyiz mahkemesince tasdik edilmiş olan Osmanoğlu Ahmed Cingöz, tashihi karar istidasında bulunmuş olduğundan tetkikat yapılmak üzere evrakının iadesi Adliye Vekilliğinden alınan 22.XI.1939 tarih ve 394/198 sayılı tezkerede bildirilmektedir. Kanuni merasimi yapılmak üzere 1.VIII.1939 tarih ve 4/6469 sayılı tezkere ile yüksek makamlarına sunulmuş olan bu mahkuma ait evrakın iadesine müsaadelerini arz ederim.

Başvekil

Dr. Refik Saydam"

*Yukarıda metni verilen Başvekalet tezkeresi, **Meclisin 29/11/1939 tarihli 7. İnikadının** Birinci oturumunda Başkan tarafından okutulmuş ve Başkan, "Usulen iade ediyoruz" diyerek işlemi tamamlamıştır. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1939 tarihli birinci inikattan 29 Teşrinisani 1939 tarihli yedinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1939, sf:44.***

*- 1259 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 11/08/1941 tarih ve Esas No. 3/187, Karar No. 63 sayılı Mazbatasına göre**, mahkumun,*

"altmış yaşındaki Pırlanta'yı tayın ekmeği almak üzere Orduevindeki koğuşuna gelmesinden bilistifade parasına tamaan ve boğmak suretile taammüden öldürdüğü ve aynı bina dahilindeki bodruma gömdüğü kendisinin hazırlık tahkikatında ve ilk tahkikatta sebkeden ikrarları ve keşif, muvacehe ve zabıt varakaları, muayene raporları ve maktulenin üzerinden alınan hulliyatın Ahmed Cingöz tarafından kuyumcuya satılması ve şahitlerin sureti şahadeti gibi yekdiğerini teyit eden delillerle sabit görülerek hareketine uyan Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin dör-

düncü ve yedinci bentlerine tevfikan ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- 1259 sayılı Karar metninde, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir. Ancak, mazbatada hükmün TCK (md.450/4 ve 7) uyarınca tesis edildiği yazılıdır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 11/08/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 17/09/1941 tarihli 79. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.10'da kapanmıştır. Sadece 10 dakika süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 2 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 20, İçtima 2, 2 Temmuz 1941 tarihli yetmiş ikinci inikattan 22 Eylül 1941 tarihli seksen birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1941, sf:173 ve zaptın sonuna ekli 277 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

32. Palo'nun Haylan Köyünden Kasımoğullarından Ahmedoğlu Ali Özateş ile Ahmedoğlu Fettah Özateş'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1263 **12/12/1941**

Palo'nun Silvan Nahiyesine bağlı Haylan Köyünden Hasanoğlu Hüseyin'i taammüden öldürmekten suçlu Kasımoğullarından Ahmedoğlu **Ali Özateş** ile Ahmedoğlu **Fettah Özateş**'in ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında Muş Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 30/11/1938 tarih ve 3228 esas ve 4135 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezalarının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan infazına karar verilmiştir.

(RG, 18/12/1941, s.4987)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1263 sayılı kararında, önceki kararlarda geçen "ölüm cezalarının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini mucip/(müstelzim) bir sebep görülemediğinden..." ibaresine yer verilmemiştir.

- TBMM'nin 1263 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 36 ay, 12 gün süre geçmiştir. Bu uzun süren ölüm bekleyişi örneklerinden biridir.

- 1263 sayılı Karar metninde, diğer Kararlardan farklı olarak, mahkumların doğum tarihi yazmamaktadır. Ancak, aşağıda atfı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bu hususta bilgi bulunmaktadır.

1263 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 20/09/1941 tarih ve Esas No. 3/142, Karar No. 65 sayılı Mazbatasına göre****, her iki mahkum*

"Silvan nahiyesine bağlı Haylan köyünden Ahmedoğlu 1302 doğumlu Ali Özateş ve kardeşi 1308 doğumlu Fettah Özateş'in diğer refiklerile birlikte, nahiye merkezine gitmekte olan aynı köyden Hasanoğlu Hüseyin'in yolu üzerinde pusu kurmak ve müştereken silah istimal etmek suretile yaralayarak taammüden öldürmek" suçundan ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- 1263 sayılı Karar metninde de, Encümen mazbatasında da, verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 20/09/1941 tarihli mazbatası ***Meclisin 12/12/1941 tarihli 15. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.10'da kapanmıştır. Sadece 10 dakika süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 22, İçtima 3, 1 Kanunuevvel 1941 tarihli onuncu inikattan 26 Kanunuevvel 1941 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:45 ve zaptın sonuna ekli 283 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

33. Lüleburgaz'ın Kayabeyli Köyünden Süleymanoğlu Hüsmen Haylaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1264 **24/12/1941**

Babaeski'nin Kumsayık Köyü öğretmeni Yakub'u öldürmekten suçlu Lüleburgaz'ın Kayabeyli Köyünden Süleymanoğlu 1317 doğumlu **Hüsmen Haylaz**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin* 610 esas 430 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının** Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan infazına karar verilmiştir.

(RG, 27/12/1941, s.4995)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 1264 sayılı Kararında, Temyiz Mahkemesi kararının tarihi yer almamıştır.*

*** Önceki kararlarda geçen "ölüm cezalarının hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini mucib/(müstelzim) bir sebep görülemediğinden..." ibaresine yer verilmemiştir.*

- TBMM'nin 1264 sayılı Karar metninde de, buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da, mahkum hakkındaki hükmün onanma tarihi gösterilmemiştir. Dolayısıyla ölüm bekleyişi süresi kesin olarak belirlemek mümkün değildir. Ancak, bu Karara ilişkin Başvekalet tezkeresinin tarihi 26/06/1941'dir.

Hükmün, bu tarihten kısa bir süre önce tasdik edildiğini varsaymak da mümkün değildir. Çünkü, 1941 yılı infaz kararlarında, önceki ve sonraki dönemdeki olağan uygulamadan farklı olarak, ölüm cezası hükümleri ağırlıklı biçimde 1939 ve 1940 yıllarında Temyiz Mahkemesince onanmıştır.

*- 1264 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 19/12/1941 tarih ve Esas No. 3/385, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"öğretmen Yakup'u boynundaki kravatı ile boğarak üzerinde bulunan cüzdan, saat ve tabancasını almak ve kendisini takip ve tecziyeden kurtarmak için maktulü vaka yanındaki göle atıp öldürmek" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- 1264 sayılı Karar metninde, tesis edilen hükmün yasa maddesi gösterilmemesine karşılık, Encümen mazbatasında, hükmün TCK (md.450/7) uyarınca verildiği yazılıdır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 19/12/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 24/12/1941 tarihli 20. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. Yaklaşık bir buçuk saat süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 22, İçtima 3, 1 Kanunuevvel 1941 tarihli onuncu inikattan 26 Kanunuevvel 1941 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:129 ve zaptın sonuna ekli 42 Sıra sayılı Basma yazı.)***

Genel tablo: 1941

Toplam infaz kararı sayısı	33 (İlk Karar No. 1212; son Karar No. 1264)	
Toplam mahkum sayısı	36	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	3	
Mahkumların cinsiyeti	erkek	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 1224-(2 mahkum); No. 1251-(2 mahkum); No. 1263-(2 mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	1212	24 ay, 5 gün
	1213	13 ay, 3 gün
	1214	13 ay, 3 gün
	1215	21 ay, 25 gün
	1216	18 ay, 5 gün
	1217	22 ay, 9 gün
	1218	20 ay, 29 gün
	1219	15 ay, 16 gün
	1220	11 ay, 19 gün
	1221	15 ay, 13 gün
	1222	15 ay, 26 gün
	1224	21 ay, 18 gün
	1225	18 ay, 16 gün
	1226	14 ay, 18 gün
	1227	9 ay, 17 gün
	1228	14 ay, 20 gün
	1229	16 ay, 16 gün
	1230	18 ay, 5 gün
	1231	22 ay, 15 gün
	1232	15 ay, 17 gün
	1233	17 ay, 17 gün
	1235	13 ay, 19 gün
	1236	13 ay, 17 gün
	1237	13 ay, 14 gün
	1247	13 ay, 23 gün
	1248	16 ay, 3 gün
	1250	23 ay, 22 gün
	1251	14 ay
	1252	Belirsiz
	1257	27 ay, 18 gün
	1259	29 ay, 3 gün
	1263	36 ay, 12 gün
	1264	Belirsiz

Tablo 1941'in devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	1212	1326 (1910)	31
	1213	1323 (1907)	34
	1214	1310 (1894)	47
	1215	1329 (1913)	28
	1216	1316 (1900)	41
	1217	1330 (1914)	27
	1218	1308 (1892)	49
	1219	1325 (1909)	32
	1220	1322 (1906)	35
	1221	1328 (1912)	29
	1222	1329 (1913)	28
	1224	1. mahkum 1330 (1914) 2. mahkum 1332 (1916)	1. mahkum: 27 2. mahkum: 25
	1225	1327 (1911)	30
	1226	1327 (1911)	30
	1227	1318 (1902)	39
	1228	1329 (1913)	28
	1229	1318 (1902)	39
	1230	1330 (1914)	27
	1231	1325 (1909)	32
	1232	1327 (1911)	30
	1233	1331 (1915)	26
	1235	1329 (1913)	28
	1236	1326 (1910)	31
	1237	1296 (1880)	61
	1247	1326 (1910)	31
	1248	1325 (1909)	32
	1250	1330 (1914)	27
	1251	1. mahkum 1327 (1911) 2. mahkum 1318 (1902)	1. mahkum: 30 2. mahkum: 39
	1252	1332 (1916)	25
	1257	1331 (1915)	26
	1259	1329 (1913)	28
	1263	1. mahkum 1302 (1886) 2. mahkum 1308 (1892)	1. mahkum: 55 2. mahkum: 49
	1264	1317 (1901)	40

Tablo 1941'in devamı

Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum:	Karar No.1224 (2. mahkum) ve No.1252 – 25 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum:	Karar No.1237 – 61 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	33.7
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri:	Adapazarı; Afyonkarahisar (2); Ağrı; Ankara; Antalya; Aydın; Balıkesir; Çankırı (2); Çorum (2); Gaziantep; Gürün; Kayseri; Kırklareli (2); Mersin (2); Muş (2); Nevşehir; Ordu; Ödemiş (2); Rize (2); Samsun; Sivas; Trabzon (2); Uşak; Van.
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy:27 ; Nahiye/ilçe/il: 9
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok

1942 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 428
**** Akyazı'nın Balballı Köyünden Hüseyin oğlu Tevfik Alpek hakkındaki ölüm cezasının yirmi sene ağır hapse tahvili hakkında** 428
Karar No: 1278 16/03/1942 428
Akyazının Balballı köyünden Hüseyinoğlu Tevfik Alpek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekalet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası (1. MAZBATA) 428
Akyazının Balballı köyünden Hüseyinoğlu Tevfik Alpek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Adliye Encümeni mazbatası (2. MAZBATA) 430
Tevfik Alpek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Adliye Encümeninin 2. Mazbatasına ekli Feridun Fikri Düşünsel'in mütalaası 433
Adliye Encümeninin 1. Mazbatasının Meclisin 15/09/1941 tarihli 78. Birleşiminde görüşülmesi 434
Adliye Encümeninin 2. Mazbatasının Meclisin 02/02/1942 tarihli 1. Birleşiminde Görüşülmesi 437
Adliye Encümeninin 2. Mazbatasının Meclisin 16/03/1942 tarihli 35. Birleşiminde Görüşülmesi 438
1. Turgutlu'nun Kurtuluş Mahallesinden Ragıpoğlu Hüseyin Gümüş'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 439
Karar No: 1265 26/12/1941* 439
2. 37 nci Piyade Alayı erlerinden Mehmet Diri ve onbaşı Mehmet Sitil'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 440
Karar No: 1269 14/01/1942 440
3. Çorum'un Osmancık Kazasının Pelitecik Köyünden Mustafa oğlu Mustafa Karabaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 441
Karar No: 1280 29/04/1942 441
4. Sütçüler Kazasının Ayvalı Köyünden İsmail kızı Gülsüm Kotanak'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 442
Karar No: 1281 29/04/1942 442
5. Isparta'nın Sinirkent Nahiyesinin İlegüp Köyünden Rüzgaroğullarından Ali Derebek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 443
Karar No: 1282 08/05/1942 443
6. Kadınhan'ın Türkalandı Köyünden Mustafaoğlu Salih Sürpük ve Ereğli'nin Üçgöz mahallesinden Alişoğlu Osman Güneri'nin ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 444
Karar No: 1283 08/05/1942 444
7. Lüleburgaz'ın Kırık Köyünden İbrahimoğlu Adem Geldi'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 445
Karar No: 1285 18/05/1942 445

8. Başgeçit Kazasının Aşağı Karabulak Köyünden Muzafferoğlu Ali, Mehmedoğlu Yusuf ve aynı Kazanın Kızılkilise Köyünden Mehmedoğlu Yunus'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 446
Karar No: 1286 18/05/1942 446
9. Bartın'ın Arıtkuma Köyünden Alioğlu Satı Özdağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 447
Karar No: 1287 20/05/1942 447
10. İstanbul Edirnekapı'sında Salmatomruk Caddesinde mukim Yusufoğlu Nazım Yolal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 448
Karar No: 1288 20/05/1942 448
11. Bor Kazasının Ulukışla Köyünden İsmailoğlu Ali Kılıçdemir ve Niğde'nin Kitreli Köyünden İbrahimoğlu Abdurrahman Çığ'ın ölüm cezasma çarptırılmaları hakkında 449
Karar No: 1292 01/06/1942 449
12. Bolvadin'in Yürük Karacaviran Köyünden Mehmetoğlu Osman Uçar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 450
Karar No: 1293 01/06/1942 450
13. Çapakçur'un Azizan Köyünden Talhaoğlu Sadi (diğer adı Sadullah) Kalkan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 451
Karar No: 1294 03/06/1942 451
14. Çivril'in Emircik Köyünden Küçük Alioğlu Mehmet Sarı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 454
Karar No: 1295 03/06/1942 454
15. Amasya'nın Bağlıca Köyünden Etem oğlu Ömer Yengin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 455
Karar No: 1296 05/06/1942 455
16. Çıldır'ın Kurtkale Köyünden Karaoğlu Zülali Acar ve Purut Köyünden Ahmet oğlu Şehbender Kobuk'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında....456
Karar No: 1297 05/06/1942 456
17. Keşan'ın Sigilli Köyünden Ali oğlu Mehmet Çallı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 457
Karar No: 1298 08/06/1942 457
18. Mardin'in Savurkapı Mahallesinden Cemal oğlu Abdi Bayhan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 458
Karar No: 1299 08/06/1942 458
19. Ayancık'ın Cible Köyünden Satıoğlu Ömer Şentürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 459
Karar No: 1300 10/06/1942 459

20. Gelibolu'nun Büyükcami Mahallesinden Ruhioğlu Recep Bilik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 460
Karar No: 1301 10/06/1942 460
21. Soma'nın Deniş Köyünden Halil İbrahim oğlu Mustafa Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 460
Karar No: 1304 12/06/1942 460
22. Çatalca'nın Örcünlü Köyünden Ali oğlu Hüseyin Kahya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 461
Karar No: 1305 12/06/1942 461
23. Fatsa'nın Tahnal Köyünden İbrahim oğlu Hüsnü Kayar ve Aşağıfizme Köyünden Karavelioğullarından Hasan oğlu Aziz Aldun'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 462
Karar No: 1306 15/06/1942 462
24. Ordu'nun Bucak Mahallesinden Memişoğullarından Yusuf oğlu Necati Yolaşan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 463
Karar No: 1307 15/06/1942 463
25. Eğirdir'in Çay Köyünden Hasan oğlu Ahmet Savaş ve Ahmet oğlu Mehmet Ali Sarıdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 464
Karar No: 1308 17/06/1942 464
26. Özalp'in Seydibey Köyünden Azo kızı Bacı Ayhaner'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 465
Karar No: 1311 07/08/1942 465
Genel tablo: 1942 467

1942 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

**** Akyazı'nın Balballı Köyünden Hüseyin oğlu Tevfik Alpek hakkındaki ölüm cezasının yirmi sene ağır hapse tahvili hakkında**

Karar No: 1278 **16/03/1942**

Akyazı'nın Balballı Köyünden Edikoğlu Mehdi'yi taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Hüseyin oğlu 1323 doğumlu Tevfik Alpek hakkında Adapazarı Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilip Temyiz Mahkemesince tasdik edilmiş olan ölüm cezasının yirmi sene ağır hapse tahviline karar verilmiştir.

(RG, 25/03/1942, s.5066)

Akyazının Balballı köyünden Hüseyinoğlu Tevfik Alpek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekalet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası (1. MAZBATA)

TC

Başvekalet

Yazı işleri dairesi müdürlüğü 30/IX/1939

Sayı: 4/8825

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Adam öldürmekten suçlu Hüseyin oğlu 1323 doğumlu Tevfik Alpekin ölüm cezasına çarptırılmasına Adapazarı Ağır ceza mahkemesince karar verildiği ve hüküm Temyiz mahkemesince de tasdik edildiği cihetle Büyük Millet Meclisince kanuni merasimi yapılmak üzere Adliye vekilliğinden 29/IX/1939 tarih ve 337/167 sayılı tezkere ile gönderilen bu işe ait evrak ilişkin olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına ve neticesinin bildirilmesine müsaadelerinizi arz ederim.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Adliye encümeni mazbatası

TBMM

Adliye encümeni 8/VIII/1941

Esas No. 3/163

Karar No. 60

Yüksek Reisliğe

Akyazı'nın Balballı köyünden Edik oğlu Mehdi'yi taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Hüseyin oğlu 1323 doğumlu Tevfik Alpekin ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Adapazarı Ağır ceza mahkemesince verilen hükmün tasdikine dair Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 13/V/1939 tarih ve 460 esas, 1507 karar sayılı ilam, müteakip kanuni muamelenin ifası için Başvekaletin 30/IX/1939 tarih ve 4/8825 sayılı tezkeresiyle birlikte encümenimize havale ve tevdi buyurulması üzerine bu işe taalluk eden dava dosyası tetkik olundu.

Suçlu, Tevfik ile Mehdi arasında mevcut husumete ve Tevfikin kardeşi Muradın yaralanması keyfiyetinin Mehdiye atıf ve isnat olunmasına mebni bunun intikamını almak isteyen Tevfik hadise gecesi Tokso oğlu Mehmedin çocuğu Şevki'yi Mehmet Alpekin evine gönderip Mehdinin orada bulunduğunu öğrendikten sonra dışarıdan attığı silahla pencere önünde oturmakta olan Mehdiyi taammüden öldürdüğü amme şahitlerinin alelderacat sebkeden şahadetleri, zabıt varakaları ve hekim raporu gibi yekdiğerini teyit ve vicdan kanaatini temin eden kanuni delillerle sabit görülerek suçlu Tevfik Alpekin hareketine uyan Türk Ceza kanununun 450 nci maddesinin 4 ncü bendine tevfikan ölüm cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır.

Encümenimizde bu hususta cereyan eden müzakere neticesinde suçlu Tevfik Alpek'e hükmedilen ölüm cezasının değiştirilmesini mucip bir sebep görülemediğinden Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ncı maddesine tevfikan bu cezanın infazına karar verilmesi hususunun Umumi Heyetin tasvibine arz edilmesi bir muhalif reye karşı ekseriyetle karar verilmiştir.

Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Adliye En. Reisi — Bingöl

Çorum — Muhalefetimi izah edeceğim

Münir Çağıl — Feridun Fikri

(Derleyenin notu: Adliye Encümeni Başkanı dahil, toplam 14 üyenin olumlu oyu vardır.)

Yüksek Reisliğe

Tevfik hakkındaki idam hükmünün yirmi sene ağır hapse tahvilini arz ve teklif eylerim

Bingöl

Feridun Fikri

Akyazının Balballı köyünden Hüseyinoğlu Tevfik Alpek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Adliye Encümeni mazbatası (2. MAZBATA)

Adliye encümeni mazbatası

TBMM

Adliye encümeni 29/I/1942

Esas No. 3/163

Karar No. 21

Yüksek Reisliğe

Akyazı'nın Balballı köyünden Edik oğlu Mehdiyi taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Hüseyin oğlu Tevfik Alpekin ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Adapazarı Ağır ceza mahkemesinden sadır olan hükmün Teşkilatı esasiye kanununu 26 ncı maddesine tevfikan infazına karar verilmesine dair olan mazbatanın Umumi Heyette müzakeresi sırasında Bingöl mebusu Feridun Fikri tarafından ölüm cezasının 20 sene ağır hapse tahvili hakkında verilen takririn nazari itibara alınarak encümenimize havale ve tevdi buyurulması üzerine bu hususta yapılan müzakere ve tetkikat neticesi aşağıda arz olunur:

I. Takrir sahibi Feridun Fikri (Bingöl) esas hakkındaki tetkikata girişmeden önce usule taalluk eden bir noktanın halli lüzumuna işaret ederek muhteviyatı nazarı itibara alınmış olan takririn aynen kabulü icap ettiği rey ve mütalaasında bulunmuş ve bağlı muhalefet şerhinde beyan eylediği sebeplere binaen evvelemirde bu cihetin hallini teklif eylemiştir. Meclis mesaisinde takip edilecek usul ve kaideler Dahili nizamname ile tayin ve tesbit edilmiş olması itibariyle bu vesile ile bir defa daha gözden geçirilen Dahili nizamnamede bu yolda bir takyit mevcut olmadığı gibi 119 ncu maddenin son fıkrasında bu noktai nazarın hilafını gösteren bir sarahat bulunduğu ve esasen encümenlerin nazarı itibara alınan tadilname ile mukayyet olmadığı hakkında Yüksek Meclisin 25/I/1937 tarihli bir kararı da mevcut bulunduğu anlaşıldığından takrir münderecatiyle bağlı olmayarak tetkikat icrasına üç muhalif reye karşı (Feridun Fikri Bingöl, Sıtkı Atanç Tokat, Cemil Atay Sinob) on üç rey ekseriyetle karar verilmiştir. Esasen encümenler hiçbir veç-

hile Umumi Heyetten farklı ve onun muvacehesinde vaziyet almış birer teşekkül olarak ad ve telakki edilemeyeceğinden Umumi Heyet namına yapılan tetkikatta muayyen bir noktai nazarın izharını bir ısrar mahiyetinde değil bilakis Umumi Heyeti tenvire yarayan bir mütalaa olarak kabul zarureti vardır. Filvaki Umumi Heyetin bu mütalaa ile hiçbir veçhile mukayyet olmayıp dilediği gibi karar ittihazında serbest bulunduğu her türlü izahtan vareste bir keyfiyettir. Yüksek Mecliste öteden beri takip edile gelen teamülde ekseriyet noktai nazarını teyit edici bir durumdadır.

II. Usule ait bu kararın ittihazını müteakip encümenimizin üzerinde ehemmiyetle durduğu nokta idam hükümlerinin infazı sebebiyle yapılan tetkiklerde mahkemenin kanaatini temine medar olan suç delillerinin yeniden bir tetkik ve tahlile tabi tutulup tutulamayacağı keyfiyeti olmuştur.

Teşkilatı esasiye kanunumuzun kaza kuvveti hakkında kabul eylediği prensipler bakımından tetkiki lazım gelen bu mesele aynı zamanda 26 ncı maddedeki idam hükümlerini infaz salahiyetinin mahiyetiyle de alakadar bulunmaktadır. Hakkı kazanın millet namına usul ve kanun dairesinde müstakil mahkemeler tarafından istimal edileceği esasını vazetmiş olan 8 nci madde "mahkemeler mukarreratının Büyük Millet Meclisince dahi hiçbir veçhile tebdil, tağyir ve tehir ve infazı ahkamına mümanaat olunamayacağı" hakkındaki 54 ncü madde ile tamamlanmış bulunmaktadır. Kaza kuvvetine bu derece geniş bir istiklal tanımış olan Teşkilatı esasiye kanunumuz Yüksek Meclisin her hususta kayıtsız olan salahiyetlerine bir istisna yaratmış, bu mevzudaki haklarını bilerek ve isteyerek tahdit ve takyidi de ammenin yüksek menfaatleri bakımından faydalı ve zaruri addetmiştir. Şu hale göre burada mevzubahis olan husus Büyük Meclisin herhangi bir salahiyetini tahdit değil Teşkilatı esasiye kanununun vazetmiş olduğu en mühim prensiplerinden birini tatbikten ibarettir. Bu muhip prensibin idam hükümlerinin infazına karar ittihazı sırasında kabili tatbik olmadığını iddiaya kanunun bu sarahati mani olduğu gibi işin mahiyeti de buna imkan veremez. Filhakika mahkemelere tanınmış olan istiklalin kazai faaliyetin en yüksek tezahürü olan ölüm cezalarında tatbik edilmemesi bu prensibin en ziyade tatbik yeri bulması lazım gelen bir hususta ihmaline müncer olur ki buna hukuken cevaz verilemeyeceği aşikardır.

Kaldı ki ölüm cezasıyla neticelenen bir davada delillerin evrak üzerinde tetkik ve takdirine fiili ve maddi imkan da tasavvur edilemez. Çünkü böyle bir davanın kağıt üzerinde tetkikinde husulü mümkün olan tereddütlerin izalesi için mesela şahitlerin muvacehesi, keşif icrası veya müphem olan herhangi bir noktanın tavzihi imkan ve vasıtalarına malik olmaksızın, tarafları şahitleri dinlemeden delillerin takdiri cihetine gidilmesi ve mücerret kağıt üzerinde edinilen intibalarla bir adamın asılıp asılmaması icap edeceği hakkında bir hüküm ve karara varılması, bu gibi tetkiklerde riayet edilmesi lazım gelen kaidelerin ve adli teminat denilen esasların tamamiyle bertaraf edilmesini istilzam eder. Kaldı ki delillerin takdiri her şeyden önce vicdani ve deruni bir intibaın mahsulü olmak itibariyle şahsi takdirlere bilhassa cezai hususlarda hiçbir veçhile müdahale edilmemesi iktiza eder. Çünkü hakimin vicdanında uyanan ve tamamiyle şahsi ve enfüsi olan bu intibaların doğru

olup olmadığını herhangi bir ölçü ve miyara tabi tutmak imkanı yoktur.

Yüksek Meclisin idam hükümlerini infaz salahiyetine gelince: Bu salahiyetin hükümranlık haklarını istimal şeklinde tecelli edeceği ve bu bakımdan Yüksek Meclisin herhangi bir takyit veya tahdide tabi olamayacağı her türlü izahtan vareste bir hakikattir.

Bu itibarla Büyük Meclis bir idam cezasının infazı lazım gelip gelmediğini tetkik ederken üstün bir kaza mercii gibi değil, milletin yegane ve hakiki mümessili olmak itibariyle hakkı hakimiyetini istimal yoluyla hareket eder. Bu sebeplere binaen idam hükümlerinin infazı sırasında sübut delillerin tetkikına Teşkilatı esasiye kanunumuzun cevaz vermemekte olduğuna bir muhalif reye karşı on beş rey ekseriyetle karar verilmiştir. Şu cihet de kayda şayandır ki tetkik mevzuu olan mazbatanın müzakere edildiği celsede yürütülmüş olan mütalaaların kaffesi bu görüş tarzını teyit edici mahiyettedir.

III. Tevfik Alpek'e hükmedilen idam cezasının infazı icap edip etmeyeceği keyfiyetine gelince: Bu hususiaki reyler üçe ayrılmıştır. Encümen azasından (Feridun Fikri Bingöl) muhalefet şerhinde beyan eylediği sebeplere binaen idam cezasının yirmi seneye indirilmesi reyindedir ki netice itibariyle başka sebeplere istinat etmekle beraber diğer sekiz azanın reyile birleşmiş olmaktadır. Encümen azasından (Abidin Binkaya Kastamonu, Reşid Özsoy Kayseri, Fuad Gökbudak Konya, Cemil Atay Sinob, Sıtkı Atanç Tokad, Dr. Saim Ali Dilemre Rize, Bekir Sıkıtı Kunt Hatay, Asım Tümer Manise) delillerin takdirine girişilemeyeceğini kabul etmekle birlikte Feridun Fikri (Bingöl) tarafından verilen ve idam cezasının yirmi sene hapse tahvil teklifini tazammun eden takririn 63 reyi muhalife karşı 120 reyi ekseriyetle kabul edilmiş olmasına ve cezanın tahfifi lehinde izhar buyurulan bu arzu ve iradeye göre karar verilmesinde de içtimai fayda mülahaza edilmesine binaen Teşkilatı esasiye kanununun 26 ncı maddesi mucibince mezkur idam cezasının yirmi sene hapse tahvili reyindedirler. Bu suretle Tevfik Alpeke hükmedilen idam cezasının yirmi sene hapse tahviline ekseriyetle karar verilmiş olmaktadır. Encümen azasından (Münir Çağıl Çorum, Şinasi Devrin Zonguldak, Numan Aksoy Antalya, Niyazi Burcu Balıkesir, Abdülhak Fırat Erzincan, Salah Yargı Kocaeli, Galip Gültekin Konya), cezanın yirmi seneye indirilmesi hakkında Feridun Fikri (Bingöl) tarafından verilen takririn hadisede delil mevcut olmadığı ve faili hakikinin ileride zuhur edebilmesi ihtimali sebeplerine istinat etmiş olmasına ve bilhassa bu hususiaki müzakerelerin tamamen ve münhasıran cürmün sübutuna kafi delailin mevcut olup olmadığı etrafında cereyan etmiş bulunmasına nazaran idam hükmünün infazı hakkındaki 8/VI-II/1941 tarihli mazbatanın bu itibarla değiştirilmesine iki bakımdan imkan görmemişlerdir:

a) İki sayılı bente arz ve izah edildiği üzere Yüksek Meclisin üstün bir kaza mercii gibi tetkikat icra ederek delillerin takdiri cihetine gidememesi esası muvacehesinde idam hükmünün delil mefkudiyeti sebebiyle 20 seneye indirilmesine Teşkilatı Esasiye kanunu manidir.

b) Suçun sübutuna kafi delil mevcut olmadığı beyan ve iddia edilmiş ve cezanın tahfifinde münhasıran bu sebebe istinat edilmiş olduğuna nazaran,

hakkında suç işlendiğine dair kafi delil olmayan bir vatandaş kanun huzurunda o cürmü işlememiş ve masum sayılacağından 20 seneye mahkumiyeti değil hakkındaki cezanın refi lazım gelirdi. Aksi takdirde suç işlememiş olan ve binaenaleyh beraet etmesi icabeden bir şahsın Meclis kararıyla ağır bir cezaya duçar edilmesi gibi bir netice hasıl olur.

Teşkilatı Esasiye kanunumuzun en esaslı prensiplerinden mülhem olan bu mülahazalara binaen ekalliyet reyinde olanlar Tevfik Alpek hakkındaki ölüm cezasının tebdil ve tahfifini ve 8/VIII/1941 tarihli mazbatanın delailin ademi kifayesi bakımından değiştirilmesini mucip hiçbir sebep müşahede etmemekle beraber Büyük Meclisin hukuku hükümranisine taalluk eden bir hususta dilediği veçhile karar ittihazı Umumi Heyetin yüksek tensip ve takdirine bağlı bulunduğuna göre, bütün bu mütalaaların tetkikinden sonra ittihaz buyurulacak kararın en isabetli ve en adilane karara olacağı mütalaasındadırlar.

Umumi Heyete arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur."

(İmzalar)

Tevfik Alpek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Adliye Encümeninin 2. Mazbatasına ekli Feridun Fikri Düşünsel'in mütalaası

Feridun Fikri Düşünsel'in ekli mütalaası

1. Büyük Millet Meclisi 15/IX/1941 tarihli celsesinde takririmi kabul ederken Teşkilatı Esasiye kanununun kabulü gününden ve hatta Büyük Millet Meclisinin teşekkülü anından itibaren hukuku hükümranisinin kullanılmasına taalluk eden tek müzakereli mevzularda şaşmaz bir esas dairesinde hareket etmiştir, yani bunu asla bir kanun müzakeresinde olduğu gibi encümene gönderip oradan gelebilecek bir ısrar kararıyla karşı karşıya kalmak ihtimaliyle değil, hukuku hükümranisini derhal kullanmak ve idam cezasını 20 senelik hapse tahvil etmek azmiyle, bile bile ve kati bir kararla hareket etmiştir. Büyük Millet Meclisinin ilk idam cezasını hapse tahvil karşısında değiliz, şimdiye kadar Büyük Millet Meclisi daima bu gibi tahvilleri aynı celsede neticelendirmiş ve bu idam cezasını 20 seneye tahvil ederken başka türlü düşünmemiştir. Riyasetin takriri nazarı mütalaaya alınmak şeklinde reye koymuş olması Büyük Millet Meclisinin bu hususiaki tatbikatı dairesinde mütalaa edilmek lazım gelir. **Binaenaleyh kendisine bu takrir gelmiş bulunan encümenin Yüksek Meclisin tecelli eden büyük irade ve şuuru dairesinde hareket etmesi esastır. Nitekim encümen ekseriyeti Yüksek Meclisin bir vatandaşın idam cezasını 20 seneye tahvil etmesi ve bütün memleketçe de buna ittıla hasıl olması keyfiyetine hürmet ederek neticede idamın infazı aleyhinde bulunmuşlardır ki tabiatiyle ben de bu infazm zaten aleyhinde olduğum için reylerimiz bu neticede, ademi infaz hususunda birleşmiş bulunuyoruz.**

2. İşin esasına gelince: Teşkilatı Esasiye kanununun 26 ncı maddesi mu-

cibince Büyük Millet Meclisi, her kendisine sunulan idam dosyasını baştan başa ve her en geniş bir tetkik salahiyetiyle ve Teşkilatı Esasiye kanununun (Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin yegane ve hakiki mümessili olup millet namına hakkı hakimiyeti istimal eder) diyen dördüncü maddesinin metin ve ruhu dairesinde hiçbir kayıt ile bağlanmaksızın mütalaa etmek hakkını haizdir. Teşkilatı Esasiye'de abes mefhum yoktur. Büyük Millet Meclisi münhasıran tescil ile vazifelenemez, bir idam dosyasının Meclise geldiği halde bir mebusun ve Heyeti umumiyenin onun tetkik ve tetkiki neticesinde hasıl ettiği vicdani kanaati Yüksek Meclise arz ederken bir takım kayıda tabi tutulması asla kabul olunamaz. Davayı rüyet eden mahkemeye karşı hakikat halde bir kanun müessesesi olan Temyiz heyetinin hakkı nasıl ki mahkemenin hukukuna bir mugayeret değilse, vazifesini bitirmiş olan Adliyeden gelen bir idam dosyası üzerinde Büyük Millet Meclisinin tetkikat icra eylemesi de hukuku hükümranisini istimal eylemekten başka bir şey olmayıp (Takdiri delaile girişilemez) mütalaasıyla nakabili telafi bir ceza üzerinde af ve tahfif ve tahvil hakkına malik olan Meclis azası takyit olunamaz.

3. **Büyük Millet Meclisinin 20 seneye cezasını tahvil ettiği hadiseye gelince bu hususta Meclisin en yüksek bir adalet ve tam bir isabetle hareket ettiğine kanaatim katidir.**

Bingöl

F. Fikri Düşünsel"

(Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, C.23, İçtima 3, TBMM Matbaası, 1942, Ankara, sf: 166, 238-239 ve Sıra Sayısı 84 sayılı olup 02/02/1942 tarihli celsede yapılan görüşmeye ilişkin zaptın sonuna ekli basma yazı sf:1-5)

Adliye Encümeninin 1. Mazbatasının Meclisin 15/09/1941 tarihli 78. Birleşiminde görüşülmesi

(Derleyenin notu: **Adliye Encümeninin 08/08/1941 tarih ve Esas No. 3/163, Karar No. 60 sayılı tarihli birinci mazbatası, Meclisin 15/09/1941 tarihli 78. Birleşiminin Birinci Oturumunda görüşülmüştür.** Oturum, saat 15.01'de, Başkan Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 19.10'da kapanmıştır. Görüşülen toplam 7 madde arasında ikisi idam mazbatalarıdır. Bunların birincisi, mahkum Tevfik Alpek'e ilişkindir. Görüşmeler son derece tartışmalı geçmiştir.

- Feridun Fikri- Konuşmacı, Meclisin altıncı döneminde, bu oturuma dek çok sayıda idam evrakı encümende incelenmiş ve o gün görüşülen Tevfik Alpek ile Sait Yener'e ilişkin iki mazbatadaki muhalif kalması hariç, di-

gerlerinde infaz yönünde imza koyduğunu belirtmiştir. Ardından, Alpek'e ilişkin olayı ayrıntılarına girerek Meclise anlatmıştır. Delillerin çok sağlam olmadığını söyleyen Feridun Fikri, idam etmektense cezanın 20 yıl hapse tahvilinin adalete daha uygun olacağını vurgulamıştır.

- **Tunceli milletvekili Haydar Rüştü Öktem-** Konuşmacı, Alpek masumsa, 20 seneye cezanın tahvilinin adil olmayacağını söylemiştir. Feridun Fikri cevaben, tam masumiyete kanaat getirmediğini, ancak idamın geri dönüşsüz bir ceza olması nedeniyle maznun lehine düşünmek gerektiğini belirtmiştir.

- **Zonguldak milletvekili ve Adliye Encümeni mazbata muharriri Şinasi Devrin-** Bu dosyanın, encümende, sırasıyla, Feridun Fikri, Hamdi Selçuk, Faik Ahmet ve nihayet Numan Aksoy tarafından ayrı ayrı incelendiğini; sonuçta, Fikri'nin bir muhalif oyuna karşı oy çokluğu ile infaz yönünde karar aldıklarını belirtmiştir. Ardından olayın oluş şekline ve delillere ilişkin ayrıntılı bilgi vermiştir. Son olarak, eğer mahkum gerçekten masumsa, Fikri'nin 20 yıla tahvil istemesinin adaletsiz olduğunu, o kişiye zulüm yapmak anlamına geleceğini, bu takdirde cezanın kaldırılması gerektiğini söylemiştir.

- **Tokat milletvekili Nazım Poroy-** Kendisinin şahsen idam cezasının aleyhinde olduğunu belirtmiş; fakat, Temyiz mahkemesinin onadığı bir karara, deliller şüphelidir denilerek karşı çıkılırsa bunun kötü bir çığır açacağını; Meclis olarak devlet ve memleket menfaatine uygun görülmüyorsa Meclisin af kararı verebileceğini, ama Meclisin kesinleşmiş bir hükmü değiştiremeyeceğini söylemiştir.

- **Feridun Fikri-** Anayasa (md.26) uyarınca, madem ki idam tezkeresi Meclise geliyor, o halde bunların Meclisin hiçbir kayıt ve şarta tabi olmadan incelemesinin yetkisi içinde olduğunu; bu işlemin, Temyiz mahkemesi kararı ile karşısında olmasının söz konusu olmadığını belirtmiştir. Devrin'e cevaben de, 20 seneye tahvil edilirse bunun zulüm olur dediğini belirterek, **infaz zulüm olmuyor da, ademi infaz, 20 seneye tahvil niye zulüm** oluyor demiştir. Yeniden dosyadaki delillere ve olaya ilişkin ayrıntılı bilgi vererek görüşüne taraftar bulmaya çalışmıştır.

- **Konya milletvekili Galip Gültekin-** Meclisin, infaz meselesini karara bağlarken delil takdirine girişmesinin yanlış olduğunu; bunun mahkemelere ait bir yetki olduğunu; aksi takdirde Meclisin, Temyizden sonra üçüncü bir mahkeme durumuna düşeceğini belirtmiştir. Delilleri tetkik ve takdir etmenin Meclisin yetkisi dışında kaldığını vurgulayarak, Meclisin, hiçbir veçhile takyit edilemeyecek af yetkisi olduğunu, gerekirse bunu kullanabileceğini söylemiştir.

- **Trabzon milletvekili Faik Ahmet Barutçu-** Meclisin, mahkemenin verdiği hüküm karşısında isterse affedeceğini isterce cezayı tahfif edeceğini söyleyerek, bunu yaparken bir gerekçe göstermeye de zorunlu olmadığını belirtmiştir. Ancak bu tasarrufun, siyasi, içtimai, idari bazı mülahazalara dayanması gerektiğini ifade etmiştir. İdam cezası sebepsiz tebdil edilecek olursa, o zaman gerek mahkemeler üzerinde gerekse muhit üzerinde olum-

suz tesir doğuracağını, adaletin zaafa düşeceğini, mağdur olanın intikam hissi ile kan gütme yoluna gidebileceğini söylemiştir. Ayrıca, Meclisin delil takdiri yoluna gidemeyeceğini; bunun hem doğru olmayacağını, hem mahkeme kararını tağyir ve tebdil anlamına geleceğini ve hem de bu yol açılırsa Adliye encümeninin kapısını tarafların başvurularından uzak tutmaya imkan kalmayacağını, Meclisin bunun altından kalkamayacağını söylemiştir.

- Ordu milletvekili ve Dilekçe Encümeni namına Hamdi Şarlan- Adliye encümeni mazbatasında infaza oy çokluğu ile karar verilmiş olduğunu; mahkemelerin hüküm verirken hata yapmış olabileceklerini, eğer infaz edilirse bu hatanın tamirine imkan kalmayacağını belirterek, kendi vicdani kanaatinin, bu kişinin cezasının 20 seneye tahvil değil, affetmek suretiyle hayatının bağışlanması olduğunu ve böyle bir teklifte bulunduğunu söylemiştir.

- Balıkesir milletvekili Yahya Zekai Uzay- Sağlıklı bir kanaate ulaşabilmesi için, konuşmacılardan, dosyadaki olayın oluş şekline ve delillere ilişkin biraz daha bilgi istemiştir.

- Feridun Fikri- Meclisin, önüne gelen idam dosyalarını tetkik etmek yetkisi bulunduğunu tekrarlayarak, Meclisin sahip olduğu bu hak inkar edilmesin demiştir. Bu işlemle, adliyeyi zayıflatmanın söz konusu olmadığını söyleyerek, alt ve üst derece mahkemelerinin işlerini bitirdiklerini, infaza karar verme işinin Meclisin üzerinde olduğunu belirtmiştir.

- Kocaeli milletvekili Salah Yargı- Meclisin bu konudaki önceki pratiklerinden örnekleri hatırlatarak, yapılması gereken doğru işin, delil takdirine gitmeksizin, deliller zayıftır gibi gerekçeye bir şey ilave etmeksizin, cezanın ya infazına ya da tahviline karar verilmesi gerektiğini söylemiştir.

- Şinasi Devrin- Delil takdiri yapılamayacağını tekrarlayarak, Feridun Fikri'nin konuşmasından sonra hakiki katilin kim olduğu konusunda uyanmış olan tereddütleri gidermek üzere, **"Bir arkadaşım diyor ki, yüz mücrime mukabil bir masumun feda edilmemesi lazımdır. Bu hepimizin bildiği bir cümledir, amma bu adam masum değil, tam bir katildir. Ölen adamın da ailesi vardır. Biz merhametli, rahim, şefik olacağız diye, ölenin ailesini düşünmeyecek miyiz? Onunu için burada bir şiddet mevzu bahis değildir.** Çünkü onun hukuku bize tevdi edilmiştir." demiştir.

- Çorum milletvekili İsmet Eker- Anayasa (md.26)'nın verdiği yetkinin şu anlama geldiğini söylemiştir: Adliye encümenin vazifesi,... nihayet infazın icabettiği kanaatini Heyeti umumiyeye ızhar atmaktan ibarettir. Bize ait olan vazife tamamen budur...**Hiçbir zaman hakkı takdirimiz yoktur. Çünkü adli müesseselere verilen geniş tetkik salahiyetlerinin sonunda, hakimlerin takdiratı vicdaniyesi şahsidir...Bizim esas vazifemiz, kesbi katiyet etmiş hükmün infazına karar vermektir. Eğer maslahatın icabı Devlet ve cemiyetin menfaati icabı, o hüküm üzerinde bir tahfif yapacaksak, onu müstakilen arz etmek lazımdır. Binaenaleyh, bize gelen mazbata üzerinde, infazı icabeder yolunda encümenin ekseriyetinin vardığı karar Teşkilatı esasiyeye muvafıktır.** (Refik İnce- Doğru)."

- Bursa milletvekili Sadi Konuk, görüşmelerin yeterliği önergesi vermiş,

tir. Feridun Fikri, önerge aleyhinde söz istemiştir. Başkan, söz vermemiş, önergeyi oya koymuş ve önerge kabul edilmiştir. Bunun ardından Başkan, verilen üç önergeyi okutmuştur. Berç Türker'in verdiği birinci önergede, "şüphe olduğundan, işin yeniden revizyon edilmesi" teklif edilmiştir. Hamdi Şarlan'ın verdiği ikinci önerge, "mahkumun affını" teklif etmektedir. Feridun Fikri'nin verdiği üçüncü önerge, "idam hükmünün 20 sene ağır hapse tahvilini" teklif etmektedir.

- **Feridun Fikri-** İsmet Eker'e cevap vererek, Meclisin bu konudaki yetkisinin sarih olduğunu yinelemiştir. Eker'le aralarında kısa süren bir sözlü atışma geçmiştir.

- **Başkan-** Önergeleri okutacağını söyleyerek müdahale etmiştir. Berç Türker'in önergesi yeniden okunmuş ve oylama sonucu "takrir nazarı itibara alınmamıştır". Hamdi Şarla'nın önergesi yeniden okunmuş ve oylama sonucu "takrir nazarı itibara alınmamıştır." Feridun Fikri'nin önergesi yeniden okunmuş ve oya konmuştur. Sonucu Başkan şöyle açıklamıştır: "Takriri ayağa kalkmak suretiyle reye arzettim. 120 arkadaş takriri nazarı itibara almak suretiyle kabul ediyor. 65 arkadaş da kabul etmiyor. (Alkışlar) Binaenaleyh, takriri encümene havale ediyoruz."

- **Feidun Fikri-** "Encümene gitmesine lüzum yok."

- **Başkan-** "Katiyen burada olmaz, tekikat yapılacaktır."

(Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, C.20, İçtima 2, TBMM Matbaası, 1942, Ankara, sf: 141-152 ve Zaptın sonuna ekli 268 sayılı Basmayazı.)

Adliye Encümeninin 2. Mazbatasının Meclisin 02/02/1942 tarihli 1. Birleşiminde Görüşülmesi

Tevfik Alpek'in ölüm cezasına çarptırılmasına ilişkin **30/09/1939 tarihli Başbakanlık tezkeresi ve Adliye Encümeninin 29/01/1942 tarih ve Esas No. 3/163, Karar No.21 sayılı ikinci mazbatası, Meclisin 02/02/1942 tarihli birinci celsesinde görüşülmüştür.** Mazbatanın okunmasından sonra Bingöl milletvekili Feridun Fikri söz almıştır. Konuşmacı önce, bu dosyanın, 15/09/1941 tarihli celsede görüşüldüğünü ve idam cezasının 20 yıl hapse tahvil edildiğini belirtmiştir. Ardından usule ilişkin bir saptama yapmıştır. Buna göre,

> "...B. M. Meclisinin teşekkülü gününden beri bütün affa, tahvile müteadir kararlar o celsede, aynı celsede neticelenirdi. İlk defa olarak bu mazbata hakkında, o gün kabul edilen takrir, encümene gönderilmiş bulunuyor. Evvelbeevvel bu meselenin halli lazımdır. Gerçi encümen ekseriyeti yüksek Meclisin tezahür eden büyük duygu ve büyük kudretine hürmeten bu adamın 20 seneye tahvili lehinde bulunmuştur. Amma bendenizce idamın infazı ve ademi infazından mühim olan bir mesele, B. M. Meclisinin teşekkülü gününden beri kati bir kaide olarak takarrür etmiş olan bu esasın bozulması keyfiyetidir. Bunu bozmamalıyız arkadaşlar. B. M.

Meclisi şimdiye kadar her meselede aynı celsede karar ittihaz etmiş. Halbuki bu işi encümene sevketmiştir. Bu hukuku hükümraniyi istimal mahiyetindeki celsede verilen kararlar iki defa müzakereye tabi olan kanunların müzakeresi gibi formaliteye tabi tutulmak demektir. Bu meselenin halli en esaslı bir mevzu teşkil eder." Feridun Fikri, daha sonra bu meselenin görüşülmesinin ertelenmesini dile getirmiş ve erteleme önerisi Başkan tarafından oya konarak kabul edilmiştir. **(Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, C.23, İçtima 3, 1942, Ankara, TBMM Matbaası, sf:238-239)**

Adliye Encümeninin 2. Mazbatasının Meclisin 16/03/1942 tarihli 35. Birleşiminde Görüşülmesi

Nitekim, aynı mahkuma ilişkin olarak **Meclisin, 16/03/1942 tarihli 35. Birleşiminde,** Adliye Encümeninin hazırladığı yeni mazbata (ki, yukarıda tam metni verildiği üzere, bu kez Encümen, ölüm cezasının 20 yıl hapis cezasına tahvili yönünde çoğunlukla karar almıştı) görüşülmüştür. **(Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, C.24, İçtima 3, TBMM Matbaası, 1942, Ankara, sf:4-24).**

Uzun ve tartışmalı geçen 16/03/1942 tarihli oturumda, **Feridun Fikri** yaptığı konuşmada, Meclisin, konuya ilişkin önceki pratiklerinden bir çok örneği zabıtlardan okumuştur. Feridun Fikri'nin örnek gösterdiği önceki kararlar şunlardır: 1926 yılında Halil kızı Huriye'nin ölüm cezası, Encümen infaz istediği halde, verilen önerge sonucu müebbet ağır hapse çevrilmiştir; 1933 yılında Ilgaz'ın Köprülü köyünden Ali oğlu Hatip Hasan Efendi'nin ölüm cezası, Encümen müebbet ağır hapis istediği halde, verilen önerge ile 15 yıl hapse çevrilmiştir; 1930 yılında Kütahya'nın Ortagireği köyünden Ahmet oğlu Hüseyin'in cezası, Encümenin isteği doğrultusunda, hapse çevrilmiştir; 1935 yılında Mehmet oğlu Arabacı Halil ile Maksut oğlu Sadri'nin ölüm cezaları, Encümen mazbatası infaz lehinde olduğu halde, verilen önerge ile 24 yıl hapse çevrilmiştir. Feridun Fikri şöyle devam etmiştir:

"Gerek Teşkilatı esasiye kanunundan evvel Büyük Millet Meclisinin birinci Teşkilatı esasiye kanunu ile çalıştığı zaman ve gerek ondan sonraki devirde bu gibi kararlar Heyeti umumiyede cereyan eden müzakere üzerine, takrirler nazari itibara alınmak suretiyle değil, önergeler kabul edilmek suretiyle reye konur. Meclis hakkını istimal eder ve bu suretle o mevzu halledilir, biter giderdi. Zaten dikkat buyurulmuştur ki, bu, bir defa müzakereye tabi maddelerdendir. Binaenaleyh bir defa müzakereye tabi olan bu maddenin tekrar encümene gitmesi, encümende uzun uzadıya münakaşa cereyan etmesi ve encümen tarafından herhangi bir noktai nazarla buraya getirilmesi - ki bunlar ancak kanun müzakerelerinde olabilen şeylerdir- asla, hukuku hükümraniye taalluk eden Meclis kararlarında böyle bir yola gitmek caiz değildir...Şimdiye kadar bu mevzuda idam kararları hak-

kında verilen takrirler o celsede halledilmiş ve Adliye encümenine gönderilmemiştir. Yüksek Reislerimiz affetsinler, yalnız bunun gönderilmesini doğru görmüyorum. Madem ki Meclisin hakkıdır ve kendisine mal etmiştir, bunun burada bitirilmesi lazım gelir."

Bu tartışmalar sürecinde, **Feridun Fikri, "İngiltere'de yılda 30 idamdan 15'i, yani yarısı infaz edilmektedir"** şeklinde bir belirleme de yapmıştır. Diğer argümanların yanı sıra bu konuya da yanıt veren **Encümen mazbata muharriri Şinasi Devrin ise şunu söylemiştir:** "İngiltere'de 30 kişiden 15'i asılıyormuş, kendileri tetkik etmişler, elbette doğrudur. Fakat bunun hangi bakımdan kendi tezlerini teyit ettiğini ihata edemedim. Onun için mesnet olarak şahsen kabul etmeyeceğim. Bu münasebetle şu mütalaada bulunacağım. **Bizde bu kadar müsamahalı davranmamak icap ettiği neticesine varacağım. Çünkü 60 milyonluk bir sahada 30 idam mahkumu olurken, 18 milyonluk sahada 60-70 idam mahkumunun bulunması, daha sıkı tedbirler almamızı icap ettirir mahiyette telakki etmek lazımdır..."**

Sonuçta, Encümenin hazırladığı ve idam hükmünün 20 yıl hapse tahviline ilişkin ekseriyet kararı bulunan yeni mazbata Başkan tarafından oya konmuş ve kabul edilmiştir. Böylece Meclis, aşağıda metni verilen 1278 sayılı Kararı çıkartmıştır. **(Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, C.24, İçtima 3, TBMM Matbaası, 1942, Ankara, sf:4-24).**

---

1. Turgutlu'nun Kurtuluş Mahallesinden Ragıpoğlu Hüseyin Gümüş'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1265 **26/12/1941***

Turgutlu'nun İstiklal Mahallesinden Demirci Nuri ve karısı Lutfiye'yi öldürmek ve kızları Muazzez'in zorla ırzına geçmekten suçlu Turgutlu'nun Kurtuluş Mahallesinden Ragıpoğlu 1331 doğumlu **Hüseyin Gümüş**'ün ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 27/11/1940 tarih ve 2108 esas 3189 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının** Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ıncı maddesine tevfikan infazına karar verilmiştir.

(RG, 05/01/1942, s.4998)

*(Derleyenin notu: * 1265 sayılı Karar Meclisin 26/12/1941 tarihli oturumunda kabul edilmiş olmasına rağmen 1942 yılına ilişkin bu bölüm içinde yer vermemizin nedeni, Kararın 05/01/1942 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmış olmasıdır. Dolayısıyla, Kararlar dökümünün çıkartılmasında, Karar sayısının yanı sıra, bunlara ilişkin infaz iradelerinin çıktığı tarihleri değil, bunların RG'de yayınlanma tarihlerini esas almış bulunuyoruz.*

*- ** TBMM'nin 12/12/1941 tarih ve 1263 sayılı kararından itibaren çıkartılan infaz kararlarında artık önceki kararlarda geçen "ölüm cezalarının hafifleşti-*

rilmesini veya değiştirilmesini mucip/(müstelzim) bir sebep görülemediğinden..." ibaresine yer verilmemiştir.

- TBMM'nin 1265 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 12 ay, 29 gün süre geçmiştir.

*- 1265 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 19/12/1941 tarih ve Esas No. 3/417, Karar No. 7 sayılı Mazbatasına göre**, mahkumun*

"Nuri kızı Muazzez'in ırzına geçmek maksadile bağ kulübesinde yatmakta olan babası Nuri ile anası Lütfiye'yi kazıkla başlarına vurmak suretile ağır surette yaralayıp bunlardan Lütfiye'yi orada öldürdüğü ve Nuri'yi kımıldamayacak bir hale getirmesini müteakip Muazzez'in cebren ırzına geçtiği ve yaralı Nuri'nin hastanede aldığı yaraların tesirile vefat eylediği ve bu suretle suçlunun ırza geçmek fiilini işlemek maksadile Muazzez'in babası Nuri ile anası Lütfiye'yi bir anda öldürdüğü sabit görülerek Türk Ceza Kanununun hareketine uyan 450 nci maddesinin 5 nci ve 7 nci fıkralarına tevfikan ölüm cezasına çarptırılmasına karar verildiği anlaşılmıştır."

- 1265 sayılı Karar metninde verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir. Ancak mazbatada, hükmün, TCK (md.450/5 ve 7) uyarınca tesis edildiği yazılıdır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir. Oturum tutanağının sonunda bir düzeltme bulunmaktadır: "Bu zaptın sonuna bağlı 43 sayılı basma yazıdan, Bingöl mebusu Bay Feridun Fikri'nin imzası silinmelidir." Bu düzeltme, Feridun Fikri'nin karara muhalif olduğu anlamına gelmemektedir; zira mazbatada kararın ittifakla alındığı yazılıdır.

*- Encümenin 19/12/1941 tarihli mazbatası **Meclisin 26/12/1941 tarihli 21. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.17'de kapanmıştır. Sadece 17 dakika süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 7 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 22, İçtima 3, 1 Kanunuevvel 1941 tarihli onuncu inikattan 26 Kanunuevvel 1941 tarihli yirmi birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:149 ve zaptın sonuna ekli 43 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

2. 37 nci Piyade Alayı erlerinden Mehmet Diri ve onbaşı Mehmet Sitil'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1269 **14/01/1942**

Başçavuş Hüseyin Gümüş'ü öldürmekten suçlu 37 nci Piyade Alayı erlerinden **Mehmet Diri** ve onbaşı **Mehmet Sitil**'in ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında 57 nci Tümen Askeri Mahkemesince verilen ve Askeri Temyiz Mahkemesinin 2/4/1941 tarih ve 250/140 sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm

cezalarının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan infazına karar verilmiştir.

(RG, 20/01/1942, s.5011)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 14/01/1942 tarih ve 1269 sayılı Kararından sonraki infaz kararlarında, Temyiz Mahkemesinin karar tarihine yer verilmemiştir.

- TBMM'nin 1269 sayılı Kararına göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 9 ay, 12 gün süre geçmiştir.

- 1269 sayılı Karar, tek Karar içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

- 1269 sayılı Kararda da, buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da, mahkumların yaşı/doğum tarihi gösterilmemiştir. Bununla birlikte, her ikisinin de askerlik hizmetini görmekte olan erler olduğu dikkate alındığında, 20'li yaşlarda olmalıdırlar.

*- 1269 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 10/01/1942 tarih ve Esas No. 3/366, Karar No. 15 sayılı Mazbatasına göre**, mahkumlar, "Hüseyin Gümüş çavuşu gırtlağına atılarak sırım ve kayışla sıkıp boğmak suretiyle öldürme" suçundan Askeri Ceza Kanunu (md.91/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 10/01/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 14/01/1942 tarihli 26. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 16.06'da kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, birisi infaza ilişkin toplam 7 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 23, İçtima 3, 5 Kanunisani 1942 tarihli yirmi ikinci inikattan 2 Şubat 1942 tarihli otuz dördüncü inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:73 ve zaptın sonuna ekli 55 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

3. Çorum'un Osmancık Kazasının Pelitecik Köyünden Mustafa oğlu Mustafa Karabaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1280 **29/04/1942**

Çorum'un Osmancık Kazasının Pelitecik Köyünden Kezban ile kızı Servinaz'ı öldürmekten suçlu aynı köyden Mustafa oğlu 1321 doğumlu **Mustafa Karabaş**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Çorum Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 526 esas ve 258 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 06/05/1942, s.5099)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1280 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Dolayısıyla, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında geçen ölüm bekleyişi süresini kesin biçimde hesaplamak mümkün olamamıştır. Ancak, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi 30/09/1941*** *tarihlidir. Bu tezkerede, Başbakanlığın 17/09/1941 tarihli bir başka tezkere ile bu dosyayı, tashihi karar talebi olduğu gerekçesiyle geri istediği yazılıdır. Nitekim,* ***Meclisin 15/09/1941 tarihli 78. Birleşiminin başında, Başbakanlığın Meclis Başkanlığına gönderdiği bir tezkere okunmuştur.*** *Burada, bu mahkuma ilişkin evrakın 16/06/1941 tarihli bir tezkere ile Meclise gönderildiği ancak mahkumun sonradan yaptığı başvuru üzerine evrakının yeniden incelenmesi için dosyanın geri gönderilmesi istemi yazılıdır. Bütün bu bilgiler ışığında, hükmün Eylül 1941 içinde bütün hukuk yolları tüketilerek kesinleştiği anlaşılmaktadır. Bu veriden hareketle, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 7 ay kadar bir süre geçtiği sonucu çıkmaktadır.*

- 1280 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 24/04/1942 tarih ve Esas No. 3/403, Karar No. 27 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

"hakkında Adliyeye şikayet edilmiş olmasından münfail ve muğber olarak Pelitecik köyünden Servinaz ile anası Kezban'ın yolda önlerine geçerek her ikisini bir zamanda ve aynı sebep altında bıçakla yaralayıp öldürme" suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 24/04/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 29/04/1942 tarihli 52. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat 15 dakika süren bu oturumda, birisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 24, İçtima 3, 16 Mart 1942 tarihli otuz beşinci inikattan 29 Nisan 1942 tarihli elli ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:286 ve zaptın sonuna ekli 126 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

4. Sütçüler Kazasının Ayvalı Köyünden İsmail kızı Gülsüm Kotanak'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1281 **29/04/1942**

Sütçüler Kazasının Ayvalı Köyünden Hasanoğlu Abdi Kotanak'ı öldürmekten suçlu aynı köyden İsmail kızı **Gülsüm Kotanak**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Isparta Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 1/17 esas ve 21/941 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 06/05/1942, s.5099)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1281 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Dolayısıyla, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında geçen ölüm bekleyişi süresini kesin biçimde hesaplamak mümkün olamamıştır. Ancak, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi 01/04/1941*** *tarihlidir. Hükmün bu tarihten bir süre önce kesinleştiği varsayımından hareketle, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 1 yıl kadar bir süre geçtiği kabul edilebilir.*

- 1281 sayılı Karar kadın mahkumun infazına ilişkin olmakla bu kategorideki seyrek örneklerden biridir.

- 1281 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 24/04/1942 tarih ve Esas No. 3/365, Karar No. 26 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum, "kocası Abdi Kotanak'ı zehirlemek suretiyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- 1281 sayılı Kararda mahkumun doğum tarihi belli edilmemiştir. Ancak, Adliye Encümeni mazbatasında mahkumun 1330 doğumlu olduğu yazılıdır.

- Encümenin 24/04/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 29/04/1942 tarihli 52. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat 15 dakika süren bu oturumda, birisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 24, İçtima 3, 16 Mart 1942 tarihli otuz beşinci inikattan 29 Nisan 1942 tarihli elli ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:286-287 ve zaptın sonuna ekli 125 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

5. Isparta'nın Sinirkent Nahiyesinin İlegüp Köyünden Rüzgaroğullarından Ali Derebek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1282 **08/05/1942**

Isparta'nın Sinirkent Nahiyesinin İlegüp Köyünden Abbasoğlu Deli Hüseyin'in karısı Gülizar ve kızı Neslihan ile oğlu Abbas'ı öldürmekten suçlu aynı köyden Rüzgaroğullarından (diğer adı Kuzdağoğlu) 1319 doğumlu **Ali Derebek**'in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Isparta Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 1205 esas ve 1616 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan infazına karar verilmiştir.

(RG, 16/05/1942, s.5108)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1282 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında Temyiz Mahkemesinin ilam tarihinin 10/06/1940 olduğu yazılıdır. Bu veriye göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 22 ay, 28 gün süre geçmiştir.

*- 1282 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 05/05/1942 tarih ve Esas No. 3/364, Karar No. 34 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"diğer suç ortaklarıyla birlikte Deli Hüseyin'in evini basarak para ve altınlarını gasp ve kızı Neslihan'a fiili şeni icra ettikten sonra bu fiillerinin meydana çıkmamasını temin maksadiyle Deli Hüseyin'in karısı Gülizar ve kızı Neslihan ile oğlu Abbas'ı ustura ile yaralayıp öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 05/05/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 08/05/1942 tarihli 55. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 16.55'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 25, İçtima 3, 4 Mayıs 1942 tarihli elli üçüncü inikattan 29 Mayıs 1942 tarihli altmış altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:69 ve zaptın sonuna ekli 132 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

6. Kadınhan'ın Türkalandı Köyünden Mustafaoğlu Salih Sürpük ve Ereğli'nin Üçgöz mahallesinden Alişoğlu Osman Güneri'nin ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1283 **08/05/1942**

Mirzaoğlu Arabacı Süleyman'ı müştereken öldürmekten suçlu Kadınhan'ın Türkalandı Köyünden 1322 doğumlu Mustafaoğlu **Salih Sürpük** ile Ereğli'nin Üçgöz mahallesinden Ali ve diğer adı Alişoğlu 1315 doğumlu **Osman Güneri**'nin ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında Konya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 2247 esas ve 2272 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezalarının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 16/05/1942, s.5108)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1283 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Dolayısıyla, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında geçen ölüm bekleyişi süresini kesin biçimde he-

saplamak mümkün olamamıştır. Ancak, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi 26/06/1941*** *tarihlidir. Hükmün bu tarihten bir süre önce kesinleştiği varsayımından hareketle, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında yaklaşık 11 ay süre geçtiği kabul edilebilir.*

- 1283 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 05/05/1942 tarih ve Esas No. 3/384, Karar No. 35 sayılı Mazbatasına göre****, adı geçen iki mahkum, "arabacı Süleyman'ı araba ve atlarını gasbetmek maksadiyle müştereken öldürüp cesedini kuyuya atmak" suçundan TCK (md.450/8) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 05/05/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 08/05/1942 tarihli 55. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 16.55'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 25, İçtima 3, 4 Mayıs 1942 tarihli elli üçüncü inikattan 29 Mayıs 1942 tarihli altmış altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:69 ve zaptın sonuna ekli 133 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

7. Lüleburgaz'ın Kırık Köyünden İbrahimoğlu Adem Geldi'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1285 **18/05/1942**

Lüleburgaz'ın Kazan Köyünden Şabanoğlu Zeynel'i taammüden öldürmekten suçlu Lüleburgaz'ın Kırık Köyünden İbrahimoğlu 1331 doğumlu **Adem Geldi**'nin ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 522 esas ve 1365 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazma Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 25/05/1942, s.5114)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1285 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Dolayısıyla, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında geçen ölüm bekleyişi süresini kesin biçimde hesaplamak mümkün olamamıştır. Ancak, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi 06/04/1942*** *tarihlidir. Hükmün bu tarihten bir süre önce kesinleştiği varsayımından hareketle, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında bir buçuk-iki ay kadar bir süre geçtiği kabul edilebilir.*

- *1285 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 13/05/1942 tarih ve Esas No. 3/455, Karar No. 37 sayılı Mazbatasında*** *mahkumun,*

"Şabanoğlu Zeynel'i, Fatma adında kadınla evlenmesine mani olduğu sebebiyle öldürmeyi ve soymayı tasmim ve tasavvur ederek, diğer suçlu Lüleburgaz'ın Hamidabat köyünden Aydınoğlu 1334 doğumlu Ahmet Kumdere ile birlikte çarık ipiyle boğup öldürdükleri sabit görülerek, bunlardan Ahmet Kumdere'nin hadisenin vukuu tarihinde tam ceza ehliyetini haiz olmamasına mebni 30 sene ağır hapse konulmasına ve Adem Geldi'nin ölüm cezasına çarptırılmasına karar verildiğinin anlaşıldığı" yazılıdır.

- *1285 sayılı Karar metninde de Encümen Mazbatasında da, mahkum hakkında verilen hükmün dayanağı olan yasa ve maddesi gösterilmemiştir.*

- *Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.*

- *Encümenin 13/05/1942 tarihli mazbatası* ***Meclisin 18/05/1942 tarihli 59. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 19.30'da kapanmıştır. Dört buçuk saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 25, İçtima 3, 4 Mayıs 1942 tarihli elli üçüncü inikattan 29 Mayıs 1942 tarihli altmış altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:162 ve zaptın sonuna ekli 142 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

8. Başgeçit Kazasının Aşağı Karabulak Köyünden Muzafferoğlu Ali, Mehmedoğlu Yusuf ve aynı Kazanın Kızılkilise Köyünden Mehmedoğlu Yunus'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1286 **18/05/1942**

Başgeçit Kazasının Aşağı Karabulak Köyünden 1906 doğumlu **Muzafferoğlu Ali**, 1917 doğumlu **Mehmedoğlu Yusuf** ve aynı kazanın Kızılkilise Köyünden 1916 doğumlu **Mehmedoğlu Yunus**'un *askeri casusluk suçundan* dolayı ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 9. Kor. 11 numaralı Askeri Mahkemesince verilen ve Askeri Temyiz Mahkemesinin 165 esas, 124 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezalarının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 25/05/1942, s.5114)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1286 sayılı Kararı, tek karar içinde üç mahkumun ölüm cezasının infazı hakkındadır.

- *1286 sayılı Karar metninde de, buna ilişkin Adliye Encümeni mazbatası ve Başvekalet tezkeresinde de, mahkumların soyadları belirtilmemiştir.*

- TBMM'nin 1286 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak, bu Karara ilişkin 15/04/1942 tarihli ***Başvekalet tezkeresinde,*** *hükmün, Askeri Temyiz Mahkemesinin 25/02/1942 tarih ve 165/124 sayılı ilamıyla onaylandığı belirtilmektedir. Buna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 2 ay, 23 gün süre geçmiştir.*

- 1286 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 13/05/1942 tarih ve Esas No. 3/457, Karar No. 36 sayılı Mazbatasına*** *göre, adı geçen üç mahkumun,*

> "Devletin emniyeti bakımından gizli kalması lazım gelen telgraf muhaberelerini zabt ve tesbit suretiyle casusluk suçunun bütün icrai vasıtalarını ikmal ettikleri sabit görüldüğünden hareketlerine uyan Askeri Ceza Kanununun muaddel 56 ncı maddesinin 1 sayılı bendinin A fıkrasına tevfikan ölüm cezasına mahkum edildikleri anlaşılmıştır."

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 13/05/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 18/05/1942 tarihli 59. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 19.30'da kapanmıştır. Dört buçuk saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 8 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 25, İçtima 3, 4 Mayıs 1942 tarihli elli üçüncü inikattan 29 Mayıs 1942 tarihli altmış altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:162 ve zaptın sonuna ekli 141 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

9. Bartın'ın Arıtkuma Köyünden Alioğlu Satı Özdağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1287 **20/05/1942**

Mehmet kızı Emine'yi taammüden öldürmekten suçlu Bartın'ın Arıtkuma Köyünden 1327 doğumlu Alioğlu **Satı Özdağ**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 1558 esas ve 2083 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 28/05/1942, s.5117)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1287 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Dolayısıyla, mahkum haklandaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında geçen ölüm bekleyişi süresini kesin biçimde he-

saplamak mümkün olamamıştır. Ancak, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi 23/01/1942*** *tarihlidir. Hükmün bu tarihten bir süre önce kesinleştiği varsayımından hareketle, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 4 ay kadar bir süre geçmiştir.*

- 1287 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 13/05/1942 tarih ve Esas No. 3/429, Karar No. 35 sayılı Mazbatasına*** *göre, mahkum,*

"kendisini terk etmiş olan Emine'yi, yolunu bekliyerek ve tarladan avdetinde üzerine çifte tüfeğiyle ateş etmek suretiyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bu dosyaya ilişkin Başvekalet tezkeresinde, mahkumun, Emine'yi taammüden öldürme suçunun dışmda, Döndü'nün zorla ırzına geçmek suçunu da işlediği belirtilmektedir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 13/05/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/05/1942 tarihli 60. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.00'da kapanmıştır. İki saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 13 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 25, İçtima 3, 4 Mayıs 1942 tarihli elli üçüncü inikattan 29 Mayıs 1942 tarihli altmış altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:212 ve zaptın sonuna ekli 144 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

10. İstanbul Edirnekapı'sında Salmatomruk Caddesinde mukim Yusufoğlu Nazım Yolal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1288 **20/05/1942**

Polis Memuru Hasan Basri'yi öldürmekten suçlu İstanbul'da Edirnekapı'smda Salmatomruk Caddesinde mukim Yusuf oğlu 1318 doğumlu **Nazım Yolal**'m ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında İstanbul Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 1475 esas ve 1876 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 28/05/1942, s.5117)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1288 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Dolayısıyla, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında geçen ölüm bekleyişi süresini kesin biçimde hesaplamak mümkün olamamıştır. Ancak, bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi 13/06/1941*** *tarihlidir. Hükmün bu tarihten bir süre önce kesinleştiği var-*

sayımından hareketle, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında11-12 ay süre geçmiştir.

- 1288 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 13/05/1942 tarih ve Esas No. 3/380, Karar No. 38 sayılı Mazbatasına*** *göre, mahkum,*

"hırsızlık maksadiyle evine girdiği Hasan Basri tarafından yakalanmamak ve binnetice cezadan kurtulmak maksadiyle mumaileyhi yaralayıp öldürme" *suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 13/05/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/05/1942 tarihli 60. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.00'da kapanmıştır. İki saat süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 13 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 25, İçtima 3, 4 Mayıs 1942 tarihli elli üçüncü inikattan 29 Mayıs 1942 tarihli altmış altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:212 ve zaptın sonuna ekli 143 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

11. Bor Kazasının Ulukışla Köyünden İsmailoğlu Ali Kılıçdemir ve Niğde'nin Kitreli Köyünden İbrahimoğlu Abdurrahman Çığ'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1292 **01/06/1942**

Bor Kazasının Cücü Köyünden Durmuşoğlu Nazif'i taammüden ve müştereken öldürmekten suçlu aynı kazanın Ulukışla Köyünden İsmailoğlu 1322 doğumlu **Ali Kılıçdemir** ile Niğde'nin Kitreli Köyünden İbrahimoğlu 1320 doğumlu **Abdurrahman Çığ**'ın ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında Niğde Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 1622 esas ve 1768 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan infazma karar verilmiştir.

(RG, 08/06/1942, s.5126)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1292 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Dolayısıyla, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında geçen ölüm bekleyişi süresini kesin biçimde hesaplamak mümkün olamamıştır. Bununla birlikte bu Karara ilişkin ***Başvekalet tezkeresi tarihinin 30/08/1941*** *olduğuna bakarak, hükmün de bundan kısa bir süre önce kesinleştiği kabul edilecek olursa, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 12 ay kadar bir süre geçtiği sonucuna varılabilir.*

*- 1292 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 22/05/1942 tarih ve Esas No. 3/393, Karar No. 39 sayılı Mazbatasına göre**, adı geçen iki mahkum,*

"borç aldığı yüz lira ile köyüne dönmekte olan Nazif'i müştereken ve taammüden öldürme ve üzerinde bulunan yüz lira ile tabancasını gasbetme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Karar metninde de, mazbatada da hükmün tesis edildiği yasa ve maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 22/05/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 01/06/1942 tarihli 67 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.03'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 9 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:4 ve zaptın sonuna ekli 163 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

12. Bolvadin'in Yürük Karacaviran Köyünden Mehmetoğlu Osman Uçar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1293 **01/06/1942**

Bolvadin'in Yürük Karacaviran Köyünden Mustafa kızı Halime'yi öldürmekten suçlu aynı köyden Mehmetoğlu 1328 doğumlu **Osman Uçar**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Afyon Karahisar Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 198/11 esas ve 4 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 08/06/1942, s.5126)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1293 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Umumi Heyetinin 12/01/1942 tarih ve 198/11 esas, 4 karar sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 4 ay, 19 gün süre geçmiştir.

*- 1293 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 22/05/1942 tarih ve Esas No. 3/434, Karar No. 40 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Yörük Karacaviran köyünden Mustafa kızı Halime'yi uykuda olmasından bilistifade nezdinde bulunan 25 lirayı almak maksadiyle yoğanı başına atıp boğma" suretiyle öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Karar metninde de, mazbatada da hükmün tesis edildiği yasa maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 22/05/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 01/06/1942 tarihli 67 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.03'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 9 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:4 ve zaptın sonuna ekli 162 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

13. Çapakçur'un Azizan Köyünden Talhaoğlu Sadi (diğer adı Sadullah) Kalkan'm ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1294 **03/06/1942**

Türkiye Cumhuriyeti topraklarından bir kısmını Hükümetin elinden çıkarmak için cemiyet kurmak, çete teşkil etmek ve Yağmurcuk köy halkının eşya ve hayvanlarını gasbetmekten suçlu Çapakçur'un Azizan Köyünden Talhaoğlu **Sadi (diğer adı Sadullah) Kalkan**'m ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Sivas Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 1103 esas ve 1674 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazma Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 08/06/1942, s.5126)

*(Derleyenin notu: TBMM'nin 1294 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Buna karşılık, mazbatanın Mecliste görüşüldüğü oturumda Kocaeli milletvekili Salah Yargı konuşması içinde, bu dosyaya ilişkin yargılamanın 12 yıl sürdüğünü ve hükmün 1941 yılında kesinleştiğini açıklamıştır. Encümen mazbatasına ilişik **Başvekalet tezkeresinin tarihi ise 02/08/1941**'dir. Hükmün, bu tarihten kısa bir süre önce kesinleştiği kabulünden hareketle, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 12 ay kadar bir süre geçtiği sonucuna varılabilir.*

- 1294 sayılı Kararda da, encümen mazbatasında da mahkumun doğum tari-

hi gösterilmemiştir. Buna karşılık, bu karara ilişkin ***Başvekaletin 02/07/1941 tarih ve 4/5390 sayılı tezkeresinde****, mahkumun 1305 doğumlu olduğu yazılıdır.*

- 1294 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 22/05/1942 tarih ve Esas No. 3/388, Karar No. 42 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"Türkiye Cumhuriyeti topraklarının bir kısmını Hükümetin elinden çıkarmak için cemiyet kurmak, çete teşkil etmek ve Erzurum'un Yağmurcuk köyünü basarak Tahsildar Ömer yedinde bulunan Devlete ait 460 lira ile köy halkının eşya ve hayvanlarını yağma etmek" suçundan TCK (md.125) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, bir muhalif oya karşı (Salah Yargı – Kocaeli) oyçokluğu ile infaz yönünde karar vermiştir. ***Muhalefet şerhi*** *şöyledir:*

"1929 tarihinde takibata başlanan ve 1941 tarihinde Temyiz Ceza Umumi heyetinden sadır olan kararla katileşen bu ölüm cezasının yedi defa Temyiz mahkemesinden geçtiği ve altı defa bozma kararı verildiği ve bu arada iki defa da Ağır ceza mahkemesince on ve yedi sene ağır hapis cezasına hükmolunduğu ve son tasdik kararının da bozulma talebiyle Cumhuriyet Başmüddeiumumiliğinin varit görülen itirazı üzerine Temyiz ceza umumi heyetince karara bağlanmış olduğu dosyanın tetkikından anlaşılmıştır.

Katileşen ölüm cezası hakkında mahkemelerce adli hata ve kanuni zühul sayılacak bir şey görülmemekle beraber hakimin vicdani kanaatine dayanan hüküm de hiçbir sebeple tadil edilemez ve on iki sene müddet ağır ceza ve Temyiz mahkemelerinde işin tetkik olunması da hakikatin tezahürü maksadiyle olduğu müsellem bulunmakta ise de hakimlerin muhtelif telakki ve içtihadına uğrayan bu hadisede azlık reyinde bulunanlardan mülhem bir kanaatle hükmedilmiş olan ölüm cezasının müebbet ağır hapse çevrilmesine, hükümranlık hakkının kullanılarak karar verilmesinin Büyük Meclisin tasvibine arzedilmesinin madalete daha uygun olacağı reyindeyim."

- Encümenin 22/05/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 03/06/1942 tarihli 68 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.19'da kapanmıştır. Yaklaşık 20 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine söz alan milletvekilleri olmuştur.*

- ***İstanbul milletvekili Ziya Karamursal****, azınlık oyunun çok dikkat çekici olduğunu belirterek açıklama istemiştir.* ***Bingöl milletvekili Necmeddin Sahir*** *de, "dinleriz, mesele bir vatandaşın hayatına taâlluk ediyor" demiştir.*

- ***Salah Yargı****- Konuşmasının başında, 12 yıl süren yargılamanın aşamalarına ilişkin olarak, mazbatadaki muhalefet şerhinde belirttiği hususları yinelemiş ve şunları eklemiştir:*

"...12 sene müddet muhakemenin devam etmesi ve 7 defa işin Mahkemei temyize intikal etmesi, bunların her biri adaletin tezahürü bakımından kanuni tetkikler yapmak hayırlı görüldüğünden uzamış sayılabilir. Adli hata, kanuni zühul denebilecek maddi bir mesele tespit edilecek mahiyette dosyanın tetkikından bir şey anlaşılmamaktadır amma nihayet bizde teşhirli bir ceza olan ölüm cezası gibi bir cezanın yalnız bu cezaya mahkum edilen şahsın işlediği fiile karşı bir tedip değil aynı zamanda cezanın tatbikatında emsaline ibret olmak keyfiyeti de en mühim bir noktadır. Sonra bizim ceza hukukumuzda çok fazla ehemmiyet verilen memleketin bir kısmını ayırtmak, parçalamak gibi en şeni sayılan bir suç işlemiş, fakat 12 sene evvel hakkında takibat başlamış, ancak henüz bu neticeye vasıl olunmuş. Şimdi bu adamın asılmasından mühim bir ibret hasıl olmaz, belki aksi bazı tesirler de hatıra gelebilir. Bundan dolayı Yüksek Meclisin haiz olduğu hükümranlık hakkını burada kullanarak idamın müebbet ağır hapis cezasına tahvili reyinde bulundum. Encümende içtima nisabının asgarisi olan 9 azadan 8 arkadaş infaz lehinde bulundular...Mesele meclisin hükümranlık hakkını kullanmasıdır. Meclis bir sebep göstermeksizin cezanın tahvili, tahfifi gibi kararlar verebilir. Takdir Heyeti Celilenizindir."

- ***Ankara milletvekili Fevzi Daldal***- *Konuşmacı, Yargı'nın, mahkumun hüviyetini bilmediği için tahvil reyinde bulunduğunu ve kendisinin, mahkum Sadi'nin bundan 15 yıl önceki olaylar içinde yaptığı rolleri ve işlediği cinayetleri bildiğini söylemiştir. Daldal'a göre mahkum,*

"teşkil ettiği eşkıya çetesiyle taklibi Hükümet için harekete geçerek Çapakçur'dan, Kığı'dan dolaşarak Erzurum'un Taşkesen nahiyesini basmış ve nahiye müdürü ile 5 jandarma ve bir jandarma çavuşunu öldürmüştür. Bundan sonra Erzurum'un Söğütlü köyünü basmış halka birçok eza ve cefa ettikten sonra mallarını alıp götürmüştür. Ondan sonra Cinis köyünü basmış ve orada da aynı mezalimi icra etmiştir. 70-80 atlı çetesiyle beraber Çapakçur'a hareket etmiş ve oradan da cenuba doğru kaçmıştır. Ben Erzurum'da bulunduğum sıralarda, yani 1929 senesinde bu adam cenuptan tekrar hududu geçerek Muş'a kadar gelmiştir. Şeyh Said'in oğlu Salahattin taklibi Hükümet fikriyle Erzurum'a gelmiş 6-7 adet kürtçe mühür kazdırmıştır. Birinci mıntıka, ikinci mıntıka diye...Yani Şarki Kürdistan Hükümeti teşkili için. Bilahare Şeyh Said"n oğlu ile Talhaoğlu Sadi de yakalanarak hapse tıkılmıştır ve Ankara"a gelmiş ise de kendisinin daha ağır cinayetleri, cezaları olduğu için evrakı tetkik edilerek Erzurum" gönderilmiştir. Bunlar hakkındaki evraklar bazı nevakıstan dolayı Temyize gitmiş, dönmüş, nihayet huzurunuza idam kararıyla gelmiştir. Bu şahsın esasen yaptığı cinayetler o kadar çoktur ki, bunların hesabı ancak dosyasının tetkikiyle meydana çıkar. Şimdi böyle bir şahsın cezasının, usul bakımından affedilmesi veya cezasının hafifletilmesi, Büyük Millet Meclisinin havsalasına sığmayacak şekildedir. Bunlar esasen Kürt Hoybun cemiyetine mensupturlar; yaptıkları da adi bir cürüm değil, siyasi cürümlerdir. (Reye, reye sesleri)."

- ***Salah Yargı**, bu konuşma üzerine,* "Müzakere açılmak için bir talep yoktur. Bir arkadaşım reyi muhalifimim ne olduğunu izah etsin dediler, bendeniz de arz ettim. Binaenaleyh, burada münakaşa kapısı açacak bir şey yoktur. (Reye sesleri). Heyeti Celilenin karar vermesi meselesidir. Onun için münakaşa yolu açmayalım. (Reye, reye sesleri)."

- ***Başkan,** bu konuşmalardan sonra mazbatayı oya sunmuş ve kabul edilmiştir.*

*Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:34-36 ve zaptın sonuna ekli 160 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

14. Çivril'in Emircik Köyünden Küçük Alioğlu Mehmet Sarı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1295 **03/06/1942**

Ev basmak ve adam öldürmekten suçlu Küçük Alioğullarından 1313 doğumlu **Mehmet Sarı**'nın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Denizli Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 2674 esas ve 3232 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 08/06/1942, s.5126)

*(Derleyenin notu: TBMM'nin 1295 sayılı Karar metninde de, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak, Encümen mazbatasına ilişik **Başvekalet tezkeresinin tarihi ise 06/02/1942**'dir. Hükmün, bu tarihten kısa bir süre önce kesinleştiği kabulünden hareketle, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 4 ay kadar bir süre geçtiği sonucuna varılabilir.*

*- 1295 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 22/05/1942 tarih ve Esas No. 3/436, Karar No. 41 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, "Hacı Memiş'in evini basıp ahzügasp suçunu ifa sırasında kendisine fiilen muhalefet ve mukavemet etmek isteyen Hacı Memiş'i kama ve mavzerle yaralayarak öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 22/05/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 03/06/1942 tarihli 68 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.19'da kapanmıştır. Yaklaşık 20 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 ta-***

rihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:36 ve zaptın sonuna ekli 161 Sıra sayılı Basmayazı.)

---

15. Amasya'nın Bağlıca Köyünden Etem oğlu Ömer Yengin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1296 **05/06/1942**

Amasya'nın Bağlıca Köyünden Ali oğlu Muhtar Mahmut'u taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Etem oğlu 1318 doğumlu **Ömer Yengin**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Amasya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 561 esas ve 294 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 12/06/1942, s.5130)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1296 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 30/01/1941 tarih ve 561 esas, 294 karar sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde; hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 16 ay, 5 gün süre geçmiştir.

*- 1296 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 02/06/1942 tarih ve Esas No. 3/459, Karar No. 53 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"rekabet ve geçimsizlikten vücudunu ortadan kaldırmayı tasavvur ve tasmim ettiği Muhtar Mahmud'u arkadaşı Tokatlı Şükrü'nün evine celbederek boğmak suretiyle ve taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 02/06/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 05/06/1942 tarihli 69 uncu Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 18.55'de kapanmıştır. Yaklaşık dört saat süren bu oturumda, Başkanlığın Genel Kurula bir sunuşunun yanı sıra, ikisi infaza ilişkin toplam 3 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:67 ve zaptın sonuna ekli 187 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

16. Çıldır'ın Kurtkale Köyünden Karaoğlu Zülali Acar ve Purut Köyünden Ahmet oğlu Şehbender Kobuk'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1297 **05/06/1942**

Posta Sürücüsü Şevket'i müştereken öldürmekten suçlu Çıldır'ın Kurtkale Köyünden Karaoğlu 1307 doğumlu **Zülali Acar** ve Purut Köyünden Ahmet oğlu 1324 doğumlu **Şehbender Kobuk**'un ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında Kars Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 347 esas ve 705 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezalarının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 12/06/1942, s.5130)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1297 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 18/03/1942 tarih ve 347 esas, 705 karar sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 2 ay, 17 gün süre geçmiştir.

- 1297 sayılı Karar, tek bir Karar içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

*- 1297 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 02/06/1942 tarih ve Esas No. 3/461, Karar No. 52 sayılı Mazbatasına göre**, adı geçen iki mahkum,*

> "postadaki paraya tamaan posta sürücüsü Şevket'i vücudunun muhtelif yerlerinden bıçak ve çekiç ile yaralayarak müştereken öldürmek ve postada bulunan 820 lirayı gasbetmek" suçundan TCK (md.450/8) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 02/06/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 05/06/1942 tarihli 69 uncu Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 18.55'de kapanmıştır. Yaklaşık dört saat süren bu oturumda, Başkanlığın Genel Kurula bir sunuşunun yanı sıra, ikisi infaza ilişkin toplam 3 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:67 ve zaptın sonuna ekli 185 Sıra sayılı Basma yazı.)***

17. Keşan'ın Sigilli Köyünden Ali oğlu Mehmet Çallı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1298 **08/06/1942**

Keşan'ın Büyük Doğancı Köyü Korucusu Ali'yi döverek öldürmekten suçlu aynı kazanın Sigilli Köyünden Ali oğlu 1325 doğumlu **Mehmet Çallı**'nın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Edirne Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 142 esas ve 153 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 12/06/1942, s.5130)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1298 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre; mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinin 22/09/1941 tarih ve 142 esas, 153 karar sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 8 ay, 16 gün süre geçmiştir.

*- 1298 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 02/06/1942 tarih ve Esas No. 3/406, Karar No. 51 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "Büyük Doğancı köyüne ait ve memni mıntıkadan madut olan korudan ağaç kestiğini gören korucu Ali'yi dövmesini müteakip şikayetine mani olmak ve muhtemel cezai akıbetten kendisin korumak maksadiyle pusu kurarak üzerine hücum etmek suretiyle öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Tesis edilen hükmün dayandığı yasa maddesi ne Kararda ne de mazbatada gösterilmiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 02/06/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 08/06/1942 tarihli 70 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.00'de kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın Genel Kurula bir sunuşu ve bir and içme dışında, ikisi infaza ilişkin toplam 20 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:99 ve zaptın sonuna ekli 183 Sıra sayılı Basma yazı.)***

18. Mardin'in Savurkapı Mahallesinden Cemal oğlu Abdi Bayhan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1299 **08/06/1942**

Mardin'in Şeyhullah Mahallesinden Cercis kızı Mansure'yi öldürmekten suçlu Mardin'in Savurkapı Mahallesinden Cemal oğlu 1307 doğumlu **Abdi Bayhan**'ın ölüm cezasma mahkumiyeti hakkında Mardin Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 1831 esas ve 1614 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 12/06/1942, s.5130)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1299 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 06/05/1941 tarih ve 1831 esas, 1614 karar sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 13 ay, 2 gün süre geçmiştir.

*- 1299 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 02/06/1942 tarih ve Esas No. 3/463, Karar No. 50 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "üzerinde kıymetli hulliyat ve para taşıdığını bildiği Mansure'yi kıymetli eşyasını gasbetmek maksadiyle kafasına ve alnına odun ve kundura ökçesiyle vurmak ve iple boğmak suretiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 02/06/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 08/06/1942 tarihli 70 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.00'de kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın Genel Kurula bir sunuşu ve bir ant içme dışında, ikisi infaza ilişkin toplam 20 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-ilci dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:99 ve zaptın sonuna ekli 186 Sıra sayılı Basma yazı.)***

19. Ayancık'ın Cible Köyünden Satıoğlu Ömer Şentürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1300 **10/06/1942**

Ayancık'ın Cible Köyünden Mehmetoğlu Tahir'i öldürmekten suçlu aynı köyden Satıoğlu 1324 doğumlu **Ömer Şentürk**'ün ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Sinop Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 2976 esas ve 3082 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 nci maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 15/06/1942, s.5132)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1300 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 10/10/1941 tarih ve 2976 esas, 3082 karar sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında tam 8 ay süre geçmiştir.

*- 1300 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/06/1942 tarih ve Esas No. 3/460, Karar No. 58 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "Cible köyünden Virandeğirmeni civarında Tahir adındaki şahsı karısı Ayşe'yi elde etmek maksadiyle ve taammüden öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Hükmün tesis edildiği yasa maddesi ne Kararda ne de mazbatada gösterilmiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 04/06/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 10/06/1942 tarihli 71 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Üç saat 10 dakika süren bu oturumda, bir and içme dışında, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam birikı dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:129 ve zaptın sonuna ekli 195 Sıra sayılı Basma yazı.)***

20. Gelibolu'nun Büyükcami Mahallesinden Ruhioğlu Recep Bilik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1301 **10/06/1942**

Gelibolu'nun Büyükcami Mahallesinden Alioğlu Ahmet ile kardeşi Mustafa'yı öldürmekten suçlu aynı mahalleden Ruhioğlu 1326 doğumlu **Recep Bilik**'in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 35 esas sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 15/06/1942, s.5132)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1301 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 11/04/1941 tarih ve 35 esas sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 13 ay, 29 gün süre geçmiştir.

*- 1301 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/06/1942 tarih ve Esas No. 3/454, Karar No. 56 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Mandacı Alioğlu Ahmet ile kardeşi Mustafa'yı paralarını çalmak maksadiyle evlerine girip öldürme" suçundan TCK (md.450/5 ve 7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 04/06/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 10/06/1942 tarihli 71 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Üç saat 10 dakika süren bu oturumda, bir ant içme dışında, ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam birinci dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:129-130 ve zaptın sonuna ekli 191 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

21. Soma'nın Deniş Köyünden Halil İbrahim oğlu Mustafa Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1304 **12/06/1942**

Soma'nın Deniş Köyünden Süleyman'ı taamüden öldürmekten suçlu aynı köyden Halil İbrahimoğlu 1325 doğumlu **Mustafa Çelik**'in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz

Mahkemesinin 43 esas sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 18/06/1942, s.5135)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1304 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinin 16/02/1942 tarih ve 43 esas, 7 sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 3 ay, 26 gün süre geçmiştir.

*- 1304 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/06/1942 tarih ve Esas No. 3/451, Karar No. 57 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"ortadan yok etmeyi tasarladığı Süleyman'ı dağdan odun ve çırasını merkebine yükleyerek evine döndüğü sırada Koğalı çeşme denilen yerde balta ile yaralayıp öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Hükmün tesis edildiği yasa maddesi Karar metninde de, mazbatada da gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 04/06/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 12/06/1942 tarihli 72 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.00'da kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, Başkanlığın sunuşu ve ant içmeler dışında, 13 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:157 ve zaptın sonuna ekli 192 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

22. Çatalca'nın Öreünlü Köyünden Ali oğlu Hüseyin Kahya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1305 **12/06/1942**

Çatalca'nın Örcünlü Köyünden Ahmet oğlu Mehmet, Abidin oğlu Niyazi ve Osman oğlu İbrahim Çavuş'u taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Ali oğlu 1328 doğumlu **Hüseyin Kahya**'nın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 233-16/7 sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 20/06/1942, s.5137)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1305 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinin 12/01/1942 tarih ve 233-16/7 sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında tam 6 ay süre geçmiştir.

- 1305 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 06/06/1942 tarih ve Esas No. 3/435, Karar No. 60 sayılı Mazbatasına göre***, mahkum,

> "Çatalca'nın Örcünlü köyünden Ahmedoğlu Memet, Abidinoğlu Niyazi ile Osmanoğlu İbrahim'i bir tarla hududu yüzünden çıkan münazaa sebebiyle taammüden ve aynı kasıt altında öldürmek ve Ali, Selim ve Behiye'yi de öldürmeye tam derecede teşebbüs etmek" suçundan TCK (md.450/4 ve 5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 06/06/1942 tarihli mazbatası **Meclisin 12/06/1942 tarihli 72 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.00'da kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, Başkanlığın sunuşu ve ant içme dışında, 13 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:158 ve zaptın sonuna ekli 199 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

23. Fatsa'nın Tahnal Köyünden İbrahim oğlu Hüsnü Kayar ve Aşağıfizme Köyünden Karavelioğullarından Hasan oğlu Aziz Aldun'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1306 **15/06/1942**

Akçakise Köyünden İdris oğlu Mehmet'i taammüden öldürmekten suçlu Fatsa'nın Tahnal Köyünden Haliloğullarından İbrahim oğlu 1327 doğumlu **Hüsnü Kayar** ve adam öldürmeğe azmettirmekten suçlu Fatsa'nın Aşağıfizme Köyünden Karaveli oğullarından Hasan oğlu 1316 doğumlu **Aziz Aldun**'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Ordu Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 188-9/22 sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 20/06/1942, s.5137)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1306 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesi-

nin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinin 02/02/1942 tarih ve188-9/22 sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 4 ay, 13 gün süre geçmiştir.

- 1306 sayılı Karar, tek bir Karar içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

- 1306 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 06/06/1942 tarih ve Esas No. 3/450, Karar No. 61 sayılı Mazbatasına göre,***

"Aziz Aldun'un aralarında mevcut husumet sebebiyle vücudunu ortadan kaldırmayı tasarladığı Memed'i öldürtmek için Hüsnü'den söz aldığı ve Hüsnü'nün pusu kurmak suretiyle yolunu beklediği Memed'i taammüden öldürdüğü, Aziz'in de Hüsnü'yü bu suçu işlemeye azmettirdiği mahkemece sabit görülerek", Hüsnü'nün TCK (md. 450/4) ve Aziz'in de TCK (md. 64) ve (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır. Aşağıdaki 1308 sayılı Kararda olduğu gibi, ve fakat benzeri özellik taşıyan 1307 sayılı Karardan farklı olarak, 1306 sayılı bu Kararda, adam öldürmeye azmettiren hakkında da ölüm cezasına hükmedildiği ve Encümenin ve Meclisin de bunu benimsediği görülmektedir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 06/06/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 15/06/1942 tarihli 73 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. Yaklaşık bir buçuk saat süren bu oturumda, gündemdeki 10 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:179 ve zaptın sonuna ekli 201 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

24. Ordu'nun Bucak Mahallesinden Memişoğullarından Yusuf oğlu Necati Yolaşan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1307 **15/06/1942**

Fatsa'da mukim Dava Vekili Mazhar'ı taammüden öldürmekten suçlu Ordu'nun Bucak Mahallesinden Memiş oğullarından Yusuf oğlu 1313 doğumlu **Necati Yolaşan**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Ordu Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 157 esas, 1868 karar sayılı ilamiyle tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 20/06/1942, s.5137)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1307 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 24/05/1941 tarih ve157 esas, 1868 karar sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 12 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- 1307 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 06/06/1942 tarih ve Esas No. 3/450, Karar No. 61 sayılı Mazbatasına göre****, mahkumun,*

"hadisede alakalı görülen Beşir Fuad'ın borçlandığı paranın tahsili için emvali üzerine haciz koyarak takipte bulunan Dava vekili Mazhar'a karşı beslediği kin ve husumetin sevkiyle ve para vadi suretiyle suçlu Necati'yi Mazhar'ı öldürmeğe azmettirdiği ve suçlu Necati'nin de paraya tamaan bu işi kabul ve Mazhar'ı taammüden tabanca kurşunu ile öldürdüğü mahkemece sabit görülerek" TCK (md. 450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır. Bir aşağıdaki 1308 sayılı Karardan farklı olarak, 1307 sayılı bu Kararda, adam öldürmeye azmettiren hakkında ölüm cezası verilmediği anlaşılmaktadır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 06/06/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 15/06/1942 tarihli 73 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. Yaklaşık bir buçuk saat süren bu oturumda, gündemdeki 10 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:179 ve zaptın sonuna ekli 200 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

25. Eğirdir'in Çay Köyünden Hasan oğlu Ahmet Savaş ve Ahmet oğlu Mehmet Ali Sarıdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1308 **17/06/1942**

Eğirdir'in Çay Köyünden Musaoğlu Muhittin'i taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Hasanoğlu 1331 doğumlu **Ahmet Savaş** ve bu suçu işlemeğe Ahmet Savaş'ı azmettirmekten suçlu yine o köyden Ahmet oğlu 1332 doğumlu **Mehmet Ali Sarıdoğan**'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Isparta Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 199/222 sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezalarının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1942, s.5139)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1308 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesi-

nin karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkumlar hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinin 15/12/1941 tarih ve199/222 sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 6 ay, 2 gün süre geçmiştir.

- 1308 sayılı Karar, bir Karar içinde 2 mahkumun infazına ilişkindir.

- 1308 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 08/06/1942 tarih ve Esas No. 3/430, Karar No. 63 sayılı Mazbatasına göre,***

> "adı geçen Memed Ali Sarıdoğan'ın aralarında mevcut husumet sebebiyle Musa oğlu Muhittin'i öldürmeyi tasarlayarak Ahmed Savaş'ı bir sağlık inek ve 20 lira mukabilinde bu suçu ikaa azmettirdiği ve her iki suçlu arasında vakı anlaşma neticesinde Ahmet Savaş'ın köy değirmeninde oturmakta olan Muhittin'i pencereden üzerine çifte tüfeğiyle ateş etmek suretiyle vurup öldürdüğü mahkemece sabit görülerek her ikisinin de ölüm cezasına mahkum edildikleri" anlaşılmıştır.

- 1308 sayılı Karar metninde de, buna ilişkin Encümen mazbatasında da, mahkumlar hakkında tesis edilen hükmün dayanağı olan ilgili yasa maddesi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 08/06/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 17/06/1942 tarihli 74 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.55'de kapanmıştır. Yaklaşık üç saat süren bu oturumda, Eğitim Bakanının bir soruya verdiği sözlü yanıtın yanı sıra, gündemde 16 madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 26, İçtima 3, 1 Haziran 1942 tarihli altmış yedinci inikattan 19 Haziran 1942 tarihli yetmiş beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:200 ve zaptın sonuna ekli 204 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

26. Özalp'in Seydibey Köyünden Azo kızı Bacı Ayhaner'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1311 **07/08/1942**

Özalp'in Seydibey Köyünden kocası Şükrü'yü öldürmekten suçlu Azo kızı 1318 doğumlu **Bacı Ayhaner**'in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Van Ağır Ceza Mahkemesince verilip Temyiz Mahkemesinin 108/100 sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 13/08/1942, s.5183)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1311 sayılı Karar metninde Temyiz Mahkemesinin karar tarihi düşmüştür. Ancak bu konuda bilgi, aşağıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında bulunmaktadır. Mazbataya göre, mahkum hakkındaki hüküm, Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinin 11/05/1942 tarih ve108/100 sayılı ilamıyla onanmıştır. Bu veriden hareket edildiğinde, hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında yaklaşık 3 ay süre geçmiştir.

- Bu Karar, bir kadın mahkumun infazına ilişkin olmakla az sayıdaki örnek kararlardan biridir. 1942 yılında kadın mahkuma ilişkin önceki karar 1281 sayılı idi.

- 1311 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 19/06/1942 tarih ve Esas No. 3/480, Karar No. 72 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

> "Nusrat adındaki şahısla evlenmesini temin maksadiyle kocası Şükrü'yü taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 19/06/1942 tarihli mazbatası ***Meclisin 07/08/1942 tarihli 78 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. Sadece 25 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın Genel Kurula bir sunuşunun yanı sıra, gündemde üç madde görüşülmüştür. Görüşülen maddelerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 27, İçtima 3, 3 Ağustos 1942 tarihli yetmiş altıncı inikattan 14 Ağustos 1942 tarihli seksen birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:36 ve zaptın sonuna ekli 226 Sıra sayılı Basma yazı.)***

Genel tablo: 1942

Toplam infaz kararı sayısı	26 (İlk Karar No. 1265; son Karar No. 1311)	
Toplam mahkum sayısı	34	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	2.8	
Mahkumların cinsiyeti	2 kadın (Karar No.1281 ve No.1311) ve 32 erkek	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 1269; No. 1283; No. 1292; No. 1297; No. 1306 ve No. 1308-(2'şer mahkum) Karar No. 1286-(3 mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	1265	12 ay, 29 gün
	1269	9 ay, 12 gün
	1280	Tahmini 7 ay
	1281	Tahmini 12 ay
	1282	22 ay, 28 gün
	1283	Tahmini 11 ay
	1285	Tahmini 2 ay
	1286	2 ay, 23 gün
	1287	Tahmini 4 ay
	1288	Tahmini 11-12 ay
	1292	Tahmini 12 ay
	1293	4 ay, 19 gün
	1294	Tahmini 12 ay
	1295	Tahmini 4 ay
	1296	16 ay, 5 gün
	1297	2 ay, 17 gün
	1298	8 ay, 16 gün
	1299	13 ay, 2 gün
	1300	8 ay
	1301	13 ay, 29 gün
	1304	3 ay, 26 gün
	1305	6 ay
	1306	4 ay, 13 gün
	1307	12 ay, 21 gün
	1308	6 ay, 2 gün
	1311	2 ay, 26 gün

Tablo 1942'nin devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	1265	1331 (1915)	27
	1269	1. mahkum: belirsiz 2. mahkum: belirsiz	Belirsiz (her iki mahkum askerlik yapan erler, 20'li yaşlarda olmalı)
	1280	1321 (1905)	37
	1281	1330 (1914)	28
	1282	1319 (1903)	39
	1283	1. mahkum 1322 (1906) 2. mahkum 1315 (1899)	1. mahkum: 36 2. mahkum: 43
	1285	1331 (1915)	27
	1286	1. mahkum 1906 2. mahkum 1917 3. mahkum 1916	1. mahkum: 36 2. mahkum: 25 3. mahkum: 26
	1287	1327 (1911)	31
	1288	1318 (1902)	40
	1292	1. mahkum 1322 (1906) 2. mahkum 1320 (1904)	1. mahkum: 36 2. mahkum: 38
	1293	1328 (1912)	30
	1294	1305 (1889)	53
	1295	1313 (1897)	45
	1296	1318 (1902)	40
	1297	1. mahkum 1307 (1891) 2. mahkum 1324 (1908)	1. mahkum: 51 2. mahkum: 34
	1298	1325 (1909)	33
	1299	1307 (1891)	51
	1300	1324 (1908)	34
	1301	1326 (1910)	42
	1304	1325 (1909)	33
	1305	1328 (1912)	30
	1306	1. mahkum 1327 (1911) 2. mahkum 1316 (1900)	1. mahkum: 31 2. mahkum: 42
	1307	1313 (1897)	45
	1308	1. mahkum 1331 (1915) 2. mahkum 1332 (1916)	1. mahkum: 27 2. mahkum: 26
	1311	1318 (1902)	40

Tablo 1942'nin devamı

Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum:	Karar No.1286 (2. mahkum) – 25 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum:	Karar No.1294 – 53 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	36.1 (Yaş ortalaması, 1269 sayılı Kararda adı geçen ve yaşı belirsiz iki mahkum dahil edilmeksizin hesaplanmıştır)
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Manisa (2); *57 Tümen Askeri Mahkemesi*; Çorum; Isparta (3); Konya; Kırkdareli; *9. Kor. 11 Nolu Askeri Mahkemesi*; Zonguldak; İstanbul (2); Niğde; Karahisar; Sivas; Denizli; Amasya; Kars; Edirne; Mardin; Sinop; Çanakkale; Ordu (2); Van
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy:27 ; Nahiye/ilçe/il: 9
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No.1278; (20 yıl ağır hapse tahvil); **mahkumun cinsiyeti:** erkek; **doğum tarihi:** 1323 (1907); **cezası hapse tahvil edildiğinde yaşı:** 35; **ölüm cezasına hükmeden mahkeme:** Adapazarı Ağır Ceza Mahkemesi; **idam hükmünde ve onama ilamında oylar:** Adliye Encümeni Mazbatasında da, Meclis Kararında da gösterilmemiş; **hakkındaki hükmün onanma tarihi:** Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 13/05/1939 tarih ve 460 esas, 1507 karar sayılı ilamı; **cezanın kesinleşmesi tarihi ile hapse çevrilme kararı verilmesi tarihi arasındaki bekleme süresi:** 34 ay (2 yıl, 10 ay), 3 gün; **Adliye Encümeni mazbatasındaki istenç:** 08/08/1941 tarih ve Esas No. 3/163, Karar No. 60 sayılı birinci Mazbata, infaz yönündeki karar, 1'e karşı 14 oy ve oyçokluğu ile; 29/01/1942 tarih ve Esas No. 3/163, Karar No. 21 sayılı ikinci Mazbata, cezanın 20 yıl hapse tahvili yönünde karar, 7'ye karşı 9 oy ve oyçokluğu ile alınmış; **mazbatada muhalefet şerhi var mı?:** var; **Mecliste mazbatanın görüşülmesinde tartışma olmuş mu?:** olmuş; **muhalefet şerhinde ve Meclisteki görüşmede cezanın tahvili için ileri sürülen temel gerekçe:** 1) hadisede delil mevcut olmadığı ve faili hakikinin ileride zuhur edebilmesi ihtimali karşısında infaz yanlıştır; 2) delillerin takdirine girişilemeyeceğini kabul etmekle birlikte, mazbatanın Meclisteki ilk görüşmesi sırasında Feridun Fikri (Bingöl) tarafından verilen ve idam cezasının yirmi sene hapse tahvil teklifini tazammun eden takririn 63 reyi muhalife karşı 120 reyi ekseriyetle kabul edilmiş olmasına ve cezanın tahfifi lehinde izhar buyurulan bu arzu ve iradeye göre karar verilmesinde de içtimai fayda mülahaza edilmiştir.

1943 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 472

1. Lüleburgaz'ın Celaliye Köyünden Yusuf oğlu Raşit Demir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 472

Karar No: 1332 19/04/1943 472

2. Bafra'nın Kapıkaya Köyünden Hasanoğlu Hüseyin Özkaragöz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 473

Karar No: 1333 10/05/1943 473

3. Aşkale'nin Gölveren Köyünden Mehmet oğlu Musa Kazım Akıncı ile Erzurum'un Ebülhindi Köyünden Hamdi oğlu Ziyaettin Atalay'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 474

Karar No: 1334 12/05/1943 474

4. Taşköprü'nün Orta Köyünden İsmail oğlu Hüseyin Acar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 475

Karar No: 1335 14/05/1943 475

5. Gazianteb'in Sipke Köyünden Hurşit oğlu İsmail Deveci'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 476

Karar No: 1336 14/05/1943 476

6. Gerze'nin Yakuplu Köyünden Duacı oğullarından Osman oğlu Mustafa Erdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 476

Karar No: 1337 17/05/1943 476

**** Kütahya'nın Saray Mahallesinden İbrahim oğlu Ali İlbili hakkındaki ölüm cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahvili hakkında** 477

Karar No: 1338 17/05/1943 477

7. Burdur'un Kayış Köyünden Ali oğlu Dalya Ömer Öğüt ve Süleyman oğlu Kör Mehmet Gün'ün ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 482

Karar No: 1339 21/05/1943 482

8. İbrahimoğlu Kulu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında 483

Karar No: 1340 21/05/1943 483

9. Turhal'ın Çivril Köyünden Bekir oğlu Hamza Pekmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 484

Karar No: 1343 28/05/1943 484

10. Kaş Kazasının Yeni Köyünden İbrahim oğlu Mustafa Eğriboyun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 486

Karar No: 1344 28/05/1943 486

11. Bayramiç'in Akçakıl Köyünden Ramazan oğlu Mustafa Aydın'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 486

Karar No: 1345 31/05/1943 486

12. Amasya'nın Boğaz Köyünde oturan Abdullah oğlu Abdüssamet Semen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 487
Karar No: 1357 24/11/1943 487
13. Beyşehir'in Selki Köyünden İbrahimoğlu İsmail diğer adı Seyit Ali Harmankaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 488
Karar No: 1359 06/12/1943 488
14. Menemen'in Helvacı Köyünden Haliloğlu Mahmut Uyanık'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 489
Karar No: 1360 06/12/1943 489
15. Adıyaman'ın Samsat Nahiyesine bağlı Biriman Köyünden Müslim Kahya oğlu Çocuk Mehmet Polat'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 490
Karar No: 1361 13/12/1943 490
16. Gazianteb'in Bostancı Mahallesinde mukim Kırcaoğlu Şöhretli Asafoğlu Keyfo Bulut'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 491
Karar No: 1362 13/12/1943 491
17. Kilis'in Yeni Mahallesinden Mehmet oğlu Küçük Halil Karadağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 492
Karar No: 1363 17/12/1943 492
18. Bartın'ın Geriş Katırcı Köyünden Mehmetoğlu Hasan Ceylan Sarıkaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 493
Karar No: 1364 17/12/1943 493
19. Mersin'in Çandır Köyünden Ahmetoğlu Ahmet Özen diğer adı Koca'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 494
Karar No: 1366 20/12/1943 494
Genel Tablo: 1943 496

1943 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Lüleburgaz'ın Celaliye Köyünden Yusuf oğlu Raşit Demir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1332 **19/04/1943**

İsa kızı Nuriye ve Hüseyin kızı Fatma'yı öldürmekten suçlu Lüleburgaz'ın Celaliye Köyünden Yusuf oğlu 1325 doğumlu **Raşit Demir**'in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 12/5/1942 tarih ve 1291 esas 1275 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 26/04/1943, s.5389)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1332 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararına kadar yaklaşık 11 ay, 7 gün süre geçmiştir.

- 1332 sayılı Karara konu olayda, mahkum 2 kişiyi öldürmüştür.

*- 1332 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 14/04/1943 tarih ve Esas No. 3/18, Karar No. 3 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "kanuni bir rabıta ile kendisine bağlı olmadığı halde bir müddet birlikte yaşadığı Nuriye'ye yanına dönmesi için gönderdiği haberlere rağmen bu arzusunun yerine getirilememesinden muğber olarak Nuriye'ye taarruz eylediği ve bunu müteakip gerek Nuriye'yi ve gerek bu haksız taarruzu önlemek isteyen Fatma'yı bir anda ve aynı maksatla öldürme" suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 01/12/1943 tarihli mazbatası **Meclisin 19/04/1943 tarihli 14 üncü Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda gündemde iki madde görüşülmüştür. Gündemin birinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 1, İçtima F, 8 Mart 1943 tarihli birinci inikattan 30 Nisan 1943 tarihli on yedinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:126 ve zaptın sonuna ekli 18 Sıra sayılı Basma yazı.)***

2. Bafra'nın Kapıkaya Köyünden Hasanoğlu Hüseyin Özkaragöz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1333 **10/05/1943**

Bafra Kazasının Asar Köyünden Hasan Yarar ile karısı Ayşe Yarar ve oğlu Hüseyin Yarar ve kızı Naciye Yarar'ı taammüden öldürmekten suçlu Bafra'nın Kapıkaya Köyünden Hasan oğlu 1327 doğumlu **Hüseyin Özkaragöz**'ün ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Samsun Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 28/7/1942 tarih ve 1806 esas 2013 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 17/05/1943, s.5406)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1333 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararına kadar 9 ay, 12 gün süre geçmiştir.

- Mahkum, cezası hapse çevrilen kardeşi ile birlikte, ikisi çocuk 4 kişiyi öldürmüştür.

*- 1332 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/05/1943 tarih ve Esas No. 3/4, Karar No. 7 sayılı Mazbatasına göre,***

"Hüseyin Karagöz ile kardeşi Hasan Karagöz'ün dayıları Hasan Yarar'ın para ve eşyalarını gasbetmek maksadile öldürmeyi aralarında kararlaştırarak mumaileyhi uykuda bulunduğu bir sırada boğazını bıçakla kesmek suretiyle öldürdükleri ve bunu müteakip suçlarının meydana çıkmamasını temin için aynı odada yatmakta olan Hasan Yarar'ın karısı Ayşe ve oğlu 13 yaşında Hüseyin ve kızı 8 yaşında Naciye'yi aynı şekil ve surette bir anda ve bir sebep altında taammüden öldürdükleri mahkemece sabit görülerek, suçlulardan Hasan Özkaragöz'ün 21 yaşını bitirmemiş olmasından dolayı idama bedel 30 sene ağır hapse konulmasını ve diğer suçlu Hüseyin Özkaragöz'ün Türk Ceza Kanununun hareketine uygun 450 nci maddesinin 4, 5 ve 9 ncu bentlerine tevfikan ölüm cezasına çarptırılmasına karar verildiği anlaşılmıştır."

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 06/05/1943 tarihli mazbatası **Meclisin 10/05/1943 tarihli 21 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.14'de kapanmıştır. Sadece 14 dakika süren bu oturumda, gündemdeki iki madde görüşülmüştür. Gündemin birinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:50 ve zaptın sonuna ekli 31 Sıra sayılı Basma yazı.)***

3. Aşkale'nin Gölveren Köyünden Mehmet oğlu Musa Kazım Akıncı ile Erzurum'un Ebülhindi Köyünden Hamdi oğlu Ziyaettin Atalay'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1334 **12/05/1943**

Erzurum'da sebzeci Haydar oğlu Ömer Yeşil ile karısı Fatma Yeşil ve kızkardeşi Fatmayı öldürmekten suçlu Aşkale'nin Gölveren Köyünden Mehmet oğlu 1325 doğumlu **Musa Kazım Akıncı (diğer adı Musik)** ve Erzurum'un Ebülhindi Köyünden Hamdi oğlu 1323 doğumlu **Ziyaettin Atalay**'ın ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında Erzurum Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 1331 esas 1258 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezalarının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 18/05/1943, s.5407)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1334 sayılı Kararında Temyiz Mahkemesinin karar tarihi gösterilmemiştir. Keza, ilgili Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesi karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu dosyaya ilişkin Başvekalet tezkeresi 23/12/1942 tarihlidir. Hükmün, bu tarihten kısa bir süre önce onanarak kesinleştiği kabulünden hareketle, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında yaklaşık 5 ay kadar bir süre geçtiği varsayılabilir.

- İki mahkum, toplam 3 kişiyi öldürmüştür.

- Bu Karar, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

*- 1334 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/05/1943 tarih ve Esas No. 3/11, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre,** adı geçen iki mahkum,*

> "sebzeci Ömer Yeşil ile karısı Fatma Yeşil'i para ve eşyalarını gasbetmek maksadiyle ve o sırada yanlarında bulunan Ömer'in kız kardeşi diğer Fatma'yı satır ve keserle başlarından ve yüzlerinden yaralamak ve her birinin kafa tasını parçalayarak beyinlerini fırlatmak suretiyle canavarca bir hissin sevkiyle katletmek" suçundan TCK (md.450/3, 4, 5, 8 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 06/05/1943 tarihli mazbatası **Meclisin 12/05/1943 tarihli 22 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.00'da kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, gündemdeki altı madde görüşülmüştür. Gündemin birinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:54-55 ve zaptın sonuna ekli 32 Sıra sayılı Basma yazı.)***

4. Taşköprü'nün Orta Köyünden İsmail oğlu Hüseyin Acar'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1335 **14/05/1943**

Taşköprü'nün Orta Köyünden Kürük oğullarından Halit oğlu Hüseyin ile aynı köyden Baş oğullarından Kamil oğlu Hüseyin'i öldürmekten suçlu yine aynı köyden İsmail oğlu 1325 doğumlu **Hüseyin Acar**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Kastamonu Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesinin 1512 esas 1747 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1943, s.5410)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1335 sayılı Kararında Temyiz Mahkemesinin karar tarihi gösterilmemiştir. Keza, ilgili Adliye Encümeni mazbatasında da Temyiz Mahkemesi karar tarihi yer almamaktadır. Ancak bu dosyaya ilişkin Başvekalet tezkeresi 11/02/1943 tarihlidir. Hükmün, bu tarihten kısa bir süre önce onanarak kesinleştiği kabulünden hareketle, mahkum haklarındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 3 ay kadar bir süre geçtiği varsayılabilir

- Mahkum, iki kişiyi öldürmüştür.

- 1335 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 06/05/1943 tarih ve Esas No. 3/38, Karar No. 9 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

> "Hüseyin Kürük ile Hüseyin Baş'ı aralarında mevcut husumet sebebiyle yolları üzerinde pusu kurarak dallarla gizlendiği yerden attığı kurşunlarla taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 06/05/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 14/05/1943 tarihli 23 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. 45 dakika süren bu oturumda, gündemdeki ilk ikisi infazlara ilişkin olan dört madde görüşülmüştür. Gündemin birinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:83 ve zaptın sonuna ekli 30 Sıra sayılı Basma yazı.)***

5. Gazianteb'in Sipke Köyünden Hurşit oğlu İsmail Deveci'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1336 **14/05/1943**

Kilis'in Fizge Köyünden Musa "Diğer adı" Mustafa Kazım'ı öldürmekten suçlu Gazianteb'in Sipke Köyünden Hurşit oğlu 1329 doğumlu **İsmail Deveci**'nin ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Gazianteb Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesinin 23/6/1941 tarih ve 1315 esas 2152 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1943, s.5410)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1336 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 22 ay, 21 gün süre geçmiştir. Bu süre, ölüm bekleyişi olgusu açısından uzun süren örneklerden biridir.

*- 1336 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 11/05/1943 tarih ve Esas No. 3/8, Karar No. 10 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum,*

> "Osmaniye'de ticaretle meşgul bulunan Musa diğer adı Mustafa Kazım'ı parasını gasbetmek maksadiyle ve yol üzerinde pusu kurarak çifte tüfeği ile öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 11/05/1943 tarihli mazbatası **Meclisin 14/05/1943 tarihli 23 üncü Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. 45 dakika süren bu oturumda, gündemdeki ilk ikisi infazlara ilişkin olan dört madde görüşülmüştür. Gündemin ikinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:83 ve zaptın sonuna ekli 39 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

6. Gerze'nin Yakuplu Köyünden Duacı oğullarından Osman oğlu Mustafa Erdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1337 **17/05/1943**

Taammüden adam öldürmekten suçlu Gerze'nin Yakuplu Köyünden Duacı oğullarından Osman oğlu 1315 doğumlu **Mustafa Erdoğan**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Sinop Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesinin 28/7/1942 tarih ve 1810 esas 2014 karar sayılı ilamı ile

tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1943, s.5410)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1337 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 9 ay, 19 gün geçmiştir.

- 1337 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 11/05/1943 tarih ve Esas No. 3/9, Karar No. 11 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

"Kahyaoğullarından Memedoğlu Süleyman'ı kendisine vaat olunan para mukabilinde pusu kurarak ve taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Hükmün tesis edildiği maddenin ilgili bendi gösterilmemiştir.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 11/05/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 17/05/1943 tarihli 24 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 16.55'de kapanmıştır. Yaklaşık iki saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşunun yanı sıra, ilk ikisi infazlara ilişkin olan gündemdeki beş madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:96 ve zaptın sonuna ekli 40 Sıra sayılı Basma yazı.)***

**** Kütahya'nın Saray Mahallesinden İbrahim oğlu Ali İlbili hakkındaki ölüm cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahvili hakkında**

Karar No: 1338 **17/05/1943**

Altı yaşındaki oğlu İbrahimi öldürmekten suçlu Kütahya'nın Saray Mahallesinden İbrahim oğlu 1330 doğumlu **Ali İlbili (*)** hakkında Kütahya Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilip Temyiz Mahkemesince tasdik edilen ölüm cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahviline karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1943, s.5410)

(Derleyenin notu: (*) 1338 sayılı Kararın başlığında ve metninde mahkumun adı "İbrahim oğlu Ali İlbili" ve Adliye Encümeni mazbatası metninde "İbrahim oğlu Ali İlbil" ve nihayet, bu dosyaya ilişkin 20/10/1942 tarih ve 1679/4-8637 sayılı Başvekalet tezkeresinin başlığında ve metninde ise, "İbrahim oğlu Halil İbrahim, diğer adı Ali İlbili" şeklinde geçmektedir.

TBMM'nin 1338 sayılı Kararında, Temyiz Mahkemesi kararının ne tarihi ne de esas ve karar sayısı belirtilmiştir. Bu hususta daha ayrıntılı bilgi, aşağıda metni verilen Adliye Encümeni mazbatasında yer almaktadır.

- 1338 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 11/05/1943 tarih ve Esas No. 3/17, Karar No. 12 sayılı Mazbatasından*** *anlaşıldığına göre, mahkum hakkında Kütahya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ölüm cezası hükmü, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 26/02/1942 tarih ve 530 esas, 464 karar sayılı ilamı ile onanmıştır.*

- 1338 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 11/05/1943 tarih ve Esas No. 3/17, Karar No. 12 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, "babam külfetinden kurtulmak maksadiyle altı yaşındaki oğlu İbrahim'i kuyuya atarak öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Hükmün tesis edildiği madde gösterilmemiştir.*

- Encümen, 7 muhalif oya karşı 15 oyla ve oyçokluğu ile, bu cezanın müebbet ağır hapse tahvili yönünde karar vermiştir. *Muhalif oy kullanan üyeler şunlardır: (M. Çağıl, Çorum; R. Özsoy, Kayseri; S. Yargı, Kocaeli; S. Artel, Kocaeli; F. Uslu, Manisa; C. Atay, Sinop ve K. Berker, Urfa).*

- Encümen mazbatasında cezanın hapse tahviline ilişkin ***"gerekçe"*** *şudur:*

"Encümenimiz, cezanın tatbik ve infazında iki esaslı mesnet teşkil eden içtimai faide ve adalet mefhumlarının cezanın ne zaruri olan haddi ne de adalet icaplarını aşmamasını istilzam eylediğini ve bundan başka bilhassa ölüm cezası gibi ağır ve telafisi mümkün olmayan bir müeyyidenin cemiyetin hadise muvacehesindeki derin duygu ve temayüllerini her itibarla tatmin etmesi ve hatta onun bir ifadesi olması lazım geleceğini mülahaza ederek, öz evladı olan altı yaşındaki bir masum çocuğu zahiren makul sayılabilecek hiçbir sebep olmaksızın bu derece elim ve feci bir akıbete duçar eden bu bedbaht adama hükmedilen ölüm cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahvili suretiyle hükümranlık haklarının istimali muvafık olacağı...ekseriyetle karar altına alınmıştır."

- Encümenin 11/05/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 17/05/1943 tarihli 24 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 16.55'de kapanmıştır. Yaklaşık iki saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşunun yanı sıra, biri infaza diğeri de cezanın hapse tahviline ilişkin olan gündemdeki beş madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin ikinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine Mecliste şu tartışmalar geçmiştir:*

- İlk sözü Konya milletvekili ve Adalet Bakanı A. R. Türel almıştır. *Türel, Anayasa (md.26)'dan başka (md.54) hükmünün bulunduğunu ve bu iki maddenin birbiriyle çelişik olmadığını belirtmiştir. Şunları eklemiştir:*

"26 ncı madde mucibince Büyük Millet Meclisi hükümranlık salahiyetini hiçbir kayıt ve şarta tabi olmaksızın kullanabilir. Yani Meclis hiçbir sebep göstermeksizin veya isterse içtimai, siyasi mülahazalarla bu cezanın infazını hafifletebilir, hatta büsbütün ortandan kaldırabilir de. İsterse atıfet mülahazalarıyla bu salahiyetini kullanabilir...Yalnız bu salahiyeti kullanırken, bir mahkemenin delil noktasından, delilleri iyi toplayamamıştır gibi, delil noktasından icraatına ve takdir hakkına taalluk eden esbabı mucibeye istinat ederse o zaman teşkilatı esasiyenin diğer maddesiyle karşılaşmış olur ki, bu tezatlı bir vaziyet ve müşkülat arz eder...Bu hadiseden öyle anlaşılıyor ki, geçim külfetinde bulunabilen her baba çocuğunu öldürebilir. Ve bundan dolayı da cezası hafifletilebilir. Takdir buyurursunuz ki Yüksek Meclisin kararları dolayısıyla da olsa mahkemelerin kararları üzerinde müessirdir. Binaenaleyh Adliye encümeninin bu sebepten dolayı veyahut mahkemenin takdirini kullanarak hafifletici sebep bulamadığı bir hadisede hafifletici sebep vardır diyerek cezaları hafifletmek yoluna gitmesi Teşkilatı Esasiyenin diğer maddesi de nazarı itibara alınarak kendi içtihatlarına ve noktai nazarlarına uygun mudur, yoksa bu noktada Meclisin sırf hükümranlık haklarını kullanmak suretiyle bir karar vermesi mi lazımdır, bunun açıklanmasını rica ediyorum."

- ***Adliye Encümeni adına Zonguldak milletvekili M. Ş. Devrin-*** *Devrin, Encümenin, hükümdeki delil takdiri ve bunların esas ve muhtevasına ilişkin inceleme yapmadığını söylemiştir. Ardından, mazbatada,* ***"geçim külfetinden kurtulmak sebebiyle bu suçu işlemesinden dolayı idam cezası indirilmiş değildir; bilakis...makul sayılabilecek herhangi bir sebep mevcut olmadığı halde öz evladını bu derece elim bir akıbete maruz kılan bir babanın vaziyeti üzerinde durulmuş, yüksek huzurunuza bu cihet arz edilmiştir"*** *demiştir. Devrin, daha sonra, olayın oluş şekline ve yargılama sırasında mahkumun dengesiz tavırlarına ilişkin ayrıntılı bilgi vermiştir. Encümendeki tartışmalar sırasında bu kişinin deli olmak gerektiği yönünde görüşler ortaya atıldığını söylemiştir. Sonuçta, Encümenin, esbabı sübutiyenin tahliline girişmediğini belirtmiştir.*

- ***Konya milletvekili Dr. O. Ş. Uludağ-*** *Bu mahkumun yaptığı hareketin normal insanların düşüneceği ve yapacağı bir şey olmadığını belirten konuşmacı, "bu içtimai hadiseye karşı teessür duymaktan başka bir şey yapamam" demiştir.*

- ***Bingöl milletvekili F.F. Düşünsel-*** *Düşünsel önce Anayasa (md.26)'yı açıklamıştır:*

"26 ncı madde ile Teşkilatı Esasiyenin TBMM'ne verdiği vazife, başka memleketlerde reisicumhurun, meşruti krallıklarda krallık makamının haiz olduğu bir haktır. Yani millet namına kullanılan bir haktır. **Biz bu hakkı kullanırken kuvvei teşriyede bir faaliyet yapıyor değiliz...Bu**

hak...Millet Meclisi tarafından tamamiyle ve kamilen ve milletin hukukunun baştan aşağı teminatı mahiyetinde olmak üzere, hiçbir kayda tabi olmaksızın kullanılması mahiyetinde olarak, millete verilmiş bir vazifedir...asla takyit edilmeyerek, dimağımızı ve ağzımızı bağlamayarak, dosyayı baştan sonuna kadar mütalaa etmek hakkımızdır ve vazifemizdir...Bu müessesenin doğması nedendir? Bu müessesenin doğumu insanları adalete ulaştırmaktır. İnsanlar adaleti, olabilir ki adalet makinesini kullananlar azami hüsnü niyetle çalışmışlardır, imali fikir etmişlerdir, amma insanlardır. O insanlar namına icrai faaliyet eden bir Meclis vardır ki, son hükmü vermek, son tetkiki yapmak mevkiindedir. **Çünkü bir vatandaşı bu dünyadan öbür dünyaya göndermek meselesi mevcuttur. Allah'tan sonra o şahıs üzerinde tasarruf hakkım haiz olan millettir. O milletin vekilleri bu Yüksek Heyet burada bunu tetkik ederken hiçbir kayda, hiçbir takyide tabi olmadığı gibi, asla takdiri delail gibi mülahaza dahi varit olamaz...**Adliye Vekilinin buyurduğu 54 ncü maddenin şekli, Teşkilatı Esasiye kanununda teklif edilen şekil, bendenizin takririm üzerine verilmiş şekildir. Binaenaleyh, **Teşkilatı Esasiyenin hini tanziminde 26 ve 54 üncü maddelerde asla münafat olmadığını burada tebarüz ettirmeği bir vazife bilirim."**

Düşünsel daha sonra, görüşülen dosyadaki olaya değinmiştir:

"...Tasavvur ediniz ki bir adam, yatağında mışıl mışıl uyuyan ve nereye götürüyorsun babacığım diye şefkat ve muhabbetle kendisine bakan yavruyu kuyuya atıp kafasını parçalayacak. Arkadaşlar, bunu aklı başında bir adam, bir insan yapar mı hiç? Bunu insan değil canavar bile yapmaz. Benim şahsi kanaatim, korkunç, aklını işletemeyen, müthiş bir delinin karşısındayız. Amma tabip raporu böyle demiş, falan böyle demiş. Efendim milli şuur, derinliklere röntgen gibi girerek işin hakikati esasiyesini görebilecek kudrettedir...Onun için şuuru millinin tecelli kaynağı olan Büyük Millet Meclisine bu şekli arz etmiş bulunuyoruz."

- Yozgad milletvekili Y. Karslıoğlu-

"Bir kere düşünelim, bu adam bu işi düşünerek taşınarak yapmış. Buna kanun dilinde taammüt deniyor ki başlı başına ölüm cezasını mucip bir haldir. **Öldürülenin evlat, öldürenin baba olduğuna göre cezayı teşdit mi yoksa tahfif mi etmek icap eder? Eğer ölüm cezasından daha ağır bir ceza varsa onu vermek lazımdır.** Sonra besleme külfetinden kurtulmak için bunu yaptığı anlaşılıyor. **Bir baba beslemek külfetinden kurtulmak için evladını öldürmez, evvela kendisi intihar eder...Esasen Türkiye'de aç yoktur.** Böyle bir zamanda herkes kendi ekmeğinin yarısını keser ve onlara verir.

Arkadaşımız diyor ki, bu adam delidir, öyle ise niçin müebbet hapse koyuyorsunuz? Madem ki delidir, mazurdur, tamamen affediniz, hiç suçu yoktur, aklı başında yapmamışsa. Onun için bence bu ada-

mm bu cemiyet arasında durması icap etmez, asılmalı, yere gömülmelidir. Ben bu kanaatteyim."

- ***Rize milletvekili Dr. S. A. Dilemre-*** *Dilemre sözlerine, Karslıoğlu'nu yanıtlayarak başlamıştır.*

"Dediğiniz kadar kolay olsa...O kadar kolay değildir bu iş. (Gülüşmeler) Bu Mecliste bendeniz de bunun müebbet hapis cezasına tahvili taraftarıyım. Bu demek, arkadaşımın dediği gibi, cemiyet içersinde serbest yaşaması değildir. Cemiyetten tecrit edilmiş, fena bir şekilde bırakılmış demektir...Hadisemizde bu adam derin bir yeis ve keduret eseri olmak üzere hiç kimsenin yapamayacağı bir işi yapmış. Biz biliyoruz ki, emrazı ruhiyenin hepsi yüzde yüz halledilmiş şeyler değildir...Bu yaptığı hadise tüyler ürpertici bir hadisedir. Bu da her maişet darlığında olan baba çocuğunu kuyuya atsın demek değildir. Bundan bu mana çıkmaz....

...Yalnız şunu da söyleyeyim ki, **bendeniz o kadar kanuncu değilim. Mahkemelerin hiçbir kararı geriye dönmez neye karar vermişlerse, idam da olsa buraya gelir, ölsün deriz. O halde biz bir nevi cellat mıyız? (Gülüşmeler)."**

- ***Gazianteb milletvekili C. S. Barlas-*** *Barlas, Anayasa (md.26 ve 54) arasındaki ilişki üzerinde durmuştur. Ona göre, bu iki madde arasında*

"hiçbir ihtilaf yoktur. Yani bütün mahkeme kararları infaz edilir. **Buna karşı B.M.M. hükümranlık hakkını kullanarak idam kararlarını tahvil salahiyetini haizdir. Ancak B.M.M. bu salahiyetini istimal ederken, dosyalar üzerinde durmak Meclisin hakkı mıdır, değil midir? Bunu düşünmek lazımdır. B.M. Meclisinin hükümranlık hakkı mutlak olmakla beraber cemiyetin menfaati ile mukayyettir. Cemiyetin menfaati namına B. M. M. hükümranlık haklarını kullanırken dosyaları tetkike girerse o vakit 26 ncı madde ile 54 üncü madde Meclisi Ali tarafından mütenakiz mahiyete sokulur. Meclis salahiyetini kullanırken ancak cemiyetin menfaati bakımından affın doğru ve yerinde olup olmadığını tetkik etmekle mükelleftir...** herhangi bir idam cezasını Meclis tetkik eder, ister muhterem Ali Saim Hocanın dediği tarzda, mücrimin ruhi bakımından, ister Feridun Fikri arkadaşımızın söylediği tarzda, yani suçun işlendiği tarzda sübjektif bakımdan tetkik etmesi Meclisi Alinin salahiyeti dahilinde değildir. O vakit 54 üncü madde ile 26 ncı madde birbiriyle tenakuza düşmüş olur. Binaenaleyh Meclisin afaki bakımdan, idam cezasının affedilip edilmeyeceğini, cemiyetin menfaati bakımından tetkik etmesi lazımdır."

- ***İstanbul milletvekili Dr. H. Diker-*** *Diker konuşmasında, bu davada adli tabibin mahkum hakkında "bu adamın aklı başındadır" demesinin doğru ve haklı olduğunu; çünkü hekimin/eksperin, kişiyi ancak belli bir süre ile*

gördüğünü, tablonun bütününü göremeyen hekimin hastalığa da isim koyamayacağını söylemiştir. Diker, "Meclis, encümen ve mahkemeler takdiri vicdaniye sahiptirler. Fakat eksperlerin, hekimlerin bu salahiyeti yoktur" demiştir.

*- **M. Ş. Devrin**- Devrin, olaya ilişkin olarak,*

"...meselenin esası geçim derdi değildir; bu adamı çocuğunu kuyuya atmaya sevk eden amiller tam bir şekilde tebellür etmiş değildir. Kaldı ki bir çok yabancı mevzuatta evlat katili ölüm cezasına mahkum edilmez. Bu cihet encümenimizde de mevzuu müzakere olmuştur. Evladını öldürmenin normal olmadığı bir karine olarak kabul edildiğinin bu bariz bir delilidir. İbret esasına gelince: Babalarının oğullarını öldürmemesi için böyle bir ibrete ihtiyaçları yoktur. (Doğru, doğru sesleri). Onların derin ve ölçüsüz şefkatleri bu türlü ibretlere ihtiyaç göstermez. İşte buna binaendir ki, biz hükümranlık haklarını istimal suretiyle müebbet hapse tahvilde mahzur görmedik..."

*- **Adliye Vekili Türel**- Şöyle demiştir:*

"Ben Adliye encümenin vardığı neticenin aleyhinde bir noktai nazara sahip değilim. Bunu sarahaten ifade ettim. Bu cezanın tatbik edilmemesi yolunda bir noktai nazarım yoktur; yalnız benim ileri sürdüğüm bir prensip meselesi idi. Adliye encümeni mazbata muharriri sualime verdiği cevapla beni tatmin etmiştir... Meclis her türlü kararı almak hakkını haizdir. Bunu tekrar tebarüz ettiririm (Müzakere kafi sesleri)".

*- Bu konuşmalardan sonra Oturum Başkanı mazbatayı oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Böylece mahkum Ali İlbili'nin ölüm cezası, Encümen mazbatasındaki çoğunluk görüşü doğrultusunda, Meclis tarafından ömür boyu ağır hapse çevrilmiştir. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihi on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihi otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:96-101 ve zaptın sonuna ekli 41 Sıra sayılı Basma yazı.)***

7. Burdur'un Kayış Köyünden Ali oğlu Dalya Ömer Öğüt ve Süleyman oğlu Kör Mehmet Gün'ün ölüm cezasma çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1339 **21/05/1943**

Adam öldürmekten suçlu Burdur'un Kayış Köyünden Ali oğlu 1315 doğumlu **Dalya Ömer Öğüt** ve Süleyman oğlu 1319 doğumlu **Kör Mehmet Gün**'ün ölüm cezasına mahkumiyetleri hakkında Afyon Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesinin 30/5/1942 tarih ve 927 esas, 1454 ka-

rar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezalarının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 28/05/1943, s.5415)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1339 sayılı Kararına göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 11 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- Bu Karar, tek bir infaz kararı içinde iki mahkumun infazına ilişkin örneklerden biridir. 1943 yılı içinde tek bir infaz kararı içinde iki mahkumun infazına ilişkin önceki karar 12/5/1943 tarih ve 1334 sayılı Karardı. Bu iki kararın dışında 1943 yılı içinde benzeri başka örnek yoktur.

- İki mahkum, iki kişiyi öldürmüştür.

- 1339 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 13/05/1943 tarih ve Esas No. 3/57, Karar No. 14 sayılı Mazbatasına göre,*** *adı geçen iki mahkum,*

"Osman Çavuş ve kızı Ümmügülsüm'ü arazilerine tesahüp etmek maksadiyle pusu kurarak taammüden ve müştereken öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasma çarptırılmışlardır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 13/05/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 21/05/1943 tarihli 25 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.45'de kapanmıştır. İki saat 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşunun yanı sıra, ilk ikisi infazlara ilişkin olan gündemdeki sekiz madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:119 ve zaptın sonuna ekli 45 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

8. İbrahimoğlu Kulu'nun ölüm cezasma çarptırılması hakkında

Karar No: 1340 **21/05/1943**

Casusluğa teşebbüsten suçlu **İbrahimoğlu Kulu**'nun ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında 9. Kor 2 numaralı Askeri Mahkemesince hükmedilen ve Askeri Temyiz Mahkemesinin 30/6/1942 tarih ve 1399 esas, 1319 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan infazına karar verilmiştir.

(RG, 28/05/1943, s.5415)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1340 sayılı Kararının ana metninde ölüm cezasına mahkum edilen kişinin adı belirtilmemiştir, ("Kulu" herhalde mahkumun soyadıdır. Bunda bir etken, aşağıda atfı yapılan Başvekalet Tezkeresinden anlaşıldığı üzere, mahkumun, Sovyet uyruklu olması olabilir). Aynı uygulama, TBMM'nin 18/05/1942 tarih ve 1286 sayılı Kararında da söz konusuydu. Anlaşıldığı gibi, casusluk suçundan ölüm cezasına mahkum edilenlere ilişkin infaz kararlarından bazılarında TBMM, mahkumun tam adını belirtmemiştir. 1286 sayılı Karar ile 1340 sayılı Karar arasındaki bir fark ise, ilkinde mahkumların doğum tarihi ve nerede ikamet ettikleri gösterilmesine karşılık, ikincisinde bunun da gösterilmemiş olmasıdır. Bununla birlikte, ileride gösterilen diğer bazı casusluk suçundan mahkumiyetin infazı kararlarında ise mahkumların adı ve soyadı tam olarak geçmektedir. Dolayısıyla bu uygulama istikrarlı değildir.

- TBMM'nin 1340 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 10 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- Aşağıda metni verilen Adliye Encümeni mazbatasında değil de, ona ilişik olan ***20/08/1942 tarih ve 4/6255, 1089 sayılı ve Başvekil Ş. Saraçoğlu imzalı Başvekalet tezkeresinde*** *geçen bilgiye göre, mahkum, "Sovyet tebaasından"dır.*

- 1340 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 13/05/1943 tarih ve Esas No. 3/10, Karar No. 13 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkumun,*

> "casusluk fiiline teşebbüsü mahkemece sabit görülerek hareketine uyan Askeri Ceza Kanununun 56 ncı maddesinin 1 sayılı bendinin A fıkrası mucibince ölüm cezasına çarptırıldığı" anlaşılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 13/05/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 21/05/1943 tarihli 25 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.45'de kapanmıştır. İki saat 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşunun yanı sıra, ilk ikisi infazlara ilişkin olan gündemdeki sekiz madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin ikinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:119 ve zaptın sonuna ekli 44 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

9. Turhal'ın Çivril Köyünden Bekir oğlu Hamza Pekmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1343 **28/05/1943**

Adam öldürmekten suçlu Turhal'ın Çivril Köyünden Bekiroğlu 1334 doğumlu **Hamza Pekmez**'in Tokad Ağır Ceza Mahkemesince ölüm cezasına mah-

kumiyeti hakkında verilen ve Temyiz Mahkemesinin 22/11/1941 tarih ve 2707 esas, 3571 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 03/06/1943, s.5420)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1343 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 18 ay, 6 gün süre geçmiştir.

- 1343 sayılı Karara ilişkin 05/05/1942 tarihli Başvekalet tezkeresinin Meclise iletilmesinden sonra mahkumun vekili tarafından verilen dosyanın yeniden tetkik edilmesi dilekçesi üzerine, Başvekaletin yeni bir tezkeresi ile dosya Meclisten geri çekilmiştir. ***Meclisin 22/05/1942 tarihli 61. Birleşiminin Birinci Oturumunda, geri çekme istemini içeren tezkere okunmuş*** *ve böylelikle Başkanın sözleriyle durum "Heyeti umumiyenin ıttılaına arz olunmuştur." Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VI, Cilt 25, İçtima 3, 4 Mayıs 1942 tarihli elli üçüncü inikattan 29 Mayıs 1942 tarihli altmış altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1942, sf:226.*** *Aşağıdaki bilgilerden de anlaşılacağı üzere, mahkum vekilinin bu son girişiminden de mahkum lehine bir sonuç alınamadığı ve sonuçta cezanın infazı cihetine gidildiği açığa çıkmaktadır.*

- 1343 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 13/05/1943 tarih ve Esas No. 3/25, Karar No. 15 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

> "Turhal'ın Kamalı köyünden Dursun kızı Hamide'yi zorla kaçırmak istediği sırada kendisini kurtarmak isteyen aynı köyden Hamza oğlu Ahmet'i öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümenin, oybirliği ile infaz yönünde karar verdiği, bu hususta açıklık içermeyen mazbata metninden değil, imzalar bölümünde hiçbir muhalefet kaydının olmayışından anlaşılmaktadır.

- Encümenin 13/05/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 28/05/1943 tarihli 30 uncu Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlığın üç sunuşunun yanı sıra, ilk ikisi infazlara ilişkin olan gündemdeki sekiz madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:315 ve zaptın sonuna ekli 43 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

10. Kaş Kazasının Yeni Köyünden İbrahim oğlu Mustafa Eğriboyun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1344 **28/05/1943**

Kaş Kazasının Seyret Köyünden Ali oğlu Hüseyin Tezcan ile karısı Hatice'yi öldürmekten suçlu Kaş Kazasının Yeni Köyünden İbrahimoğlu 1330 doğumlu **Mustafa Eğriboyun**'un ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Elmalı Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesinin 13/3/1942 tarih ve 126 esas, 668 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 03/06/1943, s.5420)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1344 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 14 ay, 15 gün süre geçmiştir.

- Mahkum, iki kişiyi öldürmüştür.

*- 1344 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 14/05/1943 tarih ve Esas No. 3/13, Karar No. 16 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum,*

> "nikahsız olarak yanında bulundurduğu Şerife'nin babası Hüseyin Tezcan tarafından istenilen parayı vermemek ve bu suretle Şerife'nin kendi yanında ivazsız olarak kalmasını temin düşüncesiyle mumaileyh Hüseyin Tezcan ile karısı Hatice Tezcan'ı aynı zamanda ve aynı sebep ve maksat altında öldürerek cesetlerini yakma" suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 14/05/1943 tarihli mazbatası **Meclisin 28/05/1943 tarihli 30 uncu Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlığın üç sunuşunun yanı sıra, ilk ikisi infazlara ilişkin olan gündemdeki sekiz madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin ikinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:315 ve zaptın sonuna ekli 50 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

11. Bayramiç'in Akçakıl Köyünden Ramazan oğlu Mustafa Aydın'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1345 **31/05/1943**

Köy Korucusu Mehmet Emini öldürmekten suçlu Bayramiç'in Akçakıl Kö-

yünden 1320 doğumlu Ramazan oğlu **Mustafa Aydın**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesinin 12/5/1942 tarih ve 1292 esas, 1276 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 04/06/1943, s.5421)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1345 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 12 ay, 19 gün süre geçmiştir.

*- 1345 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 26/05/1943 tarih ve Esas No. 3/27, Karar No. 19 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum,*

"ika eylediği hırsızlık suçundan dolayı takip altında bulunduğu sırada kendisine dur diye seslenen Duman köyü korucusu Memet Emin'i yakayı ele vermemek maksadiyle tabanca kurşunu ile öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 26/05/1943 tarihli mazbatası **Meclisin 31/05/1943 tarihli 31 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda, gündemdeki iki madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:349 ve zaptın sonuna ekli 59 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

12. Amasya'nın Boğaz Köyünde oturan Abdullah oğlu Abdüssamet Semen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1357 **24/11/1943**

Osmancıklı Arabacı Hidayeti öldürmekten suçlu Amasya'nın Boğaz Köyünde oturan Abdullah oğlu 1323 doğumlu **Abdüssamet Semen**'in ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Amasya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 23/5/1941 tarih ve 34 esas, 1854 karar sayılı ilamı ile tasdik olunan ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 29/11/1943, s.5568)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1357 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında yaklaşık 30 ay, 1 gün süre geçmiştir. Bu Karar, ölüm bekleyişi olgusunun en uzun sürdüğü örneklerin başında gelmektedir.

- 1357 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 18/11/1943 tarih ve Esas No. 3/3, Karar No. 3 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

Arabacı Hidayet'i parasına tamaen ve taammütle öldürme suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar almıştır.

- Encümenin 18/11/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 24/11/1943 tarihli 6 ncı Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.05'de kapanmıştır; yani 5 dakika sürmüştür. Oturumdaki iki gündem maddesinden ilki bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur; oya koymuştur -kabul buyuranlar...etmeyenler...kabul edilmiştir- Bundan sonra başka bir konudaki mazbata da okutulmuştur, o da kabul edilmiştir. Yani, toplam 5 dakika süren 24/11/1943 tarihli oturumda, bu infaz kararının alınması, okutulup oylanmasıyla birlikte bir kaç dakika tutmuştur.* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1943 tarihli birinci inikattan 27 Kanunuevvel 1943 tarihli on beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:22 ve zaptın sonuna ekli 4 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

13. Beyşehir'in Selki Köyünden İbrahimoğlu İsmail diğer adı Seyit Ali Harmankaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1359 **06/12/1943**

Beyşehir Kazasının Selki Köyünden Veli ile karısı Haticeyi öldürmekten suçlu aynı köyden İbrahim oğlu 1326 doğumlu **İsmail diğer adı Seyit Ali Harmankaya**'nın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Konya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 19/7/1941 tarih ve 2432 esas, 2411 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 16/12/1943, s.5579)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1359 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 28 ay, 17 gün süre geçmiştir. Bu Karar, ölüm bekleyişi olgusunun en uzun sürdüğü örneklerin başında gelmektedir.

- 1359 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 25/11/1943 tarih ve Esas No. 3/5, Karar No. 4 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

Selki Köyünden olup tarlalarından köye dönmekte olan Veli ve karısı Hatice ile kızı Fatma'nın önüne çıkarak Fatma'yı alıp götürmek istemesi üzerine buna direnen Veli ile Hatice'yi öldürmek suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 25/11/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 06/12/1943 tarihli 9 uncu Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.55'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir çok husus görüşülmüştür. Gündemin ilk maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam birlki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1943 tarihli birinci inikattan 27 Kanunuevvel 1943 tarihli on beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:34 ve zaptın sonuna ekli 5 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

14. Menemen'in Helvacı Köyünden Haliloğlu Mahmut Uyanık'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1360 **06/12/1943**

Menemen'in Helvacı Köyünden Hamzaoğlu Arif Yumurtacı'yı öldürmekten suçlu aynı köyden Haliloğlu 1326 doğumlu **Mahmut Uyanık**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında İzmir Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 6/11/1941 tarih ve 3290 esas, 3294 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazma Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 16/12/1943, s.5579)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1360 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 25 ay süre geçmiştir.

- 1360 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 25/11/1943 tarih ve Esas No. 3/20, Karar No. 5 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

aynı köyden Hamzaoğlu Arif Yumurtacı'yı aralarında mevcut husumet sebebiyle yolunu bekleyerek kahveden çıktığı sırada taammüden öldürme suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 25/11/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 06/12/1943 tarihli 9 uncu Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.55'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir çok husus görüşülmüştür. Gündemin ikinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam*

bir-iki dakika sürmüştür; bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1943 tarihli birinci inikattan 27 Kanunuevvel 1943 tarihli on beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:34-35 ve zaptın sonuna ekli 6 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

15. Adıyaman'ın Samsat Nahiyesine bağlı Biriman Köyünden Müslim Kahya oğlu Çocuk Mehmet Polat'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1361 **13/12/1943**

Adıyaman Kazası eski Hakimi Ali Rıza'yı taammüden öldürmekten suçlu, Samsat Nahiyesinin Biriman Köyünden 1326 doğumlu Müslim Kahyaoğlu **Çocuk Mehmet Polat**'ın ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinden sadır olan 8/6/1942 tarih ve 1150 esas, 50 karar sayılı ilam ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 22/12/1943, s.5584)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1361 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında yaklaşık 18 ay, 5 gün süre geçmiştir.

- Bu dosyaya ilişkin olarak Meclisteyapılan bir işlem şudur: ***Meclisin 17/03/1943 tarihli 3 üncü Birleşiminin Birinci Oturumunda****, Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşu başlığı altında, bir* ***Başbakanlık tezkeresi*** *okunmuştur. Tezkere metni şöyledir:*

> "14.VII.1942 tarih ve 4/1043/5961 sayılı yazımızla Yüksek Makamlarına sunulmuş olan, ölüm cezasiyle mahkum Mehmet Polat'a ait dosyanın mahkumun suç ortağı olup firarda bulunduğundan dolayı hakkındaki duruşmanın muvakkaten tatiline karar verilen Muzaffer Savcı yakalanarak tevkif edilmiş olduğundan, işbu suçluya mütedair bulunan evrak suretleri alındıktan sonra tekrar sunulmak üzere iadesi Adliye Vekilliğinin 27.1.1943 tarih ve 30/4 sayılı tezkeresiyle vaki talebine atfen arz ve rica olunur.
>
> Başvekil
>
> Ş. Saraçoğlu".

Başbakanlığın bu tezkeresi okunduktan sonra Oturum Başkanı, "Usulen iade ediyoruz efendim" diyerek bu hususu sonuca bağlamıştır. ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 1, İçtima F, 8 Mart 1943 tarihli birinci inikattan 30 Nisan 1943 tarihli on yedinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:21-22.***

*- 1361 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/12/1943 tarih ve Esas No. 3/69, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, "aralarında mevcut husumet sebebiyle Adyaman eski hakimi Ali Rıza'yı" öldürme suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

*- Encümenin 01/12/1943 tarihli mazbatası **Meclisin 13/12/1943 tarihli 10 uncu Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir çok husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddeler bölümünün ilk maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1943 tarihli birinci inikattan 27 Kanunuevvel 1943 tarihli on beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:46 ve zaptın sonuna ekli 10 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

16. Gazianteb'in Bostancı Mahallesinde mukim Kırcaoğlu Şöhretli Asafoğlu Keyfo Bulut'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1362 **13/12/1943**

Kundura Boyacısı Mehmet Durdu Cabir'i öldürmekten suçlu, Gazianteb'in Bostancı Mahallesinde mukim Elbistan'ın Efsus Nahiyesinin Görücek Köyünden Kırcaoğlu Şöhretli 1332 doğumlu Asafoğlu **Keyfo Bulut**'un ölüm cezasına mahkumiyeti hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 20/5/1941 tarih ve 1117 esas, 1813 karar sayılı ilamı ile tasdik edilen ölüm cezasının infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 22/12/1943, s.5584)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1362 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 30 ay, 23 gün süre geçmiştir. Bu Karar, 1943 yılı içindekiler arasında en uzun ölüm bekleyişi süresi örneklerinden biridir.

*- 1362 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 01/12/1943 tarih ve Esas No. 3/7, Karar No. 6 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"kundura boyacısı Memet Durdu'yu kendisine evlenmek üzere bir kız bulacağından bahsile iğfal edip kasabadan bir saat uzakta bulunan Dölükbübü adındaki yere götürerek para ve eşyasını gasbetmek maksadiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar vermiştir.

- Encümenin 01/12/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 13/12/1943 tarihli 10 uncu Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de, Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir kaç husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddeler bölümünün ikinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1943 tarihli birinci inikattan 27 Kanunuevvel 1943 tarihli on beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:46 ve zaptın sonuna ekli 11 Sıra sayılı Basma yazı.***

- Görüşmelere ilişkin tutanakta, "11 sayılı basma yazının sondan 11 nci satırındaki (Efos) ismi (Efsus) olarak düzeltilmiştir" şeklinde bir düzeltme notu bulunmaktadır. Esasa ilişkin olmayan böyle küçük bir ayrıntıya ilişkin düzeltmenin yapılmış olmasını dikkati çekici bulduğumuz için vurguluyoruz. Biçime ilişkin bu özenin, ileride yer verdiğimiz bazı kararlarda/kanunlarda gösterilmediğini de belirtmek gerekir. Ama daha önemlisi ve çelişkili olan durum, biçime böyle özen gösterilirken, mazbatanın görüşülmesi sırasında Meclisteki hiçbir milletvekilinin söz almak hususunda çaba göstermemesidir.)

---

17. Kilis'in Yeni Mahallesinden Mehmet oğlu Küçük Halil Karadağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1363 **17/12/1943**

Adam öldürmekten suçlu, Kilis'in Yeni Mahallesinden olup Şeyh Abdullah Mahallesinde kayıtlı bulunan Mehmetoğlu 1326 doğumlu **Küçük Halil Karadağ**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 8/4/1941 tarih ve 1541 esas, 1297 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 24/12/1943, s.5586)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1363 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 32 ay, 9 gün süre geçmiştir. Bu Karar, 1943 yılı içindekiler arasında en uzun ölüm bekleyişi süresi örneğidir.

- 1363 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 01/12/1943 tarih ve Esas No. 3/15, Karar No. 7 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"idare ettiği kahvehaneye devam eden müşterilerin maktul Aziz ile ortakları tarafından işletilen kahvehaneye gitmelerinden mütevellit kıskançlık sevkiyle aynı cürmü kast altında ve bir anda Aziz ile Cengilli Halil'i" öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Bu mazbatada, hükmün tesis edildiği kanun maddesi gösterilmemiştir.

- Mazbatada Encümenin kararı oybirliği ile verdiği ifadesi de yer almamaktadır; ancak imzalar kısmında bir muhalif görüşe işaret edilmediği için kararın oybirliği ile alındığı anlaşılmaktadır.

- Encümenin 01/12/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 17/12/1943 tarihli 11 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir kaç husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddelerinin birinci maddesi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1943 tarihli birinci inikattan 27 Kanunuevvel 1943 tarihli on beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:48 ve zaptın sonuna ekli 12 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

18. Bartın'ın Geriş Katırcı Köyünden Mehmetoğlu Hasan Ceylan Sarıkaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1364 **17/12/1943**

Bartın'ın Nefşigeriş Köyünden Hasanoğlu Cemal Kaçar'ı öldürmekten suçlu, Bartın'ın Geriş Katırcı Köyünden Mehmetoğlu 1326 doğumlu **Hasan Ceylan Sarıkaya**'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 18/9/1942 tarih ve 2179 esas, 2316 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 24/12/1943, s.5586)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1364 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 14 ay, 29 gün süre geçmiştir.

- 1364 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 04/12/1943 tarih ve Esas No. 3/106, Karar No. 10 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

"bir kadın meselesi yüzünden vücudunu ortadan kaldırmayı tasmim ve tasavvur eylediği Hasan oğlu Cemal'i askerlik hizmetini ikmali müteakip evine döndüğü gece yatakta iken ve uykuya vardığı sırada" öldürme suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 04/12/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 17/12/1943 tarihli 11 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. Bu*

oturumda gündemde bir kaç husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddelerinin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1943 tarihli birinci inikattan 27 Kanunuevvel 1943 tarihli on beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:48 ve zaptın sonuna ekli 13 Sıra sayılı Basma yazı.***

- Görüşmelere ilişkin tutanakta, "13 sayılı basma yazı başlığının birinci satırı ile Adliye Encümeni mazbatasının birinci satırındaki (Nefsigeriş) ismi (Geriş Katırcı) olarak düzeltilmiştir" şeklinde bir düzeltme notu bulunmaktadır. Bu düzeltme yapılmasına karşın, yukarıda tam metnini verdiğimiz üzere, 1364 sayılı Kararın yayınlandığı 24/12/1943 tarihli Resmi Gazetede, bu hususta, Kararın başlığında doğru isim, metninde ise yanlış isim yer aldığı görülmektedir.)

---

19. Mersin'in Çandır Köyünden Ahmetoğlu Ahmet Özen diğer adı Koca'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1366 **20/12/1943**

Mersin'in Reşitli Köyünden Hasanoğlu Latif Akterlik ile Hüseyinoğlu Mustafa Akterlik'i öldürmekten suçlu, Mersin'in Çandır Köyünden Ahmetoğlu 1335 doğumlu **Ahmet Özen diğer adı Koca**'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Mersin Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 17/9/1942 tarih ve 2262 esas, 2306 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 27/12/1943, s.5588)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1365 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi arasında 15 ay, 3 gün süre geçmiştir.

- 1365 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 04/12/1943 tarih ve Esas No. 3/91, Karar No. 9 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

> "asker kaçağı olup dağlarda ve kırlarda dolaşarak çobanlardan aldığı ekmekle geçinmekte olan Ahmed Özen'in bir gece bu dolaşma sırasında rastladığı Resül köyünden Latif Akterlik ile Mustafa Akterlik'ten ekmek tedarikini müteakip yanlarında kalarak her ikisini de uykuda iken bir anda müteaddit yerlerinden yaralamak suretiyle" öldürme suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 04/12/1943 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/12/1943 tarihli 12 nci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'-*

de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir kaç husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddelerinin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1943 tarihli birinci inikattan 27 Kanunuevvel 1943 tarihli on beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:52 ve zaptın sonuna ekli 14 Sıra sayılı Basma yazı.)***

Genel Tablo: 1943

Toplam infaz kararı sayısı	19 (İlk Karar No. 1332; son Karar No. 1366)	
Toplam mahkum sayısı	21	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.75	
Mahkumların cinsiyeti	erkek	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 1334; Karar No. 1339 (2'şer mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	1332	11 ay, 7 gün
	1333	9 ay, 12 gün
	1334	Yaklaşık 5 ay
	1335	Yaklaşık 3 ay
	1336	22 ay, 21 gün
	1337	9 ay, 19 gün
	1339	11 ay, 21 gün
	1340	10 ay, 21 gün
	1343	18 ay, 6 gün
	1344	14 ay, 15 gün
	1345	12 ay, 19 gün
	1357	30 ay, 1 gün
	1359	28 ay, 17 gün
	1360	25 ay
	1361	18 ay, 5 gün
	1362	30 ay, 23 gün
	1363	32 ay, 9 gün
	1364	14 ay, 29 gün
	1366	15 ay, 3 gün

Tablo 1943'ün devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	1332	1325 (1909)	34
	1333	1327 (1911)	32
	1334	1. mahkum: 1325 (1909) 2. mahkum: 1323 (1907)	1. mahkum: 34 2. mahkum: 36
	1335	1325 (1909)	34
	1336	1329 (1913)	30
	1337	1315 (1899)	44
	1339	1. mahkum: 1315 (1899) 2. mahkum: 1319 (1903)	1. mahkum: 44 2. mahkum: 40
	1340	belirsiz	belirsiz
	1343	1334 (1918)	25
	1344	1330 (1914)	29
	1345	1320 (1904)	39
	1357	1323 (1907)	36
	1359	1326 (1910)	33
	1360	1326 (1910)	33
	1361	1326 (1910)	33
	1362	1332 (1916)	27
	1363	1326 (1910)	33
	1364	1326 (1910)	33
	1366	1335 (1919)	24
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.1366 - 24 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No.1337 ve No.1339 (1. mahkum) - 44 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	33.6 (bu rakam, 1340 sayılı Kararla cezası infaz edilen mahkumun yaşı belli olmadığı için, yaş toplamlarının toplam 20 mahkuma bölünmesi ile elde edilmiştir.)		

Genel tablo 1943'ün devamı

Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Kırklareli; Samsun; Erzurum; Kastamonu; Gaziantep (4); Sinop; Afyon; *9. Kor. 2 Nolu Askeri Mahkemesi*; Tokat; Elmalı; Çanakkale; Amasya; Konya; İzmir; Zonguldak; Mersin
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 18 ; Nahiye/ilçe/il: 1; belirsiz: 1 (1340 sayılı Karar; mahkum Sovyet tebaası)
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 1338; (müebbet ağır hapis cezasına tahvil); **mahkumun cinsiyeti:** erkek; **doğum tarihi:** 1330 (1914); **cezası hapse tahvil edildiğinde yaşı:** 29; **mahkumun kökeni:** il (Kütahya); **ölüm cezasına hükmeden mahkeme:** Kütahya Ağır Ceza Mahkemesi; **idam hükmünde ve onama ilamında oylar:** Adliye Encümeni Mazbatasında da, Meclis Kararında da gösterilmemiş; **mahkum hakkındaki hükmün onanma tarihi:** Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 26/02/1942 tarih ve 530 esas, 464 karar sayılı ilamı; **cezanın kesinleşmesi tarihi ile hapse çevrilme kararı verilmesi tarihi arasındaki bekleme süresi:** 14 ay (1 yıl, 2 ay), 21 gün; **Adliye Encümeni mazbatasındaki istenç:** Encümen, 11/05/1943 tarih ve Esas No. 3/17, Karar No. 12 sayılı Mazbatasına göre, cezanın müebbet ağır hapis cezasına tahvili yönünde, 7'ye karşı 15 oy ve oyçokluğu ile karar almıştır; Muhalif oy kullanan üyeler şunlardır: (M. Çağıl, Çorum; R. Özsoy, Kayseri; S. Yargı, Kocaeli; S. Artel, Kocaeli; F. Uslu, Manisa; C. Atay, Sinop ve K. Berker, Urfa); **mazbatada infaz lehinde mühalefet şerhi var mı?:** yok, ancak Meclisteki görüşmede idam cezasının infaz edilmesi gerektiğini savunan üyeler çıkmıştır; **Mecliste mazbatanın görüşülmesinde tartışma olmuş mu?:** olmuş; **mazbatada ve Meclisteki görüşmede cezanın tahvili için ileri sürülen temel gerekçe:** "Encümenimiz, cezanın tatbik ve infazında iki esaslı mesnet teşkil eden içtimai faide ve adalet mefhumlarının cezanın ne zaruri olan haddi ne de adalet icaplarını aşmamasını istilzam eylediğini ve bundan başka bilhassa ölüm cezası gibi ağır ve telafisi mümkün olmayan bir müeyyidenin cemiyetin hadise muvacehesindeki derin duygu ve temayüllerini her itibarla tatmin etmesi ve hatta onun bir ifadesi olması lazım geleceğini mülahaza ederek, öz evladı olan altı yaşındaki bir masum çocuğu zahiren makul sayılabilecek hiçbir sebep olmaksızın bu derece elim ve feci bir akıbete duçar eden bu bedbaht adama hükmedilen ölüm cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahvili suretiyle hükümranlık haklarının istimali muvafık olacağı..."

1944 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 503

1. Bergama'nın Zeytindağ Nahiyesi Ürlemiş Köyünden Mustafa oğlu Süleyman Ürgüt'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 503

Karar No: 1378 22/03/1944* 503

2. Buldan'ın Cedit Mahallesinden Terzi oğullarından Mustafa oğlu Mustafa diğer adı Çavuş Terzioğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında 503

Karar No: 1379 22/03/1944* 503

3. Tatvan Kazası Reşadiye Nahiyesinin Purganes Köyünden Mehi oğlu Agıt Baran'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 505

Karar No: 1380 22/03/1944* 505

4. Develi'nin Kelgin Köyünden Durmuş oğlu Mehmet Kara'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 506

Karar No: 1381 22/03/1944* 506

5. Adıyaman'ın Yenipınar Mahallesinden Mustafa kızı Emine diğer adı Hanım Kuzu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında 506

Karar No: 1382 22/03/1944* 506

6. Sivas'ın Kartalca Köyünden Hasan oğlu Bilal Aydın, İbrahim oğlu Mehmet Yıldız, İsmail oğlu (Hacı) Mahmut Arslan ve Taşgözmen Köyünden Mustafa oğlu Mevlüt Taş diğer adı Adıgüzel'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 508

Karar No: 1383 27/03/1944 508

7. Şirvan'ın Hesko Köyünden Abdülvehap oğlu Cafer Argun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 509

Karar No: 1384 27/03/1944 509

8. Boyabat'ın Yenice Köyünden Mustafa oğlu Emin Aktaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 510

Karar No: 1385 29/03/1944 510

9. Boyabat'ın Fakılı Köyünden İmam oğullarından Mustafa oğlu Eyüp Bilgiç'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 511

Karar No: 1386 29/03/1944 511

10. Malatya'nın Tecde Köyünden Ali oğlu Ali Işıklı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 512

Karar No: 1392 26/04/1944 512

11. Sarayköy Kazasının Köprübaşı Köyünden Murat oğlu İbrahim Aktaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 513

Karar No: 1393 26/04/1944 513

**** Turgutlu'nun Ahmetli Nahiyesinin Kara Köyünden Sarıahatoğlu Mehmet İsa Ölmez hakkındaki ölüm cezasının on beş sene ağır hapse tahviline dair** 514

Karar No: 1394 26/04/1944 514

12. Çeşme'nin Ovacık Köyünden Vecahet (diğer adı Emine) Altın'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 519
Karar No: 1395 12/05/1944 519
13. Iğdır'ın Kiti Köyünden Kasım oğlu Hüseyin Ali Akuş'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 520
Karar No: 1396 12/05/1944 520
14. Ronetto Bandiria'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 521
Karar No: 1398 15/05/1944 521
15. Torbalı'nın Çakırbeyli Köyünden Mehmet oğlu Osman Ünal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 522
Karar No: 1399 15/05/1944 522
16. Bucak'ın Kuşbaba Köyünden Ali oğlu Ömer Özmen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 523
Karar No: 1400 17/05/1944 523
17. 135 inci Alay, 1 inci Bölük erlerinden Ünyeli Mustafa oğlu İsmail Alçay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 523
Karar No: 1405 19/06/1944 523
18. Hendek'in Kalayık Köyünden Halil oğlu Mehmet diğer adı Hüseyin Birincier'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 524
Karar No: 1409 30/06/1944 524
19. Torbalı'nın Çaybaşı Köyünden Hüseyin oğlu 1327 doğumlu Hasan Fehmi Siper'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 527
Karar No: 1410 30/06/1944 527
20. Nizip'in Hiyyam Köyünden Cafer oğlu Salih Sönmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 528
Karar No: 1411 03/07/1944 528
21. Of'un Kuruç Köyünden Harun oğlu Yusuf Kalyon'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 529
Karar No: 1412 03/07/1944 529
22. Kayseri'nin Kuşçu Köyünden Mehmet oğlu Halit Salur'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 529
Karar No: 1413 05/07/1944 529
23. Mecidözü'nün Şıhlar Mahallesinden Hasan oğlu Muharrem Baban'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 530
Karar No: 1414 05/07/1944 530
24. Aşkale'nin Çat Nahiyesinin Yavi Köyünden Abdurrahman oğlu Ahmet Işık'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 531
Karar No: 1417 07/07/1944 531
25. Seydişehir'in Kızılcalar Mahallesinden Ahmet oğlu Durmuş Çamur Sarıoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında 532
Karar No: 1418 07/07/1944 532

26. Kastamonu'nun Akkaya Nahiyesinin Ulyan Köyünden Kamil oğlu Sadık Karandi'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 533
Karar No: 1419 10/07/1944 533
27. Sille Nahiyesinin Tat Köyünden Osman oğlu Ali Gönüllü'nün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 533
Karar No: 1420 10/07/1944 533
28. Siverek'in Bucak Nahiyesine bağlı Katina Köyünden Osman oğlu Cuma Gelener'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 534
Karar No: 1422 12/07/1944 534
29. Sürmene'nin Salarat Köyünden Yusuf oğlu Mustafa Güney'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 535
Karar No: 1423 12/07/1944 535
30. Niksar'ın Bideze Köyünden Hüseyin oğlu Sabri Öztürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 536
Karar No: 1425 14/07/1944 536
31. Görele'nin Nefsi Aralıkoz Köyünden Halil İbrahim oğlu Mehmet İnce'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 537
Karar No: 1426 14/07/1944 537
32. Urfa'nın Harpetelyahya Köyünden Hamdo oğlu Hamet Ergene'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 538
Karar No: 1427 17/07/1944 538
33. Vezirköprü'nün Toprakkale Mahallesinden Şükrü oğlu Kemal Güney'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 539
Karar No: 1428 17/07/1944 539
34. Sorgun'un Çavuş Köyünden Nurettin oğlu Adıgüzel Ayan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 540
Karar No: 1429 17/07/1944 540
35. 69 uncu Tümen 9. Piyade Dağ Alayı kıta çavuşlarından Mehmet oğlu Talip Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 540
Karar No: 1436 08/12/1944 540
36. Kelkit'in Şen Köyünden Hasan oğlu Ahmet Albayrak ve Şiran'ın Aşağıtersun Köyünden İzzet oğlu Celil diğer adı Abdülcelil Venedikoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 542
Karar No: 1437 08/12/1944 542
37. Nizip Kazasının Fevkani Mahallesinden Bayram oğlu Reşit Ciryan diğer adı Reşit Kaptan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 543
Karar No: 1438 13/12/1944 543
38. Fatih Şehremini Seydibey Mahallesinden Ali oğlu Hulusi Sürenkök'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 544
Karar No: 1439 13/12/1944 544

39. Şarköy Kazası jandarma erlerinden Mustafa oğlu İsmail Karakaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 545
Karar No: 1440 15/12/1944 545
Genel Tablo: 1944 547

1944 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Bergama'nın Zeytindağ Nahiyesi Ürlemiş Köyünden Mustafa oğlu Süleyman Ürgüt'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1378 **22/03/1944***

Bergama'nın Zeytindağ Nahiyesinin Bahçedere Köyünden İsmail oğlu Mehmet Karaş'ı öldürmekten suçlu aynı nahiyenin Ürlemiş Köyünden Mustafa oğlu 1326 doğumlu **Süleyman Ürgüt**'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Bergama Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 8/6/1942 tarih ve 1586 esas ve 1522 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 27/03/1944, s.5665)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1378 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 21 ay, 15 gün süre geçmiştir.

*- 1378 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 17/03/1944 tarih ve Esas No. 3/28, Karar No. 19 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "İsmail oğlu Memed Karaş'ı aralarında mevcut husumet sebebiyle yolu üzerinde pusu kurarak taammüden" öldürme suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 17/03/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 23/03/1944 tarihli 32 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Toplam 15 dakika süren bu oturumda bir kaç husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddelerinin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 8, İçtima 1, 6 Mart 1944 tarihli yirmi beşinci inikattan 31 Mart 1944 tarihli otuz altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:65-66 ve zaptın sonuna ekli 58 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

2. Buldan'ın Cedit Mahallesinden Terzi oğullarından Mustafa oğlu Mustafa diğer adı Çavuş Terzioğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1379 **22/03/1944***

Buldan kazasının Cedit Mahallesinden Halil oğlu Yaylalı Osman'ı öldürmek-

ten suçlu aynı mahalleden Terzioğullarından Mustafa oğlu 1330 doğumlu **Mustafa diğer adı Çavuş Terzioğlu**'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında Denizli Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 12/4/1941 tarih ve 119 esas, 1389 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 27/03/1944, s.5665)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1379 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 35 ay, 11 gün -yaklaşık 3 yıl- süre geçmiştir. Bu süre, en uzun ölüm bekleyişi süresi örneklerinin başında gelmektedir.

*- 1379 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 17/03/1944 tarih ve Esas No. 3/6, Karar No. 18 sayılı Mazbatasına göre**, Mustafa Terzioğlu ile Mustafa Tuncay isimli iki mahkum,*

> "öteden beri paralı olduğunu ve hadise günü üzerinde çok parası bulunduğunu bildikleri Osmanı parasını almak maksadiyle kadın oynatalım diye kandırıp bağa götürdükleri ve orada yaşından dolayı ölüm cezasına bedel 30 sene ağır hapse mahkum edilmiş diğer suçlu Ali Ünlütürk ile müştereken boğarak öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Bu mazbatanın önemli bir özelliği şudur: "Encümenimiz bu hususta cerayen eden müzakere neticesinde ölüm cezasına mahkum edilen iki suçludan Mustafa Tunçay'ın 7.6.1943 tarihinde Denizli Memleket Hastanesinde öldüğü dosyada mevcut Başvekaletin 30.6.1943 tarih ve 4/4365 sayılı tezkeresinden anlaşılmış olduğundan" denilmek suretiyle sadece diğer mahkum Çavuş Terzioğlu hakkında infaz yönünde karar verilmiş olmasıdır.

Benzeri bir örnek işlem de, 1946 yılında görülmektedir. Başvekaletin 01/03/1946 tarih ve 3/325 sayılı tezkeresine göre, Ahmet Üzer isimli bir ölüm cezası mahkumu cezaevinden kaçtıktan sonra "ölü olarak elde edildiğinden", Başbakanlık mahkuma ilişkin Meclisteki bulunan dosyayı, suç ortağı hakkında duruşma yapılabilmesi için geri istemiştir. Dolayısıyla bunda da, infaz kararından önce ölen bir mahkum için Meclisin işlem yapmasına gerek kalmadan dosya işlemden kaldırılmıştır.

*- Encümenin 17/03/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 23/03/1944 tarihli 32 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Toplam 15 dakika süren bu oturumda bir kaç husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddelerinin ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 8, İçtima 1, 6 Mart 1944 tarihli yirmi beşinci inikattan 31 Mart 1944 tarihli otuz altıncı inikada kadar, An-***

kara, TBMM Matbaası, 1944, sf:66 ve zaptın sonuna ekli 59 Sıra sayılı Basmayazı.)

---

3. Tatvan Kazası Reşadiye Nahiyesinin Purganes Köyünden Mehi oğlu Agıt Baran'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1380 **22/03/1944***

Reşadiye'nin Göllü Köyünden Asım'ı taammüden öldürmekten suçlu Tatvan'ın Reşadiye Nahiyesinin Purganes Köyünden Mehi oğlu 1308 doğumlu **Agıt Baran**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Van Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 6/5/1942 tarih ve 1272 esas ve 1208 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 27/03/1944, s.5665)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1380 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 22 ay, 17 gün süre geçmiştir.

*- 1380 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 18/03/1944 tarih ve Esas No.3/23, Karar No. 20 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "Asım'ın karısı Zülfü ile evlenmek maksadiyle vücudunu ortadan kaldırmayı tasmim ettiği Asım'ı samanlığa götürerek boğazını sıkmak öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümenin, infaz yönündeki kararını oybirliği ile aldığı, bu hususta açık bir ifadenin mazbatada yer almasından değil, imzalar bölümünde muhalif oy işaretinin bulunmamasından anlaşılmaktadır.

*- Encümenin 18/03/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 23/03/1944 tarihli 32 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Toplam 15 dakika süren bu oturumda bir kaç husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddelerinin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 8, İçtima 1, 6 Mart 1944 tarihli yirmi beşinci inikattan 31 Mart 1944 tarihli otuz altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:66 ve zaptın sonuna ekli 60 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

4. Develi'nin Kelgin Köyünden Durmuş oğlu Mehmet Kara'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1381 **22/03/1944***

Develi'nin Cücün Köyünden Gazer karısı Anna'yı öldürmekten suçlu aynı kazanın Kelgin Köyünden Durmuş oğlu 1326 doğumlu **Mehmet Kara**'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kayseri Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 31/8/1942 tarih, 1594 esas ve 2118 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 27/03/1944, s.5665)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1381 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 18 ay, 22 gün süre geçmiştir.

*- 1381 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 18/03/1944 tarih ve Esas No.3/76, Karar No. 22 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Gazer karısı Anna'nın parasını almak kasdıyla boğarak öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümenin, infaz yönündeki kararını oybirliği ile aldığı, bu hususta açık bir ifadenin mazbatada yer almasından değil, imzalar bölümünde muhalif oy işaretinin bulunmamasından anlaşılmaktadır.

*- Encümenin 18/03/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 23/03/1944 tarihli 32 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Toplam 15 dakika süren bu oturumda bir kaç husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddelerinin dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz: **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 8, İçtima 1, 6 Mart 1944 tarihli yirmi beşinci inikattan 31 Mart 1944 tarihli otuz altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:66 ve zaptın sonuna ekli 61 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

5. Adıyaman'ın Yenipınar Mahallesinden Mustafa kızı Emine diğer adı Hanım Kuzu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1382 **22/03/1944***

Kocası İhsan Kuzu'yu taammüden öldürmekten suçlu Adıyaman Kazasının Yenipınar Mahallesinden 1327 doğumlu **Emine diğer adı Hanım Kuzu**'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında Malatya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 19/9/1942 tarih ve 1909 esas ve 2328 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infa-

zına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 27/03/1944, s.5665)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1382 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında yaklaşık 18 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- Bu Karar, bir kadın mahkumun infazına ilişkin olması bakımından bu doğrultudaki az sayıdaki kararlardan bir örnektir.

*- 1382 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 18/03/1944 tarih ve Esas No.3/58, Karar No. 21 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"bir başkasıyla evlenmek maksadıyla kocası Bekçi İhsan Kuzu'yu zehirleyerek öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile aldığı, bu hususta açık bir ifadenin mazbatada yer almasından değil, imzalar bölümünde muhalif oy işaretinin bulunmamasından anlaşılmaktadır.

*- Encümenin 18/03/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 23/03/1944 tarihli 32 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Toplam 15 dakika süren bu oturumda bir kaç husus görüşülmüştür. Gündemin müzakere edilen maddelerinin beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 8, İçtima 1, 6 Mart 1944 tarihli yirmi beşinci inikattan 31 Mart 1944 tarihli otuz altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:66 ve zaptın sonuna ekli 62 Sıra sayılı Basmayazı.)***

(Ek not: Görüldüğü üzere, Meclisin 23/03/1944 tarihli 32 nci Birleşiminde, toplam 15 dakika süren oturumda yaklaşık 10 dakika içinde, toplam 5 infaz Kararı çıkartılarak toplam 5 mahkum hakkında ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verilmiştir. Bunların hiçbirisi hakkında söz alan milletvekili çıkmamıştır.

- (*) Yukarıda geçen 1378'den 1382'ye kadar olan toplam 5 Kararın tümüne ilişkin olarak Resmi Gazetede yayınlanan metinlere bakıldığında, Karar tarihinin 22/03/1944 olarak gösterildiği saptanmaktadır. Oysa, Meclis tutanaklarındaki verilere göre, bu beş Karar, Meclisin 23/03/1944 tarihli 32 nci Birleşiminde oylanarak kabul edilmiştir. Buna göre, RG'deki Karar tarihi yanlıştır.)

---

6. Sivas'ın Kartalca Köyünden Hasan oğlu Bilal Aydın, İbrahim oğlu Mehmet Yıldız, İsmail oğlu (Hacı) Mahmut Arslan ve Taşgözmen Köyünden Mustafa oğlu Mevlüt Taş diğer adı Adıgüzel'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1383 **27/03/1944**

Sivas'ın Kartalca Köyünden Mustafa oğlu Aşir ile karısı Hatice'yi öldürmekten suçlu aynı köyden Hasan oğlu 1322 doğumlu **Bilal Aydın**, İbrahim oğlu 1327 doğumlu **Mehmet Yıldız**, İsmail oğlu 1325 doğumlu **(Hacı) Mahmut Arslan** ve Taşgözmen Köyünden Mustafa oğlu 1332 doğumlu **Mevlüt Taş (diğer adı Adıgüzel'in)** ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Sivas Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 3/6/1942 tarih ve 1140 esas, 1481 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 01/04/1944, s.5670)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1383 sayılı Kararı, bir karar içinde 4 mahkumun infazına ilişkindir. Bu bakımdan ayrık bir yer tutmaktadır.

- Öte yanda, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 21 ay, 24 gün gibi uzun bir süre geçmiştir.

- Bu dosyaya ilişkin olarak Mecliste yapılan bir işlem şudur: ***Meclisin 03/05/1943 tarihli 18 inci Birleşiminin Birinci Oturumunda****, Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşu başlığı altında, bir* ***Başbakanlık tezkeresi*** *okunmuştur. Tezkere metni şöyledir:*

"17.II..1943 tarih ve 4/251-1065 sayılı tezkere ile evrakı sunulmuş olan ölüm mahkumlarından Bilal Aydın ile Hacı Mahmut Arslan, karar tashihi talebinde bulunmuş olduklarından gereken tetkikat yapılmak üzere Cumhuriyet Başmüddeiumumiliğince celbine lüzum gösterildiği anlaşılan mezkur evrakın iadesini Adliye Vekilliğinin 19.IV.1943 tarih ve 94/18 sayılı tezkeresiyle vaki talebi üzerine rica ederim.

Başvekil Ş. Saraçoğlu".

Başbakanlığın bu tezkeresi okunduktan sonra Oturum Başkanı, "Heyeti celilenin ittılaına arz olundu" diyerek bu hususu sonuca bağlamıştır. ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 2, İçtima F, 3 Mayıs 1943 tarihli on sekizinci inikattan 31 Mayıs 1943 tarihli otuz birinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:3.***

- 1383 sayılı Karara konu olayda, 4 mahkum, 2 kişiyi öldürmüştür.

- 1383 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 23/03/1944 tarih ve Esas No.3/73, Karar No. 25 sayılı Mazbatasına göre****, adı geçen 4 mahkum,*

"Kartalca köyünden Mustafa oğlu Aşir ile karısı Hatice'yi kıymetli eşya ve

altınlarını elde etmek ve suçun meydana çıkmamasını temin eylemek maksadiyle taammüden ve müştereken öldürme" suçundan TCK (md.64) ve (md.450/5-9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 23/03/1944 tarihli mazbatası* ***Meclisin 27/03/1944 tarihli 34 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.12'de kapanmıştır. Toplam 12 dakika süren bu oturumda bir kaç husus görüşülmüştür. . İlk iki madde ile 5. madde başka konulardadır. Gündemin müzakere edilen maddelerinin üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 8, İçtima 1, 6 Mart 1944 tarihli yirmi beşinci inikattan 31 Mart 1944 tarihli otuz altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:80-81 ve zaptın sonuna ekli 70 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

7. Şirvan'ın Hesko Köyünden Abdülvehap oğlu Cafer Argun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1384 **27/03/1944**

Şirvan'ın Tasil Köyünden Mahmut oğlu Ali'yi öldürmekten suçlu aynı kazanın Hesko Köyünden Abdülvehap oğlu 1319 doğumlu **Cafer Argun**'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Siirt Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 17/3/1942 tarih ve 1330 esas, 1966 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 01/04/1944, s.5670)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1384 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 24 ay, 10 gün süre geçmiştir. Ölüm bekleyişi olgusu bakımından uzun süren örneklerden biridir.

- *1384 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 23/03/1944 tarih ve Esas No.3/45, Karar No. 24 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"Mahmud oğlu Ali'yi, karısını elde etmek maksadiyle ve uykuda iken öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 23/03/1944 tarihli mazbatası* ***Meclisin 27/03/1944 tarihli 34 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.12'de kapanmıştır. Toplam 12 dakika süren bu oturumda toplam 5 madde görüşülmüştür. İlk iki madde ile 5. Madde başka konulardadır. Gündemin müzakere edilen madde-*

lerinin dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 8, İçtima 1, 6 Mart 1944 tarihli yirmi beşinci inikattan 31 Mart 1944 tarihli otuz altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:80-81 ve zaptın sonuna ekli 71 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

8. Boyabat'ın Yenice Köyünden Mustafa oğlu Emin Aktaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1385 **29/03/1944**

Boyabat'ın Yenice Köyünden Osman Soytarı'nın karısı Şehriye'yi öldürmekten suçlu aynı köyden Cebecioğullarından Mustafa oğlu 1328* doğumlu **Emin Aktaş'ın** ölüm cezasına çarptırılması hakkında Sinop Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 9/12/1942 tarih ve 2709 esas, 3208 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri dahilinde karar verilmiştir.

(RG, 05/04/1944, s.5673),

(* RG, 12/04/1944, s.5679'da bu Karara ilişkin düzeltme vardır. Düzeltme metni şöyledir: "5 Nisan 1944 tarih ve 5673 sayılı Resmi Gazetede münteşir 1385 numaralı Meclis kararıyla ölüm cezasının infazı tasdik olunan Mustafa oğlu Emin Aktaş'ın doğum tarihinin 1328 olmayıp 1323 olduğu B.M.M.U. Katipliğinin 7/4/1944 tarih ve 1535/811 sayılı yazılariyle bildirilmiştir. Keyfiyet düzeltilir.")

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1385 sayılı Kararına göre,mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında yaklaşık 15 ay, 20 gün süre geçmiştir.

- 1385 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 24/03/1944 tarih ve Esas No.3/44, Karar No. 26 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

> "tarladan köyüne dönmekte olan Cemile'yi zorla kaçırırken buna mani olmak isteyen Şehriye'yi öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 24/03/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 29/03/1944 tarihli 35 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.23'de kapanmıştır. Toplam 23 dakika süren bu oturumda toplam 6 madde görüşülmüştür. Gündemin görüşülen ilk iki maddesi idam mazbatalarına ilişkindir ve bu mazba-*

ta birinci maddedir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 8, İçtima 1, 6 Mart 1944 tarihli yirmi beşinci inikattan 31 Mart 1944 tarihli otuz altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:84 ve zaptın sonuna ekli 73 Sıra sayılı Basmayazı.***

- Yukarıda, 1385 sayılı Kararın yayınlandığı 05/04/1944 tarihli Resmi Gazetedeki metinde, mahkumun yanlış gösterilen doğum tarihinin, 12/04/1944 tarihli RG'deki düzeltme ile tashih edildiğine işaret edilmişti. Aslında bu hata, Encümenin 24/03/1944 tarihli mazbatasında da mevcuttur. Buna karşılık, aynı dosyaya ilişkin 17/03/1944 tarih ve 428/4-1725 sayılı Başvekalet Tezkeresinde ise mahkumun doğum tarihi doğru olarak 1323 şeklinde geçmektedir. Demek ki, doğum tarihine ilişkin hata Encümende yapılmış ve oru olduğu gibi kabul eden Meclis kararında da devam etmiştir. Hata daha sonra bir biçimde farkedilerek Meclis Umumi Katipliğinin yazısı üzerine düzeltilmiştir.)

---

9. Boyabat'ın Fakılı Köyünden İmam oğullarından Mustafa oğlu Eyüp Bilgiç'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1386 **29/03/1944**

Boyabat'ın Fakılı Köyünden Muhtar Hüseyin'i öldürmekten suçlu aynı köyden İmamoğullarından 1321 doğumlu Mustafa oğlu **Eyüp Bilgiç**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Sinop Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 11/11/1942 tarih ve 2360 esas, 2855 karar sayılı ilam ile tasdik edilen hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri dahilinde karar verilmiştir.

(RG, 05/05/1944, s.5673)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1386 sayılı Kararına göre,mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında yaklaşık 16 ay, 18 gün süre geçmiştir.

- 1386 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 24/03/1944 tarih ve Esas No.3/100, Karar No. 27 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

> "tarlasındaki çardakta yatmakta olan Hüseyin'i, karısı Kezban'a sahip olmak emeliyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 24/03/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 29/03/1944 tarihli 35 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.23'de kapanmıştır. Toplam 23 dakika süren bu oturumda toplam 6 madde görüşülmüştür. Gün-*

demin görüşülen ilk iki maddesi idam mazbatalarına ilişkindir ve bu mazbata ikinci maddedir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 8, İçtima 1, 6 Mart 1944 tarihli yirmi beşinci inikattan 31 Mart 1944 tarihli otuz altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:84 ve zaptın sonuna ekli 74 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

10. Malatya'nın Tecde Köyünden Ali oğlu Ali Işıklı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1392 **26/04/1944**

Malatya'nın Tecde Köyünden Mahmut oğlu Mehmet ile kardeşi Ahmet'i öldürmekten suçlu aynı köyden Yırıkoğullarından Ali oğlu 1308 doğumlu **Ali Işıklı**'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Malatya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 69 esas, 418 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümlerine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 08/05/1944, s.5700)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1392 sayılı Kararında, Temyiz Mahkemesi karar tarihi yer almamaktadır. Keza, bu konuda normalde bir bilgi yer alan dosyaya ilişkin Adliye Encümeni mazbatasında da, aynı konudaki Başvekalet tezkeresinde de, Temyiz Mahkemesi karar tarihi geçmemektedir. Ancak, bu dosyaya ilişkin Başvekalet tezkeresinin tarihi 08/06/1942'dir. Hükmün bu tarihten kısa bir süre önce verilmiş olduğu kabulünden hareketle, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile infaz kararı tarihi arasında yaklaşık 24 ay süre geçtiği sonucu çıkartılabilir.

- 1392 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 21/04/1944 tarih ve Esas No.3/19, Karar No. 34 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

> "aralarında mevcut husumet sebebiyle Tecde köyünün Reşadiye mahallesinden Mahmud oğlu Memet ile kardeşi Ahmet'i bir anda ve aynı maksat altında öldürme" suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 21/04/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 26/04/1944 tarihli 49 uncu Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.22'de kapanmıştır. Toplam 2 saat 22 dakika süren bu oturumda çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin görüşülen ilk üç maddesi idam mazbatalarına ilişkindir ve bu mazbata birinci maddedir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 9, İçtima 1, 3 Nisan 1944 tarihli otuz yedinci inikattan 28 Ni-***

san 1944 tarihli ellinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:251 ve zaptın sonuna ekli 99 Sıra sayılı Basmayazı.)

---

11. Sarayköy Kazasının Köprübaşı Köyünden Murat oğlu İbrahim Aktaş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1393
26/04/1944

Denizli'nin Tosunlar Köyünden Şerif oğlu Ahmet'i öldürmekten suçlu Sarayköy Kazasının Köprübaşı Köyünden Murat oğlu 1326 doğumlu **İbrahim Aktaş**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Denizli Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 31/1/1942 tarih ve 47 esas, 241 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümlerine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 08/05/1944, s.5700)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1393 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 26 ay, 25 gün süre geçmiştir. Bu süre, en uzun ölüm bekleyişi yaşanan örneklerden biridir.

*- 1393 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 21/04/1944 tarih ve Esas No.3/22, Karar No. 33 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "aralarında mevcut husumet sebebiyle Şerif oğlu Ahmed'i pusuya düşürerek taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 21/04/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 26/04/1944 tarihli 49 uncu Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.22'de kapanmıştır. Toplam 2 saat 22 dakika süren bu oturumda çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin görüşülen ilk üç maddesi idam mazbatalarına ilişkindir ve bu mazbata ikinci maddedir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 9, İçtima 1, 3 Nisan 1944 tarihli otuz yedinci inikattan 28 Nisan 1944 tarihli ellinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:251 ve zaptın sonuna ekli 100 Sıra sayılı Basmayazı.)***

**** Turgutlu'nun Ahmetli Nahiyesinin Kara Köyünden Sarıahatoğlu Mehmet İsa Ölmez hakkındaki ölüm cezasının on beş sene ağır hapse tahviline dair**

Karar No: 1394 **26/04/1944**

Turgutlu'nun Tatarocağı Köyünden Bilal oğlu Muharrem'i öldürmekten suçlu Turgutlu'nun Ahmetli Nahiyesinin Kara Köyünden Sarıahatoğlu 1320 doğumlu **Mehmet İsa Ölmez** hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilip Temyiz Mahkemesince tasdik edilmiş olan ölüm cezasının on beş sene ağır hapse tahviline karar verilmiştir.

(RG, 08/05/1944, s.5700)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1394 sayılı Kararı, ölüm cezasının hapse dönüştürülmesine ilişkin olup, 1944 yılı içinde bu nitelikteki tek örnektir.

- Kararda, ne alt ne de üst yargı yerince verilen hükümlerin tarihleri gösterilmiştir. Ancak mazbatada Temyiz Mahkemesinin onama ilamı tarihi belirtilmektedir.

- Kararın diğer bir önemli özelliği, benzeri nitelikli diğer kararlarda da görüldüğü üzere, TBMM'nin, Anayasa md.26'dan kaynaklanan bu yetkisini kullanırken Karar metni içinde hiçbir gerekçeyi göstermemiş olmasıdır. Hukuk doktrininde, TBMM'nin sahip olduğu bu yetki çerçevesinde, gerek ölüm cezalarının yerine getirilmesi gerekse yerine getirilmemesi doğrultusunda vereceği kararlarda gerekçe göstermeye zorunlu olmadığı hususunun altını çizen tespitlere rastlanılmaktadır. TBMM'nin anılan yetkisi konusunda ayrıntılı bilgi için, bu çalışmanın ana metninde ilgili bölüme bkz.

- Yukarıdaki açıklamalara ilişkin olarak bu dosya hakkındaki Adliye Encümeni mazbatasını ve Meclisteki görüşmeleri incelemek gerekmektedir. Buna göre,

*- 1394 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 21/04/1944 tarih ve Esas No.3/24, Karar No. 32 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum, "bir kadın meselesi yüzünden düşman belleğiği ve öldürmek için fırsat kolladığı Muharrem'i yol üzerinde pusu kurmak suretiyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Mazbatadaki bilgilere göre, mahkum hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ölüm cezası hükmü, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 31/08/1942 tarih ve 2109 esas, 2117 karar sayılı ilamı ile onanmıştır.

*- Encümenin 21/04/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 26/04/1944 tarihli 49 uncu Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 17.22'de kapanmıştır. Toplam 2 saat 22 dakika süren bu oturumda çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin görüşülen ilk üç maddesi idam mazbatalarına ilişkindir ve*

bu mazbata üçüncü maddedir. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bazı milletvekilleri söz alarak görüş açıklamışlardır.

- Yozgat milletvekili Y. D. Karslıoğlu-

1) "Öldürülen Muharrem, eski zenci kölelerinden, sabıkalı, etrafını yıldırmış, bizdeki manasıyla yaman bir fellah; malum Arapça'da fellah çiftçi demek. Izbandut, korkunç olan bu adam civar köyden zorla bir kız kaçırır, kendisine karı eder. Çok fena muameleleri, kötü fiilleriyle canından usandırdığı kızcağız kaçar, boşanır, onu öldüren Mehmet'le evlenir. Mehmet ona hasım değildir. Husumetine sebep de yok. Fakat yalnız dış tarafı değil, aynı zamanda kötü huylarla içi de kapkara olan bu zenci, biçare Mehmet'e mutallakasım aldığından dolayı koyu bir hasım olur. Arkalarını takip eder, ölümle tehdit eder. Hatta bir defa kahvede Mehmet'i başından yaralar, yere serer, öldü sanarak kaçar...Son bir defa daha Mehmet'i dövmesi, ölümle korkutması, kovalaması üzerine hiddeti son dereceye gelen Mehmet bu zenciyi öldürür. Hadisenin iç yüzü budur.";

2) "İş mahkemeye aksedince, suçsuz olduğunu bilen köylüler Mehmet'e acıyorlar. Yoksul da olduğundan kendileri bir de avukat tutuyorlar. Gelen avukat, sen tamamen inkar et, sabit olmaz, beraat edersin diyor...Mahkeme, öldürme tehevvürle değil, taammütledir diyor ve ölüm cezasına mahkum ediyor";

3) "Şimdi aramızda arkadaşımız olan ve o sırada başmüddeiumumi bulunan sayın Nihat Berker takdirde muhaffef sebep var, ölüm cezası doğru değil, karar bozulsun diyorsa da Temyiz Mahkemesi de tasdiki cihetine gidiyor";

4) **"...ölenin böyle çok şerir olmasına karşı öldüren Mehmet çok haluk, hiç kimseyi incitmemiş, uzun müddet askerlik etmiş, güzide hizmetler görmüş bir adam. Zavallı soy adını da Ölmez koymuş. Hayat şulesinin söndürülmemesi çin son ümidi Büyük Millet Meclisinde";**

5) Konuşmacı, ayrıca TCK (md. 51 ve 59)'u anarak hafifletici sebepleri hatırlatmıştır;

6) "Şimdiye kadar karıncayı incitmeyen, hiçbir mahkumiyeti olmayan zavallı Mehmet durup dururken bu kara herifin kara kanına girer mi? Mehmet ona hasım değildir, onun Mehmet'e ve karısına husumeti vardır."

- Erzincan milletvekili B. K. Çağlar-. Önceki konuşmacının ileri sürdüğü görüşleri destekler doğrultudaki konuşmasında Çağlar,

1) Oranın köylülerinin gelerek olayın gerçek yüzünü anlattıklarını söylemiştir;

2) Maktul hakkında, **"Bu adam yaşadığı kölelik hayatının acısını**

bu masum Türk köylüsüne kötülük etmekle çıkarmağa çalışan alçak bir zencidir";

3) "Bu namussuz, civar köylerden çocuk denecek yaşta Zehra isminde bir kızı yoldan çeviriyor...kötü şekilde taarruz ediyor...İhtiyar heyeti dayanamıyor, lekelediği kızı almasını teklif ediyor...bütün köyün aleyhinde olduğunu gören haydut, bu kızla evlenmeye kail oluyor...Zehra evlenmiş olmasına rağmen, alçak kocasından ırzını başka şekilde korumak mecburiyetinde kalıyor...Zehra Türklük haysiyet ve şerefinin galeyanıyla geliyor, heyeti ihtiyariyeye iltica ediyor...heyet kadını boşatıyor...Zehra'yı kendi halinde, çok iyi bir insan olan, Türk oğlu Türk Mehmet Ölmez'e nikahlıyorlar...ızbandut kapıdan içeri giriyor, yakaladığı bir şişeyi Mehmet'in kafasına vuruyor. Mehmet katil zannıyla tutulduğu gün dahi bu yaranın izi alnında idi...Mehmet'i düşününüz: Bir köydesiniz, bir Türk köyündesiniz. Bir zenci size ve karınıza musallat olmuştur. İhtiyar heyetine başvuruyorsunuz: o da bir şey yapamıyor, ("Affedelim" sesleri)...Zehra...iki gün evvel namusuna tasallut kasdıyla nasıl kovalandığını anlatıyor. Mehmet anlıyor ki, kadını yine tasalluta uğramıştır; artık dayanamıyor, komşulardan birisinden kaptığı bir mavzerle bu adamın yoluna çıkıyor, kendi namusunu, ailesinin namusunu, köyün namusunu bir şerirden kurtarıyor, ("Köyün şerefini kurtarıyor" sesleri");

4) "Avukat bakıyor ki, kimse Mehmet aleyhinde şahadette bulunacağa benzemiyor, ona inkar et diyor. O da bu öğüde uyuyor. Fakat cürüm yerindeki izlerden mesele sabit olunca, yalnız aleyhteki delillere dayanılmak mecburiyetiyle ölüm cezası veriliyor"

5) "Yüksek Meclisin yüksek vicdanına sığmıyorum. Bu adam bir şeriri bu ölümü hak ettiği için öldürmüştür. Yüksek şefkatinize sığınıyorum, bu adamın affını istiyorum, (Alkışlar)".

- Adliye Encümeni adına Zonguldak milletvekili M. Ş. Devrin- Devrin konuşmasında,

1) Maktulün sabıkalı olup olmadığının belli olmadığını;

2) Maktulün karısı ile evlenen katildir ve eğer bu bir infial sebebi olmak gerekiyorsa, bunun katilde değil, maktulde uyanması gerektiğini;

3) Tahrik bulunmadığını;

4) Söylenenin tersine, Başsavcılığın, hükmün onanmasını istediğini;

5) Katilin, şahitleri ve maktulü kötülemek yolunu seçtiğini;

6) Katilin, biri İstanbul'dan diğeri Ankara'dan iki avukat tarafından en geniş şekilde savunulduğunu, ifade etmiştir.

- Adalet Bakanı Konya milletvekili A. R. Türel- Türel, yargılamanın

usulün emrettiği en geniş inceleme ile yapıldığını; Polis Enstitüsünden Paviyo'nun, kurşunun hangi silahtan atıldığını kesin olarak saptadığını; verilen cezanın Ceza Kanunu ahkamına uygun olduğunu; bu cezanın hafifletilmesini icap ettiren bir cihet bulunmadığını söylemiş ve konuşmasını, Meclis "içtimai bir menfaat mülahazasıyla affetme cihetine giderse, bu Millet Meclisinin hükümranlık hukukuna taalluk eder ki, bu hususa dair hiç bir diyeceğim olamaz" diyerek bitirmiştir.

- **Bingöl milletvekili Feridun Fikri Düşünsel-** Düşünsel, bu dosyayı iki kez okuduğunu, bu adamın katil olduğunda şüphe bulunmadığını, pusu kurarak taammüden adam öldürdüğünü, suçu inkar ettiğini söylemiştir. Düşünsel,

"bir vatandaşı öteki dünyaya göndermemek göndermekten elbette evladır. Bu da Büyük Meclisin hukuku hükümranisini kullanırken göz önünde tutacağı esas vazifelerden bir tanesidir", "...zerre miktar bir şey görsem vallahilazım bu kürsüye çıkıp ta yüksek huzurunuzda bir tek kelime söylemezdim", "katil olduğunda şüphe olmadığını tekrar ediyorum".

Düşünsel, **"biz her mücrimin vaziyetini tetkik ederken bir de maktulün üzerinde bir tahlil ve tenkit yapmak vaziyetine meydan vermek doğru olur mu?", "Arap Muharrem fena adam olabilir. Fakat Mehmet Ölmez bu adamı taammüden, çalılar arkasına saklanarak, iki defa ateş etmek suretiyle katletmiştir", "Katil olduğunda kimsenin şüphesi olmayan bir adamı idam etmemekte maktulün şahsına ait esbabı mucibe araştırarak bu şöyle kötü adamdı, bu böyle kötü adamdı diye beyanatta bulunulmasını doğru görmüyorum".**

- **B. K. Çağlar-** "Maktulün köy çocuklarından başka, bizzat kendi kız kardeşine de tasallutta bulunduğunu" söylemiş ve "Ceza tatbik edileceği zaman, Büyük Millet Meclisinde tasdik edileceği zaman, şüphe varsa üzerinde durulmalıdır" demiştir.

- **Y. D. Karslıoğlu-** Konuşmacı tahrik halinde cezanın hafifletildiğini hatırlatarak,

"Şimdi biz millet namına, amme hukuku namına düşünüyoruz. Meclisi Ali hiçbir kayıt ve şart altında değildir. Mahkeme gibi kanunla kayıtlı bulunmuyor. Muhakkak ki rüyasında görüp de bu adamı öldürmedi, bir sebep mevcuttur. Mazbatada bir kadın yüzünden deniyor. Kadın kimdir? Tahlil etmek lazımdır. Maktul Muharrem'in boşadığı ve Mehmet'in aldığı kadındır. Bu takdirde husumet kime ait olur? Tabiatıyla Mehmet'e olur. Halk dilinde bir söz vardır. Kadın boşayanla mülk satanın içinden acısı çıkmaz. Boşadığı için ve boşandıktan sonra da Mehmet tarafından alındığı için şerir hırsını Mehmet üstünde

teksif etmiştir. Zaten maktul bu gibi şeylere istidatlıdır...Ben takririmi verirken affedilsin demedim, ağır hapse tahvil edilsin dedim" demiştir.

- **Manisa milletvekili H. Bayur-** Bayur, o köye daha önce gittiğini, hatta maktulü kahvede otururken gördüğünü söylemiştir. Katilin, avukatın yanlış yönlendirmesine kurban gittiğini belirterek, **"Hayat da belli başlı bir şeydir. Hayatı bir tarafa bırakıp da yalnız kağıt üzerinde karar vermeyelim... Adalet yalnız kağıt üzerinde tecelli etmez"** diyerek, olaya ve kişilere ilişkin ayrıntılar üzerinde sorular sormuştur. Ayrıca, hükümden sonra, Baro Başkanı ve 13 köy tarafından yazılmış mazbataların da dosyada bulunduğunu; bunların belki adli hükmü yoksa da "vicdani ve insani hükmü" olması gerektiğini söylemiştir. Bayur konuşmasını şöyle tamamlamıştır: **"...Bunlar hafifletici sebepler midir, değil midir? Bunun onda bire bile vaki olsa Avrupada, Avrupa mahkemesi bunu beraat ettirir ve herhalde öldürmez. Hakikat budur. (Şiddetli ve sürekli alkışlar), (Müzakere kafi sesleri)".**

- **Urfa milletvekili S. K. Yetkin-** Yetkin, "Bir katili katil fiiline sevkeden amiller o fiil kadar ehemmiyetlidir. Bu amiller belirmedikçe verilen hüküm katiyen adilane olmaz", "Bazan katillerin, asıl maktuller olduğu bir hakikattir. Tahrik yok denildiğine ve cinayetin ruhi sebepleri bilinmediğine göre, Mehmet Ölmez'in idamına gidilmesi doğru olamaz" demiştir.

- **Eskişehir milletvekili Y. Abadan-** Mazbatayı okumadığını söyleyen konuşmacı iki hususa işaret etmiştir.

1) Meclis, "mahkemelerin hükümleri üzerinde tekrar mahkeme kurmak vaziyetine" düşmemelidir;

2) Meclisin "hükümranlık salahiyeti ancak lütfe ve merhamete inhisar eder...Bu gibi dosyalar üzerinde farklı bir muamele yapıldığı zihniyetinin sureti katiyede belirmemesi lazımdır. Burada müdafaa imkanını bulanların kurtulmaya namzet, müdafaa edilmeyenlerin ise ölüme mahkum olduğu zihniyetinin önüne geçmek zaruridir."

- **Yozgat milletvekili Salim Korkmaz yeterlik önergesi vermiştir. Kurdoğlu, bu önerge aleyhinde söz almış,** baronun, katil lehinde tavır aldığını hatırlatarak, Millet Meclisi Başkanlığına bu kimse hakkında Meclisin merhametini dileyen bir yazı gönderdiğini belirtmiştir. Ayrıca, katilin "hayatının tertemiz olduğunu, 13 köy halkı, dosyasmda mahfuz mazbata ile arz etmiştir" demiştir. Başkan, görüşmenin yeterliği önergesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir.

- **Başkan-** Yozgat milletvekili Karslıoğlu tarafından verilen ve ölüm cezası-

nın 15 sene ağır hapse tahvilini isteyen önergeyi okutmuş ve oya sunmuştur. Bu önerge kabul edilmiştir. Böylece ölüm cezası 15 yıl hapse çevrilmiştir.

*Görüşmeler için bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 9, İçtima 1, 3 Nisan 1944 tarihli otuz yedinci inikattan 28 Nisan 1944 tarihli ellinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:251-259 ve zaptın sonuna ekli 101 Sıra sayılı Basmayazı.)***

12. Çeşme'nin Ovacık Köyünden Vecahet (diğer adı Emine) Altın'm ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1395 **12/05/1944**

Çeşme'nin Ovacık Köyünden Recep oğlu Rıdvan Altın'ı öldürmekten suçlu aynı köyden 1329 doğumlu **Vecahet (diğer adı Emine) Altın**'m ölüm cezasına çarptırılması hakkında İzmir Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 16/1/1943 tarih ve 10 esas, 87 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 25/05/1944, s.5713)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1395 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 15 ay, 26 gün süre geçmiştir.

- 1395 sayılı Karar, mahkumun isminden anlaşıldığı üzere bir kadına ilişkin olmasına karşın, diğer kararlarda geçtiği gibi, mahkumun cinsiyetini belli edecek şekilde "oğlu" ya da "kızı" şeklinde bir ibare düşülmediği görülmektedir. 1944 yılı içindeki İnfaz Kararları arasında, yukarıda gösterilen 1382 sayılı Karardan sonra 1395 sayılı Karar kadın mahkuma ilişkin ikinci örnektir.

- Gerek 1382 gerekse 1395 sayılı Kararlarda haklarında infaz kararı verilen her iki mahkum da, kocalarını, başkasıyla evlenmek maksadını güderek öldürmüşlerdir. Yani, cinayeti işlemedeki motif aynıdır.

- Öte yanda, mahkum ile maktulün soyadları aynı olduğundan, aynı köyde mukim bu iki kişinin arasında bir akrabalık bağı olduğu da anlaşılmaktadır. Ancak Kararda bu hususta da bir açıklık yoktur. Bu konuda netleşmeyi, aşağıda metni verilen Adliye Encümeni mazbatası sağlamaktadır.

*- 1395 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/05/1944 tarih ve Esas No.3/101, Karar No. 40 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "başka biriyle evlenebilmesini temin için vücudunu ortadan kaldırmayı tasarladığı kocası Rıdvan Altın'ı gece uykuda iken iple boğarak öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 06/05/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 12/05/1944 tarihli 55 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.53'de kapanmıştır. Yaklaşık 3 saat süren bu oturumda toplam 6 madde görüşülmüştür. Gündemin görüşülen ilk iki maddesi idam mazbatalarına ilişkindir ve bu mazbata birinci maddedir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Mahkumun kadın olması, Mecliste tartışma ya da görüş açıklamayı davet eden bir etken olmamıştır. bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 10, İçtima 1, 3 Mayıs 1944 tarihli elli birinci inikattan 31 Mayıs 1944 tarihli altmış altıncı kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:67 ve zaptın sonuna ekli 111 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

13. Iğdır'ın Kiti Köyünden Kasım oğlu Hüseyin Ali Akuş'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1396 **12/05/1944**

Iğdır'ın Yukarı Arapkir Köyünden Allahverdi'yi öldürmekten suçlu Iğdır'ın Kiti Köyünden Kasım oğlu 1320 doğumlu **Hüseyin Ali Akuş**'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kars Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 16/4/1943 tarih ve 644 esas, 991 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 25/05/1944, s.5713)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1396 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 12 ay, 26 gün süre geçmiştir.

*- 1396 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/05/1944 tarih ve Esas No.3/141, Karar No. 41 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "Allahverdi'yi para ve eşyasını gaspetmek ve bu cürmün delil ve emarelerini ortadan kaldırarak cezadan kurtulmak maksadiyle boğazını kesmek suretiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/7 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 06/05/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 12/05/1944 tarihli 55 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.53'de kapanmıştır. Yaklaşık 3 saat süren bu oturumda toplam 6 madde görüşülmüştür. Gündemin görüşülen ilk iki maddesi idam mazbatalarına ilişkindir ve bu mazbata ikinci maddedir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 10, İçtima 1, 3 Mayıs 1944 tarihli elli birinci inikattan 31 Mayıs 1944***

tarihli altmış altıncı kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:67 ve zaptın sonuna ekli 114 Sıra sayılı Basmayazı.)

---

14. Ronetto Bandiria'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1398 **15/05/1944**

İlaryaoğlu 1903 doğumlu **Ronetto Dandiria**'nın *casusluk suçundan* dolayı ölüm cezasına çarptırılması hakkında Ankara Garnizon Komutanlığı 2 numaralı Askeri Mahkemesince verilen ve Askeri Temyiz Mahkemesinden sadır olan 7/7/1943 tarih, 2078 esas ve 2030 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 27/05/1944, s.5715)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1398 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 10 ay, 8 gün süre geçmiştir.

*- Bu Karara konu olay **casusluk** suçundan verilen mahkumiyete ilişkindir.*

*- **Meclisin 12/11/1943 tarihli 3. Birleşiminin** Birinci Oturumu saat 15.00'de açılmış ve saat 15.05'de kapanmıştır; yani beş dakika sürmüştür. Görüşülen tek maddeye göre, Oturum Başkanı Ş. Günaltay, **Başbakan Ş. Saraçoğlu imzalı Başvekalet tezkeresini** okumuştur. Bu tezkerede,*

> Casusluktan suçlu İzmir'de mukim İtalyan tebaasından Ronetto Dandiria'nın... tasdik edilmiş olan ölüme mahkumiyet kararının tashihi karar yoluyla tetkiki istenilmekte olduğundan bahisle bu baptaki dosyanın celp ve iadesine dair Milli Müdafaa Vekaletinin" tezkere ve dilekçesinin ilişik olarak sunulduğu ve dosyanın geri gönderilmesi istemi yazılıdır.

*Başkan, "Usulen iade ediyoruz" demiş ve gündemde başka bir husus olmadığı için celseyi kapatmıştır; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 6, İçtima 1, 1 Teşrinisani 1943 tarihli birinci inikattan 27 Kanunuevvel 1943 tarihli on beşinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944.***

*- 1398 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/05/1944 tarih ve Esas No.3/142, Karar No. 38 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "Devletin emniyeti bakımından gizli kalması lazım gelen malumatı askeri casusluk maksadiyle istihsal eylemek" suçundan Askeri Ceza Kanununun 3914 sayılı kanunla değişik (md.56/1-A) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 06/05/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 15/05/1944 tarihli 56 ncı Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Sadece 15*

dakika süren bu oturumda toplam 4 madde görüşülmüştür. Gündemin görüşülen ilk iki maddesi idam mazbatalarına ilişkindir ve bu mazbata birinci maddedir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 10, İçtima 1, 3 Mayıs 1944 tarihli elli birinci inikattan 31 Mayıs 1944 tarihli altmış altıncı kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:88 ve zaptın sonuna ekli 113 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

15. Torbalı'nın Çakırbeyli Köyünden Mehmet oğlu Osman Ünal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1399 **15/05/1944**

Torbalı'nın Çakırbeyli Köyünden Veli oğlu Süleyman Karasel'i öldürmekten suçlu aynı köyden Mehmet oğlu 1326 doğumlu **Osman Ünal**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında İzmir Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 16/3/1943 tarih ve 64 esas, 621 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 27/05/1944, s.5715)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1399 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 13 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- 1399 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 06/05/1944 tarih ve Esas No.3/144, Karar No. 39 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"Veli oğlu Süleyman Karasel'i parasına tamaan ve kafasını taşla ezerek öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 7) uyarınca ölüm cezasma çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 06/05/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 15/05/1944 tarihli 56 ncı Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda toplam 4 madde görüşülmüştür. Gündemin görüşülen ilk iki maddesi idam mazbatalarına ilişkindir ve bu mazbata ikinci maddedir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür; bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 10, İçtima 1, 3 Mayıs 1944 tarihli elli birinci inikattan 31 Mayıs 1944 tarihli altmış altıncı kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:89 ve zaptın sonuna ekli 112 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

16. Bucak'ın Kuşbaba Köyünden Ali oğlu Ömer Özmen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1400 **17/05/1944**

Bucak Kazasına bağlı Kızılkaya Nahiyesinden Veli Yılmaz ile oğlu İsmail Yılmaz'ı öldürmekten suçlu aynı kazanın Kuşbaba Köyünden Ali oğlu 1316 doğumlu **Ömer Özmen**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Burdur Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 22/5/1943 tarih, 1076 esas ve 1334 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 27/05/1944, s.5715)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1400 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 11 ay, 25 gün süre geçmiştir.

*- 1400 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 11/05/1944 tarih ve Esas No.3/136, Karar No. 42 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Veli Yılmaz ile oğlu İsmail'i, pazara götürmekte oldukları davarları gasbetmek maksadiyle ve başlarını taşla ezerek öldürme" suçundan TCK (md.450/4, 5 ve 7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 11/05/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 17/05/1944 tarihli 57 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 18.35'de kapanmıştır. Çeşitli kanunların görüşüldüğü ve üç buçuk saat süren bu oturumda gündemde toplam 7 madde vardır. Gündemin görüşülen ilk maddesi bu idam mazbatasına ilişkindir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam birleşik dakika sürmüştür; bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 10, İçtima 1, 3 Mayıs 1944 tarihli elli birinci inikattan 31 Mayıs 1944 tarihli altmış altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:93 ve zaptın sonuna ekli 122 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

17. 135 inci Alay, 1 inci Bölük erlerinden Ünyeli Mustafa oğlu İsmail Alçay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1405 **19/06/1944**

Askeri Posta 1117 Erlerinden Şakir'i öldürmekten suçlu 135 inci Alay Birinci Bölük Erlerinden Ünye'nin Kuz Köyünden Mustafa oğlu 1335 doğumlu **İsmail Alçay**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 22 nci Tümen Askeri Mahkemesince verilen ve Askeri Temyiz Mahkemesinden sadır olan 22/6/1943 tarih ve 1705 esas ve 1682 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükmü mucibince karar verilmiştir.

(RG, 23/06/1944, s.5738)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1405 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 11 ay, 27 gün süre geçmiştir. Bu Karara konu olayda mahkum da maktül de askeri kişi olduğundan, hüküm askeri mahkemece tesis edilmiştir.

- 1405 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 15/06/1944 tarih ve Esas No.3/93, Karar No. 49 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

> "arkadaşı Şakir'i parasını almak maksadiyle taammüden ve kafasını taşla parçalamak suretiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/3, 4, 7 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır" ve "bu cezanın Askeri Ceza Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası delaletiyle Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesi mucibince icra olunmasına karar verildiği" hükümden anlaşılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını, Bekir S. Kunt'un (Hatay) "Ölüm cezasının 18 yıl ağır hapis cezasına çevrilmesinin muvafık madelet olduğu reyindeyim" şeklindeki muhalefet şerhi ve oyçokluğu ile almıştır. Bu muhalefete ilişkin ayrı bir metin mazbataya iliştirilmiş değildir. Dolayısıyla, muhalefet gerekçesi, cezanın 18 yıl hapse çevrilmesinin "adalete uygun olduğu" şeklindeki ifadeden ibarettir. Bu durumda, niye daha başka süreyle değil de, 18 yıl hapis cezası önerildiği hususu da açıklanmaya muhtaç gözükmektedir.

- Encümenin 15/06/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 19/06/1944 tarihli 74 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 16.40'da kapanmıştır. Bir saat 40 dakika süren bu oturumda, seçimler ve sunuşların dışında müzakere edilen 3 maddeden ilki bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 11, İçtima 1, 2 Haziran 1944 tarihli altmış yedinci inikattan 30 Haziran 1944 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:79 ve zaptın sonuna ekli 160 Sıra sayılı Basmayazı.***

- Burada dikkati çeken husus, Encümen mazbatasında bir muhalefet kaydı olmasına karşın, Mecliste bu mazbata görüşülürken, muhalefet notunu düşen milletvekili de dahil, hiçbir milletvekilinin söz alarak görüş açıklamamış olmasıdır.

- Mazbatada, Askeri Temyiz Mahkemesi ilamının karar sayısı düşmüştür.)

---

18. Hendek'in Kalayık Köyünden Halil oğlu Mehmet diğer adı Hüseyin Birincier'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1409 **30/06/1944**

Hendek Kazasına bağlı Kara Çökek Köyünden Genç oğlu Bekir Altmış'ı öldürmekten suçlu aynı kazanın Kalayık Köyünden Halil oğlu 1318 doğumlu **Mehmet diğer adı Hüseyin Birincier**'in ölüm cezasına çarptırılması hak-

kında Adapazarı Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 5/5/1943 tarih ve 871 esas, 1137 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 10/07/1944, s.5752)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1409 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 13 ay, 25 gün süre geçmiştir.

- 1409 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 27/06/1944 tarih ve Esas No.3/156, Karar No. 62 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"sağır ve dilsiz olan Bekir Altmış'ı parasını gasbetmek maksadiyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır;(md.450'nin uygulanan ilgili bendi gösterilmemiştir).

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 27/06/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 30/06/1944 tarihli 78 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. 45 dakika süren bu oturumda, bir sunuş dışında müzakere edilen 3 maddeden ilki bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bazı milletvekilleri söz alarak görüş açıklamıştır.*

Van milletvekili İ. Arvas*- Arvas üç noktaya işaret etmiştir.* **1)** Dosyaya göre, maktulün karısının ve çocuğunun ifadesine göre, maktulü evden alıp götüren mahkum değil bir başka kimsedir; **2) mahkum, ifadesini "15 gün mütemadiyen tazyik dolayısıyla, sopa yiyerek vermiştir. Belediye Reisi Osman Bey, hakime, müddeiumumiye, jandarma kumandanına gidiyor, 'Cumhuriyet devrinde bu kadar sopa olur mu?' diyor. Çoluk çocuk zâra geliyor, 'bu iş biz tahkikatımızı bitirdikten sonra olur' demişler";** 3) "Güya 100 lira parasına tamaan yapmışlar. Halbuki bu adamın bir yerde 50 lira biriktirdiğini gören ve bilen yoktur. Sonra dilsiz, fakir bir adamdı. **Binaenaleyh bendeniz bu hükmün adilane olduğuna kani değilim. Ben bunda bir hatayı adli olduğuna kaniim."**

Encümen namına İzmir milletvekili E. Oran- *Şunları söylemiştir:* 1) Dosyaya göre, maktulün karısı "gelenin yüzü sarılıydı; Sırrı'ya benzettim" demiştir; 2) mahkum "hazırlık tahkikatında vakayı olduğu gibi hikaye etmiştir"; **3) hazırlık tahkikatında mahkum, "ben dövülmedim ve bu ifadem kerhe müstenit değildir; belki dövülürüm diye böyle ifade ettim"** demiştir.

Arvas, *belirttiği tezkerenin mazbata muharriri tarafından okunmasını istemiş;* ***Oturum Başkanı,*** **"en yüksek bir mahkemenin usulü müzakeresine ta-**

alluk eden ve salahiyetine tecavüz eden bir müzakere açılmasına meydan verilmemesini rica etmiş" ve "mahkemenin usulü müzakeresini burada tenkit etmek doğru değildir" demiştir.

Adliye Encümeni Başkanı ve Zonguldak milletvekili Ş. Devrin- *Devrin şunları belirtmiştir:* 1) Arvas bu hususu daha önce Encümene bildirmiştir. **"Dosyanın ihtiva ettiği kağıtların çokluğu ve işin ehemmiyetine binaen arkadaşlarımız tarafından evde tetkik edilmektedir"**; 2) Dosyayı ilk okuyan Feridun Düşünsel, "tereddüdü mucip bir cihet olmadığını Encümende" söylemiştir. Arvas'ın talebi üzerine, dosyayı bir kez de Ekrem Oran incelemiştir. Sonuçta Encümen, infaz doğrultusunda karar almıştır; 3) Adı geçen Sırrı'ya yapılan cürüm atfı geçerli değildir; bu isnattan beraat etmiştir; **4) Dayak meselesine gelince; mahkum gerek hazırlık gerekse ilk tahkikatta itiraf etmiş, "son tahkikatta dövüldüğünü değil, 'ben dövülmedim, fakat dövülmekten korktum' demiştir".**

Arvas, *"Temyiz Mahkemesi kararı çoğunlukla mıdır?" sorusunu yöneltmiş;* **Ş. Devrin**, *"oybirliği ile" olduğunu söylemiştir.*

Arvas'ın verdiği, "hükümdeki hatayı adliyeden dolayı yirmi dört sene hapsini arz ve teklif ettiği" bir önerge okunmuştur. *Bu önerge, "nazarı dikkate alındığı takdirde Encümene gitmesini tasvip edenler" şeklinde sorularak oya konmuş ve kabul edilmiştir. Buna göre, önerge, dikkate alınırsa Encümene gönderileceğine karar verilmiştir. Ardından, önerge, "nazarı dikkate alınıp alınmadığı bakımından" oya konmuştur. Bu oylamada, önergenin dikkate alınmaması sonucu çıkmıştır. Son aşamada, Başkan, mazbatayı oya sunmuştur ve mazbata kabul edilmiştir.*

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 11, İçtima 1, 2 Haziran 1944 tarihli altmış yedinci inikattan 30 Haziran 1944 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:147-150 ve zaptın sonuna ekli 172 Sıra sayılı Basmayazı.)***

- Yukarıda metni verilen ve 1409 sayılı Karara ilişkin mazbatanın Mecliste görüşülmesi sırasında yapılan tartışmalar, infaz kararlarının hemen neredeyse otomatik biçimde Mecliste kabul edilmesi şeklindeki olağan uygulama karşısında, istisna teşkil eden seyrek örneklerden biridir. Tartışmalar sırasında ileri sürülen görüşler arasında dikkati çeken birkaç özellik bulunmaktadır.

1) Mahkumun, dayak yediği ve zor altında ifade verdiği iddiasının Mecliste gündeme getirilmiş olması önemlidir. Bu iddiayı destekleyen veri, çürütülemeyen bir sunuş olarak, Belediye Başkanının, yargıca, savcıya ve jandarma kumandanına giderek "Cumhuriyet devrinde bu kadar sopa olur mu?" dediğinin ileri sürülmesidir.

2) Dayak iddiasına karşı verilen yanıt, mahkumun, "dövüldüğünü değil, dövülmekten korktuğunu" söylediği şeklindedir. Bunun doğru olduğu kabul edilecek olsa bile, dövülme korkusunun başlı başına, bir mesele olarak ortada kaldığı gerçeği yadsınamaz.

3) Açıklamalara göre, Encümen üyeleri, dosyayı evlerine götürüp incelemişlerdir.

4) Tartışmalar, ilgili dosyanın, ayrıntılarına girilerek yapılmıştır. Hatta, bu inceleme ve tartışmalarda, hükmün isabetle tesis edilmiş olup olmadığı bile gündeme gelmiştir. Hatırlatalım ki, bu dosyanın yanı sıra, daha önceki ve sonraki bazı infaz kararlarına ilişkin mazbataların Mecliste görüşülmesi sırasında, dosyaların en ince ayrıntısına kadar ve titizlikle incelendiği ifade edilmiştir. Bu durumda, ilgili dosyaların, Mecliste çok bariz şekilde olmasa bile, Adliye Encümeninde büyük ölçüde, iddia edilenin ya da yaygın biçimde söylene gelenin tersine, hukuksal bir değerlendirmeye tabi tutulduğu açığa çıkmaktadır.

---

19. Torbalı'nın Çaybaşı Köyünden Hüseyin oğlu 1327 doğumlu Hasan Fehmi Siper'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1410 **30/06/1944**

Torbalı'nın Çaybaşı Köyünden babası Hüseyin Siper'i öldürmekten suçlu aynı köyden Hüseyin oğlu 1327 doğumlu **Hasan Fehmi Siper**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında İzmir Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 4/5/1943 tarih ve 1177 esas, 1133 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 10/07/1944, s.5752)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1410 sayılı Kararının başlığında diğer kararlardan farklı olarak mahkumun doğum tarihi de belirtilmiştir. Aynı RG'de yayımlanan 4 ayrı ölüm cezası infazı kararında sadece birisinde böyle bir farklılık olması da dikkati çekmektedir.

- Mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 13 ay, 26 gün süre geçmiştir.

- 1410 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 27/06/1944 tarih ve Esas No.3/134, Karar No. 59 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"öz babası Hüseyin Siper'i emvaline biranevvel tesahüp ve tevarüz maksadiyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/1 ve 4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 27/06/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 30/06/1944 tarihli***

78 inci Birleşiminin *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. 45 dakika süren bu oturumda, bir sunuş dışında müzakere edilen 3 maddeden ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 11, İçtima 1, 2 Haziran 1944 tarihli altmış yedinci inikattan 30 Haziran 1944 tarihli yetmiş sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:150 ve zaptın sonuna ekli 173 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

20. Nizip'in Hiyyam Köyünden Cafer oğlu Salih Sönmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1411 **03/07/1944**

Gaziantep'in Göreniz Köyünden Hasan oğlu Ali'yi öldürmekten suçlu Nizip'in Hiyyam Köyünden Cafer oğlu 1326 doğumlu **Salih Sönmez**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 6/4/1943 tarih ve 916 esas, 852 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 10/07/1944, s.5752)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1411 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 14 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- 1411 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 27/06/1944 tarih ve Esas No.3/114, Karar No. 57 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"abacı Ali'yi yanında taşıdığını bildiği parasını gasbetmek maksadiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 27/06/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 03/07/1944 tarihli 79 uncu Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Yarım saat süren bu oturumda, toplam 12 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan birincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:2-3 ve zaptın sonuna ekli 170 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

21. Of'un Kuruç Köyünden Harun oğlu Yusuf Kalyon'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1412 **03/07/1944**

Bakkal Ali oğlu Ziya Bektaş'ı öldürmekten suçlu Of Kazasının Kuruç Köyünden Harun oğlu 1324 doğumlu **Yusuf Kalyon**'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Samsun Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 28/6/1943 tarih ve 1678 esas, 1652 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 10/07/1944, s.5752)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1412 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 12 ay, 5 gün süre geçmiştir.

*- 1412 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 27/06/1944 tarih ve Esas No.3/124, Karar No. 60 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"evinde misafir kaldığı Ziya Bektaş'ı parasını gasbetmek maksadiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/7 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 27/06/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 03/07/1944 tarihli 79 uncu Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Yarım saat süren bu oturumda, toplam 12 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:3 ve zaptın sonuna ekli 174 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

22. Kayseri'nin Kuşçu Köyünden Mehmet oğlu Halit Salur'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1413 **05/07/1944**

Kayseri'nin Muammerbey Mahallesinde mukim Eyüp oğlu Mustafa ile Hacıkılıç Mahallesinde mukim Ali oğlu Durmuş'u öldürmekten suçlu Kayseri'nin Kuşçu Köyünden Demircioğullarından 1319 doğumlu Mehmet oğlu **Halit Salur**'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kayseri Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 17/2/1943 tarih ve 36 esas, 412 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün

infazma Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 15/07/1944, s.5757)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1413 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 16 ay, 18 gün süre geçmiştir.

*- 1413 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 27/06/1944 tarih ve Esas No.3/130, Karar No. 58 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Eyüboğlu Mustafa ile Alioğlu Durmuş'u paralarını gasbetmek maksadiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/7 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 27/06/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 05/07/1944 tarihli 80 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, toplam 5 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan birincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:11 ve zaptın sonuna ekli 171 Sıra sayılı Basmayazı.**)*

---

23. Mecidözü'nün Şıhlar Mahallesinden Hasan oğlu Muharrem Baban'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1414 **05/07/1944**

Mecitözü Kazasına bağlı Palabıyık Köyünden Süleyman karısı Nazik Sakallı ve Süleyman kızı Arzu ile Süleyman oğlu Ahmed'i öldürmekten suçlu aynı kazada mukim Çulhaoğullarından Hasan oğlu 1322 doğumlu **Muharrem Baban**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Çorum Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 14/4/1943 tarih ve 689 esas, 960 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 15/07/1944, s.5757)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1414 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 14 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- 1414 sayılı Karara konu olayda mahkum 3 kişiyi öldürmüştür.

- *1414 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 29/06/1944 tarih ve Esas No.3/158, Karar No. 63 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

"kendisiyle karı koca gibi yaşadığı Arzu'nun evlenme akdinin icrası hakkındaki ısrarlarından doğan geçimsizlik sebebiyle Süleyman kızı Nazik ile Arzu ve Ahmed'i balta ile öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 29/06/1944 tarihli mazbatası* ***Meclisin 05/07/1944 tarihli 80 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, toplam 5 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:11 ve zaptın sonuna ekli 183 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

24. Aşkale'nin Çat Nahiyesinin Yavi Köyünden Abdurrahman oğlu Ahmet Işık'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1417 **07/07/1944**

Aşkale'nin Bardakçı Köyünden Ali oğlu Sabri'yi öldürmekten suçlu Aşkale'nin Çat Nahiyesine bağlı Yavi Köyünden Abdurrahman oğlu 1319 doğumlu **Ahmet Işık**'m ölüm cezasma çarptırılması hakkında Erzurum Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 28/5/1943 tarih ve 1413 esas, 1387 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 15/07/1944, s.5757)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1417 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 13 ay, 9 gün süre geçmiştir.

- *1417 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 29/06/1944 tarih ve Esas No.3/150, Karar No. 64 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

"Ali oğlu Sabri'yi karısı Reyhan'ı elde etmek maksadiyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasma çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 29/06/1944 tarihli mazbatası* ***Meclisin 07/07/1944 tarihli***

81 inci Birleşiminin *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.32'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, toplam 6 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan birincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:17 ve zaptın sonuna ekli 184 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

25. Seydişehir'in Kızılcalar Mahallesinden Ahmet oğlu Durmuş Çamur Sarıoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1418 **07/07/1944**

Konya'nın Kumruköprü bağlarında mukim Bakkal Mehmet karısı Kamile'yi öldürmekten suçlu Seydişehir'in Kızılcalar Mahallesinden Ahmet oğlu 1326 doğumlu **Durmuş Çamur Sarıoğlu**'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında Konya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 4/6/1943 tarih ve 1140 esas, 1466 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 15/07/1944, s.5757)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1418 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 13 ay, 3 gün süre geçmiştir.

- 1418 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 29/06/1944 tarih ve Esas No.3/143, Karar No. 61 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

> "ika eylediği hırsızlık suçunun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak ve kendisini cezadan kurtarmak maksadiyle Memet karısı Kamile'yi öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 29/06/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 07/07/1944 tarihli 81 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.32'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, toplam 6 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:17 ve zaptın sonuna ekli 185 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

26. Kastamonu'nun Akkaya Nahiyesinin Ulyan Köyünden Kamil oğlu Sadık Karandi'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1419 **10/07/1944**

Kastamonu'nun Akkaya Nahiyesine bağlı Ulyan Köyünden Haşan oğlu İhsan karısı Hatice'yi öldürmekten suçlu aynı köyden Kamil oğlu 1326 doğumlu **Sadık Karandi**'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kastamonu Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 24/5/1943 tarih ve 1/53 esas, 51 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 15/07/1944, s.5757)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1419 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 13 ay, 16 gün süre geçmiştir.

*- 1419 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/07/1944 tarih ve Esas No.3/112, Karar No. 72 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"İhsan karısı Hatice'yi bir arazi meselesinden ve Hasan ile evlenmiş olmasından muğber olarak mahza intikam almak kasdıyla canavarca bir his altında işkence ve tazip ile öldürme" suçundan TCK (md.450/3) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bu ifadeden maktulenin İhsan karısı olduğu anlaşılmaktadır; ancak anlaşılmayan "Hasan ile evlenmiş olması" ifadesidir. Ya bu bir dizgi hatasıdır, Hasan değil İhsan şeklinde olması gerekirdi, ya da maktule birden çok evlilik yapmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 06/07/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 10/08/1944 tarihli 82 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Bir saat 10 dakika süren bu oturumda, seçimler dışında toplam 14 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan birincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:31 ve zaptın sonuna ekli 196 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

27. Sille Nahiyesinin Tat Köyünden Osman oğlu Ali Gönüllü'nün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1420 **10/07/1944**

Sille Nahiyesine bağlı Tat Köyünden kızı Aliye Gönüllü'yü öldürmekten suçlu aynı köyden 1320 doğumlu **Ali Gönüllü**'nün ölüm cezasına çarptırılması

hakkında Konya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 20/3/1943 tarih ve 129 esas, 694 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 15/07/1944, s.5757)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1420 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 15 ay, 20 gün süre geçmiştir.

*- 1420 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/07/1944 tarih ve Esas No.3/115, Karar No. 74 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"öz kızı Aliye'yi ırzına tecavüz etmek maksadiyle tarlaya gitmek yolundaki davetine icabet eylememesinden dolayı kasten öldürme" suçundan TCK (md.450/1) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 06/07/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 10/08/1944 tarihli 82 nci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Bir saat 10 dakika süren bu oturumda, seçimler dışında toplam 14 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:31 ve zaptın sonuna ekli 197 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

28. Siverek'in Bucak Nahiyesine bağlı Katina Köyünden Osman oğlu Cuma Gelener'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1422 **12/07/1944**

Siverek'in Bucak Nahiyesine bağlı Katina Köyünden Mustafa kızı Ayşe Kalender'i öldürmekten suçlu aynı köyden Osman oğlu 1331 doğumlu **Cuma Gelener**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Urfa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 30/12/1942 tarih ve 3463 esas, 3487 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 19/07/1944, s.5760)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1422 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 18 ay, 12 gün süre geçmiştir.

- *1422 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 06/07/1944 tarih ve Esas No.3/116, Karar No. 73 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"sekiz yaşındaki Ayşe'yi evine alarak zorla ırzına geçtiği ve bu fiili mütaakıp baygın ve harekete gayrimuktedir bir hale gelince hadisenin meydana çıkmamasını temin için ayağını boğazına basmak suretiyle boğup öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 06/07/1944 tarihli mazbatası* ***Meclisin 12/08/1944 tarihli 83 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Yarım saat süren bu oturumda, toplam 6 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan birincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:67 ve zaptın sonuna ekli 198 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

29. Sürmene'nin Salarat Köyünden Yusuf oğlu Mustafa Güney'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1423 **12/07/1944**

Sürmene'nin Küçükzımla Köyünden Mehmet oğlu Talib'i öldürmekten suçlu aynı kazanın Salarat Köyünden Yusuf oğlu 1315 doğumlu **Mustafa Güney**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Trabzon Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 21/4/1943 tarih ve 717 esas, 1024 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 19/07/1944, s.5760)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1423 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 14 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- *1423 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 06/07/1944 tarih ve Esas No.3/121, Karar No. 70 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"amelelikten köyüne dönmekte olan Talib'i parasını almak maksadiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 06/07/1944 tarihli mazbatası* ***Meclisin 12/08/1944 tarihli***

83 üncü Birleşiminin *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. Yarım saat süren bu oturumda, toplam 6 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:67 ve zaptın sonuna ekli 199 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

30. Niksar'ın Bideze Köyünden Hüseyin oğlu Sabri Öztürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1425 **14/07/1944**

Çamiçi Nahiyesi Jandarma Karakol erlerinden Ali oğlu Süleyman Aydemir'i öldürmekten suçlu Niksar'ın Bideze Köyünden Hüseyin oğlu 1320 doğumlu **Sabri Öztürk**'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Ordu Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 8/7/1943 tarih ve 1629 esas, 1763 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 22/07/1944, s.5763)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1425 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 12 ay, 6 gün süre geçmiştir.

- 1425 sayılı Karara konu olayda, kaçakçılık suçu işlerken görevli memuru öldürme söz konusudur. Kaçakçılığa ilişkin olması bakımından dikkati çekmektedir. Bu çalışmanın ana metninde, "Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun" bahsine bkz.

- 1425 sayılı Kararda bir mahkumun adı geçmesine karşın, suçu işleyen üç kişidir. Üçü de ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bunlardan Salih Korkmaz'ın cezası, yaşından ötürü 30 yıla çevrilmiştir. Diğer mahkum Ömer Arslan hakkındaki hüküm ise, akli durumunun incelenmesi istemiyle Yargıtay'ca bozulmuş; daha sonra ceza sorumluluğunu ortadan kaldıracak bir malüliyeti bulunmadığı raporla tespit edilmiş ve nihayet hakkındaki ölüm cezası Yargıtay'ın 14/03/1945 tarihli ilamı ile onanmıştır. Bunun ardından, Meclis, Ömer Arslan'a ilişkin olarak 15/01/1947 tarih ve 1516 sayılı İnfaz Kararı çıkartmıştır; (bkz., ileride 1947 yılı bölümü içinde yer verdiğimiz 1516 sayılı Karara ilişkin Adalet Komisyonu raporunda yukarıda verilen bilgiler bulunmaktadır.) Yine aynı raporda, 1425 sayılı buradaki Kararda adı geçen mahkum Sabri Öztürk'ün ölüm cezasının, Meclisin 14/07/1944 tarihli Kararından sonra 06/08/1944 tarihinde infaz edildiği bilgisi yer almaktadır. Buna göre, Meclisin karar verme tarihinden bir hafta sonra Resmi Gazetede yayınlananan

Sabri Öztürk'e ilişkin infaz kararı, yayınlanmasından tam iki hafta sonra yerine getirilmiştir.

*- 1425 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/07/1944 tarih ve Esas No.3/147, Karar No. 71 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Çalça köyünden aldığı kaçak tütünleri satmak üzere Fizma köyüne gitmekte iken kendisini yakalamak isteyen jandarma Süleyman Aydemir'i suçunun meydana çıkmaması maksadiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 06/07/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 14/08/1944 tarihli 84 üncü Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.32'de kapanmıştır. Yarım saat süren bu oturumda, toplam 9 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan birincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:72 ve zaptın sonuna ekli 200 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

31. Görele'nin Nefsi Aralıkoz Köyünden Halil İbrahim oğlu Mehmet İnce'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1426 **14/07/1944**

Giresun'un seferli Köyünden Abdullah oğlu Hüseyin Geveze'yi öldürmekten suçlu Görele'nin Nesf Aralıkoz Köyünden Halil İbrahim oğlu 1319 doğumlu **Mehmet İnce**'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Giresun Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 12/5/1943 tarih ve 1003 esas, 1206 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazma Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 22/07/1944, s.5763)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1426 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 14 ay, 2 gün süre geçmiştir.

*- 1426 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/07/1944 tarih ve Esas No.3/151, Karar No. 69 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"baldızı Rabia ile evlenmelerine muvafakat etmemiş olmasından dolayı kendisine husumet beslediği Hüseyin Geveze'yi taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 06/07/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 14/08/1944 tarihli 84 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.32'de kapanmıştır. Yarım saat süren bu oturumda, toplam 9 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:72 ve zaptın sonuna ekli 201 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

32. Urfa'nın Harpetelyahya Köyünden Hamdo oğlu Hamet Ergene'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1427 **17/07/1944**

Urfa'nın Dergenezli Mahallesinde mukim Hasan oğlu Mehmet Tatlı'yı öldürmekten suçlu Urfa'nın Harpetelyahya Köyünden Hamdo oğlu 1315 doğumlu **Hamet Ergene**'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Urfa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 20/4/1943 tarih ve 1083 esas, 1019 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 27/07/1944, s.5767)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1427 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 14 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- 1427 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 06/07/1944 tarih ve Esas No:3/159, Karar No. 67 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

> "Nuriye Kadim'in öldürülmesi hadisesine şahitlik etmesinden dolayı hakkında husumet beslediği Mehmet Tatlı'yı taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 06/07/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 17/08/1944 tarihli 85 inci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. İki buçuk saat süren bu oturumda, bir duyurunun dışında toplam 9 madde görüşülmüştür; ilk üç madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan birincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam birikiki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:79 ve zaptın sonuna ekli 202 Sıra sayılı Basmayazı.***

- Mazbatayla bağlantılı ilginç bir ayrıntı vardır. Bu mazbatanın önünde, normalde bir tane olması gerekirken, iki adet Başvekalet tezkeresi bulunmaktadır. 17/01/1944 tarihli ilk tezkerede mahkumun sadece adı geçmektedir. 19/02/1944 tarihli ikinci tezkerede ise, "...soyadı zikredilmediği için evrakı iade buyurulmuş olan...Hamet'in soyadının Ergene olduğu..." denilerek bu eksiklik giderilmiştir. Görüldüğü gibi, Meclis (herhalde Encümen), Başbakanlıktan gelen bu tezkereyi alınca eksikliği farkı etmiş ve bu nedenle evrakı Başbakanlığa geri yollamıştır. Eksiklik bilahare giderildikten sonra evrakı işleme konmuştur.)

---

33. Vezirköprü'nün Toprakkale Mahallesinden Şükrü oğlu Kemal Güney'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1428 **17/07/1944**

Vezirköprü'nün Taşkale Mahallesinde mukim Hüseyin oğlu Fahrettin Seçkin'i öldürmekten suçlu aynı kazanın Toprakkale Mahallesinden Himmet oğullarından Şükrü oğlu 1329 doğumlu **Kemal Güney**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Vezirköprü Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 31/12/1943 tarih ve 3232 esas, 3181 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 27/07/1944, s.5767)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1428 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 6 ay, 16 gün süre geçmiştir.

*- 1428 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/07/1944 tarih ve Esas No.3/167, Karar No. 66 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

> "atla köyüne gitmekte olan Fahrettin Seçkin'i bir kadın meselesi yüzünden taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 06/07/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 17/08/1944 tarihli 85 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. İki buçuk saat süren bu oturumda, bir duyurunun dışında toplam 9 madde görüşülmüştür; ilk üç madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:79 ve zaptın sonuna ekli 203 Sıra sayılı Basmayazı.)***

34. Sorgun'un Çavuş Köyünden Nurettin oğlu Adıgüzel Ayan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1429 **17/07/1944**

Yozgad'ın Gedikhasanlı Köyünden Hayrullah oğlu Hüseyin Avşar'ı öldürmekten suçlu Sorgun Kazasının Çavuş Köyünden Nurettin oğlu 1336 doğumlu **Adıgüzel Ayan**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Yozgad Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 9/11/1943 tarih ve 2656 esas, 2563 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükümleri mucibince karar verilmiştir.

(RG, 27/07/1944, s.5767)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1429 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 8 ay, 8 gün süre geçmiştir.

*- 1429 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/07/1944 tarih ve Esas No.3/186, Karar No. 68 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"Hüseyin Avşar'ı menkul ve gayrimenkul mallarına tesahüp etmek maksadiyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 06/07/1944 tarihli mazbatası **Meclisin 17/08/1944 tarihli 85 inci Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. İki buçuk saat süren bu oturumda, bir duyurunun dışında toplam 9 madde görüşülmüştür; ilk üç madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan üçüncüsüdür. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 12, İçtima 1, 3 Temmuz 1944 tarihli yetmiş dokuzuncu inikattan 18 Temmuz 1944 tarihli seksen altıncı inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1944, sf:79 ve zaptın sonuna ekli 204 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

35. 69 uncu Tümen 9. Piyade Dağ Alayı kıta çavuşlarından Mehmet oğlu Talip Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1436 **08/12/1944**

Arkadaşı Mehmet Yörük Çavuşu öldürmekten suçlu 69 uncu Tümen 9. Piyade Dağ Alayı Bölük 1 kıta çavuşlarından Ayancıklı Mehmet oğlu 1330 doğumlu **Talip Çelik**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında İkinci Kor. Komutanlığı Askeri Mahkemesi tarafından verilen ve Askeri Temyiz Mahkemesinden sadır olan 27/10/1942 tarih ve 2956 sayılı ilam ile tasdik edilen

hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 16/12/1944, s.5881)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1436 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 25 ay, 11 gün süre geçmiştir. Bu Karar, uzun ölüm bekleyişi süresi örneklerinden biridir.

- Ayrıca, mahkum hakkındaki hükmü, mahkum ve maktül asker kişi olduğundan, askeri mahkeme vermiştir.

- Bu dosya Meclis önüne iki kez gelmiştir. Birincisi:

- 1436 sayılı Karara ilişkin Meclis ***Adliye Encümeninin 14/05/1943 tarih ve Esas No: 3/2, Karar No: 17 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum, aynı bölükten Mehmet Yörük Çavuş'u parasını çalmak maksadı ile ve başına taşla vurarak öldürme suçundan ötürü TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, infaz yönündeki kararını, Bingöl milletvekili Feridun Fikri Düşünsel ile Konya milletvekili Hulki Karagülle'nin iki muhalif oyuna karşılık oyçokluğu ile almıştır. Düşünsel'in, mazbatadaki imzasının altında "İdam edilmesine muhalefetle otuz sene ağır hapse tahvili fikrindeyim" yazılıdır.

- Encümenin 14/05/1943 tarihli mazbatası, ***Meclisin 02/06/1943 tarihli 32 nci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Saat 15.00'de açılan ve saat 15.21'de kapanan bu oturumda müzakere edilen ilk gündem maddesi bu mazbatadır.*

F. Fikri Düşünsel *söz alarak, "Müddeiumuminin talebi veçhile ve Kolordu kumandanının cezayı sedit bulmasına göre 30 sene ağır hapse tahvili lehindeyim" demiş ve dosya üzerinde inceleme yaptığını ve bunu derinleştirerek, Encümen arkadaşlarına durumu izah etmek lüzumunu hissettiğini ve dosyanın Encümene iadesini talep etmiştir, (muvafık, muvafık sesleri).*

Encümen adına M.Ş. Devrim, *"Feridun Fikri arkadaşım tetkiklerini derinleştirmek lüzumundan bahis buyurdular. Maksat da hakikati belirtmek olduğuna göre, dosyanın encümene havalesini encümen namına bendeniz de muvafık görmekteyim" demiştir.*

Başkan, *dosyanın Encümene havalesi teklifini oya koymuş ve kabul edilmiştir. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, İçtima F, Cilt 3, 2 Haziran 1943 tarihli otuz ikinci inikattan 30 Haziran 1943 tarihli kırk ikinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1943, sf:2-3 ve zaptın sonuna ekli 49 sayılı Basmayazı.***

- Dosyanın Meclis önüne ikinci gelişi:

- *1436 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 05/08/1944 tarih ve Esas No. 3/2, Karar No. 6 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"aynı bölükten Mehmet Yörük Çavuş'u parasını çalmak maksadiyle ve başına taşla vurarak öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır. Bundan anlaşıldığı üzere, Feridun Fikri, dosya üzerinde yaptığı daha derinlemesine incelemesini tamamladıktan sonra, görüşünü değiştirerek infaz yönünde bir sonuca ulaşmıştır.

- Encümenin 05/08/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 08/12/1944 tarihli 10 uncu Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, toplam 5 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan birincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 14, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1944 tarihli birinci inikattan 29 Kanunuevvel 1944 tarihli on sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:68 ve zaptın sonuna ekli 12 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

36. Kelkit'in Şen Köyünden Hasan oğlu Ahmet Albayrak ve Şiran'ın Aşağıtersun Köyünden İzzet oğlu Celil diğer adı Abdülcelil Venedikoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1437 **08/12/1944**

Jandarma erlerinden Alaettin ve Ziya'yı öldürmekten suçlu Kelkit'in Şen Köyünden Hasan oğlu 1319 doğumlu **Ahmet Albayrak** ve Şiran'ın Aşağıtersun Köyünden İzzet oğlu 1317 doğumlu **Celil diğer adı Abdülcelil Venedikoğlu**'nun ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Trabzon Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 18/5/1942 tarih ve 199 sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 16/12/1944, s.5881)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1437 sayılı Kararı, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin örnekler arasındadır.

- 1437 sayılı Karara göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 30 ay, 20 gün süre geçmiştir. Bu Karar, mahkumların ölüm bekleyişi olgusunu en uzun yaşadığı örneklerin başında gelmektedir.

- 1437 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 05/08/1944 tarih ve Esas No. 3/14, Karar No. 5 sayılı Mazbatasına göre****, adı geçen iki mahkum*

"terhis edilerek köylerine dönmekte olan jandarma eri Alaettin ve Ziya'yı öc almak kastiyle ve taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatada, hükmün TCK (md.450)'nin hangi bendine göre tesis edildiği gösterilmemiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararını, iki muhalif oya karşı, oyçokluğu ile vermiştir. Ne mazbata metninde ne de imzalar bölümünde hangi üyelerin muhalefet kaydı koydukları belli edilmemiştir. Ayrıca, mazbataya ekli bir muhalefet şerhi metni de bulunmamaktadır. Bu nedenle, muhalefet oyunun gerekçesi hakkında da bir fikir edinilememektedir. Dahası, aşağıda açıklandığı üzere, bu mazbata Mecliste görüşülürken, ne muhalif kalan Encümen üyeleri ne de başka herhangi bir milletvekili söz almıştır. Bu durum, muhalefet gerekçesinin açığa çıkmasını engellediği gibi, muhalif iki üyenin, Mecliste muhalefetlerine sahip çıkmadıklarını ve yanı sıra hiçbir milletvekilinin de bu hususu önemli görüp üzerine gitmediğini ortaya koymaktadır.

- Encümenin 05/08/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 08/12/1944 tarihli 10 uncu Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, toplam 5 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 14, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1944 tarihli birinci inikattan 29 Kanunuevvel 1944 tarihli on sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:68 ve zaptın sonuna ekli 13 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

37. Nizip Kazasının Fevkani Mahallesinden Bayram oğlu Reşit Ciryan diğer adı Reşit Kaptan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1438 **13/12/1944**

Maraş'ın Turan Şekerli Mahallesinden Süleyman oğlu Battal Etli'yi öldürmekten suçlu Nizip Kazasının Fevkani Mahallesinden Bayram oğlu 1321 doğumlu **Reşit Ciryan diğer adı Reşit Kaptan**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Seyhan Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olup Ceza Umumi Heyetinin 22/5/1944 tarih ve 1/52 esas sayılı kararıyle tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 20/12/1944, s.5884)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1438 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 6 ay, 21 gün geçmiştir.

- 1438 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 05/08/1944 tarih ve Esas No. 3/196, Karar No. 7 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum,*

"Battal Etli'yi parasını gaspetmek maksadiyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 05/08/1944 tarihli mazbatası* ***Meclisin 13/12/1944 tarihli 12 nci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.10'da kapanmıştır. Sadece 10 dakika süren bu oturumda, toplam 5 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan birincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 14, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1944 tarihli birinci inikattan 29 Kanunuevvel 1944 tarihli on sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:84 ve zaptın sonuna ekli 14 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

38. Fatih Şehremini Seydibey Mahallesinden Ali oğlu Hulusi Sürenkök'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1439 **13/12/1944**

İsmail oğlu Hüseyin Sürekbaş'ı öldürmekten suçlu Fatih Şehremini Seydibey Mahallesinden Ali oğlu 1309 doğumlu **Hulusi Sürenkök**'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Bursa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 31/12/1943 tarih ve 3123 esas ve 3160 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 20/12/1944, s.5884)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1439 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 11 ay, 12 gün süre geçmiştir.

- *1439 sayılı Karara ilişkin* ***Adliye Encümeninin 05/08/1944 tarih ve Esas No. 3/198, Karar No. 8 sayılı Mazbatasına göre****, mahkum,*

"Bursa'da şoförlük yapmakta olan Hüseyin Sürekbaş'ı parasını gaspetmek maksadiyle ve boğazını iple sıkarak öldürme" suçundan TCK (md.450/7 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.*

- *Encümenin 05/08/1944 tarihli mazbatası* ***Meclisin 13/12/1944 tarihli 12 nci Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.10'da kapanmıştır. Sadece 10 dakika süren bu oturumda, toplam 5 madde görüşülmüştür; ilk iki madde infazlara ilişkindir ve bu mazbata bunlardan ikincisidir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 14, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1944***

tarihli birinci inikattan 29 Kanunuevvel 1944 tarihli on sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:84 ve zaptın sonuna ekli 15 Sıra sayılı Basmayazı.)

(Ek not: Meclisin 13/12/1944 tarihli 12 nci Birleşiminin sadece 10 dakika sürdüğünü ve bu arada, diğer hususların yanı sıra, iki infaz kararının da geçtiğini yukarıda açıkladık. Bu oturumda ayrıca **"Tunceli Vilayetinin idaresi hakkındaki 2884 numaralı kanun hükümlerinin bir yıl daha uzatılmasına dair kanun"** da çıkartılmıştır. Bu kanuna ilişkin olarak da hiçbir milletvekili söz almamıştır. Maddeler okutulmuş oylanmış ve kabul edilmiştir. Bu Kanuna ilişkin Adliye Encümeninin 04/12/1944 tarih ve Esas No. 1/371, Karar No. 4 sayılı mazbatasına göre, "Tunceli mıntıkasının bugün arzetmekte olduğu hususiyet 2884 sayılı kanun hükümlerinin bir yıl daha uzatılmasını faideli kılacağı Dahiliye Vekili tarafından verilmiş olan izahattan anlaşılmış olmasına mebni layihanın aynen kabulüne reylerin ittifakiyle karar verilmiştir." 2884 sayılı Yasaya ilişkin olarak, bu çalışmanın ana metni içinde ilgili bölüme bkz.)

---

39. Şarköy Kazası jandarma erlerinden Mustafa oğlu İsmail Karakaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1440 **15/12/1944**

Şarköy'de Hasan Albayrak ve kızı Beyza Albayrak ile jandarma eri İbrahim Önal'ı öldürmekten suçlu Şarköy Kazası jandarma erlerinden Mustafa oğlu 1333 doğumlu **İsmail Karakaya**'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Tekirdağ Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden sadır olan 22/12/1943 tarih ve 2691 esas, 3011 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün infazına Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 22/12/1944, s.5886)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1440 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 11 ay, 23 gün süre geçmiştir.

- *1440 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 05/08/1944 tarih ve Esas No. 3/199, Karar No. 9 sayılı Mazbatasına göre**, mahkum,*

"kıskançlık yüzünden Beyza Albayrak ile İbrahim'i ve aynı zamanda bunların yardımına gelen Hasan Albayrak'ı öldürme" suçundan TCK (md.450/5 ve son bent) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararını oybirliği ile almıştır.*

- Encümenin 05/08/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 15/12/1944 tarihli 13 üncü Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de R. Canıtez'in Başkanlığında açılmış ve 16.00'da kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, toplam 6 madde görüşülmüştür; ikinci madde bu infaza ilişkindir. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre VII, Cilt 14, İçtima 2, 1 Teşrinisani 1944 tarihli birinci inikattan 29 Kanunuevvel 1944 tarihli on sekizinci inikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:90 ve zaptın sonuna ekli 16 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel Tablo: 1944

Toplam infaz kararı sayısı	39 (İlk Karar No. 1378; son Karar No. 1440)	
Toplam mahkum sayısı	43	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	3.5	
Mahkumların cinsiyeti	Karar No.1382 ve No.1395 – (2 kadın) ve 41 erkek	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No.1383 (4 mahkum); No.1437 (2 mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	1378	21 ay, 15 gün
	1379	35 ay, 11 gün
	1380	22 ay, 17 gün
	1381	18 ay, 22 gün
	1382	18 ay, 4 gün
	1383	21 ay, 24 gün
	1384	24 ay, 10 gün
	1385	15 ay, 20 gün
	1386	16 ay, 18 gün
	1392	Yaklaşık 24 ay
	1393	26 ay, 25 gün
	1395	15 ay, 26 gün
	1396	12 ay, 26 gün
	1398	10 ay, 8 gün
	1399	13 ay, 21 gün
	1400	11 ay, 25 gün
	1405	11 ay, 27 gün
	1409	13 ay, 25 gün
	1410	13 ay, 26 gün
	1411	14 ay, 27 gün
	1412	12 ay, 5 gün
	1413	16 ay, 18 gün
	1414	14 ay, 21 gün
	1417	13 ay, 9 gün
	1418	13 ay, 3 gün
	1419	13 ay, 16 gün
	1420	15 ay, 20gün
	1422	18 ay, 12 gün
	1423	14 ay, 21 gün
	1425	12 ay, 6 gün
	1426	14 ay, 2 gün

Tablo 1944'ün devamı

Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	1427	14 ay, 27 gün
	1428	6 ay, 16 gün
	1429	8 ay, 8 gün
	1436	25 ay, 11 gün
	1437	30 ay, 20 gün
	1438	6 ay, 21 gün
	1439	11 ay, 12 gün
	1440	11 ay, 23 gün

Tablo 1944'ün devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	1378	1326 (1910)	34
	1379	1330 (1914)	30
	1380	1308 (1892)	52
	1381	1326 (1910)	34
	1382	1327 (1911)	33 (kadın)
	1383	1. mahkum: 1322 (1906) 2. mahkum: 1327 (1911) 3. mahkum: 1325 (1909) 4. mahkum: 1332 (1916)	1. mahkum: 38 2. mahkum: 33 3. mahkum: 35 4. mahkum: 28
	1384	1319 (1903)	41
	1385	1323 (1907)	37
	1386	1321 (1905)	39
	1392	1308 (1892)	52
	1393	1326 (1910)	34
	1395	1329 (1913)	31 (kadın)
	1396	1320 (1904)	40
	1398	1903	41
	1399	1326 (1910)	34
	1400	1316 (1900)	44
	1405	1335 (1919)	25
	1409	1318 (1902)	42
	1410	1327 (1911)	33
	1411	1326 (1910)	34
	1412	1324 (1908)	36
	1413	1319 (1903)	41
	1414	1322 (1906)	38
	1417	1319 (1903)	41
	1418	1326 (1910)	34
	1419	1326 (1910)	34
	1420	1320 (1904)	40
	1422	1331 (1915)	29
	1423	1315 (1899)	45
	1425	1320 (1904)	40
	1426	1319 (1903)	41
	1427	1315 (1899)	45

Tablo 1944'ün devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	1428	1329 (1913)	31
	1429	1336 (1920)	24
	1436	1330 (1914)	30
	1437	1. mahkum: 1319 (1903) 2. mahkum: 1317 (1901)	1. mahkum: 41 2. mahkum: 43
	1438	1321 (1905)	39
	1439	1309 (1893)	51
	1440	1333 (1917)	27
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.1429 - 24 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No.1380 ve Karar No.1392 - 52 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	37		

Tablo 1944'ün devamı

Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Bergama; Denizli (2); Van; Kayseri (2); Malatya (2); Sivas; Siirt; Sinop (2); İzmir (3); Kars; *Ankara Garnizon Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi*; Burdur; *22. Tümen Askeri Mahkemesi*; Adapazarı; Gaziantep; Samsun; Çorum; Erzurum; Konya (2); Kastamonu; Urfa (2); Trabzon (2); Ordu; Giresun; Vezirköprü; Yozgat; *2. Kor. Komutanlığı Askeri Mahkemesi*; Seyhan; Bursa; Tekirdağ
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 33 ; Nahiye/ilçe/il: 10
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 1394; (ölüm cezası 15 yıl hapse tahvil edilmiş); **mahkumun cinsiyeti:** erkek; **doğum tarihi:** 1320 (1904); **cezası hapse çevrildiğinde yaşı:** 40; **mahkumun kökeni:** köy; **hüküm veren mahkeme:** Manisa Ağır Ceza Mahkemesi; **idam hükmünde ve onama ilamında oylar:** Adliye Encümeni Mazbatasında da, Meclis Kararında da gösterilmemiş; **mahkum hakkındaki hükmün onanma tarihi:** Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 31/08/1942 tarih ve 2109 esas, 2117 karar sayılı ilamı; **cezanın kesinleşmesi tarihi ile hapse çevrilme kararı verilmesi tarihi arasındaki bekleme süresi:** 19 ay (1 yıl, 7 ay), 25 gün; **Adliye Encümeni mazbatasındaki istenç:** 21/04/1944 tarih ve Esas No.3/24, Karar No. 32 sayılı Mazbatasına göre, oybirliği ile ölüm cezasının infazı yönünde karar; **mazbatada infaz aleyhinde muhalefet şerhi var mı?:** yok; **Mecliste mazbatanın görüşülmesinde tartışma olmuş mu?:** olmuş; **Meclisteki görüşmede cezanın tahvili için ileri sürülen temel gerekçe:** Mazbatanın Mecliste görüşülmesi sırasında sadece yargılama aşamaları üzerinde durulmamış, ama bunun yanı sıra, hem mahkumun hem de maktulün kişilik özellikleri de ayrıntılı biçimde dile getirilmiştir. İnfaz aleyhinde görüş açıklayanlar, özellikle maktulün, zenci, eski bir köle, şiddet yoluyla çevresini yıldıran ve çeşitli suçlar işlemiş bulunan bir kişi olduğu temasına ağırlık vermiştir. Bu görüşmeler, maktul hakkında, çok sayıda aşağılayıcı sıfatın kullanılmış olması ile de dikkat çekmektedir. Kullanılan bazı sıfatlar, "ızbandut", "korkunç adam", "yalnız dış tarafı değil, içi de kapkara zenci", "kara herifin kara kanı" (Yozgat milletvekili Y.D. Karslıoğlu); "bu alçak adam", "alçak bir zenci", "bu namussuz", "ızbandut" (Erzincan milletvekili B. K. Çağlar) gibi. Karslıoğlu'nun bu uslubu şu bakımdan şaşırtıcıdır. 1394 sayılı Karardan yaklaşık bir yıl önce, 1943 tarih ve 1338 sayılı Karara ilişkin müzakereler sırasında, Encümen cezanın hapse tahvili yönünde tavır alırken, infazı savunanların

Tablo 1944'ün devamı

	başında gelen Karslıoğlu, "bence bu adamın bu cemiyet arasında durması icabetmez, asılmalı, yere gömülmelidir. Ben bu kanaatteyim" diyordu. İkisi de hapse dönüştürme ile neticelenen ve yakın aralıklı bu iki Karar bağlamında, Karslıoğlu'nun tavır değişikliği, bölge milletvekili olmaması ve kullandığı terminoloji ve uslup (Türklük temasının da işlendiğini hatırlatalım) dikkate alındığında, daha çok milliyetçi motifle izah edilebilir izlenimini vermektedir. İnfaz aleyhinde görüş açıklayanların kullandığı bir diğer argüman, hem olayın gerçekleştiği yerdeki 13 köy halkının hem de ayrıca Manisa Barosu'nun, Meclise, infaz iradesi çıkmaması istemiyle başvurduklarıdır. Bu olgu, yani söz konusu dilekçelerin verilmesi birkaç açıdan önem taşımaktadır. a) İnfaz aleyhine, kurumsal (Baro) ve kitlesel (13 köy halkı) ortak tavır almıştır; b) dilekçe verme şeklindeki somut eylemle, ilk kez, bu kadar geniş bir grup, yani bir bakıma sivil toplum inisiyatifi, infaz istenci çıkmamasını talep etmiştir; c) infaza karşı çıkan bu sivil toplum inisiyatifi, söz konusu talebini, siyasi değil adi bir suçlu için ortaya koymuştur; d) 1394 sayılı Karar, görüşmeler sırasında, mahkumdan çok maktulün kişiliği üzerinde durularak yapılan tartışmalar sonucu, ölüm cezasının başka bir cezaya çevrildiği tek örnektir. Benzeri nitelikli diğer Kararlarda tartışmalar, maktul değil, mahkum üzerinde odaklaşmıştır. Bu yönüyle özgündür.

1945 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 554

1. Ankara'nın Bağlum Köyünden Mustafa oğlu Ahmet Uygun ve Mahmudiye Köyünden Salih oğlu Mustafa Çetinkaya'nın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 554

Karar No: 1457 04/04/1945 554

2. Beypazarı İlçesinin Gelegra Bucağına bağlı Oymaağaç Köyünden Veli oğlu Mustafa Aytekin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 555

Karar No: 1458 04/04/1945 555

3. Hezargratlı Ali oğlu Mahmut Baştuğ ve Düzce'nin Hamidiye Köyünden Mustafa oğlu Adem Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 556

Karar No: 1471 18/06/1945 556

4. Üçüncü Muhabere Alayı Birinci Tabur Birinci Bölük Erlerinden Ali oğlu Mehmet Erdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında.....558

Karar No: 1472 20/06/1945 558

5. İskilip'in Ahlatçık Köyünden Çakıroğullarından Şakir oğlu Hilmi Çiftçi'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 559

Karar No: 1473 22/06/1945 559

6. Malatya'nın Akçadağ İlçesinin Doğanşehir Bucağına bağlı Eski Köyünden Bekir oğlu Mustafa Hatun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 559

Karar No: 1474 29/06/1945 559

Genel tablo: 1945 561

1945 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Ankara'nın Bağlum Köyünden Mustafa oğlu Ahmet Uygun ve Mahmudiye Köyünden Salih oğlu Mustafa Çetinkaya'nın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1457 **04/04/1945**

Ankara Cezaevi hüküm giyenlerinden Rifat Engin'i öldürmekten suçlu Ankara'nın Bağlum Köyünden 1339 doğumlu Mustafa oğlu **Ahmet Uygun** ve Mahmudiye Köyünden Salih oğlu 1329 doğumlu **Mustafa Çetinkaya**'nın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Ankara Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 6/5/1944 tarih ve 949 esas, 1131 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 09/04/1945, s.5977)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1457 sayılı Kararından itibaren infaz kararının dilinde Türkçeleştirme yönünde bir değişiklik olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, "Temyiz Mahkemesi" yerine "Yargıtay";"infaz" yerine "yerine getirme; "Teşkilatı Esasiye Kanunu" yerine ise "Anayasa" terimlerinin tercih edildiği saptanmaktadır. Dildeki bu değişiklik, 15/01/1945 tarih ve 4695 sayılı Yasa (RG, 15/01/1945, no.5905) ile gerçekleştirilen ve 1924 Anayasasının hükümlerinde hiçbir değişiklik yapılmamak ve anlamına tamamen bağlı kalınmak şartıyla 1924 Anayasasının dilini Türkçeleştiren ve sadeleştiren değişikliğin doğal bir sonucudur. Ancak daha sonra 24/12/1952 tarih ve 5997 sayılı Yasa (RG, 31/12/1952, no.8297) ile bir geri dönüş gerçekleştirilmiş ve 4695 sayılı Yasanın kabul edildiği tarihe kadar yürürlükte bulunan değişiklikleri ile birlikte 1924 tarihli Teşkilatı Esasiye Kanunu yeniden yürürlüğe konulmuştur. Nitekim, söz konusu 5997 sayılı Yasanın çıkarılmasından sonra TBMM'nin verdiği ilk infaz kararı 1954 yılındadır ve 1961 Anayasasının yürürlüğe girdiği tarihe kadar olan bu kararlarda yine eski dile dönülmüştür. Yani, yine "Temyiz Mahkemesi", "Teşkilatı Esasiye Kanunu" terimlerine yer verilmeye başlanmıştır.

- TBMM'nin 1457 sayılı Kararına göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 10 ay, 28 gün süre geçmiştir.

- 1457 sayılı Karar, tek karar içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

- 1457 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 29/03/1945 tarih ve Esas No. 3/181, Karar No. 12 sayılı raporuna göre****, adı geçen iki mahkum,*

"Rıfat Engin'i taammütle ve canavarca bir his altında öldürme" suçundan TCK (md.450/3 ve 4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Komisyon, Konya milletvekili H. Karagülle'nin bir ayrışık oyuna karşı oy çokluğu ile infaz yönünde karar almıştır. Raporda, ayrı bir muhalefet şerhi yer almamaktadır. Raporun görüşüldüğü Meclis tutanağından da anlaşılacağı üzere, ***ne raporda muhalif kalan H. Karagülle, ne de görüşmeler sırasında herhangi bir başka milletvekili söz almıştır. Böylece, hem Karagülle'nin muhalefetine Mecliste sahip çıkmadığı, hem de hiçbir milletvekilinin muhalif oyun gerekçesini merak ederek soru sormadığı anlaşılmaktadır.***

- Komisyonun 29/03/1945 tarihli raporu ***Meclisin 04/04/1945 tarihli 38. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 20 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VII, Cilt 16, İçtima 2, 2 Nisan 1945 tarihli otuz yedinci Birleşimden 30 Nisan 1945 tarihli kırk sekizinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:8 ve zaptın sonuna ekli 60 Sıra sayılı Basma yazı.)***

(Ek not: 1945'ten itibaren, Meclis Zabıt Ceridesi, Tutanak Dergisi olarak adlandırılmaya başlanmıştır.)

---

2. Beypazarı İlçesinin Gelegra Bucağına bağlı Oymaağaç Köyünden Veli oğlu Mustafa Aytekin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1458 **04/04/1945**

Ayaş'ın Güdül Bucağından İsmail oğlu Ömer Avcı'yı öldürmekten suçlu Beypazarı İlçesinin Gelegra Bucağına bağlı Oymaağaç Köyünden Veli oğlu 1315 doğumlu **Mustafa Aytekin**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Ankara Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 14 Temmuz 1943 tarih ve 2970 esas, 3407 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 09/04/1945, s.5977)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1458 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 20 ay, 20 gün süre geçmiştir.

- 1458 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 29/03/1945 tarih ve Esas No. 3/133, Karar No. 11 sayılı raporuna göre,*** *mahkum,*

"Ömer Avcı'yı para karşılığında taammütle öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, oybirliği ile infaz yönünde karar almıştır.

- Komisyonun 29/03/1945 tarihli raporu ***Meclisin 04/04/1945 tarihli 38. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 20 dakika süren bu oturumda, ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VII, Cilt 16, İçtima 2, 2 Nisan 1945 tarihli otuz yedinci Birleşimden 30 Nisan 1945 tarihli kırk sekizinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:9 ve zaptın sonuna ekli 61 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

3. Hezargratlı Ali oğlu Mahmut Baştuğ ve Düzce'nin Hamidiye Köyünden Mustafa oğlu Adem Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1471 **18/06/1945**

1941 yılı Ekim ayının 9 uncu günü Çeşme İlçesinin Kokar Limanına çıkıp Taşçukuru'na kadar gelen biri kadın ve on dördü erkek olmak üzere on beş Yunanlı mülteciyi öldürmekten suçlu Hezargratlı Ali oğlu 1313 doğumlu **Mahmut Başbuğ** ve Düzce'nin Hamidiye Köyünden Mustafa oğlu 1329 doğumlu **Adem Yılmaz**'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında İzmir Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 10/11/1944 tarih ve 2222 esas, 2404 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 25/06/1945, s.6040)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1471 sayılı Kararına konu olan olay başlı başına ilgi çekmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla 2. Dünya Savaşının yıldırısından kaçmak isteyen on beş Yunanlı 1941 yılı Ekim ayında Türkiye'ye iltica etmek istemiş ve fakat katledilmişlerdir. Bu katliamın arkasında yatan dürtüye ilişkin ipucu, aşağıda metni verilen, Bu dosyaya ilişkin Adliye Encümeni mazbatasındaki bilgilerden çıkartılabilmektedir.

- 1471 sayılı Karara göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 7 ay, 8 gün süre geçmiştir.

- 1471 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 14/06/1944 tarih ve Esas No. 3/254, Karar No. 32 sayılı Mazbatasına göre****, adı geçen iki mahkumun,*

"1941 yılı Ekim ayının 9 uncu günü Çeşme'nin Kokar limanına çıkıp Taşçukuruna kadar gelen biri kadın olmak üzere on beş mülteciyi güya geldikleri adalara geri çevirmek üzere, hükümlülerden Mahmut Baştuğ kendine uydurduğu müdürü bulunduğu Barbaros Bucağı Karakol Komutanı Adem onbaşı ile birlikte maiyetlerindeki müfrezeye mültecilerin kolla-

rını bağlattıktan sonra indi ve şahsi maksatlarla Kırandağının İncirlikuyu mevkiine getirdikleri ve orada kendilerinin de iştirak ettikleri müfrezenin yaylım ateşi ile on dört erkek mülteciyi taammüden öldürdükten sonra mahkumlardan Mahmut Baştuğ'un on sekiz yaşlarındaki genç kadını yalnızca civardaki ormana götürerek yarım saat yanında tuttuktan sonra getirerek kadını da öldürttüğü ve bütün cesetleri birlikte İncirli kuyuya attıkları ve bilahare işin meydana çıkmasını önlemek üzere üzerlerine petrol dökmek suretile yaktırdıkları ve yanan ceset parçalarını atıldıkları kuyudan çıkartarak hazırlattıkları diğer bir çukura gömdürdükleri mahkemece sabit görülerek hareketlerine uyan Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin beşinci bendi gereğince ölüm cezasına çarptırıldıkları anlaşılmıştır."

- Yukarıdaki açıklamadan, 15 kişinin katledilmesi eylemine onbaşı Adem emrindeki müfrezenin de katıldığı anlaşılmaktadır. Ancak, bunlara ilişkin, ölüm cezası hükmedilmediği kesindir ve başka bir cezaya hükmedildiğine dair bir bilgi de yoktur. Bu tür birden çok kişi tarafından işlenen cinayetlere ilişkin önceki mazbatalarda, ölüm cezası verilip de herhangi bir nedenle bu ceza hapse tahvil edilmiş yahut herhangi bir kanuni sebeple sadece hapis cezası verilmiş olduğunda da, durumu aydınlatıcı bilgiye yer verildiği görülmekteydi. Bu veriden hareketle, müfrezeye dahil ve suçun işlenmesine katılan askerlere bir ceza verilmemiş olabileceği varsayılabilir. Eğer bu varsayım doğru ise, herhalde, bu kişiler "amirin emri altında" bu eylemi yaptıklarından durumları ayrık tutulmuş olabilir. Halbuki, kanuna aykırı emir altında işlenen bu tür eylemler, ilke olarak, ilgiliyi cezai sorumluluktan kurtarmamaktadır. Bu dosyanın Meclis'te görüşülmesi sırasında hiçbir milletvekili söz almadığı için, olayın bu boyutuna ilişkin olası bir bilginin ifade edilmesi de söz konusu olmamıştır. Öte yanda, bu toplu katliamın işlenmesi sonrasında yargılamanın sivil ceza mahkemesinde (İzmir Ağır Ceza Mahkemesi ve Yargıtay) görüldüğü de dikkati çekmektedir. Ayrıca, katliamın 09/10/1941 tarihinde gerçekleştirildiği ve Yargıtay'ın mahkumlar hakkındaki hükmü onama tarihinin 10/11/1944 olduğu dikkate alındığında, yargılamanın ya geç başladığı ya da uzun sürdüğü ortaya çıkmaktadır.

- Encümen, oybirliği ile infaz yönünde karar almıştır.

- Encümenin 14/06/1944 tarihli mazbatası ***Meclisin 18/06/1945 tarihli 75. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 18.05'de kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 2 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbataiyı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VII, Cilt 18, Toplantı 2, 1 Haziran 1945 tarihli altmış yedinci Birleşimden 29 Haziran 1945 tarihli seksenince Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:290 ve zaptın sonuna ekli 135 Sıra sayılı Basma yazı.)***

4. Üçüncü Muhabere Alayı Birinci Tabur Birinci Bölük Erlerinden Ali oğlu Mehmet Erdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1472 **20/06/1945**

Üçüncü Muhabere Alayının Birinci Taburunun İkinci Bölük bakaya erlerinden ve Erzurum'un Çat Bucağı'nın Çat Köyünden Derviş oğlu Ağa Tanas'ı öldürmekten suçlu Üçüncü Muhabere Alayı Birinci Tabur Birinci Bölük erlerinden ve Antalya'nın Manavgat İlçesinin Avason Köyünden 1337 doğumlu Ali oğlu **Mehmet Erdoğan**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Üçüncü Ordu Müfettişliği Askeri Mahkemesince verilen ve Askeri Yargıtay'dan çıkan 9/3/1945 tarih ve 477 esas, 1181 karar sayılı ilam ile tasdik olunan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 27/06/1945, s.6042)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1472 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 3.5 ay süre geçmiştir.

- Mahkum ve maktul asker kişi olduğundan hüküm askeri mahkeme tarafından tesis edilmiştir.

*- 1472 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 14/06/1945 tarih ve Esas No. 3/253, Karar No. 31 sayılı raporuna göre**, mahkum,*

"Dervişoğlu Ağa Tanas'ı parasına tamaan önceden tasarlayarak ve elde edeceği menfaati elde tutmak imkanını sağlamak ve gasıptan mütevellit cezadan kurtulmak maksadiyle, canavarca hislerin tesiri altında öldürme" suçundan TCK (md.450/3, 4, 7 ve 8) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Raporda Komisyonunun infaz yönündeki kararı oybirliği ile aldığı ayrıca yazılı değildir. Ancak, ayrı bir muhalif oy kaydı da bulunmadığından, kararın oybirliği ile alındığı sonucu çıkmaktadır.

*- Komisyonun 14/06/1945 tarihli mazbatası **Meclisin 20/06/1945 tarihli 76. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 17.55'de kapanmıştır. Üç saat kadar süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VII, Cilt 18, Toplantı 2, 1 Haziran 1945 tarihli altmış yedinci Birleşimden 29 Haziran 1945 tarihli sekseninci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:324 ve zaptın sonuna ekli 136 Sıra sayılı Basma yazı.)***

5. İskilip'in Ahlatçık Köyünden Çakıroğullarından Şakir oğlu Hilmi Çiftçi'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1473 **22/06/1945**

İskilip'in Ulaştepe Mahallesinden Hüseyin oğlu Reşit Halıcı'yı öldürmekten suçlu İskilip'in Ahlatçık Köyünden Çakıroğullarından Şakir oğlu 1329 doğumlu **Hilmi Çiftçi**'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Çorum Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 7/9/1944 tarih ve 2091 esas, 1979 karar sayılı ilam ile onanan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 27/06/1945, s.6042)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1473 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 9 ay, 15 gün süre geçmiştir.

*- 1473 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 14/06/1945 tarih ve Esas No. 3/247, Karar No. 30 sayılı raporuna göre**, mahkum,*

"beslediği husumet sebebiyle Reşit Halıcı'yı Bozcakavağı bağlarından üzüm koparmaya gideceklerine inandırarak yola çıkararak ve bağa vardıkları sırada hamil olduğu çifte tüfeğiyle arkasından vurmak suretiyle taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 14/06/1945 tarihli raporu **Meclisin 22/06/1945 tarihli 77. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 17.50'de kapanmıştır. Üç saat kadar süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 3 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VII, Cilt 18, Toplantı 2, 1 Haziran 1945 tarihli altmış yedinci Birleşimden 29 Haziran 1945 tarihli sekseninci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:361-362 ve zaptın sonuna ekli 137 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

6. Malatya'nın Akçadağ İlçesinin Doğanşehir Bucağına bağlı Eski Köyünden Bekir oğlu Mustafa Hatun'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1474 **29/06/1945**

Sarayköy İlçesinin Tokat Mahallesinden Arif Güngör kızı Mahinur Güngör'ü öldürmekten suçlu, Malatya'nın Akçadağ İlçesinin Doğanşehir Bucağının Eski Köyünden Gaffaroğullarından Bekir oğlu 1331 doğumlu **Mustafa Gaffar Hatun**'un ölüm cezasma çarptırılması hakkında Ödemiş Ağır Ceza Mah-

kemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 26/1/1945 tarih ve 234 esas, 137 karar sayılı ilam ile onanmış bulunan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 07/07/1945, s.6051)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1474 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 5 ay, 3 gün süre geçmiştir.

*- 1474 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 25/06/1945 tarih ve Esas No. 3/255, Karar No. 34 sayılı raporuna göre**, mahkum,*

"behimi ihtiraslarını tatmin ve bilezikleriyle elbiselerinden istifade temin maksadiyle ırzına yaptığı tecavüz ve tasallutu gizlemek ve kendisini cezadan kurtarmak gayesi altında canavarca bir hisse tebaan üç yaşlarındaki Mahinur'u iple boğup öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 25/06/1945 tarihli raporu **Meclisin 29/06/1945 tarihli 80. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Dr. M. Germen'in Başkanlığında açılmış ve 15.14'de kapanmıştır. Sadece 14 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın Genel Kurula iki sunuşunun yanı sıra, biri infaza ilişkin toplam 3 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VII, Cilt 18, Toplantı 2, 1 Haziran 1945 tarihli altmış yedinci Birleşimden 29 Haziran 1945 tarihli sekseninci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1945, sf:459 ve zaptın sonuna ekli 149 Sıra sayılı Basma yazı.)***

Genel tablo: 1945

Toplam infaz kararı sayısı	6 (İlk Karar No.1457; son Karar No.1474)		
Toplam mahkum sayısı	8		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.7		
Mahkumların cinsiyeti	erkek,		
Bir kararla birden çok infaz	*Karar No.1457* ve *Karar No.1471* (2 mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	1457	10 ay, 28 gün	
	1458	20 ay, 20 gün	
	1471	7 ay, 8 gün	
	1472	3 ay, 11 gün.	
	1473	9 ay, 15 gün	
	1474	5 ay, 3 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1457	1. mahkum:	1. mahkum: 22
		1339 (1923)	2. mahkum: 32
		2. mahkum:	
		1329 (1913)	
	1458	1315 (1899)	46
	1471	1. mahkum:	1. mahkum: 48
		1313 (1897)	2. mahkum: 32
		2. mahkum:	
		1329 (1913)	
	1472	1337 (1921)	24
	1473	1329 (1913)	32
	1474	1331 (1915)	30
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.1457 (1. mahkum) - 22 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No.1471 (1. mahkum) - 48 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	33.2		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Ankara (2); İzmir; *3. Ordu Müfettişliği Askeri Mahkemesi*; Çorum; Ödemiş		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 8 ; Nahiye/ilçe/il: 0;		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

1946 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 563

**** Giresun'un Dereli Bucağına bağlı Kuşluhan Köyünden Ahmet Üzer'in ölüm cezasına çarptırılmasına dair olan tezkerenin geri verilmesi hakkında Başbakanlık tezkeresi** 563

"Tezkere No. (3/325) 01/03/1946 563

1. Bayındır'ın Turan Köyünden Ali oğlu Durmuş Çelikel'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 564

Karar No: 1492 24/04/1946 564

2. Ödemiş'in Kiraz Bucağına bağlı Çanakçı Köyünden Velioğullarından Hüseyin oğlu Mustafa Tekin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 565

Karar No: 1494 29/04/1946 565

Genel Tablo: 1946 566

1946 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

**** Giresun'un Dereli Bucağına bağlı Kuşluhan Köyünden Ahmet Üzer'in ölüm cezasına çarptırılmasına dair olan tezkerenin geri verilmesi hakkında Başbakanlık tezkeresi**

"Tezkere No. (3/325) 01/03/1946

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

21.1.1946 tarihli ve 6-59/190 sayılı tezkereye ektir.

Giresun Ağır Ceza Mahkemesi kararıyla ölüm cezasına hükümlü olup cezaevinden kaçan Ahmet Üzer'in sonradan ölü olarak elde edilmesi üzerine hakkında bir işlem yapılmasına lüzum kalmamış olduğundan hükümlülük kararı bozulmuş olan suç ortağı Muharrem hakkında duruşma yapılmak üzere dosyanın geri gönderilmesi, Adalet Bakanlığının örneği ilişik 22.2.1946 tarihli ve 70/12 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Bahsi geçen dosyanın geri gönderilmesine müsaadelerini arz ve rica ederim.

Başbakan

Ş. Saraçoğlu"

*(Derleyenin notu: Başbakanlığın 01/03/1946 tarihli tezkeresi, Meclisin 03/04/1946 tarihli 38. Birleşiminin Birinci Oturumunda, Başkan Ş. Günaltay tarafından okutulmuş ve Başkan "Geri veriyoruz" dedikten sonra bu işlem tamamlanmıştır. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VII, Cilt 22, Toplantı 3, 1 Şubat 1946 tarihli otuz birinci Birleşimden 29 Nisan 1946 tarihli kırk beşinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1946, sf:3.***

- Benzeri işlem için bkz., yukarıda 22/03/1944 tarih ve 1379 sayılı Mustafa diğer adı Çavuş Terzioğlu'nun ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin Karar. Bu Karar bir mahkuma ilişkin olmakla beraber, mazbatadaki bilgiye göre, Terzioğlu'nun suç ortağı olup ölüm cezasına çarptırılan Mustafa Tunçay infazdan önce hastanede öldüğü için, onun hakkında işlem yapılmasına gerek kalmadığı notu düşülmüştür.

- Bir başka örnek şudur: Menemen olayı nedeniyle Divanı Harpte yapılan yargılama sonunda verilen ölüm cezası mahkumiyetleri önce TBMM Adliye

Encümeninin (Karar No.22, Esas No.3/564 sayılı) Kararına konu olmuş ve Adliye Encümeni "...vefatı haber alınan Görecileli Abdülkerim hakkında da tetkikata mahal kalmadığına..." karar vermiştir. Encümence benimsenen metin, Meclisin 02/02/1931 tarih ve 611 sayılı Kararına yansıdığı şekilde Meclis tarafından aynen kabul edilmiştir. (RG, 03/02/1931, s.1716)

1. Bayındır'ın Turan Köyünden Ali oğlu Durmuş Çelikel'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1492 **24/04/1946**

Tire'nin Karateke Köyünden Memet Güleç'i öldürmekten suçlu Bayındır'ın Turan Köyünden Ali oğlu 1337 doğumlu **Durmuş Çelikel**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 26/9/1945 tarih ve 2171 esas, 2075 karar sayılı ilam ile onanan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 27/04/1946, s.6293)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1492 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 6 ay, 28 gün süre geçmiştir.

*- 1492 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 17/04/1946 tarih ve Esas No. 3/328, Karar No. 17 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

"Tire'den Karateke köyüne giderken yolda rastladığı Mehmet Güleç çocuğu su içmek bahanesiyle dereye götürerek zorla ırzına geçtikten sonra işlediği suçun meydana çıkmamasını ve kendisinin cezadan kurtulmasını temin maksadıyla öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 17/04/1946 tarihli raporu **Meclisin 24/04/1946 tarihli 44. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de C. K. İncedayı'nın Başkanlığında açılmış ve 15.37'de kapanmıştır. 40 dakika kadar süren bu oturumda, Başkanlığın Genel Kurula bir sunuşu, bir ant içme, bir seçimin yanı sıra, biri infaza ilişkin toplam 4 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VII, Cilt 22, Toplantı 3, 1 Şubat 1946 tarihli otuz birinci Birleşimden 29 Nisan 1946 tarihli kırk beşinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1946, sf:209 ve zaptın sonuna ekli 98 Sıra sayılı Basmayazı.)***

2. Ödemiş'in Kiraz Bucağına bağlı Çanakçı Köyünden Velioğullarından Hüseyin oğlu Mustafa Tekin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1494 **29/04/1946**

Kiraz Bucağına bağlı Veliler Köyünden Hatice Karanfil ile Hasan Bescioğlu Ahmet Besci'yi öldürmekten suçlu Ödemiş'in Kiraz Bucağına bağlı Çanakçı Köyünden Velioğullarından Hüseyin oğlu 1334 doğumlu **Mustafa Tekin**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 25/12/1945 tarih ve 2828 esas, 2977 karar sayılı ilam ile onanan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 06/05/1946, s.6299)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1494 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 4 ay, 4 gün süre geçmiştir.

*- 1494 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 22/04/1946 tarih ve Esas No. 3/321, Karar No. 18 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

"kendisiyle beraber yaşamak teklifinde bulunduğu Hatice'yi bu teklife muvafakat etmemiş olmasından dolayı ve bundan sonra da Hatice'nin haklı olduğundan bahseden Ahmet'i öldürme" suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 22/04/1946 tarihli raporu **Meclisin 29/04/1946 tarihli 45. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Ş. Günaltay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.10'da kapanmıştır. Sadece 10 dakika süren bu oturumda, üç ant içmenin yanı sıra, biri infaza ilişkin toplam 2 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VII, Cilt 22, Toplantı 3, 1 Şubat 1946 tarihli otuz birinci Birleşimden 29 Nisan 1946 tarihli kırk beşinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1946, sf:213 ve zaptın sonuna ekli 100 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1946

Toplam infaz kararı sayısı	2 (İlk Karar No. 1492; son Karar No. 1494)
Toplam mahkum sayısı	2
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.16
Mahkumların cinsiyeti	erkek,
Bir kararla birden çok infaz	yok
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.** / **Ölüm bekleyişi süresi** 1492 / 6 ay, 28 gün 1494 / 4 ay, 4 gün
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.** / **Doğum** / **İnfaz tarihinde yaşı** 1492 / 1337 (1921) / 25 1494 / 1334 (1918) / 28
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.1492 - 25 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No.1494 - 28 yaşında
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	26.5
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Ödemiş (2)
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 2 ; Nahiye/ilçe/il: -
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok
Özel durum	Başbakanlığın 01/03/1946 tarih ve 3/325 sayılı tezkeresi ile ölüm cezasına hükümlü olup cezaevinden kaçan Ahmet Üzer'in sonradan ölü olarak elde edilmesi üzerine hakkında bir işlem yapılmasına lüzum kalmamış olduğundan hükümlülük kararı bozulmuş olan suç ortağı Muharrem hakkında duruşma yapılmak üzere dosyanın geri gönderilmesi istenilmiştir.

1947 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 569

1. Uşak'ın Ünalan Mahallesinden Mehmet Demiröz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 569

Karar No: 1514 08/01/1947 569

2. Diyarbakır'ın Kızılmehmet Köyünden Abdullah oğlu Hüsnü Arslan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 570

Karar No: 1515 13/01/1947 570

3. Niksar'ın Çalca Köyünden Hamit oğlu Ömer Arslan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 571

Karar No: 1516 15/01/1947 571

4. Serkis oğlu Misak Kasarca'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 572

Karar No: 1518 17/01/1947 572

5. Pütürge Jandarma erlerinden ve Merzifon'un Suçayı Köyünden Arslan oğlu Şevket Ateşgöz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 574

Karar No: 1519 20/01/1947 574

6. Akşehir'in Saray Köyünden Molla Mehmet oğlu Halil Ünal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 575

Karar No: 1526 07/05/1947 575

***** 3 üncü Ordu Müfettişliği 103. Oto. Taburu Birinci Bölük erlerinden Tortum'un İd Bucağından İsmail oğlu Kemal Bedir'in ölüm cezasının 18 yıl ağır hapse çevrilmesi hakkında** 576

Karar No: 1527 09/05/1947 576

7. Kars'ın Ortakapı Mahallesinden Grigori Niemso ve İstasyon Mahallesinden Mustafa Sağır'ın ölüm cezasma çarptırılmaları hakkında 584

Karar No: 1528 09/05/1947 584

8. Silvan'ın Hacıçerkes Köyünden Abdullah oğlu Abdülhamit Takmak diğer adı Hamidi Mollasor'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 585

Karar No: 1529 12/05/1947 585

9. Kırşehir'in Deveci Köyünden Yusuf oğlu Hakkı Şahin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 586

Karar No: 1530 12/05/1947 586

10. Küre'nin Mamacı Köyünden Salih oğlu Hüseyin Kazan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 587

Karar No: 1531 14/05/1947 587

11. Pervari İlçesinin Bidar Köyünden İsmail oğlu Yusuf Gürbüz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 587

Karar No: 1532 14/05/1947 587

12. Salihli'nin Mithatpaşa Mahallesinden İsmail oğlu Halil Üneş'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 588
Karar No: 1546 30/05/1947 588
13. Trabzon'un Uzmesehor Köyünden Hasan oğlu Mehmet Aygün'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 589
Karar No: 1547 30/05/1947 589
14. Sungurlu'nun Başpınar Mahallesinden Dursun oğlu Vahit Kahraman'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 590
Karar No: 1562 09/06/1947 590
15. Kadirli İlçesinin Fakıhbağ Mahallesinden Hasan oğlu Ahmet Yıldız'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 594
Karar No: 1569 28/11/1947 594
16. Akçaabat'ın Güzarı Köyünden Hurşit oğlu Ahmet Sevim'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 595
Karar No: 1570 22/12/1947 595
17. Beyşehir'in Balkanda Köyünden Mustafa oğlu Mustafa Metlek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 596
Karar No: 1571 22/12/1947 596
Genel Tablo: 1947 598

1947 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Uşak'ın Ünalan Mahallesinden Mehmet Demiröz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1514 **08/01/1947**

Hırsızlık yapmak için Sıdıka ve Zekiye'yi öldürmekten ve bu suçlarını gizlemek ve delillerini yok etmek maksadıyla 4-5 yaşlarındaki Hasan Hüseyin'i keza öldürmekten sanık, aslen Kütahya İlinin Gediz İlçesine bağlı Çeltikçi Köyünden olup Uşak İlçesinin Ünalan Mahallesinin 419 numaralı hanesine nakledilen ve halen Konya'nın Dolaplar Mahallesinde oturur ve 1331 doğumlu iken Gediz Mahkemesinin 18/4/1928 gün ve 88/81 sayılı ilamiyle yaşı 1326 doğumlu olarak tashih edilen Osman oğlu Ayşe'den doğma **Mehmet Demiröz**'ün ölüm cezasına çarptırılmasına dair Konya Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 12/4/1946 tarih ve 1574 esas, 715 karar sayılı ilam ile onanan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 13/01/1947, s.6504; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:313)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1514 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 8 ay, 26 gün geçmiştir.

- Bu Kararda, öncekilerden farklı olarak, mahkumun annesinin adı da belirtilmiştir.

*- 1514 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 27/12/1946 tarih ve Esas No. 3/16, Karar No. 5 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

"hızar fabrikasında beraber çalıştıkları Tevfik Kıloğlu'nda para olduğunu hissederek bu paraları elde etmek hevesine kapılarak hadise günü sabah saat dokuz raddelerinde Tevfik Kıloğlu'nun evine gidip evde olmadığı cevabını alınca beslediği emeli tahakkuk ettirmek üzere Tevfik Kıloğlu'nun anası 65 yaşındaki Sıdıka'yı evin alt katındaki bir odaya sokarak oradan eline geçirdiği keserin demin tarafıyla kafasına müteaddit defalar vurarak ani bir surette öldürme ve Sıdıka'nın feryadına gelen Tevfik'in karısı 30 yaşlarındaki Zekiye'yi de aynı surette öldürme ve bundan sonra evin yukarı katına çıkarak kilitli bulunan sandığı keserle parçalayarak 600 lira para ile bilezik ve saireyi alıp kaçmakta iken, henüz dört-beş yaşlarında bulunan Hasan Hüseyin çocuğun hırsız var diye feryadı üzerine suçunu gizlemek ve delillerini yok etmek maksadı ile onu da duvara çarpmak suretiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mahkum üç kişiyi öldürmüştür. Mazbatada, önceki ve sonraki mazbatalar-

dan farklı olarak, Konya Ağır Ceza Mahkemesinin hüküm verme tarihi de (/5/03/1946) gösterilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 27/12/1946 tarihli raporu ***Meclisin 08/01/1947 tarihli 28. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de F. Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 20 dakika süren bu oturumda, Divanın bir sunuşunun yanı sıra, biri infaza ilişkin toplam 2 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 4, Toplantı 1, 8 Ocak 1947 tarihli yirmi sekizinci Birleşimden 21 Şubat 1947 tarihli kırk sekizinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:3 ve zaptın sonuna ekli 52 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

2. Diyarbakır'ın Kızılmehmet Köyünden Abdullah oğlu Hüsnü Arslan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1515 **13/01/1947**

İşledikleri gasp suçunu kolaylaştırmak için Hitmeran Köyünden Hacı oğlu Abdülkadir'i öldürmekten suçlu Diyarbakır'ın Kızılmehmet Köyünden Abdullah oğlu 1330 doğumlu **Hüsnü Arslan**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 13/7/1944 tarih ve 1489 esas, 1827 karar sayılı ilam ile onanan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 17/01/1947, s.6508; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:314)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1515 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında tam 28 ay (2.5 yıl) süre geçmiştir. Bu uzun bir ölüm bekleyişi süresine karşılık gelmektedir.

- 1515 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 27/12/1946 tarih ve Esas No. 3/2, Karar No. 8 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

> "arkadaşlarıyla birlikte 1940 senesi Eylül ayının 5/6 gecesi, köylerine dönmekte olan Hasan, Ahmet ve Abdülkadir'in silahlı olarak yollarını keserek, dört buçuk lirasını almak için Abdülkadir'i tabanca ile öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 27/12/1946 tarihli raporu ***Meclisin 13/01/1947 tarihli 30. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de F. Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 15.08'de kapanmıştır. Sadece 8*

dakika süren bu oturumda, biri infaza ilişkin toplam 2 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 4, Toplantı 1, 8 Ocak 1947 tarihli yirmi sekizinci Birleşimden 21 Şubat 1947 tarihli kırk sekizinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:10 ve zaptın sonuna ekli 53 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

3. Niksar'ın Çalca Köyünden Hamit oğlu Ömer Arslan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1516 **15/01/1947**

1941 yılının Nisan ayının ikinci günü tütün kaçırdıkları esnada kendilerine tesadüf ederek bu fiillerinden dolayı karakola götürmek isteyen Niksar'ın Çamiçi Jandarma Karakolu erlerinden Süleyman Aydemir'i kaçakçılık suçunu gizlemek ve yakalanmamalarını temin eylemek maksadiyle suç ortağı Sabri Öztürk, Salih Korkmaz ve İbrahim Korkmaz ile müştereken boğarak öldürmekten suçlu Niksar'ın Çalca Köyünden Hamit oğlu 1310 doğumlu **Ömer Arslan**'ın ölüm cezasına çarptırılmasına dair Ordu Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 14/3/1945 tarih ve 693 esas, 459 karar sayılı ilam ile onanan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 21/01/1947, s.6511; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:314)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1516 sayılı Kararına konu olan hüküm kaçakçılık suçunun işlenmesi sırasında adam öldürmeye ilişkin olmasıyla dikkati çekmektedir. Bu çalışmanın ana metninde, "Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun" bahsine bkz.

- TBMM'nin 1516 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında yirmi iki ay -yaklaşık iki yıl- geçmiştir. Bu Karar, ölüm bekleyişi süresinin uzun olduğu örneklerden birisidir. Bunun uzun sürmesinin sebebi, dosyanın Meclise geç iletilmesidir. Yargıtay'ın 14/03/1945 tarihli ilamına ilişkin izleyen işlemlerin yapılması konusundaki ***Adalet Bakanlığı tezkeresinin 18/07/1946 ve Başbakanlık tezkeresinin ise 25/07/1946*** *tarihli olduğu dikkate alındığında, ilamın Meclise, onama tarihinden 1 yıl, 4 ay ve 11 gün sonra iletildiği; Meclis Adalet Komisyonu raporu 27/12/1946 tarihli olduğuna göre, Komisyonda dosyanın incelenmesinin 5 ay sürdüğü anlaşılmaktadır.*

- 1516 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 27/12/1946 tarih ve Esas No. 3/3, Karar No. 4 sayılı Raporuna göre****, mahkumun,*

"suç ortaklarıyla birlikte tütün kaçakçılığı yaptıkları sırada vaziyetlerinden şüphelenen jandarma eri Süleyman Aydemir'i işledikleri suçun iz ve

delillerini ortadan kaldırmak için elinden tüfeğini alarak belinden çıkardıkları kayışı boynuna dolayıp sürüklemek suretiyle dereye götürdükleri ve zorla suyun dibine bastırıp öldürdükleri mahkemece sabit görülerek verilen mahkumiyet kararında Sabri Öztürk ile Ömer Arslan'ın ölüm cezasına çarptırılmasına ve Salih Korkmaz'ın yaşından dolayı otuz sene ağır hapis cezasıyla hükümlenmesine ve öldüğü anlaşılan İbrahim Korkmaz hakkında kamu davasının düşmesine dair hüküm Yargıtay'ca tetkik edilerek, Sabri ve Salih haklarındaki hükümlerin onanmasına karar verilerek Sabri Öztürk hakkındaki ölüm cezası Büyük Millet Meclisince 14.VII.1944 tarihinde onanarak 6.VIII.1944 tarihinde infaz edilmiş ve Ömer Arslan hakkındaki akli haletin tetkiki noktasından vaki bozma üzerine mumaileyhin akli haletinde ceza mesuliyetini ortadan kaldıracak veya azaltacak bir maluliyet olmadığı salahiyetli merci tarafından verilen rapor münderecatından anlaşılarak bu fiili diğer şerikleriyle beraber işlediği yukarıda arz edilen hükümdeki delillerle sabit görülerek Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 9 ncu bendi gereği ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır."

- Komisyonun raporunda adı geçen Ömer Arslan'ın diğer suç ortağı Sabri Öztürk'e ilişkin infaz kararı 14/07/1944 tarih ve 1425 sayılıdır, (bkz., yukarıda 1944 yılına ilişkin bölüm).

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 27/12/1946 tarihli raporu ***Meclisin 15/01/1947 tarihli 31. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Tevfik Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. 35 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, biri infaza ilişkin toplam 2 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 4, Toplantı 1, 8 Ocak 1947 tarihli yirmi sekizinci Birleşimden 21 Şubat 1947 tarihli kırk sekizinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:16 ve zaptın sonuna ekli 54 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

4. Serkis oğlu Misak Kasarca'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1518 **17/01/1947**

Kamer Mersis'i parasına tamaan öldürmekten suçlu, Serkis oğlu 1330 doğumlu **Misak Kasarca**'nın* ölüm cezasına çarptırılmasına dair İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Genel Kurulundan çıkan 4/2/1946 tarih ve 1-62/5 esas, 1 karar sayılı ilam ile onanan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 21/01/1947, s.6511; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:315-316)

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 1518 sayılı Kararının ne başlığında ne de metninde, diğer birçok karardan farklı olarak, mahkumun oturduğu yer belirtilmiştir. Ayrıca 1518 sayılı Kararın yayınlandığı gerek Resmi Gazetede, gerekse Sicilli Kavaninide, mahkumun adı "Misak Kasarcan" olarak gösterilmiştir. Buna karşılık, bu karara ilişkin olup aşağıda referansı verilen Adalet Komisyonu raporunda ve ayrıca **15/04/1946 tarih ve 4/1712 sayılı Başbakanlık tezkeresinde** bu hususta "İstanbul Pangaltı Babil sokağından Serkisoğlu Misak Kasarcan..." ifadesi yer almaktadır.*

- Bu Karara göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 11 ay, 13 gün süre geçmiştir.

*- 1518 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 27/12/1946 tarih ve Esas No. 3/4, Karar No. 6 sayılı Raporuna göre**, mahkumun,*

"vaka günü Makbul Kamer ile birlikte Yusuf Sezer'in yazıhanesine gittikleri ve Yusuf'un almak istediği kayış bedeli olan 10500 lirayı Komisyoncu olan Kamer'e verdiği ve bu paradan istifade etmek isteyen suçlunun Kamer'i babasının kapıcısı bulunduğu Belvü Apartmanının kömürlüğüne sokarak orada tabanca ile arkasından katleylediği ve suçlunun, tabancanın maktul tarafından muayene ve ateş etmeye salih olup olmadığını tecrübe eylemek üzere kömürlüğe indikleri ve tabancanın kendisine verilirken patladığı yolundaki ikrarında mevcut müdafaanın kabule şayan bulunmadığı ve Kamer'in Yusuf'tan suçlunun malumatı olduğu halde aldığı 10500 liradan 4445 lirasının alınmış bulunması gibi delillerle katlin paraya tamaan işlendiği mahkemece sabit görülmüştür. Ve Temyiz incelemesi sonunda Yargıtay Birinci Ceza Dairesince muhtelif sebeplerden bozulan bu karara mahalli mahkemesince mevcut delillere ve olayların gidişine göre gerekçesiyle ısrar edilerek suçlunun Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 7 nci bendi gereğince ölüm cezasına çarptırılmasına karar verilmiş ve Yargıtay Genel Kurulunca da iş incelenerek ısrar kararı usul ve kanuna uygun görülerek onanmıştır. Suçlu vekili tarafından vaki tashih kararı dileği de Cumhuriyet Başsavcılığınca kabule şayan görülmemiştir."

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 27/12/1946 tarihli raporu **Meclisin 17/01/1947 tarihli 32. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de F. Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 15.30'da kapanmıştır. 30 dakika süren bu oturumda, Divana bir katip seçiminin yanı sıra, biri infaza ilişkin toplam 2 madde görüşülmüştür. Görüşülen işlerin birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 4, Toplantı 1, 8 Ocak 1947 tarihli yirmi sekizinci Birleşimden 21 Şubat 1947 tarihli kırk sekizinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:20 ve zaptın sonuna ekli 55 Sıra sayılı Basmayazı.)***

5. Pütürge Jandarma erlerinden ve Merzifon'un Suçayı Köyünden Arslan oğlu Şevket Ateşgöz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1519 **20/01/1947**

Pütürge Jandarma Merkez Karakolu onbaşılarından Hasan Savluk'u öldürmekten sanık Pütürge Jandarma Bölüğü Merkez Karakol erlerinden ve Merzifon'un Suçayı Köyünden Arslan oğlu 1337 doğumlu **Şevket Ateşgöz**'ün ölüm cezasına çarptırılmasına dair VII nci Kolordu Askeri Mahkemesinden verilen ve Askeri Yargıtay Genel Kurulundan çıkan 28 Aralık 1945 tarih ve 3864 esas, 6100 karar sayılı ilam ile onanan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 25/01/1947, s.6515; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:316)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1519 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 12 ay, 22 gün süre geçmiştir.

- 1519 sayılı Karar metninde hükmün VII. Kolordu Askeri Mahkemesinden, aşağıda referansı verilen Komisyon raporunda ise VIII. Kolordu Askeri Mahkemesinden verildiği yazılıdır.

*- 1519 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 27/12/1946 tarih ve Esas No. 3/6, Karar No. 7 sayılı Raporuna göre,***

"Tillo Karakolundan merkeze nakledilen suçlu, üç gün sonra gece nöbetine dahil edildiğini görerek Onbaşısı Hasan Sevluk'un yaptığı nöbet cetvelini yırtarak nöbete girmeyeceğini söylemesi üzerine Hasan Onbaşı tarafından ikinci bir nöbet cetveli hazırlanmış, suçlu bu cetveli de yırtmıştır. Bunun üzerine maktul Hasan Onbaşı o gece nöbet tutulmayacağını ve ertesi gün hadiseyi çavuşa haber vererek onun haklı veya haksızı teferik etmesi lazım geldiğini bildirdiği ve bunun üzerine karakolda herkes yattıktan sonra suçlu kalkarak silahlıktan aldığı bir silahla uyumakta olan Hasan Onbaşıyı göğsünden vurup öldürmüş olduğu, vakada tahrik de bulunmadığı dosyada mevcut delillerle sabit görülerek suçlu Şevket Ateşgöz'ün üstü ve aynı zamanda amiri bulunan Hasan Onbaşıyı öldürmesinden dolayı hareketine uyan Askeri Ceza Kanununun 91 nci maddesi hükmüne tevfikan ölüm cezasına çarptırılmasına karar verilmiş ve Askeri Yargıtay Genel Kurulunca da hüküm onanmıştır."

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 27/12/1946 tarihli raporu **Meclisin 20/01/1947 tarihli 33. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de T. Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. 45 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen tek iş olarak bu rapor ele alınmıştır. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 4, Toplantı 1, 8 Ocak 1947 tarihli yirmi sekizinci Birleşimden 21 Şubat 1947 tarihli kırk sekizinci Birleşime kadar, Ankara,***

TBMM Matbaası, 1947, sf:25 ve zaptın sonuna ekli 56 Sıra sayılı Basmayazı.)

---

6. Akşehir'in Saray Köyünden Molla Mehmet oğlu Halil Ünal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1526 **07/05/1947**

Akşehir'in Saray Köyünden Halil Yüksel'i öldürmekten suçlu Akşehir'in Saray Köyünden Mehmet oğlu 1327 doğumlu **Halil Ünal**'ın ölüm cezasına çarptırıldığı hakkında Akşehir Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 5/1/1946 tarih ve 309 esas, 2 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 16/05/1947, s.6608; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:318)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1526 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 16 ay, 2 gün süre geçmiştir.

*- 1526 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 02/05/1947 tarih ve Esas No. 3/78, Karar No. 25 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

"Halil Yüksel'i taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasma çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 02/05/1947 tarihli raporu **Meclisin 07/05/1947 tarihli 57. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de F. Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 17.35'de kapanmıştır. İki buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlık Divanının dört sunuşu ve dört sözlü sorunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin üç husus ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14 Nisan 1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30 Mayıs 1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:94 ve zaptın sonuna ekli 116 Sıra sayılı Basmayazı.)***

**** 3 üncü Ordu Müfettişliği 103. Oto. Taburu Birinci Bölük erlerinden Tortum'un İd Bucağından İsmail oğlu Kemal Bedir'in ölüm cezasının 18 yıl ağır hapse çevrilmesi hakkında**

Karar No: 1527 **09/05/1947**

Müstahkem Mevki 2 nci Topçu Alayı 27 nci Tabur 59 uncu Batarya erlerinden Malatya'nın Hayta Köyünden Ramazan oğlu Osman Kuş'u öldürmekten suçlu 3 üncü Ordu Müfettişliği 103. Oto. Taburu Birinci Bölük erlerinden Tortum'un İd Bucağından İsmail oğlu 1338 doğumlu **Kemal Bedir**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 3 üncü Ordu Müfettişliği Askeri Mahkemesinden verilen ve Askeri Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 11 Şubat 1946 tarih ve 4663 esas, 556 karar sayılı ilam ile onanmış olan ölüm cezasının 18 yıl ağır hapse çevrilmesine karar verilmiştir.

(RG, 16/05/1947, s.6608; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:319)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1527 sayılı Kararı, 1947 yılı içinde ölüm cezasının yerine getirilmeyerek hapis cezasına dönüştürülmesine ilişkin tek örnektir. Bu Kararda da, TBMM, ölüm cezasının hapse tahvili tasarrufunda bulunurken "gerekçe" göstermemiştir. 1940-1949 döneminde, benzeri nitelikli olarak, 1942 tarih ve 1278 sayılı; 1943 tarih ve 1338 sayılı; 1944 tarih ve 1394 sayılı; 1949 tarih ve 1615 sayılı kararlara bakınız. Ancak bu konuda, 1527 sayılı Karara ilişkin aşağıda referansı verilen Adalet Komisyonu raporu ile bu raporun Mecliste görüşülmesi sırasında ifade edilen görüşlere bakarak, hapse tahvil tasarrufunun gerekçesi hakkında bir fikir edinmek mümkündür.

- *Mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile ölüm cezasının 18 yıl ağır hapse çevrilmesine karar verilmesi tarihi arasında 14 ay, 28 gün süre geçmiştir.*

- *1527 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 02/05/1947 tarih ve Esas No. 3/8, Karar No. 24 sayılı Raporuna göre**, mahkum, "Osman Kuş'u taammüden ve canavarca bir hissin tesiriyle öldürme" suçundan TCK (md.450/3 ve 4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- *Komisyon, infaz yönündeki kararı Kırşehir milletvekili S. Kurutluoğlu'nun muhalefetine karşılık oyçokluğu ile almıştır. Kurutluoğlu'nun muhalefet şerhi rapora eklidir. Altta tam metnini verdiğimiz bu şerhten, muhalif oya ilişkin gerekçe de anlaşılmaktadır.*

"Kastın umuru batınadan olduğu göz önünde tutulunca bunun ceza bakımından tayininde efali hariciyenin yegane amil olduğunu ve maddi fiillerin delaletiyle taalluk eylediği vasfın tezahür eyleyeceğini kabul de bir zarureti hukukiyedir.

Bugünkü ceza mevzuatımızda 'taammüdün' kanuni bir tarifi yapılmamıştır ve yapılması da tatbikat bakımından tehlikeler doğuracağından bu cihete gidilmemiştir. Çerçeveli bir taammüt ile nazari olarak karşı karşıya bulunmayışımız hadiseleri takdirde bizi bunların esbap ve saik-

lerini ele alarak taammüdün vücut veya ademi vücudunu aramaya sevk eder.

Maktul ile sanık arasında ölüme takaddüm eden hafta içinde 'Pasa almak' yüzünden çıkan kavga katle saik olarak kabul edilmiş ise de bu hafta içinde sanığın katlin anasını maddiye ve vasfiyesine düşündüğü ve tatbike çalıştığı hakkında hiçbir delil mevcut değildir. Elinde demirle koğuşta dolaşması ve soranlara bundan kaval yapacağım demesiyle fiili katil arasında illiyet rabıtasını da görmek de mümkün olamaz. Ancak bu hadiseyi katle rabıt bir kıyas ve bir istidlalden başka bir şey değildir.

Hadise gecesi fırında uyuklamakta olan maktulü gören sanığın oradan dönüp tedarik ettiği tokmakla tekrar gelerek kafasına vurmak suretiyle öldürmek fiilini itmam eylemesinde taammüt vardır denilebilmesi için, sanığın maktul Osman'ı fasılasız takip ve orada uyuyacağını tahmin veya uyuduğunu haber alarak aleti katil ile gelerek tasmim ve tasavvur eylediği öldürmek fiilini ikmal eylemek icap ederdi. Halbuki katil uykudan kaldırılmış ve fırına geldiği zaman Osman'ı orada görünce evvelki kavganın ruhunda bıraktığı hislerin husule getirdiği tehevvür ve gazap saikasıyla oradan ayrılarak eline geçirdiği tokmakla tekrar dönüp bu fiili işlemiş olmasında taammüt unsurlarının mevcudiyetini kabul etmeyi düşündürecek vakıalara tesadüf edilememiştir. Canavarca bir hisle fiilin işlenmesine de tamamen kanaat getirilemez. Zira Halim'in şahadetine göre ikinci darbeyi vurduktan sonra Osman'ın başından kan fışkırması üzerine kaatil gevşemiştir. Üç darbe ile kafanın parçalanması insan ruhunu müteessir edecek bir vakıadır. Fakat her öldürme vakası aynı tesiri bırakacak hallerdendir. Kaatilin vahşice ve haz ile bunu yaptığını iddiaya da imkan mutasavver değildir.

Filhakika hadisenin takdiri Türk adaleti namına Türk mahakimine ait ise de bu takdirde de Askeri Yargıtay üç muhalif oya karşı hükmü tasdik edebilmiştir. Bu suretle suç unsurlarını ve vasfını tayine ve bunun isabetine bir taarruz zihniyetiyle değil bir hayatın cemiyet nefine ifnası kararından bu suretle iki taraflı bir düşüncenin varit olduğu zamanlarda lehte bir mütalaanın kabulü içtimai adalet bakımından daha faydalı olacağı kanaatiyle cezasının 18 seneye tebdili cihetine gidilmesi oyundayım.

Kırşehir, S. Kurutluoğlu"

- Komisyonun 02/05/1947 tarihli raporu, ilk görüşmede karar alınamayıp müzakere bir sonraki birleşime bırakıldığı için Meclisteki iki kez görüşülmüştür. Rapor önce ***Meclisin 07/05/1947 tarihli 57. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de F. Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 17.35'de kapanmıştır. İki buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlık Divanının dört sunuşu ve dört sözlü sorunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin üç madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuştur. Bunun ardından rapor hakkında söz alanlar olmuştur.*

- ***Kırşehir milletvekili Sahir Kurutluoğlu-*** *Konuşmacı, olayın oluş şekline ilişkin ayrıntılı bilgi vermiş ve mahkemenin eylemde taammüt görerek ölüm cezasına hükmettiğini; askeri mahkeme Başsavcısının bu kanaati doğru bulmadığını, ancak hususi dairenin canavarca bir hisle ve taammütle eylemin işlendiği neticesine vardığını, fakat Askeri Başsavcının bununla da tatmin olmaması üzerine işin Askeri Yargıtay Genel Kuruluna sevk edildiğini ve yedi üyeden oluşan genel kurulun üç muhalif oya karşı dört oyla hükmü tasdik ettiğini anlatmıştır. Ardından, kanunda taammüdün tarifi bulunmadığını; bunun hakimlerin vicdanına bırakıldığını belirterek bu olayda,* ***"Cemiyet namına bir hayatın ifnasına kadar gidecek bir halde bir hata veya böyle bir hale müncer olacak takdirin hiçbir zaman telafisi kabil olmayacaktır. Şu halde yedi kişilik heyetten üç tanesinin lehinde mütalaa ettiği bir halin, dört kişinin aleyhinde mütalaasıyla idama kadar götürülmesini ben şahsen doğru olmadığı kanaatine vasıl oldum"*** *demiştir. Bunun ardından 'canavarca his' konusu üzerinde durmuş, ceza kanununda bunları da tarif edici kanuni mesnetlerin yer almadığını belirterek, olayda bunun açık göstergelerinin de bulunmadığını, aksine mahkumda ikinci darbeden sonra bir gevşeme ve atalet hasıl olduğunu söylemiştir. Son olarak, telafisi mümkün olmayan bir hatanın önlenmesi için söz aldığını ve lehte mütalaanın kabulünün içtimai adalet bakımından daha faydalı olacağı kanaatiyle cezanın 18 seneye tahvili cihetine gidilmesi için bir de önerge vermekte olduğunu ifade etmiştir.*

- ***Ankara milletvekili Emin Halim Ergun-*** *Konuşmacı, Adalet Komisyonunun raporlarının ayrıntılı olması gerektiğini belirterek, Meclisin Anayasa (md.26)'daki yetkisini kullanırken* ***"gelen mazbatada kafi derecede malumat ve izahat gördükten sonra, tam inanarak oyunu kullanması lazım gelir kanaatindeyim"*** *demiştir. Görüşülen bu raporda, çoğunluk kanaatini bildiren kayıtların gayet kısa olduğuna işaret ettikten sonra,* ***"Şimdi burada aykırı düşünen bir arkadaşın muhalefet şerhi olmasaydı, Askeri Yargıtay'ın üç azasının bu işte muhalif kaldığını bilemeyecektik. Şimdiye kadar bu suretle ölüm hadiselerinde, belki, salahiyettar mahkemelerde, Yargıtay'da muhalif kalan azalar vardır. Bunların mütalaalarının da bize bildirilmeleri lazım gelir. Bu itibarla cemiyet menfaati adına vatandaşın hayatının ifnasına karar verirken bu kararı bilerek vermemiz lazım gelir"*** *demiştir. Komisyondan, mazbatayı geri almasını ve ayrıntılı bir mazbata ile gelmelerini istemiş ve şimdi raportör gelip açıklama yapsa bile "bize yine kıyaslama yapmak için vakit bırakılmamış olur" demiştir.*

- ***Trabzon milletvekili Raif Karadeniz-*** *Konuşmacı,* ***"Mahkemede iş kesbi katiyet ettikten sonra Büyük Millet Meclisine kalan iş sadece idamların infazına izin verme veya reddetme işidir; yoksa mesela bir katil hadisesini teferruatına kadar tetkik ve tahkik edip karar vermesi doğru değildir. Bu Büyük Millet Meclisini son bir mahkeme derecesi haline getirir... Burada sadece mücerret mefhumlar müna-***

kaşa edilir" *demiştir. Bu dosya raportörünün oturumda hazır bulunmadığını, görüşmenin bir sonraki celseye ertelenmesini istemiştir.*

- Başkan- *Usul hakkındaki bu teklifi "gelecek birleşime bırakılması" şeklinde oya sunmuş ve görüşmenin gelecek Birleşime bırakılması kabul edilmiştir.*

Bkz, ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14 Nisan 1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30 Mayıs 1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:94-97 ve zaptın sonuna ekli 118 Sıra sayılı Basmayazı.)***

- 1527 sayılı Kararın alındığı nihai görüşme, ***Meclisin 09/05/1947 tarihli 58. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Oturum saat 15.00'de T. Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.43'de kapanmıştır. Yaklaşık iki saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında ikisi de infaza ilişkin iki madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Rapor, bir önceki oturumda okunduğundan, doğrudan tartışmalara geçilmiştir.*

- Malatya milletvekili Şefik Tugay- "...Hadiseyi iki cepheden mütalaa etmek lazımdır. Birisi, doğrudan doğruya, delillerin takdirine ve cürümün vasfının tayinine dairdir ve hadisede, mahkemece verilen askeri Yargıtay'ca tasdik edilen bir kararın ceza tekniği bakımından münakaşasının yapılmasının içtimai ve hukuki bir faydası olup olmadığıdır. Diğeri de, bizzat hadisede tatbik edilen kanun maddelerinin, hadiseye uygun olup olmadığı hususudur. Hiç şüphe yok ki, Yüksek Meclisiniz tamamiyle kullandığı hükümranlık hakkında istinaden, bu hadisede kendi görüşünü belirtebilir. Bu Anayasa hükmüne tevfikan tasdik salahiyeti kendisine ait olduğu için, tasdike salahiyetli olan bir makamın, hadisenin esasını tetkik etmemesine imkan bulunamaz..." *Tugay bu açıklamadan sonra, olayda taammüt olup olmadığı meselesi üzerinde durmuş ve sonuçta konuşmasını infaz lehinde şöyle tamamlamıştır:* ***"Bir hayatın nez'i için burada söz söylemek çok müşküldür. Emin olunuz ki ben de bir hayatın nez'i için söz söylediğimden ıstırap duyuyorum. Fakat cemiyet içersinde kanunun olduğu gibi tatbikinde daima hayat vardır. (Bravo sesleri)"***

- Gaziantep milletvekili Cemil Said Barlas- *Geçen oturumda mazbata muharriri bulunmadığı için, dosyaya ilişkin bazı hususların aydınlatılması istemini dile getirmiştir.*

- Manisa milletvekili ve Adalet Komisyonu adına Kamil Coşkunoğlu- *Sözcü uzun bir konuşma yaparak olayı en ince ayrıntılarına kadar naklet-*

miş; mahkum ve maktulün durumlarını, ilişkilerini ve eylemdeki dürtüleri, suç aletini, ve benzeri hususları anlatmış ve ardından da, önce mahkeme kararının ilgili bölümlerini, ardından da Yargıtay Genel Kurul ilamını okumuştur. Coşkunoğlu, Komisyonda bu dosya görüşülürken, Sahir Kurutluoğlu hariç diğer tüm üyelerin, suçun taammütle ve canavarca bir hissin sevkiyle işlenmiş olup olmadığı hususunun tartışmasına girmediğini, çünkü ***"delilleri takdirin tamamen mahkemenin kanaatine bağlı olduğu" ve Komisyonun bu işe girişmesini "mahkemenin takdir hakkına bir müdahale telakki ettiklerini"*** *söylemiştir. Son olarak,* ***"Meclis, (Anayasa hükümlerine göre mahkeme kararlarını değiştiremez. Ancak hükmünün değiştirilmesi gerekçesini ve amacını göstermeden) isterse hükümranlık hakkını kullanır, istediği gibi karar verir. Cezayı azaltır veya kaldırır. Onu takyit edecek bir kayıt ve kuvvet yoktur. Takdir Yüksek Meclisindir"*** *demiştir.* ***Afyon milletvekili Kemal Özçoban ve Kocaeli milletvekili Cenap Aksu,*** *suç aletinin nevi, cinsi, boyutlarına ilişkin sorular sormuş ve Sözcü cevap vermiştir. Ölümün hangi vuruştan sonra olduğuna dair soruya ise, "kafatası parçalandığı için bunu saptamak mümkün değildir" demiştir. Coşkunoğlu ayrıca, sanığın deli olmadığının adli tıp raporu ile tespit edildiğini de eklemiştir.*

- Kocaeli milletvekili İsmail Rüştü Aksal- *"...Böyle bir hükümde takdire istinat eden bir adli hatanın mevcut olup olmadığının tetkikine Meclisin hakkı yoktur. Bunu tetkik ettiğimiz anda, hepimizin müştereken muhafazasını istediğimiz adli istiklal zedelenir, o vakit hakimlerimizin kıymeti kalmaz...* ***Kaza hakkı TBM meclisi namına kanunu mahsusla hakimlere verilmiştir. Onun için bu heyete verilen hakka müdahale doğru olmaz. Eğer bu hükümde takdirden gayri bir hata olsaydı bunu biz tetkik edebilirdik. Mesela, suçlu 65 yaşını doldurduğu halde bu nazara alınmamışsa, o zaman Meclis bunu nazarı dikkate alır ve kanun hükmünü yerine getirir. Binaenaleyh, bence Askeri Yargıtay'ın, hakikaten hadisede takdire istinaden bir hata mevcut dahi olsa, Meclis, bugünkü mevzuat dahilinde ve mahkemelerin istiklalini göz önünde tutarak, bu hatayı düzeltmeye hakkı yoktur."***

- Konya millletvekili Hulki Karagülle- *"...Meclis adeta bir naibi rabbani mevkiindedir. Müteal manada tayini adalet eder. Bunun için biz işin detayına girerek hukuki kaidede taammüt şu idi, bu idi demeye gitmemize mahal yoktur. Yalnız bizim müteamil bir hükümranlık zevkimiz vardır. Ben arkadaşlar, TBMM'nin naçiz bir uzvu olarak söyleyebilir ve vicdanımın sadası olarak arzederim ki, bizi doyuracak mahiyette değildir...katiyet kesbetmiş bir ilam üzerinde TBMM'nin tetkik salahiyeti var mıdır, yok mudur? Buna da temas etmiyorum, var olsun, yok olsun.* ***Dünyada her hükmün dışında yalnız insanın veya insanlığın varlığı alemin en aziz varlığı olan insan hayatı mevzu bahis olduğu zaman bunun karşısında BMM'nin vicdanı ne diyecektir? Arkadaşlar; 7 hakimden 3ünün hayır dediği bir işe biz hükümranlık namına evet diyebilir miyiz? So-***

ruyorum. (Deriz sesleri). Ceza tarihini tetkik edersek daima ukubat şüphe ile reddedilir. Binaenaleyh şüphenin olduğu yerde ne kısas olur, ne siyaset olur, ne de idam olur...BMM'nin böyle bize kanaat vermeyen bir mevzuda bir vatandaşın hayatına kıymasına bizim vicdanımız ve amme şefkatimiz müsaade edemez zannederim..."

*- **Elazığ milletvekili Fahri Karakaya-** Konuşmacı Şefik Tugay'ın ileri sürdüğü tezi eleştirerek, **"eğer bu tez kabul edilirse, BMM'nin hükümranlık hakkı tam ve şamil manada kendini gösteremez. Şu demek oluyor ki, mahkemelerde takdire taalluk ederek verilen ölüm cezaları adeta bir formaliteden ibarettir. Yüksek Meclisçe tasdik edilmesi mecburiyeti varmış gibi bir manaya geliyor. Takdirde de hata olabilir. Mahkemeleri teşkil eden hakimler hislerinin tesiri altında kalabilir. En sonunda Yüksek Meclis idam gibi hayatın ifnasına sebep olan bir hükmü tasdik ederken etraflı, şümullü düşünmek, vicdani ve kanuni mecburiyetindendir"** demiştir. Ardından, bu olayda cinayetin canavarca hisle işlenen mahiyette olmadığını belirtmiş; ayrıca suç aletinin yirmi santimlik küçük bir tahta parçası olduğuna işaret ederek taammüt de bulunmadığını söylemiştir. Şöyle bitirmiştir: **"Netice itibariyle Karagülle'nin de buyurdukları gibi bugün vicdanımızla karşı karşıyayız. Bir hayatın sönmesi meselesi vardır. Hüküm çok zayıftır, deliller çok zayıftır. Bu şekilde takdir hakkıdır diyerek Yüksek Meclisin hükümranlık hakkını kullanmaması tabii değildir, af buyurun."***

*- **Muğla milletvekili Necati Erdem-** "Anayasanın 26 ncı maddesinde Yüksek Meclise cezanın tebdili veya tenzili salahiyeti verilmiştir. Bu Meclis elbette bu salahiyetini kullanacaktır. Bunu men edecek bir kuvvet yoktur. **Bu salahiyet kullanılırken elbette bir sebep ve hikmet tasavvur edilecektir.** Sapa sağlam bir karar, 20 şahitli, 50 raporlu, bütün kanaati vicdaniyeyi tatmin eden bir karara karşı da cezanın tebdil ve tahfifini istemek makul olamaz. Belki başka bir hususiyet araya girer veya başka bir makul sebep tasavvur edilir. **Şu halde Kamutay bu hakkını istimal etmek için, elbette hükümde, tatbikatta isabet olup olmadığını düşünecek. Mahkemenin, Yargıtay'ın takdir hakkına de tearuz edecektir. Fakat bu tearuz bir karara varmak için değil, kararı bozmak için değil; 26 ncı maddei kanuniyedeki tebdil veya tahfif hakkını kullanabilmek içindir. Hiçbir şeyi nazara almadan, mahkemenin takdirine dokunmadan, tatbikatta isabet olup olmadığı mülahaza edilmeden bir karar verilemez. Ben hakkı hükümranimi istimal etmek için elbette hakimin yanlış düşündüğü kanaatine varacağım, hükmün tatbikatında hata ettiği kanaatine varacağım, işte hatayı adli bulunduğu kanaatine varacağım. Sonra takdirine tearuz edilmezmiş. Bunu kim söylüyor, hangi kitap yazıyor, hangi maddei kanuniyeden ilham alınıyor? Büyük makamlar takdir hakkına tearuz edebilecektir. Hakim muhakemenin cereyanından, safhasından tevellüt eden kanaatlerin hilafında takdire koyulmuş, hata etmiş ise ni-***

çin sukut edeceğiz? (Bravo sesleri). *Erdem bunun ardından TCK (md.448, 452, 455) hükümlerini hatırlatmış ve olayın oluş şeklini ince ayrıntılara girerek, sorular sorup yanıtlar vererek, örnekler göstererek hukuki açıdan analiz etmiştir. Ayrıca, olayda kullanılan suç aletinin silah sayılamayacağını, TCK (md.189, 264 ve 549)'uncu maddelerini açıklayarak belirtmiştir.* ***Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 07/03/1932 tarih ve 38 sayılı Kararını örnek göstererek, bu olaydaki mevcut suç aletinden hareketle katil kastının çıkartılamayacağını söylemiştir. Yargıtay'ın çok kereler yanıldığını, durumun tevhidi içtihat kararlarıyla düzeltildiğini söylemiştir. Bu olayda, "katil kastıyla ifade edelin bir delil mevcut olmadığı gibi, aleti katlin silah olmamasına göre, bu hadise Türk Ceza Kanununun 448 nci maddesi çerçevesine (bile) giremez. Nerede kaldı ki, 450 nci madde. Kolay mı?"*** *demiştir. Maktulün kafasına tahta parçasıyla üç kez vurulduğu yönündeki söz atma üzerine, bu "katil kastına delil olamaz. Hülasa maksadı darptır, fakat niyeti tecavüz ederek ölüm fiilinin vukua gelmiş olması mümkündür" cevabını vermiştir. Taammüt meselesine yeniden dönerek, olayda bunun da şüpheli olduğunu belirtmiştir. Olayda binde bir ihtimal bile olsa, mahkumun maksadının öldürme değil de sadece cerh olabileceğini; bu durumda* ***"artık katiyet sakıt olur; ihtimalin arzı endam ettiği yerde kati hüküm verilemez. Hükmün her türlü şekil ve tereddütten azade bir surette mucip, kati sebeplere dayanması şarttır. Bir adam böyle pisi pisine asılamaz"*** *demiştir.*

- Zonguldak milletvekili ve Adalet Bakanı Şinasi Devrin- *Bakan, Necati Erdem'in konuşmasını yanıtlamıştır: "Necati arkadaşın iddia ettiği gibi* ***delillerin Yüksek Meclis huzurunda tetkik ve tahliline Anayasa cevaz vermez. (Elbette sesleri) Bu, Yüksek Meclisin 23 seneden beri hassasiyetle üzerinde durduğu bir prensiptir. (Bravo sesleri). Anayasada iki esas vardır. O, yalnız bir esasa dayanıyor ve yalnız 26 ncı maddeyi okuyor. Halbuki, 26 ncı maddenin yanı başında bir de 54 üncü madde var. Maddenin son fıkrası, mahkeme kararlarını TBMM ve Bakanlar Kurulu tarafından hiçbir türlü değiştirilemeyeceği, başkalanamayacağı ve hükümlerinin yerine getirilmesine engel olunamayacağı esasını vazetmiştir. Bu hükmü 26 ncı madde ile telif etmek lazımdır. 26 ncı madde, baştan başa Meclis hükümranlığı haklarına taalluk eden bir hükümdür. Kaza istiklali yanında bir de millet hükümranlığı ve ona terettüp eden ahkam vardır. Büyük Meclis bu hakkı içtimai veya siyasi mülahazalara dayanarak kullanır ve hiçbir halde bu hak, kaza hakkına iştirak gibi bir vasıf ve mahiyet alamaz.*** *Binaenaleyh meselenin esasını bir tahkik ve tetkike tabi tutarak ve ceza cihazının istiklalini bertaraf ederek Necati arkadaşımızın öne sürdüğü gibi bir tetkik ve tefsir yoluna girmeye imkan yoktur. BMM'nin 23 senelik müstakar içtihadı da böyle tecelli etmiştir." Devrin, yargıçların yanılması olasılığı konusunda ise şunları söylemiştir:* ***"Hakimler yanılsalar bile bu yanlışlığı ancak ve yalnız daha üstün kaza mercii tetkik eder ve düzeltir. Ve artık onun verdiği karar hiçbir suretle münaka-***

şa edilemez. Anayasa bize bunu emrediyor. Mafevk makam da yanılamaz mı? Yanılabilir amma buna bir had tayin etmek lazımdır. Anayasa bu haddi tayin etmiştir ve bunu içtimai ve adli hakikat diye kabul etmiştir...Yüksek Meclisiniz hükümranlık haklarını kullanarak bu kararın infaz edilmesi, edilmemesi veya cezanın indirilmesi yoluna gidebilir. Buna şüphe yoktur. Amma Necati beyin ifade ettiği gibi bir tetkike girişilemez. Kaza cihazının istiklalini masun tutmak şartıyla Meclis hükümranlık hakkını istediği gibi kullanır. (Alkışlar)".

*- **Gaziantep milletvekili Cemil Said Barlas**- Dosyada bir takdir hatası değil, tatbik hatası olduğunu, olayda taammüdün bulunmadığını ve askeri mahkemede ve Askeri Yargıtay'da verilen kararların oy çokluğu ile alınmış olduğunu belirten Barlas şunu eklemiştir: **"Bundan başka, biz geriye mi gideceğiz, ileriye mi? Eski ceza kanununda ağır cezayı mucip suçlarda 3/2 ekseriyetle idam kararı verilirdi. Binaenaleyh bu fiil işlenmiş olsaydı hatta taammüt olsaydı bile idam cezası tatbik olunamazdı. Çünkü ne cinayet mahkemesinde ne de temyiz mahkemesinde ekseriyet teessüs etmiş değildir."** Barlas, **"Cezai merciler, nihai içtihat ihtilafları, askeri mahkeme ile sivil mahkeme arasındaki adi suçlardan doğan içtihat ihtilaflarını tetkik edecek bir merci yoktur. Askeri mahkeme bu kararını ekseriyetle vermiştir, bu kararlar sivil Temyiz Mahkemesi içtihatları ile telif edilememektedir. Bu bakımdan bir vatandaşın idamı mevzu bahis olurken tatbikatta Ceza Kanununun takdirde hata bakımından, Sahir Kurutluoğlu arkadaşımızın dediği gibi idam cezasının asıl bence de tatbiki lazım gelen 448 nci maddenin tatbikini Heyeti Celileden rica ederim"** diyerek konuşmasını tamamlamıştır.*

*- **İstanbul milletvekili Fuad Hulusi Demirelli**- Adalet Bakanı Devrin'in görüşlerini destekleyen Demirelli, **"...bu müzakerede ceza hukuku nazariyelerinden evvel siyasi hukuk prensiplerini göz önünde tutmak ve ona göre bir karar vermek icap eder. Şimdi hükümranlık hakkını kullanan heyet veya şahıslar, böyle işin teferruatına girmezler ve girmek ihtiyacında da değildirler. Ve ilmi, manevi mesuliyeti üzerlerine almazlar, almak da istemezler, bu ağır bir mesuliyettir"** demiştir. Buradan hareketle, **Meclisin karar verirken, dosyaya ilişkin ceza kanunu maddesini göstermemesi ve yalnızca içtimai ve siyasi fayda ve hakikati göz önünde tutması gerektiğini söylemiştir.** Görüşülen dosyaya ilişkin olay bağlamında kendi görüşünün de taammüt bulunmadığı yönünde olduğunu; ancak karar ne yönde çıkarsa çıksın, ceza kanunu maddesini belirtmemenin uygun olacağını ifade etmiştir.*

*- **Balıkesir milletvekili Hacim Çarıklı** müzakerenin yeterliği önergesi vermiş; Başkan bunu okutup oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Bunun ardından, **Kurutluoğlu'nun, "Sözle arzettiğim sebeplere binaen suçlu (Ke-***

mal Bedir'in ölüm cezasının 18 yıl ağır hapse tahvilini) arz ve teklif ederim" şeklindeki önerge okutulmuştur. *Başkan, bu önergeye ilişkin olarak "arkadaşım, gerekçesinde izah ettiğim sebepler fıkrasını kaldırırsa oya koyarım" demiştir. Kurutluoğlu, "arkadaşlar, mutlak olarak Meclisin hükümranlık hakkına dayanarak ölüm cezasının 18 seneye tahvilini önergemde tashih ederek veriyorum. Önergenin baş tarafında yazılı 'Sözle arzettiğim sebeplere binaen suçlu' kelimelerini kaldırıyorum" demiştir.*

*- **Başkan,** Kurutluoğlu'nun önergesini oya koymuştur. Ayağa kalkmak suretiyle yapılan oylamanın sonucunu Başkan, **"ölüm cezasının 18 sene ağır hapse tahvili ekseriyetle kabul edilmiştir. (Alkışlar)"** diyerek duyurmuştur.*

*Bkz, **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14/04/1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30/05/1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:149-162)***

7. Kars'ın Ortakapı Mahallesinden Grigori Niemso ve İstasyon Mahallesinden Mustafa Sağır'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1528 **09/05/1947**

Sovyet Rusya'nın Astragan Şehrinde doğan ve Kars'ın Ortakapı Mahallesinde 67 numaralı evde oturan 1894 doğumlu Türk uyruğundan ve Rus ırkından İvan oğlu **Grigori Niemso** ve yine Kars'ın İstasyon Mahallesinde 99 numaralı evde oturan Yusufeli'nin Hevegikeskin Köyünden Abdullah oğlu 1335 doğumlu 3 üncü Muhabere Alayı 103 üncü Tabur 1 inci Bölük onbaşılarından **Mustafa Sağır**'ın casusluk yaptıklarından dolayı ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Erzurum II numaralı Askeri Mahkemesince verilen ve Askeri Yargıtay İkinci Ceza Dairesinden çıkan 13 Aralık 1945 tarih ve 4594 esas, 6003 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 16/05/1947, s.6608; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:319-320)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1528 sayılı Kararında, daha önceki casusluk suçunu işleyenler hakkındaki kararlardan farklı olarak, mahkumların adı soyadı, doğum tarihi ve ikametgahları açıkça belirtilmiştir. Karşılaştırınız, yukarıda, TBMM'nin 1942 tarih ve 1286 sayılı; 1943 tarih ve 1340 sayılı Kararları.

- 1528 sayılı Karara göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 16 ay, 26 gün süre geçmiştir.

*- 1528 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 02/05/1947 tarih ve Esas No. 3/5, Karar No. 23 sayılı Raporuna göre,** adı geçen iki mahkum,*

"casusluk yaptıkları mahkemece sabit görülerek hareketlerine uygun Askeri Ceza Kanununun 56 ncı maddesinin 1 numaralı bendinin (A) fıkrası gereğince ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 02/05/1947 tarihli raporu ***Meclisin 09/05/1947 tarihli 58. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de T. Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.43'de kapanmıştır. Yaklaşık iki saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında ikisi de infaza ilişkin iki madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14 Nisan 1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30 Mayıs 1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:162 ve zaptın sonuna ekli 120 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

8. Silvan'ın Hacıçerkes Köyünden Abdullah oğlu Abdülhamit Takmak diğer adı Hamidi Mollasor'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1529 **12/05/1947**

Muhtelif tarihlerde müteaddit kimseleri soymaktan ve kendisini takip eden jandarma müfrezesinden Üsteğmen Feridun Karamustafa'yı öldürmekten suçlu Silvan'ın Hacıçerkes Köyünden Abdullah oğlu 1325 doğumlu **Abdülhamit Takmak diğer adı Hamidi Mollasor**'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 17/7/1945 tarih ve 1937 esas, 1737 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 17/05/1947, s.6609; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:320)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1529 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 21 ay, 25 gün süre geçmiştir.

- 1529 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 02/05/1947 tarih ve Esas No. 3/7, Karar No. 22 sayılı Raporuna göre,*** *mahkum,*

> "müteaddit kimseleri soymak ve takibine çıkan Jandarma müfrezesinden Üsteğmen Feridun Karamustafa'yı müsademede öldürme" suçundan TCK (md.450/9) ve TCK (md.80, 497 ve 463) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Burada dikkati çeken husus, raporda, ölüm cezasını düzenlemeyen TCK (md.80, 463 ve 497)'nin de zikredilmiş olmasıdır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 02/05/1947 tarihli raporu ***Meclisin 12/05/1947 tarihli 59. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de T. Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabının yanı sıra, görüşülen işler*

başlığı altında ikisi infaza ilişkin dört madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14 Nisan 1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30 Mayıs 1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:172 ve zaptın sonuna ekli 119 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

9. Kırşehir'in Deveci Köyünden Yusuf oğlu Hakkı Şahin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1530 **12/05/1947**

Kardeşleri İsmail Karaşahin ve Mehmet Şahin'i ve İsmail Karaşahin'in karısı Fatma'yı aynı zaman ve mekanda taammüden öldürmekten suçlu Kırşehir'in Deveci Köyünden Yusuf oğlu 1337 doğumlu **Hakkı Şahin**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kırşehir Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 21/6/1946 tarih ve 226 esas, 1288 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 17/05/1947, s.6609; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:321)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1530 sayılı Kararında da, aşağıda referansı verilen Adalet Komisyonu raporunda da, kardeşlerden İsmail'in soyadı Karaşahin, Mehmet'in soyadı ise Şahin olarak geçmektedir.

- 1530 sayılı Karara göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 10 ay, 11 gün süre geçmiştir.

- 1530 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 02/05/1947 tarih ve Esas No. 3/86, Karar No. 26 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

> "kardeşleri İsmail Karaşahin ve Mehmet Şahin'i ve İsmail Karaşahin'in karısı Fatma'yı aynı zamanda ve mekanda ve taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 02/05/1947 tarihli raporu ***Meclisin 12/05/1947 tarihli 59. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de T. Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmış ve 16.15'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, bir sözlü soru ve cevabının yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin dört madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14 Nisan 1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30 Mayıs 1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:172 ve zaptın sonuna ekli 121 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

10. Küre'nin Mamacı Köyünden Salih oğlu Hüseyin Kazan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1531 **14/05/1947**

Tosya'nın Odusk Köyünden Osman Akdaş'ı öldürmekten suçlu Küre'nin Mamacı Köyünden Salih oğlu 1329 doğumlu **Hüseyin Kazan**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kastamonu Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 27/6/1946 tarih ve 1515 esas, 1338 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1947, s.6612; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:321)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1531 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 10 ay, 15 gün süre geçmiştir.

*- 1531 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 02/05/1947 tarih ve Esas No. 3/101, Karar No. 27 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

"Osman Akdaş'ı parasını almak için balta ile öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 02/05/1947 tarihli raporu **Meclisin 14/05/1947 tarihli 60. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de F. Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 15.06'da kapanmıştır. Sadece 6 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında ikisi de infaza ilişkin iki madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14 Nisan 1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30 Mayıs 1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:186 ve zaptın sonuna ekli 122 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

11. Pervari İlçesinin Bidar Köyünden İsmail oğlu Yusuf Gürbüz'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1532 **14/05/1947**

Pervari İlçesinin Bidar Köyünden Sait oğlu Osman'ı öldürmekten suçlu aynı köyden İsmail oğlu 1324 doğumlu **Yusuf Gürbüz**'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Siirt Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 12/7/1946 tarih ve 992 esas, 1442 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1947, s.6612; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:322)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1532 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 10 ay, 2 gün süre geçmiştir.

- 1532 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 02/05/1947 tarih ve Esas No. 3/108, Karar No. 28 sayılı Raporuna göre****, mahkum, "Osman'ı taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 02/05/1947 tarihli raporu ***Meclisin 14/05/1947 tarihli 60. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de F. Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 15.06'da kapanmıştır. Sadece 6 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında ikisi de infaza ilişkin iki madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14 Nisan 1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30 Mayıs 1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:186 ve zaptın sonuna ekli 123 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

12. Salihli'nin Mithatpaşa Mahallesinden İsmail oğlu Halil Üneş'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1546 **30/05/1947**

Gördes'in Saçayak Köyünden Ali oğlu Ahmet Sarı'yı öldürmekten suçlu, Salihli'nin Mithatpaşa Mahallesinde oturmakta olup aslen Emet İlçesinin Tokat Köyünden Topaloğullarından İsmail oğlu 1319 doğumlu **Halil Üneş**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Salihli Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 14/8/1946 tarih ve 2389 esas, 1514 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 09/06/1947, s.6627; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:328)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1546 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında yaklaşık 9 ay, 15 gün süre geçmiştir.

- 1546 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 23/05/1947 tarih ve Esas No. 3/87, Karar No. 30 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

"diğer arkadaşlarıyla birlikte Ahmet Sarı'nın para ve eşyasını gasbetmek maksadıyla mümaileyhi öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 23/05/1947 tarihli raporu ***Meclisin 30/05/1947 tarihli 66. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de T. Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 14 madde ele alınmıştır. Bunların altıncısı bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14 Nisan 1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30 Mayıs 1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:260 ve zaptın sonuna ekli 163 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

13. Trabzon'un Uzmesehor Köyünden Hasan oğlu Mehmet Aygün'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1547 **30/05/1947**

Trabzon'un Uzmesehor Köyünden Mehmet oğlu Ahmet'in karısı Rahime'yi öldürmekten suçlu Trabzon'un Uzmesehor Köyünden Sofuoğullarından Hasan oğlu 1333 doğumlu **Mehmet Aygün**'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Trabzon Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 20/12/1946 tarih ve 435 esas, 2766 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 09/06/1947, s.6627; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:329)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1547 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında yaklaşık 5 ay, 10 gün süre geçmiştir.

- 1547 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 23/05/1947 tarih ve Esas No. 3/114, Karar No. 31 sayılı Raporuna göre****, mahkum, "Rahime'yi taamüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 23/05/1947 tarihli raporu ***Meclisin 30/05/1947 tarihli 66. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de T. Fikret Silay'ın Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam14 madde ele alınmıştır. Bunların yedincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 5, Toplantı 1, 14 Nisan 1947 tarihli kırk dokuzuncu Birleşimden 30 Mayıs 1947 tarihli altmış altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:260 ve zaptın sonuna ekli 162 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

14. Sungurlu'nun Başpınar Mahallesinden Dursun oğlu Vahit Kahraman'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1562 **09/06/1947**

Mustafa Emirali'yi öldürmekten suçlu Sungurlu'nun Başpınar Mahallesinden Dursun oğlu 1329 doğumlu **Vahit Kahraman**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Çorum Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Ceza Genel Kurulundan çıkan 8/4/1946 tarih ve 1/24 esas, 29 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 17/06/1947, s.6634)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1562 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 14 ay, 1 gün süre geçmiştir.

*- 1562 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 04/06/1947 tarih ve Esas No. 3/24, Karar No. 32 sayılı Raporuna göre**, mahkum, "Mustafa Emirali'yi taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/5 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

*- Komisyon, infaz yönündeki kararı Manisa milletvekili K. Coşkunoğlu'nun muhalefetine karşılık oyçokluğu ile almıştır. Coşkunoğlu'nun **muhalefet şerhi** rapora eklidir. Altta tam metnini verdiğimiz bu şerhten, muhalif oya ilişkin gerekçe de anlaşılmaktadır.*

"Her hadisenin sebebini tahkik ve tetkik etmek, ona göre sanığın cezasını tayin ve icap ettiği takdirde cezayı artırmak veya eksiltmek Türk Ceza kanununun koymuş olduğu esaslı hükümlerden birisidir. Bu hadisede ölü Mustafa Emir Ali'nin Vahit Kahraman tarafından öldürülmesi sebebi suçun işlenmesi anından itibaren şu şekilde izah olunmuştur. Hükümlünün akrabasından olan (Ağabey Kahraman) m bir gece evine gelirken öldürülmesi üzerine sanık olarak ölü Mustafa Emirali tevkif olunmuş ve duruşması naklen Ankara Ağır Ceza Mahkemesinde yapılmakta iken bir sene tutuklu kaldıktan sonra tahliye olunarak memleketine dönmüş ve bu hadisenin tesiri altında kalarak hükümlü Vahit Kahraman, Mustafa Emirali'yi öldürdüğü ifade eylemiştir. Şu izaha ve dosya içinde bulunan diğer vesaikten Mustafa Emirali'nin muhitte daha evvel bazı mütehakkimane hareketlerde bulunduğu şikayet mevzuu yapıldığı anlaşılmasına göre, Ankara Ağır Ceza Mahkemesinde Mustafa Emirali'nin sanık bulunduğu dosyanın incelenmesi ve bundan hasıl olacak kanaate göre Yüksek Meclisin hükümranlık hakkına dayanarak ölüm cezasının tasdik veya başka cezaya çevrilmesi yolunda karar vermesi daha adilane olacağı mülahazasıyla hükümlü Vahit Kahraman'ın akrabasından olan (Ağabey Kahraman) m ölümüne ait Ankara Ağır Ceza Mahkemesinde bulunan ve Mustafa Emirali'nin sanık bulunduğu dosyanın getirilerek incelenmesi ve elde edilecek netice ve kanaate göre karar verilmesi gerekli bulunduğu mütalaasıyla Vahit Kahraman'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında komisyonca verilen karara ayrışığım."

Komisyonun 04/06/1947 tarihli raporu ***Meclisin 09/06/1947 tarihli 70. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de F. Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 16.32'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuştur.*

- ***Başkan*** *rapor hakkında söz isteyen olup olmadığını ve Kamil Coşkunoğlu'nun izahat verip vermeyeceğini sormuş, (Yok sesleri) üzerine, Komisyona aynı soruyu yöneltmiş, Komisyonun "lüzum görmüyoruz" cevabı üzerine raporu oya sunmuştur. Fakat o sırada bir tereddüt hasıl olmuş ve* ***Elazığ milletvekili Fahri Karakaya*** *söz almıştır. Karakaya, muhalefet şerhini yazan Coşkunoğlu'nun salonda bulunmadığını, meselenin ciddi olması nedeniyle kendisinin, şerhte anılan dosyanın getirtilerek incelenmesinden sonra Meclisin karar vermesi yönünde önerge verdiğini söylemiştir.*

- ***Yozgat milletvekili Süleyman Sırrı İçöz****, mahkumun kaatil ve verilen cezanın yerinde olduğunu söylemiştir.*

- ***İstanbul milletvekili Osman Nuri Köni****- Meclisin mahkeme ilamları üzerinde duramayacağını belirtmiş ve Anayasa (md.26)'daki yetki çerçevesinde,* ***"tenzili ceza için veya af için, bir af kanunu tasarısı veya bir takrir verilmesi lazımdır. Biz doğrudan doğruya ilam karşısındayız. İlama karşı itiraz edemeyiz. Hatayı adliyi görsek bile, burası kazai bir merci değildir"*** *demiştir. Ayrıca, Meclisin 1943 yılında bir karar verdiğini ve orada "ilamlara ilişemeyiz; ancak siyasi ve içtimai bir sebep olursa o zaman ilamın tenzili mevzu bahis olur" dendiğini belirtmiştir.*

- ***Başkan*** *konuşmacıya müdahale etmiştir:* ***"Meclisin teşekkülü anından itibaren bugüne kadar bilumum idam kararları yüksek Meclise gelmiştir. Eski padişahın ifa ettiği bu vazifeyi BM Meclisi, hukuku hükümraniyi nefsinde tecelli ettirdiği için, bizzat kendisi tam bir yetki ile takdir ederek hukuku hükümraniyi bizzat mütalaa etmiştir. Arkadaşımızın bu hususiaki vukufunun noksan olduğunu görüyorum. Çünkü şimdiye kadar tatbikat bu şekilde tecelli edegelmiştir. Anayasaya muhalif hiçbir cihet yoktur. (Alkışlar)".***

- ***İzmir milletvekili Ekrem Oran****- Tartışmaların yanlış yönde gittiğini; tartışılıp karara bağlanması gerekenin rapor olduğunu; muhalefet şerhinin infaza karşı çıkmadığını belirtmiş ve "bunun için Komisyon namına tanzim olunan ve hükmü idamın tasdikini isteyen raporun reye konmasını ve bunun kabul buyurulmasını istirham ederim" demiştir.*

- ***Fahri Karakaya****'nın önergesi okutulmuştur. Bu arada* ***Köni,*** *sözlerinin yanlış anlaşıldığını söyleyerek söz almıştır. Anayasa (md.54)'ü hatırlattığını; Meclisin hakkı hükümranisini kendisinin de kabul ettiğini; ancak cezayı değiştirme ya da af için af kanunu tasarısı ya da önergesi gerektiğini söylemiştir.* ***Tunceli milletvekili Sahir Sılan****, müdahale ederek, bunun için kanun zorunluluğu bulunmadığını, Meclisin cezayı hafifletebileceğini ve hükümranlık hakkını serbestçe kullandığını belirtmiştir.*

- ***Tokat milletvekili Nazım Poroy****- Kısa süre önce de Meclisin bir idam hükümlüsünün cezasını hapse çevirdiğini hatırlatarak, bu işlem için mutlaka kanun çıkarmak gerekmediğini belirtmiştir. Konuşmacı atıf yaptığı önceki tahvil kararıyla bağlantılı olarak,* ***"Pek vahşiyane olduğu için idam cezası verilmişti. Fakat affettik. Kanun yapmadık, lüzum yok, salahiyetimiz vardır...Fakat benim vicdanım hiç de rahat değil. Yani arkadaşlarımdan herhangi birisi itiraz etmediği zaman, ilam buradan geçtiği vakit, tasdik muamelesi yapıldığı zaman, vicdanım rahat olmuyor. Bu tabii arkadaşlarımın yaptıkları tetkike inanmadığımdan değil, bazılarının sebepli sebepsiz affedildiğinden ve bazılarının da affedilmediğinden rahat etmiyorum. Haddizatında idama bütün kalbimle aleyhtar olan bir arkadaşınızım. Giden gitmiştir, hiç olmazsa kalanı kurtaralım, belki bir gün ıslahı hal eder. Bunun için istirham ediyorum, salahiyetimizi ve hakkı hükümranimizi her zaman kullanmak şüphesiz hakkımızdır ve bu elimizdedir. Bu hususta bir prensip kararı ittihaz edilsin, bu nokta üzerinde Adliye encümenini teşkil eden arkadaşların nazarı dikkatini celbederim. Bu dosya gelmemiştir, okunmamıştır, diye itiraz ederlerse, biz burada ne delaili tetkik edebiliriz, ne de işin aslını arayabiliriz.***

- ***Ankara milletvekili ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mümtaz Ökmen****- Sert biçimde Köni'nin konuşmasını eleştirmiş; özel olarak ölüm cezası ilamlarını kast etmeksizin genel olarak mahkeme ilamları hakkında,* ***"Bu Devlet kuruldu kurulalı bir defa olsun bir hüküm infazına mani olunmuş mudur? Bu rejimde katileşmiş ilamların infaz edilmemesi hiç vaki oldu mu ki, Osmanlı İmparatorluğu zamanında ilamların infazına mani olunmuyordu, biz de mani olmayalım diye oldukça ağır ve yersiz bir ithamda bulundular...İdam hükümlerinin infazından evvel Büyük Meclise arz edilmesinin sebebi, Anayasanın emrine itaat zaruretindendir...Bu rejim kurulalı 27 sene olmuştur. Sulh mahkemelerinden ağır ceza mahkemelerine kadar bütün mahkemelerden sadır olan herhangi bir ilamın herhangi bir sebeple hükümlerinin tenfizine mani olunduğu varit ve vaki değildir. Bu itibarla verdikleri misalleri kendilerinin ilmi ve şahsi varlıkları ile kaabili telif görmedim ve hakikaten yersiz buldum."***

- ***Muğla milletvekili Necati Erdem****- Anayasa (md.26 ve 54) arasında bir çe-*

lişki bulunmadığını belirten Erdem şunları vurgulamıştır: ***"26 ncı maddenin tatbikine biz salahiyettarız. İdam kararları yalnız bir formalite olarak Yüksek Meclise gelmemiştir. Bu Meclisin elbette idam kararı üzerinde bir düşünme ve mütalaa etme hakkı vardır. (Bravo sesleri). 26 ncı maddei kanuniye tatbik edilirken elbette makul bir sebebe istinat edecektir. Yoksa hiçbir sebebi makul olmaksızın cezanın tebdili veya affı bir maslahat olmaz. Bazı arkadaşlar 54 üncü maddeden korkarak, o sebeplerin ancak siyasi ve içtimai olabileceğini düşünüyorlar. Ben o kadar muhafazakar kalamam, 26 ncı maddei kanuniyede tahfif veya tebdilin veya affın ilanı yalnız siyasi ve içtimai sebeplere inhisar ettirileceği hakkında hiçbir kayıt ve delil mevcut değildir. Öyle ise hatai adlide tebdil, tahfif veya af ilanının zihninde mündemiç bir sebebi olabilir. Şu halde biz aramızda bir aile erkanı gibi konuşurken mahkeme kararındaki bir hatai adliyi niçin mütalaa etmeyeceğiz, neden birbirimizi irşada, birbirimizi hakikate yaklaştırmaya çalışmayacağız. 26 ncı maddenin tatbikinde yalnız içtimai ve siyasi sebebe istinat mülahazası kabul edilemez. Hatai adliden dolayı Yüksek Meclis cezayı tahfif veya tebdil veya affı hususi ilan edebilir... Eğer bizim hiç düşünme yetkimiz yoksa, bir ölüm kararı buraya bir formalite olarak gelirse, bu manasız ve hikmetsiz olur. Biz bostan oyuğu değiliz. (Gülüşmeler) Elbet bunu tetkik edeceğiz, elbetteki mahkeme kararına hürmet etmekle beraber bir hata varsa cezanın tabdil veya tahfifi cihetine gideceğiz. Binaenaleyh hadisede hatayı adli olup olmadığının tetkikine ait verilen önergenin kabulüne karar verilmesini dilerim."***

- Tunceli milletvekili Sahir Sılan- *Konuşmacı, Meclisin hükümranlık haklarını kullanarak cezaları hafifletmek ve değiştirmek yetkisine sahip bulunduğunu; bundan kısa bir süre önce böyle bir örneğin görüldüğünü; bunun yargıçların takdir haklarına müessir olmadığını ve nihayet cezanın hafifletilmesi için, Köni'nin söylediği gibi, kanun teklifi bulunmasının gerekli olmadığını söylemiştir.*

- Manisa milletvekili Kamil Coşkunoğlu- *Coşkunoğlu, rapordaki muhalefet şerhini yazan kişidir. Önce olayı özetlemiş ve taammüt olduğunu, mahkumun iki arkadaşı ile birlikte bu cinayeti işlediklerini, mahkemenin bidayette sanıklara 10'ar yıl hapis cezası verdiğini, bozma üzerine, Vahit Kahraman hakkında ölüm, diğerleri hakkında 24'er yıl hapse hükmettiğini ve Yargıtay'ın hükmü onadığını söylemiştir. Konuşmacı, sanığın adam öldürmesinin sebebi olarak maktulün daha önce sanığın akrabasını öldürmesini gösterdiğini ve bundan ötürü maktulün yargılandığını, bir yıl kadar tutuklu kaldıktan sonra tahliye edildiğin belirtmiş ve fakat mahkemenin ise, bu üç kişiyi yargılarken önceki cinayetin görüldüğü diğer mahkemeden bu dosyaları getirterek incelemediğini ve dikkate almadığını belirtmiştir. Şunu eklemiştir:,* ***"Bu dosya gelirse şu olacaktır. Oradan gelecek dosyanın içinde eğer ölen Mustafa Emirali'nin daha evvel öldürülen Ağabey Kahraman'ın ölümünden uzaktan veya yakından alakasını tespit eden bir durum varsa elbette-***

ki bu da sanık lehine takdiri veya kanuni olarak cezayı hafifletebilir. Bu takdirde Büyük meclis bundan bir ay kadar evvel nasıl esbabı mucibe göstermeksizin bir mahkumun cezasını 18 seneye indirmişse, burada da hukuku hükümranisini kullanarak bu adamın cezasını hafifletebilir. Ben burada idam hükmünün infazı lazım gelir veya lazım gelmez diye bir noktai nazar ileri sürmedim. Ben kesin bir sonuca varmak için dosyanın incelenmesi kanaatindeyim. Muhalif kaldığım cihet bundan ibarettir. Yüksek Meclis neyi tensip ederse o olacaktır "

*- **Nuri Köni**- Konuşmacı Meclisin 1943 yılında bir karar verdiğini ve o kararda, ilamlar masunu taarruzdur, sadece siyasi ve içtimai sebeplerle tahfif ve tebdil doğrudur dendiğini; bu "tefsirin, Anayasanın 26 ncı maddesi ruhuna ve lafzına tamamen muvafık" olduğunu söylemiştir. **Sahir Sılan ve Başkan** müdahale etmiştir. Zabıtlara bakılarak, Meclisin böyle bir tefsir kararı olmadığı ortaya konmuştur. Mevcut olanın sadece müzakereler sırasında söylenen bir söze ilişkin not olduğu belirtilmiştir.*

*- **Başkan**- görüşmenin yeterliği önergesi verildiğini belirtmiş; önerge aleyhinde bir milletvekili konuşmuş; ardından önerge oya konmuş ve kabul edilmiştir. Bunun ardından Başkan, Fahri Karakaya ile Kamil Coşkunoğlu'nun, raporun Komisyona iadesi yönündeki iki önergesini birlikte oya koymuş ve önergeler kabul edilmemiştir. **Nihayet, infaz yönündeki Komisyon raporu oya konmuş ve kabul edilmiştir.***

*Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 6, Toplantı 1, 2 Haziran 1947 tarihli altmış yedinci Birleşimden 5 Eylül 1947 tarihli seksen ikinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1947, sf:88-97 ve zaptın sonuna ekli 182 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

15. Kadirli İlçesinin Fakıhbağ Mahallesinden Hasan oğlu Ahmet Yıldız'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1569 **28/11/1947**

Kadirli'nin Karabacak Köyünden Mehmet oğlu Ahmet Özkale'yi öldürmekten suçlu Kadirli İlçesinin Fakıhbağ Mahallesinden Hasan oğlu 1318 doğumlu **Ahmet Yıldız**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kozan Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 25/1/1947 tarih ve 280 esas, 88 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 01/12/1947, s.6768; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:340)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1569 sayılı Kararına göre, mahkum haldındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 10 ay, 3 gün süre geçmiştir.

*- 1569 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 20/11/1947 tarih ve Esas No. 3/125, Karar No. 7 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

"Ahmet Özkale'yi yaptığı hırsızlığı örtmek için öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 20/11/1947 tarihli raporu **Meclisin 28/11/1947 tarihli 12. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkanvekili F. Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 20.25'de kapanmıştır. Beşbuçuk saat süren bu oturumda, altı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 7, Toplantı 2, 1 Kasım 1947 tarihli birinci Birleşimden 28 Kasım 1947 tarihli on ikinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:229 ve zaptın sonuna ekli 4 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

16. Akçaabat'ın Güzarı Köyünden Hurşit oğlu Ahmet Sevim'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1570 **22/12/1947**

Casusluktan dolayı suçlu, Akçaabat'ın Güzarı Köyünden Hurşit oğlu 1319 doğumlu **Ahmet Sevim**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında IX. Kor. 2 numaralı Askeri Mahkemesinden verilen ve Askeri Yargıtay Genel Kurulundan çıkan 26/6/1947 tarih ve 2108 esas, 1949 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 27/12/1947, s.6791; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:341)

(Derleyenin notu: Casusluk suçundan mahkum olanlara ilişkin önceki infaz kararları için bkz., 1942 tarih ve 1286 sayılı, 1943 tarih ve 1340 sayılı, 1947 tarih ve 1528 sayılı TBMM Kararları.

- 1570 sayılı Karara göre, hüküm ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 5 ay, 26 gün süre geçmiştir.

*- 1570 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 16/12/1947 tarih ve Esas No. 3/146, Karar No. 10 sayılı Raporuna göre**, mahkumun,*

"casusluk yapmak üzere memlekete girdiği mahkemece sabit görülerek

hareketine uyan Askeri Ceza Kanununun 3914 sayılı Kanunla muaddel 56 maddesinin (D) fıkrası delaletiyle aynı maddenin (A) fıkrası mucibince ve bu fiilin Bakanlar Kurulunun 28.11.1940 tarihli ve 2/4806 sayılı kararnamesiyle kabul edilen fevkalade zamanda işlenmiş bulunmasından dolayı ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır."

- Yukarıda metni verilen Komisyon raporunda şu hususlar dikkati çekmektedir. 1) Mahkumun casusluk yapmak üzere memlekete girdiğinden söz edilmektedir. Ancak, mahkum Türk uyrukludur. Yeterli bilgi olmadığı için, memlekete nereden girdiği, niçin memleket dışında olduğu gibi soruların yanıtı belirsizdir. 2) Mahkum hakkında Askeri Mahkemece verilen hükmün tarihi gösterilmediği gibi, suçun işlenme tarihi de belirtilmemiştir. Ancak suçun, Bakanlar Kurulunun ilan ettiği "fevkalade zaman" içinde işlendiği anlaşılmaktadır. Bu dönem, 20//11/1940 tarihli Bakanlar Kurulu kararnamesiyle başlamıştır. 3) Özel olarak casusluk suçu nedeniyle verilen ölüm cezalarının infazı kararlarına ilişkin önceki mazbatalarda rastlanmayan şekilde, Bakanlar Kurulunun anılan kararnamesi de vurgulanmaktadır. 4) Mahkum hakkındaki hükmün Askeri Yargıtay Genel Kurulu ilamıyla kesinleştiği yazılı olduğuna göre, bu dava görülürken çeşitli başvuru ya da itirazların yapılarak meselenin Genel Kurulca nihai sonuca bağlandığı anlaşılmaktadır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 16/12/1947 tarihli raporu ***Meclisin 22/12/1947 tarihli 20. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkanvekili Cevdet Kerim İncedayı'nın Başkanlığında açılmış ve 22.10'da kapanmıştır. Yedi saat süren bu oturumda, Divanın bir sunuşu ile iki soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 8, Toplantı 2, 5 Aralık 1947 tarihli on üçüncü Birleşimden 31 Aralık 1947 tarihli yirmi sekizinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:128 ve zaptın sonuna ekli 29 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

17. Beyşehir'in Balkanda Köyünden Mustafa oğlu Mustafa Metlek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1571 **22/12/1947**

Karısı Fatma Metlek ve kaynanası Hatice Günay ile kayınbiraderi Yakup Günay'ı öldürmekten suçlu, Beyşehir'in Balkanda Köyünden Mustafa oğlu 1325 doğumlu **Mustafa Metlek**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Konya Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Ceza Genel Kurulundan çıkan 30/6/1947 tarih ve 1/35 esas, 31 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 27/12/1947, s.6791; Sicilli Kavanini, C.28, 1947, sf:341)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1571 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında yaklaşık 5 ay, 22 gün süre geçmiştir.

- 1571 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 16/12/1947 tarih ve Esas No. 3/147, Karar No. 9 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

"karısını, kaynanasını ve kayınbiraderini aynı kasıt altında ve bir anda öldürme" suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 16/12/1947 tarihli raporu ***Meclisin 22/12/1947 tarihli 20. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkanvekili Cevdet Kerim İncedayı'nın Başkanlığında açılmış ve 22.10'da kapanmıştır. Yedi saat süren bu oturumda, Divanın bir sunuşu ile iki soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Devre VIII, Cilt 8, Toplantı 2, 5 Aralık 1947 tarihli on üçüncü Birleşimden 31 Aralık 1947 tarihli yirmi sekizinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:128 ve zaptın sonuna ekli 31 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel Tablo: 1947

Toplam infaz kararı sayısı	17 (İlk Karar No.1514; son Karar No.1571)	
Toplam mahkum sayısı	18	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.5	
Mahkumların cinsiyeti	erkek	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No.1528 (2 mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	1514	8 ay, 26 gün
	1515	28 ay
	1516	22 ay
	1518	11 ay, 13 gün
	1519	12 ay, 22 gün
	1526	16 ay, 2 gün
	1528	16 ay, 26 gün
	1529	21 ay, 25 gün
	1530	10 ay, 11 gün
	1531	10 ay, 15 gün
	1532	10 ay, 2 gün
	1546	9 ay, 15 gün
	1547	5 ay, 10 gün
	1562	14 ay, 1 gün
	1569	10 ay, 3 gün
	1570	5 ay, 26 gün
	1571	5 ay, 22 gün

Tablo 1947'nin devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	1514	1326 tashih doğumlu (1910)	37
	1515	1330 (1914)	33
	1516	1310 (1894)	53
	1518	1330 (1914)	33
	1519	1337 (1921)	26
	1526	1327 (1911)	36
	1528	1. mahkum: 1894 2. mahkum: 1335 (1919)	1. mahkum: 53 2. mahkum: 28
	1529	1325 (1909)	38
	1530	1337 (1921)	26
	1531	1329 (1913)	34
	1532	1324 (1908)	39
	1546	1319 (1903)	44
	1547	1333 (1917)	30
	1562	1329 (1913)	34
	1569	1318 (1902)	45
	1570	1319 (1903)	44
	1571	1325 (1909)	38
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.1519 ve Karar No.1530 - 26 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No.1528 (1. mahkum)- 45 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	37		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Konya (2); Diyarbakır (2); Ordu; İstanbul (1 nolu); *VII. Kolordu Askeri Mahkemesi*; Akşehir; *Erzurum 2 nolu Askeri Mahkemesi*; Kırşehir; Kastamonu; Siirt; Salihli; Trabzon; Çorum; Kozan; *IX. Kolordu 2 Nolu Askeri Mahkemesi*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 11 ; Nahiye/ilçe/il: 7		

Tablo 1947'nin devamı

Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No.1527 - (18 yıl ağır hapis cezasına çevrilme); **mahkumun cinsiyeti:** erkek; **doğum tarihi:** 1338 (1922); **cezası hapse çevrildiğinde yaşı:** 25; **mahkumun kökeni:** köy; **hüküm veren mahkeme:** 3. Ordu Müfettişliği Askeri Mahkemesi; **idam hükmünde ve onama ilamında oylar:** Meclisin 09/05/1947 tarihli 58. Birleşiminin Birinci oturumundaki görüşme sırasında yapılan açıklamaya göre, Askeri Mahkeme, eylemde taammüt görerek oybirliği ile ölüm cezasına hükmetmiş; temyiz üzerine Askeri Yargıtay Birinci Ceza Dairesi, 11/02/1946 tarih ve 4663/556 sayılı ilamıyla ve 2'ye karşı 3 oyla hükmü onamış; Askeri Yargıtay Başsavcılığı hükmün bozulmasını istemiş, bunun üzerine dosya Askeri Yargıtay Genel Kurulunda görüşülmüş ve yedi üyeden oluşan Askeri Yargıtay Genel Kurulu, üç muhalif oya karşı dört oyla ve 19/05/1946 tarihli kararıyla, Başsavcının itirazını reddederek ölüm cezası hükmünü onamıştır; **mahkum hakkındaki hükmün onanma tarihi:** Askeri Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 11/02/1946 tarih ve 4663 esas, 556 karar sayılı ilam, Askeri Yargıtay Genel Kurulunun 19/05/1946 tarihli kararı; **cezanın kesinleşmesi tarihi ile hapse çevrilme kararı verilmesi tarihi arasındaki bekleme süresi:** 14 ay (1 yıl, 2 ay), 28 gün; **Adalet Komisyonu raporundaki istenç:** 02/05/1947 tarih ve Esas No. 3/8, Karar No. 24 sayılı Raporuna göre, ölüm cezasının infazı yönünde, 1'e karşı oyçokluğu ile karar almıştır, (Sahir Kurutluoğlu); **raporda infaz aleyhinde muhalefet şerhi var mı?:** var; **Meclisteki mazbatanın görüşülmesinde tartışma olmuş mu?:** olmuş; **muhalefet şerhinde ve Meclisteki görüşmede cezanın tahvili için ileri sürülen temel gerekçe:** Mazbataya ekli muhalefet (cezanın tahvili) şerhinde ve Meclisteki görüşmede S. Kurutluoğlu, kanunda taammüdün tarifi bulunmadığını; bunun hakimlerin vicdanına bırakıldığını belirterek bu olayda, *"Cemiyet namına bir hayatın ifnasına kadar gidecek bir halde bir hata veya böyle bir hale müncer olacak takdirin hiçbir zaman telafisi kabil olmayacaktır. Şu halde yedi kişilik heyetten üç tanesinin lehinde mütalaa ettiği bir halin, dört kişinin aleyhinde mütalaasıyla idama kadar götürülmesini ben şahsen doğru olmadığı kanaatine vasıl oldum"* demiştir.

1948 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 602

1. Emirdağ'ın Arslanlı Köyünden Şükrü oğlu Ali Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 602

Karar No: 1585 16/01/1948.....602

2. Kocaeli'nin Akmeşe Bucağına bağlı Kızılcıklı Köyünden Beytullahoğlu Salih Baştürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında.....603

Karar No: 1588 23/01/1948.....603

3. Bandırma'nın Sığırcı Köyünde kayıtlı bulunan ve İstanbul Sultanahmet - Akbıyık- Koyuncu Sokak 24/26 numaralı evde oturan Özdemiroğlu Ali Özdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında.....604

Karar No. 1602 30/04/1948.....604

4. Kütahya'nın Aslıhanlar Köyünden Mehmet oğlu Süleyman Karakaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 604

Karar No: 1603 30/04/1948.....604

5. Vakfıkebir İlçesinin Ağır Köyünden Hacı Ahmet oğlu Mehmet Akbulut ve Melikşe Köyünden Mustafa oğlu Yusuf Bahadır'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 605

Karar No: 1608 07/06/1948.....605

6. Rize'nin Pazar İlçesi Zigamisüfla Köyünden Osman oğlu Sadık Kutan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında.....606

Karar No: 1613 16/06/1948.....606

***** Erzurum'un Yeğenağa Mahallesinden Yusuf kızı Şahande Sakmak'ın ölüm cezasının 30 yıl ağır hapse çevrilmesi hakkında** 607

Karar No: 1615 21/06/1948.....607

Genel tablo: 1948 613

1948 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Emirdağ'ın Arslanlı Köyünden Şükrü oğlu Ali Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1585 **16/01/1948**

39 uncu Piyade Alayı 2 nci Tabur 8 inci Bölükten Haydar Tetik Çavuşu ve Hüseyin Çetin Onbaşıyı ve Gurgi Kısa'yı öldürmekten suçlu aynı alay ve aynı bölükten Emirdağ'ın Arslanlı Köyünden Şükrü oğlu 1337 doğumlu **Ali Çelik** Çavuşun ölüm cezasına çarptırılması hakkında 57 nci Tümen Komutanlığı Askeri Mahkemesinden verilen ve Askeri Yargıtay İkinci Ceza Dairesinden çıkan 3 Ekim 1946 tarih ve 2981 esas, 3986 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 23/01/1948, s.6813; Sicilli Kavanini, C.29, 1948, sf:411)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1585 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 15 ay, 13 gün süre geçmiştir.

*- 1585 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 12/01/1948 tarih ve Esas No. 3/30, Karar No. 11 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

"taşımakta olduğu miri otomatik takarof tabancasıyla Haydar Tetik Çavuş ile Gurgu Kısa'yı kasten ve Hüseyin Çetin Onbaşıyı da dikkatsizlikle öldürme" suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. İmzalar bölümünde "Komisyon kararına ayrışığız" notu vardır; ancak bunun hangi milletvekillerine ait olduğu çok net anlaşılamamaktadır. Bu notun üzerinde toplam 6 üyenin adları yer almaktadır. Bunların tümünün muhalif kalıp kalmadığı net değildir. Rapor metninde de, muhalif üyeler ismen belirtilmemiştir. Ayrıca, rapora ekli bir muhalefet şerhi de bulunmamaktadır.

- Eklemek gerekir ki, muhalefet şerhi bulunmadığı gibi, aşağıda referansı verilen ve bu raporun görüşüldüğü Meclis oturumunda, rapora muhalif kalan üyeler de dahil hiçbir milletvekili söz alarak görüş açıklamadığı için, muhalif oyun gerekçesi anlaşılamamaktadır. Daha da dikkate değer husus, oturum sırasında, rapora muhalif kalan üyelerin kendi muhalefetlerine sahip çıkmamış oldukları gerçeğidir. Muhalif üyelerin suskun kalmasının şaşırtıcılığı bir yana, oturumda hazır bulunan diğer milletvekillerinden hiçbirinin de, böyle bir muhalefetin varlığı nedeniyle bu hususu merak ederek en azından açıklama isteme şeklinde gündeme getirmemiş olmaları dikkati çeken bir durumdur.

*- Komisyonun 12/01/1948 tarihli raporu **Meclisin 16/01/1948 tarihli 31. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Baş-*

kan vekili Raif Karadeniz'in Başkanlığında açılmış ve 16.50'de kapanmıştır. Yaklaşık iki saat süren bu oturumda, Divanın iki sunuşu ile altı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 3 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 9, Toplantı 2, 12 Ocak 1948 tarihli yirmi dokuzuncu Birleşimden 30 Ocak 1948 tarihli otuz altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:43 ve zaptın sonuna ekli 58 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

2. Kocaeli'nin Akmeşe Bucağına bağlı Kızılcıklı Köyünden Beytullahoğlu Salih Baştürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1588 **23/01/1948**

Osman Ağırkaya'yı öldürmekten suçlu, Kocaeli'nin Kızılcıklı Köyünden Beytullah oğlu 1328 doğumlu **Salih Baştürk**'ün ölüm cezasına çarptırıldığı hakkında Kocaeli Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 31/12/1946 tarih ve 2765 esas, 2931 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir,

(RG, 03/02/1948, s.6822; Sicilli Kavanini, C.29, 1948, sf:413)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1588 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 13 ay ve 10 gün süre geçmiştir.

- 1588 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 20/01/1948 tarih ve Esas No. 3/141, Karar No. 18 sayılı Raporuna göre****, mahkum, "Osman Ağırkaya'yı taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 20/01/1948 tarihli raporu ***Meclisin 23/01/1948 tarihli 34. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Cevdet Kerim İncedayı'nın Başkanlığında açılmış ve 18.15'de kapanmıştır. Üç saat 15 dakika süren bu oturumda, Divanın iki sunuşu ile dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 9, Toplantı 2, 12 Ocak 1948 tarihli yirmi dokuzuncu Birleşimden 30 Ocak 1948 tarihli otuz altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:86 ve zaptın sonuna ekli 64 Sıra sayılı Basmayazı.)***

3. Bandırma'nın Sığırcı Köyünde kayıtlı bulunan ve İstanbul Sultanahmet -Akbıyık- Koyuncu Sokak 24/26 numaralı evde oturan Özdemiroğlu Ali Özdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No. 1602 **30/04/1948**

Hacı Ali Ümitlen'i öldürmekten suçlu, Bandırma'nın Sığırcı Köyünde kayıtlı bulunan ve İstanbul Sultanahmet -Akbıyık- Koyuncu Sokak 24/26 numaralı evde oturan Özdemiroğlu 1328 doğumlu **Ali Özdemir**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 12/7/1947 tarih ve 2422 esas, 1918 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 07/05/1948, s.6900; Sicilli Kavanini, C.29, 1948, sf:420)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1602 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 9 ay, 18 gün süre geçmiştir.

*- 1602 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 22/04/1948 tarih ve Esas No. 3/182, Karar No. 28 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

"Hacı Ali Ümitlen'i para ve eşyasını almak için öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 22/04/1948 tarihli raporu **Meclisin 30/04/1948 tarihli 53. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Raif Karadeniz'in Başkanlığında açılmış ve 18.15'de kapanmıştır. Üç saat 15 dakika süren bu oturumda, dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 11, Toplantı 2, 12 Nisan 1948 tarihli kırk altıncı Birleşimden 31 Mayıs 1948 tarihli altmış beşinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:227 ve zaptın sonuna ekli 114 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

4. Kütahya'nın Aslıhanlar Köyünden Mehmet oğlu Süleyman Karakaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1603 **30/04/1948**

Ali Filiz'i öldürmekten suçlu Kütahya'nın Aslıhanlar Köyünden Mehmet oğlu 1328 doğumlu **Süleyman Karakaya**'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kütahya Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Ceza Genel kurulundan çıkan 3/11/1947 tarih ve 41 esas, 40 karar sayılı ilam ile onan-

mış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 07/05/1948, s.6900; Sicilli Kavanini, C.29, 1948, sf:421)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1603 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 5 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- 1603 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 22/04/1948 tarih ve Esas No. 3/220, Karar No. 27 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

"Gülsüm Filiz'i kaçırmak suçunu işlemek için kocası Ali Filiz'i öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 22/04/1948 tarihli raporu ***Meclisin 30/04/1948 tarihli 53. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Raif Karadeniz'in Başkanlığında açılmış ve 18.15'de kapanmıştır. Üç saat 15 dakika süren bu oturumda, dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 11, Toplantı 2, 12 Nisan 1948 tarihli kırk altıncı Birleşimden 31 Mayıs 1948 tarihli altmış beşinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:227 ve zaptın sonuna ekli 115 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

5. Vakfıkebir İlçesinin Ağır Köyünden Hacı Ahmet oğlu Mehmet Akbulut ve Melikşe Köyünden Mustafa oğlu Yusuf Bahadır'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1608 **07/06/1948**

Ahmet Saruhan'ı öldürmekten suçlu, Vakfıkebir İlçesinin Ağır Köyünden Hacı Ahmet oğlu 1329 doğumlu **Mehmet Akbulut** ve yine Vakfıkebir İlçesinin Melikşe Köyünden Mustafa oğlu 1330 doğumlu **Yusuf Bahadır**'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Trabzon Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 6/12/1947 tarih ve 3333 esas, 2816 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 15/06/1948, s.6932; Sicilli Kavanini, C.29, 1948, sf:423)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1608 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 6 ay süre geçmiştir.

- 1608 sayılı Karar, bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkindir. Bu niteliği ile 1948 yılı infaz kararları arasında tek örnektir.

- 1608 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 01/06/1948 tarih ve Esas No. 3/228, Karar No. 34 sayılı Raporuna göre****, adı geçen iki mahkum,*

"Ahmet Saruhan'ı para ve eşyasına tamaan öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 01/06/1948 tarihli raporu ***Meclisin 07/06/1948 tarihli 68. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Raif Karadeniz'in Başkanlığında açılmış ve 19.50'de kapanmıştır. Beş saat kadar süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu, bir seçimler, altı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 12, Toplantı 2, 2 Haziran 1948 tarihli altmış altıncı Birleşimden 9 Temmuz 1948 tarihli seksen altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:132 ve zaptın sonuna ekli 150 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

6. Rize'nin Pazar İlçesi Zigamisüfla Köyünden Osman oğlu Sadık Kutan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1613 **16/06/1948**

Mikdat Bozkan ve Hatice Bozkan ve kızları Hatice Bozkan'ı öldürmekten suçlu, Pazar İlçesinin Zigamisüfla Köyünden Osman oğlu 1320 doğumlu **Sadık Kutan**'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Rize Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 5/11/1947 tarih ve 3071 esas, 2488 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 22/06/1948, s.6938; Sicilli Kavanini, C.29, 1948, sf:429)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1613 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki mahkeme kararının kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 7 ay, 11 gün süre geçmiştir.

- 1613 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 12/06/1948 tarih ve Esas No. 3/240, Karar No. 37 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

"bir müddet evvel münasebet tesis ettiği ve aralarındaki geçimsizlik sebebiyle kaçıp babasının evine giden Ayşe'yi zorla kaçırmaya vaki teşebbüsünü önlemeye çalışan babası Mikdat ve annesi Hatice ve kız kardeşi Hatice'yi aynı zamanda ve aynı maksatla öldürme" suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 12/06/1948 tarihli raporu ***Meclisin 16/06/1948 tarihli 72. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Cevdet Kerim İncedayı'nın Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 12, Toplantı 2, 2 Haziran 1948 tarihli altmış altıncı Birleşimden 9 Temmuz 1948 tarihli seksen altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:217 ve zaptın sonuna ekli 166 Sıra sayılı Basmayazı.)***

**** Erzurum'un Yeğenağa Mahallesinden Yusuf kızı Şahande Sakmak'ın ölüm cezasının 30 yıl ağır hapse çevrilmesi hakkında**

Karar No: 1615 **21/06/1948**

Meryem'i öldürmekten suçlu, Erzurum'un Yeğenağa Mahallesinden Yusuf kızı 1320 doğumlu **Şahende Sakmak**'ın ölüm cezasma çarptırılması hakkında Kars Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 25/11/1947 tarih ve 256 esas, 331 karar sayılı ilam ile onanmış olan ölüm cezasının, 30 yıl ağır hapse çevrilmesine karar verilmiştir.

(RG, 26/06/1948, s.6942; Sicilli Kavanini, C.29, 1948, sf:433)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1615 sayılı Kararı, ölüm cezasının hapis cezasına dönüştürüldüğü seyrek örneklerden biridir. 1940-1949 döneminde idam cezasını hapis cezasına dönüştüren benzeri nitelikli diğer kararlar için bkz., 1942 tarih ve 1278 sayılı, 1943 tarih ve 1338 sayılı, 1944 tarih ve 1394 sayılı ve 1947 tarih ve 1527 sayılı Kararlar.

- Mahkumun kadın olmasına dikkat çekmek gerekir. Ölüm cezasının hapse çevrilmesinde mahkumun cinsiyetinin bir etken olduğunu gösteren belirtiler bulunmaktadır. Bunun için, aşağıda referansı ve açıklamaları verilen, bu raporun görüşüldüğü Meclisin 21/06/1948 tarihli Birleşimindeki tartışmalara bkz.

- Mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi tarihi ile cezasının 30 yıl ağır hapse çevrilmesine karar verilmesi tarihi arasında 6 ay, 26 gün süre geçmiştir.

- 1615 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 15/06/1948 tarih ve Esas No. 3/218, Karar No. 39 sayılı Raporuna göre****, mahkum, "Meryem'i parasına tamaan boğmak suretiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Komisyon infaz yönündeki kararı oy çoğunluğu ile almıştır. Raporun imzalar bölümünde, muhalefete ilişkin özü ayrı iki ayrı not vardır. Bunların birincisinde "Şeriki hakkında yargılamanın devam etmesi yüzünden hükmün derhal infazında büyük mahzurlar görmekte olduğumuzdan muhalifiz" denilmektedir. Anlaşılabildiği kadarıyla bu muhalif oy kaydını A. Konuk (Bursa), Dr. F. Ecevit (Kastamonu) ve Dr. S. A. Dilemre (Rize) koymuştur. İkinci not "Suç ortağı hakkındaki dosya ile birlikte tetkiki lazım geleceği reyindeyim" şeklindedir. Bunun altındaki imza S. A. Feyzioğlu'na (Kayseri) aittir. Bu verilere göre, Komisyon 4'e karşı 11 oyla infaza karar vermiştir. Rapora ekli ayrı bir muhalefet şerhi metni yoktur. Herhalde, muhalefet gerekçesini gösterebilmek bakımından, imza altındaki muhalefet notu yeterli görülmüştür.

- Komisyonun 15/06/1948 tarihli raporu ***Meclisin 21/06/1948 tarihli 74. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Raif Karadeniz'in Başkanlığında açılmış ve 18.20'de kapanmıştır. Üç saat yirmi dakika süren bu oturumda, Divanın üç sunuşu, bir seçim ve beş soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuştur. Bunun üzerine söz alan milletvekilleri çıkmıştır.*

- Aydın milletvekili Mitat Aydın- *"Gündemimizin bu maddesini mütalaa ederken gözümün önünde iki büyük tablo tecessüm etti. Biri Türk Adliyesinin kılı kırk yararcasına ve bir tesire kapılmadan vermiş olduğu ulvi bir karar, idam kararı. Diğeri de,* ***Erzurum'un Yeğenağa mahallesinde oturan şimdi ismini bile bilmediğim bir Türk kadını, Erzurumlu bir kadın. Yani arkadaşlar, bundan yetmiş sene evvel düşman askerleri memleketimizi işgal edip Erzurum'un önlerine geldiği ve Erzurum'un en büyük kalesi büyük bir şahin yuvası düşmüş ve düşman sonra, bayrağımızı indirmiştir. Fakat bunu gören Erzurum kadınları, asil ve içten duyulan milli hisle ellerine geçirdikleri kazma, kürek, silah ve hatta ile ve başlıklarını kendilerine siper ittihaz ederek hatta erkeklerin yapamadığı işi, kadınlar yapmış düşmana hücum ediyor. Ve kafir düşmanı kovup temiz elleriyle Türk bayrağını yine kaleye dikiyorlar. Arkadaşlar, bugün idama mahkum olan kadın, işte bu kahraman kadınlar neslinin bir mensubudur. Arkadaşlar; ben bu meselede biraz heyecana kapıldım. Şüphesiz Yüksek Meclis af hakkına sahiptir. Ancak böyle bir şey talep edecek değilim. Bu asılma kararı karşısında Türk milleti büyük bir teessüre düşebilir. Ben sadece, bu kadın hakkındaki idam kararının 30 sene ağır hapse tahvilini rica edeceğim. Ta ki bu kadın zindanında yattıkça içi yaptığı suçun acısı ve vicdan azabıyla sızlasın ve yaşadığı müddetçe Büyük millet Meclisinin şefkatinden hayatta kaldıkça Türk milletine dua etsin.*** *Bir takrir veriyorum. Kabulünü dilerim."*

- Başkan- *Aydın'ın verdiği ve cezanın 30 yıl hapse tahvilini isteyen önergeyi okutmuştur.*

- ***Kırşehir milletvekili ve Adalet Komisyonu sözcüsü Sahir Kurutluoğlu-*** *"Mitat Aydın arkadaşımızın bahis buyurdukları şehamet ve şecaat, bütün Türk milletinin kalbinde yaşayan bir hakikattir.* ***Ama hadisenin faili ve suçlusu olan kadının bu şehamet ve şecaatle hiçbir irtibat ve münasebetini göremiyoruz. Kendisi Kars'ta bir umumhanede çalışan genel bir kadındır.*** *Randevucu Meryem'le bir evde oturduğundan dolayı dostluk tesis ettiği Eyüp Korkmaz ismindeki metresiyle beraber yaşarken, eski randevucu Meryem bu kadının evine gidiyor, kendisine 800 lira parası olduğunu ittiraf ediyor ve eşyasının bir kısmını Şahande'nin evine bırakıyor. Bu sırada Şahende metresi olan Eyüp Korkmaz'la beraber, bahçede otururlarken arkasından boğazına ilmik geçirerek boğuyorlar. Bu suretle kadının parasını alıyorlar. En nihayet Mitat arkadaşımız insani hislere dayanıyor, hürmet ederim. Ama,* ***hadisenin olduğu ve kadının geçmişteki ve suç işlediği zamandaki ruhi haleti, mazisi ve fiili şecaat ve şenaati, öyle zannediyorum ki, Büyük Meclisin lütuf ve atıfetine mazhar olacak bir mahiyet arz etmemektedir. Takdir yüksek heyetinizindir."*** *Ahmet Sevengil (Tokat)- "Yaşı kaçtır?", Kurutluoğlu- "42 yaşındadır"; Sevengil- "Milli mücadelede hizmeti falan?", Kurutluoğlu- "Yoktur".*

- ***Aydın- "Efendim, ben bu kadının ne yaptığım, ne olduğunu bilmiyorum, esbabı mucibesini bile okumadım. Yalnız benim ruhuma tesir eden, bir kadının, memlekette büyük hizmetler yapmış kadınlara karşı, bir hürmet olarak kendisine verilen bu idam cezasının 30 sene hapse çevrilmesini istemekten ibarettir. Arkadaşım bu kadının günahı olduğunu söyledi, ben bilmiyorum. Milli mücadelede bin bir günahı olan kadınların bu gibi hislerle affedildiği vakidir. Ben bu kadının şahsı üzerinde durmuyorum, fakat bir Erzurumlu kadın olması itibariyle cezanın ağır cezaya tahvilini dilerim".***

- ***Bursa milletvekili Abdürrahman Konuk-*** *Konuşmacı şu hususa işaret etmiştir. Şahende'nin* ***"şeriki hakkında Yargıtay, mahalli mahkemenin verdiği kararın doğru olmadığına ve Ceza Kanununun 64 üncü maddesi dolayısıyla hemfiil vaziyetinde görerek şeriki hakkında yeniden muhakeme yapılmasına karar vermiştir. Bu itibarla kadın hakkındaki infaz yapıldığı takdirde şeriki hakkında aynı dosya, aynı dava, aynı muhakeme mahallinde yapılacaktır. Tetkikat sırasında bir iadeyi muhakeme sebebi doğduğu takdirde kadının yeniden muhakemesi cereyan ederse, kadın yoktur. Mahkeme, şeriki hakkında karar verirken yahut şeriki hakkında muhakeme yaparken bu kadının herhangi bir suretle bir malumatına bir ihtiyaç duysa, kadın yoktur. Bu itibarla bendeniz bu kadın hakkındaki idam cezasının derhal infazında acele edilmiş olacağı kanaatindeyim. Bunun bir müddet ve şeriki hakkındaki davanın kesinleşmesine kadar bırakılmasında ihtiyat vardır. Ve bunu böyle yapmak lazım gelir. Aksi takdirde mahkeme Azraile istinabe mi yazacaktır?"***

- ***Kurutluoğlu-*** *Komisyon sözcüsü, Yargıtay'ın, Şahande'nin ölüm cezasını onarken, suç ortağı Eyüp Korkmaz hakkındaki hükmü, Eyüp'ün suça hemfiil olmasından ötürü onun da idam cezasına çarptırılması gerekirdi gerekçesiyle bozduğunu açıklamıştır. Ardından, Konuk'un ileri sürdüğü, Şahande hakkındaki ilamın infazını tehir edelim görüşünün Anayasa (md.54) dolayısıyla mümkün olmadığını, çünkü Meclisin ilam hükümlerini değiştiremeyeceğini, başkalayamayacağını, geciktiremeyeceğini ve yerine getirilmesini engelleyemeyeceğini söylemiştir. Şahande hakkındaki dosyanın gelmesinin sebebinin Anayasa (md.26) olduğunu belirten Kurutluoğlu, bu maddenin hükmün infazını veya cezanın tebdilini, tağyirini ya da affını düzenlediğini, ama Meclisin bir diğer şık olarak cezanın tehiri yönünde karar verme yetkisi bulunmadığını ifade etmiştir. Sözcü ayrıca, eğer böyle bir karar verilirse bunun, olumsuz bir örnek oluşturacağını, cezaevinde başkaca suçları işlemeye teşvik edeceğini, onun için cezanın tehirine kanunun cevaz vermediğini belirtmiştir.*

- ***Seyhan milletvekili Sinan Tekelioğlu-*** *Şahande hakkındaki infaz kararının tehir edilmesi gerektiğini; bunun mahkeme kararını bozma anlamına gelmediğini; suç ortağının muhakemesi sırasında ifadesine başvurmak gerekirse mahkum idam edildiği takdirde bilgi alacak kimse kalmayacağını söylemiştir.*

- ***Elazığ milletvekili Fahri Karakaya-*** *Komisyon Sözcüsü Kurutluoğlu'nu eleştirerek,* ***"arkadaşım Komisyon namına bu işin mütalaasını yaparken zayıf bir noktaya temas etti. Ben bunu doğrusu hoş görmedim. Kendisi, bu kadının genel bir evde bulunduğundan bahsetti ve adeta Yüksek Meclisin hissiyatını bunun aleyhine tahrik eder gibi bir mana yarattı, bendeniz böyle sezdim. Kadının yaşını bilmiyorum, belki geçen Birinci Cihan Harbinin felaketzedelerindendir. (40 yaşında imiş sesleri). Şu halde o sıralarda 7 yaşında bir felaketzede imiş, sokaklarda kalmış. Şurada burada kalmış. Biz böylelerini çok gördük, bir çok facialara şahit olduk, bizim muhitimizde hicret vaki oldu, bu muhaceret ahlaki tereddiler yarattı. Onun için bu cihetin lehine olarak istimal edilmesi gerekirdi"*** *demiştir. Ayrıca, Anayasa (md.54) uyarınca, hükmün tehirinin mümkün olamayacağını belirterek,* ***"Bu itibarla makul tarafı, teklif sahibi arkadaşımın da işaret ettiği gibi, yüksek vicdanlarınıza sığınarak bu cezanın 30 seneye indirilmesi suretiyle adaletin tam tecellisine hizmet etmiş olacağız zannındayım"*** *demiştir.*

- ***Konya milletvekili Hulki Karagülle-*** *Bu dosyada müşterek işlenen bir suç bulunduğunu, ilamın tecezzi edilemeyeceğini belirterek,* ***"birisi hakkında noksan tahkikat görülmüş yahut da birisi hakkında tasdik yapılmışsa bunu adalet mercileri infaza sevk etmemeli idi. Ötekinin de neticesi alınsın ve gelsin, ondan sonra müştereken sevk etmeli"***

demiştir. Bu dosyayı "diğerine intizar etmek benim kanaatimce hükümranlık hakkımızın layikiyle ifa edilebilmesi için bir nevi tahkikatı beklemektir. Bu itibarla, Anayasanın 54 üncü maddesi hükmünün ihlal edildiği mütalaasında değilim" diyerek Konuk'un tehir görüşünü şayanı tercih olarak mütalaa ettiğini söylemiştir.

*- **Konuk- "...Bundan on sene evveline kadar Adalet Bakanlığı şerikler hakkındaki hükümlerin katileşmesine kadar verilmiş olan idam cezasına ait dosyaları Büyük Millet Meclisine göndermezdi, diğeri hakkında davayı gördürür, kesinleştirir ve ondan sonra idam hakkındaki dosyayı Meclise gönderirdi. Bu, şimdi yapılmamaktadır."** Yapılması gerekenin, aslında tehir de değil, diğer suç ortağı hakkında da verilecek kararla beraber bu dosyanın incelenmesi keyfiyeti olduğunu söyleyen konuşmacı, **"Ödeyemeyeceğimiz bir şey hakkında teenni göstermemiz lazımdır. Can ödenmez, ödenmesi imkanı olmayan bir şeydir. Bu karar alınırken teenni göstermemiz lazımdır"** demiştir.*

*- **Afyonkarahisar milletvekili Hazım Bozca-** İnfazın tehirinin Anayasa (md.54) karşısında mümkün olmadığını, Yargıtay'ın bozma gerekçesi ışığında suç ortağı Eyüp hakkında verilecek hükmün de maalesef ölüm cezasından ibaret olduğunu belirterek, "Şimdi sorarım, Şahande hakkındaki bu cezanın tehirine ne mana kalır?" demiştir. İki hususa daha işaret etmiştir. Birincisi Yargıtay'ın yeni uygulamasına ilişkindir: **"Yargıtay evvelce şerik hakkındaki hükmü herhangi bir suretle bozduğunda diğeri hakkında verilen ölüm cezasını tetkik etmez. Ancak her ikisi hakkındaki hükmü tasdik ettikten sonradır ki, ölüm cezasına ait dosyayı Meclise sevk edebilirdi. Ama şimdi Yargıtay, cezaevinin inzibat ve asayişinin idamesi gibi mühim idari zaruret karşısında bu yoldan vazgeçmiş ve prensip olarak ölüm cezasını tasdik edip dosyayı Meclise sevk edegelmiştir. Burada da usul ve kanuna uygun bulduğu Şahande hakkındaki ölüm cezasını tasdik etmiştir, dosya da böylece önümüze gelmiştir. Binaenaleyh, bu cezayı geciktirmekte bir fayda ve mana yoktur."** Değindiği ikinci husus cezanın tebdili meselesine ilişkindir: **"Çok nazik bir mesele. Cezanın tebdili salahiyetimiz dahilindedir. Ama, unutmayalım ki, şeriki cürmü vardır. Bozma ilamına göre mahalli mahkemenin nakza uyması halinde şeriki hakkında verilecek karar da ölüm cezası olacaktır. Bu takdirde huzurunuza gelen iki failden birisi hakkında tasdik ve infaz, diğeri hakkında 30 seneye tebdil gibi bir acayiplikle karşı karşıya kalacağız. O da ne dereceye kadar mümkündür. Takdirinize bırakırım. (Kafi kafi sesleri) (Reye reye sesleri)."***

*- **Muğla milletvekili Necati Erdem-** Anayasa (md.26) ve (md.54) arasında bir çelişki olmadığını, Meclisin hakka hükümranisini kullanarak ve mahkeme kararının eğriliğine, doğruluğuna hiç tearuz etmeyerek cezayı affede-*

bileceğini, tenzil edebileceğini söylemiştir. Şerikin yargılanması sırasında yeni deliller çıkabileceğini, hadisede tahkikatın derdest bulunduğunu, iadei muhakeme yolunun açılmasının kuvvetli ihtimal olduğunu söyledikten sonra, "Benim düşünceme göre iadei muhakeme yolu açılmamalıdır. Telafisi gayri kabil zarar vardır ama Anayasanın 54 üncü maddesi diyor ki, mahkemenin kararı tehir edilemez" demiştir. Konuşmasını şöyle bağlamıştır: "Büyük Millet Meclisinin hakkı hükümranisini kullanarak cezayı affeder, tenzil eder. Cezayı değiştirirse hüsnü niyete dayanarak bir cezayı tehir edemiz mi? (Elbette eder sesleri) Kıyas edemez miyiz? Elbette bu bizim hakkımızdır. Binaenaleyh 54 üncü maddede de endişe edecek bir hal yoktur. (Bravo sesleri, alkışlar)"

*- **Başkan-** İki önerge bulunduğunu söylemiştir. Birincisi Konuk'un tehire ilişkin önergesi. Başkan, önerge kabul edilirse, dosyanın Komisyona gideceğini söylemiştir. Komisyon sözcüsü ise, tehir kararı verilirse, dosyanın Komisyonda bekletilemeyeceğini, diğer şerik hakkındaki yargılama nedeniyle mahalli mahkemeye iade edilmesi mecburiyeti olduğunu söylemiştir. Başkan, tehir önergesi sahibinin önergesini geri aldığını duyurmuştur. Geriye bir tek Aydın'ın, cezanın 30 yıl hapse çevrilmesine ilişkin önergesi kalmıştır. Önerge yeniden okutulmuştur. Oylama sonucunda önerge kabul edilmiştir.*

Bkz, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 12, Toplantı 2, 2 Haziran 1948 tarihli altmış altıncı Birleşimden 9 Temmuz 1948 tarihli seksen altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1948, sf:296-302 ve zaptın sonuna ekli 168 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1948

Toplam infaz kararı sayısı	6 (İlk Karar No.1585; son Karar No.1613)		
Toplam mahkum sayısı	7		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.58		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No.1608 (2 mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	1585	15 ay, 13 gün	
	1588	13 ay, 10 gün	
	1602	9 ay, 18 gün	
	1603	5 ay, 27 gün	
	1608	6 ay	
	1613	7 ay, 11 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1585	1337 (1921)	27
	1588	1328 (1912)	36
	1602	1328 (1912)	36
	1603	1328 (1912)	36
	1608	1. mahkum: 1329 (1913) 2. mahkum: 1330 (1914)	1. mahkum: 35 2. mahkum: 34
	1613	1320 (1904)	44
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.1585 - 27 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No.1613 - 44 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	35.4		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	57. *Tümen Komutanlığı Askeri Mahkemesi*; Kocaeli; İstanbul (2 nolu); Kütahya; Trabzon; Rize		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 6 ; Nahiye/ilçe/il: 1		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No.1615, (30 yıl ağır hapis cezasına çevrilme); **mahkumun cinsiyeti:** kadın; **doğum tarihi:** 1320 (1904); **cezası hapse çevrildiğinde yaşı:** 44; **mahkumun kökeni:** şehir; **hüküm veren mahkeme:** Kars Ağır Ceza Mahkemesi; **idam hükmünde ve onama ilamında oylar:** Karar metninde de, Komisyon raporunda da, bu konuda bilgi yer almıyor; ancak Meclisin 21/06/1948 tarihli 74. Birleşiminde yapılan görüşmede Komisyon Sözcüsünün açıklamasına göre, birinci yargılamada verilen hükmü Yargı-		

Tablo 1948'in devamı

	tay suçun vasfı noktasından bozmuş; mahalli mahkeme bozmaya uyarak mahkum için başka bentten tekrar ölüm cezasına ve şeriki (Eyüp Korkmaz) için hapis cezasına hükmetmiştir. İkinci hüküm, Yargıtay'ca, ölüm cezası mahkumu için onanmış, şeriki için ise, onun hakkında da ölüm cezasına hükmetmek gerekir gerekçesiyle bozulmuştur Hükmün ve ilamların oybirliği ile mi, oyçokluğu ile mi alındığı bilgisi yoktur; **mahkum hakkındaki hükmün onanma tarihi:** Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 25/11/1947 tarih ve 256 esas, 331 karar sayılı ilamı; **cezanın kesinleşmesi tarihi ile hapse çevrilme kararı verilmesi tarihi arasındaki bekleme süresi:** 6 ay, 26 gün; **Adalet Komisyonu raporundaki istenç:** Komisyonun 15/06/1948 tarih ve Esas No. 3/218, Karar No. 39 sayılı Raporuna göre, ölüm cezasının infazı yönünde, 4'e karşı 11 oy ve oy çokluğu ile karar almıştır; **raporda infaz aleyhinde muhalefet şerhi var mı?:** var, rapora ayrıca ekli değil, sadece raporun imzalar bölümünde, ilgili imzanın altında kısa not düşülmüş; **Mecliste mazbatanın görüşülmesinde tartışma olmuş mu?:** olmuş; **muhalefet şerhinde ve Meclisteki görüşmede cezanın tahvili için ileri sürülen temel gerekçe:** Rapordaki muhalif oyların cezanın tahvili için dayandıkları gerekçeler şöyledir. Birincisinde *"Şerikî hakkında yargılamanın devam etmesi yüzünden hükmün derhal infazında büyük mahzurlar görmekte olduğumuzdan muhalifiz"* denilmektedir, (üç üye: A. Konuk -Bursa-, Dr. F. Ecevit -Kastamonu- ve Dr. S. A. Dilemre -Rize-). İkincisinde, *"Suç ortağı hakkındaki dosya ile birlikte tetkiki lazım geleceği reyindeyim"* (bir üye: S. A. Feyzioğlu -Kayseri-) şeklindedir. Meclisin 21/06/1948 tarihli 74. Birleşiminin Birinci Oturumundaki görüşmede ileri sürülen argümanlar: 1) şeriki hakkında yargılama sürdüğü için infaz sakıncalı, (Abdürrahman Konuk -Bursa-, Hulki Karagülle -Konya-), 2) mahkumun sadece kadın olmasına hürmeten ceza tahvil edilsin, (Mitat Aydın -Aydın-); 3) (karşı görüş: mahkum Genelevde çalışan bir kadın olduğu için cezasının tahviline mazhar değil/Encümen sözcüsü, Kurutluoğlu), buna cevaben, mahkumun böyle bir geçmişinin olması cezasının tahvili için daha da geçerli bir sebep ve mahkuma ilişkin bu tür açıklamalar Meclis istencini yönlendirmek bakımından yakışıksızdır, (Fahri Karakaya -Elazığ-).

1949 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 616

1. Muş'un Bağlumelik Köyünden olup Ahino Köyünde oturan Hasso oğlu Nezir Toplu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında 616

Karar No: 1633 13/01/1949 616

2. Koçarlı Bucağına bağlı Çallısağır Köyünden Ali oğlu Mehmet Sökeli'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 617

Karar No: 1635 31/01/1949 617

3. Adana'nın Sofubahçe Mahallesinden Memo oğlu Ali Kaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 617

Karar No: 1644 20/04/1949 617

4. Bitlis'in İnönü Mahallesinde kayıtlı Mehmet oğlu Abdülaziz Karayıl* ile Bursa'nın Yenişehir İlçesi Kurtuluş Mahallesinde kayıtlı Ali oğlu Şevket Ödemiş'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 618

Karar No: 1656 25/11/1949 618

***** Mardin Savurkapı Mahellesinden Mehmet Hamdi kızı Hadra Güngör'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/412)** 620

5. Lapseki'nin Karaömerler Köyünden Raşit oğlu Ahmet Gür'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 623

Karar No: 1657 28/11/1949 623

6. Serik İlçesinin Üçtepe Köyünden Mehmet oğlu Mahmut Küçükkurd'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında 624

Karar No: 1678 23/12/1949 624

Genel tablo: 1949 625

1949 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Muş'un Bağlumelik Köyünden olup Ahino Köyünde oturan Hasso oğlu Nezir Toplu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1633 **13/01/1949**

Muş'un Akçan Köyünden Mehmet oğlu Hüseyin Akgün'ü öldürmekten suçlu, Muş'un Bağlumelik Köyünden olup Ahino Köyünde oturan Hasso oğlu 1320 doğumlu **Nezir Toplu**'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında Muş Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Beşinci Ceza Dairesinden çıkan 21/10/1948 tarih ve 1609 esas, 2510 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 19/01/1949, s.7109; *Sicilli Kavanini, C.30, 1949, sf:827)*

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1633 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 2 ay ve 23 gün geçmiştir.

*- 1633 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 08/01/1949 tarih ve Esas No. 3/279, Karar No. 19 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

"Hüseyin Akgün'ü işlediği gasp suçunun delil ve emarelerini yok etmek maksadıyla öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 08/01/1949 tarihli raporu **Meclisin 13/01/1949 tarihli 31. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Raif Karadeniz'in Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. İki buçuk saat süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında, biri infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 15, Toplantı 3, 3 Ocak 1949 tarihli yirmi altıncı Birleşimden 31 Ocak 1949 tarihli otuz dokuzuncu Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1949, sf:76 ve zaptın sonuna ekli 81 Sıra sayılı Basmayazı.)***

2. Koçarlı Bucağına bağlı Çallısağır Köyünden Ali oğlu Mehmet Sökeli'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1635 **31/01/1949**

Feride Yürük ile Mehmet Ali Ediz'i öldürmekten suçlu, Koçarlı Bucağına bağlı Çallısağır Köyünden Ali oğlu 1325 doğumlu **Mehmet Sökeli**'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Aydın Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 17/11/1948 tarih ve 2129 esas, 2008 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 09/02/1949, s.7127; *Sicilli Kavanini, C.30, 1949, sf:828)*

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1635 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 2 ay, 14 gün süre geçmiştir.

- 1635 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 26/01/1949 tarih ve Esas No. 3/305, Karar No. 26 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

"Feride Yürük ile Mehmet Ali Ediz'i ayrı ayrı kurşunlar ile ve fakat aynı sebepler altında ve aynı zamanda yaralayıp öldürme" suçundan TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 26/01/1949 tarihli raporu ***Meclisin 31/01/1949 tarihli 39. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Raif Karadeniz'in Başkanlığında açılmış ve 15.45'de kapanmıştır. 45 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, biri infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 15, Toplantı 3, 3 Ocak 1949 tarihli yirmi altıncı Birleşimden 31 Ocak 1949 tarihli otuz dokuzuncu Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1949, sf:303 ve zaptın sonuna ekli 91 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

3. Adana'nın Sofubahçe Mahallesinden Memo oğlu Ali Kaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1644 **20/04/1949**

Bağ Bekçisi Osman Arabacı'yı öldürmekten suçlu Adana'nın Sofubahçe Mahallesinden Memo oğlu 1330 doğumlu **Ali Kaya**'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Seyhan Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Ceza Genel Kurulundan çıkan 31/05/1948 tarih ve 1/45/4 esas, 9471 karar sa-

yılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 26/04/1949, s.7191; *Sicilli Kavanini, C.30, 1949, sf:834)*

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1644 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 10 ay, 19 gün geçmiştir.

- 1644 sayılı Karara ilişkin Adalet Komisyonunun 14/04/1949 tarih ve Esas No. 3/265, Karar No. 38 sayılı Raporuna göre, mahkum,

"işlediği suçu gizlemek, delil ve emarelerini ortadan kaldırmak ve suçtan hasıl olacak menfaatini elde etmek maksadıyla bağ bekçisi Osman Arabacı'yı öldürme" suçundan TCK (md.450/8 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 14/04/1949 tarihli raporu ***Meclisin 20/04/1949 tarihli 73. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 14.40'da Başkan vekili Feridun Fikri Düşünsel'in Başkanlığında açılmış ve 17.02'de kapanmıştır. İki saat 22 dakika süren bu oturumda, Divanın bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, Başkanlığın bir sunuşunun yanı sıra, biri infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 18, Toplantı 3, 1 Nisan 1949 tarihli altmış üçüncü Birleşimden 29 Nisan 1949 tarihli yetmiş sekizinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1949, sf:500 ve zaptın sonuna ekli 174 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

4. Bitlis'in İnönü Mahallesinde kayıtlı Mehmet oğlu Abdülaziz Karayıl* ile Bursa'nın Yenişehir İlçesi Kurtuluş Mahallesinde kayıtlı Ali oğlu Şevket Ödemiş'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1656 **25/11/1949**

11 inci İstihkam Taburunun Taşağıl müfrezesi erlerinden Feridun Heparlı'yı öldürmekten suçlu 11 inci İstihkam Taburu 11 inci Bölüğünün Taşağıl müfrezesi erlerinden olup Bitlis'in İnönü Mahallesinde kayıtlı 1320 doğumlu Mehmet oğlu **Abdülaziz Karayıl** ile yine 11 inci İstihkam Taburu 11 inci Bölüğünün Taşağıl müfrezesi erlerinden olup Bursa'nın Yenişehir İlçesi Kurtuluş Mahallesinde kayıtlı 1332 doğumlu Ali oğlu **Şevket Ödemiş**'in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Bolayır 69 uncu Tümen Askeri Mahkemesinden verilen ve Askeri Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 9 Temmuz 1948 tarih ve 1251 esas, 2055 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 01/12/1949, s.7368; *Sicilli Kavanini, C.30, 1949, sf:857)*

*(Derleyenin notu: * TBMM'nin 1656 sayılı Kararının Resmi Gazetede yayınlanan metninde iki mahkumdan ilkinin soyadı "Karayıl" olarak geçmektedir. Buna karşılık, bu dosyaya ilişkin* ***09/09/1948 tarih ve 5/4 -3114, 6/3079 sayılı Başbakanlık tezkeresi (3/266)*** *ile aşağıda referansı verilen Meclis Adalet Komisyonu raporunda ve bu raporun görüşüldüğü yine referansı aşağıda verilen Meclisin 25/11/1949 tarihli Birleşimi tutanağında anılan mahkumun soyadı "Karayel" olarak geçmektedir.*

- 1656 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 16 ay, 16 gün süre geçmiştir.

- 1656 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 21/11/1949 tarih ve Esas No. 3/266, Karar No. 8 sayılı Raporuna göre****, adı geçen iki mahkum,*

"Bölük arkadaşları Feridun Heparlı'nın zorla ırzına geçtikten sonra bu suçun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak ve kendilerini cezadan kurtarmak kastıyla suda boğmak suretiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 21/11/1949 tarihli raporu ***Meclisin 25/11/1949 tarihli 9. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Cevdet Kerim İncedayı'nın başkanlığında açılmış ve 16.27'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, beş soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, biri infaza ilişkin toplam 8 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 21, Toplantı 4, 1 Kasım 1949 tarihli Birinci Birleşimden 30 Kasım 1949 tarihli on birinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1950, sf:176 ve zaptın sonuna ekli 13 Sıra sayılı Basmayazı.)***

***** Mardin Savurkapı Mahellesinden Mehmet Hamdi kızı Hadra Güngör'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/412)**

"Adalet Komisyonu raporu

TBMM 23/XI/1949

Adalet Komisyonu

Esasa No. 3/412

Karar No. 10

Yüksek Başkanlığa

Davavekili Fethi Öztürk'ü öldürmekten suçlu Mardin'in Savurkapı mahallesinden Mehmet Hamdi kızı 1318 doğumlu Hadra Güngör'ün (Feleke) ölüm cezasına çarptırıldığı hakkında Mardin Ağır Ceza Mahkemesinden verilen hükmün onanmasına dair Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 1/4/1949 tarih ve 275 esas 614 karar sayılı ilam Anayasanın 26 ncı maddesindeki işlemin yapılması için Başbakanlığın 14/VII/1949 tarih ve 5-4-2533/6-2654 sayılı tezkeresiyle birlikte Komisyonumuza havale buyurulması üzerine bu işle ilgili dava dosyasının tetkikinde: Adı geçen Hadra Güngör'ün intikam almayı, para ve eşyasını ele geçirmeyi tasmim ve tasavvur ederek ve canavarca bir şekilde Fethi Öztürk'ü öldürdüğü mahkemece sabit görülerek hareketine uyan Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 4 ve 7 nci bentleri gereğince ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır.

Komisyonumuzda yapılan görüşme sonunda suçlu Hadra Güngör'e hükmedilen ölüm cezasının yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmesinin Kamutayın yüce tasvibine sunulması bir ayrışık oya karşı oy birliği ile karar altına alınmıştır.

Yüksek Başkanlığa sunulur.

İmzalar ve

bir muhalefet kaydı: İstanbul milletvekili F.H. Demirelli (muhalifim)"

(*Derleyenin notu: Hadra Güngör'e ilişkin* ***Başbakanlık tezkeresi 14/07/1949 tarih ve Özel No. 5/4 – 2533, 6/2654 sayılıdır.*** *Burada, gerekli işlemin yapılmak üzere dosyanın BMM Başkanlığına gönderildiği yazılıdır.*

- Hadra Güngör'e ilişkin ***Adalet Komisyonunun 23/11/1949 tarih ve***

Esas No. 3/412, Karar No. 10 sayılı Raporuna göre, *mahkum, "intikam almayı, para ve eşyasını ele geçirmeyi tasmim ve tasavvur ederek ve canavarca bir şekilde Fethi Öztürk'ü öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Komisyon, infaz yönündeki kararı, İstanbul milletvekili F. H. Demirelli'nin muhalefetine karşılık oyçokluğu ile almıştır. Rapora ekli bir muhalefet şerhi metni yoktur. Bu nedenle, muhalefet gerekçesi belli değildir. Muhalif kalan Komisyon üyesi, bu raporun görüşüldüğü Meclis oturumunda ayrıca söz alıp görüş açıklamamıştır. Görüş açıklayan başka milletvekilleri olmuşsa da, bunlar dosyanın Hükümete geri verilmesi yönünde olduğundan muhalefet gerekçesi hakkında bir açıklık getirmemektedir.

- Komisyonun 23/11/1949 tarihli raporu ***Meclisin 28/11/1949 tarihli 10. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Raif Karadeniz'in Başkanlığında açılmış ve 17.23'de kapanmıştır. İki saat 23 dakika süren bu oturumda, bir and içme, Divanın üç sunuşu ve bir soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuştur.*

- Komisyon raporunun okunmasının ardından Başkan, bu dosya hakkında Başbakanlıktan gelen bir başka tezkereyi de okutmuştur. Bu yeni tezkere metni şöyledir:

"Mardin'in Savurkapı mahallesinden Mehmet Hamdi kızı Hadra Güngör'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki dosyanın geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/412, 3/453)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

15.8.1949 tarih ve 2851/6-2955 sayılı tezkereye ektir.

Adam öldürmek suçundan dolayı ölüm cezasına hükümlü Mehmet Hamdi kızı Hadra Güngör'e ait dosyanın, sanık Salih Kaya hakkında yapılmakta olan duruşma ile ilgili bulunduğundan tetkikatın tesrii ile iadesinin Mardin Ağır Ceza Mahkemesinden istenilmekte olduğuna dair Adalet Bakanlığından alınan 23/11/1949 tarih ve 257/591 sayılı tezkere örneğinin ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Ş. Günaltay"

- Oturum Başkanı- *"Bu tezkerede ölüm cezası ile ilgili olup olmadığı işi tasrih edilmemiştir. Adalet Komisyonu namına bu mazbatayı hazırlayan arkadaşın malumatları varsa izah etsinler."*

- Mardin milletvekili ve Adalet Komisuonu Sözcüsü Mehmet Kamil

Boran- *Boran, 26/08/1947 günü olayın meydana geldiğini; mahkum Hadra ile müşterek fail olan Salih Kaya'nın olayın ardından firar ettiğini, Komisyon önünde Hadra'nın dosyasının bulunduğunu belirterek,* ***"birinin cezasının infazı diğerinin duruşmasının görülmesine mani değildir...bu itibarla mazbatanın tasvibini takdirinize arz ediyorum"*** *demiştir.*

- ***Niğde milletvekili Vehbi Sarıdal, Rize milletvekili Dr. Saim Ali Dilemre, Afyonkarahisar milletvekili Kemal Özçoban ve Konya milletvekili Hulki Karagülle*** *sırasıyla söz alarak, kaçan sanık yakalandığına ve yeni bir yargılama yapılacağına göre, Hadra hakkında karar vermeden önce bu yargılamanın sonucunun beklenmesinin adalete daha uygun olacağı, çünkü bir adli hata ortaya çıkabileceği, hükmün derhal infazının gerekmediği, herkesin içinde ukte kalmaması için bu infazın birkaç ay sonra yapılmasında bir sakınca olmadığı, yeni hakikatler çıkabileceğinden dosyanın herhangi bir yanlışlığın önüne geçilebilmesi için iadesi gerektiği, dosyanın geri verilmesinin kamu hakları bakımından bir zarara yol açmayacağı ve geri vermenin bir mecburiyet olduğu yönünde görüş açıklamışlardır.*

- ***Vehbi Sarıdal****, Hadra hakkındaki ölüm cezasının suç ortağının yargılanmasının neticesine intizaren tehirini teklif eden bir önerge vermiştir.*

- ***Başkan****, bu önergeyi, "Kabul buyurursanız dosyayı Hükümete tevdi edelim. Dosyanın Hükümete tevdiini kabul edenler, etmeyenler" şeklinde oya koymuş ve sonucu "Dosya Hükümete tevdii olunmuştur" diyerek açıklamıştır.*

Bkz, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 21, Toplantı 4, 1 Kasım 1949 tarihli Birinci Birleşimden 30 Kasım 1949 tarihli On birinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1950, sf:206-208 ve zaptın sonuna ekli 15 Sıra sayılı Basmayazı.)***

(Önemli not: Yukarıda Hadra Güngör'e ilişkin ölüm cezası dosyasının Hükümete geri verildiği açıklandı. Bu tarihten başlayarak Türkiye'de son infazın yapıldığı Ekim 1984'e kadar olan dönemde Meclis tarafından çıkartılan ölüm cezası infazı kararları ve kanunları arasında, ne Hadra Güngör'e ve ne de dosyasının iade edilmesine yol açan suç ortağı Salih Kaya'ya ilişkin bir işlem bulunmaktadır. Bu demektir ki, adı geçenlerin ölüm cezaları infaz edilmemiştir. Bir olasılık, Hadra Güngör hakkında verilen ölüm cezası, Salih Kaya'nın yargılanması sonucunda ortaya çıkan bazı sebeplerle başka bir cezaya dönüştürülmüş olabilir. İkinci olasılık, Hadra Güngör hakkındaki ölüm cezası hükmü devam etmekle birlikte, Meclis bu kadın mahkum hakkında infaz kararı çıkartmamış olabilir. Ancak bu biraz daha küçük olasılıktır. Zira, 1950-1980 döneminde infazı-

na karar verilen kadın mahkumlar da vardır. Üçüncü bir olasılık, mahkum ya da mahkumlar hakkındaki ölüm cezası hükmü mevcut olabilir; ancak infaza karar verilmeden önce çıkartılan af yasasından yararlanarak ölümden kurtulmuş olabilirler. Nitekim, 14/07/1950 tarih ve 5677 sayılı "Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun"un (RG, 15/07/1950, s.7559), 15/05/1950 tarihine dek işlenmiş cürümlerden dolayı hükmedilmiş veya edilecek "Ölüm cezası 20 yıl ağır hapis cezasına çevrilir" diyen hükmünü burada hatırlatmak gerekir. 5677 sayılı Yasaya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz., bu çalışmanın ana metninde "Af Yasaları ve Ölüm Cezası" Bölümü içinde "1930-1960 döneminde çıkartılan af yasaları" başlıklı bahis.)

5. Lapseki'nin Karaömerler Köyünden Raşit oğlu Ahmet Gür'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1657 **28/11/1949**

Sıdıka Gür'ü öldürmekten suçlu, Lapseki'nin Karaömerler Köyünden 15/6/1340 doğumlu Raşit oğlu **Ahmet Gür**'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 14/6/1949 tarih ve 1488 esas, 1189 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 01/12/1949, s.7368; *Sicilli Kavanini, C.30, 1949, sf:858)*

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1657 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 5 ay, 14 gün geçmiştir.

- Mahkum ile maktul aynı soyadını taşımaktadır; ancak ne 1657 sayılı Karar metninde ne de buna ilişkin aşağıda referansı verilen Adalet Komisyonu raporunda açıklayıcı bir bilgi bulunmaktadır. Ayrıca dikkati çeken bir husus, gerek Kararda, gerekse raporda, mahkumun doğum tarihinin ay ve gün olarak da gösterilmiş olduğudur. Bu tarihe dek verilen kararlarda pek örneğine rastlanan bir uygulama değildir.

- 1657 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 23/11/1949 tarih ve Esas No. 3/411, Karar No. 9 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

"Sıdıka Gür'ü parasına tamaan ve taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 23/11/1949 tarihli raporu ***Meclisin 28/11/1949 tarihli 10. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Raif Karadeniz'in başkanlığında açılmış ve 17.23'de kapanmıştır. İki saat 23 dakika süren bu oturumda, bir and içme, Divanın üç sunuşu ve bir soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, ikisi infaza ilişkin toplam 7 mad-*

de ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 21, Toplantı 4, 1 Kasım 1949 tarihli Birinci Birleşimden 30 Kasım 1949 tarihli on birinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1950, sf:208 ve zaptın sonuna ekli 16 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

6. Serik İlçesinin Üçtepe Köyünden Mehmet oğlu Mahmut Küçükkurd'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1678 **23/12/1949**

Mehmet Ali kızı Emir Ayşe Dikici'yi öldürmekten suçlu Serik İlçesinin Üçtepe Köyünden Mehmet oğlu 1328 doğumlu **Mahmut Küçükkurd**'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Aydın Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Ceza Genel Kurulundan çıkan 21/11/1949 tarih ve 146/27 esas, 65 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 31/12/1949, s.7394; *Sicilli Kavanini, C.30, 1949, sf:868)*

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1678 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihi arasında 1 ay, 2 gün süre geçmiştir.

- 1678 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 20/12/1949 tarih ve Esas No. 3/377, Karar No. 17 sayılı Raporuna göre,*** *mahkum,*

"Mehmet Ali kızı Emir Ayşe Dikici'yi parasına tamaan boğazını sıkmak suretiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 20/12/1949 tarihli raporu ***Meclisin 23/12/1949 tarihli 21. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkanvekili Cevdet Kerim İncedayı'nın başkanlığında açılmış ve 18.35'de kapanmıştır. İki buçuk saa süren bu oturumda, dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, biri infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 22, Toplantı 4, 2 Aralık 1949 tarihli On ikinci Birleşimden 30 Aralık 1949 tarihli Yirmi dördüncü Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1950, sf:427 ve zaptın sonuna ekli 90 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1949

Toplam infaz kararı sayısı	6 (İlk Karar No.1633; son Karar No.1678)		
Toplam mahkum sayısı	7		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.6		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No.1656 (2 mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	1633	2 ay, 23 gün	
	1635	2 ay, 14 gün	
	1644	10 ay, 19 gün	
	1656	16 ay, 16 gün	
	1657	5 ay, 14 gün	
	1678	1 ay, 2 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1633	1320 (1904)	45
	1635	1325 (1909)	40
	1644	1330 (1914)	35
	1656	1. mahkum: 1320 (1904) 2. mahkum: 1332 (1916)	1. mahkum: 45 2. mahkum: 33
	1657	15/06/1340 (1924)	25
	1678	1328 (1912)	37
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum:	Karar No.1657 - 25 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum:	Karar No.1633 ve No.1656 (1. mahkum) - 45 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	35.7		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri:	Muş; Aydın (2); Seyhan; *Bolayır 69. Tümen Askeri Mahkemesi*; Çanakkale		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 4 ; Nahiye/ilçe/il: 3		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		
Özel durum	Ölüm cezası mahkumu Hadra Güngör'e ilişkin 23/11/1949 tarih ve Esas No.3/412, Karar No.10 sayılı Meclis Adliye Encümeni raporu, infaz doğrultusunda idi. Bu raporun görüşüldüğü 28/11/1949 tarihli Meclis Oturumunda, aynı		

Tablo 1949'un devamı

	zamanda Başbakanlığın 3/453 sayılı tezkeresi de ele alındı. Bu tezkerede, mahkumun dosyası, firar ettikten sonra yakalanan suç ortağı hakkında yapılan yargılama nedeniyle geri isteniyordu. Meclis, dosyanın Hükümete iadesine karar verdi. Meclisin bu tarihten sonra çıkardığı hiçbir infaz kararında mahkum Hadra Güngör'e ilişkin karar bulunmamaktadır. Böylece, mahkum, muhtemelen o evrede çıkartılan Af Yasasından yararlanarak, ölüm cezası infazından kurtulmuştur.

1950 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 628

1. Hatay İli Süveydiye Bucağının Mağaracık Köyünden Reşit oğlu Ali Dip'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 628

Karar No: 1682 06/01/1950.....628

2. 87 nci Piyade Alayı 3 üncü Tabur Karargah erlerinden İsa oğlu Mahmut Özdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında.....628

Karar No: 1683 06/01/1950.....628

***** 6 ncı Piyade Alayı 12 nci Bölük erlerinden Mehmetoğlu Murat Özdemir ile Mustafaoğlu Ahmet Seri'nin ölüm cezasına çarptırılmaları hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/80).....629**

***** 14/07/1950 tarih ve 5677 sayılı Af Kanunundan yararlanan ölüm cezası mahkumlarının dosyalarının Meclisten geri çekilmesine ilişkin Başbakanlık tezkereleri 631**

**** Emirdağ'ın Kayı Köyünden Velioğlu Kamil Ergün'ün, Kilis'in Şeyh Abdullah Mahallesinden Mehmet Gazi Türkmen'in, Kiğı'lı Necipoğlu Selim Ayık'ın, Dinar'ın Moran Köyünden Mehmetoğlu Mustafa Salmal'ın ve İskilip'in Doğangir Köyünden Hasanoğlu Sadık Kalkan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkındaki 5 tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/104) 631

**** Kırkağaç'lı Halit oğlu Osman Çileken ile Gaziantep'in Oğuzeli İlçesinden Ebuseyfoğlu Ahmet Yeşilbağ'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/105) 632

**** Şabanoğlu İsmail Eski'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/106) 633

Genel Tablo: 1950 634

1950 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Hatay İli Süveydiye Bucağının Mağaracık Köyünden Reşit oğlu Ali Dip'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1682 **06/01/1950**

Hilal Hişmi'yi öldürmekten suçlu Hatay İli Süveydiye Bucağının Mağaracık Köyünden Reşit oğlu 1325 doğumlu **Ali Dip**'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Hatay Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Yargıtay Beşinci Ceza Dairesinden çıkan 16/6/1949 tarih ve 2641 esas, 3191 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine, Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 12/01/1950, s.7404; *Sicilli Kavanini, C.31, 1950, sf:832)*

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1682 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza kadar 6 ay, 20 gün süre geçmiştir.

*- 1682 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 31/12/1949 tarih ve Esas No. 3/426, Karar No. 22 sayılı Raporuna göre,** mahkum, "Hilal Hişmi'yi taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Komisyonun 31/12/1949 tarihli raporu **Meclisin 06/01/1950 tarihli 26. Birleşiminin** Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Cevdet Kerim İncedayı'nın başkanlığında açılmış ve 16.36'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, altı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 23, Toplantı 4, 4 Ocak 1950 tarihli Yirmi beşinci Birleşimden 30 Ocak 1950 tarihli Otuz altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1950, sf:56 ve zaptın sonuna ekli 116 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

2. 87 nci Piyade Alayı 3 üncü Tabur Karargah erlerinden İsa oğlu Mahmut Özdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1683 **06/01/1950**

Üstünü öldürmekten suçlu Konya'nın İsmil Köyünden 87 nci Piyade Alayı 3 üncü Tabur Karargah erlerinden olan İsa oğlu 1327 doğumlu **Mahmut Özdemir**'in ölüm cezasma çarptırılması hakkında 24 üncü Tümen Askeri Mah-

kemesinden verilen ve Askeri Yargıtay İkinci Ceza Dairesinden çıkan 23 Aralık 1948 tarih ve 3282 karar, 193 esas sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine, Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 12/01/1950, s.7404; *Sicilli Kavanini, C.31, 1949, sf:832)*

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1683 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza kadar 12 ay, 13 gün süre geçmiştir.

- 1683 sayılı Karar, 1950 yılı içindeki ölüm cezası infaz kararları arasında Askeri Mahkemece ölüm cezasına hükmedilen tek örnektir. Buna karşılık, 1951-1959 döneminde askeri mahkemelerce ölüm cezasına çarptırılan ve bu cezaların infazı kararı verilen başka dosyalar bulunmaktadır. İzleyen yıllara bkz.

- 1683 sayılı Karara ilişkin ***Adalet Komisyonunun 31/12/1949 tarih ve Esas No. 3/329, Karar No. 21 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

"Üsteğmen Abdullah Sınavlı'yı taammütle ve Nizam Karakolu ile müsademe ederek öldürme" suçundan Askeri Ceza Kanunu (md.91/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 31/12/1949 tarihli raporu ***Meclisin 06/01/1950 tarihli 26. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkanvekili Cevdet Kerim İncedayı'nın başkanlığında açılmış ve 16.36'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, altı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem VIII, Cilt 23, Toplantı 4, 4 Ocak 1950 tarihli Yirmi beşinci Birleşimden 30 Ocak 1950 tarihli Otuz altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1950, sf:57 ve zaptın sonuna ekli 119 Sıra sayılı Basmayazı.)***

***** 6 ncı Piyade Alayı 12 nci Bölük erlerinden Mehmetoğlu Murat Özdemir ile Mustafaoğlu Ahmet Seri'nin ölüm cezasına çarptırılmaları hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/80)**

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

16/IV/1950 tarih ve 1937/6-2335 sayılı tezkereye ektir.

Er Mustafa Poyraz'ı parasına tamaen öldürmekten dolayı ölüm cezasına

çarptırılmalarına 17 nci Tümen Komutanlığı Mahkemesince karar verilmiş olan suçlulardan Murat Özdemir'in talebi Askeri Yargıtayca mahkemesinin* iadesi mahiyetinde görülerek incelenmek üzere dava dosyasının istenildiği Milli Savunma Bakanlığının 3/VII.1950 tarih ve 50/3594 sayılı tezkeresiyle bildirilmektedir.

Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere 10/II/1950 tarih ve 5/4 – 430/6 – 510 sayılı tezkere ile Yüksek Meclise sunulmuş olan dosyanın gönderilmesine müsaadelerini saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Adnan Menderes"

*(Derleyenin notu: *Tezkerede geçen "mahkeme" sözcüğü "muhakeme" olmalıdır.*

- *Mahkum Murat Özdemir ve Ahmet Seri'ye ilişkin ölüm cezası tezkeresinin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/80),* ***Meclisin 10//7/1950 tarihli 19. Birleşiminin 1. Oturumunda*** *ele alınmıştır. Bu oturum, Başkanvekili Sıtkı Yırcalı'nın Başkanlığında 10.15'de başlamıştır. Oturumun başında Başkanlık Divanının Kamutaya Sunuşları başlığı altında yer alan toplam iki sunuştan ikincisi bu tezkeredir. Oturum Başkanı, yukarıda metni verilen tezkereyi okutmuş ve "Geri veriyoruz" diyerek bu işlemi tamamlamıştır. Bkz,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem IX, Cilt 1, Toplantı Olğ., 22 Mayıs 1950 tarihli Birinci Birleşimden 14 Temmuz 1950 tarihli Yirmi üçüncü Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1950, sf: 470-471.***

-*Yukarıda açıklanan işleme ön gelen bir diğer işlem şudur.* ***Meclisin 26/05/1950 tarihli 2. Birleşimi*** *tutanağının «Havale edilen işler» bölümünde adı geçen iki mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresinin (3/11), Meclis Adalet Komisyonuna havale edildiği kaydı bulunmaktadır. Bkz.,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem IX, Cilt 1, Toplantı Olg. 22 Mayıs 1950 tarihli Birinci Birleşiminden 14 Temmuz 1950 tarihli Yirmi üçüncü Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1950, sf: 13.*** *Buna göre, Başbakanlığın bu iki mahkum hakkındaki ilk tezkeresinin Meclis Başkanlığı tarafından Adalet Komisyonuna 26/05/1950 tarihinde havale edilmesinden bir buçuk ay sonra Meclisin 10/07/1950 tarihli oturumunda, Başbakanlık yeni tezkere ile dosyayı geri çekmiştir.*

- *Bu iki mahkum hakkındaki tezkerenin geri çekilmesi işlemi, mahkumların hayatını kurtarmıştır. Çünkü, 1950-1959 döneminde de daha sonra da bu mahkumlar hakkında çıkartılmış infaz kararı yoktur. Mahkumların hayatını kurtaran, 14/07/1950 tarih ve 5677 sayılı Af Kanunu olmalıdır. Benzeri bir durum, 1949 yılında görülmüştü. Mahkum Hadra Güngör'e ilişkin dosya, Başbakanlık tezkeresi ile Meclis önünden geri çekilmişti. Bkz., 1949 yılına ilişkin bölüm.*

***** 14/07/1950 tarih ve 5677 sayılı Af Kanunundan yararlanan ölüm cezası mahkumlarının dosyalarının Meclisten geri çekilmesine ilişkin Başbakanlık tezkereleri**

***** Emirdağ'ın Kayı Köyünden Velioğlu Kamil Ergün'ün, Kilis'in Şeyh Abdullah Mahallesinden Mehmet Gazi Türkmen'in, Kiği'li Necipoğlu Selim Ayık'ın, Dinar'ın Moran Köyünden Mehmetoğlu Mustafa Salmal'ın ve İskilip'in Doğangir Köyünden Hasanoğlu Sadık Kalkan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkındaki 5 tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/104)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Kamil Ergün, Gazi Türkmen, Selim Ayık, Mustafa Salmal ve Sadık Kalkan'ın ölüm cezasına çarptırılmalarına dair olup kanuni işlemi yapılmak üzere ilişik listede tarih ve numaraları yazılı tezkelerelerle Yüksek Meclise sunulmuş olan dava dosyalarının, 5677 sayılı Af Kanununun beşinci maddesine göre ilgili mahkemelerce gereği yapılmak üzere geri alınması, Adalet Bakanlığının 17/X/1950 tarih ve 130/379 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Bahsi geçen dosyaların geri gönderilmesini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başbakan

A. Menderes

Bağlı cetvel

Tarihi	Numarası	Özet
20.7.1949	5/4 – 2629 – 6/2752	Veli oğlu Kamil Ergün'ün ölüm cezasına çarptırılması h.
15.12.1949	5/4 – 4864 – 6/4411	Kilisli Osman oğlu Gazi Türkmen'in ölüm cezasına çarptırılması h.
7.3.1949	5/4 – 686 – 6/799	Necip oğlu Selim Ayık'ın ölüm cezasına çarptırılması h.
14.6.1950	5/4 – 1948 – 6/2319	Mehmet oğlu Mustafa Salmal'in ölüm cezasına çarptırılması h.
1.7.1950	5/4 – 2355 – 6/2605	Hasan oğlu Sadık Kalkan'ın ölüm cezasına çarptırılması h."

(Derleyenin notu: Yukarıda adı geçen toplam 5 mahkumun ölüm cezasına çarptırılmaları hakkındaki toplam 5 tezkerenin (ki bunların numaraları: 3/12; 3/13; 3/14; 3/36 ve 3/76'dır) geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/104), Meclisin 08/11/1950 tarihli 3. Birleşiminin 1. Oturumunda

ele alınmıştır. Bu oturum, Başkanvekili Hulusi Köymen'in Başkanlığında 15.00'de başlamıştır. Oturumun başında Başkanlık Divanının Kamutaya Sunuşları başlığı altında yer alan toplam sekiz sunuştan dördüncüsü bu tezkeredir. Oturum Başkanı, yukarıda metni verilen tezkereyi okutmuş ve "Bu tezkereleri iade ediyoruz" diyerek bu işlemi tamamlamıştır. Bkz, TBMM Tutanak Dergisi, Dönem IX, Cilt 2, Toplantı1, 1 Kasım 1950 tarihli Birinci Birleşimden 29 Kasım 1950 tarihli On ikinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1951, sf:34.

- *Başbakanlığın bu geri çekme tezkeresi ile adları geçen beş idam mahkumunun yaşamı, 5677 sayılı Af Kanunu (md.5) uyarınca kurtulmuştur. Bu tezkere, 5677 sayılı Af Kanununun, dosyaları Meclis önünde bulunan idam mahkumlarına uygulanması bağlamında yapılan ilk işlemdir. 1949 yılında Hadra Güngör ve 1950 yılında yukarıda gösterilen Murat Özdemir isimli ölüm cezası mahkumları da büyük olasılıkla sonuçta aynı Af Kanunundan yararlanarak ölüm cezası infazından kurtuldular. Ancak onların dosyalarının geri çekilmesine ilişkin Başbakanlık tezkereleri, Af Kanunu uygulanması gerekçesiyle değil, yargılamanın yenilenmesi, vb. başka gerekçelerle düzenlenmişti.*

***** Kırkağaç'lı Halit oğlu Osman Çileken ile Gaziantep'in Oğuzeli İlçesinden Ebuseyfoğlu Ahmet Yeşilbağ'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/105)*

"6/3636 *02/10/1950*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

17.X.1949 tarih ve 5/4-3840/6-3694 sayılı tezkereye karşılıktır:

Ölüm cezasına hükümlü Osman Çileken ile Ahmet Yeşilbağ haklarında 5677 sayılı Af Kanununun tatbiki için dava dosyasının geri alınması Milli Savunma Bakanlığının 21.IX.1950 tarih ve 49/2257 sayılı tezkeresiyle rica edilmektedir.

Yukarıda tarih ve sayısı yazılı tezkere ile gönderilmiş olan hüküm dosyasının geri gönderilmesine müsaadelerini arz ve rica ederim.

Başbakan

A. Menderes"

(Derleyenin notu: Yukarıda adı geçen 2 mahkumun ölüm cezasına çarptırılmaları hakkındaki bir tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/105), Meclisin 08/11/1950 tarihli 3. Birleşiminin 1. Oturumunda ele alınmıştır. Bu oturum, Başkanvekili Hulusi Köymen'in Başkanlığında 15.00'de başlamıştır. Oturumun başında Başkanlık Divanının Kamutaya Sunuşları başlığı altında yer alan toplam sekiz sunuştan beşincisi bu tezkeredir. Oturum Başkanı, yukarıda metni verilen tezkereyi okutmuş ve

"iade ediyoruz" diyerek bu işlemi tamamlamıştır. Bkz, TBMM Tutanak Dergisi, Dönem IX, Cilt 2, Toplantı1, 1 Kasım 1950 tarihli Birinci Birleşimden 29 Kasım 1950 tarihli On ikinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1951, sf:34-35.

- Başbakanlığın bu geri çekme tezkeresi ile adları geçen iki idam mahkumunun yaşamı, 5677 sayılı Af Kanunu (md.5) uyarınca kurtulmuştur. Bu tezkere, 5677 sayılı Af Kanununun, dosyaları Meclis önünde bulunan idam mahkumlarına uygulanması bağlamında yapılan ikinci işlemdir.

***** Şabanoğlu İsmail Eski'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/106)*

6/3844 *27.X.1950*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1.IV.1950 tarih ve 6/13777 – 1014 sayılı tezkereye ektir:

Casusluk suçundan dolayı IX Kor. 2 numaralı Askeri Mahkemesince ölüm cezasına hükümlü İsmail Eski hakkında Af Kanununun tatbik edilmesi için dava dosyasının iadesi, Milli Savunma Bakanlığının 12.X.1950 tarih ve 50/5999 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Bahsi geçen dosyanın geri gönderilmesini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başbakan

A Menderes"

(Derleyenin notu: Yukarıda adı geçen 1 mahkumun ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/106), Meclisin 08/11/1950 tarihli 3. Birleşiminin 1. Oturumunda ele alınmıştır. Bu oturum, Başkan vekili Hulusi Köymen'in Başkanlığında 15.00'de başlamıştır. Oturumun başında Başkanlık Divanının Kamutaya Sunuşları başlığı altında yer alan toplam sekiz sunuştan altıncısı bu tezkeredir. Oturum Başkanı, yukarıda metni verilen tezkereyi okutmuş ve "Bu da iade edilecektir efendim" diyerek bu işlemi tamamlamıştır. Bkz, TBMM Tutanak Dergisi, Dönem IX, Cilt 2, Toplantı1, 1 Kasım 1950 tarihli Birinci Birleşimden 29 Kasım 1950 tarihli On ikinci Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1951, sf:35.

- Başbakanlığın bu geri çekme tezkeresi ile adı geçen idam mahkumunun yaşamı, 5677 sayılı Af Kanunu (md.5) uyarınca kurtulmuştur. Bu tezkere, 5677 sayılı Af Kanununun, dosyaları Meclis önünde bulunan idam mahkumlarına uygulanması bağlamında yapılan üçüncü işlemdir.

- Böylece, Başbakanlığın (3/104), (3/105) ve (3/106) sayılı üç geri çekme tezkeresi ile, sırasıyla 5, 2 ve 1 olmak üzere toplam 8 idam mahkumunun dosyaları Meclisten geri alınarak haklarında 5677 sayılı Af Kanunu uygulanmıştır.

Genel Tablo: 1950

Toplam infaz kararı sayısı	2 (İlk Karar No. 1682; son Karar No. 1683)		
Toplam mahkum sayısı	2		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.16		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	yok		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	1682	6 ay, 20 gün	
	1683	12 ay, 13 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1682	1325 (1909)	41
	1683	1327 (1911)	39
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 1683 - 39 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 1682 - 41 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	40		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Hatay; *24. Tümen Askeri Mahkemesi*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 1 ; Nahiye/ilçe/il: -; belirsiz: 1		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

1951 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 636

1. Hasankale'nin Sıçankale Köyünde kayıtlı Karacaoğlu Hacı Şen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 636

Karar No: 1737 18/07/1951 636

Genel tablo: 1951 639

1951 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Hasankale'nin Sıçankale Köyünde kayıtlı Karacaoğlu Hacı Şen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1737 **18/07/1951**

Üstü Kıta Çavuşu Mehmet Şimşek'i tüfekle öldürmekten suçlu Hasankale'nin Sıçankale Köyünde kayıtlı Karacaoğlu 1336 doğumlu ve 9 uncu Tümen 17 nci Piyade Alayı 7 nci Bölük erlerinden **Hacı Şen**'in ölüm cezasına çarptırıldığı hakkında 9 uncu Tümen Askeri Mahkemesinden verilen hükmün onanmasına dair Askeri Yargıtay Birinci Ceza Dairesinden çıkan 30/4/1951 tarih ve 184 esas, 389 karar sayılı ilam ile onanmış olan hükmün yerine getirilmesine Anayasanın 26 ncı maddesi hükmü uyarınca karar verilmiştir.

(RG, 26/07/1951, s.7868; *Sicilli Kavanini, C.32, 1951, sf:465)*

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1737 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza kadar 2 ay ve 18 gün süre geçmiştir.

- 1737 sayılı Karar, ölüm cezasının yerine getirilmesi konusunda 1951 yılında verilen tek karar olup hüküm de askeri mahkemece verilmiştir.

*- 1737 sayılı Karara ilişkin **Adalet Komisyonunun 14/08/1951 tarih ve Esas No. 3/204, Karar No. 54 sayılı Raporuna göre**, mahkum,*

> "18.VI.1950 tarihinde Debboy müfrezesi eri iken amiri ve üstü Mehmet Şimşek çavuşu, kendisini alaya iade etmek istemesinden ötürü kasten öldürme" suçundan Askeri Ceza Kanunu (md.91/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı, üç muhalif oya karşı oyçokluğu ile almıştır. Raporun imzalar bölümünde, Mardin milletvekili M. K. Boran'ın adı altında "Sebeplerini Yüksek Kamutayda arz etmek üzere muhalifim" kaydı ve Kars milletvekili L. Aküzüm'ün adı altında "Muhalifim" kaydı bulunmaktadır. Ancak bu raporun görüşüldüğü ve aşağıda referansı verilen Meclisin 18/08/1951 tarihli Birleşiminde yapılan konuşmalarda, M. Kamil Boran, "Bu kararın Adalet Komisyonunda görüşülmesi sırasında komisyonun o gün başkanı olan ve Temyiz Mahkemesi eski başkanı Mesut Yönel'le birlikte üç kişi muhalif kaldık. Bu karar, komisyonun 9 hazır bulunan üyesiyle birlikte verilmiştir, 6 muvafık ve üç muhalif olarak. Eğer tam üye ile birlikte bu karar görüşülmüş olsaydı umardım ki, bu karar başka türlü çıkardı" demiştir. Bu açıklamadan, üçüncü muhalif üyenin M. Yöney olduğu anlaşılmaktadır. Raporun imzalar bölümünde, bu üyenin adı M. Güney olarak geçmektedir; ancak isminin altında muhalefet kaydı yer almamaktadır. Komisyonun raporuna ayrıca eklenmiş bir muhalefet şerhi metni bulunmamaktadır. Bu nedenle, rapordan hareketle, muhalif oylar için hangi gerekçelerin ileri sürüldüğü anlaşılamamaktadır. Ancak, Meclisteki görüşme sırasında yapılan konuşmalardan, mu-

halefet gerekçesi konusunda da fikir sahibi olunabilmektedir.

Komisyonun 14/08/1951 tarihli raporu ***Meclisin 18/08/1951 tarihli 101. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Mustafa Zeren'in başkanlığında açılmış ve 17.43'de kapanmıştır. İki buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlık Divanının dört sunuşunun ve beş sözlü ve bir yazılı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, biri infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların altıncısı bu rapordur. Başkan, raporu okutmuştur. Bunun üzerine söz alan milletvekilleri çıkmıştır.*

- Mardin milletvekili Mehmet Kamil Boran- *Konuşmacı, Encümende infaz kararının oy çokluğu ile alındığına işaret ederek, olayı ayrıntılı biçimde anlatmıştır ve devamla,* ***"Askeri Ceza Kanununa göre üstünü öldürmek, idam cezasını müstelzimdir. Türk Ceza Kanununa göre bu gibi hadiseler taammütle olur...Şu vaka, şahsi kanaatimce, haksız bir tahrikin husule getirdiği şiddetli bir elemin buhranı sırasında işlenmiştir. Ceza Kanunumuz, haksız tahrikte cezanın indirilmesi prensibini kabul ediyor. Her ne kadar hakaret ve sövme tespit edilememiş ise de, hadisenin işleniş şekli, işleniş yeri itibariyle takdire tabi bir keyfiyettir. Ruhi teheyyüç ve şiddetli elem doğuran buhranla işlenmiş hissini uyandırıyor. Biz Türkler, takdir buyurursunuz ki,haysiyete, şerefe ve izzeti nefse düşkün insanlarız. Sövme ve hakaret suçları gibi tecavüzlere asla tahammülümüz yoktur. Bu itibarla ölüm cezasının müebbet ağır hapse çevrilmesi için bir önerge verdim. Kabulünü rica ederim. (Alkışlar)".***

- Zonguldak milletvekili Rıfat Sivişlioğlu- *Konuşmacı hükmün çok ağır olduğunu,* ***dosya incelenirse hafifletici bir sebep bulunabileceğini, idam kararının tasdik edilmemesini rica etmiştir. (Bravo sesleri)***

- Erzurum milletvekili Bahadır Dülger- *Nakledilen olayın mahiyeti itibariyle, normal bir adamın diğer bir adamı öldürmesini gerektirecek kimlik taşımadığını, askerin, çavuşundan alacaklı olduğu sigara paketini istediğini ve bu esnadaki vakadan dolayı çavuşu öldürdüğünü, burada normal olmayan bir ruh halinin yansımalarını aramak gerektiğini ve ayrıca dosyada, mahkumun daha önce bir başka kişinin kafasını taşla kırmaya teşebbüs ettiğinin yazılı bulunduğunu,* ***askeri mahkemenin ise bu davada mahkumun ceza ehliyetine sahip olup olmadığını araştırmadığının dikkati çektiğini söylemiş ve cezanın müebbet ağır hapse tahvilini rica etmiştir. (Bravo sesleri, alkışlar).***

- Edirne milletvekili ve Adalet Komisyonu adına Mehmet Enginün- *Olayın Boran'ın aklında yanlış şekilde kaldığını; maktulden sigara alacaklısı ki-*

şinin katil değil, olayda şahit olduğunu; katilin de şahidin de Cuma adlı kişiler olmasından ötürü bu karıştırmanın yapılmış olabileceğini söyledikten sonra, mahkumun daha önce bir kadın meselesi yüzünden o kadının kocasını taşla öldürdüğünün ve bundan ötürü 15 yıl hapsa mahkum olduğunun sabit bulunduğunu belirtmiş ve nihayet, çavuşu öldürdükten sonra firar ettiğini, peşine düşen müfreze ile çatışmaya girip yaralandığını, hastanede yatıp iyi olup çıktıktan sonra yargılanıp ölüm cezasına hüküm giydiğini açıklamıştır. Mahkemenin de, Encümenin de, bu olayda, cezanın hafifletilmesi için hiçbir sebep göremediğini söylemiştir. Katilin, çavuşu, onu alaya iade edeceğini söylemesinden ötürü öldürdüğünü belirtmiş; maktulün çocukları olup olmadığı yönündeki bir soruya ise, "çavuşu bilmiyorum, fakat kaatil evli değildir, çoluk çocuğu yoktur" şeklinde yanıt vermiştir.

*- **Başkan**- İki önerge olduğunu söylemiştir. İlki, **Kamil Boran'ın** verdiği ve cezanın müebbet ağır hapse tahvilini isteyen; ikincisi ise Çorum milletvekilleri **Ali Vural ile Baha Koldaş** tarafından verilen aynı içerikteki önergedir. Bir diğer önerge ise, yine Çorum milletvekili **Ahmet Başıbüyük** tarafından verilmiştir ve cezanın 30 yıl hapse tahvilini önermektedir. Başkan müebbet ile 30 yıl hapsin aynı olduğunu, aralarında sadece infaz bakımından fark bulunduğunu söylemiştir. Bunun üzerine, Boran, "müebbet hapsin karşılığı 30 sene olduğuna göre, 30 sene teklifine iltihak ediyorum" demiştir. Bunun ardından Başkan, her iki teklifin de 30 yıl hapse tahvile ilişkin olduğunu belirterek, önergeleri oya sunmuştur. Oylama sonucu önergeler kabul edilmemiştir. Nihayet Başkan, infaz yönündeki Encümen raporunu oya sunmuştur. Oylama sonucunu Başkan, "Rapor aynen kabul edilmiştir" diyerek açıklamıştır.*

*Bkz, **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem IX, Cilt 9, Toplantı 1, 2 Temmuz 1951 tarihli Doksan yedinci Birleşimden 10 Ağustos 1951 tarihli Yüz on üçüncü Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1951, sf:195-197 ve zaptın sonuna ekli 234 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1951

Toplam infaz kararı sayısı	1 (Karar No. 1737)		
Toplam mahkum sayısı	1		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.08		
Mahkumun cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	yok		
Mahkumun ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	1737	2 ay, 18 gün	
İnfazına karar verilenin yaşı	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1737	1336 (1920)	31
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	1737 sayılı Karar- 31 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	1737 sayılı Karar- 31 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	31		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	*9. Tümen Askeri Mahkemesi*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	*Köy:* 1 ; *Nahiye/ilçe/il:* -		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

1953 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASININ HAPSE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ KARARI 641

***** Gaziantep'in Kayacık Mahallesinden Ahmet oğlu Ali Kemal Uygur'un ölüm cezasının 30 sene ağır hapse tebdili hakkında** 641

Karar No. 1825 06/02/1953 641

**** Mülga 81 nci Piyade Alayı Havan Bölüğü erlerinden Gaziantep'in Kazanlı Mahallesi Gassabbaşı Çıkmaz Sokakta oturan Ali Kemal Uygur'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/356) 641

Genel tablo: 1953 – Ölüm cezasını hapse dönüştürme kararı 644

1953 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASININ HAPSE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ KARARI

(Not: 1953 yılında, 1952'de olduğu gibi, ölüm cezasının infazına ilişkin Meclisçe verilmiş hiçbir karar bulunmamaktadır. 1953'te konuyla bağlantılı tek karar, aşağıda metni verilen, ölüm cezasının 30 yıl hapse tahvili hakkındadır.)

***** Gaziantep'in Kayacık Mahallesinden Ahmet oğlu Ali Kemal Uygur'un ölüm cezasının 30 sene ağır hapse tebdili hakkında**

Karar No. 1825 **06/02/1953**

Emri altında bulunduğu Onbaşı, Kandıra'nın Hacı İsmailler Köyünden Naim oğlu 1929 doğumlu Kazım Kuzu'yu öldürmekten suçlu mülga 81 inci Piyade Alayı Havan Bölüğü Erlerinden ve Gaziantep'in Kayacık Mahallesinden Ahmet oğlu 1929 doğumlu Ali Kemal Uygur'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında İstanbul Boğazı Müstahkem Mevki Komutanlığı Askeri Mahkemesince verilen ve Askeri Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 26/5/1952 tarih ve 995 esas, 738 karar sayılı ilamı ile onanmış olan ölüm cezasının 30 sene ağır hapse tebdiline karar verilmiştir.

(RG, 17/02/1953, s.8337)

***** Mülga 81 nci Piyade Alayı Havan Bölüğü erlerinden Gaziantep'in Kazanlı Mahallesi Gassabbaşı Çıkmaz Sokakta oturan Ali Kemal Uygur'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/356)*

Adalet Komisyonu raporu

TBMM

Adalet Komisyonu **18.XII.1952**

Esas No. 3/356

Karar No. 14

Yüksek Başkanlığa

Emri altında bulunduğu onbaşı, Kandıra'nın Hacı İsmailler Köyünden Naim oğlu 1929 doğumlu Kazım Kuzu'yu öldürmekten suçlu, İstan-

bul Anadolukavağı'nda, Mülga 81 inci Piyade Alayı Havan Bölüğü erlerinden ve Gaziantep'in Kayacık Mahallesinden Ahmet oğlu 1929 doğumlu Ali Kemal Uygur'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında İstanbul Boğaziçi Müstahkem Mevkii Komutanlığı Askeri Mahkemesinden verilen hükmün onanmasına dair Askeri Yargıtay 1 nci Ceza Dairesinden çıkan 26.V.1952 tarih ve 995 esas ve 738 karar sayılı ilam Anayasanın 26 ncı maddesinde yazılı muamelenin yapılması için Başbakanlığın 5/4 –2209, 6/2360 sayı ve 5.VIII.1952 tarihli tezkeresi ile birlikte komisyonumuza havale buyurulmakla bu işle ilgili dava dosyası tetkik edildi.

Katil hadisesinin adı geçen Kemal Uygur tarafından ika edildiği, hükmün mesnedi olan ikrar, şahadet, keşif, rapor ve katilde kullanılıp elde edilen suç aleti gibi delillerle vazihan sabit olmuştur.

Ancak, kaatil er Ali Kemal Uygur'un izinle gittiği memleketinden 16.VI.1951 günündü avdetle kıtasına iltihak eylediği, 17.VI.1951 Pazar günü İstanbul'a geçmek için maktulden başka Süleyman Arık ve Mehmet Çam adlarındaki diğer onbaşılardan izin istediği halde bunların izin işine karışamayacaklarını söylemelerine rağmen izinsiz olarak İstanbul'a gidip akşam saat 18.30'da bölüğe döndüğü ve o gece teravih namazından sonra saat 24 sıralarında aynı zamanda çavuşluk vazifesi de üzerinde bulunan maktul onbaşı Kazım Kuzu, yanında onbaşı Mehmet Aydemir'le koğuşa gelerek koğuş nöbetçisi Abdullah Çelik'e verdiği emirle, kaatil Ali Kemal'i uyandırarak neden İstanbul'a izinsiz gittiği sualine, Ali Kemal'in bir hata işlediğinden bahisle affını rica etmesine aldırmayarak tokatla ve sopa ile dövdüğü ve dövme hadisesi bertaraf olduktan ve iki taraf yatıp uyuduktan iki saat sonra kaatil Ali Kemal koğuş nöbetini almak için uyandırılıp nöbet mahalline giderken saat 4.30'da kapı yanında yerde yatmakta olan Kazım Kuzu'yu görerek ustura ile ve ani bir darbe ile boğazını keserek öldürdüğü anlaşılmaktadır.

Komisyonda yapılan müzakere sonunda:

Ordu iç hizmet talimatnamesi ahkamına göre astların üst ve amirlerinin verdikleri emirleri tam bir sadakatle ifa eylemeleri ve kendilerine itaat etmeleri ve üstlerin de astlara şefkatle muamele etmeleri ve mevzuat dışında her hangi bir müeyyide ve ceza tatbikinden kaçınmaları lazım iken, maktulün salahiyet harici dövme yolunu ihtiyar etmesi ve hiçbir lüzum ve zaruret bulunmadığı halde gece saat 24 te sarığı uykudan kaldırıp tekdir etmesi gibi haller, Türk Ceza Kanununun 51 nci maddesinde gösterilen kanuni tahfif sebebinin mülahaza ve kabulüne müsait gibi görülmekte ise de Askeri Ceza Kanununun 92 nci maddesinde; haksız hareketin hemen akabinde işlenecek bir fiilde kanuni tahfif sebebinin düşünülmesi lazım geleceği şeklinde mevcut hükmün tahrik ile suç arasında zaman geçmeksizin fiilin ika edilmiş bulunması haline hasredilmiş bulunmasından dolayı zikri geçen Türk Ceza Kanununun 51 nci maddesinden suçlunun istifadesi mümkün bulunmamıştır.

Ancak, haksız harekete maruz kalmış bulunan suçluda, katil fiilini ikaa sebep olduğu aşikar olan dövme ve tekdirin husule getireceği gazap ve elemin 2 saat uykudan sonra aynı kuvvet ve şiddetle devamı mümkün olmazsa da katil sebebi olarak başka bir saik ve amilin de mevcut bulun-

mamasına göre şiddetini kaybetmekle beraber suçluda bırakmış olduğu infial ve teessür sebebi ile katlin ika edilmesinde takdiri tahfif sebebinin kabulüne ceza mevzuat ve esasları bakımından bir mani bulunmadığından, işbu sebebe dayanılarak ölüm cezasının 30 sene ağır hapse tebdilinin madalet icaplarına uygun olacağı kabul edilmiştir.

Anayasanın 26 ncı maddesi hükmünce Büyük Meclisin yüce tasvibine arz edilmek üzere dosyanın Yüksek Başkanlığa sunulmasına oybirliği ile karar verilmiştir."

Toplam 17 imza

(Derleyenin notu: Ölüm cezasına çarptırılan Ali Kemal Uygur'a ilişkin ***Adalet Komisyonunun 18/12/1952 tarih ve Esas No. 3/356, Karar No. 14 sayılı Raporuna göre****, mahkum, "üstü ve amiri onbaşı Kazım Kuzu'yu öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- *Komisyon, ölüm cezasının 30 yıl hapse tahvil yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Komisyonun 18/12/1952 tarihli raporu* ***Meclisin 06/02/1953 tarihli 39. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkanvekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 19.10'da kapanmıştır. Dört saat süren bu oturumda, Divanın bir sunuşu ve bir soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında, biri ölüm cezasının 30 yıl hapse tahviline ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu rapordur. Başkan, raporu okutmuş ve oya sunmuştur. Hapse tahvile ilişkin bu rapor da, tıpkı infaz doğrultusundaki raporların ezici çoğunluğunda görüldüğü gibi, sadece okutulup oylanarak, yani hiçbir milletvekili üzerinde söz almaksızın toplam bir-iki dakika içinde kabul edilmiştir. Bkz,* ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem IX, Cilt 20, Toplantı 3, 2 Şubat 1953 tarihli Otuz altıncı Birleşimden 28 Şubat 1953 tarihli Elli altıncı Birleşime kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1953, sf:137 ve zaptın sonuna ekli 53 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1953 – Ölüm cezasını hapse dönüştürme kararı

Toplam infaz kararı sayısı	0
İnfazına karar verilen toplam mahkum sayısı	0
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0
Mahkumun cinsiyeti	erkek
Bir kararla birden çok infaz	0
Hapse dönüştürme kararına kadar geçen bekleyiş süresi	**Karar No.** 1825 — **Bekleyiş süresi** 9 ay, 10 gün
Cezası hapse dönüştürülmesine karar verilenin yaşı	**Karar No.** 1825 — **Doğum** 1929 — **Hapse dönüştürme kararı tarihinde yaşı** 24
Ölüm cezasına hükmeden mahkeme	*İstanbul Boğazı Müstahkem Mevki Komutanlığı Askeri Mahkemesi*
Mahkumun kökeni/yaşadığı yer	şehir
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 1825; (30 yıl ağır hapis cezasına çevrilmiş); **mahkumun cinsiyeti:** erkek; doğum tarihi: 1929; **cezası hapse çevrildiğinde yaşı:** 24; **mahkumun kökeni:** şehir (Gaziantep); **hüküm veren mahkeme:** İstanbul Boğazı Müstahkem Mevki Komutanlığı Askeri Mahkemesi; **idam hükmünde ve onama ilamında oylar:** Karar metninde de, Komisyon raporunda da bu konuda açıklama bulunmuyor; **mahkum hakkındaki hükmün onanma tarihi:** Askeri Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 26/5/1952 tarih ve 995 esas, 738 karar sayılı ilamı; **cezanın kesinleşmesi tarihi ile hapse çevrilme kararı verilmesi tarihi arasındaki bekleme süresi:** 9 ay, 10 gün; **Adalet Komisyonu raporundaki istenç:** Komisyonun 18/12/1952 tarih ve Esas No. 3/356, Karar No. 14 sayılı Raporuna göre, ölüm cezasının 30 yıl ağır hapse tahvili kararını oybirliği ile almıştır; **raporda infaz lehinde muhalefet şerhi var mı?:** yok, oybirliği ile tahvil yönünde olduğu için; **Meclis mazbatanın görüşülmesinde tartışma olmuş mu?:** olmamış; **raporda cezanın tahvili için ileri sürülen temel gerekçe:** Maktul onbaşı amirin mevzuata aykırı biçimde yaptırım ve ceza tatbik ederek, katil er mahkumu dövmesi ("maktulün salahiyet haricî dövme yolunu ihtiyar etmesi ve hiçbir lüzum ve zaruret bulunmadığı halde gece saat 24 te sarığı uykudan kaldırıp tekdir etmesi gibi haller") nedeniyle, her ne kadar AsCK (md.92) bağlantısıyla mahkumun TCK (md.51)'-

Tablo 1953'ün devamı

	den yararlanması imkanı yoksa da, "haksız harekete maruz kalmış bulunan suçluda, katil fiilini ikaa sebep olduğu aşikar olan dövme ve tekdirin husule getireceği gazap ve elemin 2 saat uykudan sonra aynı kuvvet ve şiddetle devamı mümkün olmazsa da katil sebebi olarak başka bir saik ve amilin de mevcut bulunmamasına göre şiddetini kaybetmekle beraber suçluda bırakmış olduğu infial ve teessür sebebi ile katlin ika edilmesinde takdiri tahfif sebebinin kabulüne ceza mevzuat ve esasları bakımından bir mani bulunmadığından, işbu sebebe dayanılarak ölüm cezasının 30 sene ağır hapse tebdilinin madalet icaplarına uygun olacağı kabul edilmiştir."

1954 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 647

1. Bünyan Kazasının Yeniköy nüfusunda kayıtlı Abbasoğlu Emirza Ergün'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 647

Karar No: 1846 25/06/1954 647

2. Ağrı'nın Mengeser Köyünden İbrahim oğlu Babahan Taşdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 648

Karar No: 1856 10/12/1954 648

3. Bafra'nın Köseli Köyünde kayıtlı Abdürrahman oğlu Rahim, (diğer adı İbrahim) Kırtoklu ile Vezirköprü'nün Tamalı Köyünde kayıtlı Hüseyin oğlu Halil Eroğul'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 649

Karar No: 1858 13/12/1954 649

Genel tablo: 1954 651

1954 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Bünyan Kazasının Yeniköy nüfusunda kayıtlı Abbasoğlu Emirza Ergün'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1846 **25/06/1954**

12 yaşlarında Hasan Çamdal'ı, zorla ırzına geçmek ve boğazından kesmek suretiyle öldürmekten suçlu Bünyan Kazasının Yeniköy 46 numaralı hanesinde Abbasoğlu 1929 doğumlu **Emirza Ergün**'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kayseri Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden çıkan 7/7/1953 tarih ve 2577 esas, 2324 karar sayılı ilam ile tasdik edilmiş olan hükmün yerine getirilmesine Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine tevfikan karar verilmiştir.

(RG, 30/06/1954, s.8742)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1846 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 11 ay, 18 gün süre geçmiştir.

*- 1846 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 22/06/1954 tarih ve Esas No. 3/5, Karar No. 3 sayılı mazbatasına göre**, mahkum,*

"12 yaşlarında Hasan Çamdal'ın el ve ayaklarını bağlamak suretiyle ırzına geçme ve bu fiili babasına haber vereceğini söylemesi üzerine de ırza geçme cürmünün delil ve emarelerini yok etmek maksadıyla yine el ve ayaklarını bağlayarak koyun keser gibi boğazından kesmek suretiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 22/06/1954 tarihli mazbatası **Meclisin 25/06/1954 tarihli 13. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Tevfik İleri'nin Başkanlığında açılmış ve 15.15'de kapanmıştır. Sadece beş dakika süren bu oturumda, Divanın bir başka ölüm cezası infaz dosyasının (mahkumun adı Hayati Karaşahin'dir ve Meclisin 06/04/1955 tarih ve 1940 sayılı Kararı ile infazına karar verilmiştir; bkz, aşağıda 1955 yılına ilişkin bölüm) geri verilmesine ilişkin Başvekalet tezkeresini sunuşu ve iki geçici encümen kurulması işleminin yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında infaza ilişkin olan sadece tek madde karara bağlanmıştır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bir milletvekili mazbata hakkında söz almıştır.*

- Seyhan milletvekili Sinan Tekelioğlu- "Sayın arkadaşlar, canavarca yapılan bu cinayetin cezasını, görülüyor ki, cani ancak iki sene sonra görüyor. Adliye Vekilinden çok rica ederim, böyle her tarafta ibreti müessire olabilecek hadiselerin cezasının bu kadar uzamaması için lazım gelen tedbirler alsınlar. Bunu bilhassa rica ederim. Eğer bu ce-

za o esnada olsaydı o kadar müessir olacaktı ki... Ne olur, o fiilin işlenmesinden on gün sonra karar verilseydi. Tasdikten çıktıktan sonra da derhal hüküm infaz edilseydi, öyle bir ibreti müessire olacaktı ki. Kanaatimce bu ceza da azdır. (Daha ne ceza olsun, sesleri) Tasdik etmenizi rica ederim."

- Reis- *"Mazbata hakkında başka söz isteyen var mı? Yok. Mazbatayı yüksek tasvibinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir."*

Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 1, Toplantı F., 14 Mayıs 1954 tarihli Birinci İnikattan 5 Temmuz 1954 tarihli On yedinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1954, sf:271-272 ve zaptın sonuna ekli 18 Sıra sayılı Basmayazı.**

- Tutanak Dergisi, 1954, Cilt 28'den itibaren tekrar Zabıt Ceridesi olarak adlandırıldığı gibi, dilde bütünüyle geri dönüş olmuştur: Birleşim, inikat;, oturum, celse; toplantı, içtima; Adalet Komisyonu, Adliye Encümeni; rapor, mazbata gibi.

- Görüldüğü üzere, 1846 sayılı Karar ilişkin Komisyon mazbatası hakkında söz alan sadece bir milletvekili çıkmış ve o da, mahkumun çok kısa sürede yargılanıp hükmün derhal infaz edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Konuşmacının, ölüm cezasını bile az bulması, ki "Daha ne ceza olsun?" şeklinde müdahaleye yol açmıştır, dikkati çekmektedir. Bu tepkide, cinayetin işleniş nedeni ve şeklinin bir etken olduğu aşikardır. Ancak, benzeri nitelikli diğer infaz dosyalarında bu tür görüş açıklanmasına pek seyrek rastlanılmaktadır. Buna benzer bir örnek 1931 yılındaki bir infaz kararının alınması müzakeresinde görülmüştür. Mehmet oğlu Yaşar ve İsmail oğlu Salih adlı iki mahkumun infazına ilişkin ***Meclisin 03/12/1931 tarih ve Karar No.663 sayılı Kararının*** *alındığı oturumunda,* ***"Kazım Paşa (Diyarbakır) – Bunları yakalım. Başka ceza yok mu acaba?" ve "Süleyman Sırrı B. (Yozgat) – Bunları bacaklarından asmalı"*** *diyerek tepkilerini dile getirmişlerdi. 1931 tarih ve 663 sayılı Karar alınırken iki milletvekilinin bu tavrına yol açan en önemli etken, herhalde, mahkumların 4'ü çocuk toplam 5 kişiyi öldürmüş olmalarıydı. Bkz. Yukarıda 1931 yılına ilişkin bölüm. Buna karşılık, örneğin, 1940'lı yıllarda yine küçük çocuk ırzına geçtikten sonra delil ve izleri kaldırmak için adam öldürmeden ötürü verilen idam cezalarının infazı kararları çıkartılırken Meclis'te, buradaki 1846 sayılı Kararın görüşülmesi sırasında açıklanan türde söz alan olmamıştı.)*

---

2. Ağrı'nın Mengeser Köyünden İbrahim oğlu Babahan Taşdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1856 **10/12/1954**

Ağrı'nın Mengeser Köyünden Penah Ayhan'ın evine parasını almak maksadiyle girerek Penah ile karısı Hadime Ayhan'ı aynı kasıtla ve bu fiili gören oğulları Ali Osman Ayhan'ı da suç delillerini gizlemek maksadiyle

31/5/1951 gecesi öldürmekten maznun aynı köyden 1326 doğumlu İbrahim oğlu **Babahan Taşdemir**'in ölüm cezasiyle mahkumiyetine dair Ağrı Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 10/02/1954 tarihinde 953/3855 esas ve 554 karar numarasiyle tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince karar verilmiştir.

(RG, 18/12/1954, s.8882)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1856 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında tam on ay süre geçmiştir.

*- 1856 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 03/12/1954 tarih ve Esas No. 3/45, Karar No. 8 sayılı mazbatasına göre**, mahkum,*

"31.V.1951 gecesi Penah Ayhan'ın evine, parasını almak maksadıyla girerek Penah ile karısını öldürme, bu fiillerine şahitlik yapmamasını teminen hadiseyi görüp evden kaçmaya teşebbüs eden 12 yaşındaki oğulları Ali Osman Ayhan'ı da öldürme" suçundan TCK (md.450/5 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 03/12/1954 tarihli mazbatasında, diğer mazbatalardan farklı olarak, alt derece mahkemesinin hüküm tarih ve sayısı da gösterilmiştir. Buna göre, Ağrı Ağır Ceza Mahkemesi 10/08/1953 tarih ve 953/50 esas ve 89 sayılı hükmü ile mahkumu ölüm cezasına çarptırmıştır.

*- Encümenin 03/12/1954 tarihli mazbatası **Meclisin 10/12/1954 tarihli 15. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Tevfik İleri'nin Başkanlığında açılmış ve 16.50'de kapanmıştır. Bir saat 40 dakika süren bu oturumda, Divanın bir sunuşu ve dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 3, İçtima 1., 1 Aralık 1954 tarihli On birinci İnikattan 27 Aralık 1954 tarihli Yirmi ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1955, sf:63-64 ve zaptın sonuna ekli 28 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

3. Bafra'nın Köseli Köyünde kayıtlı Abdürrahman oğlu Rahim, (diğer adı İbrahim) Kırtoklu ile Vezirköprü'nün Tamalı Köyünde kayıtlı Hüseyin oğlu Halil Eroğul'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1858 **13/12/1954**

İlyas kızı 1316 doğumlu Gülika (diğer adı Muhsine) Kalaycı'yı parasına tamaen öldürmekten suçlu Bafra'nın Köseli Köyünde kayıtlı Abdürrahman oğlu 1339 doğumlu **Rahim (diğer adı İbrahim) Kırtoklu** ile Vezirköprü'nün

Tamalı Köyünde kayıtlı Hüseyin oğlu 30/2/1929 doğumlu **Halil Eroğul**'un ölüm cezasına mahkum edildikleri hakkında Samsun Ağır Ceza Mahkemesinden verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinden çıkan 2/12/1953 tarih ve 2789 esas, 3137 karar sayılı ilam ile tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince karar verilmiştir.

(RG, 18/12/1954, s.8882)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1858 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 11 ay ve 11 gün süre geçmiştir.

*- 1858 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/12/1954 tarih ve Esas No. 3/46, Karar No. 4 sayılı mazbatasına göre**, adı geçen iki mahkum,*

"Samsun'un Fener caddesindeki mağaralarda yaşayan İlyas kızı 1316 doğumlu Gülika (diğer adı Muhsine) Kalaycı'yı parasına tamaan 28.X.1952 günü geceleyin boğarak öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 04/12/1954 tarihli mazbatası **Meclisin 13/12/1954 tarihli 16. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili Tevfik İleri'nin Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. 25 dakika süren bu oturumda, dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 3, İçtima 1., 1 Aralık 1954 tarihli On birinci İnikattan 27 Aralık 1954 tarihli Yirmi ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1955, sf:92 ve zaptın sonuna ekli 30 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1954

Toplam infaz kararı sayısı	3 (İlk Karar No. 1846; son Karar No. 1858)		
Toplam mahkum sayısı	4		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.3		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 1858 (2 mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	1846	11 ay, 18 gün	
	1856	10 ay	
	1858	11 ay, 11 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1846	1929	25
	1856	1326 (1910)	44
	1858	1. mahkum: 1339 (1923) 2. mahkum: 30/02/1929	1. mahkum: 31 2. mahkum: 25
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No.1846 ve No.1858 (2. mahkum) - 25 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	1856 sayılı Karar- 44 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	31.2		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Kayseri; Ağrı; Samsun		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 3 ; Nahiye/ilçe/il: 1		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

1955 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 653

1. Tunceli'nin Ovacık Kazasının Havaçor Nahiyesine bağlı Hanuşağı Köyünden Veli oğlu Dursun Levent'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 653

Karar No: 1920 04/02/1955 653

2. Casusluktan suçlu Todorovinçoğlu 1908 doğumlu İvane Adamidi ile Gavriyeloğlu 1924 doğumlu Nikolay Antonof'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında 655

Karar No: 1936 16/02/1955 655

3. Ordu'nun Ünye Kazasının Karakuş Nahiyesine bağlı Alan Köyünden Raşit oğlu Ahmet Sütçü'nün ölüm cezasına çarptırılması hakkında 657

Karar No: 1939 04/04/1955 657

4. Mustafa Sabri oğlu Ahmet Hayati Karaşahin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 662

Karar No: 1940 06/04/1955 662

5. Gölpazarı Kazasının Karaağaç Köyünden İbrahim oğlu Abdullah İbiş'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 669

Karar No: 1941 11/04/1955 669

Genel Tablo: 1955 671

1955 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Tunceli'nin Ovacık Kazasının Havaçor Nahiyesine bağlı Hanuşağı Köyünden Veli oğlu Dursun Levent'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1920 **04/02/1955**

Erzincan'ın Karadiğin Köyünden Mehmet oğlu Azimet Ertekin'i parasına tamaan öldürmekten maznun Tunceli'nin Ovacık Kazasının Havaçor Nahiyesine bağlı Hanuşağı (Hanuşoğlu) Köyünün 13 sayılı hanesinde kayıtlı olup Erzincan'ın Karadiğin Köyünde oturan ve halen ceza evinde bulunan Veli oğlu, Gülçubuk (Çülçubuk) dan doğma, 1339 doğumlu **Dursun Levent**'in ölüm cezasiyle mahkumiyetine dair Erzincan Ağır Ceza Mahkemesince 16/1/1954 tarihinde 953/25 esas ve 954/7 karar sayısı ile verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 15/6/1954 tarihinde 1313 esas ve 1983 karar sayılı ilam ile tasdik edilmiş olan hükmün yerine getirilmesine Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükmü gereğince karar verilmiştir.

(RG, 16/02/1955, s.8932)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1920 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kararı arasında 7 ay, 19 gün süre geçmiştir.

- Bu Kararın önceki yıllardaki aynı konulu kararlardan önemli bir farkı da, 1955 yılı içindeki diğer kararlarda da görüldüğü üzere, mahkumun annesinin adının belirtilmesi uygulamasına başlanmış olmasıdır.

- Keza, bir diğer önemli fark ya da yenilik ise, bu karara dek istisnaen uygulanmış olan, mahkum hakkında hüküm tesis eden ilk derece mahkemesi kararının tarih ve sayısının da gösterilmiş olmasıdır.

*- 1920 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 28/01/1955 tarih ve Esas No. 3/148, Karar No. 17 sayılı mazbatasına göre**, mahkum,*

"Erzincan'ın Karadiğin köyünden Mehmet oğlu Azimet Ertekin'i parasına tamaan bıçakla öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 28/01/1955 tarihli mazbatası **Meclisin 04/02/1955 tarihli 36. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili Esad Budakoğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 15.38'de kapanmıştır. 38 dakika süren bu oturumda, beş soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 15 madde ele alınmıştır. Bunların on birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine iki milletvekili söz almıştır.*

- Seyhan milletvekili Sinan Tekelioğlu- "Biz şu anda dünyaya gelmiş olan bir insanın son saatini tayin etmek üzere burada bulunuyoruz. Arkadaşlar, idam kararı verilecek olan zat hakkında böyle ufak tefek, filan tarihte verildi, falan tarihinde geldi şeklinde B. M. Meclisine getirilmiş olan bir mazbata ile bir insanın hayatına son vermek bizim için çok acı olur" *Mazbatayı okuyan konuşmacı şöyle devam etmiştir:* ***"Buraya kadar olan fikradan ne anladık? Bıçakla birisini öldürmüş. Her bıçakla adam öldüren idam mı ediliyor? (Gürültüler, parasına tamaan sesleri). Parasına tamaan olsun. Mazbatanın bize mufassal olarak getirilmesi lazımdır. Mazbataya göre karar vereceğimizden dolayı bunun mufassal olması lazımdır. Şimdi bir takrir veriyorum; bu mazbatayı Adalet Encümenine iade edelim, mufassal yeni bir mazbata hazırlasın."***

- Başkan- *Tekelioğlu'nun verdiği ve mazbatanın kapsamlı olarak yeniden düzenlenerek Meclise getirilmek üzere Encümene geri verilmesini teklif eden önergeyi okutmuştur.*

- Erzincan milletvekili Veysel Varol- *"Bundan iki sene evvel Erzincan'da bu hadisenin tam vukuu sırasında orada bulunuyordum. Azimet, birkaç araba odunu satmak üzere şehre götürüyor. Kaatil olan Dursun da onu takip ediyor ve hatta onunla konuşuyor; diyor ki: 'Odunlarınızı sattınız mı? Ne kadar paranız var?' Çocuk saf. Kaatil olan Dursun, 'Şehre gidip ne yapacaksınız?' diye soruyor. O da, 'Bankaya borcum var, onu vereceğim' diyor. Dursun, 'Bugün biraz dolaşalım' dediği zaman, çocuk da kanıyor, dolaşıyorlar. Gece olunca Dursun, 'Artık bugün vakit geçti' diyor 'Köye gidelim'. Her ikisi de aynı köydendir. Kaatil Devlet Demiryollarında amelidir. Beraber köye giderlerken Dursun, arkadan kafasına taşı vurmak suretiyle, çocuğu öldürüyor. Bıçakla da parça parça ediyor. Evvela başını kesiyor, sonra kollarını, ayaklarını keserek getirip tren kazası zehabını vermek için tren raylarının üzerine bırakıyor. O gün tren geçiyor. (Yeter sesleri). Hadise anlaşılıyor, savcılık işe el koyuyor. Fakat trenin beş metre mesafesinde birikmiş ve pıhtılaşmış kan görülüyor. Hadise bundan ibarettir. Kaatilin mutlak surette cezasını görmesi lazımdır."*

- Başkan- *Tekelioğlu'nun önergesini oya sunmuştur ve önerge kabul edilmemiştir. Ardından, Encümenin infaza ilişkin mazbatasını oya sunmuştur ve mazbata kabul edilmiştir.*

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 5, İçtima 1 , 2 Şubat 1955 tarihli Otuz beşinci İnikattan 28 Şubat 1955 tarihli Elli ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1955, sf:18-19 ve zaptın sonuna ekli 164 Sıra sayılı Basmayazı.)***

2- Casusluktan suçlu Todorovinçoğlu 1908 doğumlu İvane Adamidi ile Gavriyeloğlu 1924 doğumlu Nikolay Antonof'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında

Karar No: 1936 **16/02/1955**

Milli Müdafaaya hıyanet suçundan maznun Gürcistan'ın Ahiska Kazası Kaledibi Mahallesinden (Rusça ismi Poskreposnaya) marangoz Rus tebaalı 1908 doğumlu Todorovinçoğlu, Kadinka'dan doğma **İvane Adamidi** ile Rus Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Ermenistan Hükümetinin Erivan Vilayeti Kununyan Sokağında 1 numarada ikamet eden Rus tebaasından kunduracılık yapan 1924 senesinde Nubar'dan doğma Gavriyeloğlu **Nikolay Antonof**'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında IX uncu Kolordu Kumandanlığı 2 No.lu Askeri Mahkemesince 18 Kasım 1954 tarih ve 954/154 esas ve 954/79 karar sayısı ile verilen ve Askeri Temyiz Mahkemesinin 23/12/1954 tarih ve 54/3708 esas ve 1984 karar sayılı ilamı ile tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükmü gereğince karar verilmiştir.

(RG, 19/02/1955, s.8935)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1936 sayılı Kararında değinilen "Milli Müdafaaya hıyanet"/casusluk suçu, Askeri Ceza Kanunu (md.56)'da düzenlenmiştir.

- 1936 sayılı Karar, iki mahkuma ilişkin olup, bunlar hakkındaki ölüm cezasının kesinleşmesiyle infaz kararı arasında bir ay ve 24 gün gibi kısa bir süre geçmiştir. Bu Karar, 1955 yılı içinde casusluk suçundan ölüm cezasına çarptırılarak infazı yönünde Meclisin istencini ortaya koyduğu iki karardan ilkidir. İkincisi aşağıda gösterilmiş olan 1940 sayılı Kararıdır.

- 1936 sayılı Kararından anlaşıldığı kadarıyla söz konusu iki mahkum Türk vatandaşı olmadığı gibi, Türkiye'de de ikamet etmemekteydiler. Bu bakımdan 1936 sayılı Karar, aynı suçtan mahkum olup da infazına karar verilen diğer mahkumlardan ayrılmaktadır. Zira o kararlarda mahkumlar Türk vatandaşıdırlar. Önceki kararlar için bkz., 18/05/1942 tarih ve 1286 sayılı; 21/05/1943 tarih ve 1340 sayılı; 09/05/1947 tarih ve 1528 sayılı; 22/12/1947 tarih ve 1570 sayılı Kararlar.

- 1936 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 11/02/1955 tarih ve Esas No. 3/166, Karar No. 19 sayılı mazbatasına göre,***

"Milli Müdafaaya hıyanet suçundan maznun Rus tebaasından İvane Adamidi ve Nikolay Antonof'un Rusya nam ve hesabına memleketimizde casusluk yaptıkları sabit olduğundan hareketle mümas Askeri Ceza Kanununun 56 ncı maddesinin D fıkrası delaleti ile aynı maddenin A fıkrası mucibince her iki maznunun ölüm cezası ile cezalandırılmalarına karar verildiği anlaşılmıştır

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 11/02/1955 tarihli mazbatası ***Meclisin 16/02/1955 tarihli***

***41. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkanvekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 17.50'de kapanmıştır. İki saat 45 dakika süren bu oturumda, Divanın iki sunuşu ve yedi soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 18 madde ele alınmıştır. Bunların onuncusu bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine Mecliste kısa bir görüşme olmuştur.*

- Seyhan milletvekili Sinan Tekelioğlu- *Mazbatada esbabı mucibenin yazılı olmadığını belirterek, "Meclis niçin idam kararı verilmiş olduğunu anlamazsa nasıl rey versin?" demiştir. Ayrıca, yine casusluktan idama mahkum Hayrettin isimli bir mahkumun mazbatası geri çekilmişti, "acaba o ne oldu?" diye sormuştur.* (Not: Bu konuşmada adı geçen Hayrettin isimli mahkum, Ahmet Hayati Karaşahin olmalıdır. Onun hakkındaki infaz kararı için bkz., altta 1940 sayılı Karar.)

***- Balıkesir milletvekili ve bu mazbata muharriri Vacid Asena-** Konuşmacı, mahkumların, Rus gizli servisince eğitildiklerini; 14/09/1954'de sınırdan gizlice Türkiye'ye girerek, Oltu'ya kadar olan bölgede fotoğraf çekip, harita ve kroki çıkardıklarını; daha sonra sigara almak için durdukları Kosor nahiyesinde kendilerinden şüphelenilmesi ve ihbar üzerine yakalandıklarını; film, kroki, silah ve sahte kimliklerin üzerlerinde bulunduğunu ve ayrıca üzerlerinde, Ardahanlı Remzi Ağa'ya hitaben İstanbul'da Mühürdarzade hanında Abdullah Peri müessesi tarafından yazılmış ve kendilerine o müessese namına deri ve yapağı mubayaasına dair yetki verilmiş bir mektup çıktığını ve bu hususlaki gizli soruşturmanın halen devam ettiğini açıklamıştır. Konuşmacı, Trabzon milletvekili Sabri Dilek'in, 'bunların yakalanması anına dek Milli Emniyetin müdahalesi ve takibi olmuş mudur?' şeklindeki sorusuna ise, ihbarda bulunan üç vatandaşın ve ayrıca karakol komutanının adlarını zikrederek teşekkür ettikten sonra, sorunun bu şekilde cevaplandırılmış olduğunu, hükümetin gereken ilgi ve takibi yaptığını söyleyerek, "Burada daha fazla izahata lüzum görmüyorum, bununla iktifa ediyorum" demiştir.*

- Başkan- *Encümenin mazbatasını oya sunmuş ve kabul edilmiştir.*

Bkz, TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 5, İçtima 1, 2 Şubat 1955 tarihli Otuz beşinci İnikattan 28 Şubat 1955 tarihli Elli ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1955, sf:157-159 ve zaptın sonuna ekli 192 Sıra sayılı Basmayazı.)

3. Ordu'nun Ünye Kazasının Karakuş Nahiyesine bağlı Alan Köyünden Raşit oğlu Ahmet Sütçü'nün ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1939 **04/04/1955**

Çarşamba'nın Muşçalı Köyünden Neşet Şengül'ü 23-24/10/1952 tarihinde taammüden öldürmekten suçlu Ordu'nun Ünye Kazasının Karakuş Nahiyesine bağlı Alan Köyünün 31 sayılı hanesine kayıtlı olup Çarşamba'nın Muşçalı Köyünde oturan ve 24/10/1952 tarihinden beri Samsun Cezaevinde bulunan Raşit oğlu, Gülsüm'den doğma 10/8/1926 doğumlu **Ahmet Sütçü, diğer adı Muzaffer Sütçü**'nün ölüm cezasına çarptırılmasına dair Samsun Ağır Ceza Mahkemesince 11/5/1954 tarihinde 954/38 esas ve 954/84 karar sayısı ile verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 21/9/1954 tarih ve 3756 tebliğ, 2748 karar ve 2548 esas numaralı ilamı ile tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükmü gereğince karar verilmiştir.

(RG, 09/04/1955, s.8977)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1939 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında altı ay, 13 gün süre geçmiştir.

*- 1939 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 30/03/1955 tarih ve Esas No. 3/162, Karar No. 27 sayılı mazbatasına göre**, mahkum,*

"Çarşamba'nın Muşçalı köyünden Neşet Şengül'ü 23-24.X.1952 tarihinde taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Karara, Çankırı milletvekili C. Boynuk "Şerik Emine'nin vaziyetinin tebellüründen sonra, tetkik fikriyle muhalifim"; Çorum milletvekili M. Kemal Biberoğlu "Şerik Emeni'nin vaziyetinin kesin olarak intacından ve durumun tebellüründen sonra tetkiki fikriyle muhalifim"; Konya milletvekili T. Fikret Baran "Hatayı adliye meydan vermemek üzere şerik Emine'nin vaziyetinin tebellürüne kadar intizari taraftarıyım"; Kütahya milletvekili S. S. Nasuhoğlu "Muhalifim" ve Erzurum milletvekili H. Şevket İnce "Müstenkifim" kaydını düşerek muhalif kalmışlardır. Buna göre, Encümen infaz kararını 5'e karşı 11 oyla almıştır.

*- Encümenin 30/03/1955 tarihli mazbatası **Meclisin 04/04/1955 tarihli 59. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkanvekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 16.35'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, beş soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında o da infaza ilişkin sadece 1 madde ele alınmıştır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine birçok milletvekili söz almıştır.*

*- **Afyonkarahisar milletvekili Kemal Özçoban-** Konuşmacı, mazbatada 13-14 kişiden yarısına yakınının muhalif kaldığını, şerikin durumunun anlaşılması gerektiğinin yazıldığını, bu nedenle adli hataya yol açılmaması için mazbata sözcüsünün açıklama yapmasını beklediklerini söylemiştir.*

- Konya milletvekili ve Encümen Başkanı Halil Özyörük- *Özyörük, Ahmet Sütçü'nün şerikı Emine ile birlikte karar vererek Emine'nin kocası Neşet'i Sütçü'nün kama ile öldürdüğünü; Samsun Ağır Ceza Mahkemesinin her ikisi hakkında da idam hükmü verdiğini; Temyiz Mahkemesinin Sütçü hakkında hükmü onadığını, Emine hakkındaki hükmü ise, olayda suça azmettirme değil fer'an zimethal olmak şeklinde görerek bozduğunu ve Sütçü hakkındaki dosyanın Meclise gönderildiğini söylemiştir. Konuşmacı, bu dosya Encümende iken, Encümenin önce oy çokluğu ile, Sütçü hakkındaki dosyanın tetkikinin, Emine'nin yargılanması neticesi alınana dek bekletilmesi yönünde karar çıktığını; ancak daha sonra verilen tecdidi müzakere önergesi ile görüşmenin yeniden başladığını belirtmiştir. Bu yeni görüşme sonunda, Encümenin oy çokluğu ile bu kez, Sütçü hakkındaki dosyanın incelenmesinin Emine hakkındaki kararın neticesine kadar bekletilmesinin dahi hükmün infazı ahkamına bir nevi mümanaat veya hiç olmazsa tehir mahiyetinde olacağı düşüncesi galebe etmek suretiyle hükmün tetkik edildiğini ve infaz yönünde karar verdiğini açıklamıştır. Özyörük, kendisinin Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi üyesi bulunduğu dönemde, bu tür durumlarda "idam hükmü gayri kabili telafi olduğundan, bunun diğer şerik hakkında yapılacak muhakeme ve tetkikat neticesine kadar tetkiki tehir edilmekte idi" demiştir. Şunu eklemiştir:* ***"İş eğer Temyiz Mahkemesinden arz ettiğim şekilde tetkik edilmeyerek şerikı cürüm Emine hakkındaki muhakeme neticesine talik edilmiş olsaydı daha isabetli olurdu. Nitekim evvelce cari usul de bu idi. Şimdi böyle bir hüküm muvacehesindeyiz. Bu hükmü bizim Büyük Millet Meclisi olarak tebdil, tağyir ve tehirini derpiş etmeye salahiyetimiz bulunmadığından dolayıdır ki, dosyayı bu veçhile Yüksek Huzurunuza takdim etmiş bulunuyoruz."***

- Kemal Özçoban- *"...Dosya bir küldür. Bütün dosya heyeti umumiyesiyle bir neticeye bağlanmadıktan sonra telafisi gayri mümkün olan idam cezası infaz edilemez. Herhangi bir sebeple Temyiz Mahkememiz kararına dayanarak talik edilmemiş.* ***Fakat bu mesele Büyük Meclisin salahiyeti dahilindedir, talik buyurabilir. (Anayasa meselesidir, sesleri)...Onun için rica ediyorum, mesele bir küldür, neticeye bağlanıncaya kadar bir müddet için infazını geri bırakalım. Sonra vicdanlarımız sızlamasın."***

- Siirt milletvekili Mehmet Daim Süalp- *Bu dosyanın Encümenden iki defa geçtiğinin anlaşıldığını; ilk kararda da Encümenin, şerik hakkındaki hükmün değişebilmesinin erkek hakkındaki kararın da değişebileceği ihtimalini düşünmüş olduğunun ortaya çıktığını; idam kararının tasdikinin telafisi mümkün olmayan bir adli hata ihtimalini mevcut kıldığını belirten konuşmacı,* ***"Bu ihtimal yüzde bir dahi mevcut ise, kanaatim şu ki, bunu bugün tasdik etmeyip, kadının muhakemesinin neticesine talik etmeyi, Anayasadaki hükme mugayir görmemekteyim. Bu itibarla sizden istirhamım, tehir veya talik edilmesi hakkındaki verilen takriri tasvip etmenizdir"*** *demiştir.*

- ***Çanakkale milletvekili ve Encümen adına Servet Sezgin-*** *Sezgin, Temyiz Mahkemesinin Sütçü hakkındaki hükmü onadığını; Emine hakkındaki hükmün bozulmasının azmettirme noktasında odaklaştığını; dolayısıyla bu ikisi arasında bir rabıta bulunmadığını ve Emine'ye verilecek cezanın mahiyetinin hiçbir biçimde Sütçü'ye müessir olmayacağını söylemiştir. Anayasa (md.54)'ü hatırlatan Sezgin,* ***"Sütçü'nün cezasının infazını Emine'nin muhakemesi neticesine kadar bekletmek doğrudan doğruya tehirdir. Tehire ise Yüksek Meclisin salahiyeti bulunmamaktadır...Bu itibarla verilmiş olan idam cezasının yerine getirilmesini istirham ederim"*** *demiştir. Sezgin bir soru üzerine, Sütçü'de taammüdün sabit görüldüğünü yinelemiştir. Manisa milletvekili Hikmet Bayur, Emine'nin yargılanması sırasında Sütçü'nün şahadetine gerek olup olmayacağını sormuştur. Buna karşılık Sezgin, Sütçü'nün ikrarda bulunduğunu, savcılıkta, sorguda, mahkemede dinlendiğini ve ikrarların tespit edildiğini belirterek, "Bu vaziyette yeniden dinlenmesine sebep yoktur" demiştir. Sezgin, Encümende önce talik yönünde karar verildiğinin hatırlatılması üzerine, o zaman dokuza karşı 11 oyla talik yönünde karar çıktığını, ancak daha sonra ilk görüşünde hata olduğunu düşünen İsmail Hadımoğlu'nun tekriri müzakere teklifi ile meselenin yeniden görüşüldüğünü, ekseriyetle tekriri müzakerenin kabul edildiğini, bunu tabii olduğunu ve sonuçta ekseriyetle infaz yönünde karar verildiğini belirtmiştir.*

- ***Zonguldak milletvekili Nusret Kirişçioğlu-*** *Kendisinin de önce tereddüt ettiğini, dosyayı iyice tetkik ettiğini, Sütçü'nün taammütle öldürdüğü hususunun sabit olduğunu, bunun Emine'nin durumu ile bağlantılı olmadığını; zaten böyle olmasaydı, Temyiz mahkemesinin dosyayı tefrik ederek, infaz edilmek üzere Meclise göndermemiş olacağını ve Meclisin tehir yetkisinin bulunmadığını söylemiştir.*

- ***Denizli milletvekili İsmail Hadımlıoğlu-*** *Konuşmacı, taammüdün sabit olduğunu tekrar ederek, kendisinin Encümenin ilk kararında dosya raportörü olduğunu, ilk karar sonrasında tekriri müzakere sorumluluğunu üzerine aldığını ve nihayet raporun bu ikinci görüşme sonunda infaz yönünde karara bağlandığını söylemiştir. Meclisin, bu raporu inceleyip tasvip buyurduğu takdirde uygulamaya da uygun hareket etmiş olacağını "ve hem de psikolojik bakımdan idam mahkumu olan bir adamın vaziyetini kurtarmış olacağını" ifade etmiştir.* (Not: Böylece konuşmacı, infazın bir an önce yapılmasının mahkumun psikolojik durumuna iyi geleceği görüşünü ifade etmiş olmaktadır.)

- ***Çorum milletvekili M. Kemal Biberoğlu-*** *Konuşmacı mevcut mazbataya muhalif kalan üyelerden olduğunu belirterek, Encümenin ilk mazbatasında, Sütçü'nün suç ortağı Emine hakkında da nihai ve kesin karar verilinceye kadar müzakereye devam edilmemesinin adalete daha uygun olacağı yönünde ekseriyetle karar verilmiş olduğunu hatırlatmıştır. Bu kararda, Anayasa (md.26) ve (md.54)'ün de tartışıldığını söyleyen konuşmacı, bu iki hükmün birlikte mütalaa edilmesi gerektiğini belirterek,* ***"idam kararlarının esastan***

tetkikine girişmeksizin otomatikman infazı derpiş edilmiş olamayacağı aşikardır. Aksini düşünürsek, o halde bizim vazifemiz bir celladınkinden farklı olamaz" demiştir. Konuşmacı, Encümenin andığı ilk kararının, dosyanın esasına taalluk etmediğini, bundan ötürü de "filhal infazı mümkün bir idam kararının tehiri sayılamayacağı gibi infaz ahkamına muhalefet de sayılamaz. Aksine, infaz ahkamını tekemmül ettirebilmek için bir nevi zaruri intizar kararı teşkil etmektedir" demiştir. Durumu açıklamak üzere bir örnek vermiştir: "Mesela bu idam dosyasında, suçlunun hüviyetini şüpheli kılan bir nüfus kaydı eksik veya diğer bir büyük yanlışlığa tesadüf etse idik, bu cihetin tavzih ve ikmaline intizaren müzakereyi talik etmemiz tabii olmaz mı idi? O zaman buna da tehir mi dememiz icap edecekti?" Konuşmasını şöyle bitirmiştir: "Biz, bunu savsaklamak niyetinde değiliz, neticede Ahmet Sütçü idam edilebilir, ama arkadaşlar, milyonda bir ihtimal dahi olsa; adli bir hataya bir insanı kurban etmeyelim. Acele etmeyelim, karar sizlerindir. (Bravo sesleri, alkışlar)"

*- **Ordu milletvekili Sabri İşbakan-** Konuşmacı, Emine'nin "hakkı müdafaası bakımından bu idam kararının tehiri zaruridir. Emine'nin bu suçta iştiraki olduğu anlaşılıyor. Emine'nin ileri sürdüğü hakkı müdafaada belki Ahmet'in tekrar ifadesine müracaat edilmesi ve hatta Emine ile yüzleştirilmesi zaruri olacaktır. Eğer bu kararı tasdik edersek bu imkanı ortadan kaldırmış olacağız. Bu bakımdan bu idam kararının tehirinin zaruri olduğu kanaatini arz etmek istiyorum."*

*- **Rize milletvekili İzzet Akçal-** Konuşmacı, "Emine'nin Ahmet'i suçu işlemeye azmettirdiği sabit olamadığından bahisle hakkında beraat kararı verildiği takdirde Ahmet'in taammüden suç işlediğini tespit için daha kuvvetli delillere ihtiyaç vardır. (Bravo sesleri)" demiş ve cinayetin işleniş tarzına ilişkin çeşitli olasılıkları mümkün ve akla yakın olduğunu belirterek bu takdirde verilecek cezanın kasten adam öldürmenin cezası olacağını hatırlatmıştır. Akçal öngördüğü ihtimalin ciddiyetini kanıtlamak üzere çarpıcı bir örnek vermiştir: "...Hadise Aydın'ın Söke kazasında 1935 yılında cereyan etmiştir. Söke kazasının Burun köyünde jandarma tarafından yakalanıp kaza merkezine sevk edilen bir şahıs yolda köprü üstünde firar ediyor. Bu şahıs gayet kurnazdır. Çizmelerini, ceketini Menderes nehrinin kenarında bırakıyor. Çizmeler gömülü olarak bulunuyor, elbiseleri suyun içinde biraz daha aşağıda denize yakın bir yerde bulunuyor. Aradan 2-3 gün geçiyor. Nehir kenarında öldürülmüş bir adam cesedi balıklar, kurtlar canavarlar tarafından tanınmayacak bir hale getirilmiştir. Adamın karısı, jandarmaların kocasını alıp götürdüğünden ve ondan sonra eve dönmediğinden, öldürülmüş olması ihtimalinden bahsederek müddeiumumiliğin nazarı dikkatini celb ediyor. O sırada bulunmuş ve hüviyeti teşhis edilemeyen tanınmayacak bir halde de bir de ceset bakiyesi vardır; jandarmalar bolca da para sarf ediyor; jandarmaların öldürdükleri ileri sürülüyor. Jandarmalar tevkif ediliyor ve bunlar Aydın mahkemesinde*

idam cezasına mahkum ediliyor. Fakat mahkeme idam cezasından muhavvel 30 sene ağır hapis cezası vermişti. Aradan 2.5 sene geçtikten sonra şahıs meydana çıkıyor." Rauf Onursal (İzmir)- "Öyle şey olur mu canım?". İzzet Akçal (Devamla)- "Vakayı mevki ve senesi ile naklediyorum. Dosyası Aydın mahkemesindedir. Sabırla neticeyi dinlemeni rica ederim. Rauf Bey, iki buçuk yıl sonra öldürüldüğü iddia olunan şahıs meydana çıktı, iadei muhakeme yolu ile jandarmalar tahliye edildi. Bu vaziyet karşısında jandarmalar asılabilirdi. Bu hadisede de böyle bir vaziyet karşısında kalınabilir. Emine'nin azmettirdiği yolundaki suçu sabit olmadığı takdirde Ahmet'in arz ettiğim şekilde taammüden suçu işlediği iddia olunamaz. O takdirde Ahmet'in idam edilmemesi, hapis cezası ile mahkum edilmesi lazımdır. İadei muhakeme yolu ile Ahmet hakkındaki kararın düzeltilmesi daima mümkündür." *Konuşmacı mazbatanın Encümene iadesine, Emine hakkındaki hükmün kesinleşmesi sonrasında ve onunla birlikte Meclise getirilmesine karar verilmesini istemiştir.*

- Zonguldak milletvekili Nusret Kirişçioğlu- *Konuşmacı, İzzet Akçal'ın konuşmasında ihtimallerden söz ettiğini, bu olayda ise Sütçü'nün savcılık ve mahkeme önündeki ikrarlarıyla suçu taammüden işlediğinin sabit olduğunu söyleyerek,* ***"İhtimalat üzerinde durmayalım...Arkadaşlarımın yürüttükleri ihtimallere asla iştirak etmiyorum. Dosya ile alakası olmayan mütalaata istinat etmek doğru olmaz...Eğer dosyada bulunmayan bir delil ileride çıkabilir diye tehir kararı verilmeye kalkılırsa yanlış bir hareket olur. Her hadisede bu yola gitmek mümkündür. Kesinleşmiş bir karar muvacehesindeyiz ve tefrik edilerek infaz edilmek üzere karar bize gönderilmiştir."***

- Çoruh milletvekili Muzaffer Önal- *Sütçü'nün taammütle edem öldürdüğünün sabit olduğunu hatırlatarak, "Bizim burada yapacağımız yegane iş, bütün delilleri tetkik ettikten sonra Emine bilahare ister idam edilsin, ister beraat etsin, mevcut deliller mevacehesinde Ahmet Sütçü'nün idam cezasının bozulmasına imkan olmadığı nazarı dikkate alındığı takdirde Temyiz mahkemesince tasdik edilmiş olan hükmü, idam cezasını tasdikten ileriye geçemez. Emine azmettirmemiş veya bu fiille hiçbir alakası olmasa, beraat etse bile Ahmet Sütçü hakkındaki karar bakidir. (İadei muhakeme ister sesleri). Efendim, iadei muhakeme, malumu alileri, yeni deliller karşısında olur. Halbuki burada, ilk hazırlık tahkikatında, müddeiumumilikte, mahkemede bütün deliller tetkik edilmiş, artık en ufak bir ihtimal dahi kalmamış, yeni bir delil olmadığı içinde kararı Temyiz Mahkemesi tasdik etmiştir. Bu vaziyette iadei muhakemeye sebep olabilecek yeni bir delili arkadaşlar nereden çıkarıyorlar? Bunu anlayamıyorum." demiştir.*

- Bursa milletvekili Agah Erozan*, kifayeti müzakere önergesi vermiş; Başkan önergeyi okutmuş ve kabul edilmiştir.* ***Afyon milletvekili K. Özçoban*** *ile*

Çorum milletvekili H. Ortakçıoğlu,, *Emine'nin durumu kesinleşene dek dosyanın Encümene iadesi yönünde iki önerge vermişlerdir. Başkan önergelerin aynı mahiyette olduğuna işaret ederek oya sunmuş ve önergeler kabul edilmemiştir*

*- **Başkan** son olarak, Ahmet Sütçü'nün idamının tasdikine ilişkin Encümen mazbatasını oya sunmuş ve kabul edilmiştir.*

*Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 6, İçtima 1, 21 Mart 1955 tarihli Elli üçüncü İnikattan 29 Nisan 1955 tarihli Altmış dokuzuncu İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1955, sf:207-217 ve zaptın sonuna ekli 230 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

4. Mustafa Sabri oğlu Ahmet Hayati Karaşahin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1940 **06/04/1955**

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine ve Sovyet Rusya lehine casusluk etmekten suçlu Sabri oğlu 1327 doğumlu, İstanbul Beykoz nüfusunda kayıtlı **Ahmet Hayati Karaşahin**'in ölüm cezasma çarptırılmasına dair Ankara Garnizon Komutanlığı 2 numaralı Askeri Mahkemesince 12/8/1953 tarih ve 50/44 sayı ile verilen ve Askeri Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 11/2/1954 tarih ve 2523/516 sayılı ilamı ile tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükmü gereğince karar verilmiştir.

(RG, 11/04/1955, s.8978)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1940 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında on dört ay süre geçmiştir.

- Bu Karar, 1955 yılı içindeki kararlar arasında casusluk suçundan mahkum olup infazına karar verilen örneklerden ikincisi ve sonuncusudur. Casusluk suçundan idam edilenlere ilişkin öncekı kararlar için bkz., 18/05/1942 tarih ve 1286 sayılı; 21/05/1943 tarih ve 1340 sayılı; 09/05/1947 tarih ve 1528 sayılı; 22/12/1947 tarih ve 1570 sayılı; 16/02/1955 tarih ve 1936 sayılı Kararlar. Öte yanda, 1955 yılındakı infaz kararlarından farklı olarak 1940 sayılı Kararda mahkumun doğum tarihi ve annesinin adı belirtilmemiştir.

*- Hayati Karaşahin'e ilişkin dosya, infaz yönünde karar verilmeden önce, **Meclisin 25/06/1954 tarihli 13. Birleşiminde okunan Başvekalet tezkeresi** ile geri çekildi. Bu tezkere metni şöyledir:*

"Sabrioğlu Hayati Karaşahin'in ölüm cezasma çarptırılması hakkındaki dosyanın geri verilmesine dair Başvekalet tezkeresi (3/15) (3/31)

24.VI.1954

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Çok acele

6.V.1954 tarih ve 5-4-1129, 6/1423 sayılı tezkereye ektir:

Casusluk suçundan dolayı Ankara Garnizon Kumandanlığı 2 numaralı Askeri Mahkemesince ölüm cezasına hükümlü Hayati Karaşahin'in iadei muhakeme talebinde bulunduğu cihetle, Askeri Temyiz Mahkemesince talebin tetkik ve karara bağlanmak üzere dava dosyasının acilen iadesi, Milli Müdafaa Vekaletinin 22.VI.1954 tarih ve 54/3950 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Yukarıda tarih ve sayısı yazılı tezkere ile sunulmuş olan hüküm dosyasının geri gönderilmesine müsaadelerini arz ve rica ederim.

Başvekil

A. Menderes"

Yukarıda metni verilen tezkere okunduktan sonra, oturum Başkanı, işlemi, "Geri verilmiştir, efendim" diyerek tamamlamıştır. Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 1, İçtima F., 14 Mayıs 1954 tarihli Birinci İnikattan 5 Temmuz 1954 tarihli On yedinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1954, sf:271.***

- Hayati Karaşahin'e ilişkin dosya, yukarıda gösterildiği şekilde, mahkumun yaptığı iadei muhakeme başvurusu nedeniyle Meclisin 25/06/1954 tarihli 13. Birleşiminde okunan Başvekalet tezkeresi ile geri çekilmişti. Ancak, mahkumun bu başvurusundan lehine bir sonuç çıkmadı. Bunun üzerine mahkum karar düzeltme yoluna başvurdu. Bu başvurusu da reddedildi. Dosyası yeniden Meclise gönderildi. İşte bu aşamada, mahkum, karar düzeltme talebinin reddine dair ilama itiraz yolunu kullandığından, dosyası ***Meclisin 01/12/1954 tarihli 11. Birleşiminde*** *okunan Başvekalet tezkeresi ile yeniden geri çekildi. Bu tezkere metni şöyledir:*

"1.XII.1954

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

15.IX.1954, 2.XI.1954 tarih ve 5/4-343, 5/4-786 sayılı tezkerelere ektir:

Casusluk suçundan dolayı Ankara Garnizon Kumandanlığı Askeri Mahkemesince ölüm cezasına mahkum edilmiş olan Hayati Karaşahin'in verdiği 22.IX.1954 tarihli istidası ile Askeri Temyiz Mahkemesinin karar tashihi talebinin reddine dair olan ilamına itirazda bulunması üzerine bu işe ait dosyanın celbine Askeri Temyiz Mahkemesince 1.XI.1954 tarihinde karar verildiğinden bahisle hüküm dosyasının geri gönderilmesi Milli Müdafaa Vekaletinin sureti bağlı 25.XI.1954 tarih ve 54/7886 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Yukarıda tarih ve sayısı yazılı tezkerelerle sunulmuş olan hüküm dosyasının iadesine müsaadelerini arz ve rica ederim.

Başvekil

Adnan Menderes"

"Milli Müdafaa Vekaletinin (Askeri Adalet İşleri Bşk.) 25.XI.1954 tarih ve 54/7886 sayılı tezkeresi suretidir.

Çok acele

Başvekalete

1. Casusluk suçundan Ankara Garnizon Kumandanlığı Askeri Mahkemesi tarafından ölüm cezasına mahkum edilen Hayati Karaşahin bu kere verdiği 22.IX.1954 tarihli dilekçesiyle Askeri Temyiz Mahkemesinin karar tashihi talebinin reddine mütedair 29.VII.1954 tarih ve 1029 esas 1210 karar sayılı ilamına itirazda bulunması üzerine Askeri Temyiz Mahkemesinde cereyan eden muamele sonunda dosyanın yeniden tetkik edilmek üzere celbine karar verilmiştir.

Bu hususu belirten evrak ve Askeri Temyiz Mahkemesinin 5 Kasım 1954 tarih ve 54/1029 esas sayılı ilamı ile mezkur mahkeme Başmüddeiumumiliğinin 8 Kasım 1954 tarih ve 1954/1083 sayılı yazıları ilişik olarak takdim kılınmıştır.

2. Sözü geçene ait dava dosyası Askeri Muhakeme Usulü Kanununun 249 ncu maddesinin 4 üncü fıkrasına tevfikan Büyük millet Meclisinden karar alınmak üzere 25.VIII.1954 tarih ve 54/5530 sayılı maruzatla yüksek makamlarına sunulmuş olduğundan Askeri Temyiz Mahkemesi Başmüddeiumumiliğine gönderilebilmesi için sözü geçen dosyanın Büyük Millet Meclisi Riyasetinden istenilmesine müsaadelerini arz ederim.

Milli Müdafaa Vekili

E. Menderes"

Yukarıda metni verilen tezkere okunduktan sonra, oturum Başkanı, işlemi, "İstenilen dosya geri verilmiştir" diyerek tamamlamıştır. Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 3, İçtima 1., 1 Aralık 1954 tarihli On birinci İnikattan 27 Aralık 1954 tarihli Yirmi ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1955, sf:4-5.***

- 1940 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 01/12/1954 tarih ve Esas No. 3/47, Karar No. 6 sayılı mazbatasına*** *göre, mahkumun,*

"Türk Ceza Kanununun 133 ve Askeri Ceza Kanununun 56 ncı maddesinin A ve D fıkraları gereğince ölüm cezasıyla cezalandırıldığı ve hükmün Askeri Temyiz Mahkemesinin tasdikiyle katiyet kesbetmiş oldu-

ğu anlaşılmıştır. Encümende yapılan müzakere sonunda: Suç mevzuu gizli kalması lazım gelen malumatı ihtiva eden (Tab. 6/2 Sahra Topçusunun tabiye ve tekniği) kitabın umumi bir matbaada basılmış olması ve bütün subaylarda ve askeri kütüphanelerde bulunması itibariyle temini büyük bir gayret ve mesai sarfına lüzum olmaksızın kolayca mümkün olmasına ve casusluk, ölüm cezasının tatbikini istilzam eden Askeri Ceza Kanununun 56 ncı maddesinde yazılı olduğu üzere seferberlikte veyahut Türkiye Cumhuriyetini tehdit eden yakın bir harp tehlikesi mevcut olduğunu gösteren fevkalade bir zamanda işlenmemiş bulunmasına ve hadisenin mahiyetine ve oluş şekline göre suçlu **Ahmet Hayati Karaşahin'e hükmedilen ölüm cezasının müebbet ağır hapse çevrilmesi Yüksek Umumi Heyetin yüce tasvibine arz olunmak üzere ekseriyetle karar altına alınmıştır."**

- Encümen, ölüm cezasının ömür boyu hapis cezasına çevrilmesi yönündeki yukarıdaki kararı oyçokluğu ile almıştır. Karara, Encümen Reisi Y. ve Manisa Milletvekili Ş. Ergin; Antalya milletvekili E. Karan; Balıkesir milletvekili V. Asena; Çoruh milletvekili M. Önal;Kocaeli milletvekili S. Dinçer; Sivas milletvekili Ş. Ecevit ve Zonguldak milletvekili N. Kirişçioğlu "Muhalifim" kaydını düşerek muhalif kalmışlardır. Buna göre, Encümen ölüm cezasının müebbet hapse çevrilmesi kararını 7'ye karşı 11 oyla almıştır. Mazbataya ekli ayrı bir muhalefet şerhi metni bulunmamaktadır. Dolayısıyla muhalefet gerekçesini mazbatadan anlamak mümkün değildir. Bununla birlikte, bu mazbatanın Meclisteki görüşülmesi sırasında bazı milletvekilleri söz alarak görüş açıklamışlardır. Aşağıda metni verilen bu görüşmelerden hareketle, gerekçeye ilişkin bir fikir de edinilebilmektedir.

*- 1940 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin hazırladığı sonuncu mazbata 01/04/1955 tarih ve Esas No. 3/184, Karar No. 29 sayılıdır.** Bu mazbataya göre*

"Casusluk suçundan dolayı ölüm cezasına mahkum edilmiş olan Hayati Karaşahin'in, tashihi karar talebinin reddine mütedair karara karşı vaki itirazının tetkiki için Başvekaletten 1.XII.1954 tarih ve 5/5-999 sayılı yazı ile istenmesi üzerine Yüksek Reislikçe 1.XII.1954 tarih ve 675/2851 sayılı yazı ile iade olunan ve suçlunun itirazı üzerine vaki tashihi karar ve iadei muhakeme talepleri tetkik ve reddolunarak Başvekaletin 21.III.1955 tarih 5/4-633 numaralı tezkeresi üzerine Yüksek Riyasetten tekrar encümenimize havale edilmiş bulunan dosya incelendi:

Hayati Karaşahin'in ölüm cezasıyla cezalandırılmasına mütedair dosya evvelce Encümenimizce tetkik ve müzakere olunarak ölüm cezası müebbet ağır hapse tahvil edilmek suretiyle 1.XII.1954 tarih ve 6 karar sayılı mazbata ile Yüksek Reisliğe arz olunmuş ve encümenimizle alakası kalmamış bulunmasına göre tekrar tetkik mevzuu yapılmasına lüzum bulunmadığından Yüksek Umumi Heyetin tasvibine arz olunmak üzere alakalı dosya ilişik olarak sunulur.

Adliye Encümeni Reisi, Konya, Halil Özyörük"

*- Encümenin 01/12/1954 tarihli mazbatası **Meclisin 06/04/1955 tarihli***

60. İnikadının *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.07'de Başkan vekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 18.00'de kapanmıştır. Üç saat kadar süren bu oturumda, üç soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında birincisi bu infaz dosyasına ilişkin 8 madde gündemdedir. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine toplam 5 milletvekili söz almıştır. Söz alanların hiçbirisi, mazbatayı savunmamıştır; tersine mazbatadaki çoğunluk görüşünü eleştirmiş ve infaz yönünde karar çıkartılmasını dile getirmiştir. Bu mazbata muharriri Ş. Perinçek (Erzincan) de dahil Encümen kararının çoğunluğunu teşkil eden üyelerin mazbatayı savunmamış olmaları da dikkati çekmektedir.*

- Bursa milletvekili Selim Ragıp Emeç- *Casusluk suçunun sabit olduğunu ve suçun 1951 yılında işlendiğini belirten konuşmacı şunları eklemiştir:* ***"Arkadaşlarım; bu memleketin hangi tehlikeye karşı dişinden ve tırnağından artırmak suretiyle kendini müdafaaya hazırlanmakta olduğunu görmekteyiz. Birçok mahrumiyetlerin saikı bu müdafaanın müessir surette hazırlanması temine matuftur. Hepimiz, bütçenin, bu tehlikeye karşı koymak için ne kadar tahammül gösterdiğini ve milletin ne kadar fedakarlıkta bulunduğunu bilmekteyiz. Böyle bir tehlikeyi davet eden ve onun gelmesini kolaylaştırmak isteyen bu adamın hareketini mazur görmek değil, ama hafif görmek istemek dahi bence, kanaatlerine hürmet ettiğim Adalet Encümeninin kanaatinin daha hafif olduğunu gösterir. (Soldan, bravo sesleri, alkışlar). Binaenaleyh mazbatanın reddiyle idam cezasının infazını istiyorum. (Soldan, alkışlar)."***

- Zonguldak milletvekili Nusret Kirişçioğlu- *Bir önceki konuşmacı gibi idam lehinde görüş açıklayan Kirişçioğlu şunları söylemiştir:* ***"Ben de Adalet Komisyonunun kararına muhalif olan bir arkadaşınız sıfatıyla arzı malumat edeceğim. (Bravo sesleri, alkışlar). Bu dosyayı da gayet dikkatle okudum. Diyebilirim ki, bu kadar vazıh tespit edilmiş bir vatani hıyanet, bir casusluk suçu mevcut değildir. Bu zat bir pastanede (O, zat değil, sesleri); isterseniz hain de diyebiliriz. Bu suçlu, Rus ajanlarıyla Ankara'da bir pastanede temasa geçiyor, onların hizmetine giriyor ve eline geçen bütün malumatı Rus Sefaretine tevdi hususunda bir anlaşma yapıyor. Bunun üzerine bir talimnameyi Rus Sefaretine atıyor. Talimatname üzerindeki bir kağıtta şöyle bir yazı da vardır: 'Her akşam saat 21.30'da aynı yerde bekleyin, elime geçen kitapları oradan atacağım' diyor. Yani hadise yalnız o günkü hadiseye de maksur kalacak değildir. Kendi el yazısı olduğu tespit edilen bir ifadeyle her gün eline geçen vesaiki oraya atacağını yazmıştır. Bu itibarla Adalet Komisyonunun idam kararını müebbet ağır hapse çevirmesine bendeniz muhalif kalmış bulunuyorum. Bu kadar vuzuhla tespit edilmiş bir casusluk vakası çok azdır. Bu adamı ifna etmek memleketin selameti namına lazımdır aziz arkadaşlar. (Alkışlar)"***

- ***Konya milletvekili Halil Özyörük-*** *Encümen Başkanı olan Özyörük, bu dosya Encümende görüşülürken işin müzakeresinde yer almadığı için konuşmasını serbestçe yapabilme durumunda olduğunu belirtmiştir. Konuşmacı, mazbatadaki çoğunluk görüşünün gerekçelerini yeniden hatırlatarak, bunları şöyle eleştirmiştir.* ***"Bu kitap eğer hiçbir hususiyet ifade etmemiş olsaydı umumi kitap satış yerlerinde de satılması icap ederdi. Halbuki bunun aksine olarak yalnız subaylara ve askeri kütüphanelere tahsis edilmiş bulunuyor. Demek ki münderecatındaki hususiyetler itibariyle gizliliğe bilhassa itina edilmektedir. Eğer kitabın dünya milletlerince bilinen umumi malumattan başka bir gizliliği bulunmasa Sovyet Sefaretince mahkum Karaşahin'in tavassutuna ihtiyaç görülmeden ve hiçbir masraf ve ihtiyar edilmeden tedarik olunabilirdi...Zannolunabilir mi ki, Hayati Karaşahin'in yalnız bu iş için tutulmuştur. Bir kere yakayı ele verdikten sonra bu işten vazgeçmek istese de artık kurtulması muhaldir. Bu vakaya kadar mahkum Karaşahin Sovyetlerle temaslarda bulunmuş ve kim bilir daha ne hizmetler ifa etmiştir? İlk hatvenin bu hadise olduğu kabul olunsa bile suç tamamdır. Cürmün tekevvünü için gereken kasıt ve fiili icra tahakkuk ve tebeyyün etmiştir. Bu sebeple mahkumun lehinde cezayı hafifleten arkadaşlarımın görüşlerine iştirak edemiyorum. İkinci sebebe gelince: Buyuruyorlar ki, Türkiye devletini tehdit eden yakın bir harp tehlikesi veya fevkalade hal yoktur. Bu hususta da kendilerinden ayrılıyorum. Askeri Ceza Kanununun 56 ncı maddesinde zikrolunan fevkalade hali bugünkü kadar dünya tarihinde kaydeden bir zaman daha gösterilemez. Arz küresi üzerinde yaşayan insanlar ikiye ayrılmış vaziyette bulunuyor. Hür milletler ve bunun tamamen muakisi olan komünizm rejimi... Muhakkak olan bir cihet var. İki rejim yani, komünizmle demokrasizm mütemadiyen mücadele halindedir. İki taraf ta umumi bir harbin anbean zuhur edebilmesinden mütehaşi ve endişelidir. Bir kıvılcım bütün medeniyeti mahvedebilir. Bundan daha vahim ve fevkalade zamanları Allah kimseye göstermesin. Mazbatada gösterilen yakın harp tehlikesi durumu başka nasıl olabilir. Harp tehlikesi uzun zamandan beri ne vakit uzaklaşmıştır ki, şimdi bunun yakın olup olmadığı hakkında delil aranıyor?... Tarihte fevkalade zamana bir misal göstermek icap etse, dünyanın bugünkü durumundan daha beliğ bir zaman gösterilebilir mi? Binaenaleyh bu hususta da encümen ekseriyetinin görüşünden ayrılmak zaruretinde kalıyorum. Muhterem arkadaşlar, binnetice maruzatım. Suç sabittir ve bütün şartlarını ve unsurlarını ihtiva eden bir casusluk fiilidir. Askeri mahkemenin hadiseyi ve suça uyduğunu kabul ettiği kanun maddeleri musiptir ve doğrudur. Mahkemenin, Askeri Temyiz mahkemesince de musaddak bulunan hükmünün icabı olarak mahkum Karaşahin hakkındaki ölüm cezasının infazı lazım geleceği kanaatinde bulunduğumu arz ederim. (Alkışlar)"***

- ***Balıkesir milletvekili Vacit Asena-*** *Bu dosyanın Encümende ikl kez görüşüldüğü ve ikl ayrı rapor hazırlandığını açıklayan Asena, daha önce bilinmeyen bu hususu da belirtmiş olmaktadır:* ***"Karaşahin'in idamına dair ve-***

rilen hüküm Adliye Encümeninde birinci defa müzakere edilmiş ve encümenimiz bunun hakkında verilen idam hükmünün infazı cihetini derpiş ederek Yüksek Meclise takdim edilmek üzere rapor hazırlamıştı. Bilahare mahkumun tashihi karar yoluna müracaat etmesi üzerine dosyanın iadesi Büyük Millet Meclisinden mahkemece istenilerek ve yapılan tetkikat sonunda da sebk eden tashihi karar talebi reddedilmiş ve dosya tekrar Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. İadeden sonra yapılan ikinci müzakere neticesinde Adliye Encümeni, bu işi tetkik ederken zayıf bir ekseriyetle idam hükmünün müebbet hapse tebdili cihetine temayül etmiş ve bu yolda bir rapor tanzim edilerek berayi tasvip Meclise takdim kılınmıştır." Konuşmacı daha sonra mahkumun kişiliği ve hayatı hakkında açıklamalarda bulunmuştur. Bu arada mahkumiyete yol açan casusluk hadisesinin 13/06/1951 tarihinde vuku bulduğunu da belirtmiştir. Şunları eklemiştir: *"Ordu da Devletin bir cüzü olması itibariyle yarının muhtemel düşmanına karşı topçumuzun ne şekilde kullanılacağını açıklayan bu talimatname muhteviyatının, muhasımlarımız tarafından öğrenilmiş bulunması, kendilerine mukabil tedbir alma imkanını vermiş olur. Bu hal ise, savaşta tatbik edeceğimiz topçu tabiyesinden beklenen tesiri ya azaltır veya sıfıra müncer kılar. Sonucun vahamet derecesi ise harekatın önem ve cesameti ile mütenasip olur. Binaenaleyh, bu talimatname muhteviyatının devletin emniyeti bakımından yabancı devletlere ve bilhassa Rusya ve peyklerine karşı gizli kalması icap eder. Memleketin müdafaası bakımından kıymetli değil, hayati emniyeti haiz olan bir vesikanın Ruslara tevdi edilmesindeki düşünce aşikardır. Bu itibarla ben de komisyon ekseriyet kararına iştirak etmedim, muhalif kaldım. Hükmün infazını tasvibinize arz ediyorum. (Bravo sesleri, alkışlar)".*

- *Zonguldak milletvekili Cemal Kıpçak-* Söz alan sonuncu konuşmacı olan Kıpçak da, öncekiler gibi infaz lehinde görüş açıklamıştır: *"Arkadaşlar, asalım bu adamı ve asacağız da. (Bravo sesleri). Vaka, yalnız bu eserin matbaalarda açık olarak bastırılmış olması meselesi değildir. Bu memleket aleyhine casusluk yapmış mıdır? O kafi. (Bravo sesleri). Bir de asker olarak yetişmiş, bu memleketin müdafaası vazifesini üzerine almış bir vatandaş...bu memleketi satacak kadar rezilane bir vazife ifa etmesi onu asmaya kafidir. Ben arkadaşlar, Adliye Encümeninin zayıf ekseriyetine bir bakımdan dolayı şurada teşekkür ediyorum. Bu teşekkürümün sebebi şu, hukuki imkanlar böyle bir hainin kurtarılmasına ve müebbet küreğe tahvil edilmesine müsait bulunsa dahi, memleketin umumi heyecanı, milli heyecanımız, Büyük Meclisin asil görüşü, bu gibi alçakların yaşamalarına imkan verilmeyeceğine bir misal teşkil etmek üzere, bu alçağı ittifakla asma kararı alacaktır. (Bravo sesleri). Müebbet hapis taraftarı olan arkadaşlarımızın da katılarak ittifakla bu hususa karar verilmesini, diğer bu gibi kara düşünceli hainlere bir numunei imtisal olmak üzere istirham ediyorum. (Alkışlar)".*

*- **Oturum Başkanı-** Bu görüş açıklamalarının ardından, **Selami Dinçer (Kocaeli) ve Vacid Asena (Balıkesir),** "Adliye Encümeninin ekseriyetle verdiği kararın reddiyle idam hükmünün infazı arz ve teklif olunur" içerikli bir önerge vermişlerdir. Başkan önergeyi okutmuş ve kabul edilmiştir.*

*Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 6, İçtima 1, 21 Mart 1955 tarihli Elli üçüncü İnikattan 29 Nisan 1955 tarihli Altmış dokuzuncu İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1955, sf:224-227 ve zaptın sonuna ekli 232 Sıra sayılı Basmayazı.)***

(Ek not: Ölüm cezası infaz edilen Ahmet Hayati Karaşahin, 1933 yılında Deniz Harp Okulu mezunu bir subaydı. Daha sonra çeşitli kamu kurumlarında memurluk yaptı. Hakkında idam kararı verilmesine yol açan yargılamada, casusluk amacıyla, sır nitelikli bilgi içeren bir kitabı, SSCB yetkililerine ulaştırmak istediği ileri sürülmüştü. Savunması sırasında "Ankara'nın Ulus Meydanında bile satılan kitabın neresi devlet sırrı, askeri sır?" demişti. Bilgi için bkz., **Ahmet Kahraman, Korku Cumhuriyeti, sf:108-116.** Ahmet Kahraman, ayrıca şunu yazmaktadır (age., sf:111): "Sırrı Atalay genç bir milletvekiliydi. Karaşahin'in idam kararının onaylanmaması amacıyla, DP iktidarının çoğunluğuna karşı direndi. CHP Kars milletvekili Atalay ve arkadaşlarının hukuk savaşımı sonunda, Meclis Adalet Komisyonu, Karaşahin için verilen ölüm cezasını ağır buldu. Cezanın ömür boyu hapis cezasına dönüştürülmesini kararlaştırdı. Adalet Komisyonunun bu kararı 7'ye karşı 11 oyla alınmıştı". Kahraman'ın adını andığı Sırrı Atalay, Adalet Komisyonu üyesi değildi. Üye olan Kars milletvekili K. Güven idi. Atalay, bu infaz aleyhine girişimlerde bulunmuş olabilir; ancak bu dosyanın görüşüldüğü ne Komisyonda üye olduğu için adı geçmektedir ve ne de zabıtlara göre, Meclis Genel Kurulunda bu dosya görüşülürken söz alan milletvekilleri arasındadır.)

---

5. Gölpazarı Kazasının Karaağaç Köyünden İbrahim oğlu Abdullah İbiş'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 1941 **11/04/1955**

Gölpazarı Orman Bölge Şefliğine mensup orman bakım memurlarından bulunan Gölpazarı'nın Sürmeli Köyünden Adil Tutkun ile Bilecik'in Küplü Nahiyesi Tevfikbey Mahallesinden Mustafa Demir'i tabanca ile kasten öldürmekten maznun olup 31/1/1952 gününden beri mevkuf bulunan Gölpazarı'nın Karaağaç Köyünden İbrahim oğlu, Zade'den 1341 de doğma, eskiden hükümlü **Abdullah İbiş**'in ölüm cezasına çarptırılmasına dair Bilecik Ağır Ceza Mahkemesince 5/11/1953 tarihinde 952/8 esas ve 953/64 karar sayısiyle verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 15/10/1954 tarih ve 1029 tebliğ, 1238 esas ve 3067 karar numaralı ilamı ile tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükmü gereğince karar verilmiştir.

(RG, 15/04/1955, s.8982)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1941 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında 5 ay, 26 gün süre geçmiştir.

- 1941 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 05/04/1955 tarih ve Esas No. 3/182, Karar No. 30 sayılı mazbatasına göre****, mahkum,*

"Vazifeli Orman Bakım memurları Mustafa Demir ve Adil Tutkun'u hamil bulunduğu tabanca ile kasten ve tehevvüren öldürme" suçundan TCK'nın 6123 sayılı Kanunla tadilden evvelki (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümenin 05/04/1955 tarihli mazbatası ***Meclisin 11/04/1955 tarihli 62. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili Tevfik İleri'nin Başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşu ve üç soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 3 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 6, İçtima 1, 21 Mart 1955 tarihli Elli üçüncü İnikaftan 29 Nisan 1955 tarihli Altmış dokuzuncu İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1955, sf:279 ve zaptın sonuna ekli 237 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel Tablo: 1955

Toplam infaz kararı sayısı	5 (İlk Karar No. 1920; son Karar No. 1941)		
Toplam mahkum sayısı	6		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.5		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 1936 (2 mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	1920	7 ay, 19 gün	
	1936	1 ay, 24 gün	
	1939	6 ay, 13 gün	
	1940	14 ay	
	1941	5 ay, 26 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1920	1339 (1923)	32
	1936	1. mahkum: 1908 2. mahkum: 1924	1. mahkum: 47 2. mahkum: 31
	1939	10/08/1926	29
	1940	1327 (1911)	44
	1941	1341 (1925)	30
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	1939 sayılı Karar- 29 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	1936 sayılı Karar (1. mahkum)- 47 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	35.5		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Erzincan; *9. Kolordu Kumandanlığı Askeri Mahkemesi*; Samsun; *Ankara Garnizon Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi*; Bilecik		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 3 ; Nahiye/ilçe/il: 3		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

1956 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 673

*** Kelkit Kazasının Bandola Köyünden Ömer oğlu Şahin Doğan'ın ölüm cezası hakkında 673

Karar No: 1969 18/06/1956 673

1. Kars'ın Sarıkamış Kazasının Karakurt Nahiyesinin 54 sayılı hanesine kayıtlı Nazım oğlu İsrafil Karadağ diğer adı İsmail Karadağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 680

Karar No: 2017 06/07/1956 680

2. Alanya'nın Sapadere Köyünden Mustafa oğlu Hasan Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 681

Karar No: 2018 06/07/1956 681

3. Kars'ın Posof Kazasının Cilvana Nahiyesine bağlı Cilvana Köyünün 27 sayılı hanesine kayıtlı Aydın oğlu Osman Tekin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 682

Karar No: 2019 06/07/1956 682

4. İzmir'in Karşıyaka Nahiyesinin Sıralı Mahallesinden İsmail oğlu İzzet Çamlıdere'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında 683

Karar No: 2020 06/07/1956 683

5. Bigadiç'in Kargın Köyünden İsmail oğlu Adem Güler'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında 684

Karar No: 2021 06/07/1956 684

6. Bartın'ın Akgöz Köyünden Ali oğlu Ahmet Nazlı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında 685

Karar No: 2022 06/07/1956 685

7. Hafik Kazasının Pirhüseyin Köyünden Ali oğlu Mehmet Karataş hakkındaki idam hükmünün infazına dair 687

Karar No: 2032 12/12/1956 687

8. Bartın Kazasının Amasra Nahiyesi Çanakçılar Köyünden Hüseyin oğlu İsmail Akkaya hakkındaki idam hükmünün infazına dair 693

Karar No: 2033 12/12/1956 693

9. Vize Kazasının Bulaca Mahallesinden Raşit oğlu Hüseyin Tıkız hakkındaki idam hükmünün infazına dair 694

Karar No: 2034 14/12/1956 694

10. Bolvadin Kazasının Çay Nahiyesi Aşağı Mahallesinden Veli oğlu Himmet Sarıkan hakkındaki idam hükmünün infazına dair 695

Karar No: 2035 14/12/1956 695

Genel tablo: 1956 697

1956 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

***** Kelkit Kazasının Bandola Köyünden Ömer oğlu Şahin Doğan'ın ölüm cezası hakkında**

Karar No: 1969 **18/06/1956**

Kelkit Kazasının Bandola Köyünden Ömeroğlu **Şahin Doğan**'ın ölüm cezası hakkında Adliye Encümenince hazırlanan aşağıdaki mazbata Umumi Heyetin 18/6/1956 tarihli inikadında kabul edilmiştir.

Yüksek Reisliğe

18 Mart 1956 Pazar günü Cenubi – Kore Cumhuriyeti tebaasından Pak Myong Je adında ve 16 yaşında bir çocuğu parasına tamaan ve taammüden öldürmekten suçlu, Kore'deki Birleşmiş Milletler Başkumandanlığı emrindeki Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığı Karargahı bölük onbaşılarından, Kelkit Kazasının Bandola Köyünden Ömeroğlu, Şöhretten doğma 1933 doğumlu ve 31661 künye numaralı Şahin Doğan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kore Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığı Askeri Mahkemesinin 29 Mart 1956 tarihinde 965/147 esas ve 956/29 karar sayı ile verdiği hüküm Askeri Muhakeme Usulü Kanununun 254 üncü maddesine tevfikan salahiyetli adli amir bulunan Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığınca tasdik ve infazına işaret olunmakla mahkumun bu cezasının derhal infazına geçilip geçilemeyeceği hususunda adı geçen adli amirlikçe tereddüde düşüldüğünden bu baptaki kanuni muamelenin Büyük Millet Meclisince yapılmasına dair olup Milli Müdafaa Vekaletinin 2/5/1956 tarih ve 56-104/3057 sayılı tezkeresi ile gönderilen Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığı Askeri Mahkemesinin 29/3/1956 tarih ve 956-81820/147 esas ve 956/29 karar sayılı hükmü ile buna ilişkin dosyanın, Milli Müdafaa Vekaletinin 27/4/1956 tarih ve 12133 sayılı mütalaanamesiyle birlikte Encümenimize tevdi edilmesi üzerine dosyanın tetkikinde:

Cenubi Kore Cumhuriyeti tebaasından Pak Myong Je adında ve 16 yaşında bir çocuğu Kore'deki Birleşmiş Milletler Başkumandanlığı emrindeki Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığı Karargahı bölük onbaşılarından Kelkit Kazasının Bandola Köyünden Ömeroğlu, 1933 doğumlu, Şöhretten doğma ve 31661 künye numaralı Şahin Doğan'ın, parasına tamaan ve taammüden 18 Mart 1956 Pazar günü öldürdüğü Kore Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığı Askeri Mahkemesince sabit görülerek hareketine uyan Türk Ceza Kanununun 450 nci madde ve 4 ve 7 nci bentleri hükmünce idamına hüküm verildiği ve işbu hükmün adli amirlikçe kanuna uygun görülerek tasdik edilmek suretiyle katileştiği anlaşılmıştır.

Adli amirliğin infaz şartı üzerine mahkum onbaşı Doğan Şahin hakkındaki ölüm cezasının derhal tatbikine geçilmesi hususunda hasıl olan tered-

düdün hukuki sebepleri hakkında Adliye ve Milli Müdafaa Vekaletleri mümessilleri huzuriyle Encümenimizce yapılan müzakere sonunda:

Askeri Muhakeme Usulü Kanununun "Hükümlerin tasdiki" başlığı altındaki dördüncü kısmı, biri hazarda ve diğeri seferberlikte olmak üzere iki bölümde tedvin edilmiş olup,

Birinci bölüme dahil bulunan 249 uncu maddesinin 4 numaralı bendinde (Ölüm cezasının infazı Büyük Millet Meclisinin kararına bağlıdır) diye tasrih edildiği halde, ikinci bölüme dahil bulunan ve "Seferberlikte hükmün infazı veya feshi" matlabını ihtiva eden 250 nci maddesinde; idam cezasına taalluk eden hükümler tefrik edilmeksizin mutlak ve şamil bir ifade ile seferber olan askeri mahkemelerin hükümleri hakkında temyiz yolunun kapalı olduğu zikrolunduktan sonra (Hükümlerin infazı lüzumu işaret veya aşağıdaki maddeler mucibince fesh olunur...) denilmekte ve 254 üncü maddesinde de (İşaret veya fesih salahiyetini haiz olan kumandan Askeri Adli hakamin mütalaasını aldıktan sonra ya hükmün icrası lüzumunu işaret veya fesheder) diye yazılı bulunmaktadır.

Seferber olan askeri mahkemelerin hükümleri hakkında Temyiz yolunun kapalı bulundurulmasında saik olan mülahazanın, seferberlik halinin arzettiği nezaket ve hususiyetin zaruri bir neticesinden ve müstaceliyetini temininden ibaret olduğuna ve kanunun zikrolunan hükümlerine göre, Şahin Doğan'ın idam cezası ile tecziyesine dair Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığı Askeri Mahkemesince verilen ve icrası lüzumuna salahiyetli kumandan tarafından işaret edilmiş bulunan mezkur hükmün, Büyük Millet Meclisinin tetkikına arzına hacet olmaksızın yerine getirilmesi ve mahkumiyeti intaç eden suçun, suçlunun askerlik vazifesi ile alakalı bulunmamasının bu hususta bir tesir icra etmeyeceği.

Askeri Muhakeme Usulü Kanunundan yalnız bir gün farkla muahhar olan Askeri Ceza Kanununun 20 nci maddesi, askeri mahkemelerce verilen idam cezasını mutazammın hükümlerin infaz usulünü göstermekte olup bu madde iki bendi muhtevidir. Birinci bendinde, idam cezası tarif edildikten sonra bu cezanın, askeri şahıslar hakkında askeri bir cürümden dolayı hükmedilmiş ise mahkumun kurşuna dizilmesi suretiyle infaz olunacağı tasrih edilmekte ve ikinci bendinde de (Askeri olmayan bir cürümden dolayı askeri şahıslar ile askeri olmayan şahıslar hakkında askeri mahkemelerden verilen ölüm hükümleri Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesi mucibince icra olunur. Bu veçhile asılacak ölüm mahkumları cezanın infazı için olbaptaki ilam ve tasdik emri suretiyle Cumhuriyet Müddeiumumiliğine verilir) denilmektedir.

Maddenin ikinci bendi ile Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesine yapılan atıftan maksat hükmün kuruşuna dizilmek suretiyle değil, salben icrasını teminden ibaret olup işbu atfın matufunaleyh olan/(yapıldığı, MSG) maddenin (İdam cezası hükmolunan kimse hakkında mahkumiyet ilamı Temyiz Mahkemesince tasdik ve Türkiye Büyük Millet Meclisince tasvip edildikten sonra...) diye yazılı bulunan üçüncü fıkrası ile bir alakası bulunmadığı, aksi takdirde atfın bir kül halinde kabulü zaruri olup bu takdirde, se-

ferber olan askeri mahkemelerin hükümleri hakkında Temyiz yolunu kapayan Askeri Muhakeme Usulü Kanununun 250 nci maddesine mukabil Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesinin üçüncü fıkrası mucibince aynı zamanda hükmün temyizen tasdik edilmiş bulunması şartının da aranması lazım gelecektir ki; bu suretle kanunun iki hükmü arasında telifi gayrimümkün bir tezada düşülmüş olur.

Bundan başka, Büyük Millet Meclisinin tatil devresine tesadüf eden zamanlarda, seferberlik durumunun gerektirdiği ehemmiyet ve müstaceliyete rağmen işin gecikmesine mahal verilmiş olabileceği gibi, Askeri Ceza Kanununun 20 nci maddesinin ikinci bendi mucibince mahkumun ilamı ile birlikte Cumhuriyet Müddeiumumiliğine verilmesi ve suçun işlendiği mahalde Cumhuriyet Müddeiumumimizin bulunmaması hasebiyle mahkumun memleketimize sevki zaruretiyle karşılaşılmış olur. Bu da; cezanın, suçun işlenmesi ile ihlal edilmiş bulunan mahalli asayişin iadesini ve bilhassa mağdur tarafın adaletin tecellisine bizzat şahit olması gibi bakımlardan mahallinde icrası lüzumuna mütedair prensiplerle kabili telif görülmemektedir.

Diğer taraftan:

1- Şeyh Sait İsyanı münasebetiyle askeri harekat mıntıkasında ve Ankara'da kurulan İstiklal mahkemelerinden birincisi tarafından verilecek idam cezalarının Büyük Millet Meclisince tasvip edilmeden yerine getirileceğine 4/11/1341 tarihinde müşarünileyh/*(işaret edilen, adı geçen, MSG)* Meclisçe karar verilmiş olması,

2- Tunceli Vilayetinin idaresi hakkında olup halen mülga bulunan 2884 sayılı kanunun 33 ncü maddesinde (İdam hükümlerinin vali ve kumandan tarafından teciline lüzum görülmediği takdirde infazı emrolunur) diye yazılı bulunması,

Keyfiyetleri de encümenin düşüncesini teyit eder mahiyette görülmektedir.

Şuna göre: 22/5/1940 tarih ve 3832 sayılı Örfi İdare Kanunu ile mer'iyet mevkiinden kaldırılan 31/3/1341 tarih ve 595 sayılı Kanunda (Hali harpte yahut müsellehan ve müçtemian isyan vukuunda sahai harekat ve isyandaki idari örfiye mıntıkalarında müteşekkil bilumum Divanı Harblerde sadır olan idam kararları, ordu veya kolordu veyahut müstakil fırka veya mevkii müstahkem kumandanları tarafından badettasdik derhal infaz olunur) diye yer almış bulunan sarih hükme rağmen, Menemen hadisesi dolayısiyle ilan edilen Örfi İdare müddetince bu kanunun tatbik edilmeyerek Menemen Örfi İdare Mahkemesince verilen idam cezalarının Büyük Millet Meclisine arz edilmiş bulunması halinin, tetkik mevzuu olan meselede makıys/*(makis, kıyaslanabilir, MSG)* olamayacağı,

Ve kezalik 1211 sayılı Seferberlik Kanununun 3 ncü maddesine dayanılarak İcra Vekilleri Heyetinin ittihaz eylediği 20/9/1950 gün ve 3/11940 sayılı kararına göre Birleşmiş Milletler emrine Kore'ye gidecek olan Türk Silahlı Kuvvetler mensupları hakkında Askeri Muhakeme Usulü Kanununun seferberlik hükümlerinin tatbiki icabetmekte olmasına göre; yukarıda bahsi geçen hükmün, adli amirin infazına işareti üzerine ve Teşkilatı Esasiye Ka-

nununun 26 ncı maddesi hükmüne hacet kalmadan derhal tatbikine geçilmesi icabettiğine 6/VI/1956 tarihinde ittifakla karar verildi.

(RG, 21/06/1956, s.9338)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 1969 sayılı Kararı birkaç açıdan üzerinde durulmasını gerektirmektedir.

***- Birinci özellik:** 1969 sayılı Karar, TBMM'nin ölüm cezasının infazını onaylaması şeklindeki genel kuralın, başka deyişle 1924 Anayasası (md.26)'nın uygulanmasının bir istisnasını teşkil etmektedir. Söz konusu karara bu listede yer verilmiş olmasının nedeni, Meclisin infaz istencini gösteren örneklerden olması değil, seferberlikle ilgili istisnai uygulama durumunda askeri mahkemece tesis edilebilecek ölüm cezalarının yerine getirilmesinde Meclisin nihai istenç makamı olarak devreye girmeyeceğini ortaya koymakta olmasıdır. Nitekim, bu özelliğinden ötürüdür ki, Meclisin aynı konudaki diğer kararlarının başlığında geçen "...'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında" şeklindeki ifade yerine, sadece "...Şahin Doğan'ın ölüm cezası hakkında" biçiminde ifade edilen bir başlığa yer verilmiştir.*

***- İkinci özellik:** Kararda, Meclisin infaza ilişkin karar vermesi genel kuralının istisnasını teşkil eden ve o tarihte halen yürürlükte bulunan ya da mülga edilmiş olan çeşitli düzenlemelere yollama yapılmış olmasıdır. Bu bağlamda, Şeyh Sait isyanı nedeniyle şarkta ve Ankara'da kurulan İstiklal Mahkemelerinden ilki için söz konusu olup, verilecek idam cezalarının Meclisin onayı aranmaksızın infaz edileceğine ilişkin yollamada anılan Meclisin kabul tarihi olarak 4/11/1341 gösterilmiştir. Oysa bu çalışmanın ana metninde ayrıntılarıyla gösterildiği üzere, **"Harekatı askeriye mıntıkasında ve Ankara'da birer İstiklal mahkemesi teşkili hakkında" TBMM Kararının tarihi 04/03/1341-1925 ve sayısı 117** dir. (RG, 04/03/1925, s.87). Dolayısıyla, 21/06/1956 tarihli RG'de yayınlanan TBMM'nin 1969 sayılı Kararında yollaması yapılan Meclisin 117 sayılı Kararının tarihi yanlıştır. Ayrıca, yollaması yapılan diğer mevzuata, örneğin, 1925 tarih ve 595 sayılı, 1935 tarih ve 2884 sayılı ve 1940 tarih ve 3832 sayılı Yasalara ilişkin ayrıntılı bilgi için bu çalışmanın ana metninde ilgili bahislere bakılmalıdır.*

***- Üçüncü özellik:** 1969 sayılı Kararda yollaması yapılan **22/05/1930 tarih ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu (md.20)** hükmü şöyledir: (RG, 15/06/1930, s.1520):*

"Madde 20- 1- Ölüm cezası buna mahkum olan kimsenin hayatının izale olunmasıdır. Bu ceza askeri şahıslar hakkında askeri bir cürümden dolayı hükmedilmiş ise mahkumun kurşuna dizilmesi suretiyle infaz olunur.

2- Askeri olmayan bir cürümden dolayı askeri şahıslar ile askeri olmayan şahıslar hakkında askeri mahkemelerden verilen ölüm hükümleri Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesi mucibince icra olunur. Bu vechile asılacak ölüm mahkumlarının cezanın infazı için o baptaki ilam ve tasdik emri suretiyle C. Müddeiumumiliğine verilirler."

- ***Dördüncü özellik:*** *1969 sayılı Karar, bu derlemede yer alan ölüm cezalarının infazı hakkındaki yüzlerce karar arasında, bir Türk vatandaşına ilişkin olup, bu kimsenin yurt dışında işlediği adam öldürme suçundan yetkili Türk askeri mahkemesince idamına hükmedilen tek örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.*

- Meclisin 1969 sayılı Kararına ilişkin Adliye Encümenin 206 sayılı mazbatası ***Meclisin 18/06/1956 tarihli 78. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.15'de Başkanvekili İhsan Baç'ın Başkanlığında açılmış ve 20.30'da kapanmıştır. Beş saat, 15 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bir çok milletvekili söz almıştır.*

- ***Gümüşhane milletvekili Halis Tokdemir-*** *Konuşmacı, meselede adli hata olduğunu, olayda Türk AsCK'nın değil Kore mevzuatının Kore sivil mahkemesi tarafından uygulanması gerektiğini; olayda da taammüt görülmediğini belirtmiştir.*

- ***Sinop milletvekili Muhit Tümerkan-*** *Bu olayın vahim olduğunu belirten konuşmacı şöyle devam etmiştir:* **"Bu adam Türklük iddiası ile ordunun arasına girmiştir. Binaenaleyh gerekli ölüm cezası infaz edilmeden evvel bu adam Türklükten tecrit edilmeli, ondan sonra mahalli Kore kanunlarına veya işgal mahkemelerine teslim edilerek suç sabit ise orada ademe gönderilmelidir...Bu gibi suçlarda asla müsamahanın yeri yoktur...** Ben şunu teklif ediyorum: **Evvela bu şahsı Türk tabiiyetinden iskat edelim.** Ondan sonra Kore'de nizamı muhafazaya, suçluları muhakeme etmeye salahiyetli ve mahkeme hükümlerini icra edecek makama tevdi edelim; suçu tespit etsin, o takdirde orası bizim ruhi huzurumuzu temin edecek kararı da verecektir. **Bu suretle suçlu asıldığında dünya radyoları bir Türk askeri şu sebepten dolayı asılmıştır deme imkanını kolay kolay bulamayacaktırlar.** Keşke bu mesele orada halledilmiş olsaydı."

- ***İstanbul milletvekili Tahsin Yazıcı-*** *Mahkumun Kore kanunlarına göre yargılanması yönündeki görüşe ilişkin olarak şunu söylemiştir:* **"Koreliler bu hususta Türklere karşı o kadar hürmetkar ve bağlıdırlar ki, değil bir adamlarının, yüzlerce adamlarının dahi nahak yere öldürüldüğünü bir an için kabul edelim, en ufak bir ses çıkarmazlar.** Bunun ufak bir misalini arz edeyim: Daha henüz cepheye yürümeden hazırlık garnizonunda **bir acemi şoförümüz bir gün bir kamyonun direksiyonuna geçiyor. Garnizon kapısından kamyonunu çıkarırken yanlış bir sevki idare yüzünden, bir duvar dibinde çömelip güneşlenmekte olan 5-6 kişiden ibaret bir sıranın üzerine yürüyor ve bunlardan üçünü öldürüyor, diğer üçünün de kemiklerini hurdahaş ediyor. Bunda bir kasıt yoktu; bir kaza idi; fakat daha ilk zamanda Kore'de kötü bir tesir yaratmamak için adli unsurla-**

rımızı derhal Kore adliyesi ile temasa getirdik. Kore adliyesi bu müracaatımız karşısında 'Bizi kurtarmaya gelen sizler için en ufak bir davamız olamaz, dediler. Bahusus, meselede bir kasıt olmayınca...' Bir camia içinde, hiç şüphe yok, bazı kötü adamlar bulunabilir. **Benim zamanımda da birkaç kötü ruhlu asker bazı kötü yollara girdiler ve Korelilere hacilane muameleler tatbik ettiler. Askerle, mücrimle mağduru birleştirdiğimiz zaman, mağdur ayaklarımıza kapanmış, 'Efendim, bunlar bizi kurtarmaya gelmiştir; sakın ola ki, bunlara ceza tatbik etmeyin' demiştir.** Koreliler bu kadar mürüvvetkar idiler. Bugün de, bu suçu işleyen onbaşı hakkında Korelilerin bir ceza vermesine imkan yoktur. Harp hali bugün dahi orada devam ettiğine göre, kararın tatbik edilmesi lazımdır. **Orada bu kararı vermek salahiyetini haiz olan mahkemenin bu kararın tatbik edilmesinin muvafıkı adalet olacağı ve bunun Birleşmiş milletler birlikleri arasında Türklerin hakkaniyetine, adalete bağlılığın derecesini göstermek bakımından faydalı olacağı kanaatini taşıyorum."**

- ***Sivas milletvekili Ercüment Damalı-*** *Mazbatanın meselenin hukuki boyutunu yeterince aydınlatmadığını belirten konuşmacı,* "...mahalli kanunun bu gibi ahvalde daha hafif bir ceza vermesi bahse konu olabilir. Böyle midir, değil midir? Tetkik edilmemiştir...Kore makamlarının suçluyu talep edip etmediği hususlarının raporda behemehal açıklanması gerekirdi. Muhterem paşanın (kastedilen, bir önceki konuşmacı Tahsin Yazıcı'dır, MSG) anlattığı Kore'de askerlerimiz tarafından gayri kasdi olarak icra edilmiş birkaç suç hakkında, bize karşı izhar buyurulan sempati münasebetiyle vaki olan mukabeleler, bir kanunun mücerret tatbiki zarureti karşısında bizim hadisemize hiç şüphe yok misal teşkil etmez...Bu itibarla, **komisyonun işi daha geniş bir surette mütalaa ederek, tetkikat ve tahkikat yaparak hakikaten bu şerait altında mahalli kanunlar mı tatbik edilecek, Askeri Mahkeme Kore kanununu mu tatbik edecek –çünkü bu da olabilir- bu hususları iyice tetkik edip bir karara varması ve Heyeti Aliyenizi aydınlatması iktiza ederdi.** Biz, Büyük millet Meclisinde bir üye olarak Kore kanunlarını bilmediğimiz için kolay kolay rey verecek vaziyette değiliz, tereddüt halindeyiz."

- ***Halis Tokdemir-*** *İlk konuşmasındaki görüşleri yineleyerek, burada bir askeri suç bulunmadığını, böyle olunca TCK'nın uygulanması gerektiğini, ancak TCK'da cezaların mülkiliği esası kabul edildiğinden TCK'nin da aslında uygulanamayacağını; dolayısıyla, askeri mahkemenin verdiği kararın usulsüz ve yetkisiz olduğunu ve bu suçlunun Kore mahkemeleri tarafından Kore kanunlarına göre cezalandırılması gerektiğini söylemiştir.*

- ***Rize milletvekili İzzet Akçal-*** *Konuşmacı edindiği bilgiye göre, Birleşmiş Milletler mensuplarının Koreliler aleyhine işleyecekleri suçlardan dolayı suçu işlemiş olan şahsın mahkemesine tabi olacağı ve kendi kanunlarına göre tecziye edileceği yönünde hüküm içeren Kore ile yapılmış bir anlaşma olduğunu belirterek, Komisyonun bu hususu incelememiş olduğunu sandığını söylemiştir.*

*- **Konya milletvekili A. Fahri Ağaoğlu**- Bu olayda Türk mahkemelerinin yetkili olduğunun şüphesiz bulunduğunu belirten konuşmacı, mazbatayı bir başka açıdan eleştirmiştir. Ona göre, mazbatada belirtilen, bu infazın TBMM'nin kararına gerek kalmaksızın yapılacağı görüşü yanlıştır. Çünkü, Anayasa (md.26) düzenlemesi, açık ve kesin şekilde idam hükümlerinin Meclisin tasdikine konu olacağını getirmektedir. Daha önce, İstiklal Mahkemeleri ile Tunceli Vilayetinin İdaresi Hakkındaki Kanunlarda, fevkalade hallerde olmak üzere, aksine hükümlerin getirildiğinin bir vakıa olduğunu; ancak bu mevzuatın, Anayasaya uygun olduğunun iddia edilemeyeceğini, yanlış yola gidildiğini söylemiştir. Konuşmasını, **"idam hükümleri ancak Büyük Millet Meclisinin kararı ile infaz edilebilir"** diyerek tamamlamıştır.*

*- **Yozgat milletvekili ve Adliye Encümeni adına Mahmut Ataman**- Konuşmacı olayda Türk AsCK (md.5)'in söz konusu olduğunu; ayrıca Bakanlar Kurulunun 20.IX.1950 gün ve 3/11940 sayılı kararına göre "Birleşmiş Milletler emrine Kore'ye gitmiş olan Türk Silahlı Kuvvetlerine mensup kimseler hakkında Askeri Muhakeme Usulü Kanununun seferberlik hükümlerinin tatbik edileceği"nin kabul edilmiş bulunduğunu hatırlatmıştır. Ardından AsCK (md.249) ve (md.250)'yi okuyan konuşmacı şöyle demiştir: **"Kore'de sefer hali kabul edilmiş ve Askeri Ceza Kanununun seferi hükümlerinin tatbik olunacağı Vekiller Heyetinin kararıyla kabul edilmiştir ve temyiz yolu kapalıdır. Askeri adli amirin hükmün infazına işaret etmesi kafi geliyor. Bu vaziyette artık tekrar Büyük Millet Meclisine gelip Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesine göre hükmün tasvibinin istenmesine hacet yoktur kanaatindeyiz."***

*- **Antalya milletvekili Burhanettin Onat**- Konuşmacı, **"bu katli işleyen adam, yalnız 16 yaşında Koreli bir çocuğun hayatına değil, benim milli şerefime, milli haysiyetime, milli tarihime de kastetmiştir. Onun için bunu yalnız bir katil hadisesi değil, bizim milli şerefimize, ordumuzun şerefli tarihine tevcih edilmiş bir tecavüz, bir kasıt sayarak bunun idamını kabul etmekte asla tereddüt edilmemelidir. Buna mecburuz. Bu mevzuu medreseye düşürmenin zamanı olmadığını arz ederim"** demiştir.*

*- **Çanakkale milletvekili Servet Sezgin**- Bu olayda, askeri mahkemenin yetkili olduğunun AsCMUK (md.2/3) uyarınca kesin olduğunu belirten konuşmacı ayrıca, ceza kanununun uygulanması bakımından ise Kore'nin hükümranlık hakkından vazgeçtiğini ve Türk hükümranlığını kabul ettiğini hatırlatmıştır. Şunu eklemiştir: **"Kaldı ki, Yüksek Heyetinizden bir tefsir talep edilmektedir. Burada idamın tetkiki mevzuu bahis değildir. Verilen idam kararının Yüksek Meclisçe tasdike tabi tutulup tutulmayacağı mevzuu bahistir. Seferde askeri mahkemelerin vereceği kararlar amiri adlinin tasdiki ile infaz edilirler. Nitekim, 15 yıl, 20 yıl ağır hapis cezaları ile mahkum olan bir takım askeri şahıslar vardır ki, sadece amiri adlinin tasdiki ile, temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir. Bu mahkeme ka-***

rarları infaz edilmektedir...Bir de suç sivil şahıs aleyhinde işlendiği için kurşuna dizilmek suretiyle infaz edilmeyeceğinden bahseden Büyük Millet Meclisi kararının, tasvibinin ekli bulunması acaba burada cari olacak mıdır, olmayacak mıdır? Yüksek Meclisin tasvibine bu nevi suçlar tabi olacak mı, olmayacak mı? Bu hususta tereddüde düşülmüştür. Adliye Komisyonu bu nevi fiillerin Yüksek Meclisin tasdikine tabi tutulamayacağı, mahkemenin kararını tasdik etmekle infazına gidilmesi gerekeceği kanaatindedir. Esas mevzu budur."

- **Başkan-** *Başkan, Trabzon milletvekili Selahattin Karayavuz'un verdiği kifayeti müzakere takririni oya koymuş ve önerge kabul edilmiştir. Ardından raporun reddine ve Encümene iadesine yönelik üç önerge verilmiştir. Bu önergeler oya konmuş ve reddedilmiştir. Başkan son olarak Encümenin mazbatasını oya sunmuştur ve mazbata kabul edilmiştir.*

*Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 12, İçtima 2, 1 Haziran 1956 tarihli Yetmiş birinci İnikattan 29 Haziran 1956 tarihli Seksen üçüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1956, sf:359-366 ve zaptın sonuna ekli 206 Sıra sayılı mazbata.)***

---

1. Kars'ın Sarıkamış Kazasının Karakurt Nahiyesinin 54 sayılı hanesine kayıtlı Nazım oğlu İsrafil Karadağ diğer adı İsmail Karadağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 2017 **06/07/1956**

27/10/1953 gecesi Sadık Tekel'i parasına tamaan öldürmekten ve memnu bıçak taşımaktan maznun ve mevkuf bulunan aslen Kars'ın Sarıkamış Kazasının Karakurt Nahiyesinin 54 sayılı hanesine kayıtlı olup Turgutlu'nun Şehitler Mahallesinde oturan asker ve halen Manisa Cezaevinde bulunan Nazım oğlu, Zeynep'ten doğma 1931 doğumlu **İsrafil Karadağ, diğer adı İsmail Karadağ**'ın ölüm cezasma çarptırılmasına dair Manisa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 31/5/1955 tarihinde 1040 esas ve 1740 karar numarasıyla tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince karar verilmiştir.

(RG, 13/07/1956, s.9357)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2017 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 13 ay ve 5 gün süre geçmiştir.

*- 2017 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 31/05/1956 tarih ve Esas No. 3/335, Karar No. 47 sayılı mazbatasına** göre, mahkum,*

"Turgutlu'nun Turan mahallesinden Ali Ekberoğlu Sadık Tekel'i 27.X.1953 gecesi parasına tamaan öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Manisa Ağır Ceza Mahkemesi 25/02/1955 tarih ve 955/12 esas, 955/35 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 31/05/1956 tarihli mazbatası ***Meclisin 06/07/1956 tarihli 86. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Agah Erozan'ın Başkanlığında açılmış ve 18.00'de kapanmıştır. Yaklaşık üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında altısı infaza ilişkin toplam 30 madde ele alınmıştır. Bunların on dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 13, İçtima 2, 2 Temmuz 1956 tarihli Seksen dördüncü İnikattan 1 Eylül 1956 tarihli Yüz dördüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1956, sf:100 ve zaptın sonuna ekli 193 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

2. Alanya'nın Sapadere Köyünden Mustafa oğlu Hasan Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 2018 **06/07/1956**

27/1/1953 akşamı karısı Meryem Yılmaz ile kayınvalidesi Ayşe Yılmaz ve kayınbiraderi Halil Yılmaz ve Halil kızı Sultan Yılmaz ve hizmetçileri Eşe Özdemir'i aynı kasıt altında ve aynı zamanda tabanca ile taammüden öldürmekten maznun Sapadere Köyünden 2 sayılı hanede kayıtlı Mustafa ve ölü Fatma'dan doğma 1329-1928 tashih doğumlu dul ve bir çocuklu ticaret yapar sabıkalı **Hasan Yılmaz**'ın ölüm cezasına çarptırılmasına dair Alanya Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 6/4/1955 tarihinde 3124 esas ve 1070 karar numarasiyle tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince karar verilmiştir.

(RG, 13/07/1956, s.9357)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2018 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında tam 15 ay geçmiştir.

- 2018 sayılı karara konu olayda mahkum toplam beş kişiyi öldürmüştür. Dikkati çeken bir veri de, maktullerin mahkum ile aynı soyadı taşıyor olmasıdır. Bir olasılıkla mahkum akraba evliliği yapmıştır.

*- 2018 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 31/05/1956 tarih ve Esas No. 3/331, Karar No. 44 sayılı mazbatasına** göre, mahkum,*

"27/1/1953 akşamı karısı Meryem Yılmaz ile kayınvalidesi Ayşe Yılmaz ve kayınbiraderi Halil Yılmaz ve Halil kızı Sultan Yılmaz ve hizmetçileri Eşe Özdemir'i aynı kasıt altında ve aynı zamanda tabanca ile taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

*- Encümenin 31/05/1956 tarihli mazbatası **Meclisin 06/07/1956 tarihli 86. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Agah Erozan'ın başkanlığında açılmış ve 18.00'de kapanmıştır. Yaklaşık üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında altısı infaza ilişkin toplam 30 madde ele alınmıştır. Bunların on beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 13, İçtima 2, 2 Temmuz 1956 tarihli Seksen dördüncü İnikattan 1 Eylül 1956 tarihli Yüz dördüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1956, sf:100 ve zaptın sonuna ekli 194 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

3. Kars'ın Posof Kazasının Cilvana Nahiyesine bağlı Cilvana Köyünün 27 sayılı hanesine kayıtlı Aydın oğlu Osman Tekin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 2019 **06/07/1956**

Zonguldak Terakki Mahallesi Osmançayırı Dağyolu Sokakta mukim Mehmet kızı Macide Bıçak'ı ve aynı yerde mukim, Mehmet kızı Zehra Albay'ı taammüden öldürmekten maznun olup 9/3/1954 tarihinden beri mevkuf bulunan Posof Kazasının Cilvana Köyünde 22/27 sayılı hanede kayıtlı olup, Zonguldak'ta Osmançayırı'nda oturur, Karadon ocağında kapakçı, Aydın oğlu Nazlı'dan doğma, 1338 doğumlu, evli, bir çocuklu, cahil, sabıkasız **Osman Tekin**'in ölüm cezasına çarptırılmasına dair Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 13/12/1954 tarihinde 3150 esas ve 3544 karar numarasiyle tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince karar verilmiştir.

(RG, 13/07/1956, s.9357)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2019 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 18 ay ve 23 gün süre geçmiştir. Mahkum, iki kişiyi öldürmüştür.

*- 2019 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 31/05/1956 tarih ve Esas No. 3/336, Karar No. 48 sayılı mazbatasına** göre, mahkum,*

"Zonguldak Terakki mahallesi Osmançayırı Dağyolu sokakta mukim, Mehmet kızı Macide Bıçak'ı ve aynı yerde mukim, Mehmet kızı Zehra Albay'ı taammüden balta ile öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi 09/09/1954 tarih ve 954/55 esas, 954/215 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 31/05/1956 tarihli mazbatası ***Meclisin 06/07/1956 tarihli 86. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Agah Erozan'ın başkanlığında açılmış ve 18.00'de kapanmıştır. Yaklaşık üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında altısı infaza ilişkin toplam 30 madde ele alınmıştır. Bunların on altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 13, İçtima 2, 2 Temmuz 1956 tarihli Seksen dördüncü İnikattan 1 Eylül 1956 tarihli Yüz dördüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1956, sf:100 ve zaptın sonuna ekli 195 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

4. İzmir'in Karşıyaka Nahiyesinin Sıralı Mahallesinden İsmail oğlu İzzet Çamlıdere'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 2020 **06/07/1956**

2/9/1952 günü Manisa'nın Çobanisa Köyünden Abdülkerim kızı 1934 doğumlu Şefia Aysel'i zorla kaçırmaya eksik kalkışma, Şefia ile kardeşi Mehmet Zeki Aysel'i taammüden ve birbiri ardınca aynı kasıtla öldürmek, kendisini yakalayıp elinden suçta kullandığı otomatik tabancayı almak isteyen Karakol Kumandanı Mehmet oğlu Mustafa Beyan'ı vazifesi esnasında bir buçuk ay iş ve gücüne mani olur derecede silahla adiyen yaralamaktan maznun İzmir'in Karşıyaka Nahiyesinden olup Çobanisa'da Nurullah oğlu Karaosmanlar'ın Şinasi yanında bahçıvan, İzmir Karşıyaka Sıralı Mahalle 488/788 sayılı hanede kayıtlı İsmail oğlu, Nazime'den doğma Filat 1927 doğumlu bekar, **İzzet Çamlıdere**'nin ölüm cezasma çarptırılmasına dair Manisa Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 26/11/1954 tarihinde 1510 esas ve 3449 karar numarasiyle tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince karar verilmiştir.

(RG, 13/07/1956, s.9357)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2020 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 19 ay ve 4 gün süre geçmiştir.

- Mahkum, iki kişiyi öldürmüştür.

*- 2020 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 31/05/1956 tarih ve Esas No. 3/334, Karar No. 46 sayılı mazbatasına** göre, mahkum Kararda ifade edilen suçu işlemekten, TCK (md.450/5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Manisa Ağır Ceza Mahkemesi 05/04/1955 tarih ve 953/217 esas, 954/64 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 31/05/1956 tarihli mazbatası **Meclisin 06/07/1956 tarihli 86. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Agah Erozan'ın başkanlığında açılmış ve 18.00'de kapanmıştır. Yaklaşık üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında altısı infaza ilişkin toplam 30 madde ele alınmıştır. Bunların on yedincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 13, İçtima 2, 2 Temmuz 1956 tarihli Seksen dördüncü İnikattan 1 Eylül 1956 tarihli Yüz dördüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1956, sf:100 ve zaptın sonuna ekli 196 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

5. Bigadiç'in Kargın Köyünden İsmail oğlu Adem Güler'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 2021 **06/07/1956**

8/7/1954 gece yarısı Bigadiç'in Kargın Köyündeki evlerinde uyumakta bulundukları bir sırada bacadan Mehmet ve Fatma Dağdeviren'in evlerine girerek işlemek istediği hırsızlık suçunun delil ve emarelerini yok etmek maksadiyle Mehmet Dağdeviren'i bıçakla müteaddit yerlerinden vurup öldürmek ve karısı Fatma Dağdeviren'i de öldürmek kasdiyle ağır derecede yaralamaktan maznun Bigadiç'in Kargın Köyünden 120 sayılı hanede kayıtlı İsmail oğlu Ayşe'den doğma, 11/1/1932 doğumlu **Adem Güler**'in ölüm cezasına çarptırılmasına dair Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 31/5/1955 tarihinde 1262 esas ve 1741 karar numarasiyle tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince karar verilmiştir.

(RG, 13/07/1956, s.9357)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2021 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 13 ay ve 5 gün süre geçmiştir.

*- 2021 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 31/05/1956 tarih ve Esas No. 3/333, Karar No. 45 sayılı mazbatasına** göre, mahkum,*

"08/07/1954 gece yarısı Mehmet Dağdeviren'i öldürmek ve karısı Fatma Dağdeviren'i ağır derecede yaralamak" suçundan, TCK (md.450/7 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesi 27/01/1955 tarih ve 1954/151 esas, 1955/012 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 31/05/1956 tarihli mazbatası **Meclisin 06/07/1956 tarihli 86. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Agah Erozan'ın başkanlığında açılmış ve 18.00'de kapanmıştır. Yaklaşık üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında altısı infaza ilişkin toplam 30 madde ele alınmıştır. Bunların on sekizincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 13, İçtima 2, 2 Temmuz 1956 tarihli Seksen dördüncü İnikattan 1 Eylül 1956 tarihli Yüz dördüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1956, sf:100-101 ve zaptın sonuna ekli 197 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

6. Bartın'ın Akgöz Köyünden Ali oğlu Ahmet Nazlı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında

Karar No: 2022 **06/07/1956**

Bartın'ın Akgöz Köyünden Şükrü oğlu Ahmet Coşansoy'un gündüzün 12/7/1951 tarihinde kilitli bulunan evine pencereden girerek muhkem sandığını kırmak suretiyle para ve tabancasını çalmak ve kendisini suçüstü yakalayan kayınbiraderi aynı köyden Hasan oğlu 1338 doğumlu Ahmet Bilgin'i o evden çaldığı tabanca ile ve hırsızlık suçunu delilsiz bırakmak ve çaldığı eşyalardan istifadesini sağlamak için öldürmekten sanık Bartın'ın Akgöz Köyünden Ali oğlu, Ayşe'den doğma, cahil, dul, iki çocuklu, 29 hanede kayıtlı Hacı Mehmet diye anılan 1320 doğumlu taşçı ustası **Ahmet Nazlı**'nın ölüm cezasına çarptırılmasına dair Bartın Ağır Ceza Mahkemesince verilen ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesince 19/10/1954 tarihinde 2547 esas ve 3097 karar numarasiyle tasdik edilmiş olan hükmün infazı hususuna, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince karar verilmiştir.

(RG, 13/07/1956, s.9357)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2022 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 18 ay ve 27 gün süre geçmiştir.

- Mahkum hakkındaki bu dosya infaz kararından önce, Meclisin 16/05/1956 tarihli 64. Birleşiminde okunan Başbakanlığın bir tezkeresi ile geri çekilmiştir. Tezkere metni şöyledir:

"Ölüm cezasına hükümlü Ahmet Nazlı'ya ait dosyanın geri verilmesine dair Başvekalet tezkeresi (3/337) (3/456)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

21.IV.1956 tarih ve 5/4-1290 sayılı tezkereye ektir:

Ölüm cezasına hükümlü Ahmet Nazlı'nın 30.IV.1956 tarihli istidası ile iadei muhakeme talebinde bulunduğundan bahisle bu işe ait dosyanın tetkik edilmek üzere geri alınması, Adliye Vekaletinin 8.V.1956 tarih ve 13141 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Yukarıda tarih ve sayısı yazılı tezkere ile gönderilmiş olan hüküm dosyasının geri gönderilmesine müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başvekil

Adnan Menderes"

*Bu tezkerenin okunmasından sonra Başkan, "geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 11, İçtima 2, 2 Nisan 1956 tarihli Elli ikinci İnikattan 30 Mayıs 1956 tarihli Yetmişinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1956, sf:332-333.***

*- 2022 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 04/07/1956 tarih ve Esas No. 3/378, Karar No. 61 sayılı mazbatasına** göre, mahkum, "12/07/1951 tarihinde Bartın'ın Akgöz köyünden Ahmet Bilgin'i öldürme" suçundan, TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Bartın Ağır Ceza Mahkemesi 14/07/1954 tarih ve 954/61 esas, 954/72 karar sayılı hükmü ile vermiştir. Dosya Meclis önünde iken, yukarıda metni verilen Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmişti. Mazbatadaki bilgiye göre, mahkumun 01/06/1956 tarihli muhakemenin iadesi talebi nedeniyle geri çekilen bu dosya üzerinde önce Bartın Ağır Ceza Mahkemesi bu talebi reddetmiş ve buna yapılan itirazı da Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi 06/06/1956 tarih ve 956/55 esas, 956/55 karar sayılı kararı ile reddetmiştir.

*- Encümenin 04/07/1956 tarihli mazbatası **Meclisin 06/07/1956 tarihli 86. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Agah Erozan'ın başkanlığında açılmış ve 18.00'de kapanmıştır. Yaklaşık üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve dört soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında altısı infaza ilişkin toplam 30 madde ele alınmıştır. Bunların yirmi altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür.*

*Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 13, İçtima 2, 2 Temmuz 1956 tarihli Seksen dördüncü İnikattan 1 Eylül 1956 tarihli Yüz dördüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1956, sf:108 ve zaptın sonuna ekli 261 Sıra sayılı Basma yazı.)***

(Ek not: 2017, 2018, 2019, 2220, 2021 ve 2022 sayılı toplam 6 Karar ile TBMM, 06/07/1956 günlü 86. Birleşiminde toplam 6 mahkumun ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermiş olmaktadır. Altı kararın hiçbirisi hakkında Mecliste söz alan olmamış ve toplam 10-12 dakikada, mazbatalar okunup oylanmak suretiyle tümü geçmiştir.)

---

7. Hafik Kazasının Pirhüseyin Köyünden Ali oğlu Mehmet Karataş hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2032 **12/12/1956**

Hafik Kazasının Benlikaya Köyünden Muhtar İbrahim Özdoğan'ı mavzerle ve taammüden öldürmekten sanık Hafik Kazasının Pirhüseyin Köyünden cilt 13, hane no. 1'de kayıtlı Ali oğlu, Hatice'den doğma, 1322 doğumlu, evli, beş çocuklu, cahil **Mehmet Karataş**, namı diğer (Havadis) hakkında Sivas Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 31/3/1956 tarihli ve 1151 karar, 2737 esas ve 3169 tebliğ sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 18/12/1956, s.9486)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2032 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 8 ay ve 11 gün süre geçmiştir.

*- 2032 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/12/1956 tarih ve Esas No. 3/386, Karar No. 5 sayılı mazbatası,** o tarihe dek ve o tarihten sonraki aynı konulu mazbatalardaki mutat uygulamadan farklı olarak kapsamlı ve olaya ilişkin ayrıntıları içeren bir özelliktedir. Nitekim, bu niteliği, mazbatanın Mecliste görüşülmesi sırasında tartışmaya konu ve vesile teşkil etmiştir. Böyle ayrıntılı bir mazbata bulunmasına karşılık, mahkum hakkında tesis edilen hükmün dayanağı olan ve diğer mazbatalarda mutat olarak gösterilen ilgili ceza kanunu ve maddesi belirtilmemiştir.*

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Sivas Ağır Ceza Mahkemesi, "bozma üzerine müttehaz 30/03/1955 tarih. 954/182 esas, 955/65 sayılı" hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 06/12/1956 tarihli mazbatası ***Meclisin 12/12/1956 tarihli 15. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkanvekili İhsan Baç'ın Başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. Bir saat, 20 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın beş sunuşu ve beş soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine söz alan milletvekilleri olmuştur.*

- Kocaeli milletvekili Turan Güneş- **"...Yüksek Meclis, verilmiş olan idam kararının isabetli olup olmadığını, delillerin gerekli şekilde incelenip incelenmediğini ve bunların tam olarak kıymetlendirilip kıymetlendirilmediğini incelemek mevkiinde değildir. Yüksek Meclisin idam hususunda nazarı dikkate alacağı husus mahkemenin bu ceza tetkikatının kanunlarımızda tespit edilmiş usuller dairesinde yürütülüp yürütülmediğini, kati neticeye bağlanıp bağlanmadığını tetkikten ibarettir.** Tetkikatını yapan mahkeme kanun dairesinde bunu yapmış mıdır, usulü dairesinde temyiz yollarından ve deracattan geçmiş midir, dosya gerektiği şekilde tetkik edilmiş midir? Bunları incelemek durumundadır. Bunun dışında mesela; 'falan şahit böyle demiş, falan şahit böyle demiş. Nitekim ondan evvelki tahkikatta böyle dendiğinden mutabakat var, binaenaleyh idam kararı yerindedir', diyemez..."

- Kırşehir milletvekili Tahir Taşer- **"Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi, B.M. Meclisinin idam kararlarının infazına salahiyetli olduğunu amir bulunmaktadır. Maddede kararın esbabı mucibesinin de yazılıp yazılmayacağına dair bir hüküm ve sarahat yoktur.** Adliye Encümeni bu kararı esaslı bir şekilde tetkik etmiş, kararın doğruluğuna kanaat getirmiş ve esbabı mucibesiyle Yüksek Huzurunuza takdim etmiştir, ama yanında esbabı mucibe yazılmayacağına dair bir hüküm ve sarahat olmadığına göre, Turan Güneş arkadaşımızın noktai nazarı yerinde değildir."

- Çorum milletvekili ve Adliye Encümeni adına Kemal Biberoğlu- **"...Üzerinde durduğumuz mesele, bir vatandaşın hayatına son verecek olan bir kararın mevzuunu teşkil etmektedir. Bir insanın hayatına son vermek yetkisi Anayasa tarafından kendisine verilmiş olan Yüksek Meclisin, onun taalluk ettiği hadisenin nelerden ibaret olduğu, hangi usullerle muhakeme yapıldığı, hangi delillere istinat edilerek idam hükmünün verildiği, Temyiz Mahkemesinde ne gibi safhalar geçirdiği ve hatta Temyiz Mahkemesince ittifakla mı, ekseriyetle mi, tebliğnameye muvafık olarak mı verildiği hakkında, Yüksek Meclis azalarına komisyon tarafından malumat verilmesini komisyonumuz vazife telakki etmektedir. (Bravo sesleri).** Nitekim bundan bir müddet önce, burada bir idam kararının tasvip edilmesi dolayısıyla huzurunuza gelmiş olan Adliye Komisyonunun mazbatası, bir kısım arkadaşlar tarafından itiraz mevzuu oldu. **O zaman dendi ki, 'Adliye Komisyonu bir idam kararı getiriyor ve**

tasvibini istiyor. Biz burada tavuk mu kesiyoruz? Bu bir insanın hayatına son verecektir. Komisyon bize deliller hakkında neden bir bilgi vermiyor?' diye itiraz edilmişti. Biz de komisyon olarak bunları gayet tabii olarak karşıladık. Onun için, mazbatamızda ne Anayasamız, ne hukuk anlayışı, ne İçtüzüğümüz ve ne de Meclisin teamülüne aykırı bir husus mevcut değildir. **Mevzuu Yüksek Meclisin ıttılaına, tasvibine arz edilirken sadece ve sadece Meclisi bir tescil memuru durumuna düşürmemek için, 'şu mahkemeden karar çıkmış ve şu tarihte Temyizden geçmiş ve şu tarihte de Meclis Adliye Encümeninden geçerek Meclisin tasdikine sunulmuştur;, ey Meclis senin ıttılaına arz ediyorum, şu şu usuli muameleler tamamlanmıştır, gözünü kapayıp bu idam hükmünü tasdik edin' demek, Adliye Encümeninin şiarına yakışmamaktadır."**

- ***Turan Güneş***- "Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi idam cezalarının tasvibinden, tasdikinden bahsetmiyor; açıkça infazdan bahsediyor... İnfaz ile mükellef bulunan organ, savcılık cezaların infazında dosyayı açıp bilfarz 'ver bakalım mahkeme kararını, yerinde mi değil mi, deliller doğru mu değil mi?' demez. İnfaz kelimesinin manası, hakikaten yetkili bir organdan usulüne uygun bir şekilde verilmiş bir karar var mıdır, yok mudur diye tetkik etmektir. Şimdi bu infaz hükmünün dışında, 'Meclis bu idam hükmünü tasvip edecek ama, mahiyetini bilmiyor, tetkik etmelidir' denilemez. Devletin Anayasa ile tespit edilmiş bir kaza organının ve o organın yine Anayasa ile tespit edilmiş bir takım salahiyetleri vardır; doğru, yanlış. Anayasa hükümlerini değiştirmek, Yüksek Meclisin salahiyeti dahilindedir, değiştirebilirsiniz. Dersiniz ki, 'bir vatandaşın ölümü mevzuu bahistir; Anayasayı değiştirelim, idam cezalarının tasdikini Meclisin salahiyeti içine alalım'-. O zaman mesele kalmaz. Ama Adliye Encümeni sadece bu kadarcık vazife ile vazifelendirilmiş olmasını şiarına yakıştıramıyor, teferruata giriyor. Buna imkan yok... Anayasanın bugünkü hükümleri muvacehesinde delillerin takdirini Meclisin yetkileri içinde görmemekteyim..."

- ***Kemal Biberoğlu***- "Yüksek Meclise yaptığımız teklifte infazın lüzumuna karar verilmesinden bahsetmekteyiz. Yoksa idam kararının tasdiki diye bir teklif getirmiş değiliz...**Adliye Encümeni olarak Yüksek Meclise mazbatamızı takdim ederken, infaz edilsin mi edilmesin mi sözünü söyleyebilmek için birçok şeylere dayanmak mecburiyetindeyiz. Neden edilsin, neden edilmesin?...İnfaz kelimesinin gerektirdiği gibi, kararın adalete uygun olup olmadığı hususuna işaret etmek zorundayız."**

- ***Ordu milletvekili Refet Aksoy***- "B. M. Meclisine intikal etmiş bir idam cezasının infazı meselesi, Meclisin bir vebaline ve fonksiyonunun selameti vicdaniye içerisinde infazına taalluk eden hayati bir meseledir. Bu, kolay bir şey değildir. **Bir insanın hayatına son verirken B.M M. millet namına bunu esaslı surette tetkik edecektir. Yalnız Turan Güneş beyefendinin buyurdukları gibi, mahkeme deracatından geçmiş mi geçmemiş mi husu-**

sunun tetkikinden ibaret değildir. Esbabı mucibesi üzerinde elbette ki durulacaktır. Şayet lüzum görürse cezayı tahfif edecektir..."

- ***Denizli milletvekili Hamdi Sancar-*** *Savcılık yapmış olduğunu hatırlatan konuşmacı, Turan Güneş'in, savcıların mahkeme kararlarını infaz etmeleriyle, idam kararlarının Meclisteki tetkikini karşılaştırmasının yanlış olduğunu belirtmiştir. Meclisin, savcılar gibi, mahkemelerden verilen kararları infaz edecek bir heyet olmadığını söyleyerek,* ***"infaza karar verecek bir heyetin bu kararı vermesi başka şeydir, infaz etmek yine başka şeydir"*** *demiştir.*

- ***Turan Güneş-*** **"...Anayasa açıkça diyor ki, katiyet kesbetmiş olan idam hükümlerini infaz eder. Savcı bir Devlet organı olarak verilmiş bir kararı yerine getirecektir. Aynı şekilde Meclis de infaz eder.** Hukukça kelimelerin ifade ettiği manayı olduğu gibi kullanmaya, kavramaya çalışalım...Meclise gönderilen tezkerede bir idam cezasının infazından bahsediliyor. Mebus bir arkadaşımız bu münasebetle bu zavallı vatandaşın affını doğru buldu. Dahili Nizamnamede hükümler vardır. Af için kanun çıkartılır diyor. İnfaz için Meclis kararını verebilir. Meclis kararı da kanun gibi Meclisten çıkar, bunları Dahili Nizamname tadat eder. Ama bütün bunların usulü ayrı. Bir Meclis kararının hükmü ayrı, mahiyeti ayrı, şümulü ayrıdır; bir kanunun hükmü ayrı, mahiyeti ayrı, şümulü ayrıdır. **Yüksek Meclis iyi niyetle doludur diye Anayasanın hükümlerini bir tarafa bırakmak mümkün değildir ki. Katiyet kesbetmiş bir idam hükmü var, infaz edeceksiniz.** Temyiz Mahkemesi tetkik etmiş, katiyet kesbetmiş ise...Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre katileşmiş bir hüküm varsa tetkik edemezsiniz. Şayet usul bakımından hata varsa, malumunuz hukukta usul hataları ikiye ayrılır. Esaslı hukuk hataları ve esaslı olmayan hukuk hataları. Esaslı hukuk hataları varsa bunu infaz edemezsiniz. Fakat diyemezsiniz ki, şahit Ali'nin ifadesi doğrudur. Bu bizim salahiyetimiz dahilinde değildir. Eğer bu vatandaşın af edilmesini istiyorsanız, af hakkında kaideye riayet ederek affını istersiniz. Anayasada Meclisin salahiyeti tayin edilmiştir. **Son karar Meclise aittir fakat bu, Meclis her istediğini yapar manasına gelmez. 'Hakimiyet bilakaydüşart milletindir' ama, hakimiyetin de bir manası vardır. Binaenaleyh sadece infaz yoluna gidebiliriz. Ne infaz lüzumuna karar verebilir, ne de bunu tasvip edebiliriz.** 93 seneden beri böyledir deniyor. Anayasa hakimdir, aykırı tatbikat Anayasanın mevzu maddesini değiştirmez. Yanlış tatbikat elli sene tatbik edilmiş dahi olsa."

- ***Refet Aksoy-*** "Teamüllerin de bir maddeye isnat ettiğini unutmayın doçent efendi."

- ***Turan Güneş-*** "Anayasanın sarih maddesine aykırı teamül olmaz."

- ***Kemal Biberoğlu***- "...**Turan Güneş arkadaşımızın Anayasaya istinat ederek ortaya attığı tezden** yanılmıyorsak anladığımız neticenin şu olması icap eder: **Adalet Encümeni veya Yüksek Meclis olarak önümüze gelmiş olan bir idam dosyasını tetkik ettikten sonra infaz ediyorum veya infaz etmiyorum demek mevkiindeyiz. İnfaz etmiyorum diyebilmemiz için yegane mesnet usuli hatalarla muallel olup olmadığı noktasını tetkik etmekten ibarettir, deniyor.** Bunu biraz daha tatbiki misallerle derinleştirelim. *Usuli hükümlerde hata edildi*, ağır ceza mahkemesi bir davayı rüyet ederken mühim bir usuli hata yapmış, zühule düşmüş. Temyiz Mahkemesi de bu zühulün farkına varmamak suretiyle bir zühul de o etmiştir, dosya Adalet Encümenine gelmiş, biz komisyon olarak infaz edemiyoruz. Çünkü **Temyiz Mahkemesi veya ağır ceza mahkemesi şu usuli hatayı yapmıştır, ben bunu komisyon olarak tespit ettim. Mahkemenin bu hatasını düzeltmesi için bu dosyayı geri çevireceğim dersem, Turan Beyin çok korktuğu noktaya gelmiş olmaz mıyız? Yani mahkemenin hukuki görüşünü münakaşa etmiş vaziyete düşmez miyiz?** Bir esaslı usuli hata daha tespit edelim. Meselâ, dosyanın Temyiz Mahkemesinden geçirilmeden buraya gelmiş olduğunu farz edelim. Bu karar bu vaziyette kesbi katiyet etmemiş demektir. Böyle bir dosya Encümende müzakere mevzuu olmadan ve hatta doğrudan doğruya Riyasetçe Başvekalete iade edilmez mi? Burada komisyonca münakaşa mevzu bahis olur mu? Onun için **arkadaşımızdan rica ediyorum; Anayasamızda ve sair mevzuatımızda bizim idam kararlarını enine boyuna tetkik etmemizi, mahkemelerin salahiyetleri hududuna girmeden bunun münakaşasını yapmamızı nehyeden hangi hususlar vardır.** Lütfen burada bunları münakaşa edelim."

- ***Turan Güneş***- "Kemal bey arkadaşım, 'Bunu tetkik etmemize mani hangi hüküm vardır?' buyurdular. Arkadaşlar, **amme hukukunda, sarahaten bir organa yetki verilmedikçe bir işi yapamaz. Hususi hukukta men eden hükümler vardır, amme hukukunda ise mezuniyet veren hükümler vardır. Binaenaleyh, varacağımız hükümde mezuniyet verildiğini aramak mecburiyetindeyiz. Bu olmadıkça yapılamaz. Gösterin bana hangi madde mezuniyet veriyor."**

- ***Kemal Biberoğlu***- *Konuşmacı, "Şimdi Turan Güneş beyle birbirimize biraz daha yaklaşmış oluyoruz. Şimdi mesele Anayasamızda mevcut olan müspet hükümlerin tefsirinde, anlayış tarzında görülen ihtilaftır" dedikten sonra Anayasa (md.26) hükmünü okumuş ve şunları söylemiştir:* **"Bir cezayı tadil ve tahfif etmek için yalnız usuli hataların yapılmış olup olmadığı araştırılmak kafi midir? Bunun esasına girmeden bir cezayı nasıl tahfif ve tadil edebiliriz? Bunu anlamak mümkün mü? (Soldan alkışlar, bravo sesleri)."**

- ***Trabzon milletvekili Sabri Dilek***- *Konuşmacı, bir önce dağıtımı yapılan başka bir mazbatada (ki anılan bu mazbata, burada tartışılan Mehmet Kara-*

taş'a ilişkin mazbatanın ardından bir aşağıda gösterildiği şekilde hemen kabul edilmiştir), gerekçesiz ve çok kısa olarak "İsmail Akkaya hakkındaki idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına encümenimizce ittifakla karar verildi" denilmekle yetinildiğini; o mazbatada Kemal Biberoğlu'nun da imzası bulunduğunu söyleyerek, "Eğer Kemal Biberoğlu arkadaşımızın noktai nazarı doğru ise, bu mazbataya, eksiktir, yanlıştır diye meşruhat vermesi icap ederdi. Halbuki, uygundur diye imza koymuştur" demiştir. Bu iki mazbatayı karşılaştırarak, **"Suç mahiyetinde bir hadisenin şüpheden ari bir şekilde anlaşılmasının takdiri katiyen Büyük Millet Meclisine ait değildir. Turan Güneş arkadaşımıza iştirak ederek beyan ediyorum ki, bu hususta biraz Meclisin vazife ve salahiyetlerini aşan bir şekilde harekette bulunulmuştur. (Sağdan, bravo sesleri, alkışlar)."**

- ***Kemal Biberoğlu-*** *Dilek'in üstteki eleştirisine cevap olarak konuşmacı şunları söylemiştir:* "Burada, bir müddet önce yapılan tenkitler neticesinde mazbatamızla Yüksek Meclisi gerekli şekilde tenvir etmediğimizden şikayetçi olunmuştur. Eğer o mazbata dolayısıyla Yüksek Meclis kendisini tatmin edilmemiş bulur idiyse itiraz serdeder ve o günkü mazbatanın muharriri arkadaş ariz ve amik olarak tetkik edilmiş bulunan mevzuu, benim lüzum gördüğüm gibi, gelir burada şifahen açıklardı. Binaenaleyh o mazbatanın kısa yazılmış olması, benim arz ettiğim prensibin dışında bir tetkike tabi tutulduğu manasına sureti katiyede gelmez... **İdam kararlarının infaz edilebilmesinin son müzakere mercii Yüksek Meclistir. O; bu Mecliste şüpheden ari bir şekilde meselenin anlaşıldığına kaani olmaz, böyle bir kanaat getirdiğini ifade etmezse, bunun infazına nasıl karar verecektir? Bunlar, delillerin mahkeme tarafından tarzı münakaşası, takdiri adle zarar verir mahiyette olmadığı, her bakımdan düzgün ve mutabık olduğu, Meclisin artık tereddüt etmeden tasvibi için ifade edilmiş kelimelerdir."**

- ***Siirt milletvekili Mehmet Daim Süalp-*** *Konuşmacı encümenin infaz mazbatalarını yazarken, eğer cezayı tahfif edecekse tahfif sebeplerinin yazılmasının gerekli olduğunu,; ancak cezanın tasvibi yönünde karar çıkmışsa artık mahkeme hükmünün ve delillerin tahliline girmenin gereksiz ve isabetsiz olduğunu söylemiştir.*

- ***Kemal Biberoğlu-*** *Düalp'in konuşmasına cevap olarak,* **"Komisyon bu mevzuda karar sahibi nihai merci değildir. Kararı Yüksek Meclis vereceği için biz delilleri bütün vuzuhu ile serdetmeye mecburuz. (Soldan, bravo sesleri, alkışlar)"** demiştir.

- ***Başkan-*** *Turan Güneş'in verdiği bir takriri okutmuştur. Bu takrirde, mazbatanın, ikinci fıkrasının kısaltılmış şekli teklif edilmektedir: "Alioğlu Mehmet Karataş'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki mahkeme kararında her*

hangi bir mualleliyet görülmediğinden Teşkilatı Esasiye Kanununun 26'ya göre infazına ittifakla karar verilmiştir." Takrir oya konmuş ve reddedilmiştir. Ardından, Başkan, Encümen mazbatasını oya koymuş ve kabul edilmiştir.

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 15, İçtima 3, 3 Aralık 1956 tarihli On birinci İnikattan 28 Aralık 1956 tarihli Yirmi ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:115-123 ve zaptın sonuna ekli 25 Sıra sayılı Basma yazı.)***

(Ek not: Görüldüğü gibi, oldukça uzun süren yukarıdaki tartışmalar, söz konusu mahkumun ölüm cezasının hapse çevrilmesi üzerinde değil, mazbatanın ayrıntılı yazılmasının isabetli olup olmadığı üzerinde odaklaşmıştır. Daha önceki ve az sayıdaki tartışmalı benzeri mazbatalarda da, tartışmanın ana ekseni, Anayasa (md.26) ve (md.54) bağlamında geçmişti. Bu açıdan, önceki tartışmalarla bu görüşme koşuttur. Bu çalışmanın ana metninde, kaç mazbatanın usul yönünden kaçının ise ölüm cezasının hapse çevrilmesi bakımından Meclis önünde tartışmaya konu biçimlediğine ilişkin ayrıntılı istatistiksel döküm verilmiştir. İlgili bahse bkz.)

---

8. Bartın Kazasının Amasra Nahiyesi Çanakçılar Köyünden Hüseyin oğlu İsmail Akkaya hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2033 **12/12/1956**

Bartın Kazasının Amasra Nahiyesine bağlı Koca Köyünden Hasan oğlu 1335 doğumlu Mustafa Tamur'u 25-26/7/1955 gecesi 400 lira mukabilinde taammüden öldürmekten maznun Bartın Kazasının Amasra Nahiyesi Çanakçılar Köyünden hane 20, cilt 55, sayfa 11'de nüfus siciline mukayyet Hüseyin ve Hatice oğlu 1307 doğumlu **İsmail Akkaya** hakkında Bartın Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 18/4/1956 tarihli ve 929 esas, 1360 karar ve 116 tebliğ numaralı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 18/12/1956, s.9486)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2033 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 7 ay, 24 gün süre geçmiştir.

- 2033 sayılı Kararın önemli bir özelliği, mahkumun doğum tarihidir. Kararda, bu tarih 1307, yani 1891 olarak geçmektedir. İnfaz kararının alındığı 12/12/1956 tarihi itibariyle mahkumun 65 yaşında olduğu anlaşılmaktadır. Mahkum hakkında alt derece mahkemesi hüküm tesis ettiğinde mahkum 64 yaşı, Temyiz Mahkemesi hükmü onadığı tarihte ise 65'i içinde olmalıdır. TCK'nun konuyu düzenleyen 56. maddesine göre (ki, 1953 tarih ve 6123 sayılı Ka-

nunla değiştirilmiş idi)," hüküm zamanında 65 yaşını doldurmuş olanlar hakkında idam cezası yerine 30 sene ağır hapis cezası hükmolunur" şeklindeki düzenleme yürürlükte idi. Bu durumda, mahkum İsmail Akkaya'nın ölüm cezası infazı akıbetine sadece ay hesabıyla maruz kaldığı açığa çıkmaktadır. Aşağıda gösterildiği üzere, bu husus, Mecliste bu karara ilişkin mazbatanın görüşülmesi sırasında hiç gündeme getirilmemiş, Meclis belki de kullanabileceği bir atıfet yetkisini hiç tartışmamıştır.

- 2033 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 06/12/1956 tarih ve Esas No. 3/385, Karar No. 7 sayılı mazbatasına*** *göre, mahkum,*

> "25-26/08/1955 gecesi 400 lira mukabilinde Hasan oğlu 1325 doğumlu Mustafa Tamur'u taammüden öldürme" suçundan, TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mahkumu suça azmettiren, İsmail ve Ayşe oğlu 1929 doğumlu Ali Bilgin'in de, TCK (md.64/2; 450/4 ve 59) hükümleri uyarınca ömür boyu ağır hapis cezasına çarptırıldığı ve hükmün de onandığı mazbatada yazılıdır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Bartın Ağır Ceza Mahkemesi 14/12/1955 tarih ve 1955/77 esas, 99 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 06/12/1956 tarihli mazbatası ***Meclisin 12/12/1956 tarihli 15. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili İhsan Baç'ın başkanlığında açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. Bir saat, 20 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın beş sunuşu ve beş soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 15, İçtima 3, 3 Aralık 1956 tarihli On birinci İnikattan 28 Aralık 1956 tarihli Yirmi ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:123 ve zaptın sonuna ekli 27 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

9. Vize Kazasının Bulaca Mahallesinden Raşit oğlu Hüseyin Tıkız hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2034 **14/12/1956**

31/5/1955 günü Kırklareli'nin Yayla Mahallesinden Salih kızı 1/5/1947 doğumlu Leyla Kip'i evlerinin avlusundan alarak Devlet Hastanesi civarındaki ekili arpa tarlasına götürüp mevkiin ıssızlığından istifade etmek suretiyle mezburenin ırzına geçmek ve işlediği bu suçu gizlemek ve kendisinin ele geçmemesini temin etmek ve suçun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak ve kendisinin cezadan kurtulmasını sağlamak maksadiyle ve canavarca bir his sevkiyle boğazını sıkarak mezbureyi öldürmekten maznun olup 9/6/1955 tarihinden beri mevkuf bulunan Kırklareli'nin Vize Kazasının Bu-

laca Mahallesi hane 643, cilt 13, sayfa 129'da kayıtlı Raşit oğlu, Rabia'dan doğma, 1337 doğumlu olup pazar ve panayırlarda kahvecilik yapan, bekar, sarhoşluktan sabıkalı **Hüseyin Tıkız** hakkında Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 30/12/1955 tarihli ve esas 3757, karar 3978, tebliğ 3789 sayılı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince infazına karar verilmiştir.

(RG, 19/12/1956, s.9487)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2034 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 11.5 ay süre geçmiştir.

*- 2034 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 07/12/1956 tarih ve Esas No. 3/388, Karar No. 6 sayılı mazbatasına** göre, mahkum,*

> "suç tarihinde sekiz yaşında bulunan Leyla Kip'in ırzına geçmek ve bu suçu gizlemek maksadıyla ve canavarca bir his sevki ile boğazını sıkarak öldürme" suçundan, TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesi 08/08/1955 tarih ve 955/103 esas, 955/123 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 07/12/1956 tarihli mazbatası **Meclisin 14/12/1956 tarihli 16. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili İhsan Baç'ın başkanlığında açılmış ve 16.35'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve on üç soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 15, İçtima 3, 3 Aralık 1956 tarihli On birinci İnikattan 28 Aralık 1956 tarihli Yirmi ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:157 ve zaptın sonuna ekli 28 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

10. Bolvadin Kazasının Çay Nahiyesi Aşağı Mahallesinden Veli oğlu Himmet Sarıkan hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2035 **14/12/1956**

25/1/1952 tarihinde Bolvadin Kazasının Çay Nahiyesi Aşağı Mahallesinden Mehmet kızı, Meryem'den doğma Dudu Denizkara ve Hüseyin kızı, Zeynep'ten doğma Meryem Denizkara'yı öldürmeye tam teşebbüs etmek, Adil oğlu Havva'dan doğma Ahmet Altınyazı'yı kasten öldürmekten ve bu suçlardan

mevkufen muhakemesi icra edildiği sırada 14-15/4/1952 tarihinde cezaevinden firar ettikten sonra 15-16/6/1953 tarihinde de aynı yerden Süleyman oğlu Osman Yurdagül'ü tabanca ile öldürmeye tam teşebbüs etmek, Salih kızı Hamide Yurdagül'ü kasten ve Mehmet kızı Hayriye'den doğma, Osman karısı 1932 doğumlu Dudu Yurdagül'ü de taammüden öldürmekten suçlu Bolvadin Kazasının Çay Nahiyesi Aşağı Mahallesinden, nüfusun 351 hanesine mukayyet Veli oğlu, Nafia'dan doğma, 11/4/1928 doğumlu **Himmet Sarıkan** hakkında Afyon Karahisar Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 29/3/1956 tarihli ve esas 2735, karar 1125 ve tebliğ 2675 sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince infazına karar verilmiştir.

(RG, 19/12/1956, s.9487)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2035 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 8.5 ay süre geçmiştir.

- Cezası infaz edilen mahkum, toplam üç kişiyi kasten öldürmüş, iki kişiyi de kasten öldürmeye tam teşebbüs etmiştir.

*- 2035 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 07/12/1956 tarih ve Esas No. 3/384, Karar No. 8 sayılı mazbatasına** göre, mahkum,*

> "netice olarak, eski metresi olup geçimsizlik nedeniyle baba evine kaçan Dudu Denizkara'yı ve Dudu'nun üvey annesi Meryem Denizkara'yı bıçakla yaralamak ve hakkında hırsızlık iddiasından kendisini şikayet etmiş olan Ahmet Altınyazı'yi bıçaklayarak öldürmekten ötürü mevkuf iken hapisten kaçarak, Dudu'nun resmen evlendiği Osman Yurdagül'ün evine girerek Dudu'yu ve kayınvalidesi Hamide Yurdagül'ü tabanca ile öldürmek ve Osman Yurdagül'ü tabanca ile öldürmeye tam teşebbüs etmek" suçundan TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Afyon Ağır Ceza Mahkemesi 20/05/1955 tarih ve 954/427 esas, 955/132 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 07/12/1956 tarihli mazbatası **Meclisin 14/12/1956 tarihli 16. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili İhsan Baç'ın başkanlığında açılmış ve 16.35'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve on üç soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 15, İçtima 3, 3 Aralık 1956 tarihli On birinci İnikattan 28 Aralık 1956 tarihli Yirmi ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:157 ve zaptın sonuna ekli 29 Sıra sayılı Basma yazı.)***

Genel tablo: 1956

Toplam infaz kararı sayısı	10 (İlk Karar No. 2017; son Karar No. 2035)		
Toplam mahkum sayısı	10		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0,83		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	yok		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	2017	13 ay, 5 gün	
	2018	15 ay	
	2019	18 ay, 23 gün	
	2020	19 ay, 4 gün	
	2021	13 ay, 5 gün	
	2022	18 ay, 27 gün	
	2032	8 ay, 11 gün	
	2033	7 ay, 24 gün	
	2034	11 ay, 15 gün	
	2035	8 ay, 15 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	2017	1931	25
	2018	1329-1928 tashih doğumlu	28
	2019	1338 (1922)	34
	2020	1927	29
	2021	11/01/1932	24
	2022	1320 (1904)	52
	2032	1322 (1906)	50
	2033	1307 (1891)	65
	2034	1337 (1921)	35
	2035	1928	28
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	2021 sayılı Karar- 24 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	2033 sayılı Karar- 65 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	37		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Manisa (2); Alanya; Zonguldak; Bahkesir; Bartın (2); Sivas; Kırklareli; Afyon		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 6 ; Nahiye/ilçe/il: 4		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok		

1957 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 699

1. Diyarbakır'ın Matrani Köyünün 21 numaralı hanesinde kayıtlı Hasanoğlu, 1341 doğumlu Kasım Atlan hakkındaki idam hükmünün infazına dair 699

Karar No: 2036 09/01/1957 699

2. Suriye'nin Kamışlı Kazasının Kürkend Köyünün 61/15 numaralı hanesinde kayıtlı Mehmetoğlu 1908 doğumlu Bişar hakkındaki idam hükmünün infazına dair 700

Karar No: 2037 09/01/1957 700

3. İnegöl'ün Elmaçayır Köyünün 24 numaralı hanesinde kayıtlı Ali ve Habibe oğlu, 1935 doğumlu, Bayram Ali Yeşil hakkındaki idam hükmünün infazına dair 701

Karar No: 2065 15/02/1957 701

4. Diyadin Kazasının Aşağı Botu Köyünden Mustafa oğlu Ali Kınalı hakkındaki idam hükmünün infazına dair.....703

Karar No: 2067 25/03/1957 703

5. Niğde'nin Aksaray Kazasının Mandama Köyünün 44 numaralı hanesinde kayıtlı İbrahimoğlu Hasan Koyuncu (diğer soyadı Kuyumcu) hakkındaki idam hükmünün infazına dair 710

Karar No: 2070 08/05/1957 710

6. İstanbul Sarıyer Kazası B. Dere Mahallesi Dildar Sokak 306 sayılı hanede kayıtlı Muharrem oğlu 1.VIII.1934 doğumlu Hayri Uymaz hakkındaki idam hükmünün infazına dair 711

Karar No: 2072 29/05/1957 711

7. Şarkışla'nın Sizir Köyü nüfusunda mukayyet Bekiroğlu 1333 doğumlu İsmail Güngör hakkındaki idam hükmünün infazına dair 713

Karar No: 2073 31/05/1957 713

Genel tablo: 1957 715

1957 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Diyarbakır'ın Matrani Köyünün 21 numaralı hanesinde kayıtlı Hasanoğlu, 1341 doğumlu Kasım Atlan hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2036 **09/01/1957**

Elazığ'ın İzzetpaşa Mahallesi Kapalıköprü Sokak 7 sayılı evde mukim olup Diyarbakır Gazi Caddesinde turşuculuk yapan Ahmet oğlu 30 yaşında Enver Şekerci'yi parasına tamaan 10 Mart 1952 gününü 11 Mart 1952 gününe bağlayan gece kama ile öldürmekten suçlu, aslen Bulgaristan muhacirlerinden olup Diyarbakır'a bağlı Matrani Köyü göçmen 21 hanede kayıtlı Hasan oğlu, Fatma'dan doğma, 1341 doğumlu **Kasım Atlan** hakkında Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 22/V/1956 tarihli ve 1440 esas, 1663 karar ve 1216 tebliğ numaralı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 14/01/1957, s.9508)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2036 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 7 ay, 18 gün süre geçmiştir.

- Gerek aşağıda referansı verilen Encümen mazbatasında gerekse de 2036 sayılı Karar metninde, mahkumun "aslen Bulgaristan muhaciri" olduğu bilgisine yer verildiği dikkati çekmektedir.

*- 2036 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 24/12/1956 tarih ve Esas No. 3/399, Karar No. 13 sayılı mazbatasına** göre,*

"daha önce hazırlamış oldukları plan gereğince kaatil Kasım Atlan öz kardeşi Galip ile müştereken maktul Enver Şekerci'nin evine girerek ve ani olarak ellerindeki kama ve uzunca bıçakla müteaddit darbelerle taammüden öldürdükleri anlaşıldığından, kaatillerden Galip Atlan'ın idam cezası 30 sene ağır hapis cezasına tahvil edilmiş bulunduğundan diğer kaatil Kasım Atlan hakkındaki idam cezasının infazına karar verilmiştir." Mahkum hakkındaki hükmün TCK (md. 450/7 ve 64) uyarınca tesis edilmiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 19/10/1955 tarih ve 1952/73 esas, 1955/230 karar sayılı hükmü ile vermiştir. Mazbatadan, cinayetin 1952'de işlendiği, alt derece mahkemesi hükmünün ise 1955 yılında verildiği anlaşılmaktadır. Eylem ile hüküm arasında üç yıl, 7 ay süre geçmiştir. Buna temyiz dahil değildir. Bu bakımdan yargılamanın uzun sürdüğü örneklerden birisidir.

- Encümenin 24/12/1956 tarihli mazbatası ***Meclisin 09/01/1957 tarihli 23. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.07'de Başkan vekili İhsan Baç'ın başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve on bir yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur.*

- Bunun üzerine, Genel Kurulda "ekseriyet yok" ve "ölüm cezasıdır, karar vereceğiz" sesleri duyulmuştur. Milletvekillerinden ***Sırrı Atalay, Mehmet Hazer, Kemal Güven, Ali Yeniaras ve Tahir Taşer*** *ayağa kalkarak yoklama yapılmasını istemişlerdir. Başkan, "Beş arkadaşımız ayağa kalkmak suretiyle ekseriyetin olmadığını söylüyorlar, yoklama yapacağız" demiştir. Çanakkale mebuslarına kadar yoklama yapılmıştır. Başkan, "Efendim, ekseriyet hasıl oldu, müzakereye devam ediyoruz. Mazbatayı tekrar okutuyorum, efendim" demiştir. Mazbata bir kez daha okutulmuştur. Mazbata hakkında söz alan hiçbir milletvekili çıkmamıştır. Başkan mazbatayı oya koymuş ve kabul edilmiştir. Dolayısıyla, araya bir yoklama işlemi girdiği için, kararın geçmesi biraz daha uzun sürmüşse de, işlem sonrasında mazbatanın okunması ve oylanması, olağan uygulamaya koşut olarak, toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 16, İçtima 3, 9 Ocak 1957 tarihli Yirmi üçüncü İnikattan 30 Ocak 1957 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:17-18 ve zaptın sonuna ekli 48 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

2. Suriye'nin Kamışlı Kazasının Kürkend Köyünün 61/15 numaralı hanesinde kayıtlı Mehmetoğlu 1908 doğumlu Bişar hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2037 **09/01/1957**

9/VII/1955 tarihinde Derik Kazasının Sinnara Köyünden Şehmuz Tezdönen'i kan gütme saikiyle ve taammüden öldürmekten suçlu Suriye tebaalı ve Suriye'nin Kamışlı Kazasının Kürkend Köyü hane 61/15'te kayıtlı Mehmetoğlu, İcbe'den doğma, Arrade 1908 doğumlu **Bişar** (Saruhan aşiretinden) hakkında Mardin Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 31/III/1956 tarihli ve 3095 esas, 2154 karar ve 3575 tebliğ numaralı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 14/01/1957, s.9508)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2037 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 8 ay, 9 gün süre geçmiştir.

- Bu Karar, Türkiye Cumhuriyeti Devleti vatandaşı olmayan mahkuma ilişkindir. Mahkumun soyadı Kararda geçmemektedir. Buna karşılık, mahkuma ilişkin Adliye Encümeni mazbatasının başlığında, soyadı Saruhan olarak gösterilmiştir.

- 2037 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 24/12/1956 tarih ve Esas No. 3/401, Karar No. 14 sayılı mazbatasına*** *göre, mahkumun,*

"Suriye'de işlediği katil fiillerinden kurtulmak maksadıyla Türkiye'ye kaçtığı ve Suriye makamlarınca çıkarılan tevkif müzekkeresi üzerine Türkiye'de yakalanıp Mardin Ceza Evine kapatıldığı, orada diğer suçlu Osman Bilen ile tanıştığı ve dostluğunu ilerlettiği, Osman Bilen'in kardeşi İbrahim'i öldüren Şehmus'tan intikam almak maksadıyla maznun Bişar'ı Şehmus Tezdönen'i öldürmeye azmettirdiği, bunun üzerine suçlu Bişar'ın hadise günü saat 5.30 sıralarında cezaevi helasında apteş bozmakta olan maktul Şehmus'a bir metre mesafeden tabanca ile müteaddit defa ateş ederek kan gütme saiki ile ve taammüden öldürme" suçundan TCK (md.450/4-10) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Mardin Ağır Ceza Mahkemesi 15/08/1955 tarih ve 955/48 esas, 955/157 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 24/12/1956 tarihli mazbatası ***Meclisin 09/01/1957 tarihli 23. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.07'de Başkan vekili İhsan Baç'ın başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve on bir yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 16, İçtima 3, 9 Ocak 1957 tarihli Yirmi üçüncü İnikattan 30 Ocak 1957 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:18 ve zaptın sonuna ekli 50 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

3. İnegöl'ün Elmaçayır Köyünün 24 numaralı hanesinde kayıtlı Ali ve Habibe oğlu, 1935 doğumlu, Bayram Ali Yeşil hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2065 **15/02/1957**

İnegöl'ün Elmaçayır Köyünden Mahmutoğlu Tayyar Turhan'ı, parasını ve eşyasını çalmak için, kasten öldürmekten suçlu İnegöl'ün Elmaçayır Köyü 24 nüfus hanesine kayıtlı, Ali ve Habibe oğlu, 1/II/1940 doğumlu iken, İnegöl Asliye Hukuk Hakimliğinin 14/VI/1955 tarihli ve 955/493 sayılı, 479 karar numaralı ilamiyle 1935 doğumlu olarak tashih edilen, **Bayram Ali Yeşil** hakkında Bursa Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkeme-

si Birinci Ceza Dairesinin 14/VII/1956 tarih ve 1563 esas, 2276 karar ve 1759 tebliğ numaralı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/02/1957, s.9541)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2065 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 7 ay süre geçmiştir.

- 2065 sayılı Kararın önemli bir özelliği mahkumun yaşına ilişkindir. Mahkum, 1935 tashih doğumludur. Bu durumda alt derece mahkemesinin hüküm tarihinde mahkumun yaşı 21 olmaktadır. Tashih öncesinde doğum tarihi ise 01/02/1940'dır. O tarih geçerli olsaydı, hüküm tarihinde 16 yaşında olacağından hakkında tesis edilecek ceza ölüm cezası olmayacaktı. Mahkum, cinayeti 1954'te işlemiş, nüfus kaydında doğum tarihinin tashihi ise 1955'te, yani mahkum hakkında hüküm tesis edilmeden önce, olasılıkla yargılama sırasında söz konusu olmuştur. Tashihli doğum tarihi (1935) esas alındığında, suçun işlendiği tarihte (1954) mahkum 19 yaşındadır. TCK (md.56)'da, 1953 tarihinde 6123 sayılı Yasa ile değişiklik yapılmamış olsa idi, önceki düzenlemeye göre, maznun 18 yaşını bitirmiş ve fakat 21 yaşını bitirmemiş olduğundan, hükmedilecek ceza 30 yıl ağır hapis cezası olacaktı.

*- 2065 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 12/02/1957 tarih ve Esas No. 3/400, Karar No. 29 sayılı mazbatasına** göre, mahkum,*

> "19-20/12/1954 gecesi Mahmut oğlu Tayyar Turhan'ı parasını ve eşyasını almak için kasten öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Bursa Ağır Ceza Mahkemesi 15/03/1956 tarih ve 955/343 esas, 955/72 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 12/02/1957 tarihli mazbatası **Meclisin 15/02/1957 tarihli 39. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Fikri Apaydın'ın başkanlığında açılmış ve 18.07'de kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve sekiz yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi de infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 17, İçtima 3, 1 Şubat 1957 tarihli Otuz üçüncü İnikattan 28 Şubat 1957 tarihli Kırk dokuzuncu İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:233 ve zaptın sonuna ekli 128 Sıra sayılı Basma yazı.)***

4. Diyadin Kazasının Aşağı Botu Köyünden Mustafa oğlu Ali Kınalı hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2067 **25/03/1957**

Üstü; III üncü Korugan taburu 1 inci bölük onbaşılarından 1932 doğumlu Adana'nın Çiçekli Köyünden Hasan Aslangöz'ü kasatura ile öldürmekten suçlu aynı bölük erlerinden Mustafa ve Güllü oğlu 1933 doğumlu, Diyadin Kazasının Aşağı Botu Köyünden **Ali Kınalı** hakkında Gelibolu 4 üncü Tümen Kumandanlığı Askeri Mahkemesinden sadır olan ve Askeri Temyiz Mahkemesinin 13/XI/1956 tarihli ve 56/3254 esas ve 56/3460 karar numaralı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 29/03/1957, s.9572)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2067 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 4.5 ay süre geçmiştir.

- Mahkum ve maktul asker kişi olduğu için cezası askeri mahkeme tarafından verilmiş ve askeri temyiz mahkemesince onanmıştır.

*- 2067 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 12/02/1957 tarih ve Esas No. 3/473, Karar No. 27 sayılı mazbatasına** göre, mahkum,*

> "10-11/06/1956 günü saat 24 sıralarında üstü Hasan Aslangöz'ü yatağında yatarken kasatura ile tespit edilemeyen bir sebeple taarruz ederek öldürme" suçundan Askeri Ceza Kanunu (md.91/IV,2,) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Gelibolu 4 ncü Tümen Kumandanlığı Askeri Mahkemesi 28/07/1956 tarih ve 56/259 esas, 56/112 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 12/02/1957 tarihli mazbatası **ilk önce Meclisin 15/02/1957 tarihli 39. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkanvekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 18.07'de kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve sekiz yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi de infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine söz alan milletvekilleri çıkmıştır.*

***- Erzincan milletvekili Veysel Varol-** Konuşmacı, olay ekseninde kafasında bir çok soru işaretlerinin uyandığını; bir tazyike maruz kalıp kalmadığının yahut akıl hastası olup olmadığının belli olmadığını belirterek, **"ölümle neticelenen kararın tashihine imkan yoktur... mazbata muharririnin bizleri aydınlatmasını rica ediyorum"** demiştir.*

- ***Kars milletvekili Sırrı Atalay***- *Konuşmacı, mazbatayı ve dosyayı iki gün boyunca ayrıntılı olarak incelediğini belirterek, konuşmasını üç nokta üzerinde odaklaştırmıştır.* **"Birincisi, maznunun müşahede altına alınıp akli maluliyetinin tespit edilmediğidir. İkincisi, Temyiz Mahkemesinin, kesinleşen Tevhidi İçtihat kararlarına rağmen, dosya içerisinde maznunun nüfus kağıdını dahi görmediğidir. Diğer taraftan, hadisenin işlendiği andan şu güne kadar, maznuna müdafaa imkanının en asgarisinin dahi verilmediğidir. Üçüncüsü de, adli hatanın mevcut olmasıdır."** *Konuşmacı, bunların ardından, her bir noktayı izah etmek üzere, dosyanın ayrıntılarına girmiş, tanık ifadelerinden örnekler vermiştir. Başkan, ortada kesinleşen hüküm bulunduğu için delillerin burada şerh edilmesine gerek olmadığı yönünde konuşmacıya müdahale etmiştir. Atalay, yapmaya çalıştığı işin* **"maznun hakkında verilen ve kesinleşen cezanın infaz edilmemesinin delillerini arz ve izaha çalışmak"** *olduğunu belirterek,* **"Bu sebeple elbette ki, bütün dosya içinde akıl maluliyetinin tespit edilmediğini gösteren hususları burada göstermem icap eder, arkadaşlar reylerini kullanırken daha isabetli kullansınlar diye"** *demiştir. Konuşmacı,* **duruşmaya bir asabiye uzmanının getirildiğini; bunun "maznun sağlamdır" dediğini, ancak bunu derken maznunu muayene etmemiş olduğunu belirtmiştir.** *Maznun ile maktul arasında bir geçimsizliğin bulunmadığını; maznunun, bir gün önce annesinden mektup aldığını, kardeşinin annesini terk ettiği için müteessir olduğunu ve bu sebeple şarap ve rakı içtiğini, bilahare koğuşa geldiğini, ancak sonrasını hatırlamadığını söylediğini de Atalay sözlerine eklemiştir. Bu konuşma sırasında,*

- ***Trabzon milletvekili Sabri Dilek***- "Hemşehrisi de ondan" diyerek Atalay'a sataşmada ve imada bulunmuştur.

- ***Atalay***- *Müdahaleye cevaben,* ***"Sabri bey, bir insan, benim seçim bölgemdeki de, senin seçim bölgendeki de insandır"*** *demiştir. Ardından konuşmacı, görüşlerini desteklemek üzere, doktrinden ve Adli Tıp raporlarından da örnekler göstermiştir. Atalay, maznunun nüfus kağıdının bile getirilmemiş olduğunu açıklarken şunları söylemiştir:* **"Bakınız Askeri Temyiz Mahkemesi ne diyor: 'Maznunun her ne kadar nüfus kayıt örneği dosyada bulunmamış ise de ve bu hususta tevhidi içtihat kararı varsa da, 1111 numaralı Askerlik Kanunu mucibince bu şahıs askere alınmış ve muamelesi ikmal edilmiştir. O halde nüfus kaydının getirilmesine lüzum yoktur.' Ne olursa olsun, hangi formalite olursa olsun, nüfus kaydının tasdikli örneği veya nüfus kağıdı lazımdır. Şimdi mahkeme bunu yeter görecek, onu idam mı edecektir? Asla. Buna imkan yoktur...Tek başına dahi, Temyiz Mahkemesi içtihat kararlarına mugayereti ifade eden bir infazın yapılmaması lazımdır."** Atalay, maznuna savunma imkanının verilmediği ekseninde, maznunun fakir, cahil ve hatta imzasını atamayacak durumda olduğunun bilindiğine işaret ederek, **"Maznun ilk duruşmaya çağrılıyor, iddianame kendisine o gün tebliğ ediliyor. Mahkeme bu hususta şöyle diyor: 'Her ne kadar iddianamenin tebliği ile duruşma ara-**

sında gerekli mehile riayet edilmemişse de maznun buna itiraz etmemiştir. Maznuna soruldu, söyleyecek bir şeyi olmadığını beyan etti' ile mesele halledilmiştir. Bunu diyen, imzasını atamayacak kadar cahil, hareketlerini kontrol edemeyecek kadar anormal ve fakir bir adam. İddianamenin tebliği ile duruşma arasındaki zamanda kanuni hak ve imkanlarını nasıl kullanacak, bunları nasıl bilecek. Bu hakkı kullanmasına imkan yoktur. Nitekim kullanamamıştır. Böyle bir şahsa müdafi tayin edilmiyor."

- ***Başkan***- "Sırrı bey..."

- ***Atalay***- "Bir hayat mevzu bahistir."

- ***Başkan***- "Bir diyeceğim yok, arkadaşların temayülünü göstermek istiyordum. Yoksa sabaha kadar, bütün ilim kitaplarından, içtihatlardan söyleyebilirsiniz, dinlemekle mükellefiz."

- ***Atalay (Devamla)***- "Estağfurullah efendim, sabrınızı suiistimal ettiğim için özür dilerim... **Bu maznuna, gayri tabii halleri tespit edilen bu şahsa müdafaa hakkı verilmiyor, müdafi tayin edilmiyor. Bir müdafi tayin edilmiş olsaydı, ben de sizleri yorup, zamanınızı fazla işgal etmeyecektim. Dosya da huzurunuza bir idam dosyası olarak da esasen gelmeyecekti. Müdafaa hakları tanınmadığı için huzurunuza böyle gelmiştir."**

- ***Bir ses***- **"Avukat yazıhanenizi bilmiyor mu idi?"**

- ***Atalay***- **"Ben bugüne kadar bir dava almadım. Bir hakkı müdafaa ediyorum. Hadisede adli hata da vardır. Maznun kimi öldürmek istemiştir? Bu, mahkemenin başından sonuna kadar belli değildir. Öldürenin kastı Hasan'ı mı öldürmek? Bu da yok, sebep de yok...Burada iradesi dışı bir öldürme hadisesi vardır; maznun rast gele bir kimseyi öldürmek istiyor ve kurbanı da tesadüfen onbaşı çıkıyor. Ve bu tesadüf kendisini idama götürüyor...Tahkikat safhasında ve duruşma safhasında maznun lehindeki deliller toplanmamış, maznun bu şartlar için hiçbir kanuni veya takdiri tahfife, merhamet veya şefkate mazhar olmamıştır**...26 ncı maddeye göre maznunun cezasının değiştirilmesi için bir önerge veriyorum. Meselede adli hata da vardır. Adaletin yerine gelmesinin tam tecellisini sizler temin etmiş olacaksınız."

- ***Başkan***- *"Pazartesi günü saat 15'de toplanılmak üzere celseyi kapatıyorum."*

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 17, İçtima 3, 1 Şubat 1957 tarihli Otuz üçüncü İnikattan 28 Şubat 1957 tarihli Kırk dokuzuncu İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:233-239 ve zaptın sonuna ekli 129 Sıra sayılı Basmayazı.***

- Encümenin 12/02/1957 tarihli mazbatası, yukarıda gösterildiği gibi, ilk önce Meclisin 15/02/1957 tarihli 39. İnikadının Birinci Celsesinde görüşülmüş ve fakat müzakerelerde son noktaya varılamadığı için oylama yapılamamıştır. Encümenin bu mazbatası hakkındaki görüşmeler, 15/02/1957 tarihli 39. Birleşimi izleyen ilk Birleşimde devam etmemiştir. Çünkü araya başka işler, özellikle de bütçe müzakereleri girmiştir. Dolayısıyla Ali Kınalı'ya ilişkin mazbatanın ikinci kez görüşülmesine ancak ***Meclisin 25/03/1957 tarihli 50. İnikadının*** *Birinci Celsesinde yeniden başlanmış ve bu celsede karara bağlanmıştır. 50. İnikadın Birinci Celsesi, Başkan vekili Agah Erozan'ın Başkanlığında, saat 15.10'da başlamış ve saat 17.20'de kapanmıştır. İki saat, on dakika süren bu oturumda, Başkanlığın dört sunuşu ve on bir yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri bu mazbata olan toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı yeniden okutmamış ve şunları söylemiştir: "Efendim, mazbata 13.II.1957 tarihinde Umumi Heyete gelmiş ve müzakere açılmış idi. Evvelce cereyan eden müzakerelere devam ediyoruz." Bunun üzerine söz alan milletvekilleri çıkmıştır.*

- Kars milletvekili ve Adliye Encümeni adına İbrahim Us – *Konuşmacı olayın oluş şeklini ayrıntılı biçimde anlatmıştır. Mahkumun dosyasında nüfus kağıdının hakikaten bulunmadığını, "ancak gerek mahkeme gerekse Temyiz Mahkemesinden gelen cevaplar, 'erin muhtelif yoklama safhalarından geçmek suretiyle vazifeye alındığını ve ayrıca sabıkası hakkında mahallinden sorulduğunu, 1933 doğumlu olan bu erin sabıkası bulunduğunu' zikretmektedir. Temyiz Mahkemesi ve mahalli mahkeme bu malumatı nüfus kaydı olarak, resmi vesika olarak kabul etmiş ve bu sebeple nüfus kağıdının bulunmasını lüzumlu görmemiş bulunmaktadır" demiştir. Ayrıca, mahkumun eylemi şuuru yerinde olarak gerçekleştirdiğini, bunun hekim raporu ile tespit edildiğini eklemiştir. Sonuç olarak konuşmacı, İNFAZ LEHİNDE görüş açıklamıştır.*

- Kırşehir milletvekili Tahir Taşer – *İNFAZ LEHİNDE görüşünü belirten bu konuşmacı da mahkumun cinayeti tamamen şuur ve hareketine sahip olarak işlediğini belirtikten sonra şu hususları sırasıyla açıklamıştır:*

1) Atalay'ın söylediğinin tersine, mahkumun daha önce kasatura ile adam yaralamaktan sabıkası da bulunmaktadır.

2) Mahkeme resen maznunu muayeneye sevk etmiş ve hekim maznunun akleri malul olmadığına dair rapor vermiştir.

3) Avukattan yararlanması bağlamında ise, mahkeme reisi ilk sorguda bu hususu maznuna sormuş, maznun da bizzat savunma yapacağını söylemiştir. As.CMUK (md.205) hükmüne göre kimlere mahkemece resen avukat tayin olunacağının düzenlenmiştir ve bu madde ışığında mahkemenin müdafi tayininin mecburi değildir.

4) Katlin muayyen bir sebebe istinat etmemesi bakımından, "idamı müstelzim suçlarda fiilin mutlaka muayyen bir sebebe istinat etmesi şart değildir.

Bu sebep zahiri olabileceği gibi batını de olabilir. Gerçi mahkemeler fiilde cezayı hafifletici bir sebep olup olmaması noktasından suçun ne gibi bir sebebe dayandığını tahkik etmekle mükelleftirler, fakat işte o kadar, mutlaka bir sebep bulmak mecburiyetinde değildirler."

5) Fiilin sarhoşlukta işlendiği ve bu halin cezayı azaltıcı bir sebep olarak kabul edilmemiş olması meselesine gelince, "Gerek AsCK gerekse TCK'nda ihtiyari sarhoşluk hiçbir zaman cezayı azaltıcı sebep olarak kabul edilmiş değildir."

6) Doğum tarihinin sorulmaması bağlamında konuşmacı Temyiz Mahkemesi ilamının ilgili kısmını okumuştur. Şöyledir: **"Ölüm cezasına mahkum olanların nüfus kayıtlarının tespiti ve tasdikli örneğinin dava dosyasına konulması mahkemelerce bir usul ve teamül haline getirilmiş olmasına rağmen, maznunun nüfus kaydı örneğinin dava dosyasına konulmaması bu teamüle aykırı ise de 1111 sayılı Askerlik kanunu mucibince muayyen yoklamalara tabi tutulan maznunun bu safhalardan geçerek askerlik çağına girip ve muvazzaflık hizmetine alınmış bulunması itibariyle hüviyeti ve doğum tarihi kati olarak tespit olunduğu gibi gerek suçun ikamı müteakip salahiyetli makamlarca tanzim edilen tahkikat evrakı, gerekse evvelki mahkumiyetlerini gösteren mahkeme ilamı ve doğum yeri olan Taşlıçay C. Müddeiumumiliğinin dosyada mevcut 13.VII.1956 tarihli tel yazısında gösterilen hüviyet ve doğum tarihinin kıtası kayıtlarındaki hüviyetine ve doğum tarihine tetabuku karşısında maznunun bu hususa mütevecciih 10 nolu temyiz itirazı da varit ve kabule değer görülmemekle reddine ve hükmün tasdikine 13.XI.1956 tarihinde karar verilmiştir."**

7) İddianamenin tebliği ile duruşma günü arasında bir haftalık mehilin geçmesi hakkındaki nokta nazara gelince. Bu da dosya münderecatına göre yersizdir. İlk duruşmasında bu husus reis tarafından maznuna bildirilmiş ve maznun da sorgu ve savunmasını yapmaya muvafakat etmiştir."

***- Çanakkale milletvekili Servet Sezgin** – İNFAZ LEHİNDE konuşan Sezgin, mahkumun kişi özellikleri üzerinde durmuştur. Konuşmacıya göre,* **"er Ali Kınalı maalesef cemiyet için her bakımdan tehlike arz eden, eli bıçaklı, korkunç, serseri, serkeş, herkesi korkutan bir tiptir...Bu anlattıklarımla onun cemiyet için ne büyük tehlike olduğu meydandadır. Cezasını müebbet hapse indirmeniz mümkündür. Fakat, hücre hapsi bittikten sonra ilk anda ya gardiyanı veya başkalarını öldürmesi varittir. Haleti ruhiyesi de bunu göstermektedir. Hiçbir suretle affa şayan bir hali yoktur."** *Konuşmacı birden çok hekim raporu ile mahkumun akli bir maluliyeti olmadığının tespit edildiğini de belirtmiştir. Son olarak,* **"maalesef idam kararını tasdik etmek durumunda olduğumuz ve cemiyet için tehlike teşkil eden bir şahsın serseriliği, serkeşliği hiçbir zaman cezayı azaltacak bir sebep olmamalı, bilakis teşdit edici sebep olmalıdır"** *demiştir.*

- ***Sırrı Atalay*** – "İdam cezası verilen şahıs, bir mücrimdir, cezalandırılması lazımdır. Ama Servet Sezgin arkadaşımızın dediği modern hukuk telakkisine uygun değildir. İşlenmiş bir suç var, bunun mahiyetini nazara almadan bu telakkinin dışına çıkıyorlar. Suçlunun, cemiyete zararlı olacağı bakımından ifna edilmesinin bir zaruret olduğunu söylüyorlar. Halbuki ne kadar şerir olursa olsun, suçu ne kadar ağır olursa olsun, eğer akli maluliyeti varsa, şuur ve hareketlerine sahip değilse, cemiyet bunu ifna etmez; insani hareket ve ceza hukuku prensiplerine göre bunu ıslah yoluna gider. Yoksa onu bir kanser yarası gibi kesip atmaz. Modern hukuk telakkisi ferdi ıslah etmektir, ifna etmek değil. Fert eğer bir suç işlemişse gayet tabii ki cezasını çekecektir, ama bu onu ifna etmek değildir." *Atalay ayrıca,*

1) akli maluliyetin tetkik edilmediğini; bu gibi vakalarda kişinin adli tıp tarafından muayyen bir süre ile gözetim altında tutulması gerektiğini, oysa bunun yapılmadığını; mevcut hekim raporları arasında çelişki bulunduğunu

2) işlenen suç ile verilen cezanın orantılı olmadığını söylemiştir.

3) Mahkumun nüfus kaydının dosyada olmamasının esaslı bir usulsüzlük olduğunu, mahkumun 23 yaşında gözüktüğünü, halbuki 22 yaşında olsa idi cezasının idam olmayacağını, bu durumda nüfus kağıdının aslı ya da nüfus memurunun mühür ve imzasını havi müzekkere bulunmadıkça bir kişinin idam edilemeyeceğini; bunun yerleşik içtihat olduğunu ifade etmiştir.

4) Atalay, mahkemede mahkuma sadece kendini savunup savunmayacağının sorulduğunu; oysa bu kişinin okuma-yazma bilmeyen, kanunun kendisine tanıdığı haklardan habersiz olan cahil bir kişi olduğunu; dolayısıyla tebliğ ile ifadeye çekilmesi arasında maznuna bahşedilmiş olan bir haftalık kanuni mühlete riayet edilmemesinin, kanunen tanınan bir hakkın fiilen esirgenmesi anlamına geldiğini söylemiştir.

5) Atalay şu hususa da dikkati çekmiştir: **"Dahası var; maznun suçu işledikten sonra zincire vurulmak isteniyor, maznun itiraz ediyor. İlk tahkikat safhasında adli merciler kabul etmiyor. Zincire vurmak isteyen ve bu talebi reddedilen binbaşı, maznunun mahkeme reisi bulunuyor; yani reis olarak duruşmayı sevk ve idare ediyor. Bu dahi maznunun müdafaa haklarının daraltıldığının açık bir delilidir."** *Atalay ayrıca, maznunun duruşma salonundan çıkartıldığını, bunun muhakemenin maznunun huzurunda yürütülmesi şartını koşan ve amir hüküm olan Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerinin bir tarafa atılması anlamına geldiğini belirterek, "bu da maznunun müdafaa haklarını bertaraf eden bir hususdur" demiştir.*

6) Atalay, CK (md.91/4)'e göre, mahkumun öldürdüğü kişi onbaşı/amiri değil de bir er olsa idi, cezanın idam olmayacağını hatırlatmıştır. Maznunun, onbaşıyı öldürdüğünde hangi kastı taşıdığının belli edilmediğini ve özel olarak üstünü öldürme kastı taşıdığına dair delil olmadığını belirtmiştir. Atalay'a göre, kaldı ki, üstünü öldürmek suçundan idam cezasının verilebilmesi için askeri mevzuat gereği "vahim bir halin" bulunması gerek-

mektedir; halbuki, "ne askeri mahkeme ne de Askeri Temyiz Mahkemesi, tetkik edilen maddenin vahim olduğuna dair en ufak bir işarette dahi bulunmamıştır." ***Atalay'ın bu sözlerine Zonguldak milletvekili Sebati Ataman, "Mahkemelere iftira ediyorsun efendi", "sizinki düpedüz iftiradır" şeklinde müdahalede bulunmuştur. Atalay devamla, "başından sonuna kadar müdafaa hakları esirgenmiştir, diyorum. Bu iftira ve hakaret değildir. Sebati Ataman'ın da mahkemeleri müdafaaya yeltenmesi hakiki değildir. Sebati Ataman bu hususları anlamaz"*** *şeklinde cevap vermiştir. Oturum Başkanı, Atalay'a, sadece mazbata üzerinde konuşması ve sadet dahilinde kalması için birinci ihtarı yapmıştır.*

- Siirt milletvekili Mehmet Daim Süalp *– Konuşmacı Atalay'ın görüşlerini eleştirmiş ve İNFAZ LEHİNDE görüş açıklamıştır. Süalp'a göre, Atalay'ın ileri sürdüğü argümanlar ile talebi arasında çelişki vardır. Yaş küçüklüğünden akli maluliyete kadar belirtilen argümanlar doğru ise, mahkumun cezasının değil idam, ömür boyu hapis de değil, beraat etmiş olması gerekirdi. Kaldı ki, Atalay'ın argümanlarından bazıları "usule aittir. Bunlar varit olsa dahi biz bunun burada münakaşasını yapıp bozamayız" demiştir. Atalay'ın, mahkumun öldürme sebebi noktasından yaptığı itirazlara da katılmadığını belirten konuşmacı, AsCK'na göre, kasten üstünü öldürmenin cezasının idam olduğunu; bu hüküm karşısında artık bir sebep aramak zaittir görüşünü ileri sürmüştür. Sonuç olarak, hükümde adli hata olmadığını; esasa ilişkin itiraz noktalarının yargı yerlerince tamamen tetkik edildiğini belirterek,* ***"Usule taalluk eden kısımlara hiç temas etmek istemiyorum. Çünkü, bunlar varit olsa dahi hükme müessir değildir. Bu sebeple raporun tasvip edilmesi lazımdır"*** *demiştir.*

- Kars milletvekili ve Adliye Encümeni adına İbrahim Us *– İNFAZ LEHİNDE görüş açıklayan konuşmacı, mahkumun yaşı konusunda, Adli Sicilin vermiş olduğu cevabın, Nüfus idaresinin vereceği cevaptan daha az resmi mahiyet taşımasının söz konusu olmadığını; şahitler dinlenirken maznunun duruşma salonu dışına çıkarılmasının sebebinin ise, şirret olan maznundan şahitlerin çekinerek hakikati söylemeyebilecekleri endişesiyle mahkemece böyle bir karara varıldığını ve mahkemenin daha sonra verilen ifadeleri maznuna okuduğunu söylemiştir. Mahkumun, onbaşıyı öldürme kastının ise açık olduğunu eklemiştir.*

- Başkan *– Başka söz isteyen olmadığını belirten Başkan, Atalay'ın verdiği, ölüm cezasının müebbet ağır hapse tahvili istemini içeren önergesini okutmuş ve oya sunmuştur. Önerge reddedilmiştir. Bunun ardından, infaz doğrultusundaki Adliye Encümeni mazbatasını oya sunmuş ve kabul edilmiştir.*

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 18, İçtima 3, 25 Mart 1957 tarihli Ellinci İnikattan 26 Nisan 1957 tarihli Altmış üçüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:10-21.)***

5. Niğde'nin Aksaray Kazasının Mandama Köyünün 44 numaralı hanesinde kayıtlı İbrahimoğlu Hasan Koyuncu (diğer soyadı Kuyumcu) hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2070 **08/05/1957**

Aksaray Kazasının Mandama Köyünden Mehmet Sak'ı taammüden ve parasına tamaan öldürmek ve parasını almaktan suçlu Niğde'nin Aksaray Kazası Mandama Köyü 44 hane nüfusunda kayıtlı olup İzmir'de belli ikametgahı olmayan İbrahim oğlu, 4/II/1934 tarihinde o köyde Elife'den doğma, Türk, İslam, bekar, cahil, sabıkasız; amele **Hasan Koyuncu (diğer soyadı Kuyumcu)** hakkında İzmir Birinci Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 12/IX/1956 tarih ve 1562 esas, 2354 karar ve 1738 tebliğ numaralı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/05/1957, s.9604)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2070 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 7 ay, 26 gün süre geçmiştir.

*- 2070 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 16/04/1957 tarih ve Esas No. 3/483, Karar No. 35 sayılı mazbatasına** göre, bu mazbataya konu cinayeti, 2070 sayılı Meclis infaz kararında adı geçen Hasan Koyuncu ile suç ortağı Yusuf Al birlikte işlemişlerdir. Her iki kişi de TCK (md.64) delaletiyle TCK (md.450/4 ve 7) uyarınca idama mahkum edilmişlerdir; ancak hükümlülerden Yusuf Al 19/12/1936 doğumlu olup suç tarihinde 15 yaşını bitirip 18 yaşını bitirmediğinden, TCK (md.55/1) uyarınca cezası, idama bedel 20 yıl ağır hapis olarak hükme bağlanmıştır. Temyiz Mahkemesi, bu hükümleri onamıştır. Mazbatada olay şöyle özetlenmiştir:*

> "Maktul ile mahkumlar aynı memleketten beraber çalışmaya İzmir'e gittikleri, her zaman aynı mahalde diğer birçok arkadaşlarıyla birlikte geceledikleri halde hiç memleketine para göndermeyen ve maktulün üzerinde 400 lirası bulunduğunu bilen mahkumlar, parayı paylaşmak üzere maktulü öldürmeyi evvelce kararlaştırdıkları ve evvelce hiçbir sebep yokken bıraktıkları bir işi tekrar götürü olarak 60 liraya aldıkları ve maktul Mehmet Sak'ı ikna ederek bu işe ortak yaptıkları ve diğer memleketli arkadaşlarla aynı mahalde yatmaları mutat iken bu kere gayretlerinin tahakkuku için her üçü de yataklarını alıp yeni aldıkları iş mahalline gittikleri, 21-22.VI.1954 günü gece yakın mesafelerle bir arada yattıkları, maktulün uyumasını müteakip her iki maznunun üzerine çullanarak boğdukları ve müteakiben maktule ait yatak ipiyle boğazından bağlayıp o yerde bostan kuyusuna delaili imha maksadıyla attıkları sübuta erdiğinden" ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum(lar) hakkındaki hükmü İz-

mir Birinci Ağır Ceza Mahkemesi 13/12/1955 tarih ve 955/201 esas, 955/221 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 16/04/1957 tarihli mazbatası ***ilk önce Meclisin 06/05/1957 tarihli 64. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili Fikri Apaydın'ın başkanlığında açılmış ve 17.10'da kapanmıştır. İki saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve on bir yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri bu infaza ilişkin toplam 15 madde ele alınmıştır. Bunların on beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Ancak oya sunulmamıştır. Durumu Başkan şöyle açıklamıştır: "Halihazır mevcutla karar almaya imkan göremiyorum." Böylece, mazbatanın oylanması izleyen birleşime kalmıştır. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 19, İçtima 3, 6 Mayıs 1957 tarihli Altmış dördüncü İnikattan 31 Mayıs 1957 tarihli Yetmiş beşinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:26 ve zaptın sonuna ekli 167 sayılı Basma yazı.***

- Encümenin 16/04/1957 tarihli mazbatasına ilişkin müzakere ve oylama, Meclisin 06/05/1957 tarihli 64. Birleşiminde, Genel Kurulda çoğunluk kalmadığı için neticeye bağlanamadığından, ***ikinci kez ele alındığı Meclisin 08/05/1957 tarihli 65. İnikadının*** *Birinci Celsesinde sonuçlandırılmıştır. Bu oturum saat 15.06'da Başkan vekili Fikri Apaydın'ın başkanlığında açılmış ve 16.36'da kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşu ve beş sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri bu infaza ilişkin toplam 3 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatanın geçen İnikatta okunduğunu söyleyerek, söz isteyen olup olmadığını sormuştur. Söz isteyen çıkmamıştır. Mazbata oya konulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 19, İçtima 3, 6 Mayıs 1957 tarihli Altmış dördüncü İnikattan 31 Mayıs 1957 tarihli Yetmiş beşinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:74.)***

---

6. İstanbul Sarıyer Kazası B. Dere Mahallesi Dildar Sokak 306 sayılı hanede kayıtlı Muharrem oğlu 1.VIII.1934 doğumlu Hayri Uymaz hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2072 **29/05/1957**

İstanbul Büyükdere'de Memiş kızı Nezahat'ten doğma beş yaşında sağır ve dilsiz Meryem Uzun'u ırzına geçtikten sonra boğarak öldürmekten maznun İstanbul Büyükdere Dildar Sokak 13 numarada oturur ve sicilli nüfusta İstanbul Sarıyer Kazası B. Dere Mahallesi Dildar sokak hane 306, cilt 22 ve sayfa 88'de kayıtlı olup 1.VIII.1934 doğumlu, bekar, sabıkasız, berber çıraklığı yapar Muharrem oğlu, Nebiye'den doğma, **Hayri Uymaz** hakkında İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 31/I/1957 tarih ve 2800 esas, 353 karar ve 3447 tebliğ numaralı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esa-

siye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/05/1957, s.9604)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2072 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 3 ay, 28 gün süre geçmiştir.

- 2072 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 21/05/1957 tarih ve Esas No. 3/511, Karar No. 43 sayılı mazbatasına*** *göre, mahkumun,*

"14.III.1954 tarihine rastlayan Pazar günü öğleden sonra çalışmakta bulunduğu berber dükkanı lavabolarını temizlemek ve aynı zamanda radyoda maç dinlemek maksadıyla dükkanını açtığı sırada maktule Meryem Uzun'la küçük Hüseyin'in geldiklerini, bir aralık küçük Hüseyin'in maznuna bir Yenice sigarası alıvermesini müteakip Meryem'i dükkanda bırakıp ayrıldığı, bu esnada mecmualardaki açık kadın resimlerini seyreden suçlunun aynalara bakmakta bulunan beş yaşındaki Meryem Uzun'u içeri götürüp kasanın arkasına yatırdığı ve bir eliyle sesini çıkarmamasını teminen ağzını kapayıp diğer eliyle de küçüğün külotunu sıyırıp ırzına geçtiği, bu sırada kan aktığını görmesi üzerine hadisenin fecaatini kavrayan maznunun işlediği suçu gizlemek, delil ve emarelerini ortadan kaldırmak ve bu suretle de cezadan kurtulmak maksadıyla küçük Meryem'i öldürmeyi tasarlayarak boğazını sıkmaya başladığı ve yarım kilolük su şişesini başına vurduğu ve yüzünü yumrukladığı ve hatta maksadını katiyetle temin edebilmek için o civarda bulunan bayrak ipini küçüğün boğazına iki defa dolayıp boğduktan sonra öldüğüne tam kanaat getirmesi üzerine dükkanını kilitleyerek İstanbul'a gittiği ve gece saat 24 sıralarında maktuleyi civardaki kayıklara götürmek için dükkana geldiğinde caddeden geçmekte bulunan otomobil farından şüphelenerek yürümeye başladığı sırada polisler tarafından yakalanarak karakola götürüldüğü" ve sonuçta TCK (md.450/9) uyarınca ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesi 28/06/1956 tarih ve 956/98 esas, 956/107 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 21/05/1957 tarihli mazbatası ***ilk önce Meclisin 27/05/1957 tarihli 73. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Fikri Apaydın'ın başkanlığında açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Bir saat süren bu oturumda, Başkanlığın iki sunuşu ve beş yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri bu infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve mazbata hakkında söz isteyen var olup olmadığını sormuştur. "Yok, sesleri" duyulmuştur. Ancak mazbata oya sunulamamıştır. Durumu Başkan şöyle açıklamıştır: "Efendim, maalesef ekseriyetimiz yoktur. Mazbatayı kararlarınıza, tasviplerinize arz edemeyeceğim. 29 Mayıs*

1957 Çarşamba günü saat 15'de toplanılmak üzere İnikada son veriyorum." Böylece, mazbatanın oylanması izleyen birleşime kalmıştır. Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 19, İçtima 3, 6 Mayıs 1957 tarihli Altmış dördüncü İnikattan 31 Mayıs 1957 tarihli Yetmiş beşinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:347 ve zaptın sonuna ekli 200 sayılı Basma yazı.***

- Oturum Başkanının çoğunluk olmadığı için mazbatayı oya koyamamasını "maalesef" vurgusu ve "tasvibinize arz edemiyorum"diyerek ifade etmesi pek olağan bir durum değildir. Bu ifade ediş biçiminde herhalde önemli bir etken, işlenen suçun türünün doğurduğu tepki olmalıdır.

- Encümenin 21/05/1957 tarihli mazbatasına ilişkin oylama, Meclisin 27/05/1957 tarihli 73. Birleşiminde, Genel Kurulda çoğunluk kalmadığı için neticeye bağlanamadığından, ***ikinci kez ele alındığı Meclisin 29/05/1957 tarihli 74. İnikadının*** *Birinci Celsesinde sonuçlandırılmıştır. Bu oturum saat 15.03'de Başkan vekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri bu infaza ilişkin toplam 10 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatanın 73. İnikatta okunduğunu söylemiştir. Mazbata üzerinde söz isteyen çıkmamıştır. Mazbata oya konulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 19, İçtima 3, 6 Mayıs 1957 tarihli Altmış dördüncü İnikattan 31 Mayıs 1957 tarihli Yetmiş beşinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:355.)***

---

7. Şarkışla'nın Sizir Köyü nüfusunda mukayyet Bekiroğlu 1333 doğumlu İsmail Güngör hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2073 **31/05/1957**

Zara'nın Avşar Köyünden Ahmet oğlu Halis İlhan'ı parasına tamaan tasmim ve tasavvurla öldürmekten suçlu Şarkışla'nın Sizir Köyünden Bekir oğlu, Nuriye'den doğma, 1333 doğumlu Sizir Köyü (Hane-cilt-sayfa No: 17-16-20)'de kayıtlı **İsmail Güngör** hakkında Sivas Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 23/II/1957 gün ve esas 2137, karar 615 ve tebliğname 819 numaralı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 11/05/1957, s.9604)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2073 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 3 ay, 6 gün süre geçmiştir.

- 2073 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 25/05/1957 tarih ve Esas No. 3/514, Karar No. 53 sayılı mazbatasına*** *göre, mahkum,*

"Zara 36 ncı Piyade Alayında asker bulunduğu sırada maktul Avşar köyünden Halis İlhan'ı kumar oynama bahanesiyle kandırarak kasabaya bir saat mesafedeki Alacuk denilen bir bağ kulübesine götürüp esasen sakat olan maktulün ellerini arkaya bağlayarak parasına tamaan tasmim ve tasavvurla öldürme ve cesedini de ocak içerisinde saklayıp üzerine taş yığdıktan sonra mevcut parasını alıp uzaklaşma" eyleminden, 6123 sayılı Kanunla TCK'da değişiklik yapılmadan evvel, TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Sivas Ağır Ceza Mahkemesi 23/12/1955 tarih ve 954/127 esas, 955/371 karar sayılı hükmü ile vermiştir.*

- *Encümenin 25/05/1957 tarihli mazbatası* ***Meclisin 31/05/1957 tarihli 75. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Fikri Apaydın'ın başkanlığında açılmış ve 18.06'da kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşu ve üç yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infazlara ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve mazbata hakkında söz isteyen çıkmaması üzerine oya koymuştur. Mazbata kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 19, İçtima 3, 6 Mayıs 1957 tarihli Altmış dördüncü İnikattan 31 Mayıs 1957 tarihli Yetmiş beşinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:417 ve zaptın sonuna ekli 214 sayılı Basma yazı.)***

Genel tablo: 1957

Toplam infaz kararı sayısı	7 (İlk Karar No. 2036; son Karar No. 2073)		
Toplam mahkum sayısı	7		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.58		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	yok		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	2036	7 ay, 18 gün	
	2037	8 ay, 9 gün	
	2065	7 ay	
	2067	4 ay, 15 gün	
	2070	7 ay, 26 gün	
	2072	3 ay, 28 gün	
	2073	3 ay, 6 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	2036	1341 (1925)	32
	2037	1908	49
	2065	1935 tashih doğumlu; tashih öncesi 01/02/1940 doğumlu	22
	2067	1933	24
	2070	04/02/1934	23
	2072	01/08/1934	23
	2073	1333 (1917)	40
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	2065 sayılı Karar- 22 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	2037 sayılı Karar- 49 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	30.4		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Diyarbakır; Mardin; Bursa; Gelibolu 4. Tümen Kumandanlığı Askeri Mahkemesi; İzmir; İstanbul; Sivas		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 5 ; Nahiye/ilçe/il: 2		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok		

1958 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR **717**

1. Maraş'ın Ayakçıloluk Köyünden Duran oğlu Ali Çobanlar hakkındaki idam hükmünün infazına dair **717**

Karar No. 2094 20/01/1958 ..... **717**

2. Gaziantep'in Şiheycan Mahallesinden Halet oğlu Abdülkadir Göğüş hakkındaki idam hükmünün infazına dair **718**

Karar No. 2095 20/01/1958 ..... **718**

3. Dinar'ın Gökçek Köyünden Ahmet oğlu Bayram Çelik hakkındaki idam hükmünün infazına dair **720**

Karar No. 2096 22/01/1958 ..... **720**

4. Tefenni'nin Dirmil Köyünde kayıtlı Yusuf oğlu Halil İbrahim Üzümcü hakkındaki idam hükmünün infazına dair **722**

Karar No. 2097 22/01/1958 ..... **722**

***** Oğuzeli'nin Kefersari Köyünden Ali oğlu Fethi Oğuz hakkındaki ölüm cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahviline dair** **723**

Karar No. 2098 29/01/1958 ..... **723**

5. Denizli'nin İstiklal Mahallesi Yabancı 5 hane nüfusunda kayıtlı Yusuf oğlu, Zehra'dan doğma, Süleyman Arslanargun hakkındaki idam hükmünün infazına dair **735**

Karar No. 2102 30/05/1958 ..... **735**

6. Osmaniye'nin Çardak Köyünün 64 numaralı hanesinde kayıtlı Osman oğlu, Fatma Ayşe'den doğma, İbrahim Ersoylu hakkındaki idam hükmünün infazına dair **737**

Karar No. 2103 09/06/1958 ..... **737**

7. Muş Vilayetinin Kızılmescit Köyünün 14 numaralı hanesinde kayıtlı Baran oğlu M. Reşit Biçer (Bican) hakkındaki idam hükmünün infazına dair **738**

Karar No. 2104 09/06/1958 ..... **738**

Genel tablo: 1958 ..... **740**

1958 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Maraş'ın Ayakçıloluk Köyünden Duran oğlu Ali Çobanlar hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No. 2094 **20/01/1958**

Maraşlı Ömer Kara ve oğlu Hüseyin Kara'yı kan gütmek saikıyla ve taammüden öldürmekten suçlu Maraş'ın Ayakçıloluk Köyü nüfusunun 49 hanesinde kayıtlı Duran oğlu, Fatma'dan doğma, 1341 doğumlu **Ali Çobanlar** hakkında Maraş Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 11/V/1957 tarihli ve 2824 esas, 1592 karar ve 956/3610 tebliğ sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/01/1958, s.9815)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2094 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 8 ay, 9 gün süre geçmiştir.

- Mahkum, toplam iki kişiyi öldürmüş ve bir kişiyi de ağır surette yaralamıştır.

*- 2094 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 14/01/1958 tarih ve Esas No. 3/8, Karar No. 6 sayılı mazbatasına** göre, mahkumun,*

"hadiseden 5 ay kadar önce amcası Mehmet Çoban'ı öldürmekten maznun ve mevkuf Ükkeş Kara'nın muhakemesi devam etmekte iken ve duruşma günü mahkemede rastladığı maznun Ükkeş'in babası Mehmet Kara ve oğullarını çarşıda takip ederek evden aldığı tabanca ile evvela Ömer Kara'yı öldürdüğü ve sonra oğlu Hüseyin Kara'yı öldürdüğü ve ikinci oğlu Mustafa Kara'yı ağır surette yaraladığı ve 3 ncü oğluna ateş etmekte iken yetişen polis tarafından mani olunduğu" ve bu eylemlerden ötürü TCK (md.450/4, 5 ve 10) uyarınca ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Maraş Ağır Ceza Mahkemesi 16/08/1956 tarih ve 956/67 esas, 956/108 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 14/01/1958 tarihli mazbatası **Meclisin 20/01/1958 tarihli 27. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşu ve bir muvakkat encümen teşkili işleminin yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 3 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır.*

Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 1, İçtima 1, 1 Kasım 1957 tarihli Birinci İnikattan 31 Ocak 1958 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:501 ve zaptın sonuna ekli 20 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

2. Gaziantep'in Şiheycan Mahallesinden Halet oğlu Abdülkadir Göğüş hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No. 2095 **20/01/1958**

Annesi Fatma Göğüş, hemşiresi Hatice Mazıcı, yeğeni Fatma Perihan Ocak ve Perihan Ocak'ın kızı Atiye Serpil Ocak'ı aynı sebep tahtında taammüden öldürmekten suçlu Gaziantep'in Şiheycan Mahallesi 22 numaralı hanede kayıtlı, Fatma'dan doğma, Halet oğlu 1320 doğumlu **Abdülkadir Göğüş** hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 5/III/1957 tarihli ve 2509 esas, 780 karar ve 2916 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/01/1958, s.9815)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2095 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 10.5 ay süre geçmiştir.

- Mahkum, toplam dört kişiyi öldürmüş ve bir kişiyi de öldürmeye tam derecede teşebbüs etmiştir.

- 2095 sayılı Karara ilişkin dosya Meclis önünde iken, mahkumun avukatının tashihi karar talebinde bulunması üzerine, aşağıda metni verilen Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmiştir.

"Adam öldürmekten suçlu, Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince idama mahkum edilen Abdülkadir Göğüş'e ait dosyanın iadesine dair Başvekalet tezkeresi (3/510, 3/521)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine,

11.V.1957 tarih ve 5/4-1157 sayılı tezkereye ektir:

Adam öldürmekten suçlu olup Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesince idama mahkum edilen Abdülkadir Göğüş'ün vekili Faruk Erem tarafından tashihi karar talebinde bulunulduğundan bahisle tetkik edilmek üzere Adliye Vekaletinin 11.V.1957 tarih ve 12328 sayılı tezkeresiyle rica edilmektedir.

Yukarıda tarih ve sayısı yazılı tezkere ile gönderilmiş olan hüküm dosyasının iadesine müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başvekil

Adnan Menderes"

Yukarıda metni verilen Abdülkadir Göğüş isimli idam mahkumunun dosyasının geri verilmesine ilişkin Başbakanlığın tezkeresi, ***Meclisin 17/05/1957 tarihli 69. İnikadının*** *Birinci Celsesinde okutulmuştur. Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra, "Geri verilmiştir, efendim" diyerek işlemi tamamlamıştır. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 19, İçtima 3, 6 Mayıs 1957 tarihli Altmış dördüncü İnikattan 31 Mayıs 1957 tarihli Yetmiş beşinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:212.***

- Ancak, Başvekaletin 27/06/1957 tarih ve 5/4-1532 sayılı tezkeresinde ifade edildiği ve anılan tezkere ile dosyası Meclise yeniden gönderildiği üzere, mahkumun tashihi karar başvurusundan lehine bir sonuç çıkmamıştır.

- 2095 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 14/01/1958 tarih ve Esas No. 3/5, Karar No. 5 sayılı mazbatasına*** *göre, mahkum,*

"annesi, hemşiresi ve yeğenleri ile arasında tahaddüs eden bir miras meselesiyle ilgili ihtilaftan münfail olarak tam bir tasmim ve tasavvur ile evvelce hazırladığı silah ve bıçağı hamilen annesinin evine giderek iftar sofrasında yemekte bulunan ailesi erkanını, ilk defa yeğeni Perihan Ocak'ı tabanca kurşunu ile başından yaralayarak ölümüne sebebiyet vermiş, bilahare diğer yeğeni Doğan Mazıcı'nın tabanca kurşunu ile göğsünden yaralanmasına rağmen tabancayı mütecavizin elinden alması üzerine hâmil bulunduğu bıçakla sırasıyla kardeşi Hatice Mazıcı'yı, annesi Fatma Göğüş'ü ve 4 yaşında masum ve hiçbir şeyden haberi olmayan küçük yeğeni Serpil Ocak'ı muhtelif bıçak darbeleri ile öldürme" suçundan TCK (md.450/1, 4 ve 5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesi 12/06/1956 tarih ve 956/71 esas, 956/82 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 14/01/1958 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/01/1958 tarihli 27. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 15.25'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşu ve bir muvakkat encümen teşkili işleminin yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 3 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 1, İçtima 1, 1 Kasım 1957 tarihli Birinci İnikattan 31 Ocak 1958 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:501 ve zaptın sonuna ekli 21 Sıra sayılı Basma yazı.)***

3. Dinar'ın Gökçek Köyünden Ahmet oğlu Bayram Çelik hakkındaki idam hükmünün infazma dair

Karar No. 2096 **22/01/1958**

Dinar'ın Akarca Köyünden İbrahim Acar'ı parasına ve malına tamaan öldürmekten suçlu Dinar'ın Gökçek Köyü 71 numaralı hanede kayıtlı Ahmet oğlu, Sultan'dan doğma, 25 Mart 1326 doğumlu **Bayram Çelik** hakkında Dinar Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 20/IV/1957 tarihli ve 687 esas, 1333 karar ve 163 tebliğ sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/01/1958, s.9817)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2096 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 9 ay, 2 gün süre geçmiştir.

*- 2096 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 14/01/1958 tarih ve Esas No. 3/4, Karar No. 7 sayılı mazbatasına göre,***

"Dinar'ın Akarca köyünden İbrahim Acar, bankaya olan borcunu ödemek ve askerde bulunan oğluna harçlık göndermek üzere parayı hamilen ve arabasına buğday yükleyip Dinar'a gitmek üzere Gökcek köyünden geçerken para bozdurması dikkatini çekmesi üzerine mahkum Bayram Çelik'in kendisini takip ederek Karadağ mevkiinde yetiştiği, 6 bıçak darbesinden sonra maktulü nadas içine götürüp ayrıca başını ezmek suretiyle öldürdüğü ve kendisinin öldürmeye teşebbüsten 12 ve gasptan 7 sene ağır hapse mahkum olup cezasını çekmekte iken Af Kanunu üzerine iki sene evvel tahliye edilmesi hasebiyle zabıtanın şüphelendiği yegane adam bulunduğundan ertesi gün evinde yapılan aramada maktule ait buğday çuvalları ile heybesi ve mahkumun, kınını vaka yerinde bıraktığı suç aleti bıçağın da ayrıca evinde yakalanması ve suçunu açıkça ikrar etmesi ile suç sabit olmuştur. Ahmet Çelik'in asli şerik olarak suça iştirakine dair mevcut deliller kesin kanaat hususlüne kafi görülmediğinden bu sanık hakkında hükmün bozulmasına dair Temyiz Mahkemesince verilen karar, delillerin müstakil bulunması ve hadisenin sübut derecesi itibariyle ileride Bayram Çelik'in durumuna tesiri bulunmaması ve muhakemenin iadesini gerektirir bir mahiyet arz etmemesi hasebiyle, Bayram Çelik hakkındaki ölüm cezasının tadil ve hafifletilmesini müstelzim bir cihet görülmediğinden" Anayasa mad.26 uyarınca infazına Encümence karar verilmiştir. Mahkum TCK "(md.64) ile (md.450/7) ile bu maddenin son kısmı mucibince" ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mazbatadan da anlaşıldığı üzere, İbrahim Acar'ın öldürülmesi nedeniyle, infazına karar verilen Bayram Çelik ile onun oğlu 1928 doğumlu Ahmet Çelik sanık olarak yargılanmışlar ve Dinar Ağır Ceza Mahkemesi her ikisi hakkında da ölüm cezasına hükmetmiştir. Ancak, Temyiz Mahkemesi, hükmün Bayram Çelik hakkındaki kısmını onamış, diğerini bozmuştur.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki imzalara göre, Mardin milletvekili M.A. Arıkan "müstenkifim" ve Urfa milletvekili A. Akan "muhalifim" kaydını düşerek karara muhalif kalmışlardır. Böylece infaz yönünde karar, 2'ye karşı 17 oyla alınmıştır. Mazbataya ekli ayrı bir muhalefet şerhi yer almamaktadır. Bu nedenle mazbatadan hareketle muhalefet gerekçesi konusunda bir fikir edinilememektedir. Ayrıca, aşağıda referansı verilen ve bu mazbatanın karara bağlandığı Meclisin 20/01/1958 tarihli oturumunda, adı geçen ve muhalif oy kullanan Encümen üyeleri dahil, mazbata hakkında söz alan hiçbir milletvekili çıkmamıştır. Buna göre, ne muhalif oy kullanan üyeler bu muhalefetlerinin takipçisi olmuşlar ve ne de herhangi bir milletvekili infaza muhalefetin gerekçesini merak etmiştir. Hatırlatalım ki, Encümende oyçokluğu ile infaz kararı verilen önceki bazı başka mazbataların görüşülmesi sırasında da, benzeri durum görülmüştü; yani muhalif oy kullanan üyeler de, diğer milletvekilleri de mazbata hakkında görüş açıklamamış, oylarını savunmamış ya da muhalefet gerekçesini merak etmemişlerdi. Bu olgu, başlı başına üzerinde durulmayı gerektiren bir uygulama sayılabilir. Bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın ana metni içinde yer almaktadır.

- Öte yanda, mazbatada muhalif kalan üyelerin gerekçeleri hakkında bir spekülasyon yapmak mümkündür. Mahkumun suç ortağının cezasının bozulması ve fakat mahkum hakkındaki hüküm onanmasının ardından dosyanın ayrılarak cezası kesinleşen mahkuma ilişkin olan dosyanın infaz hususunda gerekli işlemin yapılması amacıyla Meclise sevk edildiği örnekler görülmüştü. Bu Kararın Mecliste görüşülmesi sırasında söz alan bazı milletvekilleri, hükmü kesinleşen mahkum hakkında infaza karar verilmesi işleminin, suç ortağına ilişkin hükmün kesinleşmesine dek ertelenmesinin gerekli olduğunu; çünkü mahkumun tanıklığına gerek duyulabileceğini ve hatta şartları tahakkuk ederse yargılamanın yenilenmesi durumunun bile söz konusu olabileceğini, geri dönüşü olmayan ölüm cezasının infazına karar verilmesiyle telafisi imkansız adli hatanın doğması olasılığının bulunduğunu ileri sürmüşlerdi. Mecliste daha önce yaşanan bu tartışmalardan hareketle bu Karardaki Bayrak Çelik isimli mahkuma ilişkin bu mazbatada muhalif oy kullanan üyelerin aynı argümanlara dayanmış ve ileri sürmüş olmaları ihtimal dahilindedir.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki ilk hükmü Dinar Ağır Ceza Mahkemesi 15/12/1955 tarih ve 952/48 esas, 955/75 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 14/01/1958 tarihli mazbatası ***Meclisin 22/01/1958 tarihli 28. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda, bir muvakkat encümen teşkili işleminin yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 3 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 1, İçtima 1, 1 Kasım 1957 tarihli Birinci İnikattan 31 Ocak 1958 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:510 ve zaptın sonuna ekli 22 Sıra sayılı Basma yazı.)***

4. Tefenni'nin Dirmil Köyünde kayıtlı Yusuf oğlu Halil İbrahim Üzümcü hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No. 2097 **22/01/1958**

Fethiye'nin Gebeler Köyünden İbrahim Yılmaz'ı pusu kurarak ve yolunu bekleyerek taammüden öldürmekten suçlu Tefenni Kazasının Dirmil Köyü 214 numaralı hanede kayıtlı Yusuf oğlu, Teslime'den doğma, 1327 doğumlu **Halil İbrahim Üzümcü** hakkında Muğla Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 19/IX/1956 gün ve 199 esas, 2404 karar ve 4915 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 25/01/1958, s.9817)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2097 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 16 ay, 3 gün süre geçmiştir.

*- 2097 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 15/01/1958 tarih ve Esas No. 3/12, Karar No. 8 sayılı mazbatasına** göre,*

"maznun Halil İbrahim Üzümcü'nün; diğer maznun Sadık Güven ve Tevfik Güven ile tanıştığı, Tevfik Güven'in, Ilıca müzayedesi, tarla ihtilafı, tütün kaçakçılığı ve ev yakma gibi sebeplerden dolayı aralarında geçimsizlik, husumet ve rekabet bulunan maktul ve aynı köylü İbrahim Yılmaz'ı, iki öküz ve 500 lira mukabilinde öldürmeyi Halil İbrahim Üzümcü'ye teklif ettiği, Halil İbrahim Üzümcü'nün de kabul ettiği ve Tevfik Güven ve Sadık Güven'in de bu suçu işlemeyi Halil İbrahim Üzümcü'ye azmettirdikleri ve bu sebeple Halil İbrahim Üzümcü'nün on beş gün müddetle Gebeler köyünde Tevfik Güven'in evinde yatıp kalktığı ve İbrahim Yılmaz'ı öldürmek için günlerce pusu kurup yolunu beklediği, maznunun tahkikatın her safhasındaki açık ve birbirine uygun ikrarları ve bu ikrarları teyit eden dosyada mevcut suçüstü zabıt varakası, köylü tarafından tanzim olunan zabıt varakası münderecatı ve şahitlerin şahadeti ile anlaşılmış ve Muğla Ağır Ceza Mahkemesinin her üç sanık hakkında da verdiği 1.XI.1955 tarihli idam kararı Temyiz Mahkemesi 1 nci Ceza Dairesinin 19.IX.1956 tarihli kararı ile sanıklardan Halil İbrahim Üzümcü'nün hareketine uyan Türk Ceza Kanununun 450/4 maddesi gereğince ölüm cezasının tasdikine ve Sadık Güven ile Tevfik Güven hakkında hükmedilen ölüm cezasına mütedair kısmının bozulmasına karar verilmiştir. Temyiz Mahkemesince tasdik edilen Halil İbrahim Üzümcü hakkındaki ölüm cezasının hafifletilmesi veya değiştirilmesini müstelzim hiçbir cihet görülemediğinden" Anayasa md.26 uyarınca ölüm cezasının infazına karar verilmiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Muğla

Ağır Ceza Mahkemesi en son olarak 01/11/1955 tarih ve 1955/116 esas, 1955/241 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 15/01/1958 tarihli mazbatası ***Meclisin 22/01/1958 tarihli 28. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15:05'de Başkan vekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 15.20'de kapanmıştır. Sadece 15 dakika süren bu oturumda, bir muvakkat encümen teşkili işleminin yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 3 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 1, İçtima 1, 1 Kasım 1957 tarihli Birinci İnikattan 31 Ocak 1958 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:510 ve zaptın sonuna ekli 23 Sıra sayılı Basma yazı.)***

***** Oğuzeli'nin Kefersari Köyünden Ali oğlu Fethi Oğuz hakkındaki ölüm cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahviline dair**

Karar No. 2098 **29/01/1958**

11/10/1954 tarihinde Oğuzeli'nin Arkik Köyünden Selim oğlu Mehmet Ulaşlı'yı mahkeme koridorunda kan güderek tabanca ile taammüden öldürmekten suçlu, Oğuzeli Kefersari Köyü hane 3, cilt 11, sayfa 30'da kayıtlı, 18/8/1936 doğumlu, bekar, Ali oğlu, Güllü'den doğma **Fethi Oğuz** hakkında Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 15/2/1957 tarih ve 2598 esas, 509 karar ve 3104 tebliğname numaralı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan ölüm cezasının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince müebbet ağır hapis cezasına tahviline karar verilmiştir.

(RG, 04/02/1958, s.9825)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2098 sayılı Kararının çıkması uzun zaman almış ve tartışmalara konu olmuştur. Bu Karar için Adalet Komisyonu iki kez mazbata hazırlamıştır.

- 2098 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 25/05/1957 tarih ve Esas No. 3/513, Karar No. 52 sayılı ilk mazbatasına göre,*** *mahkumun,*

"27.VII.1954 tarihinde maktul Mehmet Ulaşlı tarafından tabanca ile vurulup düşürüldükten sonra 20 yerinden bıçakla yaralanmak ve başı taşla ezilmek suretiyle feci bir şekilde öldürülen dayısı Muzaffer Şahbudak'ın öldürülmesinden duyduğu şedit elemin tesiri ile o tarihten itibaren kan gütme saikiyle maktul Mehmet Ulaşlı ile kardeşi Ali Ulaşlı'yı öldürmeye karar vererek, bunların duruşmaya geleceği günü ve yeri tahkik ve tespit ettikten sonra yanına aldığı tabanca ile köyünden Gazian-

teb'e ve duruşma saatinde de Ağır Ceza Mahkemesi salonu önündeki koridora gelerek maktul Mehmet Ulaşlı ile kardeşi Ali Ulaşlı'nın kelepçelerinin sökülmekle meşgul bulundukları bir anda her birine ayrı ayrı ateş etmek suretiyle bunlardan Mehmet Ulaşlı'yı taammüden öldürmekten ve kardeşi Ali Ulaşlı'yı da keza öldürmek kasdıyla taammüden yaralamak" suçundan TCK (md.450/4 ve 10) uyarınca ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır.

- Encümen, mahkum hakkındaki hükmün müebbet ağır hapse çevrilmesini oy çokluğu ile karara bağlamıştır. ***Gerekçe şöyle belirtilmiştir:***

"...18 yaşında, cahil ve tecrübesiz bir genç olan mahkumun öz dayısı bulunan Muzaffer Şahbudak'ın hadiseden iki ay gibi kısa bir müddet evvel tabanca ile vurup yere düşürdükten sonra 20 yerinden bıçakla yaralamak ve aynı zamanda başı taşla ezilmek suretiyle feci bir şekilde katledilmiş olmasından dolayı duyduğu şiddetli elem ve kederin tesiriyle hiddete kapılarak maktulü taammüden öldürdüğü ve kardeşini de aynı hislerin tesiriyle yaraladığı anlaşılmıştır. Dayısının feci bir şekilde öldürülmesinden sonra evine koşan mahkum Fethi Oğuz'un maktul dayısı Muzaffer Şahbudak'ın dul karısı ile yetim çocuklarının feryat ve figanlarına tahammül edemeyerek bundan müteessiren Mehmet Ulaşlı ile kardeşi Ali Ulaşlı'dan intikam almaya karar verdiği ve bunları takibe başladığı ve neticede tabanca ile mahkeme koridorunda üzerlerine ateş ederek Mehmet Ulaşlı'yı öldürdüğü ve kardeşi Ali Ulaşlı'yı da öldürmek kastıyla yaraladığı tahakkuk etmiştir. Mahkum tarafından işlenen katil cürümünün bu hal ve şartlar dahilinde işlenmiş olmasının tahakkuku karşısında encümenimiz ekseriyetince idam hükmünün müebbet ağır hapse çevrilmesi muvafık görülmüştür. **İdam cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahvili (işlenen cürümle verilen ceza arasında bir nispeti adile bulunması gerektiğine) dair olan ceza prensiplerine daha uygun görüldüğünden encümenimiz ekseriyetince bu yolda karar ittihaz olunmuştur..."**

- Encümenin yukarıda metni verilen kararına, V. Asena (Balıkesir) "Hükmün infazı kanaatindeyim" kaydını düşerek ve C. Boynuk (Çankırı); S. Perinçek (Erzincan); T. F. Baran (Konya); N. Ocakçıoğlu (Malatya); M. Ataman (Yozgat) ve İ. Hadımlıoğlu (Denizli) "muhalifim" kaydını düşerek muhalif kalmışlardır. Mazbatada toplam 14 imza vardır ve infaz lehine oylar ile aleyhine oylar 7'ye 7 eşittir. Encümen Reisi C. Ülkü (Aydın) ölüm cezasının müebbet hapse çevrilmesi yönünde oy kullandığı için, Başkanın oyu ağırlıklı sayılarak karar hapse tahvil yönünde 7'ye karşı 8 oy çoğunluğu ile çıkmış sayılmıştır. Mazbataya eklenmiş ayrı bir muhalefet şerhi metni yoktur. Gerekçeler bu bakımdan açık değildir. Ancak, bu mazbatanın Meclis'te görüşülmesi sırasında çok sayıda milletvekili söz aldığından, infaz lehinde olanların gerekçeleri konusunda da bir fikir edinilmektedir.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesi 18/08/1955 tarih ve 1954/204 esas, 1955/147 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 25/05/1957 tarihli mazbatasının görüşülmesi:

- Encümenin 25/05/1957 tarihli mazbatası ***Meclisin 31/05/1957 tarihli 75. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkanvekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 18.06'da kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşu ve üç yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi İnfazlara ilişkin toplam 9 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur; bunun üzerine söz alan milletvekilleri çıkmıştır.*

- Denizli milletvekili İsmail Hadımlıoğlu- *Konuşmacı, bu dosya Encümende görüşülürken çoğunluğu oluşturan üyelerin hislerinin tesiri altında kalarak mahkuma acıdıklarını; mahkumun 18 yaşını henüz bir ay geçmiş olmasını dikkate aldıklarını belirtmiştir. Ardından TCK (md.450/10) bendinin 1953 yılında yasaya eklendiğini ve kan gütme saikiyla adam öldürmenin cezasının idam olduğunu hatırlatarak, bu* **"suçlu idam edilmeyip de cemiyet içersinde şu veya bu şekilde bırakmanın, her halde amme vazifesi gören Yüksek Meclisin atıfet hisleriyle kabili telif olmayacağı kanaatindeyim. Bunun için bir takrir takdim ediyorum. Buna göre Adliye Encümeni mazbatasının kabul edilmemesi ve tekrar tetkik ve tasvip edilmek üzere mazbatanın Adliye Encümenine iadesini istemekteyim; rey sizlere aittir"** *demiştir.*

- Çanakkale milletvekili Servet Sezgin- *Encümen adına değil şahsı adına söz alan konuşmacı, cezanın hapse tahvili lehinde görüş açıklamıştır. Sezgin, mahkumun, dayısının maktul tarafından katledilmesinden derin biçimde teessür duyduğunu belirterek, maktulü öldürme fırsatını ancak ilk cinayetten iki-iki buçuk ay sonra bulduğunu, mahkemenin buna kan gütme saiki vasfı verdiğini, encümenin ise olayı taammüden adam öldürme şeklinde mütalaa ettiğini, taammüden adam öldürmenin cezasının da idam olduğunu ancak bu yönde vasıflandırma yapılacak olduğunda TCK (md.59) uygulanarak cezanın indirilmesi gerektiği yönünde bir değerlendirme yapıldığını söyleyerek,* **"kanaatimce bir tavsif hatası mevcut olduğunu ifade etmekten de kendimi alamayacağım. Cezanın 30 seneye indirilmesi icap ederdi"** *demiştir.*

- Manisa milletvekili Muammer Alakant- *Konuşmacı, mahkemenin ve Temyiz Mahkemesinin olayı kan gütme olarak kabul edip karar verdiğini belirterek,* **"Meclisin, mahkemenin vermiş olduğu bu kararları tebdil etmeye hakkı yoktur... Meclis, mahkemenin verdiği karar böyle değildir, taammüt vardır diyemez. Bu tamamen kazai bir tasarruftur...Neden Meclis karar veriyor? İki sebeple Meclis karar verir. Birisi idam cezası, gayet ağır bir cezadır. Davanın bütün safahatının geçirip geçirmediği tetkik olunur. Bir kere daha tetkik et eder. İkincisi de fai-**

dei içtimaiye mülahazasıdır, bir merhamet bir şefkat meselesidir. Bunda bir faidei içtimaiye mülahaza ederse cezayı tahfif edebilir. Ama salahiyettar bir mahkemenin verdiği bir karar için 'yerinde değildir, böyle hüküm verilemez, hüküm böyle olmalıydı' diyemez. Bu yolda karar verecek olursa, bunun sonu nereye gidecektir? Bir Meclis heyecana kapılabilir, yanlış hüküm verebilir. Anayasa ne diyor? Hepimiz kabul ediyoruz, bizzat Demokrat Parti Hükümetinin vekilleri de bunu söylüyorlar. Mahkemelerin istiklali ne demektir? Mahkemelerin kararlarına dokunmamak demektir; mahkemelerin hükümlerinde istiklal sahibi o olması demektir. Şimdi siz mahkemenin vermiş olduğu karar böyle değildir de böyledir derseniz, bu olmaz arkadaşlar. Binaenaleyh, **sırf atıfet kabilinden, bir faidei içtimaiye mülahaza ederek, merhamet ve şefkat mülahazası ile Büyük millet Meclisi cezayı tahfif ederse buna bir diyeceğim yok. Ama karar böyle değildir, bu bir taammüden katildir demek, hem salahiyetimiz dışındadır,** hem de doğru değildir arkadaşlarım."

- ***Servet Sezgin-*** *Alakart'ın konuşmasına cevaben şunları söylemiştir:* **"B.M.M'nin idam cezaları muvacehesindeki salahiyeti nedir? Bun Askeri Ceza Kanununun 12 nci maddesi infazın tasvibi şeklinde mütalaa etmiştir. Filhakika B.M.M. burada cezayı tasdik etmemektedir. Ancak infazı tasvip etmektedir. Meclisin buradaki durumu bir müddeiumuminin durumu gibi değildir. Mahkemelerden verilen kararların adli hata ile malul olabileceği düşüncesi ile herhangi bir şahsı ifna etmek mevzuu bahis olunca cezanın tahfifi cihetine gidilebilmektedir.** Ne şekilde bir adli hata? Hakimler de insandır. Hata olabilir, bir yanlışlık olabilir. Yapılan bir yanlışlık dolayısıyla veya yanlışlık yapılmış olabileceği hususunda duyulacak tereddüt neticesinde Büyük Millet Meclisinin hükümranlık duyguları ve merhameti harekete geçebilir. Bu takdirde adli hatanın tevlit edebileceği neticenin tadili cihetine gitmek lazımdır. **Anayasa, cezanın tahvili veya kaldırılmasını icap ettirir bir sebep varsa Büyük millet Meclisi infazı tasvip etmeyerek ceza kalkacaktır, demektedir. Ya tadil veya tahfif edilecektir demektedir. Türk cezacıları Tahir Taner ve Faruk Erem beyin kitaplarında -yanımda olsaydı okurdum- bu esbabı mucibe ileri sürülmektedir. Hususi afların en büyük sebebi adli hatalardır. Büyük Millet Meclisinin idam cezalarını tetkik etmesi ve onun nazarından geçirmesinin en büyük sebebi adli hataları önlemeye çalışmaktır... Büyük millet Meclisi adli hatalardan doğan bir merhamete binaen böyle bir karar verebileceği gibi, elbette adli hatada böyle bir şey olup olmadığını da tetkik edebilir ve edecektir."**

- ***Aydın milletvekili ve Adliye Encümeni Başkanı Cevat Ülkü-*** "...Biz mahkemenin hiçbir surette takdir hakkına, yani kanunu tatbikteki kanaatine temas etmiş değiliz...Komisyonumuzda bu vaziyetlerin münakaşası neticesinde **ekseriyetle bu şekilde karar vermemizi icap ettiren sebebin, mahkemenin kan gütme şeklinde tavsifine rağmen, bu suçlunun**

dayısını öldüren kaatili öldürmeye sevk eden sebebin henüz 2.5 ay gibi kısa bir müddet evvel işlenmiş olması; ikincisi kan gütme dolayısıyla öldürmede aileler arasında tevali veya teselsül eder tarzda vuruşmaların cereyan etmemiş olması; üçüncüsü de suçlunun henüz 18 yaşından bir ay almış olması gibi sebeplerdir...Bu hususları suçlu lehine mütalaa ettik. Hatta şunu sizlere arz edeyim ki, 7-7 şeklinde hasıl olan rey tasnifi neticesinde reis olarak suçlu lehinde olan ve arz ettiğim üç sebebe istinaden müebbet hapse tahvil takririne iltihak etmek suretiyle 8-7 bir ekseriyetle huzurunuza gelmiş bulunuyoruz. Takdir Yüksek Heyetinizindir."

- ***Afyonkarahisar milletvekili Kemal Özçoban***- "...Suçun vasfına Büyük Millet Meclisi katiyen el sürmez. Suçun delillerinin takdiri mahkemeye aittir. Derecattan geçtikten sonra ancak infazı hususunun tasvip ve tasdiki bakımından Büyük Millet Meclisi vazifelidir. **Ama Büyük Millet Meclisi bu hususu, yani tasvip ve tasdiki keyfiyetini düşünürken cürümün vasfı ile, delilleri ile beraber, şekli ile beraber, mücrimin halini, durumunu da elbette tetkik eder arkadaşlar. Bizler burada reyimizi verirken lalettayin, körü körüne vicdanlarımızı kapayarak rey verecek değiliz; baştan aşağı duruşma safahatını göz önünde tutarak, delilleri tetkik ederek ve muhakememizi ona göre yürüterek vicdanlarımızın sesisin rey halinde izhar edeceğiz...** Cürümün vasfına el sürmemek suretiyle, Anayasamız ve İçtüzüğümüzdeki hükümler dairesinde ya suçluyu külliyen affederiz veyahut cezanın tahfifi cihetine gideriz... **Burada mücrimin bir talihsizliği var...çünkü birkaç ay evvel değiştirilen kanunla, yani 21 yaşına kadar olanlar idam edilmezken, bugün bu kanunla maalesef 18 yaşında olanlar idam edilmektedir. 18 yaşını bir ay geçen bu çocuk idama müstahak hale gelmiş oluyor. İşte talihsizlik budur.** Bu hal hepimizi cidden düşünceye sevk eden, hepimizi üzen bir keyfiyettir. İkinci olarak, bizim bir kanunumuz vardır, o da nevi şahsına münhasırdır. İnşallah zamanla ileride daha medeni safhalar arz eder de hepimiz bu kanunun bir an evvel kalkmasını temenni ederiz. **Bu nevi şahsına münhasır kanunun neticelerini nazarı itibara alarak, bir kimse anasını, babasının öldürenleri öldürürse, bazı memleketlerin kanunları bunu tahfif sebebi sayarken, bizim kan gütmeye müteallik kanun maddelerimiz bunu teşdit sebebi saymakta ve idam cezası vermektedir.** Arkadaşlar, çok rica ediyorum, bu çocuk bir talihsizliğe uğramıştır; binaenaleyh, cezasını, encümenin de kabul ettiği gibi müebbet ağır hapse tahvil edelim."

- ***Malatya milletvekili Nuri Ocakçıoğlu***- *Ölüm cezasının infaz edilmesi lehinde görüş açıklayan konuşmacı şunları söylemiştir:* **"...Merhamet, merhamete layık olana karşı yapılır. Yaşı kaç olursa olsun, bir defa dayısını öldürdüğünden dolayı bu, esbabı muhaffife telakki edilmek isteniliyor. Fakat bu, yalnız dayısını öldüren adamı taammüden ve kan gütmek suretiyle öldürmekle kalmıyor, aynı zamanda onun kar-**

deşini de taammüden ve kan gütmek suretiyle öldürmeye tam teşebbüs ediyor ve yaralıyor. Daha birkaç kimseyi de yaralıyor. Esasen dayısı öldüren adamın cezası kanunda muayyendir. Haydi diyelim, dayısının öldürülmüş olmasından dolayı müteessirdir, fakat öbürüne ne diyelim? Bu bütün ailesini söndürmeye kastetmiştir. Taammütten başka kan gütme de var. **Biz hadiseyi bir taraflı düşünüyoruz; halbuki diğer tarafı da düşünmek mecburiyetindeyiz. Bendeniz Adliye Encümeni mazbatasının reddi ile idam hükmünün infazı reyindeyim.** Aynı zamanda Mecliste böyle mühim bir mesele görüşülürken, azami ekseriyetin olması lazımdır. Binaenaleyh bunun Mecliste ekseriyetin tam olarak bulunduğu bir zamanda müzakere edilmesi hakkaniyete daha uygun olur."

- ***Kars milletvekili İbrahim Us-*** **"...Bendeniz bu hadisede suçun işleniş ile verilen ceza arasında bir ağırlık müşahede ettiğim içindir ki, encümende mahkum lehine reyimi kullandım. Ayrıca dünya hukukunda da idam cezasının yavaş yavaş kaldırılması yolunda bir hareket de vardır.** Bu bakımdan mazbatanın kabulünü bendeniz de arz ve rica edeceğim."

- ***İsmail Hadımlıoğlu-*** *İkinci kez söz alan konuşmacı olayda kan gütme bulunduğunu; ileri sürüldüğü gibi taammüt kabul edilecek olsa bile bunun yine cezada bir indirimi gerektirecek özellik taşımadığını; kaldı ki mahkumun, kendisini gizleyerek ve maktulün eli kelepçeli ve savunmadan yoksun durumda iken öldürdüğünü belirterek şunları eklemiştir:* **"Şimdi bu, nevama talebenin hocasını yaralaması, öldürmesi gibi bir hadisedir. Çünkü artık cemiyetin murakabesi altında olan bir kimseyi birisi hariçten gelerek öldürürse bunda esbabı muhaffifei takdiriye aramak ve merhamet hissi ile hareket etmek katiyen caiz olmasa gerektir. Kanaatim bu merkezdedir. Verdiğim takririn kabul edilmesini rica ederim. (Ret, ret, sesleri)."**

- ***Cevat Ülkü-*** "...Bugün bir çok cezacılar, tehevvüren işlenilen suçlarla kasten işlenilen suçlar arasında dahi, aradan geçen birkaç aylık müddetin kasda taalluk etmeyeceği üzerinde durmaktadırlar. Tehevvüri suçların zaman geçtikten sonra dahi işlenebileceği fikrindedirler."

- ***Başkan-*** *Başkan, İsmail Hadımlıoğlu tarafından verilen ve mazbatanın Encümene iadesini isteyen önergesini okutmuştur. Önerge kabul edilmiştir. Başkan işlemi, "mazbatayı Encümene iade ediyoruz" diyerek açıldamış ve neticelendirmiştir.*

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre X, Cilt 19, İçtima 3, 6 Mayıs 1957 tarihli Altmış dördüncü İnikattan 31 Mayıs 1957 tarihli Yetmiş beşinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1957, sf:411-417 ve zaptın sonuna ekli 213 sayılı Basma yazı.***

- Mahkum Fethi Oğuz hakkındaki dosya, Meclisin 17/06/1957 tarihli 82. İnikadında, "Ruznameye" alınmıştır. Daha sonra, aynı dosya, Meclisin 18/11/1957 tarihli 3. İnikadında (Devre XI, Cilt.1, İçtima 1), "Adliye Encümenine" havale edilmiştir.

- Encümenin 17/01/1958 tarihli yeni mazbatası:

- Mahkum hakkında Adliye Encümenin hazırladığı önceki mazbatanın Encümene iadesinden sonra Encümen tarafından yeni bir mazbata hazırlanmıştır. ***Encümenin 17/01/1958 tarih ve Esas No. 3/10, Karar No. 10 sayılı ikinci mazbatasında*** *şu hususlar dikkat çekmektedir:*

"...Ölüm cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahviline mütedair encümenimizce evvelce verilen karara karşılık, Umumi Heyette yeniden tetkike tabi tutulması kaydıyla encümenimize iade edildikten ve encümenimizce de 25.V.1957 tarih ve 52 karar sayı ile eski kararda ısrardan sonra, seçimin yenilenmesi muvacehesinde, mesele encümenimizde yeniden tetkik ve müzakere edildi...Encümenimizin ölüm cezalarının infazı münasebetiyle ilam ve dava dosyası üzerinde yapacağı tetkikler, verilen hükmün doğru ve kanuna uygun bulunup bulunmadığını araştırmaktan ziyade hadisenin hal ve hususiyetlerine göre cezanın aynen infazı mı, yoksa daha hafif bir cezaya tahvilinin mi gerektiğini araştırmaya matuf olduğundan, mahkeme kararının tahlilinden kaçınılmıştır. Hadisenin yukarıda belirtilen şekline göre, **Fethi Oğuz 18.VIII.1936 doğumludur. Fiil ise 11.X.1954 tarihinde işlenmiştir. 18 yaşını bitireli aradan henüz iki ay bile geçmemiştir. 18 yaşını henüz bitiren, hayat tecrübeleri kafi derecede gelişmemiş bulunan Fethi Oğuz'un, bilhassa çok sevdiği dayısının iki ay önce Mehmet ve Ali Ulaşlı tarafından öldürülmesinden duyduğu şiddetli elem göz önüne alınarak, Fethi Oğuz'a verilen ölüm cezasının ağır olduğunu, Yüksek Meclisin atıfet ve merhamet duygularına dayanılarak, 18 yaşını yeni bitiren Fethi Oğuz'a hayat ve istikbal için bir imkan bahşedilmesinin içtimai bakımdan da faydalı bulunduğu kanaatine varıldığından,** Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince Fethi Oğuz'a verilen ölüm cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahviline ekseriyetle karar verildi."

Encümenin yukarıda metni verilen ikinci mazbatasındaki kararına, V. Asena (Balıkesir), E. Kavur (İzmir), H.F. Evliya (Maraş), M. A. Arıkan (Mardin), A.R. Akbıyıkoğlu (Uşak), M.K. Biberoğlu (Çorum) "muhalifim" kaydını düşerek muhalif kalmışlardır. Ayrıca M.K. Boran (Mardin) "müstenkifim" kaydını düşmüştür.

Bu veriye göre cezanın müebbet hapse tahvili yönünde çıkan kararın, çekinser oy dahil 7'ye karşı 10 oyla alındığı görülmektedir. Mazbataya, 6 üyenin imzasını taşıyan bir ***muhalefet şerhi*** *eklidir ve şöyledir:*

"1. **Kanun vazı takdiri tahfif sebebinin mevcut olup olmadığının takdirini münhasıran duruşmayı yapan ve hükmü veren mahkeme-**

ye mevdu ve münhasır bir hak telakki etmektedir. Nitekim bu davada mahkeme, hadisede ne kanuni ne de takdiri tahfif sebebi bulunmadığını bilmünakaşa ve ittifakla karar altına almış, Temyiz Mahkemesi de, bu hakkın münhasıran mahkemeye ait olduğu mucip sebebiyle bu takdire ilişmemiştir. Esasen tahkikat odur ki, kanunda yazılı olmayan bazı ahvalden ve sübjektif esbaptan ötürü maznunun cezasında indirme yapılıp yapılmaması hususunu, duruşma safahatından edindiği intiba ve kanaate müsteniden ancak mahalli mahkemenin takdir edebileceğini kabul etmek icap eder. **Bu hadisede de Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesi, duruşma salonu önünde işlenen bu cinayeti (bütün Antep halkını heyecana düşüren en çirkin bir cinayet) olarak tavsif eylemek suretiyle, maznunun müsamaha ve merhamete layık görülmediğini kabul ve ifade eylemiş bulunuyor.**

2. Kaldı ki, mahkemece maznuna Türk Ceza Kanununun 450/4 ve 10 ncu maddeye göre idam cezası verilmiştir. Yüksek malumları olduğu üzere 450/10 ncu madde 'Kan gütme saikasıyla' işlenen katil fiillerine ait cezayı muhtevidir. Maznunun, evvelce maktul ve kardeşi tarafından öldürüldüğü sanılan dayısının intikamını almak, yani kanına kan akıtmak, kanuni tabiri ile kan gütme saikasıyla bu fiili ikaı tasmim eylediği kabul olunduğuna göre hadisenin sebep ve saiki ve tayin olunan cezanın unsuru aslisi bulunan mezkur hususun, cezayı azaltıcı takdiri bir sebep olarak addi, ceza prensipleri ve adalet kaidelerine uygun olmasa gerektir.

3. **Nihayet maznun o derece atıfet ve merhamete layık değildir ki, eğer katil fiilinden dolayı bir geçici ceza olmuş olsa idi, ona içtima ettirilmesi zaruri bulunan 20 sene 6 aylık bir munzam ağır hapis cezasını da zimmetinde taşımaktadır ki, yeni bir takım kan gütme hadiselerinin tevalisine mesağ ve vücut verecek bir kararla, cezanın tahfifine gidilmesinde bir içtimai faide de mülahaza edilmemiştir.**

İmzalar: V. Asena (Balıkesir), E. Kavur (İzmir), H.F. Evliya (Maraş), M. A. Arıkan (Mardin), A.R. Akbıyıkoğlu (Uşak), M.K. Biberoğlu (Çorum)"

- Encümenin 17/01/1958 tarihli yeni mazbatasının birinci görüşmesi:

- Encümenin 17/01/1958 tarihli bu yeni mazbatası ***Meclisin 24/01/1958 tarihli 29. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.04'de Başkanvekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 16.35'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, Başkanlığın bir sunuşu ve on bir yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infazlara ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı ve muhalefet şerhini birlikte okutmuştur; bunun üzerine bir milletvekili söz almıştır.*

-Ankara milletvekili Selim Soley *– Konuşmacı, maktulün daha önce*

mahkumun dayısını hunharca öldürdüğünü; işlediği bu cinayetin ise taammüden değil, ani bir tehevvür eseri olduğunu ve bir kastın değil bir saikın söz konusu bulunduğunu belirtmiştir. Devamla, ***"Kanunumuz iyi veya fena saiki dikkate almaksızın ceza tayin eder. Fakat saik, hakimin ve hele Yüksek Meclisin takdir hakkını kullanmasında müessir bir keyfiyet olmak lazımdır"*** demiştir. Mahkumun, psikolojik buhranın tesiri altında ve iradesinde ciddi bir azalma olarak katil fiilini işlemiş olduğunu ileri sürmüştür. Suçun mağduru olan kişinin, mahkumun dayısını öldürerek ağır bir tahrikte bulunduğunu belirtmiştir. Konuşmacı, ***"onun yaşadığı şartları, cinayeti işlediği zamanki haleti ruhiyesini iyi kıymetlendirip cezasını tahfif edelim"*** diyerek, Encümen mazbatasının ve kendisinin verdiği önergenin kabul edilerek, "masum katile hayatının bağışlanmasını Yüksek Heyetinize arz ve teklif eder, onun adına atıfet ve merhamet istirham ederim" demiştir.

- ***Başkan*** – "Müzakere etmekte olduğumuz Adliye Encümeni mazbatası üzerinde henüz bir karara varılmış değildir. Halen söz almış arkadaşlarımız mevcuttur. 27 Ocak 1958 Pazartesi günü saat 15'de toplanılmak üzere İnikada son veriyorum."

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 1, İçtima 1, 1 Kasım 1957 tarihli Birinci İnikattan 31 Ocak 1958 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:533-535 ve zaptın sonuna ekli 27 sayılı Basmayazı.***

- Encümenin 17/01/1958 tarihli yeni mazbatasının ikinci görüşmesi:

- Encümenin 17/01/1958 tarihli bu yeni mazbatası Meclisin 24/01/1958 tarihli 29. İnikadının Birinci Celsesinde görüşülmüş, ancak sonuçlanmamıştı. Bunun üzerine ***Meclisin 27/01/1958 tarihli 30. İnikadında*** mazbatanın görüşülmesine devam edilmiştir. 30. Birleşimde Oturum saat 15.07'de Başkanvekili Agah Erozan'ın Başkanlığında açılmış ve 16.35'de kapanmıştır. Bir buçuk saat süren bu oturumda, Denizli Mebusu Baha Akşit'in Amerikan Elçiliği bahçesi ile kütüphanesi civarında patlayan müessif bomba hadisesi dolayısıyla yaptığı bir konuşmanın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında o da bu mazbata olan tek bir madde ele alınmıştır. Başkan mazbatanın geçen oturumda okutulduğunu hatırlatmıştır ve söz alan milletvekillerinin isimlerini okumuştur.

- ***Kars milletvekili Sırrı Atalay*** – Konuşmacı, mazbatadaki çoğunluk görüşü olan cezanın müebbet hapse tahvili yönündeki kararı eleştiren ve mahkumun cezasının İNFAZ EDİLMESİ LEHİNDE bir konuşma yapmıştır. Atalay'a göre, olayda taammüt ve kan gütme bulunmaktadır; katil, devletin cezalandırma hakkına tecavüz etmiştir, bu durumda suçunun daha ağır olması gerekir; yargıçlar, mahkum lehine en ufak bir tahfif sebebi bulama-

muşlardır; mahkumun 18 yaşını iki ay geçmiş olması bir indirim sebebi olamaz ***("iki ay olmasaydı, beş ay olsaydı yahut bir sene olsaydı? Gün ve aylarla mı hesap edeceğiz?").*** *Şunları da eklemiştir:* **"Geçen devrede bir onbaşıyı öldürmekten mahkum bir erin idam kararı bahis mevzuu olduğu zaman meselede bir adli hata olduğu cihetini burada müdafaa etmiş ve o arada mahkumun nüfus kağıdı dosyada mevcut olmadığı için idam edilmemesi tezini savunmuş idim; mahkum da henüz 18 ini yeni doldurmuş idi. Fakat o zaman Yüksek Heyetiniz mahkumun 18 yaşından biraz yukarı olmasını ve henüz gün almasını nazara almamış ve idam kararını tasvip etmişti. Böylelikle emsal bir karar karşımızda bulunmaktadır."** *Atalay devamla, Komisyon ekseriyetinin merhamet edelim görüşünü ileri sürdüğünü hatırlatarak,* **"Biberoğlu ve arkadaşlarının muhalefet şerhinde dedikleri gibi, merhamet, layık olana yapılır. Burada merhamete layık bir kimse mevcut değildir... Meclisin bu hususdaki merhameti de sonsuz bir takdir hakkı da bahis mevzuu değildir; sonsuz ve sınırsız bir takdir hakkı değildir... Meclis adli hatanın dışında 26 ncı maddeye istinat ederken, 42 nci madde şartlarını göz önünde tutacaktır. Ortada ne yaşlılık ne de daimi maluliyet vardır. Bu sebeple Komisyon ekseriyeti merhamet duygularına mücerret olarak istinat edemez ve isteyemez... Komisyon raporu hukuki mesnetlere değil, hissi sebeplere dayanmaktadır. Bu sebeple Komisyon raporunun reddi iktiza eder"** *demiştir.*

(not: Atalay'ın konuşması birkaç açıdan dikkat çekicidir. Birincisi, Atalay, kesin ve koşulsuz şekilde ölüm cezasına karşı değildir. Önceki bazı dosyalarda cezanın tahfifi yönünde yaptığı konuşmalar, kişisel görüşüne göre, hükümdeki adli hatalara dayanmaktadır. Yani, ölüm cezasına karşıtlık bir ilke meselesi olarak değil, mahkumun ve dosyanın özelliklerine bağlı olarak ele alınmaktadır. Bu bakımdan, bazı yazarların, Atalay'ın, tahfif için çaba harcadığı dosyalara atıfla onu mutlak ölüm cezası karşıtı gibi gösteren yaklaşımları isabetli değildir. İkincisi, Atalay, Anayasa (md.26) ile (md.42) arasında bağlantı kurmuş ve Cumhurbaşkanına tanınan af yetkisi için öngörülen koşulları, Meclisin (md.26) çerçevesinde kullanacağı yetkiyi bağlayan nitelikte saymıştır. Halbuki, bu oturumda milletvekili Hüseyin Bayrı'nın da temas ettiği gibi, Anayasanın bu iki maddesi ayrı nitelikte hükümlerdir. Hatırlatalım ki, anılan iki madde arasında bu şekilde bir bağlantı kurulması örneği, Mecliste tartışmaya konu olan mazbatalarda ilk kez görülmüştür. Üçüncüsü, Atalay, konuşmasında referansını yaptığı geçen dönemde görüşülen bir idam mazbatasında savunduğu görüşlerin Genel Kurulda tasvip görmemesini, burada emsal uygulama olarak kullanmaktadır. Teknik bakımdan bu mümkündür. Ancak, ilke olarak ölüm cezasına karşı olsaydı, Komisyon çoğunluğunun şu ya da bu gerekçe ile bu mahkumun cezasını müebbet hapse tahvilini isteyen kararını desteklemesi beklenirdi. Tam tersi yapıldığına göre, olumsuz, yani infaz kararı çıkan bir örneği, infaz kararı çıkmaması önerilen başka bir mazbatada kullanarak, potansiyel olarak olumlu olanı, önceki olumsuz uygulamayla olumsuza dönüştürme girişiminde bulunmak durumunda kalmıştır.)

- ***M. Kemal Biberoğlu*** – *Bu konuşmacı da, Atalay gibi, ÖLÜM CEZASININ İNFAZ EDİLMESİ LEHİNDE görüş açıklamıştır. Konuşmacı, olayın oluş şeklini yeniden özetlemiştir. Bu arada ilginç bir veri de açığa çıkmıştır.* ***Konuşmacı, mahkumun, halen ülke dışında firarda olduğunu belirtmiştir.*** *Buna rağmen, içtimai ve hukuki fayda bakımından Meclisin infaz kararı çıkartmasının yararlı olduğu görüşünü ileri sürmüştür. TCK (md.450)'ye eklenen ve kan gütme saiki ile işlenen adam öldürmeye ölüm cezası öngören değişikliğe dikkat çekmiş ve bu değişiklik Mecliste görüşülürken, bu sebeple katil fiilini işleyenler hakkında tahrik ve hafifletici sebep hükümlerinin uygulanmayacağı yönünde görüşler açıklandığını belirtmiştir. Mahkumun idamdan ayrı 20 yıl, 6 ay hapis cezası da aldığını; eğer idam cezası örneğin 24 yıl hapse tahvil edilecek olursa, bunun üzerine anılan 20 yıl 6 aylık cezanın da içtima ettirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Sonuç olarak,* **"atıfete de layık bulunmayan maznunun cemiyete fayda ve menfaatini de melhuz olmadığından mazbatanın reddiyle, idam cezasının infazına karar verilmesini rica ederim"** *diyerek konuşmasını tamamlamıştır.*

- ***Çanakkale milletvekili ve Adliye Encümeni mazbata sözcüsü Servet Sezgin*** – *Konuşmacı, Atalay ve Biberoğlu'nu eleştirerek, mazbatada onların söylediği türde görüşlere yer verilmediğini belirterek, hiçbir surette mahkeme kararının ret ya da tahlili cihetine gitmediklerini söylemiş ve ölüm cezasının HAPSE ÇEVRİLMESİ YÖNÜNDE görüş açıklamıştır. Şöyle devam etmiştir: "Hadisenin seyir ve sefahati, hakikaten bu cezanın hafifletilmesini icap ettirir mahiyette midir, değil midir? Bunu araştırdık. Takdir hakkı herkesin kendi inanışına göre değişen bir şeydir" diyerek olayı özetlemeye başlamıştır:* ***"Fethi Oğuz, çok sevdiği dayısı Muzaffer Şahbudak'ı..." Sabri Dilek (Trabzon)- (Gülerek) "Çok sevdiğini nereden biliyorsun?" Servet Sezgin (Devamla) – "Hadisenin seyir ve sefahati bize göre öyle, size göre olmayabilir. Şimdi bir insanın idam edilmesi mevzu konuşulurken sizin için gülünecek bir mevzu teşkil eder ama bizim için çok büyük bir hadisedir Sabri Bey..."*** *Bu müdahale ve cevaptan sonra olayı anlatmıştır. Ardından, olayda ağır tahrik bulunduğunu belirtmiştir. Mahkumun halen firarda olması hakkında ise şunları söylemiştir:* **"Şimdi niçin kaçmış? İnsan tabiatıdır bu. İnsan tabiatı karşısında böyle bir sual sormak ne dereceye kadar doğrudur? Siz de idama mahkum olsanız, kaçarsınız; ben de olsam kaçarım. Bu insanın nefsinde olan bir şeydir. Bir insan tasavvur ediniz ki, ölümden kaçmasın. Kaçabilir. Bunun bilahare duruşmasından sonra kaçmış olması, bir insanın aleyhine hüküm vermeyi, mütalaa yürütmeyi haklı kılacak bir sebep değildir."**

- ***Bursa milletvekili Müfit Erkuyumcu*** – *Konuşmacı, geçen devrede bu rapor görüşülürken kendisinin Adalet Komisyonu üyesi ve mazbata muharriri olduğunu ve dosyayı iyice incelediğini belirtmiştir. Kendisinin yirmi yıl yargıçlık yaptığını da hatırlatan konuşmacı, olayda, kanuni hafifletici sebep olmamasına karşın, takdiri hafifletici sebebin bulunduğunu söylemiş-*

tir. Mahkemenin takdiri hafifletici sebep de görmediğini, bu yetkinin mahkeme ait olması nedeniyle de Temyiz Mahkemesinin hükmü onarken bu hususa hiç dokunmadığını ifade etmiştir. Sonuç olarak, Meclisin takdiri tahfif sebebi kabul etmekle bir isabetsizlik yapmayacağını belirtmiş ve mahkumun hayatının bağışlanmasını isteyerek ölüm cezasının HAPSE TAHVİLİ YÖNÜNDE görüş açıklamıştır.

*- **Başkan** – "Müzakerelerin kifayeti hakkında takrir var; fakat henüz altı arkadaşımız konuşmadıkları için reye vazetmiyorum".*

*- **Bolu milletvekili Mahmut Güçbilmez** – Konuşmacı, görüşülen konunun Meclisin takdir yetkisini kullanmasına açık olduğunu belirterek, mazbatadaki çoğunluk ve azınlık görüşleri üzerinde çalıştığını ve mazbatanın kabulünün isabetli olacağını, kendisinin de bu yönde oy kullanacağını ifade ederek mazbatadaki cezanın HAPSE ÇEVRİLMESİ YÖNÜNDE görüş açıklamıştır.*

*- **Aydın milletvekili ve Adliye Encümeni Başkanı Cevat Ülkü** – Konuşmacı, Biberoğlu'nun görüşlerini yanıtlamıştır. TCK (md.450/10)'un 1953 yılında Mecliste görüşülmesi sırasında ortaya atılan görüşleri tutanaklardan aktarmıştır. Bu gibi olaylarda şartları oluştuğunda takdiri hafifletici sebebin uygulanabileceğini belirterek cezanın HAPSE TAHVİLİ LEHİNDE görüş açıklamıştır.*

*- **Bursa milletvekili Hüseyin Bayrı** – Atalay'ın görüşlerini eleştiren konuşmacı, Anayasa (md.42)'nin malullük ve kocama gibi istisnai hallere dayandığını ve Cumhurbaşkanına ancak bu bakımlardan af yetkisi verdiğini; buna karşılık (md.26)'nın ise umumi hükümler içerdiğini ve ölüm cezasının infazına karar verme yetkisini Meclise verdiğini belirterek, "bu itibarla, arkadaşımızın ifade ettikleri gibi, bu iki madde arasında bir rabıta değil, en ufak bir alaka dahi bahis mevzuu değildir" demiştir. Şunu eklemiştir: **"Bize düşen vazife, hadisenin oluş şekline göre ve mahkumun şahsi sebepler ve halleri dolayısıyla bir atıfete layık olup olmadığıdır... Şahsi kanaatim, idam mahkumunun henüz 18 yaşını yeni bitirmiş olması ve dayısının iki ay evvel hunharca öldürülmesi sebepleriyle atıfete layık olması gerektiği merkezindedir"** diyerek, cezanın HAPSE ÇEVRİLMESİ LEHİNDE görüş açıklamıştır.*

*- **Başkan** – "Gerek kifayetin ve gerekse kifayetin arkasından idam mazbatasının reyinize arz edileceği şu anda Riyaset Divanı mutlak ekseriyetin ademi mevcudiyetini tereddütsüz görmektedir. Bu sebeple, madde 144, fıkra 3, yoklama yapacağız efendim." Yoklama yapılmıştır. **Başkan** – "Şu anda yaptığımız yoklamaya, müteaddit zil çalmamıza rağmen, salonda mev-*

cut aza miktarı 238'dir. Karar ekseriyeti mevcut değildir. Yarım saat sonra da ekseriyetin vücut bulması ihtimal dahilinde görülmediğinden, Çarşamba günü saat 15'te toplanılmak üzere İnikadı kapatıyorum."

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 1, İçtima 1, 1 Kasım 1957 tarihli Birinci İnikattan 31 Ocak 1958 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:548-558.***

- Encümenin 17/01/1958 tarihli yeni mazbatasının üçüncü görüşmesi ve karar:

- Encümenin 17/01/1958 tarihli bu yeni mazbatası Meclisin 27/01/1958 tarihli 30. İnikadının Birinci Celsesinde görüşülmüş, ancak sonuçlanmamıştı. Bunun üzerine ***Meclisin 29/01/1958 tarihli 31. İnikadında*** *mazbatanın görüşülmesine devam edilmiştir ve sonuca bağlanmıştır. 31. Birleşimde Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Agah Erozan'ın Başkanlığında açılmış ve 16.35'de kapanmıştır. Bir buçuk saat kadar süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında birincisi bu mazbata olan toplam 7 madde ele alınmıştır.*

- Başkan Aydın milletvekili Necati Çelim'in verdiği kifayeti müzakere takririni okutmuştur. Tokat milletvekili Şahap Kitapçı, takrir aleyhinde görüş açıklamıştır. Başkan, takriri oya sunmuştur. Kabul ile ret arasında ufak bir oy farkı olduğu için tereddüt doğmuş ve Başkan oylamayı, ayağa kalkılarak oy kullanılması yoluyla tekrarlatmıştır. Oylama sonucunu Başkan, "Kifayet ufak bir ekseriyetle kabul edilmiştir" diyerek açıklamıştır. Bunun ardından, Trabzon milletvekili Sabri Dilek'in verdiği önerge okutulmuştur. Bu önergede Dilek, Encümen mazbatasının reddiyle idam hakkındaki mahkeme hükmünün, Anayasa (md.26) uyarınca infazına karar verilmesini teklif etmiştir. Başkan, Dilek'in önergesini oya sunmuştur. Önerge reddedilmiştir. Son olarak, idam cezasının müebbet ağır hapse tahvilini isteyen Encümen mazbatası oya sunulmuştur. Başkan sonucu, "Müebbet ağır hapse tahvilini tazammun eden Adliye Encümeni mazbatası kabul edilmiştir, efendim" diyerek açıklamıştır.

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 1, İçtima 1, 1 Kasım 1957 tarihli Birinci İnikattan 31 Ocak 1958 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:561-562.)***

5. Denizli'nin İstiklal Mahallesi Yabancı 5 hane nüfusunda kayıtlı Yusuf oğlu, Zehra'dan doğma, Süleyman Arslanargun hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No. 2102 **30/05/1958**

Nazilli'nin Karaçay Mahallesinde oturan Abdullah kızı 12/1/1939 doğumlu Saliha namı diğeri Sabahat Altıntaş'ın ırzına tecavüz etmek, ziynet eşyasını

çalmak ve bu suçların meydana çıkmamasını temin ve delilleri yok etmek için de mezbureyi boğarak öldürmekten hükümlü; Denizli'nin İstiklal Mahallesi Yabancı 5 hane nüfusunda kayıtlı olup Nazilli Dumlupınar Mahallesi 45 sokak, 11 sayılı evde oturur, evli, üç çocuklu, okur-yazar, faytonculuk yapar, eskiden sabıkalı, Zehra'dan doğma, Yusuf oğlu 12/4/1933 doğumlu **Süleyman Arslanargun** hakkında Nazilli Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi 1 nci Ceza Dairesinin 25/10/1957 tarih ve 1014 esas, 2951 karar ve 1184 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 04/06/1957, s.9923)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2102 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 7 ay, 5 gün süre geçmiştir.

- 2102 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 16/05/1958 tarih ve Esas No. 3/160, Karar No. 30 sayılı mazbatasına*** *göre, mahkum*

> "2.III.1956 tarihinde, geceleyin saat 22.30 sıralarında evinde yalnız bulunan maktule Saliha namı diğeri Sabahat Altıntaş'ın, merdiven kurmak suretiyle evine çıkıp maktulenin yatak odasına girerek ırzına geçtiği ve çekmece gözünde bulunan ziynet eşyasını çaldığı ve bu suçlarının meydana çıkmamasını temin ve delillerini yok etmek için de maktuleyi boğarak öldürme" suçundan TCK (md.450/7 ve 9) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Nazilli Ağır Ceza Mahkemesi 04/02/1957 tarih ve 1956/159 esas, 1957/13 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 16/05/1958 tarihli mazbatası ***Meclisin 30/05/1958 tarihli 74. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili Fikri Apaydın'ın Başkanlığında açılmış ve 17.10'da kapanmıştır. İlgi saat kadar süren bu oturumda, bir muvakkat encümen teşkili işlemi ve toplam 15 sözlü ve yazılı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında birisi infaza ilişkin toplam 2 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 4, İçtima 1, 2 Mayıs 1958 tarihli Altmış üçüncü İnikattan 21 Ağustos 1958 tarihli Seksen yedinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:261 ve zaptın sonuna ekli 101 Sıra sayılı Basma yazı.)***

6. Osmaniye'nin Çardak Köyünün 64 numaralı hanesinde kayıtlı Osman oğlu, Fatma Ayşe'den doğma, İbrahim Ersoylu hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No. 2103 **09/06/1958**

18/9/1952 tarihinde Osmaniye'nin Endel Köyünden Ahmet Tosun'u taammüden öldürmekten hükümlü, nüfus sicilinde Osmaniye'nin Çardak Köyü 64 numaralı hanesinde kayıtlı, Fatma Ayşe'den doğma, Osman oğlu 2/3/1334 doğumlu, evli, dört çocuklu, rençper, okur-yazar, sabıkasız **İbrahim Ersoylu (Ersaylı)** hakkında Osmaniye Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi 1 nci Ceza Dairesinin 25/10/1957 tarih ve 1008 esas, 2950 karar ve 1013 tebliğname sayılı ilamıyla tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/06/1957, s.9930)

(Derleyenin notu: 2103 sayılı Karar, mahkum hakkındaki yargılamanın uzun sürdüğü örneklerden biridir. Cinayet Eylül 1952'de işlenmiş, Temyiz Mahkemesi Ekim 1957'de hükmü onamıştır; ki bu, 5 yıllık bir yargılama süresidir.

- Mahkum hakkındaki hükmün onanması ile infaz kararı arasında ise 7.5 ay süre geçmiştir.

*- 2103 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 28/05/1958 tarih ve Esas No. 3/167, Karar No. 37 sayılı mazbatasına** göre,*

"Osmaniye'nin Endel köyünden Murtaza Özdemir'le Hamit Özdemir'in, köy içinde mevcut tarlasının bir kısmını mumaileyhlerin akrabası ve arazinin hissedarı Hasan Demirci'den haricen mukavele ile satın alan maktul aynı köyden Ahmet Tosun arasında bu tarla münasebetiyle zuhur eden ihtilafta Hamit Özdemir mahkum İbrahim Ersoylu'yu para vermek, tabanca tedarik etmek ve menfaat vaat etmek suretiyle Ahmet Tosun'u öldürtmeye azmettirmiş, mahkum İbrahim Ersoylu vakanın cereyan ettiği Endel köyüne kadar gelip ve maktul Ahmet Tosun'u tanımış, fiili icra edeceği yeri tespit ve kolladıktan sonra Osmaniye'ye evine dönmüş ve 16.IX.1957* tarihinde hamil olduğu tabancayla birlikte Hemite köyüne gelerek bir gün kaldıktan sonra gece vakti Endel köyüne giderek karısı ve çocuklarıyla birlikte evinin önünde bir cibinlik altında yatmakta bulunan Ahmet Tosun'un başına iki el ateş ederek isabet eden bir kurşunun kafatasını parçalaması neticesinde önceden tasmim ve tasavvur ettiği öldürme fiilini husule getirmiştir." Mahkum bu cinayetten TCK (md.450/4) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

* Mazbatanın başlangıcında ve ayrıca bu mazbataya ilişkin Başvekaletin 21/02/1958 tarih ve 5/4-444 sayılı tezkeresinde ve nihayet 2103 sayılı İnfaz Kararının Resmi Gazete'de yayınlanan metninde, mahkumun cinayeti 18/09/1952 tarihinde işlediği yazılıdır. Doğrusu da bu olmak gerekir. Buna karşılık, yine mazbatanın yukarıda metni verilen ve Encümen tarafından

olayın özetlendiği kısmında bir dizgi hatası yapılarak yıl 1957 şeklinde gösterilmiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Osmaniye Ağır Ceza Mahkemesi 15/11/1956 tarih ve 1956/89 esas, 1956/133 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 28/05/1958 tarihli mazbatası ***Meclisin 09/06/1958 tarihli 78. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili İbrahim Kirazoğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun ve 3 yazılı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 4, İçtima 1, 2 Mayıs 1958 tarihli Altmış üçüncü İnikattan 21 Ağustos 1958 tarihli Seksen yedinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:376 ve zaptın sonuna ekli 108 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

7. Muş Vilayetinin Kızılmescit Köyünün 14 numaralı hanesinde kayıtlı Baran oğlu M. Reşit Biçer (Bican) hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No. 2104 **09/06/1958**

8/9/1954 tarihinde Muş Vilayetinin Kızılmescit Köyünden Mihi oğlu 1339 doğumlu Halil Erdoğan'ı taammüden ve kan gütme saikıyla öldürmekten hükümlü, nüfus sicilinde Muş Vilayetinin Kızılmescit Köyü 14 numaralı hanesinde kayıtlı, Nigar'dan doğma, Baran oğlu 6/2/1929 doğumlu **M. Reşit Biçer (Bican)** hakkında Muş Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 12/11/1957 tarih ve 3131 karar, 677 esas, 366 tebliğname sayılı ilamıyla tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/06/1957, s.9930)

(Derleyenin notu: Mahkum hakkındaki hükmün onanması ile infaz kararı arasında 6 ay, 27 gün süre geçmiştir

- 2104 sayılı Karara ilişkin ***Adliye Encümeninin 28/05/1958 tarih ve Esas No. 3/180, Karar No. 36 sayılı mazbatasına*** *göre,*

"08/09/1954 tarihinde maktul Halil Erdoğan'ın mertek yüklü arabasıyla kendi köyünden Bulanık kazasına gittiğini haber alan mahkum Mehmet Reşit Biçer'in maktulün yolu üzerine pusu kurarak, maktulün ora-

dan geçtiği sırada hamil bulunduğu mavzeriyle taammüden ve kan gütme saikıyla üç el ateş eylemek suretiyle öldürme" suçundan TCK (md.450/4 ve 10) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatanın imzalar bölümünde, Kütahya milletvekili S. S. Nasuhoğlu ile Urfa milletvekili A. Akan'ın "müstenkifim" kaydı bulunmaktadır. Bu iki milletvekilinin hangi gerekçelerle çekimser kaldıklarını belirtir bir açıklama bulunmamaktadır. Bu mazbata Meclişte görüşülürken, çekimser kalan üyeler bu yaklaşımın nedenini izah etmemişlerdir ve diğer milletvekilleri de bu hususu merak edip herhangi bir soru sormamışlardır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Muş Ağır Ceza Mahkemesi 10/12/1956 tarih ve 1955/80 esas, 1956/88 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 28/05/1958 tarihli mazbatası **Meclisin 09/06/1958 tarihli 78. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili İbrahim Kirazoğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun ve 3 yazılı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 4, İçtima 1, 2 Mayıs 1958 tarihli Altmış üçüncü İnikattan 21 Ağustos 1958 tarihli Seksen yedinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:376 ve zaptın sonuna ekli 109 Sıra sayılı Basma yazı.)**

Genel tablo: 1958

Toplam infaz kararı sayısı	7 (İlk Karar No. 2094; son Karar No. 2104)		
Toplam mahkum sayısı	7		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.58		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	yok		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	2094	8 ay, 9 gün	
	2095	10 ay, 15 gün	
	2096	9 ay, 2 gün	
	2097	16 ay, 3 gün	
	2102	7 ay, 5 gün	
	2103	7 ay, 15 gün	
	2104	6 ay, 27 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	2094	1341 (1925)	33
	2095	1320 (1904)	54
	2096	25/03/1326 (1910)	48
	2097	1327 (1911)	47
	2102	12/04/1933	25
	2103	02/03/1334 (1918)	40
	2104	06/02/1929	29
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 2104 - 29 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 2095 - 54 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	39.4		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Maraş; Gaziantep; Dinar; Muğla; Nazilli; Osmaniye; Muş		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 5 ; Nahiye/ilçe/il: 2		

Tablo 1958'in devamı

Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 2098 (müebbet ağır hapis cezasına çevrilme); **mahkumun cinsiyeti:** erkek; **doğum tarihi:** 1936; **cezası hapse çevrildiğinde yaşı:** 22; **mahkumun kökeni:** köy; **hüküm veren mahkeme:** Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesi (18/08/1955 tarih ve 1954/204 esas, 1955/147 karar sayılı hükmü); **idam hükmünde ve onama ilamında oylar:** Karar metninde de, Komisyon raporunda da bu konuda açıklama bulunmuyor; ancak büyük bir olasılıkla *mahkum hakkındaki hüküm* ve ilam oybirliği ile verilmiştir; **mahkum hakkındaki hükmün onanma tarihi:** Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 15/2/1957 tarih ve 2598 esas, 509 karar sayılı ilamı; **cezanın kesinleşmesi tarihi ile hapse çevrilme kararı verilmesi tarihi arasındaki bekleme süresi:** 1 1 ay, 14 gün; **Adalet Komisyonu raporundaki istenç:** Komisyonun 25/05/1957 tarih ve Esas No. 3/513, Karar No. 52 sayılı birinci mazbatasına göre, Encümen ölüm cezasının müebbet ağır hapse tahvili kararını, 7'ye karşı 7 oy (Başkanın oyu bir oy fazla sayılıp 8 oyla) ve oyçokluğu ile almıştır. Komisyonun 17/01/1958 tarih ve Esas No. 3/10, Karar No. 10 sayılı ikinci mazbatasında, yine ölüm cezasının müebbet ağır hapse tahvili yönünde çıkan Karar, çekimser oy dahil, 7'ye karşı 10 oyla alınmıştır; **raporda infaz lehinde muhalefet şerhi var mı?:** Encümenin birinci mazbatasında rapora ekli ayrı muhalefet şerhi yok, sadece imzaların altında muhalif oy notu var; buna karşılık ikinci mazbatada toplam 6 üye imzalı ve infaz yönünde istenç açıklayan bir muhalefet şerhi rapora eklenmiş; **Mecliste raporun görüşülmesinde tartışma olmuş mu?:** Encümenin birinci mazbatası Meclisin 31/05/1957 tarihli 75. Birleşiminde görüşülmüş; ikinci mazbatasının ilk görüşmesi Meclisin 24/01/1958 tarihli 29. Birleşiminde; bunun devam eden ikinci görüşmesi Meclisin 27/01/1958 tarihli 30. Birleşiminde ve nihayet üçüncü ve nihai görüşmesi Meclisin 29/01/1958 tarihli 31. Birleşiminde yapılmıştır. Bütün bu Birleşimlerde, cezanın infaz edilmesi ile tahvil edilmesi yönünde söz alarak görüş açıklayan çok sayıda milletvekili çıkmıştır; **raporda cezanın tahvili için ileri sürülen temel gerekçe:** Encümenin birinci mazbatasındaki tahvil gerekçesi, mahkumun öz dayısının iki ay önce öldürülmesi nedeniyle duyduğu derin üzüntüden ötürü bu eylemi işlediği ve dolayısıyla, "*İdam cezasının müebbet ağır hapis cezasına tahvili (işlenen cürümle verilen ceza*

Tablo 1958'in devamı

	arasında bir nispeti adile bulunması gerektiğine) dair olan ceza prensiplerine daha uygun görüldüğüdür." Encümenin ikinci mazbatasında tahvil gerekçesi şöyledir: "...Encümenimizin ölüm cezalarının infazı münasebetiyle ilam ve dava dosyası üzerinde yapacağı tetkikler, verilen hükmün doğru ve kanuna uygun bulunup bulunmadığını araştırmaktan ziyade hadisenin hal ve hususiyetlerine göre cezanın aynen infazı mı, yoksa daha hafif bir cezaya tahvilinin mi gerektiğini araştırmaya matuf olduğundan, mahkeme kararının tahlilinden kaçınılmıştır. Hadisenin yukarıda belirtilen şekline göre, *Fethi Oğuz 18.VIII.1936 doğumludur. Fiil ise 11.X.1954 tarihinde işlenmiştir. 18 yaşını bitireli aradan henüz iki ay bile geçmemiştir. 18 yaşını henüz bitiren, hayat tecrübeleri kafi derecede gelişmemiş bulunan Fethi Oğuz'un, bilhassa çok sevdiği dayısının iki ay önce Mehmet ve Ali Ulaşlı tarafından öldürülmesinden duyduğu şiddetli elem göz önüne alınarak, Fethi Oğuz'a verilen ölüm cezasının ağır olduğunu, Yüksek Meclisin atıfet ve merhamet duygularına dayanılarak, 18 yaşını yeni bitiren Fethi Oğuz'a hayat ve istikbal için bir imkan bahşedilmesinin içtimai bakımdan da faydalı bulunduğu kanaatine varıldığından"* argümanı ileri sürülmüştür.

1959 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 744

1. Avanos'un Sarılar Köyünden Zekeriya oğlu, Şefika'dan doğma, 29 Temmuz 1934 doğumlu Ziya Şimşek hakkındaki idam hükmünün infazına dair 744

Karar No: 2110 07/01/1959 744

2. Mardin'in Daşiyan Köyünden Bedirhanoğlu Hıdır Çaça hakkındaki idam hükmünün infazına dair 745

Karar No: 2112 09/01/1959 745

3. Balya Kazası Bengiler Köyünün 82 sayılı hanesinde kayıtlı Tahsin oğlu Ahmet Yaltı hakkındaki idam hükmünün infazına dair.....752

Karar No: 2113 16/01/1959 752

4. Şuhut'un Mahmut Köyünün 43 sayılı hanesinde kayıtlı Ramazan oğlu 13/4/1932 doğumlu Mehmet Selek hakkındaki idam hükmünün infazına dair.....753

Karar No: 2215 15/05/1959 753

5. Kırıkkale'nin Delice Bucağı Karabekir Köyünün 43 sayılı hanesinde kayıtlı, Musa oğlu 10 Teşrinisani 1322 doğumlu Rıza Özdem ile aynı köyün 93 sayılı hanesinde kayıtlı Mehmet oğlu 12 Mayıs 1926 doğumlu Rafet Demirci haklarındaki idam hükmünün infazına dair.....754

Karar No: 2216 15/05/1959 754

6. Of'un Keler Köyünün 5 sayılı hanesinde kayıtlı Mecit oğlu 1334 doğumlu Mehmet Özkaya hakkındaki idam hükmünün infazına dair 755

Karar No: 2230 21/12/1959 755

7. Manisa'nın Saruhanlı Köyünün 287 sayılı hanesinde kayıtlı İbrahim oğlu 1316 doğumlu Ahmet Potçu hakkındaki idam hükmünün infazına dair 757

Karar No: 2231 21/12/1959 757

Genel tablo: 1959 759

1959 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Avanos'un Sarılar Köyünden Zekeriya oğlu, Şefika'dan doğma, 29 Temmuz 1934 doğumlu Ziya Şimşek hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2110 **07/01/1959**

18/3/1957 tarihinde Elazığ'da Fatma Gül'ü parasına tamaan boğarak öldürmekten suçlu aslen Avanos Kazasının Sarılar Köyü nüfusunda kayıtlı olup, Genezin Köyünde mukim ve suçu işlerken Elazığ'da 10 uncu Tümen 243 üncü Piyade Alayı 3 üncü Tabur 10 uncu Bölükte askerliğini yapmakta bulunan Zekeriya oğlu, Şefika'dan doğma, 29 Temmuz 1934 doğumlu **Ziya Şimşek** hakkında Elazığ Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 5/2/1958 tarih ve 1831 esas, 273 karar ve 1946 tebliğname sayılı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 12/01/1959, s.10106)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2110 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 11 ay süre geçmiştir.

- Bu Karara konu olayda mahkum asker kişi olmasına karşın hakkındaki hüküm sivil ceza mahkemesince verilmiştir. Yukarıda 1957 tarih ve 2067 sayılı Meclis Kararına konu olayda, hem mahkum hem maktul asker kişi olduğundan, yargılama askeri mahkeme tarafından yapılmıştı.

*- 2110 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 19/12/1958 tarih ve Esas No. 3/237, Karar No. ?** (mazbatada, Karar no sayısı düşmüştür) **sayılı mazbatasına** göre, mahkum yukarıdaki karar metninde anılan kişiyi parasına tamaan boğarak öldürme" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bu mazbata önceki mazbatalardan farklı olarak oldukça kısadır ve işlenen suç eylemi ve yargılamaya ilişkin açıklayıcı ayrıntılı bilgi içermemektedir. Sadece şu ifade bulunmaktadır:*

> "Dosya münderecatına, duruşma safahatı ile kararda gösterilen mucip sebeplere nazaran Fatma Gül'ü parasına tamaan boğarak öldürmekten hükümlü Ziya Şimşek'e verilen idam cezasının, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince tahfifini veya kaldırılmasını gerektirir sebeplerin bulunmadığı anlaşıldığından mezkur idam cezanın infazı hususunun...."

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Elazığ Ağır Ceza Mahkemesi 08/04/1957 tarih ve 957/44 esas, 957/24 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 19/12/1958 tarihli mazbatası ***Meclisin 07/01/1959 tarihli 21. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Mahmut Goloğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda,Başkanlığın iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunların beşincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 6, İçtima 2, 1 Aralık 1958 tarihli Dokuzuncu İnikattan 30 Ocak 1959 tarihli Otuz birinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1959, sf:364 ve zaptın sonuna ekli 20 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

2. Mardin'in Daşiyan Köyünden Bedirhanoğlu Hıdır Çaça hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2112 **09/01/1959**

15/2/1951 tarihinde Mersin'in Pug Köyünden Mehmet oğlu 1928 doğumlu İhsan Turacı'yı malına ve parasına tamaan öldürmekten suçlu Mardin'in Daşiyan Köyünün 131 numaralı hanesinde kayıtlı olup Mansur Köyünde oturan Bedirhanoğlu, Nazo diğer adı Nazlı'dan doğma, 7/7/1927 doğumlu **Hıdır Çaça** hakkında Mersin Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 28/2/1957 tarihli ve 1231 esas, 719 karar ve 864 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 14/01/1959, s.10108)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2112 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 22 ay, 11 gün süre geçmiştir. Bu süre, ölüm bekleyişi olgusunun uzun sürdüğü örneklerden biridir.

- Mahkum Hıdır Çaça'ya ilişkin dosya ve Başbakanlık tezkeresi Meclise ulaştıktan sonra, mahkumun avukatının tashihi karar talebinde bulunması üzerine, Başbakanlığın bir tezkeresi ile dosyası Meclisten geri çekilmiştir.

Mardin'in Daşiyan Köyünden Bedirhan oğlu Hıdır Çaça'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başvekalet tezkeresi (3/9, 3/83)

5/4-2872 06/12/1957

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine,

9.X.1957 tarih ve 5/4-2405 sayılı tezkereye ektir:

Adam öldürmekten Mersin Ağır Ceza Mahkemesince idama mahkum edilen Hıdır Çaça'nın vekili Avukat Ruhi Sucularoğlu tarafından tashihi karar talebinde bulunulduğundan bahis ile tetkik edilmek üzere buna ait dosyanın iadesi, Adliye Vekaletinin 2.XII.1957 tarih ve 35905 sayılı tezkeresiyle rica edilmektedir.

Yukarıda tarih ve sayısı yazılı tezkere ile Yüksek Meclise sunulmuş olan adı geçene müteallik hüküm dosyasının iadesini müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başvekil

Adnan Menderes"

*Yukarıda metni verilen Hıdır Çaça isimli idam mahkumunun dosyasının geri verilmesine ilişkin Başbakanlığın tezkeresi, **Meclisin 11/12/1957 tarihli 13. İnikadının** Birinci Celsesinde okutulmuştur. Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra, "Geri verilmiştir, efendim" diyerek işlemi tamamlamıştır. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 1, İçtima 1, 1 Kasım 1957 tarihli Birinci İnikattan 31 Ocak 1958 tarihli Otuz ikinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1958, sf:135.***

*- 2112 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 22/12/1958 tarih ve Esas No. 3/242, Karar No. 15 sayılı mazbatasına** göre, mahkum, "15/11/1951 tarihinde Mersin'in Pug Köyünden Mehmet oğlu 1928 doğumlu İhsan Turacı'yı malına ve parasına tamaan öldürmek ve Mustafa Ertonk ile Mustafa Cengiz ve İsmail Uysal'ın para ve eşyalarını gasp etmeye teşebbüsten" TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bu mazbata önceki mazbatalardan farklı olarak oldukça kısadır ve işlenen suç eylemi ve yargılamaya ilişkin açıklayıcı ayrıntılı bilgi içermemektedir. Sadece şu ifade bulunmaktadır:*

"Dosya münderecatına, duruşma safahatı ile kararda gösterilen mucip sebeplere nazaran İhsan Turacı'yı parasına tamaan öldürmekten hükümlü Hıdır Çaça'ya verilen idam cezasının, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince tahfifini veya kaldırılmasını gerektirir sebeplerin bulunmadığı anlaşıldığından mezkur idam cezanın infazı hususuna...."

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Mersin Ağır Ceza Mahkemesi 23/12/1955 tarih ve 954/49 esas, 955/149 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Meclisin 07/01/1959 tarihli 21. Birleşimindeki görüşme:

*- Encümenin 22/12/1958 tarihli mazbatası **Meclisin 07/01/1959 tarihli 21. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.10'da Başkan vekili Mahmut Göloğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Üç saat süren bu oturumda,Başkanlığın iki sunuşunun yanı sıra, görüşü-*

len işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunların yedincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuştur. Bunun üzerine söz alan milletvekilleri çıkmıştır.

*- **Mardin milletvekili Aziz Uras** – Konuşmacı, mahkumun cinayetten sonra Suriye'ye kaçtığını; **kendisini savunmak için hiçbir avukata nail olamadığını; Baronun alakasını rica ettiğini ve fakat göremediğini** belirttikten sonra şunları eklemiştir: **"Suriye'de Hükümet Reisimizin bulunduğu bir sırada Suriyelilerin komünist komitesi tarafından tahrik edilen cemmigafir sancağı isteriz falan şeklinde bir nümayiş yapıyorlar ve nümayiş esnasında bize ağza alınmayacak kadar küfür ve tecavüz yapılıyor. Bu adan o sırada Şam'da bu toplantının yapıldığı yerde bulunuyor ve neticede tahammül edemiyor, üzerlerine atlıyor, gırtlağından yakalayarak bir ikisini yaralıyor ve kaçıyor. Orada linç edilecekken zor kurtuluyor, yakalanıyor ve bize teslim ediliyor...Belki bu adam hakiki bir cani değildir. Onun için cezasının müebbet küreğe tahvili noktasından Meclisin yüksek hükümranlık ve atıfet hakkını kullanması için bir önerge veriyorum. Takdir sizindir. Belki bu manevi sebep vicdanlarınızda makes bulacaktır.** Onun için önergemin dikkate alınmasını istirham ederim."*

*- **İçel milletvekili Mehmet Dölek** – Konuşmacı, mahkumun bir avukatı olduğunu söylemiştir. Aziz Uras, mahkumun ancak tashihi karar aşamasında bir avukatı olduğu yönünde müdahale etmiştir. Dölek (Devamla) – "Evvel veya sonra...İdam mahkumu olan hükümlü Mersin Cezaevinden firar etmiş, Adana'da bir polis tarafından yakalandığı sırada bu polisi öldürmüştür. Aziz Uras beyin bilgisi bu bakımdan noksandır."*

*- **Aziz Uras** – "Bundan benim haberim yok. Dosyada bir polisi öldürmek diye bir şey mevcut ise teklifimi derhal geri alıyorum. Böyle bir vaziyet olmadığını arz ederim. ("Encümen, encümen" sesleri)".*

*- **Ordu milletvekili ve mazbata muharriri Zeki Kumrulu** – Konuşmacı, mahkumun cinayeti işleyiş şeklini anlatarak, Türkiye'ye iadesinden sonra yargılanıp idama mahkum edildiğini, Temyiz Mahkemesinin hükmü usulden bozduğunu, bunlar ikmal edildikten sonra ise hükmü onadığını ve tashihi karar talebini de reddettiğini söylemiştir. **Uras'ın değindiği, mahkumun Suriye'de hamasi ve vatanperver hareketlerine ilişkin olarak ise, dosyada böyle bir bilgi olmadığını ifade etmiştir.***

*- **Kars milletvekili Sırrı Atalay – "Polis öldürme meselesi var mıdır?"***

- Zeki Kumrulu – "Polis hadisesi mevzu bahis değildir. Dosyada böyle bir şey yoktur. Esasen işlemiş olduğu suç, Ceza Kanununun tavsifi bakımından idam hükmünü vermeye kafi bir suçtur. Maruzatım bundan ibarettir."

***- Başkan** – "Görülüyor ki, bir şahsın hayatı ile ilgili bir karar vermek durumundayız. Burada iki mühim mesele mevzuu bahis oldu. Birisi bu şahsın lehinde olarak Suriye'de birtakım hadiselerin olup olmadığı, bir diğeri de gene bu şahsın aleyhinde olarak ikinci bir katil hadisesinin olup olmadığıdır. Encümen dahi bunlara kati bir cevap verecek durumda değildir. Bunlar ancak Hükümetçe verilecek izahattan sonra aydınlanacak hususlardır. Bu itibarla meselenin gelecek inikada bırakılmasını ve Hükümetten alınacak izahata göre bir karara varılmasını oyunuza arz edeceğim. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve müzakeresi gelecek inikada bırakılmıştır."*

*Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 6, İçtima 2, 1 Aralık 1958 tarihli Dokuzuncu İnikattan 30 Ocak 1959 tarihli Otuz birinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1959, sf:364-366 ve zaptın sonuna ekli 24 Sıra sayılı Basmayazı.***

- Meclisin 09/01/1959 tarihli 22. Birleşimindeki görüşme ve karar:

*- Encümenin 22/12/1958 tarihli mazbatası Meclisin 16/01/1959 tarihli Birleşiminde sonuca bağlanamadığı ve bir sonraki oturuma devredildiği için, mazbata, **Meclisin 09/01/1959 tarihli 22. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmeye devam edilerek neticelendirilmiştir. Bu Oturum saat 15.05'de Başkan vekili Mahmut Goloğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 17.20'de kapanmıştır. İki saat 15 dakika süren bu oturumda, on iki yazılı ve sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında birisi infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, evvelki oturumda tamamlanamayan görüşmede cevapsız kalan soruya yanıt vermek üzere önce Adalet Bakanına söz vermiştir.*

***- Balıkesir milletvekili ve Adalet Bakanı Esad Budakoğlu** – "Geçen inikatta bir arkadaş, idam cezasına mahkum olan Hıdır Çaça'nın ayrıca bir polisi öldürmekten mahkum edilmiş olduğu yolunda beyanda bulunmuş. Alakalı mercilerde yaptırdığım tahkikata göre bu idam mahkumu Hıdır, Mersin Cezaevinden kaçtıktan sonra Adana'da vuku bulan bir müsademede bir polisi başından yaralamış ve bu yüzden üç aya mahkum olmuş. Ayrıca cezaevinden duvarı delerek kaçması sebebiyle bir mahkumiyet daha almış. Bunların dışında başkaca mahkumiyeti yoktur."*

***- Aziz Uras** – Konuşmacı, Adalet Bakanının yaptığı açıklamadan, mahkumun hapishaneden kaçtığı, kendisini yakalamak isteyen polisi yaraladığı ve fakat öldürmediğinin anlaşıldığını belirtmiş ve Suriye'deki olaya ilişkin hatırlatma*

ile, mahkumun bünyevi bir katil olmadığını, zira milli his taşıdığını söyleyerek cezasının müebbet hapis cezasına tahvilini istemini yeniden dile getirmiştir.

***- Burdur milletvekili Fethi Çelikbaş** – Bu konuşmacı usul hakkında söz almış ve o sırada görüşülen konu ile hiçbir ilgisi bulunmayan bir konuyu, sözlü sorulara verilecek cevaplar için tanınması gereken zamana ilişkin bir meseleyi gündeme getirmiştir. Başkan, Çelikbaşa'a cevaben, yapılan işlemlerin usule uygun olduğunu belirterek "...bir defa müzakeresi yapılacak maddelere başlanmışken kendilerinin daha evvel usul hakkında söz istemeyip, usul hakkında konuşmak istedikleri mevzu geçtikten sonra gelip konuşmalarını da usule aykırı bulduğumu söylememe müsaade ediniz. Müzakereye devam ediyoruz" demiştir.*

***- Ordu milletvekili ve Adliye Encümeni namına Zeki Kumrulu** – Konuşmacı, Uras'ın söylediğinin tersine, mahkumun, Temyiz Mahkemesi mahalli mahkeme kararını bozduktan sonra davaya mahkum lehine müdahale ettiğini, duruşmalara katıldığını ve nihayet tashihi karar dilekçesini de yazdığını; dolayısıyla mahkumun bir avukattan yararlandığını söylemiştir. Ayrıca, mahkumun, soygun amacıyla maktulü cepheden değil, arkadan vurduğunu da hatırlatmıştır.*

***- İçel milletvekili Mehmet Dölek** – Konuşmacı, resmi belgelerden olayların oluş şekline ilişkin bilgi edindiğini belirterek bir özetleme yapmıştır. Bu bağlamda verdiği bilgiler arasında iki husus ilgi çekmektedir. Birincisi, **mahkumun Suriye'den memleketi olan Mardin'in Mansuriye Köyüne yeniden geldiğinde, mahkumun tabancasını amcasının istemesi üzerine ona verdiği ve amcasının muhtarla birlikte mahkumu bağlayarak jandarmaya teslim etmiş olduğu hususudur. İkincisi, konuşmacı 05/02/1954 tarihli Yeni Sabah ve Hürriyet gazetelerinde mahkuma ilişkin çıkan haberleri okumuştur. Bu haberlerde, mahkumun "Mardin canavarı" olarak adlandırıldığı, o tarihe dek 6 kişiyi öldürmüş olduğu, vb. bir çok abartılı bilgi yer aldığı görülmektedir.** Konuşmacı sonuç olarak, "Mardin canavarı diye adlandırılan Hıdır Çaça'nın muhtelif sebeplerle işlemiş olduğu suçlar muvacehesinde verilen ve Adliye Encümenince de doğru görülen idam cezasının tahfifini icap ettirecek bir sebep göremediğimi arz ederim" diyerek İDAM LEHİNDE görüş açıklamıştır.*

- Aziz Uras – "('Geri al, geri al', sesleri) Geri almayacağım. Gazeteler sansasyonel havadis yazar. Bu arkadaşın söylediği bir çok cinayet ve saireden yukarıdaki dosyada münhasıran bir teki mevcuttur.** Bendeniz bir atıfet istedim. Şunu bilhassa arz edeyim ki, şu kürsünün şerefini işhad ederek ve bu şerefe dayanarak yemin ederim ki, ben bu adamı ne tanırım ve ne de herhangi bir suretle ailesiyle alakam vardır. ('Tabii' sesleri) **Ancak bu adamın müteammid bir cani olmadığı hakkında içimde kati bir kana-

at mevcuttur. Bedbaht bir adam, sevki kaderle bu işi işlemiş. Yüksek Heyetinizden istediğim bir hayatın bağışlanmasıdır, cezasının müebbet hapse tahvilidir. Ben yirmi senelik teşrii hayatımda, bu kürsüde idam lehinde bir tek lakırdı söylemediğimi maaliftihar arz ederim."

- ***Urfa milletvekili Esat Mahmut Karakurt*** – *Konuşmacı, "...ileri ceza nazariyatında ölüm bugün artık ceza mevzuu olarak kabul edilmemiştir. Bu İtalya'da biliyorsunuz ki ölüm cezası mevcut değildir. Sebebi şudur: Ölüm cezası suç işleyen insana lazım gelen azabı vermiyor. bir anda vuku bulan ölümle bu ceza lazım geldiği şiddeti bulamıyor yolunda bir nazariye ileri sürülüyor. Şimdi bu adamın affı hakkında istenilen talep, kendisinin ölüm cezasından kurtarılıp serbest bırakılması değil, müebbet hapse tahvil edilmesidir. Müebbet hapse konması bir atıfet olacaktır. Hiç unutulmamalıdır ki, en kötü bir kaatil dahi zaman zaman nedamet hissi içinde kıvrandığı vakit bütün mazisinden temizlenmesi imkanı vardır. Bu, birçok misallerle ispat edilmiş vaziyettedir. Ayrıca bir kahramanlık mevzuu da kendisi için varittir. Suriye'de bir milli hamaseti, böyle bir cuşişi nefsinde hissetmiş ve yapmıştır. Bu adamı idam etmez de müebbet ağır hapse tahvil ederseniz, inanınız, hem bir atıfet yapmış olacaksınız, hem de suçunun karşılığı cezayı ve ıstırabı daha fazla çekmeye mahkum etmiş olacaksınız. Kara sizindir efendim."*

- ***Bursa milletvekili Müfit Erkuyumcu*** – *Konuşmacı, mahkemenin kararının yerinde olduğu ve infaz edilmesi gerektiği yönünde görüş açıklamıştır. Karakurt'a cevaben, bir çok ülkelerin ceza kanunlarında halen ölüm cezası bulunduğunu, kendisinin de bu cezanın muhafazasının icap ettiği kanaatinde olduğunu söylemiştir. "Ölüm cezasının yaptığı ibreti müessire tesirini hiçbir ceza yapamaz. Bu hadisede de izah edilen şekle göre Mardin canavarı ismine layık müteammid bir mücrim durumundadır. Kaldı ki, kendisi firar dolayısıyla arkasına düşen bir polisi de öldürmek maksadıyla yaralamıştır...Bu adamı adalete kendi öz amcası teslim etmiştir. Böyle bir cürümü işleyen mücrimin Yüksek Meclisten atıfet beklemeye hakkı yoktur...Bu adam, Yüksek Meclisin atıfetine layık değildir."*

- ***Adana milletvekili Hamdi Öner*** – *Konuşmacı, ölüm cezasının ömür boyu hapis cezasına çevrilmesi yönünde görüş açıklamıştır. Şunları söylemiştir: "...Cemiyet de katil suçunu işlememelidir. Maksat ıslahtır. Bir suçlu ne kadar feci itham altında bulunursa bulunsun o adamı öldürmeye cemiyetin hakkı yoktur...Cezalar ıslah edici olmalıdır. Ölüm cezasının ıslah edici mahiyeti yoktur. Mesela cezada hakim prensip sahibi pozitivist mektep, hapishaneler yerine ıslahhaneler ve hastaneler tavsiye eder. Her caninin bir hasta olduğu mütalaası gittikçe taraftar bulmaktadır. Psikolojik durumları, yaradılışları itibariyle veyahut vera-*

şet yolu ile bir marazın tesiri altında bulunabilirler. Sonra arkadaşlar; hakikaten ölüm cezasının telafisi mümkün değildir. Her hüküm muhakemenin iadesi yoluyla ıslah edilebilir. Çünkü her beşeri hükümde sonradan anlaşılan bir hata mündemiç olabilir. İdam cezasının ise ıslahı mevzuu bahis olamaz. Hatalı bir idam hükmü cemiyeti yaralayabilir. Ayrıca, bu ceza yaşlı ve gençler arasında nispetsiz bir tesir icra eder... *Af bir atıfet meselesidir, bir liyakat meselesi değildir...Bizim talebimiz bu hükmün değiştirilerek müebbet hapse tahvilidir...Islahı kabil olmayan redaet yoktur. Bendeniz cezanın müebbet hapse çevrilmesini teklif ve rica edeceğim."*

- Aydın milletvekili ve Adliye Encümeni Reisi Cevat Ülkü *– Konuşmacı "bugüne kadar Yüksek Meclisiniz müteaddit idam cezalarının tetkik ve müzakeresini yapmış, tasvip eden yüksek reylerinizle mazbatalar Meclisinizden geçmiş bulunuyor.* ***Bugüne kadar tasvibinize iktiran eden ölüm cezaları tasdiki sırasında, son ceza hukuku nazariyelerinin veya ceza hukukundaki telakkilerin burada ilmi noktadan münakaşası yapılmamışken bu hadisede yapılmak istenmesi caiz olmasa gerektir. Nihayet hukuk ilminin daha henüz müspet bir neticeye varamadığı ve kanaatimce daha ziyade ölüm cezalarının ekseriyetle kabule taraftar bulunduğu aşikardır. Bu meselenin burada münakaşasının, halen meri kanunlarımıza göre de yerinde olmadığı kanaatindeyim.... Burada atıfet hisleriyle müebbet hapis istemek, mahkumun cezaevinin çatısını delmek suretiyle yabancı memleketlere kaçmasının ve oradaki ufak bir hareketinin bu atıfeti gerektirdiğini serd etmek yerinde olmasa gerektir.*** *Bu bakımdan kaza yoluna başvurmak suretiyle deracattan geçmiş, katileşmiş olan hükmün, Adliye Encümeninin büyük bir titizlikle üzerinde durarak yaptığı tetkikat neticesinde infazı lüzumuna dair olan mazbatanın yüksek tasviplerinize mazhar olmasını tekrar dilerim arkadaşlar."*

- Başkan *– Oturum Başkanı, Aziz Uras'ın 07/01/1959 tarihli önceki oturumda vermiş olduğu ve ölüm cezasının müebbet hapse çevrilmesi doğrultusundaki önergesini okutmuş ve oya sunmuştur. Oylama sonucu önerge reddedilmiştir. Ardından, Encümen mazbatasını oya sunmuş ve mazbata kabul edilmiştir. Böylece Hıdır Çaça'nın idam cezasının infazı Mecliste karara bağlanmıştır.*

Bkz, ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 6, İçtima 2, 1 Aralık 1958 tarihli Dokuzuncu İnikattan 30 Ocak 1959 tarihli Otuz birinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1959, sf:389-394.)***

3. Balya Kazası Bengiler Köyünün 82 sayılı hanesinde kayıtlı Tahsin oğlu Ahmet Yaltı hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2113 **16/01/1959**

Yenice Kazasının Bayatlar Köyünden Ahmet oğlu 1339 doğumlu Süleyman Özalp'ı 25/3/1952 günü pusu kurarak para ve tabancasına tamaan ve taammüden öldürme fiilini diğer iki maznuna azmettirmekten suçlu Balya Kazası Bengiler Köyünün 82 sayılı hanesinde kayıtlı Tahsin oğlu, 1 Nisan 1340 doğumlu, Fatma'dan doğma, **Ahmet Yaltı** hakkında Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 30/11/1957 tarihli ve 1210 esas, 3308 karar ve 1497 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/01/1959, s.10114)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2113 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 13 ay, 16 gün süre geçmiştir.

*- 2213 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 08/01/1959 tarih ve Esas No. 3/277, Karar No. 17 sayılı mazbatasına** göre, mahkum yukarıdaki karar metninde anılan kişiyi para ve tabancasına tamaan ve taammüden öldürme fiilini diğer iki maznuna azmettirmekten" TCK (md.64/2) delaletiyle (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bu mazbata önceki mazbatalardan farklı olarak oldukça kısadır ve işlenen suç eylemi ve yargılamaya ilişkin açıklayıcı ayrıntılı bilgi içermemektedir. Sadece şu ifade bulunmaktadır:*

> "Dosya münderecatına, duruşma safahatı ile kararda gösterilen mucip sebeplere nazaran Süleyman Özalp'ı parasına ve tabancasına tamaan ve taammüden öldürülmesini fiilini diğer iki maznuna azmettirmekten hükümlü Ahmet Yaltı'ya verilen idam cezasının, Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince tahfifini veya kaldırılmasını gerektirir sebeplerin bulunmadığı anlaşıldığından mezkur idam cezanın infazı hususuna...."

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesi 12/02/1957 tarih ve 1956/145 esas, 1957/24 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 08/01/1959 tarihli mazbatası **Meclisin 16/01/1959 tarihli 25. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.06'da Başkan vekili İbrahim Kirazoğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 17.02'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda,Başkanlığın bir sunuşu, altı sözlü ve yazılı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında birisi infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika*

*sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 6, İçtima 2, 1 Aralık 1958 tarihli Dokuzuncu İnikattan 30 Ocak 1959 tarihli Otuz birinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1959, sf:480 ve zaptın sonuna ekli 29 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

4. Şuhut'un Mahmut Köyünün 43 sayılı hanesinde kayıtlı Ramazan oğlu 13/4/1932 doğumlu Mehmet Selek hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2215 **15/05/1959**

Afyonkarahisar'ın Şuhut Kazası Balçıkhisar Köyünden Ahmet oğlu 1932 doğumlu Ali Osman Aktaş'ı parasına tamaan uyurken iple boğarak öldürmekten ve suç unsurlarını ortadan kaldırmak ve ölmemiş ise tamamen ölümünü temin etmek için İkizdere'ye atmaktan hükümlü, nüfusta Afyonkarahisar Vilayetine bağlı Şuhut Kazası Mahmut Köyü 43 numaralı hanede kayıtlı Ramazan oğlu, Hatice'den doğma, 13/4/1932 doğumlu **Mehmet Selek** hakkında Aydın Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesinin 23/2/1959 tarihli ve 1/4 esas, 4 karar ve 959/668 tebliğname numaralı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1959, s.10211)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2215 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 2 ay, 22 gün süre geçmiştir.

*- Bu Kararda geçen mahkumiyet hükmü, Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından kesinleştirilmiştir. Bu Karara ilişkin **31/03/1959 tarih ve H. No: 5/4-669 sayılı Başvekalet Tezkeresinde** "Aydın Ağır Ceza Mahkemesince ısraren verilen hükmün tasdikine" ibaresi yer aldığına göre, bu mahkemenin verdiği ilk hükmün bir sebeple Yargıtay'ca bozulduğu, hükümde ısrar edilmesi üzerine dosyanın Yargıtay Ceza Genel Kurulunda görüşülerek hükmün onandığı anlaşılmaktadır.*

*- 2215 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 06/05/1959 tarih ve Esas No. 3/383, Karar No. 40 sayılı mazbatasına** göre, mahkum yukarıdaki karar metninde anılan kişiyi parasına tamaan öldürmek" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bu mazbata önceki mazbatalardan farklı olarak oldukça kısadır ve işlenen suç eylemi ve yargılamaya ilişkin açıklayıcı bilgi içermemektedir. Sadece şu ifade bulunmaktadır:*

> "Dosya münderecatına, duruşma safahatı ile kararda gösterilen mucip sebeplere nazaran Ali Osman Aktaş'ı parasına tamaan, taammüden ve uyurken iple boğmak suretiyle öldürmekten hükümlü Mehmet Selek'e

verilen idam cezasının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince tahfifini veya kaldırılmasını gerektirir sebeplerin bulunmadığı anlaşıldığmdan mezkur idam cezasının infazı hususuna...."

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Aydın Ağır Ceza Mahkemesi 30/12/1958 tarih ve 958/245 esas, 958/197 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 06/05/1959 tarihli mazbatası **Meclisin 15/05/1959 tarihli 68. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan Refik Koraltan'ın Başkanlığında açılmış ve 16.55'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda,Başkanlığın bir sunuşu, yedi sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 28 madde ele alınmıştır. Bunların yirmi ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 9, İçtima 2, 4 Mayıs 1959 tarihli Altmış üçüncü İnikattan 20 Temmuz 1959 tarihli Seksen üçüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1959, sf:107 ve zaptın sonuna ekli 256 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

5. Kırıkkale'nin Delice Bucağı Karabekir Köyünün 43 sayılı hanesinde kayıtlı, Musa oğlu 10 Teşrinisani 1322 doğumlu Rıza Özdem ile aynı köyün 93 sayılı hanesinde kayıtlı Mehmet oğlu 12 Mayıs 1926 doğumlu Rafet Demirci haklarındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2216 **15/05/1959**

Kırıkkale Kazasının Delice Bucağına bağlı Karabekir Köyünden Emrullah Delice ve karısı Gülizar Delice ile torunu Nefise Karabekir'i parasına tamaan ve taammüden öldürmekten hükümlü, sicilli nüfusta Kırıkkale Kazasına bağlı Karabekir Köyü 43 sayılı hanede kayıtlı Musa oğlu, Emine'den doğma, 10 Teşrinisani 1322 doğumlu **Rıza Özdem** ile aynı köyün 93 sayılı hanesinde kayıtlı Mehmet oğlu, Emine'den doğma, 12 Mayıs 1926 doğumlu **Rafet Demirci** haklarında Keskin Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 6/6/1958 tarih ve 3762 esas, 1460 karar ve 2573 tebliğname numaralı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 22/05/1959, s.10211)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2216 sayılı Kararına göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 11 ay, 9 gün süre geçmiştir.

- 2216 sayılı Karara konu olayda 2 mahkum, toplam 3 kişiyi öldürmüştür.

- 2216 sayılı Karar, 1959 yılı içinde verilenler arasında bir kararla iki mahkum hakkında infaz kararı olan tek örnektir. Buna karşılık, 1950-1959 dönemi içindeki ilgili bütün kararlar bağlamında ise, önceki 13/12/1954 tarih ve 1858 sayılı; 16/02/1955 tarih ve 1936 sayılı kararlar da aynı özelliktedir. Bunlarla birlikte sayıldığında 1950-1959 döneminde toplam 3 karar, bir kararla 2'şer mahkumun infazı hakkındadır.

*- 2216 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 07/05/1959 tarih ve Esas No. 3/381, Karar No. 42 sayılı mazbatasına** göre, adı geçen iki mahkum yukarıdaki karar metninde anılan üç kişiyi parasına tamaan ve taammüden öldürmek" suçundan TCK (md.450/5), (md.65/3) ve (md.31 ve 33) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Bu mazbata önceki mazbatalardan farklı olarak oldukça kısadır ve işlenen suç eylemi ve yargılamaya ilişkin açıklayıcı bilgi içermemektedir. Sadece şu ifade bulunmaktadır:*

> "Dosya münderecatına, duruşma safahatı ile kararda gösterilen mucip sebeplere nazaran Emrullah Delice, karısı Gülizar Delice ve torunu Nefise Karabekir'i paraya tamaan ve taammüden öldürmekten hükümlü Riza Özdem ve Rafet Demirci'ye verilen idam cezalarının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince tahfifini veya kaldırılmasını gerektirir sebeplerin bulunmadığı anlaşıldığından mezkur idam cezalarının infazı hususuna...."

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkumlar hakkındaki hükmü Keskin Ağır Ceza Mahkemesi 24/04/1956 tarih ve 952/91 esas, 956/57 karar sayılı hükmü ile vermiştir. Alt derece mahkemesinde davanın hükme bağlanmasının dört yıl kadar sürdüğü anlaşılmaktadır.

*- Encümenin 07/05/1959 tarihli mazbatası **Meclisin 15/05/1959 tarihli 68. İnikadının** Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan Refik Koraltan'ın Başkanlığında açılmış ve 16.55'de kapanmıştır. İki saat kadar süren bu oturumda,Başkanlığın bir sunuşu, yedi sözlü soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında iktisi infaza ilişkin toplam 28 madde ele alınmıştır. Bunların yirmi altıncısı bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 9, İçtima 2, 4 Mayıs 1959 tarihli Altmış üçüncü İnikattan 20 Temmuz 1959 tarihli Seksen üçüncü İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1959, sf:114 ve zaptın sonuna ekli 259 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

6. Of'un Keler Köyünün 5 sayılı hanesinde kayıtlı Mecit oğlu 1334 doğumlu Mehmet Özkaya hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2230 **21/12/1959**

Of Kazasının Hazarkozan Köyünden Celal Kul ile oğlu Ali Kul'u taammüden 13/7/1951 günü öldürmekten suçlu, Of Kazasının Keler Köyü 5 numaralı

hanede kayıtlı Mecit oğlu, Sirma'dan olma, 1330 doğumlu **Mehmet Özkaya** hakkında Trabzon Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 6/4/1959 tarihli ve 958/1406 esas, 959/1126 karar ve 958/2143 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 24/12/1959, s.10389)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2230 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 8 ay, 15 gün süre geçmiştir.

*- 2230 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 12/12/1959 tarih ve Esas No. 3/472, Karar No. 14 sayılı mazbatasına** göre, mahkum "Of Kazasının Hazarkozan Köyünden Celal Kul ile oğlu Ali Kul'u taammüden 13/7/1951 günü öldürmek" suçundan TCK (md.450/4, 5) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bu mazbata önceki mazbatalardan farklı olarak oldukça kısadır ve işlenen suç eylemi ve yargılamaya ilişkin açıklayıcı bilgi içermemektedir. Sadece şu ifade bulunmaktadır:*

> "Dosya münderecatına, duruşma safahatıyla kararda gösterilen mucip sebeplere nazaran Celal Kul ile oğlu Ali Kul'u taammüden öldürmekten hükümlü Mehmet Özkaya'ya verilen idam cezasının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince tahfifini veya kaldırılmasını gerektirir sebeplerin bulunmadığı anlaşıldığından mezkur cezanın infazı hususuna...."

- 2230 sayılı Karar metninde mahkumun adı sadece Mehmet Özkaya olarak geçmektedir. Buna karşılık, gerek yukarıda referansı verilen Adliye Encümeni mazbatasında gerekse de 24/08/1959 tarihli Başvekalet Tezkeresinde mahkumun adı "Muhammet (Mehmet) Özkaya, diğer adı Burnaz Mehmet" olarak gösterilmiştir.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır; (3'e karşı 17 oyla). Mazbataya ekli ayrı bir muhalefet şerhi yoktur. İmzalar bölümünde, V. Asena (Balıkesir), "Hazırlık ve ilk tahkikat evrakı nakıs olduğundan hükmün infazına muhalifim" kaydı ile; A. R. Akbıyıkoğlu (Uşak) ve Ş. Kitapçı (Tokat), "Müstenkifim" notu yer almaktadır. Aşağıda referansı gösterildiği üzere, bu mazbatanın görüşüldüğü Meclisin 21/12/1959 tarihli 17. Birleşiminde, mazbataya kayıt düşen anılan Encümen üyeleri de, Genel Kurulda oy kullanan diğer milletvekilleri de söz almamışlardır. Dolayısıyla, ne muhalif üyeler kendi muhalefetlerinin takipçisi olmuşlar, ne de diğer milletvekilleri muhalefet kaydındaki önemli veriyi merak ederek gündeme getirmişlerdir.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Trabzon Ağır Ceza Mahkemesi 28/02/1958 tarih ve 956/104 esas, 958/29 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

*- Encümenin 12/12/1959 tarihli mazbatası **Meclisin 21/12/1959 tarihli***

*17. İnikadının Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkanvekili İlhan Sipahioğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 16.20'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, sekiz yazılı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz, **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 10, İçtima 3, 1 Kasım 1959 tarihli Birinci İnikattan 23 Aralık 1959 tarihli On sekizinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:414 ve zaptın sonuna ekli 15 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

7. Manisa'nın Saruhanlı Köyünün 287 sayılı hanesinde kayıtlı İbrahim oğlu 1316 doğumlu Ahmet Potçu hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2231 **21/12/1959**

Akhisar'ın Ragıbbey Mahallesinden Celalettin oğlu 1320 doğumlu İbrahim Karapınar'ı parasına tamaan 12/8/1955 günü öldürmekten suçlu, Manisa'nın Saruhanlı Köyü 287 hane, 83 cilt ve 143 sahifede kayıtlı ölü İbrahim oğlu, Emine'den doğma, 1316 doğumlu **Ahmet Potçu** hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 4/4/1959 tarihli ve 958/1284 esas, 1125 karar ve 958/2036 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilati Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 24/12/1959, s.10389)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2231 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı verilmesi arasında 8 ay, 17 gün süre geçmiştir.

*- 2231 sayılı Karara ilişkin **Adliye Encümeninin 12/12/1959 tarih ve Esas No. 3/467, Karar No. 15 sayılı mazbatasına** göre, mahkum "Celalettin oğlu 1320 doğumlu İbrahim Karapınar'ı parasına tamaen 12/08/1955 günü öldürmek" suçundan TCK (md.450/7) uyarınca ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bu mazbata, önceki mazbatalardan farklı olarak oldukça kısadır ve işlenen suç eylemi ve yargılamaya ilişkin açıklayıcı bilgi içermemektedir. Sadece şu ifade bulunmaktadır:*

"Dosya münderecatına, duruşma safahatıyla kararda gösterilen mucip sebeplere nazaran İbrahim Karapınar'ı parasına tamaen öldürmekten hükümlü Ahmet Potçu'ya verilen idam cezasının Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi gereğince tahfifini veya kaldırılmasını gerektirir sebeplerin bulunmadığı anlaşıldığından mezkur cezanın infazı hususuna...."

- Encümen, infaz yönündeki karan oyçokluğu ile almıştır, (6'ya karşı 11 oyla). Mazbataya ekli ayrı bir muhalefet şerhi yoktur. İmzalar bölümünde, M. K. Biberoğlu (Çorum) "Cezanın infazı yerine tahfifi gerektiği mütalaasındayım"; V. Asena (Balıkesir) "Cezanın azaltılması kanaatindeyim; A. Çalıkoğlu (Uşak) "Tahfif taraftarıyım"; Ş. Kitapçı (Tokat) "Muhalifim"; H. Çopuroğlu (Kırşehir) "Birinci sayfadaki sebeple muhalifim" ve M. A. Arıkan (Mardin) "Müstenkifim" notları yer almaktadır. Aşağıda referansı gösterildiği üzere, bu mazbatanın görüşüldüğü Meclisin 21/12/1959 tarihli 17. Birleşiminde, mazbataya kayıt düşen anılan Encümen üyeleri de, Genel Kurulda oy kullanan diğer milletvekilleri de söz almamışlardır. Dolayısıyla, ne muhalif üyeler kendi muhalefetlerinin takipçisi olmuşlar, ne de diğer milletvekilleri muhalefet kaydındaki önemli veriyi merak ederek gündeme getirmişlerdir. Dikkati çeken yön, mazbatada kayda değer sayıda muhalefet kaydı olmasına rağmen, bunun Genel Kurulda bir tartışma konusu yaratmamış olmasıdır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Manisa Ağır Ceza Mahkemesi 17/03/1958 tarih ve 958/42 esas, 958/37 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 12/12/1959 tarihli mazbatası ***Meclisin 21/12/1959 tarihli 17. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili İlhan Sipahioğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 16.20'de kapanmıştır. Bir saat 15 dakika süren bu oturumda, sekiz yazılı soru ve cevabın yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 10, İçtima 3, 1 Kasım 1959 tarihli Birinci İnikattan 23 Aralık 1959 tarihli On sekizinci İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:414 ve zaptın sonuna ekli 16 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1959

Toplam infaz kararı sayısı	7 (İlk Karar No. 2110; son Karar No. 2231)		
Toplam mahkum sayısı	8		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.66		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 2216 (2 mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	2110	11 ay	
	2112	22 ay, 11 gün	
	2113	13 ay, 16 gün	
	2215	2 ay, 22 gün	
	2216	11 ay, 9 gün	
	2230	8 ay, 15 gün	
	2231	8 ay, 17 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	2110	29/07/1934	25
	2112	07/07/1927	32
	2113	01/04/1340 (1924)	35
	2215	13/04/1932	27
	2216	1. mahkum: 10/11/1322 (1906) 2. mahkum: 12/05/1926	1. mahkum: 53 2. mahkum: 33
	2230	1330 (1914)	45
	2231	1316 (1900)	59
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 2110 - 25 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 2231 - 59 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	38.6		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Elazığ; Mersin; Balıkesir; Aydın; Keskin; Trabzon; Manisa		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 8 ; Nahiye/ilçe/il: -		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

1960 YILINDA TBMM ve MİLLİ BİRLİK KOMİTESİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 762
1960 (27 Mayıs 1960 askeri müdahalesine kadar) 762
1. Diyarbakır'ın Lice Kazasına bağlı Fis Köyünün 22 sayılı hanesinde kayıtlı Ömer oğlu, Zini'den dogma, 1934 doğumlu Mehmet Salih Fiğan Çelik (Fiğan Çiçek – Fiyan Çiçek – Fidan Çiçek) hakkındaki idam hükmünün infazına dair 762
Karar No: 2235 11/01/1960 762
2. Diyarbakır'ın Çermik Kazası Merkez Nahiyesi Ekrek Köyünün 44 sayılı hanesinde kayıtlı Mehmet oğlu, Güllü'den doğma, 4/8/1936 doğumlu Ramazan Başıbüyük hakkındaki idam hükmünün infazına dair 763
Karar No: 2237 20/01/1960 763
3. Bursa'nın Keles Kazası Davutlar Köyünün 70 sayılı hanesinde kayıtlı Mustafa oğlu, Neslihan'dan doğma, 10/8/1927 doğumlu Kamil Yumak hakkındaki idam hükmünün infazına dair 764
Karar No: 2238 20/01/1960 764
4. Yozgat'ın Çekerek Kazasının Kadışehri Nahiyesine bağlı Dabana Köyünün 12 sayılı hanesinde kayıtlı Ali oğlu, Dudu'dan doğma, 1/4/1936 doğumlu Hasan Seyhan hakkındaki idam hükmünün infazına dair 765
Karar No: 2239 25/01/1960 765
5. Edirne'nin Havsa Kazasının Kabaağaç Köyünün 58 sayılı hanesinde kayıtlı 1337 doğumlu Hasan oğlu, Kezban'dan doğma, Rasim Dik hakkındaki idam hükmünün infazına dair 766
Karar No: 2240 25/01/1960 766
6. Bursa'nın Orhaneli Kazasının Büyükorhan Nahiyesi Pınarı Köyünün 13 sayılı hanesinde kayıtlı Osman oğlu, Meryem'den doğma, 15/7/1931 doğumlu Mehmet Arı hakkındaki idam hükmünün infazına dair 767
Karar No: 2241 27/01/1960 767
Genel tablo: 1960/a (01/01/1960 - 27/05/1960, TBMM dönemi) 769
1960 (27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi sonrasında Milli Birlik Komitesi Kararları): 770
1. Ayvalık'ın Altınova Nahiyesinden Recep oğlu Osman Nuri Poran hakkındaki idam hükmünün infazına dair 770
Karar No: 22 13/12/1960 770
2. Bartın'ın Serdar Köyünden Şakir oğlu Bayram Çiçek ile Bartın'ın Arfunda Köyünden Hüsnü oğlu Mehmet Çekiç haklarındaki idam hükmünün infazına dair 771
Karar No: 23 13/12/1960 771
3. Urfa'nın Karamusa Mahallesinden Reşit oğlu Mehmet Polat hakkındaki idam hükmünün infazına dair 771
Karar No: 24 13/12/1960 771

4. Sandıklı'nın Alamescit Köyünden Ahmet oğlu Mustafa Çelik hakkındaki idam hükmünün infazına dair 772
Karar No: 25 14/12/1960 772
5. Maraş'ın Karadere Köyünden Ali oğlu Yaşar Yuvarlak hakkındaki idam hükmünün infazına dair 773
Karar No: 26 15/12/1960 773
6. Düzce'nin Büyük – Açma Köyünden Halit oğlu Cemil (Cevdet) Turan hakkındaki idam hükmünün infazına dair 774
Karar No: 27 15/12/1960 774
7. İstanbul'un Beşiktaş Kazasının Sinanpaşayı Cedit Mahallesinden Şakir oğlu Ali Ünver hakkındaki idam hükmünün infazına dair 774
Karar No: 28 15/12/1960 774
8. Beşiri'nin İluh Nahiyesine bağlı Telmerç Köyünden Mehmet oğlu Mehmet Şirin Tenik hakkındaki idam hükmünün infazına dair 775
Karar No: 29 15/12/1960 775
9. Sivas'ın Haydarlı Köyünden Mehmet kızı Durdu Sarıkaya ile Mustafa oğlu Hüseyin Sarıkaya haklarındaki idam hükmünün infazına dair 776
Karar No: 30 15/12/1960 776
10. Çermik'in Merkez Nahiyesinin Ekrek Köyünden Hasan oğlu Bilal Kutluca hakkındaki idam hükmünün infazına dair 776
Karar No: 31 15/12/1960 776
11. Çankırı'nın Dümelle Köyünden Raşit oğlu Yakup Gökmen hakkındaki idam hükmünün infazına dair 777
Karar No: 32 15/12/1960 777
Genel tablo: 1960/b (27/05/1960-31/12/1960 MBK dönemi) 779
Genel tablo: 1960/c (de jure ve de facto iktidar birlikte) 780

1960 YILINDA TBMM ve MİLLİ BİRLİK KOMİTESİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1960 (27 Mayıs 1960 askeri müdahalesine kadar)

1. Diyarbakır'ın Lice Kazasına bağlı Fis Köyünün 22 sayılı hanesinde kayıtlı Ömer oğlu, Zini'den dogma, 1934 doğumlu Mehmet Salih Fiğan Çelik (Fiğan Çiçek – Fiyan Çiçek – Fidan Çiçek) hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2235 **11/01/1960**

Diyarbakır Hususi Muhasebe Kontrolörü Nihat Baydar'ı 13/1/1954 tarihinde Sinankaya'dan tedarik ettiği tabanca ve temin ettiği menfaatle şehir içinde taammüden öldürmekten suçlu Diyarbakır'ın Lice Kazasının Fis Köyü cilt 22, sayfa 12 ve hane 22 de kayıtlı ölü Ömer oğlu, Zini'den doğma, 1/1/1937 doğumlu iken mahkemece doğum tarihi ay günü yok 1934 olarak tashih olunan **Mehmet Salih Fiğan Çelik (Fiğan Çiçek – Fiyan Çiçek – Fidan Çiçek)** hakkında Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 7/4/1959 gün ve 958/3148 esas, 959/1141 karar ve 958/4563 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 14/01/1960, s.10405)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2235 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi tarihi arasında 9 ay, 4 gün süre geçmiştir. Buna karşılık, mahkumun cinayeti işlediği tarihin 1954 olduğu ve yargılamanın ancak 1959'da sona erdiği dikkate alındığında, hüküm tesisi için epeyce bir sürenin geçtiği anlaşılmaktadır.

- 2235 sayılı Karara ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 08/12/1959 tarih ve Esas No. 3/466, Karar No.17 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, 13/01/1954 tarihinde Nihat Baydar'ı menfaat karşılığı taammüden öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Hüküm, TCK (md.64/1, 2) ve (md.450/4) uyarınca verilmiştir.*

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 27/08/1958 tarih ve 958/87 esas, 958/156 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 08/12/1959 tarihli mazbatası ***Meclisin 11/01/1960 tarihli 22. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Baş-*

*kanvekili Agah Erozan'ın Başkanlığında açılmış ve 16.51'de kapanmıştır. Bir saat 45 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 4 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz., **TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 11, İçtima 3, 4 Ocak 1960 tarihli On dokuzuncu İnikattan 18 Şubat 1960 tarihli Kırkıncı İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:164 ve zaptın sonuna ekli 24 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

2. Diyarbakır'ın Çermik Kazası Merkez Nahiyesi Ekrek Köyünün 44 sayılı hanesinde kayıtlı Mehmet oğlu, Güllü'den doğma, 4/8/1936 doğumlu Ramazan Başıbüyük hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2237 **20/01/1960**

Adana'nın Bey Mahallesinden Abit Süzülmüş'ü 30/1/1957 tarihinde para ve eşyasına tamaan ve müteakiben de bu suçun delillerini ortadan kaldırmak maksadiyle biri iki diğeri dört yaşlarındaki çocukları İsmet ve Zihni ile birlikte hamile bulunan karısı Şahinde'yi öldüren Diyarbakır'ın Çermik Kazası Merkez Nahiyesi Ekrek Köyü 44 hane, 14 cilt ve 23-24 sayfa numarasında nüfusa kayıtlı Mehmet oğlu, Güllü'den doğma, 4/8/1936 doğumlu, bekar, **Ramazan Başıbüyük** hakkında Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 14/4/1959 tarih ve 1208 esas, 1244 karar ve 1730 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/01/1960, s.10413)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2237 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi tarihi arasında 9 ay, 6 gün süre geçmiştir.

- Bu Karara konu olayda, mahkum, ikisi çocuk toplam 4 kişiyi öldürmüştür.

*- 2237 sayılı Karara ilişkin Millet Meclisi **Adalet Komisyonunun 05/01/1960 tarih ve Esas No. 3/486, Karar No.20 sayılı Mazbatasına göre,** mahkum, 30/01/1957 tarihinde ikisi çocuk toplam 4 kişiyi para ve eşyalarını çalmak ve suç delillerini ortadan kaldırmak maksadıyla öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Hüküm, TCK (md.450/4, 5 ve 7) uyarınca verilmiştir.*

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi 25/01/1958 tarih ve 957/136 esas, 958/5 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 05/01/1960 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/01/1960 tarihli 26. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili İlhan Sipahioğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 16.55'de kapanmıştır. Bir saat 55 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 11, İçtima 3, 4 Ocak 1960 tarihli On dokuzuncu İnikattan 18 Şubat 1960 tarihli Kırkıncı İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:255 ve zaptın sonuna ekli 32 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

3. Bursa'nın Keles Kazası Davutlar Köyünün 70 sayılı hanesinde kayıtlı Mustafa oğlu, Neslihan'dan doğma, 10/8/1927 doğumlu Kamil Yumak hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2238 **20/01/1960**

Keles Kazasının Denizler Köyünden Mehmet oğlu Ali Özdemir'i 27-28/7/1955 günü parasına tamaan öldüren Bursa'nın Keles Kazası Davutlar Köyünün 70 sayılı hanesinde nüfusa kayıtlı Mustafa oğlu, Neslihan'dan doğma, 10/8/1927 doğumlu, bekar, **Kamil Yumak** hakkında Bursa Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 30/5/1959 tarih ve 958/1936 esas, 959/1921 karar ve 958/2873 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 23/01/1960, s.10413)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2238 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi tarihi arasında 7 ay, 20 gün süre geçmiştir.

- 2238 sayılı Karara ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 05/01/1960 tarih ve Esas No. 3/474, Karar No.21 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, 27-28/08/1955 gecesi para ve eşyasına tamaan Ali Özdemir'i öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Hüküm, TCK (md.450/7) uyarınca verilmiştir.*

- Encümen mazbatasının başlığında mahkumun Orhaneli'nin Davutlar köyü nüfusuna kayıtlı olduğu yazılı iken, mazbata metni içinde ve yukarıda gösterilen 2238 sayılı Kararın başlığı ile metninde, mahkumun Keles kazası Davutlar köyü nüfusuna kayıtlı olduğu yazılıdır.

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Bursa Ağır Ceza Mahkemesi 12/05/1958 tarih ve 958/34 esas, 958/106 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 05/01/1960 tarihli mazbatası ***Meclisin 20/01/1960 tarihli 26. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili İlhan Sipahioğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 16.55'de kapanmıştır. Bir saat 55 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının bir sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 5 madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 11, İçtima 3, 4 Ocak 1960 tarihli On dokuzuncu İnikattan 18 Şubat 1960 tarihli Kırkıncı İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:256 ve zaptın sonuna ekli 33 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

4. Yozgat'ın Çekerek Kazasının Kadışehri Nahiyesine bağlı Dabana Köyünün 12 sayılı hanesinde kayıtlı Ali oğlu, Dudu'dan doğma, 1/4/1936 doğumlu Hasan Seyhan hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2239 **25/01/1960**

Tokat'ın Almus Kazasına bağlı Gezgi Köyünden Mehmet oğlu Ali Çoban'ı parasına tamaan boğarak öldüren Yozgat'ın Çekerek Kazasının Kadışehri Nahiyesinin Dabana Köyü hane 12, cilt 4 ve sayfa 79 da nüfusa kayıtlı Ali oğlu, Dudu'dan doğma, 1/4/1936 doğumlu, bekar, cahil, sabıkasız ve rençber **Hasan Seyhan** hakkında Zile Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 24/1/1959 tarih ve 958/1481 esas, 959/156 karar ve 958/2313 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 28/01/1960, s.10417)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2239 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi tarihi arasında 12 ay, 1 gün süre geçmiştir.

- 2239 sayılı Karara ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 16/01/1960 tarih ve Esas No. 3/459, Karar No.22 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, 16/04/1956 tarihinde parasına tamaan Ali Çoban'ı öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Hüküm, TCK (md.450/7) uyarınca verilmiştir.*

- Encümen, infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatanın imzalar bölümünde Gaziantep milletvekili A. Şahin "muhalifim" kaydı ve Adana milletvekili K. Sarıbrahimoğlu'nun "Muhalifim. Müebbet ağır hapse tahvili reyindeyim" kaydı bulunmaktadır. Buna göre, infaz yönündeki karar 2'ye karşı 12 oyla alınmıştır. Mazbataya ekli ayrı bir muhalefet şerhi bulunmamaktadır. Bu nedenle, muhalefet gerekçesi anlaşılamamaktadır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Zile Ağır Ceza Mahkemesi 24/04/1958 tarih ve 958/17 esas, 958/40 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 16/01/1960 tarihli mazbatası ***Meclisin 25/01/1960 tarihli 28. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili İbrahim Kirazlıoğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların ikincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Görüşme sırasında mazbataya muhalif kalan iki üye söz almayarak muhalefetlerine sahip çıkmadığı gibi, Meclisteki hiçbir milletvekili de bu hususu merak edip açıklama istememiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 11, İçtima 3, 4 Ocak 1960 tarihli On dokuzuncu İnikattan 18 Şubat 1960 tarihli Kırkıncı İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:313 ve zaptın sonuna ekli 41 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

5. Edirne'nin Havsa Kazasının Kabaağaç Köyünün 58 sayılı hanesinde kayıtlı 1337 doğumlu Hasan oğlu, Kezban'dan doğma, Rasim Dik hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2240 **25/01/1960**

Havsa'nın Çukur Köyünde çadırda konaklamış bulunan Yaşar Bakan, Muaviye Üstünalp ve Hatice Bakan (Üstünalp)'i 11/9/1956 tarihinde taammüden paralarını çalmak ve suçun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak kasdiyle öldüren Edirne'nin Havsa Kazasının Kabaağaç Köyü hane 58, cilt 6 ve sahife 67 de nüfusa kayıtlı Hasan oğlu, Kezban'dan 1337 yılında Romanya Köstence Kasabasında doğma, boşanmış, çocuksuz, cahil, kalaycılık yapar, sabıkasız, Türk ve İslam **Rasim Dik** hakkında Edirne Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyetinin 14/9/1959 tarih ve 1/19 esas, 23 karar ve 959/2679 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 28/01/1960, s.10417)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2240 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi tarihi arasında 4 ay, 11 gün süre geçmiştir.

- Bu karara konu olayda, mahkum toplam 3 kişiyi öldürmüştür.

- Karardan sezildiğine göre, gerek mahkum gerekse maktuller, çingenedirler; çadırda konaklama ve Romanya doğumlu olma, kalaycılık yapma gibi veriler bunun işaretleri olabilir.

- Bir diğer dikkati çeken husus da, mahkumun "Türk ve İslam" olduğunun belirtilmesidir. Bu tür bir ibare, burada dökümü çıkartılan infaz kararları derlemesi içinde istisnai örneklerin ilkidir. Diğer örnek ise, bir altta gösterilen 2241 sayılı Karardır. Ayrıca, 24/10/1963 tarih ve 351 sayılı İnfaz Kanununda, dine ilişkin yollama yapılmaksızın, mahkum hakkında "Bulgar uyruklu, Türk mülteci" kimlemesinin yapıldığı görülmektedir. Bkz., aşağıda, 1963 yılını kapsayan bölüm.

- 2240 sayılı Karara ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 16/01/1960 tarih ve Esas No. 3/487, Karar No.23 sayılı Mazbatasına göre,*** *mahkum, 11/09/1956 tarihinde taammüden paralarını çalmak ve suçun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak kastıyla toplam üç kişiyi öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Hüküm, TCK (md.450/4, 5 ve 9) uyarınca ve anılan maddenin 4 ve 5 numaralı bentlerinde mezkur kanunun 64/1 inci fıkrası nazara alınmak suretiyle verilmiştir.*

- Encümen, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Edirne Ağır Ceza Mahkemesi 29/04/1959 tarih ve 959/130 esas, 959/80 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 16/01/1960 tarihli mazbatası ***Meclisin 25/01/1960 tarihli 28. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili İbrahim Kirazlıoğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 17.15'de kapanmıştır. İki saat 15 dakika süren bu oturumda, Başkanlık Divanının iki sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 11, İçtima 3, 4 Ocak 1960 tarihli On dokuzuncu İnikattan 18 Şubat 1960 tarihli Kırkıncı İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:313 ve zaptın sonuna ekli 42 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

6. Bursa'nın Orhaneli Kazasının Büyükorhan Nahiyesi Pınarı Köyünün 13 sayılı hanesinde kayıtlı Osman oğlu, Meryem'den doğma, 15/7/1931 doğumlu Mehmet Arı hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 2241 **27/01/1960**

Orhaneli Kazasının Büyükorhan Nahiyesine bağlı Pınarı Köyünden 1316 doğumlu Süleyman Aydın'ı aralarında mevcut husumet sebebiyle 10/6/1955 tarihinde taammüden öldüren Bursa'nın Orhaneli Kazasının Büyükorhan Nahiyesi Pınarı Köyü hane 13, cilt 2.6, sahife 47 de nüfusa kayıtlı Osman oğlu, Meryem'den doğma, 15/7/1931 doğumlu, evli, çocuksuz, sabıkasız, okur-yazar, çiftçi, Türk ve İslam **Mehmet Arı** hakkında Bursa Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin

10/3/1959 tarih ve 958/2268 esas, 959/748 karar ve 958/3797 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 30/01/1960, s.10419)

(Derleyenin notu: TBMM'nin 2241 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaza karar verilmesi tarihi arasında 10 ay, 17 gün süre geçmiştir.

- 2241 sayılı Kararda, bir üstteki 2240 sayılı Kararda olduğu gibi, mahkumun kimlik bilgileri arasında "Türk ve İslam" olduğu vurgusu yer almaktadır.

- 2241 sayılı Karara ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 19/01/1960 tarih ve Esas No. 3/475, Karar No.24 sayılı Mazbatasına*** *göre, mahkum, 10/06/1955 tarihinde aralarında mevcut husumet sebebiyle bir kişiyi öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Hüküm, TCK (md.450/4) uyarınca verilmiştir.*

- Encümen, infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatanın imzalar bölümünde İçel milletvekili M. Dölek ve Mardin milletvekili M. A. Arıkan'ın "Müstenkifim", Trabzon milletvekili S. Z. Ramoğlu'nun "Müebbet ağır hapse tahviline taraftarım" ve Tokat milletvekili Ş. Kitapçı'nın "Muhalifim" kaydı bulunmaktadır. (Bu sonuncu imza bakımından mazbata metninde "müstenkifim" yazmasına karşılık, bu mazbatanın görüşüldüğü 27/01/1960 tarihli Meclis tutanağının sonunda Tashihler bölümünde, söz konusu oyun "muhalifim" olarak düzeltmesi yer almaktadır. Sonuç olarak Encümen infaz yönündeki kararı 4'e karşı 11 oyla almıştır. Mazbataya ekli ayrı bir muhalefet şerhi bulunmamaktadır. Bu nedenle, muhalefet gerekçesi anlaşılamamaktadır.

- Encümen mazbatasındaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hükmü Bursa Ağır Ceza Mahkemesi 07/07/1958 tarih ve 957/291 esas, 958/165 karar sayılı hükmü ile vermiştir.

- Encümenin 19/01/1960 tarihli mazbatası ***Meclisin 25/01/1960 tarihli 28. İnikadının*** *Birinci Celsesinde görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili İbrahim Kirazlıoğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 17.10'da kapanmıştır. İki saat 5 dakika süren bu oturumda, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin toplam 7 madde ele alınmıştır. Bunların birincisi bu mazbatadır. Başkan, mazbatayı okutmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Görüşme sırasında mazbataya muhalif kalan dört üye söz almayarak muhalefetlerine sahip çıkmadığı gibi, Meclisteki hiçbir milletvekili de bu hususu merak edip açıklama istememiştir. Toplam bir-iki dakika sürmüştür. Bkz.,* ***TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, Cilt 11, İçtima 3, 4 Ocak 1960 tarihli On dokuzuncu İnikattan 18 Şubat 1960 tarihli Kırkıncı İnikada kadar, Ankara, TBMM Matbaası, 1960, sf:358 ve zaptın sonuna ekli 59 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1960/a (01/01/1960 - 27/05/1960, TBMM dönemi)

Toplam infaz kararı sayısı	6 (İlk Karar No. 2235; son Karar No. 2241)		
Toplam mahkum sayısı	6		
Altı aylık süre içinde aylık ortalama infaz	1		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	yok		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	2235	9 ay, 4 gün	
	2237	9 ay, 6 gün	
	2238	7 ay, 20 gün	
	2239	12 ay, 1 gün	
	2240	4 ay, 11 gün	
	2241	10 ay, 17 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	2235	1934	26
	2237	04/08/1936	24
	2238	10/08/1927	33
	2239	01/04/1936	24
	2240	1337 (1921)	39
	2241	15/07/1931	29
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 2237 ve No. 2239 - 24 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 2240 - 39 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	29.1		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Diyarbakır; Ankara; Bursa (2); Zile; Edirne		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 6; Nahiye/ilçe/il: -		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

1960 (27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi sonrasında Milli Birlik Komitesi Kararları):

1. Ayvalık'ın Altınova Nahiyesinden Recep oğlu Osman Nuri Poran hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 22 **13/12/1960**

14/12/1957 tarihinde anası Nuriye Poran ile kız kardeşleri Halide Poran ve Müzeyyen Girgin'i kasten öldürmekten maznun Ayvalık'ın Altınova Nahiyesinin Selimiye Mahallesinde hane 51, cilt 6, sahife 121 de kayıtlı Recep oğlu, Nuriye'den doğma, 15/1/1339 doğumlu **Osman Nuri Poran** hakkında Burhaniye Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 23/3/1960 tarihli ve 951/11 esas, 960/853 karar ve 959/86 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

(Derleyenin notu: Milli Birlik Komitesi'nin (MBK) 22 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 8 ay, 20 gün süre geçmiştir.

Bu mahkuma ilişkin Başvekalet tezkeresi (3/634), Meclisin 26/02/1960 tarihli 48. İnikadında Adliye Encümenine havale edilmiştir. ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, İçtima 3, Cilt 13, 4 Nisan 1960 tarihli 52 İnikattan 25 Mayıs 1960 tarihli 69. İnikada kadar, TBMM Matbaası, Ankara, 1960, sf:464.*** *Araya 27 Mayıs darbesi girdiği için, infaz kararı de facto iktidar tarafından çıkartılmıştır.*

MBK'nin 22 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/6 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.780.***

MBK'nin 22 sayılı Kararı, 27/05/1960 darbesi sonrasında ölüm cezasının yerine getirilmesi hususunda verdiği ilk karardır. İktidara el koyduktan sonra MBK Kararları 1'den başlayarak numaralandırılmıştır.

MBK'nin 22 sayılı Kararında dikkati çeken bir diğer veri, bu tarihe dek TBMM'nin verdiği infaz kararlarında geçen "Temyiz Mahkemesi" terimi yerine "Yargıtay" sözcüğünün kullanılmasıdır.)

2. Bartın'ın Serdar Köyünden Şakir oğlu Bayram Çiçek ile Bartın'ın Arfunda Köyünden Hüsnü oğlu Mehmet Çekiç haklarındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 23 **13/12/1960**

30 Haziran 1958 gününü 1 Temmuz 1958 gününe bağlayan gece itfaiye eri Hüseyin Kahraman'ı, zorla parasını aldıktan sonra, bu suçu gizlemek, delil ve emarelerini ortadan kaldırmak maksadiyle muhtelif yerlerinden bıçaklıyarak öldürmekten maznun Bartın'ın Serdar Köyünün 60 sayılı hanesinde kayıtlı Şakir oğlu, Hatice'den doğma, 16 Mayıs 1340 doğumlu **Bayram Çiçek** ile, Bartın'ın Arfunda Köyünün 62 sayılı hanesinde kayıtlı Hüsnü oğlu, Gülsüm'den doğma, 1 Nisan 1934 doğumlu **Mehmet Çekiç** haklarında Bartın Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/1/1960 tarihli ve 958/2653 esas, 960/59 karar ve 958/4253 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

(Derleyenin notu: MBK'nin 23 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 10 ay, 29 gün süre geçmiştir.

Bu iki mahkuma ilişkin Başvekalet tezkeresi (3/582), Meclisin 04/04/1960 tarihli 52. İnikadında Adliye Encümenine havale edilmiştir. ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, İçtima 3, Cilt 13, 4 Nisan 1960 tarihli 52. İnikattan 25 Mayıs 1960 tarihli 69. İnikada kadar, TBMM Matbaası, Ankara, 1960, sf:5.*** *Araya 27 Mayıs darbesi girdiği için, infaz kararı de facto iktidar tarafından çıkartılmıştır.*

MBK'nin 23 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/7 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.781.***

Bu karar, MBK'nin, tek bir karar içinde iki mahkumun infazına ilişkin olarak verdiği ilk örnektir.)

---

3. Urfa'nın Karamusa Mahallesinden Reşit oğlu Mehmet Polat hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 24 **13/12/1960**

24/6/1958 gecesi Hacı Tevfik Saraç'ı taammüden öldürmekten maznun Urfa'nın Karamusa Mahallesinin 84 sayılı hanesinde kayıtlı Reşit oğlu, Hatice'den doğma, 1933 doğumlu **Mehmet Polat** hakkında Urfa Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 26/1/1960 tarihli ve 58/2800 esas, 59/163 karar ve 58/4172 tebliğname sayılı ilamı ile tas-

dik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

(Derleyenin notu: MBK'nin 24 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 10 ay, 17 gün süre geçmiştir.

Bu mahkuma ilişkin Başvekalet tezkeresi (3/585), Meclisin 04/04/1960 tarihli 52. İnikadında Adliye Encümenine havale edilmiştir. ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, İçtima 3, Cilt 13, 4 Nisan 1960 tarihli 52. İnikattan 25 Mayıs 1960 tarihli 69. İnikada kadar, TBMM Matbaası, Ankara, 1960, sf:5.*** *Araya 27 Mayıs darbesi girdiği için, infaz kararı de facto iktidar tarafından çıkartılmıştır.*

MBK'nin 24 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/12 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.781.)***

MBK, 14/12/1960 tarihinde, yukarıdaki 22, 23 ve 24 sayılı Kararlarda görüldüğü üzere, toplam 3 kararla toplam 4 mahkum hakkında infaz kararı vermiştir.

---

4. Sandıklı'nın Alamescit Köyünden Ahmet oğlu Mustafa Çelik hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 25 **14/12/1960**

26/1/1960 tarihli ve 58/2800 esas, 59/163 karar ve 58/4172 tebliğname* ile kızı Satıyı tabanca ile aynı sebep ve kasıt altında öldürmekten maznun Sandıklı'nın Alamescit Köyünün 27 sayılı hanesinde kayıtlı Ahmet oğlu, Emine'den doğma, 2 Temmuz 1330 doğumlu **Mustafa Çelik** hakkında Afyon Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 8/4/1960 tarihli ve 959/2211 esas, 960/949 karar ve 959/2954 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

*(Derleyenin notu: * 25 sayılı Kararın 21/12/1960 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan metninde bir dizgi hatası vardır. Çünkü, yukarıda aynen verilen metinde koyu renkle işaretlenen kısım, aslında, bir önceki 24 sayılı Kararda geçen Yargıtay'ın karar tarih ve sayısını tekrarlayarak başlamaktadır. Doğru*

metin, TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, sf:782'de yer almaktadır. Buna göre, koyu renkle işaretlenen kısım şöyledir: ***"23 Haziran 1954 tarihinde Ayşe Çelik'i tabanca ile kasden ve Emine ile kızı Satı'yı..."***

MBK'nin 25 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 8 ay, 6 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 25 sayılı Kararına göre, her ne kadar hükmün kesinleşmesi Nisan 1960 olsa da, cinayetin 1954'de işlendiği dikkate alındığında, hükmün kesinleşmesine kadar 6 yıllık bir sürenin geçmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Bu mahkuma ilişkin Başvekalet tezkeresi (3/635), Meclisin 04/04/1960 tarihli 52. İnikadında Adliye Encümenine havale edilmiştir. ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, İçtima 3, Cilt 13, 4 Nisan 1960 tarihli 52 İnikattan 25 Mayıs 1960 tarihli 69. İnikada kadar, TBMM Matbaası, Ankara, 1960, sf:464.*** *Araya 27 Mayıs darbesi girdiği için, infaz kararı de facto iktidar tarafından çıkartılmıştır.*

MBK'nin 25 sayılı Kararına ilişkin olarak; Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/9 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.782.)***

---

5. Maraş'ın Karadere Köyünden Ali oğlu Yaşar Yuvarlak hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 26 **15/12/1960**

26-27/7/1956 tarihinde Bekçi Ahmet Öksüz'ü, tabancasını başka bir suçta kullanmak maksadiyle almak için taammüden öldürmekten maznun Maraş'ın Karadere Köyünün 57 sayılı hanesinde kayıtlı Ali oğlu, Hatice'den doğma, 1934 doğumlu **Yaşar Yuvarlak** hakkında Maraş Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 3/11/1959 tarihli ve 59/805 esas, 3070 karar ve 1366 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

(Derleyenin notu: MBK'nin 26 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 13 ay, 12 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 26 sayılı Kararına göre, her ne kadar hüküm Aralık 1959'da kesinleşmişse de, cinayetin 1956'da işlendiği dikkate alındığında, hükmün kesinleşmesine kadar 4 yılı aşan bir sürenin geçmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Bu mahkuma ilişkin Başvekalet tezkeresi (3/547), Meclisin 25/01/1960 tarihli 28. İnikadında Adliye Encümenine havale edilmiştir. ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, İçtima 3, Cilt 11, 4 Ocak 1960 tarihli On dokuzun-***

cu İnikattan 18 Şubat 1960 tarihli Kırk birinci İnikada kadar, TBMM Matbaası, Ankara, 1960, sf:309.

MBK'nin 26 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/8 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.782.)***

---

6. Düzce'nin Büyük – Açma Köyünden Halit oğlu Cemil (Cevdet) Turan hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 27 **15/12/1960**

Kan gütme sebebiyle Nazmi Ayyıldız'ı taammüden öldürmekten maznun Düzce'nin Büyük – Açma Köyünün 8/3 hanesinde kayıtlı Halit oğlu, Raziye (Raziyet) den doğma, 1932 doğumlu **Cemil (Cevdet) Turan** hakkında Bolu Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 3/6/1960 tarihli ve 59/881 esas, 60/1493 karar ve 1585 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

(Derleyenin notu: MBK'nin 27 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 6 ay, 12 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 27 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/15 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.783.)***

---

7. İstanbul'un Beşiktaş Kazasının Sinanpaşayı Cedit Mahallesinden Şakir oğlu Ali Ünver hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 28 **15/12/1960**

Tahsin Yayla ve Seyit Ahmet Tahir'i paralarına tamaan ve aynı kastıcürmi ve bir sebep altında taammüden öldürmekten maznun Beşiktaş Sinanpaşayı Cedit Mahallesinin Fıstıklı Sokak 4 numaralı hanesinde kayıtlı Şakir oğlu, Fatma'dan doğma, 28 Eylül 1330 doğumlu **Ali Ünver** hakkında İstanbul Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/11/1960 tarihli ve 957/3244 esas, 2685 karar ve 4300 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

(Derleyenin notu: MBK'nin 28 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 1 ay, 1 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 28 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/55 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.783.)***

---

8. Beşiri'nin İluh Nahiyesine bağlı Telmerç Köyünden Mehmet oğlu Mehmet Şirin Tenik hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 29 **15/12/1960**

20/5/1950 tarihinde Nure ile anası Hevi'yi öldürmekten maznun Beşiri'nin İluh Nahiyesine bağlı Telmerç Köyünden Mehmet oğlu, Sivi'den doğma, 1337 doğumlu **Mehmet Şirin Tenik** hakkında Siirt Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 13/1/1960 tarihli ve 957/1191 esas, 960/53 karar ve 957/1282 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s:10686)

(Derleyenin notu: MBK'nin 29 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 11 ay, 2 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 29 sayılı Kararına göre, her ne kadar hükmün kesinleşmesi Ocak 1960 olsa da, cinayetin 1950'de işlendiği dikkate alındığında, hükmün kesinleşmesine kadar 10 yıl gibi uzun bir sürenin geçmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Bu Kararda, maktullerin ve mahkumun annesinin adlarının yaygın Türk isimlerinden farklı olduğu dikkati çekmektedir.

Bu mahkuma ilişkin Başvekalet tezkeresi (3/577), Meclisin 26/02/1960 tarihli 48. İnikadında Adliye Encümenine havale edilmiştir. Bu havale metninde mahkumun soyadı "Tenik" değil "Tekin" olarak geçmektedir. ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, İçtima 3, Cilt 12, 19 Şubat 1960 tarihli Kırk birinci İnikattan 29 Şubat 1960 tarihli Elli birinci İnikada kadar, TBMM Matbaası, Ankara, 1960, sf:610.*** *Araya 27 Mayıs darbesi girdiği için, infaz kararı de facto iktidar tarafından çıkartılmıştır.*

MBK'nin 29 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/10 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.784.)***

---

9. Sivas'ın Haydarlı Köyünden Mehmet kızı Durdu Sarıkaya ile Mustafa oğlu Hüseyin Sarıkaya haklarındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 30 **15/12/1960**

9/2/1959 tarihinde Mahmut Sarıkaya'yı taammüden öldürmekten maznun Sivas'ın Haydarlı Köyünün 26 sayılı hanesinde kayıtlı Mehmet kızı, Bahar'dan doğma, 1/1/1935 doğumlu **Durdu Sarıkaya** ile Sivas'ın Haydarlı Köyünün 26 sayılı hanesinde kayıtlı Mustafa oğlu, Fatma'dan doğma, 1934 doğumlu **Hüseyin Sarıkaya** haklarında Sivas Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 25/3/1960 tarihli ve 59/738 esas, 842 karar ve 1350 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

(Derleyenin notu: MBK'nin 30 sayılı Kararına göre, her iki mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 8 ay, 20 gün süre geçmiştir.

- Bu iki mahkuma ilişkin Başvekalet tezkeresi (3/636), Meclisin 04/04/1960 tarihli 52. İnikadında Adliye Encümenine havale edilmiştir. ***Bkz., TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, İçtima 3, Cilt 13, 4 Nisan 1960 tarihli 52 İnikattan 25 Mayıs 1960 tarihli 69. İnikada kadar, TBMM Matbaası, Ankara, 1960, sf:464.*** *Araya 27 Mayıs darbesi girdiği için, infaz kararı de facto iktidar tarafından çıkartılmıştır.*

MBK'nin 30 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/11 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.784.***

Bu Karar, MBK'nin 1960 yılı içinde tek bir kararla iki mahkum hakkında verdiği infaz kararlarının ikincisidir. İlki, yukarıda gösterilen 23 sayılı Karardı.

30 sayılı Karar ayrıca, MBK'nin verdiği infaz kararları içinde bir kadın mahkuma ilişkin tek örnektir.

Karardan gerek maktulün gerekse her iki mahkumun akraba oldukları anlaşılmaktadır.)

---

10. Çermik'in Merkez Nahiyesinin Ekrek Köyünden Hasan oğlu Bilal Kutluca hakkındaki idam hükmünün infazma dair

Karar No: 31 **15/12/1960**

30/1/1957 tarihinde Adananın Bey Mahallesinden Abid Süzülmüş ile karısı Şahide (Şahinde)yi para ve eşyalarına tamaan aynı sebep ve kasıt altında taammüden ve bunların iki küçük çocukları İsmet ile Zihni'yi de bağırmala-

rını önlemek ve rahatça neticeye varmak ve yakalanmamak maksadiyle "evvelce haklarında verilen hüküm kesinleşip, idam cezası infaz edilen Ramazan Başıbüyük ve yaşı sebebiyle 24 sene ağır hapse mahkum olan Mustafa Başıbüyük'le birlikte" öldürmekten maznun Çermik'in Merkez Nahiyesinin Ekrik Köyünün 52 sayılı hanesinde kayıtlı Hasan oğlu, Güllü'den doğma, 1/3/1937 doğumlu **Bilal Kutluca** hakkında Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 11/10/1960 tarihli ve 960/2105 esas, 2033 karar ve 3205 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

(Derleyenin notu: MBK'nin 31 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 2 ay, 4 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 31 sayılı Kararında yollaması yapılan Ramazan Başıbüyük'ün infazına ilişkin karar, 27 Mayıs 1960 darbesinden önce, TBMM'nin 20/01/1960 tarih ve 2237 sayılı Kararı idi.

Dikkati çeken bir husus, aynı suçun failleri olmalarına karşın, 2237 sayılı TBMM Kararına ilişkin Yargıtay'ın ilam tarih ve sayısı ile MBK'nin 31 sayılı Kararına ilişkin Yargıtay'ın ilam tarih ve sayısı farklıdır. Buna göre, anılan iki değişik Karardaki mahkumların dosyalarının bir sebeple Yargıtay tarafından farklı tarihlerde onandığı anlaşılmaktadır.

MBK'nin 31 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/45 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.785.)***

---

11. Çankırı'nın Dümelle Köyünden Raşit oğlu Yakup Gökmen hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 32 **15/12/1960**

1955 yılı Mayıs ayında Ilgaz'lı Cemile diye anılan kadını parasına tamaan öldürmekten maznun Çankırı'nın Dümelle köyünün 68 sayılı hanesinde kayıtlı Raşit oğlu, Fatma'dan doğma, 1338 doğumlu **Yakup Gökmen** hakkında Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 15/7/1960 tarihli ve 2220 esas, 1789 karar ve 59/3633 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 21/12/1960, s.10686)

(Derleyenin notu: MBK'nin 32 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hük-

mün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 5 ay süre geçmiştir.

Bu Karar, MBK'nin 1960 yılı içinde verdiği infaz kararlarının sonuncusudur.

MBK'nin 32 sayılı Kararına göre, her ne kadar hüküm Temmuz 1960'da kesinleşmişse de, cinayetin 1955'de işlendiği dikkate alındığında, hükmün kesinleşmesine kadar 5 yıllık bir sürenin geçmiş olduğu anlaşılmaktadır.

MBK'nin 32sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 19/12/1960 tarih ve 3/17 sayılıdır. ***Bkz., TC MBK Kanunlar Dergisi, Cilt 43, 1961, sf.785.)***

(Ek not: Karar No.26'dan No.32'ye kadar toplam 7 Kararla toplam 8 mahkumun infazına, MBK, aynı gün içinde, 15/12/1960 tarihinde karar vermiş olmaktadır.

MBK'nin 1960 yılı içinde verdiği infaz kararlarının tümü bakımından dikkati çeken bir diğer özellik ise, 21/12/1960 tarihli RG'de yayınlanan (Karar No.22-32) kararların hiçbirisinin başlığında mahkumun doğum tarihi ve anne ismi geçmemektedir. Halbuki, gerek 1960 yılı içinde ancak darbe öncesinde TBMM'nin bu konudaki kararlarının, gerekse 1961 yılında yine MBK'nin verdiği infaz kararlarının başlıklarında bu unsurlar yer almaktaydı.)

Genel tablo: 1960/b (27/05/1960-31/12/1960 MBK dönemi)

Toplam infaz kararı sayısı	11 (İlk Karar No. 22; son Karar No. 32)		
Toplam mahkum sayısı	13		
Altı aylık süre içinde aylık ortalama infaz	2.16		
Mahkumların cinsiyeti	1 kadın (Karar No.30, 1. mahkum) ve 12 erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 23 ve No. 30 (2'şer mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	22	8 ay, 20 gün	
	23	10 ay, 29 gün	
	24	10 ay, 17 gün	
	25	8 ay, 6 gün	
	26	13 ay, 12 gün	
	27	6 ay, 12 gün	
	28	1 ay, 1 gün	
	29	11 ay, 2 gün	
	30	8 ay, 20 gün	
	31	2 ay 4 gün	
	32	5 ay	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	22	15/01/1339 (1923)	37
	23	1. mahkum: 16/05/1340 (1924) 2. mahkum: 01/04/1934	1. mahkum: 36 2. mahkum: 26
	24	1933	27
	25	02/07/1330 (1914)	46
	26	1934	26
	27	1932	28
	28	28/09/1330 (1914)	46
	29	1337 (1921)	39
	30	1. mahkum: 01/01/1935 2. mahkum: 1934	1. mahkum: 25 2. mahkum: 26
	31	01/04/1937	23
	32	1338 (1922)	38
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 31 - 23 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 25 ve No. 28 - 46 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	32.5		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Burhaniye; Bartın; Urfa; Afyon; Maraş; Bolu; İstanbul; Siirt; Sivas; Ankara (2)		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 10; Nahiye/ilçe/il: 3		
Ölüm cezası MBK kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

Genel tablo: 1960/c (de jure ve de facto iktidar birlikte)

Toplam infaz kararı sayısı	17 (İlk Karar No. 2235; son Karar No. 32)	
Toplam mahkum sayısı	19	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.58	
Mahkumların cinsiyeti	1 kadın (Karar No.30, 1. mahkum) ve 18 erkek	
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 23 ve No. 30 (2'şer mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	2235	9 ay, 4 gün
	2237	9 ay, 6 gün
	2238	7 ay, 20 gün
	2239	12 ay, 1 gün
	2240	4 ay, 11 gün
	2241	10 ay, 17 gün
	22	8 ay, 20 gün
	23	10 ay, 29 gün
	24	10 ay, 17 gün
	25	8 ay, 6 gün
	26	13 ay, 12 gün
	27	6 ay, 12 gün
	28	1 ay, 1 gün
	29	11 ay, 2 gün
	30	8 ay, 20 gün
	31	2 ay 4 gün
	32	5 ay

Tablo 1960/c'nin devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Karar No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	2235	1934	26
	2237	04/08/1936	24
	2238	10/08/1927	33
	2239	01/04/1936	24
	2240	1337 (1921)	39
	2241	15/07/1931	29
	22	15/01/1339 (1923)	37
	23	1. mahkum: 16/05/1340 (1924) 2. mahkum: 01/04/1934	1. mahkum: 36 2. mahkum: 26
	24	1933	27
	25	02/07/1330 (1914)	46
	26	1934	26
	27	1932	28
	28	28/09/1330 (1914)	46
	29	1337 (1921)	39
	30	1. mahkum: 01/01/1935 2. mahkum: 1934	1. mahkum: 25 2. mahkum: 26
	31	01/04/1937	23
	32	1338 (1922)	38
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 31 - 23 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 25 ve No. 28 - 46 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	31.47		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Diyarbakır; Ankara; Bursa (2); Zile; Edirne; Burhaniye; Bartın; Urfa; Afyon; Maraş; Bolu; İstanbul; Siirt; Sivas; Ankara (2)		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 16; Nahiye/ilçe/il: 3		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	yok		

1961 YILINDA MİLLİ BİRLİK KOMİTESİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR 784

1. Bayramiç Kazasının Merkez Pınarbaşı Köyünün hane 13 numarasında kayıtlı Ahmet oğlu, Rasime'den doğma, 6/6/1934 doğumlu Kazım Emekoğlu hakkındaki idam hükmünün infazına dair 784

Karar No: 43 31/03/1961 784

2. Serik Kazasının Haskızılören Köyünde oturan ve aynı kazanın Karakoyunlu Aşireti, hane 92, cilt 3 ve sayfa 140 nüfusunda kayıtlı Hasan oğlu, Ayşe'den doğma, 1341 doğumlu Ahmet Bulut namı diğeri Kaz Ahmet hakkındaki idam hükmünün infazına dair 784

Karar No: 44 31/03/1961 784

3. Bursa'nın Yenişehir Kazasının Selimiye Köyünden ve aynı yer nüfusunda hane 5, cilt 18 ve sayfa 4'de kayıtlı, Mehmet oğlu, Fatma'dan doğma, 2/5/1932 doğumlu Osman Aslan hakkındaki idam hükmünün infazına dair 785

Karar No: 45 31/03/1961 785

4. Akşehir'in Koraşi Köyünden olup Tuzlukçu nüfusunda hane 43, cilt 2 ve sayfa 74'de kayıtlı Halil oğlu, Emine'den doğma, 1328 doğumlu Yakup Gökşen hakkındaki idam hükmünün infazına dair 786

Karar No: 46 31/03/1961 786

5. Gerede Kazasının Karacadağ Demirciler Köyünden olup aynı yer nüfusunun 7 hanesinde kayıtlı Ali Osman oğlu, Tevfika'dan doğma, 4 Haziran 1929 doğumlu Recep Güler hakkındaki idam hükmünün infazına dair 786

Karar No: 47 31/03/1961 786

6. Demirci Kazasının Gürcü Köyü 8 numaralı hanesinde kayıtlı Mehmet oğlu, Fatma'dan doğma, 15/3/1932 doğumlu Hasan Doğruyol hakkındaki idam hükmünün infazına dair 787

Karar No: 48 31/03/1961 787

7. Samsun'un Bafra Kazasının Denişek Köyü 11 hanesinde kayıtlı Zihni oğlu, Fatma'dan doğma, 11/4/1341 doğumlu Necmi Karataş hakkındaki idam hükmünün infazına dair 788

Karar No: 63 01/08/1961 788

8. Tarsus İlçesinin Manaz Köyü 111 hanesinde kayıtlı Abdulvahit oğlu, Hatice'den doğma, 28/5/1938 doğumlu Necati Şenol (Şenel) hakkındaki idam hükmünün infazına dair 789

Karar No: 64 01/08/1961 789

9. İpsala'nın Sarpdere Köyü 46 sayılı hanesinde kayıtlı Mustafa oğlu, Fatma'dan doğma, 17/11/1926 doğumlu Mehmet Ak hakkındaki idam hükmünün infazına dair 789

Karar No: 65 01/08/1961 789

10. Yüksek Adalet Divanınca verilen Ölüm Cezaları hakkında Milli Birlik Komitesi Kararı 790
Karar No: 75 15/09/1961 790
Genel tablo: 1961 (MBK) 793

1961 YILINDA MİLLİ BİRLİK KOMİTESİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KARARLAR

1. Bayramiç Kazasının Merkez Pınarbaşı Köyünün hane 13 numarasında kayıtlı Ahmet oğlu, Rasime'den doğma, 6/6/1934 doğumlu Kazım Emekoğlu hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 43 **31/03/1961**

7/6/1958 tarihinde Bayramiç Kazasının Pınarbaşı Köyünden Halil kızı 24/8/1946 doğumlu Necmiye Bodur'un zorla ırzına geçmekten ve suç delillerini ortadan kaldırmak maksadiyle mağdureyi boğarak öldürmekten maznun Bayramiç Kazasının Merkez Pınarbaşı Köyünün hane 13, cilt 17 ve sayfa 55 numarasında kayıtlı Ahmet oğlu, Rasime'den doğma, 6/6/1934 doğumlu, okur-yazar, bekar, sabıkasız, **Kazım Emekoğlu** hakkında Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/12/1960 tarih ve 960/1064 esas, 2990 karar ve 1689 tebliğname sayılı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün 491 sayılı Anayasanın 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/04/1961, s.10776)

(Derleyenin notu: MBK'nin 43 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 3 ay, 17 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 43 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 03/04/1961 tarih ve 3/12 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1138.***

Bu Kararda, önceki kararlardan farklı olarak, "Teşkilatı Esasiye Kanunu" yerine "491 sayılı Anayasa" ifadesi kullanılmıştır.)

---

2. Serik Kazasının Haskızılören Köyünde oturan ve aynı kazanın Karakoyunlu Aşireti, hane 92, cilt 3 ve sayfa 140 nüfusunda kayıtlı Hasan oğlu, Ayşe'den doğma, 1341 doğumlu Ahmet Bulut namı diğeri Kaz Ahmet hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 44 **31/03/1961**

9/12/1954 tarihinde, Antalya'nın Serik Kazası Haskızılören Köyünden Mustafa Güzel'i para ve eşyasına tamaan iple boğmak ve müteakiben cesedi parçalayarak imha etmek suretiyle taammüden ve müştereken öldürmekten maznun bulunanlardan; Serik Kazasının Haskızılören Köyünde oturan ve

aynı Kazanın Karakoyunlu Aşireti hane 92, cilt 3 ve sayfa 140 nüfusunda kayıtlı Hasan oğlu, Ayşe'den doğma, 2 Kanunievvel 1340 doğumlu **Ahmet Bulut namı diğeri Kaz Ahmet** hakkında Antalya Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/12/1960 tarih ve 60/1388 Esas, 2998 Karar ve 568 Tebliğname sayılı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün 491 sayılı Anayasanın 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/04/1961, s.10776)

(Derleyenin notu: MBK'nin 44 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 3 ay, 17 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 44 sayılı Kararına göre, her ne kadar hükmün kesinleşmesi Aralık 1960 olsa da, cinayetin 1954'de işlendiği dikkate alındığında, hükmün kesinleşmesine kadar 6 yıl gibi uzun bir sürenin geçmiş olduğu anlaşılmaktadır.

MBK'nin 44 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 03/04/1961 tarih ve 3/13 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1138-1139.)***

---

3. Bursa'nın Yenişehir Kazasının Selimiye Köyünden ve aynı yer nüfusunda hane 5, cilt 18 ve sayfa 4'de kayıtlı, Mehmet oğlu, Fatma'dan doğma, 2/5/1932 doğumlu Osman Aslan hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 45 **31/03/1961**

31/8/1958 tarihinde Bursa'nın Yiğitali Köyünden Ümmet kızı Cennet Şahin'in ırzına geçmek isteyip mumaileyhanın vaki mümanaatı üzerine gayesine erişememekten mütevellit infial ile taşıdığı bıçakla adı geçenin boğazını keserek öldürmekten sanık Yenişehir Kazasının Selimiye Köyünden ve aynı yer nüfusunda hane 5, cilt 18 ve sayfa 4'de kayıtlı, Mehmet oğlu, Fatma'dan doğma, 2/5/1932 doğumlu **Osman Aslan** hakkında Bursa Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 17/1/1961 tarih ve 60/1981 esas, 161 karar ve 2209 tebliğname sayılı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün 491 sayılı Anayasanın 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/04/1961, s.10776)

(Derleyenin notu: MBK'nin 45 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 2 ay, 14 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 45 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere,

03/04/1961 tarih ve 3/20 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1139.)***

---

4. Akşehir'in Koraşi Köyünden olup Tuzlukçu nüfusunda hane 43, cilt 2 ve sayfa 74'de kayıtlı Halil oğlu, Emine'den doğma, 1328 doğumlu Yakup Gökşen hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 46 **31/03/1961**

Gülizar Sandal, İbrahim Ece, Kebiz namı diğeri Keziban Ece, Fadime diğer adı Fatma Şen ve Meryem Göktaş'ı aynı zamanda ve mekanda kasten öldürmekten ve ayrıca Keziban Gökşen ve Ayşe Sandal'ı tam derecede; Tahir Sandal, Dede Sandal, Ömer Şen ve Hasan Göktaş'ı nakıs derecede kasten öldürmeye teşebbüsten sanık Akşehir'in Koraşi Köyünden olup Tuzlukçu nüfusunda hane 43, cilt 2 ve sayfa 74'de kayıtlı Halil oğlu, Emine'den doğma, 1328 doğumlu **Yakup Gökşen** hakkında Akşehir Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 22/10/1960 tarih ve 60/431 esas, 2325 karar ve 689 tebliğname sayılı ilam ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün 491 sayılı Anayasanın 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/04/1961, s.10776)

(Derleyenin notu: MBK'nin 46 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 5 ay, 9 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 46 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 03/04/1961 tarih ve 3/29 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1140.***

46 sayılı Karara konu olayda, mahkum, toplam 5 kişiyi öldürmüş ve 6 kişiyi de öldürmeye teşebbüs etmiştir. İnfaz kararları bütünü içerisinde, bir mahkumun, bu kadar çok sayıda kişiyi öldürme ve öldürmeye teşebbüs etme suçunu işlediği örnek pek görülmemektedir.)

---

5. Gerede Kazasının Karacadağ Demirciler Köyünden olup aynı yer nüfusunun 7 hanesinde kayıtlı Ali Osman oğlu, Tevfika'dan doğma, 4 Haziran 1929 doğumlu Recep Güler hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 47 **31/03/1961**

6/6/1958 tarihinde Gerede'nin Karacadağ Demirciler Köyünden Ali kızı, Durmuş karısı Emine Ünlü'nün zorla yayla evine girmekten ve zorla ırzına

geçmek istediği sırada mezburenin mümanaat ve mukavemeti üzerine takip ettiği gayeye vasıl olamamaktan mütevellit infial neticesi adı geçen Emine Ünlü'yü ve bu esnada feryadeden Emine'nin küçük oğlu Ali Ünlü'yü ve bunların feryat ve istimdadına yetişen aynı yerden Kazım oğlu Mahir Yaşar'ı aynı maksat ve gaye ile bıçakla kasden öldürmekten ve memnu bıçak taşımaktan sanık, Gerede Kazasının Karacadağ Demirciler Köyünden olup aynı yer nüfusunun 7 hanesinde kayıtlı Ali Osman oğlu, Tevfika'dan doğma, 4 Haziran 1929 doğumlu **Recep Güler** hakkında Bolu Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 24/1/1961 tarih ve 60/1639 esas, 284 karar ve 1900 tebliğname sayılı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün 491 sayılı Anayasanın 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/04/1961, s.10776)

(Derleyenin notu: MBK'nin 47 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 2 ay, 7 gün süre geçmiştir.

MBK'nin 47 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 03/04/1961 tarih ve 3/37 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1140-1141.)***

---

6. Demirci Kazasının Gürcü Köyü 8 numaralı hanesinde kayıtlı Mehmet oğlu, Fatma'dan doğma, 15/3/1932 doğumlu Hasan Doğruyol hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 48 **31/03/1961**

28-29/8/1960 gecesi Demirci Kazasının Gürcü Köyünde, gayrimeşru karısı Elifi, ağabeysi Hasan Dönmez'in bağ evinden almak üzere gittiğinde eline geçirdiği baltanın kesici tarafı ile uyumakta olan Hasan Dönmez, karısı Fatma Dönmez, oğulları Cemal Dönmez, Ahmet Dönmez ve kızı Şerife Dönmez'i başlarına sırasiyle vurup aynı sebep ve kasıt altında öldürmek ve delilleri yok etmek maksadiyle cesetlerini yakmaktan sanık Demirci Kazasının Gürcü Köyü 8 hanesinde kayıtlı Mehmet oğlu, Fatma'dan doğma, dul, 15/3/1932 doğumlu **Hasan Doğruyol** hakkında Salihli Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 13/2/1961 tarih ve 60/3378 esas, 519 karar ve 5289 tebliğname sayılı ilamiyle tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün 491 sayılı Anayasanın 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 07/04/1961, s.10776)

(Derleyenin notu: MBK'nin 48 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 1 ay, 18 gün süre geçmiştir.

Bu Karara konu olayda, bir mahkum, toplam 5 kişiyi öldürmüştür.

MBK'nin 48 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 03/04/1961 tarih ve 3/48 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1141.)***

(Derleyenin notu: MBK, 31/03/1961 tarihinde aynı gün içinde toplam 6 Kararla toplam 6 mahkum hakkında ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermiştir. Benzeri bir toplu infaz kararı çıkartma tasarrufunu, yine MBK, 15/12/1960 tarihinde, toplam 7 Kararla toplam 8 mahkum hakkında infaz kararı vererek gerçekleştirmiş idi.)

---

7. Samsun'un Bafra Kazasının Denişek Köyü 11 hanesinde kayıtlı Zihni oğlu, Fatma'dan doğma, 11/4/1341 doğumlu Necmi Karataş hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 63 **01/08/1961**

31/3/1953 tarihinde Kozan'ın Yeni Köyünden Mehmet oğlu İsa Gönül'ü taammüden öldürmekten sanık Samsun'un Bafra Kazasının Denişek Köyü, cilt 18, sayfa 6, hane 11'de kayıtlı Zihni oğlu, Fatma'dan doğma, bekar, 11/4/1341 doğumlu **Necmi Karataş** hakkında Hatay Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 61/527 esas, 1691 karar, 3821 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün 491 sayılı Anayasanın 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 05/08/1961, s.10873)

(Derleyenin notu: MBK'nin 63 sayılı Kararında, önceki kararlardan farklı olarak, Yargıtay'ın hükmü onama tarihi gösterilmediğinden, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında ne kadar süre geçtiği belli değildir. Bununla birlikte, Yargıtay ilamı 61/527 esas sayılı olduğuna göre, hükmün de 1961 yılı içinde onandığı anlaşılmaktadır.

Öte yanda, 63 sayılı Kararda dikkati çeken bir diğer özellik şudur. Mahkum, cinayeti 1953 yılında işlediğine ve hakkındaki hüküm 1961 yılında onanıp infaz edildiğine göre, arada geçen 8 yıllık sürenin oldukça uzun bir yargılama sürecine karşılık geldiği anlaşılmaktadır.

MBK'nin 63 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 03/08/1961 tarih ve 3/108 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1152.)***

---

8. Tarsus İlçesinin Manaz Köyü 111 hanesinde kayıtlı Abdulvahit oğlu, Hatice'den doğma, 28/5/1938 doğumlu Necati Şenol (Şenel) hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 64 **01/08/1961**

3/1/1958 tarihinde, zorla ırzına geçmeye teşebbüs ettiği, Tarsus İlçesinin Manaz Köyünden Halil kızı 22/2/1942 doğumlu Cennet Erişik'i mukavemet ve muhalefet göstermesinden mütevellit infial ile öldürmekten sanık, aynı ilçenin Manaz Köyü 111 hane, 66 cilt, 118 sayfada kayıtlı, Abdulvahit oğlu, Hatice'den doğma, bekar, 28/5/1938 doğumlu **Necati Şenol (Şenel)** hakkında Mersin Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay Ceza Umumi Heyetinin 1/6 esas, 6 karar ve 961/269 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün 491 sayılı Anayasanın 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 05/08/1961, s.10873)

(Derleyenin notu: MBK'nin 64 sayılı Kararında, önceki 63 sayılı karar gibi, Yargıtay'ın hükmü onama tarihi gösterilmediğinden, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kararı arasında ne kadar süre geçtiği belli değildir. Bununla birlikte, Yargıtay ilamı 961/269 esas sayılı olduğuna göre, hükmün de 1961 yılı içinde onandığı anlaşılmaktadır.

MBK'nin 64 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 03/08/1961 tarih ve 3/119 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1153.)***

---

9. İpsala'nın Sarpdere Köyü 46 sayılı hanesinde kayıtlı Mustafa oğlu, Fatma'dan doğma, 17/11/1926 doğumlu Mehmet Ak hakkındaki idam hükmünün infazına dair

Karar No: 65 **01/08/1961**

11-12/10/1956 gecesi Keşan İlçesinin İzzetiye Köyünden Çoban Hüseyin Karaoğullarını parasına tamaen ve taammüden öldürmekten sanık İpsala'nın Sarpdere Köyü 46 sayılı hane. Cilt 7, sayfa 18'de kayıtlı olup Keşan İlçesi İzzetiye Köyünde oturan Mustafa oğlu, Fatma'dan doğma, bekar, 17 Teşrinisani 1926 doğumlu **Mehmet Ak** hakkında Edirne Ağır Ceza Mahkemesinden sadır olan ve Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 29/3/1961 gün ve 60/1346 esas, 61/1132 karar, 2126 tebliğname sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunan idam hükmünün 491 sayılı Anayasanın 26 ncı maddesi mucibince infazına karar verilmiştir.

(RG, 05/08/1961, s.10873)

(Derleyenin notu: MBK'nin 65 sayılı Kararına göre, mahkum hakkındaki hük-

mün kesinleşmesi ile infaza karar verilmesi tarihleri arasında 4 ay, 2 gün süre geçmiştir.

63 sayılı Karara konu olayda, mahkum, cinayeti 1956 yılında işlediğine ve hakkındaki hüküm 1961 yılında onanıp infaz edildiğine göre, arada 5 yıl gibi oldukça uzun bir yargılama süreci geçmiştir.

MBK'nin 65 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere, 03/08/1961 tarih ve 3/91 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1153-1154.)***

(Öte yanda, MBK, 01/08/1961 tarihinde, yani bir gün içinde, toplam 3 kararla (Karar no:63, 64, 65), toplam 3 mahkumun ölüm cezalarının yerine getirilmesini karara bağlamıştır.)

---

10. Yüksek Adalet Divanınca verilen Ölüm Cezaları hakkında Milli Birlik Komitesi Kararı

Karar No: 75 **15/09/1961**

Milli Birlik Komitesi 15 Eylül 1961 Cuma günü saat 18'de Devlet ve Milli Birlik Komitesi Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel'in Başkanlığında toplanarak Yüksek Adalet Divanınca verilen ölüm cezalarını havi dosyayı 12/6/1960 tarih ve 1 sayılı Anayasanın 6 ncı maddesi gereğince tetkik etmiştir.

Yüksek Adalet Divanınca ve ittifakla ölüm cezasına çarptırılan sâkıt Reisicumhur **Celal Bayar**, sâkıt Başbakan **Adnan Menderes**, sâkıt Dışişleri Bakanı **Fatin Rüştü Zorlu** ve sâkıt Maliye Bakanı **Hasan Polatkan**'ın ölüm cezalarını tasdik etmiş ve *ancak bunlardan* ***Celal Bayar****'ın 65 yaşını bitirmiş olması dolayısiyle ölüm cezasını müebbet ağır hapse tahvil eylemiştir.* Keza diğer ekseriyetle ölüm cezasına çarptırılan Refik Koraltan, Agâh Erozan, İbrahim Kirazoğlu, Ahmet Hamdi Sancar, Nusret Kirişçioğlu, Bahadır Dülger, Emin Kalafat, Baha Akşit, Osman Kavrakoğlu, Zeki Erataman ve Rüştü Erdelhün'ün cezalarını da müebbet ağır hapse çevirmiştir.

(RG, 16/09/1961, s.10908)

(Derleyenin notu: MBK'nin 75 sayılı Kararına ilişkin ayrıntılı açıklama ve değerlendirme, bu ekin ilişik bulunduğu ana metin içinde yer almaktadır. Burada, birkaç hususa işaret edilecektir:

- Ölüm cezalarının yerine getirilmesine MBK tarafından karar verilen Zorlu ve Polatkan'ın cezaları 16/09/1961 tarihinde, Menderes'inki ise 17/09/1961 tarihinde infaz edildi.

- MBK'nin 75 sayılı Kararına ilişkin olarak, Başbakanlığa yazılan tezkere,

15/09/1961 tarih ve 3/157 sayılıdır. ***Bkz., TC Kurucu Meclis Kanunlar Dergisi, Cilt 44, 1 Kasım 1962, sf.1161.***

- MBK'nin 75 sayılı Kararının metni, yine MBK'nin aynı konudaki önceki kararlarından farklı özellikler taşımaktadır. Bir kez, yargılamayı yapan Yüksek Adalet Divanı (YAD) olağan bir yargılama yeri değildir; özel olarak kurulmuştur ve verdiği hükümler kesin olup temyize tabi bulunmadığından, karar metninde de ayrıca bir temyiz mercii ilamına atıf yoktur. 12/06/1960 tarih ve 1 sayılı "1924 Tarih ve 491 Sayılı Teşkilatı Esasiye Kanununun Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkında Geçici Kanun", (RG, 14/06/1960, s.10525) (md.6/I)'e göre, "Sakıt Reisicumhur ile Başvekil ve Vekilleri ve eski iktidar mebuslarını ve bunların suçlarına iştirak edenleri yargılamak üzere bir 'Yüksek Adalet Divanı' kurulur."

- 75 sayılı Kararın ne başlığında ne de metninde, önceki kararlardan farklı olarak, mahkumların kimliklerine ilişkin bilgi, örneğin doğum yeri, tarihi, baba-ana adı, vb., yer almaktadır.

- 75 sayılı Kararın metninde, önceki kararlardan farklı olarak, mahkumların hangi suçtan dolayı ölüm cezasına çarptırıldıkları hususunda bir bilgi de bulunmamaktadır.

- 75 sayılı Kararda, önceki kararlardan farklı olarak, mahkumların cezalarının infaz edilip edilmemesine, 1924 tarih ve 491 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi uyarınca değil, 12/06/1960 tarih ve 1 sayılı "1924 Tarih ve 491 Sayılı Teşkilatı Esasiye Kanununun Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkında Geçici Kanun (md. 6) uyarınca karar vermiştir. (md.6/VI) hükmü şöyledir: "Yüksek Adalet Divanının kararları kesindir; ancak idam kararlarının infazı, kararın Milli Birlik Komitesince tasdikına bağlıdır." Bu hükümle MBK, ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verme hususunda kendisini münhasıran yetkili organ kılmıştır.

- 75 sayılı Karara göre, YAD, toplam 15 sanık hakkında ölüm cezası vermiştir. Bunlardan 4'ü oybirliği ile, 11'i ise oyçokluğu ile verilmiştir. MBK, haklarında oybirliği ile ölüm cezası verilenlerden 3'ünün infazına, 1'inin ise 65 yaşını geçtiği gerekçesi ile cezasının ömür boyu hapse çevrilmesine karar vermiştir. 65 yaş gerekçesinin gösterilmesi, o tarihte yürürlükte bulunan mevzuata uygun değildir. Çünkü, yine MBK tarafından çıkartılan, 06/07/1960 tarih ve 15 sayılı Yasa ile, TCK (md.56)'da yapılan değişiklik sonucu, 65 yaşını aşmamış olma koşulunu ölüm cezası infazı engeli olarak düzenleyen hüküm yürürlükten kaldırılmıştı.

- 75 sayılı Kararda, haklarındaki ölüm cezası ömür boyu hapse çevrilen diğer 11 mahkum bağlamında ise, MBK, cezaları çevirme tasarrufuna ilişkin gerekçe göstermemiştir. Karar metninden, YAD'nın bu kişileri oybirliği ile değil de oyçokluğu ile ölüm cezasına çarptırmış olmasını MBK'nin dikkate aldığı izlenimi çıkmaktadır.

- 75 sayılı Karar, tek bir Karar içinde, toplam 15 mahkumdan 3'ünün infazına, 12'sinin de cezasının ömür boyu hapse çevrilmesine ilişkin olmakla, toplu infaz kararları arasında yer alan örneklerden biridir.

- 75 sayılı Karar, MBK'nin, ölüm cezalarının yerine getirilmesi konusunda verdiği son karardır. Nitekim, MBK bu eksende, 1960 yılında 11 ve 1961 yılında 10 karar olmak üzere toplam 21 Karar üretmiştir. Bunu izleyen dönemde, MBK'nin hukuksal varlığı sona erdiği için, aynı konudaki kararları, 12/09/1980'de gerçekleşen darbeye kadar olan süreçte, eskiden olduğu gibi yine TBMM üretmiştir.

- 75 sayılı Karar, Cumhuriyet tarihi boyunca, ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin olarak gerçekleştirilen tasarrufun "karar" formu altında üretildiği son örnektir. Bunu izleyen 1961 ve 1982 Anayasalarının yürürlüğü evresinde, bu tasarruflar "kanun" çıkartılmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Nitekim, 75 sayılı Karardan sonraki infaza ilişkin ilk tasarruf, 29/11/1962 tarih ve 126 sayılı "Kandemir İspahipala hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun"dur.

- Yüksek Adalet Divanı, Yassıada'da yaptığı ve toplam 203 günde toplam 1033 saat süren 287 duruşma sonucunda, toplam 512 sanıktan 15'ine ölüm cezası, 31'ine ömür boyu hapis ve 418'ine 6 ay ile 20 yıl arasında hapis cezaları verdi. 123 sanık beraat etti. Hüküm, 15/09/1961 günü açıklandı.

- YAD tarafından verilen hüküm aynı gün Milli Birlik Komitesince görüşülerek şu şekilde karara bağlandı. Menderes, Zorlu ve Polatkan'ın ölüm cezalarının, 9'a karşı 13 oyla yerine getirilmesine ve eski Cumhurbaşkanı Bayar ile diğer ölüm cezası mahkumlarının cezalarının ömür boyu hapse çevrilmesine karar verildi. İdam aleyhine oy kullananlar: Cemal Gürsel, Fahri Özdilek, Sıtkı Ulay, Sami Küçük, Osman Köksal, Suphi Karaman, Suphi Gürsoytrak, Selahattin Özgür ve Kamil Karavelioğlu. İdam lehinde oy kullananlar: Mucip Ataklı, Muzaffer Yurdakuler, Fikret Kuytak, Ekrem Acuner, Sezai Okan, Vehbi Ersü, Kadri Kaplan, Haydar Tunçkanat, Ahmet Yıldız, Refet Aksoylu, Mehmet Özgüneş, M. Şükran Özkaya ve Emrullah Çelebi. Bkz., Şevket Süreyya Aydemir, Menderis'in Dramı, Remzi Kitabevi, 6. Basım, Eylül 1998, sf:500-501.

- 12/10/1962 tarihinde kabul edilen Af Kanunu ile, bu hükümlülerden 283'ü serbest bırakıldı. Ölüm cezası ömür boyu hapse çevrilen Celal Bayar ise, Adli Tıp kurumunun verdiği hastalığına ilişkin rapor üzerine, 07/11/1964 tarihinde serbest bırakıldı.)

Genel tablo: 1961

Toplam infaz kararı sayısı	10 (ilk Karar No. 43; son Karar No. 75)		
Toplam mahkum sayısı	12		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.0		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kararla birden çok infaz	Karar No. 75 (3 mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Karar No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	43	3 ay, 17 gün	
	44	3 ay, 17 gün	
	45	2 ay, 14 gün	
	46	5 ay, 9 gün	
	47	2 ay, 7 gün	
	48	1 ay, 18 gün	
	63	(hükmün onanması ile infaz aynı yıl içinde)	
	64	(hükmün onanması ile infaz aynı yıl içinde)	
	65	4 ay, 2 gün	
	75	2. mahkum: 1 gün 1. mahkum: 2 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Karar No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	43	06/06/1934	27
	44	02/12/1340 (1924)	37
	45	02/05/1932	29
	46	1328 (1912)	49
	47	04/06/1929	32
	48	15/03/1932	29
	63	11/04/1341 (1925)	36
	64	28/05/1938	23
	65	17/10/1926	35
	75	1. mahkum: 1315 (1899) 2. mahkum: 3. mahkum:	1. mahkum: 62 2. mahkum: - 3. mahkum: -
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Karar No. 64 - 23 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Karar No. 75 – 62 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	35.9 (toplam 10 mahkum üzerinden hesaplanmıştır)		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Çanakkale; Antalya; Bursa; Akşehir; Bolu; Salihli; Hatay; Mersin; Edirne; *Yüksek Adalet Divanı (YAD)*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 9 ; Nahiye/ilçe/il: 3		
Ölüm cezası MBK kararıyla başka cezaya çevrilen	Karar No. 75; YAD tarafından ölüm cezasına mahkum edilen toplam 15 mahkumdan 12'sinin cezaları MBK tarafından müebbet ağır hapis cezasına çevrilmiştir.		

1962 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 795

1. Kandemir İspahipala hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 795

Kanun No: 126 Kabul tarihi: 29/11/1962 795

Genel tablo: 1962 799

1962 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR

1. Kandemir İspahipala hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 126 **Kabul tarihi: 29/11/1962**

Madde 1- Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 11/12/1961 tarihli ve Esas 1961/1977, Karar 1961/3397 ve 527 tebliğname sayılı ilamiyle kesinleşen, İstanbul Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesinin 12/11/1960 tarih ve Esas 958/242, Karar 960/217 sayılı hükmü ile T. Ceza Kanununun 450/5, 6, 7, 9 uncu maddelerine göre idam cezasına mahkum edilmiş bulunan İstanbul Üsküdar Kazası Tavaşı Hasanağa Mahallesi Karacaahmet Caddesi cilt 1, sayfa 119, hane 139 numarada nüfusa kayıtlı Sadettin Nacioğlu ve Ayşe'den 18/2/1931 yılında doğma, bekar, **Kandemir İspahipala** hakkındaki işbu hükmün yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

5/12/1962

(RG, 07/12/1962, s.11276)

(Derleyenin notu: 126 sayılı Kanun, Cumhuriyet tarihi boyunca ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verme hususunda TBMM'ne tanınan yetkinin "kanun" çıkartılarak kullanıldığı ilk örnektir. Bu uygulama, 1961 Anayasasının yürürlüğe girmesinden sonra başlatılmıştır. 1961 Anayasası (md.64) bu yetkiyi düzenlemektedir.

- 126 sayılı Kanun metninin, TBMM'nin bu konuda daha önce ürettiği Kararlar metninden bir farkı, Anayasanın ilgili maddesine yollama yapılmamasıdır. Başka söyleyişle, kanun metninde "...işbu hükmün, Anayasanın 64 üncü maddesi uyarınca yerine getirilmesine karar verilmiştir" şeklinde bir ifadeye yer verilmediği görülmektedir. 126 sayılı Kanunu izleyen ilgili tüm kanunlarda da anılan atıf yer almamıştır.

- 126 sayılı Kanun metninin, önceki Kararlardan bir diğer farkı, gerek alt ceza mahkemesinin hüküm gerekse temyiz mahkemesinin karar tarih ve sayısının tam bir dökümünün verilmiş olmasıdır. TBMM'nin önceki ilgili Kararlarında, alt ceza mahkemesinin hüküm tarih ve sayısı hemen hiç belirtilmiyordu; temyiz mahkemesinin karar tarih ve sayısı ise, istikrarlı olmaksızın, belli bir tarihten sonra zikredilmeye başlanmıştır. 126 sayılı Kanunla başlayan ve izleyen ilgili tüm kanunlarda da devam eden alt ve üst yargı yerleri kararlarının tarih ve sayılarının tam dökümünün verilmesi uygulaması, mahkumun ne kadar süreyle ölüm bekleyişi olgusunu yaşadığını hesaplamak bakımından önem taşımaktadır.

- 126 sayılı Kanun, 1962 yılı içinde, ölüm cezasının yerine getirilmesi hususunda TBMM'nin çıkardığı tek yasadır. Önceki dönemle kıyaslandığında, 1962 yılı, tek infaz yasası ile istisnai yıllardan biri olarak gözükmektedir. Bu konuda istatistiksel verilerin toplu ve karşılaştırmalı dökümü, bu çalışmanın ana metni içinde ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

- 126 sayılı Kanundan başlayarak izleyen ilgili tüm kanunlarda, mahkumun/ların, hangi yasanın hangi maddesi uyarınca ölüm cezasına çarptırıldığı hususunda bir açıklama da yer almaktadır. Bu uygulama da, yenidir. Çünkü, önceki dönemde TBMM'nin ilgili Kararlarının pek azında böyle bir atıf vardır. Bu veri, ölüm cezası hükmü tesis edilirken dayanılan mevzuata göre yapılacak bir tasnifte kolaylık sağlamaktadır ve böylece hangi yasadaki hangi hükümlerin hangi yoğunlukla uygulandığı açığa çıkabilecektir.

- Buna karşılık, 126 sayılı Kanun öncesi dönemde üretilen ilgili infaz Kararlarında, mevzuata gönderme yapılmaksızın mahkumun suç teşkil eden eylemi gösteriliyordu. Bu veri bir yandan, suç teşkil eden eylemlere göre bir tasnif yapmak bakımından kolaylık sağlamaktadır. Öte yandan ise, mahkumun sonuçta ağırlıklı olarak adam öldürmeden ötürü mahkum olmasının açığa çıkartılmasından çok, örneğin hırsızlık, kan gütme, ırza tecavüz, gibi o suçu işlemesine yol açan motiflerin de sınıflandırılıp değerlendirilebilmesi olanağını vermektedir. Onun için biz bu çalışmada, Cumhuriyet tarihi boyunca üretilen infaz Kararları ya da Kanunlarının tam bir dökümünü çıkartma çabasının yanı sıra, mümkün olduğunca Adliye Encümeni/Adalet Komisyonu mazbatalarını da dikkate alarak, daha sağlıklı ve bütünlüğü olan bir döküm çıkartmaya çalıştık.

- 126 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz yasası çıkartılması arasında 11 ay, 18 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/66) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 12/01/1962 tarihli 32. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 1, 26.10.1961 tarihli Birinci Birleşimden 15.1.1962 tarihli Otuz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:659.***

- Millet Meclisinin 10/10/1962 tarihli 127. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/66) (S. sayısı 279) (Dağıtma tarihi 8.10.1962) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 5, 27.04.1962 tarihli Seksen birinci Birleşimden 18.06.1962 tarihli Yüz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:366.***

- 126 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 29/09/1962 tarih ve Esas No. 3/66, Karar No. 26 sayılı Raporuna*** *göre, mahkum,*

"18/08/1958 günü sandalına bindirdiği ve ika ve irtikabını kasteylediği ırza geçme suçunu işlemek için, önce Zeliha ve Nusret Gülcan'ı denize atıp boğmak suretiyle öldürdüğü ve bilahare Elife Hamide Gülcan'ın ırzı-

na geçip, Birsen Kaldemir'in de kızlığını parmağı ile bozduktan sonra işlediği suçları gizlemek ve suçlara ait delil ve emareleri ortadan kaldırmak ve kendisini cezadan kurtarmak maksadıyla bu iki şahsı da denize atmak suretiyle neticeten 4 kişiyi öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- *Hüküm, TCK (md.450/5, 6, 7 ve 9) uyarınca verilmiştir.*

- *Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.*

- *Komisyonun 29/09/1962 tarihli raporu* ***Meclisin 26/10/1962 tarihli 136. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.05'de Başkan vekili İbrahim Kirazlıoğlu'nun Başkanlığında açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının üç sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında biri infaza ilişkin birçok madde ele alınmıştır. Bunların dördüncüsü bu mazbatadır.*

Başkan, *"Bu kanunun öncelik ve ivedilikle görüşülmesi için bir teklif vardır. Okutuyorum."*

"Yüksek Başkanlığa

Gündemin birinci görüşülmesi yapılacak işler kısmında 18 sıra numarada kayıtlı Kandemir İspahipala hakkındaki ölüm cezasının infazına dair kanun teklifinin diğer işlere takdimen öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Adalet Encümeni, Bu işin Sözcüsü, İçel milletvekili

Mazhar Arıkan"

Başkan, *önergeyi oya koymuş ve kabul edilmiştir. Ardından, Kanunun tümü üzerinde söz isteyen olup olmadığını sormuş; hiç kimse söz almamıştır. Maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Bunun ardından Başkan, "İvedilikle görüşülmesi hakkında bir teklif de var. Tasvibinize arz ediyorum" demiş ve bu da kabul edilmiştir.*

Başkan, *her maddeyi okutmuş, hiçbir madde hakkında söz isteyen çıkmamış, her madde oya sunularak kabul edilmiştir. Bundan sonra, kanunun tümü hakkında söz isteyen olup olmadığı sorulmuş; hiç kimse söz istememiştir. Son olarak kanunun tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam birkaç dakika sürmüştür. Bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem I, Cilt 8, Toplantı 1, 12.10.1962 tarihli yüz yirmi dokuzuncu Birleşimden 26.10.1962 tarihli yüz otuz altıncı Birleşime kadar, 1962, sf:284-285 ve tutanağın sonuna ekli 279 Sıra sayılı Basmayazı.)***

(Ek not: Millet Meclisinin 17/12/1962 tarihli 18. Birleşiminde Isparta mil-

letvekili Ali İhsan Balım, İçişleri ve Adalet Bakanlarınca yanıtlanmak üzere, "son üç yıl içinde zabıtaya intikal etmiş kaç ırza tecavüz vakası olduğuna dair sözlü soru önergesi vermiş ve İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata bu soruyu sözlü olarak aynı Birleşimde yanıtlamıştır.

Bakanın verdiği bilgiye göre, 15/10/1959-15/101962 tarihleri arasında zabıtaya intikal etmiş toplam 3662 ırza tecavüz vakası vardır. Bunların yıllara göre dağılışı: 1959'da 190; 1960'da 944; 1961'de ve 1962'de (9 aylık) 1423'tür. Bu vakalardan 326'sı Ankara, 395'i İzmir'dedir. İstanbul'da daha yüksektir.

Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:186-189.)

Genel tablo: 1962

Toplam infaz kanunu sayısı	1 (Kanun No. 126)		
Toplam mahkum sayısı	1		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.08		
Mahkumun cinsiyeti	erkek		
Bir kanunla birden çok infaz	yok		
Mahkumun ölüm bekleyişi süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	126	11 ay, 18 gün	
İnfazına karar verilenin yaşı	**Kanun No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	126	18/02/1931	31
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Kanun No. 126 - 31 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Kanun No. 126 - 31 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumun yaş ortalaması	31		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemenin yeri	İstanbul		
Mahkumun kökeni/yaşadığı yer	Köy: -; Nahiye/ilçe/il: 1		
Ölüm cezası TBMM istenciyle başka cezaya çevrilen	yok		

1963 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 802

1. Mustafa Karasu hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 802

Kanun No: 160 Kabul tarihi: 24/01/1963 802

2. Şükrü Uzunca hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 802

Kanun No: 161 Kabul tarihi: 24/01/1963 803

3. Abdülcebbar Yıldırım (Abdullah Yıldırım), Mehmet Çimen, Mehmet Çetin (Mehmet Sıddık Çetin) haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 804

Kanun No: 311 Kabul tarihi: 27/08/1963 804

4. Hamza Gülmez hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 807

Kanun No: 312 Kabul tarihi: 27/08/1963 807

5. Osman Taşdemir hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 809

Kanun No: 313 Kabul tarihi: 27/08/1963 809

6. Bahittin Yazıcı (Bahattin Yazıcı) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 811

Kanun No: 314 Kabul tarihi: 27/08/1963 811

7. Bekir Yılmaz hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 813

Kanun No: 315 Kabul tarihi: 27/08/1963 813

8. Mehmet Ali Yılmaz hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 815

Kanun No: 316 Kabul tarihi: 27/08/1963 815

9. Ali Kocatürk hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 816

Kanun No: 317 Kabul tarihi: 27/08/1963 816

10. Kemal Taşkesen hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 818

Kanun No: 318 Kabul tarihi: 27/08/1963 818

11. Ummehan Bebek (Ümmühan Bebek) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 820

Kanun No: 319 Kabul tarihi: 27/08/1963 820

12. Mustafa Cemal Kanca hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 822

Kanun No: 320 Kabul tarihi: 27/08/1963 822

13. Hüseyin Akca (Akça) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 823
Kanun No: 321 Kabul tarihi: 27/08/1963 823
14. Halil Ölmez hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 827
Kanun No: 322 Kabul tarihi: 27/08/1963 827
15. Adem Akçay hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 829
Kanun No: 323 Kabul tarihi: 27/08/1963 829
16. Cemal Zambaklı ve Ahmet Durer (Dar) haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 831
Kanun No: 324 Kabul tarihi: 27/08/1963 831
17. Reşit Siyah hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 833
Kanun No: 339 Kabul tarihi: 02/10/1963 833
18. Mustafa Dilek hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 835
Kanun No: 340 Kabul tarihi: 02/10/1963 835
19. Hasan Kâhyaoğlu hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 837
Kanun No: 351 Kabul tarihi: 24/10/1963 837
20. Ömer Aslan (Arslan) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 839
Kanun No: 352 Kabul tarihi: 25/10/1963 839
Genel tablo: 1963 842

1963 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR

1. Mustafa Karasu hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 160 **Kabul tarihi: 24/01/1963**

Madde 1- Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 2/10/1961 tarih ve esas 556, karar 2645 sayılı ilamıyla kesinleşen İzmir Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 28/11/1960 tarihli ve esas 1960/140, karar 1960/191 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/7 maddesi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan İzmir İlinin Torbalı İlçesine bağlı Karakızlar Köyü Hane 23, Cilt 16, Sayfa 171'de mukayyet İsmail ve Gülsüm'den 1936 yılında doğma **Mustafa Karasu** hakkındaki işbu hükmün yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

29/01/1963

(RG, 01/02/1963, s.11323)

(Derleyenin notu: 160 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 27 ay, 28 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/16) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 20/11/1961 tarihli 12. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 1, 26.10.1961 tarihli Birinci Birleşimden 15.1.1962 tarihli Otuz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:112.***

- Millet Meclisinin 07/11/1962 tarihli 2. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/16) (S. sayısı 370) (Dağıtma tarihi 3.11.1962) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 9, 01.11.1962 tarihli Birinci Birleşimden 07.12.1962 tarihli On dördüncü Birleşime kadar, 1962, sf:19.***

- Millet Meclisinin 20/12/1962 tarihli 19. Birleşiminde, 160 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu raporu ve kanun teklifinin birinci görüşülmesi tamamlanmış ve oylanarak kabul edilmiştir.

- Komisyonun 160 sayılı Kanuna ilişkin raporunun ***ikinci görüşmesi Meclisin 07/01/1963 tarihli 26. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının dört sunuşunun yanı sıra, görüşü-*

len işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin 13 madde ele alınmıştır. Bunların dokuzuncusu bu mazbatadır.

Başkan, *her maddeyi okutmuş, hiçbir madde hakkında söz isteyen çıkmamış, her madde oya sunularak kabul edilmiştir. Başkan, kanunun tümü hakkında söz isteyen olup olmadığı sormaksızın doğrudan kanunun tümünü oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Toplam birkaç dakika sürmüştür.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf: 592.)***

---

2. Şükrü Uzunca hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 161 **Kabul tarihi: 24/01/1963**

Madde 1- Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 2 Mayıs 1961 tarihli ve esas 1980, karar 1502 sayılı ilamiyle kesinleşen Çorum Ağır Ceza Mahkemesinin 29 Nisan 1960 tarihli ve esas 958/40, karar 960/116 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/5 inci maddesi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan Çorum İlinin Ortaköy İlçesine bağlı Aşdağul Köyünün 70 hane, cilt 2-5, sahife 125/72'de mukayyet Mehmet ve Fatma'dan 1927 yılında doğma **Şükrü Uzunca** hakkındaki işbu hükmün yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

29/01/1963

(RG, 01/02/1963, s.11323)

(Derleyenin notu: 161 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 20 ay, 22 gün süre geçmiştir.

TBMM, 24/01/1963 tarihinde, yani bir gün içinde iki yasa çıkartarak iki mahkumun ölüm cezalarının infaz edilmesine karar vermiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/21) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 20/11/1961 tarihli 12. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 1, 26.10.1961 tarihli Birinci Birleşimden 15.1.1962 tarihli Otuz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:112.***

- Millet Meclisinin 07/11/1962 tarihli 2. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/21) (S. sayısı 369) (Dağıtma tarihi 3.11.1962)

(GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 9, 01.11.1962 tarihli Birinci Birleşimden 07.12.1962 tarihli On dördüncü Birleşime kadar, 1962, sf:19.***

- Millet Meclisinin 20/12/1962 tarihli 19. Birleşiminde, 161 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu raporu ve kanun teklifinin birinci görüşülmesi tamamlanmış ve oylanarak kabul edilmiştir.

- 161 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 1962 tarihli Raporuna*** *göre, mahkum, "adam öldürme" suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır.*

- Hüküm, TCK (md.450/5) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır.

- Komisyonun 161 sayılı Kanuna ilişkin raporunun ***ikinci görüşmesi Meclisin 07/01/1963 tarihli 26. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının dört sunuşunun yanı sıra, görüşülen işler başlığı altında ikisi infaza ilişkin 13 madde ele alınmıştır. Bunların sekizincisi bu mazbatadır.*

Başkan, *her maddeyi okutmuş, hiçbir madde hakkında söz isteyen çıkmamış, her madde oya sunularak kabul edilmiştir. Başkan, kanunun tümü hakkında söz isteyen olup olmadığı sormaksızın doğrudan kanunun tümünü oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Toplam birkaç dakika sürmüştür.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:591-592.)***

---

3. Abdülcebbar Yıldırım (Abdullah Yıldırım), Mehmet Çimen, Mehmet Çetin (Mehmet Sıddık Çetin) haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 311 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 12/2/1962 tarih ve esas 1961/2021, karar 1962/409 sayılı ilamıyla kesinleşen Erzurum Ağır Ceza Mahkemesinin 4/5/1961 tarih ve esas 959/285, karar 961/104 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 64 üncü maddesi delaletiyle aynı kanunun 450 nci maddesinin 3, 5, 7 ve 9 uncu bentleri gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan sicil nüfusta, Niğde-Aksaray İlçesi, Büyük Bölcek Mahallesi hane 226, cilt 3 ilave ve sayfa 90'da kayıtlı Mehmet oğlu ve Elmas'tan doğma 12/8/1932 doğumlu, doğum yeri Eleşkirt **Abdülcebbar namı diğeri (Abdullah Yıldırım)** ve yine sicil nüfusta Niğde Aksaray İlçesi Darıhüyük Köyünde hane 827, cilt 67, yabancı sayfa 95'de kayıtlı Sıtkı oğlu ve Zaza'dan doğma 1/6/1936 doğum yeri Darıhüyük **Mehmet Çimen** ve yine sicil nüfusta Erzurum Horasan Kazası Aras Nahiyesi Aliceyrek Köyü hane 47, cilt 8

ve sayfa 79'da kayıtlı Kurban oğlu Hatice'den doğma 1340 doğumlu (Yeniden 1936) doğum yeri Pasinler **Mehmet Çetin namı diğeri (Mehmet Sıddık Çetin)** haklarındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 311 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 18 ay, 15 gün süre geçmiştir.

311 sayılı Kanun, ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin çıkarılan kanunlar arasında, tek bir kanunla birden çok (üç) mahkumun infazına ilişkin ilk örnektir. Daha önceki dönemde, TBMM'nin bu konuda çıkardığı Kararlarda da, tek bir Karar içinde birden çok mahkumun infazına karar verilmesi yönündeki uygulamaya sıkça rastlanıldığı gibi, 311 sayılı Kanundan sonraki ilgili kanunlarda da bu yönde uygulama mevcuttur.

- Anılan üç mahkuma ilişkin (3/231) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 30/03/1962 tarihli 67. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 4, 2.3.1962 tarihli Altmış birinci Birleşimden 25.4.1962 tarihli Seksen inci Birleşime kadar, 1962, sf:192.***

- Millet Meclisinin 02/01/1963 tarihli 24. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu üç mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/231) (S. sayısı 27) (Dağıtma tarihi 29.12.1962) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:512-513.***

- Millet Meclisinin 22/03/1963 tarihli 61. Birleşiminde, gündemin 32. sırasında bulunan bu mahkumlara ilişkin dosyanın birinci görüşmesinin yapılmasına sıra gelmiş, Adalet Komisyonu ve Bakanın hazır bulunmadığını tespit eden oturum Başkanı görüşmenin "Gelecek birleşime bırakıldığını" açıklamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf:459.***

- 311 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 25/12/1962 tarih ve Esas No. 3/231, Karar No.20 sayılı raporuna göre,***

"maznunların... 04/10/1959 tarihinde sürü çobanları Osman Erdoğan ve Mehmet Kaya'yı, Baba Erdoğan'a ait koyunları gasp etmek ve işbu su-

çun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak maksadıyla, canavarca bir his sevki ile iple boğarak müştereken öldürdükleri anlaşılmıştır".

- Hüküm, TCK (md.450/3, 5, 7 ve 9) ve (md.64) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 21/12/1962 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Komisyon raporundaki bilgiye göre, 1. mahkum Abdullah Yıldırım, "2 çocuklu, cahil, sabıkasız ve hayvan taciri"dir; 2. mahkum Mehmet Çimen "evli, 1 çocuklu, okur-yazar, sabıkasız, Makinist"tir; 3. mahkum Mehmet Çetin "evli, 4 çocuklu, cahil, rençper sabıkasız"dır.

- Adalet Komisyonunun 25/12/1962 tarihli raporu ve kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 06/06/1963 tarihli 91. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli başkanlığında açılan oturum saat 17.50'de kapanmıştır. Gündemde, 7'si ölüm cezası dosyaları olmak üzere toplam 25 madde vardır ve 19. sırada bu üç mahkuma ilişkin tezkere ve rapor yer almaktadır. Başkan, kanun teklifinin tümü üzerinde söz almak isteyen olup olmadığını sormuş, Refet Aksoy (Ordu) söz almıştır.*

- ***Refet Aksoy*** *– "Muhterem arkadaşlar ölüm cezalarına müteallik komisyon raporları kutularınıza konmuştu. Fakat aradan hayli zaman geçtiğinden dolayı biz bunları tetkik edip mahiyetine muttali olamadık. Reylerinizle bir insanın hayatının ifnasına karar vereceksiniz. Hiç değilse Riyaset bunu teamül kabul etsin ve her biri hakkında ayrı ayrı teklif vaki olmadan komisyon mazbatalarını okutsun, muttali olalım, sonra maddeler üzerinde reylerimizi kullanırız. Bunu rica ediyorum."*

- ***Başkan*** *– "Raporun okunmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmiştir."*

- Raporun okunmasının ardından Başkan, teklifin tümü hakkında söz isteyen olup olmadığını tekrar sormuş; çıkmaması üzerine maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Sırasıyla üç madde okutulmuş, hiçbir milletvekili söz istememiş ve oylanıp kabul edilmiştir. Başkan, rapor da okutulduğu için üç dört dakikada süren bu işlemi "Kabul edilmiş ve birinci görüşmesi bitmiştir" diyerek tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 17, 15.05.1963 tarihli Seksen birinci Birleşimden 07.06.1963 tarihli Doksan ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:600-601 ve Tutanağın sonuna ekli 27 sıra sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 25/12/1962 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu üç mahkuma ilişkin dosya 18. sıradadır. Oturum Başkanı, bunun ikinci görüşme olduğunu hatırlattıktan sonra maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Mil-***

let Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:132-133.)

---

4. Hamza Gülmez hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 312 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 27/1/1962 tarihli ve Esas 61/3210, Karar 62/235 sayılı ilamıyla kesinleşen Manisa Ağır Ceza Mahkemesinin 14/8/1961 tarihli ve Esas 1961/10, Karar 1061/118 sayılı hükmüyle, 6123 sayılı Kanunla muaddel Türk Ceza Kanununun 450/8, 9 uncu bentlerine tevfikan ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan Turgutlu İlçesinin Çepnidere Köyü hane 41'de nüfusa kayıtlı Mustafa oğlu ve Zehra'dan doğma 9/6/1933 doğumlu **Hamza Gülmez** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 312 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında tam 19 ay süre geçmiştir.

- 312 sayılı Kanunda yollaması yapılan 6123 sayılı kanun, 09/07/1953 tarih ve 6123 sayılı "Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun"dur, (RG, 15/07/1953, s.8458). 6123 sayılı Kanunla, TCK (md.450)'ye bütünüyle yeni bent no. 10 eklenmiştir. Ancak bu Kanun, TCK (md.450/9)'da herhangi bir değişiklik getirmemiştir. Buna karşılık 6123 sayılı Kanun, TCK (md.450/8)'e "...veya takip edilen gayeye vasıl olamamaktan mütevellit infial ile işlenmiş olursa" şeklinde bir unsur eklemiştir. 312 sayılı İnfaz Kanununa konu mahkeme hükmü TCK (md.450/8 ve 9) uyarınca verildiği için, 312 sayılı Kanun metni içinde 6123 sayılı Kanuna özel atıf yapılmasının bir mantığı bulunmaktadır. 6123 sayılı Kanun hakkında bilgi için, çalışmanın ana metninde "TCK"ya ilişkin bahislere bkz.

- Bu mahkuma ilişkin (3/223) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 26/03/1962 tarihli 65. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 4, 2.3.1962 tarihli Altmış birinci Birleşimden 25.4.1962 tarihli Seksen inci Birleşime kadar, 1962, sf:119.***

- Millet Meclisinin 09/01/1963 tarihli 27. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıt-

lar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/223) (S. sayısı 33) (Dağıtma tarihi 08.01.1963) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:614.***

- Millet Meclisinin 22/03/1963 tarihli 61. Birleşiminde, gündemin 35. sırasında bulunan bu mahkuma ilişkin dosyanın birinci görüşmesinin yapılmasına sıra gelmiş, Adalet Komisyonu ve Bakanın hazır bulunmadığını tespit eden oturum Başkanı görüşmenin "Gelecek birleşime bırakıldığını" açıklamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf:459.***

- 312 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 29/12/1962 tarih ve Esas No. 3/223, Karar No.26 sayılı raporuna göre,***

> "Hamza Gülmez'in, 05/11/1960 tarihinde, on yaşlarında bulunan Muammer Çakır'ın zorla ırzına geçememiş olmaktan duyduğu infial ve aynı zamanda işlediği zorla ırza geçmeye teşebbüs suçunun maddi delilini ortadan kaldırmak maksadıyla Muammer Çakır'ı öldürdüğü anlaşılmıştır".

- Hüküm, TCK (md.450/8 ve 9) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 26/12/1962 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Komisyon raporundaki bilgiye göre, mahkum "bekar"dır.

- Adalet Komisyonunun 29/12/1962 tarihli raporu ve kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 06/06/1963 tarihli 91. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli başkanlığında açılan oturum saat 17.50'de kapanmıştır. Gündemde, 7'si ölüm cezası dosyaları olmak üzere toplam 25 madde vardır ve 21. sırada bu mahkuma ilişkin tezkere ve rapor yer almaktadır.*

- Başkan, önce raporu okutmuştur. Ardından tümü hakkında söz isteyen olup olmadığını sormuş; çıkmaması üzerine maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Sırasıyla üç madde okutulmuş, hiçbir milletvekili söz istememiş ve oylanıp kabul edilmiştir. Başkan, rapor da okutulduğu için üç dört dakikada süren bu işlemi "Tasarının birinci müzakeresi bitmiştir" diyerek tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 17, 15.05.1963 tarihli Seksen birinci Birleşimden 07.06.1963 tarihli Doksan ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:602-603 ve Tutanağın sonuna ekli 33 sıra sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 29/12/1962 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Baş-*

kanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 1'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu üç mahkuma ilişkin dosya 20. sıradadır. Oturum Başkanı, bunun ikinci görüşme olduğunu hatırlattıktan sonra maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:133-134.)***

---

5. Osman Taşdemir hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 313 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 27/10/1962 tarihli ve esas 962/1284, karar 2596 sayılı ilamı ile kesinleşen Gaziantep vilayeti Ağır Ceza Mahkemesinin 13/3/1962 tarih ve esas 962/65, karar 962/45 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/7 nci maddesine göre ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Gaziantep Vilayetinin Merkez Kaza Yavuzlar Mahallesi hane 107, cilt 120 ve sayfa 28'de nüfusa kayıtlı Ahmet oğlu ve Ayşe'den doğma 1/1/1939 doğumlu **Osman Taşdemir** hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 313 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında tam 10 ay süre geçmiştir.

- Millet Meclisinin 03/12/1962 tarihli 12. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi" Adalet Komisyonuna havale edilmiştir (3/437). ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 9, 01.11.1962 tarihli Birinci Birleşimden 07.12.1962 tarihli On dördüncü Birleşime kadar, 1962, sf:564.***

- Millet Meclisinin 02/01/1963 tarihli 24. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/437) (S. sayısı 26) (Dağıtma tarihi 31.12.1962) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birle-***

şimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:512.

- Millet Meclisinin 22/03/1963 tarihli 61. Birleşimi gündeminin 31. sırasında bulunan bu mahkuma ilişkin dosyanın birinci görüşmesinin yapılmasına sıra gelmiş, Adalet Komisyonu ve Bakanın hazır bulunmadığını tespit eden oturum Başkanı görüşmenin "Gelecek birleşime bırakıldığını" açıklamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf:459.***

- 313 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 25/12/1962 tarih ve Esas No. 3/437, Karar No.18 sayılı raporuna göre,***

> "maznun Osman Taşdemir'in ika ve irtikabını kast eylediği, 6 yaşında bulunan 10/01/1956 doğumlu Dursun Sayınlı adındaki kız çocuğunun ırzına geçmek ve bu suçun icrasını kolaylaştırmak için öldürdüğü anlaşılmıştır".

- Hüküm, TCK (md.450/7) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 19/12/1962 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Komisyon raporundaki bilgiye göre, mahkum, "bekar, okur-yazar ve sabıkasız"dır.

- Komisyon raporunda, mahkumun suç oluşturan eylemi 11/03/1962 tarihinde işlediği ve ayrıca Gaziantep Ağır ceza Mahkemesinin ise 13/03/1962 tarihinde sanığı ölüm cezasına mahkum ettiği belirtilmektedir. Buradan çıkan sonuç, mahkum hakkında tek duruşma yapılarak hükmün verildiğidir. Bu durumda, mahkumun, bir avukattan yararlanıp yararlanamadığı; akıl sağlığının yerinde olup olmadığı tespitinin yapılıp yapılmadığı ve benzeri hususlar açıklanmaya muhtaçtır.

- Adalet Komisyonunun 25/12/1962 tarihli raporu ve kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 06/06/1963 tarihli 91. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli başkanlığında açılan oturum saat 17.50'de kapanmıştır. Gündemde, 7'si ölüm cezası dosyaları olmak üzere toplam 25 madde vardır ve 18. sırada bu mahkuma ilişkin tezkere ve rapor yer almaktadır. Başkan, kanun teklifinin tümü üzerinde söz almak isteyen olup olmadığını sormuş, Refet Aksoy (Ordu) "Raporun okunmasını istiyorum" demiştir. Başkan, önce, raporu okutmuştur. Ardından tümü hakkında söz isteyen olup olmadığını tekrar sormuş; çıkmaması üzerine maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Sırasıyla üç madde okutulmuş, hiçbir milletvekili söz istememiş ve oylanıp kabul edilmiştir. Başkan, rapor da okutulduğu için üç dört dakikada süren bu işlemi "Kabul edilmiş ve birinci görüşmesi bitmiştir" diyerek tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 17, 15.05.1963 tarihli Seksen birinci Birleşimden 07.06.1963 tarihli Doksan ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:599-600 ve Tutanağın sonuna ekli 26 sıra sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 25/12/1962 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkûma ilişkin dosya 17. Sıradadır. Oturum Başkanı, bunun ikinci görüşme olduğunu hatırlattıktan sonra maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:132.)***

---

6. Bahittin Yazıcı (Bahattin Yazıcı) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 314 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 10/4/1961 tarih ve esas 60/172, karar 1238 sayılı ilamıyla kesinleşen Bolu Ağır Ceza Mahkemesinin 19 Kasım 1954 tarih ve esas 957/178, karar 959/154 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450/4 ve aynı kanunun 67 nci maddesi delaletiyle keza aynı kanunun 450/1. maddelerine tevfikan ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan sicil nüfusta Rize'nin Çiftekavak Köyü hane 165/7, cilt 38, sayfa 129'da kayıtlı Adem oğlu İnayet'ten doğma 3/6/1931 doğumlu, aslen Düzce Paşaormanı Köyünden **Bahittin Yazıcı (Bahattin Yazıcı)** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 314 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 28 ay, 17 gün süre geçmiştir.

- Öte yanda, bu Kanuna konu olayda, alt derece mahkemesinin hüküm tarihi 19/11/1954 olduğu ve onama kararının 1961 yılında verildiği dikkate alındığında, mahkumun, kesinleşen hüküm sonrasında infaz için beklediği süre hariç, 7 yıl gibi çok uzun süren bir yargılamaya tabi tutulduğu da anlaşılmaktadır.

- Bu mahkuma ilişkin (3/19) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 20/11/1961 tarihli 12. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 1,***

26.10.1961 tarihli Birinci Birleşimden 15.1.1962 tarihli Otuz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:112.

- Millet Meclisinin 02/01/1963 tarihli 24. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/19) (S. sayısı 28) (Dağıtma tarihi 31.12.1962) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:513.***

- Millet Meclisinin 22/03/1963 tarihli 61. Birleşiminde, gündemin 33. sırasında bulunan bu mahkuma ilişkin dosyanın birinci görüşmesinin yapılmasına sıra gelmiş, Adalet Komisyonu ve Bakanın hazır bulunmadığını tespit eden oturum Başkanı görüşmenin "Gelecek birleşime bırakıldığını" açıklamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf:459.***

- 314 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 25/12/1962 tarih ve Esas No. 3/19, Karar No.19 sayılı raporuna göre,***

"maznunun 24/01/1954 tarihinde Düzce'nin Paşaormanı İbrahimbey Köyünden Ali Şahin'i 500 lira karşılığında taammüden, muhtelif yerlerinden kama ile yaralayarak öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/1, 4) ve (md.67) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 19/12/1962 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Komisyon raporundaki bilgiye göre, mahkum "evli, 2 çocuklu, rençper, okuryazar, sabıkasız"dır.

- Adalet Komisyonunun 25/12/1962 tarihli raporu ve kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 06/06/1963 tarihli 91. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli başkanlığında açılan oturum saat 17.50'de kapanmıştır. Gündemde, 7'si ölüm cezası dosyaları olmak üzere toplam 25 madde vardır ve 20. sırada bu üç mahkuma ilişkin tezkere ve rapor yer almaktadır.*

- Başkan, önce raporu okutmuştur. Ardından tümü hakkında söz isteyen olup olmadığını sormuş; çıkmaması üzerine maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Sırasıyla üç madde okutulmuş, hiçbir milletvekili söz istememiş ve oylanıp kabul edilmiştir. Başkan, rapor da okutulduğu için üç dört dakikada süren bu işlemi "Kabul edilmiş ve birinci görüşmesi bitmiştir" diyerek tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 17, 15.05.1963 tarihli Seksen birinci Birleşimden 07.06.1963 tarihli Doksan ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:601-602 ve Tutanağın sonuna ekli 28 sıra sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 29/12/1962 tarihli Raporuna ilişk ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birin-*

ci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu üç mahkuma ilişkin dosya 19. sıradadır. Oturum Başkanı, bunun ikinci görüşme olduğunu hatırlattıktan sonra maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:133.)***

---

7. Bekir Yılmaz hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 315 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 9/11/1961 tarih ve Esas 960/3382, Karar 961/3091 sayılı ilamı ile kesinleşen, Sivas Ağır Ceza Mahkemesinin 17/6/1960 tarihli ve Esas 959/305, Karar 960/129 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/5 inci maddesine göre ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Sivas – Yıldızeli İlçesinin Direkli Nahiyesi Kalın Köyü Ev No. 34, Kütük 9'da kayıtlı 1/12/1940'tan tashihan, 8/6/1935 (Tescil tarihi 6/12/1946) doğumlu Seyfi oğlu ve Saniye'den doğma **Bekir Yılmaz** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 315 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 21 ay, 18 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/36) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 15/12/1961 tarihli 22. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 1, 26.10.1961 tarihli Birinci Birleşimden 15.1.1962 tarihli Otuz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:294.***

- Millet Meclisinin 09/01/1963 tarihli 27. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/36) (S. sayısı 35) (Dağıtma tarihi 08.01.1963)

(GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:614.***

- Millet Meclisinin 22/03/1963 tarihli 61. Birleşiminde, gündemin 36. sırasında bulunan bu mahkuma ilişkin dosyanın birinci görüşmesinin yapılmasına sıra gelmiş, Adalet Komisyonu ve Bakanın hazır bulunmadığını tespit eden oturum Başkanı görüşmenin "Gelecek birleşime bırakıldığını" açıklamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf:459.***

- 315 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 29/12/1962 tarih ve Esas No. 3/36, Karar No.25 sayılı raporuna göre,***

> "Bekir Yılmaz'ın, 15/08/1954 tarihinde Hüseyin Kaşıkara'yı ve aynı gün Hasan Torun ile oğlu Gazi Torun'u aynı sebep tahtında ve birbirini takiben mavzer tüfeği ile kasten öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hükmün dayanağı, Komisyon raporunda TCK (md.450/8,9), RG'deki kararda(md. 450/5) olarak gösteriliyor.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 26/12/1962 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Komisyon raporundaki bilgiye göre, mahkum "evli, çocuksuz, cahil, rençper ve sabıkalı"dır.

- Adalet Komisyonunun 29/12/1962 tarihli raporu ve kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 06/06/1963 tarihli 91. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli başkanlığında açılan oturum saat 17.50'de kapanmıştır. Gündemde, 7'si ölüm cezası dosyaları olmak üzere toplam 25 madde vardır ve 22. sırada bu mahkuma ilişkin tezkere ve rapor yer almaktadır.*

- Başkan, önce raporu okutmuştur. Ardından tümü hakkında söz isteyen olup olmadığını sormuş; çıkmaması üzerine maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Sırasıyla üç madde okutulmuş, hiçbir milletvekili söz istememiş ve oylanıp kabul edilmiştir. Başkan, rapor da okutulduğu için üç dört dakikada süren bu işlemi "Birinci görüşmesi bitmiştir" diyerek tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 17, 15.05.1963 tarihli Seksen birinci Birleşimden 07.06.1963 tarihli Doksan ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:603-604 ve Tutanağın sonuna ekli 35 sıra sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 29/12/1962 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu üç*

mahkuma ilişkin dosya 21. sıradadır. Oturum Başkanı, bunun ikinci görüşme olduğunu hatırlattıktan sonra maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:134.)***

---

8. Mehmet Ali Yılmaz hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 316 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 30/6/1962 tarihli ve Esas 61/3244, Karar 62/1840 sayılı ilamıyla kesinleşen, Akşehir Ağır Ceza Mahkemesinin 15/9/1961 tarihli ve Esas 961/13, Karar 961/155 sayılı hükmiyle Türk Ceza Kanununun 450/5, 10 uncu maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Yalvaç İlçesinin Terziler Köyü hane 43, cilt 16 ve sayfa 150'de kayıtlı Ali oğlu ve Satı'dan doğma 10 Nisan 1926 doğumlu **Mehmet Ali Yılmaz** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 316 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 13 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/354) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 03/09/1962 tarihli 111. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 6, 20.6.1962 tarihli Yüz dördüncü Birleşimden 19.9.1962 tarihli Yüz on sekizinci Birleşime kadar, 1962, sf:298.***

- Meclisin 04/02/1963 tarihli 39. Birleşimi Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/354) (S. sayısı 56) (Dağıtma tarihi 02.02.1963) (GÜNDEME)" şeklinde kayıtlara geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 11, 10.01.1963 tarihli Yirmi sekizinci Birleşimden 07.02.1963 tarihli Kırk ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:418.***

- 316 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 26/01/1963 tarih ve Esas No. 3/354, Karar No.32 sayılı raporuna göre,***

"maznun Mehmet Ali Yılmaz'ın, 10/07/1954 tarihinde İsmail Yılmaz, Ali Osman Yılmaz ve Ali Osman Karataş'ı taammüden ve kan gütme gayesiyle ve mavzer tüfeği ile öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/5 ve 10) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 23/01/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Adalet Komisyonun 26/01/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 29. sıradadır.*

- Başkan, kendi inisiyatifiyle önce raporu okutmuştur. Ardından sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Başkan, "Kanunun birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:156-157 ve Tutanağın sonuna ekli 56 Sıra sayılı basma yazı.***

- Mahkum Mehmet Ali Yılmaz'ın ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/06/1963 tarihli 99. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Nurettin Ok'un başkanlığında açılmış ve 17.05'de kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 5'i ölüm cezalarına ilişkin 21 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 18. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:327.)***

---

9. Ali Kocatürk hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 317 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 20/11/1961 tarihli ve Esas 3305, Karar 3188 sayılı ilamıyla kesinleşen, Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesinin 11/5/1960 tarih ve esas 958/127, karar 960/75 sayılı hükmiyle Türk Ceza Kanununun 450/7 nci maddesi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Oğuzeli İlçesinin Çağdın Köyü hane 8, cilt 13 ve sayfa 7'de kayıtlı Mehmet oğlu ve Zeynep'ten doğma 1/1/1928 doğumlu **Ali Kocatürk** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 317 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 21 ay, 7 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/35) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 15/12/1961 tarihli 22. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 1, 26.10.1961 tarihli Birinci Birleşimden 15.1.1962 tarihli Otuz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:294.***

- Millet Meclisinin 20/03/1963 tarihli 60. Birleşim Gündeminin 56. sırasındaki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/35) (S. sayısı 100) (Dağıtma tarihi 12/02/1963" olarak kayda geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf: Gündem 10.***

- 317 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 06/02/1963 tarih ve Esas No. 3/35, Karar No.43 sayılı raporuna göre,***

"maznun Ali Kocatürk'ün, 06/12/1956 tarihinde Osman Orhan adındaki şahsı para ve katır hayvanlarına tamaan öldürdüğü anlaşılmıştır".

- Hüküm, TCK (md.450/7) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 06/02/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum "evli, 1 çocuklu, rençper ve sabıkasız"dır.

- Adalet Komisyonun 06/02/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 39. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104.***

Birleşime kadar, 1963, sf: 165 ve Tutanağın sonuna ekli 100 Sıra sayılı basma yazı.

- Mahkum Ali Kocatürk'ün ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 12. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 574.)***

---

10. Kemal Taşkesen hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 318 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 24/9/1962 tarihli ve Esas 62/2558, Karar 3185 sayılı ilamıyla kesinleşen; Hatay Ağır Ceza Mahkemesinin 11/12/1961 tarihli ve esas 1956/23, karar 1962/288 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/7 nci maddesine göre ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Diyarbakır - Ergani İlçesinin Keydanlı (Keydanevleri) Köyü hane 3, cilt 6 ve sayfa 116'da kayıtlı Ali oğlu ve Hazni'den doğma 18/5/1932 doğumlu **Kemal Taşkesen** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 318 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 11 ay, 3 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/483) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 23/01/1963 tarihli 34. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 11, 10.01.1963 tarihli Yirmi sekizinci Birleşimden 07.02.1963 tarihli Kırk ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:227.***

- Millet Meclisinin 20/03/1963 tarihli 60. Birleşim Gündeminin 52. sırasında

ki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/483) (S. sayısı 96) (Dağıtma tarihi 12/02/1963" olarak kayda geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf: Gündem 9.***

- 318 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 31/01/1963 tarih ve Esas No. 3/483, Karar No.41 sayılı raporuna göre,***

"maznun Kemal Taşkesen'in, 24/12/1955 tarihinde, askerlikten firar suçunu kolayca temin etmek için, dağda rastladığı çoban Seydi Kınalı'yı, üzerindeki sivil elbiseyi almak maksadıyla, başına sopa ile vurup mukavemetini kırdıktan sonra iple boğarak öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/7) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 30/01/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Adalet Komisyonun 31/01/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 35. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:160-161 ve Tutanağın sonuna ekli 96 Sıra sayılı basma yazı.***

- Mahkum Kemal Taşkesen'in ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 8. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:572.)***

11. Ummehan Bebek (Ümmühan Bebek) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 319 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 15/3/1962 tarih ve Esas 61/1974, Karar 62/772 sayılı ilamı ile kesinleşen, Trabzon Ağır Ceza Mahkemesinin 30/12/1960 tarihli ve esas 1960/165, karar 1960/309 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/1 inci maddesine göre ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Trabzon Vakfikebir İlçesinin Beşikdüzü Nahiyesi Kutluca Köyü hane 13, cilt 22 ve sayfa 104'de ve baba evi Kutluca Köyü 54 hanesinde nüfusa kayıtlı, Ahmet Rıza karısı, Hüseyin kızı ve Ayşe'den doğma, 8/7/1928 doğumlu **Ummehan Bebek (Ümmühan Bebek)** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 319 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında yaklaşık 17 ay, 12 gün süre geçmiştir.

- 319 sayılı Kanun, bir kadın mahkumun ölüm cezasının infazına ilişkin kanunlar arasında seyrek örneklerden biridir. 1963 yılı içinde ise tek örnektir. Bu konuda ayrıntılı istatistiksel döküm, çalışmanın ana metni içinde yer almaktadır. İlgili bahse bkz.

- Millet Meclisinin 02/01/1963 tarihli 24. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/261) (S. sayısı 24) (Dağıtma tarihi 31.12.1962) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:512.***

- Millet Meclisinin 22/03/1963 tarihli 61. Birleşiminde, gündemin 30. sırasında bulunan bu mahkuma ilişkin dosyanın birinci görüşmesinin yapılmasına sıra gelmiş, Adalet Komisyonu ve Bakanın hazır bulunmadığını tespit eden oturum Başkanı görüşmenin "Gelecek birleşime bırakıldığını" açıklamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf:459.*** *Ancak kanun teklifinin ilk görüşmesi gelecek birleşimde olmamış, araya üç aya yakın bir süre girmiştir.*

- 319 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 25/12/1962 tarih ve Esas No. 3/261, Karar No.22 sayılı raporuna göre,***

"evli ve üç çocuk annesi bulunan maznun Ümmühan Bebek'in başka erkeklerle gayri meşru münasebette bulunmasından mütevellit, öz annesi maktule Ayşe'nin, kızının bu hareketine mani olmak istemesi üzerine, bundan muğber olarak Ümmehan Bebek'in öz annesi Ayşe Arı'yı Lütfican Arı ile birlikte müştereken ve kasten iple boğmak suretiyle öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/1) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki karan 19/12/1962 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Komisyon raporundaki bilgiye göre, mahkum, "üç çocuklu, ev kadını, cahil, sabıkasız ve Ahmet Rıza karısı"dır. Diğer bilgiye göre, mahkumun suç ortağı "öldürülen Ayşe Arı'nın gelini bulunan Lütfican Arı"dır. Ancak, suç ortağı hakkında verilen cezaya ilişkin bilgi raporda yer almamaktadır.

- Adalet Komisyonunun 25/12/1962 tarihli raporu ve kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 06/06/1963 tarihli 91. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli başkanlığında açılan oturum saat 17.50'de kapanmıştır. Gündemde, 7'si ölüm cezası dosyaları olmak üzere toplam 25 madde vardır ve 17. sırada bu mahkuma ilişkin tezkere ve rapor yer almaktadır. Başkan, kanun teklifinin tümü üzerinde söz almak isteyen olmadığını tespit ettikten sonra, sırasıyla üç maddeyi okutmuş, hiçbir milletvekili söz istememiş ve oylanıp kabul edilmiştir. Başkan, birkaç dakikada süren bu işlemi "Kabul edilmiş ve birinci görüşmesi bitmiştir" diyerek tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 17, 15.05.1963 tarihli Seksen birinci Birleşimden 07.06.1963 tarihli Doksan ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:598-599 ve Tutanağın sonuna ekli 24 sıra sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 25/12/1962 tarihli Raporuna ilişik kanun teklifinin ***ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 16. Sıradadır. Oturum Başkanı, bunun ikinci görüşme olduğunu hatırlattıktan sonra maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:131-132.)***

12. Mustafa Cemal Kanca hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 320 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 2/10/1961 tarihli ve Esas 61/2014, Karar 2647 sayılı ilamıyla kesinleşen, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 6/5/1961 tarihli ve Esas 1960/149 ve Karar 1961/119 sayılı hükmiyle Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 1 inci ve 8 inci bentlerine tevfikan ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, İzmir – Seferihisar Merkez Nahiyesi Ulamış Köyü hane 10, cilt 8 ve sayfa 6'da nüfusa kayıtlı, Hüseyin oğlu ve Ayşe'den doğma, 3/9/1934 doğumlu **Mustafa Cemal Kanca** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 320 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 22 ay, 25 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/17) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 20/11/1961 tarihli 12. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 1, 26.10.1961 tarihli Birinci Birleşimden 15.1.1962 tarihli Otuz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:112.***

- Millet Meclisinin 09/01/1963 tarihli 27. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/17) (S. sayısı 36) (Dağıtma tarihi 08.01.1963) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:614.***

- Millet Meclisinin 22/03/1963 tarihli 61. Birleşiminde, gündemin 37. Sırasında bulunan bu mahkuma ilişkin dosyanın birinci görüşmesinin yapılmasına sıra gelmiş, Adalet Komisyonu ve Bakanın hazır bulunmadığını tespit eden oturum Başkanı görüşmenin "Gelecek birleşime bırakıldığını" açıklamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf:459.***

- 320 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 29/12/1962 tarih ve Esas No. 3/17, Karar No.27 sayılı raporuna göre,***

"Mustafa Cemal Kanca'nın 17/12/1957 tarihinde öz annesi Ayşe Kanca'yı para ve bileziklerine tamaen keserle ensesinden vurarak ve bilahare boğmak suretiyle ve müstakillen cesedi çuvala koyup taşıyarak götürdüğü su menfezine saklamak suretiyle öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/1 ve 8) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 21/12/1962 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Adalet Komisyonunun 29/12/1962 tarihli raporu ve kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 06/06/1963 tarihli 91. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli başkanlığında açılan oturum saat 17.50'de kapanmıştır. Gündemde, 7'si ölüm cezası dosyaları olmak üzere toplam 25 madde vardır ve 23. sırada bu mahkuma ilişkin tezkere ve rapor yer almaktadır.*

- Başkan, önce raporu okutmuştur. Ardından tümü hakkında söz isteyen olup olmadığını sormuş; çıkmaması üzerine maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Sırasıyla üç madde okutulmuş, hiçbir milletvekili söz istememiş ve oylanıp kabul edilmiştir. Başkan, rapor da okutulduğu için üç dört dakikada süren bu işlemi "Birinci müzakeresi bitmiştir" diyerek tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 17, 15.05.1963 tarihli Seksen birinci Birleşimden 07.06.1963 tarihli Doksan ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:604-605 ve Tutanağın sonuna ekli 36 sıra sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 29/12/1962 tarihli Raporuna ilişik kanun teklifinin ***ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 22. sıradadır. Oturum Başkanı, bunun ikinci görüşme olduğunu hatırlattıktan sonra maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:134.)***

---

13. Hüseyin Akca (Akça) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 321 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 12/7/1961 tarihli ve Esas 960/3304, Karar 961/2172 sayılı ilamı ile kesinleşen, Kastamonu Ağır Ceza Mahkemesinin 20/5/1960 tarihli ve Esas 960/30, Karar 960/94 sayılı

hükmiyle Türk Ceza Kanununun 450/7 nci maddesine göre ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Kastamonu-Taşköprü, Karmaçık Köyü hane 4, cilt 32, sayfa 267'de kayıtlı, Biddi (Bıddı) oğlu ve Şerife'den doğma, 5 Eylül 1926 doğumlu **Hüseyin Akca (Akça)** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 321 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 25 ay, 15 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/20) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 20/11/1961 tarihli 12. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 1, 26.10.1961 tarihli Birinci Birleşimden 15.1.1962 tarihli Otuz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:112.***

- Meclisin 04/02/1963 tarihli 39. Birleşimi Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/20) (S. sayısı 55) (Dağıtma tarihi 02.02.1963) (GÜNDEME)" şeklinde kayıtlara geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 11, 10.01.1963 tarihli Yirmi sekizinci Birleşimden 07.02.1963 tarihli Kırk ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:418.***

- 321 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 26/01/1963 tarih ve Esas No. 3/20, Karar No.34 sayılı raporuna göre,***

"Hüseyin Akça'nın, 14/03/1958 tarihinde Hüseyin Yılmaz'ı parasına tamaan öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/7) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 23/01/1963 tarihinde üye Nihat Diler'in "muhalefetine" karşı diğer 7 üyenin oyu ve oyçokluğu ile vermiştir. Rapora ekli muhalefet şerhi şöyledir:

"Muhalefet şerhi

1. Her ne kadar mahkemenin takdirine karışmak mümkün değilse de,

a) Maktulün maznunu tahrik edici sözleri vardır.

b) Maktul maznuna bıçak çekmiştir. Kaatil maktülün bıçağını almak suretiyle maktulü bıçaklamıştır. Bilahare öldürmüştür.

c) Kaatilin maktulü parasını almak ve malına tamaan öldürdüğü de yine sarih şekilde anlaşılmamaktadır. Mahkeme kaatilin aleyhindeki delilleri samimi, lehindeki ikrarı ise gayri samimi görmüştür.

Maznunun gıyabında keşif yapmış, bu suretle delilleri kıymetlendirmiştir.

Ortada hem tahrik edici söz sarf etmesi, hem de bıçak çekmek suretiyle tahrik etmiştir.

Bu itibarla TCK 51 inci maddesinin tatbik edilmesi lazım gelirken, bundan zühul olunmuştur. Bu itibarla idamın infazına muhalifim.

Erzurum milletvekili

Nihat Diler"

*- Adalet Komisyonun 26/01/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun teklifinin **birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin** Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 28. sıradadır.*

- Başkan, kendi inisiyatifiyle önce raporu okutmuştur. Ardından, "Muhalefet şerhi vardır, onu da okutuyorum" diyerek bu şerhi de okutmuştur. Rapor ve kanun teklifinin tümü hakkında söz isteyen olup olmadığını sormaksızın, teklifin birinci maddesini okutmuştur. Madde hakkında söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş ve bir üye söz istemiştir.

*- **Mahmut Alicanoğlu (Sinop),** rapora ekli bir muhalefet şerhi bulunduğunu belirterek "içimizde en ufak bir ukde kalmaması bakımından, Adalet Komisyonu tarafından bu muhalefet hakkında ve dosya münderecatına ait telhisan bir malumat verilmesini" istemiştir.*

*- **Komisyon sözcüsü Saffet Emin Ağaoğlu (Artvin),** olayı özetlemiştir. Verilen bilgiye göre, mahkum 1926 doğumlu, maktul ise 1319 doğumlu 60 yaşlarında biridir. Maktul, "tenha bir mahalde şüphe ile geriye döner, maznuna 'Niçin beni takip ediyorsun? Beni soyacak mısın? Kürt' diye hitap eder. Muhalefet şerhinde üzerinde durulan birinci nokta budur. Bu hitabı, takdiri bir tahfif sebebi olarak kabul edilmeli idi, der. Muhalif arkadaşımız ikinci sebep olarak, maktulün çekmiş olduğu küçük bir çakı bıçağını elinden alarak, aynı bıçakla maktulü yaralamış olması üzerinde durur." Sözcü, birinci nokta bakımından, maktulün anılan hitabının sebebinin maznunun maktulü takip etmesi olduğunu; dolayısıyla "eğer maznun haksız bir harekette bulunmamış olsaydı, maktul bu şekilde hitap etmeyecekti" açıklamasıyla "bu nokta kanuni tahfif sebebi olmaz" diyerek yanıtlamıştır. İkinci nokta bakımından ise Sözcü, maznunun, maktulün bıçağı ile onu yaraladığını, fakat ölümün asıl yerden alınan bir taşla maktulün kafasının parçalanması suretiyle vuku bulduğunu; bunun da keşif ve Adli tıp raporu ile sabit olduğunu belirtmiştir. Sözcü, ikrarlar konusunda ise, maznunun, ilk tahkikat ve hazırlık tahkikatında verdiği ifadelerle eylemi ikrar ettiğini, "bilahare, mahkeme huzurunda usul olduğu veçhile bu ifadesinden rücu ettiğini" söylemiştir.*

- ***Halis Bayramoğlu (Gümüşhane),*** *"Başına taşla vurup sürüklendiği zaman maktul ölmemiş mi? Ölmemişse ifadesi alınmamış mı?"*

- ***Sözcü,*** *maktulün, kafasına taşla vurulmasına karşın hemen ölmediğini, ölümünden evvel ifadesinin de alınmış olduğunu açıklamıştır.*

- ***İhsan Ataöv (Antalya),*** *hükmü veren mahkeme ile Temyiz Mahkemesinin ilamında oybirliği mi, oyçokluğu mu olduğunu sormuştur.*

- ***Sözcü,*** *her iki mahkemenin de oybirliği ile karar verdiğini belirtmiştir. Bu arada Sözcü, verilen ilk hükmün Temyizde bozulduğunu, mahkemenin esbabı mucibeyi göstererek yeniden hüküm verdiğini, Temyiz Mahkemesinin de bunu onadığını eklemiştir.*

- ***Sabri Keskin (Kastamonu),*** *maktulün söylediği "Kürt" tabirinin, herkesçe maznunun lakabı olarak kullanılan bir tabir olduğunu; dolayısıyla bunu hakaret ve tahrik edici söz olarak kabul etmenin mümkün olmadığını açıklamıştır. İkinci olarak da, maznunun, "aynı zamanda muhtelif suçlardan sabıkalı bir kimse" olduğunu belirtmiş ve kanun teklifinin onaylanmasını istemiştir.*

- ***Alicanoğlu,*** *açıklamalardan tatmin olduğunu, olayda TCK (md.52)'nin de (md.59)'un da uygulanmasına mahal bulunmadığını belirtmiş ve şunu eklemiştir: "maznunun verilen izahata göre suçu, ölümü müeddi bir ceza olduğu kanatine vardım. Bu itibarla evvelce de bu mevzuda çalışmış, senelerce karar vermiş, hatta infazlarda bulunmuş bir arkadaşınız olarak, ben de huzur içinde bulunuyorum ve reyimi rahatlıkla kullanabilirim. Arkadaşlarımın da takdirine tevdi ediyorum."*

- *Bu konuşmaların ardından Başkan birinci maddeyi oya sunmuş ve kabul edilmiştir. İkinci ve üçüncü maddeler de okutulmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Başkan, "Tasarının birinci görüşmesi bitmiştir." diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:152-156 ve Tutanağın sonuna ekli 55 Sıra sayılı basma yazı.***

- *Mahkum Hüseyin Akça'nın ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin* ***ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/06/1963 tarihli 99. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Nurettin Ok'un başkanlığında açılmış ve 17.05'de kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 5'i ölüm cezalarına ilişkin 21 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 17. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin birinci maddesini okutmuş ve oya sunmuştur. Bu arada Turhan Bilgin (Erzurum) söz alarak, "hiç olmazsa raporu okuyalım" demiştir. Başkan, Kanunun birinci görüşülmesi yapıldığı zaman raporun okunduğunu ve bugün ikinci görüşmesi yapıldığını hatırlattıktan sonra "Bir değişiklik önergesi olmadığına göre maddeyi aynen oylarınıza arz etmem icap ediyor" demiş ve maddeyi oya sunmuştur. Kabul edilmiştir. Ardından diğer maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan ol-*

mamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:326.)***

---

14. Halil Ölmez hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 322 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 5/4/1962 tarih ve Esas 1961/3242, Karar 1962/999 sayılı ilamıyla kesinleşen, Ankara 2 nci Ağır Ceza Mahkemesinin 24/7/1961 tarihli ve Esas 959/258, Karar 1961/186 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı kanunla muaddel 450 nci maddesinin 5 numaralı bendi mucibince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Burdur-Bucak (Buçak) İlçesi Kestel Köyü hane 99, cilt 10, sayfa 87'de kayıtlı, İsmail oğlu ve Elif'den doğma, 7/3/1929 doğumlu **Halil Ölmez** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 322 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 16 ay, 22 gün süre geçmiştir.

- 322 sayılı Kanunda, TCK'da değişiklik yapan 6123 sayılı Kanuna atıf vardır. Benzeri bir durum, yukarıda metni verilen 312 sayılı İnfaz Kanununda da görülmüştü. Ancak orada, mahkeme hükmü, TCK (md.450/8)'e dayanılarak verilmişti; ki bu bende, 6123 sayılı Kanun ile bir ekleme yapılmıştı. Bu bakımdan oradaki atfın bir anlamı vardı. Buna karşılık, 322 sayılı Kanuna konu olayda mahkeme hükmü, TCK (md.450/5) üzerinden tesis edilmiştir. Oysa 6123 sayılı Kanun, TCK (md.450/5)'de hiçbir değişiklik öngörmemiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/271) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 30/04/1962 tarihli 82. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 5, 27.4.1962 tarihli Seksen birinci Birleşimden 18.6.1962 tarihli Yüz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:42.***

- Millet Meclisinin 20/03/1963 tarihli 60. Birleşim Gündeminin 49. sırasındaki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/271) (S. sayısı 93) (Dağıtma tarihi 12/02/1963" olarak kay-

da geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf: Gündem 9.***

- 322 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 03/01/1963 tarih ve Esas No. 3/271, Karar No.38 sayılı raporuna göre,***

"maznun Halil Ölmez'in, 19/10/1957 tarihinde, Fatma Şahin, Elif Ölmez, Hatice Dayanç ve Ahmet Yılmaz'ı aynı sebep ve kasıt altında ve Fatma Güney'i de ayrıca kasten öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/5) uyarınca verilmiştir. Mahkumun, 4'ü kadın toplam 5 kişiyi öldürdüğü anlaşılmaktadır.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 30/01/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum, "evli, çocuksuz, cahil ve tacir"dir.

- Adalet Komisyonun 03/01/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 32. sıradadır.*

- Başkan, "Arkadaşlar, raporları mı okutayım, yoksa metni mi okutayım? ('Lüzum yok' ve 'Raporunu okuyunuz' sesleri) Efendim, zaten arkadaşlardan birinin dahi raporun okunmasını istemesi, bize raporu okutturur. Buyurun, okuyunuz efendim"

- Rapor okutulduktan sonra, rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:157-158 ve Tutanağın sonuna ekli 93 Sıra sayılı basma yazı.***

- Mahkum Halil Ölmez'in ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/06/1963 tarihli 99. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Nurettin Ok'un başkanlığında açılmış ve 17.05'de kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 5'i ölüm cezalarına ilişkin 21 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 19. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak***

Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:327.)

---

15. Adem Akçay hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 323 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 23/6/1962 tarih ve Esas 61/3239, Karar 62/1782 sayılı ilamıyla kesinleşen, Ordu Ağır Ceza Mahkemesinin 26/10/1961 tarih ve Esas 961/91, Karar 961/121 sayılı hüküm ile Türk Ceza Kanununun 450/5, 8 inci maddeleri gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Ordu- Aybastı İlçesinin Hisarcık Köyü 51 hanede kayıtlı Şevket oğlu ve Münevver'den doğma, 3/8/1932 doğumlu **Adem Akçay** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 323 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 14 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/352) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 03/09/1962 tarihli 111. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 6, 20.6.1962 tarihli Yüz dördüncü Birleşimden 19.9.1962 tarihli Yüz on sekizinci Birleşime kadar, 1962, sf:297.***

-Millet Meclisinin 20/03/1963 tarihli 60. Birleşim Gündeminin 54. Sırasındaki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/352) (S. sayısı 98) (Dağıtma tarihi 12/02/1963" olarak kayda geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf: Gündem 9.***

- 323 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 31/01/1963 tarih ve Esas No. 3/352, Karar No.39 sayılı raporuna göre,***

"maznun Adem Akçay'ın, hapishaneden tahliyesi akabinde, 13/08/1957 tarihinde, tarlaya yiyecek götürmekte olan, göz koyduğu ve yolunu beklediği evli kadın Gülizar, diğer adı Güllü Tor'u kaçıramamaktan mütevel-

lit duyduğu infial neticesi 14 bıçak darbesiyle ve müteakiben Ahmet Ayaz'ı aynı sebep altında öldürdüğü; Hasan Ayaz'ı ve Mehmet Tor'u öldürmek kastı ile yaraladığı ve Ahmet İşcan'ı da istediği 500 lirayı vermemesinden dolayı kasten öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/5 ve 8) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 30/01/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum "bekar ve cahil"dir. Ayrıca hapishaneden tahliyesinden söz edildiğine göre, "sabıkalı" da olmalıdır.

- Adalet Komisyonun 31/01/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 37. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:163-164 ve Tutanağın sonuna ekli 98 Sıra sayılı basma yazı.***

- Mahkum Adem Akçay'ın ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 10. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:573.)***

16. Cemal Zambaklı ve Ahmet Durer (Dar) haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 324 **Kabul tarihi: 27/08/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 25/9/1962 tarih ve Esas 1961/3236, Karar 1962/2227 sayılı ilamıyla kesinleşen, Mersin Ağır Ceza Mahkemesinin 16/11/1961 tarihli ve Esas 961/13, Karar 961/154 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 5 ve 7 nci bentleri gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan ve sicil nüfusta İzmir-Bayındır İlçesinin Çırpı Nahiyesi hane 354, cilt 28 ve sayfa 11'de kayıtlı Ömer oğlu ve Hayriye'den doğma, 20/1/1944 doğumlu mahkemece 30/12/1941 tarihine düzeltilen **Cemal Zambaklı** ile Mersin Mahmudiye Mahallesi hane 633, cilt 1/36, sayfa 90'da nüfusa kayıtlı Yusuf oğlu ve Naciye'den doğma, 26/3/1942 doğumlu **Ahmet Durer (Dar)** haklarındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/09/1963

(RG, 04/09/1963, s.11496)

(Derleyenin notu: 324 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 11 ay, 2 gün süre geçmiştir.

- 324 sayılı Kanun, tek bir kanun metni içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.)

*- Millet Meclisinin 09/01/1963 tarihli 27. Birleşiminde bu iki mahkumun "ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresinin geri verilmesine dair **Başbakanlık tezkeresi (3/423) (3/461)** okutulmuştur.*

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 31/10/1962 tarihli ve 5/4-4740 sayılı yazımız

Ölüm cezasına hükümlü Cemal Zambaklı ve Ahmet Durer (Dar)'ın vaki karar tashihi talebi dolayısıyla dosyanın incelenmesini iktiza edeceğinden bahisle adı geçenlere ait mahkumiyet dosyasının iadesi Adalet Bakanlığından alınan 28.12.1962 tarihli ve 31208 sayılı yazı ile istenilmektedir.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

Başbakan

İsmet İnönü"

*Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra "Bilgi edinilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Top-***

lantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:616.

- Bu iki mahkuma ilişkin (3/492) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 30/01/1963 tarihli 37. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 11, 10.01.1963 tarihli Yirmi sekizinci Birleşimden 07.02.1963 tarihli Kırk ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:353.***

- Millet Meclisinin 15/02/1963 tarihli 50. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre bu iki mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/492) (S. sayısı 102) (Dağıtma tarihi 13/02/1963) (GÜNDEME)" olarak kayda geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 12, 08.02.1963 tarihli Kırk üçüncü Birleşimden 15.02.1963 tarihli Ellinci Birleşime kadar, 1963, sf:590.***

- 324 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 11/02/1963 tarih ve Esas No. 3/492, Karar No.48 sayılı raporuna göre,***

> "maznunlar Cemal Zambaklı ile Ahmet Durer'in, 01/12/1960 tarihinde kararlaştırdıkları hırsızlık fiilini kolaylıkla ika edebilmek için, Hasan Fehmi Gültekin'in bahçe evine giderek kendisinden ekmek isteyip yedikten sonra, abdest almakta olan Hasan Fehmi Gültekin'i arkasından başına kama ve keserle vurmak suretiyle ve müteakiben de karısı Fatma Gültekin'i ve üç yaşındaki çocukları Mehmet Gültekin'i aynı şekilde öldürdükleri anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/5 ve 7) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 06/02/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum Cemal Zambaklı "bekar, cahil, amele ve sabıkasız"dır; diğer mahkum Ahmet Durer ise, "bekar, cahil, ayakkabı boyacısı ve hamallık yapar ve sabıkasız"dır.

- Adalet Komisyonun 11/02/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu iki mahkuma ilişkin dosya 40. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104.***

Birleşime kadar, 1963, sf: 166-167 ve Tutanağın sonuna ekli 102 Sıra sayılı basma yazı.

- Mahkumlar Cemal Zambaklı ve Ahmet Durer'in ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin ***ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 13. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 574-575.)***

---

17. Reşit Siyah hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 339 **Kabul tarihi: 02/10/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 10/1/1962 tarihli ve Esas 62/2005, Karar 62/53 sayılı ilamıyla kesinleşen, Siirt Ağır Ceza Mahkemesinin 10/3/1961 tarih ve esas 1959/105, karar 1961/39 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450/3, 4, 7, 64/1. maddeleri hükmünce ölüm cezasına çarptırılan, sicil nüfusta Siirt – Kozluk İlçesi, Bekirhan Nahiyesi Reşik Köyü hane 8, cilt 9 ve sayfa 54'de kayıtlı 1/12/1937 doğumlu Gencö (Genco) oğlu ve Fedile (Fadile)'den doğma **Reşit Siyah** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

07/10/1963

(RG, 10/10/1963, s.11527)

(Derleyenin notu: 339 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 20 ay, 22 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/182) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 07/02/1962 tarihli 43. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 2, 17.1.1962 tarihli Otuz dördüncü Birleşimden 19.2.1962 tarihli Ellinci Birleşime kadar, 1962, sf:280.***

- *Millet Meclisinin 20/03/1963 tarihli 60. Birleşim Gündeminin 50. sırasındaki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/182) (S. sayısı 94) (Dağıtma tarihi 12/02/1963" olarak kayda geçirilmiştir.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf: Gündem 9.***

- *339 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi* ***Adalet Komisyonunun 03/01/1963 tarih ve Esas No. 3/182, Karar No.35 sayılı raporuna göre,***

> "22-23/12/1955 gecesi, Beşiri ilçesinin Şahnederik köyünden Şükrü Öz ile karısı Emine Öz'ü paralarına tamaan taammüden ve işkence yapmak suretiyle müştereken öldürmekten sanıklardan Abdullah Şek, Kefikesen (Şefik), Mehmet Ali Korhan, Salih Özel, Hüseyin İldeniz ve Reşit Siyah haklarında Siirt Ağır Ceza Mahkemesinde, Yargıtay bozmasına uyularak yapılan yargılama sonunda sanıklardan Reşit Siyah'ın fiil ve hareketine uyan TCK'nun 6123 sayılı Kanunla muaddel 450/3, 4, 7 ve 64/1 maddeleri uyarınca idam cezası ile mahkum edildiği anlaşılmıştır."

- *Hüküm, TCK (md.450/3, 4, 7) ve (md.64/1) uyarınca verilmiştir.*

- *Komisyon, infaz yönündeki kararı 30/01/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.*

- *Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum, "bekar, cahil, rençper ve sabıkasız"dır.*

- *Adalet Komisyonun 03/01/1963 tarihli Raporuna ilişik* ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 33. sıradadır.*

- *Başkan tarafından rapor okutulduktan sonra, rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:158-159 ve Tutanağın sonuna ekli 94 Sıra sayılı basma yazı.***

- *Mahkum Reşit Siyah'ın ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin* ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/06/1963 tarihli 99. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Nurettin Ok'un başkanlığında açılmış ve 17.05'de kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 5'i ölüm cezalarına ilişkin 21 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 20. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun tek-*

*lifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:328.)***

---

18. Mustafa Dilek hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 340 **Kabul tarihi: 02/10/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 11/12/1961 tarih ve esas 1961/1169, karar 3425 sayılı ilamı ile kesinleşen, Silifke Ağır Ceza Mahkemesinin 20/10/1960 tarihli ve esas 960/6, karar 960/49 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450/4 üncü maddesine göre ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Konya-Ermenek İlçesi, Karğara (Kargara) Köyü hane 4'te kayıtlı olup, 1951 yılı Mut'un Gille Köyü 24 haneye yerli olarak nakil eden Osman oğlu ve Rukiye'den doğma 1332 doğumlu **Mustafa Dilek** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verildi.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

07/10/1963

(RG, 10/10/1963, s.11527)

(Derleyenin notu: 340 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 21 ay, 21 gün süre geçmiştir.

*- 340 sayılı Kanunda adı geçen mahkum Mustafa Dilek'e ilişkin dosya, **Başbakanlık tezkeresi** ile geri çekilmiştir. Tezkere şöyledir:*

"Ermenek İlçesi Kagara köyü 4 hanesinde kayıtlı Osmanoğlu, Rukiye'den doğma 1332 doğumlu Mustafa Dilek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki dosyanın geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/60) (3/157)

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 5.1.1962 tarihli ve 5/4-55 sayılı tezkeremize:

Ölüm cezasına hükümlü Mustafa Dilek'in vaki tashihi karar talebi sebebiyle dosyasının incelenmesi iktiza edeceğinden bahis ile adı geçene ait mahkumiyet dosyasının iadesine dair Adalet Bakanlığından alınan 13.1.1962 tarihli ve 1116 sayılı tezkere ile ekinin suretleri bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerini arz ederim.

Başbakan

İsmet İnönü"

Başbakanlığın bu tezkeresi ***Meclisin 24/01/1962 tarihli 37. Birleşiminde*** *Başkan vekili Rafet Aksoy tarafından okutulmuş ve Başkanın "Ittılanıza arz olundu, dosya geri verilecektir" sözleriyle işlem tamamlanmıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 2, 17.1.1962 tarihli Otuz dördüncü Birleşimden 19.2.1962 tarihli Ellinci Birleşime kadar, 1962, sf:129.***

- Ancak, bu mahkuma ilişkin (3/197) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 18/02/1962 tarihli 49. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 2, 17.1.1962 tarihli Otuz dördüncü Birleşimden 19.2.1962 tarihli Ellinci Birleşime kadar, 1962, sf:490-491.*** *Dolayısıyla, mahkumun, karar düzeltme başvurusundan lehine bir sonuç alamadığı anlaşılmaktadır.*

- Millet Meclisinin 20/03/1963 tarihli 60. Birleşim Gündeminin 51. sırasındaki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/197) (S. sayısı 95) (Dağıtma tarihi 12/02/1963" olarak kayda geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf: Gündem 9.***

- 340 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 31/01/1963 tarih ve Esas No. 3/197, Karar No.36 sayılı raporuna göre,***

"maznun Mustafa Dilek'in, aslen Ermenek'in Akmescit mahallesi nüfusunda kayıtlı olup, Karaman'ın Bucakkışla köyünde mukim, Süleyman oğlu 1329 doğumlu seyyar kalaycı, nüfusta Güzel Özel olarak kayıtlı ve fakat halk arasında Ali Özel denilen şahsı, 24/02/1956 tarihinde, kadın yüzünden ve uyurken et satırı ile taammüden öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/4) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 30/01/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum, "evli, 6 çocuklu, okur-yazar, köy imamı ve sabıkasız"dır.

- Adalet Komisyonun 31/01/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 34. sıradadır.*

- Başkan tarafından rapor okutulduktan sonra, rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:159-160 ve Tutanağın sonuna ekli 95 Sıra sayılı basma yazı.***

- Mahkum Mustafa Dilek'in ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin ***ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/06/1963 tarihli 99. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Nurettin Ok'un başkanlığında açılmış ve 17.05'de kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 5'i ölüm cezalarına ilişkin 21 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 21. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:328.)***

---

19. Hasan Kâhyaoğlu hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 351 **Kabul tarihi: 24/10/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 27/1/1962 tarihli ve esas 1961/3250, karar 1962/238 sayılı ilamıyla kesinleşen, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 22/8/1961 tarihli ve esas 961/141, karar 961/193 sayılı hükmiyle, Türk Ceza Kanununun 450/9. maddesine tevfikan ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Üsküdar Ümraniye Köyü Hekimbaşı Çiftliğinde oturan Ali Rıza oğlu, Zeynep'ten doğma, 1931 – Filibe doğumlu, Bulgar uyruklu olup, Türk mülteci **Hasan Kâhyaoğlu** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

28/10/1963

(RG, 02/10/1963, s.11545)

(Derleyenin notu: 351 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 20 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- 351 sayılı Kanunun dikkati çeken bir özelliği, mahkumun "...Bulgar uyruk-

lu, Türk mülteci" olduğu vurgusuna yer verilmiş olmasıdır. Daha önceki infaz kararlarında mahkumlar hakkında "Türk-İslam" kimlemesinin yapıldığı örnekler görülmüştü. Örneğin, 25/01/1960 tarih ve 2240 sayılı ile 27/01/1960 tarih ve 2241 sayılı İnfaz Kararlarında (RG, 30/01/1960, s.10419) böyle bir vurgu söz konusuydu.

- Bu mahkuma ilişkin (3/206) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 06/03/1962 tarihli 64. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 4, 2.3.1962 tarihli Altmış birinci Birleşimden 25.4.1962 tarihli Seksen***inci Birleşime kadar, 1962, sf:113.***

- Millet Meclisinin 20/03/1963 tarihli 60. Birleşim Gündeminin 53. sırasındaki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/206) (S. sayısı 97) (Dağıtma tarihi 12/02/1963" olarak kayda geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf: Gündem 9.***

- 351 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 31/01/1963 tarih ve Esas No. 3/206, Karar No.37 sayılı raporuna göre,***

"maznun Hasan Kahyaoğlu'nun, 02/02/1958 günü, Dünya Kiliseler Birliği binasında kasayı kırmak suretiyle yedi bin lirayı çalmak ve 07/09/1958 tarihinde de mezkur binaya aynı maksatla girip, hırsızlık yaptıktan sonra, içeri giren bina bekçisi Hamdi Karadeniz'i işlediği hırsızlık suçlarının delillerini yok etmek ve cezalarından kurtulmak maksadıyla balta ile öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/9) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 30/01/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Adalet Komisyonun 31/01/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 36. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:161-163 ve Tutanağın sonuna ekli 97 Sıra sayılı basma yazı.***

- Mahkum Hasan Kahyaoğlu'nun ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin

kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 9. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:573.)***

---

20. Ömer Aslan (Arslan) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 352 **Kabul tarihi: 25/10/1963**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 5/12/1961 tarihli ve esas 1961/1975, karar 3339 sayılı ilamıyla kesinleşen, Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesinin 28/11/1960 tarihli ve esas 959/228, karar 960/295 sayılı hükmiyle, Türk Ceza Kanununun 450. Maddesinin 4 ve 10 uncu fıkraları gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan ve sicil nüfusta Gaziantep-Nizip İlçesinin Acemi Köyü hane 16, cilt 21/1 ve sayfa 173'de kayıtlı Mehmet oğlu ve Safiya'dan doğma 1931 doğumlu **Ömer Aslan (Arslan)** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

28/10/1963

(RG, 02/10/1963, s.11545)

(Derleyenin notu: 352 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 22 ay, 20 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/56) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 03/01/1962 tarihli 28. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 1, 26.10.1961 tarihli Birinci Birleşimden 15.1.1962 tarihli Otuz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:459.***

- Millet Meclisinin 20/03/1963 tarihli 60. Birleşim Gündeminin 55. sırasındaki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/56) (S. sayısı 99) (Dağıtma tarihi 12/02/1963" olarak kayda geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2,***

Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf: Gündem 10.

- 352 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 06/02/1963 tarih ve Esas No. 3/56, Karar No.44 sayılı raporuna göre,***

"maznun Ömer Aslan'ın, 27/04/1959 tarihinde, Mehmet Baki Türkmen'i taammüden ve kan gütme saikıyla öldürdüğü anlaşılmıştır."

- Hüküm, TCK (md.450/4 ve 10) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 06/02/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum "rençper, bekar, cahil ve sabıkasız"dır.

- Adalet Komisyonun 06/02/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun teklifinin ***birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'nin başkanlığında açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula beş sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 18'i ölüm cezalarına ilişkin 40 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 38. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:164-165 ve Tutanağın sonuna ekli 99 Sıra sayılı basma yazı.***

- Mahkum Ömer Aslan'ın ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin ***ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 11. sıradadır. Oturum Başkanı, kanun teklifinin maddelerini okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir;* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:573-574.)***

(Ek not: Meclisin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşiminde, ölüm cezalarına ilişkin toplam 18 rapor ve kanun teklifi görüşülmüştür.

Bunlardan 7'si, kanun teklifinin ikinci ve nihai görüşmesidir. Mahkumlar sı-

rasıyla, Ümmühan Bebek; Osman Taşdemir; Abdülcebbar Yıldırım; Mehmet Çimen ve Mehmet Çetin; Bahattin Yazıcı; Hamza Gülmez; Bekir Yılmaz; Mustafa Cemal Kanca'dır. Toplam 9 mahkumun ölüm cezalarının yerine getirilmesi hakkındaki teklifler kanunlaşmıştır. Bunların hiç birisinde, Meclis-te söz alan milletvekili çıkmamıştır. Dosyalar, raporların okutulması ve maddelerin oylanması ile her biri üç-dört dakikalık süre içinde benimsenmiştir.

Aynı oturumda toplam 11 rapor ve kanun teklifinin birinci görüşmesi de yapılmıştır. Mahkumlar sırasıyla, Hüseyin Akça; Mehmet Ali Yılmaz; Halil Ölmez; Reşit Siyah; Mustafa Dilek; Kemal Taşkesen; Hasan Kâhyaoğlu; Adem Akçay; Ömer Aslan; Ali Kocatürk; Cemal Zambaklı ve Mehmet Durer'dir. Toplam 12 mahkumun ölüm cezalarının yerine getirilmesi hakkındaki tekliflerin birinci görüşmesi arasında sadece Hüseyin Akça isimli mahkumun dosyasında kısa bir tartışma olmuştur. Diğerleri rapor okunup, maddeler oylanarak ve hiçbir milletvekili söz almaksızın üç-dört dakikada geçmiştir.)

Genel tablo: 1963

Toplam infaz kanunu sayısı	20 (İlk Kanun No. 160 – Son Kanun No. 352)	
Toplam mahkum sayısı	23	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.9	
Mahkumların cinsiyeti	1 kadın (Kanun No.319) ve 22 erkek	
Bir kanunla birden çok infaz	Kanun No.311 (3 mahkum); Kanun No.324 (2 mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	160	27 ay, 22 gün
	161	20 ay, 22 gün
	311	18 ay, 15 gün
	312	19 ay
	313	10 ay
	314	28 ay, 17 gün
	315	21 ay, 18 gün
	316	13 ay, 27 gün
	317	21 ay, 7 gün
	318	11 ay, 3 gün
	319	17 ay, 12 gün
	320	22 ay, 25 gün
	321	25 ay, 15 gün
	322	16 ay, 22 gün
	323	14 ay, 4 gün
	324	11 ay, 2 gün
	339	20 ay, 22 gün
	340	21 ay, 21 gün
	351	20 ay, 27 gün
	352	22 ay, 20 gün

Tablo 1963'ün devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşı	Kanun No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	160	1936	27
	161	1927	36
	311	1. mahkum: 12/08/1932 2. mahkum: 01/06/1936 3. mahkum: 1340 (Yeniden, 1936)	1. mahkum: 31 2. mahkum: 27 3. mahkum: 27
	312	09/06/1933	30
	313	01/01/1939	24
	314	03/06/1931	32
	315	08/06/1935 (Tashihli)	28
	316	10/04/1926	37
	317	01/01/1928	35
	318	18/05/1932	31
	319	08/07/1928	35
	320	03/09/1934	29
	321	05/09/1926	37
	322	07/03/1929	34
	323	03/08/1932	31
	324	1. mahkum: 30/12/1941 (Tashihli) 2. mahkum: 26/03/1942	1. mahkum: 22 2. mahkum: 21
	339	01/12/1937	26
	340	1332 (1916)	47
	351	1931	32
	352	1931	32
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Kanun No. 324 (2. Mahkum) - 21 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Kanun No. 340 - 47 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	30.9		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yeri	İzmir; Çorum; Erzurum; Manisa; Gaziantep (3); Bolu; Sivas; Akşehir; Hatay; Trabzon; İstanbul (2); Kastamonu; Ankara; Ordu; Mersin; Siirt; Silifke		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 19; Nahiye/ilçe/il: 4		
Ölüm cezası TBMM istenciyle başka cezaya çevrilen	yok		

1964 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 847

1. Mehmet (Mustafa) Yeğenoğlu hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 847

Kanun No: 368 Kabul tarihi: 07/01/1964 847

2. Durmuş Çetinkaya hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 849

Kanun No: 373 Kabul tarihi: 07/01/1964 849

3. İzzet Sivaslı ve Ali Ilgaz haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 851

Kanun No: 374 Kabul tarihi: 07/01/1964 851

4. Cafer Güler ve Zeki Özalp hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 853

Kanun No: 445 Kabul tarihi: 09/04/1964 853

5. Kadir Ceylan hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 861

Kanun No: 446 Kabul tarihi: 16/04/1964 861

6. Süleyman Ağırbaş hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 863

Kanun No: 448 Kabul tarihi: 29/04/1964 863

7. Hasan Şeker hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 865

Kanun No: 449 Kabul tarihi: 29/04/1964 865

8. Bedih Kılıç hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun ..867

Kanun No: 450 Kabul tarihi: 29/04/1964 867

9. Ali Karahan hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun ..869

Kanun No: 453 Kabul tarihi: 29/04/1964 869

10. Bayram Kalpaklı hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 871

Kanun No: 454 Kabul tarihi: 29/04/1964 871

11. Mehmet Kül (Gül) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 873

Kanun No: 455 Kabul tarihi: 29/04/1964 873

12. Bayram Albayrak hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 875

Kanun No: 456 Kabul tarihi: 29/04/1964 875

13. Recep Güngör Tanış hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 877

Kanun No: 457 Kabul tarihi: 29/04/1964 877

14. Hasan Şentürk hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 878

Kanun No: 458 Kabul tarihi: 29/04/1964 878

15. Kerim Özkan ve Hasan Güney (Günay) haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 880
Kanun No: 459 Kabul tarihi: 29/04/1964 880
16. Süleyman Bozkurt hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 883
Kanun No: 460 Kabul tarihi: 29/04/1964 883
17. Talat Aydemir ve Fethi Gürcan haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine ve Osman Deniz ve Erol Dinçer haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmemesine dair Kanun 886
Kanun No: 480 Kabul tarihi: 23/06/1964 886
A) 20-21 Mayıs 1963 OLAYINDAN ÖTÜRÜ MAHKUM OLANLAR HAKKINDA VERİLEN AF KANUNU TEKLİFİ VE ÖLÜM CEZASININ HAPSE TAHVİLİ ÖNERGELERİNİN GÖRÜŞÜLMESİ 889
i) Cumhuriyet Senatosu üyesi Enis Kansu'nun Af Kanunu Teklifi 889
ii) Ankara milletvekili Mustafa Kemal Erkovan'ın Aydemir ve arkadaşlarının ölüm cezalarının müebbet hapse tahvili önergesi 890
iii) İki kanun teklifinin birleştirilerek görüşülmesi sırasında Meclisteki tartışmalar ve tekliflerin reddedilmesi 890
B) AF KANUNU TEKLİFİ VE HAPSE TAHVİL ÖNERGELERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 892
i) Kansu'nun ve Erkovan'ın verdiği kanun teklifleri aynı içerikte değildir 892
ii) Adalet Komisyonu her iki teklif hakkında da bunların reddi yönünde rapor hazırlamıştır 892
iii) Komisyon raporlarının birleştirilerek görüşülmesi önergesi üzerine hiçbir milletvekili söz almamıştır 893
iv) Komisyon raporlarında öncelikle görüşme talebi yoktur 893
v) Oturum Başkanının Erkovan'ın teklifinin kapsamına ilişkin açıklaması doğru değildir ve Dinçer ve Deniz'in ölüm cezalarının müebbet hapse tahvili önergesini veren milletvekili Seyfi Öztürk'tür 893
vi) Tutanaktan Kansu'nun teklifinin ivedilikle görüşülmesi hususu anlaşılmamaktadır ve bu teklife ilişkin 15 üye imzalı önergede sadece Komisyon raporunun açık oya sunulması talebi vardır 894
vii) Görüşmede usule ilişkin ortaya çıkan karmaşa, iki ayrı kanun teklifinin ve Komisyon raporlarının birleştirilerek görüşülmüş olmasından kaynaklanmaktadır 894
C) MİLLET MECLİSİNDE 480 SAYILI KANUNA İLİŞKİN GÖRÜŞMELER 894
i) Millet Meclisi Adalet Komisyonunun 15/01/1964 tarihli Raporu 894
ii) Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporunun Millet Meclisinin 28/01/1964 tarihli Birleşimindeki birinci görüşmesi 895

iii) Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporunun/kanun teklifinin Millet Meclisinin 28/01/1964 tarihli Birleşimindeki birinci görüşmesine ilişkin genel değerlendirme 900
iv) Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporunun/kanun teklifinin Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli Birleşimindeki ikinci görüşmesi 901
v) Cumhuriyet Senatosunun 17/03/1964 tarihli 53. Birleşiminde değiştirilerek kabul edilen Kanun tasarısı 902
vi) Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklik sonrasında Millet Meclisi Adalet Komisyonu tarafından hazırlanan 27/03/1964 tarihli yeni Rapor 903
vii) Millet Meclisi Adalet Komisyonunun yeni raporunun Millet Meclisinin 13/04/1964 tarihli Birleşiminde görüşülmesi 904
viii) Karma Komisyonun 18/06/1964 tarihli raporu 905
ix) Karma Komisyonun 18/06/1964 tarihli raporunun Millet Meclisinin 23/06/1964 tarihli 111. Birleşimde görüşülmesi 905
x) Ölüm cezalarının yerine getirilmesi yönünde oy kullananlar arasında İsmet İnönü ve Bülent Ecevit de bulunmaktadır 906
Genel tablo: 1964 908

1964 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR

1. Mehmet (Mustafa) Yeğenoğlu hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 368 **Kabul tarihi: 07/01/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 1/12/1962 tarih ve esas 61/3251, karar 62/1645 sayılı ilamiyle kesinleşen, Samsun Ağır Ceza Mahkemesinin 23/6/1961 tarih ve esas 1960/228, karar 1961/116 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450/4-5 inci bentleri gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan ve sicil nüfusta Ünye İlçesi Hamidiye Mahallesi hane 95, cilt 10 ve sayfa 103'te kayıtlı, Hasbi oğlu ve Fatma Şeker'den doğma, evli, 24 Teşrinisani 1930 doğumlu **Mehmet (Mustafa) Yeğenoğlu** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

11/01/1964

(RG, 16/01/1964, s.11608)

(Derleyenin notu: 368 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 13 ay, 6 gün süre geçmiştir.

*- Millet Meclisinin 25/01/1963 tarihli 35. Birleşiminde bu mahkumun "ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresinin geri verilmesine dair **Başbakanlık tezkeresi (3/467) (3/488)** okutulmuştur.*

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 07/01/1963 tarihli ve 5/4-84 sayılı yazımız

Ölüm cezasına hükümlü Mehmet Mustafa Yeğenoğlu vekili Avukat Reşat Çoldur vaki tarar tashihi talebi dolayısıyla dosyanın incelenmesini iktiza edeceğinden adı geçene ait mahkumiyet dosyasının iade edilmesi, Adalet Bakanlığının 21.01.1963 tarihli ve 2098 sayılı yazısıyla istenilmektedir.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

Başbakan

İsmet İnönü"

*Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra "Geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 11, 10.01.1963 tarihli Yirmi sekizinci Birleşimden 07.02.1963 tarihli Kırk ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:252-253.***

- *Millet Meclisinin 15/02/1963 tarihli 50. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre bu mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/510) Adalet Komisyonuna havale edilmiştir.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 12, 08.02.1963 tarihli Kırk üçüncü Birleşimden 15.02.1963 tarihli Ellinci Birleşime kadar, 1963, sf:590.***

- *Meclisin 29/03/1963 tarihli 64. Birleşimi Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/510) (S. sayısı 117) (GÜNDEME)" şeklinde kayıtlara geçirilmiştir.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 15, 25.03.1963 tarihli Altmış ikinci Birleşimden 03.04.1963 tarihli Altmış altıncı Birleşime kadar, 1963, sf:63.***

- *368 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi* ***Adalet Komisyonunun 25/03/1963 tarih ve Esas No. 3/510, Karar No.56 sayılı raporuna göre,***

> "maznun Mehmet (Mustafa) Yeğenoğlu'nun, 02/05/1960 tarihinde Ünye Sulh Ceza Mahkemesine ait 960/118 esas sayılı dava dosyasının yapılan keşfi sırasında dava sanığı Sabri Akkaş ile keşfi icra eden Ünye Hakim Yardımcısı Zerrin Arıkan'ı taammüden ve aynı sebep ve kasıt altında, on bir kurşun atmak suretiyle öldürdüğü anlaşılmıştır".

- *Hüküm, TCK (md.450/4 ve 5) uyarınca verilmiştir.*

- *Komisyon, infaz yönündeki kararı 20/03/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.*

- *Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum Mehmet Yeğenoğlu "evli, 2 çocuklu, okur-yazar, seyyar dondurmacı ve sabıkasız"dır.*

- *Adalet Komisyonun 25/03/1963 tarihli Raporuna ilişik* ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 18. sıradadır.*

- *Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 577 ve Tutanağın sonuna ekli 117 Sıra sayılı basma yazı.***

- *Komisyonun 25/03/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun* ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin*** *birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh*

Bozbeyli'nin Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 19. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz., ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:17.)***

---

2. Durmuş Çetinkaya hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 373 **Kabul tarihi: 07/01/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 7/7/1962 tarihli ve esas 645, karar 1901 sayılı ilamı ile kesinleşen, Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 29/12/1961 tarihli ve esas 960/174, karar 961/352 sayılı hükmiyle Türk Ceza Kanununun 450 inci maddesinin 5 numaralı bendi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Ankara-Nallıhan İlçesi Beydili Nahiyesi, Çive Köyü hane 5, cilt 3 ve sayfa 100'de kayıtlı, Mehmet oğlu ve Emine'den doğma, 29 Teşrinievvel 1339 doğumlu **Durmuş Çetinkaya** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

11/01/1964

(RG, 16/01/1964, s.11608)

(Derleyenin notu: 373 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 18 ay süre geçmiştir.

Millet Meclisinin 22/02/1962 tarihli 134. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre bu mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/414) Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 8, 12.10.1962 tarihli Yüz yirmi dokuzuncu Birleşimden 26.10.1962 tarihli Yüz otuz altıncı Birleşime kadar, 1962, sf:215.***

- Meclisin 15/04/1963 tarihli 72. Birleşimi Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/414) (S. sayısı 138) (GÜNDEME)" şeklinde kayıtlara geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 16, 05.04.1963 tarihli Altmış yedinci Birleşimden 13.05.1963 tarihli Sekseninci Birleşime kadar, 1963, sf:307.***

- *373 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi* ***Adalet Komisyonunun 10/04/1963 tarih ve Esas No. 3/414, Karar No.65 sayılı raporuna göre,***

"maznun Durmuş Çetinkaya'nın, 18/05/1960 tarihinde, kardeşi Fatma Özdemir ile bunun kaynanası diğer Fatma Özdemir'i ve bunun kızı Dudu Çetinkaya'yı ve Tefariye Erdoğan'ı aynı sebep ve kasıt altında öldürdüğü ve ayrıca Abdullah Güzel ile karısı Fatma Güzel'i kasten öldürdüğü anlaşılmıştır".

- *Hüküm, TCK (md.450/5) uyarınca verilmiştir.*

- *Mahkum toplam 6 kişiyi öldürmüştür.*

- *Komisyon, infaz yönündeki kararı 10/04/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.*

- *Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum "dul"dur.*

- *Adalet Komisyonun 10/04/1963 tarihli Raporuna ilişik* ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 25. sıradadır.*

- *Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 580 ve Tutanağın sonuna ekli 138 Sıra sayılı basma yazı.***

- *Komisyonun 10/04/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun* ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin*** *birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 22. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:18.)***

3. İzzet Sivaslı ve Ali Ilgaz haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 374 **Kabul tarihi: 07/01/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 3/11/1962 tarihli ve esas 62/1280, karar 2659 sayılı ilamıyla kesinleşen, Kocaeli Ağır Ceza Mahkemesinin 10/2/1961 tarihli ve esas 1960/128, karar 1961/12 sayılı hükmiyle, Türk Ceza Kanununun 450/7 nci maddesi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Çumra'nın Alibeyhüyüğü (Alibeyhüyüğü) Köyü hane 398, cilt 3 ve sayfa 4'de kayıtlı Ahmet oğlu ve Emine'den doğma 1/1/1932 doğumlu **İzzet Sivaslı** ile, sicil nüfusta Taşköprü İlçesinin Karapürçek (Karapörçek) Köyü hane 2, cilt 19 ve sayfa 62'de kayıtlı Hüseyin oğlu ve Zeliha'dan doğma 12 Nisan 1932 doğumlu **Ali Ilgaz** haklarındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

11/01/1964

(RG, 16/01/1964, s.11608)

(Derleyenin notu: 374 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 14 ay, 4 gün süre geçmiştir.

374 sayılı Kanun, tek bir yasa içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

- Millet Meclisinin 03/12/1962 tarihli 12. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu iki mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi" Adalet Komisyonuna havale edilmiştir (3/439). ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 9, 01.11.1962 tarihli Birinci Birleşimden 07.12.1962 tarihli On dördüncü Birleşime kadar, 1962, sf:564.***

- Meclisin 04/02/1963 tarihli 39. Birleşimi Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu iki mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/439) (S. sayısı 57) (Dağıtma tarihi 02.02.1963) (GÜNDEME)" şeklinde kayıtlara geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 11, 10.01.1963 tarihli Yirmi sekizinci Birleşimden 07.02.1963 tarihli Kırk ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:418-419.***

- Millet Meclisinin 18/03/1963 tarihli 59. Birleşiminde bu iki mahkumun "ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresinin geri verilmesine dair ***Başbakanlık tezkeresi (3/439) (3/519)*** *okutulmuştur.*

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 30/11/1962 tarihli ve 5/4-5285 sayılı yazımız

Ölüm cezasına hükümlü İzzet Sivaslı ve Ali Ilgaz haklarında olup hüküm-

lülerden Ali Ilgaz'ın karar tashihi talebi dolayısıyla incelenmesi iktiza eden adı geçenlere ait mahkumiyet dosyasının iade edilmesi, Adalet Bakanlığının 05.03.1963 tarihli ve 5343 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

Başbakan

İsmet İnönü"

Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra "Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş, dosya geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf:306.***

- Millet Meclisinin 08/04/1963 tarihli 68. Birleşimi Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu iki mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi (3/545)" Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. Böylece, mahkumların yaptıkları karar düzeltme başvurusundan lehlerine bir sonuç alamadıkları anlaşılmaktadır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 16, 05.04.1963 tarihli Altmış yedinci Birleşimden 13.05.1963 tarihli Sekseninci Birleşime kadar, 1963, sf:123.***

- Meclisin 24/04/1963 tarihli 77. Birleşimi Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu iki mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/545) (S. sayısı 148) (GÜNDEME)" şeklinde kayıtlara geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 11, 10.01.1963 tarihli Yirmi sekizinci Birleşimden 07.02.1963 tarihli Kırk ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:444.***

- 374 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 17/04/1963 tarih ve Esas No. 3/545, Karar No.68 sayılı raporuna göre,***

"maznunların 06/05/1956 tarihinde çoban Mustafa Köseoğlu'nu, parasını zorla almak için kasten ve müştereken öldürdüğü anlaşılmıştır".

- Hüküm, TCK (md.450/7) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 10/04/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum İzzet Sivaslı "bekar"dır; ikinci mahkum Ali Ilgaz "evli"dir. Her iki mahkum da er olarak askerlik yapmaktaydılar.

- Adalet Komisyonun 17/04/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Feruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 27. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla her maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 581 ve Tutanağın sonuna ekli 148 Sıra sayılı basma yazı.***

- Komisyonun 17/04/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin*** *birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 24. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:19.)***

---

4. Cafer Güler ve Zeki Özalp hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 445 **Kabul tarihi: 09/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 16/12/1963 tarihli ve esas 1963/2407, karar 1963/2512 sayılı ilamıyla kesinleşen, Ankara İkinci Ağır Ceza Mahkemesinin 20/11/1963 tarihinde esas 963/356 sayılı hükmü ile, bunlardan Zeki Özalp'ın eylemine uyan izinsiz ateşli silah taşımak ve gasptan ve Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 7 ve 9 uncu, Cafer Güler'in de aynı maddenin 7 numaralı bentleri gereğince ölüm cezası ile mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Mihalıççık İlçesi Dümrek Köyü nüfusunun hane 34, cilt 24 ve sayfa 144 sayısında kayıtlı Mehmet oğlu, Fatma (Sıdıka)'dan doğma, doğum yeri Güreş, 10/3/1938 doğumlu **Cafer Güler** ile aynı köy nüfusunun hane 24, cilt 9 ve sayfa 48 sayısında kayıtlı Hüseyin oğlu, Hatice'den doğma 1/1/1940 doğumlu **Zeki Özalp** haklarındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

14/04/1964

(RG, 16/04/1964, s.11684)

(Derleyenin notu: 445 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün

kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 3 ay, 23 gün süre geçmiştir.

- 445 sayılı Kanun, tek bir yasa içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

- Millet Meclisinin 03/01/1964 tarihli 24. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:

"Mihalıççık İlçesi Dümrek Köyü nüfusunun hane 34, cilt 24 ve sayfa 144 sayısında kayıtlı Mehmet oğlu, Fatma (Sıdıka)'dan doğma, 10/3/1938 doğumlu Cafer Güler ile aynı köy nüfusunun hane 24, cilt 9 ve sayfa 48 sayısında kayıtlı Hüseyin oğlu, Hatice'den doğma 1/1/1940 doğumlu Zeki Özalp'in ölüm cezalarına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/778) (Adalet Komisyonuna)" ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 24, 25.12.1963 tarihli 19. Birleşimden 10.01.1964 tarihli 30. Birleşime kadar, 1963-1964, sf:174.***

- 445 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 25/01/1964 tarih ve Esas No. 3/778, Karar No.51 sayılı Raporuna göre****, mahkumlar,*

"turist olarak memleketimize gelip, Sakarya nehri kıyısında Çay Suat mevkiinde kamp kuran ve yekdiğeri ile nişanlı bulunan Batı Almanya uyruklu Renate Colschen ile Peter Nemitz'i 07-08/10/1963 gecesi aynı kasıt altında ve suç delillerini ortadan kaldırmak maksadıyla öldürmek ve bunlardan Renate'nin zorla ırzına geçmek, adı geçenlerin paralarını gasp ve ayrıca izinsiz ateşli silah taşımak suçlarından" hüküm giymiştir.

- Komisyon, oybirliği ile, bu cezanın yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin Meclise sunulmasına 08/01/1964 tarihinde karar vermiştir.

- Komisyonun 25/01/1964 tarihli Raporu ve hazırlanan ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşiminin*** *İkinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 16.00'da Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemdeki çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin 8. maddesi bu kanun teklifidir. Bu teklif üzerinde özellikle durulmuştur. Bu bakımdan özel bir örnek teşkil etmektedir.*

- Oturum Başkanı önce Komisyonun Raporunu okutmuş; ardından Komisyonun 04/02//1964 tarih ve Başkan İ. Hakkı Tekinel imzalı bir ek raporu olduğunu belirterek onu da okutmuştur. *Bu Raporda, Alman-Türk Dostluk Cemiyeti Yönetim Kurulunun bir başvurusuna ait Başbakanlıktan bir yazı geldiği; ancak bu dosya, anılan yazının gelmesinden çok önce Komisyonca görüşülüp gereği yapılmak üzere Meclise intikal ettirildiğinden Komisyonun yapacak bir işlemi olmadığı belirtiliyordu.*

- Aydın Bolak (Balıkesir), *Dostluk cemiyetinden gelen yazının aslını sormuştur. Bunun üzerine oturum Başkanı, bir başka belgeyi okutmuştur.*

- Okutulan ikinci belge, 11/01/1964 tarih ve Adalet Bakanı Sedat Çumralı imzalı olup Başbakanlığa hitaben yazılmıştır. *Bu belgede, anılan Cemiyeti adına 4 kişinin, Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e hitaben*

05/12/1963 tarihli bir telgraf çektikleri ve bunun konusu itibariyle "Federal Almanya'da ölüm cezası bulunmadığı cihetle, suçlulara bir lütufta bulunarak cezaların tahfifi hususunda temenniyi ihtiva ettiği" belirtilmekte ve Anayasa md.64 uyarınca gereği yapılmak üzere, bu yazının da ilgili mahkumiyet dosyasına eklenmesi dile getirilmektedir.

*- Ardından, **30/12/1963 tarih ve Dışişleri Bakanı imzalı Başbakanlığa hitaben yazılmış bir başka belge okutulmuştur.** Bu belgede, Cemiyetin gönderdiği telgraf metninin Türkçe çevirisi yer almaktadır. Telgraf metni şöyledir:*

"Ekselans, Cemal Gürsel, Cumhurbaşkanı, Ankara

Genç Alman çiftinin öldürülmesi, derin hislerle bağlı bulunduğumuz Türk dostluğundan dolayı, bizleri son derece müteessir etti.

Federal Almanya'da ölüm cezası olmadığı cihetle, suçlulara bir lütufta bulunularak cezanın tahfifi, hem Almanya'da bu kabil suça verilecek cezaya tetabuk edecek, hem de Alman-Türk dostluğuna büyük bir hizmette bulunulmuş olacaktır.

Alman-Türk Dostluk Cemiyeti Yönetim Kurulu Millet Meclisi üyeleri:

Prof. Baade, Dr. Serres, Dr. Mende, Dr. Wilbrand Bergius"

*- **Nurettin Ardıçoğlu (Elazığ)** dosyanın tamamlanmış, Adalet Komisyonundan geçmiş ve İçtüzük bakımından tamam olduktan sonra Genel Kurula geldiğini belirterek, dolayısıyla bunlar yapıldıktan sonra sunulan kişisel başvuruların, dilekçelerin, yakarmaların Meclis Başkanlığınca okutulduğuna ilk kez tanık olduğunu ve bunun usule, İçtüzük hükümlerine ve teamüllere aykırı düştüğünü ifade etmiştir. Konuşmacı, yine aynı oturumda karara bağlanan 21 Mayıs sanıkları hakkında da her gün benzeri dilekçeler geldiğini; buna göre onların da okutulması gerekeceğini belirtmiştir. Oylama aşamasında bu tür usulsüz hareketlerle, Genel Kurulun oyuna, kararına tesir edici mahiyette fuzuli şeylerin okutulmasının caiz olmadığını vurgulamıştır. Ayrıca, meselenin esas bakımdan da sakat olduğunu şu sözlerle ileri sürmüştür:*

"Orada bir takım adamlar toplanmışlar, içlerinde tanıdığımız Profesör Bade de var, yaşı iyice ilerlemiş bir adamdır. Bu şekilde Türk adaleti tecelli etmiş, süratle hükmü verilmiş, derecattan geçerek tasdik edilmiş ve kanunlarımıza göre huzurunuza gelmiş olan bir mesele hakkında hariçten gazel okuma kabilinden bir memleketin şartları meydanda iken bu şekilde şeylerle Heyeti Aliyenin reylerine tesir edici mahiyette hareketler yapılmamalıdır. Cumhurbaşkanına gitmiş olabilir. Şuraya gider, buraya gider. Ama ne usul bakımından, ne esas bakımından burada okunmasında bir isabet ve doğruluk görmemekteyiz."

*- **Oturum Başkanı,** cevaben, "burada okunan şeyin Adalet Komisyonunun meselenin Heyeti Umumiyeye arzına mütedair rapordur ve önceki rapora ek olarak ikinci defa verdiği rapordur" demiştir.*

- ***Kemal Kaya (Kars, Adalet Komisyonu sözcüsü)**, maktullerin Alman uyruklu olmaları nedeniyle bu dosyanın ayrı bir hususiyet taşıdığını belirterek şunları eklemiştir:*

"Almanya'daki anne ve babaları müdahil sıfatıyla davaya iltihak etmişlerdir. Ağır Ceza Mahkemesinin dosyası tetkik edildiğinde görülür ki, müdahil vekili yani annesi, babası dahi, bunların idam edilmemesi için mahkemede de talepte bulunmuş. Aynı Alman-Türk dostluk Cemiyeti, Ağır Ceza Mahkemesine de müracaatta bulunduğu gibi, aynı zamanda Rahipler Heyeti de Almanya'dan bir yazıyı mahkemeye göndererek idam edilmemelerini talep etmiştir. Fakat Mahkeme Türk Ceza Kanununda idam cezaları bulunduğu için bunları dinlememiş idamlarına karar vermiştir. Komisyonumuza da aynı talep geldiği için bir defa da Yüksek Meclisin ıttılaına arz etmek için Yüksek Başkanlığa gönderilmiştir. Hadise bundan ibarettir."

- ***Kemal Sarıibrahimoğlu (Adana)** söz almıştır. Konuşmacının ileri sürdüğü argümanlar, konuşmasının sonunda okutulan önergesinde özetlenmiştir. İki hususun altı çizilmektedir. Şöyledir:*

"1) Anayasanın 64 ncü maddesinde 'kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek TBMM'nin yetkilerindendir' denmekte olduğuna göre, ölüm cezalarının Millet Meclisi ve C. Senatosunun müşterek toplantısı ile hukuken teşekkülü mümkün olan TBMM'nde karara bağlanması iktiza eder. 2) Aynı zamanda bu mevzuda alınan karar teşrii bir tasarruf olmayıp hukuki ve kazai mahiyet taşıyan bir karardır. Bu sebeple Riyasetin tutumu usule uygun değildir..." Konuşması içinde yukarıda gösterilen ikinci hususa ilişkin bir açıklama vardır. Buna göre, yapılan işlemin "kanun prosedürü içinde mütalaası doğru, caiz ve mümkün değildir."

- ***Tekinel (Adalet Komisyonu Başkanı)**, bu konu bağlamında, 1924 ve 1961 Anayasaları arasındaki farka işaretle şunları söylemiştir:*

"...Eski Anayasamıza göre bu gibi işler Meclis kararı ile tekemmül ettirilip neticeye bağlanmakta ve infazlar tahakkuk ettirilmekte idi. Halbuki bugün cari olan Anayasamızda Meclis kararı diye bir müessese yoktur. Meclis kararı müessesesi ancak ve ancak Meclislerin dahili çalışmalarına taalluk eden mevzularda istimal olunmaktadır. Şu halde...kuvvetler ayrılığı prensibine de sadık kalmak şartıyla bu meseleyi hal ve vaz'etmek mecburiyeti hasıl olmaktadır. Her ne kadar sayın Sarıibrahimoğlu biz tatbikatta buna dair bir sarahate rastlamadık demişlerse de, Kurucu Meclis Anayasa Komisyonunun bu mevzuda raporu sarihtir. Esasında Meclis kararı şeklinde ısdar edilmesi lazım gelen ve bu Anayasaya göre şekli bir kanun olarak ortaya çıkan bu gibi ahvalde yapılacak muamele sadece ve sadece Anayasanın 92 nci maddesine uygun olarak takib edilecek prosedüre uymak suretiyle gerçekleşecektir. Anayasanın 64 ncü maddesi arkadaşımızın dediği manayı tazammun etmemektedir...Şayet arkadaşımızın bu noktai nazarı kabul edilirse

kanun koymayı, değiştirmeyi, kaldırmayı; Devletin bütçe ve kesin hesap kanun tasarılarını görüşmeyi de keza TBMM'nin Birleşik toplantısında icra etmek lazım gelecektir. Şu halde bu teklife bu bakımdan da iltifat etmemek lazımdır..."

Tekinel, Anayasa (md.132) ile bağlantılı olarak şunu söylemiştir:

"... Elimizde bir mahkeme kararı olduğuna göre yasama organı olarak da biz bu karara uymak zorundayız. Bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez. Şu halde böyle bir tasarının müzakeresi sırasında, ölüm cezasının yerine müebbet hapse tahvili şeklinde mahkeme kararına tebdil edebilecek mahiyette bir teklifte de bulunulamaz ve bunların yerine getirilmesini de geciktiremez zannediyorum. Netice itibariyle... Büyük Meclisin oyuna arz edilen bu gibi hususlarda tasarının ret veya kabul şeklinde neticeye bağlanması gerekmektedir. Kabul edildiği takdirde mahkeme kararı yerine getirilecek ve infaz gerçekleşecektir. Ancak Senatodan geçmesi suretiyle. Ancak reddedilmesi halindeki durum ne olacaktır?... Bir evvelki dosyada Sözcü arkadaşımız 'Bu gibi ahvalde ölüm cezasına mahkumiyet devam edecektir, ancak infaz yapılmayacak' demektedir. Bendenizin şahsi kanaati odur ki, madem ki Büyük Meclis bu gibi ahvalde ölüm cezasının yerine getirilmemesine karar vermiştir, şu halde adli muameleyi muallakta bırakmakta fayda yoktur. Böyle bir reddin, kanun yoluyla, Anayasanın 92 nci maddesinde gösterilen prosedürle reddedilmesi halinde yapılacak iş; ya Hükümet canibinden, ya Parlamento üyelerinden birisinin hazırlayacağı mecburi bir af teklifini Heyeti Umumiyeye getirmek ve adli muameleyi tekemmül ettirmek mecburiyetiyle karşı karşıya gelinmek icap etmektedir. Zira müebbeten bu şekilde ölüm cezasına mahkum bir insan olarak bırakmak, infaz sahasına tesir eden sonuçlar doğuracaktır."

*- **K. Sarıbrahimoğlu** tekrar söz almıştır. Konuşmacı, Anayasanın "kanun yapar" demeyip, "karar verir" ifadesini kullandığını; kaldı ki, "plan tasarısı Millet Meclisince karar şeklinde kabul edildiğine göre" emsal de bulunduğunu belirtmiştir. Maddede "Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından karar verilir' dendiğine, bu da ancak iki Meclis bir arada toplandığında tam olarak teşekkül ettiğine göre, infaza karar verme tasarrufunun, iki Meclisin bir arada toplanması ve bu konuda bir kanun çıkarmak değil, bir karar vermesi yoluyla gerçekleştirilmesi gerektiği görüşünü yinelemiştir.*

*- **A. Bolak,** anılan işlemin Birleşik toplantıda görüşülüp karara bağlanması yolunda bir sonuç çıkartan görüşün hukuku zorlamak anlamına geldiğini belirtmiştir. Bir önceki oturumda, **Aydemir ve arkadaşları hakkındaki birinci müzakerede, 'Komisyon kararları Meclisçe onaylanmaz ise hukuki durum ne olur?' sorusunu sorduğunu, Komisyonun da cevaben, 'idam mahkumu olarak kalır, cezası infaz edilmez. Müebbet hapse tahvil olmaz. Müebbet mahkumlarını da kapsayan bir af çıkarsa, bu kişi bu affa dahil olmaz' dediğini hatırlatmıştır. Oysa, şimdi Komisyon Başkanının, böyle bir durumdaki kişi hakkında bir parlamenterin kanun teklifinde bulunması gerektiğini belirterek farklı bir görüşü dile getir-***

diğini ve bunun çelişkili olduğunu söylemiştir. *Konuşmacı, böyle bir durumun "hem mahkum, hem de tatbikatçı için ciddi bir ıstırap konusu" olacağını vurgulamıştır. Bolak, Tekinel'in konuşmasının Komisyon Başkanı sıfatı ile yapıldı ise, Sözcünün beyanından rücu edildiği sonucu çıkacağını, yok eğer "şahsi vicdanında yaşadığı bir tereddüdü ifade etmek için söylendiyse lütfetsinler, Komisyon Başkanı sıfatıyla bunu söylerken perhizkar olsunlar. Yarın hukuk tatbikatçısı bu yüzden tereddüde düşebilir" demiştir.*

- ***Oturum Başkanı, Sarıibrahimoğlu'nun verdiği önergeye ilişkin olarak Başkanlığın görüşünü açıklamıştır.*** *Başkan şunu söylemiştir:*

> **"Türkiye Büyük Millet Meclisinin salahiyetinden olan ölüm cezalarının yerine getirilmesinin prosedürü bu Anayasa ile teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük millet Meclisinin kuruluşundan bugüne kadar gerek Millet Meclisinde, gerekse Cumhuriyet Senatosunda bir kanun prosedürü şeklinde tatbik edildiğinden, bu, teamüle taayyün etmiş durumdadır. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisinde müzakere edilmesi halinde, hangi komisyonun metninin esas tutulacağı meselesinin de cevabı olmadığından, kezalik mesele şimdiye kadar tatbikatında olduğu gibi kanun prosedürüne tabi olarak yapılmıştır. Bu sebeple usuli bir hata yoktur.** Hatta Riyaset bu verilmiş olan önergeyi de oya sunmayacaktır. (Sarıibrahimoğlu, 'Neden sunmayacak?') Başkan-Vuzuh mevcuttur, bu sebeple..."

- Bunun ardından Başkan, Komisyonun hazırladığı kanun teklifinin tümü üzerinde söz alan milletvekillerine söz vermeye başlamıştır.

- ***Saddettin Çanga (Bursa),*** *söz konusu temenni mektubunun oturumda Başkanlıkça okutulmasını teamüllere aykırı bulduğunu söylemiş ve* ***"mektup burada okunmamış olsaydı, bundan evvelki idam tezkereleri gibi sessiz sedasız geçecekti"*** *demiştir. Şunları eklemiştir:*

> "Renata ve Peter'in katli günlerce basınımızı ve hatta bizi üzücü denecek şekilde meşgul etti. **Ve bu, bizim turizm davamız için de endişe verici bir propaganda vesilesi de oldu. Bunu itiraf etmek lazımdır.** Ancak şunu bilmek lazımdır ki, Türk adliyesi ve Türk efkarı umumiyesi, hatta aleyhimize işleyen propagandalar vesilesiyle bizi meşgul eden bu meselede hissi davranıp da bir karar vermiş değildir. Dava hukuki amme davasıdır, şahsi şikayete bağlı suçlardan değildir. **Bu itibarla davaya müdahil olarak katılan Renata ve Peter'in aileleri her ne kadar bunların idam edilmemelerini talep etmişlerse de ve hatta Türk-Alman Cemiyeti de Almanya'da idam cezası bulunmadığından bahisle, bize telkin yollu yazı göndermişse de Türk Ceza Kanununa göre işlenen fiil ölüm cezasını gerektiren unsurları ihtiva ettiğine göre Türk mahkemeleri de bundan farksız davranmış ve gereken ceza verilmiştir."**

*- **Ruhi Soyer (Niğde)** de, olayın ülke kamuoyunda üzüntü yarattığına değinmiş ve idam yapılmasın temennisi bulunsa bile, olay Türkiye'de olduğuna ve TCK'ya göre yargılama yapıldığına işaret etmiştir. Soyer,* ***"Mahkemece o ka-***

dar sabit görülmüş ve o kadar aşikar görülmüştür ki, daha ilk celsede bu iki sapığın idamına karar verilmiş bulunmaktadır" *demiştir. Şunları eklemiştir:*

"Bu itibarla memleketimizde bu gibi masum ve bize güvenerek tek başlarına gezen, seyahate çıkan ve hatta 'Türkleri o kadar seviyoruz ki, nikahımızı bu memlekette yapmak istiyoruz' diye de kendilerini ikaz etmelerine rağmen, Türklere güvenerek gelenlerin, sapıkça iki vahşinin taarruzuna maruz kalmalarının memleketimiz ve efkarı umumiyemiz için ne kadar ağır tesirler yaptığını takdir buyurursunuz. **Bu memlekette her şeyden önce bu gibi sapıklıkların ve bu gibi bizi dünyaya karşı gayet kötü vaziyete düşürecek hareketlerin yapılmaması elbette esastır. Ama ben kaniim ki, daha ilk celsede karar veren mahkemenin hiçbir zaman bu düşüncelerin tesiri altında kalmadan, sadece ve sadece aşikar olan kendi itirafları ile, babalarının, analarının dahi iştirak ve itirafları ile meydana çıkmış olan, delillere dayanarak süratle idam kararı verdiği muhakkaktır.**

Almanya'da idam cezası bulunmayabilir. Alman dostlarımız büyük bir centilmenlik, hatta büyük bir insani duygu ile bu yazıyı yazmış olabilirler; ama Almanya'daki teamüle uyularak Türkiye'de böyle bir idam cezasının infaz edilmemesi, doğrudan doğruya Türk Ceza Kanununu ve Türk Anayasasını rencide eder.

Binaenaleyh bize bu centilmence, insanca tavsiye ve temennilerde bulunanlara büyük şükran borcumuz olmakla beraber, Türk ceza kanunlarının icabatını ve Türk efkarı umumiyesinin kanunlara olan itimadını ve süratle infazın yürütülmesi suretiyle kanunlara olan büyük itimadını sarsmamak zorundayız."

*- **Tekinel** yeniden söz almıştır. Tekinel, infaza karar verme işleminin Anayasaya göre ancak kanun çıkartmak yoluyla olabileceğini tekrar belirtmiştir. Önceki konuşmasıyla, Komisyon sözcüsünün ifadesi arasında çelişki olmadığını söylemiştir. Şunu eklemiştir. İnfaz yönündeki kanun **"tekliflerinin reddedilmesi halinde idam mahkumu olarak kalacaklardır. Ancak ceza infaz edilmeyecektir. Hiçbir Komisyon azası bu teklifin reddedilmesi halinde otomatikman affedilmiş sayılacağı şeklinde bir beyanda bulunduğunu tahmin etmem. Bu gibi beyan, Anayasanın 132 nci maddesine aykırıdır. Zira affın esas kanun şeklinde getirilmesi lazımdır. Bu şekli kanun içersinde esasa taalluk eden bir af kanununun müzakeresi yapılamaz."***

Tekinel ayrıca, dilekçenin, Genel Kurula iletilmesinde bir usulsüzlük olmadığını da belirtmiş ve başvuruculann, Dostluk Cemiyeti üyesi olmanın yanı sıra Alman parlamentosu üyesi de bulunduklarını; dolayısıyla, Komisyonun bu işlemle, "Parlamentolar arası mücamele kaidesine uygunluk temin etmek" durumunda olduğunu söylemiştir.

- Bu konuşmadan sonra, Bolak, Anayasa (md.132)'ye ilişkin bir soru yönelt-

mişse de, oturum Başkanı, bunun "muhatabı şimdi metni Meclisimizde müzakere edilen komisyonun sözcüsü değildir" diyerek bu tartışmaya kapı açmamıştır.

- Oturum Başkanı, Adalet Komisyonu raporunun tümü üzerinde başka söz alan olmadığını saptamış; maddelere geçilmesini oylatmış ve kabul edilmiştir. Ardından, teklifteki üç maddeyi tek tek okutmuş ve oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Böylece, Komisyonun hazırladığı ve infaza ilişkin olan kanun teklifinin birinci görüşmesi, Genel Kurulda kabul şeklinde neticelenmiştir.

*bkz., **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, 1964, sf:272-282 ve tutanağının sonuna ekli 571 Sıra sayılı basma yazı.)***

*- Komisyonun 25/01/1964 tarihli Raporuna ilişik **kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 11/02/1964 tarihli 52. Birleşiminin** Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in Başkanlığında açılmış 16.30'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemdeki çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin görüşülen işler bölümünün 2. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz., **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, 1964, sf:504.***

- 445 sayılı Kanunun dikkati çeken bir özelliği, mahkumlar hakkında verilen hüküm tarihi (20/11/1963) ile bu hükmün Yargıtay'ca onanması tarihi (16/12/1963) arasında sadece üç hafta gibi çok kısa bir süre geçmiş olmasıdır. Dahası, mahkumların suçu işlediği tarih (08/10/1963) ile hükmün onanması arasında 2 ay ve 1 hafta; suçun işlenmesi ile infaz kanunu çıkartılması arasında ise yalnızca 6 ay geçmiştir. Hükmün onanması ile Adalet Komisyonunun oybirliği ile infaz doğrultusunda kanun teklifini Genel Kurula sunmaya karar vermesi tarihi (08/01/1964) arasında ise sadece 3 hafta geçmiştir. Bilindiği üzere, Türkiye'deki yargılama pratikleri dikkate alındığında böyle hızla hüküm tesis edilmesi ve onanması pek sık rastlanabilen bir durum olmadığı gibi, yine böyle bir çabuklukla infaz kanununun hazırlanması ve Meclisten geçirilmesi olağan uygulamalardan değildir. Olası bir etken, öldürülen iki kişinin yabancı uyruklu olmaları ve Almanya hükümetine ve kamuoyuna, bu konuda Türk adalet mekanizmasının hızlı ve kararlı şekilde işlediği ve Türk hükümetinin ve Meclisinin de benzeri kararlılığa sahip olduğu mesajını vermek dürtüsü olabilir.

- Bu bağlamda son olarak hatırlatalım ki, benzeri bir olay, yıllar sonra, 12 Eylül de facto Rejimi döneminde geçirilen bir kanunda da görülecekti. 18/04/1983 tarih ve 18022 -mük.- sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2815 sayılı Kanun, mahkum Şener Yiğit'in ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkindi. Mahkum, Avusturya uyruklu kişileri öldürmekten hüküm giymişti. Bkz., aşağıda, 1983 yılı infazları bölümü. Ayrıca bkz., siyasal motifle yabancı uy-

ruklu öldüren iki mahkumun ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin 1981 tarih ve 2476 sayılı Kanun; 1981 yılı infazları bölümü içinde.)

---

5. Kadir Ceylan hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 446 **Kabul tarihi: 16/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 29/6/1963 tarihli ve esas 1963/1311, karar 1963/1552 sayılı ilamıyla kesinleşen, Bolvadin Ağır Ceza Mahkemesinin 23/5/1963 tarihinde esas 1963/30, karar 1963/32 sayılı hükmiyle, Türk Ceza Kanununun 450/5 inci maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Afyonkarahisar İlinin Çay İlçesinin Geneli (Aydoğmuş) Köyü hane 65, cilt 12 ve sayfa 107'de kayıtlı Abdurrahman oğlu, Elif'ten doğma 21/4/1928 Eğirdir doğumlu **Kadir Ceylan** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

20/04/1964

(RG, 22/04/1964, s.11689)

(Derleyenin notu: 446 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 9 ay, 17 gün süre geçmiştir.

- Millet Meclisinin 19/08/1963 tarihli 120. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi" Adalet Komisyonuna havale edilmiştir (3/669). ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 20, 17.07.1963 tarihli 117. Birleşimden 04.09.1963 tarihli 130. Birleşime kadar, 1963, sf:202.***

- Millet Meclisinin 19/08/1963 tarihli 120. Birleşiminde aynı zamanda bu mahkum hakkındaki dosyanın geri verilmesi hakkında ***Başbakanlık tezkeresi (3/670) (3/669)*** *işleme konmuştur.*

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 05.08.1963 tarihli ve 5/4-3559 sayılı yazımız.

Ölüm cezasına hükümlü Kadir Ceylan tarafından verilen 02.08.1963 tarihli dilekçe ile vaki tashihi karar istemi dolayısıyla isteği incelenmek üzere adı geçene ait mahkumiyet dosyasının iadesi hususu, Adalet Bakanlığının 07.08.1963 tarihli ve 18699 sayılı yazısıyla istenilmektedir.

Gereğine müsaadelerini arz ederim.

Başbakan

İsmet İnönü"

Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra "Geri verilecektir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 20, 17.07.1963 tarihli 117. Birleşimden 04.09.1963 tarihli 130. Birleşime kadar, 1963, sf:204.***

- Millet Meclisinin 01/10/1963 tarihli 146. Birleşiminde bu mahkuma ilişkin (3/713) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 22, 26.09.1963 tarihli Yüz kırk üçüncü Birleşimden 25.10.1963 tarihli Yüz elli sekizinci Birleşime kadar, 1963, sf:93.***

- Millet Meclisinin 08/10/1963 tarihli 149. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/713) (S. sayısı 488) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 22, 26.09.1963 tarihli Yüz kırk üçüncü Birleşimden 25.10.1963 tarihli Yüz elli sekizinci Birleşime kadar, 1963, sf:206.***

- Millet Meclisinin 22/10/1963 tarihli 155. Birleşiminde aynı zamanda bu mahkum hakkındaki dosyanın geri verilmesi hakkında ***Başbakanlık tezkeresi (3/713) (3/731)*** *işleme konmuştur.*

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 30.09.1963 tarihli ve 5/4-4389 sayılı yazımız.

Ölüm cezasına hükümlü Kadir Ceylan tarafından vaki karar tashihi isteminin incelenmesi için adı geçene ait mahkumiyet dosyasının iadesi hususu, Adalet Bakanlığının 17.10.1963 tarihli ve 23808 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Gereğine müsaadelerini arz ederim.

Başbakan

İsmet İnönü"

Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra "Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Dosya geri verilecektir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 22, 26.09.1963 tarihli Yüz kırk üçüncü Birleşimden 25.10.1963 tarihli Yüz elli sekizinci Birleşime kadar, 1963, sf:299.***

- Millet Meclisinin 11/12/1963 tarihli 13. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/745) (S. sayısı 528) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 23, 01.10.1963 tarihli Birinci Birleşimden 24.12.1963 tarihli On sekizinci Birleşime kadar, 1963, sf:320.***

- 446 sayılı Kanuna ilişkin ***Millet Meclisi Adalet Komisyonunun 06/12/1963 tarih ve Esas No. 3/745, Karar No.29 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

07/07/1962 tarihinde, Mehmet Dağdelen, Eşe Dağdelen ve Kadir Can'ı aynı kasıt ve bir sebep altında öldürmekten hüküm giymiştir.

- Komisyon, oybirliği ile, bu cezanın yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin Meclise sunulmasına 05/12/1963 tarihinde karar vermiştir.

- Komisyonun 06/12/1963 tarihli Raporu ve hazırladığı ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 21/01/1964 tarihli 37. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in Başkanlığında açılmış 18.15'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir çok husus görüşülmüştür. Gündemin 26. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan Raporu okutmuş; maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Maddeler okutulmuş ve oya konmuştur. Hiçbir milletvekili maddeler hakkında söz almamıştır. Teklifin birinci görüşmesi birkaç dakika içinde tamamlanarak benimsenmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:318 ve tutanağın sonuna ekli 528 Sıra Sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 06/12/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşiminin*** *İkinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 16.00'da Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemdeki çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin 6. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, 1964, sf:271.)***

---

6. Süleyman Ağırbaş hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 448 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 13/3/1962 tarihli ve esas 1961/1972, karar 1962/715 sayılı ilamıyla kesinleşen, Muğla Ağır Ceza Mahkemesinin 3/2/1961 tarihli ve esas 1960/106, karar 1961/16 sayılı hükmüyle, Türk Ceza Kanununun 450/4 üncü maddesine tevfikan ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan ve sicil nüfusta Fethiye İlçesinin Girdev Köyü hane 1, cilt 21/2 ve sahife 31'de kayıtlı Nayim (Naim) oğlu ve Döndü'den doğma, bekar, Mart 1933 doğumlu **Süleyman Ağırbaş** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 448 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 25 ay, 16 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/304) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 25/05/1962 tarihli 93. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 5, 27.4.1962 tarihli Seksen birinci Birleşimden 18.6.1962 tarihli Yüz üçüncü Birleşime kadar, 1962, sf:434.***

- 448 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 01/06/1963 tarih ve Esas No. 3/304, Karar No.80 sayılı raporuna göre,***

"maznun Süleyman Ağırbaş'ın, 06-07/01/1960 gecesi, kardeşi Hasan (Hüseyin) Ağırbaş'ı taammüden öldürdüğü anlaşılmıştır".

- Hüküm, TCK (md.450/4) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 29/05/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum Süleyman Ağırbaş "bekar, cahil, çiftçi ve sabıkasız"dır.

- Adalet Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 48. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla üç maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 594 ve Tutanağın sonuna ekli 235 Sıra sayılı basma yazı.***

- Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesinin yapılmasına, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin*** *birinci Oturumunda sıra gelmiştir. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 36. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan, "Adalet Komisyonu yok. Gelecek birleşime kalmıştır" diyerek işlemi ertelemiştir. Böylece, aynı oturumda daha önce toplam 3 mahkuma ilişkin 3 kanun teklifinin ikinci görüşmesi yapılarak bunlar benimsenmesine karşın, bu mahkum hakkındaki infaz istencinin çıkartılması gecikmiştir. Bkz.,* ***Millet Meclisi Tu-***

tanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:22.

- Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/01/1964 tarihli 36. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in Başkanlığında açılmış 18.50'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemdeki 27 madde görüşülmüştür. Gündemin 17. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:227)***

---

7. Hasan Şeker hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 449 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 22/2/1963 tarihli ve esas 1963/115, karar 1963/450 sayılı ilamıyla kesinleşen, Bursa Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 12/10/1962 tarihli ve esas 1961/147, karar 1962/172 sayılı hükmüyle Türk Ceza Kanununun 450/8 inci maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Karamürsel İlçesinin Mahmudiye Köyü hane 32, cilt 6 ve sahife 31'de kayıtlı, Recep oğlu, Hanife'den doğma, 18 Mart 1341 doğumlu (doğum yeri Karamürsel), bekar, **Hasan Şeker** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 449 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 26 ay, 7 gün süre geçmiştir.

- Millet Meclisinin 03/04/1963 tarihli 66. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre bu mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/542) Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 15, 25.03.1963 tarihli Altmış ikinci Birleşimden 03.04.1963 tarihli Altmış altıncı Birleşime kadar, 1963, sf:132.***

- 449 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 01/06/1963 tarih ve Esas No. 3/542, Karar No.79 sayılı raporuna göre,***

"maznun Hasan Şeker'in, 06/01/1957 tarihinde Mehmet Taşçevirdi'yi, hırsızlık maksadıyla evine girip çaldıkları eşyalarla çıkmak üzere bulundukları sırada Taşçevirdi'nin evine dönmesi sebebiyle, işledikleri hırsızlık suçunu tamamlamak, bu suçtan hasıl olacak faydayı elde etmek ve bu gayeye vasıl olmak için öldürdüğü anlaşılmıştır".

- *Hüküm, TCK (md.450/8) uyarınca verilmiştir.*

- *Komisyon, infaz yönündeki kararı 31/05/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.*

- *Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum Hasan Şeker "bekar"dır.*

- *Adalet Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik* ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 47. sıradadır.*

- *Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla üç maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Birinci müzakeresi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 594 ve Tutanağın sonuna ekli 234 Sıra sayılı basma yazı.***

- *Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun* ***teklifinin ikinci görüşmesinin yapılmasına, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin*** *birinci Oturumunda sıra gelmiştir. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 35. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan, "Adalet Komisyonu yok. Gelecek birleşime kalmıştır" diyerek işlemi ertelemiştir. Böylece, aynı oturumda daha önce toplam 3 mahkuma ilişkin 3 kanun teklifinin ikinci görüşmesi yapılarak bunlar benimsenmesine karşın, bu mahkum hakkındaki infaz istencinin çıkartılması gecikmiştir. Bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:22.***

- *Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun* ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/01/1964 tarihli 36. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in Başkanlığında açılmış 18.50'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemdeki 27 madde görüşülmüştür. Gündemin 16. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Bir-***

leşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:226-227)

---

8. Bedih Kılıç hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 450 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Askeri Yargıtay Dairesinin 25/1/1962 tarih ve esas 1961/2176, karar 1962/160 sayılı ilamiyle kesinleşen, 33 üncü Tümen Kumandanlığı Karargahı Askeri Mahkemesinin 2/8/1961 tarihli ve esas 61/16, karar 61/24 sayılı hükmü ile, Askeri Ceza Kanununun 91/4 üncü maddesi gereğince ölüm cezasına çarptırılan, sicil nüfusta Erzurum-Hınıs İlçesi, Karaçoban Nahiyesi, Hırt Köyü hane 19, cilt 11, sahife 107'de kayıtlı, 1939 doğumlu, bekar, Bekir oğlu ve Belkısa'dan doğma, **Bedih Kılıç** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Milli Savunma Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 450 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 27 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- 450 sayılı Kanunun özelliği, mahkumun asker kişi olması nedeniyle, hakkındaki hükmün askeri yargı yerleri tarafından ve Askeri Ceza Kanunu uyarınca tesis edilmiş olmasıdır. Bundan ötürü, bu kanunun yürütülmesi de, Adalet Bakanına değil, Milli Savunma Bakanına aittir.

- 450 sayılı Kanun, askeri yargı yerleri tarafından verilerek kesinleşen ölüm cezasının infazı hakkındaki yasalar arasında, 1964 yılında çıkartılan ilk yasadır. Aynı yıl içinde, ikinci ve sonuncu örnek ise, aşağıda metni verilmiş olan 480 sayılı Kanundur.

- Bu mahkuma ilişkin (3/205) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 06/03/1962 tarihli 64. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 4, 2.3.1962 tarihli Altmış birinci Birleşimden 25.4.1962 tarihli Seksen inci Birleşime kadar, 1962, sf:113.***

- 450 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 01/06/1963 tarih ve Esas No. 3/205, Karar No.81 sayılı raporuna göre,***

"1. Ordu 5. Mühimmat Bölüğü erlerinden maznun Bedih Kılıç'ın, Kurudere 1 numaralı cephanelik nöbetçisi er Kemal Bağatur'u, amire fiilen taarruz ile öldürdüğü anlaşılmıştır".

- Hüküm, AsCK (md.91/4) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 29/05/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum Bedih Kılıç "bekar ve cahil"dir ve er olarak askerlik yapmakta iken suç işlemiştir.

- Adalet Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik **kanun teklifinin birinci görüşmesi**, **Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin** Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 46. sıradadır.

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla birinci ve ikinci maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Üçüncü madde okutulduktan sonra Başkan, bir önerge olduğunu söylemiştir.

Coşkun Kırca (İstanbul) tarafından verilen önergede, Adalet Bakanı yerine "Bu kanunu Milli Savunma Bakanı yürütür" şeklinde maddenin değiştirilmesi teklif edilmiştir. Söz alan Adalet Komisyonu Sözcüsü Ali Cüceoğlu (Giresun), kanun teklifinde bir yazı hatası olduğunu ve önergeye katıldıklarını açıklamıştır. Önerge dikkate alınarak madde oylanmış ve kabul edilmiştir. Başkan, "Birinci müzakeresi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 593-594 ve Tutanağın sonuna ekli 233 Sıra sayılı basma yazı.**

- Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun **teklifinin ikinci görüşmesinin yapılmasına, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin** birinci Oturumunda sıra gelmiştir. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin Başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 34. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan, "Adalet Komisyonu yok. Gelecek birleşime kalmıştır" diyerek işlemi ertelemiştir. Böylece, aynı oturumda daha önce toplam 3 mahkuma ilişkin 3 kanun teklifinin ikinci görüşmesi yapılarak bunlar benimsenmesine karşın, bu mahkum hakkındaki infaz istencinin çıkartılması gecikmiştir. Bkz., **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:22.**

- Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun **teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/01/1964 tarihli 36. Birleşiminin** Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in Başkanlığında açılmış 18.50'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemdeki 27 madde görüşülmüştür. Gündemin 15. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin

tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz., ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:226)***

---

9. Ali Karahan hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 453 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 24/4/1963 tarihli ve esas 1962/2835, karar 1963/981 sayılı ilamıyla kesinleşen, Muğla Ağır Ceza Mahkemesinin 21/11/1962 tarihli ve esas 1962/108, karar 1962/179 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 8 ve 9 sayılı bentleri gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Köyceğiz'in Beyobası Köyü hane 60'da kayıtlı Osman oğlu, Nazife'den doğma, 1332 doğumlu **Ali Karahan** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 453 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 12 ay, 5 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/582) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 29/05/1963 tarihli 86. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 17, 15.05.1963 tarihli Seksen birinci Birleşimden 07.06.1963 tarihli Doksan ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:251.***

- Millet Meclisinin 12/06/1963 tarihli 94. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/582) (S. sayısı 245) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:53.***

- 453 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 05/06/1963 tarih ve Esas No. 3/582, Karar No.84 sayılı raporuna göre,***

"maznun Ali Karahan'ın, 07/10/1957 gecesi icrasına teşebbüs ettiği gasp suçundan beklediği gayeye vasıl olamamaktan mütevellit duyduğu

infial neticesi ve gasp suçunun delillerini ortadan kaldırmak ve kendisini görüp tanımasından dolayı aleyhinde delil teşkil edecek şahadetini bertaraf edip cezadan kurtulmak maksadıyla Köyçeyiz Çayhisar köyünden Ümmü Aybey'i kasten öldürdüğü anlaşılmıştır".

- *Hüküm, TCK (md.450/8 ve 9) uyarınca verilmiştir.*

- *Komisyon, infaz yönündeki kararı 05/06/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.*

- *Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum Ali Karahan "evli, okur-yazar ve çiftçi"dir.*

- *Adalet Komisyonun 05/06/1963 tarihli Raporuna ilişik* ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 58. sıradadır.*

- *Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla üç maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 598 ve Tutanağın sonuna ekli 245 Sıra sayılı basma yazı.***

- *Komisyonun 05/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun* ***teklifinin ikinci görüşmesinin yapılmasına, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin*** *birinci Oturumunda sıra gelmiştir. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 42. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan, "Adalet Komisyonu yok. Gelecek birleşime kalmıştır" diyerek işlemi ertelemiştir. Böylece, aynı oturumda daha önce toplam 3 mahkuma ilişkin 3 kanun teklifinin ikinci görüşmesi yapılarak bunlar benimsenmesine karşın, bu mahkum hakkındaki infaz istencinin çıkartılması gecikmiştir. Bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:24.***

- *Komisyonun 05/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun* ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/01/1964 tarihli 36. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in başkanlığında açılmış 18.50'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemdeki 27 madde görüşülmüştür. Gündemin 20. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi,***

Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:228)

---

10. Bayram Kalpaklı hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 454 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/6/1962 tarihli ve esas 1961/3249, karar 1962/1646 sayılı ilamıyla kesinleşen, Vezirköprü Ağır Ceza Mahkemesinin 25/4/1961 tarihli ve esas 1960/40, karar 1961/35 sayılı hükmüyle, 6123 sayılı Kanunla muaddel Türk Ceza Kanununun 450/7 ve 8 inci ve aynı kanunun 12 nci maddesi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Samsun-Havza İlçesi, Çakıralan Köyü hane 8, cilt 19, sahife 241'de kayıtlı Mehmet oğlu ve Mevlüde'den doğma, 1/1/1939 doğumlu **Bayram Kalpaklı** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 454 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 22 ay, 15 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/353) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 03/09/1962 tarihli 111. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 6, 20.6.1962 tarihli Yüz dördüncü Birleşimden 19.9.1962 tarihli Yüz on sekizinci Birleşime kadar, 1962, sf:297-298.***

- Millet Meclisinin 20/03/1963 tarihli 60. Birleşim Gündeminin 48. sırasındaki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/353) (S. sayısı 92) (Dağıtma tarihi 12/02/1963" olarak kayda geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf: Gündem 9.***

- Millet Meclisinin 27/03/1963 tarihli 63. Birleşiminde bu mahkumun "ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresinin geri verilmesine dair ***Başbakanlık tezkeresi (3/353) (3/528)*** *okutulmuştur.*

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 28/07/1962 tarihli ve 5/4-3208 sayılı yazımız

Ölüm cezasına hükümlü Bayram Kalpaklı'nın vaki karar tashihi talebi dolayısıyla incelenmesi iktiza eden adı geçene ait mahkumiyet dosyasının iade edilmesi, Adalet Bakanlığının 21.03.1963 tarihli ve 7478 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Gereğine müsaadelerini arz ederim.

Başbakan

İsmet İnönü"

Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra "Gündemimizde bulunan bu dosyanın geri verilmesi Yüksek Heyetinizin kararına bağlıdır. Oylarınıza arz ediyorum. Başbakanlık tezkeresinde talep edilen dosyanın geri verilmesini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiş ve dosya geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 15, 25.03.1963 tarihli Altmış ikinci Birleşimden 03.04.1963 tarihli Altmış altıncı Birleşime kadar, 1963, sf:33.***

- Millet Meclisinin 12/06/1963 tarihli 94. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/560) (S. sayısı 242) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:53.***

- 454 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 05/06/1963 tarih ve Esas No. 3/560, Karar No.86 sayılı raporuna göre,***

> "maznun Bayram Kalpaklı'nın, 02/11/1956 tarihinde mağdure Hanife Kalpaklı'yı zorla kaçırıp ırzına geçme suçlarından 6 sene 18 ay ağır hapis cezasına mahkum edilerek, bu cezasını çekmekte iken, Hanife'yi tekrar kaçırıp onunla evlenmeyi temin etmek maksadıyla, ceza evinden firar edip, 13/08/1957 tarihinde adı geçeni zorla kaçırmak istediği sırada, bu suçunu kolaylaştırmak ve fiili işlemesine mani olmak isteyen Hanife'nin kardeşi Şerif Kalpaklı'yı, takip eylediği gayeye vasıl olamamaktan mütevellit duyduğu infial ile öldürdüğü ve aynı sebep ve gaye ile Hanife'nin annesi Şerife'yi de öldürmeye tam derecede teşebbüs ettiği anlaşılmıştır".

- Hüküm, TCK (md.450/7 ve 8) uyarınca verilmiştir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 30/01/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir. Komisyon 30/01/1963'te bu dosya üzerinde karar vermesine karşılık Komisyon rapor tarihi 05/06/1963'tür. Bu dosyanın karara bağlanmasına karşın 4 aydan daha fazla süreyle niçin Komisyonda tutulduğu hususu belirsizdir.

- Rapordaki diğer bilgiye göre, mahkum Bayram Kalpaklı "bekar, cahil, rençper ve sabıkasız"dır. Aynı raporda, mahkumun daha önce kadın kaçırma ve ırza tecavüz suçundan mahkum olup cezaevinde bulunduğu ve bilahare de firar ettiği yazılı olduğuna göre, nasıl olup da mahkumun "sabıkasız" olarak gösterildiği anlaşılmamaktadır.

- Adalet Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 55. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla üç maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Birinci müzakeresi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 596-597 ve Tutanağın sonuna ekli 242 Sıra sayılı basma yazı.***

- Komisyonun 01/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesinin yapılmasına, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin*** *birinci Oturumunda sıra gelmiştir. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 39. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan, "Adalet Komisyonu yok. Gelecek birleşime kalmıştır" diyerek işlemi ertelemiştir. Böylece, aynı oturumda daha önce toplam 3 mahkuma ilişkin 3 kanun teklifinin ikinci görüşmesi yapılarak bunlar benimsenmesine karşın, bu mahkum hakkındaki infaz istencinin çıkartılması gecikmiştir. Bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:23.***

- Komisyonun 05/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/01/1964 tarihli 36. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Melkî Keskin'in başkanlığında açılmış 18.50'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemdeki 27 madde görüşülmüştür. Gündemin 18. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:227)***

---

11. Mehmet Kül (Gül) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 455 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 25/5/1963 tarihli ve esas 1962/2391, karar 1963/1193 sayılı ilamıyla kesinleşen, Vezirköprü Ağır Ce-

za Mahkemesinin 25/9/1962 tarihli, esas 1961/95, karar 1962/37 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450/8 inci maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Vezirköprü İlçesinin Danabaş Köyü hane 21, cilt 23 ve sayfa 64'de kayıtlı Ali oğlu, Fatma'dan doğma, 3/4/1932 doğumlu, Havza Hacinli Köyünden **Mehmet Kül (Gül)** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 455 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 11 ay, 4 gün süre geçmiştir.

- Millet Meclisinin 16/07/1963 tarihli 116. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi" Adalet Komisyonuna havale edilmiştir raporu (3/660). ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 19, 01.07.1963 tarihli 105. Birleşimden 16.07.1963 tarihli 116. Birleşime kadar, 1963, sf:582.***

- Millet Meclisinin 09/10/1963 tarihli 150. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/660) (S. sayısı 493) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 22, 26.09.1963 tarihli Yüz kırk üçüncü Birleşimden 25.10.1963 tarihli Yüz elli sekizinci Birleşime kadar, 1963, sf:240.***

- 455 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 02/10/1963 tarih ve Esas No. 3/660, Karar No.132 sayılı Raporuna göre,*** *mahkum,*

27/10/1961 tarihinde Kazım karısı Zeynep Keskin'i zorla ırzına geçememekten duyduğu infial ile müteaddit yerlerinden bıçakla yaralamak suretiyle öldürmekten hüküm giymiştir.

- Komisyon, oybirliği ile, bu cezanın yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin Meclise sunulmasına 02/10/1963 tarihinde karar vermiştir.

- Komisyonun 02/10/1963 tarihli Raporu ve hazırladığı ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 21/01/1964 tarihli 37. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Melkki Keskin'in başkanlığında açılmış 18.15'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir çok husus görüşülmüştür. Gündemin 25. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan Raporu okutmuş; maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Maddeler okutulmuş ve oya konmuştur. Hiçbir milletvekili maddeler hakkında söz almamıştır. Teklifin birinci görüşmesi birkaç dakika içinde ta-*

mamlanarak benimsenmiştir; bkz., ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:317 ve tutanağın sonuna ekli 493 Sıra sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 02/10/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşiminin*** *İkinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 16.00'da Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemdeki çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin 5. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, 1964, sf:271.)***

---

12. Bayram Albayrak hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 456 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 23/10/1962 tarihli ve esas 1962/1405, karar 2517 sayılı ilamıyla kesinleşen, Gümüşhane Ağır Ceza Mahkemesinin 28/12/1961 gün ve esas 1961/82, karar 1961/101 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450/5 inci maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Rize'nin Kömürcüler Köyü hane 29/74-14'de kayıtlı Mustafa oğlu, Elmas'tan doğma, 7/1/1929 doğumlu **Bayram Albayrak** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 456 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 18 ay, 6 gün süre geçmiştir.

- Millet Meclisinin 03/12/1962 tarihli 12. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi" Adalet Komisyonuna havale edilmiştir (3/438). ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 9, 01.11.1962 tarihli Birinci Birleşimden 07.12.1962 tarihli On dördüncü Birleşime kadar, 1962, sf:564.***

- *Millet Meclisinin 06/01/1964 tarihli 26. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:*

"Rize'nin Kömürcüler Köyü 29 hanesinde nüfusa kayıtlı Mustafa oğlu, Elmas'tan doğma, 7/1/1929 doğumlu Bayram Albayrak'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/438) (S. sayısı 545)" ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 24, 25.12.1963 tarihli 19. Birleşimden 10.01.1964 tarihli 30. Birleşime kadar, 1963-1964, sf:206.***

- *456 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi* ***Adalet Komisyonunun 28/12/1963 tarih ve Esas No. 3/438Karar No.33 sayılı Raporuna göre,***

"maznun Bayram Albayrak'ın 12.04.1958 tarihinde amcasının oğulları bulunan İsmail Albayrak ile Sadık Albayrak'ı aynı sebep ve kasıt altında bıçakla yaralayıp öldürdüğü anlaşılmıştır."

- *Komisyon, 25/12/1963 tarihinde oybirliği ile bu cezanın yerine getirilmesine karar vermiştir .*

- *Komisyonun 28/12/1963 tarihli Raporu ve hazırladığı* ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 21/01/1964 tarihli 37. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Melkki Keskin'in Başkanlığında açılmış 18.15'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir çok husus görüşülmüştür. Gündemin 27. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan Raporu okutmuş; maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Maddeler okutulmuş ve oya konmuştur. Hiçbir milletvekili maddeler hakkında söz almamıştır. Teklifin birinci görüşmesi birkaç dakika içinde tamamlanarak benimsenmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:318 ve tutanağın sonuna ekli 545 Sıra Sayılı Basmayazı.***

- *Komisyonun 28/12/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun* ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşiminin*** *İkinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 16.00'da Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemdeki çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin 7. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, 1964, sf:271.)***

13. Recep Güngör Tanış hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 457 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 29/6/1963 tarihli ve esas 1963/1189, karar 1963/1553 sayılı ilamıyla kesinleşen, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 11/4/1963 gün ve esas 1963/60, karar 1963/82 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450/9 uncu maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta İstanbul, Samatya, Hacıpiri Mahallesi, Sarmaşıklı Sokak hane 20, cilt 14 ve sayfa 19'da kayıtlı Hasan Tahsin oğlu, Melek'ten doğma, 23/10/1936 doğumlu **Recep Güngör Tanış** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 457 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 10 ay süre geçmiştir.

- Millet Meclisinin 19/08/1963 tarihli 120. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi" Adalet Komisyonuna havale edilmiştir (3/671). ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 20, 17.07.1963 tarihli 117. Birleşimden 04.09.1963 tarihli 130. Birleşime kadar, 1963, sf:202.***

- Millet Meclisinin 02/10/1963 tarihli 147. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/671) (S. sayısı 559) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 22, 26.09.1963 tarihli Yüz kırk üçüncü Birleşimden 25.10.1963 tarihli Yüz elli sekizinci Birleşime kadar, 1963, sf:134-135.***

- 457 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 26/09/1963 tarih ve Esas No. 3/671, Karar No.128 sayılı Raporuna göre,*** *mahkum,*

> 04/05/1961 tarihinde, 1954 doğumlu Cemalettin Hancı'nın zorla ırzına geçmekten ve bu suçunu gizlemek, delil ve emarelerini ortadan kaldırmak ve kendisini cezadan kurtarmak maksadı ile adı geçeni kayışla boğmak suretiyle kasten öldürmekten hüküm giymiştir.

- Komisyon, oybirliği ile, bu cezanın yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin Meclise sunulmasına 25/09/1963 tarihinde karar vermiştir.

- Komisyonun 26/09/1963 tarihli Raporu ve hazırladığı ***kanun teklifinin bi-***

rinci görüşmesi, Millet Meclisinin 21/01/1964 tarihli 37. Birleşiminin *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in başkanlığında açılmış 18.15'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir çok husus görüşülmüştür. Gündemin 24. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan Raporu okutmuş; maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Maddeler okutulmuş ve oya konmuştur. Hiçbir milletvekili maddeler hakkında söz almamıştır. Teklifin birinci görüşmesi birkaç dakika içinde tamamlanarak benimsenmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:316-317 ve tutanağın sonuna ekli 459 Sıra Sayılı Basmayazı.***

- Komisyonun 26/09/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşiminin*** *İkinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 16.00'da Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemdeki çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin 4. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, 1964, sf:270-271.)***

---

14. Hasan Şentürk hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 458 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 22/5/1963 tarihli ve esas 1962/2070, karar 1963/1138 sayılı ilamiyle kesinleşen, Trabzon Ağır Ceza Mahkemesinin 27/4/1962 tarihli ve esas 1961/124, karar 1962/65 sayılı hükmüyle, Türk Ceza Kanununun 450/4 üncü maddesi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Akçaabat İlçesinin Ağaçlı Köyü hane 12, cilt 7/2, sayfa 77'de kayıtlı İsmail oğlu, Fatime (Fatma)'dan doğma, 26 Ağustos 1936 doğumlu, bekar **Hasan Şentürk** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 458 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 11 ay, 7 gün süre geçmiştir.

- Millet Meclisinin 03/07/1963 tarihli 107. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi" Adalet Komisyonuna havale edilmiştir (3/641). ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 19, 01.07.1963 tarihli 105. Birleşimden 16.07.1963 tarihli 116. Birleşime kadar, 1963, sf:117.***

- Millet Meclisinin 15/07/1963 tarihli 115. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/641) (S. sayısı 351) (GÜNDEME)" olarak kayda geçirilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 19, 01.07.1963 tarihli 105. Birleşimden 16.07.1963 tarihli 116. Birleşime kadar, 1963, sf:525.***

- 458 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 10/07/1963 tarih ve Esas No. 3/641, Karar No.111 sayılı Raporuna göre,***

mahkum Hasan Şentürk, 04/05/1961 tarihinde, baba ana ayrı kardeşi (İllaz) (Ilaz) İlyas Şentürk'ü zehirlemek suretiyle taammüden öldürmekten ve maktulün cesedini gizlice gömmek suretiyle cürümün delillerini yok etmekten hüküm giymiştir.

- Komisyon, oybirliği ile, bu cezanın yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin Meclise sunulmasına 10/07/1963 tarihinde karar vermiştir.

- Komisyonun 10/07/1963 tarihli Raporu ve hazırladığı ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 21/01/1964 tarihli 37. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Melkki Keskin'in başkanlığında açılmış 18.15'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir çok husus görüşülmüştür. Gündemin 23. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan Raporu okutmuş; maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Maddeler okutulmuş ve oya konmuştur. Hiçbir milletvekili maddeler hakkında söz almamıştır. Teklifin birinci görüşmesi birkaç dakika içinde tamamlanarak benimsenmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:316 ve tutanağın sonuna ekli 351 Sıra Sayılı Basma yazı.***

- Komisyonun 10/07/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşiminin*** *İkinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 16.00'da Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemdeki çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin 3. maddesi bu kanun teklifidir Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, 1964, sf:270.)***

15. Kerim Özkan ve Hasan Güney (Günay) haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 459 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 5/3/1962 tarih ve esas 1962/40, karar 670 sayılı ilamıyla kesinleşen, Bursa Ağır Ceza Mahkemesinin 6/7/1961 tarihli, esas 1960/39, karar 1961/186 sayılı hükmüyle, Türk Ceza Kanununun 64/2 ve 450/4 üncü maddeleri hükmünce ölüm cezasına çarptırılan, sicil nüfusta Bursa-Karacabey İlçesi Sarıbey (Eski Sarıbey) İslam Köyü hane 88, cilt 32 ve sayfa 187'de kayıtlı, 19/10/1931 doğumlu, evli, Ahmet oğlu ve Sabriye'den doğma **Kerim Özkan** ve yine sicil nüfusta Bursa-Karacabey İlçesi Sarıbey Cedit Köyü hane 5, cilt 25 ve sayfa 167'de kayıtlı, evli, Şevket oğlu ve Nazmiye'den doğma, 1926 M.K.Paşa doğumlu **Hasan Güney (Günay)** haklarındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 459 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 25 ay, 24 gün süre geçmiştir.

- 459 sayılı Kanun, tek bir yasa içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

- Bu mahkumlara ilişkin (3/232) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 30/03/1962 tarihli 67. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 1, Cilt 4, 2.3.1962 tarihli Altmış birinci Birleşimden 25.4.1962 tarihli Sekseninci Birleşime kadar, 1962, sf:192.***

- Millet Meclisinin 09/01/1963 tarihli 27. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu iki mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/232) (S. sayısı 34) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 10, 10.12.1962 tarihli On beşinci Birleşimden 09.01.1963 tarihli Yirmi yedinci Birleşime kadar, 1962-1963, sf:614.***

- Millet Meclisinin 16/01/1963 tarihli 31. Birleşiminde bu iki mahkumun "ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresinin geri verilmesine dair ***Başbakanlık tezkeresi (3/233) (3/470)*** *okutulmuştur.*

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 29/03/1962 tarihli ve 5/4-1249 sayılı yazımız

Ölüm cezasına hükümlü Kerim Özkan ile Hasan Güney haklarında olup

hükümlülerden Kerim Özkan'ın karar tashihi talebi dolayısıyla dosyanın incelenmesini iktiza edeceğinden bahisle adı geçenlere ait mahkumiyet dosyasının iade edilmesi Adalet Bakanlığının 11.01.1963 tarihli ve 1088 sayılı yazıyla istenilmektedir.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

Başbakan

İsmet İnönü"

Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra, "Gündemde olduğu için geri verilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 11, 10.01.1963 tarihli Yirmi sekizinci Birleşimden 07.02.1963 tarihli Kırk ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:122.***

- Bu iki mahkuma ilişkin (3/502) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 04/02/1963 tarihli 39. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 11, 10.01.1963 tarihli Yirmi sekizinci Birleşimden 07.02.1963 tarihli Kırk ikinci Birleşime kadar, 1963, sf:417.***

- Millet Meclisinin 18/03/1963 tarihli 59. Birleşiminde bu iki mahkumun "ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresinin geri verilmesine dair ***Başbakanlık tezkeresi (3/502) (3/518)*** *okutulmuştur.*

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 01/02/1963 tarihli ve 5/4-639 sayılı yazımız

Hasan Güney ile Kerim Özkan'ın ölüm cezasına çarptırılmalarına dair olup bu kere hükümlülerden Hasan Güney vekili Avukat İsmet Çırpan tarafından karar tashihi talebinde bulunulmasından dolayı incelenmesi iktiza eden adı geçenlere ait mahkumiyet dosyasının iade olunması hususu, Adalet Bakanlığının 28.02.1963 tarihli ve 4821 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

Başbakan

İsmet İnönü"

Oturum Başkanı, tezkereyi okuttuktan sonra "Başbakanlık, ölüm cezası ile ilgili dosyanın geri verilmesini talep ediyor. Gündeme alındığı için geri verilmeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş, geri verilmiştir efendim" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 14, 21.02.1963 tarihli Elli altıncı Birleşimden 22.03.1963 tarihli Altmış birinci Birleşime kadar, 1963, sf:306.***

- *Bu iki mahkuma ilişkin (3/568) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 13/05/1963 tarihli 80. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. Böylece mahkumların karar tashihi başvurusundan lehlerine bir sonuç alamadıkları anlaşılmaktadır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 16, 05.04.1963 tarihli Altmış yedinci Birleşimden 13.05.1963 tarihli Sekseninci Birleşime kadar, 1963, sf:610.***

- *Millet Meclisinin 13/06/1963 tarihli 95. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu iki mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/568) (S. sayısı 253) (Dağıtma tarihi: 12/06/1963) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:113.***

- *459 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi* ***Adalet Komisyonunun 07/06/1963 tarih ve Esas No. 3/568, Karar No. 91 sayılı Raporuna göre,***

mahkumlar, 06-07/11/1959 gecesi, Şevket Güney'i temin edilen menfaat karşılığı taammüden öldürmekten hüküm giymişlerdir. Maktul, mahkum Hasan Güney'in babasıdır.

- *Komisyon, oybirliği ile, bu cezanın yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin Meclise sunulmasına 31/05/1963 tarihinde karar vermiştir.*

- *Komisyonun 07/06/1963 tarihli Raporu ve hazırladığı* ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 21/01/1964 tarihli 37. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Melkci Keskin'in başkanlığında açılmış 18.15'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemde bir çok husus görüşülmüştür. Gündemin 22. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan Raporu okutmuş; maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Maddeler okutulmuş ve oya konmuştur. Hiçbir milletvekili maddeler hakkında söz almamıştır. Teklifin birinci görüşmesi birkaç dakika içinde tamamlanarak benimsenmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:315-316 ve tutanağın sonuna ekli 253 Sıra Sayılı Basma yazı.***

- *Komisyonun 07/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun* ***teklifinin ikinci görüşmesinin yapılmasına, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin*** *birinci Oturumunda sıra gelmiştir. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 65. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan, "Adalet Komisyonu yok. Gelecek birleşime kalmıştır" diyerek işlemi ertelemiştir. Böylece, aynı oturumda daha önce toplam 3 mahkuma ilişkin 3 kanun teklifinin ikinci görüşmesi yapılarak bunlar benimsenmesine karşın, bu mahkum hakkındaki infaz istencinin çıkartılması gecikmiştir. Bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:33.***

- Komisyonun 07/06/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşiminin*** *İkinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 16.00'da Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemdeki çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin 2. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, 1964, sf:269-270.)***

---

16. Süleyman Bozkurt hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 460 **Kabul tarihi: 29/04/1964**

Madde 1- Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 30/3/1963 tarihli ve esas 1963/51, karar 1963/779 sayılı ilamıyla kesinleşen, Salihli Ağır Ceza Mahkemesinin 8/11/1962 tarihli ve esas 1961/99, karar 1962/171 sayılı hükmü ile, Türk Ceza Kanununun 450/9 uncu maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Sarıgöl İlçesinin Çöp Köyü hane 32, cilt 3 ve sayfa 49'da kayıtlı Ahmet oğlu, Hatice'den doğma, 10/1/1933 Alaşehir doğumlu **Süleyman Bozkurt** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

06/05/1964

(RG, 11/05/1964, s.11700)

(Derleyenin notu: 460 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 12 ay, 29 gün süre geçmiştir.

- Bu mahkuma ilişkin (3/569) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 13/05/1963 tarihli 80. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 16, 05.04.1963 tarihli Altmış yedinci Birleşimden 13.05.1963 tarihli Sekseninci Birleşime kadar, 1963, sf:610.***

- Millet Meclisinin 12/06/1963 tarihli 94. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, bu mahkuma ilişkin "Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/569) (S. sayısı 243) (GÜNDEME)" olarak kayda geçmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf:52.***

- *460 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi* ***Adalet Komisyonunun 05/06/1963 tarih ve Esas No. 3/569, Karar No.85 sayılı raporuna göre,***

"maznun Süleyman Bozkurt'un, 20/03/1961 tarihinde, 20/10/1950 doğumlu bulunan Sultan Bozkurt'un zorla ırzına geçtikten sonra bu suçunu gizlemek, delil ve emarelerini kaldırmak ve kendisini cezadan kurtarmak maksadıyla, maruz kaldığı bu tecavüzden dolayı yarı baygın vaziyette fakat henüz sağ ve hayatta olan maktuleyi iple boynundan ağaca asmak suretiyle kasten öldürdüğü anlaşılmıştır".

- Hüküm, TCK (md.450/9) uyarınca verilmiştir. Mahkum ile mağdurenin aynı soyadını taşıdıkları dikkati çekmektedir.

- Komisyon, infaz yönündeki kararı 29/05/1963 tarihinde oybirliği ile vermiştir.

- Adalet Komisyonun 05/06/1963 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 27/06/1963 tarihli 103. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Bu oturumda, Başkanlık Divanının Genel Kurula sekiz sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler altında 16'sı ölüm cezalarına ilişkin 59 gündem maddesi görüşülmüştür. Bu mahkuma ilişkin dosya 56. sıradadır.*

- Başkan raporu okutmuştur. Rapor üstünde söz isteyen çıkmamış, maddelere geçilmesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, sırasıyla üç maddeyi okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Hiçbir milletvekili söz almamıştır. Başkan, "Birinci görüşülmesi bitmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 18, 10.06.1963 tarihli 93. Birleşimden 28.06.1963 tarihli 104. Birleşime kadar, 1963, sf: 597 ve Tutanağın sonuna ekli 243 Sıra sayılı basma yazı.***

- Komisyonun 05/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesinin yapılmasına, Millet Meclisinin 05/09/1963 tarihli 131. Birleşiminin*** *birinci Oturumunda sıra gelmiştir. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında açılmış ve 17.30'da kapanmıştır. Bu oturumda 12'si ölüm cezalarına ilişkin olmak üzere 71 gündem maddesi görüşülmüştür. Gündemin 40. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan, "Adalet Komisyonu yok. Gelecek birleşime kalmıştır" diyerek işlemi ertelemiştir. Böylece, aynı oturumda daha önce toplam 3 mahkuma ilişkin 3 kanun teklifinin ikinci görüşmesi yapılarak bunlar benimsenmesine karşın, bu mahkum hakkındaki infaz istencinin çıkartılması gecikmiştir. Bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 2, Cilt 21, 05.09.1963 tarihli 131. Birleşimden 25.09.1963 tarihli 142. Birleşime kadar, 1963, sf:23-24.***

- Komisyonun 05/06/1963 tarihli Raporuna ilişik kanun ***teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 20/01/1964 tarihli 36. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 14.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in başkanlığında açılmış 18.50'de kapanmıştır. Bu oturumda gündemdeki*

27 madde görüşülmüştür. Gündemin 19. maddesi bu kanun teklifidir. Başkan maddeleri okutmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Maddeler gibi, teklifin tümü hakkında da lehte ve aleyhte söz alan olmamış, tümü oylanmış ve yasa birkaç dakika içinde kabul edilmiştir; bkz., ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli Otuz birinci Birleşimden 27.1.1964 tarihli Kırk birinci Birleşime kadar, 1964, sf:228)***

(Derleyenin notu: Yukarıdaki yasalara ilişkin Tutanaklardan hareketle toplu değerlendirme:

- Millet Meclisinin 20/01/1964 tarihli 36. Birleşiminin Birinci Oturumu, *Başkan vekili Mekki Keskin'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve saat 18.50'de kapanmıştır. Bu oturumunda, gündemdeki toplam 27 madde görüşülmüştür. Bunlar arasında en uzun süreyi Danıştay Kanunu Tasarısının görüşülmesi işgal etmiştir ve 15-20. gündem maddeleri ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifleridir. Bu oturumda, yukarıda metinleri verilen,* ***mahkum Bedih Kılıç'a ilişkin 450 sayılı; mahkum Hasan Şeker'e ilişkin 449 sayılı; mahkum Süleyman Ağırbaş'a ilişkin 448 sayılı; mahkum Bayram Kalpaklı'ya ilişkin 454 sayılı; mahkum Süleyman Bozkurt'a ilişkin 460 sayılı; mahkum Ali Karahan'a ilişkin 453 sayılı infaz kanunları tekliflerinin ikinci görüşmesi yapılmış ve bunların hiçbiri üzerinde hiçbir milletvekili söz almaksızın gerek maddeler gerek kanun metninin tümü oylanarak kabul edilmiştir.*** *Dolayısıyla, 20/01/1964 tarihli Oturumda, toplam 6 mahkumu kapsayan toplam 6 infaz kanunu çıkarılmış olmaktadır. Bunun için* ***bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli 31. Birleşimden 27.1.1964 tarihli 41. Birleşime kadar, Ankara 1964, sf:226-228.***

- Millet Meclisinin 21/01/1964 tarihli 37. Birleşiminin Birinci Oturumu, *Başkan vekili Mekki Keskin'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve saat 18.15'de kapanmıştır. Bu Oturumda, yukarıda metinleri verilen,* ***mahkumlar Kerim Özkan ve Hasan Güney'e ilişkin 459 sayılı; mahkum Hasan Şentürk'e ilişkin 458 sayılı; mahkum Recep Güngör Tanış'a ilişkin 457 sayılı; mahkum Mehmet Kül (Gül)'e ilişkin 455 sayılı; mahkum Kadir Ceylan'a ilişkin 446 sayılı ve mahkum Bayram Albayrak'a ilişkin 456 sayılı infaz kanunları tekliflerinin birinci görüşmesi yapılmış ve üzerinde hiçbir milletvekili söz almaksızın maddeler oylanarak benimsenmiştir.*** *Dolayısıyla 21/01/1964 tarihli Oturumda, toplam 7 mahkumu kapsayan toplam 6 infaz kanunu benimsenmiş olmaktadır. Bunun için* ***bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli 31. Birleşimden 27.1.1964 tarihli 41. Birleşime kadar, Ankara 1964, sf:315-319.***

*- **Millet Meclisinin 11/02/1964 tarihli 52. Birleşiminin Birinci Oturumu,** Başkan vekili Mekki Keskin'in Başkanlığında saat 15.00'de açılmıştır. Bu Oturumda görüşülen diğer Gündem maddelerinin yanı sıra, yukarıda metni verilen, **mahkumlar Cafer Güler ve Zeki Özalp'e ilişkin 445 sayılı infaz kanunu teklifinin ikinci görüşmesi yapılmış ve üzerinde hiçbir milletvekili söz almaksızın maddeler ve teklifin tümü oylanarak kanun çıkarılmıştır.** Bu Kanunun dikkate değer bir özelliği, mahkumların, iki turisti öldürmekten hüküm giymiş olmalarıdır.*

- TBMM'nin 1964 yılının ilk birkaç aylık döneminde gözlenen yoğun infaz istenci ortaya koyan mesaisinin olası etkenlerinden birisi, 1964 yılı içindeki son infaz olan Talat Aydemir ve Fethi Gürcan'ın idamlarına ilişkin 23/06/1964 tarih ve 480 sayılı İnfaz Kanununun çıkartılmasına zemin hazırlamak olabilir.

---

17. Talat Aydemir ve Fethi Gürcan haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine ve Osman Deniz ve Erol Dinçer haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmemesine dair Kanun

Kanun No: 480 **Kabul tarihi: 23/06/1964**

Madde 1- Askeri Yargıtay 1 inci Dairesinin Esas No: 963/2171, Karar No: 963/998 sayılı ve 31/10/1963 tarihli ilamıyla kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Karargahı 1 numaralı Askeri Mahkemesi tarafından Esas No: 963/1, Karar No: 963/1 sayılı ve 5 Eylül 1963 tarihli hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan;

a) Nüfus ve ilam kaydına göre Necip oğlu, 1333 yılında Söğüt'te, Gülizar'dan doğma, İstanbul – Kadıköy Hasanpaşa Fıstıkçı Sokağı Hane No: 31, Cilt No: 10, Sayfa No: 138'de kayıtlı, evli, 2 çocuklu, Ankara Namık Kemal Mahallesi Sümer Sokak No: 42/1'de mukim Talat Aydemir, (Emekli Kurmay Albay)

b) Nüfus ve ilam kaydına göre Hasan oğlu, 1338 yılında Halime'den doğma, Gebze – Darıca – Dağlarbaşı (Bağlarbaşı) Nahiyesi nüfusunda, Hane No: 24, Cilt No: 16 Sayfa No: 11'de kayıtlı, evli, üç çocuklu, İstanbul – Yıldız Posta Caddesi No: 38'de oturur Osman Deniz, (Emekli Kurmay Yarbay)

c) Nüfus ve ilam kaydına göre Mehmet oğlu, 1332 yılında, Konya Ereğlisi'nde Halime'den doğma, Kütahya – Simav Kazası Cuma Mahallesi Hane No: 225, Cilt No: 191'de kayıtlı, evli, dört çocuklu, Ankara Emekli Subay Evleri 2 nci Cadde No:23/2'de oturur Fethi Gürcan, 'Emekli Süvari Binbaşı)

d) Nüfus ve ilam kaydına göre İhsan oğlu, 1932 yılında, Üvile'den doğma, İstanbul – Şişli Feriköy Mahallesi Parkhane Caddesi, Hane No: 8, Cilt No: 10, Sayfa No: 77'de kayıtlı, Ankara – Kurtuluş Cevher Sokak No: 20/12'de mukim Erol Dinçer (Emekli Üsteğmen)

Talat Aydemir ve Fethi Gürcan haklarındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine ve Osman Deniz ve Erol Dinçer haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmemesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

25/06/1964

(RG, 26/06/1964, s.11738)

(Derleyenin notu: 480 sayılı Kanunun birkaç özelliği üzerinde durmak olanaklıdır:

- 480 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 7 ay, 13 gün süre geçmiştir.

- 480 sayılı Kanun, tek bir yasa içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

*- 480 sayılı Kanun, ölüm cezasına çarptırılmış toplam 4 mahkumdan 2'sinin bu cezalarının yerine getirilmemesini de düzenlemektedir. Belirtmek gerekir ki, **480 sayılı Kanun, 1961 Anayasasının yürürlüğü evresinde, Anayasa (md.64)'de yer alan "ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verme" yetkisinin kullanımı ekseninde, TBMM'nin ölüm cezasının yerine getirilmemesi doğrultusunda da istencini düzenleyen tek yasadır.** Bu husus, sadece tek örnek olması bakımından değil, ama Anayasa (md.64)'de tanınan yetkinin kapsamı ve bu bağlamdaki teknik hukuki tartışmalar açısından da önem taşımaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi, çalışmanın ana metni içinde ilgili bahiste yer almaktadır. Ayrıca, bu kanunun Meclisteki görüşülmesi sırasında yapılan ve aşağıda ayrıntılı olarak verilen tartışmalara bkz.*

- 480 sayılı Kanunda anılanlar asker kişi olduklarından, haklarındaki hüküm askeri yargı yerlerince tesis edilmiş ve onanmıştır. Buna karşılık, mahkumiyet, Askeri Ceza Kanunu hükümleri uyarınca değil, Türk Ceza Kanunu (md.146/1) üzerinden tesis edilmiştir. Eklemek gerekir ki, 480 sayılı Kanun, 27 Mayıs rejimini izleyen sivil rejim evresinde (1962-1969) çıkartılan infaz kanunları arasında, sanıkların TCK (md.146)'ya dayanılarak mahkum edilmiş bulunduğu tek örnektir. İzleyen 1970- 1979 arasındaki 10 yıllık evrede, 1972 tarih ve 1576 sayılı, bunun iptal edilmesi üzerine yeniden çıkartılan 1586 sayılı yasalarda adı geçen mahkumlar hakkında da TCK (md.146/1)'den hüküm tesis edilmiştir. Ayrıca 1980-1984 dönemindeki infaz yasaları arasında da aynı yasanın aynı maddesinden mahkum edilmiş olanlar görülmektedir. Ayrıntılı bilgi için, çalışmanın ana metninde Ölüm Ceza Hükümlerinin Yasal Dayanağı başlıklı bölüme bkz.

*- 480 sayılı Kanun, 1960-1969 döneminde çıkartılan infaz kararları/yasalarının sonuncusudur. Bunu izleyen ilk infaz yasası 1971 yılında çıkarıldığına göre, **TBMM, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970 yıllarında olmak üzere 6 yıl süreyle, hiçbir infaz yasası çıkarmamış demektir.** Bu süre, Cumhuriyet tarihi içinde TBMM'nin infaz istencini sergilememe yönündeki si-*

yasayı uzun bir süreyle uygulamaya başlamasının ilk örneğidir. Daha sonra, ***1973-1979 arasındaki 7 yıl ve 1985-2000 arasındaki 16 yıl süreyle infaz kanunları çıkarılmamıştır.*** *Ayrıntılı bilgi için, çalışmanın ana metnindeki infaz istatistikleri bölümüne bkz.*

- Bu dört mahkuma ilişkin (3/740) sayılı Başbakanlık tezkeresi, Meclisin 13/11/1963 tarihli 5. Birleşiminde Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 23, 01.10.1963 tarihli Birinci Birleşimden 24.12.1963 tarihli On sekizinci Birleşime kadar, 1963, sf:61.***

- ***Millet Meclisinin 13/11/1963 tarihli 5. Birleşimi*** *gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:*

"Talat Aydemir, Osman Deniz, Fethi Gürcan ve Erol Dinçer'in ölüm cezalarına çarptırılmalarına dair Başbakanlık tezkeresi (3/740) (Adalet Komisyonuna)." ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 23, 01.10.1963 tarihli 1. Birleşimden 24.12.1963 tarihli 18. Birleşime kadar, Ankara 1963, sf:61..***

- ***Millet Meclisinin 20/01/1964 tarihli 36. Birleşimi*** *gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:*

"Talat Aydemir, Osman Deniz, Fethi Gürcan ve Erol Dinçer'in ölüm cezalarına çarptırılmalarına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/740) (S. sayısı 560) (Dağıtma tarihi 18.01.1964), (GÜNDEME)." ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 25, 13.1.1964 tarihli 31. Birleşimden 27.1.1964 tarihli 41. Birleşime kadar, Ankara 1964, sf:179.***

- ***Millet Meclisinin 19/03/1964 tarihli 72. Birleşimi*** *gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:*

"Talat Aydemir, Osman Deniz, Fethi Gürcan ve Erol Dinçer'in ölüm cezalarına çarptırılmalarına dair Başbakanlık tezkeresi (M. Meclisi 3/740; C. Senatosu 1/382) (M. Meclisi S. sayısı 560; C. Senatosu S. sayısı 422), (Adalet Komisyonuna)." ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 28, 26.02.1964 tarihli 63. Birleşimden 25.03.1964 tarihli 74. Birleşime kadar, 1964, sf:672.***

- ***Millet Meclisinin 01/04/1964 tarihli 81. Birleşimi*** *gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:*

"Talat Aydemir, Osman Deniz, Fethi Gürcan ve Erol Dinçer'in ölüm cezalarına çarptırılmalarına dair Başbakanlık tezkeresine dair C. Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında M.

Meclisi Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi 3/740; C. Senatosu 1/382) (M. Meclisi S. sayısı 560a 1 inci Ek; C. Senatosu S. sayısı 422)." ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 29, 26.03.1964 tarihli 75. Birleşimden 16.04.1964 tarihli 92. Birleşime kadar, 1964, sf:242.***

- ***Millet Meclisinin 22/06/1964 tarihli 110. Birleşimi*** *gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:*

"Talat Aydemir, Osman Deniz, Fethi Gürcan ve Erol Dinçer'in ölüm cezalarına çarptırılmalarına dair Başbakanlık tezkeresine dair C. Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca değiştirilen ve M. Meclisince benimsenmeyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (M. Meclisi 3/740; C. Senatosu 1/382) (S. sayısı 560a 2 nci Ek) (GÜNDEME)." ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 29, 26.03.1964 tarihli 75. Birleşimden 16.04.1964 tarihli 92. Birleşime kadar, 1964, sf:86***

- ***480 sayılı Kanunun ilk görüşmesinin yapıldığı 28/01/1964 tarihli 42. Birleşimde,*** *480 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporundan önce, aynı mahkumlara ilişkin olarak gündemde bulunan af kanunu teklifleri ve bunlar hakkındaki Komisyon raporları görüşülmüştür.*

A) 20-21 Mayıs 1963 OLAYINDAN ÖTÜRÜ MAHKUM OLANLAR HAKKINDA VERİLEN AF KANUNU TEKLİFİ VE ÖLÜM CEZASININ HAPSE TAHVİLİ ÖNERGELERİNİN GÖRÜŞÜLMESİ

i) Cumhuriyet Senatosu üyesi Enis Kansu'nun Af Kanunu Teklifi

- ***28/01/1964 tarihli oturumda önce, Cumhuriyet Senatosu İzmir üyesi Enis Kansu'nun verdiği "Bir kısım suçluların cezalarının değiştirilmesi ve azaltılması hakkında kanun teklifi" (ki bu teklifte, "md.1- 20-21 Mayıs 1963 olayından dolayı suçlu görülerek haklarında ölüm cezası verilmiş olanların ölüm cezaları 24 yıla indirilmesi;*** *md.2- aynı olay nedeniyle çeşitli hapis cezalarına mahkum edilmiş olanların hapis cezalarının 2/3 nispetinde indirilmesi" öngörülmekteydi), bir aşağıda belirtildiği üzere, Ankara milletvekili Erkovan'ın teklifi ile birleştirilerek görüşülmüştür. Hemen belirtmek gerekir ki,* ***Adalet Komisyonu, Kansu'nun verdiği kanun teklifine ilişkin olarak hazırladığı tarihsiz ve Esas No. 2/607, Karar No. 41 sayılı Raporunda,*** *bu teklifin Komisyon önündeki müzakeresinde Hükümet temsilcilerinin teklifin reddini talep ettiğini belirttikten sonra, "yapılan müzakereler sonunda memleketin içinde bulunduğu sosyal şartlar nazara alınarak böyle bir teklifin kabul olunmamasına ve durumun Millet Meclisi Başkanlığına arz edilmesine karar verilmiştir" sonucuna ulaşmıştır.* ***Bunun***

için bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, Ankara 1964, sf: 5-26 ve tutanağın sonuna ekli 559 sayılı basmayazı.

ii) Ankara milletvekili Mustafa Kemal Erkovan'ın Aydemir ve arkadaşlarının ölüm cezalarının müebbet hapse tahvili önergesi

- Senatör Kansu'nun kanun teklifi Millet Meclisinde tek başına ele alınmamıştır. Çünkü, aynı ***oturumda, Adalet Komisyonu Sözcüsünün oturum başında verdiği bir önergenin oylanıp kabul edilmesi sonucunda, Ankara milletvekili Mustafa Kemal Erkovan tarafından verilen "Talat Aydemir, Fethi Gürcan, Osman Deniz ve Erol Dinçer hakkında verilen ölüm cezalarının müebbet ağır hapse tahviline dair kanun teklifi"*** *(ki, bu teklif md.1'de, anılan dört mahkumun ölüm cezalarının ömür boyu hapse tahvil edildiği hükmü önerilmekteydi), Kansu'nun teklifi ile birleştirilerek görüşülmüştür.* ***Adalet Komisyonu, Erkovan'ın verdiği kanun teklifine ilişkin olarak hazırladığı 15/01/1964 tarih ve Esas No. 2/606, Karar No. 42 sayılı Raporunda,*** *bu teklifin Komisyon önündeki müzakeresinde Hükümet temsilcilerinin bu teklifin de reddini talep ettiğini belirttikten sonra, "Komisyon müzakereleri sonunda memleketin içinde bulunduğu sosyal şartlar karşısında böyle bir affın zaruretine inanmadığı neticesine varılmış olmakla, teklif sahibinin gerekçe ve kanun teklifinin tümünün reddine kanaat getirilmiş ve bu hususun Yüksek Meclise arzına karar verilmiştir" sonucuna varmıştır.* ***Bunun için bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, Ankara 1964, sf: 5-26 ve tutanağın sonuna ekli 559 sayılı basmayazı.***

- Ekleyelim ki, gerek Kansu'nun, gerekse Erkovan'ın affa ilişkin kanun teklifleri hakkında Adalet Komisyonunun bunların reddedilmesi yönünde ulaştığı sonucun tartışmalı alındığı anlaşılmaktadır. Komisyonun her iki raporunun imzalar bölümünde, İzmir milletvekili Kadri Özek'in "söz hakkım mahfuzdur" kaydı olduğu görülmektedir.

iii) İki kanun teklifinin birleştirilerek görüşülmesi sırasında Meclisteki tartışmalar ve tekliflerin reddedilmesi

- Anılan iki kanun teklifinin reddine ilişkin Komisyon raporlarının birleştirilerek görüşülmesi sırasında, ***Kemal Erkovan;*** *Ankara milletvekili* ***Osman Bölükbaşı*** *infazların yapılmaması; Eskişehir milletvekili* ***Seyfi Öztürk,*** *infazların yapılmaması, Komisyonun zikrettiği sosyal şartlar gerekçesinin müphem, muğlak ve izaha muhtaç olduğu, siyasi suçta ölüm cezası olmaması ve cezaların şahsiliği ilkesi gereği, bu dört mahkumdan en azından ikisinin hukuki durumunun ayrıca dikkate alınması ve esasen 27 Mayıs döneminde Milli Birlik Komitesinin infaz iradesini ortaya koyarken hükmün oybirliği ya da oyçokluğu ile verilip verilmediğini dikkate alarak bir objektif kriteri kullandığı; Kırşehir milletvekili* ***Halil Özmen,*** *infazlarda içtimai bir fayda görmediği ve Anayasaya göre ölüm cezasının çelişkili olduğu; İzmir milletvekili (Komisyon üye-*

si) **Kadri Özek**, 22 Şubat hadisesinde affedilenlerin 20-21 Mayıs hadisesinde idam edilmelerinin bir çelişki ve verilen idam cezalarının ifrat olduğu; Konya milletvekili **Kadircan Kaflı**, mahkumların ihtilal teşebbüsü sırasında hiç kimseyi öldürmedikleri ve öldürülen beş kişiyi bile onların değil, Hükümete bağlı Hava Kuvvetlerinden bir uçağın şehit ettiği, 27 Mayıs dönemindeki üç idamın memlekete hiçbir şey kazandırmadığı, aksine zümre ayrılıklarını ve bu ayrılıklar arasındaki husumeti artırdığı yönünde, yani genel olarak **infazlar karşıtı görüş açıklamışlardır.**

- Kayseri milletvekili ve Komisyon Sözcüsü **Mehmet Göker**, batı ülkelerinin bir bölümünde de siyasi suçlarda ölüm cezası bulunduğunu, bu Parlamentonun bu yeni Anayasa nizamının devam etmesi bir kısım müeyyidelerin uygulanmasına bağlı olduğundan Komisyonun infazlarla sosyal şartların değiştirilebileceği kanaatine vardığını, hükmün oybirliği ya da çokluğu ile verilmiş olmasının hükmün sıhhatine müessir bir husus olmadığını belirtmiştir.

- Niğde milletvekili **Asım Eren**, memleketin bugün içinde bulunduğu her türlü iç ve dış sosyal ve siyasi durumlar cezanın ölüm cezası olarak infazını değil, tadilen infazını gerektirdiği, Erol Dinçer'in durumunun Talat Aydemir'den farklı olduğunu, Anayasa (md.64) ile Meclise tanınan yetkinin şarta muallak bulunmadığını ifade etmiştir.

- Yeterlik önergesi verilmiş, oya konmuş ve kabul edilmiştir. Bu arada, Kansu'nun iyedilikle görüşülme yönündeki teklifi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ayrıca, bir grup milletvekili, Kansu'nun kanun teklifinin reddine dair olan Adalet Komisyonu raporunun açık oya sunulmasına ilişkin bir önerge vermişlerdir. Bunun üzerine usule ilişkin bir tartışma olmuştur. Maraş milletvekili **Kemal Bağcıoğlu**, iki kanun teklifinin birleştirilerek görüşüldüğünü, oylamanın da müştereken yapılması gerektiğini söylemiştir.

- Tartışmalar sırasında Komisyon Sözcüsü **Göker** söz alarak, cezanın tadilinin de aslında bir özel ve kısmi af olduğunu belirtmiş ve şunu eklemiştir: ***"Büyük Meclis şayet idamların infazına dair karara, Adalet Komisyonu raporuna müspet oy vermezse, onlar idam mahkumu olarak kalır, fakat idam infaz edilmez. Hukuki durum budur. Fakat hiçbir zaman Yüksek Meclisin kararına iktiran etmediği için idamlar infaz olamaz. Bu sebeple de ahiren bir karar çıkarsa veyahut aflar çıkarsa falan, onlar haklarında müebbet mahkumlar gibi değil, idam mahkumlarına taalluk eden hükümlere göre muamele yapılır."*** Göker, "Yüksek Meclis infazına ya karar verir, ya karar vermez. Karar vermezse idam cezası infaz edilmez. Fakat mahkeme hükmü de, ayrı bir kanun teklif veya tasarı olmadıktan sonra, tebdil, tağyir yoluna gidilemez. Bu şekilde o idam mahkumu olarak kalır; fakat idamı infaz edilmez" diyerek durumu netleştirmiştir. Kansu'nun ve Erkovan'ın teklifleri üzerine Komisyonun hazırladığı raporların açık oylanmasına ilişkin iki ayrı önerge okutulmuştur. Bu raporlar birleştirilerek müzakere edildiği için tek bir oylama yapılmıştır.

- Oylama sonucu şöyledir: Üye sayısı 450; oy verenler 336; Kabul edenler 240; Reddedenler 51; Çekinserler 45; Oya katılmayanlar 105; Açık üyelikler 9.

- Bu sonuçla, gerek Kansu'nun gerekse Erkovan'ın verdiği kanun tekliflerinin reddedilmesini, yani infazların yapılmasını isteyen Adalet Komisyonu Raporları kabul edilmiştir.

B) AF KANUNU TEKLİFİ VE HAPSE TAHVİL ÖNERGELERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan iki kanun teklifi, Komisyonun iki raporu, bunların görüşülmesi ve oylanmasına ilişkin olarak teknik hukuk açısından dikkati çeken özellikler bulunmaktadır.

i) Kansu'nun ve Erkovan'ın verdiği kanun teklifleri aynı içerikte değildir.

Öngörüleri bakımından:

- Kansu, ölüm cezalarının 24 yıla indirilmesini; hapis cezalarında da 2/3 oranında indirim yapılmasını teklif etmekte ve bu teklifte de kişi adı belirtilmemekte, sadece 20-21 Mayıs olayından dolayı haklarında hüküm tesis edilenler denilmektedir. Buna karşılık Erkovan'ın teklifi, münhasıran 4 idam mahkumu hakkındadır ve teklifte bunların ölüm cezasının ömür boyu hapse tahvili getirilmektedir ve ayrıca, hapis cezalarına çarptırılanlara ilişkin bir teklif de yoktur.

Gerekçeleri bakımından:

- Kansu, kanun tasarısı gerekçesinde, siyasi suç işlemeye sürüklenmiş olan kimselerin, ülkenin içinde bulunduğu buhran ve huzursuzlukların ağır baskısı ve yönlendirmesi altında bu tür eylemler yaptıklarını; suçun, buhran ve huzursuzluğun sonucu olduğunu belirtmektedir. Erkovan ise, kanun teklifi gerekçesinde, siyasi cürümlerin tabiatında esbabı muhaffefe bulunduğunu; şahıs ve parti kinleri yerine içtimai fayda mefhumunun hakim kılınması gerektiğini; koalisyon hükümetini oluşturan bütün siyasal partilerin (AP, CHP, CKMP ve YTP), koalisyon protokolünde af konusunu benimsediklerini, demokratik nizamın dokunanı yakan ve yok eden bir tabular nizamı olmadığını belirtmektedir.

- Dolayısıyla, ***bu iki teklifin gerek kapsamı, gerek öngördüğü hukuksal sonuçlar farklıdır. Bu durumda, bu iki teklifin, aynı nitelikte mütalaa edilerek birleştirilerek görüşülmesi, özü bakımından hatalıdır.***

ii) Adalet Komisyonu her iki teklif hakkında da bunların reddi yönünde rapor hazırlamıştır.

- Bu iki farklı teklif arasında bir ortak nokta bulmak gayreti gösterilecek olursa, bir olasılık, her ikisi hakkında da Adalet Komisyonunun tekliflerin reddi yönünde rapor hazırladığı ileri sürülebilir. Kansu'nun teklifinin reddine ilişkin Komisyon raporunda "memleketin içinde bulunduğu sosyal şartlar" şeklinde soyut ve belirsiz bir gerekçe gösterilmişken, Erkovan'ın teklifinin reddine ilişkin Komisyon raporunda "sosyal şartlar nedeniyle böyle bir affın zaruretine inanılmadığı" belirtilmiştir.

- Ne var ki, bu da sağlam ölçü değildir. Çünkü, ***gerekçelerde benzeşme mevcut olsa bile, bu, farklı içerikteki iki teklife ilişkin iki ayrı raporun birleştirilerek Mecliste görüşülmesini hukuka uygun kılacak bir unsur değildir. Çünkü, belirleyici olan tekliflerin niteliğidir.***

iii) Komisyon raporlarının birleştirilerek görüşülmesi önergesi üzerine hiçbir milletvekili söz almamıştır

- Söz konusu iki teklife ilişkin Komisyon raporlarının birleştirilerek görüşülmesi hakkındaki Komisyon önergesi verildiğinde, hiçbir milletvekili bu önerge aleyhinde söz almamıştır. Dahası, söz konusu önerge oylanıp kabul edildikten sonra, kanun tekliflerinin lehinde konuşan milletvekillerinden hiçbirisi de bu hususa açıkça değinmemiştir.

iv) Komisyon raporlarında öncelikle görüşme talebi yoktur

- Affa ilişkin bu iki kanun teklifi ve Komisyonun raporları, Meclisin 28/01/1964 tarihli oturumunun Görüşülen İşler başlığı altında "öncelikle görüşülmesi kararlaştırılan işler" olarak ele alınmıştır. Bu kararın ne zaman alındığı belirtilmemektedir. ***Komisyonun her iki raporunda da, önceliğe ilişkin bir talep bulunmamaktadır.***

v) Oturum Başkanının Erkovan'ın teklifinin kapsamına ilişkin açıklaması doğru değildir ve Dinçer ve Deniz'in ölüm cezalarının müebbet hapse tahvili önergesini veren milletvekili Seyfi Öztürk'tür

- Müzakerelerin bir aşamasında oturum Başkanı, Erkovan'ın "teklifinde mündemiç Aydemir, Gürcan, Deniz ve Erol'un cezalarının müebbet hapse tahvil edilmiştir maddesinde, Aydemir ile Gürcan'ı ayırmış. Deniz ve Dinçer'in cezalarının müebbet hapse tahvil edilmesine mütedair önergeler vardır" demiştir. Oysa, Erkovan'ın kanun teklifinde, böyle bir ayrım yoktur. Bu durumda, Erkovan'ın, görüşmeler sırasında yeni bir önerge vermiş olabileceği akla gelmektedir. Ancak, tutanakta, bu hususta bir açıklık bulunmamaktadır. Esasen, Erkovan'ın konuşmasında da, bu yönde bir ifade yer almamaktadır.

- Böyle bir ayrımı, eğer tümü için olmayacaksa kaydıyla ve hiç olmazsa Deniz ve Dinçer bakımından dikkate alınması istemiyle gündeme getiren ve böyle bir takrir verdiğini belirten önce Seyfi Öztürk'tür. Bir de, Asım Eren, konuşmasında, tümü bakımından değil, sadece Aydemir ile Dinçer'in idama müstahak olma açısından farklı durumda olduklarını dile getirmiştir.

- Bu veriler ışığında, oturum Başkanının Erkovan'ın kanun teklifine ilişkin açıklaması, tutanakla doğrulanamayan bir hususdur. Ancak, Başkan, bilahare yaptığı bir açıklamada, "Dinçer ve Deniz'in ölüm cezalarının müebbet hapse tahvilini isteyen bir önerge de vardır" dediğine göre, böyle bir önerge mevcut olmalıdır. Bu herhalde Öztürk'ün önergesidir. Ama ***her halükarda, bu konuda Erkovan'a atıf yapılabilecek bir açık ifade tutanakta yoktur.***

vi) Tutanaktan Kansu'nun teklifinin ivedilikle görüşülmesi hususu anlaşılmamaktadır ve bu teklife ilişkin 15 üye imzalı önergede sadece Komisyon raporunun açık oya sunulması talebi vardır

- Yine birleştirilerek görüşülen tekliflerin tümü hakkındaki görüşmelerin tamam olduğu aşamada, oturum Başkanının, "Şimdi ivedilikle sayın Enis Kansu'nun, aykırılığı itibariyle kanun teklifi gelmiştir. İvedilikle görüşülme teklifini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir" şeklinde bir ifadesi vardır. Burada net olmayan husus, Kansu'nun teklifinin ivedilikle görüşülmesi ifadesinin neye karşılık geldiğidir. Çünkü, iki teklif birleştirilerek ve tümü üzerinde zaten görüşülmüştü. İvediliğin nereden çıktığı anlaşılamamaktadır. Kaldı ki, 15 milletvekili tarafından verilen ve Kansu'nun teklifine ilişkin olan önergede sadece, bu teklife ilişkin Komisyon raporunun "açık oya sunulması" talebi vardır; yani bir ivedilik unsuru yer almamaktadır.

vii) Görüşmede usule ilişkin ortaya çıkan karmaşa, iki ayrı kanun teklifinin ve Komisyon raporlarının birleştirilerek görüşülmüş olmasından kaynaklanmaktadır

- Görüşmeler sırasında usule ilişkin açığa çıkan bütün bu karmaşa, iki ayrı kanun teklifinin ve Komisyon raporlarının birleştirilerek görüşülmüş olmasından kaynaklanmış izlenimi edinilmektedir. O kadar ki, Başkan da bir aşamada, "mesele karışık, vuzuha ermesini istiyorum" demek durumunda kalmıştır.

C) MİLLET MECLİSİNDE 480 SAYILI KANUNA İLİŞKİN GÖRÜŞMELER

i) Millet Meclisi Adalet Komisyonunun 15/01/1964 tarihli Raporu

- 480 sayılı Kanuna ilişkin Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 15/01/1964 tarih ve Esas No. 3/740, Karar No. 40 sayılı Raporunda*** *şöyle yazılıdır:*

> "...Türkiye Cumhuriyeti Anayasasını tağyir, tebdil ve ilgaya ve bu Kanunla kurulmuş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini ıskata cebren teşebbüs etmek suçunu işledikleri anlaşılan yukarıda açık hüviyetleri yazılı ...'in, Türk Ceza Kanununun 146/1 maddesi hükmü gereğince, ölüm cezası ile tecziyesine dair alınan karar dosyada mevcut deliller muvacehesinde sanıkların isnat edilen suçu işledikleri anlaşılmakla, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 64 üncü maddesi gereğince bu sanıklar hakkındaki Türk Ceza Kanununun 146/1 maddesi gereğince ölüm cezası ile tecziyelerine dair hükmün yerine getirilmesine mütedair ilişik kanun teklifinin Büyük Meclise sunulmasına 9/1/1964 tarihinde ekseriyetle karar verilmiştir."

- Komisyon, oy çokluğu ile, bu cezaların yerine getirilmesine ilişkin kanun teklifinin Meclise sunulmasına 09/01/1964 tarihinde karar vermiştir. Raporun imzalar bölümünde, İzmir milletvekili K. Özelç'in "söz hakkım mahfuzdur" kaydı ile Kırşehir milletvekili H. Özmen'in "muhalifim" şeklindeki şerhi bulunmaktadır. (Önemli not: H. Özmen'in şerhi, tutanağın sonuna ekli 560 sayılı basmayazıda yer almamakta ve fakat bu raporun görüşüldüğü Meclisin

28/01/1964 tarihli Birleşimine ilişkin tutanakta bulunmaktadır. Ayrıca, görüşmelere ilişkin tutanaktan, Özmen'in böyle bir şerh düştüğü de teyit edilmektedir. Demek ki, böyle bir şerh vardır ve basmayazıda bir dizgi hatası olmuştur.) Raporda, Özmen'in muhalefet şerhinin gerekçelerini ihtiva eden ayrı bir metin yer almamaktadır.

ii) Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporunun Millet Meclisinin 28/01/1964 tarihli Birleşimindeki birinci görüşmesi

- Komisyonun 15/01/1964 tarihli Raporu ve hazırladığı ***kanun teklifinin birinci görüşmesi, Millet Meclisinin 28/01/1964 tarihli 42. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum, Başkan vekili Nurettin Ok'un Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve saat 19.35'de kapanmıştır. Toplam beş buçuk saat süren bu oturumda, ağırlıklı olarak bu dosya görüşülmüştür. Bunun için bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, Ankara 1964, sf: 27-46 ve tutanağın sonuna ekli 560 sayılı basmayazı.*** *Dolayısıyla, özellikle aynı mahkumlara ilişkin kanun tekliflerinin de aynı oturumda daha önce görüşüldüğü dikkate alındığında, görece uzun süre üzerinde müzakere yapılan dosya olmasıyla seyrek örneklerden biridir.*

- Oturum Başkanı, önce Komisyon raporunu okutmuştur.

- Rapor üzerinde ilk sözü Konya milletvekili ***Sait Sina Yücesoy*** *almıştır. Çok sayıda müdahaleye uğrayan Yücesoy'un konuşması, genel olarak ihtilaller ve bu olaylarda piyonların kullanılması üzerinde odaklaşmıştır. Konuşmanın bütününden, açıkça adını koymaktan sakınarak 27 Mayıs darbesine yönelik bir eleştiri yapılmak istendiği anlaşılmaktadır. CHP'li milletvekilleri ve Başkan konuşmaya müdahale etmişlerdir. Başkanın yaptığı konuşmanın dosyaya ilişkin olması yönündeki çeşitli uyarılarından sonra, konuşmaya devam edilip edilmemesi oya sunulmuş ve sürmesi yönünde karar çıkmıştır.* ***Konuşmacı son olarak 21 Mayıs ihtilal girişiminin orduyu böldüğünü; bunları yapanların dış ideoloji uşakları olduğunu söylemiştir.*** *Konuşmacı kürsüden indikten sonra AP ve CHP milletvekilleri arasında tartışma, itişme ve kavga olmuştur.*

- ***Fethi Çelikbaş (Burdur)*** *söz almıştır. Çelikbaş, Başkanlık makamını, böyle bir konuşmaya izin verdiği için eleştirmiş ve zaptın tetkik edilerek hatip hakkında İçtüzük hükümlerine göre muamele yapılmasını istemiştir. Ayrıca, parlamentonun, 27 Mayıs ihtilalinin meşruiyeti neticesinde toplandığını, milletvekillerinin Anayasaya bağlılık yemini ettiklerini, buna inanmayanlar varsa onların Meclisi terk etmesi gerektiğini söylemiştir.*

- Başkan, Yücesoy'un konuşmasında, açık ve aşikar bir surette ne 27 Mayısa karşı bir beyanda bulunduğunu ne de bu Meclisin ve Anayasanın meşruiyetine karşı konuştuğunu belirtmiş ve zabıtları tetkik edeceklerini ve bir aykırılık varsa gerekenin yapılacağını söylemiştir.

- ***İlhami Sancar (İstanbul, Milli Savunma Bakanı)*** *söz almıştır. Sancar, sı-*

kıyönetim mahkemelerinin sadece geri planda kalanları değil, tüm suçluları yargıladığını söylemiş ve şunları eklemiştir:

"Kendisi, 1 nici veya 2 nci, 3 üncü derecede suçluları biliyordu da, niçin memleketin yüksek menfaatleri icabı bunları alakalı mercilere ihbar etmemiştir? Niçin, örfi idarenin temdidi vesilesiyle çeşitli konuşmalarımızda, bu kürsüye gelerek bunları söylememiştir? Demek oluyor ki, hiçbir bilgiye sahip değil, bazı vehimlere, bazı dedikodulara zihninde yer vermiş ve diğer beyanları ile birleştirildiği takdirde müesseseye karşı bir sempatisi olmadığı zamirini ortaya koymuş oluyor. (Orta sıralardan bravo sesleri, alkışlar)"

Sancar, konuşmacının, ordunun siyasete karıştırıldığı yönündeki sözlerini ise şöyle yanıtlamıştır:

"Ordunun siyasetten çekildiğinin belli başlı delili; siyasete katılanların önüne dikilmesi ve TBMM'nin vücuduna hizmet etmesi, 22 Şubatta herkesin hudut boylarına taksilerle kaçtığı günlerde onların göğüs germesiyle sabittir. (Ortadan bravo sesleri, alkışlar). Ordunun siyasetten uzaklaşmış olmasının yine en beliğ bir misali, kendi içinden çıkanları veya çıkmayanları kendi eliyle muhakeme edip, hayatları hakkında hüküm verecek kadar tarafsız ve vatanseverlik misalini vermiş olmasıdır.(Ortadan bravo sesleri)"

Sancar konuşmasını şöyle tamamlamıştır:

"Türkiye'mizde son zamanın ihtilalcilerini 'dış ideoloji uşakları' diye tavsif etmenin de yerinde olmadığı kanaatindeyim. Türk Ordusundan şu veya bu sebeple ayrılan, bu hadiselerde suçlu olanlardan hiçbirisi yabancı ideolojinin uşaklığını yapacak denaette, o mertebede aşağılaşmış insanlar değildir (Orta sıralardan bravo sesleri, alkışlar). Mahkum oldukları fiille, onun dışındaki meseleleri karıştırmamak ve orduya gölge düşürmemenin vatanperverlik olduğuna kaniim. (Ortadan bravo sesleri, alkışlar)."

*- **Mehmet Göker (Kayseri, Adalet Komisyonu sözcüsü)** söz almıştır. Göker şunları söylemiştir: Yücesoy'un konuşması "Talat Aydemir'in dosyasında mevcut 33 sayfadan ibaret müdafaasının değişik bir şeklidir ve aşağı-yukarı da aynıdır" ve "Bu mahkemeler tamamiyle Türk mahkemelerine has bir tahkikat yapmış ve hiçbir tesirde kalmamış, sadece ve sadece bağlı bulunduğu Türk kanunları içinde hükümlerini tesis etmiştir. Bu bakımdan, bu arkadaşımızın fikirlerini, muayyen mazrunların kendisine empoze etmeleri neticesinde huzurunuzda okumasından başka bir şey olarak kabul etmeye imkan yoktur."*

*- **Tahsin Demiray (İstanbul)** politika sözcüğü ile siyaset sözcüklerinin aynı anlama gelmediğini belirterek başladığı konuşmasında, idam dosyasının Meclise gelmesinin sebebinin mahkemenin haklı karar verip vermediğini belirlemek değil, şu ahval şerait altında şuna nasıl hüküm vereceğim meselesi olduğunu ve bunun da bir siyaset olduğunu söylemiştir.*

"... Biz istersek af da ederiz. Nitekim siz arkadaşlarım öyle bir af

yaptınız ki, 22 Şubattan sonra önümüze açık beyaz bir kağıt geldi, altına imza koyduk, affettik dedik. İçinde ne var bilmiyoruz. (Gülüşmeler) Niye yaptık arkadaşlar, hukuk gözüyle yapılır mı bu? Siyaset eyledik, icabetti de yaptık. (Gürültüler)... Şimdi bunun altında Ahmed oğlu Mehmet, Hasan oğlu Hüseyin, Fadime'den doğma diye daha beş altı idam var. Yarın bunlara tıkır tıkır kollar kalkacak, gidecek onlar. Orada yok bir gürültü. Niye yok? Çünkü orada politika yok... Siyaset şimdi burada. O halde siz diyeceksiniz ki, nasıl karar verelim. Karar vermek kolay değildir... Arkadaşlar, bu işte Türkiye'de bir pedagoji hatası var. Bu işte de var. Çünkü buraya gelenlerin kimisi psikopattır, mesela adam öldürmüş, Adam, delidir, şudur budur. Aslını ararsanız bunların idamları da doğru değildir. Çünkü bunların çoğunu tımarhaneye götürmek lazımdır. Yani akli şeye götürmek, yani hapishaneye değil. (Gülüşmeler) Mesele şudur: Bir psikoloji hatası var. Meşhur terbiyeci Zazman, terbiyecilerin babası. (Sağdan ve ortadan anası kim, sesleri) Anası Dikiv. Zazman bir kitap yazdı, kitabın adı yengeç (Gülüşmeler). Bu kitabın üzerinde bir baba yengeç var, üç te küçük yengeç var. Malumaliniz yengeçler doğru gitmezler, yanpiri giderler, geri geri giderler. Başkan- Sayın Demiray, rapor üzerinde... Demiray (devamla)- İşte şimdi geliyorum. Başkan- Hala gelmediniz (Devam devam sesleri). Demiray devamla- İşte pedagoji hatası var. Üç tane küçük yengeç vardır. Altında da şöyle yazıyor. 'Babacığım senin yaptığını görürsem ben de yaparım...' E...Şimdi Harbiye talebisini...Geldim zannediyorum. Başkan- Lütfen, memnun oldum. Demiray (devamla)- **Harbiye talebelerini fakültelere taksim ettik. Niye taksim ettik? İşte bu pedagojik görüşle hallettik. Eğer, doğrusunu isterseniz, hakim görüşü ile halletse idik, burada 5 cilt, 50 cilt olurdu. Mahkumiyetler daha büyük olurdu. Nitekim bu pedagoji görüşünün yanında icrai siyaset de vardır. 22 Şubatta bir pedagog gibi hareket ettiler...İyi mi yoksa kötü mü yaptık? İyi yaptık. Ben hocayım çünkü iyi yaptık.** Şimdi temenni edelim ki, bundan sonra önde giden yengeçler (artık yengeç olmasın) iyi olsun, onların önünde hocalar olsun, aklı başında adamlar olsun. Binaenaleyh, demek oluyor ki, bir hata var Türkiye'de, yalnız Harbiye'de değil. Bir hata var. Baba yengeçte kabahat. (Gülüşmeler)...**Arkadaşlar, 22 Şubatta madem ki affettik, 22 Şubattan sonra affettiğimiz adamların peşlerini bırakmayacaktık. Böyle sonuna kadar gelip silahı patlayıncaya kadar beklemeyeceklerdi. Bekleyenlerindir kabahat.** Hürmetlerimle. (soldan alkışlar)"

- ***Kenan Esengün (Zonguldak)*** *söz almıştır.*

"Burada demin konuşan arkadaşımızı dinledik. Bir takım hikayeler, nazari şeyler söyledi, hepimizi güldürdü, hoşumuza gitti, nihayet sapıttı. (Başkanla, konuşmacı arasında "sapıttı" sözcüğünü geri alması için tartışma). Esengün- Sapıttı demek, yolunu şaşırdı demektir. Bunda bir şey yok ki, yolunu şaşırdı dedim. (Soldan gürültüler)... **Evet bu memlekette, 1876'da, 1908'de, 1920'de ve 1960'da ihtilaller olmuştur. Eğer bu arkadaş ve Meclis Başkanı, bu ihtilallerden bir tanesinin kökünün dışarıda olduğunu ispat ederse, ben o zaman haksız çıkacağım."**

- **Ruhi Soyer (Niğde),** *AP'li konuşmacının 27 Mayısın meşruiyetini şüpheye düşürecek şekilde konuşmasını eleştirmiştir.*

- ***Faruk Küreli (Çorum)** görüşmelerin yeterliği önergesi vermiştir. Önerge aleyhine Sivas milletvekili **Cevad Odyakmaz** söz almıştır. Odyakmaz, Anayasa md.64 çerçevesinde, kesinleşen yargı hükmünün tartışması ya da onayının söz konusu olmaması gerektiğini belirterek, yapılacak işin "Kazieyi muhkeme halini almış olan bu ilam neticesinde tebellür eden cezanın, yani ölüm cezasının çektirilip çektirilmemesi hususudur. Bu hususta henüz konuşma yapılmamıştır. Bunun için kifayet önergesinin kabul edilmemesini, asıl mevzua müteallik konuşacak arkadaşlarımıza da konuşma imkanının verilmesini istirham ederim" demiştir.*

- *Yeterlik önergesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından Başkan, Komisyon raporu üzerindeki müzakerelerin sona erdiğini belirtmiş, maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Maddelere geçmeden önce Başkan bazı önergeler olduğunu söylemiştir. Önergelerden birisi, Komisyonca hazırlanan kanun tasarısının açık oya sunulmasıdır. İçtüzük gereğince, önerge 15'den fazla imzalı olduğu için açık oylama yapılmıştır. İki ayrı önerge daha verilmiştir. Bu önergeler, kanun tasarısının birinci maddesi dört ayrı kişiye ilişkin dört bent halinde düzenlendiği için, her bendin ayrı ayrı oylanmasına ilişkindir. Başkan, oylamanın böyle yapılacağını belirtmiştir. Başkan, her dört mahkum hakkında da ölüm cezalarının yerine getirilmesini düzenleyen birinci maddenin tümünü okutmuştur.*

- *Bu arada, **Bölükbaşı ve arkadaşları tarafından verilmiş olan ve kanun tasarısının bütünüyle reddini teklif eden önerge verilmiştir.** Bunun öncelikle oya konulması gerektiği yönündeki tartışmalara karşın, Başkan, birinci maddenin her bendi için yapılacak açık oylamanın bu önergeyi de kapsadığını söyleyerek, öncelikle ve ayrı olarak bu önergeyi oya sunmamıştır.*

- ***Seyfi Öztürk, Saadet Evren, Nurettin Özdemir ve İsmail Hakkı Yılanlıoğlu tarafından verilen iki ayrı önerge ile, Osman Deniz ve Erol Dinçer'in ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilmesi teklif edilmiştir.** Başkan, Komisyon raporunun/kanun tasarısının birinci maddesinin her bendi için ayrı ayrı oylama yapılacağını tekrar ederek, bu iki önergeyi de ayrıca oya koymamıştır.*

- *Dört mahkum hakkında da ölüm cezasının yerine getirilmesi yönünde olan Komisyonun kanun teklifinin birinci maddesinin her bendi için yapılan açık oylamanın sonuçları şöyledir:*

Talat Aydemir hakkında: Oy verenler 289; Kabul edenler 217; Reddedenler 47; Çekinserler 12; Oya katılmayanlar 152; Açık üyelikler 9; Boş olarak verilen oy pusulası 3. (ölüm cezasını yerine getirilmesi kabul edilmiştir)

Osman Deniz hakkında: Oy verenler 289; Kabul edenler 161; Reddedenler 86; Çekinserler 42; Oya katılmayanlar 152; Açık üyelikler 9; Boş sayılan oy pusulası 8. (ölüm cezasını yerine getirilmesi kabul edilmiştir)

Fethi Gürcan hakkında: Oy verenler 289; Kabul edenler 191; Reddedenler 68; Çekinserler 30; Oya katılmayanlar 152; Açık üyelikler 9; Boş sayılan oy pusulası 9. (ölüm cezasını yerine getirilmesi kabul edilmiştir)

Erol Dinçer hakkında: Oy verenler 282; Kabul edenler 117; Reddedenler 123; Çekinserler 42; Oya katılmayanlar 159; Açık üyelikler 9; Boş sayılan oy pusulası 9. (ölüm cezasını yerine getirilmemesi kabul edilmiştir)

- Bu oylamanın ardından, Komisyon Sözcüsü ***Göker, ölüm cezasının yerine getirilmemesi kararı çıkan birinci maddenin (d) fıkrasını geri alıyoruz ve yeniden müzakere edeceğiz demiştir.*** *Başkan, Komisyonun böyle bir yetkisi bulunduğunu belirtmiştir. Bunun üzerine tartışma çıkmıştır.* ***Odyakmaz*** *ve Samsun milletvekili* ***Bahri Cömert*** *ayrı ayrı söz alarak, kanunun bu şekilde oylanıp Meclisçe kabul edildiğini; söz konusu olanın bir insanın hayatıyla ilgili gayet hassas ve kritik bir mesele olduğunu ve Komisyona geri verilmesi doğru olmayacağını, Komisyonun bu mevzuda hassasiyet göstermesini dile getirmişlerdir. Komisyon Sözcüsü* ***Göker yeniden söz alarak, "Arkadaşlar komisyon olarak toplandık. Meclisin takarrur eden kararına ıttıbaa karar verdik. Bu karara filhal katılıyoruz. (Alkışlar)" demiştir.***

- Bunun üzerine Başkan, kanun teklifinin birinci maddesinin (d) fıkrasını düzeltilmiş şekliyle ("ölüm cezasının yerine getirilmemesine karar verilmiştir") okutmuş ve yeniden oya sunmuştur. Kabul edilmiştir.

- Kanun teklifinin ikinci maddesi ("Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer") oya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

- Kanun teklifinin üçüncü maddesine ilişkin Komisyon ve milli Savunma Bakanı tarafından iki değişiklik önergesi verilmiştir. Komisyonun hazırladığı teklifte, "Bu Kanunu Milli Savunma Bakanı yürütür" denilmekteydi. Oysa bu kişiler artık asker değildir. Dolayısıyla, madde, "Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür" olmalıdır.

- Ayrıca, bu kanunun başlığının da değiştirilmesine ilişkin olarak Komisyon bir önerge vermiştir. "Talat Aydemir, Osman Deniz ve Fethi Gürcan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine ve Erol Dinçer hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmemesine dair kanun". Oya konmuştur ve kabul edilmiştir.

- Son olarak, Başkan, kanunun lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını sormuş ve AP Grubu adına İstanbul milletvekili ***Mahmut Rıza Bertan*** *söz almıştır. Bertan, Konya milletvekili Sina Yücesoy'un konuşmasının tamamen şahsına ait olduğunu; münferit hadiselerde grupların bu gibi şeyleri birbirine mal etmelerinin ve karşılıklı dövüşe kadar işi vardırmalarının üzüntülerini mucib olduğunu belirtmiştir. Bertan, "Eğer Anayasa muvacehesinde suç teşkil ediyorsa, herkes kendi hesabını verir ve fakat hiç kimse bu milletvekilinin yakasına sarılarak bizzat hesap alamaz. Bunu böylece bilmeliyiz" demiştir.*

- Başkan, rapor üzerindeki birinci görüşmenin bittiğini; ikinci görüşmenin beş gün sonra yapılacağını belirmiş; ardından kanunun tümünü oya sunmuştur ve tümü kabul edilmiştir.

iii) Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporunun/kanun teklifinin Millet Meclisinin 28/01/1964 tarihli Birleşimindeki birinci görüşmesine ilişkin genel değerlendirme

- Adalet Komisyonu raporunun tümü üzerindeki konuşmalar, dosyanın görüşülmesi süresinin büyük bir bölümünü işgal etmesine ve yeterlik önergesi aleyhine konuşan Odyakmaz'a kadar toplam 7 milletvekili söz alıp görüş açıklamasına karşın, doğrudan ve açıkça raporun lehinde ya da aleyhinde olur şekilde yapılmış konuşma yoktur. Meselenin üzerinde dolaylı olarak durulmuş olması dikkati çekmektedir.

- Raporun tümü üzerindeki konuşmalar başta olmak üzere, oturumun bütününde söz alanların, bir ölçüde, 27 Mayıs darbesi ile hesaplaşmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. CHP'li sözcüler, 27 Mayıs darbesinin meşruiyeti görüşünü açıkça savunmuşlardır. Karşıt çevreler ise, daha temkinli bir biçem kullanarak eleştiri getirmiştir. Sonuç olarak, tarafların tavır ve üslubu ne olursa olsun, bu çalışma bağlamında dikkate değer husus, yapılan bütün bu konuşmaların odak noktasının aslında gündemdeki somut idam dosyası olmadığıdır. Bu olguda, verilen mahkumiyet hükmünün siyasi nitelikli olmasının da bir ölçüde etken olduğu düşünülebilir. Ekleyelim ki, 27 Mayıs darbesi ile bir tür siyasi hesaplaşma, onun rövanşını alma dürtüsüyle tavır koyma, çok daha net biçimde, 1972 tarihinde çıkartılan 1576 ve 1586 sayılı Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının ölüm cezalarının yerine getirilmesi hakkındaki kanunların Meclisteki müzakereleri sırasında açığa çıkmıştır.

- Milli Savunma Bakanının konuşmasında dikkati çeken özellik şudur. Mahkumlar, ihtilal yapmaya teşebbüs etmek ve Anayasayı zorla değiştirmek suçundan TCK (md.146) uyarınca idam cezasına hüküm giymiş olmalarına karşın, bunların vatanperverliklerinden kuşku duyulmaması gerektiğini söylemiştir. Cumhuriyet tarihi boyunca TCK (md.146)'dan ölüm cezasına çarptırılan ve Meclis kararı/kanunu ile cezanın yerine getirilmesi istenci ortaya konan başka hiçbir mahkum hakkında, Meclisteki görüşmelerde böyle bir ifade söz konusu olmamıştır.

- Görüşmeler sırasında söz alanların büyük çoğunluğu, infaz aleyhinde konuşmuştur. Buna karşılık, oylamaların sonuçları 3 mahkum için infaz lehinde tecelli etmiştir. Bu durumda, infaz lehindeki çoğunluğun temsilcilerinin bu görüşmeler sırasında pek fazla söz almadığı açığa çıkmaktadır. Bunun olası bir nedeni, mahkumların asker kişi olmaları nedeniyle, siyasal çevrelerin askeri bürokrasiyi açıkça karşılarına almaktan çekinmeleri olabilir. Böyle bir tedirginliğin hissedilmiş olabileceğine ilişkin bir diğer belirti ise, görüşmelerin en sonunda AP Grubu adına yapılan konuşmadan çıkartılabilmektedir. AP sözcüsü, görüşmelerde ilk konuşmayı yapan ve konuşması en fazla müdahaleye maruz kalan ve açıkladığı görüşleri üzerine de en fazla konuşulan Sina Yücesoy'un yaptığı konuşmanın "tamamen şahsına ait olduğu", "eğer konuşmada

suç oluşturan unsurlar varsa, herkesin kendi hesabını vereceği" yolundaki özel vurgusudur. Başka deyişle, AP sözcüsü, açıkça, o görüşlerin AP'yi bağlamadığı hususunun yeniden altını çizmek gereğini hissetmiştir.

iv) Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporunun/kanun teklifinin Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli Birleşimindeki ikinci görüşmesi

- Komisyonun 15/01/1964 tarihli Raporuna ilişik ***kanun teklifinin ikinci görüşmesi, Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşiminin*** *İkinci Oturumunda yapılmıştır. Oturum saat 16.00'da Başkanvekili Ferruh Bozbeyli'nin Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemdeki çok sayıda madde görüşülmüştür. Gündemin 1. maddesi bu kanun teklifidir. Bunun için bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 26, 28.1.1964 tarihli Kırk ikinci Birleşimden 13.2.1964 tarihli Elli dördüncü Birleşime kadar, Ankara 1964, sf: 266-269.***

- İkinci oturumun başında Edirne milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun verdiği bir önerge okutulmuştur. Bu önergede, Erol Dinçer'e ilişkin birinci oylamada, toplantıya katılanların salt çoğunluğu koşuluna uyulmadığından bahisle durumun tashihi istenmiştir. Oturum Başkanı, o oylamada, Dinçer'e ilişkin bir önerge verildiği, bunun kabul edildiği, ardından Komisyonun değişik yeni metin getirdiği ve bunun Genel Kurulun işari oyuna sunularak kabul edildiğini belirterek, oylamada usulsüzlük olmadığını söylemiştir.

- Başkan, ikinci görüşmenin yeterliğine ilişkin karar verildiğini; maddelere geçildiğini ve birinci madde ile ilgili çeşitli önergeler olduğunu belirtmiştir. Bu önergeler şunlardır:

Osman Bölükbaşı, Hakkı Akdoğan ve Zekai Dorman imzalı birinci önerge, Aydemir, Gürcan ve Deniz haklarında ölüm cezalarının yerine getirilmemesi şeklindeki değişikliği içermektedir.

Fahir Giritlioğlu imzalı ikinci önerge; Cevad Odyakmaz imzalı üçüncü önerge; İhsan Kabadayı imzalı dördüncü önerge de, birinci önerge ile aynı içeriktedir.

Hüseyin Ataman imzalı beşinci önerge, sadece Osman Deniz'in ölüm cezasının yerine getirilmemesi yönündedir.

Seyfi Öztürk ve Saadet Evren imzalı altıncı önerge, Osman Deniz'in ölüm cezasının yerine getirilmemesi hakkındadır.

Seyfi Öztürk imzalı yedinci önerge, Fethi Gürçan'ın ölüm cezasının yerine getirilmemesine ilişkindir.

Seyfi Öztürk imzalı sekizinci önerge, Talat Aydemir'in ölüm cezasının yerine getirilmemesine ilişkindir. *(Not: Tutanakta bir dizgi hatası vardır, getirilmeme sözcüğü yerine, getirilme yazmaktadır. Ancak bir altta, Başkan, bu önergelerin tümünün aynı mahiyette olduğunu belirttiğine ve esasen getirme mevcut hükümde olduğuna göre ayrı bir önerge vermek gerekmeyeceğine göre, bunu getirilmeme şeklinde düzelterek alıyoruz.)*

- Bu önergeler aynı nitelikte olduğu için, Başkan şu şekilde bir oylama usulü izlemiştir. "Kararın tasdik edilmemesi" şeklini teklif eden önergeleri birleştirerek, her bir mahkum bakımından oya sunmuştur. Her üç mahkum için yapılan ayrı oylamada, bu teklifler kabul edilmemiştir. Buna göre, ölüm cezasının yerine getirilmesi yönündeki orijinal metinler değişmemiştir.

- Başkan, maddelerin oylamasına geçmiştir.

Aydemir'e ilişkin birinci maddenin (a) fıkrası oya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

Deniz'e ilişkin birinci maddenin (b) fıkrası oya sunulmadan önce açık oylama isteyen bir önerge verilmiştir. Yapılan açık oylama sonucu şöyledir: Oy verenler 281; Kabul edenler 156; Reddedenler 90, Çekinserler 35; Boş 4; Oya katılmayanlar 160; Açık üyelikler 9.

Gürcan'a ilişkin birinci maddenin (c) fıkrası oya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

Dinçer'e ilişkin birinci maddenin (d) fıkrası (ilk üçünden farklı olarak, cezayı yerine getirmeme) oya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

Bu sonuca göre, Aydemir, Deniz ve Gürcan haklarındaki ölüm cezalarının yerine getirilmesi ve Dinçer hakkındaki ölüm cezasının ise yerine getirilmemesi kabul edilmiştir.

- Başkan, sırasıyla ikinci ve üçüncü maddeleri okutmuş, söz isteyen çıkmamış, oya sunmuş ve kabul edilmiştir.

- Başkan, kanunun tümü hakkında söz isteyen olup olmadığını sormuş, olmadığı anlaşılmış ve kanunun tümünü oya sunmuştur. Kanun, kabul edilmiştir.

- Bir not olarak hatırlatalım ki, 04/02/1964 tarihli 47 Birleşimin İkinci Oturumunda, 480 sayılı infaz kanununun yukarıda belirtildiği şekilde kabulünün ardından, toplam 7 mahkuma ilişkin toplam 6 infaz kanunu (ikinci görüşmeleri yapılarak) çıkartılmıştır. 480 sayılı Kanunla 3 mahkumun infazına karar verildiğini de hesaba katıldığında, toplam 10 mahkum hakkında infaz iradesini Meclis ortaya koymuştur. Ayrıca bunlara ek olarak, aynı oturumda, 2 mahkuma ilişkin bir kanun teklifinin birinci görüşmesinin yapıldığını ve sonuçta infaz doğrultusunda irade çıktığı da dikkate alınacak olursa, Meclis bakımından o aşama itibariyle, 10'u kesinleşmiş 2'si ise ikinci kez görüşülecek şekilde, toplam 12 kişi hakkında ölüm cezalarının yerine getirilmesi siyasal istenci ortaya konmuştur.

v) Cumhuriyet Senatosunun 17/03/1964 tarihli 53. Birleşiminde değiştirilerek kabul edilen Kanun tasarısı

- Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşiminde yapılan ikinci görüşme sonunda, Talat Aydemir, Osman Deniz ve Fethi Gürcan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine ve Erol Dinçer hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmemesi istenci ile kabul edilen metin, Cumhuriyet Senatosu önüne gelmiştir. ***Senato Genel Kurulunun 17/03/1964 tarihli 53. Birleşiminde*** *yapılan görüşmeler sonunda Senato tarafından benimsenen metin farklı olmuştur.*

- Cumhuriyet Senatosunca benimsenen metne göre, adı geçen 4 mahkumdan, "Talat Aydemir hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine ve Fethi Gürcan, Osman Deniz ve Erol Dinçer haklarındaki ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilmiştir."

- Senatonun bu şekilde ortaya koyduğu istenç, 4 mahkumdan 2'si bakımından Millet Meclisi istenci ile uyumludur: Aydemir (idam), Dinçer (yerine getirmeme). Buna karşılık diğer 2 mahkum bakımından ise çelişki ortaya çıkmıştır. Senato, Millet Meclisinin tersine, Gürcan ve Deniz'in cezalarının da yerine getirilmemesi sonucuna ulaşmıştır.

vi) Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklik sonrasında Millet Meclisi Adalet Komisyonu tarafından hazırlanan 27/03/1964 tarihli yeni Rapor

- Senatoda değiştirilerek yeniden MM'ne gönderilen dosya üzerinde, Millet Meclisi Adalet Komisyonu 27/03/1964 tarih ve Esas No. 3/740, Karar No. 72 sayılı Raporu hazırlamıştır. Bu rapordaki bilgiye göre,

- MM AK önce, MM ve CS'nun istençlerinin uyumlu olduğu Aydemir (idamına) ve Dinçer (yerine getirilmemesine) haklarındaki kararların sonucu olarak bunların kanunlaştığını tespit etmiştir. Bundan ötürü müzakerelerini Gürcan ve Deniz'e hasretmiştir.

- MM AK, Osman Deniz'e ilişkin olarak, "şahsi ahvali ve tutumu göz önünde tutularak af ve atıfete mazhar olması lazım geldiği düşüncesiyle, Osman Deniz hakkında Cumhuriyet Senatosunca düzenlenen metne Millet Meclisince de aynen uyulması uygun mütalaa edilmiştir" sonucuna varmıştır.

- MM AK, Fethi Gürcan'a ilişkin olarak ise, "Millet Meclisince kabul edilen kanun metninin aynen muhafazası komisyonumuzca tavsiyeye şayan görülmüştür" neticesine ulaşmıştır.

- MM AK'nun 27/03/1964 tarihli Raporunda toplam 14 üyenin ismi geçmektedir. Komisyon yukarıda açıklanan kararını (Deniz için yerine getirmeme; Gürcan için idam) oyçokluğu ile almıştır. Komisyonun 4 üyesi (N. Güray; H. Özmen; Y. Yakut ve S. Konak), Rapora "Fethi Gürcan hakkında da Senato metnine uyulması" şeklinde not ekleyerek Gürcan'ın idamına karşı oy kullanmışlardır. Buna karşılık, 1 üye (M. Uyar), "Osman Deniz hakkındaki karara muhalifim" şerhini koymuştur. Bu durumda muhalif üye M. Uyar'ın, Dinçer'in ölüm cezasının yerine getirilmesi gerektiği görüşüyle rapora not düştüğü anlaşılmaktadır. Raporda ayrıca üyeler M. Kaptan ve N. Güray'ın isimlerinin altında "İmzada bulunmadı" ibaresi vardır. Ancak, N. Güray, üstte belirtildiği gibi, Gürcan hakkında cezanın yerine getirilmemesi düşüncesiyle muhalif oy kullanmıştır.

- Yukarıda dökümü çıkartılan verilerin genel sonucu olarak, 4 mahkumdan ikisinin idamı, 2'sinin ise cezalarının yerine getirilmemesi istenci rapora yansımış olmaktadır.

vii) Millet Meclisi Adalet Komisyonunun yeni raporunun Millet Meclisinin 13/04/1964 tarihli Birleşiminde görüşülmesi

- MM Adalet Komisyonunun 27/03/1964 tarihli Raporu, ***Millet Meclisinin 13/05/1964 tarihli 102. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür. Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Mekki Keskin'in Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemde Başkanlık Divanının 2 sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler başlığı altında toplam 6 madde ele alınmıştır. Bunların üçüncüsü bu rapordur. Bkz.,* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 30, 17.04.1964 tarihli Doksan üçüncü Birleşimden 17.06.1964 tarihli Yüz yedinci Birleşime kadar, Ankara 1964, sf: 389-393 ve Tutanağın sonuna ekli (560a 1 nci ek) sayılı basma yazı.***

- Oturum Başkanı, Komisyon raporunu okutmadan önce ***Cevad Odyakmaz'ın (Sivas)*** *önergesi bulunduğunu belirterek bunu okutmuştur. Bu önergede ve yaptığı konuşmada Odyakmaz, Adalet komisyonu önünde, Seyfi Öztürk (Eskişehir) tarafından verilmiş olup, TCK'nda siyasi suçlardan ötürü verilen ölüm cezalarının kaldırılması ve bunun yerine muvakkat ağır hapis cezası verilmesi hakkındaki kanun teklifinin derdest bulunduğunu belirtmiştir. Konuşmacı, bu teklif benimsenmesi halinde, TCK (md.146)'da kanun kapsamına gireceğini belirterek, gündemde bulunan 4 kişinin ölüm cezalarının yerine getirilmesi hakkındaki kanunun görüşülmesinin, anılan teklif üzerinde bir neticeye varılıncaya dek ertelenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bu argümanını da, TCK (md.2)'ye atıfla, failin lehine olan kanunun uygulanacağı prensibine dayandırmıştır.*

Önerge aleyhine ***Mehmet Göker (AK Sözcüsü, Kayseri)*** *ve* ***Mehmet Ali Aytaş (İzmir)*** *söz almışlardır. Her iki konuşmacı da, önergenin reddedilmesi gerektiğini, kanun teklifinin akıbetinin belirsiz olduğunu, ayrıca mevzuata ve teamüle de aykırı olduğunu, Meclisin gündemindeki işlemi neticeye bağlamakla görevli bulunduğunu belirtmişlerdir. Odyakmaz'ın önergesi oya konmuş ve reddedilmiştir.*

- Başkan, Komisyon raporunu okutmuştur. Ardından da Cumhuriyet Senatosunca hazırlanan metni okutmuştur.

- Başkan, Aydemir'e ilişkin olarak, "kararı Senato'da onaylanıp, kesinleşmiştir" diyerek idam istencinin sonuca bağlandığını belirlemiştir.

- İkinci olarak Osman Deniz'e ilişkin bent okutulmuştur. MM AK'nun, Senato kararına uyulması yönündeki kararı oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Başkan, "Deniz hakkındaki idam cezasının infaz edilmemesi kesinleşmiştir" diyerek sonucu açıklamıştır. İ. Etem Kılıçoğlu'nun sorusu üzerine Başkan, Deniz hakkındaki kararın, 57'ye karşı 134 oyla kabul edildiğini belirtmiştir.

- Başkan, Fethi Gürcan'a ilişkin c bendini okutmuştur. Bunda AK, önceki idam kararında ısrar etmekteydi. Oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Başkan bir hata yaparak, "Gürcan idam kararı kesinleşmiştir" demiş, Coşkun Kırca (İstanbul) müdahale ederek, "Hayır, kesinleşmedi, Karma Komisyona gidecek" uyarısında bulunmuştur. Bunun üzerine Başkan,

hatasını düzelterek, kararın kesinleşmediğini, bunun Karma Komisyona gideceğini söylemiştir. Başkan, AK Sözcüsünün verdiği Karma Komisyon kurulması doğrultusundaki önergeyi okutup oya sunmuş ve kabul edilmiştir.

- Bu arada, "Erol Dinçer hakkındaki karar ne oldu?" sesleri duyulması üzerine Başkan, Meclisin bu cezanın yerine getirilmemesine daha önce karar verdiğini, Senato'nun da aynı kararı aldığını, dolayısıyla, Dinçer'in idam cezasının infaz edilmemesinin de kesinleştiğini belirtmiştir.

- Sonuç olarak, Meclisin 13/05/1964 tarihli 102. Birleşiminde, Aydemir'in idamı, Dinçer ve Deniz'in cezalarının yerine getirilmemesi kesinleşmiş, Gürcan'ın durumu ise Karma Komisyona havale edilmiştir.

viii) Karma Komisyonun 18/06/1964 tarihli raporu

- 480 sayılı Kanuna ilişkin ***Karma Komisyonunun 18/06/1964 tarih ve Esas No. 3/740, Karar No. 2 sayılı Raporunda*** *şöyle yazılıdır:*

"...Karma Komisyon toplantısında,

1. Talat Aydemir hakkında verilen kararın, ölüm cezasının yerine getirilmesi; Osman Deniz ve Erol Dinçer haklarındaki kararın ise ölüm cezasının yerine getirilmemesi şeklinde, Parlamento yetkileri bakımından kesinleştiği görülmüş olup bu yüzden yeni bir müzakere açılmamıştır.

2. Fethi Gürcan hakkındaki karar için her iki Meclis değişik kararlar verdiğinden, sanığın durumu hakkında yeniden müzakere açılmış ve komisyonumuz ölüm cezasının yerine getirilmesinde siyasi ve sosyal yönlü bir fayda görmemiştir. Adalet kanunları tatbik ederek hükmünü vermiş olup, Yüce Meclisin kararı ise sadece bir atıfet, yani affı değil, hayatı bağışlama şeklinde olacak ve geçirilen tecrübelerin ışığında toplumumuzun siyasi ve sosyal değer hükümlerine de uygun düşecektir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur."

*- **Karma Komisyon, Fethi Gürcan hakkında cezanın yerine getirilmemesi kararını** oy çokluğu ile almıştır. Raporda 5 imza bulunmaktadır. Bunların 2'si Senatör, 1'i Senato Tabii Üyesi ve 2'si milletvekilidir. Oyların dağılımı şöyledir: Kayseri milletvekili M. Göker ile İzmir milletvekili M. Uyar "Muhalif"; Rapor sözcüsü ve Tekirdağ Senatörü S. Üren "Müstenkif" ve Karma Komisyon Başkanı ve Tabii Üye K. Kaplan ile Konya Senatörü M. Obuz ise rapordaki istenç yönünde oy kullanmışlardır. Bu veriye göre oylama sonucu 2'ye karşı 2 şeklinde eşitlik açığa çıkmış ve Başkanın oyu ağırlıklı sayılarak cezanın yerine getirilmemesi kararına varılmış olmalıdır. Raporda, muhalif ve çekimser oy kullanan üyelerin gerekçelerini açıklayan bir metin ekli değildir. Bu nedenle gerekçe belirsizdir.*

ix) Karma Komisyonun 18/06/1964 tarihli raporunun Millet Meclisinin 23/06/1964 tarihli 111. Birleşimde görüşülmesi

- Karma Komisyonun 18/06/1964 tarihli Raporu, ***Millet Meclisinin 23/06/1964 tarihli 111. Birleşiminin*** *Birinci Oturumunda görüşülmüştür.*

Oturum saat 15.00'de Başkan vekili Nurettin Ok'un Başkanlığında açılmıştır. Bu oturumda gündemde Başkanlık Divanının 6 sunuşunun yanı sıra, Görüşülen İşler başlığı altında toplam 12 madde ele alınmıştır. Bunların sekizincisi bu rapordur. Bkz., ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 3, Cilt 31, 18.06.1964 tarihli Yüz sekizinci Birleşimden 08.07.1964 tarihli Yüz yirmi ikinci Birleşime kadar, Ankara 1964, sf:160-166 ve Tutanağın sonuna ekli (560a 2 nci ek) S. sayılı basma yazı.***

- Başkan, Karma Komisyon raporunu okutmuş ve önce K. Komisyon metnini, kabul edilmezse ikinci olarak Senato metnini ve o da benimsenmez ise Millet Meclisi metnini oya sunacağını belirtmiştir.

- Karma Komisyon metni oya sunulmuş ve kabul edilmemiştir. İtirazlar üzerine Başkan, Raporun 96'ya karşı 114 oyla kabul edilmediğini açıklamıştır. Bu arada Cevad Odyakmaz (Sivas) ve beş arkadaşı ayağa kalkarak, sayımda hata olduğunu ve açık oylama yapılması taleplerini dile getirmişlerdir. Tartışma çıkmıştır. İsmail Hakkı Akdoğan (Yozgat), Hasan Ali Dizman (Tokat), Kemal Bağcıoğlu (Maraş) müdahale etmişlerdir. Bağcıoğlu, oylamanın yapılarak, neticenin belli olduğunu; bununla aynı zamanda Senato metninin de reddedilmiş hale geldiğini, dolayısıyla Senato metninin şimdi oya sunulmasının usule aykırı olduğunu söylemiştir. Coşkun Kırca (İstanbul) söz alarak, her ne kadar oylanan ve reddedilen Karma Komisyon metni ile Senato metinleri aynı içerikte olsalar da, usule ve Anayasanın 92/5 maddesine uygun olarak Senato metninin de oylanması gerektiğini söylemiştir.

- Başkan, Senato metnini oya sunmadan önce, 15 imzalı bir önerge verilmiş ve açık oylama yapılması isteminde bulunulmuştur. Senatonun, Gürcan'ın cezasının yerine getirilmemesi yönünde kabul ettiği metnin açık oylaması sonucu şöyledir: Üye sayısı: 450; Oy verenler: 251; Kabul edenler 100; Reddedenler: 122; Çekinserler: 29; Oya katılmayanlar: 188; Açık üyelikler: 11.

- Başkan son olarak, yine 15 imzalı olarak verilen açık oylama yapılması istemli önerge üzerine Millet Meclisince kabul edilen metni açık oylamaya sunmuştur. Millet Meclisinin, Gürcan'ın cezasının yerine getirilmesi yönünde kabul ettiği metnin açık oylaması sonucu şöyledir: Üye sayısı: 450; Oy verenler: 231; Kabul edenler 131; Reddedenler:74; Çekinserler: 26; Oya katılmayanlar: 208; Açık üyelikler: 11.

- Bu sonuçla, Talat Aydemir'in yanı sıra Fethi Gürcan'ın da ölüm cezalarının yerine getirilmesine ve Osman Deniz ile Erol Dinçer'in ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilmiştir.

x) Ölüm cezalarının yerine getirilmesi yönünde oy kullananlar arasında İsmet İnönü ve Bülent Ecevit de bulunmaktadır

- Yukarıda, adı geçen 4 mahkuma ilişkin olarak Millet Meclisinde yapılan bir dizi açık oylama neticeleri gösterilmiştir. İnönü ve Ecevit'in kullandığı oylar şu şekildedir:

1. Erkovan'ın verdiği, bu cezaların müebbet hapse tahviline ilişkin kanun teklifine ilişkin Adalet Komisyonunun teklifin benimsenmemesi yönündeki raporunun Millet Meclisinin 28/01/1964 tarihli 42. Birleşiminin 1. Oturu-

munda yapılan oylamasında: Ecevit (Ankara) ve İnönü (Malatya), Komisyon raporunun kabul edilmesi (yani, tahvil teklifinin reddi) oyunu kullanmışlardır.

2. MM AK'nun 15/01/1964 tarihli Raporunun (4 mahkumun da cezalarının yerine getirilmesi) Millet Meclisinin 28/01/1964 tarihli 42. Birleşiminin 1. Oturumunda yapılan oylamasında: Ecevit, 4 mahkum için yapılan 4 oylamada, raporun kabulü (yani, infaz yönünde) oyunu kullanmıştır. İnönü, 4 oylamada da "Oya katılmayan"lar arasındadır.

3. Osman Deniz'e ilişkin olup cezanın infazı yönündeki raporun Millet Meclisinin 04/02/1964 tarihli 47. Birleşimin 2. Oturumunda yapılan oylamasında: Ecevit ve İnönü, raporun kabulü (infaz) oyunu kullanmışlardır.

4. Fethi Gürcan'a ilişkin olarak cezanın yerine getirilmemesi yönündeki Karma Komisyon raporunun Millet Meclisinin 23/06/1964 tarihli 111. Birleşiminin 1. Oturumunda yapılan oylamasında: Ecevit raporun reddi (yani, infazın yapılması) oyunu kullanmıştır. İnönü, Oylamaya katılmamıştır.

5. Fethi Gürcan'a ilişkin olarak cezanın yerine getirilmesi yönündeki Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporunun Millet Meclisinin 23/06/1964 tarihli 111. Birleşiminin 1. Oturumunda yapılan oylamasında: Ecevit raporun kabulü (infaz) oyunu kullanmıştır. İnönü, Oylamaya katılmamıştır.

Genel tablo: 1964

Toplam infaz kanunu sayısı	17 (İlk Kanun No. 368; son Kanun No. 480)	
Toplam mahkum sayısı	21	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.75	
Mahkumların cinsiyeti	erkek	
Bir kanunla birden çok infaz	Kanun No. 374; Kanun No. 445; Kanun No.459 ve Kanun No.480 - (2'şer mahkum)	
Mahkumların ölüm bekleyiş süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyiş süresi**
	368	13 ay, 6 gün
	373	18 ay
	374	14 ay, 4 gün
	445	3 ay, 23 gün
	446	9 ay, 17 gün
	448	25 ay, 16 gün
	449	26 ay, 7 gün
	450	27 ay, 4 gün
	453	12 ay, 5 gün
	454	22 ay, 15 gün
	455	11 ay, 4 gün
	456	18 ay, 6 gün
	457	10 ay
	458	11 ay, 7 gün
	459	25 ay, 24 gün
	460	12 ay, 29 gün
	480	7 ay, 22 gün

Tablo 1964'ün devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Kanun No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	368	24/11/1930	34
	373	29/10/1339-(1923)	41
	374	1. mahkum: 01/01/1932 2. mahkum: 12/04/1932	1. mahkum: 32 2. mahkum: 32
	445	1. mahkum: 10/03/1938 2. mahkum: 01/01/1940	1. mahkum: 26 2. mahkum: 24
	446	21/04/1928	36
	448	Mart 1933	31
	449	18/03/1341-(1925)	39
	450	1939	25
	453	1332 (1916)	48
	454	01/01/1939	25
	455	03/04/1932	32
	456	07/01/1929	35
	457	23/10/1936	28
	458	26/08/1936	28
	459	1. mahkum: 19/10/1931 2. mahkum: 1926	1. mahkum: 33 2. mahkum: 38
	460	10/01/1933	31
	480	1. mahkum: 1333 (1917) 2. mahkum: 1332 (1916)	1. mahkum: 47 2. mahkum: 48
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	445 sayılı Kanun- 24 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	453 sayılı Kanun- 48 yaşında 480 sayılı Kanun- 48 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	33.95		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Samsun; Ankara (2); Kocaeli; Bolvadin; Muğla (2); Bursa (2); *33 Tümen Kumandanlığı Askeri Mahkemesi*; Vezirköprü (2); Gümüşhane; İstanbul; Trabzon; Salihli; *Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Karargahı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 17; Nahiye/ilçe/il: 4		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	480 sayılı Kanun- 2 mahkumun ölüm cezasının yerine getirilmemesine karar verilmiş		

1971 YILINDA (12 Mart 1971 Ara Rejimi) TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 911

1. Kamil Akman hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 911

Kanun No: 1426 Kabul tarihi: 08/07/1971 911

2. Kemal Uluköylü hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 914

Kanun No: 1427 Kabul tarihi: 08/07/1971 914

3. Nurettin Kahraman hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 916

Kanun No: 1428 Kabul tarihi: 08/07/1971 916

4. Mahmut Yel hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 917

Kanun No: 1429 Kabul tarihi: 08/07/1971 917

5. Faik Vartekli ve Kadriye Partici haklarındaki ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun 918

Kanun No: 1430 Kabul tarihi: 08/07/1971 918

6. Hacı Ahmet Tonya hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 920

Kanun No: 1431 Kabul tarihi: 08/07/1971 920

7. Hüseyin Bulut hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 921

Kanun No: 1432 Kabul tarihi: 08/07/1971 921

8. Mevlüt Balcı ve Zekeriya Balcı haklarındaki ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun 923

Kanun No: 1433 Kabul tarihi: 08/07/1971 923

9. Ahmet Balıkçı hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 924

Kanun No: 1434 Kabul tarihi: 08/07/1971 924

10. Cemil Yıldız hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 925

Kanun No: 1435 Kabul tarihi: 08/07/1971 925

11. Nail Kır hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 929

Kanun No: 1436 Kabul tarihi: 08/07/1971 929

12. Mehmet Karabaş (Karataş) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun 931

Kanun No: 1437 Kabul tarihi: 08/07/1971 931

***** Meclisin 03/06/1971 Tarihli 107. Birleşimindeki Görüşmelere İlişkin Toplu Değerlendirme** 933

Genel tablo: 1971 934

1971 YILINDA (12 Mart 1971 Ara Rejimi) TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR

1. Kamil Akman hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1426 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 1/7/1967 gün ve esas 1967/1707, karar 1967/1742 sayılı ilamı ile kesinleşen, Erzurum Ağır Ceza Mahkemesinin 11/4/1967 gün ve esas 1967/25, karar 1967/25 sayılı hükmü ile, T. C. Kanununun 450 inci maddesinin 4 ve 7 numaralı bendleri uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Gördes İlçesinin Kavakyeyi nüfusunda kayıtlı iken Salihli İlçesinin Eskicami Mahallesi cilt 61, sayfa 78 ve 1028 hanesine naklen kaydedilen Ali Naci oğlu, Ayşe'den doğma 20/10/1945 doğumlu **Kamil Akman** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1426 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 48 ay (4 yıl). 7 gün süre geçmiştir. Bu süre, en uzun ölüm bekleyişi sürelerinden biridir.

- Millet Meclisinin 04/02/1970 tarihli 40. Birleşimi Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:

"Salihli ilçesinin Eskicami mahallesi 1028 hanesine naklen kaydedilen Ali Naci oğlu, Ayşe'den doğma 20.10.1945 doğumlu Kamil Akman'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/46) (S. sayısı 30)". ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 1, Cilt 2, 05.01.1970 tarihli 21. Birleşimden 09.02.1970 tarih ve 43. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1970, sf:760.***

*- 1426 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi **Adalet Komisyonunun 24/01/1970 tarih ve Esas No. 3/46, Karar No. 15 sayılı Raporuna** göre, mahkum,*

06/02/1967 tarihinde, Cevat Bingöl'ü parasına tamaen ve taammüden öldürme suçunu işlemekten TCK (md.450/4 ve 7) uyarınca hüküm giymiştir.

- Komisyonun atfı verilen 24/01/1970 tarihli Raporuna, Sivas milletvekili V. Bozatlı "muhalifim" şerhini düşmüştür. Ancak, Bozatlı'nın bu muhalefetinin gerekçesini açıklayan bir "muhalif görüş metni" Rapora ekli olarak yer almamaktadır. Bu Kanun Teklifinin, izleyen toplantı yılında Mecliste görüşüldüğü 03/06/1971 günlü 107. Birleşim Tutanaklarında ise, herhangi bir milletvekilinin, "Önceki toplantı yılı Adalet Komisyonunca hazırlanan Raporda bir muhalif görüş vardır. Bunun açıklanmasını istiyorum" şeklindeki bir talebi söz konusu olmamıştır. Tutanaklara göre, Birleşimde bu kanun teklifi görüşülürken sadece İçel milletvekili Turhan Özgüner söz almıştır. O da, konuşmasında, Komisyon Raporunda bir muhalif görüş kaydı bulunduğuna işaret etmemiş; kişisel muhalefetini beyan etmekle yetinmiştir.

- Eklemek gerekir ki, anılan 24/01/1970 tarihli Komisyon Raporunun bir Eki vardır. Bu Eke göre, bu dosya aslında önceki toplantı yılı Komisyonunca görüşülüp karara bağlanmasına karşın Genel Kurulda görüşülmediği için, yeni toplantı yılı Adalet Komisyonu 17/02/1971 tarih ve Esas No. 3/46, Karar No. 13 sayılı bir Rapor hazırlamıştır. Bu yeni Raporda, Komisyon, önceki Raporu benimsemiş ve Genel Kurulda savunmaya karar vermiştir. İşte, söz konusu bu yeni Rapor metninde imzası bulunan yeni toplantı yılı Adalet Komisyonunun hiçbir üyesinin bir muhalefet şerhi yer almamaktadır.

- İlginç bir diğer husus, Bozatlı'nın Komisyon Raporuna düştüğü muhalefet kaydı, 1971 tarihli 107. Birleşimde görüşülerek kanunlaşan toplam 17 kanun teklifine ilişkin Komisyon Raporlarının tümü arasında böyle bir kaydın bulunduğu tek örnektir. Bu açıdan da önemli olmasına karşın, anılan Birleşimde, yukarıda belirtildiği gibi, bu husus üzerinde hiç durulmamış olması dikkati çekmektedir.

- Komisyon raporunun görüşülmesine Meclisin 05/03/1971 tarihli 66. Birleşimi gündeminin 15. maddesi olarak sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun salonda olduğunu ve fakat Bakanın bulunmadığını tespit ederek görüşmenin gelecek birleşime ertelendiğini belirtmiştir. **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 81.**

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 13. maddesi olarak Kamil Akman'a ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 336.**

- Komisyonun 24/01/1970 tarihli raporu ve kanun teklifi, **Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107 Birleşiminde** görüşülmüştür. Görüşmenin yapıldığı Birinci Oturum saat 15.00'de, Başkan vekili Fikret Turhangil'in Başkanlığında açılmış ve saat 18. 18'de kapanmıştır; yani toplam 3 saat 18 dakika süren bir oturum söz konusudur. Bu oturum içinde ele alınan diğer gündem maddeleri hariç, sadece Görüşülen İşler başlığı altında gündeme alınan toplam madde sayısı 17 olup, bunlardan 13'ü ölüm cezası infazlarına ilişkindir.

- Anılan 03/06/1971 tarihli oturumda Meclis önce, mahkum Kamil Akman hakkındaki Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporunu ele almıştır. Oturum Başkanı, ilkin, Adalet Komisyonu Başkanı yerine sözcü Tevfik Koraltan"ın verdiği ve mahkum hakkındaki Komisyon raporunun "öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif eden" önerisini okutmuştur. Bu öneri, oya konulup kabul edilmiştir.

- Ardından Başkan, Komisyon raporunu okutmuştur. Bu raporun "tümü üzerinde", İçel ***milletvekili Turhan Özgüner*** *söz almıştır. Özgüner konuşmasında şu hususlara işaret etmiştir:*

"...Millet Meclisinin bu döneminin açılışından bu yana böyle bir tasarı ilk defa görüşülüyor...Arkadaşlarım, evvela şunu arz edeyim ki, bütün idam cezalarından dünyada dönülmektedir...Yüce Meclise birçok gruplardan, bu arada bizim grubumuzdan bazı arkadaşlarımız, idam cezalarının kaldırılması yolunda teklifler yapmaktadırlar. Bütün dünyada idam cezalarının kaldırılması yoluna gidilmektedir...Bu yoldaki teklifler Adalet Komisyonuna intikal etmiş ve gündemde sıra beklemektedir...Ne var ki, **toplumların tümünü yıkmayı hedef alan, şehvet hissi ile işlenmiş, canavarca bir hissin zebunu olarak ika edilmiş bir suçta idam cezasının yerine getirilmesi münakaşa edilebilir. Günümüzde toplumu hedef ittihaz eden Devleti tüm yıkmaya kasteden davranışlar idamı gerektirir. Kamu oyunun bu noktada birleştiği bir hakikattir. Ne var ki, toplumların temelinde yatan sosyal ve ekonomik nedenlerle işlenmiş cinayetleri ayırmak gerekir.** Toplumların da birçok kere münakaşa edilemeyecek kadar kusurlu olduğu halleri görmemezlikten gelemeyiz. Toplumun bir ferdini ipe çekip, canını alıvermekle tabandaki meseleleri halletmeye imkan yoktur...İşte huzurumuza gelen tasarı ile Kamil Akman'ın paraya tamaen işlediği suça verilen idam cezasının Yüce Meclisten tasdiki istenmektedir. Kıymetli arkadaşlarım, ne siz, ne ben Kamil Akman'ı ne tanırız, ne biliriz. Biz burada Kamil Akmanlar için konuşuyoruz. Bu, Yüce Meclisin tasdikinden geçtikten sonra, öbür dosyalar için konuşmak gereksizdir. Çünkü, Kamil Akman için verilecek rey, diğerleri için de aynı olacaktır. Tabanda yatan sosyal ve ekonomik sebeplerle suç işlemiş, cinayete gitmiş olan bir şahsın idamı, Yüce Mecliste derinliğe inilmeden reylerinizle gelip geçecek. Ancak, şunu bilin ki, yeniden Kamil Akmanlar gelecektir. **Tekrar ediyorum, tümü ile idamın karşısında değiliz. Ama ölüm cezası topluma bir şey kazandıracak ise getirelim,** Yüce Meclisten geçirelim. Kanunlar toplum içindir. Kanunlar topluma karşı değildir... Muhterem arkadaşlarım, bundan sonra gelecek dosyaların münakaşasına imkan verebilmek, hele Yüce Meclise gelecek olan tekliflerin değerlendirilmesi için bu maruzatta bulundum. **Yüce Meclis, günün birinde belki de çok yakında Devletin hayatiyetiyle veya şehvet hissiyle işlenmiş bazı suçları istisna ederek bir yöne giderse çok isabetli karar almış olur.** Bundan aylar sonra bir Kamil Akman dosyası değil, bundan sonraki dosyalar da buna emsal olacaktır. **Yüce Meclis, kamu oyunda münakaşasız beliren kimseler hakkında idam cezasını onaylamalıdır. Bunların dışında kalanları, toplumun tabanında yatan nedenlerle işlenmiş suçların idam cezalarını kabul etmemenizi rica ederim...**"

- Özgüner'in bu konuşmasının ardından oturum Başkanı, maddelere geçilmesi ve ivedilikle görüşülmesi hususlarını oya sunmuş ve bunlar kabul edilmiştir. Toplam üç maddelik kanunun maddeleri sırayla okutulmuş, hiçbir maddede görüş açıklamak isteyen üye olmadığı tespit edilmiş ve her bir madde oylanarak kabul edilmiştir. Nihayet, kanunun tümü üzerinde görüş açıklamak isteyen üye olmadığı saptanmış; tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

- Böylece 1964 yılındaki önceki son infazdan 6 yıl sonra, Meclis, 03/06/1971 tarihli oturumunda ilk infaz istencini mahkum Kamil Akman hakkında ortaya koymuştur. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 30 ve 30 a/1 nci Basmayazı)***

---

2. Kemal Uluköylü hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1427 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 14/10/1967 gün ve esas 1967/698, karar 1967/2368 sayılı ilamı ile kesinleşen, Sakarya Ağır Ceza Mahkemesinin 13/2/1967 gün ve 1966/203 esas, 1967/10 karar sayılı hükmüyle, T. C. K.'nun 450/4 üncü maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Akyazı İlçesinin Merkez Yeniköyü, hane 18, cilt 8, sayfa 125'da kayıtlı, Hüseyin oğlu, Fatma'dan olma 13/3/1940 doğumlu **Kemal Uluköylü** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1427 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 44 ay,14 gün (yaklaşık 4 yıl) süre geçmiştir. Uzun süren ölüm bekleyişi örnekleri arasındadır.

- 1427 sayılı Yasaya ilişkin, Millet ***Meclisi Adalet Komisyonunun 04/02/1970 tarih ve Esas No. 3/47, Karar No. 24 sayılı Raporuna*** *göre, mahkum,*

> 18/08/1966 tarihinde, Niyazi İyiyazıcı'yı taammüden öldürme suçunu işlemekten hüküm giymiştir. Komisyon Raporunda,toplam 19 üyeden 7'sinin "imzada bulunamadığı" kaydı düşülmüştür. Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

- Komisyon raporunun görüşülmesine Meclisin 05/03/1971 tarihli 66. Birleşimi gündeminin 17. Maddesi olarak sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun salonda olduğunu ve fakat Bakanın bulunmadığını tespit ederek görüş-

menin gelecek birleşime ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 81-82.***

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 15. maddesi olarak Kemal Uluköylü'ye ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 336-337.***

- Komisyonun 04/02/1970 tarihli raporu ve kanun teklifi ***Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Görüşülen üçüncü dosya mahkum Kemal Uluköylü hakkındadır. Bu mahkuma ilişkin kanun teklifindeki 1. Madde üzerinde Zonguldak* ***milletvekili Ahmet Güner*** *söz almıştır. Şunları söylemiştir:*

"...Adli mercilerin verdikleri kararın burada yeniden müzakeresi belki mümkündür; ama hadisenin oluş tarihinden beş sene, altı sene veya on sene geçtikten sonra, bu, havasını kaybetmiştir ve burada münakaşanın elbette ki hiçbir yeterliliği görülmez. Mesela, **bu konu da 1966 yılının hemen Şubat ayında olan hadise; ağır ceza mahkemesince ve Yargıtay'ca 1967 yılında kesinleşmiş olmasına rağmen, türlü nedenlerle dört senedir beklemiş, şimdi Meclisimize geliyor. Geri kalmış olan ülkemizde, eğitilmeye muhtaç bir toplumumuzda suç işleyenlere, adli mercilerce verilen cezasının dört sene sonra görüşülmesi çok acıdır. Biz, böyle hareket edersek, Temyiz Mahkemesinin verdiği karardan dört sene sonra bir karar Meclise gelirse, 'Biz, halka güven verici bir adli merci yürütüyoruz' iddiasında bulunmaktan çok uzakta kalırız kanısındayız...Sayın Adalet Bakanımızdan, bu gibi kararların Meclise daha erken gelmesi için kanunlarımızda gereken değişikliği de yaparak, yapılmasına ön ayak olmasını temenni ederek** huzurunuzdan saygı ile ayrılırım."

Görüldüğü gibi, Ahmet Güner, ölüm cezasına karşı olduğu için değil, bu tür dosyaların ivedilikle Meclise getirilmesi gerektiği görüşünü açıklamak için söz almıştır. Başka söz alan olmamış, kanun kabul edilmiştir.

İlk dosyanın görüşüldüğü aynı oturumda mahkum Nurettin Kahraman'a ilişkin olan ikinci dosya da öncelik ve ivedilikle görüşülmüş ve hiçbir milletvekili söz almaksızın infaz kanunu geçmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 47 ve 47'ye Ek.)***

3. Nurettin Kahraman hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1428 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 1/6/1968 gün ve esas 1967/2478, karar 1968/1646 sayılı ilamı ile kesinleşen, Van Ağır Ceza Mahkemesinin 7/8/1967 gün ve esas 1967/31, karar 1967/77 sayılı hükmüyle, T. C. K.'nun 450/8 inci maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Van'ın Gürpınar İlçesi, Hoşap Bucağı, Işıkpınar Köyü hane 37, cilt 5, sayfa 52'de kayıtlı Necmettin oğlu, Emine'den olma, 1/1/1947 doğumlu **Nurettin Kahraman** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1428 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 37 ay, 7 gün süre geçmiştir.

*- 1428 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi **Adalet Komisyonunun 04/02/1971 tarih ve Esas No. 3/45, Karar No. 22 sayılı Raporuna** göre, mahkum,*

05/01/1967 tarihinde, Saime Baydaş'ı ırzına geçmeye muvaffak olamamaktan mütevellit infial ile boğmak suretiyle öldürmekten hüküm giymiştir.

- Komisyon Raporunda, toplam 19 üyeden 7 üyenin "imzada bulunamadı" kaydı düşülmüştür. Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

*- Komisyon raporunun görüşülmesine Meclisin 05/03/1971 tarihli 66. Birleşimi gündeminin 16. maddesi olarak sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun salonda olduğunu ve fakat Bakanın bulunmadığını tespit ederek görüşmenin gelecek birleşime ertelendiğini belirtmiştir. **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 81.***

*- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 14. maddesi olarak Nurettin Kahraman'a ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 336.***

*- Komisyonun 04/02/1971 tarihli raporu ve kanun teklifi, **Millet Meclisi'nin***

*03/06/1971 tarihli 107. **Birleşiminde** görüşülmüştür. Görüşülen ikinci dosya mahkum Nurettin Kahraman hakkındadır. Bu dosya da öncelik ve ivedilikle görüşülmüş ve hiçbir milletvekili söz almaksızın infaz kanunu geçmiştir. **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 46 ve 46'ya 1. Ek.)***

---

4. Mahmut Yel hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1429 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 11/4/1969 gün ve esas 1969/527, karar 1969/1075 sayılı ilamı ile kesinleşen, İzmir Ağır Ceza Mahkemesinin 30/12/1968 gün ve esas 1968/96, karar 1968/315 sayılı hükmüyle, T. C. K.'nun 450/9 uncu maddesi hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta İzmir'in Çeşme İlçesi, Merkez Çiftlik Köyü hane 101, cilt 7, sayfa 45'de kayıtlı Şükrü oğlu, Zehra'dan olma, 10/8/1929 doğumlu **Mahmut Yel** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1429 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 26 ay, 27 gün süre geçmiştir.

*- 1429 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi **Adalet Komisyonunun 02/03/1971 tarih ve Esas No. 3/51, Karar No. 26 sayılı Raporuna** göre, mahkum,*

28/10/1967 tarihinde, Birgül Duruk'u fiili livata suretiyle ırzına geçme suçunun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak maksadı ile kuyuya atıp öldürmekten TCK (md.450/9) uyarınca hüküm giymiştir.

- Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

*- Komisyon raporunun görüşülmesine Meclisin 05/03/1971 tarihli 66. Birleşimi gündeminin 18. maddesi olarak sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun salonda olduğunu ve fakat Bakanın bulunmadığını tespit ederek görüşmenin geleçek birleşime ertelendiğini belirtmiştir. **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 82.***

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 16. maddesi olarak Mahmut Yel'e ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 337.***

- Komisyonun 02/03/1971 tarihli raporu ve kanun teklifinin görüşmesi, ***Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Mahkum Mahmut Yel'e ilişkin olup görüşülen dördüncü dosya hakkında, ilk dosya üzerinde de görüş açıklayan* **Turhan Özgüner** *söz almıştır. Aynen şöyle demiştir:*

"Demin bir dosya hakkında konuştuğumu teyit ve samimiyetimi ispat için, bu dosyada tam aksine ve işte bu tür dosyalardan idam gereğinin müdafaasını edenlerdenim, onu arz ediyorum. **Arkadaşlarım, 'Bazılarına istisna yapmak lazım ve hakikaten de idam gereklidir' demiştim. Şimdi okuduğumuz dosya, fiili livata suretiyle öldürmek. Bu, şüphesiz idamı gerektirir.** Bunu arz ediyorum, buna parmak kaldıracaklardan biriyim."

- Dördüncü dosya hakkında başka söz alan olmamış, teklif aynen kabul edilmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 77 ve 77'ye 1. Ek.)***

- Görüldüğü gibi, milletvekili Özgüner, sadece adi suçların bir bölümünde ölüm cezası infazına karşıdır.

---

5. Faik Vartekli ve Kadriye Partici haklarındaki ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1430 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 18/12/1969 tarihli ve esas 1969/2780, karar 1969/3350 sayılı ilamı ile kesinleşen, Manisa Ağır Ceza Mahkemesinin 13/5/1969 gün ve esas 1968/79, karar 1969/90 sayılı hükmü ile, T. C. Kanununun 64 ve 450/7 maddeleri hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Turgutlu'nun Hamidiye Mahallesi 846 hane, 27 cilt ve sayfa 20'de nüfusa kayıtlı Yakup oğlu, Yaşa'dan doğma 1/9/1936 doğumlu **Faik Vartekli** ile T. C. Kanununun 64 ve 450/7 nci maddeleri gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan sicilli nüfusta Turgutlu'nun Hamidiye Mahallesi 846 hane, 27 cilt, sayfa 20'de nüfusa kayıtlı Yakup kızı Yaşa'dan doğma 1/4/1947 doğumlu **Kadriye Partici** haklarındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1430 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 18 ay, 20 gün süre geçmiştir.

- 1430 sayılı Kanun, 1971 yılı içinde çıkartılan infaz yasaları arasında tek bir yasa içinde 2 mahkumun infazına ilişkin ilk örnektir. Aynı yıl içinde bu bağlamda ikinci örnek, aşağıda metni verilen 1433 sayılı yasadır. Mahkumların kardeş olduğu anlaşılmaktadır.

- Ayrıca, mahkumlardan biri kadındır. Ölüm cezasının infazına bu Kanunla karar verilen Kadriye Partici, Cumhuriyet tarihinin resmi ölüm cezası infaz kararları/kanunları içinde, bir kadın mahkuma ilişkin bulunan en son örnektir.

- 1430 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 13/05/1970 tarih ve Esas No. 3/204, Karar No. 42 sayılı Raporuna*** *göre, mahkumlar,*

29/03/1968 – 04/04/1968 tarihinde, Aysel Malseven (Altınbaş)'ı ziynet eşyasına tamaen ve müştereken öldürme suçunu işlemekten hüküm giymiştir.

- Komisyon Raporuna, toplam 15 üyeden beşinin "imzada bulunmadığı" yazılıdır. Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

- Komisyon raporunun görüşülmesine Meclisin 05/03/1971 tarihli 66. Birleşimi gündeminin 20. maddesi olarak sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun salonda olduğunu ve fakat Bakanın bulunmadığını tespit ederek görüşmenin gelecek birleşime ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf:82.***

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 18. maddesi olarak Faik Vartekli ile Kadriye Partici'ye ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 337.***

- Komisyonun 13/05/1970 tarihli raporu ve kanun teklifinin görüşmesi, ***Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Faik Vartekli ve Kadriye Partici isimli iki mahkumu kapsayan altıncı dosya üzerinde hiç söz alan olmamış ve rapor ve kanun teklifi geldiği gibi Meclisçe benimsenmiştir.* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 160 ve 160'a 1. Ek-mahkumlar Faik Vartekli ve Kadriye Partici.)***

6. Hacı Ahmet Tonya hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1431 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 27/1/1970 gün ve esas 1969/3519, karar 1970/271 sayılı ilamı ile kesinleşen, Düzce Ağır Ceza Mahkemesinin 18/9/1969 gün ve esas 1967/136, karar 1969/87 sayılı hükmü ile, T. C. K.'nun 450/9 delaletiyle aynı maddenin son fıkrası uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Düzce'nin Gölyaka Bucağının Hacısüleymanbey Köyü hane 106/2, cilt 19 ve sayfa 60'da kayıtlı Mehmet Ali oğlu, Şerife'den doğma, 1/8/1330 doğumlu **Hacı Ahmet Tonya** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1431 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 17 ay, 11 gün bir süre geçmiştir.

- 1431 sayılı Yasaya ilişkin, Millet ***Meclisi Adalet Komisyonunun 02/03/1971 tarih ve Esas No. 3/233, Karar No. 35 sayılı Raporuna*** *göre, mahkum,*

24/07/1966 tarihinde, Hatice Kardüz'ü zorla kaçırmaktan ve ırzına geçtikten sonra adı geçeni boğarak öldürme suçunu işlemekten hüküm giymiştir.

- Komisyon Raporuna, İçel milletvekili Turhan Özgüner ile Malatya milletvekili M. Kaftan "söz hakkım saklıdır" kaydını düşerek imza koymuşlardır. Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

- Millet Meclisinin 10/03/1971 tarihli 68. Birleşim tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, Hacı Ahmet Tonya'ya ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/233), (S. sayısı 301) (GÜNDEME) olarak kayda geçmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf:180-181.***

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 30. maddesi olarak Hacı Ahmet Tonya'ya ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 338.***

- Komisyonun 02/03/1971 tarihli raporu ve kanun teklifinin görüşmesi, ***Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Gündemde on birinci dosya olarak görüşülen bu kanun teklifi üzerinde de hiç söz alan olmamış ve rapor ve kanun teklifi geldiği gibi Meclisçe benimsenmiştir.* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 301-mahkum Hacı Ahmet Tonya.)***

---

7. Hüseyin Bulut hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1432 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 31/5/1969 gün ve esas 1968/3044, karar 1969/1695 sayılı ilamı ile kesinleşen, Kastamonu Ağır Ceza Mahkemesinin 24/9/1968 gün ve esas 1966/206, karar 1968/191 sayılı hükmü ile, T. C. Kanununun 450/4-5 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Kastamonu İline bağlı Taşköprü İlçesinin Çoroğlu Köyü hane 13, cilt 8, sayfa 19'da kayıtlı İbrahim oğlu, Hikmet'ten doğma, 1/7/1948 doğumlu **Hüseyin Bulut** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1432 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 25 ay, 7 gün bir süre geçmiştir.

- Millet Meclisinin 19/01/1970 tarihli 27. Birleşiminde, mahkum Hüseyin Bulut'a ait dosyanın geri verilmesi hakkında ***Başbakanlık tezkeresi (3/164)*** *okutulmuştur. Şöyledir.*

"Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 1.7.1969 tarihli ve 5/4-6375 sayılı yazımız.

Ölüm cezasına hükümlü Hüseyin Bulut vekili Nusret Tuna tarafından iadei muhakeme talebinde bulunulduğundan bahisle, adı geçene ait mahkumiyet dosyasının iadesine dair bu kere Adalet Bakanlığından alınan 9.1.11970 tarihli ve 700 sayılı tezkerenin sureti bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerini rica ederim.

Eki: 1 tezkere sureti 3/50

Süleyman Demirel

Başbakan"

Yukarıdaki geri çekme tezkeresini okutan Oturum Başkanı, "Dosya geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 1, Cilt 2, 05.01.1970 tarihli 21. Birleşimden 09.02.1970 tarih ve 43. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1970, sf:207.***

- 1432 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 02/03/1971 tarih ve Esas No. 3/280, Karar No. 37 sayılı Raporuna*** *göre, mahkum,*

21/08/1966 tarihinde, Şakir Yıldırım ile Yusuf Yıldırım olmak üzere 2 kişiyi aynı kasıt altında taammüden öldürmekten hüküm giymiştir.

- Komisyon Raporuna, İçel milletvekili Turhan Özgüner ile Malatya milletvekili M. Kaftan "söz hakkım saklıdır" kaydını düşerek imza koymuşlardır. Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

- Millet Meclisinin 10/03/1971 tarihli 68. Birleşim tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, Hüseyin Bulut'a ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/280), (S. sayısı 303) olarak kayda geçmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf:181.***

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 32. maddesi olarak Hüseyin Bulut'a ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 338.***

- Komisyonun 02/03/1971 tarihli raporu ve kanun teklifinin görüşmesi, ***Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde*** *yapılmıştır. On üçüncü olan bu dosya üzerinde de hiç söz alan olmamış ve rapor ve kanun teklifi geldiği gibi Meclisçe benimsenmiştir.* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 303-mahkum Hüseyin Bulut.)***

8. Mevlüt Balcı ve Zekeriya Balcı haklarındaki ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1433 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 10/5/1968 tarihli ve esas 1967/2557, karar 1968/1301 sayılı ilamı ile kesinleşen, Sakarya Ağır Ceza Mahkemesinin 15/8/1967 gün ve esas 1966/244, karar 1967/150 sayılı hükmü ile, T. C. Kanununun 64 ve 450/9 maddeleri hükmünce ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Sakarya İline bağlı Akyazı Kazasının Kanlıçay Köyü 48 hane, 34/67 cilt ve sayfa numarasında nüfusa kayıtlı Nuri oğlu, Selfinaz'dan doğma 1927 Şavşat doğumlu **Mevlüt Balcı** ile T. C. Kanununun 64 ve 450/9 uncu maddeleri gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan sicilli nüfusta Sakarya İlinin Erenler Köyü 581 hane, 88-107 cilt ve sayfa numarasında nüfusta kayıtlı Nuri oğlu, Selfinaz'dan doğma 1939 doğumlu **Zekeriya Balcı** haklarındaki işbu ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1433 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 37 ay, 28 gün (3 yılı aşan) bir süre geçmiştir.

- 1433 sayılı Kanun, 1971 yılı içinde çıkartılan infaz yasaları arasında tek bir yasa içinde 2 mahkumun infazına ilişkin ikinci örnektir. Aynı yıl içinde bu bağlamda birinci örnek, yukarıda metni verilen 1430 sayılı yasadır. Mahkumların kardeş olduğu anlaşılmaktadır.

- 1433 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 13/05/1970 tarih ve Esas No. 3/44, Karar No. 41 sayılı Raporuna*** *göre, mahkumlar,*

> Ekim 1966 tarihinde, müştereken parasını gasp ettikleri Fadime Uzunoğlu'nu, işledikleri bu suçu gizlemek ve delil ve emarelerini ortadan kaldırmak maksadı ile birlikte boğarak öldürmek suçunu işlemekten hüküm giymiştir.

- Raporda aynı hiç bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

- 1433 sayılı Yasa ve Komisyonun Kanun Teklifi metinlerinde, sadece Mevlüt Balcı'nın Şavşat doğumlu olduğu yazılıdır. Buna karşılık, Komisyonun Raporunda, her iki mahkumun doğum yeri olarak Şavşat geçmektedir.

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 19. maddesi olarak Mevlüt Balcı ile Zekeriye Balcı'ya ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit

ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 337.***

- Komisyonun 13/05/1971 tarihli raporu ve kanun teklifinin görüşmesi, ***Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Yine iki mahkuma ilişkin olan yedinci dosya üzerinde de hiç söz alan olmamış ve rapor ve kanun teklifi geldiği gibi Meclisçe benimsenmiştir.* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 159 ve 159'a 1. Ek-mahkumlar Mevlüt Balcı ve Zekeriya Balcı.)***

---

9. Ahmet Balıkçı hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1434 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 27/5/1970 gün ve esas 1969/1372, karar 1970/272 sayılı ilamı ile kesinleşen, Bartın Ağır Ceza Mahkemesinin 14/2/1969 gün ve esas 1968/92, karar 1969/9 sayılı hükmü ile, T. C. Kanununun 450/4-5 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Bartın İlçesi, Tuzcular Köyü hane 15, cilt 19 ve sayfa 32'de kayıtlı Şaban oğlu, Hatice'den doğma, Şubat 1946 Bartın doğumlu **Ahmet Balıkçı** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1434 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 13 ay, 11 gün süre geçmiştir.

- 1434 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 02/03/1971 tarih ve Esas No. 3/258, Karar No. 36 sayılı Raporuna göre,*** *mahkum,*

19/07/1968 tarihinde, Akif, Arif ve Cemile Dadak olmak üzere toplam 3 kişiyi taammüden öldürmek ve Fatma Dadak'ı da taammüden öldürmeye tam teşebbüs etmek suçunu işlemekten hüküm giymiştir.

- Komisyon Raporuna, İçel milletvekili Turhan Özgüner ile Malatya milletveki-

li M. Kaftan "söz hakkım mahfuzdur" kaydını düşerek imza koymuşlardır. Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

- Millet Meclisinin 10/03/1971 tarihli 68. Birleşim tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, Ahmet Balıkçı'ya ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/258), (S. sayısı 302) olarak kayda geçmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf:181.***

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 31. maddesi olarak Ahmet Balıkçı'ya ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 338.***

- Komisyonun 02/03/1971 tarihli raporu ve kanun teklifinin görüşmesi, ***Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde*** *yapılmıştır. On üçüncü sırada görüşülen bu dosya üzerinde de hiç söz alan olmamış ve rapor ve kanun teklifi geldiği gibi Meclisçe benimsenmiştir.* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 302- mahkum Ahmet Balıkçı.)***

---

10. Cemil Yıldız hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1435 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 27/9/1968 gün ve esas 1968/513, karar 1968/2337 sayılı ilamı ile kesinleşen, Manisa Ağır Ceza Mahkemesinin 21/11/1967 gün ve esas 1967/8, karar 1967/219 sayılı hükmü ile, T. C. K.'nun 450/4 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Mardin İlinin Ömerli İlçesi Hırbabellik (Sivritepe) Köyü hane 7, cilt 28/1 ve sayfa 60 numarada kayıtlı Ahmet oğlu, Hamdiye'den doğma, 1933 doğumlu **Cemil Yıldız** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1435 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün ke-

sinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 33 ay,11 gün süre geçmiştir.

- 1435 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 26/02/1971 tarih ve Esas No. 3/52, Karar No. 30 sayılı Raporuna göre****, mahkum,*

30-31/10/1966 tarihinde, Naim Kulaksız ve Muammer Çelebi'yi gasp suçunun icrasını kolaylaştırmak ve bundan hasıl olacak faydayı temin maksadı ile öldürme suçunu işlemekten hüküm giymiştir.

- Komisyon Raporuna, İçel milletvekili Turhan Özgüner ile Konya milletvekili Orhan Okay "söz hakkım mahfuzdur" kaydını düşerek imza koymuşlardır. Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

- ***Bir hata:*** *1435 sayılı Kanun metninde, mahkumun TCK md.450/4 uyarınca mahkum edildiği yazılıdır. Oysa, aynı Kanuna ilişkin üstte referansı verilen Adalet Komisyonu Raporunda, mahkumun TCK md. 450/5,7,8 hükümleri uyarınca mahkum edildiği yazılıdır. Buna karşılık, bu dosya bağlamında Adalet Komisyonunun hazırladığı Kanun Teklifi metninde, TCK md.450/4 ifadesi geçmektedir. Anlaşılacağı üzere, hatayı yapan, hem Raporu ve hem de Teklifi hazırlayan aynı Adalet Komisyonudur. Aşağıda, bu Yasanın da aralarında bulunduğu toplam 13 yasaya ilişkin tekliflerin Meclis'te görüşülerek kanunlaştığı 03/06/1971 tarihli 107. Birleşim tutanağında yer alan görüşmeler ayrıntılı olarak verilmiştir. Orada da görüleceği üzere, Adalet Komisyonu üyeleri de dahil, Genel Kurulda hazır bulunan hiçbir milletvekili bu yanlışlığa işaret etmemiştir.*

- Millet Meclisinin 04/03/1971 tarihli 65. Birleşim tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, Cemil Yıldız'a ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/52), (S. sayısı 295) (GÜNDEME) olarak kayda geçmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf:47.***

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 23. maddesi olarak Cemil Yıldız'a ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 337.***

- Komisyonun 26/02/1971 tarihli raporu ve kanun teklifinin görüşmesi, ***Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Görüşülen dokuzuncu dosya mahkum Cemil Yıldız'a ilişkindir.*

- Bu dosyada Komisyon raporunun tümü üzerinde Elazığ milletvekili ***Mehmet Aytuğ*** *söz almıştır. Aytuğ, avukat olduğuna işaret ettikten sonra, "sırf zabıtlara geçsin ve zabıtlara intikal etsin düşüncesiyle" bazı meselelere değinmiştir. Aytuğ yargılamaya ilişkin prosedürü özetledikten sonra,*

"Yüce Meclisimiz adına, ilgili komisyonlarımız tarafından bu dosyalar

üzerinde gerekli tetkikatın enine-boyuna yapıldığına kaniiz...Komisyonlar, bu dosyalar üzerinde belki günlerce çalışmış, her birisi birer yastık kadar ağır ve hacimli olan dosyalar üzerinde bütün delilleri, aşağı yukarı esas mahkemesi gibi araştırmış ve neticede Yüce Heyetimize bir kanun teklifi halinde infaz için talepte bulunmuştur. **Fakat dikkatimi celbeden husus şudur: Biz seçilmeden evvelki Meclisin gündeminde bu kanunlar dururken, hatta bizden evvel seçilmiş olan arkadaşlarımızın zamanında gündeme alınmış iken, her nedense bu kanunlar Divanca kararlaştırılıp buraya getirilmemiş ve gün olarak bugün seçilmiştir. Arkadaşlarım, bu seçiliş çok mühimdir. Bunun bizim tarafımızdan yerine getirilip getirilmemesi belki Yüce Meclisi ilgilendirmez ama, seçiliş üzerindeki bu kanaatimi özel surette belirtmek mecburiyetindeyim.**" Aytuğ, ikinci husus olarak şunun altını çizmiştir: "...Suç ne zaman işlenmiş? 1966 yılında. 1966 yılında işlenmiş bir suçun 1971 yılında infazı icra ediliyor...Altı yıl sonra yapılmış olan bir infaz müeyyide bakımından tesir icra etmez. Bu itibarla **Meclisimize gelen bu kabil şeylerin bekletilmeksizin, bugün olduğu gibi, ivedilikle ve öncelikle Yüce Meclise getirilmesi ve infazların suçun işlendiği zamana, hiç olmazsa tahkikatın tamamlanıp hükmün kesinleştiği ana raslatılması lazımdır**...Şimdi...Cemil Yıldız'ın ölüm cezasının, bir evvelki cezalar gibi, burada parmak kaldırmak suretiyle infazına dair olan kanuna oy vereceğiz. **E, bizim vicdanımız sızlıyor arkadaşlar. Vicdanımız şu bakımdan sızlıyor. Suç ağırdır, suç idamlıktır, suç Yargıtaydan geçmiş, komisyondan geçmiş, bütün detaylariyle incelenmiş ve kesinlikle tasdik edilmiş olan bir idamdır. Fakat müeyyidesi zayıftır. Bu itibarla, sayın komisyonun acilen tekabbül edip ve ivedilikle buraya getirdiği bu gibi kanunların bundan sonraki gelecekler için, hiç olmazsa zabıtlara intikal ettirdiğim bu sözlerimin doğrultusunda, daha dikkatli olmasını dilerim.**"

(Görüldüğü gibi, milletvekili Aytuğ'un vicdanını sızlatan husus, ölüm cezasının kendisi değil, ilgili dosyanın Meclis önüne geç gelmesinden ötürü yaptırımının zayıfladığı endişesidir. Üstelik, mesleği avukat olan bir milletvekilinin, infazların suçun işlendiği zamana rastlatılması gerektiği yönünde hukuka bütünüyle aykırı bir görüş ileri sürebilmesi de dikkati çekmektedir.)

*Nitekim, Aytuğ'un ardından söz alan Gümüşane milletvekili ve mesleği avukat olan **Mustafa Karaman**, suçun işlendiği zamanda infazının mümkün olamayacağına işaret ettikten sonra, Türkiye'de adalet mekanizmasının yavaş çalıştığını belirtmiş ve şunu eklemiştir:*

"...**1966 yılında suç işlemiş ve idama mahkum olmuş bir insanın cezasının 1971 yılında infazını istemek ve Büyük Meclis tarafından böyle bir idam cezasının tasdikine mütedair bir karar veya kanun çıkarılması, hakikaten doktrin yönünden, fikir yönünden müspet kar-**

şılanacak bir durum değildir...Suçun üzerinden yıllar geçmiştir, adam altı yıldan beri içeride yatmaktadır ve suçtan zarar gören kimsenin yaraları da küllenmiş durumdadır. Haddizatında maznuna verilen bu ceza, suçtan zarar gören kimsenin öç alma hissini tatmin değil de, adaletin tecellisi yönünden verilmiş olan bir cezadır..."

(Görüldüğü gibi, her iki milletvekili de, hükmün kesinleşmesiyle infaz yasası çıkarılması arasında geçen uzun sürenin sadece mağdurlar ve cezada caydırıcılık bakımından olumsuz etkisini dile getirmişler; ancak bunun mahkum bakımından tesis edilen hükümden daha ağır bir işkence süreci oluşturduğunu hiç düşünmemişlerdir.)

Karaman'dan sonra, aynı dosya üzerinde Manisa milletvekili ***Mustafa Orhan Daut*** *söz almıştır. Daut önce, görüşülen dosyada cinayete kurban giden kişinin* ***"çocukluk ve okul arkadaşı"*** *olduğunu belirtmiştir. Önceki konuşmacıları eleştirerek,*

"...**Halen o muhitin bütün insanları bu ölüm cezasını sabırsızlıkla beklemektedirler. Hadise küllenmemektedir.** Ben zamanın geçişi dolayısıyla cezanın müessiriyetinin azalacağını hadiseleri yaşamamış bölgeler için kabul ediyorum; ancak hadiselerin, yaşanan bölgelerde zaman geçse de külleneceğini kabul etmek mümkün değildir...**Bu kanunun üzerinde söz alış sebebim de, arkadaşlarımın meseleyi hukuki yönden dile getirmeleri neticesinde aksi bir kararın çıkması endişesindendir... Kanunun lehinde oy kullanacağımı ve kullanmanızı istirham eder** saygılar sunarım."

(Daut'un konuşmasında dikkate değer bir husus, maktulün çocukluk arkadaşı olmasından ötürü, bu dosyada kendisini olayın doğrudan tarafı olarak gördüğünü açığa koymuş olmasıdır. Bu durumda, Daut'un, bu dosya özelinde, milletvekili olarak kendisine tanınan yetkiyi kullanırken objektif bir değerlendirme yapmış olması mümkün gözükmemektedir.)

- Bu görüşmelerin ardından, dokuzuncu dosya olan Cemil Yıldız hakkındaki kanun teklifi oya konulmuş ve kabul edilmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 295-mahkum Cemil Yıldız.)***

11. Nail Kır hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1436 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 6/3/1970 gün ve esas 1969/1397, karar 1970/629 sayılı ilamı ile kesinleşen, Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinin 31/1/1969 gün ve esas 1969/2, karar 1969/5 sayılı hükmü ile, T. C. K.'nun 450/4 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Alpu Nahiyesinin Bozan Köyü hane 66, cilt 51, sayfa 158'de kayıtlı Mehmet oğlu, Habibe'den doğma, 10/4/1946 doğumlu **Nail Kır** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1436 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 16 ay, 2 gün süre geçmiştir.

*- 1436 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi **Adalet Komisyonunun 26/02/1971 tarih ve Esas No. 3/291; Karar No. 29 sayılı Raporuna** göre, mahkum,*

24/11/1968 tarihinde,Emin Kır'ı taammüden öldürme suçunu işlemekten hüküm giymiştir. Komisyon Raporuna, İçel milletvekili Turhan Özgüner ile Konya milletvekili Orhan Okay "söz hakkım mahfuzdur" kaydını düşerek imza koymuşlardır. Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

*- Millet Meclisinin 04/03/1971 tarihli 65. Birleşim tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, Nail Kır'a ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/291), (S. sayısı 296) (GÜNDEME) olarak kayda geçmiştir. **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf:47.***

*- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 24. maddesi olarak Nail Kır'a ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. **Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 337-338.***

*- Komisyonun 26/02/1971 tarihli raporu ve kanun teklifinin görüşmesi, **Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde** yapılmıştır. Görüşülen onuncu dosya mahkum Nail Kır'a ilişkindir.*

*- Burada yeniden **Turhan Özgüner** söz almıştır. Konuşması, raporun "önce-*

*lik ve ivedilik talebi" hakkında olmuştur. Özgüner, hükümlerin 4-5 yıl önce kesinleştiğini; bunların Meclisin ikinci döneminin gündemine girmiş dosyalar olduğunu; şimdi üçüncü dönemde bulunduklarını belirtikten sonra, yönelttiği "**O zamandan bu zamana öncelik ve ivediliği gerektiren hal olmamış da bugün mü olmuş arkadaşlarım?**" sorusuna Komisyonun ve Adalet Bakanının yanıt vermesini istemiştir. Şunu eklemiştir:*

"...**Bundan 4-5 sene evvel Yüce Meclise gelip Adalet Komisyonundan geçmiş, yine senelerce ikinci dönemin Yüce Meclisinin gündeminde beklemiş olan dosyaları, biz üçüncü dönemde ikinci senemizi bitirmek üzereyiz, bu ikinci senenin bitişi sırasında, bu kadar sene sonra öncelik ve ivediliği anlamak hem mümkün değildir, hem de bundan sonra öncelik ve ivedilik iddiasını -kusura bakmayın- ciddiye almak mümkün değildir,** eğer bu böyle geçerse. Ama, 'Bunda özellikle bugün için öncelik ve ivedilik gereklidir, çünkü esbabı mucibesi şudur' desinler bilelim, zabıtlara geçsin. Bunu açıklamalarını istiyorum."

(Özgüner'in bu sorusu iki açıdan dikkati çekmektedir:

Birincisi, adını açıkça koymasa da, 12 Mart 1971 Muhtırasının infazların yeniden başlatılması yönündeki dayatmasının bir bakıma sorgulanması girişimidir. Hatırlatalım ki, soruyu yanıtlaması istenen Adalet Bakanı İsmail Arar, Muhtıra üzerine görevi bırakan Süleyman Demirel Hükümeti sonrasında 26/03/1971 tarihinde göreve gelen ve Başbakanlığını Nihat Erim'in üstlendiği Ara Rejim Hükümetinin bir Bakanıdır. Başka deyişle, sorunun doğrudan muhatabı, Ara Rejim Hükümetidir.

İkincisi, bu sorunun açıkça, 03/06/1971 tarihli Meclis oturumunda tümü de öncelik ve ivedilik kaydıyla görüşülerek kabul edilen 9 infaz kanunu geçtikten sonra, yani ancak 10. dosyada sorulabilmiş olmasıdır.)

- Özgüner'in sorusuna oturum Başkanı açıklama getirmiştir. Başkana göre, söz alanların elinde "kanun teklifinin metni bulunmadığı için, hepsinin çok uzun zaman evvel Meclise intikali kanaatinde olduklarını" gözlemiştir. Halbuki o anda görüşülen dosya, Komisyona 12/06/1970, Genel kurula ise 24/02/1971 tarihinde gelmiştir. İleri sürülen görüş, dosyaların bazıları için geçerlidir, genel değildir. Başkan şunu da eklemiştir: "Milletvekillerimizde metinler bulunmadığı için tafsilatı bilmiyorlar." Özgüner, Başkana, "Dosyaların çoğu ikinci dönemden kalma değil mi?" sorusunu yöneltmiş; Başkan, "Çoğu değil...Okuyoruz zaten ve okuduğumuz zaman da muttali oluyorsunuz, hangi safhadan geldiğine..." yanıtını vermiştir.

(Hatırlatalım ki, bu oturumda ele alınan toplam 13 kanun teklifinden 7'si, yani yarıdan fazlası önceki toplantı yılından kalan dosyalar olduğu için Oturum Başkanının "Çoğu değil" şeklindeki açıklaması doğru değildir.

Başkanın bu açıklamasında dikkati çeken en önemli unsur, hakkında infaz istencini beyan ettikleri mahkuma ilişkin olarak önlerine getirilen ve Adalet Komisyonunca hazırlanan Kanun teklifi metinlerinin ve onun ilişik bulunduğu Adalet Komisyonu Raporlarının milletvekillerinin elinde bulunmadığı itirafıdır. Bu metinlere milletvekilleri sadece, bunların oylama öncesi Genel Kurulda okunması suretiyle vakıf olabilmişlerdir. Kaldı ki, söz konusu metinler önceden ellerinde olsa bile, milletvekilleri bakımından bu büyük bir kolaylık sağlamamaktadır. Çünkü, Adalet Komisyonu tarafından hazırlanan raporda, işlenen suç ve hüküm kısaca özetlenmektedir. Eğer, Komisyonun herhangi bir üyesi bu rapora muhalif görüşünü eklemediyse, özellikle o dosyanın esasının yanı sıra usuli ve biçimsel ayrıntılara ilişkin olarak bir milletvekilinin etraflı bilgiye sahip olması zaten pek mümkün olmamaktadır. Nitekim mahkumun hüküm giydiği mevzuata ilişkin olarak hatalı bilgi içeren bir dosya, hiç kimsenin dikkati çekmeksizin, o şekilde kanunlaşmıştır, (bkz., yukarıda 1435 sayılı Kanun).

- Bu açıklamanın ardından Başkan, bahse konu teklifin, bütün işlere takdimen ve öncelikle görüşülmesi talebini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Sonra, Nail Kır hakkındaki kanun teklifi de, üzerinde söz alan olmaksızın oylanarak geçmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 296-mahkum Nail Kır.)***

---

12. Mehmet Karabaş (Karataş) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1437 **Kabul tarihi: 08/07/1971**

Madde 1- Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 19/6/1970 gün ve esas 1969/2416, karar 1970/1979 sayılı ilamı ile kesinleşen, Niğde Ağır Ceza Mahkemesinin 19/3/1969 gün ve esas 1966/136, karar 1969/48 sayılı hükmü ile, T. C. K.'nun 418/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicil nüfusta Bor İlçesinin Kemerhisar Nahiyesine bağlı Badak Köyünün hane 12, cilt 30, sayfa 8 numarasında kayıtlı Mehmet oğlu, Hüsne'den doğma, 6/5/1933 doğumlu **Mehmet Karabaş (Karataş)** hakkındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

13/07/1971

(RG, 17/07/1971, s.13898)

(Derleyenin notu: 1437 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 12 ay, 19 gün bir süre geçmiştir.

- 1437 sayılı Yasaya ilişkin, Millet Meclisi ***Adalet Komisyonunun 26/02/1971 tarih ve Esas No. 3/388, Karar No. 31 sayılı Raporuna*** *göre, mahkum,*

20-21/02/1966 tarihinde, Hayriye Gül isimli bir kadının zorla ırzına geçmeye teşebbüs ve neticede kasten mezbureyi öldürme suçunu işlemekten hüküm giymiştir. Komisyon Raporuna, İçel milletvekili Turhan Özgüner ile Konya milletvekili Orhan Okay "söz hakkım mahfuzdur" kaydını düşerek imza koymuşlardır. Raporda ayrı bir muhalif görüş bulunmamaktadır.

- 1437 sayılı Kanunun önemli bir özelliği, mahkum hakkındaki hükmün TCK (md.418) uyarınca tesis edilmiş olmasıdır. Hatırlatalım ki, gerek 1971 yılı içindeki gerekse de önceki ilgili kararlarda/kanunlarda, mahkumlar hakkındaki hükümlerin ezici çoğunluğu TCK (md.450)'ye göre verilmişti. Dolayısıyla, bu yönüyle 1437 sayılı Kanun, istisna teşkil eden örneklerdendir. Hükümlerin tesis edildiği mevzuata göre ayrıntılı bilgi ve istatistiksel döküm, çalışmanın ana metni içinde ilgili bahiste verilmiştir.

- 1437 sayılı Kanun, 1971 yılı içinde çıkartılan infaz kanunlarının sonuncusudur.

- Millet Meclisinin 04/03/1971 tarihli 65. Birleşim tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, Mehmet Karabaş'a ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/388), (S. sayısı 294) (GÜNDEME) olarak kayda geçmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf:47.***

- Meclisin 19/03/1971 tarihli 74. Birleşimi gündeminin 22. maddesi olarak Mehmet Karabaş'a ilişkin Komisyon raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin salonda bulunmadığını tespit ederek görüşmenin bir defaya mahsus olarak ertelendiğini belirtmiştir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 12, 1.3.1971 tarihli 63. Birleşimden 21.4.1971 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, sf: 337.***

- Komisyonun 26/02/1971 tarihli raporu ve kanun teklifinin birinci görüşmesi, ***Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde*** *yapılmıştır. Görüşülen sekizinci dosya mahkum Mehmet Karabaş hakkındadır. Bunun hakkında hiçbir milletvekili söz almamış ve aynı usul izlenerek Meclisçe benimsenmiştir.*

onuncu dosya mahkum Nail Kır'a ilişkindir. ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 2, Cilt 14, 3.6.1971 tarihli 107 nci Birleşimden 25.6.1971 tarihli 120 nci Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971, 107. Birleşim için sf: 5-35 ve tutanağa ekli Sıra Sayısı 294 - mahkum Mehmet Karabaş.)***

**** Meclisin 03/06/1971 Tarihli 107. Birleşimindeki Görüşmelere İlişkin Toplu Değerlendirme**

- Millet Meclisi'nin 03/06/1971 tarihli 107. Birleşiminde toplam 13 İnfaz Kanun Teklifi görüşülmüş ve tümü benimsenmiştir. Böylece Millet Meclisi 03/06/1971 tarihli Birleşiminde toplam 15 mahkum hakkında ölüm cezalarının yerine getirilmesi istencini sergilemiş olmaktadır.

- Toplam 13 Kanun Teklifinden 12'si bilahare kanunlaşmış, mahkum Hüseyin Sesli'ye ilişkin olanı ise kanunlaşmamıştır. Sonuç olarak, toplam 14 mahkumun cezaları infaz edilmiştir. (Mahkum Hüseyin Sesli ve diğerleri için bu çalışmanın "1970-1974 Döneminde İnfazdan Kurtulanlar" başlıklı bölümünde verilen bilgilere bkz.)

- İnfaz yasaları çıkartmaya yönelik mesai toplam 2 saati bulmamaktadır.

- 1964'ten o yana gerçekleştirilmeyen infazları yeniden başlatmaya yönelik 12 Mart Ara Rejimi baskısına Meclis direnmemiş ya da direnememiştir.

- Bütün bu görüşmeler sırasında, hiçbir milletvekili, doğrudan ve açıkça ölüm cezasına tümden karşı çıkan bir görüş açıklamamış ya da açıklayamamıştır.

- İnfazları yeniden başlatan yasaların, izleyen siyasal infazlardan bağımsız olarak, de facto 12 Mart Rejimi tarafından, sadece demokratik toplumsal muhalefeti değil ve fakat toplumun bütününü şedit yöntemlerle sindirme genel siyasasının bir aracı ve parçası olarak da çıkarıldığı düşünülebilir.

- 1437 sayılı Kanunu izleyen ilk infaz yasasının 1972 tarih ve 1576 ve onun iptali üzerine yeniden çıkartılan aynı tarih ve 1586 sayılı Yasa olduğu ve bunların siyasi suçlu 3 kişi hakkında çıkarıldığı dikkate alındığında, tümü adi/adli suçlu hakkında olan 1971 yılındaki infaz yasalarının, 1972 yılındaki siyasal nitelikli infaz yasasının çıkarılmasına bir tür zemin hazırlama işlevi üstlendiği düşünülebilir.

Genel tablo: 1971

Toplam infaz kanunu sayısı	12 (İlk Kanun No. 1426; son Kanun No. 1437)		
Toplam mahkum sayısı	14		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.16		
Mahkumların cinsiyeti	13 erkek, 1 kadın (Kanun No.1430, 2. mahkum)		
Bir kanunla birden çok infaz	Kanun No. 1430 ve Kanun No. 1433-(2'şer mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	1426	48 ay, 7 gün	
	1427	44 ay, 14 gün	
	1428	37 ay, 7 gün	
	1429	26 ay, 27 gün	
	1430	18 ay, 20 gün	
	1431	17 ay, 11 gün	
	1432	25 ay, 7 gün	
	1433	37 ay, 28 gün	
	1434	13 ay, 11 gün	
	1435	33 ay, 11 gün	
	1436	16 ay, 2 gün	
	1437	12 ay, 19 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Kanun No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1426	20/10/1945	26
	1427	13/02/1940	31
	1428	01/01/1947	24
	1429	10/08/1929	42
	1430	1. mahkum: 01/09/1936 2. mahkum: 01/04/1947	1. mahkum: 39 2. mahkum: 24
	1431	01/08/1330 (1914)	57
	1432	01/07/1948	23
	1433	1. mahkum: 1927 2. mahkum: 1939	1. mahkum: 44 2. mahkum: 32
	1434	Şubat 1946	25
	1435	1933	38
	1436	10/04/1946	25
	1437	06/05/1933	38
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	1432 sayılı Kanun- 23 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	1431 sayılı Kanun- 57 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	33.42		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Erzurum; Sakarya (2); Van; İzmir; Manisa (2); Düzce; Kastamonu; Bartın; Eskişehir; Niğde		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 11 ; Nahiye/ilçe/il: 3		
Ölüm cezası TBMM istenciyle başka cezaya çevrilen	yok		

1972 YILINDA (12 Mart 1971 Ara Rejimi) TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR....937
***** Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun....937**
Kanun No: 1576 Kabul tarihi: 17/03/1972....937
****** 1576 sayılı Kanuna ilişkin Meclisin 10/03/1972 tarihli 57. Birleşimindeki görüşmeler....938**
****** 1576 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporunun değerlendirilmesi....946**
i) Komisyonun Kompozisyonu....946
ii) Komisyon Raporunda dosyanın öncelik ve ivedilikle görüşülmesine ilişkin istenç....947
iii) Komisyon Raporunda infaz yönündeki çoğunluk görüşü....947
iv) Komisyon Raporunda infaz aleyhindeki azınlık görüşü ve gerekçe....947
1. Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun....948
Kanun No: 1586 Kabul tarihi: 02/05/1972....948
****** 1586 sayılı Kanuna ilişkin Meclisin 24/04/1972 tarihli 77. Birleşimindeki görüşmeler....949**
i) Öncelik ve ivedilikle görüşme önergeleri....949
ii) Kanun teklifi hakkında partileri ve şahısları adına söz alarak görüş açıklayanlar....951
****** 24/04/1972 tarihli 77. Birleşimdeki görüşmelerin bütününe ilişkin değerlendirme....959**
i) Söz alan milletvekilleri ve açıkladıkları görüşlerin dağılımı....959
ii) İnfaz lehinde görüş açıklanırken kullanılan başlıca temalar....959
iii) İnfaz aleyhinde görüş açıklanırken kullanılan başlıca temalar....960
****** 1586 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporunun değerlendirilmesi....960**
i) Komisyonun Kompozisyonu....960
ii) Komisyon raporunda dosyanın öncelik ve ivedilikle görüşülmesine ilişkin istenç ve gerekçeler....961
iii) Komisyon raporundaki öncelik ve ivedilik istencinin, Meclisin 24/04/1972 tarihli Birleşiminin başında verilen aynı yöndeki önergede ileri sürülen gerekçelerle karşılaştırılması....962
iv) Öncelik ve ivediliğe ilişkin gerekçelerin topluca değerlendirilmesi....962
a) Sıkıyönetimin varlığına yapılan yollama bağlamı:....962
b) Suçun mahiyetine, mahkeme hükmüne ve infazın ibret olacağına ilişkin yollama:....964

c) Öncelik ve ivedilikle görüşmede kamu yararı olduğuna ilişkin yollama: 965
d) Ulusal ve uluslararası kamuoyu tavrına ilişkin yollama: 965
e) Anayasa (md.132/son fıkra)'ya yapılan yollama: 965
v) Komisyon raporunda infaz yönündeki çoğunluk görüşü ve "kamu yararı" gerekçesinin eleştirisi 966
vi) Komisyon raporunda infaz aleyhindeki azınlık görüşü ve gerekçe 966
a) Komisyon raporunda infaza karşı çıkan üyelerin hazırladığı Muhalefet Şerhinde gösterilen gerekçeler: 966
b) Komisyon raporunda infaza muhalefet gerekçelerinin toplu olarak değerlendirilmesi 967
vii) Komisyon raporunda adları geçen üyelerin Genel Kurulda yapılan açık oylamada ne yönde oy kullandıkları 969
Genel tablo: 1972 970

1972 YILINDA (12 Mart 1971 Ara Rejimi) TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR

***** Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun**

Kanun No: 1576 **Kabul tarihi: 17/03/1972**

Madde 1- Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 10/1/1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Askeri Yargıtay Başsavcılığının 3/2/1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararıyle tashihi karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesinin 9/10/1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T.C.K.'nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Erzurum Ilıca Nahiyesi Özlük Köyü, hane 27, cilt 5 ve sayfa 129'da kayıtlı Cemil oğlu Mukaddes'ten doğma 1947 doğumlu Deniz Gezmiş ile Yozgat İline bağlı Çekerek İlçesi Kuşsaray Köyü, hane 21, cilt 13/2, sayfa 88/114'te kayıtlı Beşir oğlu Mediha'dan doğma 1947 doğumlu Yusuf Arslan ve Kayseri Sarız İlçesi Bahçeli Mahallesi, hane 31, cilt 2, sayfa 45'te kayıtlı Hıdır oğlu Selver'den doğma 1949 doğumlu Hüseyin İnan hakkındaki işbu ölüm cezaları yerine getirilir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

23/03/1972

(RG, 25/03/1972, s.14139)

(Derleyenin notu: 1576 sayılı Kanun, siyasi suçlu üç kişinin ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkindir. Türkiye'nin yakın tarihinde üzerinde en fazla tartışılan uygulamalardan birisidir. 12 Mart Ara Rejiminin ürünü infaz yasaları arasında siyasal suçlulara ilişkin olan tek yasadır. Yukarıda gösterildiği üzere, 1971 yılında, toplam 12 infaz yasası ile toplam 14 adi suçlunun infazı yönünde siyasal istenç ortaya konmuştu.

- 1576 sayılı Kanununun çıkarılmasında, 12 Mart Rejiminin oluşturduğu yıldırı ortamı kadar, Mecliste çoğunluğu oluşturan sağ siyasal partilere mensup milletvekillerinin, bu üç kişinin infazını, 1960 darbesinden sonra idam edilen üç siyasal aktöre bir karşılık olarak görmeleri bir etken olmuştur.

- 1576 sayılı Kanun, Cumhuriyet tarihinde, Anayasa Mahkemesi tarafından biçim yönünden iptale konu olmuş ilk ve tek infaz yasasıdır. Bu konuda ayrıntılı bilgi, çalışmanın ana metninde "Yargı" başlıklı bölümde yer almaktadır.

- 1576 sayılı Kanun, tek bir yasa içinde toplam 3 mahkumun infazına ilişkindir. Bu bakımdan, ne ilk örnektir, ne de 1980 sonrası infaz yasalarının bazılarında benzeri uygulamada görüleceği üzere, son örnektir.

- 1576 sayılı Kanun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiği ve aynı kişiler hakkında müteakiben 1586 sayılı Yasa çıkartıldığı için, gerek bu bölümün sonunda gerekse de bu çalışmanın ana metninde toplu dökümü verilen infaz istatistikleri içinde ayrıca gösterilmemiştir. Anılan istatistiklerde sadece 1586 sayılı Yasa hesaplamada dikkate alınmıştır.

- Millet Meclisinin 09/02/1972 tarihli 37. Birleşimi Tutanağının "gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:

"Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/744) (Adalet Komisyonuna)"

Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 3, Cilt 20, 03.01.1972 tarihli 23. Birleşimden 14.02.1972 tarihli 39. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1972, sf:627.

- Millet Meclisinin 08/03/1972 tarihli 57. Birleşimi Tutanağının "gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:

"Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/744) (S. sayısı 509) (Dağıtma tarihi 08.03.1972) (GÜNDEME)"

Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 3, Cilt 23, 01.03.1972 tarih ve 54. Birleşimden 14.04.1972 tarih ve 72. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1972, sf:98.

******* 1576 sayılı Kanuna ilişkin Meclisin 10/03/1972 tarihli 57. Birleşimindeki görüşmeler***

(Derleyenin notu: 1576 sayılı Kanununun görüşülmesine ilişkin toplantı, Millet Meclisinin 10/03/1972 tarihli 57. Birleşiminin Birinci Oturumunda, **Başkanvekili Fikret Turhangil'in** Başkanlığında saat 15.00'de açılmıştır. Oturum 11/03/1972 günü saat 00.55'de sona ermiştir. Görüşülen gündem maddeleri arasında en uzun süreyi 1576 sayılı Kanun almıştır. Oturumun başında başka birkaç gündem maddesi görüşüldükten sonra sıra, gündemde bu infaz yasası teklifinin görüşülmesine gelmiştir. Bu görüşme, Meclis tarihinde, çıkarılan infaz kanunları arasında en uzun süreyle tartışılanların başında gelmektedir, (yaklaşık 10 saat).

- Görüşmeler sonunda, 1576 sayılı Yasanın açık oylamasına verilen oyların dağılımı şöyledir: **Üye sayısı 450; Oy verenler 297; Kabul edenler 238; Ret edenler 53; Çekimserler 6; Oya katılmayanlar 145 ve Açık üyelikler 8.**

- 10/03/1972 tarihli 58. Birleşimde, 1576 sayılı Yasaya ilişkin Adalet Komisyonu raporunun görüşülmesinin başında, Raporun, bütün işlere takdimen ve öncelikle görüşülmesine ilişkin bir önergeyi **Adalet Komisyonu Başkanı İ. H. Tekinel** vermiştir. Bu önerge aleyhine, **Bülent Ecevit** ve **Celal Kargılı** söz almışlardır. Ecevit, "ilke olarak ölüm cezasının kaldırılmasını öneren kanun teklifleri bulunduğu sırada, onlar görüşülmeden önce, ölüm cezalarıyla ilgili mazbataların görüşülmesini doğru bulmadığını" belirtmiştir. Kargılı'da aynı yönde görüş açıklamış ve Komisyonda, ölüm cezasının kaldırılmasına ilişkin kanun teklifi görüşülürken, Hükümeti temsilen orada bulunan Adalet Bakanlığından bir görevlinin "Halen BM'de idam cezalarının kanunlardan çıkarılmasına dair yoğun çalışmalar mevcuttur. Hükümetimiz bu çalışmaları yakinen izlemektedir" dediğini hatırlatmıştır. Önerge lehine Çanakkale milletvekili **Kemal Bağcıoğlu** söz almıştır. Bağcıoğlu, "Türkiye'nin mukadderatını sınırlarda korumakla mükellef şerefli Türk ordusunun örfi idare mahkemeleri tarafından idamlarına karar verilmiş Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve diğer arkadaşının ölüm cezasının yerine getirilmesi meselesi, rejimle ilgili bir asayiş meselesidir. Yüce Meclisin bunu diğer bütün işlere takdimen, öncelikle görüşmesinde milli menfaatler vardır" demiştir. Oturum Başkanı, önergeyi okutmuş ve oylama sonucu önerge kabul edilmiştir.

- Öncelik önergesinin kabulünün ardından, Hükümet adına Adalet Bakanı vekili ve **Dışişleri Bakanı** söz almıştır. **Haluk Bayülken**, "Hükümet, idam cezasının kaldırılması diye bir mesele üzerinde durmamıştır. Bizim ceza sistemimiz, idam cezalarında son sözü Parlamentoya bırakmıştır. Her olayda, her hükümlü için son söz Yüce Meclislerindir. Bu sistemin değiştirilmesini Hükümet teklif etmek niyetinde değildir"demiştir.

- Bundan sonra Oturum Başkanı, Komisyon Raporunu ve Niğde milletvekili **Mevlüt Ocakçıoğlu** tarafından verilen "**muhalefet şerhini**" okutmuştur. Muhalefet şerhinde Ocakçıoğlu şu hususlara işaret etmiştir: "Fiiller siyasi suç, suçlular siyasi suçludur"; "bir çok ülkede siyasi suçlarda idam kaldırılmıştır"; "üç kişinin idamı ile mesele halledilmez. Kabahat cemiyet nizamında, idarenin bozukluğundadır. İdamın infazına kabul diyemiyorum. Telafisi mümkün olmayan bir karara evet diyemiyorum"; "bu gençler aslında komünist değillerdir. Amerikalıları kaçırdılar fakat öldürmediler...Hareketlerinde bir hunharlık, bir şenaat derecesi görülmemektedir. Bir siyasi atıfet gerekmektedir. Muhalefetimin sebepleri bunlardır."

- **DP Grubu adına** İstanbul milletvekili **Nuri Eroğan** söz almıştır: "...Ya, yaşları henüz 30'a gelmemiş üç kişinin hayatlarına son verilecek ya da bunların hayatları bağışlanacaktır. Şüphe yok ki, bundaki ölçünüz, memleketin yüksek menfaati olacaktır"; "Kanaatimiz odur ki, siyasi suçlarda ölüm cezasının tatbik edilmemesinde isabet vardır"; Atatürk "büyük insan, kan dökmekten nefret eden büyük adam, rejim ve milletin varlığı bahis konusu olunca nasıl sert ve şedittir. Rejimi sağlam temel-

lere oturttuğunu gördükten sonra 150'likleri, vatan hainlerini affetmiştir. Bu misaller gösteriyor ki, rejim bahis konusu olunca meseleye bakış başka oluyor"; "Dosyalar tetkik edildiğinde görülecektir ki, bunlarda bir nedamet hissi de bahis mevzuu değildir"; "Eğer bunlar sadece bir rejim değişikliği istiyor idiyseler, o zaman bunları affetmek mümkün olabilirdi. Ancak, onlar bir milleti öldürmek kastıyla hareket etmektedirler. Bu, bir kin, nefret, intikam hissinin tezahürü değildir; bu bir vatan kurtarma mücadelesidir...Mesele, Parlamento – rejim meselesi değil topyekün Türklüğün varlığı meselesidir"; "Her karış toprağı aziz şehitlerimizin mübarek kanı ile sulanmış bu ülke, Türklük aleminin baş düşmanına teslim edilemez. Ona teslime müncer her teşebbüs, her düşünce görüldüğü yerde ezilmelidir. Zanetmememe rağmen, şayet bu melunların hayatlarının bağışlanması yolunda el kaldıracak olanlar bulunursa, bunlar bilsinler ki, tarih bu ellerin sahiplerini son müstakil Türk Devletini yok etmeğe matuf olarak kabul edecek ve Türklük onları hiçbir zaman affetmeyecektir."

- İstanbul milletvekili **Mehmet Ali Aybar** söz almıştır. Aybar önce siyasi suç meselesini izah etmiş ve bunda ölüm cezasının yanlışlığını açıklamıştır. Ardından, sadece siyasi suçlarda değil, hiçbir suçda ölüm cezasının verilemeyeceği görüşünün yaygınlaştığını belirterek, ölüm cezasının teknik kusurlarını sıralamıştır. Ayrıca, dünyanın çeşitli ülkelerinden örnekler vererek, bu cezanın kaldırılmakta olduğunu söylemiştir. Türkiye'ye ilişkin olarak, "Adalet Bakanlığının bir açıklamasına göre 37 yılda 300 dolayında ölüm cezası uygulanmıştır ki, ortalama olarak yılda 7 idam eder. Bu rakamlar, bu cezanın kanunlarımızda muhafazası için sosyal bir zorunluluk olmadığını ortaya koymaktadır" demiştir. Anayasa (md.14 ve 11) "birlikte ele alınınca, yaşama hakkının özünü ortadan kaldıran ölüm cezasının, Anayasaya, onun demokratik ruhuna ters düştüğü muhakkaktır." Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ölüm cezasını tanıdığı argümanına ilişkin olarak, "bu, sözleşmeyi imzalayan devletlerden bir kısmının kanunlarında ölüm cezasının bulunmasından dolayıdır. Devletlerin mutabakatı bu şekilde sağlanabilmiştir. Bundan, ölüm cezasının temel haklara uygun olduğu ve uygar dünya kamuoyunun ölüm cezasını kabul ettiği sonucu elbet çıkarılamaz." Aybar daha sonra, çeşitli müdahalelere maruz kalan konuşmasında, ülkede ortaya çıkan olayların siyasi, sosyal ve tarihsel değerlendirmesini yapmıştır. Bunu, "Durumun böyle olduğunu bile bile 3 gencin ipe çekilmesine evet diyebilecek misiniz? Kanlı Pazar, Konya, Kayseri ayaklanmalarının ve daha nice cinayetlerin meçhul bırakılmış failleri, ellerini kollarını sallayarak gezerken, Deniz Gezmiş ile iki arkadaşını ipe gönderebilecek misiniz?" (AP sıralarından, "Göndereceğiz" sesleri") sorusuna bağlamıştır. "27 mayıs 1960'tan bu yana, bizde iki kez siyasi idam cezası uygulandı; toplumda yarattığı huzursuzluk hala devam etmektedir. Akıl ve vicdan, ölüm cezasının, özellikle siyasi suçlarda ölüm cezasının kaldırılmasını emrediyor ".

- **DP Grubu adına** Erzurum milletvekili **Cevat Önder** söz almıştır: "3 kişi hakkında verilen idam cezası...idam cezalarının tasdiki Anayasamıza

göre, Büyük Meclise verilmiş olan bir yetki olduğu için huzurunuza gelmiştir. Burada, kaçaklığa, gayrı vazıhlığa, müteredditliğe lüzum yoktu. Komünistlerle beraber miyiz, değil miyiz? Bunu ortaya koymak mecburiyetindeyiz"; "...Bunları fikir suçlusu addetmek mümkün değildir. Bunlar canidirler, bunlar adi suçludurlar, bunlar Devlet aleyhine, insanlık aleyhine suç işlemişlerdir. Sorarım sizlere, bunlara idam cezası vermeyeceksiniz de kime vereceksiniz?"; "Bugün, hümanist bir eda ile karşınıza çıkan, idam cezalarının aleyhinde bulunanlara da sormak isterim. 27 Mayısta nerede idiler, Talat Aydemir, Fethi Gürcan'ın idam cezaları tasdik olurken nerede idiler?"; "Siz burada 3 kişinin idam cezasını tasdik etmiyorsunuz, vereceğiniz kararla Türk ordusunun haysiyetini ibra ediyorsunuz. Sıkıyönetim makamlarının şerefli kararlarını ibra ediyorsunuz, vereceğiniz kararla komünistlere ret diyorsunuz. Şayet idam cezalarını reddederseniz, o takdirde bu Devleti yıkanlarla asgariden manevi ortaklığınız olmuş olacaktır. Bu Devlet, öyle bedava bulunmuş bir Devlet değildir, ecdadın kanı vardır."; "27 Mayısta sol, idam dolayısıyla eline zil takmış, oynamıştır değerli arkadaşlarım."; "Bu vatan yaşayacaktır. 1 kişi, 3 kişi, 5 kişi bu vatan için feda olacaktır."

- İçel milletvekili **Celal Kargılı** söz almıştır. Kargılı, TCK (md.126, 127 ve 129)'u okumuş ve dosyada adı geçen mahkumların eylemlerinin daha çok bu maddelere girdiği fikrini hissettirmiştir. İngiltere'de Parlamentoya sunulan bir rapora göre, 167 ölüm mahkumundan 121'nin daha evvel başkasının idam edilmesini seyrettiğini belirtmiş ve "ölüm cezası var oldukça, ölüm cezasına çarptırılan suçlular ve suçlar da var olacaktır. Örneğin, ülkemizde, türlü suçlardan, 1934'den bu yana 308 kişinin idam cezası infaz edilmiştir. Buna karşılık bir kişinin ölüm cezası TBMM tarafından müebbet hapse tahvil edilmiş, 42 kişinin ise cezaları affedilmiştir." Kargılı, Komisyonda, ölüm cezasının kaldırılması teklifinin görüşülmesi sırasında Hükümet temsilcisinin sözlerini yeniden hatırlatmış; şimdi ise Dışişleri Bakanının, böyle bir sözün ifade edilmediğini söylediğine işaret ederek, bu ciddiyetle bağdaşmaz demiştir. Kargılı, halen parlamenter olan birçok üyenin, ki isimlerini tek tek saymıştır, Aydemir ve Gürcan'ın idamlarının infazına ya karşı çıktıklarını ya da çekinser kaldıklarını da hatırlatmıştır. Kargılı, Türk milletinde derin bir acıma duygusu olduğunu da vurgulamıştır. Konuşmasını, idamın infazına oy vermeyiniz diyerek bitirmiştir.

- **CHP Grubu adına** İstanbul milletvekili **Necdet Uğur** söz almıştır. Uğur, konuşulan hususun, 3 kişinin affı değil, cezalarının müebbet hapse çevrilmesi olduğunu belirtmiştir. Uğur, genel olarak, idarenin ve siyasilerin görevini gereğince yerine getirmediğini, ortaya çıkan durumun herkesin kusuru olduğunu söylemiştir. Uğur, infaz kararını, on sene, yirmi sene sonra geleceklere bırakalım önerisini dile getirmiştir. "Türkiye'nin yüce Meclisi bir gün onları affetme noktasına gelecekse, siz geleceğe ipotek koyma hakkını nereden alırsınız? Nasıl onlar adına, Türkiye'nin gelecek Meclisleri adına, onları telafi edilmez bir şekilde bağlarız...Bırakınız onlar yapsınlar."

- **AP Grubu adına** Eskişehir milletvekili **Seyfi Öztürk** söz almıştır. Öztürk, 27 Mayıs ihtilalinden sonra kurulan fevkalade mahkeme tarafından verilen hüküm sonucu Başbakan ve iki Bakanın idamlarının infaz edildiğini, oysa onların ne Banka soyduğunu, ne adam öldürdüğünü söylemiştir. Ardından, Aydemir hadisesine yollama yapmış ve onların infazına karşı Mecliste görüş açıkladığını belirtmiştir. Bu hadiselerden sonra, siyasi suçlarda ölüm cezasının kaldırılması teklifini verdiğini ama "karşısına CHP'nin, CHP Genel Başkanının çıktığını ve CHP'nin oylarıyla da teklifin reddedildiğini" hatırlatmıştır. Öztürk, şimdi durumun ve görüşülen meselenin mahiyetinin farklı olduğuna işaret ederek, "Yüce Meclisten dört hafta evvel 17 idam cezası geçiyor, hiç kimse konuşmuyor, üzerinde durmuyor. Bugün nedense bir cidal hareketi varmış gibi bu kürsüden ölüm cezalarının verilmemesi için adeta bir şefkat, bir atıfet yarışmasına girişilmiş oluyor" demiştir. Aybar'ın adını vererek, "İngiltere'de yaşlı komünistlerden Russel'ın başkanlığında Vietnam meselesinden dolayı Johnson'u idama mahkum eden heyetin azası, siz değil mi idiniz?" (AP sıralarından bravo sesleri ve alkışlar) demiştir. Aybar, yerinden, "Johnson idama mahkum olmadı. Tahrif etmeyiniz, yok öyle şey" diyerek müdahale etmiştir. Öztürk daha sonra, TİP'e, Aybar'a ve CHP'ye yönelik eleştirilerle, olayların bu duruma gelmesinin sorumluluğunu bunlara yüklemiştir. AP ve Genel başkanı Süleyman Demirel lehine açıklamalar yapmıştır ve bunun bir nefis müdafaası ve bir hak olduğunu belirtmiştir.

- Bu tartışmalardan sonra 7 milletvekili, görüşmelerin yeterliği yönünde önerge vermiştir. Bunun lehinde ve aleyhinde, bireysel olarak ve parti grupları adına söz alanlar olmuştur

- **MGP (Milli Güven Partisi) Grubu adına Emin Paksüt** de söz alanlar arasındadır. Paksüt, "tam bundan 18 yıl önce 10 Mart 1954'te bu Meclis, Avrupa İnsan Hakları Andlaşmasını 6366 sayılı Kanunla kabul ettiğini" hatırlatmış; önergenin geri alınmasını, müzakerenin devamını talep etmiştir. Önerge oya sunulmuştur ve 126'ya karşı 144 oyla kabul edilmiştir.

- **Ardından, maddelere geçilmesi, açık oya sunulmuştur. Bu oylamada, 245 kabul, 63 ret ve 10 çekinser oy kullanılmıştır.**

- Oturum Başkanı, bu aşamada, öncelik hususunun daha önce oylanıp kabul edildiğini belirterek, bu kez ivedilik hususunu oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Emin Paksüt ile Başkan arasında, bu oylamanın usulsüz olduğu yönünde tartışma olmuştur. Paksüt, gerekçe olmaksızın, ivedilik oylamasının olmayacağını söylemiş; Başkan, Komisyon Raporunda bunun olduğu yanıtını vermiş; Paksüt, Raporda gerekçe olmadığını ve İçtüzüğün 70 ve 71 inci maddelerini hatırlatmıştır. Bu müdahale sonuçsuz kalmış ve Başkan "oylanmıştır efendim" deyip, 1. Maddeyi okutmuştur. (Not: Burada geçen usule ilişkin ayrıntılar, daha sonra Anayasa Mahkemesi 1576 sayılı Yasayı biçim yönünden iptal etmiş olduğu için önem taşımaktadır.)

- Bu aşamada, **Başbakan Nihat Erim** söz almıştır. Erim, Adalet Komisyonda ölüm cezasının kaldırılması teklifinin görüşülmesi sırasında Adalet Bakanlığı memuru tarafından söylenen sözlerde memurun yorum hatası yapmış olabileceğini belirttikten sonra şunu söylemiştir: "Hükümet politikası olarak bugün Adalet Bakan vekili arkadaşımın bu kürsüden ifade ettiği görüş, Hükümetin görüşüdür. Yani Hükümet, şu anda Türkiye'deki ölüm cezaları ile ilgili ceza kanunu maddelerinde herhangi bir değişiklik öngörmemektedir ve böyle bir tasarı ile huzurunuza gelmek niyetinde değildir" (AP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar).

- **MGP Grubu adına Emin Paksüt** söz almıştır. Paksüt, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin yaşam hakkını düzenleyen maddesini okuyarak, ölüm cezası istisnasının tanındığını belirtmiş ve "insanın hayat hakkı vardır diyor, ama insanla beraber insanın mensup olduğu toplumun da, milletin de, devletin de yaşama hakkı vardır diyor" demiştir. Ardından, Komisyon Raporuna verilen muhalefet şerhindeki görüşleri, "bir yönünden değil, her yönünden ters, vakıalara aykırı, memleket menfaatlerine aykırı, hatta Anayasaya aykırı" bulduğunu ifade etmiştir. Paksüt, Hükümetin, infazda fayda olup olmadığı hususundaki görüşünü açıkça ortaya koyması gerektiğini vurgulamıştır.

- **CHP Grubu adına Necdet Uğur** söz almıştır. Uğur, diğer konuşmacıların CHP'ye yönelik eleştirilerine yanıt vermiş ve "karşınıza aldığınız parti 7 seneden beri iktidarda değildir, muhalefettedir ve bu anda muhasebesini yaptığımız şey, 6-7 yıllık iktidarımızın neticesinden doğmuş olağanüstü şartlar, sorunlardır" demiştir. Çokça müdahaleye maruz kalan bu konuşması sırasında Uğur sadece CHP'yi hedef alan eleştirileri yanıtlamak üzerinde odaklaşmıştır.

- **DP Grubu adına M. Kubilay İmer** söz almıştır. İmer, Başbakan Erim'in bu oturumda yaptığı açıklaması ile, ölüm cezasının kaldırılmasına ilişkin teklifin görüşülmesi sırasında Komisyon önünde Hükümet namına temsilci olarak bulunan memurun ifadesini maksadı aşmış olabileceği şeklinde takdim etmesini eleştirmiştir. İmer de, Paksüt gibi, Hükümetin bu infazlar konusunda açıkça görüşünü belirtmemesini eleştirerek "Hükümetin inandırıcı olmadığını" ve "bu Hükümetle anarşiye karşı mücadeleye girişilemeyeceği kanaatinde olduklarını" söylemiştir. İmer, Uğur ilk konuşmasındaki bir görüşe yanıt olarak da, "biz 20 değil, 200 sene bile geçse komünistleri, Devlet, vatan ve millet düşmanlarını affetmeyecek nesilleri yetiştirmek çabası içindeyiz" demiştir. İmer ayrıca, yakın geçmişte Anayasa değişikliği teklifinin gündeme geldiğini hatırlatarak, "komisyonda olsun, burada olsun veyahut idam cezalarının teklif verenlerin olsun bu Anayasa değişikliği sırasında akılları nerede idi ve niçin teklif vermediler?" sorusunu yöneltmiştir. İmer, "hürriyetleri selbedici hürriyetlere, hürriyet hakkı tanınamaz. Birisine hürriyet vereceksiniz ki, o sizin hürriyetinizi orta yerden kaldıracak; ona hürriyet hakkı değil, yaşama hakkı da veremezsiniz. Yılanın yavrusunun büyümesine müsaade edenler, yılan kendilerini soktuğu zaman şikayetçi olmak hakkına sahip değillerdir" demiştir. İmer devamla, "bu ülkenin bü-

tünlüğüne, bu milletin varlığına ve bu milletin devamlılığına başkoymuş milliyetçi bir görüş içersinde ve komünist düşmanı olan bir partinin mensupları olarak, bu çeşit davranışlar karşısında, elbetteki bunların tatbikinin doğru olacağı kanaatindeyiz ve her zaman için, babamız da olsa bunu yapanları takip etmek ve cezaları tatbik etmek durumunu müdafaada devam edeceğiz"; "...infazları yapmadığımız takdirde, bundan sonra Türkiye'de adi suçluların dahi -değil bunların, adi suçluların dahi- artık adam öldürme durumunda kendilerini serbest sayacaklarını bugünden kabul etmeye mecburuz."

- İstanbul milletvekili **Reşit Ülker** söz almıştır. Ülker, bir çok milletvekilinin çeşitli müdahalelerine maruz kalan konuşmasında, Askeri Yargıtay tasdik kararının 19 uncu sayfasında meşhur İtalyan Cezacısı Majno'dan da bahsedilerek, bunun vasfının siyasi olduğu yazılı bulunmaktadır. Bugün Türk hukukunda siyasi suçun bir tarifi yok ise de, bilim alanında siyasi suçların bir tarifi vardır; Devlet idaresi aleyhine işlenen suçlar açıkça siyasi suçlardır. Bunlar da tamamen siyasi suçtur" demiştir. Ardından çeşitli ülkelerde ölüm cezasının özellikle siyasi suçlarda kaldırıldığını örneklerle anlatmıştır. Aydemir dosyasına değindiğinde, Manisa milletvekili Orhan Daut'un, "o zaman nasıl oy kullandın?" şeklinde söz atması üzerine Ülker, "o zaman ben, idam lehinde oy verdim" demiştir. Bolu milletvekili Ahmet Çakmak ise, bunun üzerine, "Niye bir öyle, bir böyle konuşuyorsun?" şeklinde müdahale etmiştir. Ülker, mahkumlar hakkında verilen cezanın "komünistlikten değil, TCK (md.146/1) uyarınca" olduğunu hatırlatmıştır. Ayrıca, AİH Sözleşmesindeki hükme karşın, çok sayıda devletin bu cezayı kaldırdığını belirtmiştir.

- Manisa milletvekili **Muammer Erten** söz almıştır. Erten de, mahkemenin verdiği suçluluk kararını tartışmadıklarını ifade etmiş, demokratik bir devlet olan Türkiye'de siyasi suçlardan idam cezasına karşı olmanın en tabii bir durum olduğunu söylemiştir. Ülker'e cevaben, TCK (md.9)'da siyasi suçlardan bahsedildiğini, siyasi suçun ne olduğu meselesinin ilme bırakıldığını; bunlar karşısında kürsüye çıkıp Ceza Kanununda böyle bir hüküm yoktur demenin yanlış olduğunu belirtmiştir. Yapılmak istenenin, idamı, müebbet ağır hapse çevirmek olduğunu hatırlatmıştır. Erten ayrıca, "Memleketi anarşiye getirdikten sonra, 12 Mart Muhtırası geldikten sonra, her şey unutulacak ve bütün bunların mesulü olarak üç kişiyi idam etmek için uğraşacağız? Amme vicdanında derin yaralar açacaktır" demiştir.

- **Başbakan Nihat Erim** tekrar söz almıştır. Erim şunları söylemiştir: "...Türkiye büyük bir komplo karşısında kalmıştır. Türkiye'yi bölmek ve parçalamak, demokratik rejimi, Türk Devletini yıkmak için silahlı mücadeleye çıkmış olanlar vardır. Sıkıyönetim, bunları tespit ederek, zararsız hale getirmek ve suçluları muhakeme etmek için ilan edilmiştir. Önümüze gelen kanun tasarısı, bu suçlulardan birkaçına ait bulunmaktadır. Yetkili mahkeme, kılı kırk yararak, bunlar hakkındaki hükmünü vermiştir. Bu hükmün infaz edilip edilmemesine ait kararı Ana-

yasamıza göre, Yüce Parlamento verecektir. Parlamentonun takdir hakkını kullanmasına Hükümetin etki yapması doğru olmaz. Tatbikat da böyledir. Bu sebeple Hükümet olarak bu müzakerelere müdahale etmedik. Mahkumiyet sebepleri meydandadır. Memleketin şartları da malumunuzdur. Bunların ışığı altında karar verilmesi en uygun tarz olur. Kararın olumlu veya olumsuz tecelli etmesi hiçbir fevkaladelik yaratmaz. Büyük Meclis takdir hakkını kullanırken, Anayasanın 64 ncü maddesi yapılırken hangi unsurlar düşünülmüşse, o unsurların serbestliği içinde Büyük Meclis takdir hakkını kullanacaktır. Hükümet, Büyük Meclisin takdiri üzerinde herhangi bir suretle etki yapmak istememektedir."

- Isparta milletvekili **Hüsamettin Akmumcu** söz almıştır. Akmumcu konuşmasında, görüşülen dosya ile doğrudan ilintisi bulunmayan bir çok hususa yer vermiştir. Bunlar arasında, ODTÜ Rektörü Prof. Kemal Kurdaş'n, öğrencilerin Nazım Hikmet köşesi yapmalarına ses çıkarmadığı; onu ikaz ettiği; Rektörün ise "fikir hürriyeti var, gençleri bırakın demokratik zihniyet içinde yetişsinler" dediği ve kendisinin bundan "çok müteessir olduğu" şeklinde beyanlar da yer almaktadır. Akmumcu ayrıca, "ne kadar ıstırap da duysak, suçun vasfı ne kadar siyasi de olsa, biz mahkemenin vermiş olduğu kararı, idam yolundaki kararı hiçbir zaman müebbet hapse tahvil edelim düşüncesinden hareket edemeyiz"; "...Devletimiz kuvvetlidir, fakat kuvvetliliği dolayısiyle de atıfette bulunacak değildir. Bu memlekette suç işleyenler elbetteki cezalarını göreceklerdir. En ufak, cüzi, mahalli bazı fevri hadiseler bu kürsüye getirilmiş, memlekette umumi bir irtica havasının doğduğu iddiasiyle saatlerce bu kürsü meşgul edilmiştir. Eğer bunların yerine, bu eli tabancalı anarşistlerin yerine, Devlet hayatına kasteden bu zalimlerin yerine, bunların yaptıklarının yüzde birini birkaç saf Müslüman irtikab etmiş olsaydı, derhal bu kürsüden idam edilmeleri lazım gelir, bunun münakaşası dahi zaittir diye nice parlak nutuklar dinlerdik." Demiştir. Akmumcu şunları da eklemiştir: "Bugün millet olarak komünizmin yanında bulunan birkaç kişiyi görebilirsiniz. Dikkat ediniz, mağara hayatı yaşayan, ekmeğine katığı zor bulan, yolu olmayan, suyu olmayan, hatta yolunu kendisi yapan köylüye, Devlet bütçesinden burada operalara, bale mekteplerine para ayrılırken para ayrılmıyor...Onlar anarşi yoluna teşebbüs ve tevessül ediyorlar mı? Benim okulum yok, benim suyum yok, benim yolum yok diye miting meydanlarını dolduruyorlar mı? Anarşi yoluna gidiyorlar mı, yağmacılığa kalkıyorlar mı, banka soyuyorlar mı? Hayır, ama onları tutan bir tek sebep var, o da iman", "burada yapılan konuşmalarda denildi ki, bir takım şartlar altında bu gençler bu yollara tevessül etmişlerdir. Yani şartların mevcudiyeti idam cezalarının infazına mani olucu bir tahfif sebebidir. Biz bu fikrin karşısında olduğumuzu söylüyoruz. Bu zaman içerisinde bulunduğumuz şartlar tahfif sebebi olamaz", "...Bu memleket Bernar Naum'ların Mıgırdıç Şellefyanların memleketi değil, Türkün memleketidir. Bunu böyle bileceğiz. Türklüğün prensiplerini ve milletin ulviyetini kabul edenlere bu memlekette yaşama hakkını tanıyacağız. Bunun dışında olanlara yaşama hakkını kanunların bahşettiği nispette tanıyacağız."

- Bu konuşmadan sonra Hatay milletvekili Ali Yılmaz "kifayeti müzakere takriri" vermiş; Başkan oya sunmuş ve kabul edilmiştir.

- Bunu ardından Kargılı ve Aybar tarafından ayrı ayrı iki önerge verilmiştir. Kargılı önergesinde, maddenin "işbu ölüm cezaları yerine getirilemez", Aybar "İşbu ölüm cezaları yerine getirilmez" şeklinde değiştirilmesini teklif etmişlerdir. Kargılı'nın önergesi tekrar okutulmuş, Komisyon ve Hükümet, önergeye katılmadıklarını açıklamışlardır. Kargılı, önergesini izah için söz almış, sözlerine "bu acelecilik memlekete hayır getirmez" diyerek başlaması üzerine Başkan, "Beyefendi acelecilik değil, Saat 24.00, 10 saatten beri müzakere devam ediyor, nesi acele bunun?" şeklinde müdahale etmiştir. Kargılı, müdahalelerin devamı karşısında, önergesini açıklamaktan vazgeçtiğini söylemiştir. Kargılı'nın önergesi oya sunulmuş ve kabul edilmemiştir. Ardından Aybar'ın önergesi tekrar okunmuş; Komisyon ve Hükümet önergeye katılmadıklarını belirtmişlerdir. Aybar bu idamların memlekete yararlı olmayacağını; bir sosyal akımla zor kullanılarak mücadele edilemeyeceğini; ölüm cezası uygulanmazsa, bunların hapiste kalacaklarını söylemiştir. Aybar'ın önergesi oylanmış ve kabul edilmemiştir.

- Bunun ardından, Komisyon adına verilen bir önerge ile, üç kişi hakkındaki kararın ayrı ayrı oylanması ve bilahare de tüm maddenin tekrar oya arzı istenmiştir. Bu önerge oylanmıştır ve kabul edilmiştir.

- Son aşamaya gelinmiştir. Madde 1'de her üç kişiye ilişkin bölümler teker teker okutulmuş ve oylanmış ve kabul edilmiştir. Ardından madde 1, bir bütün olarak yeniden okutulmuş, oylanmış ve kabul edilmiştir. Son olarak, kanunun tümünün açık oya sunulması teklifi gelmiştir. Ad okunmak suretiyle yapılan açık oylamanın sonucunu Başkan şöyle duyurmuştur: "Açık oylamaya 297 (not: Tutanakta bu rakam, herhalde bir dizgi hatası sonucu 279 olarak geçmektedir) sayın milletvekili katılmış; 238 kabul, 53 ret, 6 çekinser oy çıkmıştır. Meclisimizce kanun teklifi kabul edilmiş bulunmaktadır."

****** 1576 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporunun değerlendirilmesi**

1576 sayılı Yasaya ilişkin Meclis **Adalet Komisyonunun 07/03/1972 tarih ve Esas No. 3/744, Karar No. 34 sayılı Raporuna göre,** her üç mahkum da, TCK (md.146/1)'den ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

i) Komisyonun Kompozisyonu

- Komisyon, toplam 21 üyeden oluşmuştur.

- Komisyon Raporundaki imzalara göre, Artvin milletvekili A.N. Budak, Bitlis milletvekili M. Akışık; Elazığ milletvekili M. Aytuğ; Konya milletvekili İ. Baran; Konya milletvekili O. Okay ve Siirt milletvekili N. Oktay isimleri altında "Müzakerede bulundu, Oylamada bulunamadı" kaydı vardır.

ii) Komisyon Raporunda dosyanın öncelik ve ivedilikle görüşülmesine ilişkin istenç

- Komisyon Raporunda, Kanun teklifinin "Yüce Meclise sunulmasına ve öncelik ve ivedilikle görüşülmesine"ne karar verildiği yazılıdır. Raporda, teklifin öncelik ve ivedilikle görüşülmesine ilişkin "gerekçe" gösterilmemiştir.

- Bu yasa tasarısının görüşüldüğü Meclisin 10/03/1972 tarihli 58 inci Birleşiminin hemen başında, Komisyon Başkanı Hakkı Tekinel, Komisyon Raporunun "gündemdeki diğer bütün işlere takdimen öncelikle görüşülmesini Komisyon adına arz ve teklif ettiği" bir önerge verilmiştir. Oylanıp kabul edilen bu önergede de gerekçe gösterilmemiştir.

iii) Komisyon Raporunda infaz yönündeki çoğunluk görüşü

- Komisyon Raporunda **çoğunluk görüşü infaz yönündedir**. Çoğunluk görüşüne dayanak olarak eğer gerekçe sayılabilirse, şöyle bir ifade vardır: Mahkumların hüküm giydiği TCK (md.146/1)'in metni tekrar edilerek, "suçlarını işlemiş bulundukları anlaşılmış olduğundan".

iv) Komisyon Raporunda infaz aleyhindeki azınlık görüşü ve gerekçe

- Komisyon Raporundaki imzalara göre, sadece 1 üye "muhalifim" kaydını düşmüştür. Bu üye, Niğde milletvekili Mevlüt Ocakçıoğlu'dur. Muhalefet şerhi metni, 509 Sıra sayılı Basmayazılı Ekte yer almamaktadır. Ancak, Meclisteki görüşme sırasında Oturum Başkanının açıklamasına göre, Rapor matbaaya verildikten sonra Ocakçıoğlu muhalefet şerhini Başkanlığa verdiği için, bu şerh, dağıtılmış basılı metinde yoktur. Başkan, bu şerhi, oturumda okutmuştur. Müzakereleri özetlediğimiz yukarıdaki bahiste muhalefet şerhinde yer alan görüşler verildiği için burada tekrar etmiyoruz.

- Hatırlatalım ki, aynı konuda olup aşağıda incelenen 1586 sayılı Yasaya ilişkin Komisyon Raporunda Elazığ milletvekili Mehmet Aytuğ; Konya milletvekili Orhan Okay; Niğde milletvekili Mevlüt Ocakcıoğlu ve Bitlis milletvekili K. Mümtaz Akışık olmak üzere toplam 4 milletvekili ortak muhalefet şerhi vermişlerdi. Ocakçıoğlu hariç adı geçen diğer üç milletvekili, 1576 sayılı Yasaya ilişkin Raporu hazırlayan Adalet Komisyonunda da üye idiler. Bu ilk Raporda söz konusu üç milletvekilinin muhalif kalmadıkları anlaşılmaktadır; ancak, ilk rapora niçin muhalefet şerhi düşmedikleri ya da ikinci raporda neden görüş değiştirdikleri açık değildir.

1. Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun

Kanun No: 1586 **Kabul tarihi: 02/05/1972**

Madde 1 a) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 10/1/1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Askeri Yargıtay Başsavcılığının 3/2/1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararı ile tashihi karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askeri Mahkemesinin 9/10/1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T.C.K.'nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan; sicilli nüfusta Erzurum Ilıca Nahiyesi, Özlük (Öznü – Beypınarı) Köyü, hane 27, cilt 5 ve sayfa 129'da kayıtlı Cemil oğlu Mukaddes'ten doğma 1947 doğumlu **Deniz Gezmiş** hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 10/1/1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Askeri Yargıtay Başsavcılığının 3/2/1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararı ile tashihi karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askeri Mahkemesinin 9/10/1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T.C.K.'nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan; sicilli nüfusta Yozgat İline bağlı Çekerek İlçesi Kuşsaray Köyü, hane 21, cilt 13/2, sayfa 88/114'te kayıtlı Beşir oğlu Mediha'dan doğma 1947 doğumlu **Yusuf Arslan** hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

c) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 10/1/1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Askeri Yargıtay Başsavcılığının 3/2/1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararı ile tashihi karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askeri Mahkemesinin 9/10/1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T.C.K.'nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan; sicilli nüfusta Kayseri İli Sarız İlçesi, Bahçeli Mahallesi, hane 31, cilt 2, sayfa 45'te kayıtlı Hıdır oğlu Selver'den doğma 1949 doğumlu **Hüseyin İnan** hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

03/05/1972

(RG, 05/05/1972, s.14178)

(Derleyenin notu: 1586 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hükmün kesinleşmesiyle infaz kanununun çıkarılması arasında 3 ay, 22 gün süre geçmiştir. Aynı kişiler için daha önce çıkartılan ve AYM tarafından iptale konu olan İnfaz Kanunu esas alınarak hesaplandığında, Meclisin ilk infaz istencini ortaya koyması tarihinde ölüm bekleyişi süresi sadece 2 ay, 7 gün idi.

- 1586 sayılı Kanun, siyasal suçlu üç kişinin infazına ilişkindir.

- 1586 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkındaki hüküm, TCK (md.146/1)

üzerinden tesis edilmiştir. 1970-1979 döneminde çıkartılan infaz yasaları arasında, TCK (md.146)'ya dayanılarak hüküm tesis edilmiş tek örnektir, (1576 sayılı Kanun iptale konu olduğu için dikkate alınmamıştır). TCK'nın aynı maddesine dayanılarak haklarında hüküm verilen mahkumlara ilişkin olarak çıkartılan infaz yasalarının bir önceki örneği, 1964 tarih ve 480 sayılı Yasa idi. Karşılaştırınız, yukarıda, 1964 yılı başlıklı bölüm.

- 1586 sayılı Kanun, aynı mahkumlar hakkında ikinci infaz kanunu çıkartılmasının Cumhuriyet tarihi içindeki tek örneğidir. 1576 sayılı Kanun iptal edildiği için böyle bir uygulama söz konusu olmuştur.

- Millet Meclisinin 20/04/1972 tarihli 75. Birleşimi Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir.

"Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/793) (S. sayısı 660) (Dağıtma tarihi 20.04.1972) (GÜNDEME)" ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 3, Cilt 24, 17.04.1972 tarih ve 73. Birleşimden 01.06.1972 tarih ve 84. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1972, sf:97.***

****** 1586 sayılı Kanuna ilişkin Meclisin 24/04/1972 tarihli 77. Birleşimindeki görüşmeler**

(Derleyenin notu: 1586 sayılı Kanun tasarısının görüşülmesine ilişkin toplantı, Millet Meclisinin 24/04/1972 tarihli 77. Birleşiminin Birinci Oturumunda, ***Başkanvekili Kemal Ziya Öztürk****'ün Başkanlığında saat 15.00'de açılmıştır. Oturum saat 19.45'de sona ermiştir. Görüşülen gündem maddeleri arasında en uzun süreyi 1586 sayılı Kanun almıştır. Oturumun başında başka iki gündem maddesi görüşüldükten sonra sıra, gündemde "iki kez görüşülecek işler" arasında yer alan bu infaz yasası teklifinin görüşülmesine gelmiştir. Bu bakımdan, Meclisin çıkardığı infaz kanunları arasında uzun süreyle tartışılanlardan biridir.*

i) Öncelik ve ivedilikle görüşme önergeleri

- 1586 sayılı Kanun, Oturum Başkanının, ***Adalet Komisyonu Başkanı İsmail Hakkı Tekinel*** *tarafından verilen önergeyi okutmasıyla görüşülmeye başlanmıştır. Önergede şu husus dile getirilmişti:*

"...Başbakanlık tezkeresi ve eklerinin Komisyonumuzda yapılan müzakeresi sırasında Millet Meclisi Genel kurulunda, **hazırlanan kanun tasarısının öncelik ve ivedilikle ve gündemdeki bütün işlere takdimen görüşülmesinin istenmesi kararlaştırılmıştır**...Komisyonumuz raporunda belirtilen gerekçelere ve bu önergede izah edilen esaslı sebeplere istinaden gündemin B-1. Görüşmesi yapılacak işler kısmının 32 nci sırasında yer alan 3/793 esasda kayıtlı ve 600 sıra sayılı **Adalet Komisyonu raporunun İçtüzüğün 70 nci maddesi gereğince ivedilikle görüşülmesi hususunun Genel Kurulun tasviplerine sunulmasını saygıyla arz ve teklif ederim."**

Görüldüğü gibi, önerge metninde, dosyanın, öncelik ve ivedilikle ve bütün işlere takdimen görüşülmesi hususu açıkça belirtilmesine karşılık, son paragrafta "ivedilikle görüşülmesi" ifadesiyle yetinilmiştir. Bu noktaya işaret etmemizin sebebi, görüşme sırasında bu hususun da tartışmaya konu biçimlemiş olmasıdır.

- Önerge üzerine Zonguldak ***milletvekili Bülent Ecevit*** *söz istemiş; Başkan "ivedilik" istemlerinin oylamasız oya konacağı" hususundaki İçtüzüğün 71 inci maddesini ileri sürerek, istemi usule aykırı bulmuş; önce önergeyi oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Bunun ardından, Komisyon Başkanının verdiği bir diğer önerge okutulmuştur. Bu ikinci önergenin ilkinden tek farkı son paragrafta* ***"...Adalet Komisyonu raporunun öncelik ve gündemde mevcut bilcümle işlere takdimen görüşülmesi hususunun Genel Kurulun tasvibine sunulması"*** *şeklindeki istemdir.*

Böylelikle, ilk önerge Komisyon Raporunun "ivedilik"le, ikinci önerge ise "öncelikle ve bütün işlere takdimen" görüşülmesi istemine ilişkindir.

- Başkan, ikinci önergenin okutulmasından, ama oylanmasından önce B. Ecevit'e söz vermiştir.

- Ecevit, *"öncelik aleyhinde" konuşacağını belirterek üç hususa işaret etmiştir. "İnfaz yasaları konusunda acele etmek hoş, güzel bir şey değildir"; "şimdi birkaç kişinin muhakemesi değil, acı ve üzücü dönemin muhakemesi ve muhasebesi yapılmaktadır, bu henüz sonuçlanmadan kesin yargılara varmak yanlış olabilir" ve "zaman geçtikçe soruna değişik açılardan bakılmaktadır; mahkemelerce aynı suçlardan dolayı bazı kimselere ölümden daha hafif cezalar verilmesi uygun görüldüğü tespit edilmektedir." Dolayısıyla "önceliğin" reddi uygundur.*

- Öncelik aleyhinde ikinci konuşmayı İçel ***milletvekili Celal Kargılı*** *yapmıştır. Kargılı, aynı mahiyetteki bir çok davada mahkumların Yargıtay'a başvurduğunu, bunların henüz kesinleşmediğini, dolayısıyla bu sonuçları da beklemek gerektiğini belirtmiştir. Kargılı, Talat Aydemir'e ilişkin kanun teklifinin görüşülmesinde öncelik ve ivedilik istemleri getirilmediğini hatırlatmıştır. Öncelikle görüşülmesinin acelecilik olduğu için hatalara yol açtığını ve Anayasa Mahkemesinin bu acele ile yapılan işi geri çevirdiğini ifade etmiştir. Ayrıca, Adalet Komisyonunda, bu karardan sonra "meselenin esası hakkında görüşmeye girmeden Komisyon üyeleri tarafından '10 dakika ile görüşmeler kısıtlansın' şeklinde bir önerge verilip kabul edildiğini" ve bunun hatalı olduğunu söylemiştir. Kargılı son olarak, Meclis gündeminde ölüm cezalarının kaldırılmasına ilişkin kanun teklifi bulunduğunu hatırlatarak, bunu ihmal edip infaza ilişkin tasarıyı görüşmenin vicdani rahatlık sağlamayacağına işaret etmiştir.*

- Sonra Konya ***milletvekili Mustafa Kubilay İmer*** *usule ilişkin söz almış;*

AYM'nin kararını okuduktan sonra, "...ileride bir iptali, usuli ve şekli yönden yapılacak bir iptali önlemek için ivedilik kararının bir daha oylanması hususunu" teklif etmiştir. İmer'in önerisi, Ecevit ve Kargılı'dan farklı olarak, çıkartılacak infaz yasasının olası iptalini engellemeye yöneliktir. Nitekim, aşağıda gösterildiği üzere, İmer'in yaptığı konuşma bu hususu tereddütsüz biçimde teyit etmektedir.

- Başkan, meselenin "ivedilikle görüşülmesi hususunu tekrar oya koymuş" ve kabul edilmiştir.

ii) Kanun teklifi hakkında partileri ve şahısları adına söz alarak görüş açıklayanlar

- Bunun ardından söz isteyenler tespit edilmiştir. DP Grubu adına Mustafa Kubilay İmer; CHP Grubu adına İsmet İnönü; MGP Grubu adına Vefa Tanır; şahısları adına ise, Mehmet Ali Aybar, Enver Akova, Hüseyin Abbas, Celal Kargılı, Fahri Uğrasızoğlu, Adil Turan, Nuri Eroğan, Adil Turan, Kemal Ataman, Turhan Özgüner ve İlhan Darendelioğlu söz istemiştir. Tokat milletvekili Hüseyin Abbas'ın verdiği Gruplar adına 20, şahıslar adına 10 dakika konuşulması teklifi oylanarak kabul edilmiştir.

- İlk konuşmayı, saat 16.06'da, DP Grubu adına ***M. K. İmer*** *yapmıştır. Şunları söylemiştir:*

"...Anayasanın 64 ncü maddesine göre kanaat ve görüşün istikametini çoğunlukla belirtmiş bulunan Yüce Meclise üç komünist ve anarşist şehir eşkiyasının idam hükümlerinin infazı konusu, maalesef yeniden gelmiş olup, şimdi de müzakerelerini bizzarrur yapmaktayız...

Bu üç komünist soysuzun idamları hakkındaki karara gelinceye kadar, daha önce çıkan ve sayısı hayli kabarık idam infazlarına ses çıkarmayan CHP ve onun Genel Başkanı, kamuoyu tarafından çok iyi bilinen sebeplerle adeta af havarisi kesilmişlerdir...

Anayasa Mahkemesi ilamının sonuç kısmında... 'işbu iptale ilişkin gerekçeli bölümün...Resmi Gazetede hemen yayınlanmasına oybirliği ile karar verildiği' denilmektedir.

Yangından mal kaçırırcasına ve bunca memleket ve millet ölçüsünde yapılacak Anayasal işler dururken, bu mevzuda bu kadar acele karar almanın manası çok derindir. Bu arada, karardan önce yürütmenin durdurulmasına, Anayasa Mahkemesinin yetkili olmadığına dair verilen kararın, edinilen bilgiye göre 7 ye karşı 8 reyle verilebilmiş olması da calibi dikkattir.

Gerekçesini hemen yayınlayıp, tümünü sonraya bırakacak kadar telaş içerisinde bulunanların, kararın tümünü nasıl kaleme alacakları konusu hayli enteresan bir mahiyet taşımaktadır...

Anayasanın 77 nci maddesine göre...yeminini yapan milletvekillerinin, Devleti yıkma çabası içinde, şerefli ve kahraman Türk Ordusu

dışında, halk kurtuluş ordusu kurarak Devleti yok etme arzusu istikametinde hareket eden vatansız, milliyetsiz, dinsiz ve Allahı inkar eden komünistlere şefaat etmelerini ve onları affetme arzularını anlayamıyor, bu his ve düşüncelere sureti katiyede katılamıyoruz...

Bu inanış içerisinde, yaşama hakkını yok etmek isteyen katillere, hele vatan ve millet düşmanlarını, Devleti yıkmak çabasındaki komünist eşkıyalara bu ülkede yaşama hakkı verilmesine karşı olmakta devam edeceğiz. Köpeğin dahi ekmek yediği kapıya üremediğini bilen insanlar olarak, nanunimetiyle perverde olduğu vatanını bölmek, milletini köle nizamı içinde yaşatarak yok etmeğe çalışmak, Devleti ortadan kaldırmak çabasında olan ve bu suçları sabit görülenlerin, Anayasa ve ona uygun hukuk nizamı içinde ölüme mahkum edilmesine ve bu çeşit sütü bozuk ve soyu bozukların idamlarının infazına taraftarız...

Lösemi hastaları gibi, kendisini bulunduğu makamda yiyip bitiren müstafi Başbakan Nihat Erim'in dahi söylediği üzere, infazlarını görüşmekte olduğumuz bu kızıl yılanların ve avenisinin başları vardır. Biz bunların ezilmesini de istiyoruz...

Geçmişten ders alan siyasiler olarak diyoruz ki; 22-23 Şubat suçlularının muhakeme bile edilmeden, çıkarılan bir Parlamento Kararı ile affedilmesi, 21-22 Mayıs hareketini önleyememiş ve sonunda idam hükümleri infaz edilenler olmuştur...

Bu inanış ve düşünüş mecmuası içinde Demokratik Parti Grubu olarak, vatan ve milletin bölünmezliği, Devletin bütünlüğü yolunda, uğrunda bütün milli siyasi kuruluşları, komünizme karşı mücadelede tek cephe halinde harekete davetimizi de hatırlatarak; bu açıdan infazların lehinde rey vereceğimizi beyan eyler; zikredilen davetimize icabet edenlerin de aynı istikamette rey kullanmalarını tavsiye ve temenni ederiz..."

- *Bu konuşmanın ardından CHP Grubu adına* ***İsmet İnönü*** *söz almıştır. Şunları söylemiştir:*

"...Biz suçların infazında, İnfaz kanunundaki eksiklikleri tamir ettirmeye çalışırken; suçluları ceza görmemeleri, affedilmeleri fikrinde değildik ve yine öyle bir fikir taşımıyoruz. Bunlar, suçlarının karşılığı olan cezaları görmelidirler; bu cezaları göreceklerdir. Bu cezalar hususunda özel bir kanaatimiz var. O da, 'siyasi suçlardan dolayı idam cezası yapılmasın' davasındayız...

Şimdi, siyasi suçlardan dolayı 'Kapital Ceza' dediğimiz 'idam cezası' yapılmaması için, bugün harekete geçmiş değiliz. Demokratlardan idama mahkum olanların, idam cezası görmemeleri için ilk gününden, o zamanki askeri idareye de var gücümüzle çalıştık, neticeyi alamadık...

Şimdi demek ki, biz Anayasa Mahkemesine müracaat etmekle suçlu-

ların cezadan kurtulmalarını istemiyoruz. İdama mukabil, müebbet ceza görebilirler. Müebbet ceza, idamdan daha hafif bir ceza değildir...

Mahkumlara, suçlulara, mahkum oldukları ceza yerine, evvelce de söylediğimiz gibi siyasi suçlardan dolayı idam cezası olmasın deyişimiz istikametinde bunların cezalarını müebbet hapse çevirmeli. Ondan sonra hapis zamanlarında ıslahlarına çalışmalı, ondan sonra sosyal tedbirler aramalı...

Biz bu fikirlerle idam cezalarının yapılmamasını isteriz. Bunun için, yapılsın veya yapılmasın diye idam gibi bir meselede arkadaşlarımız arasında bağlayıcı karar almadık. Tamamiyle vicdani meseledir..."

- *MGP Grubu adına* ***Vefa Tanır*** *şunları söylemiştir:*

"...Anarşinin devam ettiği ve en son noktasına geldikten sonra sayın Süleyman Demirel Hükümetlerinden sayın Erim Hükümetlerine geçiş noktasında, henüz Hükümet güven oyu almadan veya aldıktan hemen sonra bizzat CHP kanadına mensup olan bakanlar siyasi sebeplerle adam kaçıranların idam edileceklerine dair beyanda bulundular. Siyasi sebeplerle adam kaçırma olayları sayın bakanların bakanlık mevkiine oturduklarından çok evvel olmuştu...

Oğuz Aygün (Ankara)- Makabline şamil kanun isteyenler oldu. V. Tanır (devamla)- Makabline şamil kanun isteyenlerin bugün idamlar karşısında bu şekil davranmalarını yadırgıyoruz. Bugün uygulanan T. Ceza kanunlarıdır... Bunlar, vaktiyle CHP'nin kendi çıkardığı kanunların karşılığıdır, bugün bu cezalar verilmiş, burada istenen odur. CHP bugün kendi zamanında çıkarılmış, kendilerinin çıkarmış olduğu kanunlara da karşı gelmektedir...

Fertlerin hayat hakkı vardır, kabul. Nasıl fertlerin hayat hakkı varsa tıpkı bunun gibi milletlerin de hayat hakkı vardır. Bir milletin varlığına, bütünlüğüne, hürriyetine kastedenler kanunda yazılı cezayı göreceklerdir. **Yabancı bir ideolojinin emrinde Türkiye Cumhuriyetini zor ve şiddet kullanarak yıkmaya kalkışan ve kendi milletlerinin hayatına kastedenler mahkemenin verdiği cezayı hak etmişlerdir...**

Anayasamızın 64 üncü maddesi ölüm cezasının verilebileceğini kabul etmiştir. **Bizim de kabul ettiğimiz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi mahkemelerce verilen ölüm cezasının yerine getirilmesini yaşama hakkının ihlali olarak kabul etmemektedir; ölüm cezası verilebileceğini açıkça kabul ettiğini göstermektedir.**

CHP'li üyelerin muhalefet şerhi, Anayasa ile bağdaşmaz. 64 ncü maddedeki açıklığa rağmen Anayasanın ölüm cezasını kabul etmediğini iddia edebilmek için insanın hukuk fikri ile ve mantığı ile ilişiğini kesmesi gerekir..."

- Şahsı adına ilk konuşmayı, saat 16.45'de, İstanbul milletvekili ***Mehmet Ali Aybar*** *yapmıştır. Aybar konuşmasında mahkeme hükmünün hukuksal açıdan değerlendirmesini yapmıştır. Buna göre,*

dava dosyasında gösterilen maddi fiiller: banka soymak – TCK (md.495, vd.) 7 yıldan 15 yıla kadar ağır hapis; adam kaçırma ve alıkoyma – TCK (md.179, vd.) 3 yıldan 8 yıla kadar ağır hapis; emniyet kuvvetlerine karşı silah kullanmak – TCK (md.254) 3 yıldan aşağı olmamak üzere 5 yıla kadar hapis; isyana teşvik sayılacak ise – TCK (149/1) 20 yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis; sosyal bir sınıfın diğerleri üzerinde tahakkümünü kurmaya yönelik cemiyet kurma – TCK (md.141/1) 8 yıldan 15 yıla kadar ağır hapis cezasını gerektirmekteydi. Oysa, TCK (md.146/1)'e dayanılarak cezalandırılmışlardır. Mahkumların, "böyle bir fiili işlemedikleri açık bir gerçektir."

Aybar'ın bu açıklamalarına, ***Oturum Başkanı, "...yargı yerlerinin kararları, kesinleşmiş kararları Meclislerimizde münakaşa konusu edilemeyeceğine göre, siz konu dışında görüşme yapmaktasınız"*** *diyerek müdahalede bulunmuş ve ikaz etmiştir. Bu müdahale, kayıtlara göre, ("Bravo Başkan" sesleri) ile desteklenmiştir. Bu ikaz sonrasında Başkanla Aybar arasında bir süre devam eden tartışma olmuş ve Aybar "...Bir mahkeme tarafından verilmiş bir karar, 'dava bittikten sonra eleştirilmez' diye bir kural yoktur. Eleştirilir, hukukun esası budur" yanıtını vermiştir. Aybar'ın konuşmasına, Antalya milletvekili Hasan Akçalıoğlu ve Oturum Başkanı birkaç kez daha müdahale etmişlerdir. Başkan, bu kez de, "...kesinleşmiş mahkeme kararlarının münakaşa yeri ve mercii Meclislerimiz değildir" demiştir.*

- Aybar'dan sonra, Sivas milletvekili Enver Akova, konuşmaktan vazgeçtiğini belirtmiş; Tokat milletvekili Hüseyin Abbas ise, söz sırasını İlhan Darendelioğlu'na verdiğini beyan etmiştir.

- İstanbul milletvekili ***İlhan Darendelioğlu*** *konuşmasında şunları söylemiştir:*

"...Şu cinayetin benzerlerini her defasmda komünist alemden kaçan, hürriyeti seçen bir takın anti komünist kişilerin dilinden işitiyoruz. Sibirya'da da aynı cinayeti, Moskof temerküz kamplarında da aynı cinayeti işliyorlardı ve aslında da beynelmilel komünizmin bütün dünyada katlettiği Türk'ün yekunu 6.5 milyon kişidir. Şimdi de Türkiye'de aynı komünistler, aynı cinayeti işlemiş olmalarına rağmen, birtakım siyasiler bunların siyasi sanık olduklarını beyan edecek kadar bir gafletin içindedirler; hayret ve dehşet içindeyiz hakikaten...

Bugün burada karar bağlayacağımız konu, elini kana bulamış, hıyaneti ve mutasavver cinayeti tespit edilmiş 3 komünist anarşist hakkındaki idam cezasının uygulanmasıdır; daha doğrusu, bir formalitenin yerine

getirilmesidir...Şimdi, 3 sanığın idam edilmiş olması, aslında milletimizin ve Devletimizin böylesi korkunç bir noktaya geldiği şu günlerde kemiyet, evet kemiyet yönünden bir mana taşımamaktadır. Fakat, Devletin ve Hükümetin gücü var mıdır, yok mudur; bu Devlet, bu Hükümet, bu millet, bu Meclis komünist rejim düşmanlarının başını ezecek midir, ezmeyecek midir? İşte asıl büyük mana bunun içindedir..."

- Saat 17.06'da şahsı adına konuşmak üzere söz verilen ***Celal Kargılı,*** *ölüm cezasının kaldırılmasına ilişkin görüşlerin ülkenin gündeminde olduğunu; hatta Adalet Partili ve uzun süre Dışişleri Bakanlığı yapmış olan senatör İhsan Sabri Çağlayangil'in bir soru üzerine "Değil Türkiye'den, idam cezalarının dünyanın bütün ülkelerinden kaldırılması taraftarıyım" diye beyanda bulunduğunu; "...****bu 3 insan hakkındaki infazın yerine getirilmesinde Türkiye'nin siyasi ve sosyal bir kazancı olmayacağını...****" belirtmiştir. Kargılı, "demokrasilerin tolerans ve tahammül rejimi" olduğunu söylemesi üzerine, İzmir milletvekili Nihat Kürşat "Sana tahammül ediyoruz ya yeter" şeklinde söz atmıştır.*

- Bu konuşmadan sonra, iki üye yeterlik önergesi vermişlerdir. Bu önerge oylanmış ve kabul edilmiştir. Ardından, tasarının maddelerine geçilmesi oylanmış ve kabul edilmiştir. Başkan, tasarının, ölüm cezalarının yerine getirilmesi konusundaki birinci maddesini okutmuştur. Bunun sonrasında, konuşmaların gruplar adına 10'ar, şahıslar adına 5'er dakika ile kısıtlanması yönünde Tokat milletvekili Hüseyin Abbas'ın önergesi gelmiştir. Oylanmış ve kabul edilmiştir. Abbas'ın bu önergesi, konuşma sürelerinin kısıtlanmasına yönelik bu oturumda verdiği ikinci önergedir.

- Saat 17.23'e gelmiştir. Başkan sözü, İstanbul ***milletvekili Reşit Ülker****'e vermiştir. Ülker, değişik milletvekilleri tarafından üç-dört kez müdahaleye maruz kalan konuşmasında, infaz kararının, "toplum yararı bakımından bir yarar arz etmeyeceğini"; "bir müsamaha, bir af, bir atıfet bahis mevzuu olmadığını, ölüm cezasının müebbet hapse çevrilmesi bahis mevzuu" olduğunu belirtmiş; "siyasi suçlarda ölüm cezasının hemen hemen kalktığına" işaret etmiş ve İnönü'nün, 1961'de Milli Birlik Komitesine gönderdiği mektupta "siyasi suçlardan dolayı ölüm cezası bugün dünyada kalmamış gibidir" dediğini vurgulamıştır.*

- Daha sonra söz sırası gelen ***Turhan Özgüner*** *şunları söylemiştir:*

"...Geçen sene adi suçlardan mütevellit 14 tane idam dosyası gelmişti. O idam dosyalarında infazın yapılmaması için kürsüye çıkan tek milletvekiliydim...şurada azınlıkta idik...Ben konuşmamla yalnız kaldım, rey hususunda yalnız kalmadım ama, gene azınlıkta kaldım. İnfazlar yapıldı ama, yine yeni dosyalar geliyor. O gün demiştim ki,

'Devletin ulusal şahsiyetine ve Devlet kuvvetlerine karşı işlenecek suçlarda ben idama karşı olmayacağım.' Olmadım arkadaşlarım. Adalet Komisyonu üyesiyim...

Benim kanım odur ki, bu üç idam infazı gerekir veya gerekmez, **münakaşasını yaptığımız suçlar, -Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan- idamı gerektirir ve siyasi mahiyet taşımaz,** kişisel görüşüme göre. **Bunun için Adalet Komisyonunda da idama evet dedim...**

...Bu kişilerin idamı şüphesiz gönüllere rahatlık vermeyebilir. Ancak düşünmek lazımdır ki, **ağlaya ağlaya asılsa, bazılarının babalarının ağlamasına iştirak etsek, analarının gözyaşlarına ortak olsak dahi, Devletin ve rejimin ayakta durabilmesi için, Atatürk'ün Türkiye'sinde vaktiyle İstiklal Mahkemesince ipe asılanların asılmasına katı yürekle evet diyenler gibi, evet demeliyiz iddiasındayım** arkadaşlarım.

...Bu üç dosyada idamlarına karar verilen kişilerin infazları bahis mevzuu olduğu zaman Adalet Komisyonunda ben, 'Eğer bu üç dosya sahibinin bir tanesi benim oğlum olsa idi, ağlaya ağlaya ama, rejimin ayakta durabilmesi için ipini çekerdim' dedim..."

Görüldüğü gibi, Özgüner, bir kez, önceki toplantı yılındaki idam dosyası sayısına ilişkin hatalı rakam vermektedir, (bkz., yukarıda, 1971 yılı başlığı altında verilen açıklamalar). İkincisi, gerçekten de, Özgüner, söz konusu önceki idam dosyaları görüşülürken infazlar aleyhinde tutum almıştı; ancak, bu o dönemdeki dosyaların tümü bakımından da geçerli değildi. Mahkum Mahmut Yel'e ilişkin dosyada, infaz lehine tavır almış; o tür adi suçlarda da infazın mümkün ve gerekli olduğunu beyan etmişti. Üçüncüsü, Özgüner, önceki dosyaların görüşülmesi sırasında bazı adi suçların yanı sıra Devlet kuvvetlerine karşı işlenen suçlarda da ölüm cezasının gerekli olduğunu savunmuştu. Bu bakımdan, bu dosyada, önceki tavrı ile tutarlı olduğunu belirtme gereksinimini duymuşa benzemektedir. Dördüncüsü, Özgüner, bu dosyada, mahkumların siyasi suçlu sayılmayacağı yönündeki çoğunluk görüşü ile bütünleşmektedir. Beşincisi, Cumhuriyetin erken döneminin özgün koşullarında ortaya çıkan İstiklal Mahkemelerine ve onlar eliyle yapılan yargılama sonucu verilen ölüm cezalarına ve bunların infazına yollama yapılmış olması dikkati çekmektedir. Bu referans, belki de, bu dosyada hüküm tesis eden Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi yargısının niteliğine ilişkin hiç olmazsa bilinç altında yatan değerlendirmenin gün yüzüne çıkartılması sayılabilir.

- Söz sırası Uşak ***milletvekili Fahri Uğrasızoğlu****'na gelmiştir:*

"...Ortanın solunda bulunan bir siyasi partimiz, bir usul hatasından faydalanarak, Devlet ve millet **bütünlüğüne ve rejimimize kasteden üç idam hükümlüsünü korumak ve infazları önlemek için Anayasa Mahkemesine müracaat etmiştir...Anayasa Mahkemesinin bir çoğunluk üye grubu infazları usul yönünden bozmuş ve geciktirmiştir.**

Böyle bir karara varırken, Anayasa ve İçtüzük hükümlerine saygılı olmak bir yana, memleketimizin ve Devletimizin yüksek menfaatlerinin dahi göz önüne alınmadığı kanaatindeyim...

Anayasada yeniden değişiklikler yapılması şarttır ve zaruridir. **Böyle bir kritik dönemde sayın Erim, şahsi kaygılarını ön planda tutarak istifa edip gitmiştir...Ben bu hareketi şahsen vatanseverlikle bağdaştıramıyorum**...Şimdi meselenin çözümü yeni Hükümete ve siyasi partilerimizin yeniden bir daha büyük sorumluluklarına ve yurtseverliklerine kalmıştır...

...Üç idam cezasının geciktirilmesinin büyük ve acı neticeleri olmuştur...Asıl mesele, Devlete, millete ve Cumhuriyete kasteden bir zihniyetin şu veya bu yoldan korunmak istenmesidir. Milleti üzen nokta budur.

İkinci nokta şu;**...üç idamın geciktirilmesi, Türk Devletinin himayesinde bulunan ve Türk Devletinin koruması lazım gelen üç masım yabancı teknisyenin anarşistler tarafından öldürülmesine yol açmıştır. Bunun manevi sorumluluğu, infazları geciktirenlere aittir**...

...Üç idam cezasını yeniden inceleyen **Adalet Komisyonunun raporunu dikkatle okudum. Cumhuriyet Halk Partisine mensup 4 sayın üye yeniden infazlara karşı çıkmışlardır.** Muhalefet şerhlerini de dikkatle gözden geçirdim. Kendilerine haklıdır diyebilmek için asgari bir hukuk nosyonuna sahip olmaya bile ihtiyaç yoktur. **Bu 4 sayın arkadaşımızın mütalaalarına katılabilmek için, insanın akıl ve izandan yoksun olması gerekmektedir.**

...Sola ve solu koruyanlara taviz verilemez...

İdamların yapılması dileğiyle, bu infazların bir an evvel yerine getirilmesi hususunda yüksek oylarınızın tecelli etmesi gerekmektedir..."

- *İstanbul **milletvekili Nuri Eroğan** şunları söylemiştir:*

"...Geçen defa müzakereler sırasında ilk sözü aldığımda şu sözleri söylemiştim: **'Zannetmeme rağmen, şayet bu melunların hayatlarının bağışlanması yolunda el kaldıracak olanlar bulunursa, bunlar bilsinler ki, tarih bu ellerin sahiplerini, son müstakil Türk Devletini yok etmeye matuf hareketlerin yardımcısı olarak kabul edecek ve Türklük onları hiçbir zaman affetmeyecektir.'**

...Sayın CHP Genel Başkanı, 1961'de yazdığı mektuptan bahsettiler ve ozaman da idamların aleyhinde olduğunu söylediler. Açıkça beyan edelim ki, o mektup hedefine varmamıştır, sadece bir hatıradan ibaret kalmıştır...

...Bunlar birer siyasi suçlu değildir; bunlar 16 ncı ve son Türk Devletini yok etmeye matuf hareketlerdir. Bunların cezaları mutlaka idamdır..."

- *Muğla* ***milletvekili Ahmet Buldanlı*** *şunları söylemiştir:*

"...**Failleri mahkemelerce idama mahkum edilen bu suçlar, sosyo-ekonomik bir meselenin halledilememesinden ileri gelmiş değildir. Türkiye'de reformlar yapılsaydı, sosyal adalet temin edilseydi, milli gelirden elde edilen hasıla adil tevzi edilseydi bu suçlar işlenmezdi, demek yanlıştır.**

Milli hasılanın en üst seviyede dağıtıldığı liberal Japonya'da bu komünist hareketler devam etmektedir. Almanya gibi medeni ve gelir dağılımının en üst seviyede bulunduğu memlekette, hatta Fransa'da ve İngiltere'de de böyledir. Artık sosyo-ekonomik sebeplerle, gelir dağılımı adil değildir, diye bir mahkeme kararını durdurmak veya geciktirmeye çalışmak doğru değildir.

Şahsi kanaatimiz, **idamların yerine getirilmesi, amme vicdanının tatmini, suçluların cezalandırılması ve ibret-i müessire bakımından mutlaka lazımdır...**"

- *Bu konuşmaların ardından, Başkan, başkaca söz isteyen olmadığını belirtmiştir. Tasarının birinci maddesi üzerinde Mehmet Ali Aybar ve Celal Kargılı tarafından ayrı ayrı verilen iki değişiklik önergesini Başkan okutmuştur. Bu değişiklik önergeleri, maddede geçen "ölüm cezası yerine getirilir" hükmü yerine "ölüm cezası yerine getirilmez" şeklindedir. Adalet Komisyonu Başkanı, Komisyonun önergelere katılmadığını açıklamıştır. Kargılı ve Aybar'ın önergeleri lehine yaptığı konuşmadan sonra, Adalet Komisyonu Başkanının verdiği ve usule ilişkin iki önergesi okutulmuş ve oylanarak kabul edilmiştir. Başkan, Kargılı ve Aybar'ın önergelerini okutmuş; oylama sonucu bunlar kabul edilmemiştir.*

- *Sonuçta, tasarıdaki maddeler oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü üzerinde söz almak isteyen çıkmamıştır. Bunun sonrasında verilen bir önerge ile, tasarının açık oylama ile oylanması istemi gündeme gelmiştir. İstanbul ilinden açık oylamaya başlanmıştır.*

Oturum Başkanı, açık oylama sonucunu duyurmuştur: ***Tutanakta yer alan açık oylama sonuç tablosuna göre, Üye sayısı 450; Oy verenler 323; Kabul edenler 273; Reddedenler 48; Çekinserler 2; Oya katılmayanlar 118; Açık üyelikler 9'dur.)***

(Yukarıda verilen tüm bilgi için bkz., ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 3, Toplantı 3, Cilt 24, 17.4.1972 tarihli 73 üncü Birleşimden 1.6.1972 tarihli 96 ncı Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1971-1972, 77. Birleşim için sf: 197-229, Oyların döküm çizelgesi sf:235-238 ve ilgili dosyaya ilişkin olup tutanağa ekli 660 Sıra Sayılı Basma yazı.)***

(Ek not: 1586 sayılı Yasa tasarısı 24/04/1972 tarihinde Mecliste görüşülürken, aynı kişilere ilişkin olup AYM tarafından 06/04/1972 tarih ve Esas No. 1972/13, Karar No. 1972/18 sayılı kararı ile iptal edilen 1576 sayılı Yasaya ilişkin gerekçeli kararın tam metni henüz Resmi Gazetede yayınlanmamıştı. Bu Karar, 24/07/1972 tarih ve 14255 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Yani, 1586 sayılı Yasa tasarısının Mecliste görüşüldüğü tarihten tam 3 ay sonra yayınlanmıştır. AYM'nin anılan kararı ve değerlendirilmesi için bkz., bu çalışmanın ana metni içinde "Anayasa Mahkemesinin 06/04/1972 tarihli kararı" başlıklı bahis.)

******24/04/1972 tarihli 77. Birleşimdeki görüşmelerin bütününe ilişkin değerlendirme**

i) Söz alan milletvekilleri ve açıkladıkları görüşlerin dağılımı

1) Söz alarak görüş açıklayan toplam milletvekili sayısı ve isimleri: Bülent Ecevit; Celal Kargılı (3'er kez); Mustafa Kubilay İmer; İsmet İnönü; Vefa Tanır; Mehmet Ali Aybar (2'şer kez); İlhan Egemen Darendelioğlu; Reşit Ülker; Turhan Özgüner; Fahri Uğrasızoğlu; Nuri Eroğan; Ahmet Buldanlı; (toplam 12 milletvekili). Görüşmeler sırasında, konuşmacıya söz atanlar ya da çok kısaca usule ilişkin yahut önerge vermeye ilişkin söz alanlar bu sayının dışında tutulmuştur.

2) Görüşünü açıklayan milletvekillerinden, bu tasarı ekseninde, infaz yönünde istenç beyan edenlerin sayısı: 7

3) Görüşünü açıklayan milletvekillerinden, bu tasarı ekseninde, infazın yapılmaması yönünde istenç beyan edenlerin sayısı: 5

4) Koşulsuz ve tümden ölüm cezasına karşı olduğu yönünde görüş açıklayan milletvekili: Yok.

5) Siyasi suçlara münhasır olarak ölüm cezasının infaz edilmemesi gerektiği yönünde görüş açıklayan milletvekilleri sayısı: 4 (İnönü; Kargılı; Ülker, Aybar)

6) Açıkladığı infaz aleyhine görüşlerini en fazla teknik hukuksal temele dayandıran milletvekili: Mehmet Ali Aybar.

7) Görüşlerini açıklarken en kışkırtıcı ve hakaret-âmîz biçem kullanan milletvekili: Mustafa Kubilay İmer (DP Grubu adına yaptığı konuşmada).

8) 1576 sayılı Yasayı biçim yönünden iptal eden Anayasa Mahkemesine ve bu karara saldırgan bir üslupla ve hukuki olmaktan ziyade siyasal demagoji yaparak karşı çıkan milletvekilleri: İmer.

ii) İnfaz lehinde görüş açıklanırken kullanılan başlıca temalar

- *İnfaz lehine görüş açıklanırken kullanılan başlıca temalar: "anti-komünizm", "Devletin ve ülkenin bütünlüğü", "Moskof rejiminin 6.5 milyon Türkü katletti-*

ği", "toplumun bu infazları beklediği", "mahkumların, CHP iktidarınca çıkartılmış ceza mevzuatına göre hüküm giydikleri; bu bakımdan CHP'lilerin itirazının tutarsız olduğu", "mahkumların, 16. ve sonuncu Türk Devletini yıkmaya çalıştıkları", "kendi milletlerinin hayatına kastedenler ölüm cezasını hak etmişlerdir".

iii) İnfaz aleyhinde görüş açıklanırken kullanılan başlıca temalar

- İnfaz aleyhine görüş açıklanırken kullanılan başlıca temalar: "siyasal suçta ölüm cezası olmaması", "demokratik rejimlerde ve ülkelerde ölüm cezasının kaldırıldığı ve kaldırılmakta olduğu", "benzeri dosyaların yargı yerleri önünde halen derdest olduğu ve temyiz mahkemesinin ne yönde karar verebileceğinin tam ve kesin olarak belli olmadığı", "benzeri dosyaların görüldüğü bazı davalarda yargı yerlerinin idamdan başka cezalara hükmetmeye başladığı ya da böyle bir belirtinin ortaya çıktığı".

- Görüşmelerde sürenin kısıtlanması önergesini veren milletvekili: Hüseyin Abbas (2 ayrı önerge)

- CHP'nin, önceki toplantı dönemlerinde çıkartılan İnfaz Kanunlarına ses çıkarmadığını, bu dosyada af havarisi kesildiğini ileri süren milletvekili: İmer.

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ölüm cezasını yasaklamadığı teması işleyen milletvekili: Vefa Tanır (MGP Gurubu adına yaptığı konuşmada).

****** 1586 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporunun değerlendirilmesi**

(Derleyenin notu: 1586 sayılı Yasaya ilişkin Meclis ***Adalet Komisyonunun 19/04/1972 tarih ve Esas No. 3/793, Karar No. 45 sayılı Raporuna göre,*** *her üç mahkum da, TCK (md.146/1)'den ölüm cezasına çarptırılmışlardır.*

i) Komisyonun Kompozisyonu

- Komisyon, toplam 21 üyeden oluşmuştur.

- Komisyon Raporundaki imzalara göre, Artvin milletvekili A.N. Budak, İçel milletvekili T. Özgüner ve Kütahya milletvekili F. Azmioğlu'nun isimleri altında ""Toplantıda bulunamadı" kaydı vardır. Bu kayıt bakımından dikkati çeken husus, T. Özgüner'in "toplantıda bulunamadığı" bilgisidir. Bu dosyanın Meclis'te görüşülmesi sırasında söz alıp görüşünü açıklayanlardan birisi de T. Özgüner'dir. Bu konuşması sırasında Özgüner, ***"Bu üç dosyada idamlarına karar verilen kişilerin infazları bahis mevzuu olduğu zaman Adalet Komisyonunda ben, 'Eğer bu üç dosya sahibinin bir tanesi benim oğlum olsa idi, ağlaya ağlaya ama, rejimin ayakta durabilmesi için ipini çekerdim' dedim"*** *dediğini belirtmiştir. Bu durumda akla gelebilecek olasılıklar şunlardır:*

1) Özgüner'in Genel Kurulda söylediği hatalıdır;

2) Özgüner, bu dosya görüşülürken değil de, aynı mahkumlara ilişkin 1576 sayılı Kanunla kabul edilen ve iptale konu olan önceki dosya Komisyonda görüşülürken böyle bir açıklama yapmıştır;

3) Bu son dosya, Başbakanlık tarafından, Meclis Adalet Komisyonuna 13/04/1972 tarihinde tevdi edilmiştir ve buna ilişkin Raporu Komisyon 17/04/1972 tarihinde benimseyerek karara bağlamıştır. Arada geçen 5 gün içerisinde Komisyon, bu dosya üzerinde birden çok kez durmuş olabilir ve Özgüner de, sadece 17/04/1972 tarihli toplantıda bulunamamış ve fakat öncekilere katılmış olabilir. Böylece, Özgüner'in söylediği doğrudur; çünkü önceki toplantılardan birinde böyle bir ifade kullanmış olabilir.

ii) Komisyon raporunda dosyanın öncelik ve ivedilikle görüşülmesine ilişkin istenç ve gerekçeler

- Komisyon Raporunda, Kanun tasarısının Genel Kurulda "öncelik ve ivedilikle ve gündemdeki bütün işlere takdimen görüşülmesinin istenmesi"ne karar verildiği yazılıdır. Bu yönde iki önerge verildiği yazılıdır. Birinci önergeyi, tümü Komisyon üyesi olan toplam 6 milletvekili vermiştir: (Erzurum-S. Aras; Sinop-H. Biçer; Sivas-T. Koraltan; İçel-M. Arıkan; Kars-İ.H. Alaca ve Mardin-E.K. Aybar). İkinci önergeyi, Komisyon üyesi olmayan Konya milletvekili M.K. İmer vermiştir. Bu iki önerge birleştirilerek müzakere ve kabul edilmiştir.

- Komisyon Raporundaki imzalara göre, sadece bir üye, bu kanun tasarısının, "öncelik ve ivedilikle görüşülmesine karşıyım" kaydını düşmüştür. Bu üye, Konya milletvekili İ. Baran'dır. Rapordaki imzasına bu kaydı düşen İ. Baran, tasarının Mecliste görüşülmesi sırasında söz talep edip konuşma yapan milletvekilleri arasında yer almamaktadır. Görüşmeler sırasında öncelik ve ivedilik aleyhine B. Ecevit ve C. Kargılı konuşmuştur. Bu yöndeki görüşün gerekçeleri için, anılan konuşmalara bkz.

- Bu çalışmada incelediğimiz yüzlerce infaz kararı/kanunu arasında, Adalet Komisyonunun böyle bir talebi karara bağladığı örnek pek azdır. ***(Aynı mahkumlar hakkındaki önceki 1576 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon raporunda da öncelik ve ivedilik talebi yer almaktaydı; ancak gerekçesi yoktu)*** *Bu noktada, hangi motiflerin ve etkenlerin yönlendirici rol oynadığı üzerinde durulabilir.*

- Komisyon Raporunda, "öncelik ve ivedilik" hakkındaki karara ilişkin dile getirilen ***gerekçeler*** *şunlardır:*

1) "Memleketin içinde bulunduğu durumun sıkıyönetim ilanını gerektirecek şekilde ciddi bulunması ve ilan edilen sıkıyönetimin defalarca TBMM'nce uzatılmasına karar verilmiş olması";

2) "İşlendiği kesin hükümle sabit olan suçların vasıf ve mahiyeti";

3) "Bu suçlara ait cezaların yerine getirilmesi ile cezanın ibreti müessire gayesinin sağlanması";

4) "Bunda geniş çapta kamu yararı bulunması";

5) "Anayasanın 132 nci maddesinin son fıkrasındaki emredici hükme uyulması zorunluluğunun mevcudiyeti";

6) "Hadisenin kamuoyundaki geniş tepkisi".

iii) Komisyon raporundaki öncelik ve ivedilik istencinin, Meclisin 24/04/1972 tarihli Birleşiminin başında verilen aynı yöndeki önergede ileri sürülen gerekçelerle karşılaştırılması

*- Komisyon Raporunda, dosyanın öncelik ve ivedilikle görüşülmesine ilişkin olarak benimsendiği belirtilen gerekçelerin etraflıca anlaşılabilmesi için, bir de, bu yasa tasarısının **Meclisin 24/04/1972 tarihli 77 nci Birleşiminin hemen başında, Komisyon Başkanı Hakkı Tekinel'in öncelik ve ivediliğe ilişkin verdiği ve oylanarak kabul edilen iki önergedeki gerekçeleri** de dikkate almak gerekir. Rapordaki gerekçelerin yanı sıra; anılan iki önergede yeni sayılabilecek şu gerekçelere yer verildiği görülmektedir.*

1) Mahkemenin ve Yargıtay'ın kararında "esasen işin önemi ve öncelik ve ivediliğine ait gerekçeler toplanan delillere istinaden 1960 öncesi ve sonrası da nazarı itibara alınmak sureti ile tespit edilmiş bulunmaktadır. Yapılan hareketler ve hedefleri açıktır";

2) "Dosya muhtevası, suçların işleniş şekli ve mahiyeti, şehirden kıra intikal ettirilen hareketlerin yurdumuzda meydana getirdiği huzursuzluk";

3) "Bu hareketlerin, Örfi İdareye rağmen temadi etmesi ve şiddetlenmesi";

4) "Türk kamu oyu ve dünya kamu oyunu yakinen ilgilendiren bir durumun ortaya çıkmış olması";

5) "İçte ve dışta hatalı takdimlere girişilmiş bulunması";

6) "...kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek yetkisinin yegane sahibi TBMM'nin bu konudaki takdirini süratle kullanmasında kamu yararı" bulunması.

iv) Öncelik ve ivediliğe ilişkin gerekçelerin topluca değerlendirilmesi

- Öncelik ve ivediliğe ilişkin yukarıda tam dökümü verilen gerekçeler değerlendirildiğinde şu tespitleri yapmak olanaklıdır.

a) Sıkıyönetimin varlığına yapılan yollama bağlamı:

Bu gerekçenin irdelenebilmesi için, önce, dönemin sıkıyönetim ilan ve uzatma kararları tablosuna göz atmak gerekir.

1) 12 Mart Ara Rejimi öncesindeki son iki sıkıyönetim uygulamaları şöyledir: 20-21 Mayıs 1963 olayları nedeniyle Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde TBMM'nin 22/05/1963 tarih ve 75 sayılı Kararı ile ilan edilen sıkıyönetimdir ki, bu toplam 7 kez uzatılmıştır ve son uzatma, TBMM'nin 19/06/1964 tarih ve 96 sayılı Kararı ile olmuştur.

2) Bunu izleyen sıkıyönetim uygulaması, işçi hareketleri nedeniyle ve

TBMM'nin 17/06/1970 tarih ve 228 sayılı Kararı ile İstanbul, Kocaeli ve Gebze'de ilan edilen sıkıyönetimdir. Bu ise, bir kez, TBMM'nin 15/07/1970 tarih ve 231 sayılı Kararı ile uzatılmıştır.

3) Yukarıda belirtildiği üzere, 1586 sayılı Yasanın çıkarıldığı dönem, 12 Mart Rejimi evresidir. Bu devrede ilk sıkıyönetim, TBMM'nin 28/04/1971 tarih ve 250 sayılı Kararı ile toplam 11 ili kapsayacak şekilde ve geçmişe yürürlü olarak 26/04/1971 tarihinden başlamak üzere 1 ay süreyle ilan edilmiştir. Bu bahiste ele alınan 1586 sayılı İnfaz Yasasının Meclisteki görüşülme tarihi 22/04/1972'dir ve Yasanın RG'de yayınlanma tarihi de 05/05/1972'dir. 12 Mart Rejimi sıkıyönetiminin ilan edildiği tarihten başlayarak bu infaz yasasının görüşüldüğü tarihi içine alan dönem bakımından, sıkıyönetimin süresini uzatan tasarrufların sonuncusu, TBMM'nin 25/03/1972 tarih ve 270 sayılı Kararıdır. 250 sayılı sıkıyönetimi ilan Kararından sonra, 270 sayılı Karara (bu Karar dahil) dek, sıkıyönetim 6 kez uzatılmıştır. 12 Mart Rejimi sıkıyönetim uygulaması, 270 sayılı Karardan sonra, en sonuncusu TBMM'nin 20/07/1973 tarih ve 302 sayılı Kararı ile uzatılan sıkıyönetim süresinin 26/09/1973 tarihinde sona ermesine dek yürürlükte kalmıştır.

4) Bu veriler, 1586 sayılı İnfaz Yasasının öncelik ve ivedilikle görüşülmesi isteminin gerekçeleri arasında sıkıyönetim olgusuna yapılan referans bağlamında bir anlam taşıyıp taşımadığı açısından ele alındığında şu sonuçları çıkarmak mümkündür.

5) Öncelik ve ivedilik gerekçeleri arasında sıkıyönetime ilişkin yollama, olgusal bakımdan gerçeğe karşılık gelmektedir. Ancak bu sıkıyönetim, de jure rejim sıkıyönetimi değil, 12/03/1971 Muhtırasını izleyen Ara Rejimin yani de facto rejimin dayattığı bir sıkıyönetimdir. Bu sıkıyönetim, o tarih itibariyle, gerekçede geçtiği gibi, "defalarca uzatılmış" değil, sadece 6 kez uzatılmıştır.

6) Kaldı ki, gerekçedeki sıkıyönetim vurgusu içinde, "Örfi idareye rağmen, eylemlerin devam etmesi ve şiddetlenmesi"nden söz edildiğine göre, sıkıyönetimin, ilanında ve uzatılmalarında ileri sürülen nedenlere çözüm getiren bir enstrüman olmadığı da kabul ve tescil edilmektedir. Bu itiraf, "sıkıyönetim gerekçesinin", infaz yasasını öncelik ve ivedilikle görüşüp karara bağlamanın hukuksal ve mantıksal dayanaktan ve tutarlılıktan yoksun olduğunu göstermektedir.

7) Bu durumda bir olasılık, sıkıyönetime geçmenin nedeni olarak gösterilen sorunlar bu istisnai rejimle halledilemediğine göre, söz konusu istisnai yönetim usulünün yürürlükte tutulduğu evrede, ölüm cezalarını infaz etmek şeklindeki artı bir devlet şiddetinin, ilan ve uzatmadaki gayeyi elde etmenin yöntemi işlevini görebileceği düşünülmüş olabilir. Ne var ki, bu da tutarsızdır. Tutarsızdır, çünkü, 12 Mart Muhtırası sonrasında, yukarıda gösterildi, Meclisin 03/06/1971 günlü 107. Birleşiminde, toplam 15 adi suç mahkumuna ilişkin toplam 13 İnfaz Yasası teklifi görüşülmüş ve kabul edilmişti, (ki bunlardan daha sonra 12 Kanun çıkmış ve 14 mahkum idam edilmişti). Eğer bu Yasaların ve infazların üzerinden

yaklaşık bir yıl geçtikten sonra, 1586 sayılı İnfaz Yasası için bunun öncelik ve ivedilikle görüşülüp çıkartılması gerekiyor deniliyorsa, sıkıyönetim şeklindeki şedit yönetim usulünün önceki infazlarla da bir sonuç alamadığı açığa çıkar. 1971'de sıkıyönetim altında çözüm olamayan infazları, 1972'de ve üstelik siyasal suçlular bakımından alelacele görüşüp karara bağlayarak devam ettirmek, her türlü objektif nitelikten ve inandırıcılıktan yoksundur.

b) Suçun mahiyetine, mahkeme hükmüne ve infazın ibret olacağına ilişkin yollama:

Bu bağlamda üç noktaya işaret etmek mümkündür.

1) Suçun vasıf ve mahiyetine ilişkin yollama,ancak verilen ve onanan hükmün, işlenen eylemlere karşılık gelen ceza mevzuatı maddelerinin doğru uygulanmış olması durumunda isabetli bir gerekçe olabilir. Halbuki, bu Yasaya konu kişilerin eylemlerine ilişkin hükümde, suçun vasıflarına ilişkin bariz hatalar yapıldığı hususunda çok sayıda çalışma yayınlanmıştır. Hatta bu hususta, Aybar, Meclisteki görüşmeler sırasında ayrıntılı bilgi de vermiştir. Bu durumda, öncelik ve ivedilik için, suçun mahiyeti gerekçesi temelsizdir ve hukuki olmaktan ziyade siyasidir.

2) Kaldı ki, bilindiği üzere,ölüm cezası hükmü tesis edilen hiçbir mahkeme kararında, "esasen işin önemi, öncelik ve ivediliğine ait gerekçeler toplanan delillere istinaden...tespit edilmiş bulunmaktadır" değerlendirmesini haklı kılacak bir veri bulunamaz. Yargı, eylemi vasıflandırır, yargılama yapar ve cezayı hüküm altına alır. Temyiz mahkemesi de, hükmün, mevzuata uygun verilip verilmediğini inceler. Mahkemeler, şu ya da bu mahkumun cezasının bir an önce infazına karar vermez, veremez. Çünkü, mahkeme kararları, zaten infaz edilmek içindir. İnfaz edilmeyebilir dürtüsüyle, yargı yeri bir karar vermez. Verecek olsa, bu, ölüm cezası infazlarına ilişkin istisna bağlamında, yargının, yasama organının yerine geçmesi anlamına gelir. Nasıl ki, yasama organı, yargı yerine geçip karar alamaz ise; yargı organı da, yasamanın münhasır yetkisine giren bir alanda, buna müdahale eder şekilde tasarrufta bulunamaz. Bu açıdan da, öncelik ve ivediliğe ilişkin olarak mahkeme hükmünü, sanki bu yönde bir unsur içeriyormuşçasına takdim eden yollama tümüyle hukuk dışıdır ve mesnetsizdir.

3) İbret gerekçesi de benzeri biçimde sağlam dayanaktan yoksundur. Çok sayıda ileri sürülebilecek argümanı bir yana bırakıp sadece iki hususa işaret edelim. Birincisi, siyasi suç işleyecekler bakımından ölüm cezası ibret teşkil etmez. Siyasi suçlar bir yana, adi suçlar bakımından da infazlar ibret teşkil etseydi, bu suçlar bir daha hiç işlenmezdi. Demek ki, ibret, ölüm cezasının yerindeliği bakımından bütünüyle demagojik ve dayanaksız bir gerekçe olduğu gibi, infaz yasasının öncelik ve ivedilikle görüşmenin ise evleviyetle gerekçesi olmaktan uzaktır. İkinci nokta, ibretin inandırıcı bir yönü olduğu varsayılacak olsa bile, eylemlerin işlenmesinin üzerinden epeyce süre ve mahkemenin hüküm vermesinden sonra ise yaklaşık bir buçuk yıl geçtikten sonra ve üstelik bu infaz yasası öncesi ve

sonrasında benzeri eylemler de süre gittiğine göre, ibret gerekçesi çökmektedir.

c) Öncelik ve ivedilikle görüşmede kamu yararı olduğuna ilişkin yollama:

Bu hususta bir değerlendirmeye, aşağıda İnfaz Yasasının çıkarılmasının "kamu yararı" gereği olduğunu ileri süren çoğunluk görüşünün ele alındığı bahiste yer verilmiştir.

d) Ulusal ve uluslararası kamuoyu tavrına ilişkin yollama:

Bu bağlamda şu hususlara işaret etmek mümkündür.

1) Kamuoyu beklentisi, hukuka ve demokratik prensiplere aykırı bir tasarrufunun meşruiyet gerekçesi değildir.

2) Kamuoyu beklentisi, çeşitli kitle iletim teknik ve araçlarının kullanılmasıyla yönlendirilebilmeye açıktır.

3) Kamu oyu, 12 Mart Rejiminin yıldırı siyasası altında esasen objektif biçimde bilgilenme, buna dayanarak sonuç çıkarma olanağından yoksun bırakılmıştı.

4) 1586 sayılı Yasa tasarısının görüşüldüğü evrede, kamu oyunun idamları istediğine ilişkin nesnel hiçbir veri de ortaya konmuş değildir. Bunu isteyen, 12 Mart Rejimi erki ve onunla bütünleşen Meclis çoğunluğu istencidir.

5) Kaldı ki, infaz lehine kamuoyu beklentisi olduğu varsayılacak olsa bile, ölüm cezası infazı gibi geri dönüşü bulunmayan bir meseleyi karara bağlarken, bu yetkiye sahip kılınan organın, olası böyle bir beklentiyle yönlendirilmekten çok, buna direnmesi ve adalet ve hukuka uygunluk açısından bir değerlendirmeyi öne çıkartması gerekir.

6) Kamu oyunda, infaz lehine bir beklenti bulunduğu varsayılacak olursa, bunun tam tersi bir beklentinin bulunduğunu da kabul etmek gerekir. Muhalif görüşler bunun bir belirtisidir. Başka deyişle, ne bu infazlar için, ne de bunun öncelik ve ivedilikle görüşülmesi için kamu oyunda bir ittifak oluşmuş değildir.

7) Üstelik, uluslararası kamuoyunun infazların lehinde tavır alması durumu hiç söz konusu olmamıştır.

e) Anayasa (md.132/son fıkra)'ya yapılan yollama:

- *Anayasa (md.132/son) düzenlemesi şöyledir:*

"...Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır, bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

- *İmdi sorun, bu gerekçe haklı mıdır? Hayır; çünkü,*

1) Anayasa (md.132/son) bir genel hükümdür; ancak bunu çerçeveleyen başka maddeler vardır. Nitekim, Meclisin ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verme yetkisini düzenleyen (md.64) hemen dikkate alınmak

gerekir. (md.64)'e hiç işaret etmeksizin (md.132)'yi ileri sürme, teknik hukuk bakımından hatalı sonuç vereceği gibi, iyi niyetli bir yaklaşım da sayılmaz.

2) Yasama ve yürütme organı, ölüm cezası hükümlüleri dahil, mahkumlar için af çıkarma yetkisine de sahiptir. Bu yetkilerin varlığı karşısında, (md.132) tek başına mütalaa edilemez.

3) Eğer (md.132) tek başına geçerli olsaydı, Meclisin, ya hiç devrede olmaması gerekirdi ya da ölüm cezası özeli bağlamında bütün dosyalarda istisnasız infaza karar vermesi gerekirdi.

v) Komisyon raporunda infaz yönündeki çoğunluk görüşü ve "kamu yararı" gerekçesinin eleştirisi

- *Komisyon Raporunda* ***çoğunluk görüşü infaz yönündedir****. Buna ilişkin gösterilen tek* ***gerekçe şudur****:*

"...Suçlarını işlemiş bulundukları anlaşılmış olduğundan, kararın yerine getirilmemesinde kamu yararı görülmediği gibi, yerine getirmenin mahzurlu olmadığı kanısına varılarak..."

- *Bu gerekçeye ilişkin olarak şu hususların altı çizilebilir:*

1) Görüldüğü üzere, bu gerekçenin özü, "infazda kamu yararı" olduğu argümanıdır. İlk etapta, bir ülkenin ceza mevzuatında ölüm cezası kurumsallaştırılıyor ise, yani bu cezanın tanınması ve yürürlükte tutulmasında siyasal istenç bir kamu yararı olduğunu benimsemiş ise, infazda da aynı ölçütün ileri sürülmesinde bir tutarsızlık bulunmadığı sonucu çıkartılabilir. Ne var ki, teorik ve pratik önem taşıyan sorun, ölüm cezasının "kamu yararı" ölçütü ile açıklanabilir, temellendirilebilir olup olmadığı noktasında odaklaşmaktadır.

2) Kamu yararı ölçütü, özünde kamunun değil, en geniş anlamında ifade edildiğinde siyasal iktidarın, o politiko-jüridik düzene biçim veren ve egemen olan erkin yararında temellenmektedir. Bu açıdan, kaçınılmaz biçimde, tarihseldir, siyasidir ve görece ve geçicidir.

3) Kaldı ki, böyle bir ölçüt, ölüm cezası bağlamında, ileri sürülebilecek istisnasız diğer tüm ölçütler (örneğin, adaletin tecellisi, suçun önlenmesi, düzenin korunması, vb.) gibi, mantıksal bakımdan çelişkilidir. Çünkü, eğer "kamu", düzene egemen olan gücü değil de gerçekten o toplumun bütününü ifade ediyor ise, o kamunun doğal ve vazgeçilmez bir öğesini teşkil eden bir "birey"in fiziksel olarak yok edilmesi, yani kamunun bir parçası olmaktan bütünüyle ve ebediyen çıkartılması, kamuya ilintilendirilen bir değerle izah edilemez.

vi) Komisyon raporunda infaz aleyhindeki azınlık görüşü ve gerekçe

a) Komisyon raporunda infaza karşı çıkan üyelerin hazırladığı Muhalefet Şerhinde gösterilen gerekçeler:

- *Komisyon Raporundaki imzalara göre, toplam 4 üye "muhalifim" kaydını*

düşmüştür. Bu üyeler, Elazığ milletvekili Mehmet Aytuğ; Konya milletvekili Orhan Okay; Niğde milletvekili Mevlüt Ocakcıoğlu ve Bitlis milletvekili K. Mümtaz Akışık'tır. Bu milletvekillerinden sadece M. Aytuğ, tasarının Mecliste görüşülmesi sırasında, Meclis Başkanına "muhalefet şerhlerinin okunması" talebini dile getirmekten ibaret söz almıştır. Diğer üç muhalif milletvekili hiç söz almamıştır.

- Komisyon Raporundaki çoğunluk görüşüne muhalif kalan 4 üyenin ***ortak muhalefet şerhindeki gerekçeler*** *şunlardır:*

1) Anayasada yaşam hakkı tanınmıştır ve kişi dokunulmazlığına ilişkin maddede insan onuru ile bağdaşmayan ceza konulamaz kuralı da vardır. Bu durumda, Ay (md.64)'deki "ölüm cezasının yerine getirilmesi kararını yukarıdaki prensiplerle uzlaştırmak mümkün değildir";

2) AY (md.11), kanun, temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamaz kuralını düzenlemiştir. "Yaşama hakkının kaldırılmasından başka bir şey olmayan ölüm cezasını bu kural karşısında muhafaza etmeye olanak yoktur. Anayasa tezat içindedir";

3) "Yusuf Aslan, Hüseyin İnan ve Deniz Gezmiş haklarında esas mahkemesince veriler Yargıtay'dan geçerek kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesinin tetkiki bir Anayasa emridir. İnfazın yapılmasında halen ve toplumun geleceği yönünden faydası ve zararı var mıdır yok mudur konusu önemlidir. Ölüm cezası Devletin cezalandırmak hakkı ile birlikte doğmuştur. Ceza Hukukunun tarihinden geriye doğru gidildikçe, uygulanmasının fazlalaştığı bir gerçektir. Ancak bu olgu, ölüm cezasının meşru olduğunu izah edemez...Ölüm cezası her toplumda, kimisinin süratli kimisinin de biraz daha yavaş fakat ortadan kalkmakta, ölüm cezası uygarlığın önünde geri çekilmektedir";

4) "Ölüm cezası diğer cezalardan ayrı olarak bölünemez bir cezadır. Suçlunun şahsiyetine göre ayarlanamaz bir cezadır. Hata anlaşılınca cezayı kaldırmak imkanı olmayan bir cezadır. Bu ceza esasen Ceza Hukuku bakımından elverişli değildir. Ölüme ceza denilemez. Bütün insanlığın ortak kaderine ceza denilemez";

5) "Cezalandırmak hakkı ile teçhiz edilmiş bir toplumda bu ceza sosyal ihtiyaçlar ölçüsünde uygulanırsa meşruiyetini muhafaza edebileceği ve toplum için faydalı olacağını düşünüyoruz. Eğer ölümden daha az sert bir ceza toplumu ve insanları korumaya yeterli ise infazın yapılmasına lüzum görmüyoruz Zira zaruri ve haklı olmadıkça uygulamanın cemiyet adına ceza olarak yerine getirilmesinde fayda yoktur. Halen önlemede yeterli ve müessir araçlar mevcuttur. O halde uygarlık suça karşı daima yeni silahlar bulacaktır. Bu itibarla toplumun suça karşı korunması bu cezadan başka yollar ve yöntemlerle daha iyi sağlanacağı kanaatiyle muhalifiz."

b) Komisyon raporunda infaza muhalefet gerekçelerinin toplu olarak değerlendirilmesi

- Beş bent halinde sıralanan muhalefet gerekçelerinin toplu olarak analizi şu çıkarımlara olanak vermektedir.

1) Anayasanın ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verme yetkisini düzenleyen (md.64), yine AY'nın diğer hükümleri karşısında çelişki oluşturmaktadır. Hatırlatalım ki, bu argüman, TİP'in ölüm cezasının AY'ya aykırılığı iddiasıyla açtığı iptal davasında da ileri sürülmüş, ancak Anayasa Mahkemesinin 01 Temmuz 1963 tarih ve Esas No: 1963/207 ve Karar No: 1963/175 sayılı Kararı ile reddedilmişti, (RG, 07/10/1963, s.11524). O tarih itibariyle, gerek anılan bu AYM Kararı gerekse TBMM'de ölüm cezasının kaldırılması yönünde çoğunluğu oluşturan bir siyasal istenç bulunmadığı ve ayrıca 1963'teki anılan karardan sonraki evrede Mecliste birçok infaz yasası çıkarıldığı olguları dikkate alındığında, söz konusu muhalefet gerekçesi, Meclis üzerinde infaz aleyhine olası bir etki yaratmaktan çok, daha önce dile getirilmiş bir görüşün yeniden vurgulanması mahiyetindedir;

2) Meclisteki görüşmeler sırasında muhalif görüş, ağırlıklı olarak, siyasi suçlarda ölüm cezasının yanlışlığı ve yerindesizliği argümanım işlemesine karşın, Komisyon Raporuna konan muhalefet şerhinde, bu temanın açıkça hiç zikredilmediği görülmektedir;

3) Muhalefet şerhi bir bütün olarak ve bir yukarıda belirtilen hususu da dikkate alarak değerlendirildiğinde, muhalefet şerhine egemen görüşün, ölüm cezasına bütünüyle, yani siyasi-adi suç ayrımı yapılmaksızın, karşı çıkma görüşü üzerinde temellendiği sonucuna varılabilir. Nitekim, gerekçeler arasında, bunun, bir ceza olamayacağı ve gayri meşru olduğu hususlarının altı çizilmiştir;

4) Bununla birlikte, muhalefet şerhinin beşinci bendinde ileri sürülen gerekçe, en azından ifadesi bakımından değerlendirildiğinde, önceki bentlerde dile getirilen ölüm cezasının gayri meşruluğu ve yararsızlığı yönündeki argümanlarla çeliştiği izlenimini vermektedir. Çünkü, **"Cezalandırmak hakkı ile teçhiz edilmiş bir toplumda bu ceza sosyal ihtiyaçlar ölçüsünde uygulanırsa meşruiyetini muhafaza edebileceği ve toplum için faydalı olacağını düşünüyoruz. Eğer ölümden daha az sert bir ceza toplumu ve insanları korumaya yeterli ise infazın yapılmasına lüzum görmüyoruz Zira zaruri ve haklı olmadıkça uygulamanın cemiyet adına ceza olarak yerine getirilmesinde fayda yoktur"** şeklindeki ifade, ölüm cezasının meşruluğunu ve yararlı olabileceğini "sosyal ihtiyaçlara" bağlayarak, tümden karşı çıkışın istisnasına kapıyı aralamaktadır. Başka deyişle, bir somut dosya ekseninde, infaz için "sosyal ihtiyaç" yoktur demek başka şey, "ölüm cezası hiçbir koşulda, yerde ve zamanda, bir sosyal ihtiyaç argümanı ile meşrulaştırılamaz" yahut "bu ceza hiçbir zaman zaruri ve haklı olamayacağı için yerine getirilmesinde de fayda bulunmayacaktır" demek başka şeydir.

5) Muhalefet şerhinde dikkati çeken bir diğer özellik, mahkumlar hakkında tesis edilen cezanın, eylemlerine karşılık gelen ilgili ceza mevzuatı hükümlerine göre tesis edilip edilmediği, yani hükmün bizatihi yürürlükteki mevzuata uygun olup olmadığı hususunda hiçbir tartışmaya girilmemiş olmasıdır. Bu doğrultudaki argümanları, dosyanın Mecliste görüşülmesi sırasında sadece Aybar dile getirmiştir. Komisyon raporuna muha-

lif kalan üyelerin bu hususa değinmemesinin belki de başlıca nedeni, Meclise tanınan yetkinin (AY, md.64), ilgili hakkındaki hükmün yasal analizini kapsamadığı yönündeki genel kabul bulan görüş olabilir. Ne var ki, Meclisin ve bilhassa Adalet Komisyonunun infaz kararları/kanunlarına ilişkin önceki tasarrufları arasında, ilgili dosyalardaki hükmün isabetle tesis edilip edilmediğini de değerlendirdiği örneklere rastlanılmaktadır. Kaldı ki, somut bir dosyada, biçimsel olarak yasal açıdan bir tahlile girilemese bile, infaz yapılmaması doğrultusunda istisna teşkil eden bir irade ortaya konması söz konusu olduğunda, eğer varsa, hükmün bariz hukuksal isabetsizliğinin bir biçimde belirtilmesi kaçınılmazdır. Çünkü bu, ölüm cezasını yerine getirmeme istencinin dayanaklarından birini sergileyecektir. İster infaz lehine isterse de infaz aleyhine tecelli eden siyasal istenç, keyfi değil de, yasal ve hukuksal temel üzerinde ve bunun gereklerini tatmin eder şekilde ortaya konmak durumunda ise, bu tasarrufun dayanaklarını oluşturan "gerekçeler"in bunu göstermesi gerekir.

- 1586 sayılı Yasa tasarısına ilişkin Komisyon Raporundaki muhalefet şerhinde yer verilen gerekçeler, önceki 1576 sayılı Kanun teklifine ilişkin Komisyon Raporundaki muhalefet şerhinde dile getirilen gerekçelerle tam bütünleşmemektedir. Bu farklılaşmada olası etkenler, şerhi yazanların sayısının çoğalması ve önceki şerhin pek etkili olmadığının görülmesi nedeniyle başka argümanları ileri sürmenin daha yararlı olacağı şeklindeki bir kanaate varılması olabilir.

vii) Komisyon raporunda adları geçen üyelerin Genel Kurulda yapılan açık oylamada ne yönde oy kullandıkları

Komisyon raporunda adları geçen üyelerin, bu raporun Meclisin 24/04/1972 tarihli 77. Birleşimindeki görüşmeler sonunda yapılan açık oylamada kullandıkları oyun dağılımı şöyledir:

*- **Raporda "Toplantıda Bulunamadı" notu düşülenler:** T. Özgüner ile A.F. Azmioğlu (infaza evet) ve A.N. Budak (infaza hayır) oyu kullanmışlardır.*

*- **Raporda "Öncelikle görüşmeye karşı" notu düşülen:** İ. Baran (infaza evet) oyu vermiştir.*

*- **Raporda "İnfaza muhalif" oyu kullananlar:** K.M. Akışık, M. Aytuğ ve M. Ocakçıoğlu (infaza hayır) oyu kullanmışlar iken, O. Okay (oya katılmayan) üyeler arasındadır.*

*- **Raporda "İnfaza evet" oyu kullananlar:** İ. Tekinel; T. Koraltan; H. Biçer; İ. Tombuş; S. Aras; M. Karaman; M. Arıkan; İ.H. Alaca; C. Eroğlu; K. İmer; E.K. Aybar; M.N. Oktay ve O. Hacıbaloğlu (infaza evet) oyu vermişlerdir.*

Meclisteki açık oylamada Adalet Komisyonu üyelerinin kullandıkları oya bakarak değerlendirme yapıldığında, Komisyonun toplam 21 üyesinden, 16'sı infaza evet; 5'i infaza hayır istencini ortaya koymuştur.

Genel tablo: 1972

Toplam infaz kanunu sayısı	1 (Kanun No. 1586)		
Toplam mahkum sayısı	3		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.25		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kanunla birden çok infaz	Kanun No. 1586 (3 mahkum)		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	1586	3 ay, 22 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Kanun No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	1586	1. mahkum: 1947 2. mahkum: 1947 3. mahkum: 1949	1. mahkum: 25 2. mahkum: 25 3. mahkum: 23
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	1586 sayılı Kanun (3. mahkum) - 23 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	1586 sayılı Kanun (1. ve 2. mahkum) - 25 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	24.33		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemenin yeri	*Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer	Köy: 2 ; Nahiye/ilçe/il: 1 (nüfus kaydı itibariyle)		
Ölüm cezası TBMM istenciyle başka cezaya çevrilen	Yok		

1980 YILINDA MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR (12/09/1980 – 31/12/1980) 972

1. İsa Armağan ile Mustafa Pehlivanoğlu Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 972

Kanun No: 2308 06/10/1980 972

2. Necdet Adalı ile Kemal Ergin Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 973

Kanun No: 2309 06/10/1980 973

3. Serdar Soyergin Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 974

Kanun No: 2322 24/10/1980 974

4. Erdal Eren Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 975

Kanun No: 2360 12/12/1980 975

Genel tablo: 1980 977

1980 YILINDA MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR (12/09/1980 – 31/12/1980)

1. İsa Armağan ile Mustafa Pehlivanoğlu Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2308 **06/10/1980**

MADDE 1. – a) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 16/7/1980 tarih ve 1980/146 Esas, 1980/238 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 18/10/1979 tarih ve 1979/540 Esas, 1979/540 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 149/2 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Niğde İli, Ortaköy İlçesi, Harmandalı Köyü, Hane 92 Cilt 023-04, sayfa 29'da kayıtlı Şükrü oğlu, Müzeyyen'den olma, 2/3/1956 doğumlu **İsa Armağan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 16/7/1980 tarih ve 1980/146 Esas, 1980/238 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 18/10/1979 tarih ve 1979/540 Esas, 1979/540 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 149/2 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Bilecik, Bozüyük Yenimahalle, Hane 321 Cilt 004-06, sayfa 64'de kayıtlı, Ahmet Necmi oğlu, Zeynep'ten olma, 3/3/1958 Ankara doğumlu **Mustafa Pehlivanoğlu** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 07/10/1980, s.17128)

(Derleyenin notu: 2308 sayılı Kanun, 12/09/1980 askeri darbesinden sonra iktidara el koyan de facto erkin çıkardığı ilk infaz yasasıdır.

- 2308 sayılı Kanun, tek bir yasa içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

- 2308 sayılı Kanunda adı geçen her iki mahkum da, sağ siyasal görüşe sahip idi. Mahkumlar, 10/08/1978 tarihinde Ankara'nın Balgat semtinde 4 ayrı kahvehaneyi otomatik silahlarla tarayarak sol görüşlü 5 kişiyi öldürme ve 12 kişinin de yaralanmasına neden olma suçlamasıyla yargılanarak ölüm cezasına çarptırılmışlardı.

- Armağan ve Pehlivanoğlu haklarındaki hükmün 16/07/1980 tarihinde temyiz mahkemesince onanmasından sonra, iki mahkum, 26/08/1980 tarihinde Mamak Özel Askeri Cezaevinden kaçırıldılar. Kaçanlardan Pehlivanoğlu, bir süre sonra Kütahya'nın Çal ilçesinde saklanırken ele geçirildi.

- Armağan'ın cezaevinden kaçtıktan sonra Kütahya'nın Yahyalı ilçesine gitti-

ği, daha sonra Federal Almanya'ya kaçtığı; daha sonra İran'da yakalanarak cezaevine konduğu, ancak buradan yanlışlıkla tahliye edildiği anlaşıldı. Armağan o tarihten sonra 12 Eylül Rejimi dönemi içinde bir daha yakalanamadığından cezası infaz edilemedi.

- 2308 sayılı Kanuna göre, cezası infaz edilen Mustafa Pehlivanoğlu bakımından, hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 2 ay 20 gün süre geçmiştir.

- Pehlivanoğlu'nun cezası, 08/10/1980 günü sabaha karşı Ankara Merkez Cezaevinde infaz edildi.

- 2308 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkında hüküm TCK (md.149) uyarınca verilmiştir. Haklarında infaz kararı/yasası çıkartılan mahkumlar arasında bu maddeye dayanılarak hüküm tesis edilenlerin sayısı çok küçüktür. Ayrıntılı döküm için, çalışmanın ana metninde ilgili bahse bkz. Bu bakımdan 2308 sayılı Kanun bu hususta istisna teşkil eden örneklerdendir.

- 2308 sayılı Kanuna göre, gerek alt derece mahkemesinin gerekse temyiz mahkemesinin hüküm verme ve onama tarihi, 12/09/1980 darbesi öncesine denk düşmektedir.)

---

2. Necdet Adalı ile Kemal Ergin Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2309 **06/10/1980**

MADDE 1. – a) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 16/7/1980 tarih ve 1980/189 Esas, 1980/239 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 2/10/1979 tarih ve 1979/52 Esas, 1979/491 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 149/2 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Eskişehir İli, M. Kemalpaşa Mahallesi, hane 295 cilt 71, sayfa 124'de kayıtlı İsmail oğlu, Kadriye'den olma, 22/8/1958 Etimesgut doğumlu **Necdet Adalı** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 16/7/1980 tarih ve 1980/189 Esas, 1980/239 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 2/10/1979 tarih ve 1979/52 Esas, 1979/491 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 149/2 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Ankara İli, Altındağ İlçesi, Server Somuncuoğlu Mahallesi, hane 58 Cilt 4-01, sayfa 73'de kayıtlı, Hasan oğlu, Resmigül'den olma, 5/9/1953 Tercan doğumlu **Kemal Ergin** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 07/10/1980, s.17128)

(Derleyenin notu: 2309 sayılı Kanun, 12/09/1980 askeri darbesinden sonra iktidara el koyan de facto erkin çıkardığı ikinci infaz yasasıdır.

- MGK, 06/10/1980 tarihinde çıkardığı –2308 ve 2309 sayılı– iki infaz kanunu ile toplam 4 mahkumun infazına karar vermiş olmaktadır.

- 2309 sayılı Kanun, tek bir yasa içinde iki mahkumun infazına ilişkindir.

- 2309 sayılı Kanunda adı geçen her iki mahkum da, sol siyasal görüşe sahip idi. Mahkumlar, 10/07/1977 tarihinde, Ankara, İsmetpaşa Mahallesi, Telsizler semtinde bir kahvehaneyi tarayarak sağ görüşlü Ali Önder ile Sıtkı Aydın'ı öldürme suçlamasıyla yargılanarak ölüm cezasına çarptırılmışlardı.

- 2309 sayılı Kanun bağlamında hatırlatılması gereken önemli bir özellik, hakkında infaz kararı verilen iki mahkumdan Kemal Ergin'in, hakkındaki karardan bir süre önce Ankara Kapalı Cezaevinden kaçtığı ve yakalanamadığı için cezasının infaz edilememiş olmasıdır.

- 2309 sayılı Kanuna göre, cezası infaz edilen Necdet Adalı bakımından, hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 2 ay 20 gün süre geçmiştir.

- Adalı'nın cezası, 08/10/1980 günü sabaha karşı saat 04.00 sularında Ankara Merkez Cezaevinde infaz edildi.

- 2309 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkında hüküm TCK (md.149) uyarınca verilmiştir. Haklarında infaz kararı/yasası çıkartılan mahkumlar arasında bu maddeye dayanılarak hüküm tesis edilenlerin sayısı çok küçüktür. Ayrıntılı döküm için, çalışmanın ana metninde ilgili bahse bkz. Bu bakımdan 2309 sayılı Kanun, tıpkı 2308 sayılı Kanun gibi, istisna teşkil eden örneklerdendir.

- 2309 sayılı Kanuna göre, gerek alt derece mahkemesinin hüküm verme, gerekse temyiz mahkemesinin onama tarihi, 12/09/1980 darbesi öncesine denk düşmektedir.)

---

3. Serdar Soyergin Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2322 **24/10/1980**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay 1 nci Dairesinin 9/10/1980 tarih ve 1980/334 Esas, 1980/328 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 19/9/1980 tarih ve 1980/1379 Esas, 1980/588 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4. maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Adana İli, Karasoku Mahallesi, hane 169 cilt 024/02, sayfa 17'de kayıtlı Mustafa oğlu, Pembe'den olma, 13/3/1958 Adana doğumlu **Serdar Soyergin** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 25/10/1980, s.17142)

(Derleyenin notu: 2322 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, sol siyasal görüşe sahip idi. Mahkum, 14/09/1980 tarihinde, Adana'nın İstiklal mahallesinde İGD'li işçi Erdoğan Polat'ı öldürdüğü ve Halkın Kurtuluşu fraksiyonundan olduğu suçlamasıyla yargılanarak ölüm cezasına çarptırılmıştı.

- 2322 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında yalnızca 15 gün süre geçmiştir.

- Soyergin'in cezası, 26/10/1980 günü sabaha karşı Adana Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- 2322 sayılı Kanun metninden, 12 Eylül döneminde çıkartılan infaz yasaları arasında, mahkum hakkındaki hükmün verilmesi ve onanmasının 12/09/1980 darbesi sonrasına denk düştüğü görülmektedir. Dikkati çeken bir diğer husus, alt derece mahkemesinin hüküm tarihi (19/09/1980, darbeden bir hafta sonra) ile temyiz mahkemesinin onama tarihi (09/10/1980) arasında sadece 20 gün sürenin geçmiş olduğudur. Başka deyişle, Temyiz Mahkemesi, daha önceki infaz kararlarında/kanunlarında örneğine pek rastlanılmayan şekilde, çok kısa bir sürede hükmü onamıştır.)

---

4. Erdal Eren Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2360 **12/12/1980**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 20 Kasım 1980 tarih ve 1980/111 Esas, 1980/111 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 19/3/1980 tarih ve 1980/1292 Esas, 1980/83 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/9 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Giresun İli, Şebinkarahisar Taş Mahallesi, hane 182 cilt 4/B, sayfa 10'da kayıtlı Ahmet oğlu, Berire Şadan'dan olma, 25/9/1961 Şebinkarahisar doğumlu **Erdal Eren** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 12/12/1980, s.17188 mük.)

(Derleyenin notu: 2360 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, sol siyasal görüşe sahip idi. Mahkum, 02/02/1980 tarihinde, Ankara, Yukarı Ayrancı, Hoşdere Caddesinde yapılan bir korsan gösteri sırasında inzibat eri Zekeriya Önge'yi kurşunlayıp öldürme suçlamasıyla yargılanarak ölüm cezasına çarptırılmıştı.

- ***Reha Öz, agd. içinde sf:532****'de sanığın TCK (md.450/4) uyarınca idama mahkum olduğu yazılıdır. Doğrusu, TCK (md.450/9)'dur.*

- *2360 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında sadece 22 gün süre geçmiştir.*

- *Erdal Eren'in cezası, 13/12/1980 günü sabaha karşı Ankara Cebeci Sivil Cezaevinde infaz edildi.*

- *2360 sayılı Kanun metninden, 12 Eylül döneminde çıkartılan infaz yasaları arasında, mahkum hakkındaki hükmün onanmasının 12/09/1980 darbesi sonrasına denk düştüğü görülmektedir. Alt derece mahkemesinin hüküm tarihi (19/03/1980) ile temyiz mahkemesinin onama tarihi (20/11/1980) arasında 9 ay süre geçmiştir.*

- *2360 sayılı Kanuna ilişkin* ***09/12/1980 tarih ve Esas No. 3/25, Karar No. 10 sayılı Milli Güvenlik Konseyi Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.* ***Bkz., Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 1, 79 S. sayılı Basmayazı.***

"Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Kendisinin veya başkasının cezadan kurtulmasını temin etmek maksadıyla adam öldürmek, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanuna, 171 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununa muhalefet etmek suçlarından hükümlü, Ahmet oğlu, 25/09/1961 doğumlu Erdal Eren hakkında, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin 19/03/1980 tarih ve 1980/1292 esasa, 1980/83 sayılı kararıyla verilen ve Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 20 Kasım 1980 tarih ve 1980/111 esas, 1980/111 Karar sayılı ilamı ile onaylanan ölüm cezasının yerine getirilmesi, Başbakanlığın 9 Aralık 1980 gün ve 301-12558 sayılı yazılarıyla istenilmiş olduğundan ekteki kanun metni hazırlanmıştır.

Raporumuz Milli Güvenlik Konseyinin onayına sunulur.

Komisyon Başkanı	Üye	Üye
Zeki GÜNGÖR	N. Yüksel TALAYMAN	Abdülkadir GENELİOĞLU
Hv. Hakim Kd. Albay	Adalet Bakanlığı	Adalet Bakanlığı
	Kanunlar P.A. Gn. Md.	Kanunlar P.A. Gn. Md.
	Baş. Yrd.	Müşaviri"

Genel tablo: 1980

Toplam infaz kanunu sayısı	4 (İlk Kanun No. 2308; son Kanun No. 2360)		
Toplam mahkum sayısı	6		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.33 (iki mahkum firar ettiğinden, cezası infaz edilen 4 mahkum üzerinden hesaplanmıştır)		
12/09/1980-31/12/1980 tarihleri arasındaki yaklaşık 4 ay esas alındığında, aylık ortalama infaz	1		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kanunla birden çok infaz	Kanun No. 2308 ve Kanun No. 2309-2'şer infaz		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	2308	2 ay, 20 gün	
	2309	2 ay, 20 gün	
	2322	15 gün	
	2360	22 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Kanun No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	2308	1. mahkum: 02/03/1956 2. mahkum: 03/03/1958	1. mahkum: Firar etti 2. mahkum: 22
	2309	1. mahkum: 22/08/1958 2. mahkum: 05/09/1953	1. mahkum: 22 2. mahkum: Firar etti
	2322	13/03/1958	22
	2360	25/09/1961	19
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Kanun No. 2360 - 19 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Kanun No. 2308 (2. mahkum); Kanun No. 2309 (1. mahkum) ve Kanun No. 2322 - 22 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	21.25		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	*Ankara Sky, Kom. 1 Numaralı Askeri Mahkemesi* (3); *Adana Sky, Kom. 1 Numaralı Askeri Mahkemesi*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer/nüfus kayıt yeri	Köy: 1 ; Nahiye/ilçe/il: 5		
Ölüm cezası MGK/DM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok		
Özel durum	Kanun No. 2308 (1. mahkum) – Mahkum, İsa Armağan; sağ görüşlü/siyasal suçlu; 26/08/1980 tarihinde tutuklu bulunduğu Mamak Özel Askeri Cezaevinden kaçırıldı; yakalanamadığı için cezası infaz edilemedi. Kanun No. 2309 – (2. mahkum), Kemal Ergin; sol görüşlü/siyasal suçlu; Ankara Kapalı Cezaevinden firar etti; yakalanamadığı için cezası infaz edilemedi.		

1981 YILINDA MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 979

1. Cevdet Karakaş Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 979

Kanun No: 2465 01/06/1981 979

2. Recep Sarıaslan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 979

Kanun No: 2466 01/06/1981 979

3. Veysel Güney Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 981

Kanun No: 2473 08/06/1981 981

4. Ahmet Saner ile Kadir Tandoğan Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 982

Kanun No: 2476 23/06/1981 982

5. Mustafa Özenç Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 983

Kanun No: 2505 18/08/1981 983

6. İsmet Şahin Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 984

Kanun No: 2506 18/08/1981 984

Genel tablo: 1981 986

1981 YILINDA MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR

1. Cevdet Karakaş Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2465 **01/06/1981**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay Dördüncü Dairesinin 3/3/1981 tarih ve 1980/69 Esas, 1981/62 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Elazığ Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinin, 8/12/1980 tarih ve 1980/468 Esas, 1980/340 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Elazığ İli, Munzuroğlu Köyü, hane 1, cilt 123/1, sayfa 1'de kayıtlı Bahaddin oğlu, Penbe'den olma, 1/2/1960 Elazığ doğumlu **Cevdet Karakaş** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 02/06/1981, s.17358)

(Derleyenin notu: 2465 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, sağ siyasal görüşe sahip idi. Mahkum, 03/01/1980 tarihinde Elazığ'da öğretmen Ali Rıza Doğan'ı yaralamak ve 11/02/1980 tarihinde Elazığ Barosu avukatlarından Erdal Aslan'ı öldürmek suçlamasıyla yargılanıp ölüm cezasına çarptırılmıştı.

- 2465 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 3 ay süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 03/06/1981 günü sabaha karşı saat 04.00 sularında Elazığ Kapalı Cezaevinde infaz edildi.)

---

2. Recep Sarıaslan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2466 **01/06/1981**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay Dördüncü Dairesinin 17/2/1981 tarih ve 1981/53 Esas, 1981/51 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep-Adıyaman ve Hatay İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 26/8/1980 tarih ve 1980/194 Esas, 1980/538 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Ankara Vilayeti, Çankaya İlçesi, Cebeci Mahallesi, hane 879 (eski 874), cilt 025/06,

sayfa 49'da kayıtlı Ahmet oğlu, Semiha'dan olma, 2/3/1955 Ankara doğumlu **Recep Sarıaslan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 02/06/1981, s.17358)

(Derleyenin notu: 2465 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, sol siyasal görüşe sahip idi. Mahkum, 22/12/1978 tarihinde Kahramanmaraş eski senatörlerinden avukat Hilmi Soydan'ı tabancayla vurarak öldürmek suçlamasıyla yargılanıp ölüm cezasına çarptırılmıştı.

- 2466 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 3.5 ay süre geçmiştir. Ancak bu süre ölüm bekleyişi süresi bakımından doğru değildir; çünkü mahkum daha önce firar etmişti.

- 2466 sayılı Kanunla hakkında infazına karar verilen Recep Sarıaslan'ın cezası infaz edilememiştir. Çünkü, mahkum hakkındaki sıkıyönetim askeri mahkemesi hükmü, mahkumun gıyabında verilmişti. Sarıaslan, hükümden önce, tutuklu bulunduğu Malatya cezaevinden 16/07/1980 günü Adana Sıkıyönetim Mahkemesine götürülürken, arkadaşları tarafından cezaevi aracına yapılan baskın sonucu kaçırılmıştı. Sarıaslan, daha sonra bazı arkadaşlarıyla birlikte, Malatya'nın Doğanşehir İlçesinde güvenlik kuvvetleriyle çıkan çatışmada öldürüldü. Bu olaya ilişkin olarak 8. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı şu açıklamayı yaptı:

> "20 Eylül 1981 günü Malatya ili Akçadağ ilçesinde yapılan bir ihbarı değerlendiren güvenlik kuvvetleri, halkın yardımıyla yasadışı sol bir örgüte mensup Naci Molla adlı bir teröristi yakalamıştır. Soruşturmanın derinleştirilmesi neticesinde Naci Molla ve arkadaşlarının 1980 yılında Kahramanmaraş Senatörü Hilmi Soydan'ı öldürdükleri ve bu eylemi müteakip yakalanan arkadaşları Recep Sarıaslan'ı kurtarmak amacıyla Malatya ili, Akçadağ yol kavşağında otobüs baskını düzenleyerek bir jandarma uzatmalı çavuşu ile bir eri yaraladıkları belirlenmiştir.
>
> Bu olayları müteakip kaçak teröristlerden gıyabında idam hükmü verilmiş olan Recep Sarıaslan'la Cuma Cihan'ın, Malatya ili, Doğanşehir ilçesi Dedeyazı civarındaki bir mağarada saklandıkları tespit edilmiştir. Anılan bölgede sıkıyönetim güvenlik kuvvetleriyle teröristler arasında çıkan çatışmada Hava İndirme Tugay Komutanlığı'ndan bir er şehit olmuş, müteaddit teslim ol çağrılarına rağmen teröristlerden Recep Sarıaslan ve Cuma Cihan'la kimliği henüz kesin olarak tespit edilemeyen üçüncü terörist bir kaleşnikof otomatik tüfek, bir G-3 piyade tüfeği, üç muhtelif cins ve çapta tabanca, iki dürbün, bir radyo, çok miktarda cephane, yiyecek ve barınak malzemesiyle birlikte ölü olarak ele geçirilmiştir."

Yukarıdaki bilgi için bkz., Reha Öz, Ben Devletim: Asarım, Türkiye'nin Ekonomik/Politik/Siyasal Yapısı (1980-1990), BDS Yay., İstanbul,Ekim 1992 içinde,

sf:377-545, özellikle 533-534.

- Yukarıdaki bilgiler ekseninde dikkati çeken bazı özellikler bulunmaktadır. Birincisi, derlemeyi yapan sayın Reha Öz, mahkumların, cezaevi aracına yapılan baskınla kaçırıldıklarını belirtiyor; ancak Sıkıyönetim Komutanlığı bildirisinde, otobüse yapılan baskından söz edilmektedir. İkincisi, yine bildiride, Sarıaslan dışında adı geçen Cuma Cihan hakkında bir ölüm cezası hükmü olup olmadığı belli değildir.)

---

3. Veysel Güney Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2473 **08/06/1981**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay Dördüncü Dairesinin 21/4/1981 tarih ve 1981/135 Esas, 1981/154 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep-Adıyaman ve Hatay İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No.lu Askeri Mahkemesinin, 20/2/1981 tarih ve 1981/71 Esas, 1981/80 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/9 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Malatya İli, Hekimhan İlçesi, Davulgu Köyü, hane 10, cilt 049, sayfa 41'de kayıtlı Ali oğlu, Zeynep'ten olma, 14/2/1957 doğumlu **Veysel Güney** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 09/06/1981, s.17365)

(Derleyenin notu: 2473 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, sol siyasal görüşe sahip idi. Mahkum, 28/12/1980 tarihinde Gaziantep'de yapılan bir operasyon sırasında Topçu Üsteğmen Şahin Akkaya'yı öldürme ve bir komiser muavinini de yaralama suçlamasıyla yargılanıp ölüm cezasına çarptırılmıştı.

- 2473 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 1 ay, 17 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 10/06/1981 günü sabaha karşı saat 02.40'da Gaziantep Kapalı Cezaevinde infaz edildi.)

---

4. Ahmet Saner ile Kadir Tandoğan Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2476 **23/06/1981**

MADDE 1. – a) Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 2/4/1981 tarih ve 1981/31 Esas, 1981/36 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 13/10/1980 tarih ve 1980/200 Esas, 1980/187 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Trabzon Akçaabat nüfusuna kayıtlı iken halen sicilli nüfusta İstanbul İli, Eminönü İlçesi, Mesihpaşa Mahallesi, hane 39/2 cilt 17, sayfa 177'de kayıtlı Necati oğlu, Mürvet'ten olma, 15/9/1959 doğumlu **Ahmet Saner** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 2/4/1981 tarih ve 1981/31 Esas, 1981/36 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 13/10/1980 tarih ve 1980/200 Esas, 1980/187 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta İstanbul İli, Zeytinburnu İlçesi, Telsiz Mahallesi, hane 7, cilt 32, sayfa 49'da kayıtlı Zekeriya oğlu, Ayşe'den olma, 11/1/1958 doğumlu **Kadir Tandoğan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 24/06/1981, s.17380)

(Derleyenin notu: 2476 sayılı Kanun, tek bir yasa içinde iki mahkumun infazına ilişkindir. Bu özellikteki yasalar bakımından 1981 yılı içinde çıkartılan infaz yasaları arasında tek örnektir. Daha önce, 1980 yılında, MGK'nin 06/10/1980 tarihinde çıkardığı 2308 ve 2309 sayılı Yasaların her birinde de iki mahkumun infazına karar verilmişti. Buna göre, 2476 sayılı Yasa, 12 Eylül Rejimi infaz yasaları arasında, tek yasada iki mahkumun infazını düzenleyen üçüncü yasa olmaktadır.

- 2476 sayılı Kanunda adı geçen her iki mahkum da, sol siyasal görüşe sahip idi. Mahkumlar, 16/04/1980 tarihinde İstanbul Etiler'de Alberto Sam Novello ile Türk şoförü Sabri Bayraktar'ı öldürdükleri suçlamasıyla yargılanıp ölüm cezasına çarptırılmışlardı. Ölüm cezası infaz kararları ve kanunları arasında, mahkumun, yabancı uyruklu kişiyi öldürme suçlamasıyla hüküm giydiği örnekler pek azdır. Örneğin, 1964 tarih ve 445 sayılı Kanun ile 1983 tarih ve 2815 sayılı Kanunlarda adı geçen mahkumlar da yabancı uyruklu kişileri öldürmekten hüküm giymişlerdir. Ancak, anılan bu kanunlar ile burada sözü edilen 2476 sayılı Kanun arasında, mahkumların suç işleme saiki bakımından farklılık bulunmaktadır. 445 ve 2815 sayılı Kanunlarda adı geçen mahkumlar, siyasal motifle suç işlemekten değil, irza geçme/teşebbüs ve gasp gibi adi suç işlemekten ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- 2476 sayılı Kanuna göre, her iki mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 2 ay, 21 gün süre geçmiştir.

- Her iki mahkumun da cezaları, 25/06/1981 günü sabaha karşı saat 03.30 sularında Üsküdar Paşakapısı Cezaevinde infaz edildi.

- 2476 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkında hüküm TCK (md.146/1) uyarınca verilmiştir. Haklarında infaz kararı/yasası çıkartılan mahkumlar arasında bu maddeye dayanılarak hüküm tesis edilenlerin sayısı çok değildir. Ayrıntılı döküm için, çalışmanın ana metninde ilgili bahse bkz. Bu bakımdan 2476 sayılı Kanun, istisna teşkil eden örneklerdendir.

- 2476 sayılı Kanuna göre, alt derece mahkemesinin hüküm verme tarihi, 12/09/1980 darbesinin bir ay sonrasına denk düşmektedir.)

---

5. Mustafa Özenç Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2505 **18/08/1981**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay Üçüncü Dairesinin 23/6/1981 tarih ve 1981/202 Esas, 1981/235 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 13/3/1981 tarih ve 1981/769 Esas, 1981/267 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/9-5 madde ve fıkraları uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Samsun İli, Kavak İlçesi, Çivril Köyü nüfusuna kayıtlı iken, halen sicilli nüfusta Samsun İli, Merkez İlçesi, Zeytinlik Mahallesi, hane 1432, cilt 36, sayfa 52'de kayıtlı Şevket oğlu, Fatma'dan olma, 15/1/1959 doğumlu **Mustafa Özenç** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 19/08/1981, s.17433)

(Derleyenin notu: 2505 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, sol siyasal görüşe sahip idi. Mahkum, 07/01/1981 tarihinde, Tarsus'un Karabucak ormanlarında yakalandıktan sonra getirildiği Huzurkent Jandarma Karakolu'nda, gizleyebildiği tabancasıyla Jandarma astsubay üst-çavuş Hasan Hüseyin Özcan, astsubay üstçavuş Nihat Özsoy, Jandarma eri Şaban Öztürk ve orman muhafaza memuru Hayri Şimşek'i öldürme suçlamasıyla yargılanıp ölüm cezasına çarptırılmıştı.

- 2505 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 1 ay, 25 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 20/08/1981 günü sabaha karşı saat 03.00 sularında Adana Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- 2505 sayılı Kanuna ilişkin ***27/07/1981 tarih ve Esas No. 3/98, Karar No. 28 sayılı Milli Güvenlik Konseyi Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.* ***Bkz., Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, 242 S. sayılı Basmayazı.***

"Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Kendisini cezadan kurtarmak amacıyla dört kişiyi öldürmek suçundan hükümlü Mustafa Özenç hakkında Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesinin 13/03/1981 tarih ve 1981/769 Esas, 1981/267 Karar sayılı hükmü ile verilen ve Askeri Yargıtay Üçüncü Dairesinin 23/06/1981 tarih ve 1981/202 Esas, 1981/235 Karar sayılı ilamı ile onaylanmak suretiyle kesinleşen ölüm cezasının yerine getirilmesi, Başbakanlığın 27/07/1981 tarih ve 301-10090 sayılı yazıları ile istenmiş olduğundan ekteki Kanun metni hazırlanmıştır.

Raporumuz Milli Güvenlik Konseyinin onayına arz olunur.

Başkan	Üye	Üye
İsmet Onur	Engin Doğu	Abdülkadir GENELİOĞLU
Hakim Albay	Adalet Bakanlığı	Adalet Bakanlığı
	Kanunlar Plan ve Araştırma	Kanunlar Plan ve Araştırma
	Genel Md. Başmüşaviri	Genel Md. Müşaviri"

- 2505 sayılı Kanuna ilişkin MGK AK tarafından hazırlanan Kanun metni, ***MGK'nin 18/08/1981 tarihli 67. Birleşiminde*** *görüşülerek kabul edilmiştir. MGK'nin bu Birleşimi saat 14.00'de başlamıştır. Gündemin III numaralı ana başlığı Kanun Tasarı ve Teklifleri hakkındadır. Bu bahisteki beş gündem maddesinden birincisi* ***Mustafa Özenç Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporudur (3/98) (S. Sayısı 242).*** *Aynı bahiste toplam iki infaz kanun tasarısı bulunmaktadır. İkinci tasarı ise, mahkum İsmet Şahin hakkındadır.*

---

6. İsmet Şahin Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2506 **18/08/1981**

MADDE 1.- Askeri Yargıtay Birinci Dairesinin 29/4/1981 tarih ve 1981/93 Esas, 1981/126 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 27/10/1980 tarih ve 1980/437 Esas, 1980/200 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun

450/9 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Trabzon İli, Sürmene İlçesi, Kahraman Köyü, hane 83/83, cilt 048/03, sayfa 24'de kayıtlı Mehmet oğlu, Ayşe'den olma, 20/4/1951 doğumlu **İsmet Şahin** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 19/08/1981, s.17433)

(Derleyenin notu: 2506 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, adi suçlu idi.

- Mahkum, 06/12/1979 tarihinde kan davası nedeniyle işlediği bir cinayetten aranmakta iken, İstanbul Kağıthane'de sarıldığı evde güvenlik kuvvetleriyle girdiği çatışmada piyade eri Mustafa Celemli'yi öldürmüştü. Mahkumun, sıkıyönetim askeri mahkemesince yargılanmasının nedeni budur.

- 2506 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin ilk örnektir. Demek ki, MGK, 2506 sayılı bu yasaya kadar, toplam 9 infaz kanunu çıkartarak toplam 12 siyasi suçlunun infazı istencini ortaya koymuştur, ki, bu 12 mahkumdan 3'ünün cezası çeşitli sebeplerle infaz edilmemiştir.

- 2506 sayılı Kanun, 1981 yılı içinde çıkartılan infaz yasalarının sonuncusudur.

- 2506 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 3 ay 19 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 20/08/1981 günü sabaha karşı saat 02.30 sularında Üsküdar Paşakapısı Cezaevinde infaz edildi.

*- 2506 sayılı Kanuna ilişkin MGK AK tarafından hazırlanan Kanun metni, **MGK'nin 18/08/1981 tarihli 67. Birleşiminde** görüşülerek kabul edilmiştir. MGK'nin bu Birleşimi saat 14.00'de başlamıştır. Gündemin III numaralı ana başlığı Kanun Tasarı ve Teklifleri hakkındadır. Bu bahisteki beş gündem maddesinden ikincisi **İsmet Şahin Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporudur (3/100) (S. Sayısı 244).** Aynı bahiste toplam iki infaz kanun tasarısı bulunmaktadır. Birinci tasarı ise, bir üstte belgeleri gösterildiği üzere, mahkum Mustafa Özenç hakkındadır.*

- 2506 sayılı Kanun, doğrudan MGK tarafından çıkartılan infaz yasalarının sonuncusudur. Bunu izleyen infaz yasalarında, 25/10/1981 tarihinden itibaren MGK ve Danışma Meclisi tarafından müştereken yetki kullanıldığı için, nihai karar yetkisi MGK'de kalmak koşuluyla, süreçte Danışma Meclisi de yer almıştır.)

Genel tablo: 1981

Toplam infaz kanunu sayısı	6 (İlk Kanun No. 2465; son Kanun No. 2506)		
Toplam mahkum sayısı	7		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.5 (bir mahkum firar ettiğinden, cezası infaz edilen 6 mahkum üzerinden hesaplanmıştır)		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kanunla birden çok infaz	Kanun No. 2476-2 infaz		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	2465	2 ay, 28 gün	
	2466	Firar etti	
	2473	1 ay, 17 gün	
	2476	2 ay, 21 gün	
	2505	1 ay, 25 gün	
	2506	3 ay, 19 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Kanun No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	2465	01/02/1960	21
	2466	02/03/1955 Firar etti.	
	2473	14/02/1957	24
	2476	1. mahkum: 15/09/1959 2. mahkum: 11/01/1958	1. mahkum: 22 2. mahkum: 23
	2505	15/01/1959	22
	2506	20/04/1951	30
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum:	Kanun No. 2465 - 21 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum:	Kanun No. 2506 - 30 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	23.66		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	*Elazığ Sky. Kom. Askeri Mahkemesi; Adana Sky, Kom. 1 Numaralı Askeri Mahkemesi (2); Adana Sky, Kom. 2 Numaralı Askeri Mahkemesi; İstanbul Sky, Kom. 3 Numaralı Askeri Mahkemesi (2);*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer/nüfus kayıt yeri	Köy: 3 ; Nahiye/ilçe/il: 4		
Ölüm cezası MGK/DM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok		
Özel durum	Kanun No. 2466 – Mahkum, Recep Sarıaslan; sol görüşlü/siyasal suçlu; 16/07/1980 tarihinde mahkemeye götürülürken arkadaşlarınca kaçırıldı; hüküm gıyabında verildi; mahkum daha sonra güvenlik kuvvetleriyle girdiği çatışmada vurularak öldürüldü; bu nedenle hakkında ölüm cezası infaz muamelesi yapılamadı.		

1982 YILINDA DANIŞMA MECLİSİ ve MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 988

1. Mehmet Ali Ağca Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 988

Kanun No. 2630 12/03/1982 988

2. Seyit Konuk, İbrahim Ethem Coşkun ve Necati Vardar Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1000

Kanun No. 2631 12/03/1982 1000

3. Fikri Arıkan ile Kemal Özdemir Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1004

Kanun No. 2643 26/03/1982 1004

4. Sabri Altay Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1007

Kanun No: 2660 22/04/1982 1007

5. Cengiz Baktemur Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1014

Kanun No. 2664 28/04/1982 1014

6. Şahabettin Ovalı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1018

Kanun No: 2676 10/06/1982 1018

7. Ednan Kavaklı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1024

Kanun No: 2679 17/06/1982 1024

8. Ali Bülent Orkan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1027

Kanun No: 2694 11/08/1982 1027

9. Veli Acar Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1034

Kanun No: 2695 11/08/1982 1034

10. Eşref Özcan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1038

Kanun No: 2702 17/08/1982 1038

11. Kazım Ergün Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1042

Kanun No. 2763 28/12/1982 1042

12. Muzaffer Öner Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1046

Kanun No. 2764 28/12/1982 1046

13. Halil (Feyzi) Uyguntürk Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1051

Kanun No. 2765 28/12/1982 1051

Genel tablo: 1982 1056

1982 YILINDA DANIŞMA MECLİSİ ve MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR

1. Mehmet Ali Ağca Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 2630 **12/03/1982**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay Birinci Dairesinin 20/08/1980 tarih ve 1980/279 Esas, 1980/290 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin 28/04/1980 tarih ve 1980/418 Esas, 1980/207 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 üncü maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Malatya İli, Hekimhan İlçesi, İsmailli Köyü, Hane 201, Cilt 25/3, Sahife 9'da kayıtlı iken nakli hane ile halen Malatya İli Merkez İlçesi, Yeşiltepe Mahallesi, Hane 260, Cilt 66/3, Sahife 60'da kayıtlı, Ahmet oğlu, Müzeyyen'den olma, 1958 doğumlu **Mehmet Ali Ağca** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 12/03/1982, s.17631 mük.)

(Derleyenin notu: 2630 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 18 ay, 22 gün süre geçmiştir.

- 2630 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, sağ siyasal görüşe sahip siyasal suçlu idi.

- 2630 sayılı Kanunla ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilen mahkumun cezası infaz edilememiştir. Çünkü mahkum, 29/11/1979 tarihinde, yani daha Sıkıyönetim Mahkemesi hakkında ölüm cezasına hükmetmeden önce, tutuklu bulunduğu Kartal Maltepe Askeri Cezaevinden kaçırılmıştır.

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların birincisi bu mahkuma ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

66. Mehmet Ali Ağca Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/4) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:396.***

- Danışma Meclisinin 22/02/1982 tarihli 58. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:118.***

"Mehmet Ali AĞCA Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (3/4) (Raporun Başkanlığa geliş tarihi: 18/02/1982) (Dağıtma tarihi: 22/02/1982)"

- 2630 sayılı Kanuna ilişkin ***16/02/1982 tarih ve Esas No. 3/4, Karar No. 22 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"Mahkeme ve Yargıtay ilamlarında da açıkça yazılı olduğu üzere sanık Mehmet Ali Ağca'mn Abdi İpekçi'yi 01/02/1979 tarihinde taammüden öldürdüğü anlaşılmış bulunduğundan ve kararın yerine getirilmemesinde kamu adına herhangi bir yarar görülmediğinden ... Mehmet Ali Ağca hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmemesine dair ilişikteki kanun tasarısının Danışma Meclisine sunulmasına oy çokluğu ile karar verilmiştir."

- Yukarıda ilgili kısmı aynen alıntılanan Komisyon Raporunda dikkati çeken birkaç özellik vardır. Birincisi, aynı konudaki diğer Raporlardan farklı olarak, bariz biçimde kısadır ve daha önemlisi yine diğerlerinden farklı şekilde, suç teşkil eden eyleme ilişkin bilgi verilmemiştir. İkincisi, Raporda, mahkumun firarda olduğu da belirtilmemektedir. Bilindiği üzere, Ağca, 29/11/1979 tarihinde, yani daha Sıkıyönetim Mahkemesi hakkında ölüm cezasına hükmetmeden önce, tutuklu bulunduğu Kartal Maltepe Askeri Cezaevinden kaçırılmıştı. Daha sonra, Papa'ya suikast girişiminden ötürü İtalya'da yargılanarak ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmişti. Bu durumda, Komisyon Raporunun, mahkumun firarda olduğu hususunu belirtmesi beklenebilirdi. Böyle bir beklentiyi makul kılan veri de bulunmaktadır. Aşağıda incelenen 2643 sayılı Kanunda adı geçen iki mahkumdan biri olan Kemal Özdemir de, Ağca'nın durumu benzeri, hakkındaki hüküm kesinleşmeden önce firar etmişti. İşte, 2643 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporunda, Kemal Özdemir'in firarda olduğu bilgisine yer verilmiştir. Dolayısıyla, burada söz konusu olan 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporunda da, aynı tespitin yer alması makul bir beklenti sayılmak gerekir. Üçüncüsü, her ne kadar 2630 sayılı Kanuna ilişkin Raporda mahkumun firarda olduğu belirtilmemişse de, bunun DM'de görüşülmesi sırasında söz alan bazı üyeler bu olguya da işaret etmişlerdir.

- Adalet Komisyonu 16/02/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun bir üyesi

için "Bulunmadı" (Daçe) ve ***Serda Kurtoğlu ile Şerafettin Yarkın*** *isimleri altında* ***"Çekimserim; gerekçe ekli"*** *notu bulunmaktadır. Komisyon raporuna Kurtoğlu ile Yarkın'ın her ikisi de 16/02/1982 tarihini taşıyan Çekimser Oy Gerekçesi başlıklı metinler eklidir.*

"ÇEKİMSER OY GEREKÇESİ

Anayasamızın 11 inci ve 14/4 maddesine rağmen;

Memleketimiz ceza hukukunda ölüm cezasına yer verilmiştir. Türk hakimi Türk kanunlarını uygulamaktan kaçınamayacağına göre, ölüm cezasıyla sonuçlanan ilamların öteki kazai kararlar gibi infazı gerekmektedir.

Ancak, 1961 Anayasasının 64 üncü maddesi gereği ölüm cezalarının yerine getirilmesi kanun ile mümkündür.

Kanun koyucu, Yargıtay'ın zorunlu incelemesinden sonra kesinleşmiş bir hükmün yerine getirilmesini infazın kanunla kabul edilmesine bağlı tuttuğuna göre, oy vermemizde hukuki tartışmalara girilmesine, dava dosyasının incelenmesine yer yoktur.

Oy vermede; ölüm cezasının yerine getirilmesinin kanuna bağlanıp bağlanamayacağının değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu değerlendirme hukuk dışında tamamen sosyal – siyasal – vicdani bir değerlendirme olacaktır.

Değerlendirmenin doğruluğunu sağlayabilmek için şu hususların özenle göz önünde bulundurulması gerekir:

1. Suç sebebi ne olursa olsun, işlenen suç toplum için ne derece zararlı bulunursa bulunsun, ölüm cezasının yerine getirilmesinde suçluya ıslah amacı yoktur.

2. Ölüm cezasının yerine getirilmesi, suçlu için gerçekte ceza infazı anlamını taşımaz. Zira infaz ile suçlunun vücudu ortadan kalkmaktadır. Suçlu gerçekte cezasız bırakılmaktadır.

3. Ölüm cezasının infaz edilmemesi suçlunun cezasının affı anlamına gelmez. O, daima ölüm cezası mahkumudur. Hayatını cezaevinde sürdürüp bitirmek zorundadır. Bu, işlediği suçun ağırlığına denk bir cezadır. Ölüm cezası hükümlüsü, infaz hukukunun suçlu lehine öngördüğü hiçbir hükümden yararlanamaz. Mesela şartla salıverilemez. Müebbet hapis mahkumu da değildir.

4. Ölüm cezası mahkumunu hayatının sonuna kadar cemiyetten tecrit etmek, cezadan beklenen içtimai faydayı sağlar. Ölüm cezası yerine getirilirse, insan eliyle insan hayatına, suçun işlenmesinden çok sonra verilmesi nedeniyle, maişeri vicdanda bir rahatsızlık, huzursuzluk doğar ve infazdan itibaren geçen zaman sürecinde bu vicdan huzursuzluğu gelişir, merhamete, acımaya dönüşür. Bu yönden de ölüm cezasını yerine getirmekte yarar yoktur.

5. Ölüm cezasının yerine getirilmesi kanununu çıkarmak görevi Meclise verilmiştir. Meclis cezayı yerine getirmeme hususunda kanun ısdar edemez; Meclise verilen yetki tek yönlüdür. O halde, kanunun oluşumu için gerekli safhalardan birinde gerekli oy çokluğu oluşmazsa ölüm cezası yerine getirilmeyecektir. başbakanlık tezkeresi ilgili Meclis komisyonuna gelip gerekli çoğunluğu sağlayamazsa infaz imkansızlaşır. Komisyondan sonra Meclis kanatlarından herhangi birinde çoğunluk sağlanamazsa yine kanun oluşmaz, infaz imkansızlaşır. Kanunu Cumhurbaşkanı imza etmezse yine infaz mümkün değildir.

Burada bir noktayı vurgulamakta yarar vardır: Komisyonda oy verme durumunda olan bir üye 'ben infaz doğrultusunda oy vereyim, takılacaksa Meclis kanatlarına takılsın' diyememelidir. Vicdanen kanaatini belirtmek zorunda bulunan bir kimse, başkasının sorumluluğunu kendi oyuna dayanak yapamaz. Bunun gibi, 'Hakim, Yargıtay idama hükmetmiş, ben onların kararlarının doğruluğuna güvenerek infaz oyu kullanıyorum, hata varsa günahını hakimler çeksin' de diyemez. Zira, kanun ölüm cezası hükmü ile bu hükmün yerine getirilmesini birbirinden ayırmış, müstakil prosedüre tabi tutmuştur. Hüküm ile infazı birbirine karıştırarak vicdan huzuruna varmak mümkün değildir. Oy verme görevini bu düşünce ile gereği gibi yerine getirmek imkanı da yoktur.

Yukarıda arz ve izah edilen hususlar göz önünde bulundurularak yapılacak değerlendirme ile 1961 Anayasasının 64 üncü maddesinin öngördüğü ölüm cezasının yerine getirilmesi kanununun oluşturulması, kendisinden beklenen amacı ancak şu hallerde gerçekleştirebilir: Suçtan doğan zarar halen devam ediyorsa, suçlu ele geçer geçmez yargılanıp hüküm verilmesi kaydıyla, cezanın yerine getirilmesi kanununun ısdarı gerekir. Suçlunun ele geçtiği anda toplum huzuruna hakim olunacak duruma gelinmişse artık infazda ferdi – içtimai fayda yoktur, bilakis zarar vardır. Ormandan şehre sızan vahşi hayvan ne kadar masumu parçalarsa parçalasın, ele geçirilmezse hakimiyet elden kaçırıldığı için öldürülmesine karar verilir. Bulununca karar yerine getirilir. Fakat diri yakalanıp demir kafese alındı mı, toplum düzenine hakimiyet teessüs ettiği takdirde, artık vahşi hayvanı ifna etmek yerine onu kafeste muhafaza etmek doğru olur. Öldürülmesinde hiçbir fayda yoktur. Tutsak edilenin toplum düzenine hakimiyet teessüs ettikten sonra öldürülmesi intikam hissi ile izah edilebilir. İntikam ise Devlet olma ile bağdaşmaz.

Ölüm cezasının yerine getirilmesi için kanunun oluşturulması oylamasının söz konusu olduğu günümüzde, topluma Devlet gücünün hakim olduğu inkar edilemez bir vakıadır. Suçluların ölüm cezalarının yerine getirilmesinde içtimai – siyasi – ferdi bir fayda bulunduğu söylenemez.

12 Eylülden bu yana girişilen etkili operasyonlarla Devlet toplum düzenine hakim olmuştur. Bu noktaya ulaşmanın gereği yerine getirilen ölüm cezalarının içtimai faydası vardır. Bugünkü infazlar için aynı faydanın bulunduğu söylenemez. 12 Eylülden çok önce işlenmiş suçlardan ölüm cezası giymiş olanların bu cezalarının yerine getirilmesinde de bugün bir fayda bulunmamaktadır.

Buna rağmen Danışma Meclisi Genel Kurulunu ve Milli Güvenlik Konseyini oylarında vicdanlarıyla baş başa bırakabilmek için çekimser oy kullanmakta fayda mülahaza ettiğim cihetle, infazın yerine getirilmesi hususunda olumlu ya da olumsuz oy kullanmamayı ve sonuç olarak çekimser kalmayı doğru gördüğümü saygılarımla arz ederim.

16.2.1982

Serda Kurtoğlu

Danışma Meclisi Adalet Komisyonu üyesi"

"ÇEKİMSERLİK GEREKÇESİ

1. Önce, karara muhalif kalmamın, hakkında idam cezası verilen kişiyle ve olayla hiçbir ilgisi yoktur.

2. Çok uzun bir süreden beri fikir yönünden ve ilke olarak, ölüm cezalarının hep karşısında oldum. Yani bir kanunla öldürme kararı verilmesini kabul edememişimdir. Ancak pozitif hukukumuzda bu cezaya yer verildiğine göre, yargı olarak yapılacak bir şey elbetteki yoktur.

Diğer yandan yine fikir olarak, ölüm cezasının en müessir bir ceza olduğu da bana göre kesin değildir. Belki de en müessir ceza, bir anda infaz edilip biten bir ceza değil, çektirilen cezadır. Bu nedenledir ki, 1950 yılından beri sık sık çıkarılan af kanunları, cezaların çektirilmesini engelleyerek müessiriyetini kaybettirmiştir.

Böylece, infaz edilmeyecek bir ölüm cezası sonunda, hakkında idam kararı verilenin, idam hükümlüsü olarak ömür boyu cezaevinde kalmasının daha müessir bir ceza olacağını düşünmekteyim.

3. 2485 sayılı Kurucu Meclis Hakkındaki Kanunun, Kurucu Meclisin görevlerine ilişkin 2 nci maddesinin (d) bendinde '...kanun koyma, değiştirme ve kaldırma suretiyle yasama görevini yerine getirmek' denilmektedir.

Diğer yandan Anayasanın 64 üncü maddesinde de, 'Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak, ...mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerindendir' hükmü yer almıştır. Bu maddedeki, ölüm cezalarına ilişkin karar verme konusunda da Danışma Meclisinin yetkili olduğu açıkça belli değildir. TBM Meclisince bu konudaki kararların bir kanunla yürürlüğe konduğu noktasından hareket etsek dahi, bu takdirde 2485 sayılı Kanunun 24 üncü maddesine göre durumun incelenmesi gerekmektedir.

Söz konusu 24 üncü maddede, Danışma Meclisi Başkanlığına yapılacak kanun teklifi yetkisinin, Milli Güvenlik Konseyi üyelerine, Bakanlar Kuruluna ve on imzalı Danışma Meclisi üyelerine ait olduğu hükme bağlanmıştır.

Halbuki bu maddeye göre Danışma Meclisi Başkanlığına gelmiş bir kanun teklifi veya tasarısı bulunmayıp, sadece Başbakanlığın bir tezkeresiyle, ölüm cezasına ait dosya gönderilmiştir. Öte yandan Adalet Komisyonunun bu konuda bir tasarı hazırlama yetkisi veren İçtüzüğün 86 ncı maddesinin ise, yukarıda sözü edilen 24 üncü madde hükmüne uygun bulunmadığını düşünmekteyim.

Bu durumda konu, 2485 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin (2) nolu bendine göre karara bağlanabilir.

Arz ederim.

16.2.1982

Şerafettin Yarkın

Danışma Meclisi Adalet Komisyonu Üyesi"

- Yukarıda metni verilen Yarkın'ın Çekimserlik Gerekçesinde ileri sürdüğü görüşler birkaç açıdan önemli gözükmektedir. Bir kez, Yarkın, Bu Çekimserlik Gerekçesini aşağıdaki 2631, 2643 ve 2660 sayılı Kanunlara ilişkin AK Raporlarında da aynen tekrarlamıştır. İkincisi, Yarkın, 2676 sayılı Kanuna ilişkin Rapordan başlayarak infaz karşıtı görüşünü açıkladığı örneklerde Gerekçesinin başlığını Çekimser değil, Muhalif Oy olarak belirlemiştir. Ne var ki, Muhalefet Gerekçelerinde Yarkın, yukarıdaki Çekimserlik Gerekçesi metninin (1.ve 2) numara verilen paragraflarına kadar olan kısmı aynen muhafaza etmiş, ancak (3) numaralı paragraf altında tamamen farklı argümanlar ileri sürmüştür. Yukarıdaki metinde,Danışma Meclisinin bu konuda yetkisini sorgulamaktadır. Buna karşılık, diğer muhalif raporlarında, bu yetkiyi artık sorgulamaktan vazgeçtiği, muhalefetini doğrudan ve sadece "ölüm cezasına karşı fikre sahip bulunduğu" gerekçesinde temellendirdiği görülmektedir.

- Rapordaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm gerek Sıkıyönetim Mahkemesi gerekse Askeri Yargıtay tarafından oybirliği ile verilmiş ve onanmıştır.

- Danışma Meclisinin 01/03/1982 tarihli 61. Birleşimi gündeminin üçüncü maddesinde mahkum Ağca hakkındaki Kanun Tasarısı ile Komisyon Raporunun görüşülmesi yer almaktaydı. Oturum Başkanı Vefik Kitapçıgil, bunun görüşülmesi için Adalet Komisyonunun salonda olduğunu ve fakat Hükümetin bulunmadığını tespit etmiş, "O itibarla, Tüzüğümüzün 60 ıncı maddesine göre, bu tasarıyı bugün görüşemeyeceğiz, bir dahaki birleşime bırakmış oluyoruz" diyerek görüşmeyi ertelemiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:201.***

- 2630 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 03/03/1982 tarihli 62. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 15.30'da açılmış ve 18.05'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 3 maddenin sonuncusu bu dosyadır. Başkan, görüşmeye katılan*

Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Kanunlar Planlama Araştırma Genel Müdürü Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygıyla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, bunun ardından kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmiştir. Rapor okunduktan sonra iki üyenin önceden söz istediğini açıklamıştır. Bu üyeler Tevfik Fikret Alpaslan ile Halil Gelendost'tur. Ayrıca söz alan üyeler de olmuştur. Konuşmacıların tümü ölüm cezasının yerindeliği ve infazların yapılması gereği yönünde görüş açıklamışlardır.

T. Fikret Alpaslan –

"...1977 yılında 250 politik cinayet işlenmiştir. 1978'de bu iki misline yaklaşıyordu. 1979 yılında bu rakam 1500'e çıktı. 1980 yılında 4 binin üzerine ulaştı. 12 Eylül 1980 ile 1 Ocak 1982 arasında 765450 silah ele geçirilmiştir. Bu silahların maliyeti 250 milyon dolardan fazladır. Mütehassıslarca teröristlerin sarf ettikleri mali kaynakların toplamının 1 milyar doların üzerinde olduğu hesaplanmıştır. Resmi açıklamalarda ülkedeki aşırı sol örgütlerin, yapılan araştırmalar ve yargılamalar sonucunda dış ülkelerle bağlantıları kesinlikle ortaya çıkarılmıştır.

Halen Türkiye dışında 11 radyo istasyonu günde 18 saat üzerinden aralıksız olarak ülkemizdeki terörizmi yönlendirmeye çalışmaktadırlar...

Terörist taleplere boyun eğilmeyeceğini ilan etmek yeterli değildir; güce karşı güç kullanmak gerekmektedir. İhtiyaç, kararlı bir ulusal ve uluslar arası politikanın yanı sıra, cüretkar yasama ve yürütmede kararlılıktır... *Özgür bir toplumda terörist şiddete karşı halkı korumanın karşılığında ödenen bedel, toplumdaki bireysel hakların kısıtlanmasıdır...*

Ölüm cezasına taraftar olan psikolog Ernest Van Den Haag şu tezi savunmaktadır: 'Ağır cezalar verildiğinde kaybedilen hayatlara kıyasla çok daha fazla masum hayat kurtarılmıştır ve bu nedenle toplum bundan yarar sağlar, zaman zaman adalet yanlış bir şekilde uygulanmış olsa dahi'.

Gene felsefe uzmanı Burton Leiser: 'Eğer Devlet gerçekten terörist şiddetin yıkıcılığından ve tehdidinden korunmak istiyorsa, sosyal düzen, bireysel özgürlük pahasına güçlendirilmelidir'. Ölüm

cezasının haklı bir ceza olduğu kanısındadır. Özellikle bu ceza teröristlere uygulandığı takdirde hakkın yerini bulduğunu savunmaktadır. Zira bu cezanın hem önleyici, caydırıcı, hem de toplumu tedavi edici değerlere sahip olduğu kanısındadır.

Avrupa Konseyine dahil memleketlerden Avusturya, Danimarka, Almanya, İzlanda, Lüksembourg, Norveç, Portekiz, İsveç ölüm cezasını kaldırmıştır. İtalya, Hollanda, Malta, İspanya ve İsviçre ise esasta ilga etmiş; fakat savaş zamanında işlenecek bir kısım askeri suçlardan dolayı bu cezanın uygulanabileceğini kabul etmiştir. İngiltere ölüm cezasını kaldırmış, fakat vatana ihanet ve denizde şiddet ve korsanlık suçlarına ölüm cezasını muhafaza etmiştir. ABD'nde bazı eyaletlerde ölüm cezası kaldırılmış, ama eyaletlerin çoğunda ölüm cezası halen yürürlüktedir. Avrupa'da ilk idam cezasını kaldıran ülke Çarlık Rusya'sıdır. Sonradan tekrar konulmuştur ve bugün diğer birçok suçlara da uygulandığı malumlarınızdır.

Almanya'da idam cezası yoktur; ama Baader Meinhof Çetesinden Kızıl Rudi ve arkadaşları da yoktur.

İngiltere'de idam cezası yoktur, ama İrlanda Kurtuluş Ordusundan birçok kimse hayatta değildir. *İtalya'da, biraz sıkıştıktan sonra, bu cezanın konulması hakkında tartışmalar olmaktadır...*

Ordinaryüs Profesör Sulhi Dönmezer, 'Prensip olarak siyasi maksatla işlenen adam öldürme, yağma, yangın, tahrip gibi fiillerin siyasi mahiyet iktisap edemeyecekleri umumi olarak kabul edilmiştir. Teorik olarak ölüm cezası, başka suretle izalesi mümkün olmayacak fiiller yönünden caydırıcıdır' demiştir...

İdeolojik nedenlerle çoğu kez hiç tanımadığı kişileri hunharca öldüren anarşistler hakkında Devletin, kendi ideolojileri için yıkılmasını amaçlayan ve bu nedenle de her yönelimi mubah gören ***teröristler hakkında kanunlardaki müeyyideleri uygulamamak, devletin varlığı ve bekasıyla bağdaştırılamaz. Mevcut kanunların uygulanmaması, kanunsuzluktan daha kötü bir sonuç doğurur ve devletin aczi anlamına gelir... Bugün, yürürlükte olduğunu kabul ettiğimiz bir Anayasamız ve ona dayalı Türk Ceza Kanunumuz, onun da idamla ilgili hükümleri vardır. Anayasa ile Türk Ceza Hukuku arasında çelişki olmadığı otoritelerce ifade edildiği gibi, bu husus Anayasa Mahkemesi kararı ile de çözümlenmiştir. Mevcut kanunlarımızın uygulanması yüksek tasviplerinize maruzdur. Saygılar sunarım (Alkışlar)."***

Halil Gelendost –

"... Vazı kanun insan hayatıyla ilgili bir hükmün infazını milli iradeyi temsil eden Türkiye Büyük Millet Meclisinin, şimdiki halde Kurucu Meclisin kararına tabi tutmuştur. Bu cezayi Anayasamız, kanunlarımız ve İçtüzüğümüz kabul ettiğine göre, bu konuda görevimiz münferit olayları; yani hüküm dosyalarını ele alarak infaza gerek olup olmadığını araştırmamız ve sonuca göre karar vermemizden ibarettir. Yoksa bu cezanın genel mahiyette lüzumlu ve

lüzumsuz, meşru veya gayri meşru olduğunu araştırmamıza yetkimiz bulunmamaktadır. ***Bu cezaya, 'ilke itibariyle muhalifim' diyemeyiz. Tüzüğümüz kanun kuvvetinde olduğuna göre, 86 ncı maddenin Anayasaya aykırı olduğu iddiası da bu aşamada ileri sürülemez. Zira 2485 sayılı Kurucu Meclis Hakkındaki Kanun hükümlerine göre seçilerek bu kutsal çatı altına geldik...*** *Suçlular da bu fiillerinin cezalarının ölüm cezası olduğunu bilerek bu suçları irtikap etmişlerdir...*

Bugünkü pozitif hukukumuz, ölüm cezalarının toplum yararına olduğunu kabul ettiğine göre, bu konuda verilecek oylarımızın yaptığımız yemine göre mi, yoksa milattan önce yaşamış bir hekimin tavsiyelerine göre mi kullanılması gerektiğini tıp fakültesi menşeli arkadaşlarımız elbette ki takdir edeceklerdir...

Ne yazık ki, dünya ve ülke şartlarımız bu cezanın bugün için uygulamadan kaldırılmasına müsait bulunmamaktadır... 12 Eylül 1980 Harekatından sonra yakalanıp adalet huzuruna çıkarılan bu caniler suçu işlemeden önceki düzenlenmiş kanunlarımıza göre mahkemelerimizde hesap vermekte, layık oldukları cezalara çarptırılmaktadırlar. 12 Eylül Harekatından sonra yeni bir suç ve ceza ihdas edilmemiştir. Bütün suçlular tabii hakimleri önünde hesap vermektedirler.

Bu cezanın uygulanmasının meşru olup olmadığı uzun zamandır hukukçular arasında tartışılmaktadır. Tomas Moirus ve Becaria gibi meşhur hukukçular bu cezanın karşısına çıkmışlar, ***Meclisimizde de bazı arkadaşlarımız bu cezanın af kanunlarından ve infazdaki lehe uygulamalarından yararlandırılmamak suretiyle müebbet hapse çevrilmesinin daha uygun olacağını ileri sürmüşlerdir; fakat jeopolitik durumu dolayısıyla yabancı mihrakların yurdumuzu parçalama emellerinin kısa zamanda sona ermeyeceği ve içimizdeki ve dışımızdaki hıyanet odakları olan yabancı ideoloji ithal tüccarlarının bu emellere alet edilmeye devam edileceği anlaşılmaktadır.*** *Aranan 14500 kanun kaçağından büyük bir kısmının yurt dışına kaçarak bu mihrakların emirlerinde çalıştıkları da bilinmektedir... Bugün ölüm cezaları Amerika, Fransa gibi ileri ülkelerde uygulanmaktadır. Fransa'da Mitterand'ın Cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra bu cezanın uygulanması askıya alınmışsa da kanunlarından çıkarılmamıştır. İtalya'da 1947 senesinden beri uygulamadan kaldırılmış olan bu cezanın yeniden ihdası için kanun teklifinde bulunulmuştur. (Milliyet Gazetesi, 25/02/1982)...*

Bugünkü ortam içinde:

1. Cezanın suçluyu kesin surette toplumdan ayırması; böylece yeni zararların önlenmesi;

2. Af gibi cezadan kurtulma ümidine set çekmesi;

3. Suç işlemek tasavvurunda olanları korkutma, ibreti müessire etkisi bulunması;

4. Öldürülen kişilere yaşama hakkı tanımayan bu kişilerin hayatlarının bağışlanmasının mahşeri ve ferdi vicdanları inciteceği;

5. Hayatlarının bağışlanmasında siyasi, yurt bütünlüğünü parçalama, içtimai, toplumda huzur ve sükunun bozulması, ferdi, öldürülenlere yaşama hakkının tanınmaması dolayısıyla kan davalarının yaygınlaşmasına yol açması sakıncaları bulunmakla, yurt menfaatleri yönünden bu cezanın başka ceza çeşidine çevrilmesine veya uygulanmaması cihetine gidilmesine karşı olduğumu, aksi halde yaptığımız yeminin Hipokrat, yani iki yüzlü yemin olacağını belirtir, saygılar sunarım. (Alkışlar)".

İhsan Göksel –

"...Sayın Kurtoğlu'nun çekimser oy gerekçesindeki fikirler beni etkisi altında bıraktı... Sayın Kurtoğlu'nun hukuk bilgisine bir şey diyeceğim yok. Yalnız, benim bildiğime göre, hukukun vahşi hayvanlara tatbik edilip edilmeyeceğini bilmiyordum, yeni öğrendim. Canlara kıymış olan vahşi hayvanın yakalandıktan sonra kafese konup, nereye götürüleceğini bilemiyorum, belki hayvanat bahçesine götürülür. Ama benim bildiğim bir şey vardır ki, kanunlar milletin geleneklerine, göreneklerine, karakterine, kültürüne, bütün değerli kıymetlerine uygun olarak yapılmalıdır...

Bizim kanunlarımıza göre, meşru müdafaa dışında, eğer çok hafifletici sebepler yoksa, taammüden öldürmeler, cinayetler ve devlete karşı işlenmiş büyük suçlar ölüm cezasıyla cezalandırılır ve bizde, komşularımızın bazısında yapıldığı gibi, devrim muhafızlarının 5 dakikalık halk mahkemeleriyle suçlar tespit edilip kararlar verilmiyor... ***Ocakları söndürülmüşlerin, canından olmuşların bedelinin ödenmesinde mutlaka ve mutlaka lüzum vardır... Bilelim ki, bilhassa anarşi ve terör ve ideoloji maksadıyla yapılan cinayetler hiçbir zaman bir adi cinayetle kıyaslanamaz; çünkü onun altında yatan, öldürülen kişi değil, öldürülmek istenen Türk Devletidir.***

Binaenaleyh, bu gibi anarşi durumu ideolojik maksatlarla ölüme mahkum edilmiş olanların ölüm cezalarının başka bir şekle tahvili, ileride Türkiye'nin başına gelecek birçok felaketlerin sebebi olacaktır. Çünkü bunların hem belki de hapsedildikleri hapishanenin içinde, hem bizim yurdumuzun içinde yandaşları vardır ve bunlar, onları kurtarmaya çalışacaklardır. *Bunlara ilaveten yurt dışında bunları koruyanlar ve kollayanlar vardır.*

Devletin başında büyük gaileler bulundurarak idameyi hayat etmemiz herhalde bizim sulhu selamet içinde yaşamamıza engel teşkil eder. Haksız yere cinayet işleyenlerin, eğer çok hafifletici sebepleri olmazsa, bilhassa devlete karşı cinayet işlemiş olanların cezalarını çekmesini canı gönülden istiyorum. Sağolun. (Alkışlar)".

- Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, Abdullah Pulat Gözübüyük söz istemiştir.

Abdullah Pulat Gözübüyük –

"...İtalyan hukukçusu Garofalo, 'Suçlu, toplum muhitine intibak edememiş ve bu suretle de toplum için tehlike yaratmış kimseler olup, böyle suçluların toplum muhitinden uzaklaştırılması zarureti sebebiyle ölüm cezasının uygulanması gerekir' demiştir...

Tehlikeli suçlular, uslandırılması mümkün olmayan kimselerdir. Ölüm cezası, toplumu tehlikeli suçlulardan korumak için konulmuştur...

*ABD Federal İdaresinin, ölüm cezasının yeniden konulması konusunda tasarı hazırlamaya memur ettiği **Şikago Üniversitesi Profesörlerinden Erlich'ten alınan mütalaada, 'Ölüm cezalarının tehlikeli cürümlere karşı savunma ve tedhişçilik cürümleriyle mücadele için zaruri olduğu' görüşü Amerikan Hükümetine bildirilmiştir...***

Uslandırılması mümkün olmayan tehlikeli suçluların toplumdan çıkarılması, zararsız hale getirilmeleri, toplum ve devlet için hayati ehemmiyet taşımaktadır.

Ölüm cezasının korkutucu olmadığı, bu cezanın bulunduğu ülkelerde ağır ve tehlikeli cürümlerin sayısında azalma bulunmadığı yolundaki iddialar, her türlü mesnetten yoksundur. Ölüm cezasının kalması veya kaldırılması yolunda yapılan halkoylamalarında neticenin, kalması yolunda belirdiği kitaplarda yazılıdır.

ABD Yüksek Mahkemesi, bir dava dolayısıyla ölüm cezasının Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir.

Ceza Hukuk alanında en yeni belge olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 2 nci maddesinde de ölüm cezasına yer verilmiştir...

Sayın Başbakanın beyanatında, 'Ölüm cezalarının kaldırılması konusunda hiçbir şey düşünülmediği ve böyle bir çalışma da olmadığı' 19 Şubat 1982 tarihli Tercüman Gazetesinde yer almıştır.

*Bundan başka, **sayın Devlet Başkanımızın 18 Ekim Diyarbakır konuşmasında aynen şu şekilde beyanda bulunduğu tespit edilmiştir: 'İdamları uygulamak görevimizdir. Bağımsız mahkemelerin kararlarına saygılıyız' buyurmuşlardır.**

Takdir yüksek heyetinizindir. (Alkışlar)"

*- * Gözübüyük'ün Kenan Evren'in konuşmasına yaptığı atıf çerçevesinde hatırlatılabilecek olan husus şudur. 18 Ekim tarihli böyle bir konuşma olmadığı için bu muhtemelen Evren'in 14 Ekim 1980 tarihinde Diyarbakır'da yaptığı konuşmadır. **14/10/1980 tarihli konuşmasında Kenan Evren şunları söylemiştir:***

"... Biz işte bu yurt içinde cereyan eden anarşi ve terörün önlenmesinde kararlıyız arkadaşlar. Ve bu kararımızı ispat etmek için mahkemelerin verdiği idam kararlarını korkusuzca tasdik ettik. Bu kara-

rı biz vermedik. Bu kararı bağımsız mahkemeler verdi ve bizden evvel verilmiş kararlardı. O halde madem ki hakimlere inanıyoruz, güveniyoruz, onların verdiği kararları da tasdik etmek bizim görevimizdir. Biz insan öldürmekten zevk almayız. Evet üniformalıyız, askerim ama, ancak savaşta insan öldürürüz. Sulh zamanında insan öldürmekten kimse zevk almaz. Bazı kötü niyetli, kötü ruhlu kişiler hariç.

Amma, bu kişiler korkusuzca silaha sarılarak, zavallı kahvede oturan, sokakta giden kişilere acımasızca ateş ediyorlardı.

Bunu asmayacağız da kimi asacağız arkadaşlar. O, bu kadar insanı öldürüyor da. Onlar, zavallı hiçbir suçu olmayan kimseleri öldürürken öldürüyorlar da, mahkemenin verdiği kararlara niye bizi yapmamak için zorluyorlar. Bunu anlamak mümkün değildir.

Biraz evvel ifade ettiğim gibi, bu anarşinin hakkından gelmeden, bu vatanı, bu cennet mekanı tertemiz yapmadan vazifemizin başından gitmeyeceğiz. Eğer gidersek, bu millet bizi lanetler..." **(bkz., Türkiye Cumhuriyeti Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in Söylev ve Demeçleri (12 Eylül 1980 – 12 Eylül 1981), Başbakanlık Basımevi, Ankara 1981, sf:61-70, özellikle 62-63.)**

- Gözübüyük'ün, Kenan Evren'in konuşmasına yaptığı yollamanın bir diğer özelliği ise, o evrede MGK lideri sıfatıyla Evren'in çok sayıdaki açıklamaları ile, sadece genel olarak kamuoyunu değil, bunun yanı sıra doğrudan Danışma Meclisi'ni de yönlendirdiği gerçeğidir. Bu konuda değerlendirme, bu çalışmanın ana metni içinde MGK ve DM başlıkları altında verilmiştir.

- 2630 sayılı Kanunun görüşülmesi sırasında yukarıda metinleri gösterilen görüşlerin açıklanmasının ardından, oturum Başkanı tasarının tümü hakkındaki oylamanın açık oylama yoluyla yapılması yönünde bir önerge bulunduğunu belirtmiştir. Ad okunmak suretiyle oylama yapılmıştır. Oylamanın sonucu şöyledir:

Üye sayısı: 160; Oy verenler: 137; Kabul edenler: 131; Reddedenler: 1 (Kamer Genç); Çekimserler: 5 (Serda Kurtoğlu, Nermin Öztuş, Lütfullah Tosyalı, Türe Tunçbay ve Şerafettin Yarkın); Oya katılmayanlar: 23.

- Bir sonraki kanun olan 2631 sayılı Kanunun oylamasında ret oyu kullanan Ertuğrul Alatlı, bu oylamada Oya Katılmayanlara dahildir. Sonuç olarak, 2630 sayılı kanun, muhalif görüş açıklanmaksızın çıkartılmıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:223-232, 233-234 ve Tutanağın sonuna ekli 76 sayılı Basmayazı.)***

2. Seyit Konuk, İbrahim Ethem Coşkun ve Necati Vardar Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 2631 **12/03/1982**

MADDE 1. – a) Askeri Yargıtay 3 üncü Dairesinin 22/09/1981 tarih ve 1981/315 Esas, 1981/366 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin 07/05/1981 tarih ve 1980/394 Esas, 1981/150 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Tokat Merkez İlçe Günevi Köyü, Hane 0.19, Cilt 112, Sahife 073'de kayıtlı, Ali Rıza oğlu, Pembe'den olma, 02/02/1958 doğumlu **Seyit Konuk** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askeri Yargıtay 3 üncü Dairesinin 22/09/1981 tarih ve 1981/315 Esas, 1981/366 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin 07/05/1981 tarih ve 1980/394 Esas, 1981/150 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Gaziantep İli, İslahiye İlçesi, Hürriyet Mahallesi, Hane 30, Cilt 010/01, Sahife 46'da kayıtlı, Mustafa oğlu, Bağdat'tan olma, 16/01/1959 doğumlu **İbrahim Ethem Coşkun** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

c) Askeri Yargıtay 3 üncü Dairesinin 22/09/1981 tarih ve 1981/315 Esas, 1981/366 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin 07/05/1981 tarih ve 1980/394 Esas, 1981/150 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, İzmir İli, Urla İlçesi Yaka Mahallesi, Hane 387, Cilt 008/05, Sahife 18'de kayıtlı, Fevzi oğlu, Nedire'den olma, 21/10/1960 doğumlu **Necati Vardar** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 12/03/1982, s.17631 mük.)

(Derleyenin notu: 2631 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 5 ay, 20 gün süre geçmiştir.

- 2631 sayılı Kanunda adı geçen mahkumlar sol siyasal görüşlü olup siyasal suçlu kategorisine girmektedirler.

- 2631 sayılı Kanun, bir yasa içinde üç mahkumun infazına ilişkindir. Bu özelliği bakımından, 1982 tarihli infaz yasaları arasında ilk örnektir.

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların on dokuzuncusu bu üç mahkuma ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1,***

Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.

"Tezkereler

84. Seyit Konuk, İbrahim Ethem Coşkun ve Necati Vardar Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/22) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- Danışma Meclisinin 03/03/1982 tarihli 62. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:204.***

"Seyit KONUK, İbrahim Ethem COŞKUN ve Necati VARDAR Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/22) (Başkanlığa geliş tarihi: 22/02/1982) (Dağıtma tarihi: 02/03/1982)"

- 2631 sayılı Kanuna ilişkin ***19/02/1982 tarih ve Esas No. 3/22, Karar No. 25 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumların işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"Mahkeme ve Yargıtay ilamlarında da yazılı olduğu üzere sanıklar Seyit Konuk, İbrahim Ethem Coşkun ve Necati Vardar'ın 1980 yılı içinde TKEP (Türkiye Komünist Emek Partisi)'ni kurmak ve faaliyette bulunmak suretiyle ve bu faaliyetler cümlesinden olmak üzere Nuri Yapıcı ve Turan İbrahim isimli şahısları taammüden öldürerek Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının tamamını ilgaya ve bu yasa ile teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini ıskata cebren teşebbüs ettikleri anlaşılmış bulunduğundan ve kararın yerine getirilmemesinde kamu adına herhangi bir yarar görülmediğinden...haklarındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair ilişikteki kanun tasarısının Danışma Meclisine sunulmasına oy çokluğu ile karar verilmiştir."

- Adalet Komisyonu 19/02/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun üç üyesi için "Bulunmadı" (Aksoy, Daçe, Barangil) ve ***Serda Kurtoğlu ile Şerafettin Yarkın isimleri altında "Çekimserim; gerekçe eklidir"*** *notu bulunmaktadır. Komisyon raporuna her ikisi de 22/02/1982 tarihini taşıyan Kurtoğlu ile Yarkın'ın Çekimser Oy Gerekçesi başlıklı metinler eklidir. Her iki metne de, bir üstteki 2630 sayılı Kanuna ilişkin bahiste yer verildiğinden, burada metinleri yinelemeksizin oraya atıfla yetiniyoruz.*

- Rapordaki bilgiye göre, mahkumlar hakkındaki hüküm gerek Sıkıyönetim Mahkemesi gerekse Askeri Yargıtay tarafından oybirliği ile verilmiş ve onanmıştır.

- 2631 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 04/03/1982 tarihli 63. Birleşiminde görüşülmüştür.*** *Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Fenni İslimyeli'nin Başkanlığında saat 18.30'da açılmış ve 19.02'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 3 maddenin sonuncusu bu dosyadır. Başkan, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:*

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Kanunlar Planlama Araştırma Genel Müdürü Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygıyla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, bunun ardından kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmemiştir. Başkan, bir başka önerge olduğunu söylemiştir. Önerge şöyledir:

"Danışma Meclisi Sayın Başkanlığına

80 S. sayılı Kanun tasarısına ilişkin muhalefet oylarını daha önce okunanlardan farklı bulunmadığından okunmamasını yeniden öneririz.

Mümin Kavalalı ve Sırrı Kırcalı"

- Başkan, bu önergeyi oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Buradaki gariplik şudur. Çekimserlik Oy Gerekçeleri (ki bu örnekte 2 adetti), AK Raporunun ayrılmaz bir parçasıdır. Dolayısıyla Raporun okunması oya sunulup reddedildiğine göre, Oturum Başkanının, DM'nin iki üyesinin verdiği "Çekimserlik Gerekçelerinin okunmaması" önergesini konusuz kaldığı için işleme koymaması gerekirdi.

- Sonuç olarak, Danışma Meclisi çoğunluğu, çekimser oy gerekçelerini dinlemenin gereksiz olduğuna karar vermiştir.

- Başkan Rapor üzerinde söz isteyen olup olmadığını sormuş ve Cahit Tutum söz almıştır. Şunları söylemiştir:

Cahit Tutum –

"Kısa bir maruzatım var. Öyle anlaşılıyor ki, önümüzdeki günlerde ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin çok sayıda veya birçok diyelim tasarı ile il-

gilenmek durumunda kalacağız. Bu tasarıların Adalet Komisyonunca hazırlandığını biliyoruz. Komisyon Raporunda genellikle kararın yerine getirilmemesinde kamu adına herhangi bir yarar görülmediği zikredilmektedir.

Kuşkusuz Adalet Komisyonumuzun bu sonuca, ilgili davanın dosyasına ekli olan belgeleri inceleyerek vardığını kabul ediyoruz. Ancak Meclisimiz açısından durum böyle değil. Sadece önümüzde çok özetin özeti bir Komisyon Raporu vardır. Komisyondan dileğim, temennim şudur. Komisyon Raporunda, gerek olayın oluş biçimi, gerek sonuçları, gerekse davanın mahkeme ve Yargıtay aşamalarını da içerecek biçimde geniş bir özeti yer almalıdır diye düşünüyorum.

Böylece Meclisimize daha sağlıklı karar alma olanağı sağlanmış olur. *Bu hususu belirtmek üzere huzurunuza geldim. Saygılar sunarım. (Alkışlar)".*

- Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Tasarının birinci maddesinin okutulmasından sonra Adalet Komisyonu sözcüsü Enis Muratoğlu söz alarak olayı Rapordaki gibi özetlemiştir. Bu açıklamada iki bilgi dikkati çekmektedir. İlki, mahkumiyet hükmünün gerek Sıkıyönetim Mahkemesi gerekse Askeri Yargıtay tarafından oybirliği ile onandığıdır. İkincisi, mahkumların öldürdüğü sabit görülen iki maktulden birisinin adı "Turan İbrim" olarak zikredilmiştir. Halbuki, yukarıda metni verilen Raporda bu maktulün ismi "Turan İbrahim" olarak geçmektedir.

- Muratoğlu Raporu özetlerken müdahalelere maruz kalmıştır. ***Halil Akaydın – "Bunların lüzumu yok sayın Başkan"; Akif Erginay – "Sayın Başkan, burası mahkeme değil"; Muzaffer Ender – "Kafi derecede aydınlandık efendim".***

- Adalet Bakanlığı temsilcisi, Başkanın sorusu üzerine, yapılan açıklamalara ilave edeceği bir husus olmadığını belirtmiştir.

- Bunların ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, hiçbir üye söz istememiştir.

- Bu aşamada, sonraki benzer kanunların görüşülmesi sırasında pek uygulanmayan bir usul gündeme gelmiştir. DM'nin toplam 13 üyesi, kanun tasarısının tümünün açık oya sunulması için önerge vermişlerdir. Ad okunmak suretiyle oylama yapılmıştır. Oylamanın sonucu şöyledir:

Üye sayısı: 160; Oy verenler: 110; Kabul edenler: 105; Reddedenler: 2 (Ertuğrul Alatlı ve Kamer Genç); Çekimserler: 3 (Serda Kurtoğlu, Nermin Öztuş ve Şerafettin Yarkın); Oya katılmayanlar: 50.

- Böylece, 2631 sayılı kanun çıkartılmıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Anka-***

ra, 1982, sf:271-274, 275-276 ve Tutanağın sonuna ekli 80 sayılı Basmayazı)

---

3. Fikri Arıkan ile Kemal Özdemir Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 2643 **26/03/1982**

MADDE 1. – a) Askeri Yargıtay 3 üncü Dairesinin 29/12/1981 gün ve 1981/459 Esas ve 1981/507 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin 15 Temmuz 1981 gün ve 1981/193 Esas ve 1981/909 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/3-5 maddesi hükümleri gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, nüfus kaydında Çorum İli, Alaca İlçesi, Merkez Büyükhırka Köyü, Hane 32, Cilt 020/02, Sahife 16'da kayıtlı, Himmet oğlu, Döndü'den olma, 09/09/1951 doğumlu **Fikri Arıkan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askeri Yargıtay 3 üncü Dairesinin 29/12/1981 gün ve 1981/459 Esas ve 1981/507 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin 15 Temmuz 1981 gün ve 1981/193 Esas ve 1981/909 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/3-5 maddesi hükümleri gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, nüfus kaydında, Ankara İli, Çamlıdere İlçesi, Yahşihan Köyü, Cilt 045/01, Sahife 18, Hane 10'da kayıtlı, Sabri oğlu, Sare'den olma, 17/11/1946 doğumlu **Kemal Özdemir** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 26/03/1982, s.17645 mük.)

(Derleyenin notu: 2643 sayılı Kanuna göre, mahkumlar hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 2 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- 2643 sayılı Kanunda adı geçen mahkumlar sağcı görüşe sahip, siyasal suçlu kategorisine girmekteydiler.

- 2643 sayılı Kanun, bir yasa içinde iki mahkumun infazına ilişkindir. Bu özelliği bakımından, 1982 tarihli infaz yasaları arasında ilk örnektir.

- 2643 sayılı Kanunla hakkında cezanın infaz edilmesine karar verilen Kemal Özdemir'in cezası infaz edilememiştir. Aşağıdaki Komisyon Raporundan da anlaşıldığı üzere, bu mahkum, daha Sıkıyönetim Mahkemesince hakkında idam hükmü verilmeden önce firar etmiş ve bir daha yakalanamamıştır.

- Danışma Meclisinin 08/02/1982 tarihli 50. Birleşimi gündeminin "Gelen ka-

ğıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:3.***

"Fikri ARIKAN ile Kemal ÖZDEMİR Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/79) (Başkanlığa geliş tarihi: 01/02/1982) (Adalet Komisyonuna: 02/02/1982)"

- 2643 sayılı Kanuna ilişkin ***03/03/1982 tarih ve Esas No. 3/55, Karar No. 34 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumların işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"Mahkeme ve Yargıtay ilamlarında da yazılı olduğu üzere, ülkücü görüşü benimseyen sanıklar Fikri Arıkan ve Kemal Özdemir'in 14-15 Ekim 1978 günü, Ankara Bağcılar Mahallesine gelen Halim Kaplan ve Veli Güneş'i kendi görüşlerine sahip olup olmadıklarını belirlemek için silahlı sorguya tabi tuttukları ve akabinde silah kabzası ve künt cisimlerle vurarak her ikisini de etkisiz hale getirdikleri, el ve ayaklarını bağladıktan sonra başlarına çuval geçirip diktikleri ve Kemal Özdemir'e ait pikaba yükleyerek İmrahor köyüne doğru götürdükleri, yolda giderken arabayı kullanan Kemal Özdemir'in dikiz aynasından pikabın arkasında bulunan yaralılardan Veli Güneş'in çuvaldan ve arabadan kurtulmaya çalıştığını fark ederek arabayı durdurduğu ve pikaptan inen Fikri Arıkan'ın pikabın arka kapağını açması üzerine Veli Güneş'in aşağı düşüp kaçmaya çalışması sırasında, Fikri Arıkan'ın elindeki silahla Veli Güneş'e müteaddit atışlar yapıp olduğu yere bırakarak yeniden pikapla yollarına devam eden ve 3 üncü İmrahor köyü civarında pikaptaki çuvalda hareketsiz duran Halim Kaplan'ı bir şarampolden aşağı yuvarladıkları ve Fikri Arıkan'ın keza Halim Kaplan'a da bu yuvarlama ve atma sırasında muhtelif atışlar yaptığı, Veli Güneş ve Halim Kaplan'ın bu şekilde öldürülmelerini müteakip aynı araçla dönüp aracı polis karakolu civarına bıraktıkları ve akabinde Kemal Özdemir'in, pikabın çalındığından bahisle emniyete başvurduğu ve yapılan araştırma ve soruşturmalar sonucu olayın aydınlığa çıkarılmış olduğu anlaşılmıştır.

Hükümlülerden Fikri Arıkan, Askeri Cezaevinde tutuklu olup, Kemal Özdemir ise 25/07/1979 günü tedavi için gönderildiği Gülhane Askeri Tıp Akademisi Komutanlığı Hastanesinden firar etmiş ve halen yakalanamamıştır."

- Adalet Komisyonu 03/03/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun iki üyesi için "Bulunmadı" (Barangil, Gözübüyük) ve ***Serda Kurtoğlu, ile Şerafettin Yarkın*** *isimleri altında* ***"Çekimserim; gerekçe eklidir" ve Necip Bilge*** *ismi altında* ***"Çekimserim"*** *notu bulunmaktadır. Komisyon raporuna sadece her ikisi de 04/03/1982 tarihini taşıyan Kurtoğlu ile Yarkın'ın Çekimser Oy Gerekçesi başlıklı metinler eklidir. Her iki Çekimser Oy şerhi de, yukarıda metni verilen 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna bu üyelerce eklenen*

aynı konudaki metinlerle özdeştir. Bu nedenle, söz konusu metinler burada yinelenmemektedir.

- Şerafettin Yarkın'ın Çekimserlik Gerekçesinde ileri sürdüğü görüşler birkaç açıdan önemli gözükmektedir. Bu konudaki değerlendirmemiz de keza yukarıda 2630 sayılı Kanun bahsinde belirtildiğinden, oraya yollama yapmakla yetiniyoruz.

- Rapordaki bilgiye göre, her iki mahkum hakkındaki hüküm gerek Sıkıyönetim Mahkemesi gerekse Askeri Yargıtay tarafından oybirliği ile verilmiş ve onanmıştır.

- Danışma Meclisinin 08/03/1982 tarihli 64. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:279.***

"Fikri ARIKAN ile Kemal ÖZDEMİR Hakkarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/79) (Raporun Başkanlığa geliş tarihi: 05/03/1982) (Dağıtma tarihi: 08/03/1982)"

- 2643 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 10/03/1982 tarihli 65. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Fenni İslimyeli'nin Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 5 maddenin üçüncüsü bu dosyadır. Başkan, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:*

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Kanunlar Planlama Araştırma Genel Müdürü Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygıyla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, bunun ardından kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmiştir. Rapor okutulduktan sonra Başkan, Çekimserlik Oy Gerekçelerini okutacağını söylemiştir. Bu esnada söz alan ***Kamer Genç, "Çekimser oy gerekçeleri daha önce burada birkaç defa okundu. İsterseniz teklif edeyim ben, okunmasın burada bu gerekçeler"*** *demiştir.* ***Başkan, "Evet. Çekimser oy yazılarının, daha evvel okunmuş olması nedeniyle Sayın Genç tarafından 'Okunmaması' teklif edilmektedir. Bu hususu oylarınıza sunuyorum. Okunmaması kabul edilmiştir".*** *Burada dikkati çeken husus, Genç'in sadece sözlü olarak di-*

le getirdiği teklifin, yazılı bir önerge formunda sunulmasına gerek duyulmaksızın Oturum başkanı tarafından işleme konmuş ve oya sunulmuş olmasıdır. Böylece, Danışma Meclisi çoğunluğu, çekimserlik gerekçelerini dinlemenin gereksiz olduğuna bir kez daha karar vermiştir.

- Başkan Tasarının tümü üzerinde söz isteyen olup olmadığını sormuş ve hiçbir üye söz istememiştir. Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Bunun ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, hiçbir üye söz istememiştir.

- Bu aşamada, sonraki benzer kanunların görüşülmesi sırasında pek uygulanmayan bir usul gündeme gelmiştir. DM'nin toplam 14 üyesi, kanun tasarısının tümünün açık oya sunulması için önerge vermişlerdir. Ad okunmak suretiyle oylama yapılmıştır. Oylamanın sonucu şöyledir:

Üye sayısı: 160; Oy verenler: 128; Kabul edenler: 123; Reddedenler: 2 (Ertuğrul Alatlı ve Kamer Genç); Çekimserler: 3 (Serda Kurtoğlu, Lütfullah Tosyalı ve Türe Tunçbay); Oya katılmayanlar: 32.

- Böylece, 2643 sayılı kanun çıkartılmıştır. Bir önceki infaz kanunu olan 2631 sayılı Kanunun oylamasında ret oyu kullanan Şerafettin Yarkın (ki, Komisyon Raporunda da çekimser oy kullandığını belirtmiştik) ve Nermin Öztuş 2643 sayılı bu Kanunun oylamasında oya katılmayanlar arasındadır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:312-313, 335-336 ve Tutanağın sonuna ekli 97 sayılı Basmayazı)***

---

4. Sabri Altay Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2660 **22/04/1982**

MADDE 1. – Yargıtay 1 nci Ceza Dairesinin 18/12/1975 gün ve Esas 1975/3220, Karar 1975/4065 sayılı ilamıyla kesinleşen, Sakarya Ağır Ceza Mahkemesinin, 17/9/1975 gün, Esas 1975/35, Karar 1975/231 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 3 ve 4 numaralı bentleri uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, sicilli nüfusta Hendek İlçesinin Aşağıçalıca Köyü, hane 13, cilt 8, sahife 131'de kayıtlı Mehmet Emin oğlu, Ayşe Şerife'den olma, 25/10/1945 doğumlu **Sabri Altay** hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 22/04/1982, s.17672 mük.)

(Derleyenin notu: 2660 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, adi suçlu idi. 2660 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin ikinci; 1982 yılındaki infaz yasaları arasında ise birinci örnektir. Bu yasaya kadar, MGK, toplam 14 infaz kanunu çıkartmıştır, ki bunlardan sadece 2506 sayılı yasa adi suçluya ilişkindir.

- 2660 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 76 ay (yani, 6 yıl, 4 ay) ve 4 gün süre geçmiştir. Bu uzun süreli ölüm bekleyişi olgusunun yaşandığı örneklerden biridir.

- Mahkumun cezası, 23/04/1982 günü sabaha karşı saat 04.30'da Sakarya Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Reha Öz'ün adı geçen derlemesinde verdiği bilgiye göre, bkz., sf:536, mahkumun cenazesi, yakınları almaya gelmediği için belediye tarafından kaldırılmıştır.

- Millet Meclisinin 10/02/1976 tarihli 53. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir: **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 4, Toplantı 3; Cilt 14, 01.11.1975 tarihli 1. Birleşimden 13.02.1976 tarihli 56. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1976, sf:917.

"Hendek ilçesi, Aşağıçalıca köyü, hane 13, cilt 8, sahife 131'de kayıtlı Mehmet Emin oğlu, Şerife'den olma, 25.10.1945 doğumlu Sabri Altay hakkında TCK'nun 450/3-4 maddesi uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine dair Başbakanlık tezkeresi (3/559) (Adalet Komisyonuna)"

- Millet Meclisinin 08/02/1977 tarihli 42. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir: **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 4, Toplantı 4, Cilt 23, 12.01.1977 tarihli 31. Birleşimden 15.02.1977 tarihli 45. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1977, sf:467.

"Hendek ilçesi, Aşağıçalıca köyü, hane 13, cilt 8, sahife 131'de kayıtlı Mehmet Emin oğlu, Şerife'den olma, 25.10.1945 doğumlu Sabri Altay hakkında TCK'nun 450/3-4 maddesi uyarınca ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/559) (S. sayısı 446) (Dağıtma tarihi 03.02.1977) (GÜNDEME)"

- Millet Meclisinin 05/01/1978 tarihli 88. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir: **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf:195.

"Hendek ilçesi, Aşağıçalıca köyü, hane 13, cilt 8, sahife 131'de kayıtlı Mehmet Emin oğlu, Şerife'den olma, 25.10.1945 doğumlu Sabri Altay

hakkında TCK'nun 450/3-4 maddesi uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine dair Başbakanlık tezkeresi (3/88) (Adalet Komisyonuna)"

- ***Millet Meclisinin 14/02/1978 tarihli 105. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, "Sabri Altay'ın ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/88) (S. sayısı 15) (Dağıtma tarihi 14.02.1978) (GÜNDEME)" şeklinde kayda geçirilmiştir.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf: 600.***

- ***Millet Meclisinin 13/03/1978 tarihli 120. Birleşiminde*** *"Görüşülen İşler" başlığı altında 6. sırada bu mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporunun görüşülmesine sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun bulunmasına karşılık Hükümetin salında bulunmadığını tespit etmiş ve "Bir defaya mahsus olarak ertelenmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 5, 01.03.1978 tarihli 120. Birleşimden 11.05.1978 tarihli 144. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf: 16.***

- ***Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların ikincisi bu mahkuma ilişkindir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

67. Sabri Altay Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/5) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:396.***

- Danışma Meclisinin 22/02/1982 tarihli 58. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:118.***

"Sabri ALTAY Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (3/5) (Raporun Başkanlığa geliş tarihi: 18/02/1982) (Dağıtma tarihi: 22/02/1982)"

- *2660 sayılı Kanuna ilişkin* ***15/02/1982 tarih ve Esas No. 3/5, Karar No. 23 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç, diğer raporlardan farklı olarak olayın örgüsüne hiç değinilmeksizin çok kısa şekilde özetlenmiştir.*

"Mahkeme ve Yargıtay ilamlarında da açıkça yazılı olduğu üzere, hakkında idam hükmü verilen Sabri Altay'ın karısı Meliha Altay'ı taammüden öldürdüğü anlaşılmış bulunduğundan..."

- *Adalet Komisyonu 15/02/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun bir üyesi için "Bulunmadı" (Daçe) ve* ***Serda Kurtoğlu, İsa Vardal ve Şerafettin Yarkın isimleri altında "Çekimserim; gerekçe eklidir"*** *notu bulunmaktadır. Komisyon raporuna üç Çekimser Oy Gerekçesi başlıklı metinler eklidir. Kürtoğlu ve Yarkın'ın Çekimser Oy şerhi de, yukarıda metni verilen 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna bu üyelerce eklenen aynı konudaki metinlerle özdeştir. Bu nedenle, söz konusu metinler burada yinelenmemektedir. Vardal'ın Gerekçesi ise şöyledir:*

"ÇEKİMSER OY GEREKÇESİ

Suç tarihi itibariyle verilen ceza müessiriyetini kaybettiğinden cezanın onaylanmasında çekimser kalıyorum.

16.2.1982

İsa VARDAL

Danışma Meclisi Adalet Komisyonu Üyesi"

- *Raporun DM'nde görüşülmesi sırasında Komisyon Sözcüsü E. Muratoğlu'nun yaptığı açıklamaya göre, mahkum hakkındaki hüküm gerek Sakarya Ağır Ceza Mahkemesi gerekse Yargıtay tarafından oybirliği ile verilmiş ve onanmıştır.*

- *2660 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu,* ***Danışma Meclisinin 15/04/1982 tarihli 81. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Fenni İslimyeli'nin Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 15.35'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 2 maddenin sonuncusu bu dosyadır. Başkan, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:*

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Kanunlar Planlama Araştırma Genel Müdürü Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygılarımla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, bunun ardından kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmiştir. Rapor okutulduktan sonra Başkan, Tasarının tümüne ilişkin söz almak isteyen olup olmadığını sormuştur. Önce Fikri Devrimsel söz almıştır.

Fikri Devrimsel – Konuşmacı önce, tasarının, Komisyonun hazırladığı metne tasarı denilmesini Bakanlar Kurulunca hazırlanan metinlerin böyle adlandırıldığından ötürü hatalı bulduğunu belirtmiştir. Ardından, **ölüm bekleyişi problemi** üzerinde durmuştur. Hükmün 1975 yılında kesinleştiğini, dosyanın ise Nisan 1982'de DM önüne geldiğini hatırlatarak,

> ***"Bir kişinin ölüm cezasına çarptırılması ve cezanın bir anda yerine getirilmesi önemli değil. Önemli olan, asılmaya muhatap olan kişinin, bu kesinleştikten sonra 'Ne zaman yerine gelecek?' diye gece gündüz beklemesini düşünebiliyor musunuz? Arkadaşlar, ölüm cezasını hücresinde bekleyen hükümlünün kapısı tık tık çalınıp, içeri girilip, 'Buyur, gelir misin?' denmiyor. İnfazda bulunan arkadaşlarımız vardır aramızda, bunlar iyi bilirler; sabahın kör karanlığında uykudayken kapı açılır ve mahkum kıpırdamaya fırsat verilmeden yakalanır; çünkü onun tutulması, zapt edilmesi zor oluyor. Düşünün, bu duygularla aylarca bekletilmiş bu insan. Bunu bir defada asacağız; ama bunu bu halde senelerce bekleten insanlara ne demek lazım? Belki Türk toplumunda insan hayatı her şeyden ucuzdur; ama 12 Eylül Harekatıyla başlayan yeni devlet ve millet anlayışı, Türkiye'de insan hayatının da değerli olduğunu, hem toplumumuza, hem de bütün dünyaya gösterme durumundadır.*** Ayrıca, bizim de biraz ihmalimizin bulunduğunu söylemeden geçemeyeceğim müsaadelerinizle. 16 Şubatta Danışma Meclisi Başkanlığına gelen bu Tasarı, iki aydan beri gündemimize gelmemiştir. Bu da bizim hatamız."

Devrimsel, ölüm cezasının yerine getirilmemesine karar verilen mahkumun durumunun boşlukta olduğunu; uygulamada bu mahkumların müebbet hapis hükümlüsü olarak işleme tabi tutulduğunu ve yasalar uyarınca son tahlilde 19 yıl, iki ay ve 18 gün sonra salıverildiğini belirtmiştir. Buradan hareketle, cezanın yerine getirilmemesine karar verilen hükümlülerin, aslında mahkemenin verdiği infaz edilebilir bir ceza bulunmadığı için salıverilmesi gerektiğini; ancak elbette ki buna vicdan ve adaletin el vermeyeceğini ifade ederek, ortada açık bir yasal boşluk bulunduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda,

> ***"Yıllarca Adalet Bakanlığı seyirci kalmış, hükümetler seyirci kalmış; çünkü gelen 'As gitsin, evet de gitsin' demiş. Genellikle 'Hayır' pek denmemiş. İnsan hayatının çok ucuz olduğu memleketimizde bu meseleler üzerinde düşünme zahmetine herhalde katlanılmamış. Bu nedenle, 'Evet' denirken infaz şekli belli, 'Hayır' denirken ne olacağı belli değil; bir boşluk var"*** demiştir.

Devrimsel, DM'ne Kurucu Meclisin Teşkili Hakkındaki Kanunla tanınan yetkilerin, esasen Anayasayı, Siyasal Partiler ve Seçim Kanunlarını yapmakla sınırlı olduğunu; DM önüne sadece MGK üyeleri, 10 imzalı olarak DM üyeleri ve

Bakanlar Kurulu tarafından tasarıların gelebileceğini belirterek, Kanunun, DM'ne ölüm cezalarının yerine getirilmesi hususunda yetki tanımadığını; buna karşılık Kanunun vermediği yetkiyi İçtüzükle DM'nin kendisine verdiğini; İçtüzük görüşmeleri sırasında kendisinin buna muhalif kaldığını ifade etmiştir. Devrimsel bu çelişkiye bir örnek de vermiştir. Kurucu Meclis Hakkındaki Kanunda sadece denetim yetkisinden söz edildiği için, DM'nin kendisine Bakana soru sorma, Meclis araştırması yapma gibi yetkileri tanımadığını; oysa, benzeri bir durum olmasına karşın, idam cezalarının yerine getirilmesine karar verme yetkisini İçtüzükle kendine tanıdığını belirtmiş ve

> ***"...Ayrıca, 'Bizim tarafımızdan bunun yapılması mümkün değil' diyen tecrübeli arkadaşlardan, birisi Adalet Komisyonun şu anda Başkanı, diğer ikisi de o Komisyonun şimdi üyeleri; İçtüzükle ilgili müzakereler sırasında o zaman zapta geçen düşüncelerinin hilafına, metinleri her gün önümüze getiriyorlar. Bu nedenle yetkimizin olmadığı kanısındayım. Ancak, İçtüzük tadil edilir, Bakanlar Kurulu tasarısı olarak gelir dersek, tamam, onu kabul"*** *diyerek eleştiri getirmiştir.*

Devrimsel devamla, "Efendim, bu cezaların görüşülebilmesi için bana göre, ben bir çare olarak görüyorum; Adalet Komisyonunun kanun teklif etme yetkisi bulunmadığına göre, kanundan doğan yetkisi bulunmadığına göre (İçtüzüğün yetkisini kabul etmiyorum), ben gelen metne bakıyorum; eğer 10 tane olumlu imza varsa, ben bunu 10 DM üyesinin bir kanun teklifi niteliğinde düşünüyorum, o şekilde görüşülmesini kabul ediyorum" demiştir.

Devrimsel, ayrıca, Komisyonca hazırlanan raporları da eleştirmiştir. Bunlarda ciddi noksanlıklar olduğunu, hüküm ve ilamın çoğunluk oyu ile mi ittifakla mı verildiğinin belli edilmediğini söyleyerek, ***"Ben, Yargıtay'dan ittifakla geçmemiş olan ölüm cezalarına evet demeyeceğim. Ancak ittifakla olanlara evet diyeceğim"*** *demiştir.*

Devrimsel, suçlular bakımından da farklılık olduğunu, kimi mahkumun hunharca birçok kişiyi öldürdüğünü, ama TCK'da yazılı bazı suçlarda (md.439'u örneklemiştir) verilen idam hükümlerinin adalete uygun düşmediğini, ***dolayısıyla "konuyu, her münferit olayı kendi içinde ayrı ayrı değerlendirip karara varmamız lazım"*** *diyerek, bu kanun tasarısına ret oyu vereceğini açıklamıştır.*

Fevzi Uyguner *– Konuşmacı, İçtüzük görüşmeleri sırasında (md.86)'nın ancak Kanunun verdiği yetki içerisinde İçtüzüğe konulabileceği fikrini savunduğunu, ancak o tartışmaların sonuçlandığını, aksi fikrin kabul edildiğini, İçtüzüğün o tarihe dek bu şekilde işlediğini, birçok infaz kanunu tasarısının DM'ye getirilip geçtiğini hatırlatarak,* ***"Bugün İçtüzük müzakerelerinin ilk safhasına dönüp de tekrar bundan bahsederek idam cezalarının onaylanmaması gibi bir fikri ileri sürmek, Yüce Heyetinize karşı bir saygısızlıktır"*** *demiştir.*

Rıfat Bayazıt – *Konuşmacı, İçtüzük (md.86)'nın o dönemdeki muhalefetine karşın mevcut haliyle kabul edildiğini; daha önemlisi, Anayasa Mahkemesi kararıyla da kesinleştiği üzere, İçtüzüğün tereddütsüz şekilde kanun olduğunu, dolayısıyla bunun uygulanması gerektiğini ifade etmiştir.*

Feridun Güray – *Konuşmacı, çoğunluk tarafından kabul edildiğine göre mevcut İçtüzük hükmüne uymanın demokrasi anlayışı ve pozitif hukuka saygı gereği olduğunu belirterek,* ***"İdam cezaları DM'nde görüşülmese dahi yine aynı şekliyle Milli Güvenlik Konseyi'nden geçerek kanunlaşacaktı. Biz idam cezalarını görüşmek suretiyle eğer bir masumu meydana çıkarabilirsek veya bir tek mahkum için bile idamın yerine getirilmesinde kamu yararı olmadığını kabul etmiş olabilirsek, yine de görevimizi yapmış sayılabiliriz.*** *Yaşama hakkı kutsaldır. Eğer bir insan bir gün daha fazla yaşamış ise bu dahi bir bahtiyarlıktır. Unutulmamalıdır ki, ölümü bekleyen en ağır hastalar dahi bir saat yaşamak için çeşitli ıstıraplara katlanırlar. Bu açıdan da aldığımızda, yaptığımız görevin tamamen kanunlara, insan onuruna uygun olduğuna inanıyorum" demiştir.*

Şerafettin Yarkın – *Konuşmacı, Devrimsel'in önemli hususa değindiğini, cezasının yerine getirilmemesine karar verilen mahkumun hangi cezayı çekeceğine ilişkin üç görüş bulunduğunu belirtmiştir. İlk görüşün, mahkumun salıverilmesi olduğunu, bunun uygulanabilir olmadığını; ikinci görüşün, mahkumun müebbet hapse mahkum muamelesi görmek olduğunu, ancak cezada kıyasın uygulanamayacağını; üçüncü görüşün mahkumun ömür boyu hapiste tutulması olduğunu (kendi önerisi), ancak bunun da ceza mevzuatında yeri olmadığını söylemiş ve bu boşluğun doldurulması gerektiğine vurgulamıştır.*

Enis Muratoğlu – *Komisyon Sözcüsü sıfatıyla söz alan konuşmacı, Komisyonun adı Kanun Tasarısı olan metinleri hazırlamasının mevzuata uygun olduğunu; infaz hukukunda genelde bir boşluk bulunmadığını; buna karşılık, ölüm cezasının yerine getirilmemesine karar verilmesi halinde ne türlü bir rejimin tatbik edileceğinin kesinlikle mevcut olmadığını ifade etmiştir. Konuşmacı, görüşüleri bu dosyanın 1975'ten o tarihe dek karar bağlanmamış olmasının sorumluluğunun, Adalet Komisyonunun da, DM'nin de üzerinde olmadığını vurgulamıştır. Muratoğlu, Raporun kısa ve yetersiz olduğuna ilişkin eleştirileri de yanıtlamak üzere, dosyaya konu olayı özetlemiştir. Şöyledir:*

"Sabri Altay isimli sanık, 25/10/1945 doğumludur, evlidir, iki çocuk sahibidir. Bu şahıs, Hendek ilçesinde oturmaktayken, komşusu İbrahim Özalp, karısı ile birlikte Almanya'ya gidiyor ve giderken, iki tane çocuğunu, bakıp gözetmesi için Sabri Altay'a bırakıyor. Bıraktığı çocuklardan birisi 18 yaşını geçmiş bir kız çocuğudur. Ondan sonra, sanıkla bu kız çocuğu arasında bir ilişki hasıl oluyor; bu ilişki, derin hissi rabıtalara varıyor ve sanık bu kız ile evlenmek arzusunu izhar ediyor; fakat karısı manidir. Bunun üzerine karısını öldürmeye karar veriyor ve hatta bu kara-

rını, alakası olan kıza da anlatıyor ve karısını öldürmesini ona teklif ediyor. Tabanca da temin ettikten sonra mezkur, alakadar olduğu bu kız talebi kabul etmeyince sanık şöyle bir mizansen yaratıyor.

Köy kahvesinde, o gece Adapazarı'na gideceğini ve köyde olmayacağını söylüyor. Adapazarı'na gidiyor, fakat olayın gecesi saat 01.00'de taksi ile köye geliyor ve bu kızın evine gidiyor. Karısını öldürmek üzere geldiğini, kendisinin de yanında olmasını istiyor. O kızı da yanına alıp eve gidiyor. Bir merdiven dayayarak, karısının yattığı pencereye vuruyor, karısı pencereyi açtıktan sonra içeriye giriyor ve kadınla kavgaya başlıyor. Alakası olan kızın da şahadeti bu merkezdedir. Bilahare kadının feryatları geliyor ve dört el tabanca sesleri geliyor. Bilahare, sanık geldiği yerden çıkıp gidiyor.

Sanık, gerek jandarmada, gerek savcılıkta, gerekse tevkif için gönderildiği sulh hakiminin huzurunda olayı bu tarza ikrar yollu itiraf ediyor. Sonra, mahkemede, tesir ve tazyik altında kaldığından dolayı, o tarzda itiraflarda bulunduğunu söylüyor. Fakat mahallinde keşifler yapılıyor, kendisi bulunuyor, keşif sırasında dahi aynı ikrarlarda bulunuyor..."

- Başkan Tasarının tümü üzerindeki müzakerelerin sona erdiğini belirterek tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Bunun ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, Devrimsel aleyhte söz almıştır.

Devrimsel *– "...Bu tasarının bugün görüşülüp yerine getirilmesine karar verilmesine, geçen uzun zaman, suçun işlenmesinden bugüne kadar geçen zaman, suçun niteliği, siyasal ve toplumsal faydayı ortadan kaldırdığı düşüncesindeyim. Bu nedenle ben bu tasarıya ret oyu vereceğim, sırf bu açıdan."*

- Başkan Tasarının tümünü oya sunmuş ve kabul edilmiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:42-50 ve Tutanağın sonuna ekli 77 sayılı Basmayazı)***

---

5. Cengiz Baktemur Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 2664 **28/04/1982**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay 1 nci Dairesinin 30/09/1981 gün ve 1981/321 Esas, 1981/364 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, Elazığ Sıkıyönetim Komu-

tanlığı Askeri Mahkemesinin 11/05/1981 tarih ve Sayı 980/7863, Esas 980/179* sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 maddesi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Malatya İli, Doğanşehir İlçesi, Doğu Mahallesi, Hane 064, Cilt 001/02, Sayfa 38'de nüfusa kayıtlı, Abdullah oğlu, Firdevs'ten olma, 03/03/1961 doğumlu **Cengiz Baktemur** hakkındaki bu ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 28/04/1982, s.17678 mük.)

*(Derleyenin notu: * 2664 sayılı Kanunun RG'de yayınlanan metninde Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin verdiği hükmün Esas sayısı yanlıştır ve Karar sayısı düşmüştür. Buna ilişkin Adalet Komisyonu Raporu ile Kanun Tasarısındaki verilere göre, hüküm, Sayı 980/7863, Esas 980/436 ve Karar 981/179 sayılı olarak geçmektedir.*

- 2664 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 6 ay ve 28 gün süre geçmiştir.

- 2664 sayılı Kanunda adı geçen mahkum sağ siyasal suçlu idi.

- Danışma Meclisinin 05/01/1982 tarihli 27. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:580.***

"Cengiz Baktemur Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/63), (Başkanlığa geliş tarihi: 31/12/1981) (Adalet Komisyonuna: 04/01/1982)."

- Danışma Meclisinin 15/01/1982 tarihli 34. Birleşimi gündeminin "Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları" başlığı altındaki veriye göre, hükümlü Cengiz Baktemur'a ait dosya Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmiştir. Oturum Başkanı vekili Fenni İslimyeli, tezkerenin okunmasından sonra "Bilgilerinize sunulur" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 2, 12 Ocak 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 23 Ocak 1982 tarihli 42 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:120.***

"Ölüm cezasına hükümlü Cengiz Baktemur hakkındaki dava dosyasının, Başbakanlığa iade edilmesine dair Başbakanlık tezkeresi

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: 30.12.1981 gün ve 301-14877 sayılı yazımız.

Ölüm cezasına hükümlü Cengiz Baktemur hakkındaki dava dosyası, Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin onama ilamı ile yazımız ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlünün Vekili tarafından Askeri Yargıtay Başsavcılığına verilen dilekçe ile 'İadei Muhakeme' isteminde bulunulduğundan, bahis konusu dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına sunulmak üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan"

- Hükümlü Cengiz Baktemur'un İadei Muhakeme talebi nedeniyle dosyasının Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmesi sonrasında bu girişim mahkum lehine sonuç doğurmamıştır. Nitekim, aşağıdaki belgelerden de görüldüğü üzere, söz konusu talep reddedildiği için mahkumun dosyası Başbakanlıkça yeniden DM'ne gönderilmiştir.

- Danışma Meclisinin 22/03/1982 tarihli 70. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:512.***

"Cengiz BAKTEMUR Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/63) (Adalet Komisyonuna: 22/03/1982)"

- Danışma Meclisinin 19/04/1982 tarihli 82. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:54.***

"Cengiz BAKTEMUR Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/63) (Raporun Başkanlığa geliş tarihi: 12/04/1982) (Dağıtma tarihi: 16/04/1982)"

- 2664 sayılı Kanuna ilişkin ***09/04/1982 tarih ve Esas No. 3/63, Karar No. 39 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç, şu şekilde özetlenmiştir.*

"Mahkeme ve Yargıtay ilamlarında da yazılı olduğu üzere, ülkücü görüşe sahip sanığın Cumhuriyet Halk Partisi Doğanşehir Gençlik Kolları Başkanı manifaturacı Hasan Doğan'ı görüş ayrılığı sebebiyle, olaydan çok önceki tarihte öldürmeye karar verdiği ve yedek şarjörlü tabancası ile fırsat kollamaya başladığı ve Hasan Doğan'ın 2//02/1980 günü saat 18.15 sıralarında dükkanını kapatıp çıkmasını müteakip Doğanşehir Cumhuri-

yet Caddesi üzerinde arkasından takip ederek Şekerbank önünde arkadan ve yakın mesafeden 5-6 el ateş edip iki merminin sırtından girmesi ile öldürdüğü ve akabinde cadde üzerinde kaçmaya başladığı sırada kendisini takip eden emniyet mensuplarına ateş etmesine rağmen olayda kullandığı ekspertiz raporuyla belirlenen silahıyla birlikte yakalandığı dosya muhtevası ve yapılan tahkikatlarla anlaşılmıştır.

Askeri Savcılık esas hakkındaki mütalaasında suçun yukarıdaki gibi sübutunu kabul etmekle birlikte sanığın gerek hazırlık ve gerekse sorgusu için çıkarıldığı Askeri Mahkemede suçunu ikrar etmesini göz önüne alarak hafifletici sebeplerin uygulanmasını istemiş ise de, son soruşturma sırasında fiili inkar yoluna gitmesi ve mahkemedeki davranışları sebebiyle Askeri Mahkeme, TCK'nun 59 uncu maddesinin sanık hakkında uygulanması taleplerini reddetmiştir.

Keza, gerek hafifletici sebeplerin dikkate alınmadığı, tahrik sebeplerinin mevcut olduğu, 02/09/1978 tarihinde sanığın, maktul Hasan Doğan'ın yakınları tarafından yaralandığı yolundaki mahkeme kararına rağmen bütün bunların göz önünde tutulmadığı iddialarıyla, sanık vekilleri tarafından yapılan ve Askeri Yargıtay Başsavcılığının da katıldığı karar düzeltilmesi ve muhakemenin iadesi talepleri de Yargıtay 2 nci Dairesi tarafından gerekçelerle ve oybirliği ile reddedilmiştir."

- Adalet Komisyonu 09/04/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun bir üyesi için (Şerafettin Yarkın) "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu*** *adı altında* ***"Çekimserim; gerekçe eklidir"*** *ile* ***Necip Bilge "Çekimserim"*** *notu bulunmaktadır. Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi, yukarıda metni verilen 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna bu üye tarafından eklenen aynı konudaki metinle özdeştir. Bu nedenle, söz konusu metin burada yinelenmemektedir. Yukarıdaki 2660 sayılı Kanunda çekimser oy kullanan İsa Vardal, bu kanuna ilişkin Raporda olumlu oy vermiştir.*

- Rapordaki verilere göre, Askeri Yargıtay 30/09/1981 tarihinde oybirliği ile hükmü onamış; sanık vekillerinin TCK (md.59) uygulanmamasına dayanarak yaptıkları ve Askeri Yargıtay Başsavcılığının katıldığı karar düzeltme talebini 2. Daire 02/12/1981 gün ve 981/440 E, 981/425 K sayılı kararıyla oybirliği ile reddetmiş; ve nihayet hükümlü vekilinin ve Başsavcılığın da katıldığı tahrik hükümlerinin uygulanmamış olmasına dayanarak yapılan iadei muhakeme talebi de 2. Daire tarafından 10/02/1982 gün ve 982/74 E, 982/69 K sayılı kararla oybirliği ile reddedilmiştir.

- 2664 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 26/04/1982 tarihli 86. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Fenni İslimyeli'nin Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 3 maddenin ikincisi bu dosyadır.*

- Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Rapo-

run okunması kabul edilmiştir Başkan, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Kanunlar Planlama Araştırma Genel Müdürü Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygılarımla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, Tasarının tümüne ilişkin söz almak isteyen üye olmadığını söylemiş ve maddelere geçilmesini oya sunmuştur. Bu kabul edilmiştir. Bunun ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, hiçbir üye söz almamıştır.

- DM'nin toplam 11 üyesi, kanun tasarısının tümünün açık oya sunulması için önerge vermişlerdir. Ad okunmak suretiyle oylama yapılmıştır. Oylamanın sonucu şöyledir:

Üye sayısı: 160; Oy verenler: 132; Kabul edenler: 117; Reddedenler: 3 (Ertuğrul Alatlı, Kamer Genç ve Mehmet Hazer); Çekimserler: 12 (Hamdi Açan, Necip Bilge, Güngör Çakmakçı, Ali Mazhar Haznedar, Serda Kurtoğlu, Recep Meriç, Tülay Öney, Nermin Öztuş, Lütfullah Tosyalı, Türe Tunçbay, Şerafettin Yarkın ve Namık Kemal Yolga); Oya katılmayanlar: 28.

*- Böylece 2664 sayılı Kanun DM'nce kabul edilmiştir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:169-171, 196-197 ve Tutanağın sonuna ekli 111 sayılı Basmayazı)***

---

6. Şahabettin Ovalı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2676 **10/06/1982**

MADDE 1. – Yargıtay 1 nci Ceza Dairesinin 21/4/1978 tarih ve 1978/1057 Esas, 1978/1690 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinin 8/12/1977 tarih ve 1977/15 Esas, 1977/392 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-10 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Balıkesir İli, Yakup Köyü, hane 94, cilt 25/1, sayfa 118'de kayıtlı Hüseyin oğlu, Hanife'den olma, 3/3/1956 doğumlu **Şahabettin Ovalı** hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 11/06/1982, s.17721)

(Derleyenin notu: 2676 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, adi suçlu idi. 2676 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin üçüncü; 1982 yılındaki infaz yasaları arasında ise ikinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506 ve 2660 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2676 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 49 ay (4 yıl, 1 ay) ve 19 gün süre geçmiştir. Bu, uzun süreli ölüm bekleyişi olgusuna örneklerden biridir.,

- Mahkumun cezası, 12/06/1982 günü sabaha karşı Sinop Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- 1980 darbesi öncesinde, Millet Meclisinin 30/10/1978 tarihli 172. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümünde şu bilgi vardır: ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Cilt 6, Toplantı 1, 16.5.1978 tarihli 145 inci Birleşimden 30.10.1978 tarihli 172 nci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, 1978, sf:936.***

> "2. Adam öldürmek suçundan sanık Balıkesir ili Yakup köyü hane 94, cilt 25/1, sayfa 118'de kayıtlı Hüseyin oğlu Hanife'den doğma 3.3.1956 doğumlu Şahabettin Ovalı'nın, TCK'nun 450/4-10 maddesi uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine ilişkin Başbakanlık tezkeresi. (3/416) (Adalet Komisyonuna)"

- Millet Meclisinin 27/12/1978 tarihli 27. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümünde şu bilgi vardır: ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Cilt 8, Toplantı 2, 5.12.1978 tarihli 15 nci Birleşimden 1.2.1979 tarihli 43 ncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, 1979, sf:111.***

> "3. Adam öldürmek suçundan sanık Balıkesir ili Yakup köyü hane 94, cilt 25/1, sayfa 118'de kayıtlı Hüseyin oğlu Hanife'den doğma 3.3.1956 doğumlu Şahabettin Ovalı'nın, TCK'nun 450/4-10 maddesi uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/416) (S. sayısı 261) (Dağıtma tarihi 26.12.1978) (GÜNDEME)"

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların beşincisi bu mahkuma ilişkindir. Bu tezkerede mahkumun adı hatalı olarak "Sabahattin" şeklinde geçmektedir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23***

Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.

"Tezkereler

70. Sabahattin Ovalı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/8) (MGK'den devir)" (Mahkumun adı hatalı olarak Sabahattin şeklinde geçmektedir, MSG)

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- Danışma Meclisinin 02/06/1982 tarihli 100. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:652.***

"Şahabettin Ovalı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/8) (Raporun Başkanlığa geliş tarihi: 30/04/1982) (Dağıtma Tarihi: 31/05/1982)"

- Danışma Meclisinin 02/06/1982 tarihli 100. Birleşimi gündeminin Görüşülen İşler başlığı altındaki toplam 3 maddenin sonuncusu bu dosyadır. Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında yapılan ikinci oturum saat 18.40'da sona ermiştir. İkinci oturumun son maddesi olarak bu dosyaya sıra gelmiştir. Ancak Başkan, "Gündemimizin 3 üncü maddesi bir ölüm cezasıdır. Hem Rapor hem muhalefet şerhlerine ait açıklamalar çok uzundur. Saat 19.00'a kadar yarısının okunması mümkün olmayacaktır. Bu itibarla bu konuyu da yarına bırakmak zorundayız" diyerek görüşmeyi 03/06/1982 tarihli 101. Birleşime ertelemiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:691.***

- 2676 sayılı Kanuna ilişkin ***29/04/1982 tarih ve Esas No. 3/8, Karar No. 46 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç, şu şekilde özetlenmiştir.*

"Mahkeme ve Yargıtay ilamlarında da tafsilatlı şekilde belirtildiği gibi sanık Şahabettin Ovalı'nın; olaydan bir ay önce kardeşi Recep'i öldüren Mehmet Uslu'nun kayınbiraderi maktul Naci Şahin'i taammüden ve kan gütme saiki ile öldürdüğü sübuta ermiş bulunduğundan, Komisyonumuzca... ölüm cezasının yerine getirilmesine dair ilişikteki kanun tasarısının Danışma Meclisine sunulmasına oy çokluğu ile karar verilmiştir."

- Bu mahkuma ilişkin Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 21/04/1978 tarih ve 1978/1057 Esas, 1978/1690 Karar, 1-B/1060 Tebliğname sayılı ilamına gö-

re, mahkum Şahabettin Ovalı'nın kardeşi Recep Ovalı, Şahabettin tarafından öldürülen Naci Şahin'in eniştesi Mehmet Muslu tarafından 03/01/1976 tarihinde kasten öldürülmüştür. Bunun üzerine 05/01/1976 tarihli iddianame ile Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinde Mehmet Muslu hakkında amme davası ikame edilmiştir. Mehmet Muslu tutuklu iken, Şahabettin Ovalı kardeşi Recep'in intikamını almak maksadı ile 03/02/1976 tarihinde Naci Şahin'i öldürmüştür.

- Adalet Komisyonu 29/04/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun iki üyesi için (Necdet Geboğlu ve İbrahim Barangil) "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu*** *adı altında* ***"Çekimserim; gerekçe eklidir", Necip Bilge "Çekimserim" ve Şerafetten Yarkın "Muhalifim. Gerekçe eklidir" ve Bekir Sami Daçe "Muhalifim"*** *notları bulunmaktadır. Rapora Bilge'nin Çekimserlik Gerekçesi ekli değildir. Buna karşılık Kurtoğlu'nun 30/04/1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi eklidir. Bu Gerekçe, yukarıda metni verilen 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna bu üye tarafından eklenen aynı konudaki metinle özdeştir. Bu nedenle, söz konusu metin burada yinelenmemektedir.*

- Bekir Sami Daçe'nin 30/04/1982 tarihli "Muhalefet Şerhi" şöyledir:

"MUHALEFET ŞERHİ

Hükümlü Şahabettin Ovalı'nın hakkındaki idam kararının kesinleşmesinden itibaren yıllar geçmiş ve ancak 12 Eylül 1980 tarihine kadar parlamentonun görevini yapmaması veya yapamaması sonucu cezanın yerine getirilmesi onaylanmamıştır. Hak etmiş de olsa bir hükümlüye, görevini yerine getirmemek suretiyle yıllarca her gün idamı yaşatmak Devletin hakkı değildir.

Bu uzama ve ihmal, hükümlüye verilen cezanın ötesinde yıllarca her gün idamı yaşama gibi kanunun maksadını çok aşar bir cezayı çektirmiştir.

Aradan geçen uzun zaman sebebiyle ve fiilin mahiyeti itibariyle vaki idam cezasının yerine getirilmesinde ne adaletin ne de kamunun yararı kalmıştır. Aksine, infaz, vaki gerekçeler karşısında adalet ve kamu vicdanını rencide edebilecektir.

Bu sebeplerle muhalifim. 30/04/1982

Bekir Sami Daçe"

- Daçe'nin bu muhalefet şerhi, DM'nin 10/05/1982 tarihli 92. Birleşiminde görüşülen mahkum "Dudu Gül Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı"na ilişik Adalet Komisyonu Raporuna, Daçe ile birlikte İsa Vardal'ın müştereken ekledikleri Muhalefet Gerekçesi ile esas itibariyle özdeştir. Dudu Gül'e ilişkin Kanun Tasarısı DM tarafından benimsenmesine karşın MGK tarafından onaylanmadığı için kanunlaşmamış ve mahkum ölüm ce-

zası infazından kurtulmuştu. Ayrıntılı bilgi için bu çalışma içinde "12 Eylül Rejiminde İnfazdan Kurtulanlar" başlıklı bölüme bakılmalıdır.

- Yarkın'ın "Karşı Oy Gerekçesi" şöyledir:

"KARŞI OY GEREKÇESİ

1. Önce, karara muhalif kalmamın, hakkında idam cezası verilen kişiyle ve olayla hiçbir ilgisi yoktur.

2. Çok uzun bir süreden beri fikir yönünden ve ilke olarak, ölüm cezalarının hep karşısında oldum. Yani bir kanunla öldürme kararı verilmesini kabul edememişimdir. Ancak pozitif hukukumuzda bu cezaya yer verildiğine göre, yargı olarak yapılacak bir şey elbette ki yoktur.

Diğer yandan yine fikir olarak, ölüm cezasının en müessir bir ceza olduğu da bana göre kesin değildir. Belki de en müessir ceza, bir anda infaz edilip biten bir ceza değil, çektirilen cezadır. Bu nedenledir ki, 1950 yılından beri sık sık çıkarılan af kanunları, cezaların çektirilmesini engelleyerek müessiriyetini kaybettirmiştir.

Anayasamızın 64 üncü maddesinde, '...mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek Türkiye Büyük millet Meclisinin yetkilerindendir' hükmü yer almıştır. Bu hükme göre yasama görevi yapan meclislerin ölüm cezasının yerine getirilmesine olduğu gibi, bu cezanın yerine getirilmemesine karar verme de yetkileri içindedir. Benim oyum, yerine getirilmemesi yönündedir.

Böylece, infaz edilmeyecek bir ölüm cezası sonunda, hakkında idam kararı verilenin, idam hükümlüsü olarak ömür boyu cezaevinde kalmasının daha müessir bir ceza olacağını düşünmekteyim.

Arz ederim.

Şerafettin Yarkın"

- Bu Raporun DM'de görüşülmesi sırasında Komisyon Sözcüsünün yaptığı açıklamaya göre, Balıkesir Mahkemesinin 08/12/1977 tarihli idam hükmü oybirliği ile verilmiş ve Yargıtay 1 inci Ceza Dairesi tarafından 21/04/1978 tarihinde hüküm yine oybirliği ile onanmıştır. Karar tashihi talebi de Cumhuriyet Başsavcılığınca reddedilerek hüküm kesinleşmiştir.

*- 2676 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, **Danışma Meclisinin 03/06/1982 tarihli 101. Birleşiminde** görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 3 maddenin ikincisi bu dosyadır.*

- Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmemiştir. Böylece, DM Genel Kurulu, Komisyon Raporunu dinlemeye bile gereksinim duymamıştır.

- Başkan, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Müsteşar Yardımcısı Muammer Yula'nın temsil edeceğini saygılarımla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, Tasarının tümüne ilişkin söz almak isteyen üye olmadığını saptamıştır. Ardından Komisyon Sözcüsü söz alarak olayı özetlemiştir.

Adalet Komisyonu Sözcüsü Enis Muratoğlu *– "Mehmet Uslu isimli şahıs olay tarihinden bir ay önce sanık Şahabettin Ovalı'nın kardeşi Recep'i öldürüyor. Bu olay sebebiyle ve bu olayın vukuundan bir ay sonra, 1956 doğumlu olan sanık Şahabettin Ovalı, kardeşi Recep" öldüren Mehmet Uslu"un kayınbiraderi olan Naci Şahin'i 3.2.1976 tarihinde kahvehanede tabanca ile vurarak mukabeleten öldürüyor; ancak öldürdüğü şahsın, kardeşini öldüren kimseyle alakası vardır, fakat kardeşini öldüren kişi değildir.* (Komisyon Sözcüsünün açıklamasında Mehmet Uslu isimli kişiden söz edilmektedir; bunun doğrusu Mehmet Muslu'dur, MSG)

Mutealkiben davaya Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinde bakılmış ve katil hadisesinin mahkemece taammüden ve kan gütme saikıyla vuku bulduğu sabit görülmüş ve bu meyanda mahkeme, TCK'nun tahrike taalluk eden 51 inci maddesinin ve tahfif maddesi olan 59 uncu maddesinin tatbikine mahal olup olmadığını münakaşa ve müzakere ettikten sonra, bunların tatbikine mahal olmadığı kanaatine varmıştır. Çünkü öldürülen şahıs sanığın kardeşini öldüren şahıs değil, onun kayın biraderidir.

Netice olarak sanığın, TCK'nun 450/4 ve 10 uncu maddeleri mucibince, kan gütme saikıyla ve taammüden bu suçu işlediği kanaatine varılarak ölüm cezasına çarptırılmasına oybirliği ile karar verilmiştir."

- Başkan maddelere geçilmesini oya sunmuştur. Bu kabul edilmiştir. Bunun ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak Başkan Tasarının tümünü oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Böylece 2676 sayılı Kanun, Komisyon Raporuna çekimser oy verenler dahil, hiçbir üye söz alarak görüş açıklamaksızın DM'nce kabul edilmiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:696-697 ve Tutanağın sonuna ekli 128 sayılı Basmayazı.***

7. Ednan Kavaklı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2679 **17/06/1982**

MADDE 1. – Yargıtay 1 nci Ceza Dairesinin 24/1/1978 tarih ve 1977/3949 Esas, 1978/148 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Tokat Ağır Ceza Mahkemesinin 19/9/1977 tarih ve 1977/190 Esas, 1977/148 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/9 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Tokat Merkez İlçe Sofyon Mahallesi, hane 103, cilt 07/01, sayfa 054'de kayıtlı Mehmet oğlu, Meliha'dan olma, 25/9/1957 doğumlu **Ednan Kavaklı** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 18/06/1982, s.17728)

(Derleyenin notu: 2679 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, adi suçlu idi. 2679 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin dördüncü; 1982 yılındaki infaz yasaları arasında ise üçüncü örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660 ve 2676 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2679 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 52 ay (yani, 4 yıl, 4 ay) ve 23 gün süre geçmiştir. Bu, uzun süreli ölüm bekleyişi olgusuna örneklerden biridir.

- Mahkumun cezası, 19/06/1982 günü sabaha karşı Tokat Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- 1980 darbesi öncesinde, Millet Meclisinin 09/05/1978 tarihli 142. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümünde şu bilgi vardır: ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Cilt 5, Toplantı 1, 1.3.1978 tarihli 120 nci Birleşimden 11.5.1978 tarihli 144 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, 1978, sf:531.***

"7. Tokat Merkez İlçesi Sofyon Mahallesi Hane 103, Cilt 2A, Sayfa 119'da kayıtlı Mehmet oğlu Meliha'dan olma ve 25.9.1957 doğumlu Adnan Kavaklı'nın, TCK'nun 450/9 ncu maddesi uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine dair Başbakanlık tezkeresi. (3/316) (Adalet Komisyonuna)"

- Millet Meclisinin 08/06/1978 tarihli 156. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümünde şu bilgi vardır: ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Cilt 6, Toplantı 1, 16.5.1978 tarihli 145 inci Birleşimden 30.10.1978 tarihli 172 nci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, 1978, sf:262.***

"2. Tokat Merkez İlçesi Sofyon Mahallesi Hane 103, Cilt 2A, Sayfa 119'da kayıtlı Mehmet oğlu Meliha'dan olma ve 25.9.1957 doğumlu Ednan Kavaklı'nın, TCK'nun 450/9 ncu maddesi uyarınca idam cezasıyla mahku-

miyetine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/316) (S. sayısı 113) (Dağıtma tarihi 7.6.1978) GÜNDEME"

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların dördüncüsü bu mahkuma ilişkindir. Tezkerede mahkumun adı hatalı olarak "Ednan" yerine "Adnan" olarak geçmektedir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

69. Adnan Kavaklı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/7) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- Danışma Meclisinin 07/06/1982 tarihli 102. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:738.***

"Adnan Kavaklı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/7) (Raporun Başkanlığa geliş tarihi: 30/04/1982) (Dağıtma Tarihi: 07/06/1982)"

- 2679 sayılı Kanuna ilişkin ***27/04/1982 tarih ve Esas No. 3/7, Karar No. 45 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç, şu şekilde özetlenmiştir.*

"Mahkeme ve Yargıtay ilamlarında yazılı olduğu üzere, sanık Ednan Kavaklı'nın 20/06/1976 günü, 01/01/1960 doğumlu Tuncay Abbas isimli çocuğu kandırarak tenha bir mahalle götürüp cebren ve bıçak tehdidi ile ırzına geçtikten sonra çocuğun ağlayıp sanığı şikayet edeceğini söylemesi üzerine sanık Ednan Kavaklı'nın suç delillerini ortadan kaldırmak ve dolayısıyla kendisini cezadan kurtarmak maksadıyla Tuncay Abbas'ı orada kadın çorabı ile boğarak öldürdüğü ve daha sonra esasen kasap çırağı olan sanığın yanında bulundurduğu bir kasap bıçağı ile çocuğun başını gövdesinden ayırdığı ve maktulün tanınmaması için baş ve yüz derisini tamamen yüzmekle beraber cesedin sağ kolunu da omzundan keserek bu parçaları dereye atıp kaçtığı ve bilahare yakalanan sanığın suçunu itiraf ettiği ve yapılan duruşma sonunda idam cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonu 27/04/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun bir üyesi için (İbrahim Barangil) "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu*** *adı altında* ***"Çekimserlik oy gerekçem eklidir", Necip Bilge "Çekimserim" ve Şerafetten Yarkın "Çekimserim"*** *notları bulunmaktadır. Rapora sadece Kurtoğlu'nun 28/04/1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi eklidir. Bu Gerekçe, yukarıda metni verilen 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna bu üye tarafından eklenen metinle özdeştir. Bu nedenle, söz konusu metin burada yinelenmemektedir.*

- Bu Rapordaki verilere göre, gerek Tokat Ağır Ceza Mahkemesinin 19/9/1977 tarihli hükmü, gerekse Yargıtay 1 nci Ceza Dairesinin 24/1/1978 tarihli onama ilamı oybirliği ile verilmiştir. Karar düzeltme ya da yargılamanın yenilenmesi istemli başvuru yapıldığına dair bilgi yoktur.

- Hükmün kesinleşmesinden sonra dosya, Başbakanlığın 05/05/1978 gün ve 301-02175 sayılı tezkeresi ile TBMM Başkanlığına gönderilmiş; işlem yapılmamış, 12/09/1980'i müteakip Başbakanlığın 14/10/1980 gün ve 301-10557 sayılı yazısı ile MGK Başkanlığına ve oradan da DM Başkanlığına iletilmiştir.

- Yukarıda metni verilen Komisyon Raporunda ve bu Kanun Tasarısının DM'de görüşülmesi sırasında Komisyon Sözcüsünün yaptığı kısa açıklamada yer almayan ve fakat buna ilişkin ***14/10/1982 tarih ve 301-10557 sayılı olup MGK Başkanlığına hitaplı olarak yazılan Başbakanlık Tezkeresinde****ki şu bilgi dikkati çekmektedir. Olayda mahkum Kavaklı'nın bir diğer suç ortağı da bulunmaktadır. Ahmet Sağlam isimli şerik hakkında mahkeme TCK 450/9, 64, 67 ve 59 uncu maddeleri gereğince ömür boyu ağır hapis cezası vermiştir.*

- 2679 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 09/06/1982 tarihli 103. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Fenni İslimyeli'nin Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 5 maddenin birincisi bu dosyadır.*

- Başkan, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Müsteşar Yardımcısı Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygılarımla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Rapo-

run okunması kabul edilmemiştir. Böylece, DM Genel Kurulu, Komisyon Raporunu dinlemeye bile gereksinim duymamıştır.

- Başkan, Tasarının tümüne ilişkin söz almak isteyen üye olup olmadığını sormuş, kimse söz istememiştir. Bunun üzerine Komisyon Sözcüsü E. Muratoğlu söz alarak olayı Raporda geçtiği şekilde özetlemiştir. Buradaki tek ek bilgi, sanığın ayrıca suçunu itiraf ettiği şeklindeki açıklamadır.

- Başkan maddelere geçilmesini oya sunmuştur. Bu kabul edilmiştir. Bunun ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak Başkan Tasarının tümünü oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Böylece 2676 sayılı Kanun, Komisyon Raporuna çekimser oy verenler dahil, hiçbir üye söz alarak görüş açıklamaksızın DM'nce kabul edilmiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 6, 9 Haziran 1982 tarihli 103 üncü Birleşimden 8 Temmuz 1982 tarihli 118 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:3-4 ve Tutanağın sonuna ekli 129 sayılı Basmayazı.)***

---

8. Ali Bülent Orkan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2694 **11/08/1982**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 25/2/1982 tarih ve 1982/39 Esas, 1982/38 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin, 24/6/1981 tarih ve 1980/1744 Esas, 1980/1650 Karar* sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-5 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Bolu İli, Mudurnu İlçesi, Camiikebir Mahallesi Hane 25, Cilt 003, Sahife 40'da kayıtlı Hüsnü oğlu, Nebiye'den olma, 1/8/1957 doğumlu **Ali Bülent Orkan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 11/08/1981, s.17779 mük.)

*(Derleyenin notu: * 2694 sayılı Kanunun RG'de yayınlanan metninde Askeri Mahkemenin hüküm sayısına ilişkin bilgi hatalıdır. Doğrusu şöyledir: "Askeri Mahkemesinin 24/06/1981 tarih ve 1980/1744 sayı, 1980/1650 Esas, 1981/824 Karar sayılı hükmü". Bu şekildeki veri, bu kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun hem Raporunda hem de Kanun Tasarısında yer almaktadır. Buna karşılık, RG'deki hatalı döküm, aynı biçimde, Başbakanlığın bu dosyaya ilişkin olarak DM Başkanlığına ilettiği 05/04/1982 tarih ve 19-301-04836 sayılı Başbakanlık Tezkeresinde de geçmektedir.*

- 2694 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, sağ siyasal görüşe sahip idi.

- 2694 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 5 ay 16 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 13/08/1982 günü sabaha karşı Ankara Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 07/04/1982 tarihli 77. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:646.***

"Ali Bülent ORKAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/135) (Başkanlığa geliş tarihi: 05/04/1982) (Adalet Komisyonuna: 06/04/1982)"

- Danışma Meclisinin 24/05/1982 tarihli 96. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:489.***

"Ali Bülent ORKAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/135) (Raporun Başkanlığa geliş tarihi: 30/04/1982) (Dağıtma Tarihi: 18/05/1982)"

- 2694 sayılı Kanuna ilişkin ***22/04/1982 tarih ve Esas No. 3/135, Karar No. 44 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç, şu şekilde özetlenmiştir.*

"Dosya muhtevasına nazaran ülkücü görüşlü sanık Ali Bülent Orkan'ın daha evvel karşıt görüşlü kimselerin öldürdüğü bildirilen, arkadaşlarından iki kişinin intikamını almak üzere 16 Mayıs 1979 günü gecesi sol görüşlülerin devam ettikleri ifade olunan Ankara, Etlik, Piyangotepe'deki Çelik Kıraathanesine önceden kararlaştırdıkları cihetle yanında sanık Nurullah Akdoğan, bilahare intihar eden Erol Türkmen ve ele geçmeyen ve açık kimliği saptanamayan Hasan'la birlikte gasp edilmiş bir oto ile ve direksiyonda sanık Nurullah Akdoğan olduğu halde geldikleri, sanık Nurullah Akdoğan'ın silahlı olarak otoda kaldığı, diğerlerinin kendilerine bidayeten olaydan evvel tevzi edilen silahları ile otodan inip kahvehaneye gelerek orada bulunanların yere yatmalarını istedikleri ve akabinde her birinin yere yatan kişilerin üzerine rasgele ateş açarak onları taradıkları ve bu tarama esnasında sonunda kahvehanede bulunanlardan Erdoğan Doğan, Ahmet Turan, Mehmet Turan, Mızrap Taşkın, Hüsamettin Kurban, Turgay Sarıkaya ve Müslüm Doğan isimli yedi kişinin öldüğü, Mehmet Çelik ve İsmail Yıldız isimli iki kişinin yaralandığı, bu duruma göre sanık Ali Bülent Orkan'ın TCK'nun 149 uncu maddesinde

yazılı katliam ve TCK'nun 450/4-5 maddesinde yazılı taammüden ve birden çok kişiyi öldürmek suçlarını işlediği ve bu sebeple idama mahkum olduğu, sanık Nurullah Akdoğan'ın da bu eyleme, muzaheret ve muavenet şeklinde katıldığı ve buna göre tecziye edildiği anlaşılmıştır.

Askeri Yargıtay Başsavcılığı tebliğnamesinde onama istemiş, Askeri Yargıtay 4 üncü Dairesi, oluşu aynen kabulle birlikte sanık Ali Bülent Orkan'ın, akli durumunun, sanık vekilinin talebi veçhile Adli Tıp Meclisince incelemeye tabi tutulmadan hükme varılmasını eksiklik telakki ederek, münhasıran bu yönden kararı oybirliği ile bozmuştur.

Askeri Yargıtay Başsavcılığının, Dairenin bozma kararına itirazı üzerine Askeri Yargıtay Daireler Kurulu 25/02/1982 gün ve 1982/39 Esas ve 1982/38 sayılı Kararıyla ve 'Özetle belirtmek gerekirse sanık Ali Bülent Orkan kanun hükümlerine uygun olarak yetkili bir tıbbi kurumda muayene ve gereken müddetle müşahede altına alınmış, bunların neticesine göre, adı geçen sanığın sübutu kabul edilen eylemlerinin oluşturduğu suçları işlediği sıralarda ceza sorumluluğunu ortadan kaldıracak veya azaltacak bir hali bulunmadığı ilmen ve tıbben saptanmıştır' gerekçesiyle bozma kararının kaldırılmasına ve sanık Ali Bülent Orkan'ın ölüm cezası ile cezalandırılmasına mütedair yerel mahkeme hükmünün onanmasına oybirliği ile karar vermiştir.

Yine dosyadan anlaşıldığı üzere sanık Ali Bülent Orkan müessir fiil suçundan Kırşehir Cezaevinde hükümlü iken firar etmiş ve bunu müteakip 24 Nisan 1979 günü gecesi Nurullah Akdoğan ve halen ölü Erol Türkmen ile birlikte Ankara, Mermerciler Sitesindeki Gölbaşı Kıraathanesinde bulunanları silah zoruyla etkisiz hale getirip gasp fiilini işlemiş ve bu suçu sebebiyle de aynı mahkemece ayrıca yirmi üç yıl dört ay süre ile ağır hapis cezasına mahkum edilmiştir."

*- **Reha Öz, age., sf:538'de** bu dosyaya ilişkin bilgi verirken iki hususa işaret etmektedir. İlki, olayda adı geçen Nurullah Akdoğan'ın bu cezası, olaya fiilen karışmadığı gerekçesiyle 10 yıl ağır hapse dönüştürülmüş ve ikincisi ise suç ortağı Erol Türkmen'in, Piyangotepe katliamından sonra meydana gelen bir olayda öldürülmüş olduğudur. Yukarıdaki Komisyon Raporunda ise, ilk hususa ilişkin hapis cezasının ne kadar olduğu bilgisi yoktur. İkinci hususta ise, "Erol Türkmen'in bilahare intihar ettiği" şeklinde bilgi verilmektedir.*

- Ali Bülent Orkan'a ilişkin yargılamada Askeri Yargıtay 4. Dairesinin 12/01/1982 tarih ve 1982/1 esas, 1982/13 karar sayılı ilamındaki bilgiye göre, Orkan'ın suç ortaklarından "Erol Türkmen, 17.10.1980 tarihinde, polislerin kendisini yakalayacakları sırada kendi silahı ile intihar etmiş"tir.

*- Adalet Komisyonu 22/04/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun beş üyesi için (Necip Bilge, Necdet Geboğlu, Alaeddin Aksoy, İsa Vardal ve İbrahim Barangil) "Bulunmadı" ve **Serda Kurtoğlu** adı altında **"Çekimserlik gerekçem eklidir" ve Şerafetten Yarkın "Çekimserim"** notu bulunmaktadır. Ra-*

pora sadece Kurtoğlu'nun 23/04/1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi eklidir. Bu Gerekçe, yukarıda metni verilen 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna bu üye tarafından eklenen aynı konudaki metinle özdeştir. Bu nedenle, söz konusu metin burada yinelenmemektedir.

- Rapordaki verilere göre, Sıkıyönetim Mahkemesi 24/06/1981 tarihli idam hükmünü oybirliği ile vermiştir. Askeri Yargıtay 4. Dairesi eksik soruşturma nedeniyle hükmü oybirliği ile bozmuş; ancak Askeri Yargıtay Daireler Kurulu 25/02/1982 tarihinde oybirliği ile hükmü onamıştır.

- 2694 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 24/05/1982 tarihli 96. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan Sadi Irmak Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 4 maddenin birincisi bu dosyadır.*

- Başkan, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Kanunlar Planlama Araştırma Genel Müdürü Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygılarımla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmiştir. Başkan, Tasarının tümüne ilişkin söz almak isteyen üye olmadığını saptamış ve maddelere geçilmesini oya sunmuştur. Bu kabul edilmiştir. Bunun ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, hiçbir üye söz almamıştır.

- Son olarak Başkan Tasarının tümünü oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Böylece 2694 sayılı Kanun, Komisyon Raporuna çekimser oy verenler dahil, hiçbir üye söz alarak görüş açıklamaksızın DM'nce kabul edilmiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:497-498 ve Tutanağın sonuna ekli 123 sayılı Basmayazı)***

- Bu dosyada önem taşıyan iki ayrıntıya dikkat çekmek gerekir. Birincisi, mahkumun, akıl hastası olup olmadığı hususunda cereyan eden tartışma ve yargı yerince bunun geçerli görülmemesi olgusudur. İkincisi, aynı nedenden hareketle mahkum ve vekilinin infazı durdurmak için yaptıkları başvurular bulunmaktadır. Ancak, gerek DM AK, gerekse DM Genel Kurulunun infaz yö-

nünde tecelli eden istenci, yukarıda anılan son başvurunun Askeri Yargıtay 4. Dairesi tarafından ret şeklinde de olsa neticeye bağlanmasından bir ay kadar önce söz konusu olmuştur. ***Dosyada kararların kronolojik sırası, gerekçeler ve tartışmalar için aşağıda dökümü çıkartılan verilere bakınız.***

1) Mahkum 16/05/1979 tarihinde Ankara, Piyangotepe'deki Çelik Kıraathanesinde 7 kişinin öldürülmesi ve iki kişinin yaralanması suçunun faillerindendir.

2) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi 24/06/1981 tarih ve 1980/1650 esas, 1980/824 karar sayılı hükmü ile sanığı ölüm cezasına mahkum etmiştir.

3) Askeri Yargıtay 4. Dairenin 12/01/1982 tarih ve 1982/1-13 sayılı ilamı ile, sanığın akli durumunun adli tıp meclisince incelemeye tabi tutulması görüşüyle yerel mahkeme hükmünü bu yönden oybirliği ile bozmuştur.

4) Askeri Yargıtay Başsavcılığı 10/02/1982 gün ve 1981/1578-9 sayılı itiraznamesi ile bozmanın kaldırılarak yerel mahkeme hükmünün onanmasını istemiştir.

5) Askeri Yargıtay Daireler Kurulu 25/02/1982 tarih ve 1982/39 esas, 1982/38 karar sayılı ilamı ile, bozma ilamını kaldırarak, yerel mahkeme hükmünün onanmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

Daireler Kurulu Kararının ilgili bölümü şöyledir:

"... Askeri Yargıtay 4 ncu Dairesi ile Askeri Yargıtay Başsavcılığı arasında... uyuşmazlık ve itiraz konusu sadece sanığın sübutu kabul edilen eylemlerini işlediği sırada şuurunun veya harekatının serbestisini tamamen kaldıracak veya önemli derecede azaltacak derecede bir akıl hastalığına müptela olup olmadığının saptanması için, Adli Tıp Meclisinden kurul halinde durumunun tetkik ettirilerek hakkında kurul raporu alınması gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

O halde, anlaşmazlığın çözümü için, sanığın dava konusu suçlarını işlediği tarihte akli haleti itibariyle ceza ehliyetini haiz olduğunu belirten ve Gülhane Askeri Tıp Akademisi Ruh Hastalıkları kliniğince düzenlenen raporun kanun hükümlerine uyularak alınıp alınmadığının ve yeterli olup olmadığının tartışılması zorunluluğu vardır.

Burada şu hususu önemine binaen hemen kaydetmeliyiz ki, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 62/2 nci maddesi 'Adli Tıpla ilişkin konularda mümkün olduğu kadar askeri tabipler bilirkişi olarak tayin edilirler' hükmünü; 64 ncü maddesi 'Otopsi, askeri savcı, yoksa o yerdeki Cumhuriyet Savcısı veya adliye hakiminin önünde en az iki tabip tarafından yapılır. Mümkün olmadığı takdirde bir tabiple yetinilebilir' hükmünü; 65 nci maddesi 'Bu kanunda aksi yazılı olmadıkça Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bilirkişi, keşif ve otopsi hakkında hükümleri askeri mahkemelerde de uygulanır' hükmü-

nü taşımakta; anılan Kanunun 65 nci maddesinin atıf yaptığı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 74 ncü maddesi ise, akli halinden şüphe olunan bir sanığın müşahede altına alınmasına lüzum olup olmadığının takdiri için, öncelikle o sanığın şuuru hakkında bilirkişinin mütalaasının alınması lüzumuna ilişkin bulunmaktadır.

Olayımıza gelince; sanığın hazırlık soruşturmasının yapıldığı sırada bu soruşturmayı yürüten Sıkıyönetim Askeri Savcısı tarafından görülen lüzuma binaen bilirkişi olarak atanan Tbb. Yzb. Hikmet DODA'ya sanık muayene ettirilip şuuru konusunda kendisinden mütalaa alınmış; onun gösterdiği lüzum ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin verdiği karar üzerine Gülhane Askeri Tıp Akademisi Ruh Hastalıkları Kliniğine sevk edilen sanığın bu yetkili tıbbi kurumda 20.11.1980, 25.11.1980 ve 2.12.1980 günlerinde muayenesi, müşahedesi ve tedavisi yapılmış; aynı klinikçe sanık hakkında düzenlenen ve tıbbi gerekçeyi ihtiva eden raporun sonuç bölümünde '... sanığın fiili işlediği sırada ruhsal olarak normal olduğu, ancak tutuklanmasından sonra reaktif nitelikte olan psikotik depresyon denilen bir ruhsal hastalık geçirdiği, dolayısıyla fiili işlediği zaman şuur ve harekat serbestisini tamamen veya ehemmiyetli derecede ortadan kaldıracak nitelikte bir akıl hastalığına düçar olmadığı ve durumunun TCK nun 46 ncı ya da 47 nci maddeleri kapsamında mütalaa edilemeyeceği' açıklanmış; Ruh Hastalıkları Kliniğinde görevli bir asistan doktor ile beraber bir başasistan doktorun, yani ruh hastalıkları uzmanının imzalarını havi bu rapor Baştabiplikçe onaylanmıştır.

Özetle belirtmek gerekirse; sanık Ali Bülent ORKAN kanun hükümlerine uygun olarak yetkili bir tıbbi kurumda muayene ve gereken müddetle müşahede altına alınmış; bunların neticesine göre, adı geçen sanığın sübutu kabul edilen eylemlerinin oluşturduğu suçları işlediği sıralarda ceza sorumluluğunu ortadan kaldıracak veya azaltacak bir hali bulunmadığı ilmen ve tıbben saptanmıştır.

Hal böyle olunca, itiraz yerindedir ve bu itirazın kabulü gerekir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, Askeri Yargıtay Başsavcılığı itirazının kabulüne; Askeri Yargıtay 4 ncü Dairesinin 12.1.1982 gün, esas 1982/1, karar 1982/13 sayılı bozma ilamının kaldırılmasına ve sanık Ali Bülent ORKAN hakkında müttehaz Yerel Mahkeme hükmünün ONANMASINA,

25.2.1982 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İmzalar."*

** İmzalar arasında dikkati çeken yön, oybirliği ile yerel mahkeme kararını bozan ve 5 yargıçtan oluşan Askeri Yargıtay 4. Dairesi Başkanı yargıcın (Hakim Albay Faruk Marsan), yukarıda metni verilen ve 4. Daire kararını bozarak yerel mahkeme kararını oybirliği ile onayan Askeri Yargıtay Daireler Kurulu kararında bu kez önceki kararının tam tersi yönde oy kullanmış olduğudur.*

6) Mahkum hakkında hükmün kesinleşmesi üzerine dosyası Danışma Meclisi Başkanlığına ilk olarak 05/04/1982 tarihinde ulaşmıştır.

7) DM Başkanlığı dosyayı 06/04/1982 tarihinde DM Adalet Komisyonuna havale etmiştir.

8) Sanık vekili Av. Şevket Can Özbay 12/04/1982 tarihinde Devlet Başkanlığına telle başvurarak infazın durdurulup sanığın akli durumunun tespiti için tıbbi müşahedeye tabi tutulmasını istemiştir.

9) DM AK mahkum hakkında infaz yönündeki Raporunu 22/04/1982 tarihinde hazırlamıştır.

10) AK'nin hazırladığı Kanun Tasarısı ve Raporu, DM Başkanlığına 30/04/1982 tarihinde gelmiştir.

11) Mahkum 12/05/1982 tarihinde Ankara Sky. Komutanlığı Askeri Savcılığına infazın durdurulması ve tıbbi müşahede yapılması talebinde bulunmuştur.

12) AK'nin hazırladığı Kanun Tasarısı ve Raporu, DM Genel Kuruluna 18/05/1982 tarihinde dağıtılmıştır.

13) Kanun Tasarısı ve Raporu, DM gündemine 24/05/1982 tarihinde girmiştir.

14) DM Genel Kurulu, aynı gün, yani 24/05/1982 tarihli 96. Birleşiminde Kanun Tasarısını benimsemiştir.

15) Mahkum ve vekilinin infazın durdurulmasına ilişkin üstte belirtilen başvuruları üzerine "durum kendilerine intikal ettirilen MSB da bu başvuruyu "yargılamanın yenilenmesi" veya "tashihi karar" mahiyetinde mütalaa ile gereğinin takdiri için dosyayı As. Yargıtay Başsavcılığına göndermiş. As. Yargıtay Başsavcılığı 10/06/1982 gün ve 1982/2402 sayılı tebliğnamesine ekli olarak dosyayı 4. Daireye göndermiştir.

16) **Ask. Yargıtay 4. Dairesi 22/06/1982 gün ve 1982/571 esas, 1982/546 karar sayılı ilamı ile bu istemin reddine oybirliği ile karar vermiştir.** Gerekçe ve hüküm şöyle:

"GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Sanığın, Ankara Sıkıyönetim Savcılığına verdiği dilekçe ile, sanık vekilinin Devlet Başkanlığına çektiği telgraf içerikleri itibari ile yargılamanın yenilenmesi istemini kapsamamakta ise de, müracaatlar dikkate alınarak yapılan incelemede; Yargılamanın yenilenmesi istemine mesnet teşkil edecek kanuni sebep ve bunun sübut delilleri olarak yeni bir husus serdedilmemiş, sanığın akli durumunun tespiti için müşahede altına aldırılması gereğinden söz edilmiş ve bu hususta daha önce Askeri Yargıtay Daireler Kurulunda sanığın dilekçesinde sözünü ettiği diğer hususlarla birlikte görüşülerek karara varılmış olduğu anlaşılmakla 353 sayılı Kanunun 236/1 maddesi gereğince kabule değer görülmeyen istemin REDDİNE 22.6.1982 günü oybirliği ile karar verildi.

İmzalar"*

** İmzalar bakımından dikkati çeken bir husus şudur. Aslc. Yargıtay 4. Dairesinin 12/01/1982 tarihli ilk bozma ilamında yer alan 5 yargıçtan sadece 2'si aynı Dairenin aynı sanık hakkındaki 22/06/1982 tarihli kararında yer almaktadır. Yani, ilk kararda imzası bulunanlardan Daire Başkanı da dahil olmak üzere 3 yargıç değişmiştir.*

---

9. Veli Acar Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2695 **11/08/1982**

MADDE 1. – Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 24/5/1979 tarih ve 1979/2191 Esas, 1979/2259 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 20/12/1978 tarih ve 1977/334 Esas, 1978/411 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Isparta İli, Sütçüler İlçesi, Sarı Mehmetler Köyü, Cilt 24, Sayfa 37, Kütük 10'da kayıtlı Hüseyin oğlu, Fatma'dan doğma, 16/2/1946 doğumlu **Veli Acar** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 11/08/1982, s.17779 mük.)

(Derleyenin notu: 2695 sayılı Kanunda adı geçen mahkum, adi suçlu idi. 2695 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin beşinci; 1982 yılındaki infaz yasaları arasında ise dördüncü örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676 ve 2679 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2695 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 38 ay (yani, 3 yıl, 2 ay) ve 17 gün süre geçmiştir

- Mahkumun cezası, 12/08/1982 günü sabaha karşı Isparta Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların yedincisi bu mahkuma ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

72. Veli Acar Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/10) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- Danışma Meclisinin 16/06/1982 tarihli 106. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 6, 9 Haziran 1982 tarihli 103 üncü Birleşimden 8 Temmuz 1982 tarihli 118 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:98.***

"Veli Acar Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/10) (Raporun Başkanlığa geliş tarihi: 10/05/1982) (Dağıtma Tarihi: 15/06/1982)"

- 2695 sayılı Kanuna ilişkin ***06/05/1982 tarih ve Esas No. 3/10, Karar No. 48 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç, şu şekilde özetlenmiştir.*

"...İlamlara göre, maktul Recep Acar'ın resmi nikahlı ve dört çocuklu karısı bulunan 1943 doğumlu sanık Gülsüm Acar'ın, kış mevsimi nedeniyle köyünden İstanbul'a çalışmaya gelen maktulün öz kardeşi sanık Veli Acar ile hissi ilişki kurup bu ilişkiyi cinsi münasebete kadar vardırdığı, sanık Gülsüm Acar'ın sevgi ve münasebetlerinin devamı için sanık Veli Acar'a, kocası Recep Acar'ı öldürmeyi teklif ettiği ve sanık Veli Acar'ın da teklifi kabullenip 26/03/1977 günü öldürmeyi planladıkları, o gün sanık Veli Acar'ın kardeşi maktul Recep Acar'ın evine geldiği, Recep Acar'ın henüz evde bulunmadığı, süt satmakta olduğu sırada sanık Gülsüm Acar'ın evde mevcut olan piknik Aygaz tüpünü sanık Veli Acar'la maktulün karyolasının altına bıraktıkları, akşam üstü Recep Acar'ın evine döndüğü, evde bulunan sanık Veli Acar'ın kardeşi Recep Acar'a köyüne gideceğini bildirmesi üzerine maktul Recep Acar'ın, 'babamın ellerinden öperim, şu 200 lirayı babama ver, 50 lirayı da sen otobüs parası yap' diye sanık Veli Acar'a verdiği, gece geç vakte kadar hep birlikte oturdukları, sanık Veli Acar'ın sabahın erken saatinde köye gideceğinden bahisle yatmaya hazırlandığı, maktul ile karısı sanık Gülsüm Acar'ın yatmak için odalarına çekildikleri, maktulün odasında uyumasından sonra sanık Veli Acar'ın gece yarısından sonra maktulün odasına girdiği, uyanık olan sanık Gülsüm Acar'ın kocasının yanından kalktığı, sanık Veli Acar'ın daha önce hazırlanmış olan karyola altında bulunan piknik Aygaz tüpünü alarak uyumakta olan kardeşi Recep Acar'ın başına müteaddit defalar vurarak 14/06/1977 tarihli otopsi raporunda açıklandığı şekilde kafa travmasına bağlı kafatası ve kafa kaidesi kırıkları ile müteferrik subdüral beyin kanaması neticesi öldürüldüğü ve her iki sanık pencereden hırsız girdi öldürdü şeklinde beyanda bulunacaklarını kararlaştırarak, sanık Veli Acar'ın alelacele köyüne gittiği ve Gülsüm Acar'ın da kocasının yattığı oda penceresini içeriden açarak 'pencereden hırsız girdi, kocamı kaçırdılar ve bilahare de öldürüldüğü' şeklinde komşularına ve çocukla-

rına beyanda bulunduğu, 27/03/1977 günü sabahı zabıtaya ilk defa bu şekilde şahit olarak ifade vermiş ise de o gün evde yapılan görgü zaptı üçerine ertesi günü olayı bütün açıklığı ile zabıtaya, bilahare de Cumhuriyet Savcısına, sorgu için gönderildiği Sulh Ceza Hakimine anlattığı ve maktul kocası Recep'i kayın biraderi sanık Veli Acar'ın evde bulunan piknik gaz tüpünü başına vurmak suretiyle öldürmüş olduğunu, Veli ile kendisi arasında cinsi münasebete kadar varan ilişki bulunduğunu bildirdiği, diğer sanık Veli Acar'ın da, kardeşinin evine giren hırsız tarafından öldürüldüğünü duyduğu cihetle hemen İstanbul'a döndüğünü ve 29/03/1977 günü ortaya çıktığı, olayı sanık Gülsüm Acar'ın açıklamasından sonra zabıtada, Cumhuriyet Savcısında, sorgu için gönderildiği Sulh Ceza Hakiminde, kardeşi Recep Acar'ın kendisi tarafından yengesi Gülsüm Acar'ın telkiniyle aralarındaki ilişki ve münasebet sebebiyle öldürmeye karar verip ve bunun sonucu evinde uyurken başına tüp gazı vurmak suretiyle öldürmüş olduğunu ve bu suçu işlemeye yengesi Gülsüm Acar'ın teşvik ettiğini ikrar etmiş ve böylece her iki sanık hakkında taammüden öldürme suçundan kamu davası açılmıştır.

Her iki sanık Veli Acar ve Gülsüm Acar sorgu hakimliğinde, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinde suçlarını inkar etmiş iseler de, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesince, zabıtada, Cumhuriyet Savcılığında, Sulh Ceza Hakimliğindeki ikrarlarıyla duruşmada münakaşa ve kabul edilen deliller muvacehesinde inkara ilişkin savunmaları kabul edilmeyerek, sanık Veli Acar'ın, kardeşi Recep Acar'ın karısı diğer sanık Gülsüm Acar'la ilişki kurarak Recep Acar'ı ortadan kaldırmayı kararlaştırdıkları ve 26/03/1977 gece yarısından sonra 27/03/1977 günü saat biri müteakip Recep Acar'ı karyolasında uyuduğu sırada sanık Veli Acar'ın piknik Aygaz tüpü ile kafasına müteaddit defalar vurarak taammüden öldürdüğü, sanık Gülsüm Acar'ın da suçun işlendiği sırada ve işlendikten sonra Veli Acar'a yardım ve müzaherette bulunarak suça feri fail olarak katıldığı tespit ve kabul edilerek TCK'nun 450/4 üncü maddesi gereğince her iki sanık Veli Acar ve Gülsüm Acar'ın idam cezası ile cezalandırılmalarına, suça feri fail olarak katılan Gülsüm Acar'ın TCK'nun 65/3 üncü maddesi gereğince takdiren cezasının 20 sene ağır hapis cezasına çevrilmesine, suçun işleniş şekli ve tarafların birbirleriyle olan münasebetleri göz önüne alınarak haklarında TCK'nun 59 uncu maddesinin uygulanmasına yer olmadığına oybirliği ile karar verildiği ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesince de bu mahkumiyet hükmünün oybirliği ile onandığı anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonu 06/05/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun üç üyesi için (Fevzi Uyguner, İsa Vardal ve İbrahim Barangil) "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu*** *adı altında* ***"Çekimserim, gerekçe eklidir", Necip Bilge "Çekimserim" ve Şerafetten Yarkın "Muhalifim, gerekçe ekli"*** *notları bulunmaktadır. Rapora sadece Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi ile Yarkın'ın Karşı Oy Gerekçesi eklidir. Kurtoğlu'nun Gerekçesi, yukarıda metni verilen 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna bu üye tarafından eklenen metinle özdeştir. Keza Yarkın'ın Gerekçesi ise yukarıda metni verilen 2676 sa-*

yılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna eklediği metinle özdeştir. Anılan üyelerin eklediği metinler burada yinelenmemektedir.

- Hükmün kesinleşmesinden sonra dosya, Başbakanlığın 27/06/1979 gün ve 301-05605 sayılı tezkeresi ile Millet Meclis Başkanlığına gönderilmiş; MM Adalet Komisyonunun 10/01/1980 tarih ve Esas No.3/597, Karar No.5 sayılı raporu ve ilişik kanun tasarısı MM Başkanlığına iletilmiş ve fakat 12/09/1980 tarihine dek görüşülmemiştir. 12 Eylül sonrasında, Başbakanlığın 14/10/1980 gün ve 301-10553 sayılı yazısı ile dosya MGK Başkanlığına gönderilmiş; 29/06/1981 tarih ve 2485 sayılı Kanunla kurulan DM'nin çalışmaya başlamasından sonra DM Adalet Komisyonuna intikal etmiştir.

*- 2695 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, **Danışma Meclisinin 23/06/1982 tarihli 109. Birleşiminde** görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan Sadi Irmak Başkanlığında saat 17.25'de açılmış ve 18.15'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 6 maddenin dördüncüsü bu dosyadır.*

- Başkan, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Müsteşar Yardımcısı Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygılarımla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmemiştir. Böylece, DM Genel Kurulu, Komisyon Raporunu dinlemeye bile gereksinim duymamıştır.

- Başkan, Tasarının tümüne ilişkin söz almak isteyen üye olup olmadığını sormuş, Komisyon Sözcüsü Enis Muratoğlu söz alarak olayı Raporda geçtiği şekilde özetlemiştir

*- Başkan maddelere geçilmesini oya sunmuştur. Bu kabul edilmiştir. Bunun ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak Başkan Tasarının tümünü oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Böylece 2695 sayılı Kanun, Komisyon Raporuna çekimser oy verenler dahil, hiçbir üye söz alarak görüş açıklamaksızın DM'nce kabul edilmiştir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 6, 9 Haziran 1982 tarihli 103 üncü Birleşimden 8 Temmuz 1982 tarihli 118 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:238-240 ve Tutanağın sonuna ekli 137 sayılı Basmayazı.)***

- 2695 sayılı Kanuna ilişkin ***10/08/1982 tarih ve Esas No. 3/205, Karar No. 68 sayılı Milli Güvenlik Konseyi Adalet Komisyonu Raporu*** *şöyledir.* ***Bkz., Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, 442 S. sayılı Basmayazı.***

"Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Danışma Meclisi Genel Kurulunun 23 Haziran 1982 tarihli 109 uncu Birleşiminde görüşülerek işaret oyu ile kabul edilen Veli ACAR Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve rapor Komisyonumuzca incelendi.

Hükümlü Veli Acar'ın cinsi münasebette bulunduğu yengesi Gülsüm Acar ile beraber olmak, ilişkilerini devam ettirmek maksadıyla, Gülsüm Acar'ın da teşviki üzerine öz kardeşi Recep Acar'ı, 27.3.1977 günü uyurken başına piknik tüpüyle vurmak suretiyle öldürüp, taammüden adam öldürmek suçunu ika etmesi sebebiyle, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 20.12.1978 tarih ve 1978/411 sayılı kararıyla, Türk Ceza Kanununun 450/4 üncü maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edildiği ve bu kararın, Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 24.5.1979 gün ve Esas 1979/2191, Karar 1979/2259 sayılı ilamıyla onandığı anlaşılmıştır.

Hazırlanan tasarının tümü ve maddeleri, Danışma Meclisinden geldiği şekliyle aynen benimsenmiştir.

Milli Güvenlik Konseyinin onayına sunulur.

Komisyon Başkanı	Üye	Üye
İlhan KÖSEOĞLU	Sait REZAKİ	M. Yüksel TALAYMAN
Hakim. Albay	Adalet Bakanlığı	Adalet Bakanlığı
	Kanunlar Gn. Md.lüğü	Kanunlar Gn. Md.lüğü
	Tetkik Hakimi.	Tetkik Hakimi"

---

10. Eşref Özcan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2702 **17/08/1982**

MADDE 1. – Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 12/4/1979 tarih ve 1979/1998 Esas, 1979/1569 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, Sinop Ağır Ceza Mahkemesinin 27/12/1978 tarih ve 1978/126 Esas, 1978/149 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 üncü maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Sinop İli, Ayancık İlçesi, Çamyay-

la Köyü, Hane 23/7, Cilt 31, Sayfa 41'de kayıtlı Hakkı oğlu, Fati'den olma, 1943 doğumlu **Eşref Özcan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 17/08/1982, s.17785 mük.)

(Derleyenin notu: 2702 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2702 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin altıncı; 1982 yılındaki infaz yasaları arasında ise beşinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679 ve 2695 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2702 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 40 ay (yani, 3 yıl, 4 ay) ve 5 gün süre geçmiştir. Bu, uzun süreli ölüm bekleyişi olgusuna örneklerden biridir.

- Mahkum hakkındaki hüküm, 18/08/1982 günü sabaha karşı saat 03.40'da Kayseri Cezaevinde infaz edilmiştir.

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların altıncısı bu mahkuma ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

71. Eşref Özcan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/9) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- 2702 sayılı Kanuna ilişkin ***06/05/1982 tarih ve Esas No. 3/9, Karar No. 49 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumun işlediği suç, şu şekilde özetlenmiştir.*

"Sanık Eşref Özcan'la diğer sanık Rabia Gürliyen'in 35.000 liraya Rabia'nın kocasının kardeşi olan Şevket Gürliyen'i öldürmek için anlaştıkları, sanık Eşref Özcan'ın Rabia Gürliyen'den 24.000 lira peşin aldığı ve 20/08/1976 günü gecesi Eşref Özcan'ın Şevket Gürliyen'i sol memesi altına attığı tek kurşunla taammüden öldürdüğü, anlaşma gereğince önce Rabia Gürliyen'den aldığı 24.000 liranın üstü olan 11.000 lirayı yollaması için Eşref Özcan'ın Rabia Gürliyen'e iki kişi ile haber gönderdiği, bu kişilerin Rabia Gürliyen'i evinde bulamadıkları ve gelip Eşref Özcan'ı gör-

mesi için anlaşılmıştır tembihte bulundukları, Rabia Gürliyen'in öküzünü satarak 10.000 lira tedarik edip iki şahit huzurunda Eşref Özcan'a bizzat teslim ettiği, Eşref Özcan'ın bakiye 1.000 lirayı da Rabia'ya bağışladığı ve bilahare yakalanan sanıklardan Eşref Özcan'm suçunu inkar ve Rabia'nın itiraf ettiği, yapılan duruşma sonunda Eşref Özcan'ın idam cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonu 06/05/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun üç üyesi için (Fevzi Uyguner, İsa Vardal ve İbrahim Barangil) "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu*** *adı altında* ***"Çekimserim, gerekçe eklidir", Necip Bilge "Çekimserim" ve Şerafettin Yarkın "Muhalifim, gerekçe ekli"*** *notları bulunmaktadır. Rapora Kurtoğlu'nun 02/05/1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi ile Yarkın'ın 07/05/1982 tarihli Karşı Oy Gerekçesi eklidir. Kurtoğlu'nun Gerekçesi, yukarıda metni verilen 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna bu üye tarafından eklenen metinle özdeştir. Keza Yarkın'ın Gerekçesi ise yukarıda metni verilen 2676 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna eklediği metinle özdeştir. Anılan üyelerin eklediği metinler burada yinelenmemektedir.*

- Sinop Ağır Ceza Mahkemesi 27/12/1978 tarih ve 126/149 sayılı hükmünde Eşref Özcan hakkında idam, suça azmettiren Rabia Gürliyen hakkında TCK 64/2, 450/4, 51/1 ve 59 uncu maddeleri gereğince 30 sene süre ile ağır hapis cezasını oybirliği ile vermiştir. Yargıtay 1 inci Ceza Dairesi 12/04/1979 tarih ve 1298/1596 sayılı ilamı ve 1'e karşı 4 oy çokluğu ile hükmü onamıştır. Dairenin M. Kaya isimli üyesi, "Oluşa ve duruşmadaki tavrı hareketlerine nazaran sanık Eşref hakkında da sanık Rabia için uygulanan TCK'nun 59 uncu maddesinin tatbik edilmesi kanısı ile hükmün bu nedenle bozulması oyundayım" gerekçesiyle ilama Kısmi Muhalefet Şerhi koymuştur. Hükmün kesinleşmesinden sonra dosya, Başbakanlığın 22/05/1979 gün ve 301-04961 sayılı tezkeresi ile Millet Meclis Başkanlığına gönderilmiş; MM Adalet Komisyonunun raporu ve ilişik kanun tasarısı MM Başkanlığına iletilmiş ve fakat 12/09/1980 tarihine dek görüşülmemiştir. 12 Eylül sonrasında Başbakanlığın 14/10/1980 gün ve 301-10550 sayılı yazısı ile dosya MGK Başkanlığına gönderilmiş, 29/06/1981 tarih ve 2485 sayılı Kanunla kurulan DM'nin çalışmaya başlamasından sonra DM Adalet Komisyonuna intikal etmiştir.

- 2702 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 30/06/1982 tarihli 113. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 17.10'da açılmış ve 18.10'da kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 5 maddenin dördüncüsü bu dosyadır.*

- Başkan, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma

Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Müsteşar Yardımcısı Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygılarımla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmemiştir. Böylece, DM Genel Kurulu, Komisyon Raporunu dinlemeye bile gereksinim duymamıştır.

- Başkan, Tasarının tümüne ilişkin söz almak isteyen üye olup olmadığını sormaksızın, Komisyondan Tasarı üzerinde kısa bir açıklama rica etmiştir, Komisyon adına Halil Gelendost söz alarak olayı Raporda geçtiği şekilde özetlemiştir. Bu açıklamada Rapora ek sayılabilecek bilgi şudur. Maktul Şevket ile Ali Gürliyen iki kardeştir; bunların araları miras sebebiyle açıktır. Maktul Şevket, daha önce babasını öldürme suçundan yargılanmış, ceza almış, 1803 sayılı Af Kanunundan önce ceza evine girmiş fakat bu Af Kanunu nedeniyle daha sonra salıverilmiştir. Şevket cezaevinden çıktıktan sonra kardeşi Ali ile onun karısı Rabia üzerinde baskılarını artırmış, köyde barınamayacağını anlayan Ali İstanbul'a çalışmaya gitmiş, yalnız kalan Rabia üzerinde Şevket'in baskıları yoğunlaşmış ve Rabia da para karşılığı Şevket'i öldürmesi için mahkum Eşref Özcan ile anlaşmıştır. Mahkeme, Rabia hakkında TCK'nun 66/1, 51/1, 59 ve 450/4 hükümlerini uygulayarak 30 yıl hapse, Eşref Özcan'ı ise idama mahkum etmiştir. Yargıtay'da bir üye, Rabia hakkında uygulanan TCK md. 59'un mahkum Eşref Özcan hakkında da uygulanması gerektiği görüşüyle muhalif kalmış, idam hükmü oyçokluğu ile onanmıştır. Bu açıklamada yollaması yapılan 1803 sayılı Af Kanunu hakkında bilgi için, bu çalışmanın ana metninde Af Kanunları bahsine bakınız.

- Başkan, tasarının tümü üzerinde söz isteyen başka üye bulunmadığını belirterek maddelere geçilmesini oya sunmuştur. Bu kabul edilmiştir. Bunun ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak Başkan Tasarının tümünü oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Böylece 2702 sayılı Kanun, Komisyon Raporuna çekimser ve ret oyu verenler dahil, hiçbir üye söz alarak görüş açıklamaksızın DM'nce kabul edilmiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 6, 9 Haziran 1982 tarihli 103 üncü Birleşimden 8 Temmuz 1982 tarihli 118 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:384-385 ve Tutanağın sonuna ekli 142 sayılı Basmayazı.)***

11. Kazım Ergün Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 2763 **28/12/1982**

MADDE 1. – Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 29/1/1979 gün ve 1978/5002 Esas, 1979/271 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, Akşehir Ağır Ceza Mahkemesinin 1/11/1978 gün ve 1978/100 Esas, 1978/98 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-10, 59; 450/4-10, 59; 450/4-10, 59 ve 70 inci maddeleri uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Konya İli, Yunak İlçesi, Hacıfakılı Köyü, Hane 234, Cilt 5, Sayfa 87'de nüfusa kayıtlı, İsmail oğlu, Hanife'den olma, 1/1/1950 doğumlu **Kazım Ergün** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 28/12/1982, s.17912 mük.)

(Derleyenin notu: 2763 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2763 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin yedinci; 1982 yılındaki infaz yasaları arasında ise altıncı örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695 ve 2702 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- Mahkum, toplam üç kişiyi öldürdüğü için üç kez idam cezasına çarptırılmıştır.

- 2763 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 46 ay (yani, 3 yıl, 10 ay) ve 29 gün süre geçmiştir. Bu, uzun süreli ölüm bekleyişi olgusuna örneklerden biridir

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların dokuzuncusu bu mahkuma ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

74. Kazım Ergün Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/12) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- 2763 sayılı Kanuna ilişkin ***12/05/1982 tarih ve Esas No. 3/12, Karar***

***No.51 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna** göre, mahkum Kazım Ergün'ün işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"Dosya münderecatına,...kesinleşen ilamlara göre, maktul Abdil Güllü'nün 18.7.1964 tarihinde sanık Kazım Ergün'ün amcası Ömer Ergün'ü öldürdüğünden dolayı Akşehir Ağır Ceza Mahkemesince TCK'nun 448, 59 uncu maddelerine göre 20 sene süre ile ağır hapis cezasına mahkum edilip hükmün Yargıtayca onanmak suretiyle kesinleştiği, cezanın infazı sırasında 18.5.1974 günlü ve 1803 sayılı Af Kanunuyla* bakiye cezası af edilmiş olduğundan tahliye edilmesi üzerine kendi köyü olan Hacıfakılı köyünü terk ederek Yunak ilçesinin Adakasım köyüne yerleşmiş ve zaman zaman da Hacıfakılı köyündeki bahçesine bakmak için gelip gitmekte iken sanık Kasım Ergün'ün daha önce amcası Ömer Ergün'ü Abdil Güllü'nün öldürdüğünü bildiği için onun köydeki bahçesine gelmesini kolladığı, 3.4.1974 günü çalışmak için bahçesine geleceğini öğrendiğinden daha önce yanına 27 adet domuz kurşunu ile doldurulmuş fişekli çifte 16 numara av tüfeğini alarak maktullerin çalışacağı bahçeye gittiği, yıkılmış olan oradaki evin duvarını kendisine siper yaparak beklediği, maktul Abdil Güllü yanında karısı Elife Güllü, oğlu Abdülkadir Güllü olduğu halde, kamu tanığı işçi Hasan Çelik ile çalışmak için geldikleri, bunların çalışmakta olduğunu gören sanığın av tüfeği ile maktullere ateş etmeye başladığı, maktullerden Abdülkadir Güllü'nün 'anam' diye bağırması üzerine maktul Abdil Güllü karısı diğer maktuleden tabancasını isteyerek alıp silah sesinin geldiği istikamete doğru tabancası ile meşru savunma halinde kaldığı için mukabil ateş etmişse de duvar arkasında bulunan sanığa isabet ettiremediği, sanığın muhtelif vaziyetlerde yer değiştirerek 23 adet fişek sıkmak suretiyle her üç maktulü otopsi raporunda gösterildiği şekilde yaralayıp kan gütmek saikasıyla taammüden öldürdüğü, ilk haksız tecavüzün sanıktan geldiği, sanığın tevilli ikrarı, kamu tanığı Hasan Çelik'in açık şahadeti ve diğer tanıkların beyanı, 23 adet boş kovanın sanığa ait av çifte tüfeği ile atıldığına ilişkin bilirkişi raporu gibi delillerle anlaşıldığı ve suçta nadim olduğunun duruşmadaki iyi halinden anlaşılması sebebiyle Akşehir Ağır Ceza Mahkemesince bidayeten fiil tek suç olarak üç kişiyi öldürmekten ibaret bulunduğu kabul edilmesi dolayısıyla TCK'nun 450/4,5,10 uncu maddesine göre aynı kanunun 59 uncu maddesi de uygulanmak suretiyle ölüm cezasından çevrilme müebbet ağır hapis cezasına mahkum edilmiş ise de, müdahilin temyizi üzerine Yargıtay Birinci Ceza Dairesince (sanığın, aralarında kan gütme saiki bulunan her üç maktulü aynı mahalde görünce orada bulunan duvar arkasına saklanarak pusu yerinden her üç maktule müteaddit el ateş ederek her üçünü de kan gütme saiki ile ve taammüden vurup öldürdüğü mahkemece de delillere uygun surette kabul edildiğine göre, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 29.3.1976 gün ve 149/129 sayılı kararında da açıklandığı üzere TCK'nun madde 450/5 hükmü uygulanmayarak, her üç öldürme suçundan ötürü ayrı ayrı TCK 450/4-10 ile uygulama yapılması gerekirken yazılı şekilde uygulama yapılması), kanuna aykırı bulunduğundan hükmün bozulmuş olduğu ve Akşehir Ağır Ceza Mahkemesince bozmaya uyulduktan sonra bu kere de sanığın kan gütme saiki ile taam-

müden 3.4.1975 tarihinde,

a) Abdil Güllü'yü öldürmekten TCK'nun 450/4-10 uncu maddesi gereğince idamına ve TCK'nun 59'uncu maddesi uyarınca idam yerine müebbet ağır hapis cezası ile tecziyesine,

b) Elife Güllü'yü öldürmekten dolayı TCK'nun 450/4-10 ve 59 uncu maddelerine göre idam cezasından çevrilme müebbet ağır hapis cezasıyla tecziyesine,

c) Abdülkadir Güllü'yü öldürmekten dolayı TCK'nun 450/4-10 ve 59 uncu maddelerine göre yine idam cezasından çevrilme müebbet ağır hapis cezasıyla tecziyesine,

Her üç müebbet ağır hapis cezasının TCK'nun 70 inci maddesi gereğince içtima ettirilerek neticatan idamına 1.11.1978 tarihinde oybirliği ile karar verildiği ve sanığın temyizi üzerine resen de temyize tabi bulunan hükmün Yargıtay birinci Ceza Dairesince oybirliğiyle 29.1.1979 tarihinde onandığı anlaşılmıştır."

*- * Adalet Komisyonunun 12/05/1982 tarihli Raporunda adı geçen 1803 tarihli Af Kanunu hakkında bilgi için bu çalışmanın ana metninde ilgili bölüme bakınız.*

- Adalet Komisyonunun 12/05/1982 tarihli Raporundaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm, "Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 29.01.1979 gün,...sayılı ilamıyla onanmak suretiyle kesinleşmiş olduğundan bu işe ait dosya Başbakanlığın 21.03.1979 tarih ve 301/02767 sayılı Tezkeresine ekli olarak Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş ve Başkanlıkça da Adalet Komisyonuna havale edilmiş, Adalet Komisyonu 3/558 Esas, 98 Karar sayılı ve 19.04.1979 tarihli raporu, hazırladığı kanun metniyle dosya Millet Meclisi Başkanlığına arz olunmuş iken, rapor ve kanun tasarısı Millet meclisi Genel Kurulunda 12 Eylül 1980 tarihine kadar görüşülemediğinden, bu tarihte de TBMM'nin feshedilmesi dolayısıyla Başbakanlığın 14.10.1980 tarihli, 301-10549 sayılı, 27.10.1980 gün, 301/10718 sayılı yazılarıyla dosya Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına intikal ettirilmiştir. 29.06.1981 günlü ve 2485 sayılı Kanunla kurulan Danışma Meclisinin çalışmaya başlamasından sonra, İçtüzüğün 86 ncı maddesi gereğince Adalet Komisyonuna havale olunan dosya, Adalet Bakanlığı temsilcisinin katılmasıyla yapılan toplantıda incelenip görüşülmüştür."

- Adalet Komisyonu 12/05/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun dört üyesi için "Bulunmadı" (Vardal, Muratoğlu, Gözübüyük, Yarkın) ve ***Serda Kurtoğlu "Çekimserim; gerekçem eklidir" ve Necip Bilge ile Bekir Sami Daçe "Çekimserim" notları vardır.*** *Diğer bazı raporlarda muhalif oy kullanan Şerafettin Yarkın ismi altında "Bulunmadı" yazmaktadır. Komisyon raporuna sadece Kurtoğlu'nun 13/05/1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi eklidir. Bu Gerekçenin tam metnini yukarıda 2630 sayılı Kanuna ilişkin açıklamalar altında verdiğimizden yinelemiyoruz. Her iki metin arasındaki tek fark, buradaki metine aşağıda gösterilen ilk paragrafın ekli olmasıdır.*

"ÇEKİMSERLİK OY GEREKÇESİ

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 38 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları gereği, suç tarihi göz önünde bulundurulduğunda, konunun 1961 Anayasası ışığında çözümlenmesi gerekecektir..."

- 2763 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun yukarıda metni verilen 12/05/1982 tarihli Raporu bu konuda hazırlanan tek Rapor değildir. Olağan olmayan bu uygulamaya yol açan neden, DM Başkanlığının Komisyondan böyle bir istemde bulunmuş olmasıdır.

*- **Adalet Komisyonu 21/10/1982 tarih ve Esas No. 3/12, ikinci Rapor** metni şöyledir:*

Danışma Meclisi Başkanlığına

Kazım Ergün Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 14 Ekim 1982 gün ve 06-2634 sayılı yazımız gereğince Komisyonumuzun 21 Ekim 1982 günlü İkinci Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen 12.05.1982 gün ve Esas No. 3/12, Karar No. 51 sayılı rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

İmzalar"

*- DM'nin 01/11/1982 tarihli 8. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 11, 5 Ekim 1982 tarihli 1 inci Birleşimden 18 Kasım 1982 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:153.***

"Kazım ERGÜN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/12) (Dağıtma tarihi: 27/10/1982)"

*- 2763 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, **Danışma Meclisinin 13/12/1982 tarihli 29. Birleşiminde** görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 18.45'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 5 maddenin ikincisi bu dosyadır. Başkan, önce yukarıda metni verilen Adalet Komisyonunun bu dosyaya ilişkin olarak hazırladığı ve eski raporu benimsediğini belirlediği ikinci Raporu ("Benimseme Raporu"nu, İçtüzük md.43) okutmuştur. (Anılan ikinci Rapor, tutanağın sonuna ekli basma yazı içinde değil, görüşme tutanağı metninin içinde geçmektedir. Toplam 13 üyenin adı gözükmektedir. Ancak, hangi üyelerin, "Bulunmadı"ğı hususunda bir kayıt yer almamaktadır). Bunun ardından kanun tasarısına ilişkin ilk raporun*

okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmiştir. Başkan, "Sayın üyeler, Komisyon raporuyla birlikte sayın Kurtoğlu'nun çekimser olduğuna dair gerekçesini de dinlemiş oldunuz" dedikten sonra tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Başkan Komisyonun açıklama yapıp yapmayacağını sormuş, Komisyon Başkanı Rıfat Bayazıt "Hayır" diyerek yanıtlamıştır.

- Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir Olağan uygulamadan farklı olarak, tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan açıkça sormamış, doğrudan oya sunmuştur. Toplam üçbeş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna muhalif/çekimser kalan üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 12, 19 Kasım 1982 tarihli 19 uncu Birleşimden 15 Aralık 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:675-676 ve Tutanağın sonuna ekli 156 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

12. Muzaffer Öner Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 2764 **28/12/1982**

MADDE 1. – Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 18/12/1975 gün ve 1975/3209 Esas, 1975/4066 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, İstanbul 1 inci Ağır Ceza Mahkemesinin 13/10/1975 gün ve 1974/231 Esas, 1975/310 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-5 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Malatya İli, Merkez İlçesi, İsmetiye Mahallesi, Hane 122/94, Cilt 18, Sayfa 82'de nüfusa kayıtlı, Hacıbekir oğlu, Emine'den olma, 29/1/1940 asıl, 1939 tashih doğumlu **Muzaffer Öner** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 28/12/1982, s.17912 mük.)

(Derleyenin notu: 2764 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2764 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin sekizinci; 1982 yılındaki infaz yasaları arasında ise yedinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702 ve 2763 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2764 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 84 ay (yani, 7 yıl) ve 10 gün süre geçmiştir. Bu, en uzun süren ölüm bekleyişi örneklerinin başında gelmektedir.

- ***Millet Meclisinin 10/02/1976 tarihli 53. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 4, Toplantı 3, Cilt 14, 01.11.1975 tarihli 1. Birleşimden 13.02.1976 tarihli 56. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1976, sf:917.***

"Malatya merkez ilçesi, İsmetiye mahallesi, hane 122/94, cilt 18, sahife 82'de kayıtlı Haci Bekir oğlu, Emine'den doğma, 1939 doğumlu Muzaffer Öner'in TCK'nun 450/4-5 maddesi uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine dair Başbakanlık tezkeresi (3/558) (Adalet Komisyonuna)"

- ***Millet Meclisinin 08/02/1977 tarihli 42. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 4, Toplantı 4, Cilt 23, 12.01.1977 tarihli 31. Birleşimden 15.02.1977 tarihli 45. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1977, sf:467.***

"Malatya merkez ilçesi, İsmetiye mahallesi, hane 122/94, cilt 18, sahife 82'de kayıtlı Haci Bekir oğlu, Emine'den doğma, 1939 doğumlu Muzaffer Öner'in TCK'nun 450/4-5 maddesi uyarınca ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/558) (S. sayısı 445) (Dağıtma tarihi 03.02.1977) (GÜNDEME)"

- ***Millet Meclisinin 05/01/1978 tarihli 88. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf:195.***

"Malatya merkez ilçesi, İsmetiye mahallesi, hane 122/94, cilt 18, sahife 82'de kayıtlı Haci Bekir oğlu, Emine'den doğma, 1939 doğumlu Muzaffer Öner'in TCK'nun 450/4-5 maddesi uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine dair Başbakanlık tezkeresi (3/87) (Adalet Komisyonuna)"

- ***Millet Meclisinin 14/02/1978 tarihli 105. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, "Muzaffer Öner'in ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/87) (S. sayısı 14) (Dağıtma tarihi 14.02.1978) (GÜNDEME)" şeklinde kayda geçirilmiştir.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf:599-600.***

- ***Millet Meclisinin 13/03/1978 tarihli 120. Birleşiminde*** *"Görüşülen İşler" başlığı altında 5. sırada bu mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporunun görüşülmesine sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun bulunmasına karşılık Hükümetin salonda bulunmadığını tespit etmiş ve "Bir defaya mahsus olarak ertelenmiştir" diyerek işlemi tamamla-*

muştur. ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 5, 01.03.1978 tarihli 120. Birleşimden 11.05.1978 tarihli 144. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf: 16.***

- ***Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların on birincisi bu mahkuma ilişkindir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

76. Muzaffer Öner Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/14) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- 2764 sayılı Kanuna ilişkin ***10/06/1982 tarih ve Esas No.3/14, Karar No.56 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Muzaffer Öner'in işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"...ilamlarda yazılı olduğu üzere, sanık Muzaffer Öner'in Hatice Öner ile 18 seneden beri evli olup karı-koca olarak bir arada bulundukları, biri erkek diğeri de kız olmak üzere iki çocukları olduğu, sanığın uzun süreden beri devamlı alkol aldığı ve son zamanlarda içkiyi daha da artırdığı ve aynı zamanda işsizliği sebebiyle karı koca arasında geçimsizliğin şiddetlenerek ilerlediği ve sık sık kavga etmeye başladıkları, olaydan 9 ay önce karı koca arasında çıkan kavga sonunda Hatice Öner'in iki çocuğunu da alarak Bakırköy'deki kardeşi Mehmet Yıldız'ın evine sığındığı, bilahare kocası aleyhine boşanma davası açtığı, boşanma davasının yargılaması sırasında çocukları Cavide'nin babası aleyhine şahadette bulunduğu, bu davayı kanısının kazanacağı kanısına varan sanığın her gördüğü yerde çocuklarına 'Sizin hepinizi temizleyeceğim' diye sözler sarf ettiği, gerek karısını ve gerek kayınbiraderini bu işte müşterek hareket ettikleri düşüncesi ile öldürmek istediği, boşanma davasının son duruşmasından tam bir gün sonra **18.6.1979*** günü saat 21.00 sıralarında sanığın kendisine ait 7.65 çaplı Belçika yapısı tabancasını doldurup, bir de yedek şarjör alarak karısı ve çocuklarının sığındığı kayınbiraderi Mehmet Yıldız'ın evine geldiği, kapıyı çaldığında Mehmet Yıldız'ın karısı Sülfinaz'ın kapıyı açtığı, Muzaffer'i görünce kapıyı kapak istediği, fakat Muzaffer'in kapıya ayak koyarak kapamasını önlediği ve evvela kendisini içeriye almak istemeyen Sülfinaz'a ateş ederek onu ağır şekilde yaraladığı, silah sesi üzerine odadan dışarı çıkan Mehmet Yıldız ve karısı Hatice'ye de müteaddit defalar ateş ederek ağır şekilde yaraladığı ve evde bulunan kızı Cavide'nin diğer küçük çocukları balkona sakladığı, böylece yarala-

nan her üç şahıstan ikisi, yani Mehmet Yıldız ve Hatice Öner'in öldükleri ve Sülfinaz'ın yaralandıktan sonra iyileştiği boynu felçli kaldığı, böylece sanığın önceden tasarlayarak, soğukkanlılıkla ve aynı cürüm kastı altında iki şahsı öldürdüğü ve üçüncüsünü de öldürmeye teşebbüs ettiği ve yapılan yargılama sonunda idam cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır."

- * *Suç tarihi, Komisyon Raporunda 18/06/1979 olarak geçmektedir. Bu hatalıdır. Doğrusu, 18/06/1974'tür. Bu hususu, Raporun DM'de görüşüldüğü 15/12/1982 tarihli 30. Birleşimde Komisyon Başkanı Rıfat Bayazıt yaptığı açıklamayla düzeltmiştir.*

- *Adalet Komisyonunun 10/06/1982 tarihli Raporundaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm "Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 18.12.1975 gün, ... sayılı ilamıyla ve oybirliği ile onanarak kesinleşmesinden sonra bidayeten Başbakanlığın 19.2.1976 gün ve 301/01525 sayılı yazısı ile Millet Meclisi Başkanlığına ve bilahare 12 Eylül'ü müteakip yine Başbakanlığın 14 Ekim 1980 gün ve 301/10554 sayılı yazısı ile Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına ve oradan da Danışma Meclisi Başkanlığına ve Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilmiş olan dosyanın Adalet Bakanlığı temsilcisinin de katıldığı toplantıda yapılan tetkik ve müzakere neticesinde" ilgili rapor hazırlanmıştır. Buradaki bilgiye göre İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesi 13.10.1975 günlü idam hükmünü oybirliği ile vermiştir.*

- *Adalet Komisyonu 10/06/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun üç üyesi için "Bulunmadı" (Bilge, Barangil, Gözübüyük) ve **Serda Kurtoğlu ve Bekir Sami Daçe "Çekimserim" ile Şerafettin Yarkın "Muhalifim. Gerekçe eklidir"** notları vardır. Komisyon raporuna Yarkın'ın 11/06/1982 tarihli Muhalefet Şerhi ve sadece Kurtoğlu'nun yine aynı tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi eklidir. Serda Kurtoğlu'nun 11.6.1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi, yukarıda metnini verdiğimiz 2630 sayılı Kanuna ilişkin Raporda yazdığı metin ile özdeş olduğundan burada yinelemiyoruz. Keza, Yarkın'ın 11.6.1982 tarihli Muhalefet Gerekçesi, yukarıda irdelenen 2676 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna eklediği metin ile özdeş bulunduğundan, bu hususta da anılan 2676 sayılı Kanun bahsindeki açıklamalara gönderme ile yetiniyoruz.*

- *2764 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun yukarıda metni verilen 10/06/1982 tarihli Raporu bu konuda hazırlanan tek Rapor değildir. Olağan olmayan bu uygulamaya yol açan neden, Rapordan anlaşıldığına göre, DM Başkanlığının Komisyondan böyle bir istemde bulunmuş olmasıdır.*

- ***Adalet Komisyonu 22/10/1982 tarih ve Esas No. 3/14, Karar No.2 sayılı ikinci Rapor** metni şöyledir:*

Danışma Meclisi Başkanlığına

Muzaffer Öner Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 14 Ekim 1982 gün ve 06-2634 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 21 Ekim 1982 günlü 2 nci Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen

10.06.1982 gün ve Esas No. 3/14, Karar No. 56 sayılı Rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

İmzalar"

- Adalet Komisyonunun 22/10/1982 tarihli ikinci Raporunun imzalar bölümü incelendiğinde, toplam 13 üyenin adı vardır. Bunlardan 4'ü, önceki Raporda bulunmayan yeni isimlerdir. İlkinde çekimser oy kullanan Serda Kurtoğlu'nun ismi bu ikinci Raporda da vardır, ancak "Bulunmadı" notu yazılıdır. Yine ilk raporda muhalif oy kullanan Şerafettin Yarkın ismi ise ikinci Raporda yer almamaktadır. İkinci raporda, toplam 13 üyeden Kurtoğlu dahil toplam 6'sı için "Bulunmadı" kaydı olduğu görülmektedir. Gerek imzalardan gerekse ikinci Rapordaki ifadeden de anlaşılacağı üzere, bu iki Rapor arasındaki süreçte Adalet Komisyonu kompozisyonunda bir değişiklik olmuştur.

- Danışma Meclisinin 13/12/1982 tarihli 29. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 12, 19 Kasım 1982 tarihli 19 uncu Birleşimden 15 Aralık 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:670.***

"Muzaffer Öner Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/14) (Dağıtma tarihi: 13/12/1982)"

- 2764 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 15/12/1982 tarihli 30. Birleşiminde görüşülmüştür.*** *Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 16.05'de açılmış ve 18.53'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 3 maddenin ikincisi bu dosyadır. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmemiştir. Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Başkanın istemi üzerine Komisyon Sözcüsü Enis Muratoğlu, kısa bir konuşma ile Rapora geçtiği şekilde olayı özetlemiştir. Komisyon Başkanı Bayazıt, Raporda suç tarihinin hatalı olarak 18/06/1979 şeklinde gösterildiğini, doğrusunun 18/06/1974 olduğunu belirterek düzeltme yapmıştır.*

- Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna muhalif/çekimser kalan üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 12, 19 Kasım 1982 tarihli 19 uncu Birleşimden 15 Ara-***

lık 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:734-735 ve Tutanağın sonuna ekli 225 Sıra sayılı Basmayazı.)

---

13. Halil (Feyzi) Uyguntürk Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 2765 **28/12/1982**

MADDE 1. – Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 9/5/1978 tarih ve 1978/1428 Esas, 1978/1981 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesinin 8/12/1977 tarih ve 1977/103 Esas, 1977/218 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/8 inci maddesi uyarınca idam cezasına mahkum edilmiş bulunan, İzmir İli, Tire İlçesi, Derebaşı Köyü, Hane 32, Cilt 44, Sayfa 33'de kayıtlı, İsmail oğlu, Düriye'den olma, 2/6/1945 doğumlu **Halil (Feyzi) *Uyguntürk** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 28/12/1982, s.17912 mük.)

*(Derleyenin notu: * 2765 sayılı Kanunun RG'de yayınlanan metninde mahkumun adı "Halil (Feyzi)" olarak geçmesine karşın, aşağıda metni verilen diğer tüm belgelerde "Halil (Fevzi)" şeklinde gösterilmiştir.*

- 2765 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2765 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin dokuzuncu; 1982 yılındaki infaz yasaları arasında ise sekizinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763 ve 2764 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2765 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 55 ay (yani, 4 yıl, 7 ay) ve 19 gün süre geçmiştir. Bu, uzun süreli ölüm bekleyişi olgusuna örneklerden biridir

- 1980 darbesi öncesinde, Millet Meclisinin 30/10/1978 tarihli 172. Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümünde şu bilgi vardır: ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Cilt 7, Toplantı 2, 1.11.1978 tarihli 1 inci Birleşimden 30.11.1978 tarihli 16 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, 1978, sf:221.***

"1. İzmir Tire ilçesi, Derebaşı köyü, hane 32, cilt 44, sayfa 33'de kayıtlı İsmail oğlu Duriye'den olma 2.6.1945 doğumlu Halil (Fevzi) Uyguntürk'ün, TCK'nun 450/8, 6136 sayılı Kanunun 13, TCK'nun 74-75 inci maddeleri uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine ilişkin Başbakanlık tezkeresi. (3/457) (Adalet Komisyonuna)"

- *Millet Meclisinin 27/12/1978 tarihli 27 Birleşim Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümünde şu bilgi vardır:* ***Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Cilt 8, Toplantı 2, 5.12.1978 tarihli 15 nci Birleşimden 1.2.1979 tarihli 43 ncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, 1979, sf:111.***

"1. İzmir Tire ilçesi, Derebaşı köyü, hane 32, cilt 44, sayfa 33'de kayıtlı İsmail oğlu Duriye'den olma 2.6.1945 doğumlu Halil (Fevzi) Uyguntürk'ün, TCK'nun 45078, 6136 sayılı Kanunun 13, TCK'nun 74-75 inci maddeleri uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/457) (S. sayısı: 260) (Dağıtma tarihi: 26.12.1978) (GÜNDEME)"

- *Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sonlanan toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların sekizincisi bu mahkûma ilişkindir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

73. Halil (Fevzi) Uyguntürk Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/11) (MGK'den devir)"

- *Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- *2765 sayılı Kanuna ilişkin* ***11/05/1982 tarih ve Esas No. 3/11, Karar No.50 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Halil (Fevzi) Uyguntürk'ün işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir:*

"Sanık Halil (Fevzi) Uyguntürk'ün olay günü evvela babasından isteyip kendisine verilmeyen maktule Güngör Sülük'ü kaçırmaya karar verip, yanına diğer sanık Ali Zeybek'i de alarak maktulenin çalışmakta olduğu tarlaya giderek elinde tabanca olduğu halde Güngör Sülük'ü tutup kaçırmak istediği, adı geçenin karşı koyması üzerine kaçıramayacağını anlayarak duyduğu infial ile evvela Durdu Çaylıoğlu'na sonra Güngör Sülük'e ateşleyerek öldürdüğü, sanık Ali Zeybek'in bak, kızın annesi kaçıyor demesi üzerine bu defa maktule Fadime'nin arkasından koşarak tabancası ile onu da öldürdüğü, bu suretle sanığın maktule Güngör Sülük'ü kaçırma gayesine vasıl olamamaktan mütevellit infial ile her üç maktuleyi öldürmüş olduğu..." anlaşılmıştır.

- *Yargıtay hükmü, oybirliği ile onamıştır.*

- *Adalet Komisyonunun 11/05/1982 tarihli Raporundaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm, "Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 09.05.1978*

gün, ...sayılı ilamıyla onanmak suretiyle kesinleşmiş bulunduğundan bu işe ait dosya Başbakanlığın 16 Kasım 1978 tarih ve 301/10514 sayılı Tezkeresine ekli olarak Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş ve bilahare 12 Eylül'ü müteakip Başbakanlığın 14 Ekim 1980 tarih ve 301-10552 sayılı yazılarıyla Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına ve oradan da Danışma Meclisi Başkanlığına ve Başkanlıkça da Adalet Komisyonuna havale edilmiş olmakla, dosyanın Adalet Bakanlığı temsilcisinin de katıldığı Komisyonca yapılan tetkik ve müzakere neticesinde" ilgili rapor hazırlanmıştır.

- Adalet Komisyonu 11/05/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun bir üyesi için "Bulunmadı" (Gözübüyük) ve ***Serda Kurtoğlu "Çekimserim; gerekçe eklidir" ve Necip Bilge "Çekimserim" ile Şerafettin Yarkın "Muhalifim. Gerekçe ekli"*** *notları vardır. Komisyon raporuna her ikisi de 12/05/1982 tarihli olan Yarkın'ın Muhalefet Şerhi ve sadece Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi eklidir. Yarkın'ın Karşı Oy Gerekçesi, bir önceki kanun olan 2764 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna eklediği metin ile aynıdır. Dolayısıyla, burada yinelemeksizin anılan Kanun altındaki notlara referansla yetiniyoruz. Keza, Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi için yukarıda 2630 sayılı Kanun altında verilen açıklamalara bakılmalıdır. Her iki metin aynıdır.*

- 2765 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun yukarıda metni verilen 11/05/1982 tarihli Raporu bu konuda hazırlanan tek Rapor değildir.

- Danışma Meclisinin 31/05/1982 tarihli 99. Birleşimi gündeminin "Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları" başlığı altındaki yeriye göre, hükümlü Halil Uyguntürk'e ait dosya Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmiştir. Oturum Başkan vekili Fenni İslimyeli, tezkerenin okunmasından sonra "Bilgilerinize sunarım" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:610.***

"Adam öldürmek ve izinsiz silah taşımak suçlarından ölüm cezasına hükümlü Halil Uyguntürk'e ait dava dosyasının, tashihi karar incelemesi için iadesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/351)

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: a) 14.10.1980 gün ve 301-10552 sayılı yazımız.

b) Adalet Bakanlığının 21.5.1982 gün ve 30471 sayılı yazısı.

Adam öldürmek ve izinsiz silah taşımak suçlarından ölüm cezasına hükümlü Halil Uyguntürk hakkındaki dava dosyası ilgi (a) yazımız ekinde gereği yapılmak üzere gönderilmişti.

Adalet Bakanlığının ilgi (b) yazısında adı geçen hükümlünün dava dosyası tashihi karar incelemesi için Yargıtay C. Başsavcılığınca istendiği belirtilmektedir.

Halil Uyguntürk'e ait dava dosyasının Adalet Bakanlığa gönderilmek üzere Başbakanlığa tevdi edilmesi için gereğini arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan"

- Hükümlü Halil Uyguntürk'ün Karar Düzeltme talebi nedeniyle dosyasının Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmesi sonrasında bu girişim mahkum lehine sonuç doğurmamıştır. Nitekim, aşağıdaki belgelerden de görüldüğü üzere, söz konusu talep reddedildiği için mahkumun dosyası Başbakanlıkça yeniden DM'ne gönderilmiştir.

- Danışma Meclisinin 10/08/1982 tarihli 124. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 7, 2 Ağustos 1982 tarihli 119 uncu Birleşimden 17 Ağustos 1982 tarihli 128 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:282.***

"Halil (Fevzi) Uyguntürk Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/11) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/08/1982) (Adalet Komisyonuna: 10/08/1982)"

*- **Adalet Komisyonu 26/10/1982 tarih ve Esas No. 3/11, Karar No.10 sayılı ikinci Rapor** metni şöyledir:*

Danışma Meclisi Başkanlığına

Halil (Fevzi) Uyguntürk Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 21 Ekim 1982 gün ve 06-124, 06-126 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 26 Ekim 1982 günlü 3 üncü Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen 11.05.1982 gün ve Esas No. 3/11, Karar No. 50 sayılı Rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

İmzalar"

- Adalet Komisyonunun 26/10/1982 tarihli ikinci Raporunun imzalar bölümü incelendiğinde, toplam 13 üyenin adı vardır. Bunlardan 4'ü, önceki Raporda bulunmayan yeni isimlerdir. İlkinde çekimser oy kullanan Serda Kurtoğlu'nun ismi bu ikinci Raporda da vardır, ancak "Bulunmadı" notu yazılıdır. Yine ilk raporda muhalif oy kullanan Şerafettin Yarkın ismi ise ikinci Raporda yer almamaktadır. İkinci raporda, toplam 13 üyeden Kurtoğlu dahil toplam 6'sı için "Bulunmadı" kaydı olduğu görülmektedir. Gerek imzalardan gerekse ikinci Rapordaki ifadeden de anlaşılacağı üzere, bu iki Rapor arasındaki süreçte Adalet Komisyonu kompozisyonunda bir değişiklik olmuştur.

- DM'nin 15/12/1982 tarihli 30. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 12, 19 Kasım 1982 tarihli 19 uncu Birleşimden 15 Aralık 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:717.***

"Halil (Fevzi) Uyguntürk Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/11) (Dağıtma tarihi: 14/12/1982)"

- 2765 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 16/12/1982 tarihli 31. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 15.15'de açılmış ve 17.10'da kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 8 maddenin ikincisi bu dosyadır. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmemiştir. Başkanın istemi üzerine Komisyon Sözcüsü Enis Muratoğlu, kısa bir konuşma ile Rapora geçtiği şekilde olayı özetlemiştir. Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır.*

- Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna muhalif/çekimser kalan üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:17-18 ve Tutanağın sonuna ekli 254 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1982

Toplam infaz kanunu sayisi	13 (ilk Kanun No. 2630, son Kanun No. 2765)	
Toplam mahkum sayisi	16	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	1.16 (iki mahkum firar ettiğinden, cezası infaz edilen 14 mahkum üzerinden hesaplanmıştır)	
Mahkumların cinsiyeti	erkek	
Bir kanunla birden çok infaz	Kanun No. 2631- 3 mahkum; Kanun No. 2643- 2 mahkum	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	2630	Firar etti
	2631	5 ay, 20 gün
	2643	2 ay, 27 gün
	2660	76 ay (6 yıl, 4 ay), 4 gün
	2664	6 ay, 28 gün
	2676	49 ay (4 yıl, 1 ay), 19 gün
	2679	52 ay (4 yıl, 4 ay), 23 gün
	2694	5 ay, 16 gün
	2695	38 ay (3 yıl, 2 ay), 17 gün
	2702	40 ay (3 yıl, 4 ay), 5 gün
	2763	46 ay (3 yıl, 10 ay), 29 gün
	2764	84 ay (7 yıl), 10 gün
	2765	55 ay (4 yıl, 7 ay), 19 gün

Tablo 1982'nin devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	Kanun No.	Doğum	İnfaz tarihinde yaşı
	2630	1958	Firar etti
	2631	1. mahkum: 02/02/1958 2. mahkum: 16/01/1959 3. mahkum: 21/10/1960	1. mahkum: 24 2. mahkum: 23 3. mahkum: 22
	2643	1. mahkum: 09/09/1951 2. mahkum: 17/11/1946	1. mahkum: 31 2. mahkum: Firar etti
	2660	25/10/1945	37
	2664	03/03/1961	21
	2676	03/03/1956	26
	2679	25/09/1957	25
	2694	01/08/1957	25
	2695	16/02/1946	36
	2702	1943	39
	2763	01/01/1950	32
	2764	29/01/1940	42
	2765	02/06/1945	37
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum:	Kanun No. 2664 - 21 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum:	Kanun No. 2764 - 42 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	30		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	*İstanbul Sky. Kom. 1 Numaralı Askeri Mahkemesi; İzmir Sky. Kom. 2 Numaralı Askeri Mahkemesi; Ankara Sky. Kom. 1 Numaralı Askeri Mahkemesi (2); Sakarya; Elazığ Sky. Kom. Askeri Mahkemesi;* Balıkesir; Tokat; İstanbul (2); Sinop; Akşehir; Ödemiş		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer/nüfus kayıt yeri	Köy: 8; Nahiye/ilçe/il: 8		
Ölüm cezası MGK/DM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok		
Özel durum	Kanun No. 2630 – Mahkum: Mehmet Ali Ağca; sağ görüşlü/siyasal suçlu; 24/11/1979 tarihinde tutuklu bulunduğu Kartal Maltepe Askeri Cezaevinden kaçırıldı; daha sonra Papa II Jean Paul'a suikast düzenlemek suçundan İtalya'da ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı; 2000 yılında Türkiye'ye iade edildi. İade şartı ölüm cezasının infaz edilmemesi idi. Halen İstanbul Kartal Kapalı Cezaevinde mahpus. Kanun No. 2643 – (2. Mahkum), Kemal Özdemir; sağ görüşlü/siyasal suçlu; 25/08/1979 tarihinde tedavi edildiği Gülhane Hastanesinden firar etti; yakalanamadığı için cezası infaz edilemedi.		

1983 YILINDA DANIŞMA MECLİSİ VE MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 1060

1. Adem Özkan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1060

Kanun No: 2774 11/01/1983 1060

2. Osman Demiroğlu Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1065

Kanun No: 2775 11/01/1983 1065

3. Hüseyin Çaylı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1069

Kanun No: 2776 11/01/1983 1069

4. Ahmet Mehmet Uluğbay Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1074

Kanun No: 2784 21/01/1983 1074

5. Ali Aktaş (Ağtaş) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1079

Kanun No: 2785 21/01/1983 1079

6. Duran Bircan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1084

Kanun No: 2786 21/01/1983 1084

7. Ramazan Yukarıgöz, Ömer Yazgan, Erdoğan Yazgan ve Mehmet Kambur Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1087

Kanun No: 2792 28/01/1983 1087

8. Ahmet Kerse Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1092

Kanun No: 2793 28/01/1983 1092

9. Levon Ekmekçiyan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1095

Kanun No: 2794 28/01/1983 1095

10. Rıdvan Karaköse, Cavit Karaköse ve Süleyman Karaköse Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1097

Kanun No: 2796 04/02/1983 1097

11. Fatih Laçingil Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1101

Kanun No: 2798 22/02/1983 1101

12. Fayık Güngörmez Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1103

Kanun No: 2799 22/02/1983 1103

13. Mustafa Başaran Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1105
Kanun No: 2806 28/03/1983 1105
14. Hüseyin Üye Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1108
Kanun No: 2807 28/03/1983 1108
15. Şener Yiğit Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1110
Kanun No: 2815 18/04/1983 1110
16. Cafer Aksu (Altuntaş) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1113
Kanun No: 2816 18/04/1983 1113
17. Abdülaziz Kılıç Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1117
Kanun No: 2826 24/05/1983 1117
18. Selçuk Duracık ve Halil Esendağ Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1121
Kanun No. 2834 03/06/1983 1121
Genel tablo: 1983 1126

1983 YILINDA DANIŞMA MECLİSİ VE MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR

1. Adem Özkan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2774 **11/01/1983**

MADDE 1. – Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 20/5/1977 gün ve Esas 1977/1260, Karar 1977/1798 sayılı ilamı ile kesinleşen, Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinin 28/12/1976 gün ve Esas 1976/396, Karar 1976/426 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/1-4 üncü maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Dursunbey İlçesi, Merkez Kireç Bucağına bağlı, Naipler Köyü, Hane 15'te kayıtlı Yusuf oğlu, Sekibe'den olma, 25/1/1947 doğumlu **Adem Özkan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 12/01/1983, s.17926 mük.)

(Derleyenin notu: 2774 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2774 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin onuncu; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise birinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764 ve 2765 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2774 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 67 ay (yani, 5 yıl, 7 ay) ve 22 gün süre geçmiştir. Bu süre, ölüm bekleyişi olgusunun en uzun sürdüğü örneklerden biridir.

- Mahkumun cezası, 13/01/1983 günü sabaha karşı saat 05.30'da Balıkesir Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Millet Meclisinin 05/01/1978 tarihli 88. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf:195.

"Dursunbey ilçesi, Naipler köyü, hane 15'de kayıtlı, Yusuf oğlu, Şekibe'den olma, 25.01.1947 doğumlu Adem Özkan'ın ölüm cezasına çarptırılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/89) (Adalet Komisyonuna)"

- ***Millet Meclisinin 14/02/1978 tarihli 105. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümünde yer alan bilgiye göre, "Adem Özkan'ın ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/89) (S. sayısı: 16) (Dağıtma tarihi: 14.02.1978) (GÜNDEME)" şeklinde kayda geçirilmiştir.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf. 600.***

- ***Millet Meclisinin 13/03/1978 tarihli 120. Birleşiminde*** *"Görüşülen İşler" başlığı altında 7. sırada bu mahkûma ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporunun görüşülmesine sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun bulunmasına karşılık Hükümetin salonda bulunmadığını tespit etmiş ve "Bir defaya mahsus olarak ertelenmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 5, 01.03.1978 tarihli 120. Birleşimden 11.05.1978 tarihli 144. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf. 16.***

- ***Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların onuncusu bu mahkûma ilişkindir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf. 85.***

"Tezkereler

75. Adem Özkan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/13) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf. 397.***

- *2774 sayılı Kanuna ilişkin* ***10/06/1982 tarih ve Esas No. 3/13, Karar No. 55 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkûm Adem Özkan'ın işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"Sanık Adem Özkan ve kardeşi Recep Özkan, maktul Hüseyin Örs'ün öz torunları olup, bunlardan Adem Özkan eşiyle birlikte aynı çatı altında fakat ayrı ayrı odalarda Hüseyin Örs ile birlikte oturmaktadırlar. Daha evvel sanıkların babaları Yusuf Özkan ve Şekibe Özkan maktule iyi bakmamış olacaklar ki olay tarihinden 8-10 sene evvel maktul Hüseyin Örs kızı Şekibe ve damadı Yusuf'u evden çıkartmış, torunu Adem Özkan ile oturmaya başlamıştır. Bu müddet zarfında da kendisine ait tarlayı kısım kısım satarak işçesini temine çalışmıştır. Yine olay tarihinden kısa bir süre önce maktul Hüseyin Örs'ün yanında kalan torunu Adem ile de arası açılmış ve bu arada kendi işçesini bizzat temin etmeye koyulmuş ve bu nedenle de kalan tarlalarını satılığa çıkartarak köy odasına ilan vermiştir. Bunu öğrenen sanıklar Adem Özkan ve Recep Özkan dedelerine bu

tarlaları satmamasını ve kendilerine vermesini istemişler, ancak maktul yalnız yaşamaya mecbur olduğu için paraya ihtiyacı olduğundan bahisle tarlaları satmakta ısrar edince aralarında bu yüzden münakaşa olmuş ve satışa engel olamayan sanıklar Adem Özkan ve Recep Özkan bu satışa mani olmak için çıkar yolun maktulü öldürmek olduğuna karar verip bu kararlarını uygulamayı tasarlayarak olay günü gecesi maktul Hüseyin Örs kahveye gidip döndükten sonra sanıklar kararlaştırdıkları üzere maktulün uyumasını bekledikten sonra her ikisi birlikte bitişik odaya geçerek odasında yatmakta olan maktul Hüseyin Örs'ün üzerine çöküp önceden temin ettikleri meşin eldivenleri de ellerine geçirmek suretiyle sırayla Hüseyin Örs'ün boğazını sıkarak birlikte boğup öldürdükleri, sanık Recep Özkan'ın olay yerinden kaçtığı ve sanık Adem Özkan'ın da maktulün eceli ile öldüğü hissini vermek için köy imamına giderek dedesi maktulün birden fenalaştığını ve dedesi maktule Kuran okumasını söylediği, ancak yapılan muayenede Hüseyin Örs'te görülen arazlardan maktulün eceliyle ölmediğinin tespit edildiği ve bundan sonra da suç faillerinin Recep Özkan ve Adem Özkan olduğu, sanıkların gerek zabıtaya gerekse Cumhuriyet Savcısına verdikleri açık beyanları, otopsi raporu, şahadet ve tekmil dosya münderecatı ile sabit olduğundan sanık Adem Özkan hakkında Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinin 28.12.1976 tarih...sayılı oybirliği ile TCK 450/1-4 üncü maddesi gereğince ölüm cezası ile tecziyesine mütedair verilen karar Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin...sayılı ilamı ile tasdik edilmiş bulunmaktadır."

- Adalet Komisyonunun yukarıda metni verilen 10/06/1982 tarihli Raporunda cinayeti iki kardeşin işlediği yazılıdır; ancak diğer sanık Recep Özkan'ın durumu konusunda açıklık yoktur. Bu hususta bilgi ise, bu dosyaya ilişkin ***14 Ekim 1980 tarih ve 301-10555 sayılı olup Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına hitaben yazılmış olan Başbakanlık yazısında*** *yer almaktadır. Buna göre, diğer sanık Recep Özkan TCK 450/1-4 ve 55/1 maddeleri gereğince 20 sene ağır hapis cezasına mahkum edilmiştir.*

- Adalet Komisyonunun 10/06/1982 tarihli Raporundaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm, "Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 20.05.1977 gün,...sayılı ilamıyla onanmış bulunduğundan bu işe ait dosya Başbakanlığın 10.8.1977 tarih ve 301-06271 sayılı Tezkeresine ekli olarak Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, Başkanlıkça da Adalet Komisyonuna havale edilmiş ve Adalet Komisyonunun 3.2.1978 tarih ve 3/89 Esas, 16 Karar sayılı raporuyla kanun tasarısı hazırlanıp Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmiştir. Bu rapor ve metin Millet Meclisi Genel Kurulunda 12.9.1980 tarihine kadar görüşülemediğinden ve belirtilen tarihte de TBMM'nin feshedilmesi üzerine, Başbakanlığın 14.10.1980 tarihli ve 301-10555 sayılı yazısıyla Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına intikal etmiştir. 29.6.1981 tarih ve 2485 sayılı Kanunla kurulan Danışma Meclisinin çalışmaya başlamasından sonra İçtüzüğün 86 ncı maddesi gereğince dosya Komisyonumuza havale edilmiş olmakla, Adalet Bakanlığı temsilcisinin de katılmasıyla yapılan toplantıda incelenip görüşülmüş"tür.

- Adalet Komisyonu 10/06/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı

oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun üç üyesi için "Bulunmadı" (Bilge, Barangil ve Gözübüyük) ve ***Serda Kurtoğlu "Çekimserim; gerekçem eklidir" ve Bekir Sami Daçe "Çekimserim" ile Şerafettin Yarkın "Muhalifim. Gerekçe eklidir"*** *notları vardır. Komisyon raporuna sadece Yarkın'ın Muhalefet Şerhi ve Kurtoğlu'nun Çekimser Oy Gerekçesi eklidir. Yarkın'ın 11/06/1982 tarihli Karşı Oy Gerekçesi için yukarıda 2676 sayılı Kanun altında verilen açıklamalara, Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi için ise yukarıda 2630 sayılı Kanun altındaki notlara bakılmalıdır. Metinler aynı olduğu için burada yinelemiyoruz.*

- Danışma Meclisinin 15/09/1982 tarihli 151. Birleşimi gündeminde "Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşu" olarak aşağıda metni verilen tezkere okutulmuş ve oturum Başkanı "Bilgilerinize sunarım" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 10, 9 Eylül 1982 tarihli 147 nci Birleşimden 23 Eylül 1982 tarihli 156 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:354.***

"İade-i Muhakeme yönünden incelenmek üzere taammüden adam öldürmek suçundan ölüm cezasına hükümlü Adem Özkan'a ait dava dosyasının, Başbakanlığa gönderilmesine dair Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğinin tezkeresi (3/431)

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: Başbakanlık Personel Genel Müdürlüğü 2.9.1982 gün ve 19.301-10931 sayılı yazı.

İade-i muhakeme yönünden incelenmek üzere, ilgi yazı ile istenen taammüden adam öldürmek suçundan Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinin 28.6.1976 gün ve Esas 1976/396, Karar 1976/426 sayılı ilamı ile ölüm cezasına hükümlü Adem Özkan'a ait dava dosyasının 11.11.1982 tarihinde Başkanlığınıza gönderilmiş olduğu kayıtlarımızın tetkikinden anlaşılmıştır.

Mezkur dosyanın Başbakanlık makamına gönderilmesini emirlerinize arz ederim.

Suat Eren

Tümgeneral

Milli Güvenlik Konseyi

Genel Sekreter Koordinatörü"

- Yukarıda metni verilen geri çekme tezkeresi, dönemin de facto iktidar olgusuna tipik bir örnektir. MGK Genel Sekreterliği böyle bir yazı hazırlamıştır. O evrede, Bülend Ulusu Hükümeti bulunduğuna göre, böyle bir işlemi yapan makamın da Başbakanlık olması gerekir. Nitekim benzeri geri çekme tezkereleri diğer örneklerde hep Başbakanlıkça hazırlanmış ve DM'ne iletilmiştir. Öte yanda, yukarıdaki tezkerede, bir dizgi hatası da olmalıdır. Çünkü, hükümlüye ait "dava dosyasının 11.11.1982 tarihinde Başkanlığınıza gönderilmiş ol-

duğu"ndan söz edilmektedir. Bunun DM Genel Kuruluna sunulduğu 151. Birleşim 15/09/1982 tarihlidir. Yani, daha sonrası olmak gerekirken 11.11.1982 öncesinin bir tarihidir. Dikkati çeken üçüncü husus, tezkeredeki biçemdir. "Dosyanın Başbakanlık makamına gönderilmesini emirlerinize arz ederim" ifadesi, bütünüyle emir-komuta zincirinin geçerli olduğu askeri bürokrasiye özgü bir üsluptur. Elbette meşele sadece biçem düzleminde kalmamaktadır. İfade ve tezkeredeki imza, MGK'nin, sadece Hükümeti değil ve fakat DM'nin de üzerindeki baskın konumunu ve erkini gösteren işaretlerden biridir.

- 2774 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun 10/06/1982 tarihli Raporu bu konuda hazırlanan tek Rapor değildir. Olağan olmayan bu uygulamaya yol açan neden, Rapordan anlaşıldığına göre, DM Başkanlığının Komisyondan böyle bir istemde bulunmuş olmasıdır.

*- DM'nin 25/10/1982 tarihli 7. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir: **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 11, 5 Ekim 1982 tarihli 1 inci Birleşimden 18 Kasım 1982 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:130.***

"Adem ÖZKAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/1) (Başkanlığa geliş tarihi: 20/10/1982) (Adalet Komisyonuna: 22/10/1982)"

*- DM'nin 20/12/1982 tarihli 32. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir: **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:47.***

"Adem ÖZKAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/13) (Dağıtma tarihi: 16/12/1982)"

***- Adalet Komisyonunun 26/10/1982 tarih ve Esas No. 3/13, Karar No. 9 sayılı ikinci Rapor** metni şöyledir:*

"Danışma Meclisi Başkanlığına

Adem Özkan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 21 Ekim 1982 gün ve 06-124, 06-126 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 26 Ekim 1982 günlü 3 üncü Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen 10.06.1982 gün ve Esas No. 3/13, Karar No. 55 sayılı Rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

İmzalar"

- Adalet Komisyonunun 26/10/1982 tarihli ikinci Raporunun imzalar bölümü incelendiğinde, toplam 13 üyenin adı vardır. Bu 13 imzadan altı ismin altında "Bulunmadı" (Kurtoğlu, Bilge, Altop, Ertem, Hamitoğulları ve Yeğenağa) notu vardır. Söz konusu 13 üyenin 4'ü, önceki Raporda bulunmayan yeni isimlerdir. İlkinde çekimser oy kullanan Serda Kurtoğlu'nun ismi bu ikinci Raporda da vardır, ancak "Bulunmadı" notu yazılıdır. Yine ilk raporda muhalif oy kullanan Şerafettin Yarkın ile çekimser oy kullanan Bekir Sami Daçe'nin isimleri ise ikinci Raporda yer almamaktadır. Gerek imzalardan gerekse ikinci Rapordaki ifadeden de anlaşılacağı üzere, bu iki Rapor arasındaki süreçte Adalet Komisyonu kompozisyonunda bir değişiklik olmuştur.

- 2774 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 20/12/1982 tarihli 32. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.40'da kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 10 maddenin ikincisi bu dosyadır. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmemiştir. Başkanın istemi üzerine Komisyon Sözcüsü Enis Muratoğlu, kısa bir konuşma ile Rapora geçtiği şekilde olayı özetlemiştir. Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır.*

- Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna muhalif/çekimser kalan üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:59-60 ve Tutanağın sonuna ekli 255 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

2. Osman Demiroğlu Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2775 **11/01/1983**

MADDE 1. – Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 6/12/1977 gün ve Esas 1977/3652, Karar 1977/3680 sayılı ilamı ile kesinleşen, Antalya Ağır Ceza Mahkemesinin 7/7/1977 gün ve Esas 1977/63, Karar 1977/157 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/9 uncu maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Korkuteli İlçesi, Yazır Köyü, Kütük 92, Cilt 057/03, Sayfa 34'de nüfusa kayıtlı İsmail oğlu, Düriye'den olma, Ağustos 1951 doğumlu **Osman Demiroğlu** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 12/01/1983, s.17926 mük.)

(Derleyenin notu: 2775 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2775 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin on birinci; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise ikinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765 ve 2774 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2775 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 61 ay (yani, 5 yıl, 1 ay) ve 5 gün süre geçmiştir. Bu süre, ölüm bekleyişi olgusunun en uzun sürdüğü örneklerden biridir.

- Mahkumun cezası, 13/01/1983 günü sabaha karşı Antalya Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

*- **Millet Meclisinin 18/01/1978 tarihli 94. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir: **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf:350.***

"Korkuteli ilçesi, Yazır köyü, hane 92, cilt 57/03, sayfa 34'de kayıtlı, İsmail oğlu, Düriye'den olma, Ağustos 1951 doğumlu Osman Demiroğlu'nun, TCK'nun 450/9 maddesi uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/205) (Adalet Komisyonuna)"

*- **Millet Meclisinin 14/02/1978 tarihli 105. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümünde yer alan bilgiye göre, "Osman Demiroğlu'nun ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/205) (S. sayısı 17) (Dağıtma tarihi 14.02.1978) (GÜNDEME)" şeklinde kayda geçirilmiştir. **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf: 600.***

*- **Millet Meclisinin 13/03/1978 tarihli 120. Birleşiminde** "Görüşülen İşler" başlığı altında 8. sırada bu mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporuna sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun bulunmasına karşılık Hükümetin salonda bulunmadığını tespit etmiş ve "Bir defaya mahsus olarak ertelenmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. . **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 5, 01.03.1978 tarihli 120. Birleşimden 11.05.1978 tarihli 144. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf: 16.***

*- **Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların on ikincisi bu mahku-*

ma ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

77. Osman Demiroğlu Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/15) (MGK'den devir)"

- ***Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- *2775 sayılı Kanuna ilişkin* ***23/06/1982 tarih ve Esas No. 3/15, Karar No. 60 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Osman Demiroğlu'nun işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"...Sanık Osman Demiroğlu'nun ikamet etmekte olduğu Korkuteli Yazır Köyünden kayınpederinin ikamet ettiği Bıyıklı Köyüne 25.8.1974 tarihinde ziyarete geldiği o gece kayınpederinin evinde yatan sanığın 26.8.1974 sabahı karısının akrabası olan 1962 doğumlu 12 yaşındaki Dudu Okan'ların evine gidip çay içtiği ve av tüfeğini alıp ava çıktığı; avlanma sonunda kayınpederinin evine dönüp öğle yemeğini yediği, öğleden sonra tekrar avlanmaya gidiyorum diye av tüfeğini alıp evden çıktıktan bir gün sonra bir gün evvelsi sabahleyin Dudu Okan'larda oturmakta iken çakısını düşürmüş olduğunu bahane ederek tekrar Dudu Okan'lara gittiği; Dudu Okan'ı buzağıya ot biçmeye gitmekte olduğunu gördüğünde, çakısının onlarda kalıp kalmadığı sorusuna, Dudu Okan tarafından evde yok cevabını aldığı ve hileli yollarla 'Karpuz yiyelim, sizin kavun karpuz tarlasına gidelim' diyerek Dudu'nun evlerinin yakınında bulunan 60-70 cm yükseklikte pamuk tarlasına gelmesini sağladığı ve o sahanın kapalı ve örtülü ve etrafının muhtelif ağaçlarla çevrili bulunmasından görüş sahasının darlığı ve maktulenin fiile ve saldırıya mukavemet derecesinin çok zayıf oluşu gibi nedenlerden istifade eden sanık Osman Demiroğlu'nun birden bire şehevi hislerinin uyanarak evvela maktuleyi mukavemetsiz hale getirdikten sonra fiili livata sureti ile ırzına geçtiği, suçu gizlemek, delil ve emareleri ortadan kaldırmak için onu boğarak öldürdüğü, delil ve emareleri örtbas etmek kesti ile 77 metre ileriye götürüp oraya bıraktığı ve üzerini de görünmeyecek şekilde kapattığı ve taşla bastırdığı, yapılan yargılama sonunda TCK'nun 450/9 uncu maddesi gereğince sanığın oybirliği ile idam cezasına mahkum edildiği ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesince de bu mahkumiyet hükmünün oybirliği ile onandığı anlaşılmıştır."

- *Adalet Komisyonunun 23/06/1982 tarihli Raporundaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm, "Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 6.12.1977 gün ...sayılı ilamıyla onanmak suretiyle kesinleşmiş olduğundan bu işe ait dosya Başbakanlığın 3 Ocak 1978 tarih ve 304-2/11282 sayılı Tezkeresine ekli olarak Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, Başkanlıkça da Adalet Komisyonu-*

na havale edilmiş, Adalet Komisyonunun 3/205 Esas, 5 Karar sayılı ve 3.2.1978 tarihli raporu ve hazırladığı kanun tasarısı metni ile dosya Millet Meclisi Başkanlığına arz olunmuş iken, rapor ve kanun tasarısı Millet Meclisi Genel Kurulunda 12 Eylül 1980 tarihine kadar görüşülemediğinden, bu tarihte de TBMM'nin feshedilmesi dolayısı ile Başbakanlığın 14.10.1980 gün ve 301/10548 sayılı Özlük ve Yazı İşleri Genel Müdürlüğü yazısı ile dosya Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına intikal etmiştir. 29.6.1981 günlü Kanunla kurulan Danışma Meclisinin çalışmaya başlamasından sonra İçtüzüğün 86 ncı maddesi gereğince Adalet Komisyonuna havale edilen dosya, Adalet Bakanlığı temsilcisinin de katılmasıyla yapılan toplantıda incelenip görüşülmüş"tür.

- Adalet Komisyonu 23/06/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun dört üyesi için "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu "Çekimserlik gerekçem eklidir"*** *notları vardır. Kurtoğlu'nun 24/06/1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi, Komisyon raporuna eklidir. Bu Gerekçe metni için yukarıda 2630 sayılı Kanun altında verilen açıklamalara bakılmalıdır. Metin özdeş olduğu için burada yinelemiyoruz. Öte yanda diğer bazı infaz raporlarında muhalif oy kullanan Şerafettin Yarkın'ın ismi altında ise bu kez "Bulunmadı" notu vardır.*

- 2775 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun yukarıda metni verilen 23/06/1982 tarihli Raporu bu konuda hazırlanan tek Rapor değildir. Nitekim, Adalet Komisyonunun (3/15) sayılı yeni Raporu, Meclisin 22/12/1982 tarihli 33. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümünde yer almaktadır. Buradaki bilgiye göre, Raporun dağıtılması tarihi: 20.12.1982'dir.

- ***Adalet Komisyonu 22/10/1982 tarih ve Esas No. 3/15, Karar No. 3 sayılı ikinci Rapor*** *metni şöyledir:*

Danışma Meclisi Başkanlığına

Osman Demiroğlu Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 14 Ekim 1982 gün ve 06-2634 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 21 Ekim 1982 günlü 2 nci Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen 23.06.1982 gün ve Esas No. 3/15, Karar No. 60 sayılı Rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

İmzalar"

- Adalet Komisyonunun 22/10/1982 tarihli ikinci Raporunun imzalar bölümü incelendiğinde, toplam 13 üyenin adı vardır. Bunlardan 4'ü, önceki Raporda bulunmayan yeni isimlerdir. İlkinde çekimser oy kullanan Serda Kurtoğlu'nun ismi bu ikinci Raporda da vardır, ancak "Bulunmadı" notu yazılıdır. Gerek imzalardan gerekse ikinci Rapordaki ifadeden de anlaşılacağı üzere, bu iki Rapor arasındaki süreçte Adalet Komisyonu kompozisyonunda bir değişiklik olmuştur.

- 2775 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Da-***

nışma Meclisinin 22/12/1982 tarihli 33. üncü Birleşiminde görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmıştır ve 16.05'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 7 maddenin dördüncüsü bu dosyadır. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmemiştir. Başkanın istemi üzerine Komisyon Sözcüsü Enis Muratoğlu, kısa bir konuşma ile Rapora geçtiği şekilde olayı özetlemiştir Bunun ardından Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormamıştır, hiçbir üye söz almamıştır.

- Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna çekimser kalan üye de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:87-88 ve Tutanağın sonuna ekli 256 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

3. Hüseyin Çaylı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2776 **11/01/1983**

MADDE 1. – Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 29/1/1975 gün ve Esas 1974/4270, Karar 1975/367 sayılı ilamıyla kesinleşen, Yalvaç Ağır Ceza Mahkemesinin 1/10/1974 gün ve Esas 1974/69, Karar 1974/74 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/9 uncu maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Yalvaç İlçesi, Debbağlar Mahallesi, Hane 21'de nüfusa kayıtlı Ramazan oğlu, Emine'den olma, 1/2/1956 doğumlu **Hüseyin Çaylı** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 12/01/1983, s.17926 mük.)

(Derleyenin notu: 2776 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2776 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin on ikinci; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise üçüncü örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774 ve 2775 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2776 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiy-

le infaz kanunu çıkartılması arasında 95 ay (yani, 7 yıl ve 11 ay) ve 12 gün süre geçmiştir. Bu süre, ölüm bekleyişi olgusunun en uzun sürdüğü örneklerin başında gelmektedir.

- Mahkumun cezası, 13/01/1983 günü sabaha karşı Afyon Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

***- Millet Meclisinin 08/02/1977 tarihli 42. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:*

"Yalvaç ilçesi, Debbağlar mahallesi, Hani 21'de nüfusa kayıtlı, Ramazan oğlu, Emine'den doğma, 01.02.1956 doğumlu Hüseyin Çaylı'nın ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/337) (S. sayısı 447) (Dağıtma tarihi 03.02.1977) (GÜNDEME)"

Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 4, Toplantı 4, Cilt 23, 12.01.1977 tarihli 31. Birleşimden 15.02.1977 tarihli 45. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1977, sf:467.

- Millet Meclisinin 05/01/1978 tarihli 88. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir: **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf:195.

> "Yalvaç ilçesi, Debbağlar mahallesi, Hani 21'de nüfusa kayıtlı, Ramazan oğlu, Emine'den doğma, 01.02.1956 doğumlu Hüseyin Çaylı'nın ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/85)"

- Millet Meclisinin 14/02/1978 tarihli 105. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, "Hüseyin Çaylı'nın ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/85) (S. sayısı 13) (Dağıtma tarihi 14.02.1978) (GÜNDEME)" şeklinde kayda geçirilmiştir. **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf:599.

- Millet Meclisinin 13/03/1978 tarihli 120. Birleşiminde** "Görüşülen İşler" başlığı altında 4. sırada bu mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporunun görüşülmesine sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun bulunmasına karşılık Hükümetin salında bulunmadığını tespit etmiş ve "Bir defaya mahsus olarak ertelenmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 5, 01.03.1978 tarihli 120. Birleşimden 11.05.1978 tarihli 144. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf: 16.

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların on dördüncüsü bu mahkuma ilişkindir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yı-

lı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.

"Tezkereler

79. Hüseyin Çaylı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/17) (MGK'den devir)"

*- **Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

*- 2776 sayılı Kanuna ilişkin **24/06/1982 tarih ve Esas No. 3/17, Karar No. 62 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna** göre, mahkum Hüseyin Çaylı'nın işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"...Dosya münderecatına...kesinleşen ilamlara göre, olay tarihinde sanık Hüseyin Çaylı'nın Debbağlar Mahallesindeki bahçelerden ceviz toplamak üzere bir arkadaşıyla anlaştığı, ancak arkadaşının ceviz toplamaya gelmediği, bunun üzerine sanığın sabahleyin yalnız olarak ceviz toplamaya gittiği, ceviz toplamaya gittiği yerin civarında maktulün ağabeysi Turgay Karaman'ın kuzu otlatmakta olduğu, sanığın kuzu otlatan maktulün ağabeysinin yanına giderek havanın soğuk olması nedeniyle beraberce ateş yakıp ısındıkları, maktulün ağabeysi ile sanığın ısındıkları sırada maktulün e yanlarına gelerek ağabeysinden babasına ait çakmağı istediği, alıp geri döndüğü, bu arada sanığın da çarşıya gidip bir sigara aldıktan sonra tekrar ceviz toplamak üzere maktulün ağabeysi ile ateş yakıp ısındıkları civara geldiği, ceviz toplamaya başladığı, aradan bir müddet geçtikten sonra maktulün olay mahalline gelip kardeşini aradığı, bulamayınca sanığa sorduğu, civarın tenha olması nedeniyle sanığın maktulün ırzına geçmeyi düşündüğü, sanığın kendi tabiriyle niyetini bozduğu, maktule ağabeysinin şu bahçede olduğunu söyleyerek maktulü bahçeye götürdüğü, bahçeye vardıklarında maktul 'burada yok hani ya' deyince sanığın bu kere 'şu duvarın arkasında' dediği, olay yerinde bahçeyi ayıran kerpiçten duvarın arkasına götürdüğü, orada maktule 'sana balata vereyim mi' dediği, o da 'ver' deyince 'dön de vereyim' dediği, maktul arkasını döndüğünde sanığın maktulün külotunu sıyırıp ırzına geçtiği, sanık maktulün ırzına geçtikten sonra maktulün kendisinden iki-üç adım ayrılınca ağlayarak durumu annesine ve babasına bildireceğini söylediği, sanığın da paniğe kapılıp işlediği suçun delillerini yok etmek için maktulün ırzına geçtiği yerde boğazından yapışıp yere yatırdığı, maktul baygın durumda iken iki-üç adım ötedeki büyükçe bir taşı alarak maktulün alnına iki defa vurup onu öldürdüğü, sonra da cesedi yüzükoyun çevirip bu taşı başına bir taşı da sırtına koyup topladığı cevizleri alarak çarşıya gittiği, sanığın birbirini tamamlayan ikrar ve kabulü, bunu doğrulayan otopsi raporu ve diğer tanıkların anlatımları ile sabit olmuş ve yapılan yargılama sonunda TCK'nun 59 uncu maddesinin uygulanması yerinde görülmeyerek sanığın TCK'nun 450/9 maddesi uyarınca oybirliği ile idam

cezasına mahkum edildiği, Yargıtay Birinci Ceza Dairesince de bu mahkumiyet hükmünün oybirliği ile onandığı anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonunun 24/06/1982 tarihli Raporundaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm, "Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 29.01.1975 gün,...sayılı ilamıyla onanmak suretiyle kesinleşmiş bulunduğundan bu işe ait dava dosyası Başbakanlığın 20.2.1975 gün, 5/4-1170 sayılı Tezkeresine ekli olarak 27.2.1975 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, Başkanlıkça da Adalet Komisyonuna havale edilip müzakeresi yapıldıktan sonra sanık Hüseyin Çaylı hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verilerek buna dair kanun tasarısı hazırlanıp raporuyla birlikte Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmiştir. Bu rapor ve metin Millet Meclisi Genel Kurulunda 12 Eylül 1980 tarihine kadar görüşülemediğinden ve belirtilen tarihte de TBMM'nin feshedilmesi üzerine Başbakanlığın 10 Kasım 1980 tarihli ve 301/10907 sayılı yazılarıyla Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına intikal ettirilmiştir. 29.6.1981 günlü ve 2485 sayılı Kanunla kurulan Danışma Meclisinin çalışmaya başlamasından sonra İçtüzüğün 86 ncı maddesi gereğince Adalet Komisyonuna havale olunan dosya, Adalet Bakanlığı temsilcisinin katılmasıyla yapılan toplantıda incelenip görüşülmüş"tür.

*- Bazı çalışmalarda, bu kanuna ilişkin olarak mahkumun, Turgay Karaman isimli bir kişiyi öldürmekten hüküm giydiği yazılıdır. Örneğin, bkz., **Reha Öz, Türkiye'nin Ekonomik, Politik Yapısı 1980-1990 içinde, BDS Yay., İstanbul 1992, sf:540.** Bu bilgi, yukarıdaki Rapordan da anlaşılacağı üzere hatalıdır. Turgay Karaman, maktulün ağabeyidir.*

*- Adalet Komisyonu 24/06/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun dört üyesi için "Bulunmadı" ve **Serda Kurtoğlu "Çekimserim; gerekçem eklidir" ve Şerafettin Yarkın "Muhalifim. Gerekçe eklidir"** notları vardır. Komisyon raporuna hem Muhalefet Şerhi ve hem de Çekimser Oy Gerekçesi eklidir. Yarkın'ın 25/06/1982 tarihli Karşı Oy Gerekçesi için yukarıda 2676 sayılı Kanun altında verilen açıklamalara bakılmalıdır. Keza, Kurtoğlu'nun 25.6.1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi için de yukarıda 2630 sayılı Kanun altında gösterilen notlara bakılmalıdır. Her iki metin de öncekiler ile özdeş olduğundan burada yinelenmemektedir.*

- 2776 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun yukarıda metni verilen 24/06/1982 tarihli Raporu bu konuda hazırlanan tek Rapor değildir. Olağan olmayan bu uygulamaya yol açan neden, Rapordan anlaşıldığına göre, DM Başkanlığının Komisyondan böyle bir istemde bulunmuş olmasıdır.

***- Adalet Komisyonu 22/10/1982 tarih ve Esas No. 3/17, Karar No. 5 sayılı ikinci Rapor** metni şöyledir:*

"Danışma Meclisi Başkanlığına

Hüseyin Çaylı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 14 Ekim 1982 gün ve 06-2634 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 21 Ekim 1982 günlü 2 nci Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen

24.06.1982 gün ve Esas No. 3/17, Karar No. 62 sayılı Rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

İmzalar"

- Adalet Komisyonunun 22/10/1982 tarihli ikinci Raporunun imzalar bölümü incelendiğinde, toplam 13 üyenin adı vardır. Bunlardan 4'ü, önceki Raporda bulunmayan yeni isimlerdir. İlkinde çekimser oy kullanan Serda Kurtoğlu'nun ismi bu ikinci Raporda da vardır, ancak "Bulunmadı" notu yazılıdır. Yine ilk raporda muhalif oy kullanan Şerafettin Yarkın'ın ismi ise ikinci Raporda yer almamaktadır. Gerek imzalardan gerekse ikinci Rapordaki ifadeden de anlaşılacağı üzere, bu iki Rapor arasındaki süreçte Adalet Komisyonu kompozisyonunda bir değişiklik olmuştur.

- Danışma Meclisinin 22/12/1982 tarihli 33. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümünde yer alan bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:81.***

"Hüseyin Çaylı Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/17) (Dağıtma tarihi: 21/12/1982)

- 2776 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 23/12/1982 tarihli 34. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 17.00'de açılmış ve 18.50'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 5 maddenin dördüncüsü bu dosyadır. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. Raporun okunması kabul edilmemiştir. Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Başkanın istemi üzerine Komisyon Sözcüsü Enis Muratoğlu, kısa bir konuşma ile Rapora geçtiği şekilde olayı özetlemiştir. Burada, Komisyon Raporunda bulunmayan iki küçük ayrıntı bilgi dikkati çekmektedir. İlki, olayda ırzına geçilerek öldürülen kişinin, "olay tarihinde 6 yaşında bir çocuk olan Ergun Karaman" olduğudur. İkincisi, Yalvaç Ağır Ceza Mahkemesi, "suçüstü ahkamına göre rüyet edilen davaya tek celsede, oybirliği ile sanığın idamı şeklinde karar tesis" etmiştir.*

- Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna muhalif/çekimser kalan üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tuta-***

nak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:158-159 ve Tutanağın sonuna ekli 262 Sıra sayılı Basmayazı.)

---

4. Ahmet Mehmet Uluğbay Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2784 **21/01/1983**

MADDE 1. – Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 21/10/1975 tarih ve 1975/975 Esas, 1975/3372 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Isparta Ağır Ceza Mahkemesinin 4/2/1975 tarih ve 1974/68 Esas, 1975/16 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/7 nci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Isparta İli, Merkez İlçesi, Yayla Mahallesi, Hane 131, Cilt 7/2, Sahife 38'de nüfusa kayıtlı Osman oğlu, Zeliha'dan olma, 21/3/1942 doğumlu **Ahmet Mehmet Uluğbay** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 21/01/1983, s.17935 mük.)

(Derleyenin notu: 2784 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2784 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin on üçüncü; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise dördüncü örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775 ve 2776 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2784 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 87 ay (yani, 7 yıl, 3 ay) süre geçmiştir. Bu süre, ölüm bekleyişi olgusunun en uzun sürdüğü örneklerden biridir.

- Mahkumun cezası, 22/01/1983 günü sabaha karşı 05.00 sularında Akşehir Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

*- **Millet Meclisinin 14/01/1976 tarihli 39. Birleşimi** Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir: **Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 4, Toplantı 3, Cilt 14, 01.11.1975 tarihli 1. Birleşimden 13.02.1976 tarihli 56. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1976, sf:382.***

"Isparta ili, Yayla mahallesi, hane 131, cilt 712, sahife 30'da kayıtlı, Osman oğlu, Zeliha'dan olma 21.03.1942 doğumlu Ahmet Mehmet Ulubay (Uluğbay) ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/518) (Adalet Komisyonuna)"

- ***Millet Meclisinin 08/02/1977 tarihli 42. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 4, Toplantı 4, Cilt 23, 12.01.1977 tarihli 31. Birleşimden 15.02.1977 tarihli 45. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1977, sf:467.***

"Isparta ili, Yayla mahallesi, hane 131, cilt 712, sahife 38'de kayıtlı, Osman oğlu, Zeliha'dan olma 21.03.1942 doğumlu Ahmet Mehmet Ulubay (Uluğbay)'ın ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/518) (S. sayısı 444) (Dağıtma tarihi 03.02.1977)"

- ***Millet Meclisinin 05/01/1978 tarihli 88. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir:* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf:195.***

"Isparta ili, Yayla mahallesi, hane 131, cilt 7/2, sayfa 38'de kayıtlı, Osman oğlu, Zeliha'dan olma 21.03.1942 doğumlu Ahmet Mehmet Ulubay (Uluğbay)'ın ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/86)"

- ***Millet Meclisinin 14/02/1978 tarihli 105. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, "Ahmet Mehmet Ulubay (Uluğbay)'ın ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/86) (S. sayısı 12) (Dağıtma tarihi 14.02.1978) (GÜNDEME)" şeklinde kayda geçirilmiştir.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 2, 28.12.1977 tarihli 83. Birleşimden 16.02.1978 tarihli 107. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf:599.***

- ***Millet Meclisinin 01/03/1978 tarihli 120. Birleşiminde*** *"Görüşülen İşler" başlığı altında 3. sırada bu mahkuma ilişkin Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporunun görüşülmesine sıra gelmiştir. Oturum Başkanı, Komisyonun bulunmasına karşılık Hükümetin salonda bulunmadığını tespit etmiş ve "Bir defaya mahsus olarak ertelenmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır.* ***Bkz., Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 5, Toplantı 1, Cilt 5, 01.03.1978 tarihli 120. Birleşimden 11.05.1978 tarihli 144. Birleşime kadar, TBMM Matbaası, 1978, sf: 16.***

- ***Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi*** *Tutanağının "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların on beşincisi bu mahkuma ilişkindir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

80. Ahmet Mehmet Ulubay (Uluğbay) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/18) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- 2784 sayılı Kanuna ilişkin ***30/06/1982 tarih ve Esas No. 3/18, Karar No. 63 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Ahmet Mehmet Uluğbay'ın işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"...Sanık Uluğbay'ın kumara düşkün olduğu, evdeki bir takım malların satışından elde edilen paraları kumarda kaybetmiş olmasından dolayı borçlandığı ve para sıkıntısına düştüğü, 15.10.1973 günü...taksi otomobiliyle çalışmak üzere evinden çıkan öldürülen Cemalettin Çiftçi'nin akşamdan sonra aralarındaki anlaşma gereğince sanığı otomobiline alarak Isparta'dan Dinar istikametine hareket ettikleri ve bir süre gittikten sonra öldürülen şoförde para olduğuna kani bulunan sanığın bir fırsatını bularak 7.65 çapındaki Brovning marka tabancasını çekerek ona ateş ettiği, ...kafasından yaraladığı şoför Cemalettin Çiftçi'nin almış olduğu bu yaranın etkisiyle öldüğü, bilahare sanığın öldürdüğü şoförün ceplerini karıştırarak bulabildiği miktarı bilinmeyen parasını aldığı, ölüyü bagaja kilitledikten sonra otomobili söğüt ağaçları arasına bırakarak otomobilin kontak, kapı ve bagaj anahtarlarını alarak olay yerinden uzaklaşıp izini kaybettiği...

Bu olaydan bir süre sonra sanığın 16.2.1974 günü otomobil tamirciliği yapan ve eskiden beri arkadaşı olan Fikri Tokgöz'ün atölyesine giderek kendisine ait bulunan motosikletini tamir ettirmek üzere ona bıraktığı ve tamir ettirip geri aldığı, aynı gün adı geçen Fikri Tokgöz'ün ayakkabı tamircisi akrabası olan Tevfik Akdemir'in dükkanına gittiği, ayakkabılarını alarak borcunu ödemek üzere bir cebinden 5-10 liralıkları diğer cebinden deste ile 500 liralıkları çıkardığı, bu sırada da aynı dükkanda bulunan sanığın öldürülen Fikri'de çokça para bulunduğunu görüp anladığı, ayrıca o gün akşamüzeri Fikri'nin evine gidip elbise değiştirdiği, evindeki 10 altın bilezik parasını otomobil almak için karısından aldığı, sanığın arkadaşı Fikri'yi kent lokantasına misafir ederek gece yiyip içtikleri, bu sırada Fikri'nin Antalya'ya giderek Skoda marka araba almak istediğini söylediği, Fikri'nin bu özel durumunu anlayan sanığın onu hemen otomobil almak hususunda ikna ederek motosikletinin arkasına bindirip gece saat 22.00 sıralarında lokanta önünden hareket ettikleri, şehirden çıkarak gece Yakaören Köyü yoluna geldikleri zaman bir kolaynı bularak yine aynı tabancasını çekerek ateş ettiği, çıkan kurşunun başın oksipital bölgesine saplandığı, bir boş kovanın orada bulunduğu, Fikri'nin almış olduğu bu yaranın etkisiyle öldüğü, sanığın...Fikri'nin üzerinde mevcut bulunan paraları alarak olay yerinden uzaklaştığı,

Ertesi gün sanığın cesedin kaldırıldığı hastaneye geldiği, cenaze törenine katıldığı, karakola gelip 'Size yardımım dokunabilir mi?' sözlerini sarf ettiği, hareketlerinden şüphe edilerek zabıtaca üzerinde yapılan aramada üzerinde bulunan anahtarların...16.10.1973 tarihinde öldürülen Cemalettin'in taksi otomobiline uyduğunun anlaşıldığı, (her iki cinayetteki mermi kovanlarının aynı olduğunun tespit edildiği)...,

Kesinleşmiş ilamlardan anlaşılmış ve sanığın 15.10.1973 tarihinde parasına tamaen Cemalettin Çiftçi'yi öldürdüğünden dolayı TCK'nun 450/7 ve 1803 sayılı Af Kanununun 1/B maddesine göre 30 sene ağır hapis cezasına, 16.2.1974 tarihinde Fikri Tokgöz'ü yine parasına tamaen öldürmekten dolayı TCK'nun 450/7 nci maddesine göre idam cezası ile mahkumiyetine...sanığın cezalarından başkaca kanuni ve takdiri sebeplerle indirme yapılmasına yer olmadığına Isparta Ağır Ceza Mahkemesince... oybirliği ile karar verildiği ve Yargıtay birinci Ceza Dairesince de bu mahkumiyet hükmünün ...oybirliği ile onanmak suretiyle kesinleştiği anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonunun 30/06/1982 tarihli Raporunda adı geçen 1803 tarihli Af Kanunu hakkında bilgi için bu çalışmanın ana metninde ilgili bölüme bakınız. Ayrıca, Raporda 1803 sayılı Kanunun 1/B maddesine yollama yapılmaktadır. Bu muhtemelen bir dizgi hatasıdır. Doğrusu (md.1/D) olmalıdır.

- Adalet Komisyonunun 30/06/1982 tarihli Raporundaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm, "Yargıtay birinci Ceza Dairesinin 21.10.1975 gün,...sayılı ilamıyla onanmak suretiyle kesinleşmiş bulunduğundan bu işe ait dosya Başbakanlığın 14.12.1975 gün, 5/4-7371 sayılı Tezkeresine ekli olarak Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, 12 Eylül 1980 tarihine kadar dosya görüşülemediğinden ve belirlenen tarihte TBMM'nin feshedilmesi üzerine Başbakanlığın 10 Kasım 1980 gün ve 301/10906 sayılı yazısıyla Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına intikal ettirilmiş ve bilahare 2485 sayılı Kanunla kurulan Danışma Meclisinin çalışmaya başlamasından sonra İçtüzüğün 86 ncı maddesi gereğince Adalet Komisyonuna havale olunan dosya Adalet bakanlığı temsilcisinin katılmasıyla yapılan toplantıda incelenip görüşülmüş"tür.

*- Bazı çalışmalarda, bu kanuna ilişkin olarak mahkumun, taksisine aldığı müşteriyi öldürmekten hüküm giydiği yazılıdır. Örneğin, bkz., **Reha Öz, agd. içinde, sf:540.** Bu bilgi, yukarıdaki Rapordan da anlaşılacağı üzere hatalıdır. Birinci cinayette maktul taksi şoförüdür.*

*- Adalet Komisyonu 30/06/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun iki üyesi için "Bulunmadı" ve **Serda Kurtoğlu "çekimserlik gerekçem saklıdır" ve Şerafettin Yargın "Muhalifim. Gerekçe eklidir"** notları vardır. Komisyon raporuna hem Muhalefet Şerhi ve hem de Çekimser Oy Gerekçesi eklidir. Yarkın'ın 01/07/1982 tarihli Karşı Oy Gerekçesi için yukarıda 2676 sayılı Kanun altında verilen açıklamalara bakılmalıdır. Keza, Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi için de yukarıda 2630 sayılı Kanun altında gösterilen notlara bakılmalıdır. Her iki metin de öncekiler ile özdeş olduğundan burada yinelenmemektedir.*

- 2784 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun yukarıda metni verilen 30/06/1982 tarihli Raporu bu konuda hazırlanan tek Rapor değildir. Olağan olmayan bu uygulamaya yol açan neden, Rapordan anlaşıldığına göre, DM Başkanlığının Komisyondan böyle bir istemde bulunmuş olmasıdır

***- Adalet Komisyonu 22/10/1982 tarih ve Esas No. 3/18, Karar No. 6 sayılı ikinci Rapor** metni şöyledir:*

"Danışma Meclisi Başkanlığına

Ahmet Mehmet Uluğbay Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 14 Ekim 1982 gün ve 06-2634 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 21 Ekim 1982 günlü 2 nci Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen 30.06.1982 gün ve Esas No. 3/18, Karar No. 63 sayılı rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

İmzalar"

- Adalet Komisyonunun 22/10/1982 tarihli ikinci Raporunun imzalar bölümü incelendiğinde, toplam 13 üyenin adı vardır. Bunlardan 4'ü, önceki Raporda bulunmayan yeni isimlerdir. İlkinde çekimser oy kullanan Serda Kurtoğlu'nun ismi bu ikinci Raporda da vardır, ancak "Bulunmadı" notu yazılıdır. Yine ilk raporda muhalif oy kullanan Şerafettin Yarkın'ın ismi ise ikinci Raporda yer almamaktadır. Gerek imzalardan gerekse ikinci Rapordaki ifadeden de anlaşılacağı üzere, bu iki Rapor arasındaki süreçte Adalet komisyonu kompozisyonunda bir değişiklik olmuştur.

*- Danışma Meclisinin 27/12/1982 tarihli 35. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:170.***

"Ahmet Mehmet ULUĞBAY Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/18) (Dağıtma tarihi: 24/12/1982)"

*- 2784 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, **Danışma Meclisinin 29/12/1982 tarihli 36. Birleşiminde** görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 15.30'da açılmış ve 17.35'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 6 maddenin ikisi infazlara ilişkin olup bu dosya gündemin ikinci maddesidir. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunması kabul edilmemiştir". Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Başkanın istemi üzerine Komisyon Sözcüsü Enis Muratoğlu, lasa bir konuşma ile*

Rapora geçtiği şekilde olayı özetlemiştir. Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir.

- Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna muhalif/çekimser kalan üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:240-241 ve Tutanağın sonuna ekli 263 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

5. Ali Aktaş (Ağtaş) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2785 **21/01/1983**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay 5 inci Dairesinin 28/4/1982 tarih ve Esas 1982/43, Karar 1982/229 sayılı ilamı ile kesinleşen, Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep-Adıyaman-Hatay-İçel İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No.lu Askeri Mahkemesinin 13/5/1981 gün ve Esas 1981/402, Karar 1981/530 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 üncü maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Hatay İli, İskenderun İlçesi, Hüyük Köyü, Hane 60, Cilt 8, Sayfa 401'de nüfusa kayıtlı Abbas oğlu, Ganime'den olma, 1956 doğumlu **Ali Aktaş (Ağtaş)** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 21/01/1983, s.17935 mük.)

(Derleyenin notu: 2785 sayılı Kanunda adı geçen mahkum sol siyasal suçlu idi. 2785 sayılı Kanun 1983 yılındaki infaz yasaları arasında siyasal suçluya ilişkin ilk örnektir.

- Bazı çalışmalarda mahkumun, "Sırrı Aksoy'u" öldürdüğü yazılıdır. ***Bkz., Reha Öz, agd. içinde, sf:540.*** *Bu hatalıdır. Doğrusu, "Sulhi Adsoy"dur.*

- 2785 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 8 ay, 23 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 23/01/1983 günü sabaha karşı 03.30 sularında Adana Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- DM'nin 09/06/1982 tarihli 103. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölü-

mündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 6, 9 Haziran 1982 tarihli 103 üncü Birleşimden 8 Temmuz 1982 tarihli 118 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:2.***

"Ali Aktaş (Ağtaş) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/353) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/1982) (Adalet Komisyonuna: 08/06/1982)"

- DM'nin 01/11/1982 tarihli 8. Birleşimi gündeminin "Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları" başlığı altındaki veriye göre, hükümlü Ali Aktaş'ın dosyası Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 11, 5 Ekim 1982 tarihli 1 inci Birleşimden 18 Kasım 1982 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:153.*** *Tezkere şöyledir:*

"Taammüden adam öldürmek suçundan ölüm cezasına hükümlü Ali Aktaş hakkındaki dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere iade edilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/492)

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: 5.6.1982 gün ve 19-301-8244 sayılı yazımız.

Taammüden adam öldürmek suçundan ölüm cezasına hükümlü Ali Aktaş'a ait dava dosyası ile ilgili yazımız ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlü vekili Avukat Sedat Çakıcı, 7.10.1982 günlü dilekçesi ile Karar Düzeltmesi talebinde bulunduğundan, hükümlüye ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan"

- Karar Düzeltme talebi nedeniyle hükümlü Ali Aktaş'ın dosyasının Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmişse de bu girişim mahkum lehine sonuç doğurmamıştır. Nitekim, aşağıdaki belgelerden de görüldüğü üzere, söz konusu talep reddedildiği için mahkumun dosyası Başbakanlıkça yeniden DM'ne gönderilmiştir.

- DM'nin 08/12/1982 tarihli 27. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 12, 19 Kasım 1982 tarihli 19 uncu Birleşimden 15 Aralık 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:567.***

"Ali Aktaş (Ağtaş) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/353) (Başkanlığa geliş tarihi: 3.12.1982)"

- *DM'nin 05/01/1983 tarihli 38. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:332.***

"Ali Aktaş (Ağtaş) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/353) (Dağıtma tarihi: 04.01.1983)"

- *2785 sayılı Kanuna ilişkin* ***24/06/1982 tarih ve Esas No. 3/353, Karar No. 61 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Ali Aktaş (Ağtaş)'ın işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"...ilamlarda yazılı olduğu üzere; 9.6.1980 günü saat 02.00 sıralarında İskenderun Gültepe Mahallesindeki evinde eşi ve çocukları ile birlikte yatmakta olan maktul Sulhi Adsoy'un evinin tavanında, maktulü evinden çıkarmak için bazı kişiler tarafından gürültü yapılıp silah sıkılması üzerine maktulün evinden dışarı çıktığı, bunun üzerine dışarıda bulunan bir grubun Sulhi Adsoy'a ateş ettiği, maktul Sulhi Adsoy'un ateş eden kişilere tabancası ile ateşle karşılık verdiği, karşılıklı ateş sonucunda sol kulak altı, sol koltuk altı ve göbek çevresinden isabet alan Sulhi Adsoy'un evinin önünde merdiven başında öldüğü, silah sesleri kesildikten sonra evinden dışarı çıkan maktulün babası Mustafa Adsoy'un saldırganlardan birini gördüğü, bu saldırganın biraz ileride olan arkadaşlarının yardımı ile olay yerinden uzaklaştığı, Mustafa Adsoy'un olayı güvenlik kuvvetlerine intikal ettirdiği, kısa süre sonra görevlilerin olay yerine geldikleri, gelen güvenlik görevlilerine Mustafa Adsoy'un saldırganın kaçtığı yönü göstermesi üzerine, ekip otosuna maktulün babası Mustafa Adsoy'un alınarak gösterilen yöne gidildiği, Sakarya Mahallesi 288/1 inci sokak başına gelindiğinde Ahmet Rıza Doğru adlı kişinin aracın önüne çıkarak güvenlik görevlilerine biraz önce yaralı bir kişiyle yanındaki arkadaşlarının hastaneye gitmek için araç aradıklarını, araç bulamayınca Tacettin Bayraklı adlı kişiye ait motosikleti zorla alarak gittiklerini bildirmesi üzerine, görevlilerce hastaneye yaralı bir kişinin getirilip getirilmediğinin anons edilerek sorulduğu, Sigorta Hastanesinden böyle bir yaralının getirildiğinin belirtilmesi üzerine hastaneye getirilen maktulün babası Mustafa Adsoy'a yaralının gösterildiği, adı geçen tarafından yaralının olay sırasında gördüğü saldırganın Ali Aktaş (Ağtaş) olarak teşhis edilip tanındığı, olay yerinde yapılan incelemede maktulün evi önünde başlayan kan izlerinin devam ederek motosikletin alındığı evin önünde son bulduğu, ayrıca bu iki yer arasında bulunan dere kenarında bir adet Kaleşinkof marka silahın yapılan arama ile elde edildiği, olay yerinde bulunan 30 adet boş kovan ile civarda bulunan silahın yapılan karşılaştırmalarında kovanlardan

15 adedinin bu silahtan atıldığının belirlendiği, maktulün karısı Hanife Adsoy'un da kayınpederi Mustafa Adsoy'un ifadesini tamamlar beyanları, otopsi raporu, silahın olay mahalline yakın bir yerde elde edilmesi ve silah üzerinde maktulün tabancasından çıkan mermi isabeti olduğuna dair tutanak, kan izlerinin tespit raporu, sanığın sol görüşü benimsediği, sağ görüşü benimseyen maktulün olaydan kısa süre önce oğullarının sünnet düğününe sol görüşlü kişileri çağırmaması üzerine düğünden sonra bu kişilerin olay çıkarttıkları, bunun üzerine maktulün emniyete dilekçe vererek şikayette bulunduğu ve sendika üyesi olduğu, maktulün ölü olarak bulunmasında atletli olması nedeniyle sanığı takip etme gibi iddiaların varit olamayacağı gerekçesi ile hükük tesis edilmiş, Askeri Yargıtay 5 inci Dairesince de TCK'nun 463, 51, 59 uncu maddelerinin uygulanmamasında yasaya aykırı bir husus görülmeyerek, TCK'nun 450/4 üncü maddesi gereğince sanık Ali Aktaş (Ağtaş)'ın, önceden planlama sonucu, sayısı belli olmayan arkadaşları ile, ideolojik nedenle taammüden Sulhi Adsoy'u öldürdüğü yapılan yargılama sonucu sabit görülerek idam cezasına çarptırıldığı anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonunun 24/06/1982 tarihli Raporundaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm, Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinin 13/05/1981 günlü kararı ile TCK 450/4 üncü maddesi gereğince ekseriyetle verilmiş ve Askeri Yargıtay 5 inci Dairesi 28/04/1982 günlü ilamı ile hükmü oybirliği ile onamıştır.

- Adalet Komisyonu 24/06/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun iki üyesi için "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu "Çekimserim, gerekçem eklidir", Necip Bilge, Feridun Güray ve İsa Vardar "Çekimserim" ve Şerafettin Yarkın "Muhalifim. Gerekçe eklidir"*** *(yani, toplam 4 çekimser, 1 muhalif oy) notları vardır. Komisyon raporuna her ikisi de 25/06/1982 tarihli olan Yarkın'ın Muhalefet Şerhi ve sadece Kurtoğlu'nun Çekimser Oy Gerekçesi eklidir. Yarkın'ın Karşı Oy Gerekçesi için yukarıda 2676 sayılı Kanun altında verilen açıklamalara bakılmalıdır. Keza, Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi için de yukarıda 2630 sayılı Kanun altında gösterilen notlara bakılmalıdır. Her iki metin de öncekiler ile özdeş olduğundan burada yinelenmemektedir.*

- 2785 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun yukarıda metni verilen 30/06/1982 tarihli Raporu bu konuda hazırlanan tek Rapor değildir. Olağan olmayan bu uygulamaya yol açan neden, Rapordan anlaşıldığına göre, DM Başkanlığının Komisyondan böyle bir istemde bulunmuş olmasıdır

- ***Adalet Komisyonu 22/10/1982 tarih ve Esas No. 3/353, Karar No. 4 sayılı ikinci Rapor*** *metni şöyledir:*

"Danışma Meclisi Başkanlığına

Ali Aktaş (Ağtaş) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 14 Ekim 1982 gün ve 06-2634 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 21 Ekim 1982 günlü 2 nci Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen 24.06.1982 gün ve Esas No. 3/353, Karar No. 61 sayılı rapor ve metin

Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

İmzalar"

- Adalet Komisyonunun 22/10/1982 tarihli ikinci Raporunun imzalar bölümü incelendiğinde, toplam 13 üyenin adı vardır. Bu 13 imzadan altı ismin altında "Bulunmadı" (Kurtoğlu, Gözübüyük, Altop, Hamitoğulları ve Gelendost ile Yeğenağa-imzada bulunmadı-) Bunlardan 4'ü, önceki Raporda bulunmayan yeni isimlerdir. İlkinde çekimser oy kullanan Serda Kurtoğlu'nun ismi bu ikinci Raporda da vardır, ancak "Bulunmadı" notu yazılıdır. Keza ilkinde çekimser oy kullanan Necip Bilge, bu ikinci raporda olumlu oy kullanmıştır. Yine ilk raporda muhalif oy kullanan Şerafettin Yarkın'ın ismi ise ikinci Raporda yer almamaktadır. Gerek imzalardan gerekse ikinci Rapordaki ifadeden de anlaşılacağı üzere, bu iki Rapor arasındaki süreçte Adalet komisyonu kompozisyonunda bir değişiklik olmuştur.

- 2785 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 06/01/1983 tarihli 39. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 11 maddenin ikisi infazlara ilişkin olup bu dosya gündemin üçüncü maddesidir. Başkan, olağan uygulamadan farklı olarak, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmamıştır. Dolayısıyla rapor okunmamıştır. Başkan, doğrudan Komisyon Sözcüsü Muratoğlu'dan "kısa bir açıklama rica etmiştir". Bu açıklamaya göre, hükmü veren Sıkıyönetim Mahkemesinde "bir üye 'sanığın duruşmadaki iyi hali ve memleketin o tarihte içinde bulunduğu ortamın hafifletici sebep sayılmasını ve TCK'nun 59 uncu maddesinin tatbik edilerek, idamın müebbet hapse çevrilmesini' ister ve bu sebeple karara muhalefet eder." Başkan, yine olağan uygulamadan farklı olarak, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını da sormamıştır. Açıklamanın ardından Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir.*

- Tasarının üç maddesi sırayla okutulmuş, oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Sadece birinci madde okutulduktan sonra Başkan söz isteyen üye olup olmadığını sormuştur, hiçbir üye söz almamıştır. Diğer maddelerde bu soru da sorulmamıştır. Maddelerin kabul edilmesinden sonra bir kez daha olağan usulden sapılmıştır ve Başkan tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı da sormamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna muhalif/çekimser kalan üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:400-401 ve Tutanağın sonuna ekli 285 Sıra sayılı Basmayazı.)***

6. Duran Bircan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2786 **21/01/1983**

MADDE 1. – Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 29/9/1980 tarih ve 1980/3220 Esas, 1980/3784 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Denizli İkinci Ağır Ceza Mahkemesinin 13/5/1980 tarih ve 1980/63 Esas, 1980/114 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/1-5 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Denizli İli, Güney Kazası, Yağcılar Mahallesi, Kütük 28, Cilt 004, Sahife 32'de nüfusa kayıtlı Mustafa oğlu, Fatma'dan olma, 1927 doğumlu **Duran Bircan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 21/01/1983, s.17935 mük.)

(Derleyenin notu: 2786 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2786 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin on dördüncü; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise beşinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775, 2776 ve 2784 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2786 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 27 ay, 27 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 23/01/1983 günü sabaha karşı 01.45'de Denizli Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların on altıncısı bu mahkuma ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

81. Duran Bircan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/19) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- Danışma Meclisi'nin 05/01/1983 tarihli 38. Birleşimi gündeminin "Gelen ka-

gıtlar" bölümünde yer alan bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:332.***

"Duran Bircan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/19) (Dağıtma tarihi: 31.12.1982)."

- 2786 sayılı Kanuna ilişkin ***03/07/1982 tarih ve Esas No. 3/19, Karar No. 65 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Duran Bircan'ın işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"....Sanık Duran Bircan olay tarihinden önce karısı ve çocukları tarafından terk edilmiş olup, maktule annesi ile birlikte mağdure kız kardeşinin yanında kalmakta iken öz yeğeni Şengül Özkara'ya göz koymuş ve hadise tarihinde iki şişe bira içip eve gelerek, maktule Şengül Özkara'yı götürmek istediği, ancak Şengül gitmek istemediği gibi sanığın annesi de buna engel olmaya çalışınca aralarında vaki münakaşa neticesinde sanığın tabancayla önce Şengül Özkara'yı, sonra da öz annesi Hatice Bircan'ı (namı diğeri Fatma Özkara) öldürdüğü, sonra da sırasıyla kız kardeşi mağdure Safiye Özkara ve küçük yeğeni Fatma Özkara'yı yaraladığı ve olay mahallinden kaçtığı, bu suretle aynı kasıt altında birden ziyade kişiyi öldürdüğü...sabit olduğundan Denizli İkinci Ağır Ceza Mahkemesinin 13.5.1980 gün ve ... sayılı hükmü ile TCK'nun 450/1-5 maddesi gereğince idam cezası ile cezalandırılmasına, suçun işlenmesindeki şekil ve suret nazara alınarak sanığa verilen cezada tahfife yer olmadığına mütedair oybirliği ile verilen karar Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 24.9.1980 gün ve ...sayılı ilamıyla da oybirliği ile onaylanmak suretiyle kesinleşmiş bulunmaktadır."

- Adalet Komisyonu 03/07/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun üç üyesi için "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu "Çekimserlik gerekçem eklidir" ve Necip Bilge "Çekimserim"*** *notları vardır. Diğer bir çok kararda muhalif oy kullanan Şerafettin Yarkın, bu kez "Bulunmayan" üyeler arasındadır. Komisyon raporuna sadece Kurtoğlu'nun 05/07/1982 tarihli Çekimser Oy Gerekçesi eklidir. Bu metin öncekilerle özdeş olduğundan burada yinelenmemektedir. Bunun için yukarıda 2630 sayılı Kanun altında verilen açıklamalara bakılmalıdır.*

- 2786 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonunun yukarıda metni verilen 03/07/1982 tarihli Raporu bu konuda hazırlanan tek Rapor değildir. Olağan olmayan bu uygulamaya yol açan neden, Rapordan anlaşıldığına göre, DM Başkanlığının Komisyondan böyle bir istemde bulunmuş olmasıdır

- Adalet Komisyonu 22/10/1982 tarih ve Esas No. 3/19, Karar No. 7 sayılı ikinci Rapor *metni şöyledir:*

"Danışma Meclisi Başkanlığına

Duran Bircan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 14 Ekim 1982 gün ve 06-2634 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 21 Ekim 1982 günlü 2 nci Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen 03.07.1982 gün ve Esas No. 3/19, Karar No. 65 sayılı rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

İmzalar"

- Adalet Komisyonunun 22/10/1982 tarihli ikinci Raporunun imzalar bölümü incelendiğinde, toplam 13 üyenin adı vardır. Bunlardan 4'ü, önceki Raporda bulunmayan yeni isimlerdir. İlkinde çekimser oy kullanan Serda Kurtoğlu'nun ismi bu ikinci Raporda da vardır, ancak "Bulunmadı" notu yazılıdır. Keza ilkinde çekimser oy kullanan Necip Bilge, bu ikinci raporda olumlu oy kullanmıştır. Toplam 13 üyenin 5'i "Bulunmadı" ve 1'i ise "İmzada bulunmadı" olduğuna göre, üyelerin yaklaşık yarısı müzakereye katılmamıştır. Gerek imzalardan gerekse ikinci Rapordaki ifadeden de anlaşılacağı üzere, bu iki Rapor arasındaki süreçte Adalet komisyonu kompozisyonunda bir değişiklik olmuştur.

*- 2786 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, **Danışma Meclisinin 06/01/1983 tarihli 39. Birleşiminde** görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.25'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 11 maddenin ikisi infazlara ilişkin olup bu dosya gündemin ikinci maddesidir. Başkan, bu kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuş ve raporun okunması kabul edilmemiştir. Dolayısıyla rapor okunmamıştır. Başkan, Komisyon Sözcüsü Muratoğlu'dan "tasarıyla ilgili kısa bir bilgi rica etmiştir". Muratoğlu, Rapordaki şekliyle olayı özetlemiştir. Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiçbir üye çıkmamıştır. Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir.*

*- Tasarının üç maddesi sırayla okutulmuş, oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Maddelerin kabul edilmesinden sonra Başkan tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını sormuştur, hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna çekimser kalan üyeler de söz istememiştir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:399-400 ve Tutanağın sonuna ekli 269 Sıra sayılı Basmayazı.)***

7. Ramazan Yukarıgöz, Ömer Yazgan, Erdoğan Yazgan ve Mehmet Kambur Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2792 **28/01/1983**

MADDE 1. – a) Askeri Yargıtay 1 inci Dairesinin 25/11/1981 tarih ve 1981/288 Esas, 1981/399 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Gölcük Donanma ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinin 20/4/1981 tarih ve 1981/522 Evrak, 1981/157 Esas, 1981/142 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Sivas, Koyulhisar İlçesi, Tuğladağ Mahallesi Hane 61, Cilt 005/02, Sahife 69'da kayıtlı Şükrü oğlu, Aysel'den olma, 8/3/1959 doğumlu **Ramazan Yukarıgöz** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askeri Yargıtay 1 inci Dairesinin 25/11/1981 tarih ve 1981/288 Esas, 1981/399 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Gölcük Donanma ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinin 20/4/1981 tarih ve 1981/522 Evrak, 1981/157 Esas, 1981/142 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Kayseri, Yeşilhisar İlçesi, Köşk Mahallesi Hane 114, Cilt 005/03, Sahife 40'da kayıtlı Osman Nuri oğlu, İffet'ten olma, 28/1/1957 doğumlu **Ömer Yazgan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

c) Askeri Yargıtay 1 inci Dairesinin 25/11/1981 tarih ve 1981/288 Esas, 1981/399 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Gölcük Donanma ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinin 20/4/1981 tarih ve 1981/522 Evrak, 1981/157 Esas, 1981/142 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Gümüşhane, Bayburt İlçesi, Yelpınar Köyü Hane 41, Cilt 188, Sahife 73'de kayıtlı Vehbi oğlu, Halime'den olma, 23/12/1959 doğumlu **Erdoğan Yazgan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

d) Askeri Yargıtay 1 inci Dairesinin 25/11/1981 tarih ve 1981/288 Esas, 1981/399 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Gölcük Donanma ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinin 20/4/1981 tarih ve 1981/522 Evrak, 1981/157 Esas, 1981/142 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Sivas, Divriği İlçesi, Güvenkaya Köyü Hane 013, Cilt 077/01, Sahife 049'da kayıtlı İbrahim oğlu, Esme'den olma, 7/2/1954 doğumlu **Mehmet Kambur** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 28/01/1983, s.17942 -2. mük.)

(Derleyenin notu: 2792 sayılı Kanunda adı geçen dört mahkum sol görüşlü siyasal suçlu idi.

- 2792 sayılı Kanun, mahkumların TCK (md.146/1)'den ölüm cezasına çarp-

tırılmış olmaları balamından dikkati çekmektedir. Bu madde seyrek kullanılan bir hükümdür.

- 2792 sayılı Kanun 1983 yılındaki infaz yasaları arasında siyasal suçluya ilişkin ikinci örnektir.

- 2792 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi döneminde bir infaz yasası içinde 4 mahkumun infazına ilişkin olarak çıkartılmış tek yasadır.

- 2792 sayılı Kanuna göre, dört mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 13 ay, 3 gün süre geçmiştir.

- Mahkumların cezası, 29/01/1983 günü sabaha karşı İzmit Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 22/02/1982 tarihli 58. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 8 Şubat 1982 tarihli 50 nci Birleşimden 8 Nisan 1982 tarihli 78 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:118.***

"Ramazan YUKARIGÖZ, Ömer YAZGAN, Erdoğan YAZGAN ve Mehmet KAMBUR Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/86) (Başkanlığa geliş tarihi: 19/02/1982) (Adalet Komisyonuna: 22/02/1982)"

- 2792 sayılı Kanuna ilişkin ***19/04/1982 tarih ve Esas No. 3/86, Karar No. 41 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumların işlediği suç, şu şekilde özetlenmiştir.*

"Mahkeme ve Yargıtay ilamlarında da yazılı olduğu üzere, yasa dışı THKP-C (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi) örgütüne bağlı "Sanayi Dev-Genç" (Üçüncü Yol) örgütü üyesi bulunan sanıklardan Ramazan Yukarıgöz, Ömer Yazgan, Erdoğan Yazgan, Mehmet Kambur, İsmail Gökalp, M. Adil Toraman ve Ali Aktürk'ün, örgütün TC Anayasal düzenini silahlı halk ihtilali yolu ile cebren ilga ve komünist düzeni kurma amacına uygun şekilde, silahlı bir çete teşkil edip eylemlere tevessül ettikleri, bu sebeple son Akyazı olayından önce örgütün, öldürme, soygun, yaralama, bombalı pankart asma, güvenlik güçleriyle silahlı çatışma gibi birçok eylem ortaya koyduğu anlaşılmıştır.

İsmi geçen sanıklar örgütün tabanını ve maddi gücünü takviye, 12 Eylül 1980'den sonra halkta Devlet otoritesine karşı başlayan güveni sarsmak ve daha önceki iktidarlar gibi yeni idarenin dahi kendilerini durduramayacağına halkı inandırmak ve sindirmek için, bu defa daha önceden keşif ve tespitlerini yaptıkları Adapazarı Akyazı ilçesinde kuyumcu soygunlarını planlayıp icra safhasına koymaya karar vermişlerdir.

Bu sebeple İstanbul'dan müşteri olarak bindikleri taksinin şoförünü Derbent yolunda orman içinde bir ağaca bağlayıp silah zoruyla gasbettikten sonra bu taksiyle Adapazarı'na gelmişler ve orada bekleyen bir kısım sa-

nıkların da iltihakıyla 7 kişi olarak soygunun yapılacağı 17/01/1981 günü saat 17.30'da vaki plan gereğince Akyazı'ya gelmişlerdir. Emniyet bekçisi olan Mehmet Kambur'un hüviyeti ile yoldaki kontrolleri kolaylıkla aşmışlardır.

İlçeye geldiklerinde sanıklardan Ali Aktürk çalışır vaziyette hazır tutmak üzere arabada kalmış ve 6 sanık üçer kişilik iki gruba ayrılarak yekdiğerine yakın iki kuyumcuya girmiş, içerdekilere silahla etkisiz hale getirdikten sohra her iki soygunu da gerçekleştirerek iki torba içersine doldurdukları 24.600.000 Liralık altını gasbetmişler ve bu anda kuyumculardan birisinin müdahalesi ve halkın mukavemeti üzerine sanıklar silahlarını kullanmaya başlamışlar, silah sesleri ve haber üzerine minibüsle gelen polis ekibini de taramaları sonucu çatışma genişlemiş ve küçük bir ilçe olan Akyazı saldırganlarla Devlet Güvenlik görevlileri arasında büyük çapta bir çatışmaya sahne olmuştur.

Bu çatışma sonucu kuyumcu Hasan Kahveci sanıklarca dükkanında öldürülmüş, halka ve görevlilere açtıkları ateşlerle üç polis memuru ve altı sivil yaralanmış, sanıklardan M. Adil Toraman ve Ali Aktürk olay yerinde öldürülmüş, sanık Mehmet Kambur yaralı olarak, sanık Erdoğan Yazgan da kaçmak isterken yakalanmış, diğer üç sanık Ömer Yazgan, Ramazan Yukarıgöz ve İsmail Gökalp olay yerinden gasbettikleri ikinci bir araba ile kaçmışlar ve çevreye yetişen diğer güvenlik görevlileriyle de çarpışarak çemberden kurtulmayı başarmışlar, ancak bindikleri arabanın kaza geçirmesi üzerine Topağaç köyü civarında bir inşaat gece güvenlik görevlilerince kıstırılmışlar ve orada vuku bulan silahlı çatışmada polis memuru Mustafa Kılıç sanıklarca alnından vurularak öldürülmüş, sanıklardan Ömer Yazgan, Ramazan Yukarıgöz ve İsmail Gökalp yara almadan ele geçirilmişlerdir.

Maddi vaka yukarıda belirtildiği gibi cereyan etmiştir.

Mahkeme kararında yazılı olduğu üzere sanıklar kod isimleri ve sahte kimlikler kullanmışlardır.

Kaynağı meçhul, yüklü maddi desteklerle mağazalar açmışlardır.

Akyazı soygununda kullandıkları uzun ve kısa namlulu 12 adet silah örgüt silahı olup toplu halde soygun aracına bir torba ile konulmuş ve soygundan önce sanıklara yapacakları göreve göre birer-ikişer dağıtılmıştır.

Sanıklardan ele geçen silahlardan:

a. 608742/75 nolu Portsait marka otomatik tabancanın 28/05/1979 günü İstanbul Levent'te Mehmet Azaklı'nın dükkanını taranması, 18/06/1980 günü Levent Sanayi Mahallesindeki silahlı çatışma olaylarında kullanılmış olduğu,

b. T325480 nolu Brownik marka tabancanın 15/02/1980 günü İstanbul Selimi Paşa Caddesindeki J. Eri Abdullah Şişman'ın yaralanması olayında kullanılmış olduğu,

c. C44867 nolu Brownik marka tabancanın 12/05/1980 günü İs-

tanbul Çeliktepe'de Halil İnce ve İhsan Yağan'a ait kuyumcu dükkanlarının soyulması olayında kullanılmış olduğu,

d. C09445 nolu Brownik marka tabancanın 24/12/1980 günü İstanbul Gültepe'de kahvehane taranması sonucu Bilal Odabaşı'nın yaralanması olayında kullanılmış olduğu,

e. 850452 nolu Unique marka tabancanın keza İstanbul Gültepe'de 24/12/1980 günü kahvehane taranması sonucu Bilal Odabaşı'nın yaralanması olayında kullanılmış olduğu ekspertiz raporlarıyla tespit edildiği anlaşılmıştır.

Birbirleriyle başkaca irtibatları bulunmayan sanıkları bir araya getiren sadece ideoloji birliğidir.

Gerekçeli kararda tek tek sayıldığı gibi sanıklar oto gasbı, silahlı soygun, adam öldürme, yaralama ve güvenlik kuvvetleriyle silahlı çatışmaya girme şeklinde gelişen eylemlerini yasa dışı bir örgüt adına yapmışlardır. Bu örgüt 1969-1970 yıllarında Mahir Çayan ve arkadaşlarının kurdukları THKP?C'nin bir kolu olan Dev-Genç III. Yol örgütüdür. Marksist-Leninist felsefe doğrultusunda devrimci ve disiplinli bir örgüt oluşturulması maksadıyla kurulan proletaryanın ihtilalci partisine (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi) THKP adı verilmiş ve Marksist-Leninist hareketin öncü gücü olan partiden başka silahlı eylemlerin vurucu gücü olarak da cephe (THKP/C) oluşturulmuştur. Ancak bu partiyi ve cepheyi kuran Mahir Çayan ve arkadaşlarının öldürülmeleri, yönetici ile militanlarının 1971 Sıkıyönetimi sırasında yakalanmaları üzerine THKP/C çökmüşse de 1974 yılında çıkarılan Af Kanunu ile tahliye edilen mensupları tarafından yeniden canlandırılmıştır. Ancak mensupları arasında görüş ayrılığı çıkması üzerine Dev-Sol ve Dev-Yol örgütleri olmak üzere ikiye ayrılmışlardır. Öncü gücün işçilerden oluşmasını öngören ve Dev-Genç'ten ayrılan bu fraksiyonları birleştirmek amacıyla kurulan (III. Yol) daha ziyade işçiler arasında ve sanayi bölgesinde eylemlerini yürüttüğünden (Dev-Genç Sanayi örgütü) adını da almıştır. Örgütün amacının mevcut Anayasal düzeni zorla değiştirerek veya ortadan kaldırarak yerine Marksist-Leninist felsefe doğrultusunda komünist bir düzen getirmek olduğu ve bunun için silahlı mücadeleye girdikleri ve bu sebeple de sanıklar hakkında TCK'nun 146/1 maddesinin uygulanması suretiyle idamlarına karar verildiği anlaşılmıştır.

Sanıklardan İsmail Gökalp hakkında verilen idam cezası ise yaşı sebebiyle 20 yıl ağır hapis cezasına çevrilmiştir."

- Adalet Komisyonu 19/04/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzada, Komisyonun beş üyesi için "Bulunmadı" (Güray, Gelendost, Vardal, Barangil, Yarkın) ve ***Serda Kurtoğlu*** *adı altında* ***"Çekimserlik gerekçem eklidir"*** *notu bulunmaktadır. Kurtoğlu'nun 20/04/1982 tarihli bu Çekimserlik Oy Gerekçesi, daha önce yer verdiğimiz 2630 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporuna bu üye tarafından*

eklenen metinle özdeştir. Bu nedenle, söz konusu metin burada yinelenmemektedir.

- Rapordaki verilere göre, Sıkıyönetim Mahkemesinin oybirliği ile verdiği ölüm cezalarını Askeri Yargıtay 1. Dairesi 25/11/1981 tarihinde oybirliği ile onamış; karar düzeltme talepleri de Askeri Yargıtay Başsavcılığınca reddedilerek hüküm kesinleşmiştir. Ayrıca, **Reha Öz, age. sf:541'de** verilen bilgiye göre, sanıkların avukatlarının iadei muhakeme isteminde bulunmaları üzerine, Başbakanlık 13/06/1982 tarihinde dosyayı MGK'den geri aldı. Askeri Yargıtay'da dosya yeniden incelendi, ancak sonuç değişmedi.

- 2792 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, **Danışma Meclisinin 03/05/1982 tarihli 89. Birleşiminde** görüşülmüştür. Bu Birleşimin üçüncü oturumu Başkan vekili Fenni İslimyeli'nin Başkanlığında saat 14.16'da açılmış ve 16.30'da kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 2 maddenin ilki bu dosyadır.

- Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunup okunmamasını oya sunmak istemiştir. Bu sırada söz alan DM üyesi A. Güngör Çakmakçı, "Sayın Başkanım, muhalefet şerhi veren arkadaşımızın muhterem görüşleri rapor kadar tutuyor. Acaba, 'muhalefet şerhleri hariç, rapor okunsun' şeklinde oylama yapabilir misiniz?" sorusunu yöneltmiştir. Başkan, Çakmakçı'ya bu konuda önerge vermesini söylemiştir. Başkan bu arada, görüşmeye katılan Hükümet Temsilcisinin temsil belgesini okutmuştur. Bu belge şöyledir:

"Danışma Meclisi Başkanlığına,

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun Tasarılarının Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında Bakanlığımı Kanunlar Planlama Araştırma Genel Müdürü Kemalettin Alikaşifoğlu'nun temsil edeceğini saygılarımla arz ederim.

Cevdet Menteş

Adalet Bakanı"

- Başkan bunun ardından, Çakmakçı'nın verdiği, Rapordaki çekimserlik gerekçesinin okunmamasının oya sunulması önergesini okutmuştur. Önerge oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Çekimserlik gerekçesi hariç, Komisyonun Raporu okutulmuştur.

- Başkan, Tasarının tümüne ilişkin söz almak isteyen üye olmadığını söylemiş ve maddelere geçilmesini oya sunmuştur. Bu kabul edilmiştir. Bunun ardından Tasarının sırasıyla üç maddesi oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü oya sunulmadan önce, tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığını Başkan sormuş, hiçbir üye söz almamıştır.

- Biri 14, ikincisi 10 üye imzalı iki önerge verilerek, kanun tasarısının tümünün açık oya sunulması istenmiştir. Ad okunmak suretiyle oylama yapılmıştır. Oylamanın sonucu şöyledir:

Üye sayısı: 160; Oy verenler: 136; Kabul edenler: 131; Reddedenler:

1 (Ertuğrul Alatlı); Çekimserler: 4 (Serda Kurtoğlu, Lütfullah Tosyalı, Türe Tunçbay ve Şerafettin Yarkın); Oya katılmayanlar: 24.

*Böylece 2792 sayılı Kanun DM'nce kabul edilmiştir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:262-264, 290-291 ve Tutanağın sonuna ekli 116 sayılı Basma yazı)***

---

8. Ahmet Kerse Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2793 **28/01/1983**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay İkinci Dairesinin 5/5/1982 tarih ve 1982/92 Esas, 1982/258 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep-Adıyaman-Hatay-İçel İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Bir Numaralı Askeri Mahkemesinin 8/7/1981 tarih ve 1981/103 Esas, 1981/699 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 üncü maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Gaziantep İli, Mağarabaşı Mahallesi, Hane 25, Cilt 098/01, Sahife 66'da kayıtlı Recep oğlu, Münevver'den olma, 3/8/1958 doğumlu **Ahmet Kerse** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 28/01/1983, s.17942 –2. mük.)

(Derleyenin notu: 2793 sayılı Kanunda adı geçen mahkum sağ siyasal suçlu idi. 2793 sayılı Kanun 1983 yılındaki infaz yasaları arasında siyasal suçluya ilişkin olanların üçüncüsüdür. Öncekiler 2785 ve 2792 sayılı yasalardı.

- 2793 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 8 ay 23 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 29/01/1983 günü sabaha karşı 03.30 sularında Gaziantep Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

*- Danışma Meclisinin 04/08/1982 tarihli 120. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 7, 2 Ağustos 1982 tarihli 119 uncu Birleşimden 17 Ağustos 1982 tarihli 128 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:9.***

"Ahmet Kerse Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/401) (Başkanlığa geliş tarihi: 14/07/1982) (Adalet Komisyonuna: 02/08/1982)"

- Danışma Meclisinin 10/01/1983 tarihli 40. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümünde yer alan bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:428.***

"Ahmet Kerse Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/401) (Dağıtma tarihi: 07.01.1983)."

- 2793 sayılı Kanuna ilişkin ***15/12/1982 tarih ve Esas No. 3/401, Karar No. 18 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Ahmet Kerse'nin işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"...Dosya münderecatına göre, ülkücü görüşü benimseyen sanık Ahmet Kerse ile arkadaşı Mehmet Ali Karabaş'ın düşünce ve görüş ayrılığından dolayı, Gaziantep Yazıcık Mahallesinde bakkallık yapan ve sol görüşlü olarak tanınan Battal Türkaslan'ı öldürmeyi tasarlayarak bir plan hazırladıkları, bu nedenle 21.5.1979 günü akşamı sanık Ahmet Kerse'nin ertesi günü sabahleyin evine gelmesini Mehmet Ali Karabaş'tan istediği ve onun da 22.5.1979 günü sabahı sanık Ahmet Kerse'nin evine geldiği, bu evde sanık Ahmet Kerse'nin bir çantadan çıkardığı iki tabancadan 7.65 çapındaki tabancayı Mehmet Ali Karabaş'a verdiği, diğer 9 milimetre çaplı tabancayı kendisi alıp birlikte Battal Türkaslan'ın dükkanının bulunduğu yere gittikleri, Mehmet Ali Karabaş'ın sokak başında gözcü olarak kaldığı, sanık Ahmet Kerse'nin de Battal Türkaslan'ın dükkanına girdiği, ele geçirilemeyen tabancasını çekip Battal Türkaslan'a 6-7 el ateş ederek onu vücudunun çeşitli yerlerinden yaralayıp öldürdüğü ve o sırada maktulün yanında bulunan arkadaşı Seydi Sarıoğlu'nun korkarak derhal oradan uzaklaştığı, olayı müteakip Ahmet Kersi ile Mehmet Ali Karabaş'ın ellerinde tabancaları olduğu halde aynı yerden kaçmaya başladıkları, bir rastlantı sonucu vaka mahallinden geçen polis memuru Mustafa Tuna'nın kaçan sanıkları takibe koyulduğu, bu takip neticesinde Mehmet Ali Karabaş'ın 7.65 mm çaplı tabancasıyla yakalandığı, sanık Ahmet Kerse'nin kaçıp kurtulmayı başardığı, nihayet sanık Ahmet Kerse'nin de 11.2.1980 günü Kilis'te bir otelde ele geçirildiği, bakkal dükkanında yapılan aramada bulunan 9 mm çaplı 6 adet boş kovan ile maktulün vücudundan çıkartılan 9 mm çaplı bir adet mermi çekirdeğinin tek bir tabanca ile atılmış olduğu, Mehmet Ali Karabaş'ın bakkal Battal Türkaslan'ı öldürenin Ahmet Kerse olduğunu bildirdiği, Ahmet Kerse'nin yakalanarak karakola götürüldüğü karakolda emniyetçe alınan ifadesinde ayrıntılı olarak Mehmet Ali Karabaş'ın beyanına uygun şekilde suçunu itiraf ettiği, olayın görgü tanığı Seydi Sarıoğlu ve polis memuru Mustafa Tuna'nın teşhis ve şahadetleri, yer gösterme tutanağı, otopsi ve ekspertiz raporlarının da hazırlıktaki ikrarını tamamiyle teyit etmiş bulunduğu Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep-Adıyaman-Hatay-İçel İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesince kabul edilerek sanık Ahmet Kerse'nin karşı görüşlü olması nedeniyle bakkal Battal Türkaslan'ı 9 mm çaplı tabancasıyla ateş ederek öldürdüğü cihetle hareketine uyan

TCK'nun 45/4 üncü maddesine göre ölüm cezasıyla cezalandırılmasına oybirliğiyle karar verildiği, Askeri Yargıtay 2. Dairesince hükmün oybirliğiyle onaylandığı ve Yargıtay Başsavcılığının vaki itirazının da Askeri Yargıtay Daireler Kurulunca 3.6.1982 tarihinde oybirliği ile reddedildiği anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonu 15/12/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 13 imzada, Komisyonun üç üyesi için "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu "Çekimserlik gerekçem eklidir" ve Necip Bilge "Çekimserim" ve Beşir Hamitoğulları "İdama karşıyım. Gerekçem eklidir"*** *notları vardır. Komisyon raporuna Hamitoğullarının "Karşı Oy Gerekçesi" ile sadece Kurtoğlu'nun "Çekimserlik Oy Gerekçesi" eklidir. Kurtoğlu'nun 16/12/1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi 2630 sayılı Kanuna ilişkin Raporda yazdığı ile özdeş olduğundan oraya yollama ile yetiniyoruz.*

"KARŞI OY GEREKÇESİ

İnsancı ve uygar toplumlarda cezanın iki temel işlevi bulunmaktadır:

1. Suç işleyen kişinin ıslahı,

2. Suç işlemeye yatkın kişileri bu fiillerden caydırmak.

Ölüm cezasının yerine getirilmesi, düşünceme göre yukarıdaki bu iki işlevi de yerine getirmemektedir.

Ölüm mahkumlarını yaşadıkları sürece, hiçbir aftan yararlandırmadan cezalarını çekmelerinin, daha etkin olduğuna kaniyim.

Türkiye'de, milli vicdanın, 'idamı' onaylamadığı kanısındayım.

Ayrıca manevi inançlarım, Allah'ın verdiği canın sadece ve yalnızca Allah tarafından alınabileceği yönündedir. Can veremeyenlerin, can almaya da hakları olamayacağı inancındayım.

İnsanın 'idamı' yerine daha etkin yöntem ve infaz biçimleri olduğu kanısındayım.

Beşir Hamitoğulları

Danışma Meclisi Üyesi"

- Bazı çalışmalarda, bu kanun tasarısının DM'nin 21/01/1983 tarihli oturumda görüşülerek kabul edildiği yazılıdır. Bkz., ***Reha Öz, agd. içinde, sf:541.*** *Muhtemelen bir dizgi yanlışı nedeniyle bu bilgi hatalıdır. Tasarı DM'nin 20/01/1983 birleşiminde görüşülerek benimsenmiştir.*

- 2793 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 20/01/1983 tarihli 45. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 16.50'de açılmış ve 18.30'da kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altın-*

dakl toplam 11 maddenin ikisi infazlara ilişkin olup bu dosya gündemin ikinci maddesidir. Bu görüşmede Adalet Bakanlığını, Müsteşar Muavini Muammer Yula temsil etmiştir. Başkan, bu kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuş ve raporun okunması kabul edilmemiştir. Dolayısıyla rapor okunmamıştır. Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen üye olup olmadığını sormuş, hiçbir üye çıkmamıştır. Başkan, Komisyon namına Halil Gelendost'a "tasarının tümü üzerinde açıklama yapmak üzere" söz vermiştir. Gelendost, Rapordaki şekliyle olayı özetlemiştir. Açıklamadaki tek ek bilgi, 2. Dairesinin oybirliği ile onadığı hükme "Başsavcılığın '59 uncu maddenin tatbiki gerekir' görüşü ile itiraz ettiği" verisidir. Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir.

- Tasarının üç maddesi sırayla okutulmuş, oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Maddelerin kabul edilmesinden sonra Başkan tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen üye olup olmadığını sormuştur, hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna çekimser kalan üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:655-656 ve Tutanağın sonuna ekli 288 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

9. Levon Ekmekçiyan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2794 **28/01/1983**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay Birinci Dairesinin 6/10/1982 tarih ve 1982/650 Esas, 1982/627 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesinin 7/9/1982 tarih ve 1982/648 Evrak, 1982/296 Esas, 1982/282 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 125 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Lübnan uyruklu, Bourj Hamaud Kasabası Trakkam nüfusunda kayıtlı Kvork oğlu, Efimya'dan olma, 1958 doğumlu **Levon Ekmekçiyan*** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 28/01/1983, s.17942 –2. mük.)

*(Derleyenin notu: * Mahkumun isminin doğru şekli, Adalet Komisyonu Raporunda da geçtiği gibi, "Levon Ekmekjian"dır.*

- 2794 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi infaz yasaları içinde yabancı uyruklu bir kişiye ilişkin bulunan tek örnektir.

- 2794 sayılı Kanun, bu dönem infaz yasaları arasında mahkumun TCK (md.125)'den ölüm cezasına çarptırıldığı tek örnektir.

- 2794 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 3 ay 22 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 29/01/1983 günü sabaha karşı 02.00 sularında Ankara Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 13/10/1982 tarihli 4. Birleşimi Gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi yukarıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 11, 5 Ekim 1982 tarihli 1 inci Birleşimden 18 Kasım 1982 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:40.***

"Levon Ekmekjiyan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/450) (Başkanlığa geliş tarihi: 12/10/1982) (Adalet Komisyonuna: 13/10/1982)"

- Danışma Meclisinin 27/12/1982 tarihli 35. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi yukarıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:170.***

"Levon Ekmekjiyan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/450) (Dağıtma tarihi: 27/12/1982)"

- 2794 sayılı Kanuna ilişkin ***12/11/1982 tarih ve Esas No. 3/450, Karar No. 15 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Levon Ekmekjian'ın işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"...Mahkeme ve Yargıtay ilamlarında yazılı olduğu üzere, merkezi Lübnan'ın Beyrut şehrinde bulunan 20 Ocak 1975 tarihinde kurulan Marksist-Leninist bir görüşe sahip bulunan, Türkiye ve müttefiklerini can düşmanı sayan, Ermeni davasını ancak silahlı mücadele ile çözebileceği görüşünü savunan Ermenistanın Kurtuluşu İçin Ermeni Gizli Ordusu (EKİEGO) ASALA örgütü mensubu ve Lübnan uyruklu sanık Levon Ekmekjian ile arkadaşı Zohrap Serkisyan örgüt yöneticileri tarafından verilen talimat gereğince sahte olarak düzenlenen pasaportlarla Türkiye'ye girip 7.8.1982 günü saat 16.15 sıralarında Esenboğa Hava Alanının yolcu salonunda ve lokantasında bulunan kalabalığa karşı el bombaları atarak ve silahlarla ateş ederek taarruzda bulundukları, yolculardan ve görevlilerden 9 kişiyi öldürüp 78 kişiyi de yaraladıkları ve sanığın arkadaşı Zohrap Serkisyan'ın da bu silahlı çatışmada öldüğü, bu suretle sanık Levon Ekmekjian'ın fiili, ASALA adı ile tanınan ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin milli, tarihi ve tabii sınırları içindeki ülkesinin bir kısmı üzerinde bir Ermenistan Devleti kurmayı amaçlayan silahlı propaganda,

katliam ve cinayet planlarının bir parçasını işlediği sabit görülerek hakkında Türk Ceza Kanununun 125 inci maddesinin uygulanması suretiyle ölüm cezası ile mahkumiyetine karar verildiği anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonu 12/11/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oybirliği ile almıştır. Toplam 13 imza vardır. Bunlardan 2 üye (Yavuz Altop, Turgut Yeğenağa) için "Bulunmadı" yazılıdır. Geri kalan 11 üye infaz lehinde oy kullanmıştır. Diğer bazı infaz raporlarında çekimser oy kullanan üyelerden Serda Kurtoğlu, Necip Bilge, Beşir Hamitoğulları, bu raporda infaz lehinde oy vermiştir.

- 2794 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 29/12/1982 tarihli 36. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 15.30'da açılmış ve 17.35'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 6 maddenin ikisi infazlara ilişkin olup bu dosya gündemin üçüncü maddesidir. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunması kabul edilmemiştir". Başkan, olağan uygulamadan farklı olarak bu kez tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormamıştır. Başkanın istemi üzerine Komisyon Sözcüsü Enis Muratoğlu, kısa bir konuşma ile Rapora geçtiği şekilde olayı özetlemiştir. Sözcünün açıklamasına göre, gerek Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesinin 7/9/1982 tarihli hükmü, gerekse Askeri Yargıtay Birinci Dairesinin 6/10/1982 tarihli onama ilamı oybirliği ile verilmiştir. Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir.*

- Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak söz isteyen üye olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:241-242 ve Tutanağın sonuna ekli 266 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

10. Rıdvan Karaköse, Cavit Karaköse ve Süleyman Karaköse Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2796 **04/02/1983**

MADDE 1. – a) Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/4/1981 tarih ve 1981/347 Esas, 1981/1600 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Akşehir Ağır Ceza Mahkemesinin 12/3/1980 tarih ve 1977/103 Esas, 1980/18 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-10, 59, 450/4-10, 59 ve aynı Kanunun 70 inci maddeleri uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Konya İli, Ilgın İlçesi, Merkez Bucağı, Geçit Köyü, hane 37, cilt 33, sahife 66'da nüfusa kayıtlı Bayram oğlu, Emine'den olma, 2/3/1946 doğumlu **Rıdvan Karaköse** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

b) Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/4/1981 tarih ve 1981/347 Esas, 1980/1600 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Akşehir Ağır Ceza Mahkemesinin 12/3/1980 tarih ve 1977/103 Esas, 1981/18 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-10, 59, 450/4-10, 59 ve aynı Kanunun 70 inci maddeleri uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Konya İli, Ilgın İlçesi, Merkez Bucağı, Geçit Köyü, hane 37, cilt 33, sahife 66'da nüfusa kayıtlı Bayram oğlu, Emine'den olma, 1/2/1952 doğumlu **Cavit Karaköse** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

c) Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/4/1981 tarih ve 1981/347 Esas, 1980/1600 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Akşehir Ağır Ceza Mahkemesinin 12/3/1980 tarih ve 1977/103 Esas, 1981/18 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-10, 59, 450/4-10, 59 ve aynı Kanunun 70 inci maddeleri uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Konya İli, Ilgın İlçesi, Merkez Bucağı, Geçit Köyü, hane 37, cilt 33, sahife 66'da nüfusa kayıtlı Bayram oğlu, Emine'den olma, 1/6/1940 doğumlu **Süleyman Karaköse** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 04/02/1983, s.17949 -2. mük.)

(Derleyenin notu: 2796 sayılı Kanunda adı geçen üç mahkum, adi suçlu idi. 2796 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin on beşinci; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise altıncı örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775, 2776, 2784 ve 2786 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2796 sayılı Kanun metninden, mahkumların ikişer kez ölüm cezasına çarptırıldığı anlaşılmaktadır. 12 Eylül Rejimi dönemi infaz yasaları içinde mahkumların ikişer kez ölüm cezası hüküm giymeleri örneği olan diğer yasa, 1983 tarih ve 2816 sayılı Yasadır. Öte yanda, 1982 tarih ve 2763 sayılı Yasa ile mahkum TCK (md.450/10) ve (md.59) uygulanarak üç kez müebbet hapis cezasına çarptırılmış ve TCK (md.70) uyarınca bu cezaları içtima ettirilerek ölüm cezasına hüküm giymişti.

- 2796 sayılı Kanun, 12 Eylül dönemi infaz yasaları arasında, bir yasa içinde üç mahkumun infazına ilişkin tek örnektir.

*- Bazı çalışmalarda, bu kanunda adı geçen mahkumlardan Süleyman Karaköse'ye ilişkin olarak şu bilgi verilmiştir: "Bu arada cinayete karışan kardeşlerden Süleyman Karaköse, karardan çok önce 1977 yılında cezaevinde öldü...Rıdvan ve Cavit Karaköse kardeşler, 5 Şubat 1983 günü...asılarak idam edildiler." Bkz., **Reha Öz, agd. içinde, sf:542.** Burada ciddi bir hata vardır. Çünkü, aşağıda metni verilen 2796 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporundan ve bunun görüşüldüğü DM'nin 24/01/1983 tarihli 46. Birleşim tutanağından da anlaşılacağı üzere, 1977 tarihinde cezaevinde ölen, bir diğer*

kardeş olan İsmail Karaköse'dir. Dolayısıyla, bu mahkum için infaz kanunu çıkartılması zaten söz konusu olamazdı ve 2796 sayılı Kanunda İsmail Karaköse'nin adı da geçmemektedir.

- 2796 sayılı Kanuna göre, her üç mahkum bakımından haklarında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 21 ay, 20 gün süre geçmiştir.

- Mahkumların cezaları, 05/02/1983 günü sabaha karşı 02.50 ile 03.30 arasında infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların on sekizincisi bu üç mahkuma ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

83. Rıdvan Karaköse, Cavit Karaköse ile Süleyman Karaköse Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/21) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- Danışma Meclisinin 19/01/1983 tarihli 44. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümünde yer alan bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ıncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:582.***

"Rıdvan Karaköse, Cavit Karaköse ile Süleyman Karaköse Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/21) (Dağıtma tarihi: 18.1.1983)"

- 2796 sayılı Kanuna ilişkin ***24/12/1982 tarih ve Esas No. 3/21, Karar No. 30 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumların işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir.*

"...Dosya münderecatına...kesinleşmiş ilamlarına nazaran, sanıkların kardeşi Hasan Karaköse'nin 20/03/1973 tarihinde maktule Nafia'nın kocası ve maktul Mevlut'un da babası olan Halil Çatal tarafından öldürülmesi üzerine meydana gelen husumete binaen sanıklar Cavit Karaköse, Rıdvan Karaköse, Süleyman Karaköse ve İsmail Karaköse'nin, Nafia Çatal ile Mevlut Çatal'ı pusu kurmak suretiyle öldürmeye karar verdikleri ve bu kararın sonucu olarak hamil bulundukları tabancalarla tarlaya

gitmekte olan Nafia Çatal ve Mevlut Çatal'a 20/03/1974 günü hep birlikte ateş etmek suretiyle kan gütme saiki ile taammüden öldürdükleri mahkemece sabit görülmüş ve cezaevinde vefat etmiş olan sanık İsmail Karaköse'den gayrı diğer sanıklar Cavit Karaköse, Rıdvan Karaköse ve Süleyman Karaköse'nin TCK'nun 64 üncü maddesi delaletiyle 450/4-10, 59, 450/4-10, 59 ve aynı Kanunun 70 inci maddeleri uyarınca içtimaen ve neticeten ölüm cezası ile cezalandırılmalarına oybirliği ile karar verildiği ve bu kararın Yargıtay Birinci Ceza Dairesi tarafından oyçokluğu ile onanmak suretiyle kesinleştiği anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonu 24/12/1982 tarihli Raporunda infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 13 imzada, Komisyonun dört üyesi için "Bulunmadı" ve ***Serda Kurtoğlu "Çekimserim, gerekçe eklidir"*** *notu vardır. Ayrıca, Raporun imzalar bölümünde, bu dosyada Komisyon Sözcüsü olan Enis Muratoğlu'nun ismi altında "Çekimserim" ibaresi görülmektedir. Ancak bu dizgi hatasıdır. Çünkü Raporun DM'de görüşülmesi sırasında açıklama yapan Komisyon Başkanı R. Bayazıt, bunun bir matbaa hatası olduğunu ve tashih edilmesini rica etmiştir. DM'ndeki oylama da bu şekilde tashihli olarak yapılmıştır. Komisyon Raporuna Kurtoğlu'nun "Çekimserlik Oy Gerekçesi" eklidir. Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi diğer Raporlarda yazdığı metin ile özdeş olduğundan burada yinelemiyoruz. Bunun için yukarıda 2630 sayılı Kanun altında yer alan açıklamalara bakılmalıdır.*

- 2796 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 24/01/1983 tarihli 46. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 17.00'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 3 maddenin biri infazlara ilişkin olup, bu dosya gündemin ilk maddesidir. Başkan, bu kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuş ve raporun okunması kabul edilmemiştir. Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen üye olup olmadığını sormuş, hiçbir üye çıkmamıştır. Komisyon namına Başkan Rıfat Bayazıt söz alarak Rapordaki şekliyle olayı özetlemiştir. Bu açıklamada, kardeşlerden İsmail Karaköse'nin cezaevinde daha önce vefat ettiği hususu bir kez daha belirtilmiştir. Bayazıt ayrıca, Komisyon Sözcüsü Enis Muratoğlu'nun, Raporda çekimser değil, infaz yönünde oy kullandığı şeklinde bir düzeltme yapmıştır. Oturum Başkanı, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir.*

- Tasarının üç maddesi sırayla okutulmuş, oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Maddelerin kabul edilmesinden sonra Başkan tasarının tümüne ilişkin olarak söz isteyen üye olup olmadığını sormuştur, hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna çekimser kalan üye de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:693-694 ve Tutanağın sonuna ekli 286 Sıra sayılı Basmayazı.)***

11. Fatih Laçingil Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2798 **22/02/1983**

MADDE 1. – Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 9/12/1977 tarih ve Esas 1977/96, Karar 1977/96 sayılı ilamı ile kesinleşen, Keşan 4 üncü Piyade Tümen Komutanlığı nezdinde kurulan Askeri Mahkemenin 23/3/1977 tarih ve Esas 1977/54, Karar 1977/91 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/9 uncu maddesi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Bursa İli, daire 42, hane 53, cilt 3, sahife 117'de nüfusa kayıtlı Faik oğlu, Muzaffer'den olma, 1/10/1953 doğumlu **Fatih Laçingil** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 22/02/1983, s.17967 mük.)

(Derleyenin notu: 2798 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi.

- 2798 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin on altıncı; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise yedinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775, 2776, 2784, 2786 ve 2796 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2798 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 62 ay (yani, 5 yıl, 2 ay) ve 13 gün süre geçmiştir. Bu ölüm bekleyişi süresinin uzun sürdüğü örneklerdendir.

- Mahkumun cezası, 24/02/1983 günü sabaha karşı Keşan Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 21/12/1981 tarihli 21. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:468.***

"Fatih Laçingil Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/56), (Başkanlığa geliş tarihi: 18/12/1981) (Adalet Komisyonuna: 18/12/1981)."

- 2798 sayılı Kanuna ilişkin ***29/12/1982 tarih ve Esas No. 3/56, Karar No. 32 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre,*

mahkum Fatih Laçingil, suç ortağı Ahmet Ürer ile birlikte, 14/03/1975 tarihinde Keşan'da 11. Hudut Taburunda askerliğini yaparken, Şaban Dereli adlı askeri, 300 TL parasını almak için, döverek sersemlettikten

sonra maktulü yalağa sırt üstü yatırıp ayaklarıyla bastırmak suretiyle öldürmek ve cesedi bataklığa atarak işledikleri suça ait delilleri yok etmek ve gizlemek ve cezadan kurtulmak maksadıyla kasten adam öldürme cürümünü ika ettikleri için ölüm cezasına çarptırılmıştır.

- Mahkum Laçingil, TCK (md.78, 450/9, 64/1, 31 ve 33) ve diğer şerik ise TCK (md.450/9, 64/1, 59, 31 ve 33) uyarınca cezalandırılmışlardır.

- Mahkumlar hakkındaki hükmü, 4. Tümen Askeri Mahkemesi oybirliği ile vermiştir. Askeri Yargıtay 1. Dairesi, önce 16/08/1976 tarihli ilamı ile Laçingil hakkındaki hükmü akli dengesinin tetkik edilmediği gerekçesiyle bozmuştur. Yerel mahkeme, bu tetkiki yaptırmış ve sanık hakkında aynı hükmü tesis etmiştir. Bunun üzerine temyiz başvurusu olmuştur. Bu incelemede yüksek mahkeme, bu kez mahkum Ahmet Ürer hakkındaki hükmü TCK (md.59)'un bu sanık hakkında uygulanmaması nedeniyle 24/10/1977 tarihli kararıyla bozmuştur. Askeri Yargıtay Başsavcılığının istemi üzerine, Askeri Yargıtay Daireler Kurulu 09/12/1977 tarihli ilamı ile, bu bozmayı kaldırarak yerel mahkemenin hükmünü onamıştır.

- Ardından sanıkların yaptığı yargılamanın yenilenmesi istemini, Askeri Yargıtay 1. Dairesi 18/11/1981 tarih ve E.1981/4/7, K.1981/396 sayılı ilamı ile reddetmiş ve hükmü kesinleştirmiştir.

- Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 13 imzadan dördü altında "Bulunmadı" (Gözübüyük, Hamitoğulları, Yeğenağa ve Orel) ve Komisyon üyeleri ***Necip Bilge ve Serda Kurtoğlu*** *isimleri altında* ***"çekimserim"*** *notu bulunmaktadır. Komisyon raporuna ekli Çekimserlik Oy Gerekçesi başlıklı metnin altında ise sadece Kurtoğlu'nun imzası bulunmaktadır. Ayrı bir metin yoktur. Bu durumda, diğer çekimser oy kullanan üye Necip Bilge'in bu tavrının gerekçesi belli olmadığı gibi, teknik açıdan imzası yer almadığı için Kurtoğlu'nun şerhine katıldığı sonucunu da çıkarmak mümkün değildir. Kurtoğlu'nun 30/12/1982 tarihli olan Çekimserlik Oy Gerekçesi, diğer bir çok rapora eklediği metin ile özdeştir. Bu nedenle metni yinelemeksizin yukarıda 2630 sayılı Kanun altında verdiğimiz bilgilere atıf yapıyoruz.*

- 2798 sayılı Kanunla infazına karar verilen mahkum Laçingil'in suç ortağı ve aynı cezaya çarptırılan Ahmet Ürer hakkında çıkartılmış infaz kanunu bulunmamaktadır.

- 2798 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 03/02/1983 tarihli 51. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 18.55'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 3 maddenin ikincisi bu rapordur. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunması kabul edilmemiştir". Başkan, tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Hatırlatalım ki, 31/01/1983 tarihli 49. Oturumda 2834 sayılı Kanun olarak kabul edilen S. Duracık ve H. Esendağ isimli iki mahkumun dosyasının görüşülmesi sırasında, Başkan tam bu aşamada tasarının tümü üzerinde söz isteyen olup olmadığını sormuş ve ret cevabı almıştı. Oysa 2798 sa-*

yılı bu Kanun tasarısının görüşülmesinin aynı aşamasında Başkan böyle bir soruyu sormamış, doğrudan maddelere geçilmiştir.

- Keza 2834 sayılı Kanunun kabul edildiği görüşmeden farklı olarak, 2798 sayılı bu Kanunun görüşülmesinde, Adalet Komisyonundan hiç kimse söz alarak rapor hakkında açıklama yapmamış, ne oturum Başkanı ne de DM'nin herhangi bir üyesi böyle bir açıklama isteminde de bulunmuştur. Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam iki-üç dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna "çekimser oy" veren üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 14, 26 Ocak 1983 tarihli 47 nci Birleşimden 21 Şubat 1983 tarihli 60 ıncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:218-219 ve Tutanağın sonuna ekli 296 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

12. Fayık Güngörmez Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2799 **22/02/1983**

MADDE 1. –Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 12/11/1981 gün ve Esas 1981/4784, Karar 1981/4482 sayılı ilamı ile kesinleşen, Kilis Ağır Ceza Mahkemesinin 14/7/1981 gün ve Esas 1981/45, Karar 1981/140 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 üncü maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Kilis İlçesi, Kulyanlı Köyü, hane 1, cilt 080, sahife 2'de nüfusa kayıtlı Ökkeş oğlu, Güley'den olma, 1/1/1949 doğumlu **Fayık Güngörmez** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 22/02/1983, s.17967 mük.)

(Derleyenin notu: 2799 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi.

- 2799 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin on yedinci; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise sekizinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775, 2776, 2784, 2786, 2796 ve 2798 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2799 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 15 ay, 10 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 24/02/1983 günü sabaha karşı Kilis Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 05/01/1982 tarihli 27. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:581.***

"Fayık Güngörmez Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/64), (Başkanlığa geliş tarihi: 04/01/1982) (Adalet Komisyonuna: 04/01/1982)."

- 2799 sayılı Kanuna ilişkin ***07/01/1983 tarih ve Esas No. 3/64, Karar No. 36 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre,*

mahkum Fayık Güngörmez, 11/08/1980 tarihinde , Kilis'in Hacılar Köyünde, erkek kardeşi ile evlenmeyerek başka birine giden Hatice Güngörmez adlı amcasının kızını zeytinlikte yakalayarak öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır. Lokantacılık yapan mahkum bu cinayetten önce, 267 lira alacak nedeniyle Murat Yalçın adlı bir başka kişiyi de öldürmüş ve o suçtan gıyaben tutuklu ve firarda iken Hatice Güngörmez'i öldürmüştür. Bilahare kaçtığı Adapazarı'nda yakalanıp Kilis'e gönderilmiştir.

- Mahkum hakkındaki hükmü, Kilis Ağır Ceza Mahkemesi, bir üyenin sanık hakkında TCK (md.59)'un uygulanması gerektiği muhalefetiyle, oyçokluğu ile vermiştir. Keza Yargıtay 1. Ceza Dairesi de, bir üyenin sanık hakkında TCK (md.59) uygulanması gerektiği yönündeki görüşüne karşı, oyçokluğu ile hükmü onamıştır.

- Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 13 imzadan beşi altında "Bulunmadı" (Kurtoğlu, Altop, Hamitoğulları, Yeğenağa ve Barangil) ve Komisyon üyesi ***Necip Bilge*** *ismi altında* ***"çekimserim"*** *notları bulunmaktadır. Diğer kararlarda çekimser oy kullanan Serda Kurtoğlu'nun imzası altında, bu kez "Bulunmadı" ibaresi yer almaktadır. Komisyon raporuna Çekimser Oy Gerekçesi ekli değildir. Bu nedenle gerekçeyi tespit etmek mümkün olmamaktadır.*

- 2799 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 10/02/1983 tarihli 54. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 17.00'de açılmış ve 18.40'da kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 4 maddenin dördüncüsü bu rapordur. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunması kabul edilmemiştir". Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Hükümet ve Komisyon da bir açıklama yapmayacaklarını belirtmiştir. Nihayet tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Birinci madde okutulduktan sonra,*

Recai Dinçer *– "Komisyon Başkanı veya Sözcüsü çok kısa bir açıklama yapsınlar, biz de vicdanımızın sesine göre oy verelim.".*

Adalet Komisyonu adına Halil Gelendost – *Konuşmacı olayı özetlemiş ve gerek yerel mahkemede gerekse Yargıtay'da bir üyenin sanık hakkında takdiri hafifletici sebep kullanılmadı gerekçesiyle muhalif kaldıklarını, hükmün ve onama ilamının oyçokluğu ile verildiği belirtmiştir. Şöyle tamamlamıştır: "Takdiri tahfif sebepleri malumaliniz tamamiyle takdire kalmıştır. 'Kardeşine varmadı' şeklinde bir takdirin kullanılmasını Yargıtay da uygun bulmamış ve karar bu şekilde kesinleşmiştir. Arz ederim."*

- Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-dört dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna "çekimser oy" veren üye de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 14, 26 Ocak 1983 tarihli 47 nci Birleşimden 21 Şubat 1983 tarihli 60 ıncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:363-365 ve Tutanağın sonuna ekli 298 Sıra sayılı Basma yazı.)***

---

13. Mustafa Başaran Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2806 **28/03/1983**

MADDE 1. –Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/7/1982 tarih ve Esas 1982/2027, Karar 1982/3064 sayılı ilamıyla kesinleşen, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 31/12/1981 tarih ve Esas 1981/33, Karar 1981/489 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-9 maddesi gereğince ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Turhal İlçesi, Buzluk Köyü, hane 001, cilt 026, sahife 01'de nüfusa kayıtlı Yahya oğlu, Şerife'den olma, 3/1/1950 doğumlu **Mustafa Başaran** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 28/03/1983, s.18001 mük.)

(Derleyenin notu: 2806 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2806 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin on sekizinci; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise dokuzuncu örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775, 2776, 2784, 2786, 2796, 2798 ve 2799 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2806 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 8 ay, 14 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 30/03/1983 günü sabaha karşı Edirne Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 21/09/1982 tarihli 154. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümünde yer alan bilgi şöyledir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 10, 9 Eylül 1982 tarihli 147 nci Birleşimden 23 Eylül 1982 tarihli 156 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:536.***

"Mustafa BAŞARAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/432) (Başkanlığa geliş tarihi: 17/09/1982) (Adalet Komisyonuna: 21/09/1982)"

- 2806 sayılı Kanuna ilişkin ***25/01/1983 tarih ve Esas No. 3/432, Karar No. 47 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Mustafa Başaran'ın işlediği suç şöyle özetlenmiştir:*

"16.11.1975 tarihinde Osman Yancı isimli bir şahsın öldürülmesi üzerine bu öldürme olayının Veli Doğan tarafından gerçekleştirildiği kanaatine varan, Osman'ın katiplerinden olan halen firari Mehmet Karatepe'nin Veli Doğan'ı kiralık katillere öldürmek için faaliyete geçtiği, sanıklardan Mustafa Başaran, Ahmet Özseven, Mehmet Çubuk'la para karşılığında Veli Doğan'ın öldürülmesi hususunda mutabakata varıldığı, olaydan önce sanıklarla birlikte Beyoğlu'na giden firari Mehmet Karatepe'nin Veli Doğan'ın devam etmekte olduğu yerde Veli Doğan'ı sanıklardan Mustafa Başaran'a tanıttığı, ertesi günü Mehmet Karatepe'nin sanıklara silah temin edip vererek 5.5.1976 tarihinde sanıklarla birlikte Beyoğlu'na çıktıkları, maktul Veli Doğan'ın kahveye doğru geldiğini görerek diğer sanıkların yolda tertibat alıp sanıklardan Mustafa Başaran'ın maktulün yanına yaklaşıp kendisine suçta kullanılmak için verilmiş olan 9 mm çaplı tabanca ile yakın mesafeden defaatle ateş ederek Veli Doğan'ı taammüden öldürdüğü, diğer iki sanığın da öldürme fiiline feri iştirakte bulundukları, olay yerinden elinden silahıyla etrafı tehdit ederek kaçmak için Beyoğlu'da sokağa girdiği ve elinde silahı ile kaçarken durumu gören diğer maktul Şaban Erkalay'ın sanık Mustafa Başaran'ı yakalamak için üzerine atıldığı, boğuşma sırasında sanık Mustafa Başaran'ın tabancasıyla ateş edip Şaban Erkalay'ı da cezadan kurtulmak için önceki suçta kullandığı tabanca ile ateş edip öldürdüğü, suçta kullandığı tabancayı da yerde maktul Şaban Erkalay'ın yanına attığı, olay yerinden kaçarken yetişen tanık sivil polisler tarafından yakalandığı, sanıkların hazırlıkta, emniyet ve sulh hakimliğindeki ikrarları, şahadet, otopsi ve expertiz raporları ile tespit edildiği İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesince kabul edilerek sanık Mustafa Başaran'ın menfaat karşılığı taammüden Veli Doğan'ı öldürmekten TCK 450/4 ve kendisini yakalayıp götürmek isteyen Şaban Erkalay'ı cezadan kurtulmak için öldürmekten dolayı TCK 450/9 uncu maddesine göre idam cezasıyla, diğer sanık Ahmet Özseven ve Mehmet Çubuk'un da menfaat karşılığı taammüden Veli Doğan'ın öldürülmesinde asli faile feri iştirak ettiklerinden dolayı TCK 450/4, 65/2 nci mad-

delerine göre 15'er sene ağır hapis cezalarıyla cezalandırılmalarına oybirliğiyle 31.12.1981 tarihinde karar verildiği ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesince de hükmün 14.7.1982 tarihinde oybirliğiyle onanmak suretiyle kesinleştiği anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 12 imzadan üçünde "Bulunmadı" (Altop, Hamitoğulları ve Barangil) ve Komisyon üyeleri ***Serda Kurtoğlu ve Necip Bilge*** *isimleri altında* ***"çekimserim"*** *notları vardır. Komisyon raporuna sadece Kurtoğlu'nun Çekimser Oy Gerekçesi eklidir. Komisyon raporuna ekli bu metin, yukarıda 2630 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporuna ekli metin ile özdeştir. Bu nedenle, metni tekrarlamaksızın, yukarıda 2630 sayılı Kanun altındaki bilgilere yollama yapıyoruz.*

- Adalet Komisyonunun (3/432) sayılı Raporu, Meclisin 21/03/1983 tarihli 73. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümünde yer almaktadır. Buradaki bilgiye göre, Raporun dağıtılması tarihi: 18.3.1983'tür.

- 2806 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 21/03/1983 tarihli 73. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 15.50'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 6 maddenin ikincisi bu rapordur. Bu raporun görüşülmesi sırasında Hükümeti, Adalet Bakanlığı Müsteşarı Sabahattin Okutan temsil etmiştir. Bu husus da ilgi çekicidir. Çünkü, mutat uygulama, bu tür görüşme sırasında Hükümeti temsilen genellikle Hükümetin bir üyesinin bulunmasıdır.*

- Oturum Başkanı, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunması kabul edilmemiştir". Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Tasarının birinci maddesi okutulmuştur. Hiçbir üye söz almamış ancak Başkan, Komisyondan kısa bir açıklama yapmasını istemiştir. Komisyon namına Fevzi Uyguner, "Açıklama isteniyorsa yapalım efendim, konu Raporda açıkça yazılmıştır; isteniyorsa bir açıklama yapalım efendim" demiştir. Başkan, "Gayet kısa bir açıklama rica ediyorum" demiştir. Bunun üzerine, Uyguner, çok kısa olarak, olayı özetlemiştir.

- Başkan, okunan birinci madde üzerinde söz isteyen olup olmadığını sormuş; kimse çıkmamıştır. Maddeyi oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Ardından ikinci ve üçüncü maddeler okutulmuş, oya konmuş ve kabul edilmiştir. Tasarının tümü üzerinde lehte ve aleyhte söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-dört dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna "çekimser oy" veren üye de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 15, 22 Şubat 1983 tarihli 61 inci Birleşimden 21 Mart 1983 tarihli 73 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:714-715 ve Tutanağın sonuna ekli 326 Sıra sayılı Basmayazı.)***

14. Hüseyin Üye Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2807 **28/03/1983**

MADDE 1. –Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14/4/1982 gün ve Esas 1982/935, Karar 1982/1493 sayılı ilamı ile kesinleşen, Nazilli Ağır Ceza Mahkemesinin 20/1/1982 gün ve Esas 1980/257, Karar 1982/3 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4, 5, 10 uncu maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Nazilli İlçesi, Derebaşı Köyü, hane 7, cilt 029/01, sayfa 24'de nüfusa kayıtlı Hasan oğlu, Hatice'den olma, 20/2/1953 doğumlu **Hüseyin Üye** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 28/03/1983, s.18001 mük.)

(Derleyenin notu: 2807 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2807 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin on dokuzuncu; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise onuncu örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775, 2776, 2784, 2786, 2796, 2798, 2799 ve 2806 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2807 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 11 ay, 14 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 30/03/1983 günü sabaha karşı Nazilli Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 17/06/1982 tarihli 107. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 6, 9 Haziran 1982 tarihli 103 üncü Birleşimden 8 Temmuz 1982 tarihli 118 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:116.***

"Hüseyin Üye Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/389) (Başkanlığa geliş tarihi: 16/06/1982) (Adalet Komisyonuna: 17/06/1982)"

- 2807 sayılı Kanuna ilişkin ***18/01/1983 tarih ve Esas No. 3/389, Karar No. 42 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Hüseyin Üye,*

"11/03/1979 tarihinde Nazilli'nin Derebaşı köyünde, dedesi Hasan'ın olaydan yirmi sene kadar önce maktule Fatma Ay tarafından başına taş vurularak öldürüldüğünü işiterek maktule ve ailesine karşı kin besleyerek, suç tarihinden bir hafta önce de sanık tarlasına giderken maktule Fatma Ay tarafından 'senin dedeni öldürdüm, sizin de hepinizi teker teker öldüreceğim' demesi, olaya yakın günlerde maktulenin kocası Musta-

fa Ay ile oğlu Yaşar Ay'ın Alaattin Dürge adlı bir çocuğu öldürmelerinden dolayı tutuklanarak cezaevine alınmaları üzerine evlerinde yalnız kalan maktule ile çocuklarını öldürmeyi tasarlamış, ve Fatma Ay'ın evine bacadan benzin dökmüş ve içeride bulunan 1935 doğumlu Fatma Ay, 1963 doğumlu Melek Ay, 1972 doğumlu Hüseyin Ay, 1975 doğumlu Mustafa Ay ve 1968 doğumlu Muammer Ay'ın tanınmayacak şekilde yakılarak öldürülmeleri suçundan ölüm cezasına çarptırılmıştır."

- Mahkum hakkındaki hükmü, Nazilli Ağır Ceza Mahkemesi oybirliği ile vermiştir. Yargıtay 1. Ceza Dairesi ise, bir üyenin sanığın suçunu ikrar etmiş olması dolayısıyla hakkında TCK (md.59) uygulanması gerektiği yönündeki görüşüne karşı, Başkan ve diğer üyelerin oylarıyla ve oyçokluğu ile hükmü onamıştır.

- Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 12 imzadan, beşi altında "Bulunmadı" (Altop, Hamitoğulları, Muratoğlu, Barangil, Orel) ve ***Necip Bilge*** *ismi altında* ***"çekimserim"*** *notları vardır. Komisyon raporuna Çekimser Oy Gerekçesi ekli değildir. Bu nedenle gerekçeyi tespit etmek mümkün olmamaktadır.*

- Danışma Meclisinin 14/03/1983 tarihli 70. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümünde yer alan bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 15, 22 Şubat 1983 tarihli 61 inci Birleşimden 21 Mart 1983 tarihli 73 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:562.***

"Hüseyin Üye Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/389) (Dağıtma tarihi: 11.3.1983)"

- 2807 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 16/03/1983 tarihli 71. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.40'da kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 2 maddenin birincisi bu rapordur. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunması kabul edilmemiştir". Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Başkan, Komisyona bir açıklamaları olup olmadığını sormuş, Komisyon Başkanı M. Fevzi Uyguner "Açık efendim, raporda belirtildi" demiş; ardından Hükümete aynı soru yöneltilmiş, Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu "Açıktır efendim" diyerek Hükümet ve Komisyon da bir açıklama yapmayacaklarını söylemişlerdir. Nihayet tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir.*

- Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-dört dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna "çekimser

oy" veren üye de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 15, 22 Şubat 1983 tarihli 61 inci Birleşimden 21 Mart 1983 tarihli 73 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:620-621 ve Tutanağın sonuna ekli 306 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

15. Şener Yiğit Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2815 **18/04/1983**

MADDE 1. –Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 15/9/1982 tarih ve Esas 1982/2077, Karar 1982/3214 sayılı ilamı ile kesinleşen, Fethiye Ağır Ceza Mahkemesinin 24/8/1981 tarih ve Esas 1979/47, Karar 1981/84 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/9* uncu maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Fethiye İlçesi, Uzunyurt Köyü, hane 41, cilt 089/02, sayfa 14'de nüfusa kayıtlı Mustafa oğlu, Hanife'den olma, 9/10/1950 doğumlu **Şener Yiğit** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 18/04/1983, s.18022 mük.)

*(Derleyenin notu: * 2815 sayılı Kanunda adı geçen mahkum toplam iki kişiyi öldürdüğünden TCK (md.450/9)'dan iki kez idama mahkum edilmiştir. Dolayısıyla, RG'de yayınlanan metindeki ifadenin doğrusu "...Türk Ceza Kanununun 450/9, 450/9 uncu maddesi..." şeklinde okunmalıdır. Bu husus, 2815 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporunda da gösterildiği gibi, raporun görüşüldüğü DM'nin 11/04/1983 tarihli 82. Birleşim tutanağında da, Komisyon namına bu açıklamayı yapan Fevzi Uyguner'in ifadesiyle düzeltilerek oylanmış ve kabul edilmiştir. Buna karşın, RG'de yine de hatalı metin basılmıştır. Mahkumların, ikişer kez ölüm cezasına çarptırıldığı diğer örnekler, yukarıda gösterilen, 1983 tarih ve 2796 sayılı ve aşağıdaki 1983 tarih ve 2816 sayılı Yasalardır.*

- 2815 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin yirminci; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise on birinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775, 2776, 2784, 2786, 2796, 2798, 2799, 2806 ve 2807 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2815 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 7 ay, 3 gün süre geçmiştir.

- 2815 sayılı Kanun, mahkumun öldürdüğü kişilerin yabancı uyruklu olması bakımından bir özellik taşımaktadır. Benzeri saik ile yabancı uyruklu kişi öl-

dürme suçundan ölüm cezasına çarptırılıp hakkında infaz yasası çıkartılan bir başka örnek 09/04/1964 kabul tarihli ve 445 sayılı "Cafer Güler ve Zeki Özalp hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun"dur, (RG, 16/04/1964, s.11684). Rastlantı o ki, 445 sayılı Kanunun Nisan 1964'de çıkartılmasından ve infazından tam 19 yıl sonra 2815 sayılı Kanun Nisan 1983'de çıkartılmış ve infaz gerçekleştirilmiştir. 445 sayılı Kanun için, 1964 yılı bölümüne bkz.

- Ayrıca, yukarıda gösterildiği üzere, 1981 tarih ve 2476 sayılı Yasada adı geçen mahkumlar da, yabancı uyruklu bir kişi öldürmekten hüküm giymişlerdir; ancak bu cinayet siyasal motiflidir.

- 2815 sayılı Kanunda adı geçen mahkumun cezası, 20/04/1983 günü sabaha karşı 02.00 sularında Isparta Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 01/11/1982 tarihli 8. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 11, 5 Ekim 1982 tarihli 1 inci Birleşimden 18 Kasım 1982 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:153.***

"Şener YİĞİT Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/468) (Başkanlığa geliş tarihi: 26/10/1982) (Adalet Komisyonuna: 26/10/1982)"

- 2815 sayılı Kanuna ilişkin ***27/01/1983 tarih ve Esas No. 3/468, Karar No. 49 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Şener Yiğit'in işlediği suç şöyle özetlenmiştir:*

"Avusturya Büyükelçisinin eşi Verena Laube, kızı Andrea Laube ve yeğeni Haio Harms'ın 28.9.1978 tarihinde yaz tatillerini geçirmek üzere Fethiye İlçesi Belcekız mevkiindeki Çetin kampa geldikleri, olay günü olan 30.9.1978 tarihinde yiyecekleri ile bir kısım şahsi eşyalarını alarak bir kilometre kadar uzakta bulunan Kıtrak tabir edilen yere piknik yapmak ve denize girmek maksadı ile gittikleri, Fethiye İlçesi merkezinde ikamet eden ve berberlikle iştigal eden sanığın dükkana gelen bazı müşterilerinden adı geçen koyda turistlerin çıplak olarak denize girdiklerini öğrendiği, hadise günü av tüfeği, fişeklik ve av çantasını alarak mezkur mahalle geldiği, denize girmekte olan mağdur ve maktulleri bir süre seyrettikten sonra cinsi ilişki kurmayı arzu ettiği Andrea'nın yanına gelmesi için işaret ettiği, Andrea'nın keyfiyeti annesine bildirdiği, sanığın hareketlerinden kuşkulanan maktullerle mağdurun oradan uzaklaşmak istedikleri, peşlerini takip eden ve yollarını kesen sanığın izaç edici hareketlerini sürdürdüğü, Türkçe konuşabilen Verena'nın sanığa hitaben 'bizimle uğraşma, polis ve jandarmaya haber veririm' diyerek sanığı caydırmaya çalıştığı, bunun üzerine sanığın Andrea ile cinsi ilişkisine engel olacağına kanaat getirdiği Verena'yı av tüfeği ile ateş edip öldürdüğü, bunu takiben ika ettiği öldürme suçunun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak gayesiyle Andrea'yı da öldürdüğü, Haio Harm'ı öldürmeye eksik derecede te-

şebbüs ettiğinin sübuta erdiğine kanaat getirilmekle...sanık hakkında TCK'nun 450/9, 450/9, 61 inci maddeleri gereğince idam ve 15 sene ağır hapis cezası ile mahkumiyetine dair hükmün Yargıtay birinci Ceza Dairesinin...ilamı ile onanarak kesinleşmiş olduğu anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 15 imzadan üçü altında "Bulunmadı" (Ertem, Hamitoğulları ve Barangil) ve ***Serda Kurtoğlu "Çekimserim. Gerekçe eklidir" ve Necip Bilge "Çekimserim"*** *notu bulunmaktadır. Komisyon Raporuna sadece Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi eklidir. Bu Gerekçe metni, yukarıda 2630 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporuna ekli metin ile özdeştir. Bu nedenle, metni tekrarlamaksızın, yukarıda 2630 sayılı Kanun altındaki bilgilere yollama yapıyoruz.*

- 2815 sayılı Kanuna ilişkin Tasarı ve Adalet Komisyonu Raporu, ilk olarak DM'nin 24/03/1983 tarihli 75. Birleşiminde karara bağlanmak üzere gündem maddeleri arasında yer almıştır. Oturum Başkanı, Komisyonun ve Hükümetin yerlerini almasını istemiş, Komisyonun bulunduğu, ancak Hükümetin olmadığı anlaşılmıştır. Bunun üzerine Başkan, "Hükümet bulunmadığı için bu tasarının görüşülmesini Pazartesi günü yapacağımız birleşime bırakıyoruz" diyerek bu işlemi ertelemiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 16, 23.3.1983 tarihli 74 üncü Birleşimden 23.4.1983 tarihli 88 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:81.***

- 2815 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 11/04/1983 tarihli 82. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin ikinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 17.45'de açılmış ve 18.58'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 4 maddenin üçüncüsü bu rapordur. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunması kabul edilmemiştir". Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Hükümet ve Komisyon da bir açıklama yapmayacaklarını belirtmiştir. Nihayet tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir.*

- Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam birkaç dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna "çekimser oy" veren üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 16, 23.3.1983 tarihli 74 üncü Birleşimden 23.4.1983 tarihli 88 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:404-405 ve Tutanağın sonuna ekli 329 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

16. Cafer Aksu (Altuntaş) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2816 **18/04/1983**

MADDE 1. –Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 6/2/1980 gün ve Esas 1980/167, Karar 1980/491 sayılı ilamıyla kesinleşen, Ordu Ağır Ceza Mahkemesinin 14/11/1979 gün ve Esas 1979/148, Karar 1979/205 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/10, 59; 450/10, 59 ve aynı Kanunun 70 inci maddeleri uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Ordu İli, Aybastı İlçesi, Armutlu Mahallesi, cilt 001/02, kütük sıra no 58/67, sahife 43'te nüfusa kayıtlı Mehmet oğlu, Behire'den olma, 1/1/1956 doğumlu **Cafer Aksu (Altuntaş)** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 18/04/1983, s.18022 mük.)

(Derleyenin notu: 2816 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2816 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin yirmi birinci; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise on ikinci örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775, 2776, 2784, 2786, 2796, 2798, 2799, 2806, 2807 ve 2815 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi.

- 2816 sayılı Kanun metninden anlaşıldığı üzere, mahkum, iki kez ölüm cezasına çarptırılmıştır. Mahkumların, ikişer kez ölüm cezasına çarptırıldığı diğer örnekler, yukarıda gösterilen, 1983 tarih ve 2796 ve 2815 sayılı Yasalardır.

- 2816 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 38 ay (yani, 2 yıl, 2 ay) ve 12 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 20/04/1983 günü sabaha karşı 02.30 sularında Ordu'nun Efirli Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 16/11/1981 tarihli 6. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre, sıra sayısı 66'dan başlayıp 84'de sona eren toplam 19 tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların on üçüncüsü bu mahkuma ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 23 Ekim 1981 tarihli 1 inci Birleşimden 11 Ocak 1982 tarihli 30 uncu Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:85.***

"Tezkereler

78. Cafer Aksu (Altuntaş) Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/16) (MGK'den devir)"

- Danışma Meclisinin 09/12/1981 tarihli 15. Birleşimi gündeminin "Gelen Ka-

ğıtlar" bölümündeki bilgiye göre, yukarıdaki tezkerenin, (Başkanlığa geliş tarihi: 11/11/1981) (Adalet Komisyonuna: 03/12/1981)'dir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 1, sf:397.***

- Danışma Meclisinin 31/05/1982 tarihli 99. Birleşimi gündeminin "Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları" başlığı altındaki veriye göre, hükümlü Cafer (Aksu) Altuntaş'a ait dosya Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmiştir. Oturum Başkan vekili Fenni İslimyeli, tezkerenin okunmasından sonra "Bilgilerinize sunarım" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:609-610.***

"Kan gütme saiki ile birden ziyade kimseyi öldürmek, öldürmeye teşebbüs ve izinsiz silah taşımak suçlarından ölüm cezasına mahkum edilen Cafer (Aksu) Altuntaş'a ait dosyanın, tashihi karar incelemesi için iadesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/350)

Danışma Meclisi Başkanlığına.

İlgi: a) 14.10.1980 gün ve 301-10570 sayılı yazımız.

b) Adalet Bakanlığının 21.5.1982 gün ve CİGM. 1.134 – 2.1980/030472 sayılı yazısı.

1.Kan gütme saiki ile birden ziyade kimseyi öldürmek, öldürmeye teşebbüs ve izinsiz silah taşımak suçlarından Ordu Ağır Ceza Mahkemesinin 14.11.1979 gün ve Esas 1979/148, Karar 1979/205 sayılı ilamı ile ölüm cezasına mahkum edilen Aybastı İlçesi Armutlu Mahallesinde mukim Mehmet oğlu Cafer (Aksu) Altuntaş'a ait idam dosyası gereği yapılmak üzere gönderilmişti.

2.Tashihi karar incelemesi için Yargıtay başsavcılığınca istendiği Adalet Bakanlığının ilgi (b) yazısı ile belirtilen adı geçene ait dosyanın ilgili Bakanlığa gönderilmek üzere Başbakanlığa iadesini arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan"

Hükümlü Cafer (Aksu) Altuntaş'ın Karar Düzeltme talebi nedeniyle dosyasının Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmesi sonrasında bu girişim mahkum lehine sonuç doğurmamıştır. Nitekim, aşağıdaki belgelerden de görüldüğü üzere, söz konusu talep reddedildiği için mahkumun dosyası Başbakanlıkça yeniden DM'ne gönderilmiştir.

- Mahkum Cafer Aksu (Altuntaş)'a ilişkin ölüm cezası dosyasının karar düzeltme talebi üzerine geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, ***Danışma Meclisinin 09/03/1983 tarihli 68. Birleşiminin*** *birinci oturumunda Başkan vekili Vefik Kitapçıgil tarafından okutulmuştur.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 15, 22 Şubat 1983 tarihli 61 in-***

ci Birleşimden 21 Mart 1983 tarihli 73 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:509. *Bu tezkere şöyledir:*

"Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: 15/06/1982 gün ve 19-301-8463 sayılı yazımız.

1. Kan gütme saikıyla birden ziyade kimseyi öldürmek, öldürmeye teşebbüs ve ruhsatsız silah taşımak suçlarından ölüm cezasına hükümlü Cafer Aksu (Altuntaş) hakkındaki dava dosyası ilgi yazımız ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

2. Hükümlü Vekili Avukat Hamdi Sevinç 'Tashihi Karar talebinde bulunduğundan, hükümlüye ait dava dosyasının Adalet Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Bülent Ulusu

Başbakan"

- Yukarıda metni verilen Geri Çekme Tezkeresinde ilginç olan husus şudur: Başbakanlığın geri çekme tezkeresi, benzeri diğer geri çekme tezkerelerinin tabi tutulduğu işlemden farklı olarak, oturum Başkanı tarafından oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Bilindiği üzere, geri çekme tezkereleri, o tarihe dek olan uygulamaya göre, sadece okutulmakta ve oylanmaksızın iade edilmekteydi. Bu şekilde farklı usulün izlenmesinin olası nedeni, geri çekme tezkeresinin okutulduğu günkü oturumda, aslında bu dosyaya ilişkin Adalet Komisyonu Raporu da, ki infaz doğrultusundadır, gündem maddeleri arasında bulunmaktaydı. Başka deyişle, geri çekme tezkeresi o gün okutulmasa idi, mahkum hakkındaki infaz kanunu görüşülerek kabul edilecekti. Komisyon raporu ile geri çekme tezkeresinin aynı gün gündeminde birleşmesi muhtemelen oturum Başkanının meseleyi oylamaya sunmasına yol açmıştır. Nitekim Başkan, "Bu Tasarının gündemden çıkarılarak Başbakanlığa iadesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler...Kabul edilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. Ancak, bu geri çekme işlemi, mahkumu, cezanın infazından kurtaramamıştır.

- 2816 sayılı Kanuna ilişkin ***13/01/1983 tarih ve Esas No. 3/16, Karar No. 41 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Cafer Aksu Altuntaş'ın işlediği suç şöyle özetlenmiştir:*

"Kan gütmeye esas olan dosya muhtevasına, tevil yollu ikrara, ölü muayene ve otopsi zabıtlarına, ekspertiz raporuna, şahadet ve tekmil kesinleşen ilamları havi dosya münderecatına göre, olaydan 7 sene kadar önce sanık Cafer Aksu (Altuntaş)'ın amcası Necati Altuntaş'ın maktullerin oğlu Ali Osman Altuntaş tarafından öldürülmesi, yine olaydan bir ay önce sanığın babası Mehmet Altuntaş'ın maktullerin diğer oğlu Ahmet tarafından öldürüldüğü, sanığın öldürülen baba ve amcasının intikamını almak maksadıyla ve kan gütme saiki ile maktuller tarafını takibe başladığı; 2.4.1977 günü Çamlık mevkiindeki tarlalarında çalışmakta olan maktul Lütfü Altuntaş, diğer maktule Ayşe Altuntaş ve oğulları Kemal Altuntaş

çalışırlarken oraya gelen sanık Cafer Aksu (Altuntaş)'ın elindeki av tüfeği ve belinde tabanca olduğu halde gizlice maktullerin yanına gelerek önce Lütfü Altuntaş'a tabanca ile defaatle ateş edip sırtın ve göğsün muhtelif yerlerinden yaralayarak kan gütme saiki ile öldürdüğü; daha sonra olay mahallinden kaçmakta olan maktule Ayşe ile diğer mağdur Kemal'in arkasına düşerek kovaladığı, önce yetiştiği Ayşe'ye av tüfeği ile ateş ettiği, av tüfeği saçmalarıyla yaraladığı ve bilahare yaralı olan Ayşe'ye defaatle tabancasıyla ateş edip sağ kalça ve sağ koltuk altından yaralayarak kan gütme saiki ile öldürdüğü ve daha sonra da kaçmakta olan Kemal Altuntaş'a kan gütme saikiyle öldürmek kastıyla ateş etmişse de ona isabet ettiremediği ve bu fiilin nakıs teşebbüs derecesinde kaldığı; sanık lehine kanuni herhangi bir cezayı hafifletici sebep bulunmadığı, ancak duruşmadaki hali takdiri tahfif sebebi olduğu cihetle hakkında TCK 59 uncu maddesinin uygulanması gerektiği Ordu Ağır Ceza Mahkemesince kabul edilip, sanığın Lütfü Altuntaş'ı kan gütme saiki ile öldürmek suçundan TCK 450/10 ve 59 uncu maddelerine göre müebbet ağır hapis cezasına, Ayşe Altuntaş'ı yine kan gütme saiki ile öldürmek suçundan dolayı TCK 450/10 ve 59 uncu maddelerine göre müebbet ağır hapis cezasına ve Kemal Altuntaş'ı kan gütme saiki ile öldürmeye nakıs teşebbüs suçundan dolayı da TCK 450/10, 61 ve 59 uncu maddelerine göre 12 sene ağır hapis cezasına ve sonuç olarak iki müebbet ağır hapis cezasından dolayı TCK 70 inci maddesine göre neticeten Cafer Aksu (Altuntaş)'ın idam cezası ile cezalandırılmasına 14.11.1979 tarihinde oybirliği ile karar verildiği ve bu hükmün Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin... tarihli kararıyla oybirliği ile onanmak suretiyle idam cezasına ait hükmün kesinleştiği ve karar düzeltme isteğinin de 8.6.1982 tarihinde kabule şayan görülmediğinin Cumhuriyet Başsavcılığınca bildirilmiş olduğu anlaşılmıştır."

- Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 13 imzadan dördü altında "Bulunmadı" (Bilge, Altop, Hamitoğulları ve Yeğenağa) ve ***Serda Kurtoğlu*** *ismi altında* ***"Çekimserim. Gerekçem eklidir"*** *notu bulunmaktadır. Komisyon raporuna Kurtoğlu'nun Çekimserlik Oy Gerekçesi eklidir. Bu Gerekçe metni, yukarıda 2630 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporuna ekli metin ile özdeştir. Bu nedenle, metni tekrarlamaksızın, yukarıda 2630 sayılı Kanun altındaki bilgilere yollama yapıyoruz.*

- 2816 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 14/04/1983 tarihli 84. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 18.55'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 4 maddenin üçüncüsü bu rapordur. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunması kabul edilmemiştir". Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Hükümet ve Komisyon da bir açıklama yapmayacaklarını belirtmiştir. Nihayet tasarının maddelerine geçilmesini oya sunmuştur ve kabul edilmiştir.*

- Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-dört dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna "çekimser oy" veren üye de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 16, 23.3.1983 tarihli 74 üncü Birleşimden 23.4.1983 tarihli 88 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:498-499 ve Tutanağın sonuna ekli 303 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

17. Abdülaziz Kılıç Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No: 2826 **24/05/1983**

MADDE 1. –Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 24/6/1982 gün ve Esas 1982/1570, Karar 1982/2651 sayılı ve 27/4/1983 gün ve Esas 1983/1719, Karar 1983/1457 sayılı ilamları ile kesinleşen, Kadıköy Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesinin 18/12/1981 gün ve Esas 1981/115, Karar 1981/276 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/8 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Kars İli, Kağızman İlçesi, Günindi Köyü, cilt 031/01, hane 30, sayfa 2'de nüfusa kayıtlı Nebi oğlu, Kudret'ten olma, 10/5/1960 doğumlu **Abdülaziz Kılıç** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 24/05/1983, s.18056 mük.)

(Derleyenin notu: 2826 sayılı Kanunda adı geçen mahkum adi suçlu idi. 2826 sayılı Kanun, 12 Eylül Rejimi içindeki infaz yasaları arasında adi suçluya ilişkin yirmi ikinci; 1983 yılındaki infaz yasaları arasında ise on üçüncü örnektir. Bu dönemde çıkartılan önceki yasalardan 2506, 2660, 2676, 2679, 2695, 2702, 2763, 2764, 2765, 2774, 2775, 2776, 2784, 2786, 2796, 2798, 2799, 2806, 2807, 2815 ve 2816 sayılı olanlar da adi suçlulara ilişkindi. Ayrıca 2826 sayılı Kanun, 12 Eylül infaz yasaları arasında, adi suçluya ilişkin sonuncu yasadır.

- 2826 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında tam 11 ay süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası, 25/05/1983 günü sabaha karşı Edirne Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 10/08/1982 tarihli 124. Birleşimi gündeminin "Gelen

kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 7, 2 Ağustos 1982 tarihli 119 uncu Birleşimden 17 Ağustos 1982 tarihli 128 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:282.***

"Abdülaziz KİLİÇ Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/412) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/08/1982) (Adalet Komisyonuna: 10/08/1982)"

- 2826 sayılı Kanuna ilişkin ***20/01/1983 tarih ve Esas No. 3/412, Karar No. 43 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Abdülaziz Kılıç'ın işlediği suç şöyle özetlenmiştir:*

"Maktul Nusret Ateş ile mağdurlar Hüseyin İlkan, Mehmet İlkan ve Aslan İlkan'ın aynı köylü ve akraba bulundukları ve çalışmak için İstanbul'a gelerek Göztepe Mazharbeş Sokak civarındaki Şen kardeşler apartman inşaatında işçi olarak çalışmaya başladıkları ve bu inşaatın bir odasını pencerelerini ve kapısını tahtalarla kapatarak bu yerde yatıp kalktıkları ve bu şekilde bir uğraşı içinde bulunuyorlarken bir süre sonra bu mağdurların yanına sanık Abdülaziz Kılıç'ın geldiği ve tarihten 15-20 sene kadar önce mağdurlardan Hüseyin İlkan ile Mehmet İlkan'ın dedelerinin resmen tevsik edilmemekle beraber memlekette sanığın amcasını bıçaklayıp öldürmüş olması nedeniyle bu mağdurlara karşı kin de gütmekte olduğu, ancak bunu mağdurlara hissettirmeden kendileri ile hemşehri de bulunmaları dolayısıyla yakınlık tesis ettiği, hatta başka bir inşaatta çalışmakta olmasına rağmen maktul ve mağdurlara kendileri ile birlikte kalmayı teklif ettiği, onların da bunu kabul etmeleri üzerine mağdurların kaldığı odaya yerleştiği ve bir buçuk ay kadar bir süre geceleri aynı yerde yatıp kalkmaya başladığı ve maktul ve mağdurların kazandıkları paraları mağdurlardan Hüseyin İlkan'ın toplayarak yatağının altında muhafaza ettiğini de öğrendiği ve gördüğü bu şekilde saklanan paraya sahip olmak gayesini elde etmek için olayın cereyan ettiği 12.12.1978 günü gecesi mağdurların kaldığı odaya geldiği, kısa bir süre onlarla sohbet ettiği ve sonradan 'ben biraz kahveye gidiyorum' diyerek odadan ayrıldığı; o gece saat 22.00'ye kadar aralarında konuşan maktul ve mağdurların bu saatte yataklarına girdikleri ve uyumadan önce de sanık Abdülaziz'in kahveden geleceğini düşünerek yattıkları oda kapısını açık bıraktıkları ve uyudukları, o gece yarısından sonra 00.30 ile 01.00 sırasında sanığın mağdurların odasına geldiği, her dördünün derin uykuda bulunduklarını görerek ve ciheti iyice kontrol ettikten sonra öldürme niyetini icra etmeden önce oturup soğukkanlılıkla bir de sigara içtiği ve sonra da evvelden hazırladığı keseri eline alıp uyuyanlardan evvela Nusret Ateş'in başına şiddetle vurduğu gibi, bundan sonra da sıra ile mağdurlardan Hüseyin İlkan, Mehmet İlkan ve Aslan İlkan'ın başlarına elindeki keseri vurarak onları da öldürmek istediği ve nihayet öldükleri kanısına vararak keseri inşaatın çatı katındaki kireç harcının bulunduğu çukura atarak gizlediği ve sonra da yine aynı odaya çıktığı ve Hüseyin İlkan'ın yatağı altında bulunan paraları da aldığı, bir ara kendisine gelen mağdur Mehmet İl-

kan'ın 'bize ne oldu?' diyerek odada bulunan sanığa sorduğu, onun da 'Ben ne bileyim, gidip polise haber vereyim' diye odadan ayrıldığı ve durumu polise giderek meçhul kişilerin mağdurları yaraladıkları tarzında ihbar ettiği; neticede Nusret Ateş'in aldığı yaralar sonucu öldüğü, diğer mağdurlardan Hüseyin İlkan'ın 20 gün, Mehmet İlkan'ın 15 gün, Aslan İlkan'ın da 25 gün iş ve gücünden geri kalacak derecede ve hayati tehlike meydana getirecek surette yaralanmış oldukları ve sanığın bilahare suçunu itiraf ederek, çaldığı paradan 8500 lirasını ve keseri teslim ettiğinin sabit görüldüğü mahkeme kararı ile kabul edilen hükümlü hakkında, mağdurlardan Hüseyin İlkan, Mehmet İlkan, Aslan İlkan'ı paralarına tamahen öldürmeye teşebbüsten Ceza Muhakemeleri Kanununun 149/2 nci maddesi uyarınca kamu davasının gaçici olarak tatiline, Nusret Ateş'i ise aynı sebeple öldürmekten Türk Ceza Kanununun 450/8 inci maddesi gereğince idam cezası ile mahkumiyetine karar verilmiş bulunmaktadır."

- Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Mazbatadaki toplam 12 imzadan dördünde "Bulunmadı" (Barangil, Muratoğlu, Altop, Orel) ve ***Necip Bilge "Çekimserim" ve Beşir Hamitoğulları ise "Muhalifim. Gerekçe eklidir"*** *notları bulunmaktadır. Komisyon raporuna Muhalefet Gerekçesi eklidir, ancak Çekimser Oy Gerekçesi ekli değildir. Muhalefet Gerekçesi şöyledir:*

"MUHALEFET GEREKÇESİ

İnsan hayatını yasal olarak yok etmek hakkına sahip olmak ile bunu onaylayabilmek farklı olgulardır.

En önemli olan husus bir toplumu oluşturan kişileri suç işlemeye yönelten nedenleri ve ortamları ortadan kaldırmak ve insanların, insancı boyutlarını geliştirmektir. Burada Devlete büyük ve önemli işlevler düştüğü açıktır. Suça yönelten öğeleri ortadan kaldıracak uygulamalar yerine, yani işin kökenine inmek ve suçu kökeninde önlemek yerine, suçluyu yok etmekle yetinen bir yaklaşımı egemen kılmak, kolaycı bir tutum gibi görünmektedir.

Suça yönelmeyi ve suç işlemeyi önlemede: Ölüm cezası mı daha caydırıcıdır, yoksa ömür boyu ceza mı?

Suç ve ceza bilimi bu sorunu aydınlatıp çözebilecek bir tek ve kesin karşılık verememektedir. Nitekim, sadece idam cezaları vermekle kişilerin idamlık suç işlemekten alıkonulamadıkları ortadadır.

Türkiye'nin sosyal ve psikolojik koşullarında gözlemim ve kanaatim odur ki: bir anda kişiyi yok eden ölüm cezası yerine yaşam boyunca çektirilecek bir cezanın, çabucak unutulabilen idamdan kişileri ve toplumu uyarmada daha etkili ve caydırıcı olduğu yönündedir.

Hele, söz konusu Abdülaziz Kılıç'm örneğinde yansıdığı gibi, adi suçlarda, yoksulluk ve eğitim dışında bırakılmışlığın, koyu cehaletten kay-

naklanan sosyal ve insancıl az gelişmişlik, idam ile engellenemeyeceği daha kolaylıkla söylenebilir. Bu hata ve suça itici sosyal koşullar giderilmezse, bir başka kimsenin benzer ortamlarda suça itilebileceğini sosyal determinizm haber vermektedir.

Çağdaş modern Devlet kavramı, Devleti, idamlık suç işleyen kişilerin düzeyinin çok üstünde bir aşamaya getirmektedir.

Benim inancım odur ki, Devletin insan canını almaya hakkı olmadığı yönündedir. Can vermeyen, can alamaz.

Yukarıda andığım nedenlerle ölüm cezalarının infazı yerine, yaşam boyunca cezaevlerinde tutulmalarını sonuçlandıran bir cezanın daha uygun olduğu kanısındayım.

Arz ederim.

Beşir Hamitoğulları"

- Buraya eklenebilecek ilgi çekici bir oluşum şudur. Yukarıda metni verilen muhalefet şerhi sahibi B. Hamitoğulları, Danışma Meclisinin 17/03/1983 tarihli 72. Birleşiminde verdiği bir önerge ile Adalet Komisyonu üyeliğinden çekilmiştir. Başkan Hamitoğullarının dilekçesini okumuştur. Metin şöyledir: DM başkanlığına, Üyesi bulunduğum Adalet Komisyonundan istifa ediyorum. Gereğinin yapılmasını arz eder, üstün saygılar sunarım. Beşir Hamitoğulları." Başkan, "Bilgilerinize arz ederim" diyerek işlemi tamamlamıştır. Görüldüğü üzere, istifa gerekçesi dilekçede belli edilmemiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 15, 22 Şubat 1983 tarihli 61 inci Birleşimden 21 Mart 1983 tarihli 73 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:665.***

- Adalet Komisyonu üyesi Serda Kurtoğlu, bir çok infaz kararına uzun bir "Çekimserlik Gerekçesi" yazmış olmasına karşılık, bu dosyada infaz yönünde oy kullanmıştır.

- Danışma Meclisinin 16/03/1983 tarihli 71. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 15, 22 Şubat 1983 tarihli 61 inci Birleşimden 21 Mart 1983 tarihli 73 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:618.***

"Abdülaziz Kılıç Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/412) (Dağıtma tarihi: 15/03/1983)"

- 2826 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, ***Danışma Meclisinin 17/03/1983 tarihli 72. Birleşiminde*** *görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Turhan Güven'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 4 maddenin ikincisi bu rapordur. Başkan, kanun tasarısına iliş-*

kin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunması kabul edilmemiştir". Başkan, tasarının tümü üstünde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiç kimse söz almamıştır. Başkan, Komisyonun ve Hükümetin açıklamaları olup olmadığını sormuş, yanıt olumsuz olmuştur. Nihayet tasarının maddelerine geçilmesini oya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

- Tasarının üç maddesi sırayla oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının tümüne ilişkin olarak lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-dört dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna gerek "çekimser oy" gerekse "muhalif oy" kullanan üyeler de söz istememiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 15, 22 Şubat 1983 tarihli 61 inci Birleşimden 21 Mart 1983 tarihli 73 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:688 ve Tutanağın sonuna ekli 320 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

18. Selçuk Duracık ve Halil Esendağ Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 2834 **03/06/1983**

MADDE 1. – a) Askeri Yargıtay 3 üncü Dairesinin 9/3/1982 tarih ve 1982/72 Esas, 1982/112 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesinin 17/9/1981 tarih ve 1981/142 Esas, 1981/269 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-5 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Manisa İli, Turgutlu İlçesi, Yenice Mahallesi, hane 438/441, cilt 021/04, sahife 98'de nüfusa kayıtlı Emrullah oğlu, Birsen'den olma, 29/8/1960 doğumlu **Selçuk Duracık** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askeri Yargıtay 3 üncü Dairesinin 9/3/1982 tarih ve 1982/72 Esas, 1982/112 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesinin 17/9/1981 tarih ve 1981/142 Esas, 1981/269 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4-5 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Manisa İli, Saruhanlı İlçesi, Gözlet Köyü, hane 4, cilt 021/01, sahife 19'da nüfusa kayıtlı Toker oğlu, Mürüvet'ten olma, 8/4/1961 doğumlu **Halil Esendağ** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 03/06/1983, s.18066 mük.)

(Derleyenin notu: 2834 sayılı Kanunda adı geçen iki mahkum sağ görüşe sahip siyasal suçluydular.

- 2834 sayılı Kanun, 1983 yılında çıkartılan ve aynı zamanda 12 Eylül de facto Rejiminin çıkardığı en son infaz yasasıdır.

- 2834 sayılı Kanuna göre, her iki mahkum hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle infaz kanunu çıkartılması arasında 14 ay, 24 gün süre geçmiştir.

- Mahkumlar hakkındaki hüküm, 04/06/1983 günü sabaha karşı İzmir Buca Kapalı Cezaevinde infaz edilmiştir.

- Danışma Meclisinin 12/05/1982 tarihli 93. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:377.***

"Selçuk Duracık ile Halil Esendağ Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/163) (Başkanlığa geliş tarihi: 10/05/1982) (Adalet Komisyonuna: 11/05/1982)"

- Danışma Meclisinin 27/05/1982 tarihli 98. Birleşimi gündeminin "Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları" başlığı altındaki veriye göre, hükümlüler Selçuk Duracık ve Halil Esendal'ın dosyası Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmiştir. Oturum Başkan vekili Vefik Kitapçıgil, tezkerenin okunmasından sonra "Bilgilerinize arz ederim" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 12 Nisan 1982 tarihli 79 uncu Birleşimden 7 Haziran 1982 tarihli 102 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:567.***

"Taammüden birden ziyade kişiyi adam öldürmek suçundan hükümlü Selçuk Duracık ve Halil Esendal haklarındaki dava dosyasının yargılamanın yenilenmesi talebi üzerine Milli Savunma Bakanlığına gönderilmek üzere iadesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/352)

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: a) 7.5.1982 gün ve 19-301-06567 sayılı yazımız.

b) Milli Savunma Bakanlığının 20.5.1982 gün ve 1982/1802-5 K/41 sayılı yazısı.

Taammüden birden ziyade kişiyi öldürmek suçundan ölüm cezasına hükümlü Selçuk Duracık ve Halil Esendağ haklarındaki dava dosyası ilgi (a) yazımız ekinde gereği yapılmak üzere gönderilmişti.

Milli Savunma Bakanlığının ilgi (b) yazısında, Halil Esendağ vekili Av. Metin Öney'in dilekçesi ile "Yargılamanın yenilenmesi" isteminde bulunduğundan, hükümlü hakkındaki dava dosyasının Askeri Yargıtay'ca istendiği belirtilmektedir.

Adı geçenlere ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına gönderilmek üzere Başbakanlığa tevdi edilmesi için gereğini arz ederim.

Zeyyad Baykara

Başbakan V."

Hükümlü Halil Esenday'ın Yargılamanın Yenilenmesi talebi nedeniyle dosyasının Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmesi sonrasında bu girişim mahkum lehine sonuç doğurmamıştır. Nitekim, aşağıdaki belgelerden de görüldüğü üzere, söz konusu talep reddedildiği için mahkumun dosyası Başbakanlıkça yeniden DM'ne gönderilmiştir.

- Danışma Meclisinin 04/08/1982 tarihli 120. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 1, Cilt 7, 2 Ağustos 1982 tarihli 119 uncu Birleşimden 17 Ağustos 1982 tarihli 128 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1982, sf:8.***

"Selçuk Duracık ile Halil Esendağ Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/163) (Başkanlığa geliş tarihi: 14/07/1982) (Adalet Komisyonuna: 02/08/1982)"

- Danışma Meclisinin 01/11/1982 tarihli 8. Birleşimi gündeminin "Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları" başlığı altındaki veriye göre, hükümlüler Selçuk Duracık ve Halil Esendal'ın dosyası Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmiştir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 11, 5 Ekim 1982 tarihli 1 inci Birleşimden 18 Kasım 1982 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1983, sf:153-154.*** *Tezkere şöyledir:*

"Taammüden adam öldürmek suçundan ölüm cezasına hükümlü Selçuk Duracık ve Halil Esendal haklarındaki dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere iade edilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/493)

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: 14.7.1982 gün ve 19-301-10066 sayılı yazımız.

Taammüden birden ziyade kişiyi öldürmek suçundan ölüm cezasına hükümlü Selçuk Duracık ve Halil Esendal haklarındaki dava dosyası ilgi yazımız ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlü Selçuk Duracık, 8.7.1982 tarihli dilekçesi ile "Yargılamanın yenilenmesi" talebinde bulunduğundan, hükümlülere ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan"

Hükümlü Selçuk Duracık'ın Yargılamanın Yenilenmesi talebi nedeniyle dosyasının Başbakanlık tezkeresi ile geri çekilmesi sonrasında bu girişim mahkum lehine sonuç doğurmamıştır. Nitekim, aşağıdaki belgelerden de görüldüğü üzere, söz konusu talep reddedildiği için mahkumun dosyası Başbakanlıkça yeniden DM'ne gönderilmiştir.

- *Danışma Meclisinin 22/12/1982 tarihli 33. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:80.***

"Selçuk Duracık ile Halil Esendağ Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/163) (Başkanlığa geliş tarihi: 17/12/1982) (Adalet Komisyonuna: 21/12/1982)"

- *Danışma Meclisinin 24/01/1983 tarihli 46. Birleşimi gündeminin "Gelen kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir.* ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:689.***

"Selçuk Duracık ile Halil Esendağ Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (3/163) (Dağıtma tarihi: 24/01/1983)"

- *2834 sayılı Kanuna ilişkin* ***28/12/1982 tarih ve Esas No. 3/163, Karar No. 31 sayılı Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkumlar Selçuk Duracık ve Halil Esendağ, suç ortakları Ali Aksakal ile birlikte, "bir süre önce sağ görüşlü arkadaşlarının bir kahveye yapılan baskın sırasında öldürülmelerinin ülkücü kesim üzerinde yaptığı havayı kaldırmak amacıyla misillemeye karar vermişler" ve 07/09/1979 tarihinde Manisa'nın Turgutlu İlçesinde bir fırın basarak sol görüşlü Yaşar Bilgin, Mustafa Şahin, Osman Haznedar ve Mustafa Şenpınar'ı öldürmüşlerdir. Duracık ve Esendağ, taammüden 4 kişiyi öldürmekten ölüm cezasına çarptırılmış, suç ortağı Ali Aksakal ise, yaşı sebebiyle hakkında TCK (md.55) uygulandığı için 24 yıla mahkum edilmiştir. Ayrıca bu suçun diğer şerikleri olan Halil İstekli 15 yıl ve Ahmet Turcel ise 20 yıl ağır hapse mahkum olmuştur.*

- *Mahkumlar hakkındaki hükmü, 2 Numaralı Askeri Mahkeme oybirliği ile vermiş ve Askeri Yargıtay 3. Dairesi de hükmü oybirliği ile onamıştır.*

- *Mahkum Halil Esendağ hakkındaki yargılamanın yenilenmesi istemini, Askeri Yargıtay 3. Dairesi 22/06/1982 tarihinde, mahkum Selçuk Duracık hakkındaki aynı istemi aynı Daire 23/11/1982 tarihinde oybirliği ile reddetmiştir.*

- *Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Rapordaki toplam 13 imzadan dördünde "Bulunmadı" (Gözübüyük, Hamitoğulları, Yeğenağa ve Orel) ve* ***Serda Kurtoğlu "Çekimserim, gerekçe eklidir"*** *notları bulunmaktadır. Komisyon raporuna ekli 29/12/1982 tarihli Çekimserlik Oy Gerekçesi, yukarıda 2630 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporuna ekli metin ile özdeştir. Bu nedenle, metni tekrarlamaksızın, yukarıda 2630 sayılı Kanun altındaki bilgilere yollama yapıyoruz.*

*- 2834 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, **Danışma Meclisinin 31/01/1983 tarihli 49. Birleşiminde** görüşülmüştür. Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili Vefik Kitapçıgil'in Başkanlığında saat 14.00'de açılmış ve 16.05'de kapanmıştır. Görüşülen işler başlığı altındaki toplam 6 maddenin üçüncüsü bu rapordur. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur. "Raporun okunmasına lüzum görülmemiştir". Ardından, Başkan, tasarının tümü üzerinde söz isteyen olup olmadığını sormuştur. Neticeyi "yok" diyerek açıklamıştır.*

*- Bunun sonrasında, **Adalet Komisyonu Başkanı Rıfat Beyazıt**, rapora ilişkin kısa bir açıklama yapmıştır. Oturum Başkanı, bu açıklamanın ardından maddelere geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Her bir madde oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ardından tasarının lehinde ve aleyhinde söz isteyen olup olmadığı sorulmuş ve hiçbir üye söz almamıştır. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Toplam üç-beş dakika içinde kanun çıkartılmıştır. Danışma Meclisinin hiçbir üyesi söz almadığı gibi, Komisyon raporuna "çekimser oy" gerekçesi yazan Serda Kurtoğlu da söz istememiştir. **Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 14, 26 Ocak 1983 tarihli 47 nci Birleşimden 21 Şubat 1983 tarihli 60 ıncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:109-110 ve Tutanağın sonuna ekli 295 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1983

Toplam infaz kanunu sayısı	18 (İlk Kanun No. 2774; son Kanun No. 2834)	
Toplam mahkum sayısı	24	
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	2	
Mahkumların cinsiyeti	erkek	
Bir kanunla birden çok infaz	Kanun No. 2792-4 mahkum; Kanun No. 2796-3 mahkum; Kanun No. 2834-2 mahkum	
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**
	2774	67 ay (5 yıl, 7 ay), 22 gün
	2775	61 ay (5 yıl, 1 ay), 5 gün
	2776	95 ay (7 yıl, 11 ay), 12 gün
	2784	87 ay (7 yıl, 3 ay)
	2785	8 ay, 23 gün
	2786	27 ay, 27 gün
	2792	13 ay, 3 gün
	2793	8 ay, 23 gün
	2794	3 ay, 22 gün
	2796	21 ay, 20 gün
	2798	62 ay (5 yıl, 2 ay), 13 gün
	2799	15 ay, 10 gün
	2806	8 ay, 14 gün
	2807	11 ay, 14 gün
	2815	7 ay, 3 gün
	2816	38 ay (3 yıl, 2 ay), 12 gün
	2826	11 ay
	2834	14 ay, 24 gün

Tablo 1983'ün devamı

İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Kanun No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	2774	25/01/1947	36
	2775	1951	32
	2776	01/02/1956	27
	2784	21/03/1942	41
	2785	1956	27
	2786	1927	56
	2792	1. mahkum: 08/03/1959 2. mahkum: 28/01/1957 3. mahkum: 23/12/1959 4. mahkum: 07/02/1954	1. mahkum: 24 2. mahkum: 26 3. mahkum: 24 4. mahkum: 29
	2793	03/08/1958	25
	2794	1958	25
	2796	1. mahkum: 02/03/1946 2. mahkum: 01/02/1952 3. mahkum: 01/06/1940	1. mahkum: 37 2. mahkum: 31 3. mahkum: 43
	2798	01/10/1953	30
	2799	01/01/1949	34
	2806	03/01/1950	33
	2807	20/02/1953	30
	2815	09/10/1950	33
	2816	01/01/1956	27
	2826	10/05/1960	23
	2834	1. mahkum: 29/08/1960 2. mahkum: 08/04/1961	1. mahkum: 23 2. mahkum: 22
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Kanun No. 2834 (2. mahkum) - 22 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Kanun No. 2786 - 56 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	30.75		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	Balıkesir; Antalya; Yalvaç; Isparta; *Adana...İlleri Sky, Kom. 1 Numaralı Askeri Mahkemesi* (2); Denizli; *Gölcük Donanma ve Sky. Kom. Askeri Mahkemesi; Ankara Sky. Kom. 3 Numaralı Askeri Mahkemesi;* Akşehir; *Keşan 4. Piyade Tümen Kom. Askeri Mahkemesi;* Kilis; İstanbul (2); Nazilli; Fethiye; Ordu; *İzmir Sky. Kom. 2 Numaralı Askeri Mahkemesi*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer/nüfus kayıt yeri	Köy: 14 ; Nahiye/ilçe/il: 10		
Ölüm cezası MGK/DM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok		

1984 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR 1129

1. Hıdır Aslan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1129

Kanun No. 3049 03/10/1984 1129

2. İlyas Has Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun 1136

Kanun No. 3052 04/10/1984 1136

Genel tablo: 1984 1143

1984 YILINDA TBMM TARAFINDAN ÇIKARTILAN ÖLÜM CEZASI İNFAZLARINA İLİŞKİN KANUNLAR

1. Hıdır Aslan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 3049 **03/10/1984**

MADDE 1 – Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 6/10/1982 gün ve 1982/306 Esas, 1982/614 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinin 29/7/1981 gün ve 1980/204 Esas, 1981/231 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Tunceli İli, Hozat İlçesi, Taşıtlı Köyü, cilt 031-01, sayfa 32, kütük sıra No. 16'da nüfusa kayıtlı Selman oğlu, Sultan'dan olma 1/4/1958 doğumlu **Hıdır Aslan** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG, 19/10/1984, s.18550 mük.)

(Derleyenin notu: 3049 sayılı Kanunda adı geçen mahkum sol siyasal suçlu idi.

- 3049 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kanunu çıkartılması tarihleri arasında 23 ay ve 27 gün süre geçmiştir.

- Mahkumun cezası 25/10/1984 tarihinde saat 06.25'de Burdur Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 14/02/1983 tarihli 55. Birleşimi gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgiye göre toplam beş tezkere Meclise ulaşmıştır. Bunların birincisi Hıdır Aslan'a ilişkindir. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 14, 26 Ocak 1983 tarihli 47 nci Birleşimden 21 Şubat 1983 tarihli 60 ıncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:368.***

"Ölüm cezasının yerine getirilmesine ilişkin Başbakanlık tezkereleri

1. Hıdır Aslan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/533) (Başkanlığa geliş tarihi: 10/02/1983) (Adalet Komisyonuna: 14/02/1983)"

- Danışma Meclisinin 18/04/1983 tarihli 85. Birleşiminde Hıdır Aslan'a ilişkin dosya Karar Düzeltme talebi üzerine Başbakanlığın bir tezkeresi ile geri çekilmiştir. Başbakanlık tezkeresi, 85. Birleşiminin birinci oturumunda Başkan vekili Vefik Kitapçıgil tarafından okutulmuştur. Başkan, "Bilgilerinize arz

ederim" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 16, 23/03/1983 tarihli 74 üncü Birleşimden 23/04/1983 tarihli 88 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:505.***

"TCK'nun 146/1 maddesine aykırılık suçundan ölüm cezasına hükümlü Hıdır ASLAN hakkındaki dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere iadesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/533)

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: 10.2.1983 gün ve 19-301-04125 sayılı yazımız.

1. Türk Ceza Kanununun 146/1 maddesine aykırılık suçundan ölüm cezasına hükümlü Hıdır ASLAN'a ait dava dosyası, gereği yapılmak üzere ilgili yazımız ekinde sunulmuştu.

2. Hükümlü vekili Avukat Fehmi Çam Askeri Yargıtay Başsavcılığına verdiği dilekçe ile "Karar Düzeltilmesi" talebinde bulunduğundan, Hıdır ASLAN'a ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan"

- TBMM'nin 19/12/1983 tarihli 10. Birleşimi Gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1 inci Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:61.***

"Hıdır ASLAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/9) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 06/12/1983 – Kurucu Meclisten)"

- TBMM'nin 11/07/1984 tarihli 88. Birleşimi Gündeminin "Gelen Kağıtlar/Raporlar" bölümünde şu bilgi bulunmaktadır. ***Bkz., TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 10/07/1984 tarihli 87 nci Birleşimden 13/07/1984 tarihli 90 ıncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:51.***

"Hıdır ASLAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (3/9) (S. Sayısı: 86) (Dağıtma tarihi: 10/07/1984) (GÜNDEME)"

- TBMM'nin 02/10/1984 tarihli 6. Birleşimi 1. Oturumu Başkan vekili İskender Cenap Ege'nin Başkanlığında saat 15.00'de açılmış ve 16.10'da kapan-

mıştır. Gündemin "Komisyondan Gelen İşler" başlığı altında toplam 4 ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin Komisyon Raporu yer almaktadır. Gündemin 8. sırasında bu Rapor vardır. Başkan, Raporun görüşülebilmesi için tespit yapmış, Adalet Komisyonunun ve Hükümetin salonda bulunmadığını belirlemiştir. Bunun üzerine, Başkan, "Görüşülmesi ertelenmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. TBMM'nin 02/10/1984 tarihli 6. Birleşimi Gündeminde şu bilgi bulunmaktadır. ***Bkz., TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4 üncü Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:113.***

"Hıdır ASLAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (3/9) (S. Sayısı: 86)"

- 3049 sayılı Kanuna ilişkin ***21/06/1984 tarih ve Esas No. 3/9, Karar No. 37 sayılı TBMM Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum Hıdır Aslan'ın işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir:*

"Sanığın Devrimci-Yol örgütü içinde Ankara'da Sarı Durak kod ismi ile faaliyet gösterip deşifre olduktan sonra İzmir'e gönderilerek Karabağlar, Gaziemir, Yeşilyurt semtlerini kapsayan bölgenin sorumluluğuna getirildiği; bu bölgelerde Devrimci-Yol örgütünün ideoloji ve stratejisini benimsetip taban sağlama faaliyetleri sonunda örgütün gelişip, bu bölgelerde örgütlenmesini sağladığı ve çeşitli örgütsel eylemleri planlayıp yaptırdığı ve eylemlere katıldığı; Ankara'dan gelen ve Yusuf kod ismiyle tanınan Ali Akgün ile bir müddet aynı bölgede çalıştıktan sonra Gültepe bölgesi Devrimci-Yol örgütü sorumlusu Coşkun Üsterci'nin yakalanmasından ve Karabağlar bölgesinde kullandığı Sedat kod isminin çok duyulup kendisinin de deşifre olmasından sonra Devrimci-Yol Gültepe sorumluluğuna getirildiği; İsmail Levent Aksan tarafından İnciraltı yurdunda yapılan bir toplantıda sanığın Cemal kod ismi ile Gültepe Devrimci-Yol birimine tanıtıldığı ve bunlardan sonra Gültepe bölgesinde bu örgütü sevk ve idare ettiği; bir isyan hareketi olarak nitelendirilen Gültepe olaylarının hazırlayıcılarından ve olaylar başladıktan sonra örgütü ve isyanı sevk ve idare edip, kumanda edenlerden olduğu; çatışmalara katıldığı; polis memurları İsmail Yürümet ve Mehmet Erol'un Ali Akgün tarafından çatıdan vurulması sırasında onunla birlikte ve 14'lü tabanca olduğu halde bulunduğu; oto gaspına katılıp oto ile kaçtıkları sırada elindeki aynı Mat Sten'le (91480 numaralı) Boğaziçi Karakolu önündeki polis memuruna, Boğaziçi Karakoluna, askeri jeep ve polis araçlarına seri şekilde ateş ettiği; açtığı ateşlerin bilhassa güvenlik kuvvetlerini hedef alan acımasız ve öldürme kastına matuf bulunduğu; daha sonra Kamil kod isimli Metin Öz, Osman kod isimli ve Cafer Çokvar ismini veren Raşit Koparan'la birlikte Yeşildere'de girdikleri deri imalathanesinde yakalandığı; ayrıca,

A) 9 Mayıs 1979 günü İGD'lilerle silahlı çatışmaya girip bir İGD'liyi yaraladığı,

B) 29 Haziran 1979 tarihinde istihbarat temini amacıyla İGD'li Baki Do-

lay'ın dövülüp, saat, çakmak ve üzerindeki fotoğrafın alınması eylemine katıldığı ve eylemi idare ettiği,

C) 2 Temmuz 1979 tarihinde Mustafa Akbulut ve Bülent Akbulut kardeşlerin dövülüp, silah tehdidi ile mobiletlerinin gasp edilmesi eyleminde asli fail olarak yer aldığı,

D) 3 Eylül 1979 tarihinde Süleyman Keskin isimli ve İGD'li olduğu sanılan fırın işçisinin gece fırında yattığı sırada alnına tabanca dayayarak dışarı çıkarıp, örgüt mensupları ile birlikte işkence yaptığı ve yaptırdığı, bu işçinin ayağındaki yeni ayakkabısının kamulaştırıldı diye alınması, sabaha kadar işkence yapılması olayına asli fail ve eylemde bulunan kişileri sevk ve idare eden olarak bulunduğu,

E) 3/9/1979 tarihinde Karabağlar'da çay ocağı işleten Osman Yıldırım'ın ayağından tabanca ile yaralanması ve 600 lirasının gaspı eyleminde asli fail olarak görev aldığı,

F) 6/9/1979 tarihinde Çardak Kıraathanesinin taranması için Hüseyin Vurucu, İbrahim Öztürk ve Kasım Göncü'ye talimat ve silah verdiği, Turgut Yılmaz'ın yaralandığı bu eylemde azmettiren fail durumunda olduğu,

G) 15 Aralık 1979 tarihinde yapılan Karabağlar korsan mitingini düzenlediği,

H) 22 Aralık 1979 tarihinde Ali Akgün'ün polisin elinden kurtarılması eyleminde örgütü sevk ve idare ettiği, bizzat kahveye ateş açtığı ve çevre halkını bu eyleme katılmaya zorlayıp, Ali Akgün'ün serbest bırakılmasını sağladığı,

I) Örgüte taban sağlama faaliyetleri sırasında örgüt mensuplarına silah eğitimi yaptırıp, örgüt silahlarını alıp verdiği, bazı militanları saklayıp sonradan başka bölgelere gönderdiği,

Silahlı halk ayaklanması ile iktidarın ele geçirilerek Marksist-Leninist bir devlet düzeni kurulmasını amaçlayan yasa dışı Devrimci-Yol örgütünün bölge sorumlusu olarak açıklanan eylemleri gerçekleştirdiği; bu eylemlerin her birinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasasını tebdil, tağyir ve ilgaya yönelik olup, TCK'nun 146/I inci maddesinde öngörülen bu suçun cebri unsurlarını oluşturduğu, dolayısıyla bu madde gereğince cezalandırılmasına ve TCK'nun 59 uncu maddesinin uygulanmasına gerek görülmediğine dair Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Bir Numaralı Askeri Mahkemesinin oybirliği ile verdiği karar, Askeri Yargıtay 2 nci Dairesince de oyçokluğu ile onanmış ve hükümlü vekili tarafından 6/4/1983 tarihli dilekçe ile yapılan kararın düzeltilmesi talebi de Askeri Yargıtay Başsavcılığının 02/05/1983 tarih ve evrak No. 1983/1248, tebliğname No. 1983/1922 sayılı tebliğnamesiyle reddedilmiştir."

- Rapordaki bilgiye göre, mahkum haklarındaki hüküm 6/10/1982 tarihli ilamla onandıktan sonra, bu işe ait dosya Başbakanlığın 10/03/1983 gün ve 19-301-04125 sayılı yazısına ekli olarak Danışma Meclisi Başkanlığına sunul-

muştur. DM Adalet Komisyonunun konuyu sonuca bağlayan 08/04/1983 tarihli ve 68 Karar numaralı Raporu DM Genel Kurulunda görüşülemediğinden, dosya 19/12/1983 tarihinde TBMM Başkanlığınca TBMM Adalet Komisyonuna havale edilmiştir.

*- TBMM Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Raporda toplam 10 imza bulunmaktadır. Bunların 6'sı ANAP; 3'ü HP ve 1'i MDP milletvekilidir. HP'den infaz lehine oy kullanan üye Yozgat milletvekili Selahattin Taflıoğlu'dur. Raporda, **Alpaslan Pehlivanlı** ismi altında (Ankara milletvekili-ANAP) **"Çekimserim"** ve **Hasan Altay** ismi altında (Samsun milletvekili-HP) **"Karara Muhalifim" ile Coşkun Bayram** ismi altında (Adana milletvekili-HP) **"Muhalifim"** notları vardır. Buna göre, Komisyon, cezanın yerine getirilmesi kararını 2 muhalif ve 1çekimser oya karşı 7 oyla almıştır. Rapora, Çekimser ve Muhalif Oy Gerekçeleri ekli değildir. Bu nedenle, anılan üyelerin hangi argümanlara dayandıkları belli olmamaktadır.*

*- 3049 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, **TBMM'nin 03/10/1984 tarihli 7. Birleşiminde görüşülmüştür.** Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili İskender Cenap Ege'nin Başkanlığında saat 15.00'de açılmış ve 18.42'de kapanmıştır. "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" başlığı altındaki toplam 9 maddenin ikisi ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin Raporlar olup, bu rapor 8'inci sıradadır. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Ardından, Başkan, Rapor üzerinde söz isteyen olup olmadığını sormuştur. Bazı üyeler söz almıştır.*

Edip Özgenç (İçel) –

"Bugün TBMM'nin insan hayatının söz konusu olduğu bir konuda, insancıl bir düşünce ile bazı kararlar verebileceği inancı içerisinde olduğumu belirterek, şu anda size ölüm cezasının medeni ülkeler camiası içerisinde kabule şayan görülmediğini ve bu düşüncenin birçok hukukçular tarafından da desteklenmiş olduğunu ifade etmek isterim...

19 uncu yüzyıldan bu yana ölüm cezasına karşı gittikçe kuvvetlenen bir fikir hareketi gelişmiştir... 19. Yüzyılda Brezilya, Kostarika, Ekvator, Hollanda, Portekiz, Venezüella; 20 nci yüzyılda Arjantin, Avusturya, Kolombiya, Danimarka, Finlandiya, Grönland, İzlanda, Norveç, İsveç, Uruguay, İsviçre ölüm cezasını kaldıran ülkeler olmuştur. İkinci Cihan Harbinden önce ve bu harbin içinde, ölüm cezasının uygulanışının doğurduğu şiddetli tepkiler, bazı anayasalarda –Federal Almanya, Avusturya, İtalya anayasalarında- ölüm cezasının konulamayacağı prensibini dahi yerleştirmiştir. Kanunlarında ölüm cezası mevcut olup da bunu tatbik etmeyen memleketlerden Belçika ve Lüksembourg sayılabilir.

Geri kalmış cemiyetlerde cismani cezalar, yani idam, el kesmek, dayak atmak, taşa tutarak öldürmek gibi tedbirler korkutucu olmak vasfını haizdirler, fakat hiçbir zaman da cürümün işlenmesine mahsus meyil ve ihtirası kaldıramazlar...

*İstatistiklerin gözlerimiz önüne serdiği rakamlardan çıkarabildiğimiz sonuç şudur: **Ölüm cezasının kaldırılmasıyla suçlar ne azalmakta ve ne de artmaktadır.** İdam cezasını kaldıran veya artık ona başvurmayan 33 ülkede cinayetler artmamıştır. Bu sonuçlardan kim, ölüm cezasının gerçekten yıldırıcı olduğu düşüncesini çıkarabilir?*

İdam cezası, o işlenen suçu ve cinayeti aritmetik olarak ödeten başka bir cinayettir... Ölüm cezası hiçbir hakka istinat etmemektedir. Bu husus doğrudan doğruya vatandaş aleyhine ilan edilmiş bir harptir. Cezaların şiddeti hiçbir zaman suçları önleyemeyeceğinden, ölüm cezası hem faydalı değildir ve hem de kanaatimce meşru değildir. Meşru görülebilecek tek husus, belki vatana ihanet ve milli savunma aleyhine işlenen suçlarda bulunabilir.

***Cezanın esas amaç ve maksadının ıslah, uslandırma olması gerektiği açıktır. Bu itibarla, ölüm cezası yerinde bir ceza değildir...** Suçlunun istihkak derecesine göre, cezanın derecelenebilmesi ve tamiri ve verdiği yarar ile, kötülüğün telafisinin mümkün olması vasıflarının ölüm cezasında mevcut olmadığı muhakkaktır.*

*Kaldı ki, **cemiyet insana hayat vermediğinden, ne sebeple olursa olsun, onu geri almak hakkına da sahip değildir. Suç işlemek, yaşama hakkının ıskatı için bir sebep teşkil etmez... Ayrıca, ölüm cezasının suçları önlemek bakımından etkisinin olup olmadığı hususunda elde ilmi anlamıyla kesin veriler de yoktur...***

İşte idam cezalarının görüşülmekte ve görüşülecek olduğu şu günlerde, şu anlatılmış olduğum hususlar muvacehesinde ve bundan sonra görüşülecek olan idam cezalarına ilişkin ve insan hayatının söz konusu olduğu konulardaki komisyon raporlarının bir defa daha gözden geçirilmesi, insan hayatına verilen değerin bir anlamı ve ifadesi olacaktır. Bu itibarla muhterem Komisyondan bu hususu yeniden gözden geçirip değerlendirmeye tabu tutulmasını istirham ediyorum. (HP sıralarından alkışlar)"

***Hasan Altay (Samsun)** – Konuşmacı Komisyon Raporunda niçin muhalif oy kullandığını açıklamıştır.*

*"Çağdaş hukuk sistemini uygulayan devletlerde idam cezaları istisnai olarak kabul edilmiştir, bizim ülkemizde de kabul edilmiştir. Bunu tartışmanın hiçbir anlamı yoktur. Ancak **elimizde ölçü, idam mahkumu kişinin cezaevinde bulunduğu sürece toplum için bir yük teşkil edip etmediği olmak gerekir. Kanımca bizim inceleyeceğimiz husus budur. Sayet mahkum olan kişi cezaevinde kaldığı sürece birtakım talimatlar veriyor, zararlı faaliyetlerde bulunuyor, toplum için tehlike teşkil ediyor ve yaptıkları olay her an gündemde kalıyorsa, idamda mutlaka –şu an için, ülkemiz koşulları için– benfayda olduğu, gerekli olduğu kanaatindeyim.** Bunu bu şekilde açıklıyorum.*

*Bu genel açıklamadan sonra **dosyayı göz önüne aldığımızda; idama mahkum edilen kişinin hiçbir şekilde adam öldürmediği ve öldür-***

meyle sonuçlanan bir olaya katılmadığı görülmektedir. Sadece örgütsel bir faaliyettir. Örgütsel faaliyetler ülkemizin 12 Eylülden önceki otorite boşluğu nedeniyle maalesef, Türk milletinin asil evlatlarının şu veya bu şekilde, sağda veya solda, yanıltılarak bazı kişilerce kullanılmasından doğan bir takım eylemlerdir. Bu mahkum şahıs doğrudan kendisi olaya katılmamıştır, adam öldürmemiştir."

İsmail Saruhan (Ankara) – *"Melaike mi onlar?"*

Hasan Altay – *"Melaike değil efendim...**Bu kararı infaz etmediğiniz takdirde salınsın, eli kolu serbest gezsin demiyoruz. Gerekli tedbirler alınsın, ilanihaye cezaevinde kalsın. Affedilsin, bunlar salınsın, yine anarşi doğsun da demiyoruz efendim.** Olayda dosya incelendiğinde, benim görüşümü kuvvetlendirecek bazı emareler vardır. Askeri Yargıtay 2. Dairesi, kararı oy çokluğu ile vermiştir. Bu bakımdan da Yüce Meclisin bu konuyu dikkate alması, idamda yarar bulunmadığını göz önünde bulundurması gerekmektedir... (HP sıralarından alkışlar)."*

- Bu konuşmaların sonrasında, Oturum Başkanı, Kanun Tasarısının maddelerine geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir. Başkan birinci maddeyi okutmuş bazı üyeler söz almıştır.

Enver Özcan (Tokat) – *"...Bu kararlar, ölüm kararları -dikkat ederseniz, ceza demiyorum, çünkü ölüm kararıdır, ceza değildir- TCK'nun ilgili maddeleri gereğince yüce hakimlerimizce verilmiştir. Bu onların görevidir, buna karşı hiç kimsenin söyleyeceği bir şey yoktur. Hatta bilmiyorum bugün yüce Meclis üyelerinin oyları ne derece bunun sonucunu değiştirir, onu da bilemiyorum. **Ancak şunu ben burada yüksek sesle kendi kendime ifade etmek istiyorum: Ben vermediğim bir şeyi alamam. Ben hemcinsimin hayatını vermedim, almaya hakkım yok, olmayacak da.** Saygılar sunarım."*

Turan Bayezit (Kahramanmaraş) – *Konuşmacı, Askeri Yargıtay ilamında hükmün oyçokluğu ile onandığının yazıldığını; bu yargıçların hangi gerekçeye dayandığı hususunun Komisyon Raporunda açıklanmadığını belirterek, bu konuya açıklık getirilmesini istemiştir.*

Adalet Komisyonu Sözcüsü Mustafa Uğur Ener (Kütahya) – *"Türk bağımsız adalet mercilerinden ölüm kararı kesinleşince, TBMM'ne gelir. TBMM'nde Adalet Komisyonu bu kararı inceler. **İnceleme sonunda, o kararın içinde maddi hata olsa dahi, o komisyona o kararı tekrar mahkemeye iade etmek gibi bir yetki verilmemiştir. Bu sebeple karar, 'kamu yararına mıdır, değil midir' üzerinde tartışılır. Yasalar gereği Komisyonumuz bu usul üzerine karar almıştır.** Arz ederim."*

Başkan – *"Muhterem arkadaşlarım, müsaade eder misiniz? Lütfedip de* ***İçtüzüğün 90 ıncı maddesini okursanız sorunun cevabı orada gayet açıktır. 'Adalet Komisyonu, bu yazıyı inceleyerek cezanın yerine getirilmesinin onaylanması veya onaylanmaması yönünde bir kanun metni hazırlar' diyor. Yoksa kendilerine gelen raporda, 'Falan şunu demiş, falan bunu demiş, şu kabul etmiş, bu kabul etmemiş' diye bir hususu belirtemezler. Sadece kabul edilip edilmemesi yönünde bir rapor hazırlanır ve bu rapor da o şekilde hazırlanmış ve gelmiştir. Daha önce eski Meclislerde, gelen raporlar da bu tarzda işlem görmüştür. Onun için, Anayasaya, İçtüzüğe ve usulüne uygun bir muamele yapılmaktadır."***

Turan Bayezit – *"Sayın Başkan, maksadımı izah edemedim, özür dilerim."*

Ömer Kuşhan (Kars) – *"Arkadaşım maksadını izah edemediğini söylüyor ve özür diliyor sayın Başkanım."*

Başkan – *"Efendim maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir."*

- Bunun ardından 2. ve 3 . maddeler okutulmuş, hiçbir üye söz almamış, oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Böylece, 3049 sayılı infaz kanunu, sivil rejime geçildikten sonraki bu yöndeki ilk kanun olarak TBMM tarafından çıkartılmıştır. ***Bkz., TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4 üncü Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:163-168 ve Tutanağın sonuna ekli 86 Sıra sayılı Basmayazı.)***

---

2. İlyas Has Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun

Kanun No. 3052 **04/10/1984**

MADDE 1 – Askeri Yargıtay Birinci Dairesinin 20/10/1982 gün ve Esas 1982/535, Karar 1982/670 Karar sayılı ilamıyla kesinleşen, İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı İki Numaralı Askeri Mahkemesinin 18/1/1982 gün ve Esas 1981/16, Karar 1982/9 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiş bulunan, Tekirdağ İli, Malkara İlçesi, Balabancık Köyü, hane 19, cilt 11, sayfa 7'de nüfusa kayıtlı Recep oğlu, Rafet'ten olma 5/5/1955 doğumlu **İlyas Has** hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

(RG. 05/10/1984, s.18536 mük.)

(Derleyenin notu: 3052 sayılı Kanunda adı geçen mahkum sol siyasal suçlu idi.

- 3052 sayılı Kanuna göre, mahkum hakkındaki hükmün kesinleşmesi ile infaz kanunu çıkartılması arasında 23 ay, 14 gün süre geçmiştir.

- Bazı çalışmalarda, 3052 sayılı Kanuna ilişkin Adalet Komisyonu Raporu için "Eylül 1984'de Danışma Meclisinde benimsenen kararlar" ifadesi yer almaktadır. ***Bkz., Reha Öz, agd. içinde, sf:545.*** *Bu hatalı bilgidir.*

- Mahkumun cezası 07/10/1984 günü sabaha karşı İzmir Buca Kapalı Cezaevinde infaz edildi.

- Danışma Meclisinin 22/12/1982 tarihli 33. Birleşimi Gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümünde şu bilgi bulunmaktadır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:80.***

"İlyas Has Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi. (3/512) (Başbakanlığa geliş tarihi: 17.12.1982) (Adalet Komisyonuna: 21.12.1982)"

- Danışma Meclisinin 12/01/1983 tarihli 41. Birleşiminde İlyas Has'a ilişkin dosya Tashihi Karar talebi üzerine Başbakanlığın bir tezkeresi ile geri çekilmiştir. Başbakanlık tezkeresi, 41. Birleşimin birinci oturumunda Başkan vekili Turhan Güven tarafından okutulmuştur. Başkan, "Bilgilerinize sunulur" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 13, 16 Aralık 1982 tarihli 31 inci Birleşimden 24 Ocak 1983 tarihli 46 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:480-481.***

"Anayasal düzeni zorla değiştirmeye teşebbüs suçundan ölüm cezasına hükümlü İlyas HAS'a ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere iadesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/512)

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: 16.12.1982 gün ve 19-301-16310 sayılı yazımız.

1. Anayasal düzeni zorla değiştirmeye teşebbüs suçundan ölüm cezasına hükümlü İlyas HAS'a ait dava dosyası, ilgi yazımız ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

2. Hükümlü vekili Avukat Kasım SÖNMEZ 3.1.1983 günlü dilekçesiyle "tashihi karar" talebinde bulunduğundan, hükümlüye ait dava dos-

yasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan"

- Danışma Meclisinin 11/04/1983 tarihli 82. Birleşimi Gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümünde şu bilgi bulunmaktadır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 16, 23.3.1983 tarihli 74 üncü Birleşimden 23.4.1983 tarihli 88 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:358.***

"İlyas Has Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi. (3/512) (Başkanlığa geliş tarihi: 7.4.1983) (Adalet Komisyonuna: 8.4.1983)"

- Danışma Meclisinin 18/04/1983 tarihli 85. Birleşiminde İlyas Has'a ilişkin dosya Yargılamanın Yenilenmesi talebi üzerine Başbakanlığın bir tezkeresi ile geri çekilmiştir. Başbakanlık tezkeresi 85. Birleşiminin birinci oturumunda Başkan vekili Vefik Kitapçıgil tarafından okutulmuştur. Başkan, "Bilgilerinize arz ederim" diyerek işlemi tamamlamıştır. ***Bkz., Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 16, 23.3.1983 tarihli 74 üncü Birleşimden 23.4.1983 tarihli 88 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:505.***

"Anayasal düzeni zorla değiştirmeye teşebbüs suçundan ölüm cezasına hükümlü İlyas HAS hakkındaki dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere iadesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/512)

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgi: 7.4.1983 gün ve 19-301-08226 sayılı yazımız.

Anayasal düzeni zorla değiştirmeye teşebbüs suçundan ölüm cezasına hükümlü İlyas HAS hakkındaki dava dosyası, ilgi yazı ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

2. Hükümlü vekili Avukat Kasım Sönmez 12.4.1983 tarihli dilekçesi ile Yargılamanın Yenilenmesi talebinde bulunduğundan, İlyas HAS'a ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan"

- TBMM'nin 19/12/1983 tarihli 10. Birleşimi Gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. ***Bkz., TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1 inci Birleşimden***

21/02/1984 tarihli 34 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:61.

"İlyas HAS Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/8) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 06/12/1983 – Kurucu Meclisten)"

*- TBMM'nin 16/05/1984 tarihli 66. Birleşiminde İlyas Has'a ilişkin dosya Yargılamanın Yenilenmesi talebi üzerine Başbakanlığın bir tezkeresi ile geri çekilmiştir. Başbakanlık tezkeresi, 66. Birleşiminin birinci oturumunda Başkan vekili Yıldırım Akbulut tarafından okutulmuştur. Başkan, "Tezkere konusu dosya Adalet Komisyonunda görüşülmüş ve tasarı olarak Başkanlığa intikal etmiştir. Henüz basılıp gündeme girmemiştir. Adı geçen dosya Başbakanlığa iade edilecektir. Bilgilerinize sunulur" diyerek işlemi tamamlamıştır. **Bkz., TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 3, 02/03/1984 tarihli 41 inci Birleşimden 22/05/1984 tarihli 68 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:630.***

"Ölüm cezasına mahkum edilen İlyas HAS hakkındaki dava dosyasının geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/417)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 07/10/1984 gün ve 19-301-22776 sayılı yazımız.

Anayasal düzeni zorla değiştirmeye teşebbüs suçundan ölüm cezasına hükümlü İlyas HAS hakkındaki dava dosyası ilgi yazı ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlü vekili Avukat Kasım Sönmez'in 5.1.1984 tarihli dilekçesi ile "Yargılamanın Yenilenmesi" talebinde bulunduğundan, İlyas HAS'a ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına devredilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan"

*-TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimi Gündeminin "Gelen Kağıtlar/Tezkereler" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir: **Bkz., TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1 inci Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3 üncü Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:7.***

"İlyas HAS Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/499) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 17/07/1984) (*)

Yukarıdaki bilgi notuna (*) işareti ile eklenen dipnotta şöyle yazılıdır: (*) Komisyon raporunu verdikten sonra, yargılamanın yenilenmesi talebi üzerine Başbakanlıkça geri alınmıştır."

- *TBMM'nin 02/10/1984 tarihli 6. Birleşimi Gündeminde şu bilgi bulunmaktadır.* ***Bkz., TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4 üncü Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:115.***

"İlyas HAS Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (3/499) (S. Sayısı: 116)"

- *TBMM'nin 02/10/1984 tarihli 6. Birleşimi 1. Oturumu Başkan vekili İskender Cenap Ege'nin Başkanlığında saat 15.00'de açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Gündemin "Komisyondan Gelen İşler" başlığı altında toplam 4 ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin Komisyon Raporu yer almaktadır. Gündemin 13. sırasında bu Rapor vardır. Başkan, Raporun görüşülebilmesi için tespit yapmış, Adalet Komisyonunun salonda bulunduğunu ve fakat Hükümetin salonda bulunmadığını belirlemiştir. Bunun üzerine; Başkan, "Konu bir defaya mahsus ertelenmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır*

- *3052 sayılı Kanuna ilişkin* ***1984 tarihli TBMM Adalet Komisyonu Raporuna*** *göre, mahkum İlyas Has'ın işlediği suç şu şekilde özetlenmiştir:*

"Sanığın yasa dışı THKP/C Devrimci-Yol örgütüne mensup olarak 07/06/1980 tarihinde, örgüt sorumlusundan aldıkları talimat uyarınca örgüte silah temin etmek ve örgütün gücünü göstermek amacıyla örgüt mensubu olan arkadaşları Hamdi Filizcan ve Nizamettin Sağlıcak ile, Kahraman adlı şahsı da yanlarına alarak, maktul bekçinin silahını gasp etmek için pusu kurdukları, bekçinin motosikleti ile evine dönüşü sırasında yolunu kesip silahını almak istedikleri ve bekçiye saldırarak olayın faillerinden Cihan Arslan ve Hamdi Filizcan'ın maktule ateş ettikleri, ancak Hamdi Filizcan'ın bekçi ile boğuşup öldürücü sayılmayan yaraları gerçekleştirdiği, İlyas Has'ın ise bekçi öldürülmeden, silahını gaspı amaçladığı halde, bekçiyi 538007 seri numaralı tabancası ile hayati bölgelerinden yaralayıp öldürdüğü; amacının basit bir zabıta vakası olmadığı, yasa dışı silahlı örgüte silah temini ve bu arada Devletin güçsüzlüğünü, emniyet kuvvetlerinin zaafını göstermek olduğu; öncü savaşı uygulanmasında örgüt üyelerinin gerçekleştirdiği eylemin mahkemece Anayasayı ilgaya teşebbüs olarak kabul edildiği; sanığın olayın asli faili olduğunun, yer gösterme, olay zabıt varakası, olay yeri tespit ve ölüm olayı zaptı, otopsi ve ekspertiz raporu ile sabit görüldüğü; iddianame ile İlyas Has hakkında TCK'nun 450/7, 296/1 uncu maddelerini ihlal ve 6136 sayılı Kanuna muhalefetten dava açılmışsa da, mahkemece vasıf değişikliği yapılarak olayın TCK'nun 146/1 inci maddesinin ihlali olduğu görüşü ile bu maddenin uygulandığı; aynı Kanunun 51 ve 59 uncu maddelerinin uygulanmasına mahal olmadığına karar verilmiş, ancak, TCK'nun 59 uncu maddesinin bu sanık hakkında da uygulanması gerekeceğine dair mahal mahkemesi savcılığının temyizine ve Başsavcılığın bu görüşe iştirakine, Askeri Yargıtay 1 inci Dairesi itibar etmeyerek kararı oybirliği ile tasdik etmiştir.

Bu kez hükümlü vekili, İlyas Has'ın suç tarihinde akli dengesinin yerinde olmadığından bahisle yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuş, ancak verilen karar gereği hükümlü adli tıpta müşahede altına alınmış ve olay tarihinde akli dengesinin yerinde olduğu saptanarak talep reddedilmiştir."

- Rapordaki bilgiye göre, mahkum hakkındaki hüküm 20/10/1982 tarihli ilamla onandıktan sonra, bu işe ait dosya Başbakanlığın 16/12/1982 günlü 19-301-16310 sayılı yazısına ekli olarak Danışma Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. DM Adalet Komisyonunca konuyu sonuca bağlayan 12/01/1983 tarihli ve 40 Karar numaralı Rapor hazırlanmış; bilahare yargılamanın yenilenmesi talebi üzerine dosya Başbakanlığın 07/04/1983 tarihli tezkeresiyle geri istenmiştir. Hükümlünün bu talebi Askeri Yargıtay 1 inci Dairesinin 1983/633 Esas ve 1983/621 Karar sayılı ilamı ile reddedildiğinden, Başbakanlığın 07/10/1983 tarih ve 19-301-22776 sayılı tezkeresiyle tekrar Danışma Meclisi Başkanlığına iade edilmiştir. Konu DM Genel Kurulunda görüşülemediğinden, dosya Başbakanlıkça 19/12/1983 tarihinde TBMM Başkanlığınca ve oradan da TBMM Adalet Komisyonuna havale edilmiştir.

*- TBMM Adalet Komisyonu infaz yönündeki kararı oyçokluğu ile almıştır. Raporda toplam 14 imza bulunmaktadır. Bunların 7'si ANAP; 6'sı HP ve 1'i MDP milletvekilidir. HP'den infaz lehine oy kullanan üye Yozgat milletvekili Selahattin Taflıoğlu'dur. Raporda, **Alpaslan Pehlivanlı** ismi altında (Ankara milletvekili ANAP) **"Çekimserim"** ve **İbrahim Taşdemir** (Ağrı milletvekili ve HP), **Salih Alcan** (Tekirdağ milletvekili-HP) ve **Hasan Altay** (Samsun milletvekili-HP) isimleri altında **"Karara Muhalifim"** yazılıdır. Yukarıdaki 3049 sayılı Kanuna ilişkin Komisyon Raporunda muhalif imza koyan **Coşkun Bayram** (Adana milletvekili-HP) ile **Mehmet Sait Erol** (Hakkari-HP) isimleri altında **"İmzada bulunmadı"** yazılıdır. Buna göre, Komisyon, cezanın yerine getirilmesi kararını 3 muhalif ve 1 çekimser oya karşı 10 oyla almıştır. Rapora, Çekimser ve Muhalif Oy Gerekçeleri ekli değildir. Bu nedenle, anılan üyelerin hangi argümanlara dayandıkları belli olmamaktadır.*

*- 3052 sayılı Kanuna ilişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, **TBMM'nin 04/10/1984 tarihli 8. Birleşiminde görüşülmüştür.** Bu Birleşimin birinci oturumu Başkan vekili İskender Cenap Ege'nin Başkanlığında saat 15.00'de açılmış ve 17.02'de kapanmıştır. "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" başlığı altındaki toplam 6 maddenin ikisi ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin Raporlar olup, bu rapor sonuncu sıradadır. Başkan, kanun tasarısına ilişkin raporun okunmasını oya sunmuştur ve kabul edilmiştir. Ardından, Başkan, Rapor üzerinde söz isteyen olup olmadığını sormuş, hiçbir üye söz almamıştır. Başkan, Kanun Tasarısının maddelerine geçilmesini oya sunmuş ve kabul edilmiştir*

- Başkan, sırasıyla ve her keresinde söz isteyen olup olmadığını sorup hiçbir üyenin söz istemediğini tespit ederek, üç maddeyi de okutmuş ve oya sunmuştur. Maddeler kabul edilmiştir. Son olarak, tasarının tümü oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Böylece, 3052 sayılı infaz kanunu sivil rejime geçildikten

sonraki evrede, üzerinde gerek Komisyon Raporunda muhalif kalan üyeler gerekse de Genel Kurulda herhangi bir milletvekili söz almaksızın, bu yöndeki ikinci kanun olarak TBMM tarafından üç-beş dakika içerisinde çıkartılmıştır. ***Bkz., TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4 üncü Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:204-206 ve Tutanağın sonuna ekli 116 Sıra sayılı Basmayazı.)***

Genel tablo: 1984

Toplam infaz kanunu sayısı	2 (İlk Kanun No. 3049; son Kanun No. 3052)		
Toplam mahkum sayısı	2		
Bir yıl içinde aylık ortalama infaz	0.16		
Mahkumların cinsiyeti	erkek		
Bir kanunla birden çok infaz	yok		
Mahkumların ölüm bekleyişi süresi	**Kanun No.**	**Ölüm bekleyişi süresi**	
	3049	23 ay, 27 gün	
	3052	23 ay, 14 gün	
İnfazına karar verilenlerin yaşları	**Kanun No.**	**Doğum**	**İnfaz tarihinde yaşı**
	3049	01/04/1958	26
	3052	05/05/1955	29
Ölüm cezası infaz edilen en genç mahkum	Kanun No. 3049 - 26 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen en yaşlı mahkum	Kanun No. 3052 - 29 yaşında		
Ölüm cezası infaz edilen mahkumların yaş ortalaması	27.5		
Ölüm cezasına hükmeden mahkemelerin yerleri	*İzmir Sky. Kom. 1 Numaralı Askeri Mahkemesi; İzmir Sky. Kom. 2 Numaralı Askeri Mahkemesi*		
Mahkumların kökeni/yaşadığı yer/nüfus kayıt yeri	Köy: 2 ; Nahiye/ilçe/il: -		
Ölüm cezası TBMM kararıyla başka cezaya çevrilen	Yok		

12 EYLÜL REJİMİNİ İZLEYEN TBMM 17. DÖNEMİNDE MECLİSE GELEN ÖLÜM CEZASI DOSYALARI 1145
A) KURUCU MECLİSTEN (12 Eylül Rejiminden) TBMM'ne DEVREDİLEN ÖLÜM CEZASI DOSYALARI 1145
1. Mehmet Uçaroğlu, Fevzi Işık ve İbrahim Yalçın Arkan 1145
2. Mehmet Selen 1147
3. Kasım Çalışkan 1147
4. Muzaffer Öztürk ve Sedat Yılmazsoy 1147
5. Feridun İhsan Berkin 1149
6. Abdülkadir Özyırıcı 1150
B) TBMM ADALET KOMİSYONU ÖNÜNDE BULUNAN ÖLÜM CEZALARININ YERİNE GETİRİLMESİ HAKKINDA BAŞBAKANLIK TEZKERELERİ (06/12/1983 Tarihinden 30/04/1984 Tarihine Kadar) 1151
C) TBMM 17. DÖNEMİNDE MECLİSE İLK KEZ GELEN DOSYALAR 1152
1. Cumali Ayhan 1152
2. Mehmet Can 1153
3. Seyfettin Top 1153
4. Mehmet Bozbay ve Hüseyin Taşkın 1153
5. Veli Biçer 1154
6. Hayali Acet 1155
7. Raşit Tüz 1155
8. Mustafa Yörükoğlu 1155
9. Sezai Sarıtaş 1155
10. Hayali Özkan ve Nazım Sılacı 1156
11. Şehzade Kaygusuz 1156
12. Abdülkadir Konuk 1157
13. Osman Yılmaz, Muhsin Kehya ve Mustafa Gülnar 1157
14. Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir 1158
15.Ali Akgün 1161
16. Mehmet Hacı Eyidayı 1161
17. Mehmet Tekbaş 1161
18. Cumhur Yavuz 1161
19. Hasan Arı 1162
20. Celal Bayar Bay 1162

12 EYLÜL REJİMİNİ İZLEYEN TBMM 17. DÖNEMİNDE MECLİSE GELEN ÖLÜM CEZASI DOSYALARI

A) KURUCU MECLİSTEN (12 Eylül Rejiminden) TBMM'ne DEVREDİLEN ÖLÜM CEZASI DOSYALARI

1. Mehmet Uçaroğlu, Fevzi Işık ve İbrahim Yalçın Arkan

- **Danışma Meclisinin 29/08/1983 tarihli 153. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mehmet UÇAROĞLU, Fevzi IŞIK ve İbrahim YALÇIN Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/626) (Başkanlığa geliş tarihi: 26/08/1983) (Adalet Komisyonuna: 29/08/1983)". *Bkz.*, ***Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 21, 25 Ağustos 1983 tarihli 152. Birleşimden 27 Eylül 1983 tarihli 165. Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:2.***

- **TBMM'nin 28/12/1983 tarihli 14. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mehmet UÇAROĞLU, Fevzi IŞIK ve İbrahim Yalçın ARKAN Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/282) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 28/12/1983)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1. Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:184.***

- Yukarıdaki ilk tezkerede üçüncü mahkumun adı İbrahim Yalçın olarak geçerken, ikinci tezkerede İbrahim Yalçın Arkan olarak belirtilmektedir.

- **TBMM'nin 24/01/1984 tarihli 25. Birleşiminin** birinci oturumunda adı geçen mahkumlara ilişkin ölüm cezası dosyasının Yargılamanın Yenilenmesi talebi üzerine geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan vekili Abdulhalim Aras tarafından okutulmuştur. Başkan, "Adalet Komisyonunda bulunan dosya geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1. Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:418.***

"Ölüm cezasına hükümlü Mehmet UÇAROĞLU, Fevzi IŞIK ve İbrahim Yalçın ARKAN haklarındaki dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa geri gönderilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/296)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 28/12/1983 gün ve 19-301-30046 sayılı yazımız.

Türk Ceza Kanununun 146/1-3 maddesine muhalefet suçundan İz-

mir Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesince ölüm cezasına mahkum edilen Mehmet Uçaroğlu, Fevzi Işık ve İbrahim Yalçın Arkan haklarındaki dava dosyası, ilgili yazı ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlülerden Fevzi Işık ve Mehmet Uçaroğlu'nun vekili Avukat Nabi Barlas verdiği dilekçe ile yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunduğundan, dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan"

- **TBMM'nin 27/03/1984 tarihli 44. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mehmet Uçaroğlu, Fevzi Işık ve İbrahim Yalçın Arkan Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/329) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/03/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 3, 02/03/1984 tarihli 41. Birleşimden 22/05/1984 tarihli 68. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:73.***

- **TBMM'nin 24/10/1984 tarihli 16. Birleşiminin** birinci oturumunda mahkumlardan İbrahim Yalçın Arkan'a ilişkin ölüm cezası dosyasının Karar Düzeltilmesi talebi üzerine geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan vekili Halil İbrahim Karal tarafından okutulmuştur. Başkan, "Adalet Komisyonunda bulunan bu dosya Hükümete geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4. Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:502.***

"Ölüm cezasına hükümlü Fevzi IŞIK, Mehmet UÇAROĞLU ve İbrahim Yalçın ARKAN'a ait dava dosyasının iade edilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/603)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 07/03/1984 gün ve 19-301-04856 sayılı yazımız.

Türk Ceza Kanununun 146/1 maddesine muhalefet suçundan ölüm cezasına mahkum edilen Fevzi IŞIK, Mehmet UÇAROĞLU ve İbrahim Yalçın ARKAN haklarındaki dava dosyası, ilgi yazı ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlü İbrahim Yalçın ARKAN vekili Avukat Rıza Dizdar 09/10/1984 tarihli dilekçesiyle "Karar Düzeltilmesi" talebinde bulunduğundan, İbrahim Yalçın ARKAN'a ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan"

2. Mehmet Selen

- **Danışma Meclisinin 04/05/1983 tarihli 95. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mehmet SELEN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/568) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/05/1983) (Adalet Komisyonuna: 03/05/1983)". *Bkz.*, ***Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 17, 25 Nisan 1983 tarihli 89. Birleşimden 18 Mayıs 1983 tarihli 104. Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:254.***

- **TBMM'nin 19/12/1983 tarihli 10. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mehmet SELEN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/10) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 06/12/1983 – Kurucu Meclisten)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1. Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:61.***

---

3. Kasım Çalışkan

- **Danışma Meclisinin 02/08/1983 tarihli 138. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Kasım ÇALIŞKAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/611) (Başkanlığa geliş tarihi: 1.8.1983) (Adalet Komisyonuna: 2.8.1983)". *Bkz.*, ***Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı 2, Cilt 20, 27 Temmuz 1983 tarihli 135. Birleşimden 22 Ağustos 1983 tarihli 157. Birleşime kadar, TBMM Basımevi, Ankara, 1984, sf:148.***

- **TBMM'nin 19/12/1983 tarihli 10. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Kasım ÇALIŞKAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/11) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 06/12/1983 – Kurucu Meclisten)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1. Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:61.***

---

4. Muzaffer Öztürk ve Sedat Yılmazsoy

- **TBMM'nin 19/12/1983 tarihli 10. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Muzaffer ÖZTÜRK ve Sedat YILMAZSOY Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/12) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 06/12/1983 – Kurucu Meclisten)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1. Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:61.***

- **TBMM'nin 13/07/1984 tarihli 90. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Muzaffer ÖZTÜRK ve Sedat YILMAZSOY Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/487) (Başkanlığa geliş tarihi: 12/07/1984)" (1). *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 10/07/1984 tarihli 87. Birleşimden 13/07/1984 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:178.***

- *Bu bilginin altına düşülen dipnotta ise şu yazılıdır: "(1) Komisyon raporunu verdikten sonra, karar düzeltilmesi talebi üzerine Başbakanlıkça geri alınmıştı."*

- **TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar/Raporlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Muzaffer ÖZTÜRK ve Sedat YILMAZSOY Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (3/487) (S. Sayısı: 115) (Dağıtma tarihi: 01/09/1984) (GÜNDEME)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:8.***

- **TBMM'nin 02/10/1984 tarihli 6. Birleşimi** gündeminde şu bilgi bulunmaktadır. "Muzaffer ÖZTÜRK, Sedat YILMAZSOY Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (3/487) (S. Sayısı: 115)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4. Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:115.***

TBMM'nin 02/10/1984 tarihli 6. Birleşimi 1. Oturumu Başkanvekili İskender Cenap Ege'nin Başkanlığında saat 15.00'de açılmış ve 16.10'da kapanmıştır. Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen İşler" başlığı altında toplam 4 ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin Komisyon Raporu yer almaktadır. Gündemin 12. Sırasında bu Rapor vardır. Başkan, Raporun görüşülebilmesi için tespit yapmış, Adalet Komisyonunun salonda bulunduğunu ve fakat Hükümetin bulunmadığını belirlemiştir. Bunun üzerine, Başkan, "Görüşülmesi bir defaya mahsus ertelenmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır.

- **TBMM'nin 04/10/1984 tarihli 8. Birleşimi** gündeminde şu bilgi bulunmaktadır. "Muzaffer ÖZTÜRK, Sedat YILMAZSOY Haklarındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (3/487) (S. Sayısı: 115)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4. Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:204.***

TBMM'nin 04/10/1984 tarihli 8. Birleşimi 1. Oturumu Başkan vekili İskender Cenap Ege'nin Başkanlığında saat 15.00'de açılmış ve 17.02'de

kapanmıştır. Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen İşler" başlığı altında toplam 6 maddenin 2'si ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin Komisyon Raporlarıdır. Bu Rapor, Gündemin 5. sırasında yer almaktadır. Başkan, Raporun görüşülebilmesi için Adalet Komisyonunun ve Hükümetin salonda bulunduğunu tespit etmiştir.

Adalet Komisyonu Başkan vekili Ahmet İlhami Kösem – "Meclis Başkanlığının bir önerisi vardır. Bu öneriye saygı duyarak bu raporumuzu da 89 uncu maddeye göre geri almak istiyoruz."

Başkan – "Rapor, 89 uncu madde gereğince Komisyona iade edilmiştir efendim."

- Böylece, bu iki mahkuma ilişkin Komisyon Raporu, TBMM önünde tam görüşülme aşamasında Komisyona geri gönderilmiştir.

---

5. Feridun İhsan Berkin

- **TBMM'nin 19/12/1983 tarihli 10. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Feridun İnsan BERKİN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/15) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 06/12/1983 – Kurucu Meclisten)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1. Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:62.***

- **TBMM'nin 07/06/1984 tarihli 76. Birleşiminin** birinci oturumunda Feridun İnsan BERKİN'e ilişkin ölüm cezası dosyasının Yargılamanın Yenilenmesi talebi üzerine geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan vekili İskender Abdulhalim Aras tarafından okutulmuştur. Başkan, "Bilgilerinize sunulmuştur. Tezkere konusu dosya, Adalet Komisyonunda görüşülmüş, raporu Başkanlığa intikal etmiştir; henüz basılıp gündeme girmemiştir. Bu itibarla adı geçen dosya Başbakanlığa iade edilecektir" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:240.***

"Ölüm cezasına mahkum edilen Feridun İhsan Berkin hakkındaki dava dosyasının geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/449)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 16/11/1983 gün ve 19-301-26493 sayılı yazımız.

TCK'nun 146/1 inci maddesi gereğince İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 2 numaralı Askeri Mahkemesince ölüm cezasına mahkum edilen Feridun İhsan Berkin hakkındaki dava dosyası, ilgi yazımız ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlü vekilleri Av. Süleyman Alan ve Av. Ertan Timur vermiş oldukları dilekçe ile Yargılamanın Yenilenmesi talebinde bulunduklarından, hükümlüye ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan"

---

6. Abdülkadir Özyırtıcı

- **TBMM'nin 19/12/1983 tarihli 10. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Abdülkadir ÖZYIRTICI Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/18) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 12/12/1983 – Kurucu Meclisten)". *Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1. Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:62.***

B) TBMM ADALET KOMİSYONU ÖNÜNDE BULUNAN ÖLÜM CEZALARININ YERİNE GETİRİLMESİ HAKKINDA BAŞBAKANLIK TEZKERELERİ (06/12/1983 Tarihinden 30/04/1984 Tarihine Kadar)

TBMM Komisyonlar Bülteni-1- (06/12/1983 Tarihinden 30/04/1984 Tarihine Kadar), TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69 uncu Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86 ncı Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984 içinde, 30/05/1985 tarihli 72. Birleşim Tutanağı sonuna ekli belgenin 50 ve 51. sayfaları.

Esas No.	Mahkumun Adı/ Başbakanlık Tezkeresi	Havale edildiği Komisyon	(30/04/1984 itibariyle) Son durum
3/5	Dudu Gül	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/6	Şevkiye Erşen	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/7	Mehmet Ali Uslu	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/8	İlyas Has	Adalet Komisyonu	Hükümet tarafından geri alındı
3/9	Hıdır Aslan	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/10	Mehmet Selen	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/11	Kasım Çalışkan	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/12	Muzaffer Öztürk ve Sedat Yılmazsoy	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/13	Mehmet Onur Miman	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/14	Harun Kartal, Aslan Tayfun Özkök, Ahmet Fazıl Ercüment Özdemir, Aslan Şener Yıldırım, Sadettin Güven ve Baki Altın	Adalet Komisyonu	Hükümet tarafından geri alındı
3/15	Feridun İhsan Berkin	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/16	Gürsel Baştaş, Burhanettin Doğan ve Haydar Yılmaz	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/17	Necdet Sözbir	Adalet Komisyonu	Hükümet tarafından geri alındı
3/18	Abdülkadir Özyırtıcı	Adalet Komisyonu	Komisyonda
3/19	Ahmet Erhan	Adalet Komisyonu	Komisyonda

Yukarıda yollaması yapılan belge sf:3'de yer alan bilgiye göre, 19/12/1983 Tarihinden 30/04/1984 Tarihine kadar Komisyonlara gelen, sonuçlanan, kalan işler ve toplantı çizelgesi şöyledir:

Komisyonlar	Gelen Tezkereler	Sonuçlanan	Kalan	Toplantı çizelgesi		
				Toplantı sayısı	Çoğunluk olan	Çoğunluk olmayan
Adalet Komisyonu	24	1	23	15	14	1

C) TBMM 17. DÖNEMİNDE MECLİSE İLK KEZ GELEN DOSYALAR (1984)

1. Cumali Ayhan

- **TBMM'nin 28/12/1983 tarihli 14. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Cumali AYHAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/281) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 28/12/1983)". *Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1. Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:184.***

- **TBMM'nin 29/05/1984 tarihli 71. Birleşiminin** birinci oturumunda Cumali Ayhan'a ilişkin ölüm cezası dosyasının Yargılamanın Yenilenmesi talebi üzerine geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan vekili İskender Cenap Ege tarafından okutulmuştur. Başkan, "Bilgilerinize sunulmuştur" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:69.***

"Ölüm cezasına mahkum edilen Cumali Ayhan'ın dava dosyasının geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/441)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 28/12/1983 gün ve 19-301-30047 sayılı yazımız.

Anayasal düzeni zorla değiştirmeye teşebbüs suçundan ölüm cezasına hükümlü Cumali Ayhan hakkındaki dava dosyası ilgi yazı ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlü vekili Avukat Naci Tanverdi, 17 Mayıs 1984 tarihli dilekçesiyle Yargılamanın Yenilenmesi talebinde bulunduğundan, Cumali Ayhan'a ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan"

- **TBMM'nin 10/10/1984 tarihli 10. Birleşimi** gündeminde şu bilgi bulunmaktadır. "Cumali AYHAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/576) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/10/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4 üncü Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18 inci Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:288.***

---

2. Mehmet Can

- **TBMM'nin 10/01/1984 tarihli 19. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mehmet CAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/284) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 05/01/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 1, 24/11/1983 tarihli 1. Birleşimden 21/02/1984 tarihli 34. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:270.***

---

3. Seyfettin Top

- **TBMM'nin 23/02/1984 tarihli 36. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Seyfettin TOP Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/319) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 22/02/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 2, 22/02/1984 tarihli 35. Birleşimden 01/03/1984 tarihli 40. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:43.***

---

4. Mehmet Bozbay ve Hüseyin Taşkın

- **TBMM'nin 06/03/1984 tarihli 42. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar/Tezkereler" bölümündeki bilgi şöyledir. "Hüseyin Taşkin ve Mehmet Bozbay Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/327) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/03/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 3, 02/03/1984 tarihli 41. Birleşimden 22/05/1984 tarihli 68. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:47.***

- **TBMM'nin 29/05/1984 tarihli 71. Birleşiminin** birinci oturumunda Mehmet Bozbay'a ilişkin ölüm cezası dosyasının Karar Düzeltilmesi talebi üzerine geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan vekili İs-

kender Cenap Ege tarafından okutulmuştur. Başkan, "Bilgilerinize sunulmuştur. Adalet Komisyonunda bulunan bu dosya geri verilecektir efendim" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:69.***

"Ölüm cezasına mahkum edilen Mehmet Bozbay'ın dava dosyasının geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/442)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 02/03/1984 gün ve 19-301-04740 sayılı yazımız.

Türk Ceza Kanununun 146/1 inci maddesine muhalefet suçundan Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No.'lu Askeri Mahkemesince ölüm cezasına mahkum edilen Mehmet Bozbay ve Hüseyin Taşkın haklarındaki dava dosyası ilgi yazımız ekte sunulmuştu.

Ancak hükümlü Mehmet Bozbay'm vekili Avukat Kemal Kırlangıç'ın 23/05/1984 tarihli dilekçesiyle karar düzeltilmesi isteminde bulunduğundan, Mehmet Bozbay'a ait ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan"

- **TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mehmet BOZBAY ve Hüseyin TAŞKIN Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/495) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 17/07/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:7.***

---

5. Veli Biçer

- **TBMM'nin 04/04/1984 tarihli 48. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Veli Biçer Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/383) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/04/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 3, 02/03/1984 tarihli 41. Birleşimden 22/05/1984 tarihli 68. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:224.***

---

6. Hayati Acet

- **TBMM'nin 10/04/1984 tarihli 50. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Hayati Acet Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/386) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 06/04/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 3, 02/03/1984 tarihli 41. Birleşimden 22/05/1984 tarihli 68. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:238.***

---

7. Raşit Tüz

- **TBMM'nin 29/05/1984 tarihli 71. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Raşit TÜZ Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/440) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 28/05/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:67.***

---

8. Mustafa Yörükoğlu

- **TBMM'nin 19/06/1984 tarihli 80. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mustafa YÖRÜKOĞLU Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/457) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 14/06/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:376.***

---

9. Sezai Sarıtaş

- **TBMM'nin 19/06/1984 tarihli 80. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Sezai SARITAŞ Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/458) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 14/06/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:376.***

---

10. Hayati Özkan ve Nazım Sılacı

- **TBMM'nin 19/06/1984 tarihli 80. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Hayati ÖZKAN ve Nazım SILACI Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/459) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 14/06/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:376.***

---

11. Şehzade Kaygusuz

- **TBMM'nin 28/06/1984 tarihli 85. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Şehzade KAYGUSUZ Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/473) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 27/06/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:592.***

- **TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşiminin** birinci oturumunda Şehzade Kaygusuz'a ilişkin ölüm cezası dosyasının Karar Düzeltilmesi talebi üzerine geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan Necmettin Karaduman tarafından okutulmuştur. Başkan, "Bilgilerinize sunulmuştur. Komisyonda bulunan dosya geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:18.***

"Ölüm cezasına mahkum edilen Şehzade Kaygusuz hakkındaki dava dosyasının geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/516)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: a) 27/06/1984 gün ve 19-301-12053 sayılı yazımız.

b) MSB'nın 13/07/1984 gün ve 1984/3230-5 sayılı yazısı.

TCK'nun 146/1 inci maddesini ihlal suçundan ölüm cezasına mahkum edilen Şehzade Kaygusuz hakkındaki dava dosyası ilgi (a) yazımız ile gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlü vekili Av. Emin Bilir Tümer verdiği dilekçe ile 'Karar Düzeltilmesi' talebinde bulunduğundan, Şehzade Kaygusuz'a ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan"

- Yukarıdaki bilgi notunda dikkati çeken özellik, mahkumun TCK (md.146/1)'den hüküm giydiğidir. Dolayısıyla, bu mahkumun, adi/adli suçlu kategorisine girmediği açığa çıkmaktadır. 12 Eylül 1980 ile başlayan fiili rejim döneminden bu tarihe dek, ölüm cezasına mahkum olan hükümlülere ilişkin bütün Başbakanlık tezkereleri, Adalet komisyonu raporları dikkate alındığında, toplam sadece 3 mahkumun kadın olduğu anlaşılmaktadır. Diğer iki kadın mahkum, Dudu Gül ve Şevkiye Erşen idi. Ancak bu mahkumlar, Şehzade Kaygusuz'dan farklı olarak, adi suçlu kategorisine girmekteydiler. Adı geçen Gül ve Erşen haklarında, DM İnfaz kanun tasarılarını benimsemiş, ancak MGK tarafından onaylanmadığı için 12 Eylül döneminde infazlar gerçekleşmemişti. Daha sonra, bu iki mahkumun dosyaları, sivil rejime geçilmesiyle tekrar TBMM'ye gönderildi. 1984'deki İlyas Has ve Hıdır Aslan'ın cezalarının infazı dışında başka infaz kanunu TBMM tarafından kabul edilmediği için, Gül ve Erşen gibi, Şehzade Kaygusuz ve diğer tüm bu durumdaki mahkumlar ölüm cezalarının infazı akıbetinden kurtuldular.

- **TBMM'nin 10/10/1984 tarihli 10. Birleşimi** gündeminde şu bilgi bulunmaktadır. "Şehzade KAYGUSUZ Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/574) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/10/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4. Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:288.***

---

12. Abdülkadir Konuk

- **TBMM'nin 28/06/1984 tarihli 85. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Abdülkadir KONUK Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/472) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 27/06/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:592.***

---

13. Osman Yılmaz, Muhsin Kehya ve Mustafa Gülnar

- **TBMM'nin 28/06/1984 tarihli 85. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Osman YILMAZ, Muhsin KEHYA ve Mustafa GÜLNAR Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/474) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 27/06/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:592.***

- **TBMM'nin 12/07/1984 tarihli 89. Birleşiminin** birinci oturumunda adı

geçen üç mahkuma ilişkin ölüm cezası dosyasının Karar Düzeltilmesi talebi üzerine geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan vekili Yıldırım Akbulut tarafından okutulmuştur. Başkan, "Adalet Komisyonunda bulunan dosya geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 5, 10/07/1984 tarihli 87. Birleşimden 13/07/1984 tarihli 90. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:125-126.***

"Ölüm cezasına mahkum edilen Osman Yılmaz, Muhsin Kehya ve Mustafa Gülnar haklarındaki dava dosyasının geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/474)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: a) 27/06/1984 gün ve 19-301-12504 sayılı yazımız.

b)Milli Savunma Bakanlığının 09/07/1984 gün ve 1984/3271-5 sayılı yazısı.

Türk Ceza Kanununun 450/9 uncu maddesini ihlal ve diğer suçlardan ölüm cezasına mahkum edilen Osman Yılmaz, Muhsin Kehya ve Mustafa Gülnar haklarındaki dava dosyası gereği yapılmak üzere sunulmuştur.

Hükümlülerden Osman Yılmaz, Ali Sami Demir ve Ramazan Aksu vekili Avukat İhsan Hafızoğlu verdiği dilekçe ile 'Karar Düzeltilmesi' talebinde bulunduğundan, dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut ÖZAL

Başbakan"

- **TBMM'nin 25/09/1984 tarihli 3. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Osman YILMAZ, Muhsin KEHYA ve Mustafa GÜLNAR Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/526) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 21/09/1984)". *Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:130.***

---

14. Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir

- **TBMM'nin 04/04/1984 tarihli 48. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar/Tezkereler" bölümündeki bilgi şöyledir. "Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/382) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/04/1984)". *Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 3, 02/03/1984 tarihli 41. Birleşimden 22/05/1984 tarihli 68. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:224.***

- **TBMM'nin 08/05/1984 tarihli 62. Birleşiminin** birinci oturumunda Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir'e ilişkin ölüm cezası dosyasının geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan vekili Abdulhalim Aras tarafından okutulmuştur. Başkan, "Adalet Komisyonunda bulunan dosya geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 3, 02/03/1984 tarihli 41. Birleşimden 22/05/1984 tarihli 68. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:505.***

"Ölüm cezasına mahkum edilen Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir hakkındaki dava dosyasının geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/402)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 03/04/1984 gün ve 19-301-06672 sayılı yazımız.

TCK'nun 146 ncı maddesini ihlal suçundan ölüm cezasına mahkum edilen Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir haklarındaki dava dosyası ilgi yazımız ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesince görülmekte olan bir başka dava sırasında, Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir'e ait dava dosyasındaki ilgili delillerin suretlerine ihtiyaç duyulması sebebiyle, hükümlülere ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan"

- Yukarıda metni verilen Başbakanlığın geri çekme tezkeresinin bir özelliği vardır. Bütün geri çekme tezkerelerinde ya Karar Düzeltme ya da Yargılamanın Yenilenmesi talebi söz konusu idi. Burada ise, "Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesince görülmekte olan bir başka dava sırasında, Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir'e ait dava dosyasındaki ilgili delillerin suretlerine ihtiyaç duyulması sebebiyle" dosyanın geri çekilmesi söz konusudur. Bu olağan olmayan bir gerekçedir. Şu açılardan ilginçtir. Birincisi, adı geçen mahkumlara ilişkin dava dosyasının bir suretinin ne hükmü veren mahkemede, ne de üst yargı yerinde bulunmadığı anlaşılmaktadır. İkincisi, geri çekme işlemini tahrik edenin, hükümlüler ya da vekilleri değil, doğrudan mahkeme olduğu açığa çıkmaktadır. Üçüncüsü, bir varsayım olarak, adı geçen mahkumların ifadelerinin yeniden alınmasına gerek duyulması söz konusu olsa ve hükümlüler hakkında Meclis infaz kanunu çıkartıp cezalar da yerine getirilmiş bulunsa idi, görülen diğer davada adil hüküm tesisi bakımından ciddi bir sorun ortaya çıkabilirdi. Bu, ciddi bir olasılıktır. Dolayısıyla, ölüm cezasının geri dönüşsüz bir ceza olduğu dikkate alındığında, sadece bu cezaya mahkum edilenler bakımından değil, ama onların tanıklığının gerekli olabileceği başka davaların neticelenmesi açısından da sorunlu olduğu anlaşılmaktadır.

- **TBMM'nin 28/06/1984 tarihli 85. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. "Kenan DOĞAN ve Mustafa ÖZDEMİR Haklarındaki Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/475) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 27/06/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 1, Cilt 4, 23/05/1984 tarihli 69. Birleşimden 09/07/1984 tarihli 86. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:592.***

- **TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşiminin** birinci oturumunda Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir'e ilişkin ölüm cezası dosyasının geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan Necmettin Karaduman tarafından okutulmuştur. Başkan, "Bilgilerinize sunulmuştur. Adalet Komisyonunda bulunan dosya geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:18.***

"Ölüm cezasına mahkum edilen Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir haklarındaki dava dosyasının geri verilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/517)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 27/06/1984 gün ve 19-301-12052 sayılı yazımız.

TCK'nun 146 ncı maddesini ihlal suçundan ölüm cezasına mahkum edilen Kenan Doğan ve Mustafa Özdemir haklarındaki dava dosyası ilgi (a) yazı ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Hükümlüler vekili Avukat A. Raci Tanrıverdi vermiş olduğu dilekçe ile Askeri Yargıtay Daireler Kurulu Kararının kendilerine tebliğ edilmesi talebinde bulunduğundan, hükümlülere ait dava dosyasının Milli Savunma Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan"

- Yukarıda metni verilen Başbakanlığın geri çekme tezkeresinin bir özelliği vardır. Bütün geri çekme tezkerelerinde ya Karar Düzeltme ya da Yargılamanın Yenilenmesi talebi söz konusu idi. Burada ise, hükümlü vekili "Askeri Yargıtay Daireler Kurulu Kararının kendilerine tebliğ edilmesi talebinde bulunmuştur". Bu olağan uygulamada rastlanılmayan bir gerekçedir. Anlaşılmaktadır ki, hükümlü vekili, Kurul Kararının incelemesini yaptıktan sonra elinde kalan son hukuksal başvuru olanaklarını kullanmayı kurgulamıştır. Daha da ilginç olanı, anılan Kurul Kararının, mahkuma/vekiline hiç tebliğ edilmeksizin, dosyasının Meclise havale edildiğidir. Ölüm cezası gibi geri dönüşü bulunmayan bir cezanın söz konusu olduğu bir yargılamada, Daireler Kurulu Kararının tebliğine ilişkin usulde açığa çıktığı anlaşılan bu zaaf üzerinde önemle durulması gereken ciddi bir sorundur.

15. Ali Akgün

- **TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Ali AKGÜN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/496) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 20/07/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:7.***

---

16. Mehmet Hacı Eyidayı

- **TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mehmet Hacı EYİDAYI Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/498) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 15/08/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:7.***

---

17. Mehmet Tekbaş

- **TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Mehmet TEKBAŞ Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/501) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 31/08/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:7.***

---

18. Cumhur Yavuz

- **TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi aşağıdaki gibidir. "Cumhur YAVUZ Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/502) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 31/08/1984)". *Bkz.*, ***TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:7.***

---

19. Hasan Arı

- **TBMM'nin 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Hasan ARI Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/497) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 15/07/1984)". *Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:7.***

- **TBMM'nin 24/10/1984 tarihli 16. Birleşiminin** birinci oturumunda Hasan Arı'ya ilişkin ölüm cezası dosyasının İadei Muhakeme talebi üzerine geri çekilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi, Başkan vekili Halil İbrahim Karal tarafından okutulmuştur. Başkan, "Adalet Komisyonunda bulunan dosya Hükümete geri verilmiştir" diyerek işlemi tamamlamıştır. *Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 7, 26/09/1984 tarihli 4. Birleşimden 30/10/1984 tarihli 18. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:502.***

"Ölüm cezasına hükümlü Hasan ARI'ya ait dava dosyasının iade edilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (3/606)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

İlgi: 14/08/1984 gün ve 19-301-14265 sayılı yazımız.

Maktule Ebru Kasar'ın zorla ırzına geçtikten sonra öldürmek ve maktul Muammer Sayın'ı öldürmek suçundan ölüm cezasına hükümlü Hasan Arı hakkındaki dava dosyası ilgi yazı ekinde gereği yapılmak üzere sunulmuştu.

Bursa Cumhuriyet Savcılığı İadei Muhakeme incelemesi için 08/10/1984 gün ve 1984/30-3872 sayılı yazısı ile talepte bulunduğundan Hasan Arı'ya ait dava dosyasının Adalet Bakanlığına tevdi edilmek üzere Başbakanlığa iade edilmesini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan"

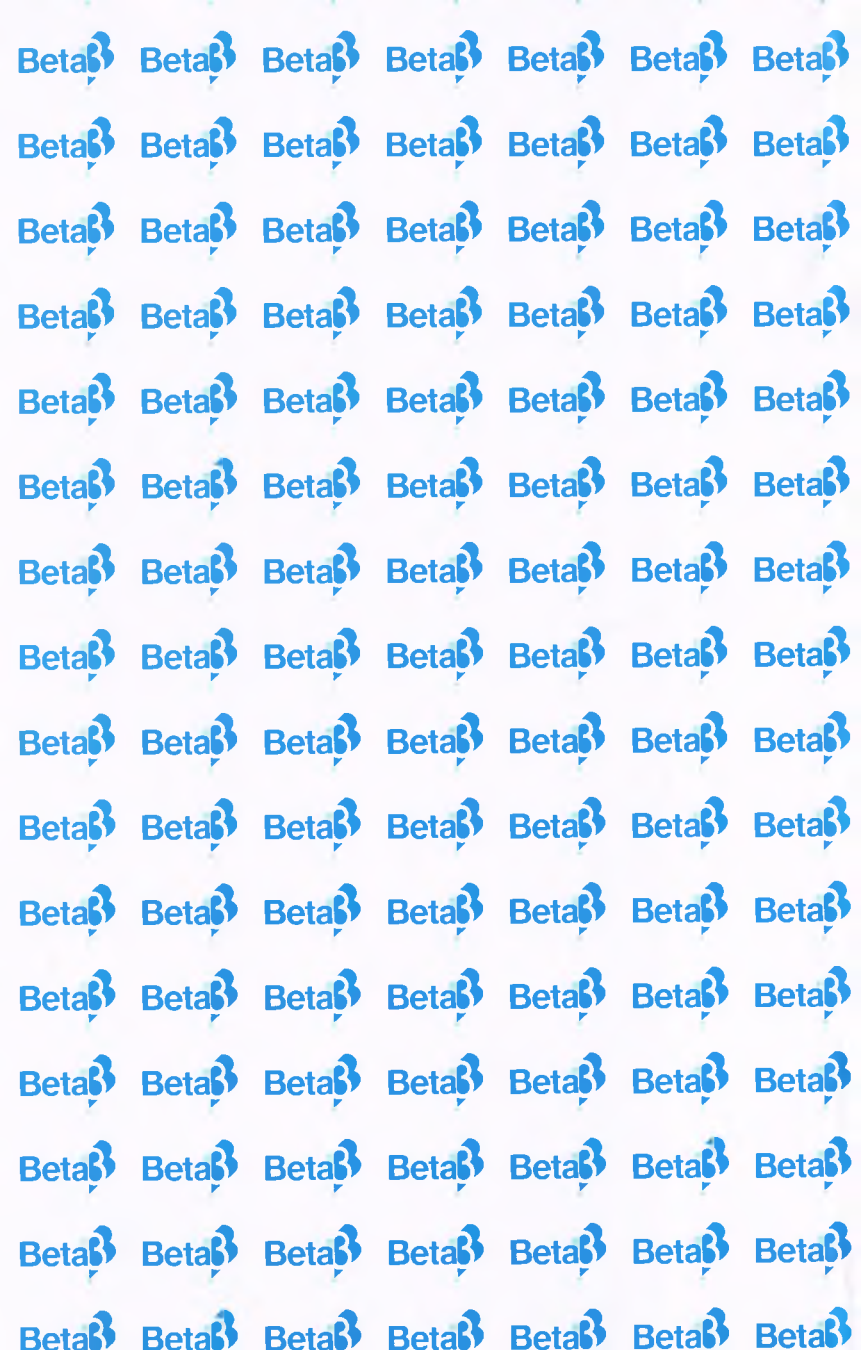

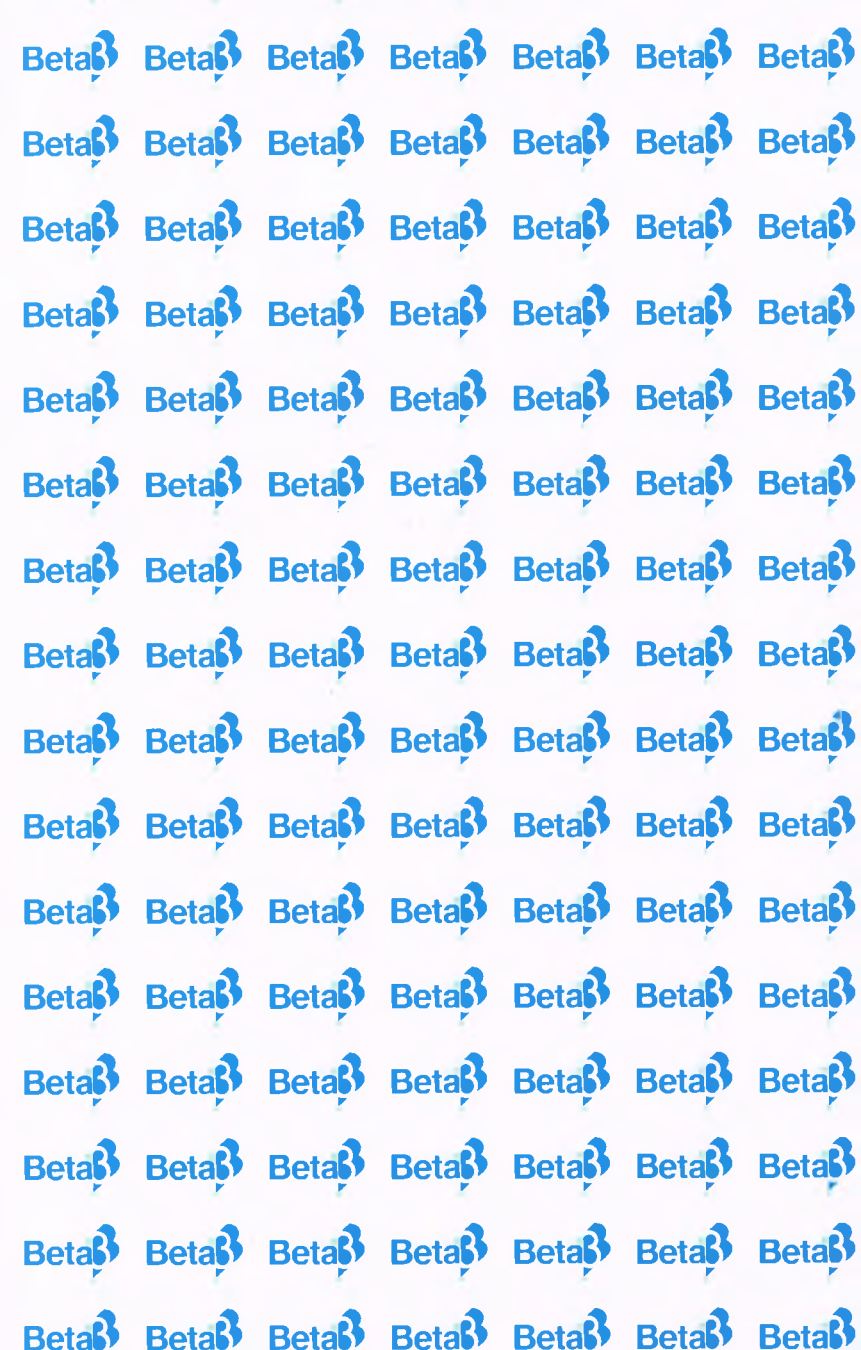
20. Celal Bayar Bay

- **TBMM'nin 25/09/1984 tarihli 3. Birleşimi** gündeminin "Gelen Kağıtlar" bölümündeki bilgi şöyledir. "Celal Bayar BAY Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi (3/525) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 20/09/1984)". *Bkz., **TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı 2, Cilt 6, 01/09/1984 tarihli 1. Birleşimden 25/09/1984 tarihli 3. Birleşime kadar, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 1984, sf:130.***

Prof. Dr. Mehmet Semih Gemalmaz'ın Yayınlanan Kitapları

1) The Institutionalization Process of the Turkish Type of Democracy: A Politico-Juridical Analysis of Human Rights
Amaç Publishers, Istanbul, 1989, (2nd edition, May 1990)
2) Türkiye'de Basın Özgürlüğü Mevzuatı
Basın Konseyi Yay., İstanbul, 1990, (Dr. Osman Doğru ile birlikte)
3) Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunda İşkencenin Önlenmesi
Amaç Yay., İstanbul, Mayıs 1990,
4) Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi Bağlamında Latin Amerika'da İnsan Hakları
Kavram Yay., İstanbul, Nisan 1991 (3. Baskı, Şubat 1994)
5) Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunda Olağanüstü Rejim Standartları
BDS Yay., İstanbul, Ekim 1991
6) Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunda Yaşam Hakkı ve İşkence Yasağı
Kavram Yay., İstanbul 1993, (2. Baskı, Ocak 1994)
7) Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunda ve Türk Hukukunda Olağanüstü Rejim Standartları
Beta Yay., İstanbul, Kasım 1994
8) Temel Belgelerde İnsan Hakları: Maddi Hukuk
İHD Yay., İstanbul, Nisan 1994 (2. Baskı, Ocak 1996)
9) Temel Belgelerde İnsan Haldari: Usul Hukuku 1
İHD Yay., İstanbul, Nisan 1995
10) Temel Belgelerde İnsan Hakları: Usul Hukuku 2
İHD Yay., İstanbul, Mayıs 1995
11) Anayasada Olağanüstü Rejim-Demokratikleşmede Sivil Toplum
Kavram Yay., İstanbul, Eylül 1995
12) Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Kararları 1
İHD Yay., İstanbul, Kasım 1995
13) Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Kararları 2
İHD Yay., İstanbul, Şubat 1996
14) Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Kararları 3
İHD Yay., İstanbul, Nisan 1996
15) Türkiye'nin Demokrasi Sorunu
İstanbul Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası Yay:17, İstanbul, Mart 1997
16) Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş
Beta Yay., İstanbul, Mayıs 1997 (2. Baskı, Kasım 1997)
17) Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Önünde Türkiye -1-: Kabuledilebilirlik Kararları
Beta Yay., İstanbul, Ekim 1997
18) Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Önünde Türkiye -2-: Nihai Raporlar
Beta Yay., İstanbul, Ekim 1998
19) İnsan Hakları Belgeleri: (Bölgesel Sistemler)
Alkım Yay., İstanbul, Şubat 1999

Beta

Beta

www.betakitap.com

ISBN 975 - 486 - 988 - 1